

Π Α Λ Λ Α Δ Ι Ο Υ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΛΕΝΟΠΟΛΕΩΣ
Η ΠΡΟΣ ΛΑΥΣΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

6

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ
ΒΙΟΥΣ ΟΣΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΣΧΟΛΙΑ

Ἐκ τῶν

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΜΕΡΕΤΑΚΗ

Θεολόγο

Φ Ι Λ Ο Κ Α Λ Ι Α
Τ Ω Ν
Ν Η Π Τ Ι Κ Ω Ν Κ Α Ι Α Σ Κ Η Τ Ι Κ Ω Ν
6

Ἐπόπτης – Ἐπιμελητῆς Ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘ. Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, π. Θεολογίας

Ε Π Ε

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
«ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ»
ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1996

Π Α Λ Λ Α Δ Ι Ο Υ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΛΕΝΟΠΟΛΕΩΣ

Η ΠΡΟΣ ΛΑΥΣΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ΛΕΓΟΜΕΝΗ

ΛΑΥΣΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐπειδὴ τὸ περιεχόμενο τοῦ τόμου αὐτοῦ ἀναφέρεται ἐξολοκλήρου στοὺς ἥρωες ἐκείνους τῆς ἐρήμου τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, κρίνεται σκόπιμο νὰ ποῦμε λίγα γιὰ τὸ μοναχικὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, ὅπως συνηθίζοταν καὶ συνηθίζεται νὰ ὀνομάζεται ἀπὸ πολλοὺς παλαιοὺς καὶ σημερινοὺς πατέρες καὶ ἐρευνητὲς αὐτῆς τῆς πτυχῆς τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Ὁ μοναχισμὸς εἶναι ἓνα σύστημα βίου, ποὺ ἐμφανίσθηκε καὶ διαμορφώθηκε μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ σημείωσε ἀμέσως μὲ τὴν ἐμφάνισή του τεράστια ἀνάπτυξη καὶ προώθησε στὸ ἔπακρο τὶς ἠθικὲς ἀρχὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Στρέφοντας δηλαδὴ ὁ Χριστιανισμὸς τὴν προσοχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸ κέντρο τῆς ζωῆς καὶ στὴν οὐσία τῶν πραγμάτων, δίδαξε τοὺς ὀπαδοὺς του, ὅτι ἓνα μόνο πράγμα ἔχει ἀξία, ἡ ψυχὴ, μπροστὰ στὴν ὁποία ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος εἶναι μηδαμινός· «Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;»¹. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ποὺ θὰ συναρπάσει τὶς καρδιὲς τῶν πιστῶν καὶ ἀληθινῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ θελήσουν, ἀκολουθώντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, νὰ ἀπαρνηθοῦν τὸν ἐδῶ κόσμο μὲ ὅλες τὶς ματαιότητές του, καὶ νὰ καταφύγουν στὰ ἄβυσσὰς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μέρη τῆς ἐρήμου καὶ τῶν ὄρεων, μὲ τὴν ἐλπίδα μήπως καὶ μπορέσουν νὰ σώσουν αὐτὸ τὸ τόσο πολύτιμο πράγμα ποὺ ἔβαλε ὁ Θεὸς μέσα στὸν ἀνθρώπο πλάθοντάς τον μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, τὴν ψυχὴ, τὸ μόνο ἀθάνατο, τὸ μόνο ποὺ ἀξίζει νὰ θυσιάσει κανεὶς γιὰ χάρη του ὅλα τὰ ἀπατηλὰ καὶ φαινομενικὰ ὠραῖα πράγματα τοῦ μάταιου αὐτοῦ κόσμου. Γιατὶ αὐτὰ σὰν βαρεῖες ἀλυσίδες περιβάλλουν σφιχτὰ αὐτήν, τὴν πνίγουν κυριολεκτικὰ καὶ δὲν τὴν ἀφήνουν νὰ ἐπιτύχει τὴν ὀλοκλήρωση καὶ τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο δόθηκε ἀπὸ τὸν δημιουργό της στὸ μοναδικὸ αὐτὸ ὄν τοῦ σύμπαντος ποὺ λέγεται ἀνθρώπος, μὲ τὴ μοναδικὴ σωμα-

1. Ματθ. 16, 26.

τική και πνευματική αυτή κατασκευή του. Έχοντας δηλαδή τούς ὀφθαλμούς τοῦ σώματος ἀνατεινόμενους πρὸς τὰ οὐράνια, νὰ μπορεῖ ἡ ψυχὴ, καθοδηγούμενη ἀπὸ τὴν ἡγεμονικὴ δύναμη τοῦ νοῦ, νὰ διασπᾷ τὸ νέφος ἐκεῖνο πὺ περιβάλλει τὰ οὐράνια μυστήρια καὶ νὰ εἰσέρχεται στὸν τόπο τῆς αἰώνιας εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως, τῆς πραγματικῆς ἀναπαύσεώς της. Ὅμως γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐπιτύχει ὅλα αὐτὰ ἡ ψυχὴ χρειάζεται σκληρὸς καὶ διαρκῆς ἀγῶνας, ἀγῶνας πὺ τῆς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ καθαρῖσει τὸ κάτοπτρο πὺ προβάλλει στὴν πορεία της πρὸς τὰ οὐράνια, ὥστε μέσα ἀπὸ αὐτὸ νὰ μπορέσει νὰ δεῖ ὄλο τὸ μεγαλεῖο τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ καὶ τούς οὐράνιους θησαυροὺς πὺ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐτοιμάσθηκαν καὶ φυλάσσονται στὶς οὐράνιες ἐκεῖνες μονὲς τῆς ἀναπαύσεως.

Μὲ βάση λοιπὸν αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ αὐτὲς τὶς ἀρχὲς οἱ πρῶτοι κατὰ πλειοψηφία Χριστιανοὶ ρύθμιζαν τὴ ζωὴ τους, ἐνῶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτούς, θέλοντας νὰ αὐξήσουν τὴν τελειότητα τῆς ψυχῆς τους προχώρησαν σὲ περισσότερὸ αὐστηρὰ μέτρα καὶ στέρησεις περισσότερων ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἐπιβάλλοντας στὸν ἑαυτὸ τους μεθοδικότερη ἐγκράτεια, νηστεία καὶ προσευχή, κατ' ἰδίαν ἢ καὶ ὁμαδικά.

Ὁ αὐστηρότερος αὐτὸς τρόπος ζωῆς στὴν ἀρχὴ ἐπιδιωκόταν μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἐγκόσμιας κοινωνίας, κατὰ τὸν δ' ὄμως αἰῶνα παρατηρήθηκε ἰσχυρὸ ρεῦμα φυγῆς ἀπὸ τὸν κόσμον, πὺ σὰν λιμάνι καταφυγῆς εἶχε τὶς ἐρημίες. Αὐτὸς λοιπὸν ἦταν ὁ πραγματικὸς λόγος πὺ ἀνάγκασε τούς πρῶτους ἀναχωρητὲς νὰ καταφύγουν στὶς ἐρημίες καὶ τὰ σπήλαια προκειμένου νὰ ἀσκήσουν ἐκεῖ τὸν ἀγγελικὸ αὐτὸ τρόπο ζωῆς, καὶ ὄχι ἀπὸ ἀντίδραση πρὸς τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, πράγμα πὺ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸν πρῶτον μεγάλο μοναχικὸ ἡγέτη Ἀντώνιον καὶ τὸν πρὶν ἀπὸ αὐτὸν Παῦλον τὸν Θηβαῖον, πὺ εἶχαν ἐξέλθει στὴν ἔρημον πολὺ πρὶν ὁ Χριστιανισμὸς καταστεῖ ἐπίσημη θρησκεία τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Παχώμιος, πὺ ἦταν μέλος τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ, δὲν κατέφυγε στὴν ἔρημον γιὰ νὰ ἀποφύγει τὶς μορφές βίου τῆς ρωμαϊκῆς κοινωνίας, ἀφοῦ κατὰ ἓνα μεγάλο βαθμὸ μετέφερε τὶς μορφές αὐτὲς καὶ στὴ μοναχικὴ πολιτεία. Ἀλλὰ καὶ τὰ μεγάλα πλήθη τῶν μοναχῶν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου στὴν ἀρχὴ ἐμφανίσθηκε ὁ μοναχισμὸς, κατὰ τὸν δ' αἰῶνα δὲν προέρχονταν ἀπὸ τὶς κουρασμένες ἀπὸ τὸν κοινωνικὸ βίον κοσμοπόλεις, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ φτωχὰ χωριὰ τῆς αἰγυπτιακῆς ὑπαίθρου, καὶ ἦταν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμόρφωτοι.

Ἡ σκληρότητα τῶν διωγμῶν κατὰ τὰ μέσα τοῦ γ' αἰῶνα ἀνάγκα-
σε πολλοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὶς πόλεις, πράγμα
ποὺ αὐξήθηκε κατὰ πολὺ περισσότερο κατὰ τὶς ἀρχές τοῦ δ' αἰῶνα.
Ἐπειδὴ μάλιστα ἡ ἔνταση τῶν διωγμῶν στὴν περίοδο αὕτη ἦταν
ἰσχυρότερη καὶ ἡ διάρκεια μεγαλύτερη, ἐκεῖνοι ποὺ ἀπομακρύνθηκαν
ἦταν περισσότεροι καὶ παρέμειναν στὴν ὑπαιθρο γιὰ μεγαλύτερο χρο-
νικὸ διάστημα, τρεφόμενοι ἀπὸ τὰ προϊόντα τῶν ὄρεων, ὅπως γιὰ
παράδειγμα οἱ πάπποι τοῦ Μεγάλου Βασιλείου² καὶ ἄλλοι, ἀποφεύ-
γοντας ἔτσι τὴ σύλληψη ἐκ μέρους τῶν διωκτῶν. Ἄλλοι ὅμως δὲν
εἶχαν τὴν τύχη ν' ἀποφύγουν τὴ σύλληψη καὶ στὴν ἐρημιᾶ, ὅπως οἱ
τρεῖς παρθένες τῆς Θεσσαλονίκης Ἀγάπη, Εἰρήνη καὶ Χιόνη, οἱ
ὁποῖες κατὰ τὴν ἔναρξη τοῦ διωγμοῦ τοῦ Γαλερίου, τὸ 403, κατέφυ-
γαν σὲ ὑψηλὸ ὄρος, καὶ καταγίνονταν ἐκεῖ μὲ τὴν προσευχή, διατηρώ-
ντας τὸ σῶμα τους ἐκεῖ στὸ ὕψος τοῦ ὄρους, ἐνῶ τὴν ψυχὴ τους τὴν
ἀσκοῦσαν νὰ πολιτεύεται τὸν οὐράνιο τρόπο ζωῆς, ὅπου ὅμως συνε-
λήφθησαν καὶ ὀδηγήθηκαν στὸν διώκτη ἄρχοντα³.

Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς συνήθισαν τόσο πολὺ τὴ ζωὴ αὕτη στὰ ὄρη
καὶ τὶς ἐρημιές, ὥστε ἔστησαν ἐκεῖ μόνιμη κατοικία, μακριὰ ἀπὸ τὴν
κοινωνία τοῦ κόσμου, ἡ ὁποία κατασπαρασσόταν ἀπὸ τὸ μίσος ποὺ
εἶχε ἐνσπείρει ὁ μισόκαλος διάβολος, καὶ στὴ συνέχεια, ἐνῶ οἱ διωγ-
μοὶ εἶχαν καταπαύσει, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναχωρητῶν αὐξανόταν ὅλο καὶ
περισσότερο. Κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες ἡ δίωξη εἶχε καταστῆ
ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τοῦ χριστιανικοῦ βίου καὶ πολλοὶ θεωροῦσαν
ἀκατανόητη τὴ ζωὴ χωρὶς διώξεις, καὶ ἔτσι ἔγιναν οἱ ἴδιοι διώκτες
τοῦ ἑαυτοῦ τους, καὶ καταφεύγοντας στὰ ὄρη καὶ τὶς ἐρήμους, ὑπέ-
βαλλαν τὸν ἑαυτό τους σὲ στερήσεις καὶ θλίψεις, ὅπου βέβαια συνά-
ντησαν καὶ τοὺς ἐκεῖ διώκτες, τοὺς χειρότερους ἀπὸ τοὺς τοῦ κόσμου,
τοὺς δαίμονες. Στὸν κόσμον ἀντιμετώπιζαν τὸ μαρτύριο τοῦ αἵματος,
ποὺ ἐπισφράγιζε τοὺς ἀγῶνες τους πρὸς τοὺς ἀνήμερους καὶ θηριώ-
δεις ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐνῶ στὴν ἐρημο καὶ τὰ ὄρη εἶχαν
νὰ ἀντιμετωπίσουν ἓνα ἄλλο μαρτύριο χειρότερο ἀπὸ τὸ προηγούμε-
νο, τὸ μαρτύριο τῆς συνειδήσεως, τὸ ὁποῖο πραγματοποιῶταν κατὰ
τὸν ἰσόβιο σχεδὸν ἀγῶνα τους πρὸς τοὺς λυσσωδεῖς δαίμονες. Κι ἂν
τὰ μαρτύρια ἐκ μέρους τῶν κοσμικῶν διωκτῶν εἶχαν νὰ παρουσιά-

2. Γρηγορίου Θεολόγου, *Εἰς Βασίλειον Λόγος* 43, 5 ἐέ.

3. Μαρτύριον Ἀγάπης κλπ. 1, 3. 2, 1.

σουν ὀρισμένες μορφές ἀνυπόφορων βασανιστηρίων καὶ ὕστερα ὅλα τελείωναν καὶ ὁ μάρτυς ἀπεκόμιζε τὸ ἄφθαρτο στεφάνι τῆς οὐράνιας δόξας, ὁ ἀγώνας ἐναντίον τῶν νοερῶν πνευμάτων, ἐναντίον τῶν ἀδυσώπητων αὐτῶν τυράννων τῆς ἐρήμου ἦταν κατὰ πολὺ πιὸ σκληρὸς καὶ διαρκουῖσε σχεδὸν σ' ὅλη τὴ ζωὴ τους, μὲ τὸ ἀποτέλεσμα πολλές φορές καὶ ἀναμφίβολο. Γιατὶ πόσοι ἀληθινὰ δὲν ἀγωνίσθηκαν μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ καὶ δὲν πάλαιψαν ἐναντίον ὄλων τῶν μεθοδιῶν καὶ πανουργιῶν τοῦ διαβόλου, καὶ ἐνῶ πλησίαζαν νὰ φθάσουν στὴν κορυφὴ τῆς δόξας, ἐξαιτίας κάποιου στραβοπατήματος δὲν ἔπεσαν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ δὲν συντρίφθηκαν κυριολεκτικὰ;

Πρὶν περάσει πολὺς χρόνος, μέσα στὸν δ' ἡδὴ αἰῶνα, ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς ξαπλώθηκε ἀπὸ τὴν Ἑπτανομίδα στὴ Θηβαΐδα, τὴ Νιτρία, τὴ Σκήτη, τὸ Σινᾶ, τὴν Παλαιστίνη, τὴ Συρία καὶ τὸν Πόντο, καὶ ἔφθασε μέχρι τὴ Θράκη, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ Ρώμη. Ἄν καὶ δὲν ἄργησε ἡ ἀνάπτυξη ὄλων τῶν μορφῶν τοῦ βίου αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν ἀναχωρητικὸ μέχρι τὸν κοινοτικὸ (λαυρεωτικὸ), τὸν κοινόδιο καὶ τὸν ἀστικὸ κοινόδιο, ὁ κατεξοχὴν μοναχικὸς τύπος τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων εἶναι ὁ ἀναχωρητικὸς. Οἱ ἀναχωρητὲς μεταβαίνουν ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀργανωμένη κοινωνία, στὴ βαθύτερη ἐρημο, μὲ σκοπὸ τὴν ἡσυχία, τὴν περισκεψη. Ζοῦν σχεδὸν τελείως ἀπομονωμένοι, μέσα σὲ σπήλαια, ἔγκλειστοι σὲ πρόχειρα κελλιά, ἀλλὰ καὶ πάνω σὲ στύλους, φέροντας πολλές φορές καὶ ἀλυσίδες.

Βέβαια καὶ οἱ ἄλλοι μοναχοὶ διατηροῦν ὀρισμένα γνωρίσματα βίου κοινὰ μὲ τοὺς ἀναχωρητὲς. Γενικὰ ὅμως οἱ μοναχοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι ἀγωνιστὲς, ζοῦν ζωὴ πού εἶναι κατ' οὐσία ἕνας διαρκῆς ἀγώνας, πορεία καὶ πόλεμος. Τὸν πόλεμο, ὅπως προαναφέραμε, τὸν προκαλοῦν ὁ διάβολος καὶ οἱ ὑπηρέτες του οἱ δαίμονες, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἡ διαρκῆς συντροφιά τῶν ἀσκητῶν, πού βέβαια ἡ παρουσία τους στοὺς τέλειους δὲν προκαλεῖ πόνο καὶ ταραχὴ, στοὺς ἀρχάριους ὅμως, ἀλλὰ πολλές φορές καὶ σὲ προχωρημένους, εἶναι πολὺ ὀδυνηρὸς. Ὁ Πιτυρίων, ὅπως λέγεται, «τὴν τῶν πνευμάτων ἔλασίαν ἐναργῶς ἐποιεῖτο»⁴, ἀλλ' αὐτὸ ἦταν ἔργο καὶ ὄλων σχεδῶν τῶν μοναχῶν.

Τὸ ἔργο τῶν μοναχῶν εἶχε καὶ ἔχει ἕνα σκοπὸ, τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν. Παράλληλα πρὸς τὴν πνευματικὴ ζωὴ ἀσκεῖται καὶ ἡ χειρονακτικὴ ἐργασία καὶ ἰδίως τὸ ἐργόχειρο, πρὸς ἐξασφάλιση τῶν βα-

4. *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία*, 74, σελὶς 346.

σικῶν μέσων διαβιώσεως. Ζοῦσαν μὲ τὸν κόπο τους καὶ ἐνιωθάν ὑπερηφάνεια πού τὸ ψωμί τους προερχόταν ἀπὸ τὰ χέρια τους, γιατί θεωροῦσαν προσβολή νὰ ζοῦν εἰς βάρος ἄλλων. Ἐπίσης ἐπεδίωκαν τὴν ἐργασία, καὶ πολλές φορές τὴ σκληρή, γιὰ τὸν λόγο κυρίως, ὅτι μὲ αὐτὴν καταπολεμοῦσαν τὰ πάθη τους. Μέσο πρὸς καταπολέμηση τῶν παθῶν τους ἦταν καὶ ἡ ὀλιγοφαγία. Γενικά ὁ μοναχὸς ἔτρωγε καὶ κοιμόταν τόσο λίγο, ὥστε νὰ πλησιάζει τὸν τρόπο ζωῆς τῶν ἀγγέλων. Ὑπῆρξαν ἀσκητὲς πού δὲν ξάπλωσαν ποτὲ σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς μοναχικῆς ζωῆς τους, ἀλλὰ τοὺς ἔπαιρνε ἐλαφρὺς ὕπνος πότε τρώγοντας, καὶ πότε ἐκτελώνοντας τὸ ἐργόχειρό τους. Ἡ νηστεία καὶ ἡ ἀγρυπνία τῶν ἀσκητῶν ἦταν, μαζὶ μὲ τὰ δάκρυα καὶ προπάντων μὲ τὴν προσευχή καὶ τὴ μελέτη, τὰ ὄπλα στὸν πνευματικὸ αὐτὸ ἀγῶνα τους. Καὶ δὲν μελετοῦσαν μόνο βιβλία, τὴν ἀγία Γραφή καὶ τὰ πνευματικὰ πονήματα τῶν προηγούμενων καὶ τότε πατέρων, ἀλλὰ καὶ παρατηροῦσαν καὶ μελετοῦσαν καὶ τὴν ἴδια τὴ φύση, τὴν ἀνθρώπινη καὶ τοῦ σύμπαντος, καθὼς καὶ τοὺς ἀνθρώπινους διαλογισμούς.

Οἱ πατέρες τῆς ἐρήμου ἦταν συνήθως πολὺ σκληροὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸ τους, ἀλλὰ πάρα πολὺ ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς ἄλλους, γιατί ἦταν πλημμυρισμένοι ἀπὸ ὑπερβολικὴ ἀγάπη. Ζοῦσαν στὸ ἔπακρο αὐστηρῆ ζωῆ καὶ ἡ ταπείνωσή τους τοὺς ὀδηγοῦσε στὴ συνεχή αὐτομεμψία καὶ τὴν αὐτοεξουθένωση. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ μελέτη τοῦ βίου καὶ τῶν κειμένων τῶν πατέρων τῆς ἐρήμου, γιὰ νὰ διαπιστώσει κανεὶς τὸ πόσο ψηλότερα βρίσκεται ὁ ἀνθρωπισμὸς τῆς ἐρήμου ἀπὸ τὸν ἀνθρωπισμὸ τῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸν κόσμο. Γιατὶ ὁ ἀνθρωπισμὸς τῆς ἐρήμου ἀνεβάζει τὸν ἀνθρώπο στὸν οὐρανὸ καὶ τὸν ἐνώνει μὲ τὸν Θεό.

Οἱ πρῶτοι ἀναχωρητὲς στὴν Αἴγυπτο ἦταν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμόρφωτοι, ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ ἀποκτοῦσαν βαθειὰ πνευματικὴ γνώση. Στὰ κοινόβια τοῦ Παχωμίου οἱ μοναχοὶ ἄκουαν πέντε διαλέξεις τὴν ἑβδομάδα, καὶ αὐτὸ σ' ὅλη τὴ ζωὴ τους, ὥστε μποροῦσαν, ὅπως γίνεται φανερό, νὰ γίνουν πραγματικὰ σοφοὶ στὰ πνευματικὰ. Ὁ ἀββάς Ὡρ ἔφυγε στὴν ἐρημο ἀγράμματος, ἀλλ' ἐπέστρεψε στὴν οἰκουμένη ἔχοντας ἀποστηθίσει τίς Γραφές⁵.

Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες τοῦ Παχωμίου ἦταν αἰγυπτίόφωνοι, ἀλλ' ὑπῆρχαν στὰ μοναστήρια του καὶ κελλιὰ ἑλληνόφωνων,

5. Λαυσαϊκὴ Ἱστορία, 9, σελ. 82.

πού σιγά-σιγά αὐξάνονταν. Μπορεῖ νὰ λεχθεῖ ὅτι οἱ Κόπτες στὸ σύνολό τους γνώριζαν τὴν ἑλληνικὴ καὶ τὴν μιλοῦσαν ὅπου ὑπῆρχε ἀνάγκη, ἂν καὶ ὄχι μὲ γραμματικὴ ἀκρίβεια. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένος, ὁ ὁποῖος, σύμφωνα μὲ τὶς μαρτυρίες τῶν Ἀποφθεγμάτων, δὲν γνώριζε τὴ ἑλληνικὴ, ἀλλὰ σὲ κάποια περίπτωσι, πού δὲν ὑπῆρχε διερμηνέας, μίλησε ἀναγκαστικὰ τὴν ἑλληνικὴ μὲ πολλὴ ἄνεση⁶, πού σημαίνει, ὅτι τὴν γνώριζε, ἀλλὰ δίσταζε νὰ τὴν χρησιμοποιεῖ, ἐπειδὴ ἐνδεχομένως φοβόταν τοὺς βαρβαρισμοὺς ἢ γιὰ ἄλλο λόγο. Στὴ Σκήτη, τὴ Νιτρία καὶ τὴν Ἑπτανομίδα ὑπῆρχε σχεδὸν ἰσοδύναμος ἀριθμὸς μεταξὺ τῶν ἑλληνόφωνων καὶ τῶν αἰγυπτιόφωνων, οἱ ὁποῖοι κατ' οὐσίαν ἦταν δίγλωσσοι. Ἀντίθετα στὴν Παλαιστίνη, τὴ Συρία, τὴ Μικρασία, τὴ Θράκη καὶ τὴν Ἑλλάδα ἦταν σπάνιο φαινόμενο ἢ ὑπαρξὴ μὴ ἑλληνόφωνα μοναχοῦ.

Στὸν παρόντα τόμο δημοσιεύεται σὲ κείμενο καὶ μετάφραση ἡ Λαυσαϊκὴ Ἱστορία, ἡ ὁποία εἶναι πνευματικὸ πόνημα τοῦ Παλλαδίου Ἑλενοπόλεως, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο παρελαύνει πλῆθος μοναχῶν ὄλων τῶν μοναχικῶν κλιμακίων τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, καὶ τὸ ὁποῖο ὑπῆρξε ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀγαπητὰ ἀναγνώσματα ἐκ μέρους τῶν μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λαϊκῶν, ἀπὸ τὴ στιγμή πού κυκλοφόρησε καὶ ἔγινε παντοῦ γνωστό.

Παλλάδιος, συγγραφέας τοῦ ἔργου.

Ὁ Παλλάδιος ὑπῆρξε συγγραφέας ὀρισμένων ἔργων, τὰ ὁποῖα παρόλη τὴν ἀπλότητα καὶ σεμνότητά τους κατέστησαν ἀπὸ τὰ πιὸ εὐρύτερα ἀναγινωσκόμενα πατερικὰ κείμενα. Στὰ ἔργα του αὐτὰ δίνει πολλὲς ἐνδείξεις γιὰ τὶς κινήσεις καὶ τὴ δραστηριότητά του, δὲν παύουν ὅμως νὰ παραμένουν μερικὲς ἀσάφειες ἀπὸ τὴ σταδιοδρομία του. Σταθερὸ σημεῖο χρονολογήσεως τῆς δραστηριότητός του εἶναι, ὅτι κατὰ τὴ δεύτερη ὑπατεία τοῦ Θεοδοσίου Β', τὸ 388, μετέβη στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ προφανῶς εἰσῆλθε στὸν μοναχικὸ βίον⁷. Κατὰ πάσα πιθανότητα λοιπὸν γεννήθηκε τὸ 365, χρονολογία πού μποροῦμε νὰ συμπεράνομε ἀπὸ τὰ ὅσα ἀναγράφονται στὸ προοίμιό τῆς *Λαυσαϊκῆς Ἱστορίας*. Πράγματι σύμφωνα μὲ τὰ λεγόμενα στὸ προοίμιό αὐτό, ὅταν ἐξέδωσε τὴ *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία* εἶχε διατελέσει ἐπὶ 33 χρόνια

6. Ἱστορία μοναχῶν 2, 29.

7. Λαυσαϊκὴ Ἱστ. 1.

μοναχός και ἐπὶ 20 ἐπίσκοπος και ἦταν ἡλικίας 55 ἐτῶν. Βάσει αὐτῶν λοιπὸν τῆ σύνταξη τοῦ ἔργου αὐτοῦ τὴν ὀλοκλήρωσε τὸ 420, ἐπίσκοπος εἶχε γίνεи τὸ 400, και ἄρα γεννήθηκε τὸ 365. Πέθανε ὡς ἐπίσκοπος Ἀσπουνων, ἀλλ' ἔμεινε στὴν ἱστορία μὲ τὸ ὄνομα τῆς πρώτης του ἐπισκοπῆς Ἐλενοπόλεως, ἂν και δὲν μπόρεσε νὰ τὴν διαποιμάνει περισσότερα ἀπὸ τρία χρόνια.

“Οταν στὴ Λαυσαϊκὴ Ἱστορία ὁμιλεῖ ὁ ἴδιος περὶ «ξένου ἐκ Γαλατίας ὠρημένου»⁸, ὁπωσδήποτε ἐννοεῖ τὸν ἑαυτό του. Ὑπάρχουν βέβαια και ἄλλες μαρτυρίες ὅτι ἦταν Γαλάτης. Μόλις συμπλήρωσε τὸ εἰκοστὸ ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἦτοι τὸ 384, ἀνέλαβε περιοδευτικὴ ζωὴ, πὺ κράτησε, λόγω και τῆς διώξεως πὺ ἴσχυε ἐναντίον του, τριάντα σχεδὸν χρόνια. Ἄν και δὲν γνωρίζομε νὰ ἔλαβε ἰδιαίτερη φιλοσοφικὴ και φιλολογικὴ παιδεία, ἐντούτοις τὰ κείμενά του, παρὰ τὴν ἀπλότητά τους εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἐνδείξεις μιᾶς πλούσιας φιλοσοφικῆς και φιλολογικῆς παιδείας, τὴν ὁποία κατὰ πάσα πιθανότητα ἀπέκτησε στὴν πατρίδα του, και ἐνδεχομένως στὴν Ἀγκυρα.

Φαίνεται ὅτι στὴν ἀρχὴ πέρασε τρία χρόνια στὴν Παλαιστίνη κοντὰ στὸν διάσημο ἀσκητὴ Ἰννοκέντιο, πὺ ζοῦσε ἀσκούμενος στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν⁹. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τὸν μνημονευόμενο ἀπὸ τὸν Μέγα Βασίλειο «ἰταλὸ» Ἰννοκέντιο ὡς παραλήπτη ἐπιστολῆς του μαζί μὲ τὸν συνασκητὴ του Παλλάδιο¹⁰. Ὁ Παλλάδιος ὅμως ἐκεῖνος εἶναι ἀδύνατο χρονολογικὰ νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν δικό μας Παλλάδιο, κι ἀφοῦ δὲν μνημονεύεται ἀπὸ αὐτὸν, ἴσως νὰ εἶχε πεθάνει, και ἴσως γιὰ ἀγνωστο σὲ μᾶς λόγο ἔδωσε σ' αὐτὸν τὸ ὄνομά του. Ἐπίσης τὰ χρονολογικὰ δεδομένα ἀποκλείουν τὴν ὑπόθεση νὰ ταυτίζεται ὁ ἀσκητὴς αὐτὸς μὲ τὸν μετέπειτα πάπα Ἰννοκέντιο, ὅπως ἀποδεικνύει ὁ J. Wittig¹¹, γιὰτὶ ἕνας ἐπίσημος αὐλικὸς τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίου (337-361) δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ διακονοῦσε ὡς πάπας τὸ 417.

Κοντὰ στὸν Ἰννοκέντιο ὁ Παλλάδιος διέμεινε ὡς λαϊκός, ἐνῶ μοναχός ἔγινε ἀμέσως μόλις ἔφθασε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 388. Ἀπὸ τότε διέμεινε κοντὰ σὲ διάσημους ἀσκητὲς, περιοδεύοντας ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ σὲ ἀπομακρυσμένους ἀσκητικὸς τόπους, ὅπως τρία ἔτη στὰ

8. Λαυσαϊκὴ Ἱστορία. (σύντομη μορφή) 35.

9. Λαυσαϊκὴ Ἱστορία 103.

10. Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ 258, 2.

11. «Studien zur Geschichte des Papstes Innocenz I und des Papstwahlen des 5. Jahrhunderts», *Theol. Quartalschrift* 84(1902) 388-439).

περίχωρα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἓνα ἔτος στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, καὶ ἐπὶ ἑννέα ἔτη στὰ Κελλιά τῆς Σκήτεως, τὰ πιὸ ἀπομακρυσμένα σημεῖα τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας¹². Ἐκεῖ συναντήθηκε μεταξύ τῶν ἄλλων καὶ μὲ τὸν Μακάριο τὸν Ἀλεξανδρέα, ἔπειτα μὲ τὸν Εὐάγριο, τὸν ὁποῖο ὀνομάζει διδάσκαλο καὶ στοῦ ὁποῖου τῆ συντροφιά προστέθηκε¹³. Ἐξαιτίας ὁμως ἀσθένειας τοῦ στομάχου του ἀναγκάσθηκε, κατόπιν συστάσεως τῶν ἰατρῶν, νὰ μετοικήσει στὴν Παλαιστίνη, ὅπου τὸ κλίμα ἦταν πιὸ εὐνοϊκὸ γιὰ τὴν ὑγεία του, καὶ φαίνεται ὅτι τότε διέμεινε γιὰ λίγο χρόνο στὴ Βηθλεέμ, κοντὰ σὲ μιὰ μεγάλη ἀσκητικὴ μορφή, τὸν Ποσειδώνιο¹⁴. Τὸν χρόνο παραμονῆς του κοντὰ στὸν Ποσειδώνιο ὁ ἴδιος τὸ ὀρίζει σὲ ἓνα χρόνο, ἀλλὰ μπορεῖ ὁ χρόνος νὰ μὴ εἶναι πλήρης. Ἐνδεχομένως ἡ μετακόμισή του νὰ σχετίζεται μὲ τὸν τότε διωγμὸ ἐναντίον τῶν ὠριγενιστῶν μοναχῶν.

Ἐπειδὴ, βάσει τῶν παραπάνω ὑπολογισμῶν, κατὰ τὸ 400 ἦταν αὐτὸς ἐπίσκοπος, τὰ παραπάνω δεκατρία χρόνια, καὶ μαζὶ μὲ τὸ ἓνα στὴ Βηθλεέμ δεκατέσσερα, δὲν μποροῦν νὰ χωρέσουν, ἐκτὸς κι ἂν ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους χρονολογικὰ διαστήματα ληφθοῦν μειωμένα κατὰ μισὴ περίπου μονάδα. Γιατὶ οἱ ἀρχαῖοι πολλές φορές ἓνα διάστημα ποὺ κάλυπτε δύο ἔτη ὄχι συμπληρωμένα καὶ ἓνα ὀλόκληρο, τὰ θεωροῦσαν τρία ἔτη, ἐνδεχομένως ὁμως νὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἐνάμισυ ἔτος. Τὸ ἂν πῆγε καὶ ἐνωρίτερα, κατὰ τὸ 393, γιὰ λίγο διάστημα στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅποτε ὁ Ἐπιφάνιος βρῆκε τὴν εὐκαιρία μὲ ἐπιστολὴ του, ποὺ σώζεται σὲ λατινικὴ μετάφραση τοῦ Ἱερωνύμου¹⁵, νὰ καταστήσει προσεκτικὸ τὸν Ἰωάννη Ἱεροσολύμων ἀπὸ τὸν «Γαλάτη Παλλάδιο» λόγῳ τῶν ὠριγενιστικῶν παρεκκλίσεών του, αὐτὸ δὲν μαρτυρεῖται ἀπὸ ἄλλου. Ὁ Παλλάδιος αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ παλαιὸς συνασκητῆς τοῦ Ἰννοκέντιου, ὁ ὁποῖος οὔτε Γαλάτης ἦταν, οὔτε ζοῦσε πλέον, ὅπως εἶπαμε, καὶ προφανῶς εἶναι ὁ δικός μας. Ὅπως εἶναι γνωστὸ¹⁶ ὁ Παλλάδιος κατηγορήθηκε μαζὶ μὲ τὸν Ἡράκλειτο Ἐφέσου καὶ στὴν Ἐπι Δρῦν σύνοδο ὡς ὠριγενιστῆς, καὶ χαρακτηρίσθηκε ἐπίσης τέτοιος ἀργότερα καὶ ἀπὸ τὸν Ἱερώνυμο, τὸ 415¹⁷. Βέβαια δὲν ὑπάρχουν ἐνδείξεις, ὅτι εἶχε υἱοθετήσει χαρακτηριστικὲς δοξασίες τοῦ Ὠριγένη, ἀλλ' ἡ ἐκτίμησή του ἔτρεφε πρὸς τὸν παλαιὸ θεολόγο καὶ ἡ μαθήτευσή του

12. *Λαυσαϊκὴ Ἱστ.* 7 καὶ 8. 13. «Τῆς συνοδείας Εὐαγρίου», *Λαυσαϊκὴ Ἱστ.* 43.

14. *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία* 77.

15. Παρ' Ἱερωνύμου, *Ἐπιστολὴ* 51, 9.

16. Φωτίου, *Μυριόβιβλος* 59.

17. *Dialogus adv. Pelagianos*, πρὸλ. 2, PL 23, 497.

κοντά στον Εὐάγριο ἦταν εὐλογο νὰ προκαλέσουν τέτοιες ὑποψίες. Θὰ πρέπει λοιπὸν εὐλογο νὰ συνδιασθεῖ ἡ ἐπίσκεψή του ἐκείνη μὲ τὸ ταξίδι τῆς ἑπταμελοῦς παλαιστινῆς ὁμάδας στὰ μοναστικά κέντρα τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ 393, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ταξίδι προῆλθε ἡ τόσο θαυμάσια *Ἱστορία τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μοναχῶν*.

Μετὰ τὴν Παλαιστίνη ὁ Παλλάδιος ἐπισκέφθηκε τὴν Βιθυνία, ὅπου, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ ἀντιληφθεῖ τὰ πράγματα καλά, περιεπλάκη σὲ προβλήματα ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀλλάξουν ριζικὰ τὸν ρυθμὸ τῆς ζωῆς του. Χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Ἐλενοπόλεως προφανῶς ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Χρυσόστομο· «οὐκ οἶδα πῶς εἶπω, εἴτε καὶ ἐξ ἀνθρωπίνης σπουδῆς, εἴτε ἐξ εὐδοκίας τοῦ κρείττονος, μόνος ὁ Θεὸς ἂν εἶδει, κατηξιώθην τῆς χειροτονίας, κοινωνήσας τῇ περιστάσει τῇ κατὰ τὸν μακάριον Ἰωάννην»¹⁸. Μετὰ ἀπὸ μερικὸς μῆνες ἔλαβε μέρος στὴ σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ποὺ τὴν εἶχε συγκαλέσει ὁ ἱερός Χρυσόστομος καὶ στὴ συνέχεια ἔγινε κοινωνὸς ὅλων τῶν πικριῶν αὐτοῦ. Τὸ 405 μετέβη στὴ Ρώμη γιὰ νὰ συνηγορήσει στὸν Πάπα Ἰννοκέντιο καὶ τὸν βασιλιὰ Ὀνώριο ὑπὲρ τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στάλθηκε ἀπὸ τὸν βασιλιὰ Ὀνώριο καὶ τὸν πάπα Ἰννοκέντιο στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ παρόμοια ἀποστολή, ἀλλὰ ἐπρόκειτο νὰ διωχθεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὡς ἰωαννίτης καὶ ὠριγενιστής. Ἐξορίσθηκε στὴ Συήνη τῆς νότιας Αἰγύπτου, πιθανῶς τὸ 406¹⁹, ὅπου ἔμεινε δύο ἴσως χρόνια, καὶ μάλιστα ἔγκλειστος ἐπὶ 11 μῆνες²⁰, καὶ ἀργότερα ἔλαβε τὴν ἄδεια νὰ ἐπισκεφθεῖ καὶ νὰ διαμείνει ἐπὶ τέσσερα χρόνια στὴν περιοχὴ τῆς Ἀντινόης²¹ καὶ ἴσως καὶ σὲ ἄλλα μέρη τῆς ἄνω Αἰγύπτου.

Ἀπελευθερώθηκε ἴσως μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, ἀσπονδου ἀντίπαλου τοῦ Χρυσοστόμου (412), ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθε στὴν ἔδρα του, ἐπειδὴ προφανῶς ἦταν κατελημμένη ἀπὸ ἄλλον, ἀλλ' ἐγκαταστάθηκε στὴν πατρίδα του Γαλατία καὶ μετὰ ἀπὸ μερικὰ χρόνια, τὸ 417, μετατέθηκε στὴν ἐπισκοπὴ Ἀσπούνων²².

Τὸ 431 στὴ σύνοδο Ἐφέσου ἔλαβε μέρος ὡς ἐπίσκοπος Ἀσπούνων ὁ Εὐσέβιος, ἀπὸ τὸ ὁποῖο συνάγεται ὅτι ὁ Παλλάδιος πέθανε πρὶν ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ καὶ μετὰ τὸ 420, ὅταν ἐξέδωσε τὴ *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία*.

18. *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία* 43.

20. *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία* 43.

22. Σωκράτους, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* 7, 36.

19. Διάλογος 20.

21. *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία* 96.

Συγγράματα

Ἄν καὶ ὁ Παλλάδιος ἦταν θεολόγος μὲ εὐρύτατη μόρφωση, ὅμως δὲν παρουσίασε φιλόδοξα συγγραφικὰ σχέδια, ἀλλ' ὑπῆρξε καὶ στὴ συγγραφικὴ δραστηριότητά του ἀπλὸς καὶ ταπεινὸς, ὅπως καὶ σ' ὅλη τὴ ζωὴ του. Ὅλος ὁ πόνθος καὶ ἡ προσπάθειά του συγκεντρωνόταν στὸ πῶς θὰ ὠφελήσῃ ψυχικὰ τοὺς ἀναγνώστες του, καὶ πῶς θὰ μπορέσει νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ βοηθήσῃ ὅλως βέβαια τοὺς ἀνθρώπους, ἰδιαίτερα ὅμως τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα πού τὰ ἀγάπησε πολὺ, πράγμα πού φαίνεται κυρίως ἀπὸ τὸν Διάλογο γιὰ τὸν βίον τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Ἡ ἀπλότητά του αὐτὴ συνετέλεσε νὰ μὴ ἐμφανίζῃ καμμιά ἀπὸ τίς θεωρητικὰς τάσεις τοῦ Εὐαγγελίου, ἂν καὶ εἶναι σαφὲς ὅτι διακατέχεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Τὰ ἔργα πού διασώθηκαν μὲ τὸ ὄνομά του εἶναι: *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία*, *Διάλογος ἱστορικὸς περὶ βίου καὶ πολιτείας Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου*, καὶ *Περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραχμάνων*.

Λαυσαϊκὴ Ἱστορία

Σύμφωνα μὲ τὰ χρονολογικὰ δεδομένα πού ἀναφέρθηκαν προηγουμένως, ἡ *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία*, πού ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸν πραιπόσιτο Λαῦσο, τὸν θαλαμηπόλο τοῦ Θεοδοσίου Β', στὸν ὁποῖο ἀφιερώνεται, καὶ φέρεται μὲ τὰ ὀνόματα *Πρὸς Λαῦσον Ἱστορία ἢ Λαυσαϊκὴ Ἱστορία*, *Παράδεισος*, *Βίος τῶν ἀγίων Πατέρων*, γράφτηκε ἢ καλύτερα δημοσιεύθηκε τὸ 420. Ὁ Παλλάδιος εἶχε συναντήσῃ τὸν Λαῦσο γιὰ πρώτη φορὰ ἐπὶ ὑπατείας Τατιανοῦ, τὸ 391²³, καὶ ἡ χρονολογία αὐτὴ μᾶς ἀναγκάζει νὰ τοποθετήσομε τὴ συνάντησή τους στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ νὰ ὑποθέσομε ὅτι ὁ Λαῦσος, ὄντας τότε μᾶλλον νεαρός, καταγόταν ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτή.

Τόσο στὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο, ὅσο καὶ στὴ λατινικὴ μετάφραση τὸ κείμενο τοῦ ἔργου διατηρεῖται σὲ δύο παραλλαγές, τὴ βραχεῖα καὶ τὴν ἐκτενὴ, οἱ ὁποῖες διαφέρουν τόσο πολὺ, ὥστε ἡ πρώτη νὰ περιλαμβάνει 71 κεφάλαια, ἐνῶ ἡ δευτέρη, ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν, καὶ ἄλλα τόσα καὶ ἀκόμα περισσότερα, ὥστε συνολικὰ νὰ εἶναι 151, χωρὶς ὅμως νὰ διαφέρουν ὡς πρὸς τὴ μορφή τῶν κοινῶν τμημάτων. Ὁ Butler ξε-

καθάρισε τὸ πρόβλημα τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου καὶ ἀπέδειξε, ὅτι ἡ βραχεία μορφή εἶναι ἡ γνήσια, καὶ ὅτι ἡ ἐκτενής προήλθε ἀπὸ τὴ συγχώνευση αὐτῆς μὲ τὴν *Ἱστορία τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μοναχῶν*. Ἐν καὶ βέβαια ὑπάρχει ἀκόμη κάποια σύγχυση στὴν ταξινόμηση τῶν ἐπὶ μέρους κεφαλαίων, κατὰ τὰ ἄλλα τὸ κείμενο, ὅπως τὸ ἐξέδωσε ὁ Butler τὸ 1904, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ βασικῶς ἐξῆλθε ἀπὸ τὴ γραφίδα τοῦ Παλλαδίου, παρὰ τὶς ἀντιδράσεις κάποιων ἄλλων ἐρευνητῶν, ὅπως τοῦ Draguet καὶ ἄλλων.

Τὸ ἔργο δὲν περιέχει συνεχὴ ἐκθεση, ἀλλ' ἀποτελεῖται ἀπὸ σειρά αὐτοτελῶν διηγήσεων, ἀνισης ἐκτάσεως, κατὰ τὸ πλεῖστον συντόμων. Τὰ πρότυπα αὐτοῦ δὲν βρίσκονται μορφολογικὰ στὸν *Βίο τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου* τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, ἀλλὰ στὰ προφορικὰ ἢ γραπτὰ ἀνέκδοτα ποὺ κυκλοφοροῦσαν γιὰ τὸν βίο τῶν ἀσκητικῶν ἡρώων, αὐτῶν τῶν νέων «φιλοσόφων», τοῦ τύπου ἐκείνου «εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς τάδε», ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ ἀνέκδοτα γιὰ τὸν βίο τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων τοῦ τύπου τοῦ Διογένη Λαερτίου. Οἱ φιλόθεοι ἡρωες ἐδῶ εἶναι πάρα πολλοὶ καὶ οἱ σύντομες ἐκθέσεις γι' αὐτοὺς δίνουν μιὰ πολύμορφη καὶ συνολικὴ εἰκόνα τοῦ βίου στὶς μοναστικὲς κοινότητες τῆς Αἰγύπτου κυρίως καὶ ἄλλων περιοχῶν κατὰ δεύτερο λόγο. Μέσα στὸ ὅλο ἔργο παρελαμβάνουν ὀνόματα διάσημων ἡγετῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως τοῦ Ἰσιδώρου τοῦ ξενοδόχου, τοῦ Διδύμου τοῦ Τυφλοῦ, τοῦ Ἀμοῦν, τοῦ Παμβῶ, τῶν δύο Μακαρίων, τοῦ Αἰγυπτίου καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Παχωμίου, τοῦ Εὐαγρίου Ποντικοῦ, τοῦ Παφνουτίου, τῆς Μελανίας τῆς πρεσβύτερης, γιὰ τὴν ὁποία ὑπάρχουν δύο διηγήσεις ἀναφερόμενες στὶς δύο συναντήσεις μὲ αὐτὴν, κεφάλαια 117 καὶ 118, καὶ τῆς Μελανίας τῆς νεώτερης κεφ. 119²⁴, τοῦ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου καὶ ἄλλων.

Ἀρχίζει τὴν ἐκθεση ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη ποὺ ἔφθασε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἐπομένως ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη κρατοῦσε σημειώσεις γιὰ τὰ ὅσα ἔβλεπε καὶ ἀκουε, καὶ ἔτσι ὅταν λέμε, ὅτι τὸ ἔργο αὐτὸ ἐξεδόθη τὸ 420, ἐννοοῦμε ὅτι ἀπλῶς τότε ἔλαβε τὴν ὀριστικὴ μορφή του καὶ ἄρχισε νὰ ἀντιγράφεται καὶ νὰ κυκλοφορεῖ. Ἴσως βέβαια χρησιμοποιήθηκαν καὶ γραπτὲς πηγές σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις, ὅπως δὲποτε ὅμως ὄχι κοπτικὲς, καθόσον οἱ ἐνδείξεις γιὰ κοπτικὰ πρότυπα ὀφείλονται στὴν κυκλοφορία μεταξὺ κοπτιῶνων πατερικῶν ἀνεκδότων.

24. Σύντομη μορφή κεφάλαια 46 καὶ 54, καὶ 55 ὡς συνέχεια τοῦ προηγουμένου.

Ὁ Παλλάδιος παρουσιάζει στήν ἀρχή τοῦς γύρω ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια γέροντες (1-6), ἔπειτα τοῦς γέροντες τῆς Νιτρίας (7-16) καὶ στή συνέχεια τοῦς γέροντες τῆς ἐσωτερικῆς ἐρήμου, στή Σκήτη καὶ τὰ Κελλιά (17-39) μὲ τὴν προσθήκη τῶν Ταβεννησιωτῶν γερόντων. Στὰ ἐπόμενα κεφάλαια περιέχονται διηγήσεις γιὰ ἀσκητὲς τῆς Παλαιστίνης, τῆς Συρίας, τῆς Ρώμης, τῆς Καμπανίας καὶ τῆς Γαλατίας, οἱ ὁποῖες εἶναι ἄτακτα ταξινομημένες, ἴσως ἐπειδὴ κατὰ τὴν πορεία τῆς χειρόγραφης παραδόσεως ὁρισμένα τμήματα νὰ ἄλλαξαν σειρά. Ἡ ἐλέλιξη μερικῶν ἀπὸ τὶς συνδιαλέξεις του μὲ διάσημους ἀσκητὲς τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ γυρίσει σὲ προηγούμενα χρόνια μέχρι τὸν προσφιλή του Ὁριγένη, γιὰ νὰ διηγηθεῖ τὰ ἐπισόδια τῆς Ποταμαίνης στήν Ἀλεξάνδρεια, καὶ τῆς Ἰουλιανῆς στήν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας.

Στὸ τελευταῖο κεφάλαιο ἐκθέτει μὲ ἀμίμητη δεξιοτεχνία καὶ μεγάλη ταπείνωση, ἀλλὰ καὶ βεβαιότητα «ὀλίγα περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀπὸ νεότητος ἀδελφοῦ ἕως τῆς σήμερον», δηλαδή γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του, ὅπως πιστεύεται ἀπὸ ὅλους τοῦς ἐρευνητὲς. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἀδελφὸ του (ἑαυτοῦ του) τὸν γνώρισε μετριόφρονα σὲ ὅλα, «μὴ φαγόντα πάθει, μὴ προσπαθῶς νηστεύσαντα, νικήσαντα, ὡς νομίζω, πάθος φιλαργυρίας, τὸ πλεῖστον κενοδοξίας ἐκφυγόντα, ἀρκούμενον ἀεὶ τοῖς παροῦσιν, μὴ καλλωπιζόμενον ἱματίοις, καταφρονούμενον ὑπὸ τινων ἢ κατευτελιζόμενον εὐχαριστεῖν, ὑπερκινδυνεύοντα γνησίων φίλων, πείραν λαβόντα δαιμόνων ἕως χιλιάκις καὶ ἐπάνω... Ἐκατὸν ἕξ πόλεις πατήσας, ἐν δὲ ταῖς πλείσταις καὶ χρονίσας, γυναικὸς πείραν οὐκ ἔσχεν ἑλέει τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τὸ κατ' ὄναρ, πλὴν τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ τὴν πορνείαν δαίμονος. Τρίτον τοῦτον ἔγνω ἔχοντα χρεῖαν βρωμάτων, ἐκ χειρὸς ἀγίων ἀγγέλων λαβόντα... Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι, οἷος ἦν οὗτος ὃν ἐγὼ ἔγνω. Τοῦτον οἶδα ἐγὼ δακρύσαντα ἐπὶ ἀνδρῶν ἐν ἀνάγκῃ ὄντων καὶ ἀπορουμένων ἐν πενίαις, παρεσχηκότα εἴ τι εἶχεν, πλὴν τῆς ἑαυτοῦ σαρκός».

Τὸ ἔργο εἶχε εὐρύτατη διάδοση καὶ χρῆση κατὰ τοῦς μέσους χρόνους, διαβαζόταν ἀχόρταγα ἀπὸ μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς τόσο μέσα στὰ μοναστήρια, ὅσο καὶ στὸν κόσμον, καὶ ἀποτέλεσε μία ἀπὸ τὶς βασικὲς πηγὲς γιὰ τὰ μεταγενέστερα γεροντικά. Λόγω τῆς συγγένειας περιεχομένου μέρος τῆς χειρόγραφης παραδόσεως φέρει τὸ κείμενο αὐτοῦ συνδεδεμένο μὲ τὴν Ἱστορία τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μοναχῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ τμήματα αὐτοῦ χρησιμοποιήθηκαν στὰ Ἀποφθέγματα Γερόντων.

Παρόμοια διάδοση εἶχε βέβαια τὸ κείμενο αὐτὸ καὶ στὸν μὴ ἑλληνόφωνο χριστιανικὸ κόσμο. Ὑπάρχουν τρεῖς λατινικὲς μεταφράσεις, ποὺ συμπεριλήφθηκαν στὴ συλλογὴ *Vitai Patrum*. Ἡ πρώτη ἀπὸ αὐτὲς εἶναι τοῦ τέλους τοῦ ε' αἰῶνα, ἐκπονήθηκε κατὰ πάσα πιθανότητα στὴν Ἀφρική, ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴ βραχεῖα ἑλληνικὴ παραλλαγή, καὶ φέρεται μὲ τὸ ὄνομα *Paradisus Heraclidis*, ἐπειδὴ προφανῶς στηρίχθηκε σὲ χειρόγραφο ποὺ περιελάμβανε τὸ ἔργο μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ. Ἡ δευτέρα εἶναι πιθανῶς τοῦ ζ' αἰῶνα καὶ προέρχεται ἀπὸ ἑλληνικὸ κείμενο ἑλλιπὲς καὶ ἐλαττωματικὸ. Κατὰ τὸν ιζ' αἰῶνα προστέθηκε ἀπὸ τὸν *Heruet* ἡ τρίτη μετάφραση ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἐκτενὴ παραλλαγή.

Ὑπάρχουν ἐπίσης δύο συριακὲς μεταφράσεις, καὶ οἱ δύο τοῦ ε' αἰῶνα, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἡ πρώτη σώζεται πλήρης στὴ συριακὴ μετάφραση τῶν *Ἀποφθεγμάτων*, τὴν ὁποία ἐξεπόνησε καὶ ἐνσωμάτωσε στὸν Παράδεισο ὁ *Anan Isho* κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα. Ὑπάρχουν ἐπίσης σὲ εὐρύτερες συλλογὲς μεταφράσεις στὴν ἄρμενικὴ καὶ κοπτικὴ, καὶ βρέθηκαν ἐπίσης ἴχνη μεταφράσεως στὴν αἰθιοπικὴ καὶ τὴν ἀραβικὴ.

Ἐμεῖς στὸν παρόντα τόμο κρίναμε σκόπιμο νὰ ἐκδόσομε τὴν ἐκτενὴ μορφή, ἐπειδὴ ἡ βραχεῖα μορφή ἔχει κυκλοφορήσει κατὰ καιροὺς σὲ μετάφραση ἀπλῶς, ἢ καὶ σὲ κείμενο καὶ μετάφραση. Ἐτσι γιὰ πρώτη φορὰ παραδίδεται στοὺς φιλαναγνώστες αὐτὸ τὸ τόσο ἀγαπητὸ κείμενο σὲ κείμενο καὶ μετάφραση μὲ διαλογικὴ κατὰ τὸ δυνατόν μορφή, ποὺ τὸ κάνει ἀκόμη πιὸ εὐχάριστο. Εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι, ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ θὰ τὸ διαβάσουν μία φορὰ θὰ θελήσουν νὰ τὸ διαβάσουν καὶ δευτέρα καὶ τρίτη φορὰ καὶ ἴσως καὶ περισσότερες, γιατί μέσα στίς σελίδες αὐτὲς ξαναζωντανεύουν στὴ μνήμη τοῦ κάθε ἀναγνώστη ὅλες ἐκεῖνες οἱ ἀνεπανάληπτες ἀγγελικὲς σκηνὲς τῆς μοναχικῆς ζωῆς τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ποὺ διαδραματίστηκαν ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν μὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τους στοὺς ἱερούς ἐκείνους τόπους ποὺ πρωτοεμφανίσθηκε καὶ μεγαλοῦργησε ὁ πραγματικὰ ἀγγελικὸς αὐτὸς τρόπος ζωῆς, ποὺ σὰν φῶς οὐράνιο ἀστραψε στὰ ἀπάτητα ἐκεῖνα μέρη μέχρι τότε ἀπὸ ἀνθρώπινο πόδι, καὶ μὲ ταχύτητα ὅμοια τοῦ φωτὸς διαδόθηκε σ' ὅλο τὸν τότε γνωστὸ κόσμον, συνήρπασε τίς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων κάθε ἡλικίας καὶ κάθε ἐπαγγέλματος, ὡς καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν διαβόητων ληστάρχων, καὶ ὀδηγώντας τους ἐκεῖ, μετὰ τὴν ἀπάρνηση κάθε δεσμοῦ μὲ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, στὴν φοβερὴ ἀπὸ κάθε ἀποψη ἔρημο καὶ τὸ κατοικητήριον μέχρι

τότε τῶν δαιμόνων, τὴν μετέβαλε σὲ πραγματικὴ ἀγγελικὴ πολιτεία, πού σὰν ἄλλος φάρος τῆς παραπλήσιας Ἀλεξάνδρειας ἔστεινε ἐπὶ σειρὰ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων τὸ φῶς του καὶ φώτιζε τὶς ψυχές ὄχι μόνο τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλοεθνῶν.

Τὸ κείμενο λαμβάνεται ἀπὸ τὴν PG, στὸ ὁποῖο ἔγιναν μεταβολές ἀρκετὲς στὴ στίξη καὶ στὴν ὄλη διαμόρφωσή του, ὥστε νὰ γίνῃ πιὸ εὐχάριστο στὴν ἀνάγνωσι, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ λαμβάνεται σχεδὸν αὐτούσια ἀπὸ τὸν Γ τόμο τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας τοῦ Π. Χρήστου, τοῦ πραγματικὰ ἀνεπανάληπτου αὐτοῦ ἔργου τῆς Πατερικῆς Γραμματείας. Τέλος ὁ χάρτης λαμβάνεται ἀπὸ τὸν 1ο τόμο τῆς Λαυσαϊκῆς Ἱστορίας τῶν Ἐκδόσεων Τῆνος, ὃ ὁποῖος ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ἀπὸ τὴν κριτικὴ ἔκδοσι τοῦ C. Butler. *The Lausiatic History of Palladius*, τομ. 1-2.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ	30--34
ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΛΑΥΣΩ ΠΡΑΙ- ΠΟΣΙΤΩ ΠΑΡΑ ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ	36-38
ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ	40-52
α'.— Περὶ Ἰσιδώρου ξενοδόχου.	52
β'.— Περὶ Δωροθέου.	56
γ'.— Περὶ Ποταμαίνης.	58
δ'.— Περὶ Διδύμου.	62
ε'.— Περὶ Ἀλεξάνδρας.	64
ς'.— Περὶ τῆς φιλαργύρου παρθένου.	66
ζ'.— Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρία.	72
η'.— Βίος τοῦ ἁγίου Ἀμοῦν καὶ τῆς τούτου συζύγου.	76
θ'.— Βίος τοῦ ἀββά *Ωρ.	82
ι'.— Περὶ Παμβώ.	86
ια'.— Περὶ Πίωρ.	92
ιβ'.— Περὶ Ἀμμωνίου.	92
ιγ'.— Περὶ Βενιαμίν.	96
ιδ'.— Περὶ Ἀπολλωνίου.	98
ιε', ις'.— Περὶ Παησίου καὶ Ἡσαΐου.	98
ιζ'.— Περὶ Μακαρίου τοῦ ἀκούσιον φόνον ποιήσαντος.	104
ιη'.— Περὶ Ναθαναήλ.	104
ιθ', κ'.— Περὶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.	110
κα'.— Περὶ Μάρκου.	146
κβ'.— Περὶ Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος	148
κγ'.— Περὶ Παύλου τοῦ ἐν τῇ Φέρμη.	156
κδ'.— Περὶ παρθένου ἑπτακοσίας εὐχὰς ποιησάσης.	156
κε'.— Περὶ Εὐλογίου καὶ τοῦ λελωθημένου.	158
κς'.— Περὶ Εὐλογίου, καὶ τοῦ λελωθημένου.	160

κζ'. - Διήγησις τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου.	170
κη'. - Περὶ Παύλου τοῦ ἀπλοῦ.	172
κθ'. - Περὶ Παχῶν.	186
λ'. - Περὶ Στεφάνου.	190
λα'. - Περὶ Οὐάλεντος.	192
λβ'. - Περὶ Ἡρωνος.	198
λγ'. - Περὶ Πτολεμαίου.	200
λδ'. - Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις παρθένου.	204
λε'. - Περὶ Ἡλίας.	206
λς'. - Περὶ Δωροθέου.	208
λζ'. - Περὶ Πιαμοῦν παρθένου.	210
λη'. - Περὶ τῶν Ταβεννησιωτῶν.	212
λθ'. - Βίος τοῦ ἀβδᾶ Ἀφθονίου.	216
μ'. - Περὶ συκοφαντίας ἀδελφῆς.	220
μα'. - Περὶ τῆς ὑποκρινομένης μωρίαν.	222
μβ'. - Περὶ τοῦ Πιτηρούμ.	222
μγ'. - Περὶ Ἰωάννου τοῦ Λυκοπολίτου.	228
μδ'. - Περὶ Ἰωάννου τοῦ ἀβδᾶ.	248
με'. - Περὶ τοῦ ἀδελφοῦ κινηθέντος μετανοίᾳ τοῦ αὐτοῦ ἀβδᾶ Ἰωάννου διήγησις.	252
μς'. - Διήγησις τοῦ ἀβδᾶ Ἰωάννου περὶ ἐκπεσόντος καὶ μετανοήσαντος.	256
μζ'. - Περὶ Ποιμενίης.	266
μη'. - Περὶ ἀβδᾶ Ἀμμωνᾶ.	268
μθ'. - Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Βῆ.	268
ν'. - Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Θεωνᾶ.	270
να'. - Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἡλίας.	272
νβ'. - Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀπολλῶ.	272
νγ'. - Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀμμοῦν.	300
νδ'. - Περὶ ἀβδᾶ Κόπρη πρεσβυτέρου.	304
νε'. - Περὶ ἀβδᾶ Σούρους.	310
νς'. - Περὶ καὶ Ἀβδᾶ Ἡσαΐου.	310
νζ'. - Περὶ καὶ ἀβδᾶ Παύλου.	310
νη'. - Περὶ καὶ ἀβδᾶ Ἀνούβ.	312
νθ'. - Περὶ ἀβδᾶ Ἑλλῆν.	312
ξ'. - Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀπέλλη τοῦ πρεσβυτέρου.	320

ξά'.—	Περὶ ἀβδᾶ Ἰωάννου.	320
ξβ'.—	Περὶ ἀβδᾶ Παρφνουτίου.	324
ξγ'.—	Περὶ σαλπικτοῦ.	324
ξδ'.—	Περὶ πρωτοκόμητος.	328
ξε'.—	Περὶ ἐμπόρου.	332
ξς'.—	Περὶ Ἀπολλωνίου μάρτυρος.	334
ξζ'.—	Περὶ Φιλήμονος μάρτυρος καὶ περὶ τῶν μετ' αὐτῷ μαρ- τύρων.	334
ξη'.—	Περὶ Ἀβδᾶ Διοσκόρου πρεσβυτέρου.	338
ξθ'.—	Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρία μοναχῶν.	340
ο'.—	Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀμμωνίου καὶ τῶν σὺ αὐτῷ.	342
οα'.—	Περὶ ἀβδᾶ Ἰσιδώρου.	342
οβ'.—	Περὶ Ἀμμωνᾶν.	344
ογ'.—	Περὶ ἀβδᾶ Ἰωάννου.	346
οδ'.—	Περὶ ἀβδᾶ Πιτυρίωνος.	346
οε'.—	Περὶ ἀβδᾶ Εὐλογίου πρεσβυτέρου.	346
ος'.—	Περὶ ἀβδᾶ Σεραπίωνος τοῦ πρεσβυτέρου.	348
οζ'.—	Περὶ Ποσειδωνίου.	348
οη'.—	Περὶ Ἱερωνύμου.	352
οθ'.—	Περὶ Παύλης.	352
π'.—	Περὶ Ὄξυπερεντίου.	352
πα'.—	Περὶ Πέτρου.	352
πβ'.—	Περὶ Συμεῶνος.	352
πγ'.—	Περὶ Σεραπίωνος.	354
πδ'.—	Περὶ Δομνίνου.	362
πε'.—	Περὶ τῆς ἐν Ρώμῃ παρθένου.	362
πς'.—	Περὶ Εὐαγρίου.	368
πζ'.—	Περὶ Πίωρ.	378
πη'.—	Περὶ Μωϋσέως τοῦ Λίβυος.	380
πθ'.—	Περὶ Χρονίου.	382
ζ'.—	Περὶ Ἰακώβ.	382
ζα'.—	Περὶ Παφνουτίου.	382
ζβ'.—	Περὶ Χαιρήμονος.	384
ζγ'.—	Περὶ ἄλλου.	384
ζδ'.—	Περὶ ἄλλου.	384
ζε'.—	Περὶ Στεφάνου τοῦ ἐκπεσόντος.	384

ζς'.	– Περὶ Σολομῶντος.	394
ζζ'.	– Περὶ Δωροθέου.	396
ζη'.	– Περὶ Διοκλῆ.	396
ζθ'.	– Περὶ Καπίτωνος.	398
ρ'.	– Περὶ τοῦ κενοδόξου ἀναχωρητοῦ.	398
ρα'.	– Περὶ Ἐφραίμ.	400
ρβ'.	– Περὶ Ἰουλιανοῦ.	402
ργ'.	– Περὶ Ἰννοκεντίου.	404
ρδ'.	– Περὶ Ἀδολίου.	408
ρε'.	– Περὶ Ἀβρααμίου.	410
ρς'.	– Περὶ Ἐλπιδίου.	410
ρζ'.	– Βίος Αἰνεσίου τοῦ ἀβδᾶ.	412
ρη'.	– Βίος Εὐσταθίου τοῦ ἀβδᾶ.	412
ρθ'.	– Περὶ Σισινίου.	414
ρι'.	– Περὶ Γαδδανᾶ.	414
ρια'.	– Περὶ Ἡλία.	416
ριβ'.	– Περὶ Σαββατίου.	416
ριγ'.	– Περὶ Φιλορώμου.	418
ριδ'.	– Περὶ Σευηριανοῦ.	422
ριε'.	– Περὶ τοῦ ἐλεήμονος μοναχοῦ.	424
ρις'.	– Βίος τοῦ ἀβδᾶ Βησαρίωνος.	426
ριζ'.	– Περὶ Μελάνης.	430
ριη'.	– Περὶ Ρουφίνου.	434
ριθ'.	– Περὶ Μελάνης τῆς νεωτέρας.	440
ρκ'.	– Περὶ Ἀλδίνας.	444
ρκα'.	– Περὶ Πινιανοῦ.	444
ρκβ'.	– Περὶ Παμμαχίου.	444
ρκγ'.	– Περὶ Μακαρίου.	446
ρκδ'.	– Περὶ Κωνσταντίνου.	446
ρκε'.	– Περὶ Παύλης.	446
ρκς'.	– Περὶ Εὐστοχίας.	446
ρκζ'.	– Περὶ Βενερίας.	448
ρκη'.	– Περὶ Θεοδώρας.	448
ρκθ'.	– Περὶ Οὐσίας.	448
ρλ'.	– Περὶ Ἀδολίας.	448
ρλα'.	– Περὶ Βασιανίλλας.	448

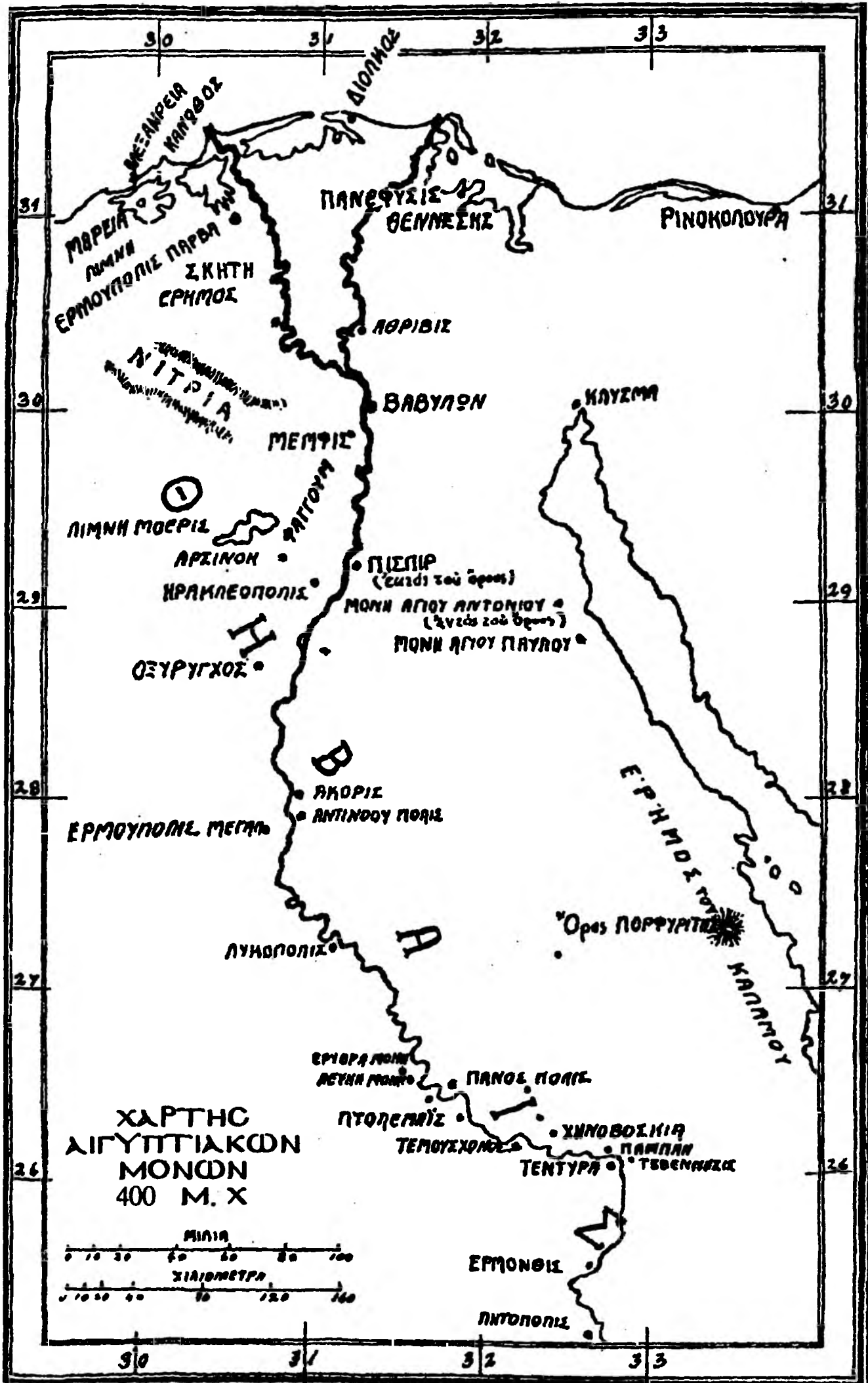
ρλδ'.	– Περὶ Φωτεινῆς.	448
ρλγ'.	– Περὶ Ἀσέλλας.	448
ρλδ'.	– Περὶ Ἀδίπτας.	450
ρλε'.	– Περὶ Μάγνας.	450
ρλς'.	– Περὶ παρθένου τῆς ὑποδεξαμένης τὸν μακάριον Ἀθανάσιον.	452
ρλζ'.	– Περὶ Ἀματαλίδος.	454
ρλη'.	– Περὶ Ταῶρ παρθένου.	456
ρλθ'.	– Περὶ παρθένου τινός, καὶ Κολλούθου.	456
ρμ'.	– Περὶ τῆς ἀπατηθείσης παρθένου, καὶ μεταγνούσης.	458
ρμα'.	– Περὶ τῆς συκοφαντησάσης ἀναγνώστην τινά.	460
ρμβ'.	– Περὶ Σαλβίας.	470
ρμγ'.	– Περὶ Ἰουδίνου.	470
ρμδ'.	– Περὶ Ὀλυμπιάδος.	472
ρμε'.	– Περὶ Κανδίδας.	476
ρμς'.	– Περὶ Γελασίας.	478
ρμζ'.	– Περὶ Ἰουλιανῆς.	478
ρμη'.	– Διήγησις Ἰππολύτου τοῦ γνωρίμου τῶν ἀποστολῶν.	480
ρμθ'.	– Περὶ Μαγιστριανοῦ τινος.	482
ρν'.	– Περὶ Μαγνηντίνου καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ συγκλητικοῦ.	484
ρνα'.	– Περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀδελφοῦ.	490

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ 499

1. Εὐρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς 499

2. Εὐρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων 500

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΕΡΓΑ 513

30 31 32 33

31

30

29

28

27

26

30 31 32 33

ΜΕΣΑΙΩΡΕΙΑ
ΚΑΡΑΒΟΣ

ΠΑΝΕΦΥΣΙΣ
ΘΕΙΝΗΣΣΗΣ

ΡΙΝΟΚΟΛΟΥΡΑ

ΜΑΡΕΙΑ
ΛΩΜΜΗ
ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ ΠΑΡΒΑ
ΣΚΗΤΗ
ΕΡΗΜΟΣ

ΛΟΡΙΒΙΣ

ΛΙΤΡΙΑ

ΒΑΒΥΛΟΝ

ΚΛΥΣΜΑ

ΜΕΜΦΙΣ

ΛΙΜΝΗ ΜΟΣΡΙΣ

ΑΡΣΙΝΟΝ

ΗΡΑΚΛΕΟΠΟΛΙΣ

ΠΙΣΣΙΡ
(Συζεί τοῦ ἕρου)

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ
(Συζεί τοῦ ἕρου)

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΘΕΥΡΥΓΧΟΣ

ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ ΜΕΓΑΛΗ

ΙΑΚΟΡΙΣ

ΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΡΙΣ

ΛΥΒΟΠΟΛΙΣ

Ὄρος ΠΟΡΦΥΡΑΤΕ

ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ
ΛΕΥΚΗ ΠΟΛΙΣ

ΠΑΝΟΣ ΠΟΛΙΣ

ΠΤΟΛΕΜΑΪΣ

ΤΕΜΟΥΣΧΟΜΕ

ΧΗΝΟΒΟΣΗΙΑ

ΠΑΜΠΛΗ

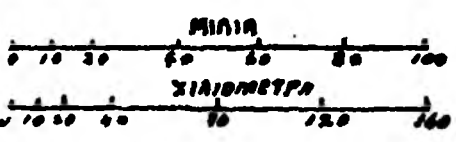
ΤΕΝΤΥΡΑ

ΤΒΕΝΕΝΣΙΣ

ΕΡΜΟΝΒΙΣ

ΑΠΤΟΠΟΛΙΣ

ΧΑΡΤΗΣ
ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ
ΜΟΝΩΝ
400 Μ. Χ

ΠΑΛΛΑΔΔΙΟΥ ΕΛΕΝΟΠΟΛΕΩΣ

ΛΑΥΣΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Εν ταύτῃ τῇ βίβλῳ ἀναγράφεται ἐνάρετος ἄσκησις καὶ θαυμαστὴ βίου διαγωγή, τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων πατέρων μοναχῶν καὶ ἀναχωρητῶν τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, πρὸς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν τὴν οὐράνιον πολιτείαν ἐθελόντων
5 κατορθοῦν, καὶ τὴν εἰς βασιλείαν οὐρανῶν ἄγουσαν βουλομένων ὁδεύειν ὁδόν, καὶ γυναικῶν πρεσβυτίδων καὶ ἀοιδίμων θεοπνεύστων μητέρων μνήμαι, τῶν ἀνδρείῳ καὶ τελείῳ φρονήματι τοὺς τῆς ἐναρέτου ἀσκήσεως ἄθλους ἐξανυσασῶν, πρὸς ὑπογραμμὸν καὶ ἔρωτα θεῖον τῶν ἐθελουσῶν τὸν τῆς ἐγκρατείας
10 καὶ ἀγνείας ἀναδηῆσασθαι στέφανον, διὰ τὸ ὑπὸ ἀνδρός τινος παγκρατίστου, καὶ τῇ γνώμῃ πολυμαθοῦς, καὶ τῷ ἦθι εἰρηνικοῦ, καὶ τῇ καρδίᾳ εὐσεβοῦς, καὶ τῇ διανοίᾳ θεοφιλοῦς, καὶ τοῦ πρὸς δεομένους τῶν χρειῶν κοινωνικοῦ, καὶ αὐτῇ κορυφῇ τῶν ἀξιωματῶν διὰ χρησιότητα τρόπων πολλῶν λογάδων ἀνδρῶν
15 προτετιμημένου, καὶ τὸ ὅλον τῇ δυνάμει τοῦ θεοῦ Πνεύματος φρουρουμένου, ἐπιτάξαντος ἡμῖν, μᾶλλον δέ, εἰ χρὴ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, πρὸς τὴν τῆς τῶν κρειττόνων θεωρίας τὸν νωθρὸν ἡμῶν νοῦν διεγείραντος πρὸς μίμησιν καὶ ἄμιλλαν τῶν ἀρετῶν τῆς ἀσκήσεως τῶν ὁσίων καὶ ἀθανάτων πνευματικῶν ἡμῶν πατέ-
20 ρων, τῶν ἐν ἀρεσκείᾳ Θεοῦ, ἐν σκληραγωγίᾳ πολλῇ τοῦ σώματος θεδωκότων, ὡς ἀναγραψαμένους ἡμᾶς τοὺς τῶν ἀνικῆτων ἀθλητῶν βίους, διαπέμψασθαι τούτῳ, ἀνακηρύττοντας ἐνὸς ἐκάστου τῶν μεγάλων τὰς ἐνεργεῖς ἀρετάς. Ἔστι δὲ ὁ τοῦ θεοῦ τούτου καὶ πνευματικοῦ πόθου ἐραστῆς ὁ ἄριστος τῶν ἀνδρῶν
25 Λαῦσος, ὁ μετὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ῥοπήν φύλαξ τεταγμένος τῆς ἐν-θέου καὶ εὐσεβοῦς βασιλείας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σ αὐτὸ τὸ βιβλίον ἔχει γραφεῖ ἢ ἐνάρετη ἄσκησις καὶ ἡ θαυμαστικὴ τοῦ βίου διαγωγὴ τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων πατέρων μοναχῶν καὶ ἀναχωρητῶν τῆς ἐρήμου, πρὸς ζῆλον καὶ μίμησιν ἐκείνων ποὺ θέλουν νὰ κατορθώσουν τὴν οὐράνια πολιτεία καὶ νὰ βαδίσουν τὸ δρόμον ποὺ ὁδηγεῖ στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καθὼς καὶ μνημεῖα γυναικῶν, γεροντισσῶν καὶ θεοπνεύστων μητέρων, ποὺ κατόρθωσαν μὲ ἀνδρικό καὶ τέλει φρόνημα τὰ κατορθώματα τῆς ἐνάρετης ἄσκησις, πρὸς ὑπόδειγμα καὶ θεῖο ἔρωτα ἐκείνων ποὺ θέλουν νὰ κερδίσουν τὸ στεφάνι τῆς ἐγκράτειας καὶ τῆς ἀγνότητος. Αἰτία ὑπῆρξε ἓνας ἄνθρωπος πολὺ ἀγωνιστὴς καὶ στίς γνώσεις πολυμαθὴς, εἰρηνικὸς στὴ συμπεριφορὰ καὶ εὐσεβὴς στὴν καρδιά, θεοφιλὴς στὴ σκέψιν καὶ γεμάτος προθυμία πρὸς ἐξυπηρέτησιν ὅλων ἐκείνων ποὺ ἔχουν ἀνάγκη, καθὼς καὶ τιμημένος μὲ τὰ κορυφαῖα τῶν ἀξιωματῶν ἐξαιτίας τῆς ἀριστερῆς συμπεριφορᾶς του τῆς πάντων ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους διακεκριμένους λόγῳ τῆς παιδείας του, καὶ γενικὰ φρουρούμενος ἀπὸ τῆ χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ ὁποῖος μὲ προέτρεψε, ἢ καλύτερα, γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθειαν, διήγειρε τὸν ράθυμον νοῦ μου πρὸς τὴν ἐντρύφισιν τῶν ἀνωτέρων, πρὸς μίμησιν καὶ ἄμιλλα τῶν ἀρετῶν τῆς ἄσκησις τῶν ὁσίων καὶ ἀθανάτων πνευματικῶν μας πατέρων, ποὺ ἔζησαν μὲ πολλὴ σκληραγωγία καὶ γι' αὐτὸ καὶ εὐαρέστησαν τὸν Θεόν. Αὐτὸς λοιπὸν μοῦ ζήτησε νὰ γράψω καὶ νὰ τοῦ στείλω τοὺς βίους τῶν ἀνίκητων ἀθλητῶν, κάνοντας γνωστὸς σὲ ὅλους τὶς περιλαμβανόμενες ἀρετὲς τοῦ κάθε μεγάλου ἀπὸ αὐτοὺς. Καὶ ὁ ἐραστὴς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ πνευματικοῦ πόθου εἶναι ὁ ἀριστος Λαῦσος, ὁ ὁποῖος μετὰ τῆς θεῆς δύνამει ἔχει ταχθεῖ ἀπὸ τὸν Θεόν νὰ φρουρεῖ τὴν ἐνθεὴν καὶ εὐσεβῆ βασιλείαν.

Ἐγὼ τοίνυν, ὁ καὶ τῆ γλώττῃ ἀπαίδευτος, καὶ πνευματικῆς
 γνώσεως ἀκροθιγῶς πως γευσάμενος, καὶ τοῦ καταλόγου τῶν
 ἁγίων πατέρων πνευματικοῦ θίου ἀνάξιος, δεδοκῶς τὸ ὑπὲρ ἐμὲ
 ἄμετρον τῆς ἐπιταγῆς μέγεθος, δυσανησχέτουν ἐγχειρῆσαι τού-
 5 τῷ τῷ ἐπιτάγματι, πολλῆς δεομένῳ καὶ σοφίας τῆς ἔξωθεν καὶ
 πνευματικῆς συνέσεως Ὅμως καταιδεσθεῖς πρῶτον τὸ σπου-
 δαῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ εἰς ταύτην τὴν σπουδὴν ἡμᾶς διεγείραν-
 τος, ἀναλογισάμενος δὲ καὶ τῶν ἐντυγχανόντων τὴν ὠφέλειαν,
 δεδιῶς δὲ καὶ τὸν ἐπὶ τῆ ἐν λόγῳ παρακοῇ κίνδυνον, Θεοῦ προ-
 10 νοία πρῶτον ἀνατεθεικῶς τὸ γενναῖον ἐπίταγμα, καὶ πολλῇ προ-
 σεχεῖα χρησάμενος τῆ τῶν ἁγίων πατέρων πρεσβεΐα, πτερούμε-
 νος ἀνέβην εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ σκάμματος, καὶ ὡς ἐν ἐπιτομῇ
 τῶν γενναίων ἀθλητῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν τὰ ἔπακρα μόνον
 καὶ σημεῖα ἀναγραφάμενος Οὐ μόνον ἀνδρῶν ἀοιδίμων κατωρ-
 15 θωκότων πολιτείαν ἀρίστην, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν μακαρίων καὶ
 εὐσχημόνων ἄκραν πολιτείαν ἐξασκησασῶν. Καὶ τῶν μὲν τὰ
 ἱεροπρεπῆ πρόσωπα αὐτοπροσώπῳ θεῶν ἰδεῖν κατηξιώθην, τῶν
 δὲ ἤδη τελειωθέντων ἐν τῷ σκάμματι τῆς εὐσεβείας παρὰ θεοφό-
 ρων ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ τὴν οὐράνιον τούτων ζωὴν ἐκμεμά-
 20 θηκα.

Πολλὰς δὲ πόλεις καὶ πλείστας κώμας, σπήλαιά τε ἅμα καὶ
 πάσας σκηνάς τῆς ἐρήμου τῶν μοναχῶν πολλῇ τῆ πορεία περι-
 νοστήσας θεοσεβείας σκοπῷ, μετὰ πάσης ἀκριθείας, ἃ μὲν αὐ-
 τὸς ἱστορήσας ἀνεγραψάμην, ἃ δὲ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων
 25 ἀκήκοα, ἄθλους μεγάλων ἀνδρῶν καὶ ἀνδρειοτέρων τῆς φύσεως
 γυναικῶν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα, ἐνσημήνας ἐν τῷ βιβλίῳ
 τούτῳ, ἀπέσταλκα τῆ τῶν θείων λογίων φίλῃ ἀκοῇ σου, ἀνδρῶν
 ἀρίστων καὶ θεοφιλῶν ἐγκαλλώπισμα, καὶ τῆς πιστοτάτης καὶ
 θεοφιλοῦς βασιλείας ἀγλαΐσμα, γνήσιε καὶ φιλόχριστε δοῦλε
 30 Θεοῦ Λαῦσε, ἐγχαράξας κατὰ τὴν προσοῦσαν ἐμοὶ βραχύτητα
 ἐκάστου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῶν ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν τὸ
 ἀοιδίμον ὄνομα, ἐξηγησάμενός τε ἀπὸ πολλῶν καὶ πάνυ μεγά-
 λων ἄθλων ἐκάστου ὀλίγους καὶ σφόδρα βραχεῖς, προστεθεικῶς

Ἐγὼ λοιπόν, πού εἶμαι ἀπαιδέυτος στή γλώσσα καί ἔχω μόλις καί μετά δυσκολίας λάβει μιὰ κάποια γεύση πνευματικῆς γνώσεως καί εἶμαι ἀνάξιος τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς χορείας τῶν ἁγίων πατέρων, φοβούμενος τὸ πάνω ἀπὸ τίς δυνάμεις μου ὑπερβολικό μέγεθος τῆς προτροπῆς, δυσκολευόμενοι νὰ τὸ ἐπιχειρήσω αὐτό, γιατί ἀπαιτοῦσε καί πολλή κοσμική γνώση καί πνευματική σύνεση. Ὅμως, νιώθοντας κατὰ πρῶτον σεβασμὸ πρὸς τὸ τόσο ἀξιόλογο τῆς ἀρετῆς ἐκείνου, πού κέντρισε μ' αὐτὴ τὴν προτροπή του τὴν προθυμία μου, καί σκεπτόμενος καί τὴν ὠφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν, καί παράλληλα φοβούμενος καί τὸν κίνδυνο τῆς εὐλογῆς παρακοῆς, ἀφοῦ ἀνέθεσα πρῶτα τὸ τολμηρὸ ἐγχείρημα στὴ θεία πρόνοια καί ἐπικαλέσθηκα μὲ πολλή ἐπιμονὴ τίς πρεσβεῖες τῶν ἁγίων πατέρων, παίρνοντας θάρρος, εἰσῆλθα στὸ στάδιο τῶν ἀγώνων καί ἐξιστόρησα μὲ συντομία τὰ σημαντικότερα μόνο σημεῖα καί κατορθώματα τῶν γενναίων ἀθλητῶν καί μεγάλων ἀνδρῶν. Καί ὄχι μόνο τῶν αἰμίμηστων ἀνδρῶν πού κατόρθωσαν ἄριστη πολιτεία, ἀλλὰ καί τῶν μακάριων καί σεμνῶν γυναικῶν πού ἀσκησαν στὸ ἔπακρο τὴν ἐνάρετη πολιτεία. Καί ἄλλων ἀπὸ αὐτοὺς ἀξιῶθηκα νὰ δῶ μὲ τὰ μάτια μου τὰ ἱεροπρεπῆ πρόσωπα, ἐνῶ ἄλλων, πού τελείωσαν ἤδη τὴ ζωὴ τους πάνω στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν εὐσέβεια, ἔμαθα τὴν οὐράνια ζωὴ τους ἀπὸ θεοφόρους ἀθλητὲς τοῦ Χριστοῦ.

Ἀφοῦ λοιπόν περιδιάβηκα πεζὸς μὲ θεοσεβὴ σκοπὸ πολλές πόλεις καί ἀκόμα περισσότερα χωριὰ, σπηλιές καί ὅλες τίς σκηνές τῶν μοναχῶν στὴν ἔρημο, ἔγραψα μὲ κάθε ἀκρίβεια καί ὅσα ὁ ἴδιος ἐξακρίβωσα, καί ὅσα ἄκουσα ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρες, κατορθώματα μεγάλων ἀνδρῶν καί γυναικῶν ὑπερβολικὰ γενναίων γιὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ Χριστοῦ, καί ἀφοῦ τὰ κατέγραψα σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο, τὸ ἔστειλα σὲ σένα τὸν φίλο τῶν θείων λόγων, στολίδι τῶν ἐξαίρετων καί θεοφιλῶν ἀνθρώπων καί κόσμημα τῆς πιστότατης καί θεοφιλοῦς βασιλείας, γνήσιε καί φιλόχριστε δοῦλε τοῦ Θεοῦ Λαῦσε, σημειώνοντας σύμφωνα μὲ τὴ δυνατότητά μου μὲ συντομία τὸ αἰμίμηστο ὄνομα τοῦ κάθε ἀθλητῆ τοῦ Χριστοῦ, ἀνδρα καί γυναίκα, καί ἐξιστορώντας ἀπὸ τὰ πολλὰ καί πολὺ μεγάλα κατορθώματα τοῦ καθενὸς λίγα καί πάρα πολὺ σύντομα, ἀφοῦ πρόσθε-

τῶν πλείστων καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν τρόπον τῆς
μονῆς.

Ἐμνημονεύσαμεν δὲ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν κατωρθωκότων
μὲν εἰς ἄκραν τὴν ἀρετὴν, διὰ δὲ τὴν μητέρα τῆς ὑπερηφανίας,
5 τὴν καλουμένην κενοδοξίαν, εἰς ἔσχατον βάραθρον καὶ πυθμένα
ἄδου κατενεχθέντων, καὶ τὰ ἐκ μακρῶν χρόνων καὶ πολλῶν
κόπων κτηθέντα αὐτοῖς ἐπέραστα καὶ περιμάχητα τῆς ἀσκήσε-
ως κατορθώματα, ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ ὑπὸ τοῦ τύφου καὶ τῆς
οἰήσεως διαρρυσθέντα, χάριτι δὲ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ προνοίᾳ
10 τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ συμπαθείᾳ σπλάγχνων πνευματικῶν,
ἐξαρπασθέντων τῶν τοῦ διαβόλου δικτύων, καὶ ταῖς εὐχαῖς τῶν
ἁγίων τῶν πρότερον ἀνακτησαμένων ἐνάρετον βίον.

σα γιὰ τοὺς περισσότερους καὶ τὴν καταγωγὴν, καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν τόπον διαμονῆς των.

Μνημόνευσα ἐπίσης ἄνδρες καὶ γυναῖκες ποὺ κατόρθωσαν βέβαια στὸ ἔπακρο τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ὅμως ἐξαιτίας τῆς μητέρας τῆς ὑπερηφάνειας, ποὺ λέγεται κενοδοξία, βυθίσθηκαν σὲ δάραθρο βαθὺ καὶ στὸν βυθὸ τοῦ ἄδη, καὶ ὅσα ἀπέκτησαν σὲ πολὺ χρόνον καὶ μὲ πολλοὺς κόπους, ποθητὰ καὶ περιζήτητα κατορθώματα τῆς ἀσκήσεως, μέσα σὲ μιὰ στιγμή τὰ σκόρπισαν ἐξαιτίας τῆς ἀλαζονείας καὶ τῆς οἰήσεώς τους· ἀλλ' ὅμως μὲ τὴν χάριν τοῦ Σωτήρα μας καὶ τὴν πρόνοιαν τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν πνευματικῶν πατέρων, ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὰ δίχτυα τοῦ διαδόλου καὶ μὲ τὶς εὐχὰς τῶν ἁγίων ἐπανέκτησαν τὴν προηγούμενην ἐνάρετην ζωὴν τους.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΛΑΥΣΩ ΠΡΑΙΠΟΣΙΤΩ
ΠΑΡΑ ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Μακαρίζω σου τὴν προαίρεσιν (ἄξιος γὰρ ἀπὸ μακαρισμοῦ ἄρξασθαι τῆς ἐπιστολῆς), ὅτι πάντων εἰς τὰ μάταια κεχηνότων, ἐξ ὧν οὐκ ὠφεληθήσονται, αὐτὸς λόγους οἰκοδομεῖς καὶ διδάσκεσθαι θέλεις. Ἄδίδακτος γὰρ ὁ μόνος ἐστὶν ὁ τῶν ὄλων Θεός, ἐπειδὴ καὶ αὐτοφυῆς καὶ πρὸ αὐτοῦ ἄλλον οὐκ ἔχων, τὰ δ' ἄλλα πάντα ἐστὶν διδακτά, ἐπειδὴ ποιητὰ καὶ κτιστά. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τάγματα διδάσκαλον ἔχει τὴν ἀνωτάτω Τριάδα, τὰ δὲ δεύτερα παρὰ τῶν πρώτων μαθάνει, τὰ δὲ τρίτα παρὰ τῶν δευτέρων, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς κατὰ 5 τάξιν μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. Οἱ γὰρ κρείττους ἐν γνώμῃ καὶ ἀρετῇ τοὺς ἡλαττωμένους ἐν γνώσει διδάσκουσιν. Οἱ τοίνυν οἰόμενοι διδασκάλων μὴ χρῆζειν, ἄγνοιαν νοσοῦσιν, τὴν μητέρα τῆς ὑπερηφανίας, εἰ μὴ πειθόμενοι τοῖς ἐν ἀγάπῃ διδάσκουσιν, ὧν πρωτεύουσιν εἰς ἀπώλειαν οἱ τῷ αὐτῷ πάθει τῆς οὐρανίου 15 διαγωγῆς ἐκπεσόντες, οἱ ἐν ἀέρι πετόμενοι δαίμονες, τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀποδράσαντες διδασκάλων. Οὐ γὰρ αἱ λέξεις ἢ αἱ συλλαβαί εἰσιν διδασκαλίαι, αἷς ἔχουσιν ἐνίοτε καὶ οἱ ἐπὶ πλεῖστον φαῦλοι, ἀλλὰ τοῦ ἡθους τὰ κατορθώματα, ἢ τε ἀλυπία καὶ ἀπτοησία καὶ ἡ ἀδειλία καὶ τὸ ἀόργητον καὶ ἡ ἐπὶ πάντων παρ- 20 ρησία, καὶ τοὺς λόγους ὡς πυρὸς φλόγα γεννώσα. Εἰ γὰρ μὴ ἦν τοῦτο, οὐκ ἂν ἔλεγεν ὁ μέγας διδάσκαλος τοῖς ἐαυτοῦ μαθηταῖς «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι προῖός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ»· οὐ τῇ

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΥΝΟΥΧΟ ΛΑΥΣΟ

Μακαρίζω τὴν προαίρεσίν σου (πράγματι ἀξίζει ν' ἀρχίσω τὴν ἐπιστολή μου μὲ μακαρισμό), γιατί, ἐνῶ ὅλοι συγκεντρώνουν τὴν προσοχή τους στὰ μάταια πράγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ὠφεληθοῦν, σὺ θέλεις νὰ διδάσκεισαι μὲ λόγους ἐποικοδομητικούς. Γιατί ἀδίδακτος εἶναι μόνον ὁ Θεὸς τῶν πάντων, ἐπειδὴ καὶ αὐτοφυῆς εἶναι, καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλος πρὶν ἀπ' αὐτόν· ἐνῶ ὅλα τ' ἄλλα ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ διδαχῆ, ἐπειδὴ εἶναι δημιουργήματα καὶ κτιστὰ. Καὶ τὰ πρῶτα βέβαια τάγματα ἔχουν γιὰ δάσκαλο τὴν ἀνώτατη Τριάδα, τὰ δευτέρω διδάσκονται ἀπὸ τὰ πρῶτα, τὰ τρίτα ἀπὸ τὰ δευτέρω, καὶ οὕτω καθεξῆς κατὰ τάξη, μέχρι καὶ τὰ τελευταῖα. Γιατί ἐκεῖνοι ποὺ ὑπερέχουν ὡς πρὸς τὴ γνῶση καὶ τὴν ἀρετῆ, διδάσκουν τοὺς ἄλλους ποὺ ἔχουν μειωμένη γνῶση. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ποὺ νομίζουν ὅτι δὲν χρειάζονται δάσκαλο, ἢ ποὺ δὲν πείθονται σὲ ὅσους διδάσκουν μὲ ἀγάπη, πάσχουν ἀπὸ ἀγνοια, τὴ μητέρα τῆς ὑπερηφάνειας. Ἀπ' αὐτοὺς προηγουῦνται στὴν ἀπώλεια ἐκεῖνοι ποὺ ἕξαιτίας αὐτοῦ τοῦ πάθους ξέπεσαν ἀπὸ τὴν οὐράνιο τρόπο ζωῆς, οἱ δαίμονες δηλαδὴ ποὺ πετοῦν στὸν ἀέρα καὶ ποὺ δραπέτευσαν ἀπὸ τοὺς οὐράνιους δασκάλους τους. Γιατί διδασκαλία δὲν εἶναι οἱ λέξεις ἢ οἱ συλλαβές, πράγματα ποὺ ἔχουν μερικὲς φορές καὶ οἱ μεγαλύτεροι ἄνομοι, ἀλλὰ τὰ κατορθώματα τοῦ ἠθους, ἢ ἀπουσία λύπης καὶ δειλίας, ἢ ἀφοβία καὶ ἢ ἀοργησία, καὶ ἢ παρηρησία σ' ὅλα, ποὺ γεννᾷ τοὺς λόγους σὰν τὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς. Γιατί, ἂν δὲν συνέβαινε αὐτό, δὲν θὰ ἔλεγε ὁ μέγας διδάσκαλος στοὺς μαθητὲς του· «μάθετε ἀπὸ μένα, ὅτι εἶμαι πρᾶος καὶ ταπεινὸς στὴν καρδιά»¹· διαπαιδαγωγώ-

1. Ματθ. 11, 29

εὐλεξία θυθμίζων τοὺς ἀποστόλους, ἀλλὰ τῇ εὐσεβείᾳ τοῦ ἡ-
 θους, μηδένα λυπῶν, πλὴν τῶν μισολόγων καὶ διδασκάλων μι-
 σούντων. Δεῖ τοίνυν τὴν κατὰ Χριστὸν ἀσκουμένην ψυχὴν, ἣ
 μαθάνειν πιστῶς ἃ οὐκ οἶδεν, ἣ διδάσκειν σαφῶς ἃ ἐπέγνω. Εἰ
 5 γὰρ ὀπότερον μὴ βούληται, μανίαν νοσεῖ. Ἀρχὴ γὰρ ἀποστα-
 σίας, διδασκαλίας κόρος καὶ ἀνορεξία λόγου, ὅν ἀεὶ πεινᾷ ἡ
 ψυχὴ τοῦ φιλοθέου.

Ἴσχυε οὖν καὶ ὑγίαινε, καὶ τὸ μέγα χαρίσεται σοι ὁ Θεός,
 τὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ.

ντας τούς Ἀποστόλους ὄχι μὲ τις ὠραῖες λέξεις, ἀλλὰ μὲ τὴν εὐσέβεια τοῦ ἠθους, χωρὶς νὰ στενοχωρεῖ κανένα ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ μισοῦν τοὺς λόγους καὶ τοὺς δασκάλους. Πρέπει λοιπὸν ἡ ψυχὴ ποὺ ἀσκεῖται σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, ἢ νὰ μαθαίνει μὲ ἐπιμέλεια καὶ ἀκρίβεια ὅσα δὲν γνωρίζει, ἢ νὰ διδάσκει μὲ σαφήνεια ὅσα ἔχει μάθει. Γιατί, ἂν δὲν θέλει κανένα ἀπὸ τὰ δύο, πάσχει ἀπὸ παραφροσύνη, καθόσον ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπομάκρυνσης εἶναι ὁ κορεσμὸς ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὴ διδασκαλία καὶ ἡ ἀνορεξία γιὰ λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἀντίθετα νιώθει πάντοτε πείνα ἡ ψυχὴ τοῦ φιλόθεου.

Νὰ εἶσαι λοιπὸν δυνατὸς καὶ ὑγιής, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χαρίσει τὸ μεγάλο δῶρο, τὴ γνώση δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Πολλῶν πολλὰ καὶ ποικίλα κατὰ διαφόρους καιροὺς
συγγράμματα τῷ δῖῳ καταλελοιπότην, τῶν μὲν ἐξ ἐπι-
νοίας τῆς ἄνωθεν καὶ χάριτος θεοδότου εἰς οἰκοδομὴν
καὶ ἀσφάλειαν τῶν πιστῆ προθέσει ἐπομένων τοῖς δόγμασι τοῦ
5 Σωτῆρος, τῶν δὲ ἐξ ἀνθρωπαρέσκου καὶ διεφθαρμένης προθέ-
σεως ὑλομανησάντων εἰς παραμυθίαν τῶν κενοδοξίαν κισσών-
των, ἑτέρων δὲ ἔκ τινος μανίας ἀκαιῖρου καὶ ἐνεργείας τοῦ μισο-
κάλου δαίμονος τύφῳ καὶ μῆνιδι ἐπὶ λύμῃ τῶν εὐεξαπατήτων
ἀνθρώπων, καὶ σπύλῳ τῆς ἀχράντου καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας,
10 ἐπεισφρησάντων ταῖς διανοίαις τῶν ἀνοήτων ἐπὶ ἐγκότῳ τῆς
σεμνῆς καὶ καθαρᾶς πολιτείας, ἔδοξε καμοὶ τῷ ταπεινῷ διὰ τὴν
εἰς Χριστὸν ἐλπίδα αἰδεσθέντα με τὴν ἐπιταγὴν τῆς σῆς μεγαλο-
νοίας, φιλομαθέστατε τῶν ἀνδρῶν, πρῶτον πάντα τὰ κατ' ἐμαν-
τὸν διηγῆσασθαι, τὰ τε τῆς ἡλικίας καὶ τὰ ἐπὶ τῇ προκοπῇ τῆς
15 διανοίας τῆς εἰς Θεὸν ἀρετῆς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἀρξάμενον.

Τριακοστὸν καὶ τρίτον ἔτος ἄγοντί μοι ἐν τῇ ἀδελφῶν πολι-
τεία δῆθεν καὶ τῷ μονήρει δῖῳ, εἴκοσι δὲ τῆς ἐπισκοπῆς, πενή-
κοντα δὲ καὶ τρία τῆς πάσης ζωῆς μου, ἀναγκαῖον ἡσηγάμην
ποθοῦντί σοι τὰ τῶν ἁγίων Πατέρων κατορθώματα ὠφελείας
20 χάριν πνευματικῆς ἐν γραφῇ διηγῆσασθαί σοι ἀρρένων τε καὶ
θηλειῶν, ὧν τε αὐτὸς εἴωρακα, καὶ περὶ ὧν ἀκήκοα παρὰ πιστο-
τάτων ψυχῶν, οἷς τε συνανεστράφην ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον ἐρήμῳ
καὶ Λιβύῃ καὶ Θηβαῖδι καὶ Συήνῃ, ὑφ' ἣν καὶ οἱ λεγόμενοι Τα-
βεννησιῶται· ἔπειτα Μεσοποταμίᾳ, Παλαιστίνῃ τε καὶ Συρίᾳ,
25 καὶ τοῖς μέρεσι τῆς Δύσεως, Ρώμῃ τε καὶ Καμπανίᾳ, καὶ τοῖς

ΔΙΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Επειδή πολλοὶ σὲ διάφορες ἐποχὲς ἔχουν ἀφήσει πολλὰ καὶ ποικίλα συγγράμματα στὴ ζωὴ τους, ἄλλοι ἀπὸ ἔμπνευση τῆς οὐράνιας θείας χάριτος πρὸς οἰκοδομὴ καὶ ἀσφάλεια ἐκείνων πού ἀκολουθοῦν πιστὰ τὰ δόγματα τοῦ Σωτήρα, ἄλλοι ἀπὸ ἀνθρωπαρέσκεια καὶ διεφθαρμένη πρόθεση καὶ πάθος γιὰ τὰ ὑλικά, πρὸς ἱκανοποίηση ἐκείνων πού τρέφουν τὴν κενοδοξία, καὶ ἄλλοι ἀπὸ κάποια παράλογη μανία καὶ ἐνέργεια τοῦ δαίμονα, τοῦ ἐχθροῦ τοῦ καλοῦ, μὲ ὑπεροψία καὶ σκοτισμένο μυαλὸ πρὸς βλάβη τῶν εὐκολόπιστων ἀνθρώπων καὶ μολυσμὸ τῆς ἄχραντης καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας, πού διείσδυσαν στὰ μυαλὰ τῶν ἀνόητων ἔξαιτίας τοῦ μίσους τους πρὸς τὴ σεμνὴ καὶ καθαρὴ πολιτεία, φάνηκε, φιλομαθέστατε, καλὸ καὶ σὲ μένα τὸν ταπεινὸ, ἔξαιτίας τῆς ἐλπίδας μου πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴν προτροπὴ τῆς μεγαλοψυχίας σου, πρῶτα νὰ διηγηθῶ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ μένα, γιὰ τὴν ἡλικία δηλαδή καὶ τὴν πρόοδο τοῦ φρονήματός μου στὴν κατὰ Θεὸν ἀρετὴ, πού ἄρχισε ἀπὸ μικρὴ ἡλικία.

Βρίσκομαι στὸ τριακοστὸ τρίτο ἔτος τῆς μετὰ τῶν ἀδελφῶν πολιτείας καὶ τοῦ μοναχικοῦ δῆθεν βίου, στὸ εἰκοστὸ τῆς ἐπισκοπῆς μου, καὶ στὸ πεντηκοστὸ τρίτο τῆς ὅλης ζωῆς μου. Θεώρησα λοιπὸν ἀναγκαῖο, ἐπειδὴ καὶ σὺ θέλεις, νὰ σοῦ διηγηθῶ πρὸς πνευματικὴ ὠφέλεια τὰ κατορθώματα τῶν ἀγίων πατέρων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀπὸ ὅσα καὶ ὁ ἴδιος εἶδα καὶ ἄκουσα ἀπὸ πολὺ πιστοὺς ἀνθρώπους πού συνάντησα στὴν ἔρημο τῆς Αἰγύπτου, στὴ Λιβύη, τὴ Θηβαΐδα καὶ τὴ Συήνη, ὅπου ζοῦν καὶ οἱ λεγόμενοι Ταβεννησιῶτες, ἔπειτα στὴ Μεσοποταμία, τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴ Συρία, καθὼς καὶ στὰ μέρη τῆς Δύσης, τὴ Ρώμη καὶ

περὶ ταύτας μέρεσιν, ἀκριδέστατα ἀπ' ἀρχῆς ἐκθέσθαι σοι ἐν
 διηγήματος εἶδει ἐν τῷ διβλίῳ τούτῳ, ὅπως, σεμνὸν καὶ ψυχω-
 φελὲς ὑπομνηστικὸν ἔχων ἀδιάλειπτον φάρμακον ἀληθείας,
 πάντα μὲν νυσταγμὸν λήθης τὸν ἐξ ἀλόγου ἐπιθυμίας ἐγγινόμε-
 5 νον τῇ ψυχῇ, πᾶσαν δὲ διψυχίαν τὴν ἐν πίστει καὶ κμδικίαν τὴν
 ἐν ταῖς χρεῖαις, πάντα τε ὄκνον καὶ μικροψυχίαν τὴν ἐν τῷ ἤθει,
 ὄξυθυμίαν τε καὶ τάραχον ἄλογον, καὶ φόβον ἄκαιρον διὰ τού-
 του ἀποσκευαζόμενος, καὶ τὸν μάταιον μετεωρισμὸν τοῦ διε-
 φθαρμένου κόσμου ἀποφεύγων, ἀδιαλείπτῳ πόθῳ προκόπτοις
 10 ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδι, τῇ προθέσει τῆς εὐσεβείας ὁδηγὸς
 καὶ σαυτοῦ, καὶ τῶν μετὰ σοῦ, καὶ τῶν ὑπὸ σέ, καὶ τῶν εὐσεβε-
 στάτων γινόμενος βασιλέων. Δι' ὧν κατορθωμάτων πάντες οἱ
 φιλόχριστοι ἐνωθῆναι Θεῷ ἐπέιγονται, συνεκδεχόμενοι καὶ τὴν
 ἀνάλυσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, δηλονότι τὸ καθ' ἡμέραν,
 15 κατὰ τὸ γεγραμμένον· «Συνέχομαι ἀγαθὴν ἐπιθυμίαν ἔχων τοῦ
 ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι πολλῷ μᾶλλον κρείσσον». Καὶ
 τό, «Ἐτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα, καὶ παρασκευάζου εἰς
 τὸν ἀγρόν». Ὁ γὰρ μνημονεύων ἀεὶ τοῦ θανάτου, ὡς ἐξ ἀνάγκης
 ἤξει πάντως, καὶ οὐ μελήσει, οὐ πταίσει μεγάλα, κατὰ τὸ γε-
 20 γραμμένον· «Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμήσθου τὰ ἔσχατα, καὶ
 εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ ἁμαρτήσεις». Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσι, μὴ
 παραλογιζόμενος ἡμῖν τὴν βραχεῖαν ταύτην ὑπόθεσιν τῶν ἐξη-
 γήσεων, μήτε διαπτύων τὴν ἰδιωτείαν καὶ τὸ ἀκαλλὲς τῶν λέξε-
 ων. Οὐ γὰρ τοῦτ' ἔργον ἐστὶ θεϊκῆς διδασκαλίας τὸ σεσοφισμέ-
 25 νως φράζειν, ἀλλὰ πείθειν τὴν γνώμην νοήμασιν ἀληθείας κατὰ
 τὸ εἰρημένον· «Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ, καὶ κρίνε πάντα
 ὑγιᾶς». Καὶ πάλιν· «Μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων. Καὶ γὰρ
 αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν».

1. Φιλίπ. 1, 23.

2. Παροιμ. 24, 27.

τὴν Καμπανία καὶ στὰ γειτονικὰ μέρη, γράφοντάς σου ὅλα αὐτὰ μὲ ἀκρίβεια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ ὑπὸ μορφὴ διηγήσεως σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο, ὥστε, ἔχοντάς το σὰν ἓνα σεμνὸ καὶ ψυχοφελὲς ὑπομνηστικὸ καὶ παντοτινὸ φάρμακο τῆς ἀλήθειας, κάθε νυσταγμὸ πού ἔρχεται στὴν ψυχὴ ἔξαιτίας τῆς λησμοσύνης ἀπὸ τὴν ἄλογη ἐπιθυμία, κάθε διψυχία ὡς πρὸς τὴν πίστη καὶ τὴν προσκόλλησιν στὰ βιοτικά, καὶ κάθε νωθρότητα καὶ μικροψυχία ὡς πρὸς τὸ ἦθος, τὴν ὀξύθυμία, τὴν ἄλογη ταραχὴ καὶ τὸν παράλογο φόβο νὰ τὰ ἀπομακρύνεις μ' αὐτό, ἀποφεύγοντας τὸ μάταιο μετεωρισμὸ τοῦ διεφθαρμένου κόσμου, καὶ μὲ ἀδιάλειπτο πόθο νὰ προκόβεις στὴν κατὰ Θεὸν ἐλπίδα, καὶ ἔτσι νὰ γίνεσαι ὁδηγὸς μὲ ἀγαθὴ πρόθεση καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ ἐκείνων πού βρῖσκονται μαζί σου καὶ εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία σου, καθὼς καὶ τῶν εὐσεδέστατων βασιλέων, κατορθώματα μὲ τὰ ὁποῖα ὅλοι οἱ φιλόχριστοι διαίξονται νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὸν Θεό, περιμένονυας καθημερινὰ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα, σύμφωνα μὲ ἐκεῖνο πού ἔχει γραφεῖ· «Μὲ ἔχει κατακυριευμένο ἢ ἀγαθὴ ἐπιθυμία νὰ φύγω ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ νὰ εἶμαι μαζί μὲ τὸν Χριστό»¹, καὶ τό· «Προετοιμάζε τὰ ἔργα σου γιὰ τὴν ἔξοδό σου, καὶ νὰ προετοιμάζεσαι γιὰ τὸν ἀγρό»². Γιατὶ ἐκεῖνος πού μνημονεύει πάντοτε τὸ θάνατο, ὅτι θὰ ἔρθει ὀπωσδήποτε καὶ δὲν θ' ἀργήσῃ, δὲν θὰ διαπράξῃ μεγάλα σφάλματα, σύμφωνα μ' αὐτὸ πού ἔχει γραφεῖ· «Σὲ κάθε λόγο σου νὰ θυμᾶσαι τὸ τέλος, καὶ δὲν θ' ἀμαρτήσῃς στὸν αἰῶνα». Καὶ μαζί μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ παρερμηνεύσῃ τὴ σύντομη αὐτὴ ὑποθήκη τῶν ἐξηγήσεών μου, οὔτε θὰ περιφρονήσῃ τὴν ἀπλοϊκότητα καὶ τὸ ἀπερίτεχνο τῆς ἐκφράσεως. Γιατὶ δὲν εἶναι ἔργο τῆς θεϊκῆς διδασκαλίας αὐτό, τὸ νὰ διατυπώνῃ δηλαδὴ τὸ λόγο μὲ περίτεχνες σοφιστικὲς φράσεις, ἀλλὰ νὰ πείθῃ τὴ γνώμῃ μὲ νοήματα ἀλήθειας, σύμφωνα μὲ αὐτὸ πού ἔχει γραφεῖ· «Ἄνοιγε τὸ στόμα σου στὰ θεϊκὰ λόγια, καὶ κρίνε τὰ πάντα μὲ ὀρθὴ σκέψη»³. Καὶ ἐπίσης· «Μὴν παραβλέψεις τοὺς λόγους τῶν γερόντων· γιὰτὶ αὐτοὶ ὅ,τι γνωρίζουν, τὸ ἔμαθαν ἀπὸ τοὺς προγόνους τους»⁴.

3. Παροιμ. 24, 28.

4. Σοφ. Σειράχ 8, 9.

Ἐγὼ τοίνυν, φιλομαθέστατε Θεοῦ ἄνθρωπε, ἐκ μέρους ἐπό-
 μενος ταύτῃ τῇ ῥήσει, πολλοῖς τῶν ἁγίων συντετύχηκα, οὐ πα-
 ρέργῳ χρησάμενος λογισμῶ, ἀλλὰ καὶ τριάκοντα ἡμερῶν ὁδὸν
 καὶ δὶς τοσούτων ὁδὸν ἐξανύσας, ὡς ἐπὶ Θεοῦ πεζῇ τῇ πορείᾳ
 5 πατήσας πᾶσαν τὴν γῆν Ῥωμαίων, ἡσμένισα τὴν κακουχίαν τῆς
 ὁδοιπορίας ἐπὶ συντυχίᾳ ἀνδρὸς φιλοθέου, ἵνα τι κερδήσω ὅπερ
 οὐκ εἶχον. Εἰ γὰρ ὁ πολλῶ κρείττων ἐμοῦ, τάχα δὲ καὶ παντὸς
 κόσμου, ὁ πολλοὺς ὑπερβεβηκῶς πολιτείας γνώσει καὶ συνέσει
 πνευματικῇ καὶ πίστει τῇ εἰς Χριστόν, ὁ μακάριος ἀπόστολος
 10 Παῦλος, τὴν ἀπὸ Ταρσοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐστεύλατο ἀποδη-
 μίαν ἐπὶ συντυχίᾳ Πέτρου καὶ Ἰωάννου καὶ Ἰακώβου, διὸ καὶ
 εἶδει καυχήματος αὐτὸ διηγεῖται, στηλιτεύων αὐτοῦ τοὺς πό-
 νους εἰς παροξυσμὸν τῶν ὄγκῳ καὶ ἀργίᾳ θία συζώντων, ἐν τῷ
 εἰπεῖν· «Ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον», οὐκ ἀρ-
 15 κούμενος τῇ φήμῃ μόνον τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου, ἀλλ' ἐπιποθῶν
 καὶ αὐτὴν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν συντυχίαν, πόσῳ δὲ πλέον
 ἐγώ, ὁ τῶν μυρίων ταλάντων χρεωφειλέτης, ὄφειλον τοῦτο ποι-
 ῆσαι, οὐκ ἐκείνους τοὺς ἁγίους εὐεργετῶν, ἀλλ' ἐμαυτὸν τὸν
 ἁμαρτωλὸν ὄφελῶν; Καὶ γὰρ καὶ οἱ τοὺς πατέρων ἀναγραψάμε-
 20 νοι θίους, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, Μωσέως τε καὶ Ἡλίου,
 καὶ τῶν καθεξῆς, οὐχ ἵνα ἐκείνους δοξάζωσιν ἐξηγήσαντο, ἀλλ'
 ἵνα τοὺς ἐντυγχάνοντας ὠφελήσωσιν.

Τοῦτο οὖν εἰδὼς, πιστότατε καὶ σεμνότατε δοῦλε τοῦ Χρι-
 στοῦ Λαῦσε, τὰ πολλὰ σαντὸν νουθετῶν, ἀνάσχου καὶ τῆς φλυα-
 25 ρίας ἡμετέρας ἐπὶ φυλακῇ τῆς εὐσεβοῦς σου γνώμης, ἣτις δια-
 φόροις κακίαις ὄραταῖς τε καὶ ἀοράτοις κυμαίνεσθαι πέφυκεν,
 ἡμῶν δὲ ἡ συνεχῆς προσευχὴ καὶ ἰδιοπραγμοσύνη δύναται ἡ-
 ρεμεῖν. Πολλοὶ γὰρ τῶν εὐλαβεστέρων ἀδελφῶν, καὶ πόνοις
 ἀσκήσεως καὶ ἐλεημοσύναις κομώντων καὶ ἐπὶ ἀγαμία καὶ παν-
 30 τελεῖ παρθενία μεγαλαυχοῦντες, καὶ μελέτῃ θείων λογίων ἐαυ-

Ἐγὼ λοιπόν, φιλομαθέστατε ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀκολουθώντας ἐν μέρει τὸ λόγο αὐτό, συνάντησα πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἁγίους, ὄχι μὲ λογισμό ξένο πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτό, ἀλλὰ ἀφοῦ βιάδισα πεζὸς μέχρι καὶ τριάντα μέρες καὶ διπλάσιες ἀπὸ αὐτὲς καὶ περπάτησα σὰν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅλη τὴ βυζαντινὴ γῆ, ἔνωσα εὐχαρίστηση γιὰ τὴν κακουχία τῆς ὁδοιπορίας μὲ τὴ συνάντηση κάποιου φιλοθέου ἀνθρώπου, γιὰ νὰ κερδίσω ἐκεῖνο πού δὲν εἶχα. Γιατί, ἂν ὁ πολὺ πιὸ ἀνώτερος ἀπὸ μένα, καὶ ἴσως ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον, πού ξεπέρασε πολλοὺς σὲ γνώση πολιτείας καὶ πνευματικὴ σύνεση καὶ πίστη στὸν Χριστό, ἐννοῶ ὁ μακάριος Παῦλος, βιάδισε τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν Ταρσό μέχρι τὴν Ἰουδαία μὲ σκοπὸ νὰ συναντήσῃ τὸν Πέτρο, τὸν Ἰωάννη καὶ τὸν Ἰάκωβο, γι' αὐτὸ καὶ τὸ διηγεῖται αὐτὸ μὲ καύχημα, περιγράφοντας τοὺς κόπους του, γιὰ νὰ παρακινήσῃ ἐκείνους πού ζοῦν μὲ ραθυμία καὶ ἀργία ἀρετῆς, μὲ τοὺς λόγους, «Ἀνέβηκα στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ νὰ γνωρίσω τὸν Πέτρο»⁵, καὶ δὲν ἀρκοῦνταν στὴ φήμῃ τῆς ἀρετῆς του, ἀλλὰ ποθοῦσε νὰ τὸν συναντήσῃ καὶ προσωπικά, πόσο περισσότερο ἐγὼ, πού εἶμαι ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων, ἔπρεπε νὰ τὸ κάνω αὐτὸ, ὄχι εὐεργετώντας τοὺς ἁγίους, ἀλλὰ ὠφελώντας τὸν ἑαυτὸ μου τὸν ἁμαρτωλό; Γιατί καὶ ἐκεῖνοι πού ἔγραψαν τοὺς βίους τῶν πατέρων, τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Ἡλία καὶ ὅλων τῶν ὑπολοίπων, δὲν τοὺς ἐξιστόρησαν μόνο γιὰ νὰ δοξάσουν ἐκείνους, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὠφελῆσουν καὶ ἐκείνους πού τοὺς διαβάζουν.

Γνωρίζοντας λοιπόν αὐτὰ, πιστότατε καὶ σεμνότατε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ Λαῦσε, καὶ νουθετώντας ὅσο μπορεῖς ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸ σου, δεῖξε ἀνοχὴ γιὰ τὴ φλυαρία μου πρὸς διαφύλαξιν τοῦ εὐσεβοῦς σου φρονήματος, πού συνήθως ταλαντεύεται πρὸς διάφορες κακίες ὁρατὲς καὶ ἀόρατες, καὶ μόνο ἢ συνεχῆς προσευχὴ μας καὶ ἢ ἐπαγρύπνηση γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας μποροῦν νὰ τὸ ἡρεμήσουν. Γιατί πολλοὶ ἀπὸ τοὺς εὐλαβέστατους ἀδελφούς, νιώθοντας ὑπερηφάνεια γιὰ τοὺς κόπους τῶν ἀσκήσεων καὶ τὶς ἐλεημοσύνες τους καὶ καυχώμενοι γιὰ τὴν ἀγαμία καὶ τὴν πλήρη παρθενία τους, καὶ παράλληλα ἐπεκτείνοντας τὴν ὅλη προσπάθειά τους καὶ

5. Γαλ. 1, 18.

τοὺς κατατείνοντες, καὶ σπουδασμάτων μαθήσει θαρροῦντες, ἠστόχησαν ἀπαθείας, ἀδιακρίτῳ γνώμῃ δουλεύοντες, προσχήματι δῆθεν εὐσεβείας τινὸς φιλοπραγμοσύνην νοσήσαντες, ἐξ ὧν τίκτονται καὶ φιλοπραγμοσύναι, τὴν μητέρα τῆς ἰδιοπραγμοσύνης ἐκριζοῦσαι.

Ἄνδριζου τοίνυν ἐν πάσῃ συνέσει, παρακαλῶ, μὴ πιαίνων τὸν πλοῦτον, ὃ δὴ καὶ πεποίηκας αὐτάρκως αὐτὸν σμικρύνας τῇ διαδόσει τῶν χρεῖαν ἔχόντων. Διὸ τὴν ἐκ τούτου ὑπηρεσίαν εἰς ἀρετῆς ἔργον γινομένην μήτε ὀρμῇ τινι καὶ προλήψει ἀλόγῳ γίνεσθαι, ἢ προσχήματι ἀνθρωπαρεσκείας τινὸς κρίσεως, ὄρκῳ πεδήσας τὴν προαίρεσιν, καθὼς πεπόνθασι πολλοί, οἵτινες φιλονείκῳ κενοδοξία τὸ μὴ πιεῖν ἢ φαγεῖν δουλώσαντες τὸ αὐτεξούσιον τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὄρκου, καὶ τούτῳ πάλιν ὑποπεσόντες οἰκτρῶς ἢ φιλοζωΐα καὶ ἀκηδία, ἢ ἀσθενεία σώματος καὶ ἐπιθυμία ἡδονῆς τινος τὴν ἐπιτορκίαν ὠδίναντες. Λόγῳ τοίνυν μεταλαμβάνων καὶ λόγῳ ἀπεχόμενος, οὐχ ἁμαρτήσεις ποτέ, Θεὸς γὰρ ὁ λόγος τῶν ἐν ἡμῖν κινημάτων ἐξορίζων τὰ βλαβερά, προσλαμβανόμενος δὲ τὰ ἐπωφελῆ. «Δικαίῳ γὰρ νόμος», φησὶν, «οὐ κεῖται». Ἄμεινον γὰρ ἢ μετὰ λόγου οἰνοποσία, τῆς μετὰ τύφου ὑδροποσίας. Καὶ βλέπε μοι τοὺς μετὰ λόγου θεοσεβείας τὸν οἶνον πίνοντας ἄνδρας ἀγίους ὑπάρχοντας, καὶ τοὺς ἀλογίστους μετὰ ἀπονοίας ὑδροποτήσαντας ἀνθρώπους βεδήλους καὶ διεφθαμένους. Μηκέτι ψέξης ἢ ἐπαινέσης τὴν ὕλην τῶν βρωμάτων, ἀλλὰ μακαρίσης ἢ ταλανίσσης τὴν γνώμην τῶν κακῶς ἢ καλῶς χρωμένων τῇ ὕλῃ. Ἐπιέ ποτε Ἰωσήφ παρ' Αἰγυπτίοις οἶνον, ἀλλ' οὐκ ἐβλάβη τὴν φρένα· ἠσφάλιστο γὰρ τὴν γνώμην. Ὑδροπότισε δὲ Πυθαγόρας καὶ Διογένης καὶ Πλάτων, ἐν οἷς

στή μελέτη τῶν θείων λόγων καὶ παίρνοντας θάρρος ἀπὸ τὶς γνώσεις αὐτῶν τῶν μελετῶν τους, ἀστόχησαν ὡς πρὸς τὴν ἀπάθεια, καὶ ἐκτελώντας τὸ ἔργο τους αὐτὸ χωρὶς διάκριση, μὲ τὸ πρόσχημα τάχα κάποιας εὐσέβειας, κυριεύθηκαν ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τῆς ἀπασχόλησης μὲ τὶς βιοτικές μέριμνες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες γεννιοῦνται οἱ κάθε εἴδους ἀπασχολήσεις μὲ τὰ κοσμικὰ πράγματα, πού ξερριζώνουν τὴ μητέρα τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Δεῖχνε λοιπόν, σὲ παρακαλῶ, ἀνδρεία μὲ πολλή σύνεση, χωρὶς ν' αὐξάνεις τὸν πλοῦτο σου, πράγμα βέβαια πού τὸ ἔχεις κάνει καὶ τὸν περιόρισες ἱκανοποιητικὰ, προσφέροντάς τον σ' ὅσους ἔχουν ἀνάγκη. Γι' αὐτὸ τὸ ἔργο τῆς ἀρετῆς πού πραγματοποιεῖται μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ νὰ μὴ γίνεται μὲ διασύνη καὶ παράλογη διάθεση ἢ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀνθρωπαρέσκειας, δεσμεύοντας τὴν προαίρεση μὲ ὄρκο, ὅπως ἔπαθαν πολλοί, οἱ ὅποιοι, ὑποδουλώνοντας μὲ τὴ γεμάτη ἰσχυρογνωμοσύνη κενοδοξία τους τὸ αὐτεξούσιο στὴν ἀνάγκη τοῦ ὄρκου νὰ μὴ φᾶνε καὶ νὰ μὴν πιοῦν, καὶ πέφτοντας πάλι ἀπὸ τὸν ὄρκο τους αὐτὸ κατὰ τρόπο οἰκτρὸ ἀπὸ φιλοζωία καὶ πνευματικὴ ἀδιαφορία, ἢ ἀρρώστια τοῦ σώματος καὶ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς, γνώρισαν τὴν ὀδύνη τῆς ἐπιπορκίας. Ἐὰν λοιπόν χρησιμοποιεῖς τὸν πλοῦτο ἢ ἀπέχεις ἀπὸ αὐτὸν μὲ σύνεση, δὲν θὰ ἁμαρτήσεις ποτέ. Γιατὶ ἡ σύνεση εἶναι δοσμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ ἀπομακρύνει τὰ βλαβερὰ κινήματα πού ἐκδηλώνονται μέσα μας καὶ νὰ δέχεται τὰ ἐπωφελῆ. Γιατὶ λέγει, «ὁ νόμος δὲν θεσπίσθηκε γιὰ τὸν δίκαιο»⁶. Εἶναι δηλαδὴ προτιμότερο νὰ πίνει κανεὶς κρασί μὲ σύνεση, παρὰ νὰ πίνει νερὸ μὲ ἔπαρση.

Καὶ πρόσεχε, σὲ παρακαλῶ, ἐκείνους πού μὲ σύνεση καὶ θεοσέβεια ἤπιαν κρασί καὶ ὅμως εἶναι ἅγιοι, καὶ ἐκείνους πού ἤπιαν βέβαια νερὸ χωρὶς ὅμως σύνεση, καὶ εἶναι βέβηλοι καὶ διεφθαρμένοι. Μὴ κατηγορήσεις πιά ἢ ἐπαινέσεις τὸ εἶδος τῶν τροφῶν, ἀλλὰ νὰ μακαρίσεις ἢ νὰ ἐλεεινολογήσεις τὸ φρόνημα ἐκείνων πού χρησιμοποιοῦν τὰ εἶδη τῶν τροφῶν μὲ τρόπο σωστὸ ἢ βλαβερό. Ἦπιε κάποτε καὶ ὁ Ἰωσήφ κρασί μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, ἀλλὰ δὲν ἔπαθαν βλάβη τὰ μυαλά του· γιατί εἶχε ἀσφαλισμένο τὸ φρόνημα. Ἦπιαν

6. Α' Τιμ. 1,9.

καὶ Μανιχαῖοι, καὶ τὸ λοιπὸν σύστημα τῶν ἐθελοφιλοσόφων, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἤλασαν κουφοδοξίαν ἀκολασία, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν τῶν ἀπάντων ποιητήν, ἀγνοῆσαι, καὶ προσκυνῆσαι ἀψύχοις εἰδώλοις Ἦσαντο δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν μακάριον 5 ἀπόστολον Πέτρον τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου, ὡς καὶ αὐτὸν ὄνειδίζεσθαι τὸν Κύριον καὶ διδάσκαλον τούτων, Σωτῆρα δὲ τῶν ἀπάντων, ἐπὶ μεταλήψει ἐγκαλούντων Ἰουδαίων, «Διὰ τί οἱ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν, ὡς καὶ Ἰωάννου;». Καὶ πάλιν τοῖς μαθηταῖς ἐπέβαινον, καὶ ὄνειδίζοντες ἔλεγον οἱ ἀπειθεῖς· «Ὁ 10 διδάσκαλος ὑμῶν μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει». Οὐκ ἂν δὲ ἐπὶ ἄρτου καὶ ὕδατος ἐπελαμβάνοντο, εἰ μὴ ἐπὶ ὄψου καὶ οἴνου δηλονότι. Ἐν οἷς τοῖς παντάπασιν ἀλόγως ψέγουσι μὲν οἰνοποσίαν, θαυμάζουσι δὲ ὑδροποσίαν, ἀποκρίνεται ὁ Σωτήρ· «Ἦλθεν ὁ Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, μήτε 15 ἐσθίων, μήτε πίνων»· δηλαδή κρέα καὶ οἶνον. Ἄνευ γὰρ τῶν ἄλλων ζῆν οὐκ ἠδύνατο· «καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσι· Ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν», διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν.

20 Τί οὖν ἡμεῖς ποιήσομεν; Μήτε τοῖς ψέγουσι, μήτε τοῖς ἐπαινοῦσιν ἀκολουθήσωμεν, ἀλλ' ἢ μετὰ Ἰωάννου λόγῳ νηστεύσωμεν, κἂν εἴπωσιν ἡμῖν, «Δαιμόνιον ἔχετε», ἢ μετ' Ἰησοῦ σοφίᾳ οἰνοποτήσωμεν, εἰ χρήζοι τὸ σῶμα, κἂν εἴπωσιν ἡμῖν, «Ἴδου ἄνθρωποι φάγοι καὶ οἰνοπόται». Οὔτε γὰρ ἡ βρωσίς ἐστὶ τι κατὰ 25 ἀλήθειαν, οὔτε ἡ ἀποχή, ἀλλ' ἡ πίστις δι' ἀγάπης τοῖς ἔργοις παρεκτεινομένη. Ὅταν γὰρ πάση πράξει ἀκολουθήσῃ ἡ πίστις, ἀκατάκριτός ἐστιν ὁ ἐσθίων καὶ πίνων, διὰ τὴν πίστιν. Πᾶν γὰρ, ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶς τις τῶν φιληδόνων, ἢ ὀτιοῦν πλημμελούντων, ἐρεῖ, ὅτι Πίστει μεταλαμβάνω,

νερό ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Διογένης καὶ ὁ Πλάτων, μεταξύ τῶν ὀποίων καὶ οἱ Μανιχαῖοι καὶ ὁ ὑπόλοιπη χορεία τῶν αὐτοαποκαλοῦμενων φιλοσόφων, καὶ ὅμως κατάντησαν σέ τέτοια ἀκολασία ἐξαιτίας τῆς ματαιοδοξίας τους, ὥστε νὰ φθάσουν νὰ ἀγνοήσουν καὶ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, τὸν δημιουργό τῶν πάντων, καὶ νὰ προσκηγύσουν ἄψυχα εἶδωλα. Ἦσαν ἐπίσης κρασι καὶ οἱ γύρω ἀπὸ τὸν μακάριο ἀπόστολο Πέτρο, ὥστε νὰ κατηγοροῦν γι' αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Κύριο καὶ διδάσκαλό τους καὶ Σωτήρα ὅλων, λέγοντας· «Γιατί οἱ μαθητὲς σου δὲν νηστεύουν ὅπως οἱ μαθητὲς τοῦ Ἰωάννη;»⁷. Ἐπίσης ἐξαπέλυαν τὶς ἐπιθέσεις τους ἐναντίον τῶν μαθητῶν καὶ κατηγορώντας τους οἱ ἀπειθεῖς ἔλεγαν· «Ὁ δάσκαλός σας τρώγει καὶ πίνει μὲ τελῶνες»⁸. Καὶ ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὸν κατηγοροῦσαν ἂν ἐπρόκειτο γιὰ ψωμὶ καὶ νερό, καὶ ὄχι γιὰ ἄλλη τροφή καὶ κρασί. Σὲ ἐκείνους πάλι πού μὲ διάφορους τρόπους τελείως ἀπερίσκεπτα κατηγοροῦν τὴν οἰνοποσία καὶ θαυμάζουν τὴν ὑδροποσία, ἀποκρίνεται ὁ Σωτήρας· «Ἦρθε ὁ Ἰωάννης βαδίζοντας τὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς, χωρὶς νὰ τρώγει καὶ νὰ πίνει», δηληδὴ κρέας καὶ κρασί, καθὼς δὲν μποροῦσε νὰ ζήσει χωρὶς τὰ ἄλλα, καὶ λένε· «Ἐχει μέσα του δαιμόνιο. Ἦρθε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τρώγοντας καὶ πίνοντας, καὶ λένε· Νὰ ἄνθρωπος φαγὰς καὶ οἰνοπότης, φίλος τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν»⁹, ἐπειδὴ δηλαδὴ ἔτρωγε καὶ ἔπινε.

Τί θὰ κάνομε λοιπὸν ἐμεῖς; Νὰ μὴν ἀκολουθήσομε οὔτε ἐκείνους πού κατηγοροῦν, οὔτε ἐκείνους πού ἐπαινοῦν, ἀλλὰ, ἢ νὰ νηστεύομε μὲ σύνεση μαζί μὲ τὸν Ἰωάννη, ἔστω κι ἂν μᾶς ποῦν, «Ἐχετε μέσα σας δαιμόνιο», ἢ νὰ πίνομε μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦ κρασι μὲ σοφία, ἂν τὸ χρειάζεται τὸ σῶμα, ἔστω κι ἂν μᾶς ποῦν, «Νά, ἄνθρωποι φαγάδες καὶ οἰνοπότες». Γιατὶ στὴν πραγματικότητα οὔτε ἡ μετάληψη τροφῆς ἔχει κάποια ἀξία, οὔτε ἡ ἀποχή, ἀλλὰ ἡ πίστη, πού ἐκδηλώνεται μὲ ἔργα ἀγάπης. Ὄταν δηλαδὴ τὴν κάθε πράξη τὴ συνοδεύει ἡ πίστη, αὐτὸς πού τρώγει ἢ πίνει γιὰ τὴν πίστη εἶναι ἀκατάκριτος. Γιατὶ λέγει· «Κάθε τι πού δὲν γίνεται μὲ πίστη, εἶναι ἁμαρτία»¹⁰. Συνεπῶς σφάλλει κάθε ἄνθρωπος φιλήδονος ἢ πού διαπράττει ὀποιοδήποτε παρόμοιο πταῖσμα, λέγοντας, αὐτὸ πού

9. Ματθ. 11, 18-19.

10. Ρωμ. 14, 23.

ἢ ὁ ἕτερόν τι πράττων ἀλόγῳ ἐπιθυμία ἢ διεφθαρμένῳ τῷ συνει-
 δότι, τῇ πίστει ἐπερειδόμενος, ἔσφαλται. Ὁ γὰρ Σωτὴρ διεστεί-
 λατο λέγων· «Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς».

Ὅτι δὲ ὁ καρπὸς τῶν θείῳ λόγῳ πολιτευομένων καὶ πνευματικῇ
 5 συνέσει, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, «ἀγάπη ἐστὶ καὶ χαρὰ, καὶ
 εἰρήνη, καὶ μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραό-
 τής, ἐγκράτεια, ἀγνεία», ὡμολόγηται. Αὐτὸς γὰρ ἔλεγεν ὁ μακά-
 ριος Παῦλος· «ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστι» ταῦτα καὶ
 ταῦτα

10 Ὅτι δὲ ὁ σπουδάζων τοιούτους ἔχειν καρπούς, ἀλόγως ἢ
 ἀκαίρως ἢ ἀσκόπως, οὐ βρώσεται κρέα, οὐδὲ πίνεται οἶνον, οὐδὲ
 συνοικήσει τινὶ πονηρῷ συνειδóτι, πάλιν ἔλεγεν ὁ αὐτὸς μακά-
 ριος ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι «Πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγ-
 κρατεύεται». Ὑγιαινούσης μὲν τῆς σαρκός, ἀπεχόμενος τῶν πι-
 15 αινόντων, ἀρρωστούσης δὲ ἢ ὀδυνωμένης ἢ καὶ λύπαις ἢ περι-
 στάσεσι κοινωνούσης, χρήσεται μὲν τότε ἢ βρώμασιν ἢ πόμασιν,
 ὡς φαρμάκοις ἀλεξιτηρίοις εἰς ἴασιν αὐτῶν, ἀφέξεται δὲ τῶν
 κατὰ τὴν ψυχὴν βλαβερῶν, ὀργῆς καὶ φθόνου, κενοδοξίας καὶ
 ἀκηδίας καὶ καταλαλιᾶς καὶ ὑπονοίας ἀλόγου, εὐχαριστῶν τῷ
 20 Κυρίῳ.

Αὐτάρκως τοίνυν ὑπὲρ τούτων διαλαδῶν, πάλιν ἄλλην πα-
 ράκλησιν προσάγω σου τῇ φιλομαθείᾳ. Φεῦγε, ὅση σοι δύναμις,
 συντυχίας ἀνδρῶν, οὐδὲν ὄφελος ἐχόντων, καὶ κοσμοούντων μὲν
 τὸ δέρμα ἀκαταλλήλως, κἂν ὀρθόδοξοι εἴεν, μὴ τι γε δὴ αἵρετι-
 25 κοί, βλάπτοντες τῇ ὑποκρίσει, κἂν δόξωσι πολιαῖς κεφαλῆς ἢ
 ῥυτίσι προσώπου ἐπισύρεσθαι μῆκος χρόνου. Κἂν γὰρ μηδὲν
 βλαβῆς παρ' αὐτῶν δι' εὐγένειαν τρόπων, τὸ γοῦν ἐλάχιστον δο-
 κοῦν(τα) τρώσει σε, καὶ χαννωθεῖς κατ' αὐτῶν τὴν διάνοιαν
 ἐπαρθήσῃ καταγελῶν τούτων, ὅπερ ἐστὶ σοι βλάβη εἰς ὑπερηφα-

τρώγω, τὸ τρώγω μὲ πίστη, ἢ κάνει ὁ,τιδήποτε ἄλλο ἀπὸ ἄλογη ἐπιθυμία ἢ διεφθαρμένη συνείδηση, ἀποδίδοντάς το στὴν πίστη, Γιατὶ ὁ Σωτῆρας διέκρινε αὐτοὺς λέγοντας· «Ἀπὸ τὰ ἔργα τους θὰ τοὺς γνωρίσετε»¹¹. Εἶναι ἐπίσης ὁμολογημένο, ὅτι ὁ καρπὸς ἐκείνων πού ζοῦν μὲ τὸν θεῖο λόγο καὶ τὴν πνευματικὴ σύνεση εἶναι, σύμφωνα μὲ τὸν θεῖο Ἀπόστολο, «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, καλωσύνη, ἀγαθωσύνη, πίστη, πραότητα, ἐγκράτεια καὶ ἀγνότητα»¹². Γιατὶ ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος ἔλεγε· «Ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος»¹³ εἶναι αὐτὰ καὶ αὐτὰ.

Τὸ ὅτι αὐτὸς πού προσπαθεῖ νὰ ἔχει τέτοιους καρποὺς δὲν θὰ φάγει κρέας ἀπερίσκεπτα ἢ ἄκαιρα ἢ ἄσκοπα, οὔτε θὰ πιεῖ κρασί, οὔτε θὰ συναναστραφεῖ ἄνθρωπο μὲ κακὴ συνείδηση, πάλι ὁ ἴδιος ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε· «Καθένας πού ἀγωνίζεται, ἀσκεῖ ἐγκράτεια σὲ ὅλα»¹⁴. Ὅταν δηλαδὴ εἶναι ὑγιῆς ἡ σὰρκα, ἀπέχει ἀπ' ὅσα τὴν παχαίνουν, ἐνῶ ὅταν εἶναι ἄρρωστη ἢ ὑποφέρει ἢ δοκιμάζεται ἀπὸ λύπες ἢ ἄλλα περιστατικά, χρησιμοποιεῖ τροφῆς καὶ ποτᾶ σὰν φάρμακα πρὸς προστασία της καὶ θεραπείας ὅλων αὐτῶν, ἀπέχει ὅμως ἀπὸ ὅσα βλάπτουν τὴν ψυχὴ, ὅπως τὴν ὀργή, τὸν φθόνον, τὴν κενοδοξία, τὴν ἀκηδία, τὴν συκοφαντία καὶ τὴν παράλογη ὑπόνοια, εὐχαριστώντας τὸν Κύριο.

Ἔχοντας λοιπὸν μιλήσει ἀρκετὰ γι' αὐτὰ, ὑποβάλλω μὰ ἄλλη παράκληση στὴ φιλομάθεια σου. Ἀπόφευγε, μὲ ὅση δύναμη ἔχεις, συναντήσεις μὲ ἀνθρώπους πού δὲν ὠφελοῦν σὲ τίποτε, πού στολίζουν ἄπρεπα τὸ σῶμα τους, ἔστω κι ἂν ἀκόμα αὐτοὶ εἶναι ὀρθόδοξοι, γιὰ νὰ μὴν πῶ βέβαια γιὰ τοὺς αἰρετικούς, πού προξενοῦν μεγάλη βλάβη μὲ τὴν ὑποκρισία τους, κι ἂν ἀκόμα μὲ τὰ ἄσπρα μαλλιά τους καὶ τὶς ρυτίδες τοῦ προσώπου τους φαίνονται νὰ σύρουν ἐπάνω τους μεγάλο μῆκος χρόνου. Γιατί, κι ἂν ἀκόμα δὲν ὑποστεῖς καμμιά βλάβη ἀπὸ αὐτοὺς ἐξαιτίας τῆς εὐγενικῆς συμπεριφορᾶς τους, τὸ λιγότερο πού φαίνεται νὰ πάθεις εἶναι νὰ πληγωθεῖς. Καὶ ἀφοῦ χαυνωθεῖς ἀνάλογα μ' αὐτούς, θὰ ὑπερηφανευθεῖς περιγελώντας αὐτούς, πράγμα πού εἶναι βλάβη γιὰ σένα, ἀφοῦ θὰ ἔχεις

11. Ματθ. 7, 16.

13. Ὅπ. π.

12. Γαλ. 5, 22.

14. Α' Κορ. 9, 25.

νίαν ἐμπεπτωκότι. Ὑπὲρ δὲ θυρίδα φωτεινὴν μεταδίωκε ἀν-
 δρῶν τε καὶ γυναικῶν ὁσίας συντυχίας, ἵνα διὰ τούτων καθάπερ
 λεπτόγραφον βιβλίον δυνηθῆς ἰδεῖν σαφῶς καὶ τὴν σὴν καρ-
 δίαν, διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως, τὴν ῥαθυμίαν ἢ ἐμμέλειαν δυνά-
 5 μενος τὴν σὴν δοκιμάζειν. Πολλὰ γάρ ἐστι τὰ τῇ χρηστότητι
 μαρτυροῦντα· ἢ τε χροῶ τῶν προσώπων ἢ ἐπανθοῦσα τῇ πολι-
 τείᾳ, καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθῆτος, καὶ τὸ ἀπέρπερον ἦθος, καὶ ἡ
 ἀτυφία τῶν λόγων, καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν τρόπων, καὶ τὸν ἀπερίε-
 ρον τῶν λέξεων, καὶ τὸ χαρίεν τῆς γνώμης, καὶ τὸ συνετὸν τῶν
 10 νοημάτων. Ἐνδυναμώσει καὶ τὴν σὴν κοσμιότητα ὁ Κύριος, καὶ
 πάντας τοὺς ἐπομένους τῷ τῆς θεοσεβείας σκοπῷ, κἄν ἐν ἀκηδία
 ἢ ἑτέρα τινὶ περιστάσει τυγχάνοιτε. «Στολισμὸς», γάρ, φησὶν,
 ἀνδρός, καὶ θῆμα ποδός, καὶ γέλωσ ὀδόντων ἀναγγελεῖ τὰ περὶ
 αὐτοῦ», καθὼς ἡ Παροιμία λέγει.

15 Ἀρξάμενος τοίνυν ἐγὼ σοι τῶν ἐξηγήσεων τοῦ βίου τῶν
 ἁγίων πατέρων, οὔτε τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ κώμαις ἢ σπηλαίοις
 ἢ ἐρημίαις ἀγνώστους σοι καταλείψω τῷ λόγῳ, προσθεῖς καὶ
 τοὺς ἐν τοῖς κοινοβίοις. Οὐ γάρ ὁ τόπος ἐστὶν ὁ ζητούμενος, ἐν-
 θα κατοικοῦντες οὗτοι κατώρθωσαν τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ὁ τρόπος
 20 τῆς ὀρθῆς προαιρέσεως, δι' ἧς τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν τῇ τοῦ
 Χριστοῦ συμμαχίᾳ ἐξήσκησαν.

α'. Περὶ Ἰσιδώρου ξενοδόχου.

Πρῶτον τοίνυν πατήσας ἐγὼ τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν, ἐν τῇ
 δευτέρᾳ ὑπατία Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὃς νῦν ἐν
 25 ἀγγέλοις ὑπάρχει διὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν τὴν εἰς Χριστόν,
 περιέτυχον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀνδρὶ θαυμασίῳ, τὸν τρόπον παν-
 ταχόθεν κεκοσμημένῳ, ἐν τε λόγῳ καὶ ἦθει καὶ γνώσει, Ἰσιδώρῳ
 πρεσβυτέρῳ ὄντι ξενοδόχῳ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας. Ὅς
 τὰ μὲν πρῶτα τῆς νεότητος ἐλέγετο ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίψας ἡνυ-

πέσει στήν περηφάνεια. Καί περισσότερο ἀπό φωτεινὸ παράθυρο νὰ ἐπιδιώκεις ὅσες συναντήσεις μὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γιὰ νὰ μπορέσεις μέσα ἀπ' αὐτές, σὰν σὲ βιβλίο καλογραμμένο, νὰ δεῖς καθαρὰ τὴν καρδιά σου, ἐξετάζοντας μὲ τὴν ἀντιπαράθεση αὐτὴ τὴ ραθυμία ἢ τὴν ἐπιμέλειά σου. Γιατί πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ μαρτυροῦν τὴ χρησιμότητα καὶ τὸ χρῶμα τῶν προσώπων ποὺ ἀκτινοβολεῖ ἐξαιτίας τῆς ἐνάρετης ζωῆς, καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐνδυμασίας, καὶ τὸ ἀνεπιτήδευτο ἦθος, καὶ ἡ ταπεινότητα τῶν λόγων, καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν τρόπων, καὶ ἡ ἀπλότητα τῶν λέξεων, καὶ ἡ χάρη τῆς γνώμης, καὶ ἡ σύνεση τῶν νοημάτων. Καὶ ὁ Κύριος θὰ ἐνδυναμώσει τὴ δική σου κοσμιότητα καὶ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ σκοπὸ τῆς θεοσέβειας, κι ἂν ἀκόμα βρίσκεστε σὲ ἀκηδία ἢ σὲ κάποια ἄλλη περίσταση. Γιατί, ὅπως λέγει ἡ Σοφία, «τὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ γέλιο τῶν χειλιῶν του, καὶ τὸ βάδισμά του, φανερώνουν τὸ ποιὸς εἶναι αὐτός»¹⁵.

Ἄρχίζοντας λοιπὸν τὶς διηγήσεις τοῦ βίου τῶν ἁγίων Πατέρων, δὲν θὰ παραλείψω νὰ σοῦ μνημονεύσω οὔτε ἐκείνους ποὺ ἔζησαν σὲ πόλεις ἢ χωριὰ ἢ σπηλιές ἢ σὲ ἄγνωστες ἐρημίες, προσθέτοντας σ' αὐτοὺς καὶ ἐκείνους ποὺ ἔζησαν στὰ κοινόδια. Γιατί δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ τόπος, ὅπου κατοικώντας κατορθώσαν τὴν ἀρετὴ, ἀλλὰ ὁ τρόπος τῆς σωστῆς προαίρεσης, μὲ τὴν ὁποία ἄσκησαν τὴν ἀγγελικὴ πολιτεία μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ.

1.— Για τὸν Ἰσίδωρο τὸν ξενοδόχο

Ὅταν πῆγα λοιπὸν γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀλεξάνδρεια, κατὰ τὴ δεύτερη ὑπατεία τοῦ βασιλιᾶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὁ ὁποῖος τώρα βρίσκεται μαζὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους ἐξαιτίας τῆς σωστῆς πίστεως του στὸν Χριστό, συνάντησα σ' αὐτὴ τὴν πόλη ἕνα θαυμάσιο ἄνθρωπο, στολισμένο κατὰ πάντα ὡς πρὸς τὸ λόγο, τὸ ἦθος καὶ τὴ γνώση, τὸν Ἰσίδωρο τὸν πρεσβύτερο, ποὺ ἦταν ξενοδόχος στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας. Αὐτὸς τὰ νεανικὰ κατορθώματα τῆς ἄσκησής λέγεται ὅτι τὰ πέτυχε ζώντας στὴν ἐρημο, ὅπου εἶδα καὶ

15. Σοφία Σειρ. 19, 30.

νίαν ἐμπεπτωκότη. Ὑπὲρ δὲ θυρίδα φωτεινὴν μεταδίωκε ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὁσίας συντυχίας, ἵνα διὰ τούτων καθάπερ λεπτόγραφον βιβλίον δυνηθῆς ἰδεῖν σαφῶς καὶ τὴν σὴν καρδίαν, διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως, τὴν ῥαθυμίαν ἢ ἐμμέλειαν δυνάμενος τὴν σὴν δοκιμάζειν. Πολλὰ γάρ ἐστι τὰ τῆ χρησιότητι μαρτυροῦντα· ἢ τε χροῶ τῶν προσώπων ἢ ἐπανθοῦσα τῆ πολιτεία, καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθῆτος, καὶ τὸ ἀπέρπερον ἦθος, καὶ ἡ ἀτυφία τῶν λόγων, καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν τρόπων, καὶ τὸν ἀπερίεργον τῶν λέξεων, καὶ τὸ χαρίεν τῆς γνώμης, καὶ τὸ συνετὸν τῶν νοημάτων. Ἐνδυναμώσει καὶ τὴν σὴν κοσμιότητα ὁ Κύριος, καὶ πάντας τοὺς ἐπομένους τῷ τῆς θεοσεβείας σκοπῷ, κἂν ἐν ἀκηδία ἢ ἑτέρῳ τινὶ περιστάσει τυγχάνοιτε. «Στολισμὸς», γάρ, φησὶν, ἀνδρός, καὶ θῆμα ποδός, καὶ γέλως ὀδόντων ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ», καθῶς ἡ Παροιμία λέγει.

15 Ἄρξάμενος τοίνυν ἐγὼ σοι τῶν ἐξηγήσεων τοῦ βίου τῶν ἁγίων πατέρων, οὔτε τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ κώμαις ἢ σπηλαίοις ἢ ἐρημίαις ἀγνώστους σοι καταλείψω τῷ λόγῳ, προσθεῖς καὶ τοὺς ἐν τοῖς κοινοβίοις. Οὐ γὰρ ὁ τόπος ἐστὶν ὁ ζητούμενος, ἔνθα κατοικοῦντες οὗτοι κατώρθωσαν τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ὀρθῆς προαιρέσεως, δι' ἧς τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν τῆ τοῦ Χριστοῦ συμμαχία ἐξήσκησαν.

α'. Περὶ Ἰσιδώρου ξενοδόχου.

Πρῶτον τοίνυν πατήσας ἐγὼ τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν, ἐν τῇ δευτέρῳ ὑπατία Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὃς νῦν ἐν 25 ἀγγέλοις ὑπάρχει διὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν τὴν εἰς Χριστόν, περιέτυχον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀνδρὶ θαυμασίῳ, τὸν τρόπον πανταχόθεν κεκοσμημένῳ, ἐν τε λόγῳ καὶ ἦθει καὶ γνώσει, Ἰσιδώρῳ πρεσβυτέρῳ ὄντι ξενοδόχῳ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας. Ὅς τὰ μὲν πρῶτα τῆς νεότητος ἐλέγετο ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίψας ἡνυ-

πέσει στήν περηφάνεια. Καί περισσότερο ἀπό φωτεινὸ παρὰθυρο νὰ ἐπιδιώκεις ὅσες συναντήσεις μὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γιὰ νὰ μπορέσεις μέσα ἀπ' αὐτές, σάν σέ βιβλίο καλογραμμένο, νὰ δεῖς καθαρά τὴν καρδιά σου, ἐξετάζοντας μὲ τὴν ἀντιπαράθεση αὐτὴ τὴ ραθυμία ἢ τὴν ἐπιμέλειά σου. Γιατὶ πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ μαρτυροῦν τὴ χρησιότητα καὶ τὸ χρῶμα τῶν προσώπων ποὺ ἀκτινοβολεῖ ἐξαιτίας τῆς ἐνάρετης ζωῆς, καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐνδυμασίας, καὶ τὸ ἀνεπιτήδευτο ἦθος, καὶ ἡ ταπεινότητα τῶν λόγων, καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν τρόπων, καὶ ἡ ἀπλότητα τῶν λέξεων, καὶ ἡ χάρη τῆς γνώμης, καὶ ἡ σύνεση τῶν νοημάτων. Καὶ ὁ Κύριος θὰ ἐνδυναμώσει τὴ δική σου κοσμιότητα καὶ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ σκοπὸ τῆς θεοσέβειας, κι ἂν ἀκόμα βρίσκεστε σὲ ἀκηδία ἢ σὲ κάποια ἄλλη περίσταση. Γιατὶ, ὅπως λέγει ἡ Σοφία, «τὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ γέλιο τῶν χειλιῶν του, καὶ τὸ βὰδισμὰ του, φανερώνουν τὸ ποιὸς εἶναι αὐτός»¹⁵.

Ἄρχίζοντας λοιπὸν τὶς διηγῆσεις τοῦ βίου τῶν ἁγίων Πατέρων, δὲν θὰ παραλείψω νὰ σοῦ μνημονεύσω οὔτε ἐκείνους ποὺ ἔζησαν σὲ πόλεις ἢ χωριὰ ἢ σπηλιές ἢ σὲ ἄγνωστες ἐρημιές, προσθέτοντας σ' αὐτοὺς καὶ ἐκείνους ποὺ ἔζησαν στὰ κοινόβια. Γιατὶ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ τόπος, ὅπου κατοικώντας κατορθώσαν τὴν ἀρετὴ, ἀλλὰ ὁ τρόπος τῆς σωστῆς προαίρεσης, μὲ τὴν ὁποία ἄσκησαν τὴν ἀγγελικὴ πολιτεία μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ.

1.— Γιὰ τὸν Ἰσίδωρο τὸν ξενοδόχο

Ὅταν πῆγα λοιπὸν γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀλεξάνδρεια, κατὰ τὴ δεύτερη ὑπατεία τοῦ βασιλιᾶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὁ ὁποῖος τώρα βρίσκεται μαζὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους ἐξαιτίας τῆς σωστῆς πίστεως του στὸν Χριστό, συνάντησα σ' αὐτὴ τὴν πόλη ἕναν θαυμάσιο ἄνθρωπο, στολισμένο κατὰ πάντα ὡς πρὸς τὸ λόγο, τὸ ἦθος καὶ τὴ γνώση, τὸν Ἰσίδωρο τὸν πρεσβύτερο, ποὺ ἦταν ξενοδόχος στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας. Αὐτὸς τὰ νεανικὰ κατορθώματα τῆς ἄσκησης λέγεται ὅτι τὰ πέτυχε ζώντας στὴν ἐρημο, ὅπου εἶδα καὶ

15. Σοφία Σειρ. 19, 30.

κέναι τὰ τῆς ἀσκήσεως ἄθλα, οὐ καὶ τὴν κέλλην ἐθεασάμην ἐγὼ ἐν τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας. Κατέλαβον δὲ τοῦτον ἐγὼ ἐτῶν ἑβδομήκοντα γέροντα, ὅς, ἐπιζήσας πεντεκαίδεκα ἄλλα ἔτη, τελευτᾶ ἐν εἰρήνῃ. Οὗτος ὁ ἅγιος μέχρις αὐτῆς τῆς τελευτῆς οὐκ ὀθόνην ἐφόρησεν ἐκτὸς φακιαλίου, οὐ λουτρῶν ἐχρήσατο, οὐ κρεῶν ἤψατο, οὐ τραπέζης ποτὲ πρὸς κόρον ἐνεφορήθη, ὅς τοιοῦτον εἶχεν τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ συγκρατούμενος, ὡς πεπληροφορηῆσθαι πάντας τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοῦ τὴν δίαιταν, ὅτι ἐν μεγάλῃ τρυφῇ διάγει. Τούτου τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς ἐὰν θέλω διηγῆσασθαι κατὰ μέρος, ἐπιλείψει με διηγούμενον ὁ χρόνος. Ὅς τοσοῦτον ἦν πρᾶος καὶ φιλόανθρωπος καὶ εἰρηνικός, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους ἐχθροὺς αὐτοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν αἰδεῖσθαι καὶ τὴν σκιὰν δι' ὑπερβολὴν τῆς τοῦ ἀνδρὸς χρησιμότητος. Τοσαύτην δὲ ἔσχε χάριν πνευματικὴν καὶ γνῶσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν θείων δογμάτων κατάληψιν, ὡς καὶ παρ' αὐτὰ τὰ συμπτώσια τῆς εἰωθυίας ὥρας τῆς μεταλήψεως τῶν ἀδελφῶν ἐξίστασθαι τὴν διάνοιαν τοῦ ἁγίου, καὶ ἐνεάζειν αὐτόν, καὶ παρακαλούμενον διηγεῖσθαι τὰ τῆς ἐκστάσεως, καὶ λέγειν, ὅτι:

20 Ἀπεδήμησα τῇ διανοίᾳ ἀσπαγείς ὑπὸ θεωρίας τινός.

Ἔγνων καὶ γὰρ τοῦτον πολλάκις δακρύναντα ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τῶν δακρύνων τὴν αἰτίαν πυθόμενος, ἤκουσα αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι:

25 Αἰδοῦμαι ἀλόγου μεταλαμβάνων τροφῆς λογικὸς ὑπάρχων, καὶ ὀφείλων ἐν παραδείσῳ τρυφῆς ὑπάρχειν καὶ ἐμφορεῖσθαι ἀμβροσίας τροφῆς, διὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ Χριστοῦ ἐξουσίαν.

Οὗτος γνῶριμος ἦν πάσῃ τῇ κατὰ Ρώμην συγκλήτῳ, ταῖς γε γυναιξὶ τῶν μεγιστάνων, ὀπηνίκα σὺν τῷ μακαρίῳ Ἀθανασίῳ 30 ἀπεληλύθει τὸ πρότερον, ἔπειτα σὺν τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ τῷ ἐπισκόπῳ. Οὗτος περιπεύων πλούτῳ καὶ ἀφθονίᾳ χρειῶν, οὐ διαθήκην ἔγραψε τελευτῶν, οὐ νόμισμα καταλέλοιπεν, οὐ πρᾶγμα ταῖς ἑαυτοῦ ἀδελφαῖς παρθένοις οὖσαις, ἀλλὰ παρέθετο αὐτὰς τῷ Χριστῷ, λέγων:

35 Ὁ κτίσας ὑμᾶς Θεός, αὐτὸς οἰκονομήσει ὑμῖν καὶ τὰ πρὸς τὴν ζωὴν, ὡς καὶ μοὶ (καμέ).

τὸ κελλί του στοῦ βουνό τῆς Νιτρίας. Ὅταν τὸν συνάντησα ἦταν γέροντας ἑβδομήντα χρόνων, καὶ ἀφοῦ ἔζησε ἄλλα δεκαπέντε χρόνια, κοιμήθηκε εἰρηνικά. Αὐτὸς ὁ ἅγιος μέχρι τὸ θάνατό του δὲν φόρεσε ἄλλο φόρεμα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φακιόλι, δὲν λούστηκε, δὲν ἄγγιξε κρέας, δὲν ἔφαγε ποτὲ ὑπερβολικά· κι ὅμως διατηροῦσε τὸ σῶμα του, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, τόσο καλά, ὥστε, ὅσοι δὲν γνώριζαν τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του, νὰ νομίζουν ὅτι ζεῖ μὲ πολλές ἀνέσεις. Ἄν θελήσω νὰ διηγηθῶ τὶς ἀρετὲς τῆς ψυχῆς του τὴν κάθε μία ξεχωριστά, δὲν θὰ μᾶς φθάσει ὁ χρόνος. Ἦταν τόσο πολὺ ἤρεμος καὶ φιλάνθρωπος καὶ εἰρηνικός, ὥστε καὶ οἱ ἄπιστοι ἔχθροί του νὰ τὸν σέβονται ἐξαιτίας τῆς ὀρθῆς πίστεώς του στὸν Χριστὸ καθὼς καὶ τὴ σκιά του λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς καλωσύνης του. Καὶ τόση πνευματικὴ χάρη ἀπέκτησε καὶ γνώση τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ κατανόηση τῶν θείων δογμάτων, ὥστε καὶ κατὰ τὴ συνηθισμένη ὥρα τοῦ φαγητοῦ τῶν ἀδελφῶν στὴν κοινὴ τράπεζα νὰ κυριεύεται ὁ νοῦς τοῦ ἁγίου ἀπὸ ἔκσταση καὶ νὰ μένει ἄφωνος, καὶ παρακαλούμενος τότε νὰ μιλήσει γιὰ τὴν ἔκστασή του, ἔλεγε·

Πῆγα μὲ τὴ σκέψη μου μακριά, ἀρπαγμένος ἀπὸ κάποια θεωρία.

Τὸν ἀντιλήφθηκα καὶ ἐγὼ πολλές φορές νὰ εἶναι δακρυσμένος στοῦ τραπέζι, καὶ ζητώντας νὰ μάθω τὴν αἰτία τῶν δακρῶν του, τὸν ἄκουσα νὰ λέγει·

Ντρέπομαι νὰ παίρνω ἄλογη τροφὴ ἐνῶ εἶμαι λογικὸς καὶ ἔπρεπε νὰ βρῶσκομαι στὸν παράδεισο τῆς τρυφῆς ἀπολαμβάνοντας τὴν ἀμβροσία τροφῆ, ἐξαιτίας τῆς ἐξουσίας ποῦ μοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν Χριστό.

Γνώριζε ὅλη τὴ Ρωμαϊκὴ Σύγκλητο καὶ τὶς γυναῖκες τῶν πλουσίων ἀπὸ τότε ποῦ εἶχε μεταβεῖ στὴ Ρώμη μὲ τὸν μακάριο Ἀθανάσιο καὶ ἔπειτα μὲ τὸν ἐπίσκοπο Δημήτριο. Ἄν καὶ εἶχε πολλὰ πλούτη καὶ ἄφθονα ἀγαθὰ, πεθαίνοντας δὲν ἔγραψε διαθήκη, οὔτε ἄφησε χρήματα, οὔτε πράγματα σὶς ἀδελφές του ποῦ ἦταν παρθένες, ἀλλὰ τὶς παρέδωσε στὸν Κύριο λέγοντας·

Ὁ Θεὸς ποῦ σᾶς ἔπλασε, αὐτὸς θὰ φροντίσει καὶ γιὰ τὴ ζωὴ τὴ δική σας, ὅπως φρόντισε καὶ γιὰ μένα.

³ Ἦν δὲ σὺν ταῖς ἀδελφαῖς αὐτοῦ σύστημα παρθένων ἑβδομήκοντα. Οὗτος, φοιτήσαντί μοι, νέφ' ὄντι, πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλοῦντι στοιχειωθῆναι ἐν τῷ μονήρει βίῳ, σφριγώσης μοι ἔτι τῆς ἡλικίας καὶ λόγων μὴ δεομένης, ἀλλὰ πόνων τῶν κατὰ σάρκα, 5 καὶ σκληραγωγίας τῆς κατὰ σῶμα, οὗτος, ὡς καλὸς πωλοδάμνης, ἐξάγει με ἔξω τῆς πόλεως, εἰς τὰ λεγόμενα ἐρημικὰ ἀπὸ πέντε σημείων.

β'. Περί Δωροθέου.

Καὶ παραδίδωσί με Δωροθέῳ τινὶ ἀσκητῇ Θηβαίῳ, ἐξηκο-
10 στὸν ἄγοντι ἔτος ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ κελεύει με πληρῶσαι παρ' αὐτοῦ τρία ἔτη πρὸς δαμασμὸν τῶν παθῶν· ἠπίστατο γὰρ τὸν γέροντα μεγάλη σκληραγωγία συζῶντα. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαί με τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπανακάμπτειν με ἐντειλάμενος, λοιπῆς διδασκαλίας ἕνεκεν πνευματικῆς. Καὶ μὴ 15 δυνηθεὶς τῶν τριῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν παρ' αὐτῷ ἐκπληρῶσαι, διὰ τὸ κραταιᾶ ἀρρωστία περιπεσεῖν με, οὕτως ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ χρόνου τῆς προθεσμίας. ³ Ἦν γὰρ αὐτοῦ ἡ δίαιτα πάνυ σκληροτάτη, ἀνχμώδης λίαν καὶ ξηροτάτη. Διὰ πάσης μὲν γὰρ τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καύματι τῆς μεσημβρίας, ἐν τῇ 20 ἐρήμῳ τῇ κατὰ θάλασσαν συνῆγε λίθους καὶ τούτους αἰεὶ οἰκοδομῶν, καὶ κέλλας ποιῶν, παρεχῶρει τοῖς μὴ δυναμένοις οἰκοδομῆσαι, κατ' ἔτος κέλλαν τελίσκων. Ἐμοῦ δέ ποτε τῷ ἀγίῳ τούτῳ εἰρηκότος,

Τί ποιεῖς, πάτερ, ἐν γήρει τοιούτῳ ἀποκτείνων σου τὸ
25 σωματίον ἐν τῷ καύματι τοῖς χαλεποῖς;

Ἄπεκρίνατό μοι, λέγων:

Ἐκεῖνο ἀποκτείνει με, ἀποκτενῶ αὐτὸ καγῶ.

⁴ Ἦσθιε μὲν γὰρ οὐγκίας ἐξ ἄρτου καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ λεπτολαχάνων δέμα, ἔπινε δὲ ὕδατος τὸ ὅσον. Ἐπὶ Θεοῦ μάρτυ-
30 ρος, οὐκ ἔγνω τούτον ἀπλώσαντα πόδας, οὐ καθευδήσαντα ἐξεπίτηδες ἢ ἐπὶ ψιαθίου ἢ ἐπὶ κλίνης, ἀλλὰ διὰ πάσης νυκτὸς

Μαζί με τις αδελφές του ὑπῆρχε ἀδελφότητα ἑβδομήντα ἄλλων παρθένων.

Αὐτός, ὅταν σύχναζα κοντά του ὄντας νέος καὶ τὸν παρακαλοῦσα νὰ μὲ στερεώσει στὸ μοναχισμό, ἐπειδὴ βρισκόμουν στὴν ἡλικία τῆς ὀρμῆς καὶ δὲν εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ διδασκαλίες, ἀλλὰ ἀπὸ σωματικούς κόπους καὶ σκληραγωγία τοῦ σώματος, σὰν καλὸς δαμαστής τῆς ὀρμῆς τοῦ σώματος, μὲ ἔβγαλε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη στὰ λεγόμενα «ἐρημητήρια», πὺ ἀπέχουν πέντε μίλια.

2.— Γιὰ τὸν Δωρόθεο

Ἐκεῖ μὲ παρέδωσε σὲ κάποιον Θηβαῖο ἀσκητή, μὲ τὸ ὄνομα Δωρόθεος, πὺ ζοῦσε ἑξήντα χρόνια σὲ σπηλιά, καὶ μὲ πρόσταξε νὰ μείνω κοντά του τρία χρόνια γιὰ νὰ δαμάσω τὰ πάθη μου· γιὰτὶ ἤξερε ὅτι ὁ γέροντας ζοῦσε μὲ μεγάλη σκληραγωγία. Καὶ ἀφοῦ συμπληρωθοῦν τὰ χρόνια, μοῦ εἶπε νὰ γυρίσω πάλι σ' αὐτόν, γιὰ τὴν ὑπόλοιπη πνευματικὴ διδασκαλία. Δὲν μπόρεσα ὅμως νὰ συμπληρώσω τὰ τρία χρόνια κοντά του, γιὰτὶ μὲ βρῆκε πολὺ βαρεῖα ἀρρώστια, καὶ ἔτσι ἔφυγα ἀπὸ κοντά του πρὶν τὴν προθεσμία. Ἦταν πράγματι ὁ τρόπος ζωῆς του πάρα πολὺ σκληρὸς καὶ ἡ διατροφή του πολὺ λιτὴ καὶ ξηρὴ. Ὅλη λοιπὸν τὴν ἡμέρα καὶ κατὰ τὴ διάρκεια καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ καυτοῦ μεσημεριοῦ μάζευε πέτρες στὴν ἔρημο πρὸς τὸ μέρος τῆς θάλασσας, χτίζοντας διαρκῶς μ' αὐτὲς καὶ κάνοντας κελλιά, πὺ τὰ παραχωροῦσε σὲ ἐκείνους πὺ δὲν μποροῦσαν νὰ χτίσουν, καὶ κάθε χρόνον τελείωνε ἓνα κελλί. Ὅταν κάποτε ρώτησα τὸν ἅγιο:

Τί κάνεις, πάτερ, σκοτώνοντας τὸ σῶμα σου σὲ τέτοια γηρατειὰ μὲ τὶς φοβερὲς δυσκολίες μέσα στὸν καύσωνα;

Μοῦ ἀπάντησε λέγοντας:

Ἐκεῖνο θὰ μὲ σκοτώσει, γι' αὐτὸ θὰ τὸ σκοτώσω καὶ ἐγώ.

Ἐτρωγε ἕξι οὐγγιὲς ψωμὶ κάθε μέρα καὶ ἓνα δεματάκι λεπτὰ λάχανα, καὶ ἔπινε ὅσο νερὸ χρειαζόταν. Μάρτυράς μου ὁ Θεός, δὲν τὸν εἶδα νὰ ἀπλώνει τὰ πόδια του, οὔτε νὰ ξαπλώνει χωρὶς λόγο σὲ ψάθα ἢ σὲ κρεβάτι, ἀλλ' ὅλη τὴ νύχτα καθισμένος ἔπλεκε σχοινὶ

καθήμενος ἔπλεκεν σειρὰν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων εἰς λόγον τροφῆς. Ὑπονοήσας δέ, ὅτι ἐπὶ ἐμοῦ μόνου τοιαύτη ἀκρότητι ἀσκήσεως κέχρηται, ἐφιλοπεύστησα παρὰ πλειόνων αὐτοῦ μαθητῶν ἀκριβῶς, εἰ ταύτην ἔχοι διὰ παντός τοῦ βίου τὴν ἀσκη-
5 σιν· οἷτινες λοιπὸν ἔμεινον κατ' ἰδίαν, καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν λοιπὸν κατορθοῦντες, αὐτοὶ μοι ἔλεγον, ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν, μηδέ ποτε κοιμηθεὶς ἐξεπίτηδες, εἰ μὴ τι ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἢ ἐσθίειν ἐκάμμισέ που τὸν ὀφθαλμὸν κατενεχθεὶς, ὥστε πολλάκις καὶ τὸν ψωμὸν ἐκπίπτειν τοῦ στόματος
10 αὐτοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ φαγεῖν, ὑπερβολῇ νυσταγμοῦ. Ἀναγκάζοντος δέ μου ποτε τούτου τὸν ἅγιον μικρὸν ἐπὶ τῆς ψιᾶθου πεσεῖν, ὑπολυπούμενος οὗτος ἔλεγέ μοι:

Ἐὰν πείσης τοὺς ἀγγέλους κοιμηθῆναί ποτε, πείσεις ἐν τούτῳ καὶ τὸν σπουδαῖον.

15 Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ἀπέστειλέ με ἐν τῷ φρέατι αὐτοῦ περὶ ὥραν ἐνάτην πληρῶσαι τὸν κάδον εἰς λόγον τῆς μεταλήψεως, ἐνοστάσης τῆς τοῦ φαγεῖν ὥρας. Ἐτυχε δέ με ἀπελθόντα ἀσπίδα θεάσασθαι ἐν τῷ φρέατι κάτω, καὶ μηκέτι φόβῳ ἀντλήσαι τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ἀπελθόντα δρομαῖον ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι,

20 Ἀπεθάνομεν, ἀβδᾶ. Ἀσπίδα γὰρ εἶδον ἐν τῷ φρέατι κάτω. Ὑπομειδιάσας δὲ ἐκεῖνος σεμνόν, ἐπὶ πολὺ μοι προσέχων καὶ σείων κεφαλὴν, ἔλεγεν:

Ἐὰν δόξη τῷ διαβόλῳ κατὰ πᾶν φρέαρ ἀσπίδας ἐμβαλεῖν, ἢ ὄφεις ἢ ἕτερα ἰοβόλα θηρία εἰς πάσας τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, σὺ μένεις μηδέποτε πίνων.
25

Καὶ ἐξελθὼν τῆς κέλλης αὐτοῦ καὶ δι' ἑαυτοῦ γεμίσας τὸν κάδον, νῆστις πρῶτος αὐτὸς τοῦ ὕδατος ἀπερρόφησεν, ἐπισφραγίσας τὸ ὕδωρ, εἰπών.

Ὅπου σταυρὸς ἐπιφοιτᾷ, οὐκ ἰσχύει κακία τοῦ Σατανᾶ.

γ'. – Περὶ Ποταμιαίνης.

Ὁ μακάριος Ἰσίδωρος ὁ ξενοδόχος συντετυχηκῶς Ἀντωνίῳ τῷ ἀγίῳ καὶ μακαρίῳ, γραφῆς ἄξιον διηγήσατο πρᾶγμα ἀκηκοῶς παρ' αὐτοῦ, ὅτι:

ἀπὸ βλαστοὺς φοινίκων πρὸς ἔξοικονόμηση τῆς τροφῆς του. Ἐπειδὴ ὑποψιάστηκα, ὅτι ἕξαιτίας μου καὶ μόνο ὑποβαλλόταν σὲ τόσο αὐστηρὴ ἀσκησι, ρώτησα πολλοὺς μαθητὲς του, πού αὐτοὶ διέμειναν μόνοι τους πλέον ἀσκώντας καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴ, ἃν ἐφαρμόζει τέτοια ἀσκησι στὴ ζωὴ του, καὶ αὐτοὶ μοῦ εἶπαν, ὅτι ἔτσι ζοῦσε ἀπὸ τὰ νειάτα του, καὶ οὔτε ποτὲ κοιμήθηκε ἐξεπίτηδες, παρὰ μόνο στὴν ὥρα τῆς ἐργασίας ἢ τοῦ φαγητοῦ ἔκλεινε κάποτε τὰ μάτια του ἀπὸ τὴν πολλὴ κούρασι, ὥστε πολλὰ φορὲς τὸ ψωμὶ νὰ πέφτει ἀπὸ τὸ στόμα του τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ νύστα. Κι ὅταν κάποτε πῆξα αὐτὸν τὸν ἅγιο νὰ ξαπλώσει γιὰ λίγο στὴν ψάθα, στενοχωρῆθηκε πολὺ καὶ μοῦ εἶπε:

“Ἄν πείσεις τοὺς ἀγγέλους νὰ κοιμηθοῦν κάποτε, τότε θὰ πείσεις καὶ τὸν ζηλωτὴ ἀγωνιστὴ νὰ τὸ κάνει αὐτό.

Κάποια μέρα μὲ ἔστειλε στὸ πηγάδι του, στίς ἐννιά περίπου ἡ ὥρα, νὰ γεμίσω τὸν κουβὰ γιὰ νὰ ἔχομε νὰ πιοῦμε πρὶν ἀπὸ τὸ φαγητό. Ὅταν πῆγα εἶδα κάτω στὸ πηγάδι μιὰ ἀσπίδα καὶ ἀπὸ τὸ φόβο μου δὲν πῆρα νερό, ἀλλ’ ἔφυγα τρέχοντας νὰ τοῦ τὸ ἀνακοινώσω, λέγοντας:

Χαθήκαμε, ἀββᾶ. Εἶδα κάτω στὸ πηγάδι μιὰ ἀσπίδα.

Χαμογέλασε τότε μὲ σεμνότητα κοιτάζοντάς με προσεκτικὰ καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι του, εἶπε:

“Ἄν ἀποφασίσει ὁ διάβολος νὰ ρίξει σὲ κάθε πηγάδι ἀσπίδες ἢ φίδια ἢ ἄλλα φαρμακερὰ θηρία σ’ ὅλες τὶς πηγὰς τῶν ὑδάτων, σὺ θὰ μείνεις χωρὶς νὰ πιεῖς ποτὲ νερό;

Βγαίνοντας ἀπὸ τὸ κελί του γέμισε μόνος του τὸν κουβὰ καὶ ἂν καὶ ἦταν νηστικός, ἤπιε πρῶτα αὐτός, καὶ σταυρώνοντας τὸ νερό, εἶπε:

“Ὅπου ἐμφανίζεται ὁ σταυρός, δὲν ἔχει δύναμη ἢ κακία τοῦ Σατανᾶ.

3.— Γιὰ τὴν Ποταμιαίνα

Ὁ μακάριος Ἰσίδωρος ὁ ξενοδόχος διηγῆθηκε ἓνα γεγονὸς ἄξιο γιὰ γραφὴ πού τὸ ἄκουσε ἀπὸ τὸν ἅγιο καὶ μακάριο Ἀντώνιο ὅταν κάποτε τὸν εἶχε συναντήσει.

Ποταμιαίνα τις, ὠραιότατη κόρη, κατὰ τὸν καιρὸν Μαξι-
 μίνου τοῦ διώκτου, παιδίσκη τινὸς ἀκολάστου ὑπῆρχεν, ἦν
 πολλὰ λιπαρήσας ὁ ταύτης δεσπότης ὑποσχέσεσι διαφόροις,
 ἀπατήσαι ταύτην οὐκ ἴσχυσεν. Ἐν οἷς τὸ τελευταῖον μανεῖς, πα-
 5 ραδίδωσι ταύτην τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐπάρχῳ τῆς Ἀλεξαν-
 δρείας, ἔκδοτον αὐτὴν δεδωκῶς ὡς Χριστιανήν, καὶ βλασφη-
 μοῦσαν καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τοῖς διωγμοῖς,
 ὑποσχόμενος αὐτῷ χρήματα ἱκανὰ ἐπὶ τῇ ταύτης συμφορᾷ,

Ἐὰν πείσης ταύτην, φήσας, συνθέσθαι μου τῷ σκοπῷ, φύ-
 10 λαξον αὐτὴν ἀτιμώρητον. Ἐὰν δὲ ἐμμεῖνη τῇ ἐξ ἀρχῆς αὐ-
 τῆς αὐστηρία, παρεκάλεσε τιμωρουμένην αὐτὴν ἀπο-
 θανεῖν, ἵνα μὴ ζῶσα, λέγων, καταγελᾷ μου τῆς ἀσωτίας.

Προαχθεῖσα δὲ πρὸ τοῦ θήματος ἡ ἀνδρεία, διαφόροις ὄργά-
 νοις τιμωρητικοῖς τὸ σῶμα ἐδασανίζετο. Καὶ πρὸς πολλοὺς
 15 λογισμοὺς καὶ διαφόρους ἐπυργομάχει τῇ γνώμῃ, ἐν οἷς ὄργά-
 νοις τῶν τιμωριῶν ὠμότερός τις κολαστηρίων θάσανος παρὰ
 τοῦ τότε δικάζοντος εὗρηται. Κελεύει λέβητα μέγαν πίσση πλη-
 σθέντα ὑποκαίεσθαι τοῦτον λαμπροτάτῳ πυρὶ Βραζούσης οὖν
 τῆς πίσσης καὶ σφόδρα ἐκκαϊδμένης, προέτεινεν ὁ ἀνήμερος
 20 ἄρχων τῇ μακαρία ἐκεῖνη, λέγων ὅτι:

Ἡ ἀπελθε, ὑποτάγηθι τοῖς θελήμασι δεσπότητος σου, ἥ,
 ἵνα εἰδέναι ἔχῃς, ἐν τῷ λέβητί σε καταγγισθῆναι κελεύω.

Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο λέγουσα:

Μὴ γένοιτο τοιοῦτος πώποτε ἄδικος δικαστής, ὁ κελεύων
 25 ὑποτάττεσθαί με ἀσωτία.

Ἀπομανεῖς οὖν ἐκεῖνος, κελεύει αὐτὴν ἐκδυθεῖσαν ἐμβληθῆναι
 τῷ λέβητι. Ἡ δὲ ἀφίησι φωνήν, εἰποῦσα:

Τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως σου, ὃν σὺ φοβῆ, εἰ κέκριται
 σοι τὸ οὕτως με τιμωρήσασθαι, μὴ κελεύσης με ἐκδυθῆ-
 30 ναι, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον με πρόσταξον ἐν τῇ βραζούσῃ πίσ-
 ση καταχαλαᾶσθαι, ἵνα ἴδῃς πόσῃν ὑπομονῇν μοι ἐχαρίσα-
 το ὁ Χριστός, ὃν σὺ ἀγνοεῖς.

Καὶ χαλασθεῖσα κατὰ μικρὸν, ὡς ἐπὶ παρατάσει ὠρῶν τριῶν,
 οὕτως ἐξέψυξεν, φθασάσης τῆς πίσσης περὶ τὸν τράχηλον.

Ἡ Ποταμαίνα, κάποια πολὺ ὠραία κόρη, τὴν ἐποχὴ τοῦ διώκτη Μαξιμίνου ἦταν δούλη κάποιου διεφθαρμένου. Ἄν καὶ τὴν παρακάλεσε πολὺ ὁ κύριός της μὲ διάφορες ὑποσχέσεις, δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ξεγελάσει. Στὸ τέλος, ἀφοῦ κυριεύθηκε ἀπὸ μανιώδη ὀργή, τὴν παρέδωσε πρὸς τιμωρία στὸν τότε ἑπαρχο τῆς Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν κατηγορία ὅτι εἶναι Χριστιανὴ καὶ ὅτι βλασφημεῖ καὶ τὶς συγκαιρίες καὶ τοὺς βασιλεῖς γιὰ τοὺς διωγμούς, καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε πολλὰ χρήματα γιὰ τὴν τιμωρία της, λέγοντας:

Ἄν τὴν πείσεις καὶ δεχθεῖ τὸ σκοπὸ μου, ἄφησέ την χωρὶς τιμωρία. Ἄν ὅμως παραμείνει στὸ ἀρχικὸ της πείσμα, παρακάλεσε νὰ πεθάνει μὲ βασανιτήρια, γιὰ νὰ μὴ χλευάσει, ἔλεγε, τὴν ἀσωτία μου ὄντας ζωντανή.

Ἀφοῦ ὀδηγήθηκε μπροστὰ στὸ βῆμα ἢ γενναία, μὲ διάφορα ὄργανα τῆς βασάνιζαν τὸ σῶμα καὶ αὐτὴ μὲ τὸ φρόνημά της πολεμοῦσε τοὺς πολλοὺς καὶ διάφορους λογισμούς· ὁ τότε δικαστὴς ὅμως ἐπινόησε σκληρότερο ἀπὸ τὰ βασανιστήρια ὄργανα τρόπο τιμωρίας. Διέταξε νὰ καίγεται μεγάλο καζάνι, γεμάτο μὲ πίσσα, μὲ ἰσχυρὴ φωτιὰ ἀπὸ κάτω. Ἐνῶ ἔβραζε λοιπὸν ἡ πίσσα καὶ ἔκαιγε ὑπερβολικά, πρότεινε ὁ ἀνήμερος ἄρχοντας στὴ μακάρια ἐκείνη κόρη καὶ τῆς εἶπε:

Ἡ πῆγαινε καὶ ὑποτάξου στὸ θέλημα τοῦ κυρίου σου, ἢ γιὰ νὰ σωφρονισθεῖς, θὰ διατάξω νὰ σὲ ρίξουν στὸ καζάνι.

Αὐτὴ ἀποκρίθηκε καὶ εἶπε:

Εἶθε νὰ μὴ βρεθεῖ ποτὲ τέτοιος ἄδικος δικαστὴς, πού νὰ μὲ διατάξει νὰ ὑποταχθῶ στὴν ἀσωτία.

Γεμάτος λοιπὸν ἐκείνος ἀπὸ ὀργὴ καὶ μανία διέταξε νὰ τὴν γυμνώσουν καὶ νὰ τὴν ρίξουν στὸ καζάνι. Αὐτὴ φώναξε τότε καὶ εἶπε:

Στὸ ὄνομα τοῦ βασιλιᾶ πού φοβᾶσαι, ἂν ἀποφάσισης νὰ μὲ τιμωρήσεις ἔτσι, μὴ μὲ διατάξεις νὰ γυμνωθῶ, ἀλλὰ πρόσταξε νὰ καίγομαι σιγὰ–σιγὰ μέσα στὴν πίσσα πού βράζει, γιὰ νὰ δεῖς πόση ὑπομονὴ μοῦ χάρισε ὁ Χριστός, τὸν ὁποῖο ἐσὺ ἀγνοεῖς.

Ρίχθηκε τότε στὸ καζάνι καὶ καιγόταν σιγὰ–σιγὰ σὲ διάρκεια τριῶν ὡρῶν, καὶ ἔτσι πέθανε ἀφοῦ ἔφθασε ἡ πίσσα ὡς τὸν τράχηλό της.

δ'.— Περὶ Διδύμου.

Πλείστον μὲν οὖν σύστημα χοροῦ ἀγίου ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐτελειώθησαν τότε ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίᾳ, ἄξιοι εὐρεθέντες τῆς γῆς τῶν πράεων, ἐν οἷς τελειοῦται καὶ ὁ μακάριος Δίδυμος ὁ συγγραφεὺς ὁ ἀπὸ ὀμμάτων γενόμενος, οὗ καὶ συντυχίας ἔσχηκα τέσσαρας, ἐκ διαλειμμάτων ἀπερχόμενος πρὸς αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη. Τελειοῦται δὲ οὗτος ἐτῶν ὀγδοήκοντα πέντε. Οὗτος ἀπ' ὀμμάτων ὑπῆρχεν, ὡς αὐτός μοι διηγήσατο, τετραέτης τὰς ὄψεις ἀποβαλὼν, μήτε γραμμάτων μεμαθηκώς, μήτε παρὰ διδασκάλους φοιτήσας· εἶχε γὰρ τὸν κατὰ φύσιν διδάσκαλον ἐρρωμένον τὸ ἴδιον συνειδός, ὃς τοσαύτη χάριτι ἐκεκόσμητο γνώσεως πνευματικῆς, ὡς καθ' ἱστορίαν πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· «Κύριος σοφοῦ τυφλούς». Παλαιὰν μὲν γὰρ καὶ Καινὴν Γραφὴν ἠρομήνευσε κατὰ λέξιν, τῶν δὲ δογμα-
15 των οὕτως ἐπεμελήθη, λεπτῶς καὶ πάννυ ἰσχυρῶς ἐκθέμενος τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ὡς πάντας ὑπερβεθηκέναι τοὺς ἀρχαίους ἐν γνώσει.

Τούτου ποτὲ ἀναγκάζοντός με ποιῆσαι εὐχὴν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ μὴ βουλομένου μου, ἔλεγέ μοι διηγούμενος, ὅτι:
20 Εἰς τὴν κέλλαν ταύτην τρίτον εἰσῆλθεν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ἐπισκεψόμενός με, καὶ παρακληθεὶς παρ' ἐμοῦ ποιῆσαι εὐχὴν, εὐθύς ἔκλινε γόνυ ἐν τούτῳ τῷ κελλίῳ, καὶ οὐ παρεσκέυασέ με δευτερῶσαι τὸν λόγον, ἔργῳ με παιδεύσας ἐν τῇ ὑπακοῇ. Ὡστε οὖν, εἰ κατ' ἴχνος θαίνεις καὶ
25 σὺ τῆς ἐκείνου πολιτείας, ὅσα τε μονάζων καὶ δι' ἀρετὴν ξενιτεύων, ἀπόθου πᾶσαν φιλονεικίαν.

Ὁ αὐτὸς διηγήσατό μοι καὶ τοῦτο, ὅτι:

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν φροντίζοντός μου περὶ τῆς ζωῆς Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀθλίου βασιλέως, ὡς διώκτου, καὶ ἀδημονοῦντός μου, ἔτυχέ ποτε ἄχρις ἑσπέρας βαθείας μηδενὸς γεύσασθαι με ἔνεκεν ταύτης τῆς φροντίδος, καὶ καθεξο-
30 μένου μου ἐν τῷ θρόνῳ κατενεχθῆναι ὑπνῳ, καὶ ἰδεῖν ἐν

4.- Για τὸν Δίδυμο.

Μεγάλος ἀριθμὸς ἀγίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πέθαναν τότε στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ βρέθηκαν ἄξιοι γιὰ τὴ γῆ τῶν πράων. Ἀνάμεσά τους πέθανε καὶ ὁ μακάριος Δίδυμος, ποὺ ἔγινε συγγραφέας ἂν καὶ ἦταν τυφλός, καὶ τὸν ὁποῖο συνάντησα τέσσερις φορὲς πηγαίνοντας σ' αὐτὸν κατὰ διαλείμματα ἐπὶ δέκα χρόνια. Πέθανε ὀγδόντα πέντε χρόνων. Ἦταν τυφλός, ὅπως μοῦ διηγήθηκε ὁ ἴδιος, χάνοντας τὸ φῶς του ἐνῶ ἦταν τεσσάρων χρόνων, χωρὶς νὰ ἔχει μάθει γράμματα, οὔτε νὰ φοιτήσῃ κοντὰ σὲ δασκάλους. Εἶχε ὅμως πολὺ δυνατὸ τὸν φυσικὸ δάσκαλό του, τὴν ἴδια τὴ συνείδησή του. Αὐτὸς ἦταν κοσμημένος μὲ τόση χάρη πνευματικῆς γνώσεως, ὥστε νὰ βρεῖ ἐφαρμογὴ σ' αὐτὸν ἐκεῖνο ποὺ εἶχε γραφεῖ· «Ὁ Κύριος κάμνει σοφοὺς τοὺς τυφλοὺς»¹⁶. Ἐρμήνευσε κατὰ λέξη τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη, καὶ ἔδειξε τόση ἐπιμέλεια γιὰ τὰ δόγματα καὶ τὰ διατύπωσε μὲ τόση ἀκρίβεια καὶ σαφήνεια, ὥστε νὰ ἔχει ξεπέρασει στὴ γνώση ὅλους τοὺς παλαιούς.

Ὅταν κάποτε μὲ πῆξε αὐτὸς νὰ κάνω εὐχὴ στὸ κελλί του καὶ ἐγὼ δὲν ἤθελα, μοῦ διηγήθηκε τὸ ἑξῆς:

Σ' αὐτὸ τὸ κελλί μὲ ἐπισκέφθηκε τρεῖς φορὲς ὁ μακάριος Ἀντώνιος καὶ ὅταν τὸν παρακάλεσα τὴν τρίτη φορὰ ποὺ ἦρθε νὰ προσευχηθεῖ γιὰ μένα, ἀμέσως γονάτισε ἐδῶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ κελλί καὶ δὲν μὲ ἀφησε νὰ τὸ πῶ γιὰ δεύτερη φορὰ, διδάσκοντάς με μὲ ἔργα τὴν ὑπακοή. Ὡστε λοιπόν, ἂν ἀκολουθεῖς τὰ ἴχνη τοῦ δικοῦ του τρόπου ζωῆς, ἀφοῦ ἔγινες μοναχὸς καὶ ξενιτεύθηκες γιὰ χάρη τῆς ἀρετῆς, διώξε ἀπὸ μέσα σου κάθε ἐρεστική διάθεση.

Ὁ ἴδιος μοῦ διηγήθηκε καὶ τὸ ἑξῆς:

Μιὰ μέρα ποὺ σκεφτόμουν γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἄθλιου βασιλιᾶ Ἰουλιανοῦ, γιατί ἦταν διώκτης καὶ ἀνησυχοῦσα πολὺ, συνέβη τότε μέχρι ἄργὰ τὸ ἀπόγευμα νὰ μὴ ἔχω φάγει τίποτε ἕξαιτίας τῆς ἀνησυχίας μου αὐτῆς, καὶ ἐνῶ ἤμουν καθισμένος στὸ στασίδι μου μὲ πῆρε ὁ ὕπνος καὶ εἶδα σὲ κατάστα-

16. Ψαλμ. 145, 8.

ἐκστάσει ἵππους λευκοὺς διατρέχοντας μετὰ τῶν ἐπι-
 βατῶν καὶ κηρύττοντας. Εἶπατε Διδύμω, σήμερον ἐβδό-
 μην ὥραν ἐτελεύτησεν Ἰουλιανός. Ἀναστάς οὖν φάγε
 σὺ, καὶ γνῶσιν ἀπόστειλον τῷ ἐπισκόπῳ Ἀθανασίῳ ἐν
 5 τῇ οἰκίᾳ, ἵνα κάκεϊνος γνῶ περὶ τούτου. Καὶ ἐσημειωσά-
 μην, φησί, καὶ τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐβδομά-
 दा καὶ τὸν μῆνα, καὶ εὖρηται οὕτως.

Ε'.— Περὶ Ἀλεξάνδρας.

Διηγήσατό μοι Δίδυμος ὁ συγγραφεὺς περὶ παιδίσκης τινὸς
 10 ὀνόματι Ἀλεξάνδρας,

Ἦτις, καταλείψασα τὴν πόλιν, ἐν μνήματι ἑαυτὴν ἐγκα-
 θεῖρξεν, δι' ὁπῆς λαμβάνουσα τὰ τῆς χρείας, μήτε ἀνδρά-
 σι, μήτε γυναιξὶ κατ' ὄψιν συντυγχάνουσα ποτε ἐπὶ ἔτη
 δέκα. Τῷ δὲ δεκάτῳ ἔτει κοιμηθεῖσα, φασίν, ἐσημείωσεν
 15 ἑαυτὴν ἢ μακαρίτις, ὡς τὴν ἐν συνηθείᾳ ἀπελθοῦσαν καὶ
 μὴ τυχοῦσαν ἀποκρίσεως, ἀναγγεῖλαι ἡμῖν. Ἀπελθόντες
 τοίνυν ἡμεῖς καὶ ἀποκρούσαντες τὴν θύραν τοῦ μνήμα-
 τος καὶ εἰσελθόντες, εὖρομεν αὐτὴν κοιμηθεῖσαν.

Ἔλεγε δὲ περὶ ταύτης καὶ ἡ τρισμακαρία Μελάνη ἢ Ρωμαία
 20 (περὶ ἧς εἰς τὸν καθήκοντα καιρὸν καὶ τόπον τὰ περὶ αὐτῆς διη-
 γήσομαι), ὅτι:

Κατ' ὄψιν μὲν, φασί, τὴν μακαρίαν ταύτην οὐκ ἠδυνή-
 θην θεάσασθαι, περὶ δὲ τὴν ὁπὴν σταῖσα ἐγώ, παρεκάλε-
 σα αὐτὴν εἰπεῖν μοι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀνεχώρησε μὲν τῆς
 25 πόλεως, ἐγκατέκλεισε δ' ἑαυτὴν ἐν τῷ μνήματι.

Ἡ δὲ διὰ τῆς ὁπῆς μοι ἐφθέγγετο λέγουσα, ὅτι:

Ἐβλάβη τις τὸν νοῦν εἰς ἐμέ, καὶ ἵνα μὴ δόξω λυπεῖν αὐ-
 τὸν ἢ διαβάλλειν, ἤρησάμην ζῶσαν ἑμαυτὴν εἰς τὸ μνη-
 μα τοῦτο εἰσαγαγεῖν, ἢ σκανδαλίσαι ψυχὴν κατ' εἰκόνα
 30 Θεοῦ ποιηθεῖσαν.

Ἐμοῦ δὲ εἰρηκνίας αὐτῆς:

ση ἔκστασης ἄσπρα ἄλογα νὰ τρέχουν μὲ τοὺς ἐπιβάτες τοὺς καὶ νὰ λέγουν· «Νὰ πεῖτε στὸν Δίδυμο, ὅτι σήμερα τὴν ἑβδόμη ὥρα πέθανε ὁ Ἰουλιανός. Σήκω λοιπὸν καὶ φάγε καὶ στείλε κάποιον νὰ τὸ ἀνακοινώσει καὶ στὸν ἐπίσκοπο Ἀθανάσιο, γιὰ νὰ τὸ μάθει αὐτὸ καὶ ἐκεῖνος». Σημείωσα, εἶπε, τὴν ὥρα, τὴν ἡμέρα, τὴν ἑβδομάδα καὶ τὸ μῆνα, καὶ ἀποδείχθηκε ὅτι τότε συνέβηκε.

5.— Γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρα.

Μοῦ διηγήθηκε ὁ Δίδυμος ὁ συγγραφέας γιὰ κάποια κόρη μὲ τὸ ὄνομα Ἀλεξάνδρα τὰ ἑξῆς:

Αὐτὴ ἐγκατέλειψε τὴν πόλη καὶ κλείστηκε σ' ἓνα μνήμα, παίρνοντας τὰ ἀναγκαῖα ἀπὸ μιὰ τρύπα, χωρὶς νὰ δεῖ ποτὲ τὸ πρόσωπο ἀνδρᾶ ἢ γυναικᾶς γιὰ δέκα χρόνια. Τὸ δέκατο χρόνο πέθανε, ἀφοῦ πῆρε, λένε, ἢ μακαρίτισσα μόνη τῆς τῆ σωστῆ θέσης γιὰ πεθαμένο, καὶ πηγαίνοντας ἐκεῖνη πού τὴν ὑπηρετοῦσε συνήθως καὶ μὴν παίρνοντας ἀπάντηση, ἦρθε καὶ μᾶς τὸ εἶπε. Πήγαμε λοιπὸν καὶ ἐμεῖς, καὶ ἀφοῦ παραδιάσαμε τὴν πόρτα τοῦ μνήματος καὶ μπήκαμε μέσα, τῆ βρήκαμε νὰ ἔχει κοιμηθεῖ.

Ἔλεγε γι' αὐτὴ καὶ ἡ τρισμακάρια Μελάνη ἢ Ρωμαία (τὰ σχετικά μὲ αὐτὴν θὰ τὰ διηγηθῶ στὸν καιρὸ καὶ τὸν τόπο πού πρέπει) τὰ ἑξῆς:

Στὸ πρόσωπο βέβαια αὐτὴ τῆ μακάρια δὲν μπόρεσα νὰ τῆ δῶ, ἀφοῦ στάθηκε ὁμως κοντὰ στὴν τρύπα, τὴν παρακάλεσα νὰ μοῦ πεῖ τὴν αἰτία, γιὰ τὴν ὁποία ἔφυγε ἀπὸ τὴν πόλη καὶ κλείστηκε στὸ μνήμα.

Καὶ αὐτὴ μοῦ ἀπάντησε ἀπὸ μέσα καὶ μοῦ εἶπε:

Κυριεύθηκε ἀπὸ ἔρωτα ὁ νοῦς κάποιου γιὰ μένα καὶ γιὰ νὰ μὴ γίνω αἰτία νὰ στενοχωρηθεῖ ἢ νὰ κατηγορηθεῖ, προτίμησα νὰ μπῶ ζωντανὴ σ' αὐτὸ τὸ μνήμα, παρὰ νὰ σκανδαλίσω μιὰ ψυχὴ, πού πλάστηκε κατ' εἰκόνα Θεοῦ.

ἌΟταν ἐγὼ τῆ ρώτησα:

Πῶς διακαρτερεῖς, δούλη Χριστοῦ, τὸ παράπαν μηδενὶ συντυγχάνουσα, ἀλλὰ μόνῃ πυκτεύουσα τῇ ἀκηδία καὶ τοῖς λογισμοῖς;

Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο:

5 Ἐκ τῆς πρώτης ἕως ἑξῆς ἡμέρας ἐνάτης εὐχόμεαι, καθ' ἡμέραν νήθουσα λίνον, τὰς δ' ὑπολοίπους ἡμέρας περιέρχομαι τῷ κῶ τὴν πίστιν τῶν ἁγίων πατέρων καὶ πατριαρχῶν, καὶ τοὺς ἄθλους τῶν μακαρίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν καὶ μαρτύρων. Τῆς δὲ ἑσπέρας καταλαβούσης, δοξολογήσα-

10 σά μου τὸν Δεσπότην, ἐοθίῳ μου τὸν ψωμόν, τὰς πάσας ἡμέρας τῆς νυκτὸς προσκαρτεροῦσά μου τῇ δεήσει καὶ τὸ τέλος ἐκδεχομένη μου, πότε ἀναλύσω ἐντεῦθεν μετ' ἐλπίδων χρηστῶν, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ.

15 Οὐ παραλείψω δὲ ἐν τῷ διηγήματι καὶ τοὺς ἐν προσχήματι θεοσεβείας ἐν καταφρονήσει θεβιωκότας, εἰς ἔπαινον τῶν κατωρθοκότων τὴν ἀρετὴν, ἀσφάλειαν δὲ καὶ παραφυλακὴν τῶν ἐντυγχανόντων.

ζ'.— Περὶ τῆς φιλαργύρου παρθένου.

20 Παρθένος τις γέγονεν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, ὀνόματι μόνον, τῷ μὲν σχήματι δῆθεν ταπεινῇ, τῇ δὲ προαιρέσει φειδωλός, σοβαρῇ, καὶ φιλόπλουτος εἰς ἄγαν ἐν χρήμασιν· φιλόχρυσος μᾶλλον ἢ φιλόχριστος· μηδέποτε προἰεμένη τῶν ἑαυτῆς τι, μὴ ξένῳ, μὴ πενομένῳ, μὴ ἀγχομένῳ, μὴ μοναχῷ, μὴ παρθένῳ, μὴ

25 ἐκκλησίᾳ ὀβολὸν ἓνα. Αὕτη πολλαῖς νουθεσίαις τῶν ἁγίων Πατέρων οὐκ ἀπεσκευάζετο τὴν ὕλην τοῦ πλούτου. Ὑπῆρχε δὲ ταύτῃ καὶ γένος, ἐν οἷς τεκνοποιεῖται θυγατέρα ἀδελφῆς ἰδίας, ἣ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπηγγέλλετο τὰ ἑαυτῆς, τοῦ οὐρανίου πόθου αὐτὴ ἐκπεσοῦσα. Εἶδος γάρ ἐστι καὶ τοῦτο ἐν τῆς πλάνης

30 τοῦ διαδόλου, ἐν προσχήματι φιλοσυγγενείας τὴν πλεονεξίαν ὠδίνειν παρασκευάζοντος ὅτι γὰρ αὐτῷ οὐ μέλει γένους, δῆ-

Πῶς ἀντέχεις, κόρη τοῦ Χριστοῦ, νὰ μὴν συναντᾷς πιά κανέναν, ἀλλὰ μόνη σου νὰ παλεύεις ἐναντίον τῆς ἀκηδίας καὶ τῶν λογισμῶν;

Μοῦ ἀποκρίθηκε ἐκείνη:

Ἐκ τῆς πρωῆς μέχρι τῆς ἑνάτης ὥρα προσεύχομαι κάθε μιὰ ὥρα, κλώθοντας τὸ λινάρι· τίς ὑπόλοιπες ὥρες μελετῶ μὲ τὸ νοῦ μου στὴν πίστη τῶν πατέρων καὶ τῶν πατριαρχῶν καὶ τὰ κατορθώματα τῶν μακάρων Ἀποστόλων, προφητῶν καὶ μαρτύρων. Ὄταν ἔρθει τὸ ἀπόγευμα, ἀφοῦ δοξολογήσω τὸν Δεσπότη μου, τρώγω τὸ ψωμί μου, καὶ ὅλες τίς ὥρες τῆς νύχτας προσηλώνομαι στὴν προσευχή, περιμένοντας μὲ ἀνυπομονησία τὸ τέλος μου, πότε νὰ φύγω ἀπὸ ἐδῶ μὲ ἀγαθὲς ἐλπίδες καὶ νὰ δῶ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

Δὲν θὰ παραλείψω νὰ διηγηθῶ καὶ ἐκείνους ποὺ μὲ τὸ πρόσχημα θεοσέβειας ἔχουν ζῆσει μὲ περιφρόνηση, πρὸς ἔπαινο ἐκείνων ποὺ ἔχουν κατορθώσει τὴν ἀρετὴ καὶ ἀσφάλεια καὶ προφύλαξη τῶν ἀναγνωστῶν.

6.— Γιὰ τὴν φιλάργυρη παρθένα.

Ἐπῆρξε στὴν Ἀλεξάνδρεια κάποια παρθένα, μόνο στὸ ὄνομα, στὴν ἐμφάνιση τάχα ταπεινή, στὴν προαίρεση ὅμως τσιγγούνα, αὐστηρὴ καὶ φοβερὰ φιλόπλουτη, φίλη τοῦ χρυσοῦ περισσότερο, παρὰ φίλη τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ποτὲ δὲν πρόσφερε τίποτε ἀπὸ τὰ δικά της, οὔτε σὲ ξένο, οὔτε σὲ φτωχό, οὔτε σὲ στενοχωρημένο, οὔτε σὲ μοναχό, οὔτε σὲ μοναχὴ, οὔτε στὴν Ἐκκλησία ἕναν ὀβολό. Παρὰ τίς πολλές συμβουλὲς τῶν ἁγίων Πατέρων δὲν ἀποχωριζόταν τὰ χρήματα. Εἶχε καὶ συγγενεῖς της καὶ ἀπὸ αὐτοὺς υἱοθέτησε τὴ θυγατέρα τῆς ἀδερφῆς της, στὴν ὁποία ἀφιέρωνε νύχτα καὶ μέρα ὅλη τὴ φροντίδα της, ξεπέφτοντας ἔτσι ἀπὸ τὸν οὐράνιο πόθο. Γιατὶ εἶναι καὶ αὐτὴ μιὰ μορφὴ πλάνης τοῦ διαβόλου, μὲ τὸ πρόσχημα δηλαδὴ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς συγγενεῖς νὰ κάνει πιὸ ὀδυνηρὴ τὴ φροντίδα γιὰ τὴν πλεονεξία. Γιατί, τὸ ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται

λον ἐντεῦθεν. Ἀδελφοκτονεῖν γὰρ καὶ μητροκτονεῖν καὶ πα-
τροκτονεῖν αὐτὸς ἐξεδίδαξεν. Καὶ τοῦτο ταῖς θείαις Γραφαῖς ὡ-
μολόγηται. Ἀλλὰ καὶν δόξῃ συγγενῶν κηδεμονίαν ἐντιθέσθαι τι-
σὶν, οὐκ εἰς εὐνοίαν ἐκείνων τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τὴν ψυ-
5 χὴν ἄδικον ἐξασκῆσαί τινων, σαφῶς αὐτὸς εἰδὼς τὴν ἀπόφασιν,
ὅτι «ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν». Δύναται δέ
τις συνέσει πνευματικῇ καὶ θείῳ φόβῳ κινούμενος, μήτε τῆς
ἑαυτοῦ ψυχῆς ἀμελεῖν, καὶ τοῖς συγγενέσιν ἐπικουρεῖν, εἰ ἄρα
λίποιντο, καὶ διαφόρους παρέχειν παραμυθίας. Ὅταν δέ τις
10 ὅλην τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καταπατήσῃ κηδεμονία συγγενῶν, ὑπο-
πίπτει νόμῳ, ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λογιζόμενος. Ἄδει δέ
καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαβὶδ περὶ τῶν τῆς ψυχῆς φροντιζόντων ἐν
φόβῳ Θεοῦ, λέγων, ὅτι, «Τίς ἀναθήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυ-
ρίου;», ἀντὶ τοῦ, «σπανίως». «Ἡ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐ-
15 τοῦ; Ἀθῶος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ
ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ». Ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν
ἑαυτῶν λαμβάνουσιν, οἱ νομίζοντες αὐτὴν τῷ σαρκίῳ τούτῳ
συνδιαλύεσθαι, οἱ τῶν πνευματικῶν ἀρετῶν ἀμελοῦντες.

Ταύτην τὴν παρθένον τὴν τῷ ὀνόματι μόνῳ τὴν ἐπωνυμίαν
20 κεκτημένην, τοῖς δὲ τρόποις τῆς ἀσκήσεως ἀπεξενωμένην, τὸ δὴ
λεγόμενον, θελήσας φλεβοτομηῆσαι εἰς κουφισμὸν τῆς πλεονε-
ξίας ὁ ἁγιώτατος Μακάριος ὁ πρεσβύτερος, καὶ ἀφηγούμενος
τοῦ πτωχείου τῶν λελωθημένων, σοφίζεται ὄραμα τοιοῦτον.
Ἦν γὰρ ἐν νεότητι αὐτοῦ λιθουργός, ὃν λέγουσι καβιδάριον.
25 Καὶ ἀπελθὼν λέγει αὐτῇ·

Λίθοι ἀναγκαῖοι σμάραγοι καὶ ὑάκινθοι ἐμπεπτώκασί
μοι, καὶ εἴτε κλεψυμαῖοι ἢ ἐμπορικοὶ εἰπεῖν οὐκ ἔχω. Τιμῇ
οὐχ ὑποβάλλονται, ὑπὲρ διατίμησιν ὄντες. Πιπράσκει δέ

αὐτὸς γιὰ τοὺς συγγενεῖς, γίνεται φανερό ἀπὸ αὐτό. Καθόσον αὐτὸς δίδαξε τὶς ἀδελφοκτονίες, τὶς μητροκτονίες καὶ τὶς πατροκτονίες. Καὶ αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὶς ἅγιες Γραφές. Ἄλλὰ κι ἂν ἀκόμα φανεῖ ὅτι βάζει σὲ ὀρισμένους τὴ φροντίδα γιὰ τοὺς συγγενεῖς, δὲν τὸ κάνει αὐτὸ γιὰ τὸ καλὸ τους, ἀλλὰ γιὰ νὰ κάνει τὴν ψυχὴ τους ἄδικη, γνωρίζοντας πολὺ καλὰ τὴν ἀπόφαση, ὅτι «ἄδικοι δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»¹⁷. Γιατὶ μπορεῖ κάποιος, πὺ ἐμπνέεται ἀπὸ σύνεση πνευματικὴ καὶ θεῖο πόθο, οὔτε γιὰ τὴν ψυχὴ του νὰ ἀδιαφορεῖ, καὶ τοὺς συγγενεῖς του νὰ βοηθάει, ἂν κάτι τοὺς λείπει, καὶ νὰ τοὺς παρέχει διάφορες μορφές παρηγοριᾶς. Ὅταν ὅμως κάποιος καταφορτώσει ὅλη τὴν ψυχὴ του μὲ τὴ φροντίδα γιὰ τοὺς συγγενεῖς, τότε ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ νόμο, καὶ ἀποβαίνουν μάταιοι οἱ λογισμοὶ του γιὰ τὴν ψυχὴ του. Καὶ ὁ ἱερός ὑμνωδὸς Δαβὶδ ψάλλει γι' αὐτοὺς πὺ φροντίζουν γιὰ τὴν ψυχὴ τους μὲ φόβο Θεοῦ: «Ποιὸς θὰ ἀνεβεῖ στὸ ὄρος τοῦ Κυρίου;», ἀντὶ νὰ πεῖ “κανένας”. «Ἡ ποιὸς θὰ σταθεῖ στὸν ἅγιο τόπο αὐτοῦ; Μόνον ἐκεῖνος πὺ ἔχει ἄθῳα τὰ χέρια του καὶ καθαρὴ τὴν καρδιά του, ὁ ὁποῖος δὲν προσκόλλησε τὴν ψυχὴ του στὰ μάταια»¹⁸. Γιατὶ ἐκεῖνοι πὺ δὲν φροντίζουν γιὰ τὶς πνευματικὲς ἀρετὲς κρίνουν μὲ μάταιους λογισμοὺς τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ψυχὴ τους, νομίζοντας ὅτι αὐτὴ διαλύεται μαζὶ μὲ τὴ σὰρκα.

Αὐτὴ τὴν παρθένα, πὺ φέρει τὴν ὀνομασίᾳ τῆς παρθένας μόνον κατ' ὄνομα, καὶ εἶναι ξένη ὡς πρὸς τὸν τρόπο ἀσκήσεως τῆς παρθενίας, θέλοντας ὁ ἀγιότατος πατέρας Μακάριος, ὁ πρεσβύτερος καὶ προϊστάμενος τοῦ πτωχοκομείου τῶν λεπρῶν, σύμφωνα μὲ τὸ λεγόμενον, νὰ τὴν ἐγχειρίσει, γιὰ νὰ ἀνακουφιστεῖ ἀπὸ τὴν πλεονεξία της, σοφίστηκε τὸ ἐξῆς τέχνασμα, καθόσον στὰ νειάτα του ἦταν τεχνίτης τῆς πέτρας, δηλαδὴ “καβιδάριος” ὅπως τὸν λένε. Πῆγε λοιπὸν καὶ τῆς εἶπε:

Ἔπεσαν τυχαῖα στὰ χέρια μου πολύτιμες πέτρες, σμαράγδια καὶ ὑάκινθοι, καὶ δὲν ξέρω ἂν προέρχονται ἀπὸ κλοπὴ ἢ εἶναι ἀγορασμένοι. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐκτιμηθεῖ ἡ ἀξία τους

18. Ψαλμ. 23, 3-4.

αὐτὸς πεντακοσίων νομισμάτων ὁ ἔχων. Ἐὰν οὖν δόξη σοι αὐτοὺς λαβεῖν, δὸς τὰ πεντακόσια νομίσματα, τοῖς δὲ λοιποῖς χρήσασθαι εἰς κατασκευὴν κόσμου ποικίλην τῆς ἀδελφιδῆς σου.

5 Ἐκκρεμαμένη δὲ ἡ λεγομένη παρθένος πάση ψήφῳ τῇ κόρῃ, δελεάζεται τῇ φιλοκοσμῷ ταύτης, καὶ πίπτει αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας καὶ λέγει αὐτῷ:

Δέομαί σου, μή τις αὐτοὺς λάβῃ.

Προτρέπεται οὖν ταύτην ὁ ἅγιος, λέγων, ὅτι:

10 Παραγενοῦ ἕως τῆς οἰκίας μου, καὶ βλέπε αὐτούς.

Ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ προσρίπτει αὐτῷ τὰ πεντακόσια νομίσματα, λέγουσα:

Δέομαί σου, ὡς θέλεις, λάβε αὐτούς. Ἐγὼ γὰρ οὐ θέλω ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον τὸν πιπράσκοντα αὐτούς.

15 Λαβὼν οὖν τὰ πεντακόσια νομίσματα παρ' αὐτῆς ὁ ἅγιος Μακάριος, δίδωσι ταῦτα εἰς τὰς χρείας τοῦ πτωχείου. Χρόνου δὲ παρελθόντος, ἐπειδὴ μεγάλην ὑπόληψιν εἶχεν ὁ ἀνὴρ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, εἰς ἄκρον φιλόθεος ὢν καὶ ἐλεήμων πρεσβύτης (ἤκμασε γὰρ μέχρι τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, ᾧ συνεχρονίσσαμεν καὶ ἡμεῖς),
20 ἠύλαβεῖτο αὐτὸν ὑπομνήσαι. Τέλος εὐρουῖσα αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, λέγει αὐτῷ:

Δέομαί σου, τί λέγεις περὶ τῶν λίθων ἐκείνων, ὧν δεδώκαμεν τὰ πεντακόσια νομίσματα;

Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, λέγων αὐτῇ:

25 Ἄφ' ἧς ἡμέρας δέδωκάς μοι τὸν χρυσόν, κατέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν τιμὴν τῶν λίθων. Καὶ εἰ θούλει ἰδεῖν αὐτούς, ἐλθὲ ἐν τῷ ὀσπιτίῳ μου· ἐκεῖ γὰρ κεῖνται οἱ λίθοι, καὶ βλέπε εἴάν σοι ἀρέσωσιν, ἐπεὶ αἴρης σου τὸν χρυσόν.

Ἦλθε δὲ ἐκείνη ἀσμενεστάτη. Ἦν δὲ τὸ πτωχεῖον, εἰς μὲν τὰ
30 ἀνάγαια ἔχον τὰς γυναῖκας, εἰς δὲ τὰ κατάγαια τοὺς ἄνδρας. Παραγενομένης δὲ αὐτῆς, εἰσάγει αὐτὴν εἰς τὸν πυλῶνα, καὶ λέγει αὐτῇ ὁ ἅγιος:

Τί θέλεις πρῶτον ἰδεῖν; τοὺς ὑακίνθους, ἢ τοὺς σμαράγδους;

35 Λέγει αὐτῷ:

μέ χρήματα, γιατί αὐτὴ εἶναι πάνω ἀπὸ κάθε ὑπολογισμό. Αὐτὸς ποὺ τὰ ἔχει αὐτὰ τὰ πουλάει πεντακόσια νομίσματα. Ἄν θέλεις νὰ τὰ πάρεις, δῶσε πεντακόσια νομίσματα, καὶ τὰ ὑπόλοιπα χρησιμοποίησέ τα γιὰ τὸν ποικίλο στολισμὸ τῆς ἀνεψιάς σου.

Κυριευμένη λοιπὸν ἢ λεγόμενη παρθένος ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ φροντίδα γιὰ τὴν ἀνεψιά της, δελεάστηκε ἀπὸ τὴ φιλοκοσμία της αὐτῆ, καὶ πέφτοντας στὰ πόδια του, τοῦ εἶπε:

Σὲ παρακαλῶ θερμὰ, νὰ μὴ τις πάρει ἄλλος.

Καὶ ὁ ἅγιος τὴν προέτρεψε τότε λέγοντας:

Ἔλα στὸ σπίτι μου νὰ τις δεῖς.

Αὐτὴ ὅμως δὲν τὸ δέχθηκε, ἀλλ' ἔρριξε στὰ πόδια του τὰ πεντακόσια νομίσματα λέγοντας:

Σὲ παρακαλῶ πάρε τις πέτρες ὅπως ἐσὺ θέλεις. Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δῶ τὸν ἄνθρωπο ποὺ τις πουλάει.

Πῆρε ὁ ἅγιος Μακάριος τὰ πεντακόσια νομίσματα ἀπὸ αὐτὴν καὶ τὰ παρέδωσε γιὰ τις ἀνάγκες τοῦ πτωχοκομείου. Ἄφου πέρασε πολὺς χρόνος, ἐπειδὴ εἶχε μεγάλη ὑπόληψη ὁ ἄνθρωπος στὴν Ἀλεξάνδρεια, καθόσον ἦταν ὑπερβολικὰ φιλόθεος καὶ γέροντας γεμάτος ἀπὸ εὐσπλαχνία (ἔζησε ἑκατὸ χρόνια καὶ ἤμασταν καὶ ἐμεῖς σύγχρονοὶ του) ντρεπόταν αὐτὴ νὰ τοῦ τὸ θυμίσει. Τελικὰ συναντώντας τον στὴν ἐκκλησία τοῦ εἶπε:

Σὲ παρακαλῶ, τί ἔγινε μὲ τις πέτρες ἐκεῖνες, γιὰ τις ὁποῖες σοῦ ἔδωσα πεντακόσια νομίσματα;

Καὶ αὐτὸς τῆς ἀποκρίθηκε λέγοντας:

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ μοῦ ἔδωσες τὰ χρήματα, τὰ κατέθεσα γιὰ τὴν ἀξία τῶν πετρῶν. Ἄν θέλεις νὰ τις δεῖς, ἔλα στὸ σπίτι μου. Ἐκεῖ βρίσκονται οἱ πέτρες καὶ δὲς ἂν σοῦ ἀρέσουν, ἀλλιῶς μπορεῖς νὰ πάρεις τὰ χρήματά σου..

Πῆγε ἐκείνη γεμάτη ἀπὸ χαρὰ. Στὸ πάνω πάτωμα τοῦ πτωχοκομείου διέμεναν οἱ γυναῖκες, καὶ στὸ κάτω οἱ ἄνδρες. Ἄφου πῆγε αὐτὴ, τὴν ἔβαλε στὴν αὐλὴ καὶ τῆς εἶπε:

Τί θέλεις νὰ δεῖς πρῶτα; τὰ ζαφείρια ἢ τὰ σμαράγδια;

Καὶ αὐτὴ τοῦ εἶπε:

Ἦ δοκεῖ σοι

Ὡς δὲ ἀνάγει αὐτὴν εἰς τὰ ἀνάγαια, καὶ δείκνυσιν αὐτῇ ἡκρω-
τηριασμένας γυναῖκας, λελωθημένας ὄψεις ἐχούσας, καὶ λέγει
αὐτῇ:

5 Ἴδου οἱ ὑάκινθοι:

Εἶτα κατάγει αὐτὴν εἰς τὰ κατάγαια, καὶ δείκνυσιν αὐτῇ τοὺς
ἄνδρας, εἰπών:

Ἴδου οἱ σμάραγδοι, καὶ νομίζω τούτων τιμιωτέρους μὴ
εὐρεθῆναι. Ἐὰν οὖν σοι ἀρέσκωσιν, ἐπεὶ λάβε σου τὸν

10 χρυσόν.

Τούτων τοίνυν οὕτω γεγονότων, διατραπεῖσα ἡ παρθένος ἐξῆλ-
θεν, καὶ ἀπελθοῦσα ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑαυτῆς ἀπὸ πολλῆς λύπης ἐνό-
σησεν, ὅτι οὐ κατὰ Θεὸν τοῦτο ἐποίησεν τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀναγ-
καστῶς. Εἰς ὕστερον δὲ ηὐχαρίστησε τῷ πρεσβυτέρῳ, τῆς κόρης
15 ἧς ἐφρόντιζε μετὰ γάμον ἀτέκνου τελευτησάσης, καὶ λοιπὸν
ταύτης εἰς δέον καταχρησαμένης τῷ βίῳ.

ζ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρίᾳ.

Συντετυχηκῶς οὖν πολλοῖς τῶν ἁγίων ἐγώ, καὶ ἐνδιατρίψας
τοῖς περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν μοναστηρίοις ἐπὶ ἔτη τρία, καὶ συν-
20 διατρίψας καλλίστοις καὶ σπουδαιοτάτοις μεγάλοις ἀνδράσιν
ὡς δισχιλίοις, πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένοις, ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν,
ἦλθον ἐπὶ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Μεταξὺ δὲ τοῦ ὄρους τούτου καὶ
τῆς Ἀλεξανδρείας λίμνη κεῖται, ἡ καλουμένη Μαρία. Κατέχει
δὲ αὕτη ἐπὶ μίλια ἑβδομήκοντα. Ἦν διαπλεύσας, διὰ μιᾶς καὶ
25 ἡμισείας ἡμέρας ἦλθον εἰς τὸ ὄρος ἐπὶ τὸ μέρος τῆς μεσημβρίας,
ᾧ ὄρει παράκειται ἡ Πανέρημος, παρατείνουσα ἕως Αἰθιοπίας
καὶ τῶν Μαζίκων καὶ τῆς Μαυριτανίας, ἐν ᾧ ὄρει οἰκοῦσιν ἄν-
δρες ὡς πεντακισχίλιοι, οἵτινες διαφόρους ἔχουσι πολιτείας, ἕ-
καστος ὡς δύναται καὶ ὡς θούλεται, ὡς ἐξεῖναι καὶ μόνον μένειν,
30 καὶ δεύτερον, καὶ πολλοστόν. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἀρτοκοπεῖά ἐ-
στιν ἑπτὰ, ὑπηρετούμενα κἀκείνοις, καὶ τοῖς εἰς τὴν Πανέρημον
ἀναχωρηταῖς, ἀνδράσιν οὗσιν ἑξακοσίοις.

“Ο,τι θέλεις ἐσύ.

Τὴν ἀνέβασε τότε στὸ πάνω πατώματα καὶ τῆς ἔδειξε ἀκρωτηριασμένες γυναῖκες μὲ παραμορφωμένα πρόσωπα καὶ τῆς εἶπε:

Νὰ τὰ ζαφείρια.

Ἐπειτα τὴν κατέβασε στὰ κάτω πατώματα καὶ τῆς ἔδειξε τοὺς ἄνδρες, λέγοντας:

Νὰ τὰ σμαράγδια. Καὶ πιστεῦω ὅτι δὲν θὰ βρεθοῦν πιὸ πολύτιμα ἀπ’ αὐτά. Ἄν λοιπὸν σοῦ ἀρέσουν, καλῶς ἄλλιῶς πάρε τὰ χρήματά σου.

Ἐφοῦ ἔγιναν αὐτὰ ἔτσι, ἄλλαξε ἡ διάθεση τῆς παρθένας, καὶ βγαίνοντας ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὸ σπίτι της καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴ λύπη της ἀρρώστησε, ἐπειδὴ δὲν τὸ ἔκανε αὐτὸ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀναγκαστικά. Ἀργότερα εὐχαρίστησε τὸν πρεσβύτερο, ἀφοῦ ἡ κόρη ποὺ φρόντιζε πέθανε χωρὶς παιδιὰ μετὰ τὸ γάμο της, καὶ στὸ ἔξῃς ζοῦσε χρησιμοποιώντας τὴν περιουσία της ἔτσι ὅπως ἔπρεπε.

7.— Γιὰ ἐκείνους ποὺ ζοῦσαν στὴ Νιτρία.

Ἐφοῦ λοιπὸν συνάντησα πολλοὺς ἀγίους καὶ ἔμεινα στὰ γύρω ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια μοναστήρια γιὰ τρία χρόνια μαζὶ μὲ ἄριστους καὶ πάρα πολὺ σπουδαίους μεγάλους ἄνδρες περίπου δύο χιλιάδες, στολισμένους μὲ κάθε ἀρετὴ, ἔφυγα ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πῆγα στὸ βουνὸ τῆς Νιτρίας. Ἀνάμεσα στὸ ὄρος αὐτὸ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια ὑπάρχει λίμνη, ποὺ ὀνομάζεται Μαρία, μία ἀπόσταση ποὺ φτάνει τὰ ἑβδομήντα μίλια. Τὴν πέρασα μὲ πλοῖο σὲ μιάμιση μέρα καὶ πῆγα στὴ μεσημβρινὴ μεριά τοῦ ὄρους, δίπλα στὸ ὁποῖο βρίσκεται ἡ Πανέρημος ποὺ φτάνει μέχρι τὴν Αἰθιοπία καὶ τὴ χώρα τῶν Μαζίκων καὶ τὴ Μαυριτανία. Σ’ αὐτὸ τὸ ὄρος ζοῦν πέντε χιλιάδες περίπου ἄνδρες, ἀκολουθώντας ὁ καθένας διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς, ὅπως μπορεῖ καὶ θέλει, ἔχοντας τὴ δυνατότητα νὰ μείνει καὶ μόνος του καὶ μὲ ἄλλον καὶ μὲ πολλοὺς. Στὸ ὄρος αὐτὸ ὑπάρχουν ἑπτὰ φοῦρνοι, ποὺ ὑπηρετοῦν καὶ ἐκείνους καὶ τοὺς ἀναχωρητὲς στὴν Πανέρημο ποὺ εἶναι ἑξακόσιοι ἄνδρες.

Παροικήσας οὖν ἐγὼ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ ἐνιαυτὸν ὅλον, καὶ
 πολλὰ ὠφεληθεῖς ἀπὸ τῶν μακαρίων καὶ ὁσίων Πατέρων, Ἀρ-
 σισίου τοῦ μεγάλου, καὶ Ποντουδαστοῦ, καὶ Ἀγίωνος, καὶ Χρο-
 νίου, καὶ Σεραπίωνος, καὶ πολλοῖς διηγήμασιν ἀρχαιοτέρων
 5 πνευματικῶν πατέρων παρ' αὐτῶν κεντρωθεῖς, ἦλθον εἰς τὴν
 ἔρημον τὴν ἐνδοτάτῳ. Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τῆς Νιτρίας ἐκκλησία
 μία ἐστὶ μέγιστη. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ τρεῖς φοίνικες ἐστᾶσιν,
 ἕκαστος ἔχων μάστιγα ἐφ' ἑαυτοῦ κρεμαμένην. Καὶ ὁ μὲν ἐστὶν
 εἰς ἐπιστροφὴν τῶν μοναχῶν τῶν παιόντων, ὁ δὲ εἰς τιμωρίαν
 10 ληστῶν, ἐάν γε ἐμπέσωσί ποτε, ὁ δὲ εἰς διόρθωσιν τῶν περιτυγ-
 χανόντων καὶ ἐκπεπτωκότων οἰοισδῆποτε σφάλμασιν, ὡς πάν-
 τας τοὺς παιόντας καὶ διελεγχομένους καὶ ὑπευθύνους πληγῶν
 καθεστῶτας, περιλαμβάνειν τὸν φοίνικα, καὶ λαμβάνοντα κατὰ
 νότου ῥητὰς οὕτως ἀπολύεσθαι. Πρόσκειται δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ξε-
 15 νοδοχεῖον, εἰς ὃ τὸν ἀπελθόντα ξένον δεξιούνται πάντα τὸν χρό-
 νον, κἂν ἐπὶ διετίαν ἢ τριετίαν μείναι θελήσῃ, μέχρις οὗ αὐθαί-
 ρετος ἀναχωρῆσαι θελήσῃ, συγχωρήσαντες αὐτῷ ἐπὶ ἑβδομάδα
 μίαν ἐν ἀργίᾳ διάξαι τὰς λοιπὰς ἡμέρας περισπῶσιν αὐτὸν λοι-
 πὸν ἐν ἔργοις, ἢ ἐν κήπῳ ἢ ἐν ἀρτοκοπείῳ ἢ ἐν μεγειρείῳ. Εἰ δὲ
 20 ἀξιόλογός τις εἴη, διδῶσιν αὐτῷ βιβλίον ἀναγινώσκειν, μὴ συγ-
 χωρήσαντες αὐτῷ ἕως ἕκτης ὥρας μηδενὶ συντυχεῖν.

Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καὶ ἰατροὶ διάγουσι καὶ πλακουντάριοι.
 Κέχρηται δὲ καὶ οἴνω, καὶ πιπράσκειται οἶνος. Πάντες δὲ οὗτοι
 ὀθόνην ἐργάζονται ταῖς χερσὶν ἑαυτῶν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας
 25 ἀνευδρεῖς. Καὶ τῆς ἑσπέρας καταλαβούσης ἔστιν ἐστᾶναι καὶ
 ἀκούειν ἀφ' ἑκάστης μονῆς ὕμνους καὶ ψαλμοὺς τῷ Χριστῷ ἁ-
 δομένους, καὶ προσευχὰς εἰς οὐρανοὺς ἀναπεμπομένας, ὡς νομί-
 σαι τινὰ μετάρσιον ἐν τῷ τῆς τρυφῆς παραδείσῳ μετοικισθῆναι.
 Τὴν δὲ ἐκκλησίαν Σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ καταλαμβάνουσι
 30 μόνον. Ὀκτῶ δὲ εἰσὶν πρεσβύτεροι ἀφηγούμενοι ταύτης τῆς ἐκ-
 κλησίας, ἐν ἧ, μέχρις οὗ ζῆ ὁ πρῶτος πρεσβύτερος, οὐδὲ εἰς τῶν
 ἄλλων οὐ προσφέρει, οὐ δικάζει, οὐχ ὁμιλεῖ, ἀλλ' ἐν ἡσυχίᾳ αὐ-
 τῷ συγκαθέζονται μόνον.

Ἐφοῦ λοιπὸν διέμεινα στὸ ὄρος ἓνα ὀλόκληρο χρόνο καὶ ὄφελήθηκα πολὺ ἀπὸ τοὺς μακάριους καὶ ὄσιους πατέρες, τὸν Ἄρσισιο τὸ μεγάλο, τὸν Πουτουδαστή, τὸν Ἀγίωνα, τὸν Χρόνιο καὶ τὸν Σεραπίωνα, καὶ συγκέντρωσα ἀπὸ αὐτοὺς πολλὰς διηγήσεις γιὰ παλαιότερους πνευματικούς πατέρες, στή συνέχεια μετέβηκα στὸ πιὸ ἐσωτερικὸ μέρος τῆς ἐρήμου. Στὸ ὄρος αὐτὸ τῆς Νιτρίας ὑπάρχει μιὰ πολὺ μεγάλη ἐκκλησία. Στὴν ἐκκλησία αὕτη ὑπάρχουν τρεῖς φοῖνικες καὶ στὸν καθένα εἶναι κρεμασμένο ἓνα μαστίγιο. Τὸ ἓνα εἶναι γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν μοναχῶν ποὺ ἔπεσαν τὸ ἄλλο γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ληστῶν, ἂν συμβεῖ νὰ ἐπιτεθοῦν κάποτε καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὴ διόρθωση ἐκείνων ποὺ περνῶν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέφτουν σὲ ὁποιοδήποτε σφάλμα· ὥστε ὅλοι ὅσοι πέφτουν σὲ πταῖσμα καὶ ἐλεγχόμενοι κρίνονται ἄξιοι γιὰ τιμωρία, νὰ ἀγκαλιᾶζον τὸ φοῖνικα καὶ ἀφοῦ δεχθοῦν στὰ πσινα τοὺς μερικὰ μαστιγώματα, νὰ ἀφήνονται ἐλεύθεροι. Κοντὰ στὴν ἐκκλησία ὑπάρχει ἓνα ξενοδοχεῖο, ὅπου φιλοξενοῦν καθ' ὅλο τὸ χρόνο τὸν ἐπισκέπτη ποὺ φθάνει ἐκεῖ, μέχρι ποὺ νὰ θελήσει μόνος του νὰ φύγει, ἔστω κι ἂν μείνει δύο καὶ τρία χρόνια, ἐπιτρέποντάς τον νὰ περάσει μιὰ βδομάδα μὲ ἀργία, ἐνῶ τίς ὑπόλοιπες μέρες τὸν ἀπασχολοῦν σὲ ἔργα ἢ στὸν κῆπο ἢ στὸ φούρνο ἢ στὸ μαγειρεῖο. Ἄν εἶναι κάποιος ἀξιόλογος, τοῦ δίνουν βιβλίο γιὰ νὰ διαβάσει καὶ τοῦ ἀπαγορεύουν νὰ συναντήσῃ ὁποιονδήποτε μέχρι τὴν ἕκτη ὥρα.

Στὸ ὄρος αὐτὸ ζοῦν καὶ γιατροὶ καὶ ζαχαροπλάστες, καὶ ἀκόμη ἐπιτρέπεται νὰ πίνουν καὶ νὰ πωλεῖται κρασί. Ὅλοι αὐτοὶ φτιάχνουν λινὸ ὕφασμα μὲ τὰ ἴδια τοὺς τὰ χέρια, ὥστε κανένας τοὺς νὰ μὴν ἔχει ἀνάγκη. Ὅταν φθάσει ἢ ἐσπερινὴ ὥρα μπορεῖ κανεὶς νὰ σταθεῖ καὶ ν' ἀκούει ἀπὸ κάθε μοναστήρι ὕμνους καὶ ψαλμοὺς πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ προσευχὰς ποὺ ἀναπέμπονται πρὸς τὸν οὐρανὸ, ὥστε νὰ νομίζει κανεὶς ὅτι βρῖσκεται ἀνυψωμένος πάνω ἀπὸ τὸν παράδεισο. Στὴν ἐκκλησία πηγαίνουν μόνο Σάββατο καὶ Κυριακὴ. Ὅκτῳ πρεσβύτεροι εἶναι προϊστάμενοι τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅσο ζεῖ ὁ πρωτοπρεσβύτερος κανένας ἄλλος δὲν προσφέρει τὴ θεία ἀναφορὰ, δὲν ἀποφασίζει γιὰ τίποτε καὶ δὲν μιλάει, ἀλλὰ μόνο κάθονται ὅλοι τοὺς ἡσυχὰ δίπλα σ' αὐτόν.

Περὶ Ἀρσισίου. Οὗτος ὁ μέγας Ἀρσισίος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ γέροντες τῶν ἁγίων, οἱ σὺν αὐτῷ, οὓς ἡμεῖς ἐωράκαμεν, σύγχρονοι ἦσαν τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου. Ἐν οἷς διηγεῖτο οὗτος αὐτὸς ὁ μέγας Ἀρσισίος καὶ τὸν Ἀμοῦν εἰδέναι τὸν Νιτριώτην, οὗ τὴν ψυχὴν εἶδεν ἀναλαμβανομένην ὑπὸ ἀγγέλων ὁ μέγας Ἀντώνιος, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναγομένην. Ἔλεγε δὲ οὗτος καὶ Παχώμιον εἰδέναι τὸν Ταβεννησιώτην, ἄνδρα προφητικὸν χάρισμα ἐσχηκότα, ἀρχιμανδρίτην γεγονότα ἀνδρῶν τρισχιλίων, περὶ οὗ ὑστερον τὰς ἀρετὰς διηγήσομαι.

10 **η'. Βίος τοῦ ἁγίου Ἀμοῦν καὶ τῆς τούτου συζύγου.**

Οὗτος ἔλεγεν καὶ τὸν Ἀμοῦν τοιούτῳ τρόπῳ βεβιωκέναι: Ὁρφανός, φησὶν, ὑπάρχων νεανίσκος ὡς ἐτῶν εἴκοσι δύο, θία παρὰ τοῦ ἰδίου θείου γυναικὶ συνεζεύχθη. Καὶ μὴ δυναθεὶς ἀντιστῆναι τῇ τοῦ θείου ἀνάγκῃ, ἔδοξε καὶ στεφανοῦσθαι, καὶ ἐν 15 παστῶ καθέζεσθαι, καὶ πάντα μεμενηκέναι κατὰ τὸν γάμον. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν πάντας κοιμήσοντας αὐτοὺς ἐν τῷ παστῶ καὶ τῇ κλίνῃ, ἀναστὰς ὁ μακάριος Ἀμοῦν ἀποκλείει τὴν θύραν, καὶ καθίσας προσκαλεῖται τὴν μακαρίαν αὐτοῦ καὶ γνησίαν σύζυγον, καὶ λέγει αὐτῇ:

20 Δεῦρο δὴ, κυρία καὶ ἀδελφή, λοιπὸν διηγήσομαί σοι τὸ πρᾶγμα. Ὁ γάμος ὃν ἐγαμήσαμεν οὗτός ἐστιν περισσὸν ἔχων οὐδέν. Καλῶς οὖν ποιήσομεν ἡμεῖς, ἐὰν ἀπὸ τοῦ νῦν ἕκαστος ἡμῶν κατ' ἰδίαν καθευδῆσθαι, ἵνα καὶ τῷ Χριστῷ λοιπὸν ἀρέσωμεν, ἐκτελέσαντες ἄθικτον ἡμῶν τὴν 25 παρθενίαν.

Καὶ ἐξενεγκῶν ἐκ τοῦ κόλπου βιβλίον γεγραμμένον, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ ἀποστόλου καὶ τοῦ Σωτῆρος, ἀνεγίνωσκε τῇ κόρῃ ἀπείρω οὔσῃ Γραφῶν· τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀναγνώσεως προστιθεὶς ἀπὸ τῆς ἰδίας θεοπνεύστου διανοίας, τὸν περὶ παρθενίας 30 καὶ ἀγνείας εἰσηγούμενος αὐτῇ βίον, ὡς τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ πληροφορηθεῖσαν ἐκείνην εἶπεῖν:

Κἀγὼ πέπεισμαι, κύριέ μου, τὸν ἀγνὸν βίον ἠδέως βιοῦσα, καὶ εἴ τι κελεύεις, τοῦτο ποιήσω λοιπόν.

Γιὰ τὸν Ἄρσισιο. Αὐτὸς ὁ μέγας Ἄρσισιος καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἅγιοι γέροντες πού τοὺς εἶδαμε μαζί μ' αὐτόν, ἦταν σύγχρονοι τοῦ μακάριου Ἀντώνιου. Αὐτὸς ὁ μέγας Ἄρσισιος ἔλεγε ὅτι γνώριζε καὶ τὸν Ἀμοῦν τὸν Νιτριώτη, τὴν ψυχὴ τοῦ ὁποίου εἶδε ὁ μέγας Ἀντώνιος νὰ τὴν παίρνουν οἱ ἄγγελοι καὶ νὰ τὴ μεταφέρουν στὸν οὐρανὸ. Ἔλεγε ἐπίσης αὐτὸς, ὅτι γνώριζε καὶ τὸν Παχώμιο τὸν Ταβεννησιώτη, ἄνδρα πού εἶχε προφητικὸ χάρισμα καὶ ἠγούμενο τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, τὶς ἀρετὲς τοῦ ὁποίου θὰ διηγηθῶ ἀργότερα.

8.— Ὁ Βίος τοῦ ἁγίου Ἀμοῦν καὶ τῆς γυναίκας του.

Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι ὁ Ἀμοῦν ἔζησε μὲ τὸν ἔξῃς τρόπο. Ὅντας, λέγει, ὀρφανὸς ἀπὸ μικρὸς, συνάπτει γάμο, ἔξαναγκαζόμενος ἀπὸ τὸν θεῖο του, μὲ μιὰ γυναίκα στὰ εἴκοσι δύο του χρόνια. Μὴ μπορώντας δηλαδὴ ν' ἀντισταθεῖ στὶς πιέσεις τοῦ θεῖου του, δέχθηκε νὰ τὴ στεφανωθεῖ καὶ νὰ μπεῖ στὸ νυμφικὸ δωμάτιο καὶ νὰ ὑπομείνει ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸ γάμο. Ὅταν λοιπὸν ἔφυγαν ὅλοι καὶ τοὺς ἄφησαν γιὰ νὰ κοιμηθοῦν στὸ νυφικὸ δωμάτιο καὶ στὸ κρεβάτι, σηκώθηκε ὁ μακάριος Ἀμοῦν, ἔκλεισε τὴν πόρτα καί, ἀφοῦ κάθισε, κάλεσε τὴ μακάρια καὶ γνήσια γυναίκα του καὶ τῆς εἶπε:

Ἔλα, γυναίκα καὶ ἀδελφὴ μου, νὰ σοῦ διηγηθῶ τὸ γεγονός σχετικά μὲ μᾶς. Ὁ γάμος πού κάναμε δὲν μᾶς προσθέτει τίποτε. Καλὰ λοιπὸν θὰ κάνομε ἂν ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἔξῃς κοιμώμαστε ὁ καθένας μόνος του, γιὰ νὰ ἀρέσομε στὸ ἔξῃς καὶ στὸν Χριστὸ καὶ νὰ ἀφήσομε ἄθικτη τὴν παρθενία μας.

Καὶ ἀφοῦ ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του ἓνα βιβλίο τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, διάβαζε στὴν κοπέλλα πού εἶχε ἄγνοια ἀπὸ τὶς Γραφές. Στὰ περισσότερα μέρη πρόσθετε σκέψεις ἀπὸ τὸ δικό του θεόπνευστο μυαλό, μιλώντας γιὰ παρθενία καὶ ἀγνή ζωὴ, ὥστε ἐκείνη φωτισμένη ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ πεῖ:

Καὶ ἐγώ, κύριέ μου, ἔχω πεισθεῖ νὰ ζήσω τὴν ἀγνή ζωὴ καὶ ἂν διατάξεις κάτι, θὰ τὸ κάνω.

Ὁ δέ:

Τοῦτο κελεύω, φησί, καὶ παρακαλῶ, ἵνα ἕκαστον ἡμῶν
ἀπὸ τοῦ νῦν κατ' ἰδίαν μένη.

Ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο εἰποῦσα:

5 Ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ μέινωμεν, ἐν διαφόροις δὲ κλίμαις
Ζήσας οὖν μετ' αὐτῆς ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ ἔτη δέκα ὀκτῶ, διὰ πάσης
ἡμέρας ἐσχόλαζεν ἐν τῷ κήπῳ καὶ τῷ βαλσαμῶνι· βαλσαμουρογὸς
γὰρ ἦν ἣτις βάλαμος ἀμπέλου δίκην φυτεύεται, γεωρογούμενη
καὶ κλαδευομένη, πολὺν ἔχουσα πόνον. Ἐσπέρας οὖν εἰσερχόμε-
10 νος εἰς τὸν οἶκον καὶ ποιῶν εὐχάς, ἦσθιε μετ' αὐτῆς, καὶ πάλιν
νυκτερινὰς ποιῶν εὐχάς καὶ συνάξεις, ὑπὸ βαθὺν ὄρθρον ἀπίει
εἰς τὸν κήπον. Τούτων οὕτως ἐπιτελουμένων, καὶ ἀμφοτέρων εἰς
ἀπάθειαν ἐληλακότων, ἐνήργησαν αἱ εὐχαὶ τοῦ ἀγίου Ἀμοῦν
καὶ λέγει αὐτῷ τὰ τελευταῖα ἡ μακαρίτις ἐκεῖνη:

15 Ἔχω σοί τι εἰπεῖν, κύριέ μου, ἵνα, ἂν μου ἀκούσης, πλη-
ροφορηθῶ, ὅτι ὄντως κατὰ Θεὸν ἀγαπᾷς με.

Λέγει αὐτῇ:

Εἰπέ ὁ θούλει.

Λέγε αὐτῷ:

20 Δίκαιόν ἐστι πρᾶγμα ἄνδρα σε ὄντα θεοσεβῆ καὶ δικαιο-
σύνην ἀσκοῦντα, ὁμοίως δὲ καὶ ἐμὲ ἐξηλωκυῖαν τὴν
αὐτὴν σοι ὁδὸν κατ' ἰδίαν μένειν, καὶ πολλοὺς ὠφελεῖ-
σθαι. Ἄτοπον γὰρ ἐστι δι' ἐμὲ κρύπτεσθαί σου τὴν το-
σαύτην καὶ τοιαύτην ἀρετὴν τῆς φιλοσοφίας, συνοι-
25 κοῦντά μοι διὰ τὸν Κύριον ἐν ἀγνεῖα.

Ὁ δὲ εὐχαριστήσας αὐτῇ, καὶ δεδωκῶς δόξαν τῷ Θεῷ, λέγει
αὐτῇ:

Καλῶς σοι ἔδοξε, κυρία καὶ ἀδελφή. Καὶ εἰ τοῦτό σοι
ἀρέσκει, ἔχε σὺ τοῦτον τὸν οἶκον, ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν ποιή-
30 σω μοι ἕτερον οἶκον.

Καὶ ἐξελθὼν ἀπ' αὐτῆς εἰσῆλθεν ἐνδότερον τοῦ τῆς Νιτρίας
ὄρους. Οὕπῳ γὰρ ἦν ἐκεῖ τότε συνεχῆ μοναστήρια. Οἰκοδομεῖ
ἑαυτῷ δύο θόλους κελλίων, καὶ διώσας ἄλλα εἴκοσι καὶ δύο ἔτη
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρε-
35 τήν, ἐν τῷ μονήρει δίῳ ἐτελεύτησε· μᾶλλον δὲ ἐκοιμήθη ὁ ἅγιος

Αὐτὸς τότε εἶπε:

Αὐτὸ προστάζω καὶ παρακαλῶ, ὁ καθένας μας ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἕξις νὰ μένει σὲ ξεχωριστὸ μέρος.

Αὐτὴ ὅμως δὲν τὸ δέχθηκε λέγοντας:

Στὸ ἴδιο σπίτι θὰ μένομε, ἀλλὰ σὲ διαφορετικὰ κρεβάτια.

Ἔζησε λοιπὸν μαζί της στὸ ἴδιο σπίτι δεκαοκτῶ χρόνια καὶ ὅλη τὴν ἡμέρα ἦταν στὸν κῆπο καὶ στὸν βαλσαμώνα· γιατί ἦταν βαλσαμουργός. Αὐτὴ ἡ βάλσαμος φυτεύεται σὰν τὸ ἀμπέλι, καὶ καλλιεργεῖται καὶ κλαδεύεται μὲ πολὺ κόπο. Τὸ βράδυ ἔμπαινε στὸ σπίτι καί, ἀφοῦ προσεύχονταν, ἔτρωγε μαζί της καὶ μετὰ τὶς νυκτερινὲς προσευχὲς καὶ ἀκολουθίαις, βαθειὰ χαράματα πῆγαινε στὸν κῆπο. Ἐνῶ αὐτὰ γίνονταν ἔτσι καὶ ἔφτασαν καὶ οἱ δύο σὲ ἀπάθεια, πέτυχαν τὸ σκοπὸ τους οἱ προσευχὲς τοῦ ἁγίου Ἀμοῦν καὶ στὸ τέλος τοῦ λέγει ἐκείνη ἢ μακάρια.

Ἔχω κάτι νὰ σοῦ πῶ, κύριέ μου, ὥστε ἀπ' αὐτό, ἂν μ' ἀκούσεις, θὰ μάθω ὅτι πραγματικὰ μὲ ἀγαπᾶς μὲ θεϊκὴ ἀγάπη.

Τῆς λέγει τότε ἐκεῖνος:

Πές ὅ,τι θέλεις.

Τοῦ λέγει ἐκείνη:

Εἶναι δίκαιο, ἐσὺ πού εἶσαι θεοσεβὴς καὶ ἀσκειῖσαι στὴ ἀρετῇ, ὅμοια καὶ ἐγὼ πού ἀκολουθῶ μὲ ζῆλο τὸν ἴδιο δρόμο μὲ σένα, νὰ μένομε ξεχωριστὰ καὶ νὰ ὀφελοῦνται πολλοί. Γιατὶ εἶναι παράλογο ἕξαιτίας μου νὰ κρύβεις τὴν τόσο μεγάλη καὶ τέτοια ἀρετῇ τῆς εὐσέβειας σου, μένοντας μαζί μου μὲ ἀγνότητα γιὰ χάρη τοῦ Κυρίου.

Αὐτὸς ἀφοῦ τὴν εὐχαρίστησε καὶ δόξασε τὸν Θεό, τῆς εἶπε:

Πολὺ σωστὰ ἀποφάσισες κυρία καὶ ἀδελφὴ μου. Ἄν σοῦ ἀρέσει κράτησε ἐσὺ αὐτὸ τὸ σπίτι, καὶ ἐγὼ θὰ πάω νὰ χτίσω ἄλλο.

Ἐφυγε ἀπὸ κοντὰ της καὶ πῆγε πρὸς βαθειὰ στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Γιατὶ ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχαν τότε ἀκόμα μοναστήρια. Ἐφτιαξε ἓνα δωμάτιο μὲ δύο κελιά, καὶ ἀφοῦ ἔζησε ἄλλα εἴκοσι δύο χρόνια στὴν ἔρημο καὶ κατόρθωσε στὸ ἔπακρο τὴν ἀρετῇ, πέθανε ὡς μοναχός, ἢ σωστότερα κοιμήθηκε ὁ ἅγιος Ἀμοῦν σὲ ἡλικία ἕξιςντα

Ἄμουῦν, ἐτῶν ἐξήκοντα δύο, δις τοῦ ἔτους ὄρων τὴν μακαρίαν σύμβιον αὐτοῦ.

Μόνου οὖν αὐτοῦ ἐν ταῖς Νιτρίαις ὑπάρχοντος, φέρουσι παῖδα λυσσῶντα πρὸς αὐτόν, ἀλύσει δεδεμένον λυσσῶν γὰρ
5 δήξας κύων, ἐκείνῳ τὴν λύσσαν μετέδωκεν. Ἐσπάρασσεν οὖν ἑαυτὸν ὄλον, ἀφορήτως ἔχων τὸ πάθος. Ὡς γοῦν εἶδεν αὐτοῦ τοὺς γονεῖς πρὸς τὴν ἰκεσίαν χωροῦντας,

Τί μοι κόπους παρέχετε, φησὶν, ὧ ἄνθρωποι, τὰ ὑπὲρ τὴν ἐμὴν ἀξίαν ἐπιζητοῦντες, ἔχοντες οὖν ἐν χερσὶ τὸ βοήθημα;
10 Ἀπόδοτε γὰρ τῇ χήρᾳ τὸν θοῦν, ὃν λαθραίως ἀπεκτείνετε, καὶ ὑγιῆς ὑμῖν ὁ παῖς ἀποδοθήσεται.

Οἱ δὲ ὡς ἠλέγχθησαν, χαίροντες ἐποίουν τὰ προσταχθέντα, τοῦ παιδὸς ὑγιάναντος εὐξαμένου αὐτοῦ.

Ἄλλοι δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν ἐπισκέψεως ἕνεκα, πρὸς οὓς
15 δοοκμάζων τὴν γνώμην αὐτῶν ὁ ἀνὴρ ἔλεγεν:

Πίθον μοι ἕνα κομίσατε, ἵνα ἔχω ὕδωρ ἱκανὸν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐρχομένων.

Οἱ δὲ ὑπέσχοντο δι' αὐτῶν ἐνεγκεῖν. Μεταμεληθεὶς δὲ ὁ ἕτερος παραγενόμενος εἰς τὴν κώμην, λέγει τῷ ἑτέρῳ:

20 Οὐκ ἀποκτενῶ μου τὴν κάμηλον, οὐδὲ ἐπιτίθημι τὸν πίθον ἐπ' αὐτήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἄλλος, τὰς οἰκείας ὑποζεύξας ὄνους, πολλῶ καμάτῳ τὸν πίθον ἀπήνεγκεν. Προλαβὼν δὲ αὐτόν ὁ Ἄμουῦν εἶπεν:

25 Τί ὅτι ἡ κάμηλος τοῦ ἑτέρου σου τέθνηκεν, ἕως ὅτου σὺ ἐνταῦθα παραγέγονας;

Ὁ δὲ ὑποστρέψας, εὗρεν αὐτὴν ἀπὸ λύκων βεβρωμένην. Πολλά τε καὶ ἄλλα ὁ ἀνὴρ διεπράξατο.

Τούτου θαῦμα διηγήσατο ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ ἐπίσκοπος
30 Ἀλεξανδρείας, γράψας εἰς τὸν περὶ Ἀντωνίου βίον, ὅτι πότε ποτε μοναχῶν ἀποσταλέντων παρὰ Ἀντωνίου πρὸς αὐτόν, καὶ φωνοῦντες αὐτόν. Ἦν γὰρ ἐν τῇ ἑσωτέρᾳ ἐρήμῳ ὁ Ἀντώνιος. Ὡς δὲ ἀπίεσαν πρὸς αὐτόν, ἀναστάς ὁ γέρον συνεπορεύετο αὐ-

δύο χρόνων, βλέποντας δύο φορές τὸ χρόνο τὴ μακάρια γυναίκα του.

“Όταν ἦταν μόνος του στὴ Νιτρία, τοῦ ἔφεραν ἓνα παιδί λυσσασμένο, δεμένο μὲ ἄλυσίδες· τὸ δάγκωσε ἓνας λυσσασμένος σκύλος καὶ τοῦ μετέδωσε τὴ λύσσα. Τὸ κατασπάραξε ὀλόκληρο καὶ ἦταν ἀβάσταχτο τὸ πάθος του. “Όταν λοιπὸν εἶδε τοὺς γονεῖς του νὰ τὸν παρακαλοῦν, εἶπε:

Γιατί μὲ στενοχωρεῖτε, ἄνθρωποι μου, καὶ ζητᾶτε πράγματα πάνω ἀπὸ τὴ δύναμή μου, ἐνῶ ἔχετε σιὰ χέρια σας τὴ βοήθεια; Δῶστε λοιπὸν πίσω στὴ χήρα τὸ βόδι ποὺ σκοτώσατε κρυφά, καὶ τὸ παιδί σας θὰ γίνει καλά.

Αὐτοὶ ἀκούγοντας τοὺς ἐλέγχους, μὲ χαρὰ ἐκτέλεσαν τὶς διαταγές του, καὶ τὸ παιδί τους βρῆκε τὴν ὑγεία του, ἀφοῦ προσευχήθηκε ἐκεῖνος.

Καὶ ἄλλοι ἔφθαναν ἐκεῖ μὲ σκοπὸ νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν. Αὐτὸς δοκιμάζοντας τὴ διάθεσή τους εἶπε:

Φέρτε μου ἓνα πιθάρι, γιὰ νὰ ἔχω ἀρκετὸ νερὸ πρὸς φιλοξενία ὅσων ἔρχονται.

Αὐτοὶ ὑποσχέθηκαν ὅτι θὰ τοῦ φέρουν. Μετάνοιωσε ὅμως ὁ ἓνας, ὅταν ἔφτασε στὸ χωριὸ καὶ εἶπε στὸν ἄλλο:

Δὲν θὰ σκοτώσω ἐγὼ τὴν καμήλα μου, οὔτε θὰ βάλω πάνω της τὸ πιθάρι, γιὰ νὰ μὴ ψοφήσει.

“Όταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ ἄλλος, ἔξεψε τὰ δικά του μουλάρια καὶ μὲ μεγάλη δυσκολία πῆγε τὸ πιθάρι. Συναντώντας τον ὁ Ἄμοῦν τοῦ εἶπε:

Γιατί ψόφησε ἡ καμήλα τοῦ συντρόφου σου, μέχρι νὰ ρθεῖς ἐδῶ;

Πράγματι ἐπιστρέφοντας αὐτὸς τὴ βρῆκε νὰ τὴν τρῶνε οἱ λύκοι. Καὶ πολλὰ ἄλλα ἔκανε ὁ ἄνδρας αὐτός.

Γι’ αὐτὸν διηγήθηκε ἓνα θαῦμα ὁ μακάριος Ἀθανάσιος, ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, γράφοντας τὸν Βίο τοῦ Ἀντωνίου, ὅταν κάποτε ἔστειλε ὁ Ἀντώνιος μοναχοῦς σ’ αὐτὸν γιὰ νὰ τὸν φωνάξουν. Ὁ Ἀντώνιος ζοῦσε πιὸ βαθιὰ στὴν ἔρημο. “Όταν πῆγαν σ’ αὐτόν, σηκώθηκε ὁ γέροντας καὶ ξεκίνησε τὴν πορεία μαζί τους.

τοῖς ὅτι παρέρχεσθαι ποτε μέλλων τὸν Λύκον ποταμὸν ἅμα Θεοδώρῳ μαθητῇ αὐτοῦ, εὐλαβεῖτο ἀποδύσασθαι, ἵνα μὴ γυμνὸν ἑαυτὸν ἴδῃ ποτέ. Καὶ ἐν τῷ διαπορεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν εὐρέθη τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἐν ἐκστάσει περάσας δίχα πορθμοῦ ὑπὸ ἀγγέλων μετενεχθεῖς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ κολύμβῳ διεπόρθμευσαν. Ὡς δὲ παρεγένετο πρὸς Ἀντώνιον, πρῶτος ὁ Ἀντώνιος εἶπε πρὸς αὐτόν:

Τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυψαντός μοι πολλὰ περὶ σοῦ, καὶ τὴν μετάθεσίν σου δηλώσαντός μοι, ἀναγκαίως σε πρὸς ἑμαυτὸν προσεκαλεσάμην, ἵνα ἀλλήλων ἀπολαύσαντες, ὑπὲρ ἀλλήλων προσδεύσωμεν.

Τάξας δ' αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ κεχωρισμένῳ μακρὰν, μὴ ἀναχωρεῖν ἐκεῖθεν μέχρι τῆς μεταθέσεως προετρέψατο. Τελειωθέντος δὲ αὐτοῦ κατὰ μόνας, εἶδεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ὁ Ἀντώνιος ἀναλαμβανομένην εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπὸ ἀγγέλων. Οὗτός ἐστιν ὁ Ἀμουῖν, ὁ οὕτως διώσας, καὶ οὕτω τελευτήσας, ὡς τὸν μακάριον Ἀντώνιον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἰδεῖν ὑπὸ ἀγγέλων ἀναγομένην εἰς τὸν οὐρανόν.

Τοῦτον τὸν Λύκον ποταμὸν μετὰ δειλίας ἐγὼ πορθμῶ παρῆλθόν ποτε. Διώρυξ γάρ ἐστι τοῦ μεγάλου Νείλου.

θ'.— Βίος τοῦ ἀβδᾶ ᾠρ.

Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ τις θαυμάσιος, ἀβδᾶ ᾠρ ὄνομα αὐτῷ, πατὴρ μονᾶς ἔχων ἀδελφῶν χιλίων, σχῆμα ἔχοντας ἀγγελικόν, ἐνενήκοντα ἔτη που ὑπάρχων, οὐκ ἀπεβάλετο ἐκ τοῦ πλήθους τοῦ σώματος, λαμπρὸς ἄγαν καὶ φαιδρὸς τῷ προσώπῳ, ὡς καὶ ὀρώμενον μόνον, δυσωπήσιμον εἶναι τὸν ἄνδρα. Οὗτος πολλὰ πρότερον καθ' ἑαυτὸν ἀσκήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ πορρωτέρᾳ, ὕστερον ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ τὰ μοναστήρια συνεκρότησεν, ἔλος φυτεύσας χερσὶν οἰκείαις, ξύλων οὐκ ὄντων ἐν τῷ τόπῳ, ὡς ὕλην εἶναί τινα ἐν τῇ ἐρήμῳ πυκνήν. Ἐλεγον γὰρ ἡμῖν οἱ περὶ αὐτὸν πατέρες, ὅτι οὐδὲ βλαστὸς ἦν ᾧδέ

“Όταν ἐπρόκειτο νὰ περάσουν τὸν ποταμὸ Λύκο μαζὶ μὲ τὸν μαθητὴ τοῦ Θεόδωρο, ντρεπόταν νὰ βγάλει τὰ ρουῖχα του, γιὰ νὰ μὴ τὸν δεῖ γυμνὸ, καὶ ἐνῶ δίσταζε νὰ τὸ κάνει αὐτό, βρέθηκε στὴν ἀπέναντι μεριά τοῦ ποταμοῦ, γιὰτὶ πέρασε ἀπέναντι χωρὶς πλοῖο, ἔχοντας μεταφερθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους σὲ κατάσταση ἐκστάσεως, ἐνῶ οἱ ἀδελφοὶ πέρασαν μὲ πλοῖο. “Όταν ἔφθασε στὸν Ἀντώνιο, πρῶτα ὁ Ἀντώνιος τοῦ εἶπε:

Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μοῦ ἀποκάλυψε πολλὰ γιὰ σένα καὶ τὴν ἀναχώρησή σου, θεώρησα ἀναγκαῖο νὰ σὲ καλέσω ἐδῶ, γιὰ νὰ νιώσομε χαρὰ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, ἀλλὰ καὶ νὰ προσευχηθοῦμε ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλο.

Τὸν ἔβαλε σὲ μιὰ περιοχὴ ἀπομακρυσμένη καὶ τοῦ εἶπε νὰ μὴν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ ἐκεῖ μέχρι τὴ μετάθεσή του στὸν οὐρανό. “Όταν τελείωσε ἡ ἐδῶ ζωὴ του, εἶδε ὁ Ἀντώνιος ἀγγέλους νὰ μεταφέρουν τὴν ψυχὴ του στὸν οὐρανό. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀμοῦν· ἔτσι ἔζησε καὶ ἔτσι πέθανε, ὥστε ὁ Ἀντώνιος νὰ δεῖ ἀγγέλους νὰ ὀδηγοῦν τὴν ψυχὴ του στὸν οὐρανό.

Αὐτὸ τὸ ποτάμι τοῦ Λύκου ἐγὼ τὸ πέρασα κάποτε μὲ πλοῖο καὶ μὲ φόβο. Γιατὶ εἶναι διώρυγα τοῦ μεγάλου Νείλου.

9.— Ὁ βίος τοῦ ἀββᾶ ᾠρ.

Στὸ ὄρος αὐτὸ τῆς Νιτρίας ἔζησε κάποιος θαυμάσιος ἄνθρωπος, μὲ τὸ ὄνομα ἀββᾶς ᾠρ, πατέρας ποὺ εἶχε πολλὰ μοναστήρια μὲ χίλιους ἀδελφούς καὶ μὲ μορφὴ ἀγγελικὴ, καὶ ἐνῶ ἦταν περίπου ἐνενήντα χρόνων, δὲν ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῆς ἀδελφότητος τῶν μοναχῶν, ἔχοντας πολὺ λαμπρὸ καὶ φωτεινὸ πρόσωπο, ὥστε καὶ μόνο βλέποντάς τον κανεῖς, ἐνιωθε σεβασμὸ γιὰ τὸν ἄνδρα. Αὐτὸς, ἀφοῦ ἔζησε πολλὰ χρόνια πιὸ βαθιὰ στὴν ἔρημο μόνος του, ὕστερα ἴδρυσε τὰ μοναστήρια στὰ πλησιέστερα μέρη τῆς ἐρήμου καὶ φύτεψε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια δένδρα σὲ ἓναν βάλτο, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ξύλα στὴν περιοχὴ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γίνει ἓνα πυκνὸ δάσος στὴν ἔρημο. Γιατὶ μᾶς ἔλεγαν οἱ γύρω ἀπὸ αὐτὸν πατέρες, ὅτι οὔτε ἓνα βλαστάρι ὑπῆρχε ἐδῶ πρὶν νὰ ἔρθει ὁ ἄνδρας

ποτε, ὅτε πρὶν ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς ἐρήμου παρεγένετο· ἐφύτευσε δὲ αὐτό, ἵνα μὴ διὰ τινὰ χρείαν οἱ συνερχόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀδελφοὶ ἀναγκασθῶσιν περιάγειν· ἀλλὰ πᾶσαν πρόνοιαν αὐτῶν ἐποιεῖτο, εὐχόμενος τῷ Θεῷ, καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἀγωνιζόμενος, ἵνα ἐν μηδενὶ λείπωνται τῶν ἀναγκαίων, καὶ μὴ πρόφασις αὐτοῖς ῥαθυμίας γένηται τις. Οὗτος ἐν τῇ ἐρήμῳ πρῶτον διάγων, ἦσθιε μὲν βοτάνας καὶ ῥίζας γλυκείας, ἔπινε δὲ καὶ ὕδωρ ὅτε ἠῦρισκεν, ἐν εὐχαῖς καὶ ὕμνοις διατελῶν πάντα τὸν χρόνον. Ὡς σὲ λοιπὸν τὴν τελείαν τοῦ γήρωσ ἐφθασεν ἡλικίαν, ἄγγελος αὐτῷ φαίνεται κατ' ὄναρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, λέγων, ὅτι:

Ἔσῃ εἰς ἔθνος μέγα, καὶ πολὺν λαὸν πιστευθήσῃ, ἔσονται δὲ οἱ σωζόμενοι διὰ σοῦ χιλιάδες δέκα, οὓσπερ, εἰ ἐν ἐνταῦθα κερδήσῃς, τοσούτων ἄρξῃς ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι. Καὶ μηδὲν διστάσεις, φησὶν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν. Οὐδέποτε γὰρ σοι λείψει τῶν πρὸς τὴν χρείαν, ἄχρι τῆς τελευτῆς σου, ὅσάκις ἂν ἐπικαλέσῃ τὸν Θεόν.

Ταῦτα ἀκούσας, ἐπὶ τὴν πλησίον ἐρημον ὤρμησεν, καταμόνας πρῶτον διάγων· καλύδιον γὰρ μικρὸν τι ἐαυτῷ κατασκευάσας, λαχάνοις συνθέτοις μόνον ἀρκούμενος, πολλάκις δὲ καὶ δι' ἑβδομάδος μόνῃς μεταλαμβάνων, ἀγράμματος μὲν ὢν τὸ πρῶτον, ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν οἰκουμένην ἤρχετο, χάρις αὐτῷ θεόθεν δίδοται, καὶ τὰς Γραφὰς ἔξωθεν ἀπεστήθιζεν. Ἐπιδοθέντος γὰρ αὐτῷ βιβλίου παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἔμπειρος τῶν γραμμάτων, οὕτω λοιπὸν ἀνεγίνωσκεν. Εἰλήφει δὲ καὶ ἐτέραν χάριν, τὴν κατὰ δαμιόνων ἐλασίαν, ὡς πολλοὺς τῶν πασχόντων καὶ μὴ βουλομένους αὐτοὺς παριστᾶν, βοῶντας αὐτοῦ τὴν πολιτείαν. Ἰάσεις τε τὰς ἄλλας ἐπιτελῶν οὐκ ἐπαύετο, ὡς συναχθῆναι πρὸς αὐτὸν μοναχοὺς τρεῖς χιλιάδας.

Ἰδὼν δ' ἡμᾶς ὁ ἀνὴρ, καὶ περιχαρῆς γενόμενος, ἠσπάσατο καὶ περιεπτύξατο. Νίψας δὲ τοὺς πόδας ἡμῶν χερσὶν οἰκείαις, πρὸς διδασκαλίαν ἐτρέπετο. Ἐμπειρος γὰρ ἦν λίαν τῶν Γραφῶν, θεόθεν τὴν χάριν ταύτην δεξάμενος. Πολλὰ δὲ τῶν Γραφῶν λύσας ἡμῖν κεφάλαια, καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν παραδούς, ἐπὶ τὰς εὐχὰς προετρέπετο. Ἔθος γὰρ τοῖς μεγάλοις, μὴ προῖε-

ἄνδρας αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἔρημο· τὸ φύτεψε γιὰ νὰ μὴν ἀναγκασθοῦν οἱ ἀδελφοὶ ποὺ ἔρχονταν σ' αὐτὸν νὰ φύγουν λόγῳ κάποιας ἀνάγκης. Ἀντίθετα, φρόντιζε τὸ κάθε τι γι' αὐτούς, προσευχόταν στὸ Θεὸ καὶ ἀγωνιζόταν γιὰ τὴ σωτηρία τους, γιὰ νὰ μὴ λείπουν ἀπὸ κανέναν τὰ ἀπαραίτητα καὶ νὰ μὴν ὑπάρξει ἢ παραμικρὴ δικαιολογία γιὰ ραθυμία. Ὅταν αὐτὸς ζοῦσε στὴν ἀρχὴ στὴν ἔρημο, ἔτρωγε βοτάνια καὶ γλυκὲς ρίζες, ἔπινε καὶ νερὸ ὅταν ἔβρισκε, καὶ περνοῦσε ὅλο τὸν καιρὸ του μὲ προσευχὲς καὶ ὕμνους. Ὅταν ἔφθασε στὰ ὄριμα γηρατειὰ παρουσιάσθηκε ἄγγελος στὸν ὕπνο του στὴν ἔρημο καὶ τοῦ εἶπε:

Θὰ βρεθεῖς ἀνάμεσα σὲ μεγάλο ἔθνος καὶ θὰ σοῦ ἐμπιστευθεῖ πολὺς λαός, καὶ θὰ σωθοῦν ἀπὸ σένα δέκα χιλιάδες, τοὺς ὁποίους, ἂν τοὺς κερδίσεις, θὰ γίνεις ὄλων αὐτῶν ἀρχηγὸς καὶ στὸν μέλλοντα αἰῶνα. Μὴ διστάσεις καθόλου, τοῦ εἶπε ὁ ἄγγελος. Ποτὲ δὲν θὰ σοῦ λείψει κάτι ἀπαραίτητο, μέχρι τὸ θάνατό σου, ὅσες φορές παρακαλέσεις τὸν Θεό.

Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτά, πῆγε στὴ γειτονικὴ ἔρημο, ἐνῶ προσηγουμένως ζοῦσε μόνος του. Ἐφτιαξε γιὰ τὸν ἑαυτό του ἕνα μικρὸ καλύβι, καὶ περνοῦσε μὲ διάφορα μόνο λάχανα, τρώγοντας πολλὰς φορές μιὰ φορὰ μόνον τὴν ἑβδομάδα, καὶ ἐνῶ πρὶν ἦταν ἀγράμματος, ὅταν ἦρθε ἀπὸ τὴν ἔρημο στὸν κόσμον, τοῦ δόθηκε ἡ θεία χάρις καὶ ἀποστήθιζε τὶς Γραφές. Ὅταν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἔδιναν βιβλίον, τὸ διάβαζε ἔτσι, σὰν νὰ ἤξερε γράμματα. Εἶχε λάβει καὶ ἄλλη χάρις, νὰ διώχνει δαιμόνια, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρρώστους, ποὺ δὲν ἠθέλαν νὰ τοὺς παρουσιάσομε, νὰ διακηρῦττον τὸν θαυμαστὸ αὐτὸ τρόπο τῆς ζωῆς του. Καὶ δὲν σταμάτησε νὰ κάνει καὶ ἄλλες θεραπειῆς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συγκεντρωθοῦν κοντὰ του τρεῖς χιλιάδες μοναχοί.

Ὅταν ὁ γέροντας μᾶς εἶδε, νιώθοντας μεγάλη χαρὰ, μᾶς ἀσπᾶσθηκε καὶ μᾶς ἀγκάλιασε. Ἀφοῦ μᾶς ἔπλυνε τὰ πόδια μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, ἄρχισε νὰ μᾶς διδάσκει. Εἶχε μεγάλη πείρα στὶς Γραφές, ἔχοντας λάβει τὴ χάρις αὐτὴ ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀφοῦ μᾶς ἐξήγησε πολλὰ κεφάλαια τῶν Γραφῶν καὶ μᾶς παρέδωσε τὴν ὀρθόδοξη πίστη, μᾶς προέτρεπε γιὰ τὴν προσευχὴ. Γιατὶ ὑπῆρχε συνήθεια

σθαί τι τῆς σαρκός, πρὶν τὴν πνευματικὴν τροφήν τῇ ψυχῇ
 παραδοῦναι· αὕτη δέ ἐστι τοῦ Χριστοῦ κοινωνία. Μεταλαβόν-
 τες οὖν ταύτης καὶ εὐχαριστήσαντες, ἐπὶ τὴν τράπεζαν προετρέ-
 πετο αὐθις ἡμᾶς, αὐτὸς αἰεὶ τῶν σπουδαίων ὑπομιμνήσκων,
 5 καθήμενος καὶ λέγων ἡμῖν τὰ πρὸς σωτηρίαν. Ἦν γοῦν τοι-
 οὔτος ὁ ἀνὴρ ἐπίδοξος ἐν πολλοῖς πατράσιν, ὡς πολλῶν μονα-
 χῶν πρὸς αὐτὸν ἐρχομένων, πάντας τοὺς παρόντας ἀδελφούς
 συγκαλούμενον, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὰ κελλία αὐτοῖς ποιεῖν, τοῦ μὲν
 πληλὸν ἐπιδιδόντος, τοῦ δὲ πλίνθον, ἄλλου δὲ ὕδωρ ἀντλοῦντος,
 10 ἄλλου δὲ ξύλα κόπτοντος. Καὶ ἀποτελεσθέντων αὐτοῖς τῶν κελ-
 λίων, αὐτὸς τὰς χρείας ἐπήρκει τοῖς ἐρχομένοις. Οὗτος ψευδά-
 δελφὸν ποτε ἐλθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἀποκρυ-
 ψάμενον, ἐλέγξας αὐτὸν ἐπὶ πάντων, εἰς μέσον τὰ εἶδη προσή-
 νεγκεν, ὥστε μηκέτι τολμᾶν τινα ἐπὶ αὐτοῦ ψεύδεσθαι, τοσαύτην
 15 χάριν ἀρετῆς ἔχοντος, ἣν διὰ τῆς πολλῆς καὶ καλῆς πολιτείας
 αὐτῷ συνελέξατο. Ἦν δὲ ἰδεῖν τὸ πλῆθος τῶν σὺν αὐτῷ μο-
 ναχῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀγγέλων χοροὺς ὑμνοῦντων τὸν Θεόν.

Ἦ πολλὴν προσεμαρτύρει ἀρετὴν πᾶσα μὲν ἡ ἀδελφότης,
 ἐξαιρέτως δὲ ἡ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Μελάνη, πρὸ ἐμοῦ εἰσελ-
 20 θοῦσα εἰς τοῦτο τὸ ὄρος. Ἐγὼ γὰρ αὐτὸν οὐ κατείληφα ζῶντα.
 Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ἐν τοῖς διηγήμασιν ἀνδραγαθήματα τοῦ ἀν-
 δρός, ὅτι οὔτε ἐψεύσατό ποτε, οὔτε ὤμοσεν, οὔτε κατηράσατό
 τινα, οὔτε ἐκτὸς χρείας ἐλάλησέ τί ποτε.

ι'.— Περὶ Παμβῶ.

25 Τούτου τοῦ ὄρους ἐγένετο πάροιχος ὁ μακάριος Παμβῶ,
 διδάσκαλος Διοσκόρου τοῦ ἐπισκόπου, καὶ Ἀμμωνίου, καὶ
 Εὐσεβίου, καὶ Εὐθυμίου τῶν ἀδελφῶν, καὶ Ὠριγένους τοῦ
 ἀδελφιδοῦ Δρακοντίου, ἀνδρὸς ἐνδόξου καὶ θαυμαστοῦ. Οὗτος
 ὁ Παμβῶ πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα εἶχεν ἀνδραγαθήματα καὶ προ-
 30 τερήματα πλεῖστα καὶ διάφορα, ἐν οἷς καὶ τοῦτο αὐτοῦ ἦν πλεο-
 νέκτημα ἐν τοῖς μεγάλοις αὐτοῦ κατορθώμασιν· τοσοῦτον ἦν

στοὺς μεγάλους νὰ μὴ δείχνουν καμμιὰ φροντίδα γιὰ τὴ σάρκα, προτοῦ δώσουν τὴν πνευματικὴ τροφή· καὶ αὕτη εἶναι ἡ κοινωμία μὲ τὸν Θεό. Ἐφοῦ λοιπὸν τὴν ἐλάδαμε αὐτὴν καὶ εὐχαριστήσαμε, μᾶς ὁδήγησε ἀμέσως στὴν τράπεζα, θυμίζοντάς μας διαρκῶς τὰ ἀνώτερα, καὶ καθόταν καὶ μᾶς μιλοῦσε γιὰ τὴ σωτηρία. Ὄντας λοιπὸν τέτοιος ὁ ἄνδρας, ἦταν πολὺ φημισμένος σὲ πολλοὺς πατέρες. Ὄταν ἔρχονταν οἱ μοναχοί, συγκέντρωνε ὅλους ὅσους εἶχε, καὶ σὲ μιὰ μέρα ἔφτιαχνε τὰ κελλιά τους, δίνοντας ὁ ἓνας λάσπη, ἄλλος πέτρες, ἄλλος ἀντλώντας νερό, καὶ ἄλλος κόβοντας ξύλα. Ἐφοῦ τέλειωναν αὐτοὶ τὰ κελλιά, φρόντιζε ὁ ἴδιος γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν φιλοξενούμενων. Αὐτός, ὅταν κάποτε ἦρθε ἓνας ψευδάδελφος καὶ ἔκρυψε τὰ ροῦχα του, ἀφοῦ τὸν ἔλεγξε παρουσία ὄλων, παρουσίασε τὰ πράγματά του μπροστὰ τους, μὲ ἀποτέλεσμα κανεὶς νὰ μὴ τολμᾷ στὸ ἐξῆς νὰ λέγει ψέματα σ' αὐτόν, σ' αὐτόν ποὺ εἶχε τόσο μεγάλη χάρη ἀρετῆς καὶ ποὺ τὴν ἀπέκτησε μὲ τὸν μεγάλο καὶ πολὺ σωστὸ τρόπο τῆς ζωῆς του. Μποροῦσε νὰ δεῖ κανεὶς ὅλους τοὺς μαζί του μοναχοὺς στὴν ἐκκλησία σὰν χοροὺς ἀγγέλων ποὺ ὑμνοῦσαν τὸν Θεό.

Τοῦ ἀναγνώριζε μεγάλη ἀρετὴ ὅλη ἡ ἀδελφότητα καὶ ἰδιαίτερα ἡ «ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ» Μελάνη, ποὺ ἦρθε στὸ ὄρος αὐτὸ πρὶν ἀπὸ μένα. Ἐγὼ δὲν τὸν πρόλαβα ζωντανό. Αὐτὴ ἔλεγε διηγούμενη τὰ κατορθώματα τοῦ ἀνδρα, ὅτι ποτὲ δὲν εἶπε αὐτὸς ψέματα, οὔτε ὀρκίστηκε, οὔτε καταράστηκε κανέναν, οὔτε μίλησε ποτὲ χωρὶς νὰ ὑπάρχει λόγος.

10.— Γιὰ τὸν Παμβώ.

Σ' αὐτὸ τὸ βουνὸ ἔζησε καὶ ὁ μακάριος Παμβώ, δάσκαλος τοῦ ἐπισκόπου Διοσκόρου, τοῦ Ἀμμωνίου, τοῦ Εὐσεβίου καὶ τοῦ Εὐθυμίου, ποὺ ἦταν ἀδέρφια, καὶ τοῦ Ὁριγένη, ἀνεψιοῦ τοῦ Δρακόντιου, ποὺ ἦταν ἄνδρας φημισμένος καὶ θαυμαστός. Αὐτὸς ὁ Παμβώ εἶχε πάρα πολλὰ καὶ διάφορα κατορθώματα καὶ προτερήματα, καὶ μεταξὺ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων του εἶχε καὶ τὸ ἐξῆς μεγάλο πλεονέκτημα· τόσο πολὺ περιφρονοῦσε τὸν χρυσοῦ καὶ τὸν

ὑπερόπτης χρυσίου καὶ ἀργυρίου, ὅσον ἀπῆται ὁ Δεσποτικὸς λόγος Ἐν οἷς διηγεῖτό μοι ἡ μακαρία Μελάνη, ὅτι:

Ἐν ἀρχαῖς παραγινομένη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῆς Ρώμης, καὶ ἀκούσασα περὶ τῆς τούτου ἀρετῆς, τοῦ μακαρίου Ἰσιδώρου τοῦ προεσβυτέρου καὶ ξενοδόχου περὶ αὐτοῦ μοι διηγησαμένου, καὶ ὀδηγήσαντος πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι προσήνεγκα αὐτῷ ἀργενταρίαν τριακοσίων λιτρῶν ἀργύρου, παρακαλέσασα αὐτὸν ἐκ τῶν πραγμάτων μου μετασχεῖν. Ὁ δέ, φησί, καθεζόμενος, καὶ πλέκων θαλλούς, ἠὺλόγησέ με φωνῇ μό-
10 νη, εἰπών:

Ὁ Θεὸς δώσει σοι τὸν μισθόν.

Καὶ λέγει τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ Ὁριγένει:

Δέξαι καὶ οἰκονόμησον αὐτὰ πᾶσι τοῖς κατὰ Λιβύην, καὶ τοῖς ἐν ταῖς νήσοις ἀδελφοῖς· ταῦτα γὰρ τὰ μοναστήρια
15 πένεται πλέον παρὰ τὰ ἄλλα.

Παραγγείλας αὐτῷ μηδενὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ δοῦναι ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρήματος, διὰ τὸ εὐπορωτέραν εἶναι τὴν χῶραν. Ἐγὼ δέ, φησὶν, ἐστῶσα ἐξεδεχόμενη παρ' αὐτοῦ εὐλογίαις τμηθῆναι, ἢ κἂν λόγῳ δοξασθῆναι ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ δόσει. Καὶ μηδὲν ὄλως
20 παρ' αὐτοῦ ἀκούσασα, εἶπον αὐτῷ, ὅτι:

Κύριε, ἵνα ἴδῃς πόσον ἐστίν, τριακόσiai λίτραι ἀργύρου εἰσί.

Ὁ δὲ πάλιν καὶ ἐπὶ τούτῳ μηδ' ὄλως ἀνανεύσας, ἢ κἂν προσχῶν τῷ σκεύει τῆς θήκης, ἀπεκρίνατό μοι:

Ὁ ἐνήνοχας αὐτό, τέκνον, παρὰ σοῦ μαθεῖν τὴν ποσότητα τοῦ σταθμοῦ χρεῖαν οὐκ ἔχει. Ὁ γὰρ τὰ ὄρη σταθμήσας, καὶ τὰς νάπας στήσας ζυγῶ, πολλῶ πλέον ἐπίσταται τὴν ποσότητα τοῦ ἀργύρου. Εἰ μὲν γὰρ ἐμοὶ αὐτὸν ἐδίδως, καλῶς ἂν μοι καὶ τὸν σταθμὸν ἔλεγες· εἰ δὲ τῷ Θεῷ αὐτὰ
30 προσήνεγκας, τῷ καὶ τοὺς δύο ἄλλους μὴ παριδόντι, ἀλλὰ πλέον πάντων τούτους τελειώσαντι, σιώπα, ἡσύχαζε.

Οὕτως οὖν ὠκονόμησε, φησὶν, ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἐν τῷ εἰσελθεῖν με εἰς τὸ ὄρος.

Μετ' ὀλίγον χρόνον κεκοίμηται ὁ ἄνθρωπος Θεοῦ, μὴ νοσή-
35 σας, μὴ ἀλγήσας τι τῶν τοῦ σώματος μελῶν, ἀλλὰ τὴν σπυρίδα

ἄργυρο (τὰ χρήματα), ὅσο ἀπαιτοῦσε ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τὰ κατορθώματά του αὐτὰ μοῦ διηγήθηκε ἡ μακάρια Μελάνη τὰ ἑξῆς:

Στὴν ἀρχὴ ὅταν ἔφτασα στὴν Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ ἄκουσα γιὰ τὴν ἀρετὴ του, πού μοῦ διηγήθηκε τὰ σχετικά μ' αὐτὸν ὁ μακάριος Ἰσίδωρος, ὁ πρεσβύτερος καὶ ξενοδόχος, ἀφοῦ αὐτὸς μὲ ὁδήγησε στὴν ἔρημο, τοῦ ἔδωσα μιὰ θήκη μὲ τριακόσιες λίτρες ἀσημικὰ καὶ τὸν παρακάλεσα νὰ πάρει ἀπὸ τὰ πράγματα μου. Καὶ αὐτός, λέγει, ἐνῶ καθόταν καὶ ἔπλεκε καλάθια, μόνο μὲ εὐλόγησε μὲ λόγια καὶ μοῦ εἶπε:

Ἄγε νὰ σοῦ δώσει τὸν μισθό.

Στὴ συνέχεια εἶπε στὸν οἰκονόμο του τὸν Ὠριγένη:

Πάρε αὐτὰ καὶ στείλε τα σ' ὅλους τοὺς μοναχοὺς πού βρίσκονται στὴ Λιβύη καὶ τὰ νησιά· γιὰτὶ αὐτὰ τὰ μοναστήρια εἶναι φτωχότερα ἀπὸ τ' ἄλλα.

Τὸν διέταξε ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χρήματα νὰ μὴν δώσει σὲ κανέναν στὴν Αἴγυπτο, γιὰτὶ ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι πλουσιότερη. Κι ἐγώ, λέγει, στεκόμουν καὶ περίμενα νὰ μὲ τιμήσει ἢ νὰ μὲ εὐλογήσει γιὰ τὴν τόσο μεγάλη προσοφρά. Ἐπειδὴ δὲν ἄκουσα τίποτε, τοῦ εἶπα:

Κύριε, γιὰ νὰ ξέρεις πόσα εἶναι, εἶναι τριακόσιες λίτρες.

Αὐτὸς χωρὶς πάλι νὰ κουνηθεῖ καθόλου ἢ τουλάχιστον νὰ προσέξει τὴ θήκη, μοῦ ἀποκρίθηκε:

Αὐτὸς στὸν ὅποιον τὰ ἔφερες, παιδί μου, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ μάθει ἀπὸ σένα τὴν ποσότητά τους. Γιὰτὶ αὐτὸς ποῦ μέτρησε μὲ τὴ στάθμη τὰ βουνὰ καὶ στερεῶσε μὲ τὸ ζύγι τίς κοιλάδες, ξέρει πολὺ καλύτερα τὴν ποσότητα τῶν χρημάτων. Ἄν τὰ ἔδινες βέβαια σὲ μένα, σωστὰ θὰ μοῦ ἔλεγες καὶ τὴν ποσότητα, ἂν ὅμως τὰ πρόσφερες στὸν Θεό, πού δὲν ἀδιαφορεῖ καὶ γιὰ τοὺς δύο ὀβολούς, ἀλλὰ ποῦ τοὺς τίμησε περισσότερο ἀπ' ὅλους, σῶπα, ἡσύχασε.

Ἔτσι λοιπόν, λέγει, τὰ ρύθμισε ἡ χάρις τοῦ Κυρίου, ὅταν εἰσῆλθα στὸ ὄρος.

Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ κοιμήθηκε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἀρρωστήσει, οὔτε νὰ τοῦ πονέσει κάποιο μέλος τοῦ σώματος,

καταράπτων μετεστείλατό με, τοῦ τελευταίου κεντήματος πρὸς ἀπαρτισμὸν ὄντος, λέγει μοι:

Δέξαι ταύτην τὴν σπυρίδα ἐκ τῶν ἐμῶν χειρῶν, ἵνα μέμνησαί μου. Ἄλλο γάρ σοι οὐκ ἔχω τί καταλείψω.

5 Ἐκλιμπάνει ἀπύρετος ἐτῶν ἑβδομήκοντα, παραθέμενος τῷ Κυρίῳ τὸ πνεῦμα, ὃν ἐνταφιάσασα ἐγὼ καὶ ὀθόνας τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου ἐλίξασα καὶ ἀποθεμένη, οὕτως ἀνεχώρησα τῆς ἐρήμου, ἕως ἡμέρας θανάτου τὴν σπυρίδα ἐκείνην μεθ' ἑαυτῆς ἔχουσα. Οὗτος ὁ Παμβῶ τελευτᾶν μέλλων, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ἐκλιμπάνειν αὐτόν, παρεστῶσιν Ὠριγένει τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ οἰκονόμῳ, καὶ Ἀμμωνίῳ, ἀνδράσι περιβοήτοις, τοῦτο λέγεται εἰρηκέναι, ὅτι:

Ἄφ' οὗ ἦλθον εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς ἐρήμου καὶ ὠκοδόμησά μου τὴν κέλλαν καὶ ὤκησα ἐνθάδε, οὐκ ἐκτὸς ἔργου τῶν ἐμῶν χειρῶν πεποίηκα ἡμέραν μίαν· οὐδὲ μέμνημαι δωρεὰν ἄρτον φαγὼν ἀπὸ τινος· οὐ μεταμέλομαι ἕως τῆς ἄρτι ὥρας ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα. Καὶ οὕτως ἀπέροχομαι πρὸς τὸν Θεόν, ὡς μηδὲ ἀρξάμενος τοῦ θεοσεβεῖν.

Προσεμαρτύρουν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ Ὠριγένης 20 καὶ Ἀμμώνιος ἀφηγούμενοι ἡμῖν, ὅτι οὐδέποτε ἐρωτηθεῖς λόγον παρὰ τινος ἢ γραφικὸν ἢ ἄλλον τινὰ πραγματικόν, εὐθύς ἢ παραυτὰ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἔλεγε:

Μηδέπω τὴν ἀπόκρισιν εὗρηκέναι.

Πολλάκις δὲ παρηλθε καὶ τρίμηνον, καὶ οὐκ ἐδίδου ἀπόκρισιν, 25 λέγων:

Μήπω κατεληφέναι.

Οὕτω μέντοι τὰς ἀποφάσεις ἐδίδου περισκεμμένως κατὰ Θεόν, ὡς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μετὰ παντὸς φόβου τοὺς πάντας δέχεσθαι ταύτας. Ταύτην γὰρ τὴν ἀρετὴν ἐλέγετο καὶ ὑπὲρ τὸν μέγαν Ἀντώνιον καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἁγίους ἐσχηκέναι τὴν εἰς 30 τοὺς λόγους ἀκρίθειαν.

ἀλλὰ ράβοντας τὸ ζεμπίλι, ἔστειλε καὶ μὲ φώναξε, ἐνῶ εἶχε νὰ τελειώσει τὸ τελευταῖο ἐργόχειρο, καὶ μοῦ εἶπε:

Πάρε αὐτὸ τὸ ζεμπίλι ἀπὸ τὰ χέρια μου γιὰ νὰ μὲ θυμᾶσαι.

Γιατὶ δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ σοῦ ἀφήσω.

Ἔφησε τὸν κόσμον αὐτό, χωρὶς νὰ νιώσει ποτὲ πυρετὸ, ἑβδομήντα ἐτῶν, παραδίνοντας τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο. Ἐφοῦ τὸν ἐτοίμασα, τύλιξα τὸ σῶμα του μὲ πανιὰ καὶ τὸν ἔθαψα, ἔφυγα ἀπὸ τὴν ἔρημον, κρατώντας τὸ ζεμπίλι μέχρι νὰ πεθάνω.

Αὐτὸς ὁ Παμβῶ, βρισκόμενος στὰ τελευταῖα του, τὴν ὥρα ἀκριδῶς ποῦ ἔφευγε, παρουσία τοῦ Ὁριγένη, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου, καὶ τοῦ Ἀμμωνίου, ποῦ ἦταν φημισμένοι ἄνδρες, λένε ὅτι εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἐκ τῆς στιγμῆς ποῦ ἦρθα σ' αὐτὴ τὴν περιοχή τῆς ἐρήμου καὶ ἐκτίσα τὸ κελλί μου καὶ κατοίκησα ἐδῶ, δὲν πέρασα καμμιά μέρα χωρὶς ἐργόχειρο, οὔτε θυμᾶμαι νὰ ἔφαγα ψωμὶ χαρισμένο ἀπὸ κάποιον¹⁹, οὔτε καὶ μετανοιῶνω γιὰ λόγον ποῦ βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα μου. Ἔτσι ἀναχωρῶ γιὰ τὸν Θεό, σὰν νὰ μὴ ἔχω ἀρχίσει ἀκόμα τὴ θεοσέβεια.

Ἐπιβεβαίωσαν τὰ λόγια αὐτὰ καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ Ὁριγένη καὶ Ἀμμώνιος, διηγούμενοί μας, ὅτι ποτὲ δὲν τὸν ρώτησε ὁποιοσδήποτε κατὶ ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφή ἢ καὶ γιὰ κάποιο ἄλλο πράγμα, καὶ νὰ ἀπάντησε ἀμέσως ἢ σχεδὸν ἀμέσως, ἀλλ' ἔλεγε:

Ἄκόμα δὲν ἔχω βρεῖ τὴν ἀπάντηση.

Πολλὲς φορὲς πέρασαν καὶ τρεῖς μῆνες καὶ δὲν ἔδινε ἀπάντηση, λέγοντας:

Δὲν τὸ ἔχω βρεῖ ἀκόμα.

Ἔτσι λοιπὸν ἀπαντοῦσε μὲ περίσκεψη καὶ μὲ τρόπο ἀρεστὸ στὸν Θεό, ὥστε ὅλοι δέχονταν τὶς ἀπαντήσεις του μὲ φόβον, σὰν νὰ προέρχονταν ἀπὸ τὸν Θεό. Λένε ὅτι τὴν ἀρετὴ αὐτῆ, δηλαδὴ τὴν ἀκριβείαν στὶς ἀπαντήσεις, τὴν εἶχε περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸν Μέγα Ἀντώνιον καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἁγίους.

19. Β' Θεσσ. 3. 8.

ια'.— Περὶ Πίωρ.

Φέρεται δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αὕτη ἡ πρᾶξις τοῦ ἁγίου Παμβῶ· ὅτι ὁ μακάριος Πίωρ ὁ ἀσκητὴς παραβαλὼν αὐτοῦ τῆ κέλλη ποτέ, ἴδιον βαστάσας ἀπήνεγκεν ἄρτον. Ἐγκληθεῖς δὲ
5 παρ' αὐτοῦ,

Τίνος ἔνεκεν τοῦτο πεποίηκας;

Ἀπεκρίνατο ὁ Πίωρ:

Ἵνα μὴ σε βαρῆσω.

ἽΟν σιωπήσας, οὕτως ἀπέλυσεν. Μετά τινα χρόνον παραβάλλει
10 ὁ μέγας Παμβῶ τῆ κέλλη τοῦ Πίωρ, καὶ βρέξας τὸν ἄρτον αὐτοῦ, οὕτως ἀπήνεγκεν. Ἐρωτηθεῖς δὲ παρ' αὐτοῦ, δι' ἣν αἰτίαν δεβρεγμένον ἀπήνεγκεν, ἀπεκρίνετο ὁ Παμβῶ:

Ἵνα μὴ καγὼ σε βαρῆσω, ἔβρεξα.

ιβ'.— Περὶ Ἀμμωνίου.

15 Ὁ Ἀμμώνιος οὗτος, μαθητὴς γεγονῶς τοῦ μεγάλου Παμβῶ ἄμα τρισὶν ἀδελφοῖς ἑτέροις καὶ δυσὶν ἀδελφαῖς, εἰς ἄκρον φιλοθεΐας ἐλάσαντες, κατειλήφασιν τὴν ἔρημον, καὶ ἀμφοτέρας τὰς μονὰς κατ' ἰδίαν ποιήσαντες τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, ὡς ἰκανὸν ἀπέχειν ἀπ' ἀλλήλων διάστημα. Ἐπεὶ δὲ καθ' ὑπερ-
20 βολὴν φιλόλογος ἦν ὁ ἄριστος τῶν ἀνδρῶν Ἀμμώνιος, πόλις τις τούτου ἠράσθη εἰς λόγον ἐπισκοπῆς. Καὶ προσελθόντες Τιμοθέω τῷ μακαρίῳ ἐπισκόπῳ, παρεκάλουν αὐτὸν χειροτονῆσαι αὐτοῖς ἐπίσκοπον τὸν Ἀμμώνιον. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς:

Φέρετέ μοι αὐτὸν καὶ χειροτονῶ ὑμῖν τοῦτον.

25 Ἀπελθόντων οὖν αὐτῶν μετὰ βοηθείας πολλῆς εἰς τὸ συλλαβέσθαι αὐτόν, εἰς φυγὴν οὗτος ἐτράπη. Ἰδὼν δὲ ὅτι λοιπὸν κατελήφθη, στὰς παρεκάλει αὐτούς. Μὴ πειθομένων δὲ αὐτῶν, καὶ διώμνυτο μὴ καταδέχεσθαι τὸ πρᾶγμα, μηδὲ δύνασθαι ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου. Ὡς δὲ οὐ συνεχῶρον αὐτῷ, βλεπόντων πάν-
30 των ἀφαρπάσας ψαλίδα, τὸ ἀριστερόν οὓς ἑαυτοῦ ἕως τοῦ πυθμένους ἐψάλισε, λέγων αὐτοῖς.

Κἂν ἀπὸ τοῦ νῦν πεπληροφόρησθε, ὅτι ἀδύνατόν με γενέσθαι λοιπὸν ὅπερ αὐτοὶ ἀναγκάζετε, τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος, ὠτόμητον εἰς ἱερωσύνην μὴ προάγεσθαι.

11.— Για τὸν Πίωρ.

Ἐναφέρουν ἀνάμεσα στίς ἄλλες καὶ αὐτὴ τὴν πράξη τοῦ ἁγίου Παμβώ. Ὁ μακάριος Πίωρ ὁ ἀσκητής, πηγαίνοντας κάποτε στὸ κελλί του, πῆρε μαζί του καὶ τὸ ψωμί του. Ὅταν τὸν ρώτησε:

Γιατί τὸ ἔκανες αὐτό;

Ἀπάντησε ὁ Πίωρ:

Γιὰ νὰ μὴν σὲ βαρύνω.

Σιώπησε καὶ τὸν ἄφησε. Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ πῆγε ὁ μέγας Παμβώ στὸ κελλί τοῦ Πίωρ· ἔβρεξε τὸ ψωμί του καὶ τὸ πῆρε μαζί του. Ὅταν τὸν ρώτησε γιατί τὸ ἔφερε βρεγμένο, ἀπάντησε ὁ Παμβώ:

Γιὰ νὰ μὴ σὲ βαρύνω καὶ ἐγώ, τὸ ἔβρεξα κιόλας.

12.— Για τὸν Ἀμμώνιο.

Ὁ Ἀμμώνιος, μαθητὴς τοῦ μεγάλου Παμβώ, μαζί μὲ τρεῖς ἄλλους ἀδελφούς του καὶ δύο ἀδελφές του ἔφθασαν σὲ τόσο μεγάλη ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, πὺν κατέφυγαν στὴν ἔρημο καὶ ὁ καθένας καὶ ἡ καθεμιά ἰδρυσε δικό του ξεχωριστὸ μοναστήρι, σὲ μεγάλη ἀπόσταση μεταξύ τους. Ἐπειδὴ ὁ Ἀμμώνιος ἦταν ὑπερβολικὰ μορφωμένος, ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, κάποια πόλη θέλησε νὰ τὸν κάνει ἐπίσκοπό της. Πῆγαν στὸν μακάριο ἐπίσκοπο Τιμόθεο καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ τοὺς χειροτονήσει ἐπίσκοπο τὸν Ἀμμώνιο. Αὐτὸς τοὺς εἶπε:

Φέρ' τον ἐδῶ, καὶ ἐγὼ θὰ τὸν χειροτονήσω.

Πῆγαν λοιπὸν μὲ μεγάλο πλῆθος νὰ τὸν συλλάβουν, ἀλλ' αὐτὸς τράπηκε σὲ φυγή. Ὅταν ἀντιλήφθηκε ὅτι παγιδεύθηκε, σταμάτησε καὶ τοὺς παρακαλοῦσε. Ἐπειδὴ δὲν πείθονταν, τοὺς ἐξόρκιζε νὰ μὴ τὸ δεχθοῦν αὐτό, καὶ ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν ἔρημο. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν τὸ δέχονταν, ἐνῶ ἔβλεπαν ὅλοι, ἄρπαξε ἓνα ψαλίδι καὶ ἔκοψε τὸ ἀριστερὸ αὐτί του σύριζα καὶ τοὺς εἶπε:

Ἀπὸ αὐτὸ τουλάχιστο θὰ καταλάβετε, ὅτι εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ αὐτὸ πὺν μὲ ἀναγκάζετε, γιατί ὁ νόμος ἀπαγορεύει νὰ χειροτονηθεῖ κάποιος μὲ κομμένο τὸ αὐτί.

Οὕτως οὖν ἀφέντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν ταῦτα τῷ ἐπισκόπῳ. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς:

5 Οὗτος ὁ νόμος παρὰ Ἰουδαίοις πολιτευέσθω· ἐμοὶ δὲ καὶ ῥινότμητον εἶναι ἐνέγκητε, μόνον ἄξιον τοῖς τρόποις ὄντα, χειροτονῶ.

Ἀπελθόντες οὖν πάλιν παρεκάλουν αὐτόν. Μὴ πειθομένου δὲ τοῦ ὀσίου ἀνδρός, ἐπεχείρουν καὶ βίαν προσάγειν αὐτῷ. Ὁ δὲ διωμόσατο αὐτοῖς εἰπὼν ὅτι:

Ἐὰν ἀναγκάσητέ με, καὶ τὴν γλῶσσάν μου ἀποτέμνω.

10 Τούτου τοῦ ἁγίου Ἀμμωνίου φέρεται τοῦτο τὸ θαῦμα. Οὐδέποτε, φησί, τῷ σωματικῷ αὐτοῦ ἡδονῆς ἐπαναστάσης ἀτόπου γεγνηνίας, καὶ σαρκίου αὐτοῦ ἐφείσατο, ἀλλὰ σίδηρον ἐκπτυρακτώσας, προσετίθει τοῖς μέλεσιν ἑαυτοῦ, ὡς πάντοτε αὐτὸν ἡλκωμένον εἶναι. Ἡ μέντοι τράπεζα αὐτοῦ τοιαύτη γέγονεν ἐκ νεότητος
15 ἕως θανάτου, ὠμοφαγία. Οὐδὲν γὰρ ὃ διὰ πυρὸς διίει ἔφαγέ ποτε, ἐκτὸς ἄρτου. Παλαιὰν δὲ καὶ Καινὴν Γραφήν ἀπεστήθισε, καὶ ἐν συγγράμμασιν ἀνδρῶν λογάδων Ὠριγένους τε καὶ Διδύμου καὶ Πιερίου καὶ Στεφάνου διηλθε μυριάδας ἑξακοσίας.

Ταῦτα δὲ μαρτυροῦσιν αὐτῷ καὶ οἱ μεγάλοι τῆς ἐρήμου πατέρες.
20 Τούτου καὶ προφητεῖαι φέρονται. Παρακλητικὸς δὲ ἦν τοσοῦτον τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀδελφοῖς, εἰ καὶ τις ἄλλος.

Τούτῳ ψήφους ἐδίδου ὁ μακάριος Εὐάγριος ἀνὴρ πνευματοφόρος καὶ διακριτικός, λέγων ὅτι:

Οὐδέποτε αὐτοῦ ἀπαθέστερον εἶρακα ἄνθρωπον.

25 Οὗτος ὁ μακάριος πολλαῖς ἰκεσίαις καταδυσωπηθεὶς παρὰ Ῥουφίνου τοῦ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων, εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἐλθόντος τοῦ μεγάλου Ἀμμωνίου ἐν Κωνσταντίνου πόλει διὰ χρείας τῶν τῆς ἐρήμου πολιτῶν, ἱκανῶς παρακληθεὶς, καὶ παρὰ τῶν ἁγίων ἐπισκόπων, τῶν ἐκ διαφόρων
30 ἐπαρχιῶν, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐρήμου συνεληλυθότων, εἰς τὰ καταθέσια τῶν ἁγίων οὐπερ αὐτὸς ἔκτισε μαρτυρίου, ἐν αὐτοῖς τοῖς καταθεσίαις ἀποδέχεται τὸν Ῥουφῖνον ὁ ἅγιος ἀπὸ τοῦ ἀχράντου βαπτίσματος παρὰ τῶν ἐπισκόπων, ὃν ἐσεβάσθη ἀ-

Τὸν ἄφησαν λοιπὸν καὶ ἔφυγαν, καὶ πῆγαν στὸν ἐπίσκοπο καὶ τοῦ τὰ ἀνακοίνωσαν. Αὐτὸς τότε τοὺς εἶπε:

Αὐτὸς ὁ νόμος ἰσχύει γιὰ τοὺς Ἰουδαίους. Καὶ μὲ κομμένη τὴ μῦτη ἂν μοῦ τὸν φέρετε, τὸν χειροτονῶ, ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἄξιος.

Πῆγαν πάλι καὶ τὸν παρακαλοῦσαν. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν πειθόταν ὁ ὄσιος ἄνδρας, ἐπιχείρησαν νὰ τὸν ὀδηγήσουν βίαια. Αὐτὸς τοὺς ὀρκίστηκε λέγοντας:

Ἄν μὲ ἀναγκάσετε, θὰ κόψω καὶ τὴ γλῶσσα μου.

Ἔτσι τὸν ἄφησαν καὶ ἔφυγαν.

Ἀναφέρεται γιὰ τὸν ἅγιο Ἀμμώνιο καὶ αὐτὸ τὸ θαῦμα. Ποτέ δὲν λυπήθηκε τὸ σῶμα του, ὅταν γεννήθηκε μέσα του ἡδονὴ ἀτοπη, ἀλλὰ, πυρακτώνοντας ἓνα σίδερο, τὸ ἀκουμποῦσε στὸ σῶμα του, μὲ ἀποτέλεσμα πάντα νὰ εἶναι πληγωμένος. Καὶ τὸ τραπέζι του ἀπὸ τὰ νειᾶτα του μέχρι τὸ θάνατό του, ἐκτὸς ἀπὸ ξηρὲς τροφές, ποτέ δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο· ποτέ δὲν ἔφαγε τίποτε πού περνοῦσε ἀπὸ φωτιά, ἐκτὸς ἀπὸ ψωμί. Ἀποστήθισε τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ διάβασε συγγράμματα σοφῶν ἀνδρῶν, ὅπως τοῦ Ὠριγένη, τοῦ Διδύμου, τοῦ Πιερίου καὶ τοῦ Στεφάνου. Αὐτὰ μαρτυροῦν γι' αὐτὸν οἱ πατέρες τῆς ἐρήμου. Σ' αὐτὸν ἀποδίδονται καὶ προφητεῖες. Παρηγοροῦσε τοὺς ἀδελφούς τῆς ἐρήμου ὅσο κανεῖς ἄλλος.

Διατυπώνοντας τὴ γνώμη του γι' αὐτὸν ὁ μακάριος Εὐάγριος, ἄνδρας πνευματικὸς καὶ μὲ μεγάλη διάκριση, ἔλεγε:

Ποτέ δὲν εἶδα ἄνθρωπο μὲ μεγαλύτερη ἀπάθεια.

Αὐτὸς ὁ μακάριος, μετὰ ἀπὸ πάρα πολλὰ παρακάλια τοῦ Ρουφίνου, πού ἦταν ἐκεῖνον τὸν καιρὸ ἐπαρχὸς τῶν πραιτωριανῶν, ὅταν κάποτε μετέβη ὁ μεγάλος Ἀμμώνιος στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν μοναχῶν τῆς ἐρήμου, καὶ μετὰ ἀπὸ παρακάλια πού δέχθηκε καὶ ἀπὸ τοὺς ἁγίους ἐπισκόπους ἀπὸ διάφορες ἐπαρχίες καὶ ἀπὸ ἐκείνους πού ἦρθαν ἀπὸ τὴν ἐρημο, στὰ νεκροταφεῖα τῶν ἁγίων, ὅπου εἶχε κτίσει αὐτὸς μαρτύριο, ἀποδέχεται ὁ ἅγιος τὸν Ρουφῖνο ἀπὸ τὸ ἄχραντο βάπτισμα, πού ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, ὁ ὁποῖος ἔδειξε πρὸς αὐτὸν σεβασμὸ ἐπ' αὐτοῦ τῆς ὅλης

ξίως τῆς αὐτοῦ πολιτείας, εἰς πάντα ὑπακούσας τῷ ὀσίῳ ἀνδρὶ Ἀμμωνίῳ. Ὅς μετ' ὀλίγον χρόνον κοιμᾶται, καὶ θάπτεται ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῷ λεγομένῳ Ρουφινιαναῖς, οὗ τὸ μνήμα λέγεται θεραπεύειν πάντας τοὺς ῥιγιάζομένους.

5

ιγ'.— Περὶ Βενιαμίν.

Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ τις θαυμαστός, ὀνόματι Βενιαμίν καλούμενος, ζῶν διώσας ἐνάρετον ἔτεσιν, ὀγδοήκοντα. Καὶ εἰς ἄκρον ἀσκήσας τὴν ἀρετὴν κατηξιώθη χαρίσματος ἰαμάτων, ὡς παντὶ ᾧ ἂν χεῖρας ἐπέθῃ ἢ ἔλαιον
10 εὐλογήσας ἐδίδου, πάσης ἀπηλλάττετο ἀρρωστίας ὁ ἐνοχλούμενος. Οὗτος ὁ τοῦ τηλικούτου χαρίσματος καταξιωθείς πρὸ ὀκτῶ μηνῶν τῆς κοιμήσεως ὑδρωπίασεν. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὄγκωσεν τὸ σῶμα αὐτοῦ τῇ οἰδήσει, ὡς ἄλλον Ἰῶβ ταῖς ἀληθόσιν εὐρεθῆναι ἐν τοῖς ἡμετέροις καιροῖς. Παραλαβὼν οὖν ἡμᾶς Διόσκορος
15 ὁ ἐπίσκοπος, τότε δὲ πρεσβύτερος ὢν τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας, ἐμέτε καὶ τὸν μακάριον Εὐάγριον, λέγει ἡμῖν:

Δεῦτε, βλέπετε νέον Ἰῶβ, ἐν τοιούτῳ ὄγκῳ σώματος, πάθει ἀνιάτῳ, ἄμετρον κεκτημένον εὐχαριστίαν.

Ἀπελθόντες οὖν ἐθεασάμεθα τοσοῦτον ὄγκον τοῦ σώματος αὐτοῦ,
20 τοῦ, ὡς μὴ δύνασθαι τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς αὐτοῦ περιλαμβάνειν ταῖς δύο χερσὶ τῶν δακτύλων. Μὴ δυνάμενοι δὲ ἡμεῖς ἐνατενίζειν τῇ τοῦ πάθους δεινότητι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀπ' αὐτῶν ἀπεστρέφομεν. Τότε λέγει ἡμῖν ὁ μακάριος ἐκεῖνος Βενιαμίν:

25 Εὐξασθε, τέκνα, ἵνα μὴ μου ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος ὑδρωπίασῃ. Τοῦτο γὰρ τὸ σῶμα οὔτε με εὐπαθοῦντα ὤνησεν, οὔτε δυσπαθοῦντα παρέδραψεν.

Τοὺς ὀκτῶ οὖν μηνῶν ἐκείνους δίφρος αὐτῷ πλατύτατος γέγονεν, ἐν ᾧ ἀδιαλείπτως ἐκαθέζετο, μηκέτι ἐν κλίνῃ ἀναπεσεῖν
30 δυνάμενος, διὰ τὰς λοιπὰς χρεῖας τοῦ σώματος. Καὶ ἐν τούτῳ ὢν τῷ ἀνιάτῳ πάθει, ἄλλους ἴατο τοὺς ἐν οἰοισδῆποτε οὖν νοσήμα-

ζωῆς του, ἀφοῦ ὑπάκουσε σ' ὅλα στὸν ὄσιο ἄνδρα Ἀμμώνιο. Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρὸ κοιμήθηκε καὶ τὸν ἔθαψαν στὸ μαρτύριο ποῦ λεγόταν «Ρουφινιανές». Λένε ὅτι αὐτὸ γιατρεύει ὅσους ὑποφέρουν ἀπὸ ρίγη.

13.— Γιά τὸν Βενιαμίν.

Σ' αὐτὸ τὸ βουνὸ τῆς Νιτρίας ἔζησε κάποιος ξακουστός ἄνδρας, μὲ τὸ ὄνομα Βενιαμίν, ὃ ὁποῖος ἄσκησε ἐκεῖ ἐνάρετη ζωὴ ἐπὶ ὀγδόντα χρόνια. Ἀφοῦ ἀσκήθηκε στὸ ἔπακρο στὴν ἀρετὴ, ἔλαβε τὸ χάρισμα νὰ θεραπεύει, ὥστε καθένας ποῦ τοποθετοῦσε πάνω του τὰ χέρια του ἢ ποῦ τοῦ ἔδινε λάδι ποῦ τὸ εἶχε εὐλογῆσει, ἀπαλασσόταν ἀπὸ ὅποιαδήποτε ἀρρώστια του. Αὐτὸς ποῦ ἔλαβε αὐτὸ τὸ τόσο μεγάλο χάρισμα, ὀκτῶ μῆνες πρὶν τὸ θάνατό του ἔπαθε ὑδρωπικία. Τόσο πολὺ πρήσθηκε τὸ σῶμα του ἐξαιτίας τῆς παθήσεώς του αὐτῆς, ὥστε νὰ ἔχομε στὰ χρόνια μας ἕναν ἄλλο Ἰώβ μὲ παρόμοια θάσανα. Πῆρε τότε ὁ Διόσκορος ὃ ἐπίσκοπος, ποῦ ἦταν πρεσβύτερος τότε τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας, ἐμένα καὶ τὸν μακάριο Εὐάγριο, καὶ μᾶς εἶπε:

Ἐλάτε νὰ δεῖτε τὸν νέο Ἰώβ, ὃ ὁποῖος, παρὰ τὸ τέτοιο πρήξιμο τοῦ σώματός του καὶ τὴν ἀγιάτρευτη ἀρρώστια του, εὐχαριστεῖ χωρὶς τέλος τὸν Θεό.

Πήγαμε λοιπὸν καὶ εἶδαμε τόσο μεγάλο πρήξιμο τοῦ σώματός του, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ κλείσει τὸ μικρὸ δάχτυλο τοῦ χεριοῦ του μὲ τὰ δάχτυλα τῶν δύο χεριῶν. Ἐπειδὴ δὲν ἀντέχαμε νὰ βλέπουμε ἄλλο τὸ φοβερὸ αὐτὸ πράγμα τοῦ πάθους του, στρέψαμε ἄλλοῦ τὰ μάτια μας. Τότε μᾶς εἶπε ὃ μακάριος ἐκεῖνος Βενιαμίν.

Προσευχηθεῖτε, παιδιὰ μου, νὰ μὴν πάθει ὑδρωπικία ὃ ἐσωτερικὸς μου ἄνθρωπος. Γιατὶ αὐτὸ τὸ σῶμα, οὔτε ὅταν ἦταν καλὰ μὲ ὠφέλησε, οὔτε τῶρα ποῦ εἶναι ἀρρωστο μὲ βλάπτει.

Ἐκείνους λοιπὸν τοὺς ὀκτῶ μῆνες τοῦ ἔφτιαξαν ἕνα πλατὺ κάθισμα, πάνω στὸ ὁποῖο καθόταν ἀδιάκοπα, γιατί δὲν μποροῦσε οὔτε στὸ κρεβάτι νὰ ξαπλώσει γιὰ τὶς ὑπόλοιπες ἀνάγκες τοῦ σώματος. Καὶ ἐνῶ εἶχε τέτοια ἀγιάτρευτη ἀρρώστια, θεράπευε ἄλλους ποῦ

σι κατεχομένους. Ἀναγκαῖον τοίνυν ἠγησάμην ἐξηγήσασθαι
 τούτου τοῦ ἁγίου τὸ πάθος, ἵνα μὴ ξενιζώμεθα, ὅταν τι περιστα-
 τικὸν δικαίοις ἀνδράσι συμβαίῃ. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ γενναί-
 ου ἐκείνου, τὰ φλία τῆς θύρας ἐπήρθη καὶ αἱ παραστάδες, ἵνα
 5 δυνηθῆ τὸ σῶμα ἐξενεχθῆναι τῆς κέλλης. Τοσοῦτος ἦν ὁ ὄγκος
 τοῦ σώματος τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίμου πατέρος Βενιαμίν.

ιδ'.— Περὶ Ἀπολλωνίου.

Ἀπολλώνιος τις ὀνόματι ἀπὸ πραγματευτῶν, ἀποταξάμενος
 καὶ οἰκήσας τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, μήτε τέχνην τὸ λοιπὸν μαθεῖν
 10 δυνάμενος, μήτε ἐπὶ ἄσκησιν γραφικὴν, τῷ παραβεθηκέναι τὴν
 ἡλικίαν, ζήσας ἐν τῷ ὄρει εἴκοσι ἔτη, ταύτην ἔσχε τὴν ἄσκησιν.
 Ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ τῶν οἰκείων πόνων παντοῖα ἰατρι-
 κά καὶ κελλαρικὰ ἀγοράζων ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, πάσῃ τῇ ἀδελ-
 φότητι εἰς τὰς νόσους ἐπήρκει. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὄρθριον μέ-
 15 χρι τῆς ἐνάτης ὥρας κυκλεύοντα τὰ ἀσκητήρια καὶ μοναστήρια
 καὶ πάσας σκηναῖς τὰς ἐκεῖ, κατὰ θύραν εἰσερχόμενον καὶ ἐπι-
 σκοποῦντα, μὴ τις ἀνάκειται. Ἐβάσταζε δὲ σταφίδας, ῥοάς, ὠά,
 σιλίγνια, ὧν ἐπιδέονται οἱ ἀρρωστοῦντες, ταύτην ἑαυτῷ λυσι-
 τελοῦσαν εὐρῶν πολιτείαν εἰς τὸ γῆρας τοῦ Χριστοῦ δοῦλος· ὅσ-
 20 τες τελευτῶν μέλλον, ὁμοίῳ ἑαυτοῦ καταλιμπάνει τὰ γρυτάρια,
 παρακαλέσας αὐτὸν ταύτην ἐκτελεῖν τὴν διακονίαν. Πεντακισ-
 χιλίων γὰρ οἰκούντων μοναζόντων τὸ ὄρος ἐκεῖνο, χρεῖα καὶ τῆς
 τοιαύτης ἐπισκέψεως, διὰ τὸ ἔρημον εἶναι τὸν τόπον.

ις'.— Περὶ Παήσιου καὶ Ἡσαίου.

25 Ἐτερός τις Παήσιος καὶ Ἡσαῖος οὕτω καλούμενοι, ἀδελφοὶ
 ὑπῆρχον πατρὸς ἐμπόρου Σπανοδρόμου, οἵτινες, τοῦ πατρὸς
 αὐτῶν τελευτήσαντος, ἐμερίσαντο τὰ ὑπάρχοντα ἐν κινητοῖς, ἃ

εἶχαν ὅποιαδήποτε ἀρρώστια. Ἔκρινα σκόπιμο νὰ διηγηθῶ τὸ πάθος αὐτοῦ τοῦ ἀγίου, γιὰ νὰ μὴν παραξενεύομαστε ὅταν συμβαίνει κάποιον τέτοιο περιστατικὸν στοὺς δίκαιους. Ὅταν κοιμήθηκε ἐκεῖνος ὁ γενναῖος, ξήλωσαν τὰ ὑπέρθυρα καὶ τοὺς παραστάτες, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ βγάλουν τὸ σῶμα του ἀπὸ τὸ κελλί. Τόσο μεγάλο ἦταν τὸ πρήξιμον τοῦ σώματος τοῦ μακάριου καὶ ἀείμνηστου πατέρα Βενιαμίν.

14.— Γιὰ τὸν Ἀπολλώνιον.

Κάποιος Ἀπολλώνιος, πού προηγουμένως ἦταν πραματευτής, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε τὰ πάντα καὶ κατοίκησε στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε οὔτε νὰ μάθει κάποια τέχνη, οὔτε νὰ γράφει, γιὰτὶ ἦταν πολὺ προχωρημένη ἡ ἡλικία του, ἔζησε στὸ βουνὸ εἴκοσι χρόνια καὶ εἶχε αὐτὴ τὴν ἄσκηση. Μὲ δικά του χρήματα καὶ δική του φροντίδα ἀγόραζε ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια κάθε εἶδους φάρμακα καὶ τρόφιμα καὶ φρόντιζε γιὰ ὅλη τὴν ἀδελφότητα σὲ περιπτώσεις ἀρρώστιας. Καὶ μποροῦσες νὰ τὸν δεῖς ἀπὸ τὰ βαθιὰ χαράματα μέχρι τὴν ἐνάτη ὥρα νὰ κάνει κύκλους στὰ ἀσκητήρια καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὶς σκηνές, νὰ ἀνοίγει τὴ μία μετὰ τὴν ἄλλη τὶς πόρτες καὶ νὰ ἐξετάζει ἂν κάποιος ἦταν ἄρρωστος. Κρατοῦσε σταφίδες, ρόδια, αὐγά, ψωμιά, τὰ ὅποια ἔχουν ἀνάγκη οἱ ἄρρωστοι, ἐπινοώντας ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου αὐτὸν τὸν ὠφέλιμον τρόπο ζωῆς στὰ γηρατεία του. Αὐτός, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ κοιμηθεῖ, ἄφησε σὲ κάποιον ὅμοιόν του τὰ σύνεργα, καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ κάνει αὐτὸ τὸ διακόνημα. Γιὰτὶ πέντε χιλιάδες μοναχοί, πού κατοικοῦσαν στὸ ὄρος ἐκεῖνο, εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψη, γιὰτὶ ἡ περιοχὴ ἦταν ἔρημη.

15, 16.— Γιὰ τὸν Παῖσιον καὶ τὸν Ἡσαΐαν.

Δύο ἄλλοι ἀδελφοί, πού ὀνομάζονταν Παῖσιος καὶ Ἡσαΐας, ἦταν παιδιὰ τοῦ ἔμπορου Σπανόδρομου. Αὐτοί, ὅταν πέθανε ὁ πατέρας τους, χώρισαν ὅσα κληρονόμησαν σὲ ἀκίνητα, σὲ χρήματα

ἔσχον, ἐν μὲν νομίσμασι πεντακισχιλίοις, ἐν ἱματίοις δὲ καὶ οἰκέ-
ταις τὰ εὐρεθέντα. Οὗτοι μετ' ἀλλήλων ἐσκέψαντο, καὶ συμβου-
λεύοντες ἑαυτοῖς ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους:

Ἐπί ποίαν μέθοδον ἔλθωμεν βίου, ἀδελφέ; Ἐὰν ἔλθωμεν
ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν, ἣν μετῆλθεν ὁ πατήρ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς
5 ἑτέροις ἔχομεν καταλεῖψαι τοὺς πόνους ἡμῶν. Ἴσως δὲ
καὶ κινδύνοις περιπεσοῦμεθα πάντως ἢ ληστρικοῖς ἢ θα-
λαττίοις. Δεῦρο οὖν, ἀδελφέ, ἐπὶ τὸν μονήρη βίον ἔλθω-
μεν, ἵνα καὶ τὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν κερδήσωμεν, καὶ τὰς
ψυχὰς ἡμῶν μὴ ἀπολέσωμεν.

10 Ἦρεσεν οὖν ἀμφοτέροις ὁ σκοπὸς τοῦ μονήρους βίου. Εὐρέ-
θησαν οὖν ἄλλος κατ' ἄλλο διαφωνοῦντες. Μερισάμενοι δὲ τὰ
χρήματα καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, τοῦ μὲν σκοποῦ εἶχοντο ἕκαστος
τοῦ ἀρέσαι Θεῷ, ἐνῆλλαγμένη δὲ τῇ πολιτεία. Ὁ μὲν γὰρ πάντα
διασκορπίσας, ἔδωκεν ἀσκητηρίοις καὶ ἐκκλησίαις καὶ φυ-
15 λακαῖς, καὶ τεχνίδριον ἔμαθεν ὅθεν τὸν ἄρτον πορίσεται, καὶ τῇ
ἀσκήσει προσέσχε καὶ τῇ προσευχῇ. Ὁ δὲ ἕτερος τούτου μηδὲν
διασκορπίσας, ἀλλὰ ποιήσας ἑαυτῷ μοναστήριον καὶ προσλαβό-
μενος ἀδελφούς ὀλίγους, πάντα ξένον ἐδεξιούτο, πάντα ἄρρω-
στον ἐθεράπευεν, πάντα γέροντα περιεκράτει, παντὶ πένητι πα-
20 ρεῖχε κατὰ Σάββατον καὶ Κυριακὴν τρεῖς ἢ τέσσαρας τραπέζας
ἰστών, τοὺς λειπομένους ἐδεξιούτο. Τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ἑαυτοῦ
βίον κατηγάλωσεν. Τούτων οὖν ἀμφοτέρων τελευτησάντων, διά-
φοροι μακαρισμοὶ ἑκατέρων ἐγένοντο παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ὡς
ἀμφοτέρων τελείων ἐν ἀρετῇ εὐρεθέντων. Καὶ τοῖς μὲν ἤρεσκεν ὁ
25 τοῦ ἁπαξ ἀποταξαμένου βίος, τοῖς δὲ ὁ κοινωνικὸς πρὸς πάντας
τοὺς δεομένους. Φιλονεικίας οὖν ἐμπεσοῦσης ἐπὶ τῇ διαφόρῳ
πολιτεία τούτων τῶν μακαρίων τῇ ἀδελφότητι, μάλιστα ἐπὶ τοῖς
διαφόροις ἐπαίνοις, ἀπέρχονται πρὸς τὸν μακάριον καὶ ἅγιον
Παμβῶ, καὶ ἀνατίθενται αὐτῷ τὴν περὶ τούτων ἐπίκρισιν, ἀξι-
30 οῦντες μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὴν ἀμείνω πολιτείαν. Ὁ δὲ λέγει αὐ-
τοῖς:

Ἀμφότεροι τέλειοί εἰσι πρὸς τὸν Κύριον. Ὁ μὲν γὰρ Ἀ-
βραμιαῖον ἐξετέλεσεν ἔργον δεξιούμενος πάντας, ὁ δὲ
τοῦ προφήτου Ἡλίου τὸ ἀκαμπὲς τοῦ ζήλου τῆς πρὸς
35 Θεὸν εὐαρεστήσεως ἐνεδέξατο.

πέντε χιλιάδες νομίσματα, και ὅσα βρέθηκαν σέ ροῦχα και δούλους. Συζήτησαν μεταξύ τους και, ἀφοῦ συμβουλευθήκαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἔλεγαν μεταξύ τους:

Ποιὸ τρόπο ζωῆς ν' ἀκολουθήσομε, ἀδελφέ μου; Ἐάν ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ ἐμπόριο, θὰ ἀφήσομε και μεῖς, ὅπως και ὁ πατέρας μας, σέ ἄλλους τοὺς κόπους μας. Ἴσως μάλιστα μπλέξομε σέ κινδύνους προερχόμενους ἀπὸ ληστὲς ἢ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἐμπρὸς λοιπὸν, ἀδελφέ, ἅς ζήσομε ὡς μοναχοί, ὥστε και τὰ πράγματα τοῦ πατέρα μας νὰ κερδίσομε, και τὴν ψυχὴ μας νὰ μὴ χάσομε.

Ἄρρεσε λοιπὸν και στοὺς δύο ἡ ἰδέα τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀλλ' ὅμως διαφώνησαν σέ κάποια ἐπὶ μέρους πράγματα. Μοίρασαν τὰ χρήματα και ὅλα τὰ ἄλλα, μὲ σκοπὸ ὁ καθένας ν' ἀρέσει στὸν Θεό, ἀλλὰ μὲ διαφορετικὸ τρόπο. Γιατὶ ὁ ἕνας τὰ ἔδωσε ὅλα σέ ἀσκητήρια και ἔκκλησίες και φυλακές, ἔμαθε τέχνη γιὰ νὰ βγάξει τὸ ψωμί του, και ἀφοσιώθηκε στὴν ἀσκησιμὴ και τὴν προσευχὴ. Ὁ ἄλλος δὲν μοίρασε τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ ἔκανε ἕνα μοναστήρι και παίρνοντας μερικὸς ἀδελφούς δεχόταν κάθε ξένο, θεράπευε κάθε ἄρρωστο, φρόντιζε κάθε γέροντα, και σὲ κάθε φτωχὸ παρείχε τὸ Σάββατο και τὴν Κυριακὴ τρία ἢ τέσσερα γεύματα, και περιποιόταν τοὺς ἀνήμερους. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ξόδεψε τὴν περιουσία του. Ὅταν λοιπὸν κοιμήθηκαν και οἱ δύο, ἔγιναν γιὰ τὸν καθένα μακαρισμοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, ἐπειδὴ φάνηκαν και οἱ δύο τέλειοι στὴν ἀρετὴ. Σ' ἄλλους ἄρρεσε ἐκεῖνος ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ σκόρπισε τὴν περιουσία του, και σ' ἄλλους ὁ ἄλλος ποὺ φάνηκε κοινωνικὸς σὲ ὅσους εἶχαν ἀνάγκη. Ἐπειδὴ λοιπὸν διαφωνοῦσε ἡ ἀδελφότης γιὰ τὴ διαφορετικὴ ζωὴ αὐτῶν τῶν δύο και κυρίως γιὰ τοὺς διαφορετικὸς ἐπαίνοους, πῆγαν στὸν μακάριο και ἅγιο Παμβῶ και ἀνέθεσαν σ' αὐτὸν νὰ κρίνει τὴ διαφωνία τους αὐτῆ, θέλοντας νὰ μάθουν ἀπ' αὐτὸν τίνος ἦταν καλύτερη ἡ ζωὴ. Αὐτὸς τότε τοὺς εἶπε:

Και οἱ δύο εἶναι τέλειοι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Ὁ ἕνας ἔκανε ἀβραμαῖο ἔργο μὲ τὸ νὰ τοὺς δέχεται ὅλους· ὁ ἄλλος φανέρωσε τὸν ἀκαμπτο ζῆλο τοῦ προφήτη Ἡλία γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεό.

Καὶ τῶν μὲν λεγόντων,

Τῶν ποδῶν σου ἀπτόμεθα, πῶς δυνατόν εἶναι τούτους ἴσους,

προτιμώντων τινῶν τὸν ἀσκητὴν καὶ λεγόντων ὅτι:

5 Οὗτος τὸ εὐαγγελικὸν πεπλήρωκε πρόσταγμα, τὰ πάντα πωλήσας καὶ διαδεδωκῶς πτωχοῖς, καὶ προσκαρτερῶν ταῖς εὐχαῖς, κατὰ πᾶσαν ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ νύκτα τὸν σταυρὸν βαστάζων καὶ ἀκολουθῶν τῷ Σωτῆρι,

τῶν δὲ περὶ τοῦ ἑτέρου ἀντιφιλονεικούντων, ὅτι:

10 Καὶ οὗτος, δεόμεθά σου, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα σπλάγχνα ἐπεδείξατο εἰς πάντας τοὺς δεομένους, ὡς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς λεωφόρους ἐξερχόμενον καθῆσθαι, καὶ τοὺς θλιβομένους συνάγειν καὶ ἐπαρκεῖν καὶ οὐ μόνον τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀνέπαυεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν, νοσοκομῶν,
15 καὶ ἐπικουρῶν.

Λέγει αὐτοῖς ὁ μακάριος Παμβώ:

Πάλιν ὑμῖν ἐρῶ· ἀμφοτέροί εἰσιν ἴσοι πρὸς τὸν Κύριον· ἕκαστον δὲ ὑμῶν πληροφορήσω περὶ αὐτῶν. Οὗτος, εἰ μὴ ἦσκει τοσαύτη ἀκρότητι, οὐκ ἂν ἐγένετο ἄξιος τῆ τοῦ Σω-
20 τῆρος ἡμῶν ἀγαθότητι συγκριθῆναι. Ἐκεῖνος πάλιν, ἀναπαύων τοὺς ξένους καὶ τοῖς δεομένοις διακονῶν, ἰσόρροπος, κατὰ δύναμιν, τοῦ Κυρίου ἀναδέδεικται. Αὐτὸς γὰρ λέγει· «Ἐγὼ οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι». Διάκονος ὢν καὶ οὗτος, εἰ καὶ δοκεῖ τὸ ἐκ τοῦ κό-
25 που ἔχειν φορτίον, ἀλλὰ καὶ τὴν παρ' αὐτὰ εἶχεν ἀνάπαυσιν. Ἐκδέξασθε δὲ μικρόν, ἵνα καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ δέξωμαι τὴν περὶ αὐτῶν ἀποκάλυψιν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλθόντες μαθήσεσθε.

Διαλιπόντες ὡς ὀλίγας ἡμέρας, ἦλθον πάλιν περὶ τούτων τὸν
30 μέγαν παρακαλοῦντες. Ὁ δὲ μακάριος ἀπεκρίνατο, λέγων αὐ-
τοῖς, ὡς,

Ἐπὶ Θεοῦ ἀμφοτέρους εἶδον ἅμα ἐστῶτας ἐν τῷ παραδείσῳ.

Καὶ ἐνῶ αὐτοὶ ἔλεγαν:

Τὴν εὐχὴ σου νὰ ἔχομε, πῶς εἶναι δυνατό νὰ εἶναι ἴσοι,
ἔλεγαν ὀρισμένοι ποὺ προτιμοῦσαν τὸν ἕνα,
ἀφοῦ αὐτὸς πραγματοποίησε τὸ πρόσταγμα τοῦ εὐαγγελί-
ου, πουλώντας τα ὅλα καὶ δίνοντάς τα στοὺς φτωχοὺς καὶ
ἐπιμένοντας στὶς προσευχές, κάθε μέρα καὶ ὦρα καὶ νύχτα
βαστάζοντας τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου καὶ ἀκολουθώντας
τὸν Σωτήρα,

ἐνῶ οἱ ἄλλοι ποὺ προτιμοῦσαν τὸν ἄλλο ἔλεγαν:

Καὶ αὐτός, σὲ παρακαλοῦμε, τόσο μεγάλη καὶ τέτοια φρο-
ντίδα ἔδειξε σ' ὅσους εἶχαν ἀνάγκη, ὥστε νὰ βγαίνει καὶ
στοὺς δρόμους καὶ νὰ κάθεται καὶ νὰ συγκεντρώνει τοὺς
πονεμένους καὶ νὰ τοὺς φροντίζει, ἀναπαύοντας ὄχι μόνο
τὴν ψυχὴ του, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων, τῶν νοσοκόμων καὶ
τῶν βοηθῶν.

Τοὺς λέγει τότε ὁ Παμβώ:

Πάλι θὰ σᾶς πῶ. Καὶ οἱ δύο εἶναι ἴσοι ἀπέναντι στὸν Κύ-
ριο· θὰ διαβεβαιώσω λοιπὸν τὸν καθένα σας γι' αὐτὸ ποὺ
λέγω γι' αὐτούς. Ὁ ἕνας ἂν δὲν ἔφθανε σὲ τέτοιο ὑπέρμετρο
βαθμὸ ἀσκήσεως, δὲν θὰ ἦταν ἄξιος νὰ συγκριθεῖ μὲ τὴν
ἀγαθότητα τοῦ Σωτήρα μας. Ὁ ἄλλος πάλι ἀναπαύοντας
τοὺς ξένους καὶ φροντίζοντας ὅσους εἶχαν ἀνάγκη, ἀναδεί-
χθηκε, σύμφωνα μὲ τὴ δύναμή του βέβαια, ἰσοδύναμος μὲ
τὸν Κύριο. Γιατὶ ὁ ἴδιος λέγει· «Δὲν ἦρθα νὰ ὑπηρετηθῶ,
ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσω»²⁰. Ἦταν δηλαδὴ ὑπηρετὴς καὶ αὐτός,
ἂν καὶ φαίνεται ὅτι εἶχε τὸ φορτίο τοῦ κόπου, ἀλλὰ μαζὶ μ'
αὐτὸ εἶχε καὶ τὴν ἀνάπαυση. Περιμένετε ὅμως λίγο νὰ
λάβω ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴ σχετικὴ ἀποκάλυψη γι' αὐτά, καὶ
μετὰ ἐλάτε νὰ μάθετε.

Ἐφυγαν λοιπὸν λίγες μέρες καὶ ξαναἦρθαν παρακαλώντας τὸν με-
γάλο γι' αὐτούς. Ὁ μακάριος ἀποκρίθηκε καὶ τοὺς εἶπε:

Εἶδα καὶ τοὺς δύο νὰ βρίσκονται στὸν παράδεισο.

20. Ματθ. 20, 28.

ιζ'.— Περὶ Μακαρίου τοῦ ἀκούσιον φόνον ποιήσαντος.

Νεώτερός τις τῇ ἡλικίᾳ, ὀνόματι Μακάριος, ὡς ἐτῶν δεκαο-
 κτώ, ἐν τῷ παίζειν αὐτὸν μετὰ τῶν συνηλίκων παρὰ τὴν λίμνην
 τὴν λεγομένην Μαρίαν, τετράποδα νέμων, ἀκούσιον εἰργάσατο
 5 φόνον. Οὗτος, μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον,
 καὶ εἰς τοσοῦτον ἤλασεν φόβον θεῖόν τε καὶ ἀνθρώπινον, ὡς ἀ-
 ναισθητῆσαι αὐτὸν τριετίαν ἄστεγον μείναντα ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἄ-
 βροχος δὲ ἢ γῆ ἐκείνη ὑπάρχει, καὶ τοῦτο ἴσασι πάντες, καὶ οἱ
 διὰ λόγων γενόμενοι, καὶ οἱ διὰ τῆς πείρας αὐτῆς. Ὁ αὐτὸς οὖ-
 10 τος Μακάριος ὑστερον ἀκοδόμησεν ἑαυτῷ κελλίον, καὶ ζήσας
 ἐν αὐτῷ ἄλλα εἰκοσιπέντε ἔτη, τοιούτου χαρίσματος ἠξιώθη, ὡς
 καταπτύειν δαμιόνων, ἐντροφῶν τῇ μονότητι. Τούτῳ πολλὰ συγ-
 χρονίσας ἐγὼ ἐμάνθανον παρ' αὐτοῦ πῶς αὐτοῦ ὁ διαλογισμὸς
 διάκειται ἐπὶ τῇ τοῦ φόνου ἁμαρτία. Ὅς τοσοῦτον ἔλεγεν ἀπέ-
 15 χεῖν λύπης, ὡς καὶ προσευχαριστεῖν τῇ τοῦ φόνου αἰτία. Γε-
 γένηται γάρ μοι, φησὶν, ὑπόθεσις σωτηρίας ὁ ἀκούσιος φόνος.
 Ἔλεγε δὲ ἀπὸ Γραφῶν φέρων τὴν μαρτυρίαν τοῦ κατὰ τὸν
 μέγαν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Μωϋσέως τοῦ κατὰ τὴν Αἴγυπτον
 φόνου, ὅτι, εἰ μὴ διὰ τὸν φόβον τοῦ φόνου, οὐκ ἂν Μωϋσῆς ἠξι-
 20 ώθη τῆς Δεσποτικῆς θεοπτίας καὶ τῆς τосαύτης δωρεᾶς καὶ τῆς
 συγγραφῆς τῶν ἁγίων λόγων τοῦ Πνεύματος, εἰ μὴ τῷ δέει τοῦ
 Φαραῶ, δι' ὃ ἐδράσεν ἐξ Αἰγύπτου καὶ κατείληφε τὸ ὄρος Σινᾶ.
 Ταῦτα δὲ λέγω ἐγὼ, οὐχ ὁδοποιῶν εἰς φόνον τινά, ἀλλὰ μᾶλλον
 ὑποδεικνύων, ὅτι εἰσὶ καὶ περιστατικαὶ ἀρεταί, ὅταν μὴ ἐκουσία
 25 γνώμη τῷ ἀγαθῷ τις προσελθεῖν βουληθῆ. Τῶν γὰρ ἀρετῶν αἱ
 μὲν εἰσι προαιρετικαί, αἱ δὲ περιστατικαί.

ιη'.— Περὶ Ναθαναήλ.

Ἐτερός τις τῶν ἁγίων γέγονε τῶν παλαιῶν ἄριστος ἀθλη-
 τῆς τοῦ Χριστοῦ, ὀνόματι Ναθαναήλ. Τοῦτον ἐγὼ ἐν σαρκὶ οὐ
 30 κατείληφα· κεκοίμητο γὰρ πρὸ τῆς ἐμῆς εισόδου ἐν τῷ ὄρει πρὸ
 ἐτῶν δεκαπέντε. Τοῖς δὲ συνασκήσασι τῷ ἀγίῳ τούτῳ καὶ συγ-

17.— Για τὸν Μακάριο πού ἔκανε ἀκούσιο φόνο.

Κάποιος νέος στήν ἡλικία, πού ὀνομαζόταν Μακάριος, περίπου δεκαοκτώ χρόνων, ἐνῶ ἔπαιζε μέ τούς συνομήλικούς του στή λίμνη τήν ὀνομαζόμενη Μαρία, βόσκοντας πρόβατα, ἔκανε ἀκούσιο φόνο. Χωρίς νά πεῖ σέ κανέναν τίποτε, πῆγε στήν ἔρημο καί ἔφτασε σέ τέτοιο θεῖο καί ἀνθρώπινο φόβο, ὥστε νά γίνει ἀναίσθητος καί νά μείνει ἄστεγος στήν ἔρημο γιά τρία χρόνια. Σέ ἐκείνη τήν περιοχή δέν βρέχει καί αὐτό ὅλοι τὸ γνωρίζουν καί ὅσοι τὸ ἀκουσαν καί ὅσοι τὸ διαπίστωσαν μέ τὰ μάτια τους. "Ὑστερα ὁ Μακάριος ἔκτισε τὸ κελλί του κι ἀφοῦ ἔζησε ἄλλα εἴκοσι πέντε χρόνια, ἔλαβε χάρισμα νά περιφρονεῖ τούς δαίμονες, ζώντας ἐντελῶς μόνος." Ἐζήσα μαζί του ἐκεῖ πολὺ χρόνο καί πληροφορήθηκα ἀπὸ τὸν ἴδιο πῶς σκέφτεται γιά τὴν ἁμαρτία τοῦ φόνου. "Ἐλεγε λοιπὸν αὐτός, ὅτι τόσο πολὺ δέν αἰσθάνεται λύπη γιά τὸν φόνο, ὥστε καί νά εὐχαριστεῖ κιόλας γι' αὐτόν. Γιατὶ ἀποδείχθηκε γιά μένα, ἔλεγε, ὁ ἀκούσιος φόνος αἰτία σωτηρίας." Ἐλεγε, φέρνοντας ὡς παράδειγμα ἀπὸ τὴ Γραφή τὸ φόνο τοῦ Αἰγύπτου ἀπὸ τὸν μεγάλο δούλο τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆ, ὅτι, ἂν δέν ὑπῆρχε ὁ φόβος τοῦ φόνου, δέν θὰ ἀξιωνόταν ὁ Μωϋσῆς νά δεῖ τὸν Θεὸ καί τὴν τόσο μεγάλη δωρεὰ καί νά γράψει τὰ ἅγια λόγια τοῦ Πνεύματος, ἀλλ' αὐτὸ συνέβηκε ἕξαιτίας τοῦ φόβου τοῦ Φαραώ· γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔφυγε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καί πῆγε στὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ. Αὐτὰ βέβαια τὰ λέγω, ὄχι γιά νά παρακινήσω κάποιον γιά φόνο, ἀλλὰ περισσότερο γιά νά ἀποδείξω ὅτι ὑπάρχουν καί περιστασιακὲς ἀρετὲς, ὅταν ὀδηγεῖται κανεὶς στὸ καλὸ ὄχι μέ τὴ θέλησή του. Γιατὶ ἀπὸ τίς ἀρετὲς ἄλλες εἶναι προαιρετικὲς καί ἄλλες περιστασιακὲς.

18.— Για τὸν Ναθαναήλ.

Ἐπῆρχε καί κάποιος ἄλλος ἀπὸ τούς παλιούς ἀγίους, ἄριστος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ, πού ὀνομαζόταν Ναθαναήλ. Αὐτόν δέν τὸν πρόλαβα ἐγὼ ζωντανό· γιατί εἶχε κοιμηθεῖ δεκαπέντε χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν εἰσοδὸ μου στὸ ὄρος. Συνάντησα ὅμως τούς συνασκητὲς

χρονίσασι περιτυχών, φιλοφρόνως ἠρώτων περὶ τῆς τοῦ ἀνδρός
 ἀρετῆς. Ἐδειξαν δέ μοι αὐτοὶ καὶ τὴν κέλλαν, εἰς ἣν ᾧκει μὲν
 οὐκέτι οὐδεὶς διὰ τὸ ἐγγυτέρω εἶναι τῆς οἴκουμένης Ἐκεῖνος
 γὰρ ὁ μακάριος τότε αὐτὴν ἔκτισεν, ὅτε σπάνιοι ἦσαν οἱ ἀναχω-
 5 ρηταί. Διηγοῦντο δέ μοι τοῦτο περὶ αὐτοῦ ἐξαίρετον τῆς ἀσκή-
 σεως· ὅτι τοσαύτην ἔσχεν ὑπομονὴν ἐν τῷ κελλίῳ, ὡς μὴ σα-
 λευθῆναι ποτε τοῦτον ἀπὸ τῆς προθέσεως ἐν οἷς ἐμπαιχθεὶς κατ'
 ἀρχὰς παρὰ τοῦ πᾶσιν ἐμπαίζοντος καὶ ἀπατῶντος δαίμονος,
 τοῦ καὶ τοῦτον τῇ ἀκηδία περιβαλόντος καὶ τῆς κέλλης αὐτὸν
 10 ἐξελάσαντος. Ἐδοξε γὰρ ἀκηδιᾶν εἰς τὴν πρώτην κέλλαν. Ἀ-
 ναχωρήσας ἐκείνης, ἀπελθὼν ἄλλην ἔκτισεν πλησιώτερον κώ-
 μης. Μετὰ οὖν τὸ τελέσαι τὴν κέλλαν καὶ ἐν αὐτῇ οἰκῆσαι, μετὰ
 τρεῖς μῆνας ἢ τέσσαρας παραγίνεται ὁ δαίμων ἐν νυκτί, ταυρέαν
 κατέχων, ὥσπερ οἱ δήμιοι, σχῆμα ἔχων στρατιώτου ῥα-κοδυ-
 15 τοῦντος, ψόφους ἐργαζόμενος τῇ ταυρέᾳ. Πρὸς ὃν ἀχθόμενος
 ἔλεγεν ὁ μακάριος Ναθαναήλ, λέγων αὐτῷ:

Τίς εἶ σύ, ὅτι ταῦτα δοῦς ἐν τῇ ἐμῇ ξενίᾳ;

Ὁ δὲ δαίμων ἀπεκρίνετο:

Ἐγὼ εἰμι, ὁ καὶ τῆς πρώτης κέλλης ἐλάσας σε, καὶ νῦν
 20 ἦλθον καὶ ἐκ ταύτης φυγαδεῦσαί σε.

Ἐγνωκῶς οὖν ὁ μακάριος Ναθαναήλ, ὅτι ἐνεπαίχθη, ὑποστρέ-
 φει αὐτίς εἰς τὴν πρώτην σκέπην. Καὶ πληρώσας τριάκοντα καὶ
 ἑπτὰ ἔτη, οὐχ ὑπερέβη τὸν οὐδόν, φιλονεικήσας τῷ δαίμονι, ὃς
 τοσαῦτα αὐτῷ ἐνεδείξατο, ἵνα αὐτὸν ἀναγκάσῃ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς
 25 κέλλης, ὅσα οὔτε ἔστι διηγῆσασθαι, ἐν οἷς καὶ τοῦτο. Ἐπιτηρή-
 σας ὁ μισόκαλος ἐπηρεάσαι τοῦτον, ἐσπούδασεν εἰς ἐγκοπὴν
 τῆς προθέσεως. Ἐπτὰ ἐπισκόπων ἁγίων ἐπισκεψαμένων τὸν
 ἅγιον, ἢ ἐκ Θεοῦ προνοίας ἢ ἐξ ὑποθέσεως τοῦ πειρασμοῦ, ἐξ ἐ-
 κείνου παρ' ὀλίγον αὐτὸν ἐξώκειλε τῆς προθέσεως. Τῶν γὰρ ἐπι-
 30 σκόπων μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν εὐξαμένων καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐξιόν-
 των, οὐ προέπεμψεν αὐτοὺς ὁ γενναῖος οὐδὲ θῆμα ποδός, ἵνα μὴ
 δῶ χώραν τῷ μισοκάλῳ. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ διάκονοι τῶν ἐπισκό-
 πων:

Ἐπερήφανον προᾶγμα ἐργάζῃ, ἀδβᾶ, μὴ προπέμπων
 35 τοὺς ἐπισκόπους.

του στο βουνό και τους συγχρόνους του και τους ρώτησα για την ἀρετή του. Μοῦ ἔδειξαν αὐτοὶ καὶ τὸ κελλί του, στὸ ὁποῖο δὲν ἔμεινε κανεὶς, γιατί ἦταν πολὺ κοντὰ στὸν κόσμο. Τὸ ἔκτισε ἐκεῖνος ὁ μακάριος ὅταν δὲν ὑπῆρχαν πολλοὶ ἀναχωρητῆς. Μοῦ διηγήθηκαν τὸ ἔξις θαυμάσιο γιὰ τὴν ἀσκησὴ του· ὅτι ἔδειξε τόσο μεγάλη ὑπομονὴ στὸ κελλί του, ὥστε νὰ μὴ κλονισθεῖ ποτὲ ἡ ἀρχικὴ πρόθεσὴ του. Στὴν ἀρχὴ βέβαια βασανίσθηκε ἀπὸ ἐκεῖνον πού πειράζει καὶ ἔξαπατᾷ ὅλους, δηλαδὴ τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸν τὸν ἔρριξε σὲ ἀκηδία καὶ τὸν ἔδιωξε ἀπὸ τὸ κελλί του, γιατί τοῦ φάνηκε ὅτι ἔδειχνε ἀδιαφορία στὸ πρῶτο κελλί του. Φεύγοντας ἀπὸ ἐκεῖ, ἔκτισε ἄλλο πῶς κοντὰ στὴν πόλη. Ἀφοῦ τὸ τέλειωσε καὶ ἐγκαταστάθηκε, μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἢ τέσσερις μῆνες πῆγε τὸ βράδυ ὁ δαίμονας μὲ μαστίγιο, ὅπως οἱ δῆμιοι, καὶ μὲ ἐμφάνιση κουρελῆ στρατιώτη, καὶ προξενούσε κρότους μὲ τὸ μαστίγιο. Γεμάτος λύπη τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε ὁ Ναθαναήλ:

Ποιὸς εἶσαι ἐσύ πού κάνεις ὅλα αὐτὰ στὸ κελλί μου;

Καὶ ὁ δαίμονας ἀπάντησε:

Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος πού σ' ἔδιωξε ἀπὸ τὸ πρῶτο σου κελλί, καὶ τώρα ἦρθα νὰ σὲ διώξω καὶ ἀπ' αὐτό.

Κατάλαβε ὁ Ναθαναήλ ὅτι τὸν κοροΐδεψε καὶ γύρισε ἀμέσως στὸ πρῶτο του κελλί. Πέρασε ἐκεῖ τριάντα ἑπτὰ χρόνια χωρὶς νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν πόρτα, μαχόμενος τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος τόσα πολλὰ τοῦ προξένησε γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσει νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ κελλί του, ὅσα δὲν μπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ τὰ διηγηθεῖ, μετὰ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ τὸ ἔξις. Καιροφυλακτοῦσε ὁ ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ νὰ τὸν ἐπηρεάσει, καὶ μελέτησε τὸν κλονισμό τῆς πρόθεσὴς του. Ὅταν κάποτε ἐπισκέφθηκαν τὸν ἅγιο ἑπτὰ ἐπίσκοποι ἢ ἀπὸ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἢ μὲ σκοπὸ τὸν πειρασμό, λίγο ἔλειψε νὰ τὸν κλονίσει ἀπὸ τὴν πρόθεσὴ του. Ἀφοῦ δηλαδὴ μετὰ τὴν ἐπίσκεψη οἱ ἐπίσκοποι τοῦ εὐχήθηκαν, καθὼς ἔβγαιναν δὲν τοὺς ξεπροβόδησε ὁ γενναῖος οὔτε ἓνα βῆμα γιὰ νὰ μὴ δώσει τὴν εὐκαιρία στὸν δαίμονα, τὸν ἐχθρὸ τοῦ καλοῦ. Τοῦ εἶπαν τότε οἱ διάκονοι τῶν ἐπισκόπων:

Δείχνει ὑπερηφάνεια, ἀββά, τὸ ὅτι δὲν ξεπροβοδᾷς τοὺς ἐπισκόπους.

Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς:

Ἐγὼ καὶ τοὺς κυρίους μου τοὺς ἐπισκόπους σέβω, καὶ πάντα τὸν κληρὸν τιμῶ, καὶ πάντων ἀνθρώπων ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς περίψημα. Πᾶσι δὲ τούτοις καὶ ὄλω τῷ θίω
5 ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ τῇ προθέσει ἀπέθανον. Ἐχω γὰρ κεκρυμμένον σκοπὸν, ὃν οἶδεν ὁ Κύριος, ὁ καὶ τὰ κρυπτὰ τῆς ἐμῆς καρδίας εἰδῶς, διὰ τί οὐ προέπεμψα.

Ἄστοχῆσας δὲ ὁ δαίμων καὶ ἐν τούτῳ τῷ δράματι, σχῆμα πάλιν τοιοῦτον ὑπέρχεται. Πρὸ ἐννέα μηνῶν τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀθλη-
10 τοῦ μεταμορφοῦται εἰς παιδάριον δεκαετές, ὡς ἐλαῦνον ὄνον ἄρτους ἐν σαρογάνῃ βαστάζοντα. Καὶ γενόμενος ἑσπέρας βαθείας πλησίον τῆς τούτου κέλλης, ἐσχηματίσατο ὡς πεπτωκέναι τὸν ὄνον, καὶ κράζον τὸ παιδίον,

Ἄβδᾶ Ναθαναήλ, ἐλέησόν με, καὶ δός μοι χεῖρα.

15 Ἦκουσε δὲ ἐκεῖνος τῆς φωνῆς τοῦ παιδίου δῆθεν, καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν τῆς κέλλης, ἔσω ἑστῶς ἐλάλει αὐτῷ:

Τίς εἶ, καὶ τί θέλεις ποιήσω σοι;

Ἀποκρίνεται ὁ δαίμων:

Ἐγὼ δέ εἰμι τοῦδε τοῦ μοναχοῦ τὸ μελλάκιον, καὶ ἄρ-
20 τούς ἀποφέρω. Ἐπειδὴ ἀγάπη ἐστὶ τοῦ σοῦ γνωρίμου τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ αὔριον Σαββάτου διαφαύοντος χρεῖα τῶν προσφορῶν. Δέομαι οὖν μὴ με παρίδης, μὴ ποτε καὶ ὑπὸ ὑαινῶν βρωθῶ. Πολλαὶ γὰρ ὑαιναὶ εἰσιν ἐν τοῖς τόποις.

25 Ἐνεὸς οὖν ἐστηκὼς ὁ μακάριος Ναθαναήλ, ὑπὸ πολλῆς συμπαθείας σφόδρα ἰλλιγία, ταραττόμενος τοῖς σπλάγχνοις, καὶ ἐλογίζετο τί ποιήσει, λέγων:

Ἦ τῆς ἐντολῆς ἔχω ἐκπεσεῖν, ἢ τῆς προθέσεως ἐξολισθῆσαι.

30 Ὑστερον ἐπιλογισάμενος τῷ εὐσεβεῖ λογισμῷ, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ:

Ἄμεινόν ἐστι τὸ μὴ σαλεῦσαι τοσοῦτων ἐτῶν πρόθεσιν, εἰς αἰσχύνην καὶ ἥτταν τοῦ διαβόλου.

Προσευξάμενος τοίνυν τῷ Κυρίῳ, λέγει πρὸς τῷ λαλοῦντι δῆθεν παιδίῳ:

Αὐτὸς ἀπάντησε καὶ τοὺς εἶπε:

Ἐγὼ καὶ τοὺς κυρίους μου ἐπισκόπους σέβομαι, καὶ ὅλο τὸν κλήρο τὸν τιμῶ, καὶ εἶμαι σὰν σκουπίδι γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς. Γιὰ ὅλους ὅμως αὐτοὺς καὶ ὅλη τὴ ζωὴ ὡς πρὸς τὴν πρόθεσή μου, ὅσο αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ μένα, ἔχω πεθᾶνει. Γιατὶ ἔχω μυστικὸ σκοπὸ, τὸν ὁποῖο γνωρίζει ὁ Κύριος, πὺ γνωρίζει καὶ τὰ κρυφὰ τῆς καρδιάς μου, ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου δὲν τοὺς ξεπροβόδησα.

Ἐπειδὴ ἀπέτυχε καὶ σ' αὐτὸ τὸ κῶλο ὁ δαίμονας, μεταχειρίσθηκε ἄλλο τέχνασμα. Ἐννιὰ μῆνες πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἀσκητῆ μεταμορφώθηκε σὲ παιδί δέκα χρόνων, πὺ ὀδηγοῦσε ἓνα γαῖδούρι μεταφέροντας ψωμιὰ σὲ κοφίνια. Καθὼς περνοῦσε ἀργὰ τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ κελλί του προσποιήθηκε ὅτι ἔπεσε τὸ γαῖδούρι καὶ φώναξε τὸ παιδί:

Ἄββᾶ Ναθαναήλ, λυτήσου με καὶ βοήθησέ με.

Ἄκουσε ἐκεῖνος τὴ φωνὴ τοῦ δῆθεν παιδιοῦ, ἄνοιξε τὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ καὶ τοῦ εἶπε μένοντας μέσα:

Ποιὸς εἶσαι καὶ τί θέλεις νὰ σοῦ κάνω;

Ἀπάντησε ὁ δαίμονας:

Εἶμαι τοῦ τάδε μοναχοῦ τὸ παιδί καὶ κουβαλάω ψωμιὰ, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἀδελφός, πὺ εἶναι γνωστός σου, ἔχει λειτουργία καὶ αὔριο τὰ ξημερώματα τοῦ Σαββάτου χρειάζεται τὰ πρόσφορα. Σὲ παρακαλῶ μὴ μὲ παραβλέψεις, μὴ τυχὸν καὶ φαγωθῶ ἀπὸ τίς ὕαινες. Γιατὶ ὑπάρχουν πολλὲς ὕαινες στὴν περιοχῇ.

Ἐμεινε ἐμβρόντητος ὁ μακάριος Ναθαναήλ καὶ λόγῳ τῆς μεγάλης συμπάθειάς του ταράχθηκαν τὰ σπλάχνα του καὶ σκεπτόταν τί νὰ κάνει λέγοντας:

Ἡ θὰ παραβῶ τὴν ἐντολή, ἢ θὰ ξεπέσω ἀπὸ τὴν πρόθεση.

Ὑστερα ὅμως σκέφθηκε σωστότερα καὶ μὲ βάση τὸν εὐσεβῆ λογισμό εἶπε στὸν ἑαυτὸ του:

Εἶναι καλύτερο νὰ μὴ παραβῶ τὴν πρόθεση τόσων χρόνων, πρὸς ντροπὴ καὶ ἥττα τοῦ διαβόλου.

Ἀφοῦ προσευχήθηκε λοιπὸν στὸν Κύριο, εἶπε στὸ δῆθεν παιδί πὺ τοῦ ζήτησε νὰ τὸ βοηθήσει:

Ἄκουσον, παιδίον, ἢ ὅστις δὴ ποτε εἶ, πιστεύω εἰς τὸν ἐν
 ᾧ λατρεύω τῷ δεσπότην πάσης πνοῆς, ὅτι, Εἰ χρήζεις
 ὄντως βοηθείας, πέμπει σοι ὁ Θεός μου βοήθειαν, καὶ
 οὔτε σε ὕβριση, οὔτε τι ἄλλο ἀδικήσει. Εἰ δὲ πειρασμός
 5 τις εἶ, καὶ τοῦτο ὁ Θεός μου ἐντεῦθεν ἤδη τὸ δράμα ἀνα-
 καλύψει μοι.

Καὶ κλείσας τὴν θύραν τῆς κέλλης ἐνδοτέρω ἀπῆλθεν. Αἰσχνυ-
 θείς δὲ ὁ δαίμων καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἤττι αὐτοῦ, εἰς λαίλαπα ἀνε-
 λύθη, καὶ εἰς ὀνάγρους σκιρτῶντας καὶ φεύγοντας καὶ ψόφους
 10 ἀφ' ἑαυτῶν ἀπολύοντας ἐξομοιωθεὶς, οὔτως ἄφαντος ἐγένετο.

Τοῦτο τὸ ἄθλον τοῦ μακαρίου Ναθαναήλ, καὶ αὐταὶ αὐτοῦ
 αἱ ἀρεταὶ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἡ ἀήττητος μάχη πρὸς τὸν ἀντίπα-
 λον, καὶ αὕτη αὐτοῦ ἡ διαγωγή καὶ τὸ περὶ αὐτὸν τοῦ ἀοιδίου
 βίου τέλος.

15 **ιβ', κ'.— Περὶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.**

Τὰ κατὰ τοὺς ἁγίους καὶ ἀθανάτους πατέρας Μακάριον τὸν
 Αἰγύπτιον, καὶ Μακάριον τὸν Ἀλεξανδρέα, τοὺς γενναίους ἄν-
 δρας καὶ ἀκαταγωνίστους ἀθλητάς, τοῦ ἐναρέτου βίου ἄθλα
 πολλὰ ὄντα καὶ μεγάλα, καὶ μικροῦ δεῖν δύσπιστα τοῖς ἀπίστοις,
 20 ὀκνῶ διηγῆσασθαι καὶ γραφῇ παραδοῦναι, μὴ ποτε καὶ ψεύ-
 στου δόξαν ἀπενέγκωμαι. Ὅτι δὲ «ἀπολλύει Κύριος πάντας
 τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος», σαφῶς ἔστιν ἰδεῖν ἀποφηνάμενον
 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἐμοῦ τοίνυν μὴ ψευδομένου διὰ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, πι-
 25 στότατε τῶν ἀνδρῶν Λαῦσε, καὶ αὐτὸς μὴ ἀπίστει τοῖς τῶν ἁγί-
 ων πατέρων ἄθλοις, καὶ μᾶλλον ἐγκαλλωπίζου τούτων τῶν ἀοι-
 δίων καὶ ὄντως μακαρίων, τῶν κατ' ἀξίαν τῶν ὁσίων ἄθλων αὐ-
 τῶν τῆς ἀσκήσεως καὶ τὰ ὀνόματα κεκτημένων.

Ὁ μὲν πρῶτος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, Μακάριος ὀνόματι, Αἰ-

”Ακουσε, παιδί μου, ἢ ὅποιος τέλος πάντων εἶσαι· πιστεῦω σὸν Δεσπότη ὅλης τῆς κτίσεως πού τὸν λατρεύω, ὅτι ἂν πράγματι χρειάζεσαι βοήθεια, θὰ σοῦ στείλει ὁ Θεὸς βοήθεια καὶ οὔτε ὑαίνες οὔτε τίποτε ἄλλο θὰ σὲ πειράξει.” Ἄν ὅμως εἶσαι κάποιος πειρασμός, καὶ αὐτὸ τὸ δράμα ὁ Θεὸς θὰ μοῦ τὸ ἀποκαλύψει αὐτὴ τῆ στιγμῇ.

”Ἐκλεισε τὴν πόρτα καὶ μπῆκε πιὸ βαθιὰ στὸ κελλί του. Καταντροπιᾶσθηκε ὁ δαίμονας γιὰ τὴν καινούρια του ἦττα, μετασηματίσθηκε σὲ καταιγίδα καὶ μεταμορφώθηκε σ’ ἀγρία γαιδούρια, πού πηδοῦσαν καὶ προκαλοῦσαν μεγάλους θορύβους, καὶ ἔτσι ἔξαφανίσθηκε.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀθληση τοῦ μακάριου Ναθαναήλ, καὶ αὐτὲς οἱ ἀρετὲς τῆς ἀσκήσεως καὶ ἡ ἀκατανίκητη μάχη του μὲ τὸν ἀντίπαλο, καὶ αὐτὴ ἡ ὅλη ἐνάρετη πολιτεία του καὶ τὸ τέλος τῆς περιβόητης ζωῆς του.

18 καὶ 19.— Γιὰ τὸν Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο.

Τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς ἅγιους πατέρες, Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο καὶ Μακάριο ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, τοὺς γενναίους ἄνδρες καὶ τοὺς ἀκαταγώνιστους ἀθλητὲς, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα βραβεῖα τῆς ἐνάρετης ζωῆς τους, πού λίγο ἀπέχουν ἀπὸ τὸ νὰ μὴ τὰ πιστέψουν οἱ ἀπιστοί, διὰστᾶζω νὰ τὰ πῶ καὶ νὰ τὰ γράψω, μῆπως μὲ ἀποκαλέσουν ψεύτη. Γιατὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα μὲ σαφήνεια ἔχει πεῖ, ὅτι «ὁ Κύριος ὁδηγεῖ στὴν ἀπώλεια ὅλους ἐκείνους πού λαλοῦν τὸ ψεῦδος»²¹.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγὼ μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ δὲν λέγω ψέματα, πιὸ πιστέ μου ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους Λαῦσε, νὰ μὴ δείχνεις ἀπιστία καὶ σὺ γιὰ τὰ κατορθώματα τῶν ἁγίων πατέρων, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ θεωρεῖς καὶ καυχῆμά σου αὐτοὺς τοὺς ἀείμνηστους καὶ πραγματικὰ μακάριους, πού ἀπέκτησαν καὶ ὀνόματα ἐπάξια τῶν ἀθλων τῆς ἀσκήσεώς τους.

Ἅ ὁ πρῶτος λοιπὸν ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ ὄνομα Μακά-

21. Ψαλμ. 5, 7..

γύπτιος τῷ γένει ὑπῆρχεν, ὁ δὲ δεύτερος τῇ ἡλικίᾳ, πρῶτος δὲ τοῖς προτερήμασι τῶν μοναχῶν, καὶ αὐτὸς Μακάριος καλούμενος τῷ ὀνόματι, Ἀλεξανδρέων πολίτης γέγονεν, τραγήματα πιπράσκων. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα διηγῆσομαι τοῦ Αἰγυπτίου Μακα-
 5 ρίου τὰς ἀρετάς, ὃς ἔζησε τὰ σύμπαντα ἔτη ἐνενήκοντα. Ἀπὸ τούτων ἐν τῇ ἐρήμῳ πεποίηκεν ἐξήκοντα ἔτη. Τριακονταετῆς ἀνελθὼν νεώτερος τῇ ἡλικίᾳ σφριγῶν, τοσαύτη οὗτος ἐχρήσατο καρτερίᾳ πόνων ἀσκητικῶν ἐν ὅλοις δέκα ἔτεσιν, ὡς πολλῆς καὶ
 10 μεγάλης τοῦτον ἀξιωθῆναι διακρίσεως, ὥστε καλεῖσθαι αὐτὸν «παιδαριογέροντα», ἐπειδὴ θάπτον τῆς ἡλικίας προέκοψε ταῖς ἀρεταῖς. Τεσσαρακονταετῆς γὰρ γενόμενος, κατὰ πνευμάτων ἔλαβεν ἐξουσιαστικὴν δύναμιν, καὶ χάρισμα ἰαμάτων, καὶ πνεῦμα προρρήσεων. Κατηξιώθη δὲ καὶ τῆς ἐντίμου ἱερωσύνης. Τούτῳ
 15 συνῆσαν δύο μαθηταὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐνδοτάτῳ, τὴν καλουμένην Σκῆτιν, ἧν ὁ μὲν εἷς αὐτῶν ἦν αὐτῷ ὑπηρέτης, πλησίον αὐτοῦ διὰ παντὸς εὐρισκόμενος διὰ τὸ τοὺς εἰσερχομένους θεραπεύεσθαι, ὁ δὲ εἷς ἀνεχώρει κατ' ἰδίαν εἰς κέλλαν.

Χρόνου δὲ προκόψαντος, διορατικῶ ὄμματι προβλέψας ὁ ἅγιος, λέγει τῷ ὑπηρετοῦντι αὐτῷ ὀνόματι Ἰωάννη, εἰς ὕστερον
 20 δὲ γενομένῳ πρεσβυτέρῳ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἁγίου Μακαρίου (πρεσβυτερίου γὰρ ἠξιώθη ὁ μέγας Μακάριος), ὅτι:

Ἄκουσόν μου, ἀδελφὲ Ἰωάννη, καὶ ἀνάσχου μου τῆς νοουθεσίας, καὶ συνενέγκαί σοι ἔχει. Πειράζη γὰρ, φησί, καὶ πειράζει σε τὸ πνεῦμα τῆς φιλαργυρίας. Οὕτω γὰρ
 25 ἐγὼ ἐώρακα, τελειωθήσῃ ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ δοξασθήσῃ καὶ «μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου». Ἐὰν δέ μου παρακούσης, τοῦ Γιεζῆ ἥξει ἐπὶ σὲ τὰ τέλη, οὗ καὶ τὴν νόσον νοσεῖς.

Συνέβη δὲ αὐτὸν τοῦ μὲν ἁγίου τούτου παρακοῦσαι μετὰ τὴν
 30 κοίμησιν τοῦ ἀθανάτου Μακαρίου, ὑπακοῦσαι δὲ αὐτὸν τῷ τὸν

ριος, καταγόταν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἐνῶ ὁ δεύτερος στὴν ἡλικία, πρῶτος ὅμως στὰ προτερήματα, ὀνομαζόμενος καὶ αὐτὸς Μακάριος, ἦταν πολίτης τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ πουλοῦσε ξηρὸς καρπούς. Πρῶτα βέβαια θὰ μιλήσω γιὰ τὶς ἀρετὲς τοῦ Μακαρίου ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, πού ἔζησε ἐνενήντα συνολικὰ χρόνια, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ ἐξήντα τὰ πέρασε στὴν ἔρημο. Πῆγε νέος στὴν ἔρημο τριάντα χρόνων καὶ γεμάτος δύναμη σωματική, καὶ ἔδειξε τόση ὑπομονὴ στὴν πνευματικὴ ἀσκήση γιὰ ὀλόκληρα δέκα χρόνια, ὥστε νὰ καταστεῖ ἄξιος μεγάλης διακρίσεως, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τὸν ἀποκαλοῦν «παιδαριόγεροντα», ἐπειδὴ πρόκοβε στὴν ἀρετὴ πιὸ γρήγορα ἀπ' ὅ,τι στὴν ἡλικία. Ὅταν ἔγινε σαράντα χρόνων ἔλαβε ἐξουσία ἐναντίον τῶν πνευμάτων, χάρισμα θεραπείας καὶ πνεῦμα προφητείας, καὶ καταξιώθηκε νὰ δεχθεῖ καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης. Μαζί του ζοῦσαν δύο μαθητὲς του πολὺ βαθιὰ μέσα στὴν ἔρημο, πού τὴν ἔλεγαν Σκήτη, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἓνας ἦταν ὑπηρέτης του καὶ ἦταν συνέχεια κοντά του γιὰ νὰ φροντίζει τοὺς φιλοξενούμενους, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἔφευγε καὶ διέμεινε σὲ δικό του κελλί.

Ἀφοῦ πέρασε ἀρκετὸς χρόνος, βλέποντας ὁ ἅγιος μὲ τὸ διορατικὸ χάρισμά του τὸ μέλλον, εἶπε σ' ἐκεῖνον πού τὸν ὑπηρετοῦσε, τὸν ὀνομαζόμενο Ἰωάννη, ὁ ὅποιος ἀργότερα ἔγινε πρεσβύτερος στὴ θέση τοῦ ἁγίου Μακαρίου (γιατὶ ὁ μέγας Μακάριος ἀξιώθηκε νὰ γίνῃ πρεσβύτερος):

Ἄκουσέ με, ἀδελφέ Ἰωάννη, καὶ φύλαξε τὴ συμβουλή μου καὶ θὰ μπορέσει αὐτὴ νὰ σὲ βοηθήσει. Γιατὶ σὲ πειράζει, ναι σὲ πειράζει τὸ πνεῦμα τῆς φιλαργυρίας. Ἔτσι ἐγὼ ἀντιλήφθηκα. Καὶ γνωρίζω, ὅτι ἂν ἀκούσεις τὴ συμβουλή μου, θὰ τελειώσεις τὴν ἐδῶ ζωὴ σου ὑπηρετώντας τὸν Θεὸ σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ καὶ θὰ δοξασθεῖς καὶ «μάστιγα δὲν θὰ πλησιάσει τὸν τόπο τῆς διαμονῆς σου»²². Ἄν ὅμως τὴν παρακούσεις, θὰ ἔχεις τὸ τέλος τοῦ Γιεζῆ, ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ ὁποίου καὶ πάσχεις.

Δὲν ὑπάκουσε ὅμως στὸν ἅγιο αὐτὸν καὶ ἀθάνατο Μακάριο μετὰ τὴν κοίμησή του, ἀλλ' ὑπάκουσε σὲ ἐκεῖνον πού μὲ τὴ φιλαργυρία

22. Ψαλμ. 90, 10.

Ἰούδαν τῇ φιλαργυρία τῇ ἀγχόνῃ προσάψαντι, καὶ μετὰ ἄλλα δεκαπέντε ἔτη, ἤγουν εἴκοσι, οὕτως αὐτὸν ἐλεφαντιάσαι νοσφισάμενον τὰ τῶν πτωχῶν, ὡς μὴ εὐρεθῆναι ἐν τῷ σώματι ἀκέραιον τόπον ἐν ᾧ τις δάκτυλον πῆξι. Καὶ αὕτη τοίνυν ἐστὶν ἡ προσφητεία τοῦ ἁγίου Μακαρίου.

Περὶ μὲν οὖν βρώσεως καὶ πόσεως περιττόν ἐστι καὶ τὸ διηγῆσασθαι περὶ τούτων, ὅποτε οὐδὲ παρὰ τοῖς ῥαθυμοτέροις τῶν ἔξω μοναχῶν ἔστιν εὐρεθῆναι ἀδηφαγίαν, ἢ παρὰ τοῖς οὖσιν ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, καὶ διὰ τὴν σπάνιν τῶν χρειῶν, καὶ διὰ τὸν
10 κατὰ Θεὸν ζῆλον τῶν κατοικούντων ἐκεῖ, αἰεὶ πρὸς ἀλλήλους ἐκάστων φιλονεικούντων ὑπερβαίνειν τὸν πλησίον ταῖς διαφόροις πολιτείαις.

Περὶ δὲ τῆς ἄλλης ἀσκήσεως τούτου τοῦ οὐρανίου ἀνδρός, Μακαρίου λέγω, ἐλέγετο οὗτος ὁ ἅγιος ἀδιαλείπτως ἐξίστασθαι,
15 καὶ μᾶλλον τῷ πλείονι χρόνῳ προσδιατρίβειν Θεῷ, ἢ τοῖς ὑπὸ οὐρανὸν πράγμασιν, οὓς καὶ διάφορα φέρονται θαύματα.

Ἄνθρωπος Αἰγύπτιος ἄσωτος ἐρασθεὶς γυναικὸς ἐλευθέρας ὑπάνδρου, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὴν δελεάσαι, διὰ τὴν σωφροσύνην ταύτης πρὸς τὸν παρθενικὸν αὐτῆς ἄνδρα προσωμίλησε
20 γόητι ὁ κακόσυχος, λέγων αὐτῷ:

Ἦ ἔλον ταύτην εἰς τὸ ἀγαπήσαί με, ἢ ἔργασαί τι τῇ τέχῃ σου, ἵνα ῥίψῃ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

Λαβὼν οὖν ὁ γόης τὸ ἱκανὸν παρ' αὐτοῦ, ἐχρήσατο ταῖς ἑαυτοῦ γοητεῖαις καὶ μαγγανείαις. Καὶ μὴ δυνηθεὶς αὐτῆς ἐκοπήσαι τὸν
25 νοῦν εἰς τὸ τούτῳ συνθέσθαι, παρασκευάζει αὐτὴν ὡς φοράδα φανῆναι τοῖς αὐτὴν θεωμένοις. Ἐξωθεν τοίνυν ἐλθὼν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐν σχήματι φοράδος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔβλεπεν, καὶ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κοίτης κατακλισθεὶς, ἐξενίζετο ὅτι εἰς τὸν κράθβατον αὐτοῦ φορὰς ἀνέκειτο. Κλαίει οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ὀδύρεται,
30 μὴ εὐρίσκων τὸ πρᾶγμα· καὶ ὡς νομίζων ζῶν προσομιλεῖν, ἀποκρίσεως οὐκ ἐτύγχανεν, ὀργιζομένης τῆς γυναικός. Ἐπὶ τούτοις

ὁδήγησε τὸν Ἰούδα στὴν ἀγγχὼνη. Καὶ ἔτσι μετὰ ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια, δηλαδή συνολικὰ εἴκοσι, ἔπαθε ἔλεφαντίαση, γιατί σφετερίσθηκε τὰ χρήματα τῶν φτωχῶν, καὶ δὲν ὑπῆρχε μέρος στὸ σῶμα του καθαρὸ γιὰ νὰ τοῦ ἀκουμπήσει κανεὶς τὸ δάχτυλὸ του. Αὕτῃ λοιπὸν ἦταν ἡ προφητεία τοῦ ἁγίου Μακαρίου.

“Ὅσο γιὰ τὸ φαγητὸ καὶ τὸ ποτὸ εἶναι περιττὸ ἀκόμα καὶ νὰ μιλήσουμε γι’ αὐτὰ, τῆ στιγμῆ πού οὔτε καὶ στοὺς πιὸ ράθυμους ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἐκτὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς μπορεῖ νὰ βρεῖ κανεὶς λαιμαργία, πόσο μᾶλλον στοὺς μοναχοὺς πού κατοικοῦν στὰ μέρη αὐτὰ καὶ ἔξαιτίας τῆς ἔλλειψης τῶν ἀπαραίτητων, καὶ ἔξαιτίας τοῦ κατὰ Θεὸν ζήλου ἐκείνων πού κατοικοῦν ἐκεῖ, οἱ ὁποῖοι πάντοτε συναγωνίζονται μεταξύ τους γιὰ νὰ ξεπεράσουν τὸν διπλανὸ τους ὡς πρὸς ἓναν διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς.

Γιὰ τὴν ἄλλη ἀσκησιὸν τοῦ οὐράνιου αὐτοῦ ἀνδρα, ἐννοῶ τοῦ Μακαρίου, ἔλεγαν ὅτι ὁ ἅγιος βρισκόταν διαρκῶς σὲ ἔκσταση, καὶ τὴν περισσότερῃ ὥρα περνοῦσε μὲ τὸν Θεό, παρὰ μὲ τὰ κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸ πράγματα, γιὰ τὸν ὁποῖο μάλιστα ἀναφέρουν καὶ διαφορὰ θαύματα.

Κάποιος ἄσωτος Αἰγύπτιος ἐρωτεύθηκε μιὰ παντρεμένη, ἀλλὰ ἐλεύθερη γυναίκα, καὶ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ τὴν παρασύρει ἔξαιτίας τῆς σωφροσύνης της πρὸς τὸν ἄνδρα της, πῆγε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὸ κακὸ σὲ κάποιον μάγο καὶ τοῦ εἶπε:

“Ἡ κάνε τὴν νὰ μ’ ἀγαπήσει, ἢ νὰ μηχανευθεῖς κάτι, ὥστε νὰ τὴν διώξει ὁ ἄνδρας της.

“Ὁ μάγος, ἀφοῦ πῆρε πολλὰ χρήματα, χρησιμοποίησε τὰ μαγικά τεχνάσματα καὶ μαγγανεύματά του. Μὴ μπορώντας ὅμως ν’ ἀλλάξει τὸ μυαλό της καὶ νὰ πάει μαζί του, τὴν μεταμόρφωσε σὲ φοράδα γιὰ ὅσους τὴν ἔβλεπαν. “Ὅταν ἦρθε ἀπὸ ἔξω ὁ ἄνδρας της εἶδε τὴ γυναίκα του μὲ μορφὴ φοράδας, καὶ ὅταν ξάπλωσε στὸ κρεβάτι του παραξενεύθηκε, γιατί ἦταν ξαπλωμένη ἐπάνω σ’ αὐτὸ μία φοράδα. “Ἐκλαιγε λοιπὸν ὁ ἄνδρας της καὶ θρηνοῦσε, γιατί δὲν μποροῦσε νὰ ἐξηγήσει τὸ πρᾶγμα αὐτό. Μιλώντας της σὰν πρὸς ζῶο, δὲν ἔπαιρνε ἀπάντηση καὶ ὀργιζόταν ἡ γυναίκα. Γι’

παρακαλέσας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς κώμης, εἰς τὸν οἶκον εἰσάγει, καὶ δείκνυσι ταύτην αὐτοῖς. Οἱ δὲ οὐδ' αὐτοὶ συνῆκαν τὴν συμφορὰν τὴν καταλαβοῦσαν αὐτούς. Ἐπὶ τρεῖς τοίνυν ἡμέρας οὔτε χόρτου μετελάμβανεν ὡς φορὰς, οὔτε ἄρτου ὡς ἄνθρωπος,
 5 ἀμφοτέρων ἐστερημένη τῶν τροφῶν. Τέλος, ἵνα δοξασθῇ ὁ Θεὸς καὶ φανῇ ἡ ἀρετὴ τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀγαγεῖν αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὸν ὄσιον ἄνδρα, καὶ φορτιάσας αὐτὴν ὡς ἵππον, οὕτως αὐτὴν ἤγαγεν εἰς τὴν ἔρημον ἔνθα ᾧκει ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος. Ἐν δὲ τῷ ἐγγίσει
 10 αὐτούς, εἰσπήκισαν οἱ ἀδελφοὶ πλησίον τῆς κέλλης τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ἀπομαχόμενοι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ λέγοντες:

Τί ἤγαγες ᾧδε τὴν φορὰδα ταύτην;

Ἀποκρίνεται λέγων αὐτοῖς ἐκεῖνος:

Ἴνα ἐλεθῇ τῇ προσευχῇ τοῦ δικαίου.

15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτόν:

Τί γὰρ ἔχει κακόν;

Λέγει αὐτοῖς ἐκεῖνος:

Ἦν ὁρᾶτε φορὰδα ταύτην, γυνή μου ἦν ἀθλία, καὶ οὐκ οἶδα πῶς μετεβλήθη εἰς ἵππον καὶ σήμερον ἔχει τρεῖς
 20 ἡμέρας μηδενὸς γευσασμένη

Οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα ἀναφέρουσι τῷ θεράποντι τοῦ Χριστοῦ Μακαρίῳ, περὶ αὐτῆς ἔνδον προσευχομένῳ· ἀπεκαλύφθη γὰρ αὐτῷ ἀπὸ Θεοῦ, ἀπερχομένων αὐτῶν πρὸς αὐτόν. Καὶ διὰ τοῦτο προσηύχето φανερωθῆναι αὐτῷ τὴν αἰτίαν δι' ἣν τοῦτο ἐγένετο,
 25 ἅπερ καὶ ἤκουσεν ἐν τῇ προσευχῇ πάντα ὡς καὶ ἐγένετο. Ἀπεκρίνατο δὲ ὁ ἅγιος Μακάριος τοῖς ἀπαγγεῖλασιν αὐτῷ ἀδελφοῖς, ὅτι Φορὰδα τίς ποτε ἐνταῦθα ἤγαγε, λέγων αὐτοῖς:

Ἵμεῖς ἵπποι ἐστέ, οἱ τῶν ἵππων ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς· ἐκεῖνη δὲ γυνή ἐστιν, ὡς καὶ ἐκτίσθη, μὴ μετασχηματισθεῖσα, ἀλλὰ μόνον τοῦτο φαινομένη τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἡπατημένων.

Καὶ προσαχθείσης αὐτῷ ταύτης, εὐλογήσας ὕδωρ καὶ ἀπὸ κορυφῆς ἐκχέας αὐτῇ γυμνῇ, ἐπηύξατο τῇ ταύτης κεφαλῇ. Καὶ παραχρῆμα ἐποίησεν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ὁρώσι γυναῖκα φανῆναι.
 35 Κελεύσας δὲ αὐτῇ προσενεχθῆναι τροφάς, ἐποίησεν αὐτὴν φαγεῖν καὶ οὕτως ἰασάμενος αὐτὴν, ἀπέλυσε μετὰ τοῦ ἰδίου ἀν-

αὐτὸ παρακάλεσε τοὺς ἱερεῖς τοῦ χωριοῦ νὰ ρθοῦν νὰ τὴ δοῦν καὶ ὅταν ἦρθαν τοὺς ὀδήγησε μέσα καὶ τοὺς τὴν ἔδειξε. Οὐτε αὐτοὶ κατάλαβαν τὴ συμφορὰ πὺν τοὺς βρῆκε. Ἐπὶ τρεῖς μέρες λοιπὸν δὲν ἔτρωγε χορτᾶρι σὰν φοράδα, οὔτε ψωμὶ σὰν ἄνθρωπος, στεροῦμενη καὶ τὶς δύο τροφές. Τελικά, γιὰ νὰ δοξασθεῖ ὁ Θεὸς καὶ νὰ φανεῖ ἡ ἀρετὴ τοῦ ἁγίου Μακαρίου, σκέφθηκε ὁ ἄνδρας τῆς νὰ τὴν πάει στὴν ἔρημο, στὸν ἅγιο αὐτὸν ἄνδρα· τὴν φόρτωσε σὰν ἄλογο καὶ τὴν ὀδήγησε στὴν ἔρημο, ὅπου διέμενε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ὄταν πλησίασαν, στάθηκαν οἱ μοναχοὶ κοντὰ στὸ κελλὶ τοῦ ἁγίου Μακαρίου καὶ κατηγοροῦσαν τὸν ἄνδρα τῆς λέγοντας:

Γιατί ἔφερες ἐδῶ αὐτὴ τὴ φοράδα;

Ἀπάντησε ἐκεῖνος καὶ εἶπε:

Γιὰ νὰ λάβει ἔλεος μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ δίκαιου.

Καὶ αὐτοὶ τοῦ εἶπαν:

Τί κακὸ ἔχει;

Τοὺς λέγει ἐκεῖνος:

Αὐτὴ ἡ φοράδα πὺν βλέπετε ἦταν γυναίκα μου καὶ δὲν ξέρω πῶς μεταμορφώθηκε σὲ ἄλογο, καὶ σήμερα ἔχει τρεῖς μέρες πὺν δὲν ἔφαγε τίποτε.

Αὐτοὶ τὸ ἀνακοίνωσαν στὸν δοῦλο τοῦ Χριστοῦ Μακάριο, πὺν προσευχόταν μέσα γι' αὐτήν, γιὰ τὸ τοῦ εἶχε ἀποκαλύψει ὁ Θεὸς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς πορείας τους πρὸς αὐτόν. Καὶ γι' αὐτὸ προσευχόταν γιὰ νὰ τοῦ φανερωθεῖ ἡ αἰτία τοῦ πράγματος καὶ ἄκουσε στὴν προσευχὴ του πῶς ἔγιναν ὅλα. Ἀποκρίθηκε τότε ὁ ἅγιος Μακάριος στοὺς ἀδελφοὺς πὺν τοῦ εἶπαν, ὅτι κάποιος ἔφερε ἐδῶ μία φοράδα, καὶ εἶπε:

Ἔσεῖς εἶστε ἄλογα, πὺν ἔχετε μάτια ἀλόγων· αὐτὴ εἶναι γυναίκα, ὅπως δημιουργήθηκε, χωρὶς ν' ἀλλάξει καθόλου, ἀλλὰ μόνο φαίνεται ἔτσι στὰ μάτια ὅσων ἔξαπατήθηκαν.

Ἀφοῦ τὴν ὀδήγησαν κοντὰ του, εὐλόγησε νερὸ καὶ τὴν περιέβρεξε, καθὼς ἦταν γυμνή, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς, καὶ εἶπε εὐχὴ ἐπάνω στὸ κεφάλι τῆς. Καὶ ἀμέσως ἔκανε νὰ φανεῖ σὲ ὄλους πὺν τὴν ἔβλεπαν γυναίκα. Διέταξε νὰ τῆς φέρουν φαγητὸ καὶ τῆς ἔδωσε νὰ φάγει, καὶ ἔτσι τὴ θεράπευσε καὶ τὴν ἄφησε νὰ

δρός, εὐχαριστοῦντας τῷ Θεῷ. Ὑπέθετο δὲ αὐτῇ ὁ τοῦ Χριστοῦ ἄνθρωπος, εἰπὼν αὐτῇ:

Μηδέποτε ἀπολειφθῆς τῆς ἐκκλησίας, μηδέποτε ἀπό-
σχης τῆς κοινωνίας τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ Ταῦτα
5 γάρ τοι συνέβη, τὸ ἐπὶ πέντε ἑβδομάδας μὴ προσεληλυ-
θέναι σε τοῖς ἀχράντοις μυστηρίοις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Ἄλλη πάλιν πράξις τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀσκήσεως. Ἐν τῷ μα-
κρῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ ὑπὸ τὴν γῆν ποιήσας σύριγγα ὀρύ-
γματος ἀπὸ τῆς κέλλης ἑαυτοῦ μέχρις ἡμισταδίου, εἰς τὸ ἄκρον
10 σπήλαιον ἀπετέλεσεν. Καὶ εἴ ποτε πλείονες αὐτῷ ὄχλουν, κρυ-
πτῶς ἐκ τῆς κέλλης αὐτοῦ ἐξιὼν ἀπίει εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ οὐ-
δεὶς αὐτὸν ἠῦρισκεν. Διηγεῖτο οὖν ἡμῖν τις τῶν σπουδαίων αὐ-
τοῦ μαθητῶν λέγων, ὅτι:

Ἀπὼν ἕως τοῦ σπηλαίου διὰ τῆς σύριγγος, εἰκοσιπέσα-
15 ρας ἐποίει προσευχάς, καὶ ἐρχόμενος πάλιν τὰς αὐτάς

Περὶ τούτου ἐξῆλθε φήμη, ὅτι καὶ νεκρὸν ἤγειρεν, ἵνα αἵρε-
τικὸν πείσῃ τὸν μὴ ὁμολογοῦντα ἀνάστασιν εἶναι σωμάτων. Καὶ
αὕτη ἡ φήμη ἐκράτει περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τούτῳ τῷ ἁγίῳ ἀνδρὶ προσηνέχθη τίς ποτε νεανίσκος δαι-
20 μονιῶν, παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς ὀλοφυρομένης περὶ αὐτόν, δυσι
νεανίσκοις συνδεδεμένος ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν. Ὅς ταύτην
τὴν ἐνέργειαν εἶχεν ὁ δαίμων, μετὰ τὸ φαγεῖν τριῶν μοδίων ἄρ-
τους καὶ πιεῖν ἀμφορέα Κιλικίσιον ὕδατος, ἅπερ ἐρευγόμενος
εἰς ἄτμον ἀνέλκε τὰ βρώματα. Οὕτω γὰρ ἀνηλίσκοντο τὰ βρω-
25 θέντα παρ' αὐτοῦ καὶ ποθέντα, ὡς ὑπὸ πυρός Ἔστι γὰρ καὶ τά-
γμα δαιμονίων τὸ λεγόμενον πύρινον. Διαφοραὶ γάρ εἰσι τῶν
δαιμονίων, ὥσπερ καὶ τῶν ἀνθρώπων, οὐκ οὐσίας ἀλλασσομέ-
νης, ἀλλὰ τῆς γνώμης ἀλλοιουμένης Οὗτος τοίνυν ὁ νεανίσκος
μὴ ἐπαρκούμενος παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς, πολλάκις τὴν ἰδίαν
30 ἦσθιε κόπρον καὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔπινεν οὖρον. Κλαιούσης οὖν τῆς
μητρὸς αὐτοῦ καὶ σφόδρα ἀνιωμένης ἐπὶ τῇ συμφορᾷ ἀπορ-
ρήτῳ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ πολλὰ παρακαλούσης τὸν ἅγιον καὶ
δεομένης, λαβὼν ἐκεῖνον ὁ ἀήττητος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ Μα-

φύγει μαζί με τὸν ἄνδρα της, οἱ ὅποιοι εὐχαριστοῦσαν τὸν Θεό. Τὴ συμβούλεψε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εἶπε:

Ποτέ νὰ μὴ λείπεις ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, οὔτε καὶ ποτέ νὰ ἀπέχεις ἀπὸ τὴν κοινωνία τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Γιατὶ αὐτὰ συνέβηκαν, ἐπειδὴ ἐπὶ πέντε ἑβδομάδες δὲν κοινωνήσες τὰ ἄχραντα μυστήρια τοῦ Σωτήρα μας.

“Ἄλλο πάλι γεγονός ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀσκησὴ του. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν πολλῶν χρόνων ποὺ ἔζησε ἀνοιξε ὑπόγεια σύραγμα ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ ἔχοντας μῆκος μισὸ στάδιο²³ καὶ ἔκανε στὸ τέλος της σπηλιά. Καὶ ἂν κάποτε τὸν ἐνοχλοῦσε πλῆθος ἐπισκεπτῶν ἔβγαινε κρυφὰ ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ πήγαινε στὴ σπηλιά καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὸν βρεῖ κανένας. Μᾶς ἔλεγε λοιπὸν κάποιος ἀπὸ τοὺς σημαντικοὺς μαθητὲς του:

“Ὅταν ἔφευγε γιὰ τὴ σπηλιά ἔλεγε εἰκοσιτέσσερις προσευχές, καὶ ἐπιστρέφοντας πάλι τὸσες.

Διαδόθηκε φήμη γι’ αὐτόν, ὅτι ἀνέστησε καὶ νεκρὸ γιὰ νὰ πείσει κάποιον αἰρετικό, ποὺ ἔλεγε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάσταση νεκρῶν. Καὶ αὐτὴ ἡ φήμη γι’ αὐτόν κυκλοφοροῦσε στὴν ἔρημο.

Σ’ αὐτόν τὸν ἅγιο ἄνθρωπο ἔφεραν κάποτε ἕναν νεαρὸ δαιμονισμένο μετὰ τὴ μητέρα του νὰ κλαίει δίπλα του καὶ δεμένο καὶ ἀπὸ τὶς δύο μεριές μετὰ δύο ἄλλους νέους. Ὁ δαίμονας ἐνεργοῦσε μετὰ τὸν ἕξῃς τρόπο· ἀφοῦ ἔτρωγε τρία μόδια²⁴ ψωμὶ καὶ ἔπινε ἕνα δοχεῖο κιλικίσιο νερό, ρευόταν στὴ συνέχεια καὶ διέλυε τὶς τροφές σὲ ἄτμῳ. Ἔτσι λοιπὸν διαλύονταν ὅσα ἔτρωγε καὶ ἔπινε σὰν ἀπὸ φωτιά. Γιατὶ ὑπάρχει καὶ τάγμα δαιμόνων ποὺ λέγεται “πύρινο”. Ὑπάρχουν δηλαδὴ διαφορὲς στοὺς δαίμονες, ὅπως καὶ στοὺς ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἔχουν βέβαια διαφορετικὴ οὐσία, ἀλλὰ μεταβαλλόμενη γνώμη. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ νέος, ἐπειδὴ δὲν πρόφθανε ἡ μητέρα του, πολλὰς φορὲς ἔτρωγε τὶς ἀκαθαρσίες του καὶ ἔπινε τὰ οὖρα του. Καθὼς λοιπὸν ἔκλαιγε ἡ μητέρα του καὶ ἦταν πολὺ στενοχωρημένη γιὰ τὴν ἀκατονόμαστη συμφορὰ τοῦ γιοῦ της καὶ παρακαλοῦσε μετὰ ἐπιμονὴν τὸν ἅγιο καὶ τὸν ἰκέτευε, τὸν πῆρε ὁ ἀνίκητος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Μακάριος, τὸν εὐλόγησε καὶ ἀπηύθυ-

23. Ἐνα στάδιο ἰσοῦται μετὰ 185 μέτρα.

24. Ἐνα μόδιο = 8,75 λίτρες.

κάριος, ἐπηύξατο αὐτῷ τὸν Θεὸν ἱκετεύων. Καὶ μετὰ μίαν καὶ δευτέραν ἡμέραν ὑπελώφησεν τοῦ δεινοῦ πάθους ὁ δαίμων. Λέγει οὖν τότε τῇ τοῦ νεανίσκου μητέρι ὁ ἅγιος Μακάριος:

Πόσον ἐθέλεις ἐσθίειν σου τὸν υἱόν;

5 Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο λέγουσα:

Δέομαί σου, δεκάλιτρον κέλευσον ἄρτου.

Ἐπιτιμήσας δὲ αὐτῇ σφοδρῶς ὡς πολὺ εἰρηκυίας, εἶπεν:

ᾧ ὦ γύναι, τί τοῦτο ἐλάλησας;

Καὶ ἐπευξάμενος τῷ νεανίσκῳ ἑπτὰ ἡμέραις μετὰ νηστείας, καὶ
10 ἐξελάσας ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἀλάστορα δαίμονα τῆς πολυφαγίας, ἔστησεν αὐτῷ τὴν δίαιταν τῆς τροφῆς εἰς τρίλιτρον ἄρτου, ὡς ὀφείλειν αὐτὸν ἐργαζόμενον τοῦτο ἐσθίειν. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι καὶ τῇ θεοφορήτῳ αὐτοῦ πολιτεία ἀποθεραπεύσας τὸν παῖδα, ἀπέδωκε τῇ μητέρι ὁ πάσης δαμονικῆς ἐν-
15 εργείας ἀνανταγώνιστος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς Μακάριος.

Ταῦτα τὰ παράδοξα θαύματα πεποιήκεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἑαυτοῦ γνησίου φίλου Μακαρίου, οὗ ἡ ἀθάνατος ψυχὴ νῦν μετ' ἀγγέλων ἐστί. Τῷ ἁγίῳ τούτῳ ἐγὼ οὐ συντετύχηκα· πρὸ ἐνιαυτοῦ γὰρ τῆς εἰς ἔρημον εἰσόδου ἐμῆς οὔτος ὁ πολεμιστῆς τῶν
20 ἀλόγων παθῶν ἐκεκοίμητο.

Τῷ δὲ ὁμοζύγῳ τούτου τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως καὶ τῷ ὁμωνύμῳ τοῦ σεβασμίου ὀνόματος, λέγω δὴ τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ, συντετύχηκα πρεσβυτέρῳ ὄντι τῶν λεγομένων Κελλίων, εἰς ἃ Κελλία παρώκησα ἐγὼ ἐνναετίαν, ἐν οἷς τρία ἔτη
25 μοι ἐπέζησεν ὁ μακάριος οὔτος καθεζόμενος ἐν ἡσυχίᾳ. Καὶ τὰ μὲν εἶδον ἐγὼ παρ' αὐτοῦ τῆς ἀρίστης αὐτοῦ πολιτείας ἔργα καὶ σημεῖα, τὰ δὲ παρὰ τῶν τούτῳ συμβιωσάντων μεμάθηκα, τὰ δὲ καὶ παρ' ἐτέρων πλειόνων ἀκήκοα.

Οὔτος θεασάμενός ποτε παρὰ τῷ μεγάλῳ πατρὶ Ἀντωνίῳ
30 βαῖα ἐκλεκτὰ αὐτὸν ἐργαζόμενον, ἤτησε παρ' αὐτοῦ μίαν δέσμην τῶν βαῖων. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος:

Γέγραπται, «οὐκ ἐπιθυμήσεις τὰ τοῦ πλησίον σου».

Καὶ μόνον εἰπόντος, εὐθέως τὰ βαῖα πάντα, ὡς ὑπὸ πυρὸς ἐφρύγη. Ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀντώνιος, ἔφη τῷ Μακαρίῳ:

νε παράκληση στὸν Θεό. Μετὰ ἀπὸ ἀπὸ μία ἢ δύο μέρες περιόρισε ὁ δαίμονας τὸ πάθος. Λέγει λοιπὸν τότε ὁ ἅγιος Μακάριος στὴ μητέρα τοῦ νεαροῦ:

Πόσο θέλεις νὰ τρώγει ὁ γιός σου;

Αὐτὴ ἀποκρίθηκε καὶ εἶπε:

Πρόσταξε, σὲ παρακαλῶ, νὰ τρώγει δέκα λίτρες ψωμί.

Τὴν ἐπιτίμησε πολὺ αὐστηρὰ γιατί πρότεινε πολὺ, καὶ εἶπε:

Γυναίκα, γιατί τὸ εἶπες αὐτό;

Καὶ ἀφοῦ εἶπε εὐχὴ στὸν νέο καὶ νήστεψε ἑφτά μέρες καὶ ἔδιωξε ἔτσι τὸν ἄθλιο δαίμονα τῆς πολυφαγίας, ὄρισε τὴ δίαιτὰ του σὲ τρεῖς λίτρες ψωμοῦ, γιατί ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ τρώγει. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ θεοφορούμενη ζωὴ του γιάτρεψε τὸ παιδί καὶ τὸ ἔδωσε στὴ μητέρα του ὁ ἀκατανίκητος γιὰ κάθε δαιμονικὴ δύναμη ἄθλητῆς τοῦ Χριστοῦ Μακάριος.

Αὐτὰ τὰ παράδοξα θαῦματα τὰ ἔκανε ὁ Θεὸς μὲ τὸν γνήσιο φίλο του Μακάριο, ἡ ἀθάνατη ψυχὴ τοῦ ὁποίου βρίσκεται τὴν ὥρα μαζὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους. Τὸν ἅγιο αὐτὸν ἐγὼ δὲν τὸν συνάντησα. Γιατὶ αὐτὸς ὁ πολεμιστῆς τῶν παράλογων παθῶν κοιμήθηκε ἓνα χρόνο πρὶν ἀπὸ τὴν εἴσοδό μου στὴν ἔρημο.

Τὸν ἰσότιμο ὅμως μὲ αὐτὸν στὰ ἔργα τῆς πίστεως καὶ μὲ τὸ ἴδιο σεβάσιμο ὄνομά του, τὸν ἅγιο Μακάριο ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, τὸν συνάντησα ὄντας πρεσβύτερο στὰ λεγόμενα “Κελλιά”. Στὰ Κελλιά αὐτὰ διέμεινα ἐγὼ ἑννέα χρόνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ τρία χρόνια τὰ ἔζησε ὁ μακάριος αὐτὸς σ' αὐτὰ μὲ ἡσυχία. Ἄλλα ἔργα καὶ σημάδια τῆς ἀσκησῆς του τὰ εἶδα ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἄλλα τὰ ἔμαθα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔζησαν μαζὶ του, καὶ ἄλλα τὰ ἄκουσα ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους.

Αὐτὸς εἶδε κάποτε βᾶγια ἐκλεκτὰ δίπλα στὸν μεγάλο πατέρα Ἀντώνιο, ἐνῶ αὐτὸς τὰ δούλευε, καὶ ζήτησε μιὰ δεσμίδα. Τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἀντώνιος:

Εἶναι γραμμένο· «δὲν θὰ ἐπιθυμήσεις ὅσα ἀνήκουν στὸν πλησίον σου»²⁵.

Μόλις τὸ εἶπε κᾶηκαν ὅλα τὰ βᾶγια σὰν ἀπὸ φωτιὰ. Βλέποντᾶς το αὐτὸ ὁ Ἀντώνιος εἶπε στὸν Μακάριο.

25. Ἐξ. 20, 17.

Ἴδου ἀναπέπαιται τὸ Πνεῦμα ἐπὶ σέ, καὶ ἔση μοι λοιπὸν τῶν ἐμῶν ἀρετῶν κληρονόμος.

Ἐκεῖθεν πάλιν αὐτὸν ὁ διάβολος εὗρεν ἐν τῇ ἐρήμῳ λίαν κεκμηκότα τῷ σώματι, καὶ φησι πρὸς αὐτόν:

5 Ἴδου τὴν χάριν εἴληφας Ἀντωνίου. Τί δήτα μὴ κέχρησαι τῷ ἀξιώματι, καὶ αἰτεῖς παρὰ Θεοῦ βρώματα καὶ ἰσχὺν πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν;

Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτόν:

10 Ἰσχύς μου καὶ ὑμνησίς μου ὁ Κύριός ἐστιν· σὺ δὲ οὐκ ἐκπειράσεις τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ

Ποιεῖ οὖν φαντασία ὁ διάβολος κάμηλον ἀχθοφόρον διὰ τῆς ἐρήμου πλαζομένην, ἔχουσαν πάντα τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἐπιτήδεια, ἣτις ἰδοῦσα τὸν Μακάριον ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐκάθισεν. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν αὐτὸ φάντασμα εἶναι, ὅπερ καὶ ἦν, ἔστη εἰς προσ-
15 ευχήν ἢ δὲ εὐθύς εἰς τὴν γῆν κατεπόθη.

Οὗτος ἀνὴρ Μακάριος, πολιτικὸς ὑπάρχων, συνήφθη ποτὲ τῷ μεγάλῳ Μακαρίῳ, καὶ ὡς ἔμελλον διαπορθμεύειν τὸν Νεῖλον, συνέβη εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς πορθμεῖον μέγιστον, ἐν ᾧ τριβουνοὶ τινες μετὰ πολλοῦ κόμπου εἰσεληλύθησαν, ῥέδιον ἔχοντες ὀλό-
20 χαλκον, καὶ χρυσοχαλίνους ἵππους, καὶ δορυφόρους τινὰς στρατιώτας, καὶ κλοιοφόρους παῖδας χρυσοζώνους τινάς. Ὡς οὖν εἶδον τοὺς μοναχοὺς οἱ τριβουνοὶ ῥάκη παλαιὰ ἐνδεδυμένους καὶ καθημένους εἰς τὴν γωνίαν, ἐμακάριζον αὐτῶν τὴν εὐτέλειαν. Εἰς δὲ ἕξ αὐτῶν τῶν τριβούνων ἔφη πρὸς αὐτούς:

25 Μακάριοί ἐστε ὑμεῖς οἱ τῷ κόσμῳ ἐμπαίξαντες.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πολιτικὸς Μακάριος εἶπε πρὸς αὐτούς:

Ἡμεῖς μὲν τῷ κόσμῳ ἐνεπαίξαμεν, ὑμῖν δὲ ὁ κόσμος ἐνεπαίξεν. Γίνωσκε δὲ ὅτι οὐχ ἐκόν, ἀλλὰ προφητεύων τοῦτο εἶρηκας. Ἀμφότεροι γὰρ Μακάριοι καλούμεθα.

30 Ὁ δὲ κατανυχθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπελθὼν οἴκοι ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια, καὶ μονάζειν ἠρήσατο, ποιήσας πολλὰς ἐλεημοσύνας.

Ἄλλοτε δὲ σταφυλῆς πεμφθείσης αὐτῷ νεαρῶς ἐπιθυμήσαντι μεταλαβεῖν, ἐνδεικνύμενος τὴν ἐγκράτειαν, ἀπέστειλεν αὐτὴν

Αὐτὸ εἶναι ἀπόδειξη ὅτι τὸ Πνεῦμα ἀναπαύθηκε σὲ σένα
καὶ θὰ γίνεις στὸ ἐξῆς κληρονόμος τῶν ἀρετῶν μου.

Ἐκεῖ στὴν ἔρημο ὁ διάβολος τὸν βρῆκε κουρασμένο σωματικά καὶ
τοῦ εἶπε:

Νὰ, ἔχεις λάβει τὴ χάρη τοῦ Ἀντώνιου. Γιατί λοιπὸν δὲν
χρησιμοποιεῖς τὸ ἀξίωμα αὐτό; Γιατί δὲν ζητᾶς ἀπὸ τὸν
Θεὸ τροφὲς καὶ δύναμη γιὰ ὁδοιπορία;

Καὶ αὐτὸς ἀπάντησε σ' αὐτόν:

Δύναμη καὶ δοξολογία μου εἶναι ὁ Κύριος· ἀλλὰ σὺ δὲν θὰ
πειράξεις τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ.

Κάμνει λοιπὸν τότε ὁ διάβολος φανταστική καμῆλα νὰ τριγυρίζει
στὴν ἔρημο, ὄντας φορτωμένη μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, ἢ ὁποῖα ὅταν
εἶδε τὸν Μακάριο σταμάτησε μπροστά του. Αὐτὸς θεωρώντας τὴν
φάντασμα, πράγμα πού καὶ ἦταν, σταμάτησε καὶ προσευχήθηκε,
καὶ αὐτὴ χάθηκε ἀμέσως μέσα στὴ γῆ.

Αὐτὸς ὁ Μακάριος, πού ἦταν πολιτικός, συνάντησε κάποτε τὸν
μεγάλο Μακάριο καὶ ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ περάσουν τὸν Νεῖλο,
μπῆκαν σὲ μεγάλο πλοῖο, στὸ ὁποῖο μπῆκαν καὶ κάποιοι τριβούνοι
γεμάτοι ἀπὸ ἔπαρση, ἔχοντας ὀλοχάλκινη ἄμαξα καὶ ἄλογα μὲ
χρυσὰ χαλινάρια καὶ ἀρκετοὺς βοηθοὺς στρατιῶτες καὶ κάποιους
ὑπηρέτες μὲ χρυσὲς ζῶνες καὶ μὲ ὄργανα γιὰ βασανισμό. Ὅταν λοι-
πὸν εἶδαν οἱ τριβούνοι τοὺς μοναχοὺς νὰ φοροῦν παλιὰ κουρελια-
σμένα ροῦχα καὶ νὰ κάθονται στὴ γωνιά, μακάριζαν τὴν ἀπλότητά
τους. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τριβούνους εἶπε τότε σ' αὐτούς:

Εἶστε μακάριοι ἐσεῖς πού ἔχετε χλευάσει τὸν κόσμο.

Ἀποκρίθηκε ὁ πολιτικός Μακάριος καὶ εἶπε σ' αὐτούς:

Ἐμεῖς βέβαια χλευάσαμε τὸν κόσμο, ἐνῶ ἐσᾶς σᾶς χλεύασε
ὁ κόσμος. Καὶ νὰ ξέρεις, ὅτι αὐτὸ δὲν τὸ εἶπες μὲ τὴ θέλησή
σου, ἀλλὰ προφητεύοντας. Γιατί καὶ οἱ δύο ὀνομαζόμεστε
Μακάριοι.

Ἐνίωσε αὐτὸς συντριβὴ ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια, πῆγε στὸ σπίτι του καὶ
ἀποφάσισε νὰ γίνεῖ μοναχός, κάνοντας πολλὰ ἐλεημοσύνες.

Μιὰ ἄλλη φορὰ τοῦ ἔστειλαν φρεσκοκομμένα σταφύλια καὶ
παρόλη τὴν ἐπιθυμία του νὰ τὰ φάγει, δείχνοντας τὴν ἐγκράτειά

πρὸς ἀδελφόν τινα κάμνοντα, καὶ αὐτὸν σταφυλὴν ἐπιθυμοῦν-
 τα, ὃς δεξάμενος καὶ λίαν περιχαρῆς γενόμενος, κρύπτειν ἑαυ-
 τοῦ τὴν ἐγκράτειαν βουλόμενος, πρὸς ἄλλον αὐτὴν ἀδελφὸν ἐξ-
 ἀπέστειλεν, ὡς αὐτὸς ἀνορέκτως ἔχων περὶ τὸ βρῶμα. Δεξάμε-
 5 νος δὲ πάλιν κακείνος τὸ αὐτὸ πεποίηκε, λίαν ποθῶν καὶ αὐτὸς
 μεταλαβεῖν. Ὡς δὲ λοιπὸν εἰς πολλοὺς ἀδελφοὺς ἦλθον αἱ στα-
 φυλαί, μηδενὸς βουληθέντος αὐτῶν μεταλαβεῖν, ὁ τελευταῖος λα-
 βῶν, πρὸς Μακάριον πάλιν ἀπέστειλεν, ὡς μέγα δῶρον αὐτῷ χα-
 ριζόμενος. Ἐπιγνοὺς δὲ αὐτὰς ὁ Μακάριος καὶ πολυπραγμονή-
 10 σας, ἐθαύμασεν εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν ἐγ-
 κρατεία, καὶ οὐδὲ αὐτὸς αὐτῶν τέως μετείληφεν.

Ἡ μὲν οὖν ἄσκησις τοῦ μεγάλου Μακαρίου, ἣν ἐγὼ καὶ πολ-
 λοὶ παρ' αὐτῷ ἠκριθώσαμεν, ἦν αὕτη. Εἴ τι ἀκήκοε πάποτε τινα
 πεποικῶτα ἔργον ἀσκήσεως, διαπύρως πάντως τοῦτο κατώρ-
 15 θωσεν. Ἀκούσας οὖν παρὰ τινων, ὅτι οἱ Ταβεννησιῶται διὰ πά-
 σης τῆς Τεσσαρακοστῆς ἐσθίουσιν ἄπυρον, ἔκρινεν οὗτος ὁ ἅ-
 γιος ἐπὶ ἑπταετίαν διὰ πυρὸς διερχόμενον μὴ φαγεῖν, πλὴν λα-
 χάνων ὠμῶν, εἴ ποτε δὲ καὶ παρεῦρεν, ἢ ὀσπριδίων βρεκτῶν,
 μηδενὸς ἄλλου γευσάμενος ἐν ἐκείνοις τοῖς ἑπτὰ ἔτεσιν. Κατορ-
 20 θῶσας οὖν τοῦτο, κατέπτυσεν ταύτης τῆς πολιτείας. Ἦκουσε δὲ
 περὶ τινος ἄλλου οὗτος ὁ ἄριστος τῶν μοναχῶν, ὅτι ἄρτου λί-
 τραν ἐσθίει, καὶ τοῦτον ζηλώσας, κλάσας τὸ βουκελλάτον, ὃ εἶ-
 χεν, κατήγαγεν εἰς κεράμια, κρίνας τοσοῦτον μόνον ἐσθίειν, ὅ-
 σον ἂν ἡ χεὶρ ἀνερέγκη. Μεγάλῃ δὲ καὶ αὕτη σώματος σκληρα-
 25 γωγία. Διηγεῖτο γὰρ ἡμῖν χαριεντιζόμενος, ὅτι:

Περιεδρασσομένη μὲν πλειόνων κλασμάτων, οὐ συνεχω-
 ρούμενη δὲ ἐξενεγκεῖν ὑπὸ τοῦ στενοῦ τῆς ὀπῆς Ὁ τελώ-
 νης γὰρ μου οὐ συνεχώρει, φησίν, τὸ παντελῶς με ἐσθίειν.

Ἐπὶ ὅλα οὖν τρία ἔτη ταύτην ἠσκησε τὴν ἐγκράτειαν, τέσσαρας
 30 ἢ πέντε οὐγγίας ἐσθίων, καὶ τὸ ἀντίρροπον τούτων πίνων ὕδωρ.
 Ξέστην δὲ ἐλαίου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν ἀνήλω εἰς τροφήν.

Ἄλλη ἄσκησις τοῦ ἀθλητοῦ. Ἐκρινεν οὗτος ὁ ἀδάμας ὕ-
 πνον περιγενέσθαι. Καὶ τοῦτο διηγῆσατο, ὅτι:

Οὐκ εἰσῆλθον ὑπὸ στέγην ἐν ὄλοις εἴκοσι νυχθημέροις,

του, τὰ ἔστειλε σὲ κάποιον ἀδελφὸ ἀσθενὴ πού ἐπιθυμοῦσε καὶ αὐτὸς σταφύλια. Αὐτὸς παίρνοντάς τα χάρηκε πολύ, τὰ ἔστειλε ὅμως σ' ἄλλον μοναχό, μὲ τὴν πρόφαση ὅτι δὲν εἶχε ὄρεξη γιὰ φαί, θέλοντας ἔτσι νὰ κρυψεῖ τὴν ἐγκράτειά του. Κι ἐκεῖνος μόλις τὰ ἔλαβε ἔκανε τὸ ἴδιο, ἂν καὶ ἤθελε καὶ αὐτὸς πολὺ νὰ φάγει σταφύλια. Ἐφοῦ πῆγαν τὰ σταφύλια σὲ πολλοὺς ἀδελφοὺς καὶ κανένας δὲν ἤθελε νὰ τὰ φάγει, τὰ πῆρε ὁ τελευταῖος καὶ τὰ ξαναέστειλε στὸν Μακάριο, σὰν νὰ τοῦ ἔκανε μεγάλο δῶρο. Τὰ γνώρισε ὁ Μακάριος καὶ ἀφοῦ τὰ καλοεξέτασε, θαύμασε γι' αὐτὸ καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἐγκράτειά τους, καὶ οὔτε ὁ ἴδιος τὰ ἔφαγε πιά.

Ἡ ἄσκηση λοιπὸν τοῦ μεγάλου Μακαρίου, τὴν ὁποία ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι ἐξακριβώσαμε, ἦταν ἡ ἐξῆς. Ἄν ἄκουε κάποτε γιὰ κάποια ἄσκηση, τὴν ἔκαμνε ὅπωςδήποτε μὲ πολλὴ ὄρεξη. Ἀκούοντας ἀπὸ κάποιους, ὅτι οἱ Ταβεννησιῶτες ὅλη τὴ Τεσσαρακοστὴ δὲν τρῶνε μαγειρεμένο φαγητό, ἀποφάσισε γιὰ μία ἑπταετία νὰ μὴ φάγει καὶ αὐτὸς ὅ,τιδήποτε μαγειρεμένο, παρὰ μόνο ὠμὰ λάχανα, κι αὐτὰ ὅταν τὰ ἔβρισκε, καὶ βρεγμένα ὄσπρια· τίποτε ἄλλο δὲν ἔφαγε κατὰ τὴ διάρκεια ἐκείνων τῶν ἑπτὰ χρόνων. Ὅταν λοιπὸν τὸ κατόρθωσε αὐτό, σταμάτησε στὸ ἐξῆς αὐτὴ τὴν ἄσκηση. Ἀκουσε ὁ ἄριστος αὐτὸς μοναχός, ὅτι κάποιος ἄλλος τρώγει μία λίτρα ψωμί καὶ θέλοντας νὰ τὸν μιμηθεῖ, κομματίασε τὸ παξιμάδι πού εἶχε, τὸ ἔρριξε σὲ πῆλινο δοχεῖο, κι ἀποφάσισε νὰ τρώγει μόνο ὅσο μπορούσε νὰ πιάσει τὸ χέρι του. Εἶναι μεγάλη κι αὐτὴ ἡ σκληρωγῶν τῶν σώματος. Μᾶς διηγόταν χαριτολογώντας:

Ἐπιανα βέβαια περισσότερα κομμάτια, ὅμως δὲν μπορούσα νὰ τὰ βγάλω ἀπὸ τὴ στενὴ τρύπα. Γιατὶ ὁ τελώνης, λέγει, δὲν μὲ ἐπέτρεπε νὰ τὰ βγάλω καὶ νὰ τὰ φάγω ὅλα.

Γιὰ τρία λοιπὸν ὀλόκληρα χρόνια ἔκανε αὐτὴ τὴν ἄσκηση τῆς ἐγκράτειας, τρώγοντας τέσσερις ἢ πέντε οὐγγιῆς ψωμί, καὶ πίνοντας τὸ ἀνάλογο μὲ αὐτὸ νερό. Ὅλο τὸ χρόνο κατανάλωνε μᾶς λίτρα λάδι.

Ἄλλη ἄσκηση τοῦ ἀθλητῆ. Ἀποφάσισε αὐτὸς ὁ σκληρὸς σὰν τὸ διαμάντι νὰ νικήσει τὸν ὕπνο. Μᾶς διηγήθηκε λοιπὸν:

Δὲν μπῆκα σὲ στέγη γιὰ εἴκοσι μερὸνυχτα γιὰ νὰ νικήσω

ἵνα νικήσω ὕπνον· τοῖς μὲν καύμασι φλεγόμενος τὴν ἡμέραν, τῇ δὲ νυκτερινῇ στυφόμενος ψυχρότητι.

Καὶ ὡς ἔλεγεν οὗτος, ὅτι·

Εἰ μὴ τάχιον ὑπὸ στέγην εἰσῆλθον καὶ ἐχρησάμην ὕπνω,
 5 οὕτως ἐξηράνθη μου ὁ ἐγκέφαλος, ὡς εἰς ἔκστασιν με
 ἐλάσαι λοιπόν. Καὶ τὸ ὅσον ἐν ἐμοί, φησὶν, ἐνίκων τὸν ὕ-
 πνον, τὸ δὲ ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει τῇ χρεῖαν ἐχούση τοῦ ὕ-
 πνου, παρεχώρησα ταύτη.

Τοῦ ἀγίου τούτου καθεζομένου ὑπὸ πρῶι ἐν τῷ κελλίῳ, κώ-
 10 ναψ στάς ἐπὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἐκέντησεν. Ἀλγήσας δὲ κατέαξε
 τοῦτον τῇ χειρὶ μετὰ τὸ κορεσθῆναι τοῦ αἵματος. Κατεγνωκῶς
 οὖν ὕστερον ἑαυτοῦ ὡς ἑαυτὸν ἐκδικήσαντος, καταδικάζει ἑαυ-
 τόν, ὥστε εἰς τὸ ἔλος τῆς Σκήτεως, ὃ ἐστὶν ἐν τῇ Πανερήμῳ, κα-
 θεσθῆναι γυμνὸν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἔνθα οἱ κώνωπες δύνανται καὶ
 15 συάγων δέρματα τιτράν, ὡς σφήκες ὄντες μεγάλοι. Οὕτως ὅλος
 ὑπ' αὐτῶν κατετρώθη, ὡς καὶ σπονδύλους ἐξενεγκεῖν δι' ὅλου
 τοῦ σώματος, ὡς καὶ τινες νομίσαι ὅτι ἐλεφαντία ἐστίν. Ἐπανελ-
 θὼν οὖν εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ μετὰ τοὺς ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς φωνῆς
 ἐγνωρίζετο μόνον, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ κύριος Μακάριος

20 Ἐπεθύμησέ ποτε οὗτος ὁ αὐτός, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο,
 εἰς τὸ κηποτάφιον εἰσελθεῖν τοῦ Ἰαννοῦ καὶ Ἰαμβροῦ τῶν μά-
 γων τῶν ἐπὶ τοῦ Φαραά, χάριν ἱστορίας ἢ καὶ συντυχίας τῶν
 ἐκεῖσε δαιμόνων. Ἐλέγετο γὰρ παμπόλλους καὶ χαλεπούς ἀπο-
 κεκληρωῶσθαι παρ' αὐτῶν ἐκείνων τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δαίμονας δι'
 25 ὑπερβολὴν τῆς ἀτίμου τέχνης αὐτῶν. Τοῦτο δὲ τὸ κηποτάφιον
 γέγονε παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰαννοῦ καὶ Ἰαμβροῦ τῶν ἀδελφῶν, δι'
 ὑπερβολὴν τῆς μαγικῆς τέχνης τὰ πρῶτα ἐχόντων κατ' ἐκεῖνο
 καιροῦ παρὰ τῷ Φαραά. Ὡς οὖν πολλὴν κεκτημένοι τὴν δυνα-
 στείαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνῳ, ἐκ τετραπέ-
 30 δων λίθων ἔκτισαν τὸ ἔργον ἐκεῖνο, ἐν αὐτῷ μνημα πεποιηκότες,
 καὶ χρυσὸν πολὺν ἀποθέμενοι. Ἐφύτευσαν δὲ καὶ δένδρα παν-
 τοῖα, καὶ φρέαρ ὕδατος μέγιστον ὠρυξαν· ὕπικμος γὰρ ἐστὶν ὁ
 τόπος. Ταῦτα δὲ πάντα ἐποίησαν, ἐλπίζοντες μετὰ τὴν ἐντεῦθεν
 ἐκεῖσε ἄφιξιν ἐν τούτῳ τῷ παραδείσῳ τρυφᾶν. Τέλος οὖν ἀγνο-

τὸν ὕπνο. Τὴν ἡμέρα κατακαιγόμενον ἀπὸ τὸν καύσωνα, καὶ τὸ βράδυ ξεπάγιαζα ἀπὸ τὸ ψύχος.

Καὶ ὅπως ἔλεγε αὐτός:

“Ἄν δὲν πήγαινα ἀμέσως κάτω ἀπὸ στέγη γιὰ νὰ κοιμηθῶ, ὅπωςδήποτε θὰ ἔχανα τὸ μυαλό μου, πού τόσο εἶχε ξεραθεῖ. Καὶ ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ μένα, ἔλεγε, νίκησα τὸν ὕπνο· ὅσο ὅμως ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση, πού ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸν ὕπνο, αὐτὸ τῆς τὸ παραχώρησα.

Αὐτὸς ὁ ἅγιος, ἐνῶ καθόταν ἓνα πρωὶ στὸ κελλί του, ἓνα κουνούπι στάθηκε στὸ πόδι του καὶ τὸν τσίμπησε. Ἐπειδὴ πόνεσε, τὸ σκότωσε μὲ τὸ χέρι του, ἀφοῦ αὐτὸ χόρτασε ἀπὸ τὸ αἷμα του. Στὴ συνέχεια ὅμως κατηγόρησε τὸν ἑαυτό του ἐπειδὴ ἐκδικήθηκε μὲ αὐτό, καὶ τὸν καταδίκασε νὰ μείνει γυμνὸς γιὰ ἕξι μῆνες στὸ ἔλος τῆς Σκήτης, πού βρίσκεται στὴν Πανέρημο, ὅπου τὰ κουνούπια, ὄντας μεγάλα σὰν σφήκες, μποροῦν νὰ τρυπήσουν καὶ δέρματα ἀγριόχοιρων. Ἔτσι τὸν κατέφαγαν ὀλόκληρο καὶ ἔβγαλε καὶ ἐξογκώματα σ’ ὅλο του τὸ σῶμα, ὥστε νὰ νομίσουν μερικοὶ ὅτι ἔπαθε ἐλεφαντίαση. Ὅταν γύρισε στὸ κελλί του μετὰ ἀπὸ ἕξι μῆνες, μόνο ἀπὸ τὴ φωνή του γνώρισαν ὅτι εἶναι ὁ Μακάριος.

Ἐπιθύμησε κάποτε, ὅπως μᾶς διηγήθηκε ὁ ἴδιος, νὰ μπεῖ στὸ κηποτάφιο τοῦ Ἰανοῦ καὶ τοῦ Ἰαμβροῦ τῶν μάγων στὴν ἐποχὴ τῶν Φαραῶ, γιὰ χάρη τῆς ἱστορίας ἢ γιὰ νὰ συναντήσῃ τὰ δαιμόνια. Γιατὶ ἔλεγαν ὅτι μὲ τὴν ὑπερβολικὰ ἄτιμη τέχνη τους περιέκλεισαν ἐκεῖ πάρα πολλὰ καὶ φοβερὰ δαιμόνια. Τὸ κηποτάφιο αὐτὸ ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀδελφοὺς Ἰανὸ καὶ Ἰαμβρό, πού εἶχαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὴν πιὸ σημαντικὴ θέση κοντὰ στὸν Φαραῶ ἕξαιτίας τῆς μαγικῆς τέχνης τους. Καθὼς εἶχαν λοιπὸν ὅλο τὸν καιρὸ τῆς ζωῆς τους μεγάλη ἐξουσία, ἔκτισαν μέσα σ’ ἐκεῖνο τὸν κῆπο αὐτὸ τὸ ἔργο ἀπὸ πέτρες μὲ τέσσερις κολῶνες, καὶ μέσα σ’ αὐτὸ ἔκαναν μνήμα καὶ ἔβαλαν μέσα πολὺ χρυσᾶφι. Φύτεψαν καὶ κάθε εἶδους δένδρα καὶ ἄνοιξαν μεγάλο πηγάδι γιὰ νερό· γιατί ὁ τόπος εἶναι ὑγρός. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκαναν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησή ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ θὰ γύριζαν καὶ θὰ ζοῦσαν ἀπολαυστικὰ σ’ αὐτὸν τὸν παράδεισο. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἤξερε τὸ

ὧν τὴν ὁδὸν ἄγουσαν ἐπὶ τοῦτον τὸν τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦ-
 λος Μακάριος, στοχασμῶ μόνον ἠκολούθει τοῖς ἄστροις, καθά-
 περ οἱ ναυτικοὶ διαβαίνοντες τὰ πελάγη. Οὕτως οὗτος ὁ ἅγιος
 τὴν ἔρημον πᾶσαν διώδευσεν, καὶ λαβῶν δέμα καλάμων, ἕνα
 5 κατὰ μίλιον ἴστα χάριν σημείου, ἵνα εὗρη δι' αὐτῆς ὑποστρέψαι.
 Διοδεύσας οὖν ἐκείνην τὴν ἔρημον πᾶσαν ἐντὸς ἡμερῶν ἐννέα,
 καὶ γενόμενος πλησίον τοῦ κήπου ἐκείνου, ἐπικαταλαβούσης
 τῆς νυκτὸς μικρὸν ἐκαθεύδησεν. Ὁ οὖν ἄγριος δαίμων, ὁ αἰεὶ
 τοῖς ἀθληταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπράττων, συναγαγὼν ὅλους τοὺς
 10 καλάμους ἐκείνους τοῦ Μακαρίου καθεύδοντος ὡς ἀπὸ σημείου
 ἐνὸς τοῦ κηποταφίου πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τεθεικῶς ἀπηλλά-
 γη. Ἀναστὰς οὖν εὗρε τοὺς καλάμους συνδεδεμένους, οὓς αὐτὸς
 χάριν σημείου κατέπηξεν. Τάχα δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θεοῦ συγχω-
 ρήσαντος εἰς μείζονα τούτου γυμνασίαν, ἵνα μὴ καλάμοις ἐπελ-
 15 πίζῃ ὁδηγοῦσι τοῦτον, ἀλλὰ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τοῦ διὰ στύλου
 νεφέλης ὁδηγήσαντος τὸν Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ φο-
 βερᾷ ἐρήμῳ ἐκείνῃ. Ἔλεγε δὲ ὁ ἅγιος, ὅτι:

Ἐγγίσαντός μου μόνον τῷ κηποταφίῳ, ἀπ' αὐτοῦ ἐξῆλθον
 εἰς συνάντησίν μου ἑβδομήκοντα δαίμονες παντοίῳ τῷ σχήματι,
 20 οἱ μὲν βοῶντες, οἱ δὲ πηδῶντες, οἱ δὲ μετὰ μεγάλου βρυγμοῦ τρί-
 ζοντες κατ' ἐμοῦ τοὺς ὁδόντας. Ἔτεροι δὲ ὡς κόρακες πτερου-
 σόμενοι ἐτόλμων κατὰ τῆς ὄψεώς μου, λέγοντες:

Τί θέλεις, Μακάριε, πειρασμὲ τῶν μοναχῶν; Τί πρὸς ἡμᾶς
 παρεγένου; Μὴ καὶ ἡμεῖς εἰς τινὰς τῶν μοναχῶν ἐνεργή-
 25 σαμεν; Τὰ ἡμέτερα ἔχεις ἐκεῖ μετὰ τῶν σοὶ ὁμοίων, τὴν
 ἔρημον· κακεῖθεν τοὺς συγγενεῖς ἡμῶν ἐξεδιώξατε. Οὐ-
 δὲν κοινὸν ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ σοῦ. Τί ἐπιβαίνεις ἡμῶν τοῖς
 τόποις; Ὡς ἀναχωρητῆς ἀρκέσθητι τῇ ἐρήμῳ. Ἡμῖν τοῦ-
 τον τὸν τόπον οἱ κτίσαντες ἀπεκλήρωσαν. Οὐ δύνασαι
 30 αὐτὸς μείναι ἐνθάδε. Τί ζητεῖς εἰσελθεῖν εἰς τοῦτο τὸ κτῆ-
 μα, εἰς ὃ οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων τῶν ζώντων εἰσῆλθεν ἀφ'
 οὐπερ οἱ τοῦτο κτίσαντες ἀδελφοὶ ὑφ' ἡμῶν ἐνθάδε κατε-
 κηδεύθησαν;

Καὶ ἔτι πολλὰ ταραττομένων τῶν δαιμόνων καὶ ὀλοφυρομένων,
 35 εἶπον αὐτοῖς, φησὶν ὁ Μακάριος, ὅτι:

δρόμο πού ὀδηγεῖ ἐκεῖ, ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Μακάριος σκέφθηκε νὰ ἀκολουθήσει τὰ ἄστρα, ὅπως ἀκριβῶς οἱ ναυτικοὶ πού ταξιδεύουν στίς θάλασσες. Ἔτσι πέρασε αὐτὸς ὁ ἅγιος ὅλη τὴν ἔρημο, ἀφοῦ ἀπὸ ἓνα δέμα μὲ καλάμια τοποθετοῦσε ἓνα σὲ κάθε μίλι γιὰ σημάδι, ὥστε νὰ μπορέσει μὲ βᾶση αὐτὰ νὰ γυρίσει μέσα ἀπὸ τὴν ἔρημο. Ἀφοῦ πέρασε λοιπὸν ὅλη τὴν ἔρημο σὲ ἔννια μέρες, ὅταν ἔφθασε σ' ἐκεῖνο τὸν κῆπο τὸν ἔπιασε ἡ νύχτα καὶ κοιμήθηκε γιὰ λίγο. Ὁ ἅγιος λοιπὸν δαίμονας, πού πάντοτε πολεμᾷ τοὺς ἀθλητὲς τοῦ Χριστοῦ, συγκέντρωσε ὅλα τὰ καλάμια καθὼς κοιμόταν ὁ Μακάριος σὲ ἓνα μίλι ἀπόσταση ἀπὸ τὸ κηποτάφιο, τὰ ἔβαλε στὸ κεφάλι του καὶ ἔφυγε. Ὅταν λοιπὸν σηκώθηκε βρῆκε ὅλα ἐκεῖνα τὰ καλάμια μαζεμένα, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος εἶχε βάλει γιὰ σημάδι. Ἴσως τὸ ἐπέτρεψε ὁ Θεὸς γιὰ μεγαλῦτερη ἄσκηση, γιὰ νὰ μὴν ἐλπίζει ὅτι θὰ τὸν ὀδηγήσουν τὰ καλάμια, ἀλλὰ ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ, πού μὲ στήλη νεφέλης ὀδηγοῦσε τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ γιὰ σαράντα χρόνια στὴ φοβερὴ ἐκείνη ἔρημο. Ἐλεγε λοιπὸν ὁ ἅγιος:

Μόλις πλησίασα στὸ κηποτάφιο, βγῆκαν ἀπ' αὐτὸ ἑβδομήντα δαίμονες κάθε μορφῆς γιὰ νὰ μὲ συναντήσουν, καὶ ἄλλοι φώναζαν, ἄλλοι πηδοῦσαν, καὶ ἄλλοι μὲ δυνατὲς κραυγὲς ἔτριζαν ἐναντίον μου τὰ δόντια τους. Ἄλλοι πάλι πετοῦσαν σὰν κοράκια μπροστὰ στὸ πρόσωπό μου λέγοντας:

Τί ζητᾷς, Μακάριε, πειρασμέ τῶν μοναχῶν; Γιατί ἦρθες σὲ μᾶς; Μήπως ἐμεῖς ἐνεργήσαμε σὲ κάποιους ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς; Τὰ δικά μας τὰ ἔχεις ἐκεῖ στὴν ἔρημο μαζί μὲ τοὺς ὁμοίους σου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διώξατε τοὺς συγγενεῖς μας. Τίποτε κοινὸ δὲν ἔχομε μαζί σου. Γιατί ἔρχεσαι στὰ μέρη μας; Σὰν ἀναχωρητῆς πού εἶσαι, σοῦ φτάνει ἡ ἔρημος. Σὲ μᾶς τὸν παραχώρησαν αὐτὸν τὸν τόπο οἱ ἰδιοκτῆτες αὐτοῦ τοῦ κτίσματος. Δὲν μπορεῖς νὰ μείνεις ἐσὺ ἐδῶ. Γιατί ζητᾷς νὰ μπεῖς μέσα σ' αὐτὸ τὸ κτῆμα, στὸ ὁποῖο δὲν μπῆκε κανένας ἀπὸ τοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τότε πού κηδεύθηκαν ἐδῶ ἀπὸ μᾶς τὰ ἀδέρφια πού ἔκτισαν αὐτό;

Καὶ ἐνῶ ταράζονταν ὑπερβολικὰ οἱ δαίμονες καὶ θρηνοῦσαν, τοὺς εἶπα, λέγει ὁ Μακάριος:

Εἰσέλθω μόνον καὶ ἱστορήσω, καὶ ἀπέρχομαι ἐντεῦθεν.

Οἱ δὲ δαίμονες:

Τοῦτο ἡμῖν ὁμολόγησον ἐπὶ τῆς σῆς συνειδήσεώς σου.

Ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος:

5 Τοῦτο ποιήσω.

Οἱ δὲ δαίμονες ἄφαντοι γεγόνασι.

Εἰσελθὼν οὖν, φησὶν, ἐθεασάμην τὰ πάντα, ἐν οἷς εὗρον
καὶ κάδον χαλκοῦν ἀλύσει σιδηρᾷ κρεμάμενον κατὰ τοῦ
φρέατος λοιπὸν τῷ χρόνῳ ἀναλωθέντα, καὶ καρπὸν ῥο-
10 ῶν οὐκ ἔχουσῶν ἔνδον οὐδέν· ἐξήραντο γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡ-
λίου.

Ἀταράχως οὖν ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας ὁ ἅγιος διὰ εἴκοσι ἡμερῶν
ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κέλλαν.

Ἐκλελοιπότην δὲ τῶν ἄρτων καὶ τοῦ ὕδατος οὗ ἐπέφερετο,
15 ἐν πολλῇ περιστάσει ἐγένετο. Ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ-
δεύων τὴν ἔρημον, σχεδὸν οὐδ' ὄλως ἐγεύσατο. Ὡς δὲ τὸ πρᾶ-
γμα ἔδειξεν, τάχα καὶ εἰς ὑπομονὴν ἐπειράζετο. Καὶ ὡς ἐγγὺς
ἐγένετο τοῦ ὀκλάσαι, ἄφθη αὐτῷ τις ἐν σχήματι κόρης, ὡς αὐτὸς
διηγήσατο, καθαρὰν ὀθόνην φέρουσα, καὶ κατέχουσα καυκά-
20 λιον ὕδατος στάζον, ἣν ἔλεγεν ὁ Μακάριος μακρόθεν αὐτοῦ εἶ-
ναι, ὡς ἀπὸ σταδίου, καὶ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ὠδευε, βλέπων αὐτὴν
μετὰ τοῦ καυκαλίου ὡς ἐστῶσαν καὶ τοῦτον προσκαλουμένην,
καταλαβεῖν δὲ τοῦτον ταύτην μὴ δυνάμενον, ὡς ἐπὶ τῶν ἱερέων
καὶ τῶν μυστηρίων ἔστιν ἰδεῖν, τῇ δὲ ἐλπίδι τοῦ πιεῖν τὸν κάμα-
25 τον τῶν τριῶν ἡμερῶν ὑπομείναντος τῇ εὐτονίᾳ. Μεθ' ἣν ἀνεφά-
νη πλῆθος βουβάλων, ἐξ ὧν μία ἔχουσα μόσχον ἔστη κατέναντι
τοῦ μοναχοῦ (εἰσὶ γὰρ πολλαὶ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις). Καὶ ὡς
ἔλεγεν ὁ Μακάριος, ὅτι ἔρρει αὐτῆς τὸ οὐθαρ τοῦ γάλακτος.
Ἐπεισελθὼν οὖν ἐγώ, φησὶν, καὶ θηλάσας, ἠρκέσθην. Ἴνα δὲ
30 ἐπὶ πλεῖον δείξῃ τὴν ἑαυτοῦ χάριν ὁ Κύριος, παιδεύων τὴν ἐμὴν
ὀλιγότητα, κελεύει τὴν βούβαλον ἕως τῆς κέλλης ἀκολουθησαί
μοι. Ἡ δὲ τῷ προστάγματι πειθαρχήσασα ἠκολούθει ἐμὲ μὲν θη-
λάζουσα, τὸν δὲ μόσχον αὐτῆς μὴ δεχομένη.

Ἄλλοτε πάλιν ὀρύσσω φρέαρ ὁ ἐνάρετος οὗτος εἰς ἀνά-
35 παυσιν μοναχῶν (τοῦτο δὲ ἦν πλησίον θρύων καὶ φρυγάνων

Μόνο θὰ μῶ, θὰ ἐρευνήσω, καὶ θὰ φύγω.

Τὰ δαιμόνια ἀπάντησαν:

‘Ορκίσου αὐτὸ στή συνείδησή σου.

‘Ο δούλος τοῦ Χριστοῦ εἶπε:

Αὐτὸ θὰ κάνω.

Τὰ δαιμόνια τότε ἐξαφανίσθηκαν.

Μπῆκα λοιπόν, λέγει, μέσα καὶ εἶδα ἓνα χάλκινο δοχεῖο κρεμασμένο στὸ πηγάδι μὲ σιδερένια ἀλυσίδα, πὺν ὁ χρόνος τὸ εἶχε φθείρει, καθὼς καὶ ρόδια πὺν δὲν εἶχαν μέσα τους τίποτε, γιὰτὶ ξεράθηκαν ἀπὸ τὸν ἥλιο.

‘Ατάραχος λοιπόν ὁ ἅγιος ἔφυγε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ σὲ εἴκοσι μέρες γύρισε στὸ κελλί του.

‘Όταν τέλειωσαν τὰ ψωμιά καὶ τὸ νερὸ πὺν εἶχε μαζί του, βρέθηκε σὲ δύσκολη θέση. Γιὰτὶ τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες πὺν βιάδιζε στὴν ἔρημο δὲν ἔφαγε σχεδὸν τίποτε. ‘Όπως ἀποδείχθηκε δοκιμαζόταν στὴν ὑπομονή. ‘Όταν λοιπόν πλησίαζε νὰ λυγίσει, παρουσιάσθηκε μία κοπέλλα, ὅπως ὁ ἴδιος διηγήθηκε, πὺν φοροῦσε καθαρὸ φόρεμα καὶ κρατοῦσε στάμνα μὲ νερὸ, πὺν ἔσταζε. “Ἐλεγε ὁ Μακάριος, ὅτι ἦταν μακριὰ του περίπου ἓνα στάδιο, καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες βιάδιζε βλέποντας αὐτὴν νὰ στέκεται μὲ τὴ στάμνα καὶ νὰ τὸν φωνάζει, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε αὐτὸς νὰ τὴ φθάσει, ὅπως δηλαδὴ αὐτὸ πὺν μπορεῖ νὰ δεῖ κανεὶς σχετικὰ μὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰ μυστήρια, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ πιεῖ, ξεπέρασε τὴν κούραση τῶν τριῶν ἡμερῶν μὲ τὴ δύναμη πὺν τοῦ ἔδινε αὐτή. Μετὰ ἐμφανίσθηκε ἓνα χοπάδι βουβαλιῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κάποιον πὺν εἶχε καὶ νεογέννητο, στάθηκε ἀπέναντι στὸν μοναχὸ (ὑπάρχουν πράγματι πολλὰ σὲ ἐκείνους τοὺς τόπους), καὶ ὅπως ἔλεγε ὁ Μακάριος ἔτρεχε ὁ μαστὸς του γάλα. Πλησίασα λοιπόν ἐγὼ, λέγει, θήλασα καὶ χόρτασα. Καὶ γιὰ νὰ φανερώσει περισσότερο τὴ χάρη του ὁ Κύριος, δοκιμάζοντας τὴ μικρότητά μου, διέταξε τὸ βουβάλι νὰ μὲ ἀκολουθήσει μέχρι τὸ κελλί μου. Αὐτὸ ὑπάκουσε στὸ πρόσταγμα καὶ μὲ ἀκολούθησε, θηλάζοντας βέβαια ἐμένα, μὴ δεχόμενο ὅμως τὸ μικρὸ του.

‘Άλλη φορὰ πάλι ὅταν ἔσκαβε πηγάδι ὁ ἐνάρετος αὐτὸς πρὸς ἀνάπαυση τῶν μοναχῶν (αὐτὸ ἦταν κοντὰ σὲ βοῦρλα καὶ ξερὰ

ἐκεῖ κειμένων), ὑπὸ ἀσπίδος ἐδήχθη. Ἀναιρετικὸν δὲ ἔχει ἰὸν τοῦτο τὸ ζῶον. Δραξάμενος οὖν τῆς ἀσπίδος ὁ ἅγιος ταῖς ἀμφοτέροις χερσὶν ἀπὸ τῶν δύο αὐτῆς χελυνίων, ταύτην διέρρηξεν, εἰπὼν πρὸς αὐτήν:

5 Μὴ ἀποστεύλαντός σε τοῦ Κυρίου μου, πῶς ἐτόλμησας ἔλθειν πρὸς ἐμέ;

Αὐτὸς οὗτος ἀκούσας ὁ μέγας Μακάριος, ὅτι μεγάλην ἔχουσι πολιτείαν οἱ Ταβεννησιῶται, μεταμφιεσάμενος καὶ ἀναλαβὼν κοσμικὸν σχῆμα ἐργάτου, δι' ἡμερῶν δεκαπέντε ἀνῆλθεν εἰς τὴν
10 Θηβαῖδα διὰ τῆς ἐρήμου ὁδεύσας. Καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ ἀσκητηρίῳ τῶν Ταβεννησιωτῶν, ἐπεζήτησε τὸν ἀρχιμανδρίτην τούτων Παχώμιον ὀνόματι, ἄνδρα δοκιμώτατον καὶ χάρισμα ἔχοντα προφητικόν, ᾧ ἀπεκρούθη τότε τῷ ἁγίῳ ἐκείνῳ τὰ κατὰ τὸν μέγαν Μακάριον. Περιτυχὼν οὖν αὐτῷ ὁ Μακάριος εἶπεν·

15 Δέομαί σου, κύριε, δέξαι με εἰς τὴν μονὴν σου, ἵνα γένωμαι μοναχός

Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας Παχώμιος:

Λοιπὸν εἰς γῆρας ἤλασας, ἀσκεῖν σὺ πῶς δύνασαι; Ἀδελφοί εἰσιν ἀπὸ νεότητος ἀσκήσαντες καὶ τοῖς πόνοις συν-
20 τραφέντες φέρουσι τὸν κάματον· σὺ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ οὐ δύνασαι ἐνεγκεῖν τοὺς τῆς ἀσκήσεως πειρασμούς, καὶ σκανδαλίζη καὶ ἐξέρχη καὶ κακολογεῖς ἡμᾶς.

Καὶ οὐκ ἐδέξατο αὐτόν, οὔτε τὴν δευτέραν, μέχρις ἡμερῶν ἑπτὰ. Ὁ δὲ ἠντόνησεν παραμείνας νῆστις. Ὑστερον δὲ λέγει αὐτῷ ὁ
25 γέρον Μακάριος:

Δέξαι με, ἀδελῶ, καὶ ἐὰν μὴ νηστεύσω κατ' αὐτοὺς καὶ ἐργάζωμαι ἃ ἐργάζονται, τότε κέλευσόν με ἐκριφῆναι τῆς μονῆς.

Πείθει τοὺς ἀδελφούς ὁ μέγας Παχώμιος εἰσδέξασθαι αὐτόν.
30 Ἔστι δὲ τὸ σύστημα τῆς μιᾶς μονῆς ἐκείνης χίλιοι τετρακόσιοι ἄνδρες μέχρι τῆς σήμερον. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς ταύτην ὁ μέγας Μακάριος. Παρελθόντος δὲ χρόνου ὀλίγου ἐπέστη ἡ Τεσσαρακοστή. Καὶ εἶδεν ὁ γέρον Μακάριος ἕκαστον διαφόρους πολιτείας ἀναλαβόντα, τὸν μὲν ἐσθίοντα ἐν ἐσπέρᾳ, τὸν δὲ διὰ πέντε. Ἄλ-

χόρτα) τὸν δάγκωσε ἀσπίδα. Αὐτὸ τὸ ζῶο ἔχει δηλητήριο θανατηφόρο. Ἐπιασε ὁ ἅγιος τὴν ἀσπίδα μὲ τὰ δύο του χέρια ἀπὸ τὶς δαγκάνες καὶ τὴν ἔσχισε, λέγοντας:

Ἐφοῦ δὲν σὲ ἔστειλε ὁ Κύριός μου, πῶς τόλμησες νὰ ἔρθεις σὲ μένα;

Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ μέγας Μακάριος ἀκουσε ὅτι οἱ Ταβεννησιῶτες ἔχουν ἀνώτερο τρόπο ζωῆς· ἀφοῦ μεταμφιέσθηκε καὶ ἔλαβε μορφὴ ἐργάτη, ἀνέβηκε στὴ Θηβαΐδα, βαδίζοντας δεκαπέντε μέρες μέσα στὴν ἔρημο. Ὄταν μπῆκε στὸ ἀσκητήριο τῶν Ταβεννησιωτῶν ζήτησε τὸν ἀρχιμανδρίτη τους, μὲ τὸ ὄνομα Παχώμιος, ἄνδρα πολὺ δοκιμασμένο καὶ μὲ προφητικὸ χάρισμα, στὸν ὁποῖο δὲν φανερώθηκαν τότε τὰ σχετικά μὲ τὸν μέγα Μακάριο. Ὄταν λοιπὸν τὸν συνάντησε ὁ Μακάριος εἶπε:

Σέ παρακαλῶ, ἅγιε, νὰ μὲ δεχθεῖς στὸ μοναστήρι σου γιὰ νὰ γίνω μοναχός.

Τοῦ λέγει ὁ μέγας Παχώμιος:

Τώρα ποὺ γέρασες πῶς μπορεῖς νὰ ὑποβάλλεσαι σὲ ἀσκησι; Οἱ μοναχοὶ ἔχουν ἀσκηθεῖ ἀπὸ τὰ νειάτα τους καὶ ἔχοντας ἀνατραφεῖ μὲ κόπους, ἀντέχουν στὴν κούραση. Ἐσὺ ὅμως σὲ τέτοια ἡλικία δὲν μπορεῖς ν' ἀντέξεις τοὺς πειρασμοὺς τῆς ἀσκήσεως, θὰ σκανδαλισθεῖς, θὰ φύγεις, καὶ θὰ μᾶς κατηγορεῖς.

Δὲν τὸν δέχθηκε λοιπὸν, ἀλλ' οὔτε τὴ δεύτερη φορὰ μέχρι ἑπτὰ ἡμέρες. Αὐτὸς δυνάμωσε τὴν ἀντοχὴ του νηστεύοντας ἑπτὰ ἡμέρες.

Τοῦ λέγει μετὰ ὁ γέροντας Μακάριος:

Δέξου με, ἀββά, καὶ ἂν δὲν νηστεύω ὅπως αὐτοὶ καὶ δὲν κάνω αὐτὰ ποὺ κάνουν, τότε πρόσταξέ με νὰ φύγω ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

Πείθει τοὺς μοναχοὺς ὁ μέγας Παχώμιος νὰ τὸν δεχθοῦν. Στὴν ἀδελφότητα τῆς μίας ἐκείνης μονῆς ὑπάρχουν χίλιοι τετρακόσιοι μοναχοὶ μέχρι σήμερα. Μπῆκε λοιπὸν σ' αὐτὴν ὁ μέγας Μακάριος. Μετὰ ἀπὸ λίγο χρόνο ἦρθε ἡ Τεσσαρακοστή. Εἶδε ὁ γέροντας Μακάριος τὸν καθένα νὰ ἀκολουθεῖ διαφορετικὸ τρόπο, ἄλλος νὰ τρώγει τὸ βράδυ, καὶ ἄλλος κάθε πέντε μέρες. Ἄλλος πάλι νὰ

λον πάλιν ἐστῶτα διὰ πάσης νυκτός, τὴν δὲ ἡμέραν καθεζόμενον εἰς ἔργον. Οὗτος βρέξας θαλλοὺς τοὺς ἐκ φοινίκων εἰς πλῆθος, ἔστη ἐν γωνίᾳ μιᾷ καὶ μέχρις οὗ αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι ἐπληρώθησαν καὶ τὸ Πάσχα παραγέγονεν, οὐκ ἄρτου ἔλαβεν, οὔτε 5 ὕδατος ἤψατο, οὐ γόνυ ἔκαμψεν, οὐκ ἐκαθέσθη, οὐκ ἀνέπεσεν, οὐδενὸς ἄλλου ἐγεύσατο, παρεκτὸς φύλλων κράμβης ὀλίγων ὠμῶν, ὧν ἐλάμβανε κατὰ Κυριακὴν, ἵνα δόξη ἐσθίειν, καὶ μὴ εἰς οἴησιν ἐμπέση. Καὶ εἴ ποτε ἐξέβαιναν εἰς τὴν χρεῖαν ἑαυτοῦ, θάπτον εἰσιῶν ἴστατο εἰς ἔργον, μὴ ἀνοίγων στόμα, μὴ λαλήσας μὴ 10 μικρὸν μὴ μέγα, ἀλλ' ἐστῶς ἐσιῶπα, μηδὲν ἄλλο ποιῶν παρεκτὸς τῆς ἐν καρδίᾳ προσευχῆς καὶ τῶν θαλλῶν ὧν εἶχεν ἐν ταῖς χερσίν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτον πάντες οἱ ἀσκηταὶ τῆς μονῆς ἐκείνης, ἐστασίασαν κατὰ τοῦ ἡγουμένου αὐτῶν, λέγοντες:

Πόθεν ἡμῖν ἤγαγες τοῦτον τὸν ἄσαρκον ἄνθρωπον εἰς 15 ἡμετέραν κατάκρισιν; Ἡ ἔκβαλε τοῦτον ἐντεῦθεν, ἢ, ἵνα εἰδέναι ἔχοις, ὅτι πάντες ἡμεῖς ἀναχωροῦμέν σου σήμερον.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα παρὰ τῶν ἀδελφῶν ὁ μέγας Παχώμιος, ἠρώτησε τὰ κατ' αὐτόν καὶ μαθὼν τὰ περὶ τῆς αὐτοῦ πολιτείας, προσηύξατο τῷ Θεῷ, ἵνα αὐτῷ ἀποκαλύψῃ τὸ τίς ἐστὶν οὗτος. 20 Ἀπεκαλύφθη δὲ αὐτῷ ὅτι οὗτός ἐστι Μακάριος ὁ μοναχός. Τότε κρατεῖ αὐτοῦ τὴν χεῖρα ὁ κύριος Παχώμιος, καὶ ἐξάγει αὐτὸν ἔξω. Καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον, ἔνθα ἀνέκειτο αὐτῶν τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, λέγει αὐτῷ:

Δεῦρο, καλόγηρε· σὺ εἶ Μακάριος, καὶ ἀπέκρουψας ἀπ' 25 ἐμοῦ. Ἐκ πολλῶν σε ἐτῶν ἐπεπόθουν ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ. Χάριν σοι ἔχω, ὅτι ἐκονδύλισας τὰ παιδιά μου, ἵνα μὴ μέγα φρονῶσιν ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν ἀσκήσει. Παρακαλῶ σε, ἀπελθε εἰς τὸν τόπον σου. Αὐτάρκως γὰρ ὠκοδόμησας ἡμᾶς, καὶ εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν.

30 Τότε, ἀξιωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, δεηθέντων αὐτοῦ πάντων τῶν ἀδελφῶν, ἀνεχώρησεν οὕτως.

Ἄλλοτε πάλιν διηγεῖτο ἡμῖν οὗτος ὁ ἀπαθής ὅτε πᾶσαν πολιτείαν ἀσκητικὴν ἦν ἐπεθύμησα κατωρθώσας, τότε εἰς ἄλλην ἦλθον ἐπιθυμίαν πνευματικὴν. Ἐν οἷς ἔκρινά ποτε εἰς ταύτην

ἀγρουπνεῖ ὅλη τὴ νύχτα καὶ τὴν ἡμέρα νὰ κάθεται στὸ ἔργο του. Αὐτός, ἀφοῦ ἔβρεξε πολλοὺς βλαστοὺς φοινίκων, στάθηκε σὲ μιὰ γωνιά καὶ μέχρι ποῦ συμπληρώθηκαν σαράντα μέρες καὶ ἔφθασε τὸ Πάσχα δὲν ἔφαγε ψωμί, δὲν ἄγγιξε νερό, δὲν γονάτισε, δὲν κάθισε, δὲν κοιμήθηκε, οὔτε τίποτε ἄλλο δοκίμασε, ἐκτὸς ἀπὸ λίγα λαχανόφυλλα ὠμά, ποῦ ἔπαιρνε τὴν Κυριακή, γιὰ νὰ φαίνεται ὅτι τρώγει καὶ νὰ μὴν πέσει σὲ ἐγωισμό. Καὶ ἂν κάποτε πήγαινε γιὰ τὴν ἀνάγκη του, ἀμέσως γύριζε στὸ ἐργόχειρο, χωρὶς ν' ἀνοίγει τὸ στόμα του, χωρὶς νὰ μιλήσει καθόλου, ἀλλὰ στεκόταν σιωπηλός, χωρὶς νὰ κάνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν προσευχή μέσα στὴν καρδιά του καὶ τὸ ἐργόχειρο μὲ τοὺς βλαστοὺς. "Ὅταν τὸν εἶδαν ἔτσι, ὅλοι οἱ ἀσκητὲς τῆς μονῆς ξεσηκώθηκαν ἐναντίον τοῦ ἡγουμένου τους, λέγοντας:

Ἐὰν ποῦ μᾶς ἔφερες αὐτὸν τὸν ἄσαρκο ἄνθρωπο γιὰ νὰ γίνει κατὰκρισὴ μας; Ἡ διῶξε τον ἀπὸ ἐδῶ, ἢ νὰ ξέρεις, ὅτι θὰ φύγομε σήμερα ὅλοι μας.

"Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ ὁ μέγας Παχώμιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, τὸν ρώτησε γιὰ τὴ ζωὴ του, καὶ ἀφοῦ πληροφορήθηκε τὴ ζωὴ του, προσευχήθηκε στὸν Θεὸ νὰ τοῦ ἀποκαλύψει ποιὸς εἶναι αὐτός. Τοῦ ἀποκαλύφθηκε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μοναχὸς Μακάριος. Τὸν ἔπιασε τότε ὁ ἀββάς Παχώμιος ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἔβγαλε ἔξω, καὶ ἀφοῦ τὸν ὀδήγησε μέσα στὴν ἐκκλησία, ὅπου βρισκόταν τὸ θυσιαστήριό τους, καὶ τὸν ἀσπᾶσθηκε, τοῦ εἶπε:

Λοιπὸν, καλόγερε, εἶσαι ὁ Μακάριος καὶ μοῦ τὸ ἔκρυψες. Ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια ποθοῦσα πάρα πολὺ νὰ σὲ δῶ, ἀκούοντας τὰ σχετικὰ μὲ σένα. Σοῦ χρεωστῶ χάρη, γιὰ τὴ ταπείνωσες τὰ παιδιὰ μου, ὥστε νὰ μὴ ὑπερηφανεύονται γιὰ τὴν ἀσκησὴ τους. Σὲ παρακαλῶ γύρισε στὸν τόπο σου. Ἐρκετὰ μᾶς δίδαξες μ' ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ προσεύχεσαι γιὰ μᾶς.

Ἀφοῦ τὸν τίμησε αὐτὸς καὶ τὸν παρεκάλεσαν ὅλοι οἱ μοναχοί, ἔφυγε ἔτσι ἀπὸ ἐκεῖ.

"Ἄλλη φορὰ μᾶς διηγόταν αὐτὸς ὁ ἀπαθής. Ἀφοῦ κατόρθωσα κάθε ἀσκησὴ ποῦ ἐπιδίωξα, ἐπιθύμησα κάτι ἄλλο πνευματικό. Ἀποφάσισα λοιπὸν κάποτε νὰ πραγματοποιηῶ τὴν ἐπιθυμία

τῶν ἔργων ἐπιθυμίαν ἐλθεῖν. Καὶ ἠθέλησα, φησί, πέντε ἡμερῶν μόνον τὸν νοῦν μου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπερίσπαστον ποιῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ἐννοῆσαι, ἀλλὰ ἐκείνῳ μόνῳ προσανασχεῖν. Καὶ τοῦτο κρίνας ἐν ἑμαυτῷ, ἀπέκλεισά μου τὴν κέλλαν καὶ ἔξωθεν 5 τὴν αὐλήν, ὥστε μὴ δοῦναι ἀνθρώπῳ ἐλθόντι ἀπόκρισιν. Καὶ ἔστην ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς δευτέρας, παραγγείλας μου τῷ κῶ, εἰπὼν αὐτῷ:

Βλέπε μὴ κατέλθης ἐκ τῶν οὐρανῶν. Ἔχεις ἐκεῖ ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, τὰς ἄνω πάσας δυνάμεις, τὰ Χερουδίμ, τὰ 10 Σεραφίμ, τὸν Θεὸν τῶν πάντων ποιητὴν ἐκεῖ διάτριψον· μὴ κατέλθης ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· μὴ ἐμπέσης εἰς λογισμοὺς ψυχικούς.

Καὶ διαρκέσας, φησὶν, ἡμέρας δύο καὶ δύο νύκτας οὕτως, παρώξυνα τὸν δαίμονα, ὡς φλόγα πυρὸς γενέσθαι τοῦτον καὶ 15 κατακαῦσαί μου πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ, ὡς καὶ τὸν ψίαθον ἐφ' ὃν εἰστήκειν πυρὶ καταφλεγῆναι, καὶ οὕτω νομίσει με ὅτι ἐγὼ ὅλος ἐμπύραμαι. Τέλος, πληγείς ἐγὼ φόβῳ, ἀπέστην τῆς προθέσεως ταύτης τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μὴ δυνηθεὶς λοιπὸν ἀπερίσπαστόν μου ποιῆσαι τὸν νοῦν, ἀλλὰ κατῆλθον εἰς θεωρίαν τοῦ κόσμου 20 τούτου, ἵνα μὴ εἶη μοι τοῦτο λογισθῆναι εἰς τῷφον.

Τούτῳ τῷ πνευματικῷ λοιπὸν μοναχῷ τῷ μεγάλῳ Μακαρίῳ παρέβαλον ἐγὼ, καὶ εὖρον ἔξω τῆς κέλλης αὐτοῦ πρεσβύτερον κώμης τινὰ κατακεῖμενον, οὗ ἡ κεφαλὴ πᾶσα ἐδέβρωτο ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ λεγομένου καρκίνου, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄστουν ἀπὸ τῆς 25 κορυφῆς φαίνεσθαι ἅπαν. Οὗτος παρεγένετο πρὸς αὐτὸν ἰαθῆναι, καὶ οὐκ ἐδέχετο τοῦτον ἐν συντυχίᾳ. Παρακαλέσας τοίνυν αὐτόν, λέγω:

Δέομαί σου, κατοίκτηρον τοῦτον τὸν ἄθλιον, καὶ δὸς αὐτῷ κᾶν ἀπόκρισιν.

30 Καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται, λέγων μοι, ὅτι:

Ἀνάξιός ἐστι τοῦ ἰαθῆναι. Παιδεία γὰρ Κυρίου αὐτῷ αὐτῆ ἀπεστάλη. Εἰ δὲ θέλεις αὐτὸν ἰαθῆναι, πείσων αὐτόν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποσιῆναι τῆς λειτουργίας τῶν μυστηρίων.

Ἐγὼ δὲ λέγω αὐτῷ:

35 Διὰ τί δέομαί σου.

μου. Θέλησα, λέγει, για πέντε μέρες να κρατήσω τὸ μυαλό μου ἀπερίσπαστο ἀπὸ τὸν Θεό, χωρίς να σκεφθῶ τίποτε ἄλλο, παρὰ να εἶμαι προσηλωμένος μόνο σὲ Ἐκεῖνον. Ἐφοῦ τὸ ἀποφάσισα, ἔκλεισα τὸ κελλί μου καὶ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, γιὰ να μὴν ἀπαντήσω σὲ ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο πὺ θὰ ἐρχόταν. Ἄρχισα τὴ Δευτέρα καὶ εἶπα στὸ μυαλό μου:

Πρόσεχε να μὴ πέσεις ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ἔχεις ἐκεῖ ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, ὅλες τὶς οὐράνιες Δυνάμεις, τὰ Χερουβίμ, τὰ Σεραφίμ, τὸν Θεὸ τὸν Ποιητὴ τῶν ὅλων· μείνε ἐκεῖ· μὴ πέσεις ἀπὸ τὸν οὐρανό, μὴν περιπέσεις σὲ ψυχικοὺς λογισμοὺς.

Κατορθώνοντάς το αὐτὸ, λέγει, γιὰ δύο μερόνυχτα, ἐξόργισα τὸν δαίμονα, ὥστε να γίνει αὐτὸς φλόγα φωτιᾶς καὶ να τὰ κάψει ὅλα μέσα στὸ κελλί, καὶ να καεῖ καὶ ἡ ψάθα ἀκόμα πὺ καθόμουν. Νόμισα ὅτι καιγόμεν ἔγὼ ὁ ἴδιος ὀλόκληρος. Στὸ τέλος, κυριευμένος ἀπὸ τὸ φόβο, διέκοψα τὴν πρόθεσή μου αὐτὴ τὴν τρίτη ἡμέρα, γιὰτι δὲν μποροῦσα ἄλλο να κρατήσω ἀπερίσπαστο τὸ μυαλό μου, ἀλλὰ περιέπεσα στὴ θεωρία τοῦ κόσμου αὐτοῦ, γιὰ να μὴ συμβεῖ να μοῦ καταλογισθεῖ αὐτὸ ὡς ἀλαζονεία.

Αὐτὸν τὸν πνευματικὸ μοναχό, τὸν μεγάλο Μακάριο, τὸν ἐπισκέφθηκα καὶ βρῆκα κατακείμενο ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του τὸν πρεσβύτερο κάποιου χωριοῦ, τοῦ ὁποίου ὅλο τὸ κεφάλι ἦταν φαγωμένο ἀπὸ τὴν πάθηση τὴ λεγόμενη καρκίνο, ὥστε να φαίνεται ὅλο τὸ κόκκαλο ἀπὸ τὴν κορυφή. Εἶχε πάει ἐκεῖ γιὰ να τὸν γιατρέψει, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν δεχόταν να τὸν συναντήσῃ. Τὸν παρεκάλεσα ἐγὼ καὶ τοῦ εἶπα:

Σὲ παρακαλῶ, λυπήσου αὐτὸν τὸν δυστυχημένο καὶ δὸς του ἔστω καὶ μία ἀπάντηση.

Καὶ αὐτὸς ἀποκρίθηκε καὶ μοῦ εἶπε:

Εἶναι ἀνάξιος γιὰ γιατρεία. Τοῦ ἔχει σταλεῖ αὐτὸ ἀπὸ τὸν Θεὸ ὡς παιδεία. Ἄν θέλεις να γιατρευθεῖ, πείσε τον να σταματήσει ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς να τελεῖ τὴ λειτουργία τῶν μυστηρίων.

Καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα:

Γιὰτι, σὲ παρακαλῶ;

Λέγει μοι:

Πορνεύων ἐλειτούργει, καὶ διὰ τοῦτο παιδεύεται νῦν.
Ἐὰν οὖν ἀποστῆ φόβῳ ὧν καταφρονῶν κατετόλμησεν, ὁ
Θεὸς αὐτὸν ἰᾶται.

5 Εἶπον οὖν ἐγὼ ταῦτα τῷ κακουμένῳ. Ὁ δὲ συνέθετο ὁμόσας ἐπὶ
Θεοῦ μηκέτι ἱερατεῦσαι, καὶ τότε τοῦτον ἐδέξατο. Καὶ λέγει αὐ-
τῷ:

Πιστεύεις ὅτι ἔστι Θεὸς ὃν οὐδὲν λανθάνει;

Ἀποκρίνεται ἐκεῖνος:

10 Naί, δέομαί σου.

Εἶτα λέγει αὐτῷ ὁ Μακάριος:

Εἰ γνωρίζεις σὺ τὴν ἁμαρτίαν σου, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ
παιδείαν, δι' ἣν ταῦθ' ὑπέστης, διόρθωσαι εἰς τὸ ἕξῃς.

Καὶ ἐξομολογήσατο τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἔδωκε λόγον τοῦ μηκέτι
15 ἁμαρτῆσαι, μήτε λειτουργῆσαι τῷ θυσιαστηρίῳ, ἀλλὰ τὸν λαϊ-
κὸν ἀσπάσασθαι κληρὸν. Εἶθ' οὕτως ἐπέθηκεν αὐτῷ χεῖρας ὁ
ἅγιος, καὶ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις καὶ ἰάθη καὶ ἐτρέχωσεν, καὶ ἀπῆλ-
θεν ὑγιῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν, εὐχαριστῶν
δὲ καὶ τῷ μεγάλῳ.

20 Οὗτος εἶχε διαφόρους κέλλας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν αἷς τοὺς ἄ-
θλους τῆς ἀρετῆς ἐξειργάζετο· μίαν ἐν τῇ Σκήτει ἐν τῇ Πανερή-
μῳ τῇ ἐνδοτέρᾳ· μίαν εἰς Λιβύην εἰς τὰ λεγόμενα Κελλία· μίαν
εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Καὶ αἱ μὲν εἰσιν ἀθυρίδωτοι, εἰς ἃς ἐλέ-
γετο ὁ Μακάριος καθέξεσθαι ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ ἐν σκοτία· ἡ
25 δὲ ἄλλη κέλλα στενωτάτη πάνυ ὑπῆρχεν, εἰ ἦν ἐκτεῖναι πόδας
οὐκ ἦν, ἡ δὲ τρίτη κέλλα ἦν πλατυτέρα, ἐν ἣ καὶ συνετύγγανε
τοῖς πρὸς αὐτὸν φοιτῶσιν.

Ὁ φιλόθεος οὗτος τοσοῦτον πλῆθος ἐθεράπευσε δαιμονιζο-
μένων, ὥς μὴ ῥαδίως ἀριθμῶ ὑποβάλλεσθαι τούτους. Παρόντων
30 δὲ ἡμῶν πρὸς τοῦτον τὸν ὄσιον ἄνδρα παρθένος τις φοράδην

Μουῦ λέγει:

Περνάει αὐτῇ τῇ δοκιμασία τώρα, ἐπειδὴ λειτουργοῦσε ἐνῶ πόρνευε. Ἄν ἀποσυρθεῖ μὲ φόβο ἀπὸ αὐτὰ ποῦ τόλμησε νὰ κάνει μὲ περιφρόνηση, ὁ Θεὸς θὰ τὸν γιατρέψει.

Τὰ εἶπα ἐγὼ αὐτὰ στὸν ἄρρωστο, καὶ αὐτὸς ὀρκίστηκε στὸν Θεό, ὅτι δὲν θὰ ξαναλειτουργήσει, καὶ τότε τὸν δέχθηκε. Τοῦ λέγει τότε ὁ Μακάριος:

Πιστεύεις ὅτι ὑπάρχει Θεὸς ποῦ δὲν κάνει κανένα λάθος;

Ἄποκρίθηκε ἐκεῖνος καὶ εἶπε:

Ναί, σὲ παρακαλῶ.

Ἐπειτα τοῦ λέγει ὁ Μακάριος:

Μήπως μπόρεσες νὰ ἐμπαίξεις τὸν Θεό;

Λέγει ἐκεῖνος:

Δὲν μπόρεσα, κύριέ μου.

Τοῦ λέγει ὁ μέγας Μακάριος:

Ἄν ἀναγνωρίζεις τὴν ἁμαρτία σου καὶ τὴν παιδεία τοῦ Θεοῦ, ἐξαιτίας τῆς ὁποίας ὑποφέρεις αὐτὰ, θὰ διορθωθεῖς στὸ ἔξῃς.

Ἐξομολογήθηκε τότε τὴν ἁμαρτία του, καὶ ἔδωσε τὸ λόγο του, ὅτι δὲν θὰ ἁμαρτήσει πιά, οὔτε θὰ λειτουργήσει στὸ θυσιαστήριο, ἀλλὰ θὰ ἐπιστρέψει στοὺς λαϊκούς. Ἔτσι ἔβαλε πάνω του τὰ χέρια του ὁ ἅγιος. Σὲ λίγες ἡμέρες ἔγινε καλὰ καὶ ἔφυγε ὑγιὴς γιὰ τὸ σπίτι του, δοξάζοντας τὸν Θεό, ἀλλὰ εὐχαριστώντας καὶ τὸν Μακάριο.

Αὐτὸς εἶχε διάφορα κελλιά στὴν ἔρημο, στὰ ὁποῖα γυμναζόταν στοὺς ἄθλους τῆς ἀρετῆς. Ἐνα στὴ Σκήτη, βαθιὰ μέσα στὴν Πανέρημο· ἕνα στὴ Λιβύη, στὰ λεγόμενα Κελλιά· ἕνα στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶναι χωρὶς παράθυρα, ὅπου λένε ὅτι καθόταν τῇ Σαρακοστῇ μέσα στὸ σκοτάδι. Ἐνα ἄλλο κελλί ἦταν πολὺ στενὸ καὶ δὲν μποροῦσε ν' ἀπλώσει τὰ πόδια του, ἐνῶ τὸ τρίτο κελλί ἦταν μεγαλύτερο, στὸ ὁποῖο καὶ συναντοῦσε τοὺς μαθητὲς του.

Αὐτὸς ὁ φιλόθεος θεράπευσε τόσους πολλοὺς δαιμονισμένους, ὥστε νὰ μὴ εἶναι εὐκολο νὰ μετρηθοῦν αὐτοί. Ἐνῶ ἤμασταν μπροστά, ἔφεραν σ' αὐτὸν σηκωτὰ κάποια παρθένα ἀπὸ τὴ Θεσσαλονί-

ἐκομίσθη ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐνορίας τῆς Ἀχαΐας, εὐγενῆς τῷ
 γένει, πλουσία ἐν βίῳ, πολυετίαν ἔχουσα ἐν παραλύσει. Καὶ τού-
 τῳ προσενεχθεῖσα ἐρρίφη πλησίον τῆς αὐτοῦ κέλλης, εἰς ἣν
 σπλαγχνισθεὶς καὶ ἐπευξάμενος, ἐλαίῳ τε ἀγίῳ ἀλείφων αὐτὴν
 5 ταῖς ἑαυτοῦ χερσίν, καὶ συνεχῶς, μᾶλλον δὲ νουνεχῶς ὑπὲρ αὐ-
 τῆς προσευχόμενος ἐν εἴκοσι ὄλαις ἡμέραις, ταύτην ὑγιῆ εἰς τὴν
 ἑαυτῆς ἐξαπέστειλε πόλιν. Ἦτις, τοῖς ἰδίοις ποσὶν ἀπελθοῦσα,
 πολλὴν καρποφορίαν ἀπέστειλε τοῖς ἀγίοις.

Ἐπὶ ὅψει πάλιν ἡμᾶς προσηνέχθη τῷ πνευματικῷ πάντων
 10 τῶν ἀλόγων παθῶν ἰατρῷ τῷ ἀγίῳ Μακαρίῳ παιδαρίσκος ἐνερ-
 γούμενος ὑπὸ πνεύματος χαλεποῦ. Ἐπιθεὶς δὲ αὐτῷ τὴν δεξιὰν
 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν εὐώνυμον ἐπὶ τὴν καρδίαν, ἐπὶ τοσοῦ-
 τον ὁ ἅγιος τούτῳ ἐπηύξατο, ἕως οὗ αὐτὸν ἐπὶ αἴερος ἐποίησε
 κρεμασθῆναι. Οἰδήσας οὖν ὁ παῖς ὡς ἀσκὸς ὄλω τῷ σώματι,
 15 τοσοῦτον ἐφλέγμασεν, ὡς γενέσθαι πολυτάλαντον τῷ σηκώματι.
 Καὶ αἰφνίδιον ἀνακράξας διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων ὕδωρ ἤ-
 νεγκεν, καὶ λωφήσας, γέγονεν εἰς τὸ μέτρον ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς. Πα-
 ραδίδωσιν οὖν αὐτὸν τῷ περὶ αὐτοῦ ἀλείψας αὐτὸν ἐλαίῳ ἀγίῳ,
 ἐπιχέων αὐτῷ ὕδωρ ἠύλογημένον, παραγγείλας τοῖς αὐτοῦ μετ'
 20 αὐτοῦ μὴ κρέως αὐτὸν ἄψασθαι, μὴ οἴνου ἐπὶ ἡμέρας τεσσαρά-
 κοντα. Καὶ οὕτως αὐτὸν ἀπέλυσεν ἰασάμενος.

Ἐὐχρησάν ποτε τούτῳ τῷ μεγάλῳ Μακαρίῳ λογισμοὶ κενο-
 δοξίας, πειρώμενοι τοῦτον ἐκκαλεῖν τῆς κέλλης, καὶ ὑποτιθέμε-
 νοι οἰκονομίας χάριν καταλαμβάνειν τὴν Ῥώμην, ὡς ἐπὶ προφά-
 25 σει δῆθεν εὐεργεσίας τῶν ἐκεῖ ἀρρωστούντων. Ἄκρως γὰρ κα-
 τὰ τῶν πνευμάτων εἰς αὐτὸν ἐνήργει ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Καὶ ὡς
 ἐπὶ πολὺ ὀχλοῦντες οὐχ ὑπηκούοντο, σφοδρότερος δὲ αὐτῷ
 προσπαλαίσαντες, τοῦτον ἐξήλανον. Περσῶν οὖν ἐπὶ τῆς φλιαῆς
 τῆς ἑαυτοῦ κέλλης ὁ ἅγιος, τοὺς πόδας ἐκτείνας ἀφῆκεν ἐπὶ τὰ
 30 ἔξω, λέγων τοῖς τῆς κενοδοξίας δαίμοσιν:

Ἐλκετέ με σύροντες, δαίμονες, ἐὰν δύνασθε. Ἐγὼ γὰρ
 τοῖς ἔμοις ποσὶν ἀλλαχοῦ οὐκ ἀπέρχομαι. Εἰ οὖν δύνασθέ
 με οὕτως ἀπενεγκεῖν, ὅπου λέγετε ἀπελεύσομαι.

Διομνύμενος αὐτοῖς καὶ λέγων, ὅτι:

κη τῆς Ἀχαΐας, εὐγενή, πλούσια, παράλυτη ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Ἄφοῦ τὴν ἔφεραν σ' αὐτὸν τὴν ἔρριξαν κοντὰ στὸ κελλί του. Τὴν λυπήθηκε, προσευχήθηκε, τὴν ἄλειψε μὲ ἅγιο λάδι μὲ τὰ χέρια του, καὶ ἄφοῦ προσευχήθηκε γιὰ εἴκοσι μέρες χωρὶς διακοπή, ἦ καλύτερα μὲ ὅλη τὴν προσοχή του προσηλωμένη στὸν Θεό, τὴν ἔστειλε ὑγιή στὴν πόλη της. Αὐτὴ, φεύγοντας ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τὰ πόδια της, ἔστειλε στοὺς ἁγίους πολλὰ δῶρα.

Μπροστὰ στὰ μάτια μου πάλι φέρανε στὸν πνευματικὸ γιατροῦ ὄλων τῶν παράλογων παθῶν, στὸν ἅγιο Μακάριο, ἓνα μικρὸ παιδί, ποὺ βασανιζόταν ἀπὸ φοβερὸ πνεῦμα. Ἄφοῦ ἔβαλε τὸ δεξιὸ χέρι στὸ κεφάλι καὶ τὸ ἀριστερὸ στὴν καρδιά τοῦ παιδιοῦ, τόσο πολὺ προσευχήθηκε ὁ ἅγιος γι' αὐτό, ὥστε τὸ ἔκανε νὰ κρεμαστεῖ στὸν ἀέρα. Πρήστηκε τότε τὸ παιδί σὰν τσουβάλι σ' ὄλο του τὸ σῶμα καὶ τόσο πολὺ φλογιζόταν, ὥστε νὰ γίνει ὀλόκληρο ἀνεμοπύρωμα. Ξαφνικὰ φώναξε δυνατὰ καὶ ἔβγαλε νερὸ ἀπ' ὅλα τὰ αἰσθητήρια ὄργανά του· στὴ συνέχεια ἠσύχασε καὶ ἐπανῆλθε στὴν προηγούμενη κατάστασή του. Τὸ ἔδωσε τότε στὸν πατέρα του καὶ ἄφοῦ τὸ ἄλειψε μὲ ἅγιο λάδι καὶ τὸ περιέχυσε μὲ νερὸ εὐλογημένο, εἶπε στοὺς δικούς του ποὺ τὸ συνόδευαν νὰ μὴ φάγει κρέας καὶ νὰ μὴ πιεῖ κρασί γιὰ σαράντα μέρες. Ἔτσι λοιπὸν τὸ θεράπευσε καὶ τὸ ἄφησε νὰ φύγει.

Αὐτὸν τὸν μεγάλο Μακάριο τὸν ἐνόησαν κάποτε λογισμοὶ κενοδοξίας, προσπαθώντας νὰ τὸν βγάλουν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του. Τοῦ ἔβαλαν τὸ λογισμό νὰ πάει χάριν οἰκονομίας στὴ Ρώμη, μὲ τὴν πρόφαση τὰχα νὰ θεραπεύσει τοὺς ἐκεῖ ἀρρώστους. Γιατὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργοῦσε ἐπάνω του στὸ ἔπακρο ἐναντίον τῶν δαιμόνων. Ἐπειδὴ ἐνοχλώντας τον γιὰ πολὺ χρόνον δὲν ὑπάκουε σ' αὐτούς, ἔπεσαν ἐπάνω του σφοδρότερα καὶ τὸν καταπίεζαν. Ἐπείσε τότε ὁ ἅγιος στὸ κατώφλι τοῦ κελλιοῦ του, ἄπλωσε τὰ πόδια του πρὸς τὰ ἔξω καὶ εἶπε στοὺς δαίμονες τῆς κενοδοξίας:

Τραβᾶτε με, δαίμονες, σύροντάς με, ἂν μπορεῖτε. Γιατὶ ἐγὼ μὲ τὰ πόδια μου δὲν πηγαίνω ἄλλοῦ πουθενά. Ἄν μπορεῖτε λοιπὸν νὰ μὲ μεταφέρετε ἔτσι, θὰ πάω ὅπου θέλετε.

Καὶ τοὺς ὀρκιζόταν λέγοντας:

Οὕτως ἔσομαι κείμενος ἕως ἑσπέρας, εἰ μὴ σαλεύσητέ
 με, οὐ μὴ ὑμῶν ὑπακούσω.

Ἐπὶ πολὺ οὖν πεσών, καὶ μείνας ἀσάλευτος, ἀνέστη λοιπὸν
 ἑσπέρας οὔσης θαθείας. Ἐπιγενομένης δὲ τῆς νυκτός, πάλιν
 5 τούτῳ διὰ πυρὸς ἐνόησαν. Ἀναστὰς οὖν ὁ ἅγιος λαβὼν σπυ-
 ρίδα ὡς δύο μοδίων ψάμμου ταύτην ἐπλήρωσεν, καὶ τεθεικῶς
 αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ὤμων διεκίνει ἀνὰ τὴν ἔρημον οὕτως.
 Τούτῳ συνήντησε Θεοσέβιος ὁ κοσμήτωρ, Ἀντιοχεὺς τῷ γένει,
 καὶ λέγει αὐτῷ:

10 Τί βαστάξεις, ἀδελφῆ; Παραχώρησον ἐμοὶ τὸ φορτίον, καὶ
 μὴ σκύλλου αὐτός.

Ὁ δὲ λέγει:

Σκύλλω τὸν σκύλλοντά με. Ἄνετος γὰρ ὢν, ἀποδημίας
 μοι ὑποβάλλει.

15 Καὶ ἐπὶ πολὺ διακινήσας, οὕτως εἰς τὴν κέλλαν εἰσῆλθε, συντρι-
 ψας τὸ σῶμα.

Διηγεῖτο δὲ ἡμῖν καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Παφνούτιος, ὁ
 τοῦ γενναίου τούτου τοῦ ἀθλητοῦ μαθητής, ὅτι μιᾶ τῶν ἡμερῶν,
 καθεζομένου τοῦ μακαρίου καὶ ἀθανάτου Μακαρίου ἐν τῇ αὐλῇ
 20 καὶ τῷ Θεῷ προσομιλοῦντος, ὕαινα λαβοῦσα αὐτῆς τὸν σκύμνον
 τυφλὸν ὄντα ἤνεγκε, καὶ τῇ κεφαλῇ κρούσασα τὸ θυρίδιον τῆς
 αὐλῆς, εἰσῆλθεν ἔτι αὐτοῦ ἐκεῖ καθεζομένου, καὶ ῥίπτει αὐτὸν
 ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Τοῦτον τὸν σκύμνον λαβὼν ὁ ἅγιος Μα-
 κάριος, καὶ ἐπιπτύσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐπηύξατο, καὶ πα-
 25 ραχρῆμα ἀνέβλεψεν. Καὶ θηλάσαντα αὐτόν, λαβοῦσα ἡ μήτηρ
 οὕτως ἀπῆλθεν. Καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κώδιον μεγάλου προβάτου
 ἤνεγκε τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ, καὶ θεασάμενος ὁ ἅγιος τὸ κώδιον,
 ταῦτα ἔλεγε τῇ ὑαίνῃ:

Πόθεν σοι τοῦτο, εἰ μὴ βεδρώκεις πρόβατόν τινος; Τὸ
 30 οὖν ἐξ ἀδικίας ὄν, ἐγὼ οὐ δέχομαι παρὰ σοῦ.

Ἡ δὲ ὕαινα κλίνας τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἔδαφος, ἐγονυπέτει
 πρὸς τοῖς ποσὶν τοῦ ἁγίου καὶ ἐτίθει τὸ κώδιον. Αὐτὸς δὲ ἔλεγεν
 αὐτῇ:

Εἶρηκά σοι, ὅτι οὐ λαμβάνω, εἰ μὴ μοι ὁμόσεις μηκέτι
 35 λυπεῖν πένητας, κατεσθίουσα αὐτῶν τὰ πρόβατα.

Ἔτσι θὰ εἶμαι ξαπλωμένος μέχρι τὸ βράδυ· ἂν δὲν μὲ κουνησετε ἀπὸ ἐδῶ, δὲν θὰ ὑπακούσω σὲ σᾶς.

Ἐμεινε λοιπὸν ξαπλωμένος γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ κουνηθεῖ, καὶ σηκώθηκε ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα. Ὄταν νύχτωσε τὸν ἐνόησαν πάλι μὲ τὴ φωτιά. Σηκώθηκε λοιπὸν ὁ ἅγιος, πῆρε ἓνα ζεμπίλι δύο μοδίων, τὸ γέμισε μὲ ἄμμο, τὸ ἔβαλε στοὺς ὤμους του καὶ περπατοῦσε ἔτσι στὴν ἔρημο. Τὸν συνάντησε ὁ κοσμήτορας Θεοσέβιος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια καὶ τοῦ εἶπε:

Τί κρατᾶς, ἀββά; Δῶσε τὸ φορτίο σὲ μένα καὶ μὴ κουράζεσαι ἐσύ.

Καὶ αὐτὸς εἶπε:

Βασανίζω αὐτὸν ποὺ μὲ βασανίζει. Γιατί, ἐνῶ βρῖσκεται σὲ ἄνεση, μὲ σπρώχνει σὲ ὁδοιπορίες.

Ἀφοῦ περπάτησε πολλὴ ὥρα ἔτσι καὶ κατακούρασε τὸ σῶμα του, μπῆκε στὸ κελλί του.

Μᾶς διηγήθηκε καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Παφνούτιος, ὁ μαθητὴς τοῦ γενναίου αὐτοῦ ἀθλητῆ, ὅτι μιὰ μέρα, ἐνῶ καθόταν ὁ μακάριος καὶ ἀθάνατος Μακάριος στὴν αὐλὴ καὶ συνομιλοῦσε μὲ τὸν Θεό, μιὰ ὕαινα πῆρε τὸ νεογέννητό της, ποὺ ἦταν τυφλὸ, καὶ τὸ ἔφερε ἐκεῖ. Χτύπησε τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς μὲ τὸ κεφάλι της, μπῆκε μέσα ἐνῶ αὐτὸς καθόταν ἀκόμα ἐκεῖ, καὶ τὸ ἔρριξε στὰ πόδια του. Τὸ πῆρε τὸ νεογέννητο ὁ ἅγιος Μακάριος, καὶ ἀφοῦ ἔφτυσε στὰ μάτια του καὶ εἶπε κάποια εὐχή, ἀμέσως αὐτὸ ἀπέκτησε τὸ φῶς του. Ἀφοῦ τὸ θήλασε ἡ μάνα του, τὸ πῆρε καὶ ἔφυγε. Τὴν ἐπόμενη μέρα ἔφερε ἡ ὕαινα ἓνα δέρμα μεγάλου προβάτου στὸν ἅγιο Μακάριο, καὶ ὁ ἅγιος, βλέποντας τὸ δέρμα, εἶπε αὐτὰ στὴν ὕαινα:

Ποῦ τὸ βρήκες αὐτό; Ἐκτὸς βέβαια ἂν εἶναι κάποιου προβάτου ποὺ τὸ ἔχεις φάγει. Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀδικία, ἐγὼ δὲν τὸ δέχομαι.

Ἡ ὕαινα ἔκλινε τὸ κεφάλι της στὸ ἔδαφος, γονάτισε μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ ἁγίου καὶ ἄφησε ἐκεῖ τὸ δέρμα. Καὶ αὐτὸς τῆς εἶπε:

Σοῦ εἶπα, ὅτι δὲν θὰ τὸ πάρω, ἂν δὲν μοῦ ὑποσχεθεῖς, ὅτι στὸ ἐξῆς δὲν θὰ λυπεῖς τοὺς φτωχοὺς τρώγοντας τὰ πρόβατά τους.

Ἡ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦτο διένευσε τῇ κεφαλῇ αὐτῆς, ὡς συντιθεμένη τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ. Τότε ἐδέξατο τὸ κώδιον παρὰ τῆς ὑαίνης Ὅπερ κώδιον οὗτος ὁ τοῦ Χριστοῦ δούλος καταλέλοιπε τῷ ἁγίῳ καὶ μακαρίῳ Ἀθανασίῳ τῷ μεγάλῳ. Ὡς δὲ καὶ ἡ μακαρία 5 δούλη τοῦ Χριστοῦ Μελάνη μοι εἶπεν, ὅτι:

Παρὰ τοῦ ἁγίου καὶ θαυμασίου ἀνδρὸς Μακαρίου ἐγὼ ἔλαβον τὸ κώδιον ἐκεῖνο, ξένιον τῆς ὑαίνης ἐπιλεγόμενον.

Καὶ τί τοῦτο θαυμαστὸν παρὰ ἀνδράσι τῷ κόσμῳ ἐσταυρωμένοις ὑαίαν εὐεργετηθεῖσαν, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τιμὴν 10 τῶν δούλων αὐτοῦ εὐαισθητήσασαν ξένια τούτοις κομίσει; Ὁ γὰρ τοὺς λέοντας ἐπὶ τοῦ προφήτου Δανιὴλ ἡμερώσας, καὶ ταύτη τῇ ὑαίνῃ σύνεσιν ἐχαρίσατο.

Ἐλέγετο δὲ περὶ τούτου τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ὅτι ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη, οὐκ ἔπτυσσε χαμαί· ἐξηκοστὸν ἔτος ἔχων ἀφ' οὗ ἐβα- 15 πτίσθη. Τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν ἐτύγχανεν, ὅτε ἐβαπτίσθη ὁ γνήσιος τοῦ Χριστοῦ δούλος καὶ ἀθάνατος Μακάριος. Ἦν δὲ τὸ εἶδος ἀηττήτου ἀθλητοῦ τοῦ Χριστοῦ Μακαρίου τοιοῦτον τῆς ἡλικίας. Δεῖ με γὰρ καὶ περὶ τούτου σημᾶναί σοι, δούλε τοῦ Χριστοῦ, ἀκριβῶς ἐμοῦ τούτον γινώσκοντος, ὡς ἅτε καὶ μετ' αὐτοῦ 20 τὴν ἐμὴν βραχύτητα συγχρονίσασαν. Ἦν οὖν τὸ εἶδος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὑποκολοβόν, σπανόν, ἐπὶ τοῦ χείλους μόνον ἔχον τρίχας καὶ εἰς τὸ ἄκρον δὲ τοῦ γενείου εἶχεν ὀλίγας. Ὑπερβολῇ γὰρ πόνων ἀσκήσεως οὐδὲ αἱ τρίχες τῆς γενειάδος αὐτοῦ ἐξέφυσαν.

25 Τούτῳ τῷ ἁγίῳ ἐγὼ προσῆλθον μιᾷ τῶν ἡμερῶν, λέγων αὐτῷ, ἐν ἀκηδία μου σφόδρα διάγοντος:

Ἄββᾶ Μακάριε, τί ποιήσω, ὅτι θλίβουσί με οἱ λογισμοί, λέγοντές μοι, ὅτι Οὐδὲν ποιεῖς, ἄπελθε ἐντεῦθεν;

Ἀποκρίνεταιί μοι λέγων ὁ ἅγιος πατὴρ Μακάριος:

30 Εἰπόν σου τοῖς λογισμοῖς, ὅτι Διὰ τὸν Χριστὸν τοὺς τοίχους τηρῶ.

Ταῦτά σοι, φιλόχριστε καὶ φιλομαθὲς δούλε Θεοῦ, ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων σημείων καὶ ἄθλων τοῦ ἀοιδίμου καὶ ἐναρέτου ἀνδρὸς Μακαρίου ἐσήμανα.

35 Τοῦτο τὸ παράδοξον ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνὴρ Μακάριος ἡ-

Ἡ ὕαινα κούνησε τὸ κεφάλι της σὰν νὰ συμφωνοῦσε μὲ τὸν ἅγιο Μακάριο. Καὶ τότε δέχθηκε αὐτὸς τὸ δέρμα ἀπὸ τὴν ὕαινα. Αὐτὸ τὸ δέρμα ὁ δοῦλος αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ τὸ ἄφησε στὸν ἅγιο καὶ μακάριο Ἀθανάσιο τὸν Μέγα. Ὅπως μοῦ εἶπε καὶ ἡ μακάρια δούλη τοῦ Χριστοῦ Μελάνη:

Ἐγὼ πῆρα τὸ δέρμα ἐκεῖνο, τὸ δῶρο τῆς ὕαινας, ἀπὸ τὸν ἅγιο καὶ θαυμάσιο ἄνδρα Μακάριο. Καὶ κατὰ τί εἶναι ἀξιοθαύμαστο αὐτό, πὺ ἡ ὕαινα, ὅταν εὐεργετήθηκε ἀπὸ ἄνδρες πὺ σταύρωσαν τὸν ἑαυτὸ τους γιὰ τὸν κόσμο, πρὸς δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ τιμὴ τῶν δούλων του, εὐαισθητοποιήθηκε νὰ φέρει δῶρα σ' αὐτούς; Γιατί, Ἐκεῖνος πὺ ἠμέρεψε τὰ λιοντάρια στὴν περίπτωση τοῦ προφήτη Δανιήλ, Αὐτὸς χάρισε σύνεση καὶ σ' αὐτὴν τὴν ὕαινα.

Ἐλεγαν γι' αὐτὸν τὸν ἅγιο Μακάριο, ὅτι, ἀπὸ τότε πὺ βαπτίσθηκε, δὲν ἔφτυσε κἄτω ἔχουν περάσει ἑξήντα χρόνια ἀπὸ τότε πὺ βαπτίσθηκε. Γιατί ἦταν σαράντα χρόνων ὅταν βαπτίσθηκε ὁ γνήσιος καὶ ἀθάνατος δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Μακάριος. Τὸ παρουσιαστικὸ τοῦ ἀνίκητου αὐτοῦ ἀθλητῆ τοῦ Χριστοῦ Μακαρίου ἦταν τὸ ἑξῆς. Πρέπει νὰ τὸ ἐπισημάνω κι αὐτό, δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀκριβῶς ἐγὼ τὸν γνώρισα, μέσα στὸν σύντομο χρόνο πὺ ἔζησα μαζί του. Ὡς πρὸς τὴ σωματικὴ του διάπλαση ἦταν κοντός, σπανός, ἔχοντας τρίχες μόνο ἐπάνω στὸ χεῖλι του· εἶχε λίγες καὶ στὸ ἄκρο τοῦ σαγονιοῦ. Γιατί ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ του ἀσκησι δὲν φύτρωσαν οὔτε τὰ γένεια του.

Σ' αὐτὸν τὸν ἅγιο πῆγα μᾶ μέρη, ὅταν μὲ ἔπιασε φοβερὴ ἀκηδία, καὶ τοῦ εἶπα:

Ἀβδᾶ Μακάριε, τί νὰ κάνω; γιατί μὲ στενοχωροῦν οἱ λογισμοὶ καὶ μοῦ λένε, Τίποτε δὲν κάνεις, φύγε ἀπὸ ἐδῶ.

Μοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἅγιος πατέρας Μακάριος καὶ μοῦ εἶπε:

Νὰ πεῖς στοὺς λογισμούς σου· Ἐγὼ γιὰ τὸν Χριστὸ φυλάω τοὺς τοίχους.

Αὐτὰ, φιλόχριστε καὶ φιλομαθὴ δοῦλε τοῦ Θεοῦ, σοῦ σημείωσα ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σημεία καὶ κατορθώματα τοῦ ἀείμνηστου καὶ ἐνάρετου αὐτοῦ ἀνδρα Μακαρίου.

Μᾶς διηγῆθηκε καὶ αὐτὸ τὸ παράδοξο ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἄν-

μῖν διηγήσατο (ἦν γὰρ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἐπισκόπων πρεσβύτερος), λέγων:

Ἐπεσημηνάμην ἐγὼ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς διαδόσεως τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, ὅτι Μακαρίῳ τῷ ἀσκητῇ οὐδέποτε ἔδωκα ἐγὼ προσφορὰν, ἀλλ' ἄγγελος αὐτῷ ἐπέδιδου ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου λαμβάνων. Μόνον δὲ τὸν ἀστράγαλον τῆς χειρὸς ἐθεώρουν τοῦ ἐπιδιδόντος τούτῳ τὴν κοινωνίαν.

κα'. Περὶ Μάρκου.

10 Μάρκος δὲ οὗτος νεώτερος ὢν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Γραφήν ἀπεστήθισεν, πρῶτος ὢν καθ' ὑπερβολήν, σώφρων, εἰ καὶ τις ἄλλος. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν εὐκαιρούμενος ἐγὼ εἰς τὸ ἔσχατον αὐτοῦ γῆρας λοιπὸν ἀπέρχομαι πρὸς αὐτόν, καὶ παρακαθέξομαι τῇ θύρᾳ τῆς κέλλης αὐτοῦ, ὡς ἅτε ἐγὼ ὁ ἀρχάριος ὢν νομίζων
15 αὐτὸν ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὥσπερ καὶ ἦν. Καὶ ἠκροώμην, τί ἄρα λαλεῖ ἢ τί διαπράττεται. Καὶ μονώτατος ὢν ἔνδον περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη ἐλάσας ἤδη καὶ τοὺς ὀδόντας ἀπολέσας, ἐαυτῷ διεμάχετο καὶ τῷ διαβόλῳ, καὶ ἔλεγεν:

Τί θέλεις λοιπὸν, κακόγηρε; Ἴδου καὶ οἴνου ἔλαβες, καὶ
20 ἐλαίου ἦψω. Λοιπὸν τί θέλεις ποιήσω σοι, παλιοφάγε, κοιλιόδουλε;

Ἐαυτὸν ἐξυδρίζων. Εἶτα καὶ τῷ διαβόλῳ:

Ἄπελθε, λέγων, λοιπὸν ἀπ' ἐμοῦ, διάβολε, συγγεγήρακός μοι ἐν ἀδιαφορίαις. Ἀσθένειάν μοι τοῦ σώματος ἐπιγράψας, οἴνου ἐποίησας μεταλαβεῖν καὶ ἐλαίου, φιλήδονόν με ἀπεργασάμενος. Μὴ ἀκμήν σοί τι χρεωστῶ; Οὐδὲν εὐρίσκεις ἐν ἐμοὶ ὃ θέλεις συλῆσαι. Ἄπελθε λοιπὸν ἀπ' ἐμοῦ, μισάνθρωπε.

Καὶ ὡς τερετίζων ἐαυτῷ ἔλεγε διαλεγόμενος

30 Δεῦρο λοιπὸν, λῆρε, παλιοφάγε, φαγόγηρε, ἕως πότε ἔσομαι μετὰ σοῦ;

δρας Μακάριος (γιατι ἦταν πρεσβύτερος στή χειροτονία τῶν ἐπισκόπων), λέγοντας:

Παρατήρησα ἐγὼ ὅτι κατὰ τὴν ὥρα πού προσφέρονται τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ στοὺς ἱερεῖς, ποτέ δὲν ἔδωσα ἐγὼ στὸν ἀσκητὴ Μακάριο προσφορά, ἀλλὰ ἄγγελος τὴν ἔδινε σ' αὐτὸν παίρνοντάς την ἀπὸ τὸ θυσιαστήριο. Ἔβλεπα μόνο τὸν ἀστράγαλο τοῦ χεριοῦ ἐκείνου πού ἔδινε σ' αὐτὸν τὴν κοινωνία.

21.— Για τὸν Μάρκο.

Ὁ Μάρκος αὐτός, ὅταν ἀκόμα ἦταν πολὺ νέος, ἀποστήθισε τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Ἦταν ὑπερβολικὰ ἤρεμος, καὶ συνετὸς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Μιὰ μέρα πού εἶχα εὐκαιρία, καὶ ἐνῶ αὐτὸς βρισκόταν πιὰ στὰ βαθιὰ γεράματα του, πῆγα καὶ στάθηκα στὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ του, γιατί σὰν ἀρχάριος πού ἤμουν τὸν θεωροῦσα ὑπὲρ-ἄνθρωπον, ὅπως βέβαια καὶ ἦταν. Προσπαθοῦσα νὰ ἀκούσω τί τέλος πάντων λέγει ἢ τί κάνει. Ἄν καὶ ἦταν ὀλομόναχος, καὶ εἶχε φτάσει στὰ ἑκατό του χρόνια, καὶ εἶχε χάσει τὰ δόντια του, πολεμοῦσε μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν διάβολο καὶ ἔλεγε:

Τί θέλεις πιὰ παλιόγερε; Ὅριστε, καὶ κρασί ἤπιες, καὶ λάδι γεύθηκες. Ἐπιτέλους τί θέλεις νὰ σοῦ κάνω, λαίμαργε, κοιλιόδουλε;

Βρίζοντας τὸν ἑαυτό του. Ἐπειτα ἀπευθυνόμενος στὸν διάβολο: Φύγε λοιπὸν ἀπὸ μένα, διάβολε, πού γέρασες μαζί μου μὲ τὴν ἀδιαφορία. Μέ φόρτωσες μὲ σωματικὴ ἀρρώστια, μὲ ἀνάγκασες νὰ πίνω κρασί καὶ νὰ γεύομε λάδι, καὶ μὲ ἔκανες φίλο τῆς ἡδονῆς. Μήπως σοῦ χρωστῶ ἀκόμη τίποτε; Τίποτε πιὰ δὲν βρίσκεις σὲ μένα πού νὰ θέλεις νὰ τὸ ἀρπάξεις. Φύγε λοιπὸν ἀπὸ μένα, μισάνθρωπε.

Καὶ σὰν νὰ εἶχε μπροστά του τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ τὰ ἔβαζε μαζί του, ἔλεγε:

Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀνόητε, λαίμαργε, φαγόγερε, μέχρι πότε θὰ εἶμαι μαζί σου;

κβ'. Περί Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.

Μωϋσῆς οὕτω καλούμενός τις, Αἰθίοψ τῷ γένει, μέλας, οἰκέ-
 τῆς ὑπῆρχε πολιτευομένου τινός, ὃν διὰ πολλὴν δυστροπίαν καὶ
 ληστρικὴν αἰτίαν ἔρριψεν ὁ ἴδιος δεσπότης. Ἐλέγετο γὰρ καὶ
 5 μέχρι φόνων φθάνειν αὐτόν. Ἀναγκάζομαι γὰρ λέγειν αὐτοῦ τὰ
 ἔργα τῆς πονηρίας, ἵνα δείξω αὐτοῦ τὴν μετὰ ταῦτα ἀρετὴν ἐκ
 μετανοίας. Διηγοῦντο γοῦν τινες, ὅτι καὶ ἀφηγοῦμενος ἦν λη-
 στηρίου μεγίστου, οὗ καὶ τοῦτο φέρεται ἐν τοῖς ἔργοις ληστρο-
 κοῖς, ὅτι πομῆνι τινὶ ἐμνησικάκησε παρεμποδίσαντι αὐτὸν εἰς
 10 πρᾶγμα τι ἀπιόντα, μετὰ τῶν τῆς ποιμένης κυνῶν ἐν νυκτί, ὃν
 ἀποκτεῖναι θελήσας περιενόστει τὸν τόπον ἔνθα τὴν στάσιν εἶχε
 τὴν τῶν προβάτων. Ἐμηνύθη οὖν αὐτῷ ὅτι πέραν τοῦ Νεῖλου
 ἐστίν, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον πλημμυροῦντος τοῦ ποτα-
 μοῦ καὶ κρατοῦντος ἐπὶ ἐν σημεῖον τῷ πλάτει, δακῶν τὴν μάχαι-
 15 ραν αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι καὶ τὸν χιτωνίσκον, ὃν ἐνεδέδυτο, ἐπι-
 θεῖς τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, διεπέρασεν οὕτω κολυμβήσας τὸν ποτα-
 μόν. Ἐν τῷ τοῦτον οὖν διακολυμβᾶν ἠδυνήθη λαθεῖν ὁ πομῆν,
 εἰς κρύφιον ἑαυτὸν καταχώσας. Ἀποτυχῶν οὕτω Μωϋσῆς τοῦ
 ἐγχειρήματος, τοὺς ἐξ ἐπιλογῆς τέσσαρας κριοὺς σφάξας, καὶ
 20 δήσας σειράδην, ἐκολύμβησεν αὐθις τὸν Νεῖλον. Καὶ ἔλθων εἰς
 μικρὸν ἐναύλιον, ἀπέδειρε τοὺς κριοὺς. Καὶ φαγὼν τὰ κάλλιστα
 τῶν κρεῶν, καὶ εἰς οἶνον διαπωλήσας τὰ κώδια, σαῖτην πιὼν ὡς
 ἰταλικῶν δεκαοκτώ, πενήκοντα σημεῖα ἀπῆλθεν, ὅπου τὸ κολ-
 λήγιον εἶχεν.

25 Οὗτος ὁπὲ ποτε τοῦ καιροῦ ὁ τοιοῦτος λήσταρχος κατανυ-
 χθεὶς ἐκ περιστάσεώς τινος ἐπιδέδωκεν ἑαυτὸν μοναστηρίῳ, καὶ
 οὕτω προσῆλθε τῷ πράγματι τῆς μετανοίας, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν
 συμπράκτην αὐτοῦ καὶ ὑποβολέα τῶν κακῶν ἐκ νεότητος δαίμο-
 να, τὸν εἰς πάντα αὐτῷ συναμαρτόντα, ἄντικρος εἰς ἐπίγνωσιν
 30 ἀγαγεῖν τοῦ Χριστοῦ. Ἐν οἷς λέγεται, ὅτι ποτὲ τούτῳ ἐπέρριψαν

26. Σαίτης: μέτρο ὑγρῶν τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἴσο μὲ 22 λίτρος, δηλαδὴ περί-
 που σημερινὰ 9-10 κλά.

22.- Για τὸν Μωϋσῆ τὸν Αἰθίοπα.

Κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Μωϋσῆς, Αἰθίοπας στήν καταγωγή και μαῦρος, ἦταν δοῦλος κάποιου ἄρχοντα· αὐτὸν ὁ κύριός του τὸν ἔδιωξε γιατί ἦταν πολὺ δύστροπος και γιὰ λόγους ληστείας. Ἔλεγαν μάλιστα ὅτι εἶχε φθάσει και σὲ φόνους ἀκόμα. Ἀναγκάζομαι βέβαια νὰ πῶ τὰ ἔργα τῆς κακίας του, γιὰ νὰ δείξω τὴν στή συνέχεια ἄρετή του πού προέκυψε ἀπὸ τὴ μετάνοιά του. Ἔλεγαν λοιπὸν κάποιοι, ὅτι ἦταν και ἀρχηγὸς σὲ πολὺ μεγάλη ὁμάδα ληστῶν. Στὰ ἔργα του περιλαμβάνεται κι αὐτὸ τὸ περιστατικό· Κάποτε δηλαδή θύμωσε μὲ ἓνα βοσκὸ, πού τὸν ἐμπόδισε μὲ τὰ σκυλιὰ του ἀπὸ μιὰ ληστεία πού πῆγε νὰ κάνει τὸ βράδυ· ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ τὸν σκοτώσει, και γύριζε στὸν τόπο ὅπου φύλαγε τὰ πρόβατά του. Τοῦ εἶπαν ὅτι βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὸν Νεῖλο, γιατί ἐκείνη τὴν ἐποχὴ πλημμύρισε τὸ ποτάμι και ἔφτανε τὸ πλάτος του ἓνα μίλι· κρατώντας τὸ μαχαίρι στὸ στόμα του και βάζοντας τὸν χιτῶνα πού φοροῦσε στὸ κεφάλι του, πέρασε ἔτσι τὸ ποτάμι κολυμπώντας. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸς πῆγαινε κολυμπώντας, ὁ βοσκὸς πρόφθασε νὰ ξεφύγει καταφεύγοντας σὲ κάποιον κρυψώνα. Ἔτσι, ἔχοντας ἀποτύχει στήν προσπάθειά του ὁ Μωϋσῆς, διάλεξε και ἔσφαξε τὰ τέσσερα καλύτερα κριάρια, τὰ ἔδεσε ὅλα στή σειρά, και ξαναπέρασε κολυμπώντας τὸν Νεῖλο· φθάνοντας σὲ ἓνα μικρὸ ἀνοιχτὸ μέρος, ἔγδαρε ἐκεῖ τὰ κριάρια, ἔφαγε τὰ καλύτερα κομμάτια αὐτῶν, πούλησε τὰ δέρματα και ἀφοῦ ἀγόρασε κρασί, ἤπιε περίπου 9-10 κιλά²⁶, και μετὰ ἔφυγε μακριὰ σὲ ἀπόσταση πενήντα μιλίων²⁷, ὅπου εἶχε τὴν ὁμάδα του.

Αὐτὸς ὁ τέτοιου εἶδους λήσταρχος στὸ τέλος ἐξαιτίας κάποιου περιστατικοῦ, ἀφοῦ ἔνιωσε συντριβὴ στήν καρδιά του, ἀφιερώθηκε σὲ μοναστήρι, και σὲ τόσο μεγάλο βαθμὸ μετάνοιας ἔφθασε, ὥστε κι αὐτὸν ἀκόμα τὸν δαίμονα, τὸν συνεργό του και παρακινητή του στὸ κακὸ ἀπὸ τὰ νειάτα του, πού ἀμάρτησε μαζί του σὲ ὅλα ὅσα ἔκανε, νὰ τὸν ὀδηγήσει ἀμέσως σὲ ἐπίγνωση τοῦ Χριστοῦ.

27. Σημεῖο: μονάδα ἀποστάσεως ἴση μὲ 1 μίλι.

λησται τέσσαρες καθεζομένω ἐν τῷ κελλίῳ, ἀγνοήσαντες ὅτι Μωϋσῆς ἦν οὗτος. Οὐς δῆσας ὁ μακάριος ἅπαντας, καθάπερ σάκκον πλήρη ἀχύρων, τοῖς ὤμοις ἑαυτοῦ ἐπιθείς, ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀδελφῶν, εἰπών, ὅτι:

5 Ἐπειδὴ οὐκέτι ἔξεστί μοι ἀδικεῖν οὐδένα, εὗρον δὲ αὐτοὺς ἐπελθόντας μοι, τί κελεύετε περὶ τούτων;

Συλληφθέντες οὖν οὗτοι τούτῳ τῷ τρόπῳ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μωϋσέως, ἐξομολογήσαντο τῷ Θεῷ, καὶ γνωρίσαντες τούτον ὅτι Μωϋσῆς ἐστὶν ὁ ποτὲ ὀνομαστός καὶ περιβόητος λήσταρχος, δοξάζαντες ἐπ' αὐτῷ τὸν Χριστόν, κάκεινοι ἀπετάξαντο διὰ τὴν τούτου μεταβολήν, καὶ γεγονάσι μοναχοὶ δοκιμώτατοι· λογισάμενοι τοῦτο, ὅτι, εἰ οὗτος ἰκανὸς ἐν δυνάμει καὶ κατ' ἄκραν πεποιημένος τῷ ἔργῳ τῷ ληστρικῷ, οὕτω κομπῶς πεφόβηται τὸν Θεόν, τί ἡμεῖς ἀναβαλλόμεθα τὴν σωτηρίαν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν;

15 Τούτῳ τῷ μακαρίῳ Μωϋσεῖ (δεῖ γὰρ αὐτὸν λοιπὸν οὕτω προσαγορεύεσθαι) ἐπέθεντο οἱ τῆς ἀσωτείας δαίμονες, εἰς τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν τῆς ἀκολασίας τῆς πορνικῆς αὐτὸν καταλάυνοντες. Ὅς ἐπὶ τοσοῦτον ὑπ' αὐτῶν ἐπειράσθη, ὡς αὐτὸς διηγήσατο, ὡς μικροῦ δεῖν τῆς προθέσεως αὐτὸν ἔξοκεῖλαι.
20 Παραγενόμενος οὖν οὗτος πρὸς τὸν μέγαν Ἰσίδωρον τὸν ἐν τῇ Σκήττει καθήμενον, ἀνήνεγκε τούτῳ τὰ περὶ τοῦ τῆς πορνείας πολέμου. Πρὸς ὃν ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος:

Μηδὲν θροηθῆς, ἀδελφέ· ἀρχαὶ γάρ εἰσιν. Διὰ τοῦτο σφοδρότερόν σοι ἐπέθεντο, τὴν προτέραν ἐπιζητοῦντες
25 συνήθειαν. Ὡσπερ γὰρ ὅταν κύων ἐν μακέλλῳ ἐθίσῃ κωλέας περιτρώχειν, τῆς συνηθείας οὐκ ἀναχωρεῖ, ἐὰν δέ τις κλείσῃ τὸ μακελλεῖον καὶ μηδεὶς αὐτῷ μηδὲν ἐπιδῶ, ἢ λιμογχονηθεὶς, οὐκ ἔτι ἐγγίξει ἐκεῖ μηδεμίαν ἔχων βορράν, οὕτω καὶ σύ· ἐὰν ἐπιμείνης τῇ σοῦ ἀσκήσει τῆς ἐγκρατείας, νεκρώσας σου τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀποκλείσας τὴν εἴσοδον τῇ γαστριμαργίᾳ τῇ τικτούσῃ τὴν ἀκολασίαν, ἀκηδιάσας ὁ τῆς πορνείας δαίμων, μὴ ἔχων τὰ βρώματα τοῦτον ἐξάπτοντα, οὕτω σου ἀποστήσεται.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγεται, ὅτι κάποτε τοῦ ἐπιτέθηκαν τέσσερις ληστές, ἐνῶ καθόταν στὸ κελλί του, χωρὶς νὰ ξέρουν ὅτι αὐτὸς ἦταν ὁ Μωϋσῆς. Ἀφοῦ ὁ μακάριος τοὺς ἔδεσε ὅλους σὰν ἓνα σακκὶ γεμάτο ἀπὸ ἄχυρα, τοὺς ἔβαλε στοὺς ὤμους του καὶ τοὺς ἔφερε στὴ σύναξη τῶν μοναχῶν, λέγοντας:

Ἐπειδὴ δὲν ἐπιτρέπεται πιά νὰ ἀδικῶ κανέναν καὶ αὐτοὶ μοῦ ἐπιτέθηκαν, τί προστάζετε γι' αὐτούς;

Αὐτοὶ τότε, ἔχοντας συλληφθεῖ ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ἐξομολογήθηκαν στὸν Θεό, καὶ ὅταν ἔμαθαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Μωϋσῆς, ὁ ἄλλοτε ξακουστὸς καὶ φημισμένος ληστής, ἀφοῦ δόξασαν τὸν Χριστὸ γι' αὐτὸ, ἀπαρνήθηκαν καὶ ἐκεῖνοι τὸν κόσμον καὶ ἔγιναν πάρα πολὺ σπουδαῖοι μοναχοί. Γιατὶ σκέφθηκαν αὐτὸ ἂν αὐτὸς, ποὺ εἶχε τόση μεγάλη δύναμη καὶ ἦταν ἔμπειρος στὸ ἔπακρο στὸ ἔργο τῆς ληστείας, φοβήθηκε τόσο σωστὰ τὸν Θεό, γιατί ἐμεῖς ἀναβάλλομε τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας;

Σ' αὐτὸν τὸν μακάριο Μωϋσῆ (γιατὶ ἔτσι πρέπει στὸ ἐξῆς νὰ τὸν ὀνομάζομε), ἐπιτέθηκαν οἱ δαίμονες τῆς ἀσωτείας, γιὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρουν στὴν παλιὰ συνήθεια τῆς πορνικῆς ἀκολασίας. Τόσο μεγάλο πειρασμὸ δέχθηκε αὐτὸς ἀπὸ αὐτούς, ὅπως ὁ ἴδιος διηγήθηκε, ὥστε λίγο ἔλειψε νὰ παρασυρθεῖ ἔξω ἀπὸ τὴν πρόθεσή του. Πῆγε τότε στὸν μέγα Ἰσίδωρο ποὺ καθόταν στὴ Σκήτη καὶ τοῦ ἀνέφερε τὰ σχετικά μὲ τὸν πόλεμον τῆς πορνείας. Καὶ ὁ ἅγιος τοῦ ἀποκρίθηκε:

Μὴ φοβηθεῖς, ἀδελφέ· γιατί εἶναι ἀρχή. Γι' αὐτὸ σοῦ ἐπιτέθηκαν σφοδρότερα, ζητώντας τὴν προηγούμενη συνήθεια. Ὅπως δηλαδὴ ἓνα σκυλὶ ὅταν συνηθίσει στὸ κρεοπωλεῖο νὰ τρώγει κρέατα, δὲν ἐγκαταλείπει τὴ συνήθειά του αὐτή, ἂν ὅμως κλείσει τὸ κρεοπωλεῖο καὶ δὲν τοῦ δίνει κανέναν τίποτε ἢ κυριευθεῖ ἀπὸ σφοδρὴ πείνα, δὲν πλησιάζει πιά ἐκεῖ γιατί δὲν βρίσκει καμμιά τροφή, ἔτσι καὶ σύ, ἂν ἐπιμείνεις στὴν ἄσκησι τῆς ἐγκράτειας, νεκρώνοντας τὰ μέλη τοῦ σώματός σου, κλείνοντας τὴν πόρτα στὴ γαστριμαργία ποὺ γεννᾷ τὴν ἀκολασία, θὰ βαρεθεῖ ὁ δαίμονας τῆς πορνείας, γιατί δὲν θὰ ἔχει τίς τροφές ποὺ τὸν ἐξάπτουν, καὶ ἔτσι θὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ σένα.

Ἀναχωρήσας οὖν ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Μωϋσῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν ἐν τῇ ἑαυτοῦ κέλλῃ, ὑπομονῇ σφοδροτάτῃ ἤσκειτο ἐν πᾶσι μάλιστα ἀπὸ βρωμάτων, οὐδενὸς ἄλλου μεταλαμβάνων, πλὴν ἄρτου ξηροῦ ἐν οὐγγίαις δέκα δύο·
5 πλεῖστον ἐργαζόμενος ἔργον, καὶ πεντήκοντα ἐκτελῶν προσευχὰς τὴν ἡμέραν.

Κατατήξας οὖν ἑαυτοῦ τὸ σωματίον, ἔμενεν ἔτι πυρρῶν καὶ ἀδιαφόρως ἐνυπνιαζόμενος. Πάλιν οὗτος παρέβαλεν ἄλλῳ τινὶ μοναχῷ τῶν ἁγίων πάνυ δοκίμῳ, καὶ λέγει αὐτῷ:

10 Τί ποιήσω, ἀδελφῶ, ὅτι σκοτίζουσί μου τὸν λογισμὸν τὰ ἐνύπνια τῆς ψυχῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν συνηδομένης αὐτοῖς;

Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος ὁ ἅγιος, ὅτι:

Ἐπειδὴ τὸν νοῦν σου οὐκ ἀπέστησας τῶν περὶ ταῦτα
15 φαντασιῶν, τούτου χάριν τὴν μυσαρὰν ταύτην ὑφίστασαι ἐπιθυμίαν. Ποίησον οὖν ὅ σοι λέγω· Δὸς σεαυτὸν εἰς ἀγρυπνίαν κατὰ μικρόν, καὶ προσεύχου νηφόντως, καὶ ἐλευθερωθήσῃ ἀπὸ τούτων ταχέως.

Ἀκούσας δὲ ὁ γενναῖος καὶ ταύτης τῆς ὑποθήκης ὡς παρὰ τε-
20 χνίτου τῇ πείρᾳ, ἀπελθὼν ἐν τῇ κέλλῃ, ἔδωκε λόγον τῷ ἑαυτοῦ συνειδότι, μὴ κοιμηθῆναι διὰ πάσης τῆς νυκτός, μὴ κλῖναι γόνυ ὡς ἐπὶ προφάσει προσευχῆς, ἐπὶ τῷ φυγεῖν τὴν τυραννίδα τοῦ ὕπνου.

Μείνας οὖν ἐπὶ τῷ κελλίῳ ἔτη ἕξ, τὰς νύκτας πάσας μέσον
25 τῆς κέλλης ἰστάμενος, καὶ ἀδιαλείπτως τῷ Θεῷ προσευχόμενος, καὶ μὴ ἐπικαμμύων τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ ταῦτα ποιῶν τοῦ πράγματος τῆς ἀκολάστου ἐπιθυμίας περιγενέσθαι οὐκ ἠδυνήθη. Τῷ ὄντι γὰρ ἀληθῶς ἀκόλαστος ἐπιθυμία. Ἐαυτὸν γὰρ ἐκτήξας τοῖς πόνοις, ἐκεῖνο τὸ αἰσχρὸν πάθος ὑποτάξαι οὐκ ἴσχυσεν.

30 Μετὰ ταῦτα πάντα ἑαυτῷ πάλιν ἄλλην πολιτείαν σκληραγωγίας ὑπέθετο. Ἐξερχόμενος οὗτος ὁ πύκτης τοῦ Σατανᾶ (διαφόρως γὰρ τούτῳ ἐτύκτευσεν) τὰς νύκτας ἀπῆει εἰς τὰς κέλλας τῶν τοῖς πόνοις συγγεγηρακότων τῇ ἀσκήσει μοναχῶν, καὶ λοι-

Ἐφυγε λοιπὸν ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Μωϋσῆς, κλείσθηκε στὸ κελλί του, καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη ἀσκοῦνταν σ' ὅλα μὲ ὑπερβολικὰ μεγάλη ὑπομονή καὶ περισσότερο στὸ φαγητό, χωρὶς νὰ τρώγει τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο δώδεκα οὐγγιῆς ξερὸ ψωμί, κοπιᾶζοντας περισσότερο στὴν ἐργασία του καὶ κάνοντας πενήντα προσευχὲς τὴν ἡμέρα.

Ἄν καὶ καταέλειωσε λοιπὸν τὸ σῶμα του, ὅμως συνεχιζόταν ἡ πύρωσή του καὶ νὰ βλέπει ὄνειρα ὅμοια μὲ προηγουμένως. Ἐπισκέφθηκε πάλι αὐτὸς κάποιον ἄλλο δοκιμασμένο μοναχὸ ἀπὸ τοὺς πολὺ ἁγίους καὶ τοῦ εἶπε:

Τί νὰ κάνω, ἀβδᾶ, πὺ σκοτίζουν τὸν λογισμό μου ὄνειρα καὶ κάνουν τὴν ψυχὴ μου νὰ ἐπιθυμεῖ τὴν ἡδονὴ σύμφωνα μὲ τὴν παλιὰ συνήθεια;

Τοῦ εἶπε ἐκεῖνος ὁ ἅγιος:

Νιώθεις τὴν αἰσχρὴ αὐτὴ ἐπιθυμία, ἐπειδὴ δὲν ἀπομάκρυνες τὸ μυαλό σου ἀπ' αὐτὲς τὶς φαντασίες. Κάνε λοιπὸν αὐτὸ πὺ σοῦ λέγω· Παράδωσε τὸν ἑαυτό σου σταδιακὰ στὴν ἀγρυπνία, προσευχῆσου μὲ νήψη καρδιᾶς, καὶ θὰ ἀπαλλαγθεῖς γρήγορα ἀπ' αὐτά.

Ἄφου ἄκουσε ὁ γενναῖος καὶ αὐτὴ τὴ συμβουλή σὰν ἀπὸ ἐμπειροτεχνίτη, πῆγε στὸ κελλί του καὶ ἔδωσε συνειδητὴ ὑπόσχεση στὸν ἑαυτό του νὰ μὴ κοιμηθεῖ ὅλη τὴ νύχτα, καὶ νὰ μὴ γονατίσει τάχα γιὰ νὰ προσευχηθεῖ, μὲ σκοπὸ νὰ ἀποφύγει τὴν τυραννικὴ δύναμη τοῦ ὕπνου.

Ἐμεινε λοιπὸν στὸ κελλί του γιὰ ἕξι χρόνια καὶ ὅλες τὶς νύχτες στεκόταν στὴ μέση καὶ προσευχόταν χωρὶς διακοπὲς στὸν Θεό, χωρὶς νὰ κλείνει μάτι· κι ὅμως, κάμνοντας ὅλα αὐτὰ, δὲν μπόρεσε καὶ πάλι νὰ νικήσει τὴν ἀκόλαστη ἐπιθυμία. Καὶ πράγματι εἶναι ἀκόλαστη ἐπιθυμία. Γιατί, ἂν καὶ ἔλειωσε τὸν ἑαυτό του μὲ τοὺς κόπους, ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ ὑποτάξει αὐτὸ τὸ αἰσχρὸ πάθος.

Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἀποφάσισε πάλι ἄλλο τρόπο σκληραγωγίας γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἐβγαине λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἀντίπαλος (γιατὶ τὸν πολέμησε μὲ πολλοὺς τρόπους) τοῦ Σατανᾶ καὶ πῆγαινε τὶς νύχτες στὰ κελλιά τῶν μοναχῶν πὺ γέρασαν μὲ τοὺς κόπους στὴν

πόν μὴ δυναμένων τὴν τοῦ ὕδατος χρεῖαν δι' ἑαυτῶν κομίζειν· καὶ λαμβάνων τὰς ὑδρίας αὐτῶν, ἀγνοούντων ἐκείνων ἐπλήρου τοῦ ὕδατος. Ἀπὸ μήκους γὰρ ἔχουσιν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις τὸ ὕδωρ, οἱ μὲν ἀπὸ δύο, οἱ δὲ ἀπὸ πέντε σημείων, οἱ δὲ ἀπὸ ἡμίσεως. Μιᾶς οὖν τῶν νυκτῶν ἐν ᾧ τοῦτο ἐποίει, ἐπιτηρήσας ὁ δαίμων καὶ μηκέτι φέρων τοῦ ἀθλητοῦ τὴν καρτερίαν, ἐγκύψαντι αὐτῷ εἰς τὸ φρέαρ ἐπὶ τῷ τὴν ὑδρίαν πληρῶσαι τινος μοναχοῦ, δέδωκεν αὐτῷ κατὰ τῶν ψυῶν ῥοπάλω τινί, καὶ ἀφήκεν αὐτὸν τῷ τόπῳ κείσθαι νεκρόν, μὴδ' ὄλως αἰσθανόμενον μήτε ὁ πέπον-
10 θε, μήτε παρὰ τίνος τοῦτο ὑπέστη. Τὴν οὖν ἄλλην ἡμέραν ἐλθόν τις τῶν μοναχῶν ἀντλήσαι, εὔρεν αὐτὸν ἐκεῖ κείμενον καὶ ψυχορραγοῦντα. Καὶ ἐλθὼν ἀνήγγειλε τῷ μεγάλῳ Ἰσιδώρῳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς Σκήτεως. Ἀπελθὼν δὲ μετὰ τινων, λαβὼν αὐτὸν ἤνεγκεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν πλήρη οὔτος ἐνό-
15 σησεν, ὡς μόλις γενέσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν ἐν ἰσχύϊ. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ μέγας ἱερεὺς τοῦ Χριστοῦ Ἰσιδώρος:

Παῦσαι λοιπὸν τοῖς δαίμοσι φιλονεικῶν, ἀδελφέ, καὶ μὴ αὐτοῖς ἐπέμβαινε. Μέτρα γὰρ εἰσι καὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς πρὸς τοὺς δαίμονας ἐν τῇ ἀσκήσει.

20 Ὁ δὲ ἀδάμαστος τοῦ Χριστοῦ Μωϋσῆς λέγει τῷ μεγάλῳ·

Οὐ μὴ παύσωμαι τοῦ μάχεσθαι μετ' αὐτῶν, ἕως ἂν παύσηταί μου ἡ φαντασία τῶν ἐνυπνίων.

Τότε λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Ἰσιδώρος ὁ πρεσβύτερος:

25 Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν πέπανταί σου τὰ ἀπρεπῆ ἐνύπνια. Λοιπὸν μετὰ παρησίας τοῖς μυστηρίοις κοινώνησον. Ἴνα γὰρ μὴ καυχῆσῃ, ὡς τῇ σῇ ἀσκήσει περιγενόμενος τούτου τοῦ πάθους, διὰ τοῦτο σφοδρῶς ὑπ' αὐτοῦ κατεδυναστεύθης πρὸς τὸ σοὶ συμφέρον, ἵνα μὴ ὑπὸ ἐπάρσεως καταπέσης.

30 Ταῦτα ἀκούσας ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν κέλλαν, λοιπὸν προσέχων μεθ' ἡσυχίας τῇ τῆς ἀσκήσεως πολιτείᾳ ἐν μέτρῳ. Μετὰ δὲ μῆνας δύο ἢ τρεῖς ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ μακαρίου Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου ὁ ἀσκητὴς Μωϋσῆς, μὴ ἔτι αὐτῷ ὡχλήσεν ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα, εἶπεν, ὅτι:

35 Ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, ἧς ἐπηύξω μοι, ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος, οὐκ ἔτι οὐδέν μοι τοιοῦτον συμβέβηκεν.

ἄσκησι, καὶ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν οἱ ἴδιοι νὰ μεταφέρουν τὸ νερὸ ποῦ χρειάζονταν, ἔπαιρνε τὶς στάμνες τους, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν ἐκεῖνοι, καὶ τὶς γέμιζε μὲ νερὸ. Γιατὶ σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη φέρνουν τὸ νερὸ ἀπὸ μακριά, ἄλλοι ἀπὸ δύο, ἄλλοι ἀπὸ πέντε, καὶ ἄλλοι ἀπὸ μισὸ μίλι. Μιὰ νύχτα λοιπὸν ἐνῶ τὸ ἔκαμνε αὐτὸ, μὴ μπορώντας πιά ὁ δαίμονας νὰ ὑποφέρει τὴν ὑπομονὴ τοῦ ἀθλητῆ, ἀφοῦ τὸν παρακολούθησε, καθὼς αὐτὸς εἶχε σκύψει στὸ πηγάδι γιὰ νὰ γεμίσει τὴ στάμνα ἐνὸς μοναχοῦ, τὸν χτύπησε μὲ ρόπαλο στὰ νεφρὰ καὶ τὸν ἀφῆσε ἐκεῖ ἀναίσθητο, χωρὶς νὰ καταλάβει καθόλου οὔτε τί ἔπαθε, οὔτε ἀπὸ ποιὸν τὸ ἔπαθε. Τὴν ἄλλη λοιπὸν μέρα ἦρθε κάποιος μοναχὸς νὰ πάρει νερὸ καὶ τὸν βρῆκε ξαπλωμένο καὶ ἐτοιμοθάνατο. Ἐτρεξε τότε καὶ τὸ ἀνέφερε στὸν μεγάλο Ἰσίδωρο, τὸν πρεσβύτερο τῆς Σκήτης. Πῆγε αὐτὸς μὲ μερικὸς ἄλλους καὶ τὸν ἔφερε στὴν ἐκκλησία καὶ ἦταν αὐτὸς ἄρρωστος γιὰ ἓνα ὀλόκληρο χρόνο, ὥστε μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας νὰ ἀποκτήσει πάλι δύναμη στὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχῆ. Τότε τοῦ λέγει ὁ μέγας ἱερέας τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ἰσίδωρος:

Σταμάτησε πιά νὰ μάχεσαι μὲ τοὺς δαίμονες, ἀδελφέ μου, καὶ μὴ μπαίνεις ἀνάμεσά τους. Γιατὶ κατὰ τὴν ἄσκησι ὑπάρχουν καὶ μέτρα στὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν δαιμόνων.

Ὁ ἀδάμαστος ὁμως Μωϋσῆς τοῦ Χριστοῦ εἶπε στὸν μεγάλο:

Δὲν θὰ σταματήσω νὰ μάχομαι μὲ αὐτούς, μέχρι ποῦ νὰ σταματήσουν οἱ φαντασίες τῶν ὀνείρων.

Τότε τοῦ λέγει ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Ἰσίδωρος ὁ πρεσβύτερος:

Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἔχουν σταματήσει τὰ ἀπρεπῆ ὄνειρά σου. Κοινώνησε λοιπὸν χωρὶς φόβο τὰ θεῖα μυστήρια. Σὲ πολέμησαν τόσο πολὺ γιὰ τὸ συμφέρον σου, γιὰ νὰ μὴν καυχηθεῖς, ὅτι νίκησες τὸ πάθος μόνο μὲ τὴν ἀσκησὴ σου, καὶ πέσεις ἔτσι ἀπὸ ἔπαρσι.

Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ πῆγε πάλι στὸ κελλί του καὶ στὸ ἐξῆς ἔκανε τὴν ἀσκησὴ του μὲ μέτρο. Ὅταν μετὰ ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς μῆνες ἐρώτησε ὁ μακάριος Ἰσίδωρος ὁ πρεσβύτερος τὸν ἀσκητὴ Μωϋσῆ, ἂν τὸν ἐνόησε πιά ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα, εἶπε:

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ποῦ προσευχήθηκες γιὰ μένα, σὺ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, δὲν μοῦ συνέβηκε τίποτε παρόμοιο.

Κατηξιώθη δὲ οὗτος ὁ ἅγιος χαρίσματος κατὰ δαιμόνων, οὕτως, ὡς ἡμεῖς τῶν μυιῶν ἐν τῷ χειμῶνι καταφρονουῦμεν, τοσοῦτον καὶ μᾶλλον οὗτος ὁ μέγας Μωϋσῆς παλαιστής τῶν δαιμόνων.

Αὕτη ἡ ἔνθεος τῆς ἀσκήσεως πολιτεία τοῦ ἀκαταγωνίστου ἀθλητοῦ Μωϋσέως τοῦ τῷ γένει Αἰθίοπος, τὴν δὲ ψυχὴν ἐθίσαντος θεία χάριτι, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τοῖς μεγάλοις τῶν πατέρων κατορθώμασιν ἀριθμούμενος. Τελευτᾷ δὲ οὗτος ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέντε ἐν τῇ Σκήτει, γενόμενος πρεσβύτερος, καταλιπὼν μαθητὰς ἑβδομήκοντα.

10 **κγ'. Περὶ Παύλου τοῦ ἐν τῇ Φέρμη.**

Ὁρος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐστὶν ἀπάγον ἐπὶ τὴν Σκήτιν τὴν ἔρημον, ὃ καλεῖται Φέρμη. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καθέζονται ὡς πεντακόσιοι ἄνδρες ἀσκούμενοι, ἐν οἷς καὶ Παῦλός τις μοναχὸς οὕτω καλούμενος ἄριστος, ὃς ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ αὐτοῦ ταύτην εἶχε τὴν 15 πολιτείαν. Οὐκ ἔργου ἤψατό ποτε, οὐ πραγματείας τινός, οὐκ ἔλαβέ τι παρά τινος παρεκτός οὐ ἔμελλεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐσθίειν. Ἔργον δὲ αὐτῷ τῆς ἀσκήσεως γέγονεν, τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι. Οὗτος τετυπωμένας εἶχε τὰς εὐχὰς τριακοσίας, τοσαύτας ψήφους συνάγων, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ κατέχων, καὶ ῥίπτων καθ' 20 ἑκάστην εὐχὴν ἐκ τοῦ κόλπου ψῆφον μίαν. Οὗτος ὁ ἔνθεος ἄνθρωπος παραβαλὼν συντυχίας ἔνεκεν καὶ ὠφελείας πνευματικῆς τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ τῷ λεγομένῳ πολιτικῷ, λέγει αὐτῷ:

Ἄβδᾶ Μακάριε, θλίβομαι σφόδρα.

Ἠνάγκασεν οὖν αὐτὸν ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος εἰπεῖν τὴν αἰτίαν 25 δι' ἣν λυπεῖται:

Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ.

κδ'. Περὶ παρθένου ἑπτακοσίας εὐχὰς ποιησάσης.

Ἐν κώμῃ τινὶ παρθένος τις κατοικεῖ τριακοστὸν ἔτος ἤδη ἔχουσα ἀσκουμένη, περὶ ἧς πολλοὶ μοι διηγήσαντο, 30 ὅτι παρεκτός Σαβδάτου ἢ Κυριακῆς οὐδέποτε γεύεται

‘Ο ἅγιος αὐτὸς ἀξιώθηκε νὰ λάβει τὸ χάρισμα κατὰ τῶν δαιμόνων, ὥστε, ὅπως ἐμεῖς τὸ χειμῶνα περιφρονοῦμε τὶς μυῖγες, ἔτσι καὶ ἀκόμα περισσότερο ὁ μέγας Μωυσῆς πολεμοῦσε τοὺς δαίμονες.

Αὐτὸς ἦταν ὁ ἔνθεος τρόπος ἀσκήσεως τοῦ ἀσυναγώνιστου ἀθλητῆ Μωϋσῆ, τοῦ Αἰθίοπα στὴ καταγωγή, πὺ συνήθισε τὴν ψυχὴ στὴ θεία χάρη, καὶ ἐξαιτίας τῶν κατορθωμάτων του συμπεριλαμβάνεται στοὺς μεγάλους πατέρες. Κοιμήθηκε σὲ ἡλικία ἐβδομήντα πέντε ἐτῶν στὴ Σκήτη, ὅπου ἔγινε πρεσβύτερος καὶ ἄφησε ἐβδομήντα μαθητές.

23.— Γιὰ τὸν Παῦλο τῆς Φέρμης

Στὴν Αἴγυπτο ὑπάρχει ἓνα ὄρος πὺ ὁδηγεῖ στὴ Σκήτη καὶ ὀνομάζεται Φέρμη. Σ’ αὐτὸ τὸ ὄρος διαμένουν πεντακῶσιοι περίπου ἀσκητές, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ κάποιος μοναχὸς Παῦλος, πὺ τὸν ἔλεγαν «ἄριστο», ὁ ὁποῖος σ’ ὄλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του ζοῦσε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο. Δὲν ἀσχολήθηκε ποτὲ μὲ κάποιο ἔργο, δὲν φρόντισε γιὰ ὑλικά, οὔτε πῆρε τίποτε ἀπὸ κανέναν πέρα ἀπὸ ἐκεῖνο πὺ ἔπρεπε νὰ φάγει τὴν κάθε ἡμέρα. Τὸ ἔργο τῆς ἀσκήσεώς του ἦταν αὐτὸ, νὰ προσεύχεται ἀσταμάτητα. Αὐτὸς εἶχε γραμμένες τριακόσιες προσευχές, εἶχε συγκεντρώσει καὶ τόσα πετραδάκια, πὺ τὰ ἔβαλε στὸν κόρφο του καὶ σὲ κάθε προσευχὴ ἔρριχνε κάτω ἓνα ἀπὸ τὸν κόρφο του. ‘Ο θεϊκὸς αὐτὸς ἄνθρωπος συνάντησε κάποτε γιὰ πνευματικὴ του ὠφέλεια τὸν ἅγιο Μακάριο, πὺ τὸν ἔλεγαν πολιτικό, καὶ τοῦ εἶπε:

‘Αβδᾶ Μακάριε, στενοχωριέμαι ὑπερβολικά.

Τὸν ἐξανάγκασε τότε ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ νὰ πει τὴν ἀληθινὴ αἰτία τῆς λύπης του, καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε.

24.— Γιὰ τὴν παρθένα πὺ ἔκανε ἑφτακόσιες προσευχές.

Σὲ κάποιο χωριὸ ζεῖ μία παρθένα πὺ ἀσκεῖται ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, γιὰ τὴν ὁποία μοῦ διηγήθηκαν πολλοί, ὅτι αὐτὴ ἐκτὸς ἀπὸ Σάββατο καὶ Κυριακὴ τὶς ἄλλες μέρες δὲν

ἄλλην ἡμέραν, ἀλλὰ τὸν σύμπαντα χρόνον ἔλκουσα τὰς
 ἑβδομάδας, καὶ δι' ἡμερῶν πέντε ἐσθίουσα, ποιεῖ εὐχὰς
 ἑπτακοσίας. Καὶ ἀπευδόκησα ἐγὼ ἑμαντοῦ, τοῦτο μα-
 θῶν, καὶ λογισάμενος, ὅτι ἀνὴρ κατ' ἐκείνην τῇ ῥώμῃ τοῦ
 5 σώματος δημιουργηθεὶς ὑπὲρ τὰς τριακοσίας εὐχὰς ποι-
 ῆσαι οὐκ ἠδυνήθη.

Ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ ἅγιος Μακάριος, λέγων:

Ἐγὼ ἐξηκοστὸν ἔτος ἔχω ἀφ' οὗ ἑκατὸν τεταγμένας εὐ-
 χὰς ποιῶ καὶ τὰ πρὸς τροφήν ἐργαζόμενος ταῖς χερσίν,
 10 καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τὴν ὀφειλὴν τῆς συντυχίας ἀποδιδούς,
 καὶ οὐ κρίνει με ὁ λογισμὸς ὡς ἀμελήσαντα. Εἰ δὲ σὺ
 τριακοσίας εὐχὰς ποιῶν κρίνη ὑπὸ τοῦ συνειδότος, δη-
 λος εἶ καθαρῶς αὐτὰς μὴ εὐχόμενος, ἢ δυνάμενος πλείο-
 νας εὐχεσθαι καὶ μὴ εὐχόμενος.

15 **κε'.**— **Περὶ Εὐλογίου καὶ τοῦ λελωθημένου.**

Κρόνιός μοι διηγήσατο ὁ πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας, ὅτι:

Νεώτερος ὢν τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ ἀκηδίας χάριν φυγῶν ἐκ
 τῆς μονῆς τοῦ ἀρχιμανδρίτου μου ἀλώμενος ἔφθασα ἕως
 τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Ἐκαθέζετο δὲ ὁ μακά-
 20 ριος οὗτος μεταξὺ Βαβυλῶνος καὶ Ἡρακλείας εἰς τὴν
 Πανέρημον τὴν φέρουσαν κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν
 ὡς ἀπὸ τριάκοντα σημείων τοῦ ποταμοῦ. Ἐλθόντος οὖν
 αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον τὸ παρὰ τὸν ποταμὸν, ἔνθα οἱ
 τούτων μαθηταὶ ἐκαθέζοντο εἰς τὸ λεγόμενον Πίσπιρ,
 25 Μακάριος καὶ Ἀμάτας, οἱ καὶ ἔθαψαν τὸν μακάριον Ἀν-
 τώνιον κοιμηθέντα, ἐξεδεξάμην ἡμέρας πέντε, ἵνα συντύ-
 χω τῷ ἁγίῳ Ἀντωνίῳ. Ἐλέγετο δὲ παραβάλλειν αὐτὸν τῷ
 μοναστηρίῳ τούτῳ ποτὲ μὲν διὰ δέκα, ποτὲ δὲ διὰ εἴκοσι,
 ποτὲ δὲ διὰ πέντε ἡμερῶν, καθὼς αὐτὸν ὁ Θεὸς ἤγεν ἐπὶ
 30 εὐεργεσίᾳ τῶν παρατυγχανόντων ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Διά-
 φοροι οὖν συνήχθημεν ἀδελφοὶ διαφόρους ἔχοντες χρεί-
 ας, ἐν οἷς καὶ Εὐλόγιός τις Ἀλεξανδρεὺς μονάζων, καὶ

τρώγει ποτέ, ἀλλὰ περνάει ἔτσι ὅλο τὸ χρόνο τῆς ἐβδομάδας, τρώγοντας κάθε πέντε μέρες, καὶ κάνει ἑφτακόσιες προσευχές. Ὅταν τὸ ἄκουσα αὐτὸ ἀπογοητεύθηκα καὶ σκέφθηκα ὅτι, ἂν καὶ γεννήθηκα ἄνδρας, δὲν μπόρεσα νὰ κάνω πάνω ἀπὸ τριακόσιες προσευχές.

Ἐποκρίθηκε ὁ Μακάριος καὶ τοῦ εἶπε:

Ἐγὼ ἔχω ἑξήντα χρόνια πού κάνω ἑκατὸ καθορισμένες προσευχές, βγάζω τὸ ψωμί μου μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια καὶ προσφέρω καὶ στοὺς ἀδελφοὺς τὴν ὀφειλὴ τῆς συναντήσεώς μας, καὶ ἡ συνείδησή μου δὲν μὲ κατακρίνει γιὰ ἀμέλεια. Ἄν λοιπὸν ἐσύ, κάνοντας τριακόσιες προσευχές, σὲ κατακρίνει ἡ συνείδησή σου, εἶναι φανερό ὅτι ἡ δὲν προσεύχεσαι μὲ καθαρὸ λογισμό, ἢ ὅτι μπορεῖς νὰ κάνεις περισσότερες, καὶ δὲν τίς κάνεις.

25.— Για τὸν Εὐλόγιο καὶ τὸν σακάτη.

Μοῦ διηγήθηκε ὁ Κρόνιος, ὁ πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας τὰ ἑξῆς:

Ὅταν στὴν ἀρχὴ ἡμῶν νέος ἔφυγα ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ γέροντά μου ἕξαιτίας τῆς ἀκηδίας, καὶ ἀφοῦ περιπλανήθηκα, ἔφθασα μέχρι τὸ ὄρος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Ὁ μακάριος αὐτὸς διέμενε ἀνάμεσα στὴ Βαβυλῶνα καὶ τὴν Ἡράκλεια, στὴν Πανέρημο, πού ὀδηγοῦσε στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, ἀπέχοντας ἀπὸ τὸν ποταμὸ περίπου τριάντα μίλια. Ὅταν ἦρθα στὸ μοναστήρι, πού ἦταν κοντὰ στὸ ποτάμι καὶ λεγόταν Πίσπιρ, ὅπου ἔμεναν οἱ μαθητὲς τοῦ Μακάριος καὶ Ἀμάτας, οἱ ὁποῖοι καὶ ἔθαψαν τὸν μακάριο Ἀντώνιο ὅταν κοιμήθηκε, περίμενα πέντε μέρες γιὰ νὰ συναντήσω τὸν ἅγιο Ἀντώνιο. Ἐλεγαν ὅτι στὸ μοναστήρι αὐτὸ ἐρχόταν ἄλλοτε κάθε δέκα μέρες, ἄλλοτε κάθε εἴκοσι, καὶ ἄλλοτε κάθε πέντε, ἀνάλογα μὲ τὸ πῶς τὸν ὀδηγοῦσε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ ὠφελῆσει ἐκείνους πού διέμεναν στὸ μοναστήρι. Συγκεντρωθήκαμε λοιπὸν ἀρκετοὶ ἀδελφοὶ μὲ διάφορες ἀνάγκες καὶ

μετ' αὐτοῦ ἄλλος λελωθημένος, οἵτινες παρεγένοντο δι'
αἰτίαν τοιάνδε.

κς'.— Περὶ Εὐλόγιου καὶ τοῦ λελωθημένου.

Οὗτος ὁ Εὐλόγιος σχολαστικὸς ὑπῆρχεν ἐκ τῶν ἐγκυκλίων
5 παιδευμάτων, ὃς, ἔρωτι θεῖῳ πληγεῖς, ἐπιθυμία ἀθανασίας ἀπε-
τάξατο τῶν θορύβων. Καὶ πάντα διασκορπίσας τὰ ὑπάρχοντα,
κατέλιπεν ἑαυτῷ βραχέα νομίσματα, ἐργάζεσθαι μὴ δυνάμενος.
Ἀκηδιῶν οὖν καθ' ἑαυτὸν καὶ μήτε εἰς συνοδίαν βουλόμενος
εἰσελθεῖν, μήτε δὲ μόνος πληροφροῦμενος, εὗρέ τινα ἀνά τὴν
10 ἀγορὰν ἐρριμμένον λελωθημένον, ὃς οὔτε χεῖρας εἶχεν, οὔτε
πόδας. Τούτῳ μόνῃ ἢ γλῶττα ὑπῆρχεν ἀκατάτριπτος πρὸς συμ-
φορὰν τῶν παρατυγχανόντων. Ὁ δὲ Εὐλόγιος στὰς ἐνατενίζει
αὐτῷ καὶ προσεύχεται τῷ Θεῷ, καὶ τίθεται διαθήκην μετὰ τοῦ
Θεοῦ, εἰπὼν, ὅτι:

15 Κύριε, ἐπὶ τῷ σῶ ὀνόματι λαμβάνω τοῦτον τὸν λελωθη-
μένον, καὶ διαναπαύω αὐτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐ-
τοῦ, ἵνα καγὼ διὰ τούτου σωθῶ. Χάρισαί μοι οὖν, Χρι-
στέ, τὴν ὑπομονὴν τῆς εἰς αὐτὸν ὑπηρεσίας.

Καὶ προσελθὼν τῷ λελωθημένῳ, λέγει αὐτῷ:

20 Θέλεις, ὁ μέγας, λαμβάνω σε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀνα-
παύω;

Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος:

Εἶθε κατηξίους, ἀλλ' ἐγὼ ἀνάξιός εἰμι.

Λέγει ὁ Εὐλόγιος:

25 Οὐκοῦν ἀπέρχομαι, φέρω ὄνον, καὶ λαμβάνω σε ἔνθεν.

Συνέθετο ὁ λελωθημένος μετὰ πολλῆς χαρᾶς. Ἐνεγκὼν οὖν ὄνον
ἐκεῖνος, ἐπῆρεν αὐτὸν καὶ ἀπήνεγκεν εἰς τὸ ἴδιον ξενίδιον, καὶ
ἦν αὐτοῦ ἐπιμελούμενος κατὰ πᾶσαν αὐτοῦ χρεῖαν. Διαρκέσας
οὖν ὁ λελωθημένος ἐπὶ ἔτη δεκαπέντε, ἐνοσοκομεῖτο παρ' αὐτοῦ
30 ὡς πατήρ, φιλοφρόνως, λουόμενος, ἀλειφόμενος, ἐν πᾶσι θερα-
πευόμενος, καὶ διαδασταζόμενος ταῖς χερσὶ τοῦ Εὐλόγιου, καὶ
ὑπὲρ ἀξίαν μὲν ἐκείνου δορυφορούμενος, καταλλήλως δὲ τῆς

ἀνάμεσά μας κάποιος μοναχὸς Εὐλόγιος ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, καὶ μαζί του καὶ ἓνας σακάτης, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔρθει γιὰ τὸν ἕξῃς λόγο.

26.— Γιὰ τὸν Εὐλόγιο καὶ τὸν σακάτη.

Αὐτὸς ὁ Εὐλόγιος ἦταν σχολαστικὸς, ἔχοντας σπουδάσει τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ἀλλ' ἐπειδὴ πληγώθηκε ἀπὸ τὸν θεῖο ἔρωτα τῆς ἀθανασίας, ἐγκατέλειψε τοὺς θορύβους. Ἀφοῦ σκόρπισε ὅλη τὴν περιουσία του, κράτησε μόνο λίγα νομίσματα, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ δουλεύει. Βρισκόμενος λοιπὸν σὲ ἀμηχανία καὶ μὴ θέλωντας νὰ μπεῖ σὲ συνοδεία, οὔτε μόνος του νὰ ἡσυχᾶσει, βρῆκε στὴν ἀγορὰ κάποιον παρατημένο ἐκεῖ σακάτη, ὁ ὁποῖος οὔτε χέρια εἶχε, οὔτε πόδια. Μόνο ἡ γλῶσσα του ἦταν ἄθικτη, πρὸς συμφορὰ ὅσων βρίσκονταν κοντά του. Ὁ Εὐλόγιος στάθηκε καὶ τὸν κοίταξε, καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε στὸν Θεὸ, κάμνει συμφωνία μαζί του, λέγοντας:

Κύριε, στὸ ὄνομά σου παίρνω αὐτὸν τὸν σακάτη καὶ θὰ τὸν φροντίσω μέχρι νὰ πεθάνει, γιὰ νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ μέσω αὐτοῦ. Χάρισέ μου λοιπὸν, Χριστέ, τὴν ὑπομονὴ νὰ τὸν ὑπηρετήσω.

Καὶ ἀφοῦ πλησίασε τὸν σακάτη, τοῦ εἶπε:

Θέλεις, γέροντα, νὰ σὲ πάρω στὸ σπίτι μου καὶ νὰ σὲ φροντίζω;

Ἐκεῖνος τοῦ εἶπε:

Μακάρι νὰ γίνεις ἄξιος, ἐγὼ ὅμως εἶναι ἀνάξιος.

Τοῦ λέγει ὁ Εὐλόγιος:

Λοιπὸν πάω νὰ φέρω γαῖδούρι, καὶ θὰ σὲ πάρω ἀπὸ ἐδῶ.

Δέχθηκε ὁ σακάτης μὲ πολλὴ χαρὰ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔφερε ἐκεῖνος ἓνα γαῖδούρι, τὸν σήκωσε καὶ τὸν πῆγε στὸ κελλί του, καὶ τὸν βοήθησε σὲ κάθε ἀνάγκη. Γιὰ δεκαπέντε χρόνια ὁ σακάτης δεχόταν νὰ τὸν περιποιεῖται σὰν πατέρα, νὰ τὸν λούζει καὶ νὰ τὸν ἀλείφει καὶ νὰ τὸν φροντίζει μὲ τὰ χέρια του ὁ Εὐλόγιος, καὶ μάλιστα νὰ τὸν ὑπηρετεῖ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι τοῦ ἄξιζε, ἀντάξια ὅμως γιὰ τὴν

νόσου ἀναπαυόμενος. Μετὰ δὲ πεντεκαίδεκα ἔτη ὁ δαίμων ἐνέ-
σκηψε τῷ λελωθημένῳ, θέλων τάχα καὶ τὸν Εὐλόγιον τῆς ἐντο-
λῆς καὶ τῆς προθέσεως στερεῆσαι, καὶ τὸν λελωθημένον τῆς ἀνα-
παύσεως καὶ τῆς εὐχαριστίας Κυρίου. Καὶ ἀποστασιάζει οὗτος
5 πρὸς τὸν Εὐλόγιον, καὶ ἤρξατο λέγειν κατ' αὐτοῦ δύσφημα ὡς
καὶ λοιδορίαις λοιπὸν πλύνειν τὸν ἄνδρα, ἐπιλέγων αὐτῷ:

Σχάτα, γλούττων, φυγοκύρι, ἀλλότρια χρήματα ἔκλεψας.
Καὶ τάχα δοῦλος ὑπάρχων τὸν ἴδιον δεσπότην ἐσύλησας·
καὶ τῇ ἐμῇ προφάσει βούλει λαθεῖν, ὡς ἐπὶ προφάσει
10 δῆθεν εὐποιίας εἰς τὸ ξενίδιόν σου λαθὼν με, καὶ δι' ἐμοῦ
βούλει σωθῆναι.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρεκάλει αὐτόν, θεραπεύων αὐτοῦ τὴν καρ-
δίαν, λέγων:

Μή, κύριε, μὴ λέγε τοιαῦτα. Ἄλλ' εἶπέ τί σε ἐλύπησα, καὶ
15 διορθοῦμαι.

Ὁ δὲ ὄλος λελωθημένος ἔλεγεν ἐμβριθῶς:

Οὐ θέλω σου ταύτας τὰς κολακείας· ἀπένεγκε, ῥίψον με
ἐν τῇ ἀγορᾷ παρὰ τὴν ἐμὴν πρώτην ἀνάπαισιν.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος:

20 Παρακαλῶ σε, θεραπεύθητι, εἴ τι λυπῆ, κύριε ὁ μέγας.

Ὁ δὲ λελωθημένος ἀγριαίνων θυμῷ πρὸς αὐτόν ἔλεγεν:

Οὐκέτι ἀνέχομαι τῆς ὑπούλου σου καὶ εἰρωνικῆς κολα-
κείας. Οὐκ ἀρέσκομαι τῇ ζωῇ ταύτῃ τῇ τεταριχέυμένη
καὶ φειδωλῷ. Ἐγὼ κρέα θέλω ἐσθίειν.

25 Ὁ δὲ μακρόθυμος Εὐλόγιος ἤνεγκεν αὐτῷ κρέα. Ἰδὼν δὲ αὐτὰ
πάλιν, ἀνακράζει ὁ δυσπαθής:

Οὐ πληροφοροῦμαι εἶναι μετὰ σοῦ μόνου, ὄχλους θέλω
βλέπειν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος:

30 Ἐγὼ σοι φέρω ἄρτι πλῆθος ἀδελφῶν.

Ὁ δὲ πάλιν ἀποδυσπετῶν λέγει:

Οὐαί μοι τῷ ταλαιπῶρῳ, τὴν σὴν ὄψιν οὐ θέλω ἰδεῖν, καὶ
ἄγεις μοι τοὺς ὁμοίους σου ἀργοφάγους;

Καὶ σπαράξας ἑαυτόν, ἀτάκτῳ φωνῇ ἀνέκραξε, λέγων:

ἀρρώστια του. Μετὰ δεκαπέντε χρόνια μπήκε μέσα του ὁ διάβολος καὶ θέλησε νὰ στερῆσει τὴν ἐντολὴ καὶ τὴν πρόθεση ἀπὸ τὸν Εὐλόγιο, καὶ τὴν ἀνάπαυση καὶ τὴν εὐχαριστία πρὸς τὸν Κύριο ἀπὸ τὸν σακᾶτη. Ἐξηγέρθηκε λοιπὸν ἐναντίον τοῦ Εὐλόγιου καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ λέγει κακὰ λόγια, νὰ τὸν περιλούζει μὲ βροσιές καὶ νὰ τοῦ λέγει:

Παλιάνθρωπε, δραπέτη, φυγόπονε, ἔκλεψες ξένα χρήματα. Ἐνῶ ἦσουν δοῦλος, κατέκλεψες τὸν κύριό σου, καὶ μὲ πρόφαση ἐμένα, θέλεις νὰ ξεφύγεις, καὶ μὲ πῆρες τάχα νὰ μὲ γηροκομήσεις στὸ σπίτι σου γιὰ νὰ σωθεῖς ἕξαιτίας μου.

Ὁ Εὐλόγιος τὸν παρακαλοῦσε γιὰ νὰ μαλακώσει τὴν καρδιὰ του, λέγοντας:

Μή, κύριε, μὴ λές τέτοια λόγια. Πές μου σὲ τί σὲ λύπησα καὶ θὰ διορθωθῶ.

Καὶ ὁ τελείως σακᾶτης τοῦ ἀπάντησε μὲ μίσος:

Δὲν θέλω αὐτὲς τίς κολακεῖες σου. Διῶξε με, ρίξε με στὴν ἀγορά, ὅπου ἀναπαυόμουνα καὶ πρῶτα.

Καὶ ὁ Εὐλόγιος:

Σὲ παρακαλῶ, ἔλα στὰ καλὰ σου· πές μου μήπως σὲ λυπεῖ κάτι, γέροντᾶ μου.

Ὁ ἀνάπηρος ἀγριεμένος καὶ μὲ θυμὸ τοῦ ἔλεγε:

Δὲν ἀντέχω ἄλλο στὴν ὑπουλὴ καὶ εἰρωνικὴ σου κολακεία. Δὲν μοῦ ἀρέσει αὐτὴ ἡ ζωὴ ἡ συντηρητικὴ καὶ φτωχὴ. Θέλω νὰ φᾶω κρέας.

Καὶ ὁ σπλαχνικὸς Εὐλόγιος τοῦ ἔφερε κρέας. Βλέποντάς το πάλι φώναζε ὁ τόσο βαριὰ ἀρρωστος:

Δὲν θέλω νὰ μείνω μόνος μαζί σου· θέλω νὰ βλέπω κόσμο.

Τοῦ λέγει ὁ Εὐλόγιος:

Θὰ σοῦ φέρω ἀμέσως πολλοὺς ἀδελφούς.

Αὐτὸς πάλι ἔλεγε ἀπογοητευμένος:

Ἄλλοίμονο σὲ μένα τὸν ταλαίπωρο· δὲν θέλω νὰ βλέπω οὔτε τὸ πρόσωπό σου, καὶ θὰ μοῦ φέρεις καὶ ἄλλους ὅμοιους μὲ σένα ἀργόφαγους;

Καὶ ξεσχίζοντας τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ ἄτακτη φωνὴ φώναξε καὶ

Οὐ θέλω, οὐ θέλω, εἰς τὴν ἀγορὰν θέλω. ὦ δία! ῥίψον
 με ὅπου με εὖρες.

Λέγω ὅτι, εἰ εἶχε χεῖρας, οὐ παρητεῖτο καὶ ἀγχόνη χρῆσασθαι, ἢ
 ξίφει ἑαυτὸν χειρίσασθαι. Οὕτως αὐτὸν τοῦ δαίμονος ἐξαγριώ-
 5 σαντος, μετὰ ταῦτα ἀπέρχεται ὁ Εὐλόγιος πρὸς τοὺς ἐκ γειτό-
 νων αὐτοῦ ἀσκητάς, καὶ λέγει αὐτοῖς:

Τί ποιήσω, ὅτι εἰς ἀπελπισμὸν ἤγαγέ με ὁ λελωθημένος
 οὗτος;

Λέγουσιν αὐτῷ:

10 Διὰ τί;

Ὁ δέ:

Δεινά μοι διατίθεται, καὶ τί ποιήσω οὐκ οἶδα. Ῥίψω αὐ-
 τόν; Ἀλλὰ τῷ Θεῷ δεξιὰς ἔδωκα, καὶ φοβοῦμαι. Μὴ ῥί-
 ψω αὐτόν; Ἀλλὰ κακὰς ἡμέρας μοι καὶ νύκτας δίδωσιν.

15 Οὐκ οἶδα τί αὐτῷ ποιήσω.

Λέγουσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι, ὡς:

Ἔτι ζῆ ὁ μέγας (οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸν ἅγιον Ἀντώ-
 νιον), ἀνελθε πρὸς αὐτόν, βαλὼν τὸν λελωθημένον εἰς
 πλοῖον, καὶ ἀνένεγκε αὐτόν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἐκ-
 20 δεξαι ἕως οὗ ἐξέλθη ὁ μέγας ἐκ τοῦ σπηλαίου, καὶ ἀνέ-
 νεγκε αὐτῷ τὸ κριμα καὶ ὁ εἰς σοὶ εἶπη αὐτός, στοίχη-
 σον αὐτοῦ τῇ ἐπικρίσει. Ὁ γὰρ Θεός σοι λέγει δι' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ εὐπειθῆς Εὐλόγιος ἠνέσχετο αὐτῶν, καὶ κολακεύσας τὸν
 λελωθημένον, ἐμβαλὼν αὐτόν εἰς σκάφος βουκολικόν, ἐξῆλθε
 25 τῆς πόλεως ἐν νυκτί, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτόν εἰς τὸ μοναστήριον
 τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου. Συνέβη δὲ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐλθεῖν τὸν
 μέγαν ἐσπέρας βαθείας, ὡς Κρόνιος διηγῆσατο, ἐμπεφιβλωμέ-
 νον χλαμύδα δερματίνην. Ἐρχόμενος οὖν εἰς τὸ μοναστήριον
 ἑαυτοῦ εἰσῆρχετο. Καὶ ταύτην εἶχε τὴν συνήθειαν καλεῖν τὸν
 30 Μακάριον καὶ ἐρωτᾶν αὐτόν:

Ἀδελφε Μακάριε, ἦλθόν τινες ἀδελφοὶ ἐνθάδε;

Ἀπεκρίνατο ὁ Μακάριος:

Ἦλθον.

Καὶ ὁ μέγας:

35 Αἰγύπτιοί εἰσιν ἢ Ἱεροσολυμίται;

Ἐδεδώκει δὲ αὐτῷ σημεῖον ὁ μέγας, λέγων:

Δέν θέλω, δέν θέλω, στήν ἀγορά θέλω. Ὡ συμφορά μου· ρίξε με ὅπου μέ βρῆκες.

Πιστεύω πῶς ἂν εἶχε χέρια δέν θά δίσταζε νά κρεμασθεῖ ἢ νά σφάξει τὸν ἑαυτὸ του μέ ξίφος. Τόσο πολὺ τὸν ἔξαγρίωσε ὁ δαίμονας. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ὁ Εὐλόγιος πῆγε στοὺς διπλανοὺς ἀσκητὲς καὶ τοὺς λέγει:

Τί νά κάνω πού μ' ἔφερε σὲ ἀπελπισία αὐτὸς ὁ σακάτης;
Καὶ αὐτοὶ τοῦ λέγουν:

Γιατί;

Αὐτός:

Μοῦ προξενεῖ κακὰ καὶ δέν ξέρω τί νά κάνω. Νά τὸν ἐγκαταλείψω; Ἄλλ' ἔδωσα ὑπόσχεση στὸν Θεὸ καὶ φοβᾶμαι. Νά μὴν τὸν ἀφήσω; Ἄλλὰ μοῦ κάνει ἀνυπόφορες τὶς ἡμέρες καὶ τὶς νύχτες. Δέν ξέρω τί νά τὸν κάνω.

Τοῦ λέγουν ἐκεῖνοι:

Ἄκόμα ζεῖ ὁ μέγας (γιατὶ ἔτσι ἔλεγαν τὸν ἅγιο Ἀντώνιο)· πῆγαινε σ' αὐτὸν μαζί μέ τὸν σακάτη μέ πλοῖο, πῆγαινε τον στοὺς μοναστήρι καὶ περίμενε μέχρι νά βγεῖ ὁ γέροντας ἀπὸ τὴ σπηλιά, καὶ ἀφησε σ' αὐτὸν ν' ἀποφασίσει, καὶ κάνε ὅ,τι σοῦ πεῖ αὐτὸς μέ ὑπακοή. Γιατὶ ὁ Θεὸς θά σοῦ μιλήσει μέσω αὐτοῦ.

Ὁ ὑπάκουος Εὐλόγιος τὰ δέχθηκε αὐτὰ καὶ ἀφοῦ κολάκευσε τὸν σακάτη, βάζοντάς τον σὲ μιὰ σκάφη τῶν ποιμνίων, ἔφυγε νύχτα ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τὸν πῆγε στοὺς μοναστήρι τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου. Ὅπως διηγήθηκε ὁ Κρόνιος, ὁ μέγας ἦρθε τὴν ἄλλη μέρα ἀργὰ τὸ βράδυ τυλιγμένος σὲ δερμάτινο πανωφόρι. Ἀφοῦ ἦρθε μπῆκε στοὺς μοναστήρι. Εἶχε τὴ συνήθεια νά φωνάζει τὸν Μακάριο καὶ νά τὸν ρωτᾷ:

Ἄδελφὲ Μακάριε, ἦρθαν ἐδῶ τίποτε ἀδελφοί;

Ἄπαντοῦσε ὁ Μακάριος:

ἦρθαν.

Καὶ ὁ γέροντας ἔλεγε:

Αἰγύπτιοι εἶναι ἢ Ἱεροσολυμίτες;

Τοῦ εἶχε ὑποδείξει ὁ μέγας ἀπὸ πρὶν λέγοντας:

Ὅταν ἀπραγμονεστέρους τινὰς ἴδῃς ἐλθόντας, λέγε ὅτι Αἰγύπτιοί εἰσιν, ὅταν δέ τινας εὐλαβεστέρους καὶ λογιωτέρους, λέγε ὅτι Ἱεροσολυμίται εἰσιν.

Ἡρώτα οὖν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὁ μέγας, λέγων τῷ μαθητῇ Μακα-
5 ρίῳ:

Αἰγύπτιοί εἰσιν οἱ ἀδελφοί, ἢ Ἱεροσολυμίται εἰσι:

Ἀπεκρίνατο ὁ Μακάριος, λέγων αὐτῷ, ὅτι:

Μίγμα εἰσίν.

Ὅταν οὖν εἶπεν ὁ Μακάριος, ὅτι Αἰγύπτιοί εἰσιν, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ
10 μέγας:

Ποίησον αὐτοῖς φακόν, καὶ δὸς αὐτοῖς φαγεῖν.

Καὶ ἐποίει αὐτοῖς εὐχὴν μίαν, καὶ ἀπέλυεν αὐτούς. Ὅταν δὲ ἔλε-
γεν, ὅτι:

Ἱεροσολυμίται,

15 Ἐκαθέζετο διὰ πάσης νυκτὸς καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὰ προσήκοντα
πρὸς σωτηρίαν. Ἐν ἐκείνῃ οὖν τῇ ἑσπέρα καθεσθεῖς, φησί,
προσκαλεῖται πάντας ὁ μέγας, καὶ μηδενὸς αὐτῷ εἰρηκότος τὸ
ποῖον ὄνομα ἔχει ὁ σχολαστικός, ἑσπέρας οὔσης βαθείας, καλεῖ
αὐτόν, λέγων:

20 Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, ἐκ τρίτου τοῦτο εἰρηκῶς.

Ὁ δὲ σχολαστικός Εὐλόγιος οὐκ ἀπεκρίνατο, οἰόμενος ἄλλον τι-
νὰ καλεῖσθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ. Λέγει αὐτῷ ἐκ δευτέρου πάλιν:

Σοὶ λέγω, Εὐλόγιε, τῷ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐλθόντι.

Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος:

25 Τί κελεύεις, δέομαί σου;

Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας:

Τί ἦλθες ἐνθάδε;

Ἀπεκρίνατο ὁ Εὐλόγιος, λέγων αὐτῷ:

30 Ὁ ἀποκαλύψας σοι τὸ ὄνομά μου, καὶ τὸ πρᾶγμά σοι
ἀποκαλύψει δι' ὃ ἦλθον.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος Ἀντώνιος:

Ἔμαθον δι' ὃ ἦλθες. Ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν εἰπέ,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀκούσωσιν.

Κελευσθεῖς οὖν ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Εὐλό-
35 γιος, εἶπεν ἐπὶ πάντων:

“Αν δεῖς αὐτοὺς ποὺ ἦρθαν ὅτι εἶναι ἀδιάφοροι, λέγε ὅτι εἶναι Αἰγύπτιοι· ὅταν τοὺς δεῖς πιὸ εὐλαβικοὺς καὶ πιὸ λόγι-
ους, λέγε ὅτι εἶναι Ἱεροσολυμίτες.

Ρώτησε λοιπὸν ὁ μέγας σύμφωνα μὲ τὴ συνήθειά του τὸν μαθητὴ
του Μακάριο.

Αἰγύπτιοι εἶναι οἱ ἀδελφοὶ ἢ Ἱεροσολυμίτες;

Τοῦ ἀπάντησε ὁ Μακάριος:

Εἶναι ἀνάμικτοι.

“Ὅταν λοιπὸν τοῦ ἔλεγε ὁ Μακάριος, ὅτι εἶναι Αἰγύπτιοι, τοῦ ἔλεγε
ὁ μέγας:

Κάνε τους φακὴ καὶ δός τους νὰ φᾶνε.

Τοὺς ἔκαμνε μία εὐχὴ καὶ τοὺς ἄφηνε νὰ φύγουν. “Ὅταν ὅμως
ἔλεγε:

Ἱεροσολυμίτες,

Καθόταν ὅλη τὴ νύχτα καὶ τοὺς μιλοῦσε τὰ σχετικὰ μὲ τὴ σωτηρία
τους. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ, λέγει, ἀφοῦ κάθισε, φώναξε ὅλους ὁ μέγας,
καὶ ἐνῶ δὲν τοῦ εἶπε κανένας ποιὸ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ σχολαστικοῦ,
ἐνῶ ἦταν βαθὺ σκοτάδι, κάλεσε αὐτὸν λέγοντας:

Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, τρεῖς φορές.

“Ὁ σχολαστικὸς Εὐλόγιος ὅμως δὲν ἀπάντησε, νομίζοντας ὅτι φω-
νάζει κάποιον ἄλλο μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα. Τοῦ λέγει πάλι γιὰ δεύτερη
φορὰ:

Σὲ σένα μιλῶ, Εὐλόγιε, ποὺ ἦρθες ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια.

Τότε τοῦ εἶπε ὁ Εὐλόγιος:

Τί ὀρίζεις, σὲ παρακαλῶ;

Τοῦ λέγει ὁ μέγας:

Γιατί ἦρθες ἐδῶ;

Ἀποκρίθηκε ὁ Εὐλόγιος καὶ τοῦ εἶπε:

Ἐκεῖνος ποὺ σοῦ ἀποκάλυψε τὸ ὄνομά μου, θὰ σοῦ ἀποκα-
λύψει καὶ γιατί ἦρθα.

Τοῦ λέγει ὁ ἅγιος Ἀντώνιος:

Ξέρω γιατί ἦρθες. Πᾶς το ὅμως μπροστὰ σὲ ὅλους τοὺς ἀδελ-
φοὺς γιὰ νὰ τὸ μάθουν καὶ αὐτοί.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Εὐλόγιος διατάχθηκε
ἀπὸ τὸν μεγάλο, εἶπε μπροστὰ σὲ ὅλους.

Τοῦτον τὸν λελωθημένον εὗρον ἐγὼ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐρομιμένον καὶ ἀμελούμενον. Κατελεήσας δὲ αὐτὸν καὶ τῷ Θεῷ προσευξάμενος δοθῆναί μοι χάριν ὑπομονῆς εἰς αὐτόν, ἀνέλαβον αὐτόν· ἐδεδάκειν δὲ καὶ δεξιᾶς τῷ Χριστῷ, ἵνα αὐτὸν νοσοκομήσω, ὅπως καὶ ἐγὼ σωθῶ δι' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἀναπαυθῆ δι' ἐμοῦ. Ἐξ οὗ δὲ ἐσμεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔτη εἰσὶ δεκαπέντε, ὥσπερ καὶ τῇ σῇ ἀγιωσύνῃ ἀπεκαλύφθη πάντα. Ἄλλ' οὐκ οἶδα τί δεινὸν πεπονθῶς παρ' ἐμοῦ μετὰ τοσαῦτα ἔτη εἰς ἄκρον με νῦν χεμιάζει. Ἐνεθυμήθην αὐτὸν ῥίψαι, αὐτοῦ τούτου εἰς τοῦτό με καταναγκάζοντος. Τούτου χάριν ἦλθον πρὸς τὴν σὴν ἀγιωσύνην, ἵνα μοι συμβουλευσῆς, τί ὀφείλω ποιῆσαι, καὶ προσεύξῃ περὶ ἐμοῦ. Δεινῶς γὰρ χεμιάζει με.

Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας Ἀντώνιος ἐμβριθεστάτῃ καὶ αὐστηρᾷ τῇ φωνῇ:

Ῥίπτεις αὐτόν, Εὐλόγιε; Ἄλλ' ὁ ποιήσας αὐτόν οὐ ῥίπτει αὐτόν. Σὺ αὐτόν ἀπορρίπτεις, ἐγείρει ὁ Θεὸς τὸν καλλίω σου, καὶ συνάγει αὐτόν.

Καὶ ἀφησυχάσας ὁ Εὐλόγιος κατέπτηξε ταῦτα ἀκούσας. Καταλείψας δὲ τὸν Εὐλόγιον ὁ μέγας Ἀντώνιος, ἄρχεται τῇ γλώσσει μαστίζειν τὸν λελωθημένον καὶ ἀποβοᾶν πρὸς αὐτόν:

Λελωθημένε, πεπηλωμένε, ἀνάξιε καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, οὐ παύη θεομαχῶν, παροργίζων τὸν ἀδελφόν; Οὐκ οἶδας, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶν ὁ ὑπηρετῶν σοι; Πῶς τολμᾶς κατὰ τοῦ Χριστοῦ τοιαῦτα φθέγγεσθαι; Οὐ διὰ τὸν Χριστὸν ἑαυτὸν ἐδούλωσεν εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν;

Στύψας οὖν καὶ τοῦτον τοῖς ἐπιπλήκτοις λόγοις, ἀφίησι τούτους, καὶ διαλεχθεῖς τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσι τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἐκάστω, ἀπολαμβάνεται πάλιν τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν λελωθημένον ὁ ἅγιος οὗτος, καὶ λέγει αὐτοῖς:

Μὴ περιστραφῆτε, τέκνα μηδαμόθεν, ἀλλ' ἀπέλθετε μετ' εἰρήνης, καὶ μὴ χωρισθῆτε ἀλλήλων, ἀποθέμενοι πᾶσαν λύπην ἣν ὁ δαίμων ὑμῖν ἐνέβαλε, καὶ μετὰ καθαρᾶς ἀγάπης ὑποστρέψατε εἰς τὴν κέλλαν εἰς ἣν καὶ ἐχρονίσσατε. Ἦδη γὰρ ἀποστέλλει ὁ Θεὸς ἐφ' ὑμᾶς. Ὁ πειρασμὸς γὰρ

Αὐτὸν τὸν σακάτη τὸν βρήκα στὴ ἀγορὰ ἐγκαταλειμμένο καὶ χωρὶς καμμιά φροντίδα. Τὸν λυπήθηκα καὶ προσευχήθηκα στὸν Θεὸ νὰ μοῦ δώσει χάρη ὑπομονῆς γι' αὐτὸν καὶ τὸν ἀνέλαβα· ἔδωσα καὶ ὑπόσχεση στὸν Θεὸ νὰ τὸν νοσοκομήσω, γιὰ νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ μέσω αὐτοῦ καὶ νὰ βρεῖ ἀνάπαυση κι αὐτὸς μὲ μένα. Ἀπὸ τότε μείναμε μαζὶ δεκαπέντε χρόνια, ὅπως ἀποκαλύφθηκαν καὶ στὴ ἀγιωσύνη σου ὅλα. Δὲν ξέρω τί φοβερὸ κακὸ ἔπαθε ἀπὸ μένα μετὰ ἀπὸ τόσο καιρὸ, καὶ τώρα μὲ ταλαιπωρεῖ στὸ ἔπακρο. Σκέφθηκα νὰ τὸν ἐγκαταλείψω, πράγμα πού μὲ ἀναγκάζει νὰ τὸ κάνω αὐτὸς ὁ ἴδιος. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἤρθα στὴν ἀγιωσύνη σου, γιὰ νὰ μὲ συμβουλέψεις τί πρέπει νὰ κάνω, καὶ νὰ προσευχηθεῖς γιὰ μένα. Γιατὶ μὲ ταλαιπωρεῖ πάρα πολύ.

Τοῦ λέγει ὁ μέγας Ἀντώνιος μὲ σοβαρὴ καὶ αὐστηρὴ φωνή:

Εὐλόγιε, θέλεις νὰ τὸν ἐγκαταλείψεις; Αὐτὸς πού τὸν ἐπλασε δὲν τὸν ἐγκαταλείπει. Ἄν τὸν ἐγκαταλείψεις, θὰ διεγείρει ὁ Θεὸς ἕναν πολὺ καλύτερὸ σου καὶ θὰ τὸν περιμαζέψει.

Ὁ Εὐλόγιος ἀκούοντας αὐτὰ σῶπασε καὶ μαζεύτηκε μὲ ταπείνωση. Ἀφοῦ ἄφησε τὸν Εὐλόγιο, ἄρχισε νὰ μαστιγώνει μὲ τὰ λόγια τὸν σακάτη καὶ νὰ τοῦ φωνάζει:

Σακάτη, βρωμερέ, ἀνάξιε τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, δὲν σταματᾶς νὰ μάχεσαι μὲ τὸν Θεό, ἐξοργίζοντας τὸν ἀδελφό; Δὲν ξέρεις ὅτι ὁ Χριστὸς σὲ ὑπηρετεῖ; Πῶς τολμᾶς νὰ λές τέτοια πράγματα ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ; Δὲν ἔκανε αὐτὸς τὸν ἑαυτὸ του ὑπηρετὴ γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ ὑπηρετώντας ἐσένα:

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἔκανε καὶ αὐτὸν νὰ νιώσει ντροπὴ, τοὺς ἄφησε, κι ἀφοῦ συζήτησε μὲ ὅλους τοὺς ἀδελφούς τὰ σχετικὰ μὲ ἐκείνους, ἔπιασε πάλι τὸν Εὐλόγιο καὶ τὸν σακάτη καὶ τοὺς εἶπε:

Μὴ θελήσετε νὰ κάνετε τίποτε ἄλλο, παιδιὰ μου, ἀλλὰ φύγετε εἰρηνικά, καὶ μὴ χωρισθεῖτε ἀναμεταξύ σας, διώχνοντας κάθε λύπη πού ἔβαλε μέσα σας ὁ δαίμονας, καὶ μὲ καθαρὴ ἀγάπη γυρίστε στὸ κελλὶ πού περάσατε τόσα χρόνια. Ὁ Θεὸς ἤδη στέλνει γιὰ σᾶς αὐτὸ πού πρέπει. Γιατὶ ὁ πειρα-

οὗτος ἐπεσείσθη ὑμῖν ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ, ἐπειδὴ εἶδεν, ὅτι ἀμφοτέροι πρὸς τὸ τέλος ἔχετε, καὶ στεφάνων μέλλετε ἀ-
 ξιοῦσθαι παρὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς διὰ σου, καὶ σὺ δι'
 αὐτοῦ. Μὴ οὖν ἄλλο τι φρονήσητε, καὶ ἐλθὼν ὁ ἄγγελος
 5 μὴ εὔρη ὑμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ μέλλετε
 τὸν στέφανον στερεῖσθαι.

Σπεύσαντες οὖν θάπτον ὤδευσαν, καὶ ἦλθον εἰς τὴν κέλλαν ἐαυ-
 τῶν ἐν τελείᾳ ἀγάπῃ. Καὶ ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν τελευτᾶ ὁ
 μακάριος Εὐλόγιος ἀναλύσας πρὸς τὸν Κύριον. Καὶ ἐντὸς ἄλ-
 10 λων τριῶν ἡμερῶν τελευτᾶ ὁ τὸ σῶμα λελωδημένος, τὴν δὲ ψυ-
 χὴν ἐρρωμένος, καὶ αὐτὸς παραθέμενος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ
 τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Χρονοτριβήσας τοίνυν ὁ Κρόνιος εἰς τοὺς περὶ Θηβαῖδα
 τόπους κατήλθεν εἰς τὰ μοναστήρια Ἀλεξανδρείας. Καὶ συνέβη
 15 τοῦ μὲν μακαρίου Εὐλογίου τὰ τεσσαρακοστὰ ἐπιτελεῖσθαι, τοῦ
 δὲ λελωδημένου τὸ σῶμα τὰ τρίτα παρὰ τῆς ἀδελφότητος. Με-
 μαθηκῶς οὖν τοῦτο ὁ Κρόνιος ἐξέστη, καὶ λαβὼν Εὐαγγέλιον
 εἰς πίστιν τῶν ἀκουόντων τέθεικεν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν, καὶ
 διωμόσατο αὐτοῖς ἀφηγησάμενος τὴν πρόγνωσιν τοῦ μεγάλου
 20 Ἀντωνίου περὶ αὐτῶν καὶ περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων, ὅτι:

Τούτων τῶν ὅλων λόγων ἐρμηνεὺς αὐτὸς γέγονα, τοῦ μα-
 καρίου Ἀντωνίου ἑλληνιστὶ μὴ εἰδότος. Ἐγὼ γὰρ ἠπιστά-
 μην ἀμφοτέρων τὰς γλώσσας, καὶ ἐρμήνευσα αὐτοῖς τοῖς
 μὲν μακαρίοις λοιπὸν διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ χάριν Εὐλο-
 25 γίῳ καὶ τῷ λελωδημένῳ τῷ σώματι ἑλληνιστὶ, παρὰ τοῦ
 μεγάλου εἰρημένα, τῷ δὲ παναγίῳ καὶ μακαρίῳ καὶ μεγά-
 λῳ Ἀντωνίῳ αἰγυπτιστὶ, παρὰ τῶν ἀμφοτέρων εἰρημένα.

κζ'. Διήγησις τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου.

Καὶ τοῦτο δὲ διηγείτο ὁ Κρόνιος, ὅτι ἐν ἡ νυκτὶ εἰρηνεύσας
 30 τοὺς περὶ τὸν μακάριον Εὐλόγιον ἀπέλυσεν, διηγείτο ἡμῖν ὁ μέ-
 γας, ὅτι:

Ἐνιαυτὸν ὀλόκληρον ηὐξάμην ἀποκαλυφθῆναί μοι τὸν
 τόπον τῶν δικαίων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐθεασάμην

σμός αὐτὸς σᾶς προξενήθηκε ἀπὸ τὸν Σατανᾶ, ἐπειδὴ εἶδε ὅτι καὶ οἱ δύο βαδίζετε πρὸς τὸ τέλος καὶ πρόκειται νὰ γίνετε ἄξιοι νὰ λάβετε τὰ στεφάνια ἀπὸ τὸν Χριστό, αὐτὸς μὲ μέσο σένα, καὶ σὺ μὲ μέσο αὐτόν. Μὴ σκεφθεῖτε λοιπὸν τίποτε ἄλλο, καὶ ἔτσι ἔρθει ὁ ἄγγελος καὶ δὲν σᾶς βρεῖ μαζὶ καὶ στὸν ἴδιο τόπο, καὶ συμβεῖ ἔτσι νὰ χάσετε τὰ στεφάνια.

Ἐφυγαν λοιπὸν γρήγορα καὶ ταξιδεύοντας γύρισαν στὸ κελλί τους μὲ τέλεια ἀγάπη. Μέσα σὲ σαράντα μέρες κοιμήθηκε ὁ μακάριος Εὐλόγιος πηγαίνοντας στὸν Κύριο. Καὶ σὲ ἄλλες τρεῖς μέρες κοιμήθηκε καὶ ὁ σακατεμένος βέβαια στὸ σῶμα, σωσμένος ὅμως στὴν ψυχὴ, καὶ παρέδωσε καὶ αὐτὸς τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο.

Ὁ Κρόνιος ἀφοῦ διέμεινε ἀρκετὸ χρόνο στὰ μέρη γύρω ἀπὸ τὴ Θηβαῖδα, κατέβηκε στὰ μοναστήρια τῆς Ἀλεξάνδρειας. Συνέπεσε τότε ἡ ἀδελφότητα νὰ κάνει τὰ σαραντάμερα τοῦ μακαρίου Εὐλόγιου καὶ τὰ τριήμερα τοῦ σακάτη στὸ σῶμα. Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ Κρόνιος ἐξεπλάγη· πῆρε τότε τὸ Εὐαγγέλιο, προκειμένου νὰ πιστέψουν οἱ ἄλλοι, τὸ ἔβαλε στὸ μέσο τῆς ἀδελφότητας, καὶ ἀφοῦ ὀρκίστηκε, τοὺς ἀφηγήθηκε τὸ τί πρόβλεψε ὁ μέγας Ἀντώνιος γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ ὅλα ὅσα συνέβηκαν, καὶ προσέθεσε:

Σ' ὅλες αὐτὲς τίς συνομιλίες ἤμουν διερμηνέας, γιατί ὁ μακάριος Ἀντώνιος δὲν γνώριζε Ἑλληνικά. Ἐγὼ γνώριζα καὶ τίς δύο γλῶσσες καὶ τοὺς τὰ μετέφραζα· στοὺς μακάριους λοιπὸν γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ Εὐλόγιο καὶ σακάτη, ὅσα ἔλεγε ὁ μέγας τὰ μετέφραζα στὰ Ἑλληνικά, ἐνῶ στὸν παπάγιό καὶ μακάριο καὶ μεγάλο Ἀντώνιο, ὅσα ἔλεγαν οἱ δύο, τὰ μετέφραζα στὰ Αἰγυπτιακά.

27.— Διήγηση τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου.

Ὁ Κρόνιος διηγήθηκε καὶ αὐτὸ, ὅτι τὴ νύχτα ποὺ εἰρήνευσε τοὺς δύο, δηλαδή τὸν μακάριο Εὐλόγιο καὶ τὸν σακάτη, καὶ τοὺς ἀπέλυσε, ὁ μέγας Ἀντώνιος μᾶς διηγήθηκε τὸ ἑξῆς:

Ἐναν ὀλόκληρο χρόνο προσευχόμενον νὰ μοῦ ἀποκαλυφθεῖ ὁ τόπος τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν. Καὶ εἶδα ἕναν

μακρὸν γίγαντα μέλανα ὑψούμενον μέχρι τῶν νεφελῶν,
 τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ἔχοντα εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἦν
 ὑποκάτω αὐτοῦ λίμνη θαλάσσης ἔχουσα μέτρον, καὶ ἑώ-
 ρων ψυχὰς ἀνιπταμένας ὡς ὄρνεα. Καὶ ὅσαι μὲν ὑπερί-
 5 πταντο αὐτοῦ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, διεσώζοντο
 ὑπὸ ἀγγέλων. Ὅσαι δὲ παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐκοσσί-
 ζοντο, ἐνέπιπτον εἰς τὴν λίμνην. Ἦλθεν οὖν μοι, φησί, φω-
 νὴ λέγουσα· Ταύτας ἂς βλέπεις ὑπεριπταμένας τῆς τοῦ γί-
 γαντος κεφαλῆς καὶ τῶν τούτου χειρῶν ψυχὰς, αὐταὶ εἰσιν
 10 αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων, αἵτινες σώζονται ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
 λων εἰς τὸν παράδεισον. Αἱ δὲ πλησσομένοι ὑπὸ τῶν τοῦ
 μέλανος χειρῶν, αὐταὶ εἰς τὸν ἄδην καταποντίζονται, αἱ
 ὑποσυρεῖσαι τοῖς θελήμασι τῆς σαρκὸς καὶ τῇ μνησικακίᾳ
 ἐξακολουθήσασαι.

15

κη'. Περὶ Παύλου τοῦ ἀπλοῦ.

Διηγεῖτο δὲ ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Ἰέραξ, καὶ Κρό-
 νιος δὲ οὗτος, καὶ ἕτεροι πλείονες τῶν ἀδελφῶν, περὶ ὧν μέλλω
 λέγειν, ὅτι Παῦλός τις ἄγροικος γεωργός, καθ' ὑπερβολὴν ἄκα-
 κος καὶ ἀπλοῦς τὸν τρόπον, ὠραιοτάτῃ συνεζεύχθη γυναικὶ κα-
 20 κοτρόπῳ τὴν γνώμην, ἣτις τοῦτον διελάνθανεν ἁμαρτάνουσα
 ἐπὶ μήκιστον χρόνον. Ἐξελθὼν οὖν ἐξ ἀγροῦ αἰφνίδιον εἰς τὸν
 οἶκον εὔρεν αὐτοὺς αἰσχροπραγοῦντας, τῆς προνοίας εἰς τὸ
 συμφέρον ὁδηγούσης τὸν Παῦλον. Καὶ θεασάμενος ταύτην μετὰ
 τοῦ συνήθους αὐτῆ, γελάσας σεμνόν, ἐπιφωνεῖ αὐτοῖς, λέγων·
 25 Καλῶς, καλῶς ἀληθῶς οὐ μέλει μοι. Μὰ τὸν Ἰησοῦν,
 ἐγὼ αὐτὴν οὐκέτι αἴρω. Ὑπαγε, ἔχεις αὐτὴν καὶ τὰ παι-
 δία αὐτῆς· ἐγὼ γὰρ ὑπάγω καὶ γίνομαι μοναχός·
 Καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς, ἀνατρέχει τὰς ὀκτὼ μονάς, καὶ ἀπέρ-
 χεται πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον, καὶ κρούει τὴν θύραν. Ἐξ-
 30 ελθὼν οὖν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ἐρωτᾷ αὐτόν·

Τί θέλεις;

Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος·

Μοναχὸς θέλω γενέσθαι.

μαῦρο μεγάλο γίγαντα, ψηλὸ μέχρι τὸν οὐρανὸ καὶ μὲ χέρια ὑψωμένα πρὸς τὸν οὐρανό. Κάτω ἀπ' αὐτόν ὑπῆρχε μεγάλη λίμνη σάν θάλασσα, καὶ ἔβλεπα ψυχές πού πετοῦσαν σάν πουλιά. Ὅσες λοιπὸν πετοῦσαν πάνω ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὸ κεφάλι του σώζονταν ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους, ὅσες ὅμως δέχονταν χτύπημα ἀπὸ τὰ χέρια του, ἔπεφταν στὴ λίμνη. Ἀκούσθηκε τότε, λέγει, φωνή, πού ἔλεγε· Αὐτὲς οἱ ψυχές πού βλέπεις νὰ πετοῦν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ τὰ χέρια τοῦ γίγαντα, αὐτὲς εἶναι οἱ ψυχές τῶν δικαίων πού σώζονται ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους στὸν παράδεισο. Ἐνῶ αὐτὲς πού δέχονται χτύπημα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ μαύρου γίγαντα, αὐτὲς πέφτουν στὸν ἄδη, καὶ εἶναι ἐκεῖνες πού σύρθηκαν στὰ θελήματα τῆς σάρκας καὶ ἀκολούθησαν τὴ μνησικακία.

28.— Γιά τὸν Παῦλο τὸν ἀπλό.

Διηγόταν ὁ ἅγιος δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Ἰέρακας καὶ ὁ Κρόνιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, γιὰ τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ μιλῶ, ὅτι κάποιος Παῦλος, ἀγράμματος γεωργὸς, πάρα πολὺ ἄκακος καὶ ἀπλὸς στὸν τρόπο, σύναψε γάμο μὲ μιὰ πολὺ ὡραία γυναίκα, κακὸτροπη ὅμως στὸ φρόνημα, ἣ ὁποία γιὰ πολὺ καιρὸ τὸν ἀπατοῦσε κρυφά. Ἐπιστρέφοντας λοιπὸν κάποτε ὁ Παῦλος ξαφνικὰ ἀπὸ τὰ χωράφια, ὀδηγημένος πρὸς τὸ συμφέρον του ἀπὸ τὴν πρόνοια, τοὺς βρῆκε ν' ἀσχημονοῦν. Ἀφοῦ τὴν κοίταξε μαζί μὲ τὸν φίλο τῆς, γέλασε ἤρεμα καὶ τοὺς εἶπε:

Καλά, καλά, πραγματικά δὲν μὲ ἐνδιαφέρει. Μὰ τὸν Ἰησοῦ, αὐτὴ δὲν τὴν θέλω ἐγὼ πιά. Πήγαινε καὶ πάρε καὶ αὐτὴν καὶ τὰ παιδιά τῆς· ἐγὼ θὰ πάω νὰ γίνω μοναχός.

Καὶ χωρὶς νὰ πεῖ τίποτε σὲ κανέναν, ἀφοῦ πέρασε ἀπὸ ὀκτὼ μοναστήρια, ἔφθασε στὸν μακάριο Ἀντώνιο καὶ χτύπησε τὴν πόρτα. Βγῆκε τότε ὁ Ἀντώνιος καὶ τὸν ρώτησε:

Τί θέλεις;

Τοῦ λέγει ὁ Παῦλος:

Θέλω νὰ γίνω μοναχός.

Ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος καὶ λέγει:

Ἐτῶν ἐξήκοντα γέρον ἄνθρωπος ὧδε μοναχὸς γενέσθαι οὐ δύνασαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἄπελθε εἰς κώμην καὶ ἐργάζου, καὶ ζῆθι ἐργατικὸν βίον, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Ὑπομεί-
5 ναι γὰρ σὺ τὰς θλίψεις τῆς ἐρήμου οὐ δύνασαι.

Ἀποκρίνεται πάλιν ὁ γέρον καὶ λέγει:

Εἴ τι ἂν με διδάξης, ἐκεῖνο ποιήσω.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος:

Εἶρηκά σοι ὅτι γέρον εἶ, καὶ οὐ δύνασαι μονάσαι. Ἄ-
10 πελθε. Εἰ ἄρα θέλεις μοναχὸς εἶναι, εἴσελθε εἰς κοινόδιον πλειόνων ἀδελφῶν, οἵτινες δύνανταί σου τῆς ἀσθενείας ἀνέχεσθαι. Ἐγὼ γὰρ μόνος κάθημαι ὧδε, διὰ πέντε ἡμε-
ρῶν ἐσθίων, καὶ τοῦτο λυμώτων.

Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ῥήμασιν ἀπεσόβει τὸν Παῦλον. Καὶ
15 ὡς οὐκ ἠνέσχετο αὐτοῦ, κλείσας τὴν θύραν ὁ Ἀντώνιος, οὐκ ἐξ-
ῆλθεν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς δι' αὐτόν, οὐδὲ πρὸς τὴν ἰδίαν χρείαν. Ὁ
δὲ γέρον περιέμενεν οὐκ ἀναχωρῶν. Τῇ οὖν τετάρτῃ ἡμέρᾳ χρεί-
ας αὐτὸν ἀναγκαζούσης, ἀνοίξας ἐξῆλθεν. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν πάλ-
ιν, λέγει τῷ Παύλῳ:

20 Ἄπελθε ἔνθεν, γέρον. Τί με ὑποπιάζεις; Οὐ δύνασαι ὧδε
μεῖναι.

Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος:

Ἀμήχανόν ἐστι ἀλλαχοῦ με ἀποθανεῖν ἢ ὧδε.

Περιβλεψάμενος οὖν ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ πρὸς τροφήν
25 οὐ βαστάζει, οὐκ ἄρτον, οὐχ ὕδωρ, οὐχ ἕτερόν τι, καὶ τετάρτην
ἔχει καρτερήσας νῆστις, ἐλογίσατο ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι:

Μὴ ποτε καὶ ἀποθάνῃ ἄπειρος ὢν τοῦ νηστεύειν, καὶ κη-
λιδώσῃ μου τὴν ψυχὴν.

Εἰσδέχεται οὖν αὐτὸν τότε. Ἐφη πρὸς αὐτόν Ἀντώνιος:

30 Δύνη σωθῆναι, ἐὰν ἔχῃς ὑπακοήν, καὶ ὅπερ ἂν παρ' ἐμοῦ
ἀκούσης, τοῦτο ποιήσης.

Ὁ δὲ Παῦλος ἀποκριθεὶς εἶπε:

Πάντα ποιήσω ὅσαπερ ἂν προστάξης.

Ἐποκρίθηκε ὁ Ἀντώνιος καὶ τοῦ εἶπε:

Ἄνθρωπος γέροντας ἐξήντα χρόνων δὲν μπορεῖς νὰ γίνεις ἐδῶ μοναχός· καλύτερα πῆγαινε σ' ἓνα χωριὸ νὰ ἐργάζεσαι καὶ νὰ ζεῖς ἐργατικὴ ζωὴ εὐχαριστώντας τὸν Θεό. Γιατὶ δὲν μπορεῖς νὰ ὑπομείνεις τὶς θλίψεις τῆς ἐρήμου.

Ἐποκρίθηκε πάλι ὁ γέροντας καὶ τοῦ εἶπε:

Θὰ κάνω ὅ,τιδὴποτε μοῦ πεῖς.

Τοῦ λέγει ὁ Ἀντώνιος:

Σοῦ εἶπα ὅτι εἶσαι γέροντας καὶ δὲν μπορεῖς νὰ γίνεις μοναχός. Φύγε. Ἄν θέλεις νὰ γίνεις μοναχός, πῆγαινε σὲ κοινόβιο μὲ περισσότερους ἀδελφούς, ποῦ μποροῦν ν' ἀνεχθοῦν τὴν ἀδυναμία σου. Γιατὶ ἐγὼ ἐδῶ τρώγω κάθε πέντε μέρες, καὶ αὐτὸ πολὺ φτωχικά.

Μ' αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια λόγια προσπαθοῦσε ν' ἀπομακρύνει τὸν Παῦλο. Καθὼς λοιπὸν δὲν τὸν ἄντεχε ἄλλο, τοῦ ἔκλεισε τὴν πόρτα καὶ γιὰ τρεῖς μέρες δὲν βγῆκε καθόλου ἐξαιτίας αὐτοῦ οὔτε γιὰ τὶς ἀνάγκες του. Ὁ γέροντας ὅμως ἔμεινε ἐκεῖ καὶ δὲν ἔφευγε. Τὴν τέταρτη λοιπὸν μέρα πιεζόμενος ἀπὸ ἀνάγκη ἀνοιξε καὶ βγῆκε. Εἶδε πάλι τὸν Παῦλο καὶ τοῦ λέγει:

Φύγε ἀπὸ δῶ, γέροντα· γιατί μὲ ταλαιπωρεῖς; Δὲν μπορεῖς νὰ μείνεις ἐδῶ.

Τοῦ λέγει ὁ Παῦλος:

Εἶναι ἀδύνατο νὰ πεθάνω ἄλλοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ δῶ.

Τὸν περιεργάστηκε τότε ὁ Ἀντώνιος καὶ βλέποντας ὅτι δὲν κρατᾷ τροφή, οὔτε ψωμί οὔτε νερὸ οὔτε τίποτε ἄλλο, καὶ γιὰ τέσσερις μέρες δὲν ἔφαγε τίποτε, σκέφθηκε ὁ μέγας Ἀντώνιος μέσα του καὶ εἶπε:

Μὴ τυχὸν καὶ πεθάνει, γιατί δὲν ξέρει νὰ νηστεύει, καὶ κηλιδώσει τὴν ψυχὴ μου.

Τὸν δέχθηκε λοιπὸν τότε καὶ τοῦ εἶπε ὁ Ἀντώνιος:

Μπορεῖς νὰ σωθεῖς ἂν ἔχεις ὑπακοὴ καὶ κάνεις ὅ,τι σοῦ πῶ ἐγώ.

Ὁ Παῦλος ἀποκρίθηκε καὶ εἶπε:

Θὰ τὰ κάνω ὅλα ὅσα μοῦ προστάξεις.

Καὶ τοιαύτην ἀνέλαβεν ὁ Ἀντώνιος πολιτείαν σκληραγωγίας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις, οἷαν οὔτε ἐν ἀρχαῖς τῆς νεότητος. Δοκιμάζων δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ὁ Ἀντώνιος, ἔφη πρὸς αὐτόν:

5 Στῆθι καὶ πρόσευξαι ἐν τῷ τόπῳ, ἕως ἐξελθῶν ἐξενέγκω σοι ἔργον, ὅπερ ἐργάση.

Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ σπήλαιον προσεῖχεν αὐτῷ διὰ θυρίδος ἀκινήτῳ μένοντι ἐν τῷ τόπῳ ὄλην τὴν ἑβδομάδα ὑπὸ καύματος φρυγομένῳ. Καὶ βρέξας θαλλοὺς ἐκ φοινίκων, λέγει αὐτῷ:

Δέξαι, πλέξον σειράν, ὡς βλέπεις ἐμέ.

10 Πλέκει ὁ γέρον μέχρι ἐνάτης, ὀργυιᾶς δεκαπέντε μόχθῳ πολλῷ. Θεασάμενος δὲ ὁ μέγας Ἀντώνιος τὸ πλέγμα δυσηρεστήθη, καὶ ἐπιφερόμενος, λέγει αὐτῷ:

Οὐ καλῶς ἐπλέξας, ἀπόπλεξον, καὶ ἄνωθεν πλέξον.

15 Νήσι αὐτῷ ὄντι τετάρτην ἡμέραν ἄγοντι, καὶ ἡλικιώτῃ, τοσοῦτον αὐτῷ ἐπήνεγκε τὸν κόπον, ἵνα δυσφορήσας ὁ γέρον φύγῃ τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν βίον τῶν μοναχῶν. Ὁ δὲ καὶ ἀπέπλεξεν, καὶ πάλιν ἐπλέξεν τοὺς αὐτοὺς θαλλοὺς πάνυ δυσχερεστέρους, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐκ τῆς πρώτης πλοκῆς ἐρυσιδωμένους. Θεασάμενος οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι οὔτε ὁ γέρον ἐγόγγυσε, οὔτε ἐμικροψύχησεν, οὔτε κἂν πρὸς βραχὺ ἠγανάκτησεν, οὐδ' ὄλως τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διέστρεψεν, κατενύγη ἐπ' αὐτῷ. Καὶ δύνοντος τοῦ ἡλίου, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος:

Παππία, θέλεις φάγωμεν ἄρτου κλάσμα;

Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος:

25 Ὡς δοκεῖ σοι, ἀδελφᾶ.

Καὶ τοῦτο πάλιν ἐπὶ πλειῶν ἔκαμψε τὸν Ἀντώνιον, τὸ μὴ προσδραμεῖν προθύμως τῇ τῆς τροφῆς ἀγγελίᾳ, ἀλλ' αὐτῷ ἐπιτρέψαι τὴν ἐξουσίαν.

Θὲς οὖν,

30 φησὶν ὁ Ἀντώνιος τῷ γέροντι,

τὴν τράπεζαν.

Καὶ ὑπήκουσεν. Φέρει ἄρτους ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἐπιτίθησι τῇ τραπέζῃ παξαμάτας τέσσαρας, ἔχοντας ὡς ἀπὸ ἑξ οὐγγιών. Καὶ ἑαυτῷ μὲν ἔδρεξεν ἓνα (ξηροὶ γὰρ ἦσαν), ἐκείνῳ δὲ τρεῖς. Βάλλει

Ὁ Ἀντώνιος ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ἀνέλαβε νὰ ἐφαρμόσει τέτοιο τρόπο σκληραγωγίας, πὺ δὲν εἶχε ἐφαρμόσει οὔτε καὶ στὴν ἀρχὴ ὅταν ἦταν νέος. Γιὰ νὰ δοκιμάσει λοιπὸν τὴν ἀπόφασή του, τοῦ εἶπε:

Στάσου καὶ προσευχήσου σ' αὐτὸν τὸν τόπο μέχρι νὰ βγῶ καὶ νὰ σοῦ πῶ τί ἔργο θὰ κάνεις.

Μπῆκε τότε στὴ σπηλιὰ καὶ πρόσεχε ἀπὸ τὴ χαραματιὰ τῆς πόρτας ὅτι ἔμεινε ἀκίνητος στὸ μέρος ἐκεῖνο ὅλη τὴν ἑβδομάδα, ἂν καὶ κατακαιγόταν ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ἀφοῦ ἔβρεξε βλαστοὺς ἀπὸ φοῖνικες, τοῦ εἶπε:

Πάρε καὶ πλέξε σχοινὶ ἔτσι ὅπως βλέπεις ἐμένα.

Ἐπλέξε ὁ γέροντας δεκαπέντε ὀργιές μέχρι τὴν ἐνάτη ὥρα μὲ πολὺ κόπο. Ὅταν εἶδε τὸ πλέξιμο ὁ Ἀντώνιος, δυσανεστήθηκε, καὶ ἀπευθυνόμενος πάλι πρὸς αὐτὸν τοῦ εἶπε:

Δὲν τὸ ἔπλεξες καλά· ξέπλεξέ το καὶ πλέξε το ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Τοῦ πρόσθεσε αὐτὴ τὴ στενοχώρια, καθὼς ἦταν νησιτικὸς γιὰ τέταρτη μέρα καὶ γέροντας, γιὰ νὰ δυσανασχετήσῃ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ τὸν Ἀντώνιο καὶ τὴ μοναχικὴ ζωή. Ὁ γέροντας τὸ ξέπλεξε καὶ τὸ ἔπλεξε πάλι μὲ τὰ ἴδια βλαστάρια, πολὺ πιὸ δυσκολότερα, ἐπειδὴ ἦταν στριμμένα ἀπὸ τὸ πρῶτο πλέξιμο. Βλέποντας λοιπὸν ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι ὁ γέροντας οὔτε γόγγισε, οὔτε μικροψύχησε, οὔτε κἀν πρὸς στιγμὴ ἀγανάκτησε, καὶ οὔτε ἔστρεψε καθόλου τὸ πρόσωπό του, συγκινήθηκε μ' αὐτό. Καὶ τὴν ὥρα πὺ ἔδνε ὁ ἥλιος τοῦ εἶπε:

Γέροντα, θέλεις νὰ φᾶμε ἓνα κομμάτι ψωμί;

Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Παῦλος:

Ὅπως νομίζεις, ἀββᾶ.

Καὶ αὐτὸ λύγισε πάλι τὸν Ἀντώνιο ἀκόμη περισσότερο, τὸ ὅτι δὲν ἔτρεξε μὲ προθυμία γιὰ τὸ φαῖ, ἀλλ' ἄφησε σ' αὐτὸν τὴν πρωτοβουλία. Λέγει τότε ὁ Ἀντώνιος στὸν γέροντα:

Ἐτοίμασε λοιπὸν τὸ τραπέζι.

Καὶ αὐτὸς ὑπάκουσε. Ἐφερε ὁ Ἀντώνιος ψωμᾶ καὶ ἔβαλε πάνω στὸ τραπέζι τέσσερα παξιμάδια, ἕξι οὐγγιές περίπου τὸ καθένα. Γιὰ τὸν ἑαυτὸ του ἔβρεξε ἓνα (γιατὶ ἦταν ξερά), ἐνῶ γιὰ ἐκεῖνον

ψαλμὸν ὁ Ἀντώνιος ὃν ἤδει, καὶ δωδέκατον αὐτὸν ψάλας, δωδέκατον ἠΰξατο, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοκιμάσῃ τὸν Παῦλον. Ὁ δὲ γέρων προθυμότερον συνηΰξατο τῷ μεγάλῳ. Ἡρεῖτο γάρ, ὡς οἶμαι, σκορπίους μᾶλλον ποιμαῖναι, ἢ μοιχαλίδι συζηῆσαι... Μετὰ
5 δὲ τὰς δώδεκα προσευχάς, εἶπε πρὸς αὐτόν:

Δεῦρο, μετάλαβε τῆς τροφῆς.

Ὡς δὲ παρέθηκε τράπεζαν καὶ τὰ σιτία,

Κάθισον, φησί, καὶ μὴ φάγῃς ἕως ἑσπέρας, ἀλλὰ πρόσεχε μόνον τοῖς ἐδωδίμοις.

10 Ἐσπέρας δὲ γενομένης καὶ τοῦ Παύλου μὴ βεβρωκότος, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος:

Ἀναστὰς εὗξαι καὶ κάθεινδε.

Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν τράπεζαν, ἐποίησεν ὡσαύτως. Μεσαζούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἐγείρει αὐτὸν εἰς προσευχὴν ἄχρις ἐνάτης
15 ὥρας ἡμερινῆς παρατείνας τὰς εὐχάς. Παραθείς δὲ τράπεζαν πάλιν ἐκέλευσε μεταλαβεῖν, καὶ ἐκαθέσθησαν τοῦ φαγεῖν ἑσπέρας οὔσης θαθείας. Φαγὼν οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος τὸν παξαμιᾶν τὸν ἕνα, ἄλλου οὐχ ἤψατο. Ὁ δὲ γέρων σχολαιότερον ἐσθίων, ἔτι εἶχε τοῦ παξαμαδίου οὐ ἤρξατο. Ἐξεδέξατο οὖν ὁ Ἀντώνιος
20 ἕως οὗ τελέσῃ, καὶ λέγει αὐτῷ:

Φάγε, παππία, καὶ ἄλλον παξαμιᾶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος:

Ἐὰν σὺ ἐσθίῃς, κἀγὼ σοῦ δὲ μὴ ἐσθίοντος, οὐκ ἐσθίω.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος:

25 Ἐμοὶ ἐπαρκεῖ μοναχὸς γάρ εἰμι.

Ἀποκρίνεται τῷ μεγάλῳ ὁ Παῦλος:

Ἄρκει καὶ ἐμοί. Κἀγὼ γάρ θέλω μοναχὸς γενέσθαι.

Ἐγείρονται πάλιν, καὶ ποιεῖ δώδεκα προσευχάς καὶ δώδεκα ψάλλει ψαλμούς. Καὶ μετὰ τὰς προσευχάς καθεύδουσι μικρὸν
30 τοῦ πρώτου ὑπνίου· καὶ πάλιν ἐγείρονται ψάλλειν ἀπὸ μεσονυκτίου ἕως ἡμέρας. Εἶτα ἔπεμπεν αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον περιάγειν, λέγων αὐτῷ:

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἦκε ἐνταῦθα.

Τούτου δὲ γενομένου καὶ ἀδελφῶν τινων πρὸς αὐτὸν ἐληλυθόντων προσεῖχεν ὁ Παῦλος τῷ Ἀντωνίῳ, τί κελεύοι αὐτὸν ἐργάσασθαι. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος:

τρια. Ἀρχίζει τότε ὁ Ἀντώνιος νά ψάλλει δώδεκα φορές τὸν ψαλμὸ πού ἤξερε καὶ ἔκανε δώδεκα εὐχές, γιὰ νὰ δοκιμάσει καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸν Παῦλο. Ὁ γέροντας ὅμως μὲ μεγαλύτερη προθυμία προσευχόταν μαζί του. Γιατὶ προτιμοῦσε, νομίζω, νὰ βόσκει καλύτερα σκορπιούς, παρὰ νὰ ζήσει μὲ μιὰ μοιχαλίδα... Μετὰ τὶς δώδεκα εὐχές τοῦ εἶπε:

Ἔλα καὶ πάρε νὰ φᾶς.

Μόλις ἔστρωσε τὸ τραπέζι καὶ τὰ φαγόσιμα τοῦ εἶπε:

Μὴ φᾶς μέχρι τὸ βράδυ, ἀλλὰ μόνο πρόσεχε τὰ φαγητά.

Ὅταν βράδυνασε καὶ ὁ Παῦλος δὲν εἶχε φάγει, τοῦ εἶπε ὁ Ἀντώνιος:

Σήκω προσευχήσου καὶ κοιμήσου.

Αὐτός, ἀφήνοντας τὸ τραπέζι, ἔκανε ὅ,τι τοῦ εἶπε. Τὰ μεσάνυχτα τὸν σήκωσε γιὰ προσευχή, παρατείνοντας τὶς προσευχές μέχρι τὴν ἐνάτη ὥρα τῆς ἡμέρας. Ἔστρωσε πάλι τὸ τραπέζι καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε ἀργὰ τὸ βράδυ. Ὁ μέγας Ἀντώνιος ἔφαγε ἓνα παξιμάδι, τὸ ἄλλο δὲν τὸ ἄγγιξε. Ἐνῶ ὁ γέροντας, τρώγοντας ἀργότερα, δὲν εἶχε τελειώσει τὸ παξιμάδι πού ἄρχισε· ὁ Ἀντώνιος τὸν περίμενε ὥσπου νὰ τελειώσει καὶ τοῦ λέγει:

Φάγε, γέροντα, κι ἄλλο παξιμάδι.

Τοῦ λέγει ὁ Παῦλος:

Θὰ φάγω ἂν φᾶς καὶ σύ· ἀφοῦ δὲν τρώγεις ἐσύ, δὲν θὰ φάγω καὶ ἐγώ.

Τοῦ λέγει ὁ Ἀντώνιος:

Ἐμένα μοῦ φθάνει· γιατί ἐγὼ εἶμαι μοναχός.

Ἀποκρίθηκε στὸν μεγάλο ὁ Παῦλος:

Μοῦ φθάνει καὶ μένα· γιατί καὶ ἐγὼ θέλω νὰ γίνω μοναχός.

Σηκώθηκαν πάλι καὶ κάμνει δώδεκα προσευχές, ψάλλοντας καὶ δώδεκα ψαλμούς. Μετὰ τὶς προσευχές κοιμήθηκαν λίγο τὸν πρῶτο ὕπνο, καὶ πάλι σηκώθηκαν νὰ ψάλλουν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ὡς τὸ πρωί. Τὸν ἔστειλε ὕστερα νὰ τριγυρίσει στὴν ἔρημο λέγοντας:

Νὰ ἐπιστρέψεις ἐδῶ μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες

Ἀφοῦ ἔγινε κι αὐτό, ὅταν ἦρθαν μερικοὶ μοναχοί, πρόσεχε ὁ Παῦλος τὸν Ἀντώνιο γιὰ νὰ κάνει ὅ,τι θὰ τοῦ ἔλεγε. Τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἀντώνιος.

Σιωπῶν διακόνησον τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ μηδενὸς γεύση
ἄχρις ἂν οἱ ἀδελφοὶ ὀδεύσωσιν.

Ὡς δὲ λοιπὸν τρίτῃ ἑβδομᾶς ἐπληρώθη μὴ βεβρωκότος τοῦ
Παύλου, οἱ ἀδελφοὶ ἠρώτων αὐτόν:

5 Τίνος ἕνεκεν σιωπᾶς;

Τοῦ δὲ μὴ ἀποκρινομένου, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἀντώνιος:

Τί σιωπᾶς; ὁμίλησον τοῖς ἀδελφοῖς.

Ὁ δὲ ὠμίλησεν.

Ἄλλοτε δὲ στάμνου μέλιτος αὐτῷ ἐνεχθέντος, εἶπεν Ἀντώ-
10 νιος πρὸς αὐτόν:

Κλᾶσον τὸ ἀγγεῖον καὶ ἐκχυθήτω τὸ μέλι.

Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ:

Σύναξον πάλιν τὸ μέλι.

Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ:

15 Σύναξον πάλιν τὸ μέλι μνακίῳ ἄνωθεν, ἵνα μὴ ῥυπαρίαν
τινὰ εἰσενέγκῃς.

Καὶ πάλιν ἀντλεῖν ὕδωρ προσέταξε πᾶσαν ἡμέραν. Καὶ παραλύ-
σας αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον ἐκέλευσεν ῥάπτειν, καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἔρ-
ραπτε. Καὶ τοσαύτην ὁ ἀνὴρ ἐκτήσατο ὑπακοήν, ὥστε καὶ χάριν
20 αὐτῷ δεδόσθαι θειόθεν τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων ἑλασίαν. Ὡς
οὖν εἶδε τὸν γέροντα ὁ μέγας Ἀντώνιος εἰς πάντα προθύμως
αὐτῷ ἐπακολουθήσαντα εἰς τὴν τῆς ἀσκήσεως πολιτείαν, πάλιν
λέγει αὐτῷ:

Ἴδε, ἀδελφέ, ἐὰν δύνασαι καθ' ἡμέραν οὕτως, μεῖνον μετ'
25 ἐμοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος:

Ἐὰν μὲν πλέον τί ποτε ἔχῃς μοι δεῖξαι, οὐκ οἶδα· ἐπεὶ
ταῦτα ἃ εἶδον ποιοῦντά σε, ποιῶ καὶ γὰρ εὐχερῶς.

Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος τὴν ἄλλην ἡμέραν:

30 Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου, ἰδοὺ γέγονας μοναχός.

Πληροφορηθεὶς οὖν καθ' ὑπερβολὴν ἐν πᾶσιν εἰς αὐτόν ὁ
μακάριος καὶ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι τέλειός ἐστι πάνυ ψυχῆς ὁ
τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Παῦλος, ὁ ἄπλαστος λίαν ἀπλοῦς ὢν, μετὰ

Ἐπηρετήσε σιωπηλὰ τοὺς ἀδελφούς, καὶ μὴ γευθεῖς τίποτε μέχρι νὰ φύγουν οἱ ἀδελφοί.

Ἐφοῦ συμπληρώθηκαν τρεῖς ἑβδομάδες πού δὲν γεύθηκε τίποτε ὁ Παῦλος, οἱ ἀδελφοὶ μοναχοὶ τὸν ρώτησαν:

Γιὰ ποιὸ λόγο σιωπαίνεις;

Ἐπειδὴ δὲν ἀπαντοῦσε, τοῦ λέγει ὁ Ἀντώνιος.

Γιατί σιωπαίνεις; Μίλησε στοὺς ἀδελφούς.

Κι αὐτὸς μίλησε.

Μιὰ ἄλλη φορὰ ἔφερεν μιὰ στάμνα μὲ μέλι καὶ τοῦ εἶπε ὁ Ἀντώνιος:

Σπάσε τὸ ἀγγεῖο νὰ χυθεῖ τὸ μέλι.

Καὶ τὸ ἔκανε κι αὐτό. Τοῦ λέγει πάλι:

Μάζεψε πάλι τὸ μέλι.

Τὸ ἔκανε κι αὐτό. Τοῦ λέγει ὕστερα:

Μάζεψε πάλι τὸ μέλι πάνω-πάνω γιὰ νὰ μὴν πάρεις καὶ τίποτε βρωμίες.

Ἄλλη φορὰ τὸν διέταξε νὰ βγάζει νερὸ ὅλη τὴν μέρα. Τοῦ ἔσχισε τὸ ροῦχο του καὶ τὸν διέταξε νὰ τὸ ράψει. Καὶ ἐκεῖνος τὸ ἔρραψε.

Ἀπέκτησε λοιπὸν τόσο μεγάλη ὑπομονή, ὥστε τοῦ δόθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὸ χάρισμα νὰ διώχνει τοὺς δαίμονες. Ὄταν εἶδε ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ὁ γέροντας ἀκολουθοῦσε πρόθυμα τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του, τοῦ εἶπε:

Λοιπὸν, ἀδελφέ μου, ἂν μπορεῖς καθημερινὰ νὰ ζεῖς ἔτσι, μείνε μαζί μου.

Τοῦ λέγει ὁ Παῦλος:

Ἐὰν ἔχεις νὰ μοῦ δείξεις τίποτε περισσότερο ἀπὸ αὐτὰ δὲν ξέρω· αὐτὰ ὅμως πού εἶδα νὰ κάνεις, μπορῶ νὰ τὰ κάνω καὶ ἐγὼ εὐκόλα.

Τὴν ἄλλη μέρα τοῦ εἶπε ὁ Ἀντώνιος:

Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἔγινες μοναχός.

Ὄταν μετὰ ἀπὸ λίγο πληροφορήθηκε ὁ μακάριος καὶ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι ἔχει πολὺ τέλεια ψυχὴ ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Παῦλος, ἀφοῦ ἦταν τόσο ἀπροσποίητος καὶ ἀπλός, μετὰ ἀπὸ καθορι-

μῆνας ῥητούς τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος συνεργούσης Ἀντωνίῳ τῷ μακαρίῳ ποιεῖ αὐτῷ κέλλαν λοιπὸν ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν ἢ τεσσάρων τῆς ἑαυτοῦ κέλλης. Καὶ λέγει αὐτῷ:

5 Ἴδού, τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ συνεργούσης σοι γέγονας μοναχός. Μένε κατ' ἰδίαν λοιπὸν, ἵνα καὶ πειῶραν λάβῃς δαυμόνων.

Οἰκήσας οὖν καθ' ἑαυτὸν Παῦλος ὁ ἀπλοῦς ἔτος ἓν, χαρίσματος ἠξιώθη κατὰ δαυμόνων καὶ νοσημάτων παντοδαπῶν, κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν.

10 Μιᾷ τοίνυν τῶν ἡμερῶν καθ' ὑπερβολὴν δεινοτάτως δαυμονιῶν ἠχθη νεανίσκος Ἀντωνίῳ τῷ μακαρίῳ ἀρχικὸν ἔχων χαλεπώτατον δαίμονα, ὃς καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐδυσφήμει. Προσεσχηκῶς οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος τῷ νεανίσκῳ, λέγει τοῖς ἄγουσιν αὐτόν:

15 Οὐκ ἔστι τοῦτο ἐμὸν τὸ ἔργον. Κατὰ γὰρ τούτου τοῦ τάγματος τῶν δαυμόνων τοῦ ἀρχικοῦ οὕτω ἠξιώθη χαρίσματος, ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ χάρισμα Παύλου τοῦ ἀπλοῦ.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ μακάριος Ἀντώνιος πρὸς τὸν δόκιμον Παῦλον ἀπήγαγε καὶ αὐτούς, καὶ λέγει αὐτῷ:

20 Ἀββᾶ Παῦλε, ἔκβαλε τὸν δαίμονα τοῦτον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα ὑγιαίνων ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, καὶ δοξάζῃ τὸν Κύριον.

Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος:

Σὺ γάρ τί;

25 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος:

Οὐ σχολάζω ἐγώ, ἄλλο ἔχω ἔργον.

Καὶ καταλείψας ἐκεῖ τὸν παῖδα ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν. Ἀναστάς οὖν ὁ ἄκακος γέρον καὶ προσευξάμενος ἐναργῆ προσευχήν, προσκαλεσάμενος τὸν δαυμονιῶντα, λέγει:

Εἶρηκεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἐξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα δοξάζῃ τὸν Κύριον ὑγιής.

Ὁ δὲ δαίμων μετὰ δυσφημίας ἀνέκραξεν:

Οὐκ ἐξέρχομαι, φαγόγηρε, λῆρε.

σμένους μῆνες μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, πού βοηθοῦσε τὸν μακάριο Ἄντώνιο, τοῦ ἔκανε κελλί σὲ ἀπόσταση τρία μὲ τέσσερα μίλια ἀπὸ τὸ δικό του κελλί. Τοῦ λέγει τότε:

Νά, μὲ τὴ βοήθεια τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ ἔγινες μοναχός. Μείνε ἀπὸ ἐδῶ καὶ στὸ ἐξῆς μόνος σου γιὰ νὰ γνωρίσεις καὶ τοὺς δαίμονες.

Ἄφοῦ ἔμεινε μόνος τοῦ ὁ Παῦλος ὁ ἀπλὸς ἕνα χρόνο, ἀξιώθηκε νὰ λάβει χάρισμα κατὰ τῶν δαιμόνων καὶ ὄλων τῶν κάθε εἴδους νοσημάτων, ἀφοῦ κατόρθωσε στὸ ἔπακρο τὴν ἀρετὴ τῆς ἀσκήσεως.

Μιά μέρα λοιπὸν ἔφεραν στὸν μακάριο Ἄντώνιο ἕναν νεαρὸ ὑπερβολικὰ φοβερὰ δαιμονισμένο, πού εἶχε μέσα του ἡγεμονικὸ φοβερότατο δαίμονα, ὁ ὁποῖος ἔβριζε καὶ τὸν ἴδιο τὸν οὐρανό. Προσέχοντας λοιπὸν ὁ μέγας Ἄντώνιος τὸν νεαρὸ, εἶπε σὲ ἐκείνους πού τὸν συνόδευαν:

Αὐτὸ δὲν εἶναι δικό μου ἔργο. Γιατὶ δὲν ἀξιώθηκα ἀκόμα νὰ λάβω χάρισμα ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγικοῦ τάγματος τῶν δαιμόνων, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι χάρισμα τοῦ Παύλου τοῦ ἀπλοῦ.

Ἀναχωρώντας τότε ὁ μακάριος Ἄντώνιος πρὸς τὸν δόκιμο Παῦλο, τοὺς ὁδήγησε αὐτοὺς σ' αὐτὸν καὶ τοῦ λέγει:

Ἄβδᾶ Παῦλε, διώξε αὐτὸν τὸν δαίμονα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ ἐπιστρέψει ὑγιῆς στὸ σπίτι του καὶ νὰ δοξάζει τὸν Κύριο.

Τοῦ λέγει ὁ Παῦλος:

Γιατί ὄχι ἐσύ;

Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Ἄντώνιος:

Ἐγὼ δὲν εὐκαιρῶ, ἔχω ἄλλη δουλειά.

Καὶ ἀφοῦ ἄφησε τὸν νεαρὸ ἐκεῖ ὁ Ἄντώνιος, γύρισε πάλι στὸ κελλί του. Σηκώθηκε τότε ὁ ἄκακος γέροντας, καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε μὲ καθαρότατη καὶ θερμὴ προσευχή, κάλεσε τὸν δαιμονισμένο καὶ τοῦ εἶπε:

Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ἄντώνιος νὰ βγεῖς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ δοξάζει ὑγιῆς τὸν Κύριο.

Ὁ δαίμονας βλασφημώντας φώναξε:

Δὲν βγαίνω, κακόγερε, ἀνόητε.

Λαβῶν οὖν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ νώτου αὐτὸν ἔτυπεν, λέγων:

Ἔξελθε, εἶρηκεν ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος

Ἄδβᾶς ὁ δὲ δαίμων ἐλοιδόρει καὶ Ἀντώνιον σφοδρότερον μετὰ τοῦ
5 Παύλου, λέγων:

Οἱ πολιοφάγοι οὗτοι, οἱ λεληθαρηγῆμένοι, τί κοινὸν ἔχετε μεθ' ἡμῶν; τί ἡμᾶς τυραννεῖτε;

Τέλος λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος:

Ἐκβαίνεις, ἢ ὑπάγων λέγω τῷ Χριστῷ; Μὰ τὸν Ἰησοῦν,
10 ἐὰν οὐκ ἐκβαίνης, ἐγὼ ἄρτι ὑπάγω, λέγω τῷ Χριστῷ, καὶ οὐαί σοι ἔχει ποιῆσαι.

Προσεδυσφήμησε καὶ τὸν Ἰησοῦν ὁ ἀνήμερος δαίμων, κράζων:

Οὐκ ἐξέρχομαι.

Ἐπὶ τούτῳ χολώσας ὁ ἅγιος Παῦλος κατὰ τοῦ δαίμονος, ἐξῆλθε
15 τῆς ἑαυτοῦ ξενίας κατ' αὐτὴν τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν. Τῶν δὲ Αἰγυπτίων τὸ καῦμα μάλιστα τὸ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, συγγενές ἐστι τάχα τῆς Βαβυλωνίας καμίνου. Στὰς οὖν ὡς στύλος ὁ τοῦ οὐρανοῦ στύλος ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν τῷ ὄρει προσεύχεται, λέγων οὕτως:

20 Σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σταυρωθεὶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι οὐ καταβῶ ἀπὸ τῆς πέτρας, οὐ φάγω, οὐ πίνω, ἕως οὗ ἀποθάνω, ἐὰν μὴ ἄρτι ἀκούσης καὶ ἐκβάλῃς τοῦτον τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐλεύθερον αὐτὸν ποιήσης ἀπὸ τούτου τοῦ πνεύματος τοῦ ἀκαθάρτου.
25 του.

Ἐτι λαλοῦντος τοῦ ἀπλοῦ καὶ ταπεινόφρονος Παύλου τῷ Ἰησοῦ, πρὸ τοῦ τελεσθῆναι τοὺς λόγους τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ καθαροῦ, ἀνέκραξε κάτω πρὸς τὴν κέλλαν ὁ δαίμων:

Ἔξελθε, ὑπάγω, ἐξέρχομαι, βία καὶ τυραννίδι ἐλαύνομαι, ἀναχωρῶ τοῦ ἀνθρώπου, οὐκέτι ἐγγίζω. Τὸ ταπεινὸν καὶ ἀπλοῦν Παύλου ἐλαύνει με φυγαδεῦσον, καὶ ποῦ ἀπέλθω οὐκ οἶδα.
30

Καὶ παραχρῆμα ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα τοῦ δαίμονος, καὶ μετεβλήθη εἰς δράκοντα μέγιστον ὡσεὶ πηχῶν ἑβδομήκοντα. Καὶ ἀπῆει συ-

Πῆρε τότε τὴ μηλωτὴ του καὶ τὸν χτυποῦσε στὰ πσινὰ του, λέγοντας:

Βγές· τὸ εἶπε ὁ ἀβδάς Ἀντώνιος.

Ὁ δαίμονας ὅμως κακολογοῦσε χειρότερα καὶ τὸν Ἀντώνιο μαζί μὲ τὸν Παῦλο, λέγοντας:

Σεῖς, οἱ παλιόγεροι, οἱ ἀπονεκρωμένοι, οἱ ἄπληστοι, πού πο-
τὲ δὲν ἱκανοποιεῖστε μὲ ὅσα ἔχετε, τί κοινὸ ἔχετε μὲ ἐμᾶς;
γιατί μᾶς τυραννεῖτε;

Στὸ τέλος τοῦ λέγει ὁ Παῦλος:

Βγαίνεις ἢ νὰ ἀπευθυνθῶ καὶ νὰ τὸ πῶ στὸν Χριστό; Μὰ
τὸν Ἰησοῦ, ἂν δὲν βγεῖς, ἐγὼ θὰ πάω ἀμέσως νὰ τὸ πῶ στὸν
Χριστό, καὶ ἀλλοίμονό σου γι' αὐτὸ πού θὰ σοῦ κάνει.

Ὁ ἀνήμερος δαίμονας ὅμως βλασφήμησε μαζί μὲ αὐτοὺς καὶ τὸν
Ἰησοῦ, κραυγάζοντας:

Δὲν βγαίνω.

Ἐξαιτίας αὐτοῦ πείσμωνσε ὁ ἅγιος Παῦλος ἐναντίον τοῦ δαίμονα
καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ κελλί του μέσα στὸ καταμεσήμερο. Ὁ καύσωνας
τῆς Αἰγύπτου καὶ κυρίως σ' ἐκεῖνες τὶς περιοχὲς μοιάζει μὲ τὸ καμί-
νι τῆς Βαβυλώνας. Ἀφοῦ στάθηκε σὰν κολώνα αὐτὸς ὁ στύλος τοῦ
οὐρανοῦ στὴν πέτρα τοῦ βουνοῦ, προσευχήθηκε λέγοντας αὐτά:

Σὺ βλέπεις καὶ γνωρίζεις, Ἰησοῦ Χριστέ, πού σταυρώθηκες
τὴν ἐποχὴ τοῦ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι δὲν θὰ κατεβῶ ἀπὸ τὴν
πέτρα, οὔτε θὰ φάγω, οὔτε θὰ πιῶ, μέχρι νὰ πεθάνω, ἂν δὲν
μὲ ἀκούσεις καὶ βγάλεις αὐτὸν τὸν δαίμονα ἀπὸ τὸν ἄνθρω-
πο καὶ τὸν ἐλευθερώσεις ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα.

Ἐνῶ ἀκόμα μιλοῦσε ὁ ἀπλὸς καὶ ταπεινόφρονας Παῦλος μὲ τὸν
Ἰησοῦ, προτοῦ τελειώσει τὰ λόγια του τὸ στόμα του τὸ καθαρὸ,
φώναξε δυνατὰ ὁ δαίμονας ἐκεῖ κάτω στὸ κελλί.

Φεύγω, φεύγω, βγαίνω· μὲ τὴ βία καὶ τυραννικὰ φεύγω ἀπὸ
τὸν ἄνθρωπο καὶ δὲν τὸν ἀγγίζω πιά. Ἡ ταπεινοφροσύνη
καὶ ἡ ἀπλότητα τοῦ Παύλου μὲ διώχνουν καὶ δὲν ξέρω πού
νὰ πάω.

Καὶ ἀμέσως βγῆκε τὸ πνεῦμα τοῦ δαίμονα καὶ μετατράπηκε σὲ
μέγιστο δράκο, περίπου ἑβδομήντα πηχῶν, καὶ ἔφευγε σερνῶμενος

ρόμενος εἰς τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρυθρᾶν, ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥη-
θὲν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· «Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀναγ-
γελεῖ δίκαιος». Καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ· «Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, φησὶν
ὁ Κύριος, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου
5 τοὺς λόγους;». Εἶωθε γὰρ τὰ ταπεινότερα τῶν δαιμόνων ὑπὸ
τῶν ἀρχικῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ πίστει ἐκβάλλεσθαι, τοὺς δὲ ἀρχι-
κούς πάλιν δαίμονας ὑπὸ τῶν ταπεινῶν φυγαδεύεσθαι.

Ταῦτά ἐστι τὰ θαύματα τοῦ ἀπλοῦ καὶ ταπεινόφρονος, καὶ
ἄλλα πλείονα καὶ μείζονα τούτων, ὃς ἀπεκλήθη Ἀπλοῦς παρὰ
10 πάσης τῆς ἀδελφότητος.

κθ'. Περὶ Παχῶν.

Παχῶν τις ὀνόματι περὶ τὰ ἑβδομηκοντα ἐλάσας ἔτη ἐκαθέ-
ζετο ἐν τῇ Σκήτει. Συνέβη δ' ἐμὲ ὀχληθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος
συνεχόμενον ἐπιθυμίᾳ γυναικεῖα δυσφορεῖν καὶ πρὸς τοὺς λογι-
15 σμούς καὶ πρὸς τὰς φαντασίας τὰς νυκτερινάς. Καὶ ἐγγὺς γενό-
μενος ὑπὸ τούτου τοῦ πειρασμοῦ ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου, ἐλαύνον-
τός με σφοδροτάτως τοῦ πάθους (τοῖς μὲν γὰρ γείτοσι τῶν πατέ-
ρων οὐκ ἀνεθέμην τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' οὔτε τῷ διδασκάλῳ μου
Εὐαγρίῳ), λεληθότως δὲ παραβαλὼν εἰς τὴν Πανέρημον, συνε-
20 τύγγανον ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε τοῖς κατὰ τὴν Σκήτιν πατράσιν
γηράσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν οἷς δὴ περιέτυχον καὶ τῷ Παχῶν.
Εὐρῶν οὖν αὐτὸν ἀκεραιότερον καὶ ἀσκητικώτερον, ἐθάρσησα
αὐτῷ ἀναθέσθαι μου τὰ τῆς διανοίας. Καὶ λέγει μοι ὁ ἅγιος οὐ-
τος:

25 Μὴ ξενίσῃ σε τὸ πρᾶγμα. Οὐ γὰρ αὐτὸ πάσχεις ἀπὸ ῥα-
θυμίας. Μαρτυρεῖ γάρ σοι καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ σπάνις τῶν
χρειῶν, καὶ τὸ μὴ εἶναι συντυχίας θηλειῶν ἐνθάδε. Ἀλλὰ
μᾶλλον ἀπὸ σπουδῆς τῆς κατ' ἀρετὴν συμαίνει σοι τοῦτο
παρὰ τοῦ ἐναντίου. Τριπλοῦς γὰρ ἐστὶν ὁ πόλεμος ὁ πορ-
30 νικός. Ποτὲ μὲν γὰρ ἡ σὰρξ ἡμῖν ἐπιτίθεται εὖ παθοῦσα,
ποτὲ δὲ τὰ πάθη ἡμῖν ἐπανίστανται διὰ τῶν λογισμῶν,

πρὸς τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, γιὰ νὰ ἐκπληρωθεῖ ἐκεῖνο ποῦ λέχθη-
κε ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα· «Ὁ δίκαιος φανερώνει τὴν πίστη του ἀπο-
δειγμένη μὲ ἔργα»²⁸. Καὶ ἐπίσης σ' ἄλλο μέρος· «Σὲ ποιὸν νὰ ἀπευ-
θυνθῶ, λέγει ὁ Κύριος, παρὰ στὸν ταπεινὸ καὶ ἥσυχο ποῦ ἀκολου-
θεῖ μὲ φόβο τὰ λόγια μου;»²⁹. Γιατὶ συνήθως οἱ ἄνθρωποι ποῦ βρί-
σκονται στὴν ἀρχὴ τῆς πίστεώς των διώχνουν μικροὺς δαίμονες,
ἐνῶ οἱ ἡγεμονικοὶ δαίμονες διώχνονται ἀπὸ τοὺς ταπεινόφρονες.

Αὐτὰ εἶναι τὰ θύματα τοῦ ἀπλοῦ καὶ ταπεινόφρονα, καθὼς
καὶ ἄλλα περισσότερα καὶ μεγαλύτερα ἀπ' αὐτά, ὁ ὁποῖος ὀνομά-
σθηκε ἀπὸ ὅλη τὴν ἀδελφότητα Ἀπλός.

29.— Γιὰ τὸν Παχῶνα.

Κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Παχῶνας, ποῦ ἔφθασε στὰ ἑβδομήντα
του χρόνια, ἔμενε στὴ Σκήτη. Συνέβηκε κάποτε νὰ ἐνοχληθῶ ἀπὸ
τὸν δαίμονα καὶ νὰ κυριευθῶ ἀπὸ ἐπιθυμία γιὰ γυναῖκα, καὶ νὰ μὴ
μπορῶ νὰ τὴν ὑποφέρω στὶς σκέψεις μου καὶ στὶς νυχτερινὲς φα-
ντασιώσεις, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ φύγω ἀπὸ τὴν ἔρημο γιὰτὶ μὲ κατα-
πίεξε τὸ πάθος ὑπερβολικὰ (τὸ πράγμα αὐτὸ δὲν τὸ εἶπα στοὺς γεί-
τονές μου πατέρες, οὔτε στὸν δάσκαλό μου τὸν Εὐάγριο). Ἐφυγα
τότε κρυφὰ καὶ πῆγα στὴν Πανέρημο καὶ γιὰ δεκαπέντε μέρες
ζοῦσα μὲ τοὺς γέροντες τῆς Σκήτης, ποῦ εἶχαν γεράσει στὴν ἔρημο.
Ἀνάμεσά τους λοιπὸν συνάντησα καὶ τὸν Παχῶνα. Ἐπειδὴ τὸν
θεώρησα πιὸ πνευματικὸ καὶ πιὸ ἀσκητικὸ, βρῆκα τὸ θάρρος νὰ
τοῦ ἐμπιστευθῶ τὸν λογισμό μου. Μοῦ λέγει τότε ὁ ἅγιος αὐτός.

Μὴ σὲ παραξενεύει τὸ πράγμα. Γιατὶ δὲν τὸ παθαίνεις αὐτὸ
ἀπὸ ραθυμία. Σοῦ τὸ ἐπιβδαιώνει καὶ ὁ τόπος, καὶ τὸ ὅτι
εἶναι σπάνια ἐδῶ τὰ ἀναγκαῖα πράγματα, καὶ δὲν ὑπάρχουν
συναντήσεις μὲ γυναῖκες. Ἀλλὰ μᾶλλον σοῦ συμβαίνει αὐτὸ
ἀπὸ τὸν διάβολο ἕξαιτίας τοῦ ὑπερβολικοῦ ζήλου σου γιὰ
τὴν ἀρετὴ. Γιατὶ ὁ πόλεμος τῆς πορνείας εἶναι τριπλός. Ἄλ-
λοτε δηλαδὴ μᾶς ἐπιτίθεται ἡ σὰρκα ὅταν αὐτὴ καλοπερ-
ναίει· ἄλλοτε ἐπαναστατοῦν τὰ πάθη μὲ τοὺς λογισμούς· καὶ

28. Παροιμ. 12, 17.

29. Ἦσ. 66, 2.

ποτέ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ δαίμων τυραννεῖ ἡμᾶς διὰ τῆς βα-
 σκανίας. Ἐγὼ γὰρ πολλὰ παρατηρήσας εὔρηκα τοῦτο.
 Ἴδού, ὡς ὄρας με, γέροντα ἄνθρωπον· τεσσαρακοστὸν
 ἔτος ἔχων ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ φροντίζων τῆς ἑμαντοῦ σω-
 5 τηρίας καὶ ταύτην ἄγων τὴν ἡλικίαν, μέχρις ἄρτι πειρά-
 ζομαι.

Καὶ ᾄμνυτο λέγων, ὅτι:

Δώδεκα ἔτη, μετὰ τὸ πεντηκοστὸν με ἔτος ἄγειν, οὐ νύ-
 κτα μοι συνεχώρησεν, οὐχ ἡμέραν ἐπιτιθέμενός μοι. Ὑπο-
 10 νοήσας οὖν ὅτι ἀπέστη μου ὁ Θεός, διὸ καὶ καταδυνα-
 στεύομαι οὕτως ἠρησάμην ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀλόγως, ἢ
 πάθει σώματος ἀσχημονῆσαι αἰσχρῶς. Καὶ ἐξελθὼν μου
 τῆς κέλλης καὶ περιῶν τὴν ἔρημον, σπήλαιον εὔρον ὑαί-
 νης, εἰς ὃ σπήλαιον ἔθηκα ἑμαυτὸν ἐν ἡμέρᾳ γυμνόν, ἵνα
 15 ἐξελθόντα με φάγη τὰ θηρία. Ὡς οὖν ἐγένετο ἑσπέρα, κα-
 τὰ τὸ γεγραμμένον, «Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἐ-
 θου σκότος, καὶ ἐγένετο νύξ. Ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάν-
 τα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ. Οἱ σκύμνοι ᾠροῦμενοι τοῦ ἀρπά-
 σαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρωῶσιν αὐτοῖς», ἐξελθόν-
 20 τες οὖν οἱ θῆρες ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ὃ τε ἄρσην καὶ ἡ θή-
 λεια, ὠσφράνθησάν με ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς περιλεί-
 ξαντές με. Καὶ ὡς ἐδόκουν βρωθῆναι, ἀνεχώρησαν ἀπὸ
 ἑμοῦ. Πεσῶν οὖν ἐκεῖ διὰ πάσης νυκτός, οὐκ ἐβρώθην,
 λογισάμενος ὅτι πάντως ἐφείσατό μου ὁ Θεός. Αὕθις οὖν
 25 ὑπέστρεψα εἰς τὴν κέλλαν. Καρτερήσας οὖν ὁ δαίμων
 ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν μοι ἐπέθετο τοῦ προτέρου σφοδρό-
 τερον, ὡς παρὰ μικρόν με καὶ βλασφημῆσαι. Μετασχη-
 ματισθεῖς γὰρ εἰς αἰθιοπίσσαν κόρην, ἣν ἑωράκειν ποτὲ
 ἐν νεότητί μου ἐν τῷ θέρει καλαμωμένην, ταύτην ἔδοξα
 30 ἐπικαθεσθῆναί μου τοῖς γόνασιν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν με κε-
 κίνηκεν, ὡς νομίσαι με συγγενέσθαι αὐτῇ. Ἀπομανεῖς

ἄλλοτε μᾶς τυραννεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ δαίμονας μὲ τὸ φθόνο. Ἐγὼ κατέληξα σ' αὐτὸ μετὰ ἀπὸ πολὺ παρατήρηση. Νά, ὅπως μὲ βλέπεις εἶμαι γέροντας ἄνθρωπος· ἔχω σαράντα χρόνια σ' αὐτὸ τὸ κελλὶ πὺν φροντίζω γιὰ τὴ σωτηρία μου· καὶ ἐνῶ βρῖσκομαι σ' αὐτὴν τὴν ἡλικία, μέχρι καὶ τῶρα δέχομαι πειρασμούς.

Καὶ μοῦ ὀρκιζόταν λέγοντας:

Δώδεκα χρόνια μετὰ τὰ πενήντα μου, δὲν μ' ἄφησε καμμιά νύχτα, δὲν ἔμεινε καμμιά μέρα χωρὶς νὰ μὲ ἐπιτεθεῖ. Μοῦ πέρασε ἡ σκέψη, ὅτι μ' ἐγκατέλειψε ὁ Θεός, καὶ γι' αὐτὸ τυραννιέμαι ἔτσι. Προτίμησα νὰ πεθάνω μὲ ὅποιοδῆποτε ἄλλο τρόπο, παρὰ νὰ ἀσχημονήσω μὲ τρόπο αἰσχρὸ ἕξαιτίας τοῦ σωματικοῦ πάθους. Γι' αὐτὸ βγήκα ἀπὸ τὸ κελλί μου, περιπλανήθηκα στὴν ἔρημο καὶ βρῆκα τὴ σπηλιὰ μᾶς ὕαινας, στὴν ὁποία σπηλιὰ ἐξέθεσα γυμνὸ τὸν ἑαυτὸ μου γιὰ μιὰ μέρα γιὰ νὰ βγοῦν καὶ νὰ μὲ φᾶνε τὰ θηρία, ὅταν θὰ βράδυναζε, σύμφωνα μὲ αὐτὸ πὺν ἔχει γραφεῖ· «Ὁ ἥλιος γνωρίζει τὴ δύση του. Φέρνεις τὸ σκοτάδι, καὶ γίνεται ἡ νύχτα. Στὴ διάρκεια αὐτῆς τριγυρίζουν ὅλα τὰ ἄγρια θηρία τοῦ δάσους. Τὰ μικρὰ λιοντάρια βρυχῶνται καὶ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ βροῦν καὶ νὰ ἀρπάξουν τὴν τροφή τους»³⁰. Βγαίνοντας τότε τὰ θηρία ἐκείνη τὴν ὥρα τὸ ἀρσενικὸ καὶ τὸ θηλυκὸ μὲ μύρισαν καὶ μὲ ἔγλειψαν ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὸ κεφάλι. Καὶ ἐνῶ περίμενα ὅτι θὰ μὲ κατασπαράξουν, αὐτὰ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ μένα. Ἐμεινα ἐκεῖ πεσμένος ὅλη τὴ νύχτα καὶ δὲν μὲ κατασπάραξαν, καὶ σκέφθηκα ὅτι μὲ λυπήθηκε ὁ Θεός. Ἀμέσως λοιπὸν γύρισα στὸ κελλί μου. Ἀφοῦ ἔδειξε ὁ δαίμονας ὑπομονὴ γιὰ λίγες μέρες, καὶ πάλι μοῦ ἐπιτέθηκε πῶς δυνατὰ ἀπὸ πρῖν, ὥστε παρὰ λίγο καὶ νὰ βλασφημήσω. Γιατί, ἀφοῦ μεταμορφώθηκε σὲ μαύρη νέα πὺν τὴν εἶχα δεῖ ἕνα καλοκαίρι στὰ νειάτα μου νὰ κόβει στάχνα, νόμισα ὅτι κάθεται στὰ γόνατά μου. Καὶ τόσο πολὺ μὲ ἐρέθισε, πὺν νόμισα ὅτι συνευρέθηκα μ' αὐτὴν. Ἐξοργισμένος τότε ἐγὼ τῆς

30. Ψαλμ. 103, 20.

οὐν ἐγώ, ἔδωκα κόσσον, καὶ οὕτω γέγονεν ἄφαντος. Καὶ
πίστευέ μοι λέγοντι, ὅτι τῆς δυσωδίας τῆς χειρός μου ἐπὶ
διετίαν ἀνασχέσθαι οὐκ ἠδυνάμην. Μικροψυχήσας οὐν
καὶ ἐπὶ τούτῳ μειζόνως καὶ ἀπευδοκήσας ἑμαντοῦ, εἰς
5 τέλος ἐξῆλθον εἰς τὴν Πανέρημον ἀλώμενος, εὗρον ἀσπί-
δα μικράν, καὶ λαβὼν αὐτὴν προσφέρω τοῖς γεννητικοῖς
μου μορίοις, ἵνα κἂν οὕτω δηχθεῖς ὑπ' αὐτῆς ἀποθάνω.
Καὶ προστρέψας τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου τοῖς μορίοις,
ὡς αἰτίοις μου τοῦ πειρασμοῦ γενομένοις, οὐδὲ οὕτως ἐ-
10 δήχθην, προνοία τῆς χάριτος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤκουσα φω-
νῆς ἐλθούσης ἐν τῇ διανοίᾳ μου, ὅτι:

Ἄπελθε, Παχὼν, ἀγωνίζου. Διὰ γὰρ τοῦτο ἀφήκᾳ σε
ἐπὶ τοσοῦτον καταδυναστευθῆναι, ἵνα μὴ μεγαφρονή-
σης ὡς αὐτὸς δυνάμενος τοῦ δαίμονος τούτου περιγενέ-
15 σθαι, ἀλλ' ἐγνωκῶς σου τὴν ἀσθένειαν, μηδέποτε θαρ-
σῆσης σου τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' αἰεὶ προσδράμῃς τῇ τοῦ
Θεοῦ βοηθείᾳ.

Οὕτω πληροφορηθεῖς ἀνέκαμψα εἰς τὴν κέλλαν, καὶ μετὰ
θάρσους λοιπὸν καθίσας, καὶ μηκέτι φροντίσας τοῦ κατὰ
20 τὴν γυναικομανίαν πολέμου, εἰρήνευσα ἐκ τῆς μάχης ἐ-
κείνης τὰς λοιπὰς ἡμέρας. Ὁ δὲ δαίμων ἐγνωκῶς μου τὴν
εἰς αὐτὸν καταφρόνησιν, λοιπὸν αἰσχυνθεῖς οὐκ ἔτι μοι
ἠγγισεν.

Τούτοις τοῖς λόγοις τῶν πρὸς τὸν Σατανᾶν παλαισμάτων ὁ
25 ἅγιος Παχὼν στηρίξας με, καὶ γενναιότερον πρὸς τοὺς πόνους
ἀλείψας με, φέρειν ῥαδίως τὸν πόλεμον τοῦ τῆς πορνείας δαίμο-
νος ἐκδιδάξας, ἀπέπεμψεν, ἐν πᾶσιν ἀνδρίζεσθαι με παρακελευ-
σάμενος.

λ'. Περὶ Στεφάνου.

30 Στέφανός τις Λίβυς τῷ γενεῖ, ἐκ πλαγίου τῆς Μαρμαρικῆς
καὶ τοῦ Μαρεώτου, ἐκαθέσθη ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη. Οὗτος εἰς ἄ-
κρον γενόμενος ἀσκητῆς καὶ διακριτικός, κατηξιώθη χαρίσμα-
τος, ὡς πάντα τὸν λυπούμενον οἰανδήποτε λύπην, συντυχόντα

ἔδωσα ἓνα χαστούκι, κι ἔτσι ἔγινε ἀφαντῆ. Καὶ πίστεψε αὐτὸ πού σοῦ λέγω, ὅτι γιὰ δύο χρόνια δὲν μποροῦσα νὰ ὑποφέρω τὴν ἀσχημὴ μυρωδιὰ τοῦ χεριοῦ μου. Κυριεύθηκα περισσό- τερο ἀπὸ μικροψυχία καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ, καὶ ἀφοῦ ἔχασα τὴν ἐλπίδα μου, στὸ τέλος βγήκα στὴν Πανέρημο, περιπλα- νώμενος μέσα σ' αὐτὴν, βρῆκα μιά μικρὴ ἀσπίδα καὶ πιάνο- ντάς τὴν τὴν ἔβαλα στὰ γεννητικά μου ὄργανα, ὥστε νὰ μὲ δαγκώσῃ καὶ νὰ πεθάνω. Καὶ ἂν καὶ γύρισα τὸ κεφάλι τοῦ θηρίου στὰ ὄργανά μου, ἐπειδὴ μοῦ γίνονταν αἰτία τῶν πει- ρασμῶν, οὔτε ἔτσι μὲ τοίμπησε ἐξαιτίας τῆς πρόνοιᾳς τῆς χά- ριτος. Στὴ συνέχεια ἀκουσα φωνὴ πού ἦρθε στὸ μυαλό μου καὶ ἔλεγε:

Φύγε, Παχῶνα, ἀγωνίσου. Σὲ ἄφησα νὰ τυρανιέσαι γιὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευθεῖς, ὅτι τάχα μπόρεσες νὰ νικήσεις τὸν δαίμονα, ἀλλὰ γνωρίζοντας τὴν ἀδυναμία σου, ποτὲ νὰ μὴν ἔχεις θάρρος στὴ ζωὴ σου, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ζητᾷς τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Μαθαίνοντας αὐτὰ, γύρισα στὸ κελλί μου, καὶ κάθισα σ' αὐ- τὸ μὲ θάρρος στὸ ἐξῆς, καὶ χωρὶς νὰ δείξω ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν πόλεμο τῆς γυναικομανίας, εἰρήνευσα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸν πόλεμο τὶς ὑπόλοιπες ἡμέρες. Ὁ δαίμονας τότε, ἐπειδὴ ἀντι- λήφθηκε τὴν ἀδιαφορία μου πρὸς αὐτόν, στὸ ἐξῆς ντροπια- σμένος δὲν μὲ πλησίασε ξανά.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια μὲ στήριξε ὁ ἅγιος Παχῶνας στὰ παλαίσμα- τὰ μου ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἀφοῦ μὲ ἔκανε πιὸ γενναῖο στοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως, μαθαίνοντάς μου νὰ ἀντιμετωπίζω εὐκόλα τὸν πόλεμο τοῦ δαίμονα τῆς πορνείας, μὲ ξεπροβόδησε, μὲ τὴν παραγγελία νὰ δείχνω σὲ ὅλα ἀνδρεία.

30.— Γιὰ τὸ Στέφανο.

Κάποιος Στέφανος ἀπὸ τὴ Λιβύη ἔμεινε γιὰ ἐξήντα χρόνια δίπλα στὴ Μαρμαρική καὶ τὸν Μαρεώτη. Αὐτὸς, ἀφοῦ ἔφθασε στὴν πιὸ ἀνώτερη ἀσκησιὴ καὶ διάκρισι, ἀξιώθηκε τέτοιο χάρισμα, ὥστε καθένας πού τὸν συναντοῦσε καὶ εἶχε ὁποιαδήποτε λύπη, νὰ

αὐτῶ ἄλυπον ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτοῦ. Γνώριμος δὲ οὗτος ἦν τῷ
μακαρίῳ Ἀντωνίῳ. Ἐφθασε δὲ καὶ μέχρι τῶν ἡμετέρων καιρῶν,
ὧς ἐγὼ μὲν οὐ συνέτυχον διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, οἱ δὲ περὶ τὸν ἁ-
γιον Ἀμμώνιον καὶ Εὐάγριον συντυχόντες αὐτῶ, αὐτοῖ μοι διη-
5 γήσαντο, ὅτι:

Κατελάβομεν αὐτὸν ἀρρωστίᾳ τοιαύτῃ περιπεσόντα κατ'
αὐτοὺς τοὺς τόπους, φησί, τῶν διδύμων καὶ τῆς θαλά-
νου, ἔλκος ποιήσαντα τὴν λεγομένην παρὰ πᾶσι «φαγέ-
δαιναν». Ὅν εὕρομεν ἐπιμελούμενον παρὰ τινος ἰατροῦ,
10 καὶ ταῖς μὲν χερσὶν ἐργαζόμενον καὶ πλέκοντα θαλλοὺς
τὸν ἅγιον, λαλοῦντα δὲ καὶ ἡμῖν, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα χειρι-
ζόμενον. Ὅς οὕτως ἦν διακεείμενος τῇ χάριτι τῆς ὑπομο-
νῆς, ὡς ἑτέρου τινὸς σώματος διατεμνομένου. Ἀποκοπέν-
των δὲ τῶν τούτου μελῶν καθάπερ τριχῶν ἀνεπαισθήτως,
15 οὗτος ἔμενεν ἄτρεπτος ὑπερβολῆς παρασκευῆς θεϊκῆς.
Ἡμῶν δέ, φησί, τοῦτο μὲν ὑπολυπουμένων, τοῦτο δὲ καὶ
οἰομένων, ὅτι ὁ τοιοῦτος θίος τοῦ τοσοῦτου ἀνδρὸς τηλι-
κούτῳ περιπέπτωκε πάθει καὶ ἰατρῶν χειρουργίαις τοι-
αύταις, αἰσθανόμενος οὖν ὁ μακάριος Στέφανος τοὺς λο-
20 γισμοὺς ἡμῶν, λέγει ἡμῖν:

Μὴ βλαβῆτε, τέκνα, ἐκ τοῦ πράγματος τούτου. Οὐδὲν
γὰρ ὧν ποιεῖ ὁ Θεὸς κακία ποτέ, ἀλλὰ τέλει χρησιῶ.
Ἴσως γὰρ ὑπεύθυνα ἦν Κυρίῳ τὰ μέλη κολάσεως, καὶ
συμφέρον ἐστὶν αὐτὰ ὧδε δοῦναι τὴν δίκην, ἢ μετὰ τὴν
25 ἔξοδον τοῦ ἐνθάδε σταδίου.

Οὕτως οὖν ἡμᾶς παρακαλέσας, καὶ τοῖς τοιούτοις λόγοις τῆς ὑ-
πομονῆς στηρίξας, ὠκονόμησεν ἐγκαρτερεῖν τοῖς θλιβεροῖς.

Ταῦτα δὲ διηγησάμην, ἵνα μὴ ξενιζώμεθα, ὅταν ἀγίους τι-
νάς ἴδωμεν τοιούτους περιπεσόντας δεινοῖς πάθεσιν.

30

λα'. Περὶ Οὐάλεντος.

Οὐάλης τις γέγονε, τῷ γένει Παλαιστῖνος, τῇ γνώμῃ Κορίν-

φεύγει ἀπὸ αὐτὸν χωρὶς λύπη. Αὐτὸς ἦταν γνωστὸς τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου, καὶ ἔζησε μέχρι τὶς δικές μας ἡμέρες· ἐγὼ βέβαια δὲν τὸν συνάντησα, ἔξαιτίας τῆς μεγάλης ἀποστάσεως. Οἱ μαθητὲς ὁμῶς τοῦ ἁγίου Ἀμμωνίου καὶ Εὐαγρίου πού τὸν συνάντησαν, αὐτοὶ μοῦ διηγήθηκαν καὶ μοῦ εἶπαν:

Τὸν βρήκαμε νὰ πάσχει ἀπὸ μιὰ ἀρρώστια στὰ γεννητικὰ ὄργανα, τοὺς διδύμους καὶ τὴν βάλανο, πού τοῦ εἶχε προξενήσει πληγὴ πού λέγεται «φαγέδαινας». Καὶ τὸν βρήκαμε νὰ τὸν φροντίζει κάποιος γιατρός· μὲ τὰ χέρια του ὁ ἅγιος ἐργαζόταν πλέκοντας βλαστοὺς καὶ παράλληλα μᾶς μιλοῦσε, ἐνῶ στὸ ὑπόλοιπο σῶμα ἐγχειριζόταν. Αὐτὸς μὲ τόση ἐπιμονὴ ἀντιμετώπιζε τὸ γεγονός, σὰν νὰ ἦταν ἄλλος ἐκεῖνος πού ἐγχειριζόταν τὸ σῶμα του. Κι ἀφοῦ κόπηκαν τὰ μέλη του χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθεῖ, σὰν νὰ κόπηκαν τρίχες, αὐτὸς παρέμενε ἀμετάτρεπτος ἔξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς θεϊκῆς ἐνισχύσεως. Ἐμεῖς, λέγει, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὸν λυπόμασταν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀπορούσαμε, γιατί ἓνας τέτοιος ἄνδρας μὲ μιὰ τέτοια ζωὴ περιέπεσε σὲ μιὰ τόσο μεγάλη ἀρρώστια καὶ σὲ τέτοιου εἴδους ἐγχειρίσεις γιατρῶν. Ἐχοντας λοιπὸν ἀντιληφθεῖ ὁ μακάριος Στέφανος τὶς σκέψεις μας, μᾶς εἶπε:

Μὴ ἀφήσετε, παιδιά μου, νὰ πάθετε βλάβη ἀπὸ τὸ πρᾶγμα αὐτό. Γιατὶ ὁ Θεὸς τίποτε ἀπὸ αὐτὰ πού κάνει δὲν τὸ κάνει ποτέ μὲ κακία, ἀλλὰ μὲ καλὸ σκοπὸ. Ἴσως τὰ μέλη ἦταν ὑπεύθυνα τιμωρίας ἀπέναντι στὸν Κύριο καὶ ἦταν καλύτερα νὰ τιμωρηθοῦν αὐτὰ ἐδῶ, παρὰ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐδῶ ἀγώνων.

Ἀφοῦ λοιπὸν μᾶς παρηγόρησε ἔτσι καὶ μᾶς στήριξε μὲ αὐτὰ τὰ λόγια τῆς ὑπομονῆς, μᾶς ἐδραίωσε στὸ νὰ ἀντιμετωπίζομε μὲ καρτερίαι τὶς θλίψεις.

Αὐτὰ τὰ διηγήθηκα, γιὰ νὰ μὴν παραξενευόμαστε ὅταν δοῦμε κάποιους ἁγίους νὰ ἔχουν περιπέσει σὲ τέτοια φοβερὰ πάθη.

31.— Γιὰ τὸν Οὐάλη.

Ἐπῆρξε κάποτε κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Οὐάλης, Παλαιστίνιος

θιος, πεφυσιωμένος τὸ φρόνημα. Ὁ γὰρ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος Κορινθίους γράφων, τούτοις τὸ πάθος περιῆψε τῆς φυσιώσεως, εἰπὼν· «Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ». Οὗτος αὐτὸς ὁ Οὐάλης τὴν ἔρημον καταλαβὼν, ᾤκησεν μεθ' ἡμῶν ἐπὶ πλείονα ἔτη, ὅστις μεγάλη βιὸς σκληραγωγία τὸν ἄκρον βίον τῆς ἀσκήσεως κατορθώσας, ὑπὸ τοῦ τῆς οἰήσεως καὶ τοῦ τύφου δαίμονος δελεασθεῖς, εἰς ἄκρον κορυφῆς ἐξεπήδησεν ὑπερηφανίας, ὡς ὑπὸ δαμώνων τοῦτον ἀπατηθῆναι. Ἐκ γὰρ τοῦ ὀλεθρίου πάθους τῆς οἰήσεως ἐπαρθεῖς κατὰ μικρὸν ἑαυτὸν ἀπατῶν τὴν διανοίαν ἑαυτοῦ. παρεσκεύασε μέγα φρονῆσαι, ὡς ἀγγέλων αὐτῶ συντυγχανόντων καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην διακονίαν αὐτῶ εὐτρεπίζόντων.

Μιᾶ γοῦν τῶν ἡμερῶν, ὡς διηγοῦντο οἱ τούτῳ συνήθεις, ὅτι ἐργαζόμενος τὰς σπυρίδας ἐν ἑσπέρα βαθείᾳ, οὔσης σκοτίας, τὴν βελόνην ἀφήκεν, ῥίψας ἐν τῷ ἐδάφει ἐν ᾧ κατέρραπτε τὰς σπυρίδας. Καὶ μὴ εὐρίσκοντος ταύτην αὐτοῦ, λαμπάδα φανῆναι ὁ δαίμων τούτῳ ἐποίησεν, καὶ οὕτως ἦν ἀπώλεσεν εὗρεν βελόνην. Καὶ πάλιν φυσηθεῖς ὄγκῳ κενῷ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μειζόνως πρισθεῖς τῷ τύφῳ μέγα φρονεῖ. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφυσιώθη ὁ ἄθλιος, ὡς καὶ αὐτῶν καταφρονῆσαι τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Συνέβη δὲ ἐλθόντας τινὰς ξένους τραγήματα ἐνεγκεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀδελφότητι. Λαβὼν οὖν ὁ κύριος Μακάριος ὁ πρεσβύτερος ἡμῶν ἀπήγγειλεν ἐκάστῳ εἰς τὴν κέλλαν πρὸς δρόκα, ἐν οἷς καὶ τούτῳ τῷ Οὐάλεντι ἀπέστειλεν. Λαβὼν οὖν ὁ Οὐάλης, τὸν ἀπενέγκαντα καὶ ὕβρισε καὶ ἐτύπησεν· καὶ λέγει αὐτῷ:

Ἄπελθε, καὶ εἰπέ Μακαρίῳ· Οὐκ εἰμί σου χείρων, ἵνα σύ μοι εὐλογίας πέμψης

Ἐγνωκὼς οὖν ὁ ἅγιος Μακάριος ὅτι ἐπλανήθη, μετὰ μίαν ἡμέραν ἀπῆλθεν αὐτὸν παρακαλέσαι, καὶ λέγει αὐτῷ:

Ἀδελφεὲ Οὐάλη, ἐνεπαίχθης Παῦσαι, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ.

στήν καταγωγή, Κορίνθιος στή σκέψη, και μὲ πολὺ ὑπερήφανο φρόνημα. Γιατὶ ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος γράφοντας στοὺς Κορινθίους τοὺς ἀπέδωσε τὸ πάθος τῆς ἐπάρσεως, λέγοντας· «Καὶ σεῖς εἴσαστε γεμάτοι ἔπαρση»³¹. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Οὐάλης, ἀφοῦ ἦρθε στήν ἔρημο, διέμεινε μαζί μας γιὰ πολλὰ χρόνια. Ἀφοῦ αὐτὸς ἔζησε μὲ μεγάλη σκληραγωγία καὶ κατόρθωσε στὸ ἔπακρο τὸν ἀσκητικὸ τρόπο ζωῆς, κυριευθεὶς ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς οἰήσεως καὶ τῆς ἀλαζονείας, ἔφθασε σὲ τέτοιο ὕψος ὑπερηφάνειας, ὥστε ν' ἀπατηθεῖ ἀπὸ τοὺς δαίμονες. Γιατὶ, ἔχοντας κυριευθεῖ ἀπὸ τὸ ὀλέθριο πάθος τῆς οἰήσεως, σιγὰ-σιγὰ, ἔξαπατώντας τὸν ἑαυτό του, προετοίμασε τὴ διάνοιά του νὰ φθάσει σὲ τέτοια μεγαλοφροσύνη, ὥστε νὰ λέγει ὅτι τὸν συναναστρέφονται ἄγγελοι καὶ ὅτι φροντίζουν γιὰ τὰ ἀπαιτούμενα τῆς κάθε διακονίας του.

Μιὰ μέρα λοιπὸν, ὅπως διηγοῦνταν ἐκεῖνοι ποὺ τὸν συναναστρέφονταν, καθὼς ἐργαζόταν στὰ ζεμπίλια σὲ προχωρημένη βραδυνὴ ὥρα καὶ ὑπῆρχε σκοτάδι, ἔχασε τὴ βελόνα, ποὺ ἔπεσε κάτω, ἐκεῖ ποὺ ἔρραβε τὸ ζεμπίλι. Ἐπειδὴ δὲν τὴν ἔβρισκε, ἔκανε ὁ δαίμονας νὰ ἀνάψει λαμπάδα, καὶ ἔτσι βρῆκε τὴ βελόνα ποὺ εἶχε χάσει. Καὶ πάλι ἀφοῦ γέμισε μὲ κούφια ἔπαρση, ἔχοντας φουσκούσει ἀπὸ μεγαλύτερη ἀλαζονεία, ἔφθασε σὲ μεγάλη μεγαλοφροσύνη. Τόσο πολὺ φούσκωσε ὁ ἄθλιος ἀπὸ ἔπαρση, ὥστε νὰ περιφρονήσει καὶ τὰ ἴδια τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ. Συνέβηκε τότε νὰ ἔρθουν κάποιοι ξένοι ποὺ ἔφεραν καρπούς στήν ἐκκλησία γιὰ τὴν ἀδελφότητα. Τοὺς πῆρε λοιπὸν ὁ πρεσβύτερός μας ὁ Μακάριος καὶ ἔστειλε στὸν καθένα μας στὸ κελλί του ἀπὸ μία χούφτα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ στὸν Οὐάλη. Παίρνοντας αὐτοὺς ὁ Οὐάλης, καὶ ἔβρισε καὶ χτύπησε ἐκεῖνον ποὺ τοῦ τοὺς πῆγε καὶ τοῦ εἶπε:

Πήγαινε καὶ πὲς στὸν Μακάριο· Δὲν εἶμαι χειρότερος ἀπὸ σένα γιὰ νὰ μοῦ στέλνεις εὐλογία.

Κατάλαβε ὁ ἅγιος Μακάριος ὅτι πλανήθηκε, καὶ μετὰ ἀπὸ μιὰ μέρα πῆγε νὰ τὸν νουθετήσῃ καὶ τοῦ λέγει:

Ἀδελφὲ Οὐάλη, ἔξαπατήθηκες. Σταμάτησε αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς καὶ προσευχήσου στὸν Θεό.

31. Α' Κορ. 5,2.

θιος, πεφυσιωμένος τὸ φρόνημα. Ὁ γὰρ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος Κορινθίους γράφων, τούτοις τὸ πάθος περιῆψε τῆς φυσιώσεως, εἰπὼν «Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ». Οὗτος αὐτὸς ὁ Οὐάλης τὴν ἔρημον καταλαβὼν, ᾤκησεν μεθ' ἡμῶν ἐπὶ πλείο-
 5 να ἔτη, ὅστις μεγάλη βιὸς σκληραγωγία τὸν ἄκρον βίον τῆς ἀσκήσεως κατορθώσας, ὑπὸ τοῦ τῆς οἰήσεως καὶ τοῦ τύφου δαίμονος δελεασθεῖς, εἰς ἄκρον κορυφῆς ἐξεπήδησεν ὑπερηφανίας, ὡς ὑπὸ δαμώνων τοῦτον ἀπατηθῆναι. Ἐκ γὰρ τοῦ ὀλεθρίου πάθους τῆς οἰήσεως ἐπαρθεῖς κατὰ μικρὸν ἑαυτὸν ἀπατῶν τὴν διά-
 10 νοιαν ἑαυτοῦ παρεσκεύασε μέγα φρονῆσαι, ὡς ἀγγέλων αὐτῶ συντυγχανόντων καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην διακονίαν αὐτῶ εὐτρεπιζόντων.

Μιᾶ γοῦν τῶν ἡμερῶν, ὡς διηγοῦντο οἱ τούτῳ συνήθεις, ὅτι ἐργαζόμενος τὰς σπυρίδας ἐν ἑσπέρα βαθεῖα, οὔσης σκοτίας,
 15 τὴν βελόνην ἀφῆκεν, ῥίψας ἐν τῷ ἐδάφει ἐν ᾧ κατέρραπτε τὰς σπυρίδας. Καὶ μὴ εὐρίσκοντος ταύτην αὐτοῦ, λαμπάδα φανῆναι ὁ δαίμων τούτῳ ἐποίησεν, καὶ οὕτως ἦν ἀπώλεσεν εὗρεν βελόνην. Καὶ πάλιν φυσηθεῖς ὄγκῳ κενῷ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μειζόνως πρισθεῖς τῷ τύφῳ μέγα φρονεῖ. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφυσιώθη ὁ ἄ-
 20 θλιος, ὡς καὶ αὐτῶν καταφρονῆσαι τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Συνέβη δὲ ἐλθόντας τινὰς ξένους τραγήματα ἐνεγκεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀδελφότητι. Λαβὼν οὖν ὁ κύριος Μακάριος ὁ πρεσβύτερος ἡμῶν ἀπήγγειλεν ἐκάστῳ εἰς τὴν κέλλαν πρὸς δράκα, ἐν οἷς καὶ τούτῳ τῷ Οὐάλεντι ἀπέστειλεν. Λαβὼν οὖν ὁ Οὐ-
 25 ἄλης, τὸν ἀπενέγκαντα καὶ ὕβρισε καὶ ἐτύπησεν καὶ λέγει αὐτῷ:

Ἄπελθε, καὶ εἰπέ Μακαρίῳ· Οὐκ εἰμί σου χείρων, ἵνα σύ μοι εὐλογίας πέμψης

Ἐγνωκὼς οὖν ὁ ἅγιος Μακάριος ὅτι ἐπλανήθη, μετὰ μίαν ἡμέ-
 30 ραν ἀπῆλθεν αὐτὸν παρακαλέσαι, καὶ λέγει αὐτῷ:

Ἀδελφὲ Οὐάλη, ἐνεπαίχθης Παῦσαι, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ.

στήν καταγωγή, Κορίνθιος στή σκέψη, και μέ πολύ ὑπερήφανο φρόνημα. Γιατί ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος γράφοντας στοὺς Κορινθίους τοὺς ἀπέδωσε τὸ πάθος τῆς ἐπάρσεως, λέγοντας· «Καὶ σεῖς εἴσαστε γεμάτοι ἔπαρση»³¹. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Οὐάλης, ἀφοῦ ἦρθε στήν ἔρημο, διέμεινε μαζί μας γιὰ πολλὰ χρόνια. Ἀφοῦ αὐτὸς ἔζησε μέ μεγάλη σκληραγωγία καὶ κατόρθωσε στὸ ἔπακρο τὸν ἀσκητικὸ τρόπο ζωῆς, κυριευθεὶς ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς οἰήσεως καὶ τῆς ἀλαζονείας, ἔφθασε σὲ τέτοιο ὕψος ὑπερηφάνειας, ὥστε ν' ἀπατηθεῖ ἀπὸ τοὺς δαίμονες. Γιατί, ἔχοντας κυριευθεῖ ἀπὸ τὸ ὀλέθριο πάθος τῆς οἰήσεως, σιγά-σιγά, ἔξαπατώντας τὸν ἑαυτό του, προετοίμασε τὴ διάνοιά του νὰ φθάσει σὲ τέτοια μεγαλοφροσύνη, ὥστε νὰ λέγει ὅτι τὸν συναναστρέφονται ἄγγελοι καὶ ὅτι φροντίζουν γιὰ τὰ ἀπαιτούμενα τῆς κάθε διακονίας του.

Μιὰ μέρα λοιπὸν, ὅπως διηγοῦνταν ἐκεῖνοι ποὺ τὸν συναναστρέφονταν, καθὼς ἐργαζόταν στὰ ζεμπίλια σὲ προχωρημένη βραδυνὴ ὥρα καὶ ὑπῆρχε σκοτάδι, ἔχασε τὴ βελόνα, ποὺ ἔπεσε κάτω, ἐκεῖ ποὺ ἔρραβε τὸ ζεμπίλι. Ἐπειδὴ δὲν τὴν ἔβρισκε, ἔκανε ὁ δαίμονας νὰ ἀνάψει λαμπάδα, καὶ ἔτσι βρῆκε τὴ βελόνα ποὺ εἶχε χάσει. Καὶ πάλι ἀφοῦ γέμισε μέ κούφια ἔπαρση, ἔχοντας φουσκούσει ἀπὸ μεγαλύτερη ἀλαζονεία, ἔφθασε σὲ μεγάλη μεγαλοφροσύνη. Τόσο πολὺ φούσκωσε ὁ ἄθλιος ἀπὸ ἔπαρση, ὥστε νὰ περιφρονῆσει καὶ τὰ ἴδια τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ. Συνέβηκε τότε νὰ ἔρθουν κάποιοι ξένοι ποὺ ἔφεραν καρπούς στήν ἐκκλησία γιὰ τὴν ἀδελφότητα. Τοὺς πῆρε λοιπὸν ὁ πρεσβύτερός μας ὁ Μακάριος καὶ ἔστειλε στὸν καθένα μας στὸ κελλί του ἀπὸ μία χούφτα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ στὸν Οὐάλη. Παίρνοντας αὐτοὺς ὁ Οὐάλης, καὶ ἔβρισκε καὶ χτύπησε ἐκεῖνον ποὺ τοῦ τοὺς πῆγε καὶ τοῦ εἶπε:

Πήγαινε καὶ πὲς στὸν Μακάριο· Δὲν εἶμαι χειρότερος ἀπὸ σένα γιὰ νὰ μοῦ στέλνεις εὐλογία.

Κατάλαβε ὁ ἅγιος Μακάριος ὅτι πλανήθηκε, καὶ μετὰ ἀπὸ μία μέρα πῆγε νὰ τὸν νουθετήσῃ καὶ τοῦ λέγει:

Ἀδελφὲ Οὐάλη, ἔξαπατήθηκες. Σταμάτησε αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς καὶ προσευχήσου στὸν Θεό.

31. Α' Κορ. 5,2.

Ὁ δὲ Οὐάλης οὐ προσέσχε ταῖς παραινέσεσι τοῦ πατρὸς Μακαρίου. Ὡς δὲ οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ τῆς παρακλήσεως, ἀνεχώρησε τούτου, σφόδρα θλιβόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Οὐάλεντος ἤττα. Πληροφορηθεὶς οὖν ὁ δαίμων, ὅτι ἐπ' ἄκρον αὐτοῦ ἐπέισθη τῇ πλά-
 5 νη, ἀπέρχεται, καὶ σχηματίζει ἑαυτὸν εἰς τὸν Σωτῆρα ὁ διάβολος, καὶ παραγίνεται ἐν νυκτὶ πρὸς αὐτὸν μετὰ τῶν ἑαυτοῦ δαιμόνων ἐν φαντασίᾳ ὡς ἀγγέλων χιλίων λαμπαδηφορούντων, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ δῆθεν τροχὸν πύρινον, ἐν ᾧ ἔδοξε μέσον τὸν Σωτῆρα σχηματίζειν, καὶ ἓνα προλαμβάνοντα τῶν δαιμόνων ὡς ἄγ-
 10 γελον λέγοντα αὐτῷ:

Ἡρέσθη σου ὁ Χριστὸς τῇ πολιτείᾳ, καὶ τῇ παρρησίᾳ τοῦ
 βίου, καὶ παρεγένετο πρὸς σὲ τοῦ ἰδεῖν σε. Ἐξελθε οὖν
 τῆς κέλλης σου, καὶ μηδὲν ἄλλο ποιήσης, ἀλλὰ πόρρωθεν
 ἐστῶς, καὶ τοῦτον ἰδὼν, τὸν ἐν μέσῳ πάντων ἐστῶτα κύ-
 15 ψας προσκύνησον, καὶ εἴσελθέ σου εἰς τὴν κέλλαν.

Ἐξελθὼν οὖν ὁ Οὐάλης καὶ θεασάμενος τὴν παράταξιν τῶν
 λαμπαδηφόρων, ὡς ἀπὸ σταδίου δὲ τὸν Ἀντίχριστον πεσὼν
 προσεκύνησεν. Ἐπὶ τοσοῦτον οὖν ἐφρενοβλάβησεν ὁ ἠπατημέ-
 νος, ὡς πάλιν τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
 20 συνηγμένης πάσης τῆς ἀδελφότητος, εἶπειν:

Ἐγὼ κοινωνίας χρεῖαν οὐκ ἔχω. Τὸν Χριστὸν ἐώρακα
 σήμερον.

Τότε δῆσαντες αὐτὸν οἱ ἅγιοι πατέρες σιδήροις ἐπὶ ἔτος ἐν ἀπε-
 θεράπευσαν, εὐχαῖς καὶ ποικίλῃ ἀδιαφορήσει καὶ ἀπραγοτέρῳ
 25 βίῳ τὸ οἶημα αὐτοῦ καθελόντες, καθὼς λέγεται, τὰ ἐναντία τοῖς
 ἐναντίοις ἰάματα.

Ἀναγκαῖα δ' ἐστὶν καὶ τοὺς τῶν ἠπατημένων βίους ἐνθεῖναι
 τῷ βιβλιαδαρίῳ τούτῳ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐντυγχανόντων, κα-
 θάπερ καὶ τοῖς ἁγίοις τοῦ παραδείσου φυτοῖς συμφυῆς ἐστὶ τὸ
 30 ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, ἵν', εἴ ποτέ τινι συμ-
 βαίῃ κατόρθωμά τι, μὴ μέγα φρονήσῃ ἐπὶ τῇ ἀρετῇ. Πολλάκις
 γὰρ καὶ αἱ ἀρεταὶ ὑποθέσεις γίνονται πτώσεως, ὅταν μὴ μετὰ
 πνευματικῆς σοφίας ταύτας τις κατορθοῖ τῷ τῆς εὐσεβείας σκο-
 πῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· «Εἶδον δίκαιον ἀπολλύμενον ἐν δι-
 35 καίᾳ αὐτοῦ· καί γε τοῦτο μεταιότης».

Ὁ Οὐάλης δὲν δέχθηκε τὶς παραινήσεις τοῦ Μακαρίου. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἄκουσε τὴν παράκλησή του, ἔφυγε πολὺ λυπημένος γιὰ τὴν ἦττα τοῦ Οὐάλη. Ἐχοντας ὁ δαίμονας τὴ βεβαιότητα, ὅτι πείσθηκε στὴν ἀκραία αὐτὴ πλάνη του, ἔφυγε καὶ ἀφοῦ μεταμορφώθηκε ὁ διάβολος καὶ ἔλαβε τὴ μορφή τοῦ Σωτήρα, πῆγε τὴ νύχτα κοντὰ του μαζί μὲ τοὺς δαίμονες ποὺ φαίνονταν σὰν χίλιοι λαμπαδηφόροι, καὶ τοῦ δείχνει κάποιον πύρινο τροχό, στὸ μέσο τοῦ ὁποίου νόμισε ὅτι σχηματιζόταν ὁ Σωτήρας, καὶ ἓνας δαίμονας σὰν ἄγγελος τοῦ εἶπε:

Ὁ Θεὸς ἀγάπησε τὸν τρόπο τῆς ζωῆς σου καὶ τὸ θάρρος σου καὶ ἦρθε νὰ σὲ δεῖ. Βγὲς λοιπὸν ἀπὸ τὸ κελλί σου καὶ μὴ κάνεις τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο στάσου μακριά, καὶ ὅταν τὸν δεῖς αὐτὸν νὰ στέκεται στὴ μέση, σκύψε καὶ προσκύνησέ τον, καὶ μετὰ γύρισε στὸ κελλί σου.

Βγαίνοντας λοιπὸν ὁ Οὐάλης καὶ βλέποντας τὴν παράταξη τῶν λαμπαδηφόρων ἀπὸ μακριὰ καὶ σὲ ἀπόσταση ἑνὸς σταδίου, ἔπεσε καὶ προσκύνησε τὸν Ἀντίχριστο. Σὲ τόση μεγάλη φρενοβλάβεια περιέπεσε ὁ ἀπατημένος, ὥστε πάλι τὴν ἄλλη μέρα πῆγε στὴ σύναξη καὶ ἐνῶ ἦταν συγκεντρωμένη ὅλη ἡ ἀδελφότητα, εἶπε:

Δὲν ἔχω ἀνάγκη τὴν κοινωνία. Σήμερα εἶδα τὸν Χριστό.

Ἀφοῦ τὸν ἔδεσαν τότε οἱ ἅγιοι πατέρες γιὰ ἓνα χρόνο μὲ σίδερα, τὸν θεράπευσαν, καὶ μὲ τὶς προσευχὲς καὶ τὴν ἀδιαφορία τους καὶ τὴν ὅλη ἄλλη συμπεριφορὰ τους πρὸς αὐτὸν ἔρριξαν τὸν ἐγωισμό του, σύμφωνα μ' αὐτὸ ποὺ λέγεται: «τὰ ἀντίθετα εἶναι γιαντρειὰ γιὰ τ' ἀντίθετα.

Εἶναι ἀνάγκη γιὰ ἀσφάλεια τῶν ἀναγνωστῶν νὰ συμπεριλάβομε στὸ βιβλιαράκι αὐτὸ καὶ βίους ἀπατημένων, ὅπως ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὰ ἅγια φυτὰ τοῦ Παραδείσου εἶναι φυτεμένο καὶ τὸ δένδρο τῆς διάκρισης τοῦ καλοῦ ἀπὸ τὸ κακό, ὥστε, ἂν κάποιος πετυχαίνει κάποιον κατόρθωμα, νὰ μὴ μεγαλοφρονήσει γιὰ τὴν ἀρετὴ του. Γιατὶ πολλὲς φορὲς καὶ οἱ ἀρετὲς γίνονται αἰτίες γιὰ πτώσεις, ὅταν δὲν τὶς κατορθώνει κανεὶς μὲ πνευματικὴ σοφία μὲ σκοπὸ τὴν εὐσέβεια, σύμφωνα μὲ αὐτὸ ποὺ ἔχει γραφεῖ: «Γνώρισα δίκαιο νὰ χάνεται ἀπὸ τὴν ἀρετὴ του· καὶ αὐτὸ εἶναι ματαιότητα»³².

32. Ἐκκλ. 7, 15.

λβ'. Περὶ Ἡρώως.

Ἡρώων γέγονεν γειτνιῶν μοι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀστεῖ-
 5 ος, νεώτερος, εὐφυῆς τὴν διάνοιαν, καθαρὸς τὸν βίον, ὃς καὶ
 αὐτὸς μετὰ πόνους μεγάλους καὶ ἰδρωτάς γενναίους καὶ βίον εἰς
 ἄκρον ἐνάρετον, τῷ τύφῳ τῆς ἀπονοίας ἀρθεὶς εἰς ὕψος μετέω-
 ρον κἀκεῖθεν ἔλεεινὸν πᾶσι πτώμα κατενεχθεὶς, ἐξετραηλίσθη.
 Καὶ κατὰ τῶν ἀγίων πατέρων οἰήσῃ ματαίᾳ κινούμενος ἐφρό-
 νησε μέγα, τοὺς πάντας ὑβρίσας, καὶ μετ' αὐτῶν τὸν μακάριον
 10 Εὐάγριον, λέγων, ὅτι:

Οἱ πειθόμενοί σου τῇ διδασκαλίᾳ ἀπατῶνται. Οὐ γὰρ
 χρή, φησὶν, διδασκάλους ἑτέροις χρῆσθαι, παρεκτὸς τοῦ
 Χριστοῦ μόνου.

Ἀπεχρήσατο δὲ καὶ τὴν μαρτυρίαν πρὸς τὸν κατεστραμμένον
 15 σκοπὸν τῆς ἐναντοῦ μωρίας, καὶ ἔλεγεν, ὅτι:

Αὐτὸς ὁ Σωτὴρ λέγει· «Μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς
 γῆς.

Ὅς ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αὐτὸς ἐσκοτώθη τὸν λογισμόν τῇ κενῇ δό-
 ξῃ τῆς οἰήσεως ἄνωθεν κάτω ἐλθῶν, ὡς καὶ αὐτὸν ὕστερον σιδη-
 20 ρωθῆναι, μὴ θέλοντα τῇ οἰήσῃ μηδὲ τοῖς μυστηρίοις αὐτοῖς
 προσέρχεσθαι. Φίλη δὲ ἡ ἀλήθεια. Καθ' ὑπερβολὴν λεπτός ἦν
 τῇ πολιτείᾳ, ὡς πολλοὺς διηγεῖσθαι τοὺς ἐν συνηθείᾳ τούτῳ τὴν
 ἄκραν αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως πολιτείαν, λεγόντων τινῶν, ὅτι πολ-
 λάκις διὰ τριῶν μηνῶν ἦσθιε, ἀρκούμενος μόνῃ τῇ κοινωνίᾳ τῶν
 25 μυστηρίων, καὶ εἴ ποῦ ἂν παραφανείη ἄγρια λάχανα. Πείραν δὲ
 τούτου εἴληφα κἀγὼ μετὰ τοῦ μακαρίου Ἀλβινίου ἀπιῶν ἐπὶ
 τὴν Σκῆτιν. Ἀπεῖχε δὲ ἡμῶν ἡ Σκῆτις τεσσαράκοντα σημείοις.
 Ἡμεῖς δεύτερον δεβρώκαμεν, καὶ τρίτον ἐπίομεν ὕδωρ. Ἐκεῖ-
 νος δέ, μηδ' ὄλωσ γενσάμενος, πεζὸς βαδίζων ἀπεστήθιζε ψαλ-
 30 μούς δεκαπέντε, ἔπειτα τὸν μέγαν, εἶτα τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπι-
 στολήν, εἶτα Ἡσαΐαν καὶ μέρος Ἱερεμίου τῶν προφητῶν, εἶτα
 Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστήν, ἔπειτα τὰς Παροιμίας. Καὶ τούτων

32.— Για τὸν Ἡρώνα.

Ἐπῆρξε κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Ἡρώνας, γείτονάς μου, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, εὐγενής, νέος, ἔξυπνος στὸ μυαλό, καθαρὸς στὴ ζωὴ, ποὺ καὶ αὐτὸς μετὰ ἀπὸ μεγάλους κόπους, πολὺ ἰδρώτα, καὶ ἐνάρετη στὸ ἔπακρο ζωὴ, ἀφοῦ ἔφθασε σὲ ὑπερβολικὸ ὕψος ἀλαζονείας ἐξαιτίας τῆς ἔπαρσής του, ἔπεσε ἀπὸ ἐκεῖ μὲ ἄθλια πτώση γιὰ ὅλους καὶ συντρίφθηκε. Κινούμενος ἀπὸ μεγάλη ἔπαρση, συμπεριφερόταν πρὸς τοὺς ἅγιους πατέρες μὲ μεγαλοφροσύνη, βρίζοντας τοὺς πάντες καὶ μαζὶ μ' αὐτοὺς καὶ τὸν μακάριο Εὐάγριο, λέγοντας:

Ἔτσι ἀκολουθοῦν τὴ διδασκαλία σου, ἀπατῶνται. Γιατί, λέγει, δὲν χρειάζεται νὰ ἔχομε ἄλλους δασκάλους, παρὰ μόνο τὸν Χριστό.

Χρησιμοποιοῦσε μάλιστα καὶ μαρτυρία γιὰ τὸν διεφθαρμένο σκοπὸ τῆς ἀνοησίας του καὶ ἔλεγε:

Ἄλλοτε ὁ Σωτῆρας λέγει· «Μὴν ὀνομάσετε δάσκαλο πάνω στὴ γῆ»³³.

Τόσο πολὺ σκοτίσθηκε κι αὐτὸς στὸ μυαλό ἀπὸ τὴν κενοδοξία καὶ ἔπεσε ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειά του ἀπὸ πάνω κάτω, ὥστε τὸν σιδηρόδεσαν ἀργότερα καὶ αὐτόν, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε ἀπὸ τὴν ἔπαρσή του οὔτε στὰ μυστήρια νὰ προσέρχεται. Ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀγαπητή. Ὁ τρόπος ζωῆς του ἦταν ὑπερβολικὰ ἀκριβῆς καὶ εὐάρεστος, ὥστε πολλοὶ ποὺ τὸν συναναστρέφονταν νὰ διηγοῦνται τὴν ὑπερβολικὴ ἀσκησὴ του καὶ νὰ λένε μερικοί, ὅτις πολλὰς φορές ἔτρωγε κάθε τρεῖς μῆνες, ἀρκούμενος μόνο στὴν κοινωνία τῶν μυστηρίων, καὶ ἄγρια λάχανα ἂν τυχὸν ἔβρισκε πουθενά. Τὸν γνώρισα καὶ ἐγώ, ὅταν μὲ τὸν μακάριο Ἀλβίνιο πῆγα στὸ κελλί του. Ἡ σκῆπη μας ἀπείχε ἀπὸ τὴ δική του σαράντα μίλια. Ἐμεῖς φάγαμε γιὰ δευτέρη φορὰ καὶ ἤπιαμε νερὸ γιὰ τρίτη. Ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ φάγει τίποτε, βαδίζοντας ἔλεγε ἀπέξω δεκαπέντε ψαλμούς, ὕστερα τὸν μέγα ψαλμὸ (ἄμωμο), μετὰ τὴν πρὸς Ἑβραίου ἐπιστολή, ἔπειτα τοὺς προφήτες Ἡσαΐα καὶ ἓνα μέρος τοῦ Ἱερεμία, μετὰ τὸν εὐαγγε-

33. Ματθ. 23, 9. Πρβλ. καὶ 23, 8-9 γιὰ τὰ προηγούμενα λεγόμενα.

οὕτως ἐχόντων, καταλαμβάνειν αὐτὸν οὐκ ἠδυνάμεθα βαδίζοντα.

Οὗτος τελευταῖον τῆ τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐνεργεία ληφθεὶς, ὡς ὑπὸ σφοδροτάτου πυρὸς ἐλαυνόμενος, ἐν τῇ κέλλῃ μὲν 5 αὐτοῦ καθεσθῆναι οὐκ ἠδυνήθη. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὰχα καὶ τοῦτο κατὰ θείαν οἰκονομίαν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἦλθ' ἐπὶ τὸν ἦλον ἐξέκρουσεν. Περιέπεσε γὰρ ἐκουσίως τῇ ἀδιαφορία, εἰς ὑστερον ἀκούσιον εὐράμενος σωτηρίαν. Παρέβαλε γὰρ καὶ θεάτροις καὶ ἵπποδρομίαις καὶ τὰς διατριβὰς εἶχεν ἐν κα-πη- 10 λείοις. Οὕτω δὲ γαστριμαργῶν καὶ οἰνοφλυγῶν ἐνέπεσε καὶ εἰς τὸν δόρδορον τῆς γυναικειᾶς ἐπιθυμίας. Καὶ ὡς ἐσκέπτετο ἁμαρτῆσαι, μιμᾶδι τινὶ προσομιλῶν συνεχῶς, τὰ πρὸς τὸ ἔλκος ἑαυτοῦ διελέγετο. Τούτων οὕτως ὑπ' αὐτοῦ διαπραττομένων, γέγονεν αὐτῷ κατὰ τινα οἰκονομίαν ἄνθραξ κατὰ τῆς θαλάνου. 15 Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐνόσησεν ἑξαμηνιαῖον χρόνον, ὡς κατασαπῆναι αὐτοῦ τὰ μόρια καὶ αὐτομάτως ἀποπεσεῖν. Ὑστερον δὲ ὑγιάνας καὶ ἐπανελθὼν ἄνευ τούτων τῶν μελῶν, καὶ εἰς φρόνημα θεϊκὸν ἐλθὼν, καὶ εἰς μνήμην τῆς οὐρανίου πολιτείας, καὶ ἐξομολογησάμενος πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ τοῖς ἁγίοις πατρά- 20 σιν, ἐνεργῆσαι μὴ φθάσας, ἐκοιμήθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

λγ'.— Περὶ Πτολεμαίου.

Ἄλλος τις πάλιν Πτολεμαῖος ὀνόματι, δυσδιήγητον, μᾶλλον δὲ ἀνεκδιήγητον ἀρετῆς δίον ζήσας, τοκαταρχὰς οἰκήσεν ἐπέκεινα τῆς Σκήτεως τὴν καλουμένην Κλίμακα. Τόπος δὲ ἐστὶν 25 οὕτω καλούμενος, εἰς ὃν οὐδεὶς ἠδυνήθη οἰκῆσαί ποτε τῶν μοναχῶν, τοῦ ἀπὸ δεκαοκτῶ σημείων εἶναι τὸ φρέαρ τοῦ ὕδατος. Βαστάσας οὖν ἐκεῖνος κεράμια Κιλικίσια πλείονα ἐκεῖσε ἀπήνεγκεν. Καὶ τῷ Δεκεμβρίῳ καὶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ συναγαγὼν τὴν δρόσον ἐκ τῶν πετρῶν (δροσίζει γὰρ ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι τότε 30 πολλὰ) καὶ τὰ κεράμια πληρώσας τῆς δρόσου, διήρκεσεν ἑαυτῷ ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη οἰκήσας ἐκεῖ, πλείονα χρόνον μηδενὶ συντυγχάνων. Ὅς ἀποξηνωθεὶς διδασκαλίᾳ πνευματικῆς καὶ συντυ-

λιστή Λουκᾶ, καὶ τέλος τὶς Παροιμίες. Καὶ ἐνῶ ἔκανε ὅλα αὐτὰ, δὲν μπορούσαμε νὰ τὸν ἀκολουθήσομε στὸ βᾶδισμα.

Αὐτὸς στὸ τέλος κυριεύθηκε ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ δαίμονα καὶ δὲν μπορούσε νὰ μείνει στὸ κελλί του σὰν νὰ τὸν καταδίωκε σφοδρότατη φωτιά. Ἐφοῦ ἔφυγε, τάχα κατὰ θεία οἰκονομία κι αὐτό, γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ἔβγαλε, ὅπως λέγεται, τὸ καρφὶ μὲ τὸ καρφί. Γιατὶ περιέπεσε μὲ τὴ θέλησή του στὴν ἀδιαφορία καὶ ὕστερα βρῆκε τὴ σωτηρία χωρὶς νὰ τὸ θέλει. Γιατὶ σύχναζε καὶ στὰ θέατρα καὶ στὰ ἵπποδρόμια, καὶ περνοῦσε τὸν καιρὸ του στὰ καπηλειά. Ἔτσι, παραδομένος μὲ πάθος στὴ γαστριμαργία καὶ στὴν οἰνοποσία, ἔπεσε στὸ βουρκο τῆς γυναικείας ἐπιθυμίας. Καὶ ἐνῶ σκεφτόταν ν' ἁμαρτήσῃ, συνομιλοῦσε διαρκῶς μὲ μιὰ ἡθοποιὸ γιὰ τὴν πληγὴ του. Ἐνῶ γινόταν αὐτὰ ἀπὸ αὐτόν, τοῦ παρουσιάσθηκε κατὰ θεία οἰκονομία ἕλκος στὸ γεννητικὸ ὄργανό του. Καὶ ἡ ἀρρώστια του πού κράτησε ἕξι μῆνες ἦταν τέτοια, ὥστε νὰ σαπίσουν τὰ μόρια του καὶ νὰ πέσουν. Ὑστερα ἔγινε καλὰ χωρὶς ἐκεῖνα τὰ μόρια, καὶ ἀφοῦ ἐπανῆλθε σὲ θεϊκὸ φρόνημα καὶ θυμήθηκε τὴν οὐράνια ζωὴ, ἔξομολογήθηκε ὅλα τὰ γεγονότα στοὺς ἅγιους πατέρες, καὶ πρὶν προλάβῃ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴ μετάνοια, κοιμήθηκε μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες.

33.— Γιὰ τὸν Πτολεμαῖο.

Κάποιος ἄλλος πάλι, μὲ τὸ ὄνομα Πτολεμαῖος, πού ἄσκησε δυσκολοδιήγητο ἢ καλύτερα ἀνεκδιήγητο τρόπο ἐνάρετης ζωῆς, στὴν ἀρχὴ ἔμεινε πέρα ἀπὸ τὴ Σκήτη, στὴ λεγόμενη Κλίμακα. Αὐτὴ εἶναι ἕνας τόπος, πού λέγεται ἔτσι, στὸν ὁποῖο δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ κατοικήσῃ κανένας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, ἐπειδὴ τὸ πηγάδι τοῦ νεροῦ ἀπέχει ἀπὸ αὐτὴν δεκαοχτῶ μίλια. Παίρνοντας λοιπὸν αὐτὸς πολλὰς πῆλινες κιλικίσιες στάμνες, τὶς μετέφερε ἐκεῖ, καὶ τὸν Δεκέμβριο καὶ τὸν Ἰανουάριο, συγκεντρώνοντας δροσιὰ ἀπὸ τὶς πέτρες (αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἔχει πολλὴ δροσιὰ), γέμιζε τὶς στάμνες, καὶ ἔτσι ἔμεινε ἐκεῖ δεκαπέντε χρόνια, χωρὶς νὰ συναντήσῃ κανέναν τὸν περισσότερο καιρὸ. Αὐτὸς, ἐπειδὴ ἀποξενώθηκε ἀπὸ τὴν πνευ-

χίας ἀνδρῶν ὁσίων, καὶ ὠφελείας ἀγίων πατέρων, καὶ συνεχοῦς
κοινωνίας τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμάνη,
ἐκτραπεῖς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὡς τὸ παρά τισι τῶν ἀσεβῶν λεγό-
μενον, αὐτοματισμὸν καὶ τοῦτον τὸν ἄθλιον ὁμολογεῖν, τοῦ τῆς
5 πλάνης δαίμονος αὐτὸν στρατηγοῦντος λοιπόν. Οὗτος γὰρ ὁ
δυσμενῆς τὸ καινὸν τοῦτο ὑπέθετο λέγειν, μηδεμίαν οὐσίαν ἔ-
χειν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι τὸ πάντα ἐκ τοῦ τὸν κόσμον
αὐτομάτως φέρεσθαι. Ὑπέβαλεν οὖν αὐτῷ πολέμιος τῆς πάντων
ζωῆς, ἐνσκήψας ὄλος εἰς τὴν τούτου ψυχὴν, λέγων:

- 10 Τούτων οὕτως ἐχόντων, τί μάτην οὕτω σαυτὸν καταδα-
μάξεις; Ἴνα εἰς ποῦ σοι ὀνήση, Πτολεμαῖε, μὴ οὔσης ἀν-
τιμισθίας; Ποῖος δέ σοι μισθὸς ἂν ἐξήρκεσε τούτων τῶν
πόνων, εἰ καὶ τις ἦν ὁ ἀποδιδούς σοι; Ποία δὲ καὶ κρίσις
ἐστίν, ἣν ἀπειλοῦσιν αἱ Γραφαί, ἀπρονοήτων ὑπαρχόν-
15 των ἀπάντων;

Τούτοις τοῖς σατανικοῖς λόγοις κατακλασθεῖς ὁ πανάθλιος Πτο-
λεμαῖος, λέγεται φέρεσθαι μετέωρος ἐξεστηκῶς τῶν κατὰ φύσιν
φρενῶν μέχρι τῆς δεῦρο ἀλάμενος ἐν Αἰγύπτῳ, ἔκδοτον ἑαυτὸν
δεδωκῶς γαστρομαργία καὶ οἴνοφλυγία, μηδενὶ μηδὲν ὁμιλῶν,
20 ἀλλὰ ἐντὸς ἀνακάμπτων τὴν ἀγοράν, ἔλεεινὸν θέαμα καὶ πλήρες
δακρύων προκειμένος Χριστιανῶν ὀφθαλμοῖς, παίγνιον δὲ καὶ
χλεύη τοῖς ἀγνοοῦσι τὸν ἡμέτερον βίον. Καὶ αὕτη δὲ ἀνίατος
συμφορὰ κατειλήφει τὸν ἔλεεινὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς ἀλόγου
οἰήσεως, τῷ νομίζειν αὐτὸν ἐμπαιζόμενον ὑπὸ τοῦ πλάνου, ὅτι
25 γνῶσιν ἔχει ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀγίους πατέρας, δι' ἧς φυσιωθεῖς
ὁ ἑαυτοῦ πολέμιος εἰς τὸν θυθὸν τοῦτον κατεποντίσθη τῆς ἀπω-
λείας, μηδέποτε μηδενὶ συντυχῶν τῶν ἀγίων πατέρων τῶν σο-
φῶς κυβερνησάντων, καὶ τῇ τούτων πνευματικῇ διδασκαλίᾳ
τημεληθεῖς, ἀλλ' ἀκυβέρνητος εὐρεθεῖς καὶ ὑπὸ τῆς σκοτεινῆς
30 λαίλαπος χεμισσθεῖς, εἰς ἔσχατον θανάτου πυθμένα ἐξώκειλεν.
Ἦ ὡσπερ δένδρον γενναῖον καὶ εὐθαλὲς κομῶν τοῖς φύλλοις καὶ
τοῖς καρποῖς ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ πάντων ἀθρόον γυμνωθὲν ἐδεί-

ματική διδασκαλία, τῇ συνάντησιν μὲ τοὺς ὁσίους, τὴν ὠφέλεια ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρες, καὶ τῇ συνεχῇ κοινωνίᾳ τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, τόσο πολὺ παραφρόνησε καὶ παρασιτράτησε ἀπὸ τὴν εὐθείᾳ ὁδῷ, ὥστε νὰ δέχεται καὶ αὐτὸς ὁ ἄθλιος τὸν ὑποστηριζόμενο ἀπὸ κάποιους «αὐτοματισμό», καθοδηγούμενος ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πλάνης. Γιατὶ αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς τῆς πίστεως ἔλεγε αὐτὸ τὸ πρωτοφανές, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἔχουν καμμιά οὐσία, ἀλλὰ ἀπλῶς ὑπάρχουν τὰ πάντα ἀπὸ τὸ ὅτι ὁ κόσμος κινεῖται αὐτόματα. Ὁ ἐχθρὸς δηλαδὴ τῆς ζωῆς τῶν πάντων, εἰσχωρώντας ὀλόκληρος στὴ ψυχὴ του, τοῦ ὑπέβαλε αὐτὲς τὶς σκέψεις, λέγοντας:

Ἄφοῦ ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, γιατί καταπιέξεις ἔτσι ἄδικα τὸ σῶμα σου; Σέ τί θὰ σέ ὠφελήσει, Πτολεμαῖε, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἀνταμοιβή; Καὶ ποιὸς μισθὸς θὰ φθάσει γι' αὐτοὺς τοὺς κόπους σου, καὶ ἂν ἀκόμα ὑπῆρχε κάποιος νὰ σέ ἀνταμείψει; Καὶ ποιά εἶναι ἡ κρίσις αὐτὴ πού ἀπειλοῦν οἱ Γραφές, ἀφοῦ ὅλα εἶναι χωρὶς πρόνοια;

Μ' αὐτὰ τὰ σατανικά λόγια καταζαλίσθηκε ὁ πανάθλιος Πτολεμαῖος, καὶ λένε ὅτι ἔχασε τὴν αἴσθησιν τῶν πραγμάτων καὶ περιπλανιέται ἀεροβατώντας μέχρι σήμερα στὴν Αἴγυπτο, ἔχοντας παραδώσει τὸν ἑαυτό του στὴ γαστριμαργία καὶ τὴν οἰνοποιία, χωρὶς νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ κανέναν, ἀλλὰ τριγυρνᾷ σὰν ἡλίθιος στὴν ἀγορά, ἔλεινὸ θέαμα καὶ γιὰ δάκρυα στὰ μάτια τῶν Χριστιανῶν, παιχνίδι καὶ χλευασμὸς γιὰ ὅσους δὲν γνωρίζουν τὴ δική μας ζωὴ. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀθεράπευτη συμφορὰ κατέλαβε τὸν ἔλεινὸ Πτολεμαῖο ἕξαιτίας τῆς παράλογης οἰήσεώς του, ἐπειδὴ νόμιζε, ἕξαπατώμενος ἀπὸ τὸν πλάνο διάβολο, ὅτι γνωρίζει περισσότερα ἀπ' ὅλους τοὺς ἁγίους πατέρες. Καὶ ἀφοῦ ἕξαιτίας αὐτῆς κυριεύθηκε ἀπὸ ἔπαρση ὁ πολέμιος αὐτὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, καταποντίσθηκε στὸν βυθὸ τῆς ἀπώλειας, ἐπειδὴ δὲν συνάντησε ποτὲ κανέναν ἅγιο πατέρα, πού καθοδηγοῦν μὲ σοφία, καὶ δὲν ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν πνευματικὴν του διδασκαλίαν, ἀλλὰ βρέθηκε ἀκυβέρνητος, καὶ ἀφοῦ διαλύθηκε ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ λαίλαπα, ἔπεσε στὸν χειρότερο θάνατο. Ἡ ὅπως ἀκριβῶς ἓνα δένδρο δυνατὸ καὶ ἀνθηρό, στολισμένο μὲ φύλλα καὶ καρπούς, ἀπογυμνωμένο σὲ μία στιγμὴ ἀπ' ὅλα, φαί-

χθη ξηρόν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τούτῳ δὲ ἐφαρμόζων· «Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, οὗτοι πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα».

λδ'.— Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις παρθένου.

Παρθένον οἶδα ἐγὼ πάλιν ἐν Ἱεροσολύμοις σακκοφοροῦσαν ἐπὶ ἕξαετίαν, καὶ κέλλη ἐγκεκλεισμένην, μηδενὸς ποτε τῶν εἰς ἡδονὴν συντεινόντων λαβοῦσαν, ἀλλ' ἄκραν πολιτείαν ἐγκρατείας ἀσκοῦσαν ἐν γυναιξίν, ἣτις εἰς ὕστερον καταλειφθεῖσα ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας δι' ὑπερβολὴν τῆς ὑπερηφανίας τῆς τιθηνοῦ τῶν πάντων κακῶν, ἐξαισιῶ πτώματι περιέπεσεν. Ἀνοί-
10 ξασα γὰρ τὴν θυρίδα τῆς κέλλης, εἰσεδέξατο τὸν ὑπηρετούμενον αὐτῇ καὶ τούτῳ συνεφύρη. Τοῦτο δὲ ταύτῃ συνέβη, τῷ μὴ κατὰ πνευματικὴν πρόθεσιν καὶ ἀγάπην Θεοῦ ἐσχηκέναι τὴν ἀσκησιν, ἀλλὰ κατὰ σκηνὴν ἀνθρωπίνην, τουτέστι κενοδοξίαν, σαθρᾶς προαιρέσεως εὔρεμα. Τῶν γὰρ εὐσεβῶν λογισμῶν αὐτῆς
15 ἀπασχοληθέντων ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς κενοδοξίας, ἐνήσκησε ταύτην εἰς τὸ καταγινώσκειν τῶν ἄλλων. Ἐκβακχευομένης δὲ ταύτης ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τούτῳ μᾶλλον ταύτης συνηδομένης, ἀπέστη ἀπ' αὐτῆς ὁ ἅγιος ἄγγελος, ὁ φύλαξ τῆς σωφροσύνης

20 Διὰ δὲ τοῦτο γεγράφαμεν, πιστότατε τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἐξ ἀρετῆς κατωρθωκότων τὸν βίον, καὶ τῶν ἀπὸ ῥαθυμίας ἐξ ἄκρας πολιτείας μετὰ πόνους πολλοὺς χειρωθέντων ὑπὸ τοῦ διαβόλου ταῖς παντοίαις τούτου σαγήναις, ἵν' ἕκαστος ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας τοῦ μεσοκάλου καταμανθάνων τὰ κεκρυμμένα
25 δίκτυα, φεύγη τὰς τούτου παγίδας. Πολλῶν τοίνυν ὄντων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν τῶν κατ' ἀρχαίς τὴν ἐνάρετον τῆς ἀσκήσεως πολιτείαν κατορθωσάντων, τελευταῖον δὲ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου πάντων ἀνθρώπων ἐκριζωθέντων, ἀπὸ τῶν πολλῶν μνημονεύσας ὀλίγων, ἀποσιωπήσω τοὺς πλείστους, μήτε αὐτοὺς
30 ἀνιστῶν, μήτε ἑμαυτὸν ὠφελῶν ἐπὶ πολὺ τούτοις προσδιατρί-

νεται ξερό, ἐφαρμόζοντας στήν πράξη ἐκεῖνο πού ἔχει γραφεῖ· «Ὅποιοι δὲν ἔχουν καθοδήγηση, πέφτουν σάν τὰ φύλλα»³⁴.

34.— Γιά τὴν Παρθένα στὰ Ἱεροσόλυμα

Στὰ Ἱεροσόλυμα γνώρισα πάλι μιὰ παρθένα, πού γιὰ ἕξι χρόνια φοροῦσε σάκκο καὶ ἔμενε ἐγκλειστη σὲ κελλί, χωρὶς νὰ λαμβάνει τίποτε ἀπ' ὅσα συντελοῦν στήν ἡδονή, ἀλλ' ἀσκοῦσε στὸ ἔπακρο αὐστηρή γιὰ γυναῖκες ἐγκράτεια· ὕστερα ὅμως ἐγκαταλείφθηκε ἀπὸ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἕξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς ὑπερηφάνειάς της, πού τρέφει ὅλα τὰ κακὰ, καὶ περιέπεσε σὲ φοβερὴ πτώση. Γιατὶ ἄνοιξε τὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ, δέχθηκε ἐκεῖνον πού τὴν ὑπηρετοῦσε καὶ κοιμήθηκε μαζί του. Καὶ αὐτὸ τῆς συνέβηκε, ἐπειδὴ δὲν ἔκανε ἀσκησιὴ μὲ πνευματικὴ πρόθεση καὶ ἀγάπη Θεοῦ, ἀλλὰ γιὰ νὰ φανεῖ στοὺς ἀνθρώπους, δηλαδή ἀπὸ κενοδοξία, πού εἶναι ἐπινόηση κούφιας προαίρεσης. Ἐπειδὴ δηλαδή οἱ εὐσεβεῖς λογισμοὶ της κυριεύθηκαν ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς κενοδοξίας, τὴν ἀσκησε στὸ νὰ κατακρίνει τοὺς ἄλλους. Διεγειρόμενη ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ὑπερηφάνειας ἢ βακχικὴ αὐτὴ μανία της καὶ νιώθοντας εὐχαρίστηση μ' αὐτό, ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ αὐτὴν ὁ ἅγιος ἄγγελος, ὁ φύλακας τῆς σωφροσύνης.

Γι' αὐτὸ ἔχομε γράψει, πιστότατε ἀνθρωπέ μου, καὶ γιὰ ἐκείνους πού κατόρθωσαν στὴ ζωὴ τους τὴν ἀρετὴ, καὶ γιὰ ἐκείνους πού ἀπὸ ραθυμία, ἐνῶ μετὰ ἀπὸ πολλοὺς κόπους ἔφθασαν στὸ ἔπακρο τῆς ἐνάρετης ζωῆς, αἰχμαλωτίστηκαν ἀπὸ τὶς ποικίλες πανουργίες τοῦ διαβόλου, μὲ σκοπὸ ὁ καθένας, συνειδητοποιώντας ἀπὸ τὴ δική του ζωὴ τὰ κρυμμένα δίχτυα ἐκείνου πού μισεῖ τὸ καλὸ, νὰ ξεφεύγει ἀπὸ τὶς παγίδες του. Ἐνῶ λοιπὸν ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πού ἀρχικὰ κατόρθωσαν τὴν ἐνάρετη ζωὴ, τελευταῖα ὅμως ξερριζώθηκαν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς μνημονεύσω λίγους, θὰ παραλείψω τοὺς περισσότερους, γιατί οὔτε αὐτοὺς μπορῶ νὰ ἐπαναφέρω, οὔτε τὸν ἑαυτὸ μου ὠφελῶ ἀσχολούμενος ἐπὶ μακρὸν

34. Παροιμ. 11, 14.

θων, καὶ τῶν ἐξόχων τοῦ Χριστοῦ ἀμελῶν ἀθλητῶν, τοῦ μὴ διηγείσθαι με μᾶλλον τὰς τούτων ἀρετὰς τῆς ἐνθέου αὐτῶν ἀσκήσεως.

λε'.— Περὶ Ἑλίας.

5 Ἑλίας τις τῷ ὀνόματι, ἄριστος ἀσκητής, σφόδρα γέγονε φιλοπάρθενος, τοῦ ἀσθενεστέρου μέλους ποιούμενος πρόνοιαν. Εἰσὶ γὰρ τοιαῦται ψυχαί, αἷς μαρτυρεῖ τὸ τέλος, ὅτι κατ' ἀρετὴν τοῦτο ποιοῦσιν. Οὗτος κατοικτειρήσας τὸ πρᾶγμα τῶν ἀσκητριῶν, ἐν Ἀθρίβη τῇ πόλει ἔχων ἀναλώματα, ὠκοδόμησε μεγά-
10 λην μονήν, καὶ συνήγαγε πάσας τὰς ἀλωμένας ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἀκολούθως αὐτῶν φροντίζων εἰς πάντα, ποιήσας αὐταῖς πᾶσαν ἀνάπαυσιν τῶν εἰς τὴν χρεῖαν, κήπους καὶ τὰ τούτων χρηστήρια, καὶ ἀπαξαπλῶς ἅπαντα ὅσα ἀπαιτεῖ ὁ τῆς ἀσκήσεως βίος. Αὐταὶ δὲ ἐκ διαφόρων βίων καὶ συνηθείας ἰδίας ἠγγέ-
15 ναι συνεχεῖς μάχας ἐποίουν μετ' ἀλλήλων. Ἐχρῆν δὲ τοῦτον τὸν ἅγιον καὶ διακούειν τούτων καὶ εἰρηνεύειν αὐτάς. Συνήγαγε γὰρ ὡς τριακοσίας, καὶ ἀνάγκην ἔσχε μεσιτεύειν αὐταῖς ἐπὶ δύο ἔτη νέαν ἄγων τὴν ἡλικίαν. Ἦν γὰρ ὡς τριάκοντα ἐτῶν ἢ τεσσαράκοντα. Οὗτος ἐπειράσθη καθ' ἡδονήν. Καὶ ἀναχωρήσας
20 τοῦ μοναστηρίου, νῆστις ἐπλανᾶτο ἀνὰ τὴν ἔρημον ἐπὶ ἡμέρας δύο, τοῦτο δεόμενος καὶ λέγων, ὅτι:

Κύριε, ἀπόκτεινόν με, ἵνα μὴ ἴδω αὐτὰς θλιβομένας, ἢ τὸ πάθος μου λάβε, ἵνα αὐτῶν φροντίζω κατὰ λόγον.

Ἐσπέρας τοίνυν γενομένης ὑπνωσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐλθόντες δὲ
25 πρὸς αὐτὸν ἄγγελοι τρεῖς, ὡς αὐτὸς διηγείτο, λοιπὸν κατέσχον αὐτόν, καὶ λέγουσι τούτῳ:

Τί ἐξῆλθες ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τῶν γυναικῶν;

Διηγῆσατο δὲ τούτοις τὸ πρᾶγμα εἰπών:

Ὅτι ἐφοβήθην, μήποτε κάκεινας βλάβω καὶ ἑμαυτόν.

30 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι:

μαζί τους, και ἐπιπλέον ἀμελῶ τοὺς ἔξοχους ἀθλητὲς τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴ διηγοῦμαι μᾶλλον τὶς ἀρετὲς τῆς θεϊκῆς ἀσκήσεως αὐτῶν.

35.— Για τὸν Ἡλία.

Κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Ἡλίας, ἀριστος ἀσκητὴς, ἦταν πολὺ φιλοπάρθενος, καθὼς ἔδειχνε φροντίδα γιὰ τὸ ἀσθενέστερο μέλος. Γιατὶ ὑπάρχουν καὶ τέτοιες ψυχῆς, πού, ὅπως μαρτυρεῖ τὸ τέλος τους, τὸ κάνουν ἐνάρετα. Αὐτὸς ἀπὸ συμπάθεια πρὸς τὸ τάγμα τῶν ἀσκητριῶν, ἔχτισε στὴν πόλιν Ἀθρίβη, μὲ χρήματα ποὺ εἶχε, μεγάλη μονὴ καὶ συγκέντρωσε ἐκεῖ ὅλες τὶς περιπλανώμενες στὸ μοναστήρι, φροντίζοντας στὴ συνέχεια γιὰ ὅλα αὐτῶν, προσφέροντας κάθε ἀνάπαυση στὶς ἀνάγκες τους, ὅπως κήπους καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα γι' αὐτές, καὶ γενικὰ ὅλα ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ ζωὴ τῆς ἀσκήσεως. Αὐτές, ἔχοντας ἔρθει ἀπὸ διαφορετικοὺς τρόπους ζωῆς ἢ καθεμιὰ καὶ συνήθειες, συνέχεια μάλωναν μεταξὺ τους. Ἐπρεπε νὰ τὶς ἀκούει αὐτὸς καὶ νὰ τὶς εἰρηνεύει. Συγκέντρωσε περίπου τριακόσιες καὶ ἔπρεπε νὰ τὶς συμφιλιῶναι γιὰ δύο χρόνια, ἐνῶ ἦταν νέος στὴν ἡλικία. Γιατὶ ἦταν τριάντα ἢ σαράντα χρόνων. Αὐτὸς ὅμως κυριεύθηκε ἀπὸ τὸν πειρασμὸ τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας, καὶ ἀφοῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ μοναστήρι, περιπλανιόταν νησιτικὸς στὴν ἔρημο γιὰ δύο ἡμέρες, παρακαλῶντας καὶ λέγοντας αὐτὸ:

Κύριε, πάρε με ἀπὸ τὴ ζωὴ, γιὰ νὰ μὴν τὶς λυπήσω, ἢ πάρε τὸ πάθος μου, γιὰ νὰ τὶς φροντίζω σύμφωνα μὲ τὸ λόγο ποὺ ἔδωσα.

Ὅταν ἦρθε λοιπὸν τὸ βράδυ, κοιμήθηκε στὴν ἔρημο. Κι ἀφοῦ ἦρθαν πρὸς αὐτὸν τρεῖς ἄγγελοι, ὅπως ὁ ἴδιος διηγόνταν, τὸν ἔπιασαν καὶ τοῦ εἶπαν:

Γιατὶ ἔφυγες ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῶν γυναικῶν;

Τοὺς διηγῆθηκε τὸ πρᾶγμα, λέγοντας:

Ἐπειδὴ φοβήθηκα μήπως βλάψω καὶ ἐκεῖνες καὶ τὸν ἑαυτό μου.

Τοῦ λέγουν οἱ ἄγγελοι:

Ἐὰν τοίνυν σε τοῦ πάθους τούτου ἀπαλλάξωμεν, ἀπέρχῃ
καὶ φροντίζεις αὐτῶν;

Ἐπὶ τούτοις συνέθετο. Εἰσπράττονται αὐτὸν ὄρκον. Τὸν δὲ ὄρ-
κον διηγεῖτο εἶναι τοιοῦτον:

5 Ὅμοσον ἡμῖν, φησὶν, ὅτι Μὰ τὸν φροντίζοντά μου, φρον-
τίζω αὐτῶν.

Ἐπὶ τούτῳ ὤμοσεν αὐτοῖς. Τότε οἱ ἄγγελοι κατέσχον αὐτὸν ὁ εἰς
τοὺς πόδας, καὶ ὁ ἕτερος τὰς χεῖρας, ὁ δὲ τρίτος λαβὼν ξυρὸν
ἐξέτεμεν αὐτοῦ τοὺς διδύμους, ὡς ἐν ἐκστάσει, ἀλλ' οὐ κατὰ ἀλή-
10 θειαν, κατὰ δὲ φαντασίαν τινά. Ἐδοξεν οὖν ἐν τῇ ἐκστάσει ἐ-
κείνῃ, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀποτηθηθῆναι καὶ ἀποθεραπεύεσθαι.
Μετὰ τοῦτο ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ ἄγγελοι λέγοντες:

Ἥσθήθης ὠφελείας τινός;

Λέγει αὐτοῖς ἐκεῖνος:

15 Σφόδρα ὠφέλημα. Ἐκουφίσθην γὰρ πάνυ, καὶ πέπει-
σμαι ἀπηλλάχθαι καὶ τοῦ πόνου καὶ τοῦ πάθους.

Τότε οἱ ἄγγελοι λέγουσιν αὐτῷ:

Ἀπελθε οὖν εἰς τὸ ἀσκητήριόν σου.

Ἐπέστρεψε δὲ οὗτος μετὰ πέντε ἡμέρας. Πενθοῦντος οὖν περὶ
20 αὐτοῦ παντὸς τοῦ μοναστηρίου εἰσέρχεται ἕνδον, καὶ ἔκτοτε
ἔμεινεν ἐν κελλίῳ ἐκ πλαγίων τοῦ μοναστηρίου, ἐξ οὗ ἐγγύτερος
ὢν συνεχῶς αὐτὰς διωρθοῦτο, ὅσον ἐπ' ἐκείνῳ· ἐπιζήσας αὐταῖς
ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη, διαβεβαιούμενος τοῖς πατράσιν, ὅτι:

25 Οὐκέτι ἀνέβη εἰς τὴν καρδίαν μου πάθος γυναικὸς ἐπι-
θυμίας.

Τοῦτο τὸ χάρισμα τοῦ ἁγίου ἀνδρός Ἡλίου, καὶ αὕτη ἡ ἀσκησις,
καὶ οὕτως ἐφρόντισε τοῦ μοναστηρίου ὁ μακάριος οὗτος.

λς.— Περὶ Δωροθέου.

Ὅν διεδέξατο Δωρόθεός τις, ἀνὴρ δοκιμώτατος, γηράσας
30 ἐν βίῳ χρηστῶ καὶ ἐμπράκτῳ, μὴ δυνηθεὶς μὲν οὕτω φροντίσαι
ὡς ὁ μακάριος οὗτος τοῦ μοναστηρίου, μήτε μεῖναι ἐν τῇ κέλλῃ
ἐκείνῃ. Ἐν ἀναγαίῳ δὲ κελλίῳ ἀποκλειόμενος, θυρίδα ἐποίησεν

Ἄν λοιπὸν σὲ ἀπαλλάξομε ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό, θὰ πᾶς νὰ τὶς φροντίζεις;

Συμφώνησε μὲ αὐτό. Τοῦ πῆραν τότε ὄρκο, καὶ ὁ ὄρκος, ἔλεγε, ἦταν αὐτός:

Ὅρκίσου μας αὐτό· Στὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ μὲ φροντίζει, θὰ τὶς φροντίζω.

Καὶ τοὺς ὀρκίστηκε. Τότε οἱ ἄγγελοι τὸν ἔπιασαν ὁ ἓνας τὰ πόδια, ὁ ἄλλος τὰ χέρια, καὶ ὁ τρίτος παίρνοντας ἓνα ξυράφι τοῦ ἔκοψε τοὺς ὄρκους, σὰν σὲ ἔκσταση, ὄχι στὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ κατὰ κάποια φαντασία. Τοῦ φάνηκε λοιπὸν στὴν ἔκσταση ἐκείνη, ὅπως θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς, ὅτι τοῦ κόπηκαν καὶ θεραπεύθηκε. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ τὸν ρώτησαν οἱ ἄγγελοι:

Αἰσθάνθηκες κάποια ὠφέλεια;

Τοὺς λέγει ἐκεῖνος:

Πολὺ μεγάλη. Ἐνακουφίσθηκα πολὺ καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀπαλλάχθηκα ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὸ πάθος.

Τοῦ λέγουν τότε οἱ ἄγγελοι:

Γύρισε λοιπὸν στὸ ἀσκητήριό σου.

Ἐπέστρεψε αὐτὸς μετὰ ἀπὸ πέντε μέρες. Ἐνῶ λοιπὸν ὅλο τὸ μοναστήρι πενθοῦσε γι' αὐτόν, μπῆκε μέσα καὶ στὸ ἐξῆς ἔμενε σ' ἓνα κελλὶ δίπλα στὸ μοναστήρι, ἀπ' ὅπου, ἐπειδὴ ἦταν κοντὰ, τὶς διόρθωνε συνεχῶς, ὅσο μπορούσε, ἔζησε ἄλλα σαράντα χρόνια, βεβαιώνοντας τοὺς πατέρες καὶ λέγοντας:

Δὲν ἀνέβηκε πιά στὴ καρδιά μου πάθος γυναικείας ἐπιθυμίας.

Αὐτὸ ἦταν τὸ χάρισμα καὶ αὐτὴ ἡ ἀσκησιμὸς τοῦ ἁγίου ἀνδρα Ἰλίου, καὶ ἔτσι φρόντισε ὁ μακάριος αὐτὸς τὸ μοναστήρι.

36.— Γιά τὸν Δωρόθεο.

Τὸν Ἰλία τὸν διαδέχθηκε κάποιος Δωρόθεος, ἰκανότατος μοναχός, ποὺ γέρασε μὲ χρησιμότητα ζωῆς καὶ ἐμπρακτῆ ἀρετῆ. Δὲν μπόρεσε βέβαια νὰ φροντίσει τὸ μοναστήρι ὅσο ὁ μακάριος ἐκεῖνος, οὔτε νὰ μείνει σ' ἐκεῖνο τὸ κελλί. Ἀφοῦ κλείσθηκε σ' ἓνα κελλί

ἀφορῶσαν ἐπὶ τὸ τῶν γυναικῶν μοναστήριον, καὶ ταύτην ἔκλειε καὶ ἤνοιγεν. Ἀδιαλείπτως δὲ παρακαθεζόμενος τῇ θυρίδι, τὴν ἀμαχίαν ταύταις ἐπραγματεύσατο. Οὕτως ἀπροσκόπως ἐπιγηράσας ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀναγαίῳ, μηδ' ὄλως ποτέ τινος ἀνελθόντος ἐκεῖ, οὔτε δὲ ἐκείνου κάτω ποτὲ κατελθεῖν δυναμένου, διὰ τὸ κλίμακα μὴ ἔστᾶναι. Αὕτη ἡ ἀρετὴ τῆς ἀσκήσεως τοῦ μακαρίου Δωροθέου, καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τέλος.

λζ'.— Περὶ Πιαμοῦν παρθένου.

Πιαμοῦν τὸ ὄνομα γέγονε παρθένος, ἥτις πάντα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς ἔζησε μετὰ τῆς μητρὸς ἑαυτῆς, μία παρὰ μίαν ἐσθίονουσα ἀεὶ ἐν ἐσπέρᾳ, καὶ νήθουσα λίνον. Αὕτη κατηξιώθη χαρίσματος προρρησίσεως. Ἐν οἷς συνέβη ἐν Αἰγύπτῳ ποτὲ τῆς ἀναβάσεως οὔσης τοῦ Νείλου κώμην κώμη ἐπιθέσθαι. Μάχονται γὰρ εἰς τὰς ὑδρομερίας, ὡς καὶ φόνους παρακολουθεῖν πολλάκις καὶ κατακοπὰς. Δυνατωτέρα οὖν κώμη ἐπέθετο τῇ αὐτῆς κώμῃ. Καὶ ἤρχοντο ἐπ' αὐτὴν ἄνδρες ἐν πλήθει μετὰ δοράτων καὶ ῥοπάλων, ὥστε συγκόψαι τὴν κώμην αὐτῆς. Παρέστη δὲ ταύτῃ τῇ μακαρία ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτων αὐτῇ τὴν ἐπίθεσιν τούτων. Μεταστελαμένη δὲ αὕτη τοὺς πρεσβυτέρους τῆς κώμης αὐτῆς, λέγει αὐτοῖς:

Ἐξέλθετε εἰς συνάντησιν τοῖς ἐρχομένοις ἐφ' ὑμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς κώμης, ἵνα μὴ πάντες ὑφ' ἐν συναπολώμεθα οἱ ταύτης τῆς κώμης. Καὶ παρακαλέσατε αὐτοὺς λωφῆσαι τῆς καθ' ἡμῶν ἐπιβουλῆς.

25 Φοβηθέντες δὲ οἱ πρεσβύτεροι σφόδρα πίπτουσιν αὐτῆς εἰς τοὺς πόδας, δεόμενοι καὶ παρακαλοῦντες αὐτὴν καὶ λέγοντες ὅτι:

Ἡμεῖς οὐ τολμῶμεν αὐτοῖς συναντῆσαι. Οἶδαμεν γὰρ αὐτῶν τὴν μέθην καὶ τὴν ἀπόνοιαν. Ἄλλ', εἰ ποιεῖς ἔλεος καὶ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν κώμην καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν σόν, ἐξελθοῦσα αὐτῇ αὐτοῖς συνάντησον, καὶ εἰρηνεύσασα τούτους, ἀπόστρεψον.

30 Ἡ δὲ ἀγία ἐκείνη τοῦτο μὲν οὐ συνέθετο, ἀνελθοῦσα δὲ εἰς τὸ δαμάτιον τὸ ἑαυτῆς ἔστη δι' ὄλης νυκτὸς εὐχομένη, καὶ μὴ κλίναςα γόνυ, ἀλλὰ δεομένη τοῦ Θεοῦ καὶ λέγουσα, ὅτι:

στό άνώγειο, έφτιαξε μιá θυρίδα πού έβλεπε στό μοναστήρι τών γυναικών, τήν όποία άνοιγε και έκλεινε, και καθισμένος συνέχεια στή θυρίδα, έξασφάλιζε τήν ειρήνη σ' αυτές. Έτσι, άφοϋ γέρασε πάνω στό άνώγειο, χωρίς ποτέ κανένas ν' άνεβεί σ' αυτό, ούτε εκείνος νά κατεβεί, γιατί δέν ύπήρχε σκάλα. Αύτή ήταν ή άρετή τοϋ μακάριου Δωρόθεου και αυτό τó τέλος του.

37.— Για τήν παρθένα Πιαμοϋν.

Έπήρξε μιá παρθένα, μέ τó όνομα Πιαμοϋν, πού πέρασε τή ζωή της μαζί μέ τή μητέρα της τρώγοντας μέρα παρά μέρα μιá φορά τó βράδυ και κλώθοντας τó λινάρι. Αύτή καταξιώθηκε νά λάβει και τó χάρισμα νά προφητεύει. Έτσι συνέβηκε κάποτε στήν Αίγυπτο, τήν έποχή τών πλημμυρών, νά βρίσκεται σέ διαμάχη ένα χωριό μέ ένα άλλο· διαμάχονταν δηλαδή για τó μοίρασμα τοϋ νεροϋ, ώστε πολλές φορές νά γίνονται και φόνοι και τραυματισμοί. Τό ένα λοιπόν χωριό τó δυνατότερο έπιτέθηκε στό άλλο χωριό, και έρχονταν πρós αυτό πολλοί άνδρες μέ δόρατα και ρόπαλα για νά τó καταστρέψουν. Παρουσιάσθηκε τότε σ' αύτή τή μακάρια άγγελος τοϋ Θεοϋ φανερώνοντας τήν επίθεση. Αύτή έστειλε και κάλεσε τούς ιερείς τοϋ χωριοϋ αυτοϋ και τούς είπε:

Νά πάτε νά συναντήσετε αυτούς πού έρχονται από τó τάδε χωριό έναντίον μας για νά μη χαθοϋμε μαζί όλοι οί κάτοικοι τοϋ χωριοϋ μας, και νά τούς παρακαλέσετε νά σταματήσουν τήν έναντίον μας επίθεσή τους.

Φοδήθηκαν τότε οί ιερείς πάρα πολύ και έπесαν στα πόδια της ίκετεύοντας και παρακαλώντας την και λέγοντας:

Έμείς δέν τολμάμε νά τούς συναντήσομε, γιατί γνωρίζομε τó μεθύσι και τήν τρέλλα τους. Αν όμως λυπάσαι και έμάς, και όλο τó χωριό και τó σπίτι σου, πήγαινε και συνάντησέ τους έσύ, κι άφοϋ τούς ειρηνεύσεις, νά τούς πείσεις νά επιστρέψουν στό χωριό τους.

Η άγία όμως αυτό βέβαια δέν τó δέχθηκε, άλλ' άφοϋ άνέβηκε στό δωμάτιό της, στήθηκε στήν προσευχή όλη τή νύχτα χωρίς νά γονατίσει και παρακαλοϋσε τόν Θεό και έλεγε:

Κύριε, ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν, ᾧ οὐδὲν τῶν ἀδίκων ἀρέσκει ποτέ, τῆς προσευχῆς ταύτης ἐλθούσης πρὸς σέ, ἡ ἅγια δύναμις στηλωσάτω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον ὅπου ἂν αὐτοὺς καταλάβῃ.

5 Προσευξαμένης δὲ ταύτης τῆς ἁγίας παρθένου, γίνεται τι τοιοῦτον. Περί ὧραν πρώτην εὐρέθησαν οἱ πολέμιοι ἀπὸ τριῶν σημείων τῆς κώμης, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐστηλώθησαν καθὼς ἠτήσατο ἡ ἅγια, μηδ' ὄλως δυνάμενοι σαλευθῆναι. Ἀπεκαλύφθη δὲ κακείοις τοῖς μαχίμοις, ὅτι πρεσβεία τῆς δούλης Χριστοῦ Πιαμοῦν τοῦτο τούτοις συμβέβηκεν. Ἀποστείλαντες οὖν
10 εἰς τὴν κώμην αὐτῆς, ἠτήσαντο εἰς εἰρήνην, δηλώσαντες τοῖς κατοίκοις, ὅτι:

Εὐχαριστήσατε τῷ Θεῷ καὶ ταῖς καθαραῖς προσευχαῖς Πιαμοῦν τῆς δικαίας, αἵτινες καὶ ὑμᾶς διεφύλαξαν, καὶ
15 ἡμᾶς συνεπόδισαν εἰς ἀνατροπὴν μεγάλου κακοῦ.

λη'.— Περί τῶν Ταβεννησιωτῶν.

Ταβεννησιός ἐστι τόπος ἐν τῇ Θηβαΐδι οὕτω καλούμενος, ἐν ᾧ Παχώμιος γέγονέ τις μοναχός, ἀνὴρ τῶν εἰς ἄκραν πολιτείαν δεδωκότων, ὡς καταξιωθῆναι τοῦτον καὶ προρρήσεων καὶ ὀπτασιῶν ἀγγελικῶν. Οὗτος εἰς ἄγαν ἐγένετο φιλόπτωχος καὶ φιλάθρωπος. Καθεξομένῳ οὖν αὐτῷ ἐν τῷ σπηλαίῳ, ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου καὶ λέγει αὐτῷ:

Παχώμιε, τὰ κατὰ σαντὸν κατῶρθωσας περιττῶς οὖν καθέξῃ ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ. Δεῦρο τοίνυν, ἐξελθὼν
25 συνάγαγε πάντας τοὺς νεωτέρους μονάζοντας, καὶ οἴκησον μετ' αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸν τύπον ὃν δίδωμί σοι οὕτως αὐτοῖς νομοθέτησον.

Καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ δέλτον χαλκῆν, ἐν ᾗ ἐγγράπτι ταῦτα:
Συγχωρήσεις ἐκάστῳ κατὰ τὴν δύναμιν φαγεῖν καὶ πιεῖν.
30 Καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν ἐσθιόντων ἀνάλογα καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐγχείρισον, καὶ μήτε νηστεῦσαι κωλύσης, μήτε φαγεῖν. Οὕτω μέντοι τὰ ἰσχυρὰ τοῖς ἰσχυροτέροις

Κύριε, ἐσὺ ποὺ κρίνεις ὅλη τὴ γῆ καὶ δὲν σοῦ ἀρέσει ποτὲ τίποτε τὸ ἄδικο, ὅταν φθάσει αὐτὴ ἢ προσευχὴ σὲ σένα, ἃς τοὺς καθηλώσει ἢ δύνάμη Σου στὸ μέρος στὸ ὁποῖο θὰ τοὺς βρεῖ.

Ἐφοῦ προσευχήθηκε αὐτὴ ἡ ἁγία παρθένα ἔγινε τὸ ἕξις. Γύρω στὴν πρώτη ὥρα οἱ ἐχθροὶ βρισκόνταν τρία μίλια ἀπὸ τὴν πόλη, καὶ καρφώθηκαν στὸν τόπο αὐτὸ, ὅπως προσευχήθηκε ἡ ἁγία, καὶ δὲν μπορούσαν καθόλου νὰ κινηθοῦν. Ἀποκαλύφθηκε τότε καὶ σὲ αὐτοὺς τοὺς ἐπιτιθέμενους, ὅτι αὐτὸ τοὺς συνέδηκε μὲ τὶς πρεσβεῖες τῆς δούλης τοῦ Χριστοῦ Πιαμοῦν. Ἔστειλαν τότε ἀντιπροσωπεῖα στὸ χωριὸ καὶ ζήτησαν εἰρήνη, δηλώνοντας στοὺς κατοίκους: Νὰ εὐχαριστήσετε τὸν Θεὸ καὶ τὴ δίκαιη Πιαμοῦν, οἱ καθαρὲς προσευχὲς τῆς ὁποίας καὶ ἐσαῖς ἔσωσαν, καὶ ἐμᾶς ἐμπόδισαν ἀπὸ τὸ νὰ προξηνηθεῖ μεγάλο κακό.

38.— Γιά τοὺς Ταβεννησιῶτες.

Ἡ Ταβέννησις εἶναι ἓνας τόπος στὴ Θηβαΐδα ποὺ φέρει τὸ ὄνομα αὐτὸ, ὅπου ὑπῆρξε κάποιος Παχώμιος μοναχός, ἄνθρωπος ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔζησαν στὸ ἔπακρο τὴν ἐνάρετη ζωὴ, ὥστε νὰ ἀξιωθεῖ νὰ λάβει τὸ χάρισμα καὶ τῶν προφητειῶν καὶ τῶν ἀγγελικῶν ὀπτασιῶν. Αὐτὸς ἦταν πολὺ φιλόπτωχος καὶ φιλόανθρωπος. Ἐνῶ λοιπὸν καθόταν αὐτὸς στὴ σπηλιά του, παρουσιάσθηκε ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ εἶπε:

Παχώμιε, ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ σένα τὸ πέτυχες· ἄδικα ἐπομένως κάθεσαι στὴ σπηλιὰ αὐτὴ. Ἐμπρὸς λοιπὸν βγὲς καὶ συγκέντρωσε ὅλους τοὺς νεότερους μοναχοὺς, καὶ κατοίκησε μαζί τους καὶ ὄρισε νόμους γι' αὐτοὺς σύμφωνα μὲ τὸν τύπο ποὺ σοῦ δίνω.

Καὶ τοῦ ἔδωσε χάλκινη πλάκα, στὴν ὁποία ἦταν γραμμένα τὰ ἕξις: Νὰ ἐπιτρέψεις στὸν καθένα νὰ τρώγει καὶ νὰ πίνει σύμφωνα μὲ τὴ δύνάμη του, καὶ ἀνάθεσε τὰ διακονήματα ἀνάλογα μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ καθενός, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐμποδίζεις οὔτε νὰ νηστεύουν οὔτε νὰ τρῶνε. Ἔτσι λοιπὸν ἀνάθετε τὰ πιὸ βα-

καὶ ἐσθίουσιν ἐγχείριζε ἔργα, τὰ ἄτονα δὲ καὶ ἑλαφρὰ
 τοῖς ἀνασκητικωτέροις καὶ ἀσθενεστέροις. Ποίησον δὲ
 κέλλας διαφόρους ἐν τῇ αὐτῇ, καὶ τρεῖς κατὰ κέλλαν με-
 νέτωσαν. Ἡ δὲ τροφή πάντων ὑπὸ ἓνα οἶκον ἐξεταζέσθω·
 5 καθευδέτωσαν δὲ μὴ ἀνακρινόμενοι, ἀλλὰ θρόνους οἰκο-
 δομητοὺς ὑπτιωτέρους πεποιηκότες, καὶ ἐνθέντες ἐκεῖ τὰ
 στρώματα ἑαυτῶν καθευδέτωσαν καθήμενοι. Φορείτω-
 σαν δὲ ἐν ταῖς νυξὶ λεβιτῶνας λινοὺς ἐξωσμένοι. Ἐκα-
 στος αὐτῶν ἐχέτω μηλωτὴν αἰγείαν εἰργασμένην λευκὴν,
 10 ἧς ἄνευ ταύτης μήτε ἐσθιέτωσαν, μήτε καθευδέτωσαν.
 Εἰσιόντες δὲ εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν μυστηρίων τοῦ Χρι-
 στοῦ κατὰ Σάββατον καὶ Κυριακὴν τὰς ζώνας λυέτωσαν,
 καὶ τὴν μηλωτὴν ἀποτιθέσθωσαν, καὶ μετὰ κουκουλλίου
 μόνον εἰσίτωσαν.

15 Κουκούλλια δὲ αὐτοῖς ἐτύπωσεν ἅμαλλα ὡς παιδίους,
 ἐν οἷς καὶ καυστηρὰς τινὰς σταυροῦ διαπορφυρίου ἐκέ-
 λευσε τούτοις ἐντίθεσθαι. Ἐκέλευσε δὲ εἰκοσιτέσσαρα
 τάγματα εἶναι τῶν ἀδελφῶν, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰκο-
 σιτεσσάρων γραμμιάτων. Καὶ προσέταξεν ἐκάστῳ τάγματι
 20 τὸ ὄνομα τεθῆναι στοιχεῖον ἑλληνικόν, ἀπὸ τοῦ ἄλφα καὶ
 θῆτα καὶ τῶν καθεξῆς, ἕως τοῦ ω μεγάλου, ἵνα ἐν τῷ ἐρω-
 τῶν καὶ φιλοπραγμονεῖν τὸν ἀρχιμανδρίτην περὶ τίνος εἰς
 τοσοῦτον πλῆθος, ἐρωτᾷ τὸν δεύτερον ἑαυτοῦ, πῶς ἔχει
 τοῦ «ἄλφα» τὸ τάγμα, ἢ πῶς ἔχει τὸ «θῆτα»· πάλιν ἄσπα-
 25 σαι τὸ «ῥῶ», ἰδίῳ τινὶ σημείῳ ὀνόματος γραμμιάτων ἀκο-
 λουθοῦντος. Καὶ τοῖς μὲν ἀπλουστέροις καὶ ἀκραιοτέ-
 ροις ἐπιθήσεις τὸ «ἰῶτα», τοῖς δὲ δυσχερεστέροις καὶ σκο-
 λιωτέροις προτάξεις τὸ ξ. Καὶ οὕτω κατ' ἀναλογίαν τῆς
 καταστάσεως τῶν προαιρέσεων καὶ τῶν τρόπων καὶ τῶν
 30 θίων ἐκάστῳ τάγματι τὸ στοιχεῖον τοῦ γράμματος ἐφαρ-
 μόσεις, μόνων τῶν πνευματικῶν εἰδότην τὰ σημαινόμενα.
 Ἐγέγραπτο δὲ ἐν τῇ δέλτῳ ὅτι:

Ξένος ἄλλου μοναστηρίου εἰάν ἔλθῃ, ἄλλον ἔχοντος τύ-

ρια ἔργα στοὺς πιὸ δυνατοὺς καὶ ποὺ τρῶνε περισσότερο, καὶ τὰ πιὸ μικρὰ καὶ ἑλαφρὰ στοὺς πιὸ ἀνάσκητους καὶ πιὸ ἀδύνατους. Κάνε διάφορα κελλιά στὸ ἴδιο μέρος, καὶ σὲ κάθε κελλί νὰ μένουν τρεῖς. Ἡ διατροφή ὄλων νὰ γίνεται στὸ ἴδιο οἰκοδόμημα. Νὰ κοιμοῦνται χωρὶς νὰ ξαπλώνουν, ἀλλὰ νὰ κατασκευάσουν χτιστὰ καθίσματα, ὀριζόντια κάπως, καὶ ἀφοῦ τοποθετήσουν ἐπάνω σ' αὐτὰ στρώματα, νὰ κοιμοῦνται καθιστοί. Τῆ νύχτα νὰ φοροῦν λινούς χιτῶνες μὲ ζώνη. Ὁ καθένας τους νὰ ἔχει μιὰ μηλωτὴ λευκὴ φτιαγμένη ἀπὸ κατοικίσιο δέρμα, χωρὶς τὴν ὁποία οὔτε νὰ τρῶνε οὔτε νὰ κάθονται. Ὅταν πηγαίνουν νὰ λάβουν τὸ Σάββατο καὶ τὴν Κυριακὴ τὴν κοινωνία τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ νὰ λύνουν τὶς ζῶνες τους καὶ νὰ βγάζουν τὴ μηλωτὴ, καὶ νὰ μπαίνουν μόνο μὲ τὸ κουκούλι.

Τοὺς ἔδωσε ὡς ὑπόδειγμα κουκούλια χωρὶς μαλλί, ὅπως τῶν παιδιῶν, καὶ διέταξε νὰ βάλουν ἐπάνω σ' αὐτὰ ἓνα σταυρὸ ἐρυθρόχρωμο. Πρόσταξε νὰ εἶναι χωρισμένοι οἱ ἀδελφοὶ σὲ εἴκοσι τέσσερα τάγματα, ὅσα εἶναι καὶ τὰ γράμματα. Διέταξε ἐπίσης σὲ κάθε τάγμα νὰ δοθεῖ ὄνομα μὲ ἓνα στοιχεῖο ἑλληνικὸ ἀπὸ τὸ «ἄλφα» καὶ τὸ «βῆτα» καὶ ἕξῃς μέχρι τὸ «ὦμέγα», ὥστε, ὅταν θέλει ὁ ἡγούμενος νὰ ἐρωτήσῃ καὶ νὰ μάθει γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς μέσα σὲ τόσο πλῆθος, νὰ ἐρωτᾷ τὸν δεύτερο ἀπὸ αὐτόν. Πῶς εἶναι τὸ τάγμα τοῦ «ἄλφα», ἢ πῶς εἶναι τοῦ «βῆτα» ἐπίσης, χαιρέτησε τὸ «ρῶ», ἀκολουθώντας κάποιον δικό του σύστημα γραμμάτων. Στοὺς πιὸ ἀπλοὺς καὶ πιὸ ἀκέραιους θὰ βάλῃς τὸ «γιῶτα», ἐνῶ στοὺς πιὸ σκληροὺς καὶ δύσκολους θὰ τοποθετήσῃς μπροστὰ τους τὸ «ξι». Καὶ ἔτσι κατ' ἀναλογία τῆς καταστάσεως τῶν προαιρέσεων, τῶν τρόπων καὶ τῆς ζωῆς τους θὰ δώσεις στὸ κάθε τάγμα τὸ στοιχεῖο του, καὶ μόνο οἱ πνευματικοὶ θὰ γνωρίζουν τί σημαίνουν αὐτά.

Ἐπίσης ἦταν γραμμένο στὴν πλάκα:

Ἄν ἔρθῃ ξένος ἀπὸ ἄλλο μοναστήρι μὲ ἄλλο τυπικὸ, νὰ

- πον, τούτοις μὴ συμφάγη, μὴ συμπίη, μὴ συνεισέλθῃ εἰς τὴν μονήν, ἐκτὸς ἂν εἰ μὴ εἰς ὁδὸν εὐρεθῇ. Τὸν μέντοι εἰσελθόντα εἰσάπαξ συμμείναι αὐτοῖς Ἐπὶ τριετίαν εἰς ἀγῶνα ἀδύτων αὐτὸν οὐ δέξῃ, ἀλλ' ἐργατικώτερα ἔργα ποιήσας, οὕτως εἰς τὸ στάδιον ἐμβαινέτω μετὰ τὴν τριετίαν. Ἐσθίοντες τὰς κεφαλὰς καλυπτέσθωσαν τοῖς κουκουλλίοις, ἵνα μὴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν μασσώμενον ἴδῃ. Οὐκ ἔστι λαλήσαι ἐσθίοντα, οὐδὲ ἐκτὸς τοῦ πίνακος ἢ τῆς τραπέζης ἀλλαχοῦ προσέχειν τῷ ὀφθαλμῷ. Ἐτύπωσε δὲ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ποιεῖν αὐτοὺς εὐχὰς δώδεκα, καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα, καὶ ἐν ταῖς παννυχίσι δώδεκα, καὶ ἐνάτην ὥραν τρεῖς. Ὅτε δὲ δοκεῖ τὸ πλῆθος ἐσθίειν, ἐκάστω τάγματι καθ' ἐκάστην εὐχὴν ψαλμὸν προάδεσθαι ἐτύπωσεν.
- 15 Προσαντιλέγοντος δὲ τοῦ μεγάλου Παχωμίου τῷ ἀγγέλῳ, ὅτι ὀλίγοι εἰσὶν αἱ εὐχαί, λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ὅτι:
- Ταύτας διετύπωσα, ὡς ὀφείλειν φθάνειν καὶ τοὺς μικροὺς ἐπιτελεῖν τὸν κανόνα, καὶ μὴ λυπεῖσθαι, οἱ δὲ τέλειοι, νομοθεσίας χρεῖαν οὐκ ἔχουσι. Καθ' ἑαυτοὺς γὰρ ἐν ταῖς κέλλαις ὄντες ὅλον τὸ ζῆν αὐτῶν τῇ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ παρεχώρησαν. Τούτοις δὲ ἐνομοθέτησα ὅσοι οὐκ ἔχουσι νοῦν ἐπιγνώμονα, ἵνα, καθὼς οἰκέται καταφρονηταί, τῷ φόβῳ τοῦ Δεσπότη, τὴν σύνταξιν πληροῦντες τῆς πολιτείας, διατεθῶσιν ἐν παρησῴᾳ.
- 25 Ταῦτα διαταξάμενος ὁ ἄγγελος καὶ πληρώσας τὴν διακονίαν, ἀνῆλθεν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Παχωμίου.
- Ἔστιν οὖν ταῦτα τὰ μοναστήρια πλείονα κρατήσαντα τοῦτον τὸν τύπον, συντείνοντα εἰς ἑπτακισχιλίους ἄνδρας. Ἔστι δὲ τὸ πρῶτον καὶ μέγα μοναστήριον ἔνθα αὐτὸς ὁ μακάριος Παχώμιος ᾤκει, τὸ καὶ τὰ ἄλλα ἀποκνησαν ἀσκητήρια, ἔχον ἀνδρῶν ἀριθμῶν χιλίων τριακοσίων.

λθ'.— Βίος τοῦ ἀββᾶ Ἀφθονίου.

Ἐν οἷς καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ καλούμενος Ἀφθόνιος, φίλος

μὴν φάει μαζί τους, νὰ μὴν πιεῖ, οὔτε νὰ μπεῖ στοῦ μοναστήρι, ἐκτὸς κι ἂν βρεθεῖ στοῦ δρόμο. Ἐκεῖνον ποὺ θὰ ἔρθῃ νὰ μείνει μαζί τους, γιὰ τρία χρόνια νὰ μὴν τὸν δεχθεῖ στὸν ἀγῶνα τῶν ἀδύτων, ἀλλὰ, ἀφοῦ πρῶτα κοπιᾶσει σὲ πιὸ ἔντονη ἐργασία, ἔτσι νὰ τὸν δεχθεῖ μετὰ τρία χρόνια στοῦ στάδιο τῶν ἀγῶνων τῶν ἀδύτων. Κατὰ τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ νὰ σκεπάζουν τὰ κεφάλια τους μὲ τὰ κουκούλια, γιὰ νὰ μὴ βλέπει ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸ ποὺ μασάει. Δὲν πρέπει νὰ μιλοῦν ἐνῶ τρώγουν, οὔτε νὰ προσέχουν ἄλλοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πιάτο ἢ τὸ τραπέζι. Τοὺς ἔδωσε καὶ κανόνα νὰ κάνουν δώδεκα εὐχὲς ὅλη τὴν ἡμέρα, δώδεκα στὸν ἑσπερινό, δώδεκα σὲς ἀγρυπνίες καὶ τρεῖς στὴν ἐνάτη ὥρα. Ὅταν πρόκειται ὅλοι οἱ μοναχοὶ νὰ φᾶνε, ὅρισε ἀπὸ τὸ κάθε τάγμα νὰ ψάλλεται ἓνας ψλαμὸς πρὶν ἀπὸ κάθε εὐχή.

Ἐπειδὴ ὁ μεγάλος Παχώμιος ἀπάντησε καὶ εἶπε στὸν ἄγγελο, ὅτι εἶναι λίγες οἱ εὐχὲς, τοῦ εἶπε ὁ ἄγγελος:

Αὐτὰ τὰ ὅρισα, ἐπειδὴ πρέπει νὰ μποροῦν καὶ οἱ μικροὶ νὰ ἐκτελοῦν τὸν κανόνα καὶ νὰ μὴ λυποῦνται· οἱ τέλειοι δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ νόμους. Γιατί, μένοντας μόνοι τους στὰ κελλιά τους, ὅλη τὴ ζωὴ τους τὴν ἀφιέρωσαν στὴ θεωρία τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ τὰ νομοθέτησα γιὰ ὅσους δὲν ἔχουν νοῦ συνετὸ, ὥστε, ἐκπληρώνοντας τὰ καθήκοντά τους μαζί μὲ ὅλη τὴ σύναξη ἔστω καὶ ὡς δοῦλοι καταφρονητὲς, ἀπὸ φόβο τοῦ Κυρίου, ν' ἀποκτήσουν παρηρησία πρὸς τὸν Θεό.

Ἀφοῦ διέταξε αὐτὰ ὁ ἄγγελος καὶ ὀλοκλήρωσε τὸ ἔργο του, ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν Παχώμιο.

Ἐπὶ τὰς ὑπάρχοντες πολλὰ μοναστήρια ποὺ κρατοῦν αὐτὸ τὸ τυπικὸ καὶ ἀριθμοῦν περίπου ἑπτὰ χιλιάδες ἄνδρες. Ἐπὶ τὰς ὑπάρχει καὶ τὸ πρῶτο καὶ μεγαλύτερο μοναστήρι, στοῦ ὁποῖο διέμενε ὁ ἴδιος ὁ μακάριος Παχώμιος, καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο προήλθαν καὶ τὰ ἄλλα ἀσκητήρια, ποὺ ἔχει χίλους τριακόσιους ἄνδρες.

39.— Βίος τοῦ ἀβδᾶ Ἀφθονίου.

Ἀνάμεσα στοὺς παραπάνω ἄνδρες ὑπάρχει καὶ ὁ δοῦλος τοῦ

μου γενόμενος γνήσιος, νῦν δευτερεύων ἐστὶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκεῖνῳ. Ὅν ὡς ἀσκανδάλιστον ἀποστέλλουσιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τὰς χρείας, διαπωλῆσαι μὲν αὐτῶν τὰ ἔργα, συνωνήσασθαι δὲ τὰς χρείας. Ἔστι καὶ ἄλλα μοναστήρια ἀπὸ διακοσίων καὶ 5 τριακοσίων ψυχῶν, ἐν οἷς καὶ εἰς Πανὸς τὴν πόλιν, εἰς ὃ εἰσῆλθεν ἀνδρῶν τριακοσίων σύστημα. Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ ἑώρακα ῥάπτας δεκαπέντε, χαλκεῖς ἑπτὰ, τέκτονας τέσσαρας, καμηλαρίους δώδεκα, κναφεῖς δεκαπέντε. Ἐργάζονται δὲ πᾶσαν τέχνην, ἐκ τῶν περισσευμάτων οἰκονομοῦντες καὶ τὰ τῶν 10 γυναικῶν μοναστήρια καὶ φυλακάς. Τρέφουσι δὲ καὶ χοίρους. Ἐμοῦ δὲ ψέγοντος τὸ πρᾶγμα, λέγουσί μοι:

Ἐν τῇ παραδόσει παρειλήφαμεν, ὅτι τρεφέσθωσαν μὲν διὰ τὰ σινιάσματα, διὰ τὰ ἀποκαθαρίσματα τῶν λαχάνων, διὰ τὰ ῥιπτόμενα ἀφ' ἐκάστου περιττώματα, ἵνα μὴ 15 ζημιοῦνται. Καὶ θυέσθωσαν οἱ χοῖροι, καὶ τὸ κρέας μὲν πιπρασκέσθω, τὰ δὲ ἄκρα τοῖς νοσοῦσιν καὶ τοῖς γέρουσιν ἀναλισκέσθωσαν, τῷ εἶναι μετρίαν τὴν χώραν καὶ πολυάνθρωπον. Τὸ γὰρ ἔθνος τῶν Βλεμμύων αὐτοῖς παροικεῖ

20 Ἀναστάντες οὖν οἱ ἑφημερεύοντες ὄρθριοι, οἱ μὲν περὶ τὸ μαγειρεῖον ἀσχολοῦνται, οἱ δὲ περὶ τὰς τραπέζας γίνονται. Ἰστώσιν οὖν αὐτὰς μέχρι τρίτης ὥρας ἀπαρτήσαντες, ἐπιθέντες κατὰ τράπεζαν ἄρτους, λαψάνας, συνθετὰς ἐλαίας, τυρὸν βοῶν, τὰ ἄκρα τῶν κρεῶν, καὶ λεπτολάχανα. Εἰσὶν οὖν οἱ εἰσερχόμενοι 25 ἄτονοι ἕκτην ὥραν καὶ ἐσθίοντες. Οἱ ἀσθενέστεροι εἰσέρχονται ὥραν ἑβδόμην, ἄλλοι ὀγδόην, ἄλλοι ἐνάτην, ἕτεροι δεκάτην, ἄλλοι ἑσπέραν βαθεῖαν. Ἄλλοι διὰ δύο, ἕτεροι διὰ τριῶν, ἄλλοι διὰ πέντε, ὡς ἕκαστον στοιχεῖον τὴν ἰδίαν ὥραν γνωρίζει. Οὕτως ἦν αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα. Ὁ μὲν ἐργάζεται γῆν γεωργῶν, ἄλλος κῆπον, ἄλλος χαλκεῖον, ἄλλος ἀρτοκοπεῖον, ἄλλος τεκτονεῖον, ἄλλος γναφεῖον, ἄλλος θυρσεῖον, ἄλλος πλέκων σπυριδάς τὰς μεγάλας, ἄλλος τὰ λεγόμενα μαλάκια, τὰ σπυριδάλια τὰ μικρά. Ἀποστηθίζουσι δὲ πάσας τὰς Γραφάς.

Θεοῦ Ἀφθόνιος, πού ἔγινε πραγματικός φίλος μου καί εἶναι τώρα δεύτερος στήν τάξη τοῦ μοναστηριοῦ αὐτοῦ. Αὐτόν, ἐπειδή δέν σκανδαλίζεται, τόν στέλνουν στήν Ἀλεξάνδρεια γιά νά πουλήσει τὰ ἐργόχειρα γιά τίς ἀνάγκες τους καί νά ἀγοράσει τ' ἀναγκαῖα. Ὑπάρχουν καί ἄλλα μοναστήρια μέ διακόσιες καί τριακόσιες ψυχές, μεταξὺ τῶν ὁποίων καί ἓνα στήν πόλη τοῦ Πανός, στό ὁποῖο πηγαίνοντας βρῆκα ἀδελφότητα μέ τριακόσιους ἄνδρες. Σ' αὐτό εἶδα δεκαπέντε ράφτες, ἑφτά σιδεράδες, τέσσερεις μαραγκούς, δώδεκα καμηλάρηδες, καί δεκαπέντε ὑφαντουργούς. Αὐτοὶ ἀσκοῦν κάθε τέχνη καί ἀπό τὰ περισσεύματα ἐξοικονομοῦν βοήθεια καί γιά τὰ γυναικεῖα μοναστήρια καί τίς φυλακές. Ἐκτρέφουν ἐπίσης καί γουρούνια, καί ὅταν τοὺς ἔψεξα γι' αὐτό, μοῦ εἶπαν·

Παραλάβαμε ἀπό τήν παράδοση τή συνήθεια νά τὰ ἐκτρέφομε γιά τὰ ἄχυρα, τὰ ὑπολείμματα ἀπό τὰ λάχανα, καί τὰ ἀποφάγια πού μένουν ἀπό τὸν καθένα, γιά νά μὴ πηγαίνουν χαμένα, καί σφάζοντας τὰ γουρούνια τὰ πουλάμε, ἐνῶ τὰ πόδια τους τὰ δίνομε γιά τροφή στοὺς ἀρρώστους καί τοὺς γέρους, ἐπειδή ἡ χώρα εἶναι μικρὴ καί πολυάνθρωπη. Γιατὶ κοντὰ τους κατοικεῖ τὸ ἔθνος τῶν Βλεμμύων.

Ἀφοῦ σηκωθοῦν πολὺ πρῶι οἱ διακονητὲς τῆς ἡμέρας, ἄλλοι ἀσχολοῦνται στό μαγειρεῖο καί ἄλλοι στίς τράπεζες. Τίς ἐτοιμάζουν λοιπὸν μέχρι τὴν τρίτη ὥρα, βάζοντας σὲ κάθε τράπεζα ψωμά, σινάπια, ἐλιές, τυρὶ ἀγελαδινό, πόδια ἀπὸ σφαχτά, καί λεπτολάχανα. Οἱ ἄτονοι ἔρχονται καί τρῶνε τὴν ἕκτη ὥρα. Οἱ πιὸ ἀσθενεῖς ἔρχονται τὴν ἑβδόμη ὥρα, ἄλλοι τὴν ὀγδόη, ἄλλοι τὴν ἐνάτη, ἄλλοι τὴν δεκάτη, καί ἄλλοι ἀργὰ τὸ βράδυ. Ἄλλοι τρῶνε κάθε δύο μέρες, ἄλλοι κάθε τρεῖς, ἄλλοι κάθε πέντε· δηλαδή τὸ κάθε τάγμα γνωρίζει τὴν ὥρα του. Ἔτσι γίνονται καί τὰ διακονήματά τους. Ἄλλος ἐργάζεται στὴ γῆ, ἄλλος στὸν κῆπο, ἄλλος στό σιδηρουργεῖο, ἄλλος στό φοῦρνο, ἄλλος στό ξυλουργεῖο, ἄλλος στό ὑφαντουργεῖο, ἄλλος στό βυρσοδεψεῖο, ἄλλος πλέκει μεγάλα ζεμπίλια, καί ἄλλος τὰ λεγόμενα μαλάκια, τὰ μικρὰ δηλαδή καλαθάκια. Ἀποστηθίζουν ἐπίσης ὅλες τίς γραφές.

Τούτων ἐστὶ καὶ μοναστήριον γυναικῶν ὡς τετρακοσίων, τὴν αὐτὴν ἔχον διατύπωσιν, τὴν αὐτὴν πολιτείαν, ἐκτὸς τῆς μηλωτῆς. Καὶ αἱ μὲν γυναῖκες εἰσι πέραν τοῦ Νείλου ποταμοῦ, οἱ δὲ ἄνδρες ἀντιπέρα τούτων. Ἐὰν τελευτήσῃ παρθένος, ἐνταφιάσασαι αὐτὴν αἱ λοιπαὶ παρθένοι φέρουσι καὶ τιθέασιν αὐτὴν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Πειράσαντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ μετὰ πορθμοῦ, μετὰ θαῖων κλάδων ἔλαιων, μετὰ ψαλμωδίας, διαφέρουσι ταύτην εἰς τὸ πέραν, καὶ θάπτουσι εἰς τὰ μνήματα ἑαυτῶν. Παρεκτὸς μέντοι τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου οὐδεὶς περᾶ εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν, καὶ τοῦτο κατὰ Κυριακὴν.

μ'.— Περὶ συκοφαντίας ἀδελφῆς

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ τῶν γυναικῶν συνέβη πρᾶγμα τοιοῦτον. Ῥάπτῃς κοσμικὸς περάσας κατ' ἄγνοιαν ἐζήτει ἔργον. Ἐξελθοῦσα δὲ μία νεωτέρα τῶν παρθένων λόγῳ ἑαυτῆς (ἔρημος γάρ ἐστιν ὁ τόπος), συνέτυχεν αὐτῷ ἀκουσίως, καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι:

Ἡμεῖς ἔχομεν ῥάπτῃς ἡμετέρους

Ἄλλη ἑωρακυῖα τὴν συντυχίαν ταύτην, χρόνου παρελθόντος γενομένης μάχης, ἐξ ὑποβολῆς τοῦ διαδόλου, ἀπὸ πολλῆς πονηρίας καὶ ζέσεως θυμοῦ ἐσυκοφάντησε ταύτην ἐπὶ τῆς ἀδελφότητος διὰ τὴν συντυχίαν, ἧ' συνέδραμον ὀλίγαι οὐ πολλῇ κακίᾳ φερόμεναι. Ἀπολυπηθεῖσα δὲ ἐκείνη ὡς τοιαύτην ὑποστάσα συκοφαντίαν, τὴν μηδὲ εἰς ἔννοιαν αὐτῆς ἀνελθοῦσαν, καὶ μὴ ἐνεγκοῦσα τὸ πρᾶγμα, ἔβαλεν ἑαυτὴν εἰς τὸν ποταμὸν λάθρα, καὶ ἐτελεύτησεν οὕτως. Εἰς συναίσθησιν δὲ ἔλθοῦσα ἢ συκοφαντήσασα καὶ ἑωρακυῖα, ὅτι ἀπὸ πονηρίας ἐσυκοφάντησεν καὶ τοῦτο εἰργάσατο τὸ ἄγος τῆς ἀδελφότητος, λαβοῦσα ἑαυτὴν ἀπήγξατο καὶ αὕτη, μὴ ἐνεγκοῦσα τὸ πρᾶγμα. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου, ἀνήγγειλαν ταῦτα αἱ λοιπαὶ παρθένοι Ἐκέλευσεν οὖν τούτων μηδεμιᾶ προσφορὰν ἐπιτελεσθῆναι. Τὰς δὲ λοιπὰς ὡς συνειδυίας καὶ μὴ εἰρηνευσάσας τὴν συκοφαντώσαν, ἀλλὰ μᾶλλον πιστευσάσας τὰ εἰρημένα, ἐπταετίαν ἀφώρισεν ἀκοινωνήτους ποιήσας.

Κοντά τους ὑπάρχει καὶ γυναικεῖο μοναστήρι μὲ τετρακόσιες μοναχές, πού ἔχει τὸ ἴδιο τυπικό, τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μηλωτή. Οἱ γυναῖκες βρίσκονται πέρα ἀπὸ τὸν Νεῖλο ποταμὸ καὶ οἱ ἄνδρες ἀπὸ τὴν ἐδῶ μεριά. Ὅταν κοιμηθεῖ μία ἀδελφή, ἀφοῦ ἐτοιμάσουν οἱ ὑπόλοιπες ἀδελφές τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ της, τὴ φέρνουν καὶ τὴν ἐναποθέτουν στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ· οἱ ἀδελφοὶ τότε, ἀφοῦ περάσουν μὲ βάρκα, μὲ βάρια καὶ κλαδιὰ ἐλιᾶς, τὴ μεταφέρουν ἀπέναντι μὲ ψαλμωδίες, καὶ τὴ θάβουν στὰ δικά τους μνήματα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πρεσβύτερο καὶ τὸν διάκονο, κι αὐτὸ μόνο τὴν Κυριακὴ, κανεὶς δὲν περνᾷ στὸ γυναικεῖο μοναστήρι.

40.— Γιὰ τὴ συκοφαντία ἀδελφῆς.

Σ' αὐτὸ τὸ γυναικεῖο μοναστήρι συνέβη τὸ ἑξῆς περιστατικό. Κάποιος κοσμικὸς ράφτης πέρασε τὸν ποταμὸ ἀπὸ ἄγνοια καὶ ζητοῦσε δουλειά· μία ἀδελφή ἀπὸ τὶς νεότερες πού βρέθηκε ἔξω μόνη της (ὁ τόπος εἶναι ἔρημος), τὸν συνάντησε τυχαῖα καὶ ἔδωσε στὸ ἐρώτημά του γιὰ δουλειά τὴν ἀπάντηση:

Ἐμεῖς ἔχουμε δικές μας ράφτριες.

Μιὰ ἄλλη πού εἶδε αὐτὴ τὴ συνάντηση, μετὰ ἀπὸ καιρὸ καὶ σὲ στιγμή φιλονεικίας ἀπὸ διαβολικὴ ἐνέργεια, μὲ πολλὴ πονηριὰ καὶ πάνω στὸν ἀναβρασμὸ τοῦ θυμοῦ της, τὴ συκοφάντησε στὴν ἀδελφότητα γιὰ τὴ συνάντηση, μὲ τὴν ὁποία συμμάχησαν καὶ μερικὲς ἄλλες, ἀλλ' ὄχι μὲ πολλὴ κακία. Ἐκείνη λυπήθηκε πάρα πολὺ πού δέχθηκε μὰ τέτοια συκοφαντία γιὰ κάτι πού οὔτε κἂν εἶχε σκεφθεῖ, καὶ μὴ μπορώντας νὰ ἀνεχθεῖ τὸ πρᾶγμα, ἔπεσε κρυφὰ στὸ ποτάμι καὶ πέθανε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Ἐρχόμενη σὲ συναίσθηση ἢ συκοφάντρια καὶ σκεπτόμενη, ὅτι ἀπὸ κακία τὴ συκοφάντησε καὶ διέπραξε αὐτὸ τὸ μαρὸ κακὸ στὴν ἀδελφότητα, πῆγε καὶ ἀπαγορεύθηκε καὶ αὐτὴ, μὴ ὑποφέροντας τὸ πρᾶγμα. Ὅταν πῆγε ὁ πρεσβύτερος τοῦ τὰ ἀνήγγειλαν αὐτὰ οἱ ἄλλες ἀδελφές, καὶ αὐτὸς διέταξε νὰ μὴν γίνεῖ γι' αὐτὲς καμμιά ἀκολουθία. Στὶς ἄλλες πού γνώριζαν τὸ πρᾶγμα καὶ δὲν ἤρέμισαν τὴ συκοφάντρια, ἀλλὰ πίστεψαν στὰ λόγια της, ἀπαγόρευσε νὰ κοινωνήσουν γιὰ ἑπτὰ χρόνια.

μα'.— Περὶ τῆς ὑποκρινομένης μωρίαν.

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ παρθένος τις ἦν μία, Ἰσιδώρα καλουμένη, διὰ τὸν Χριστὸν ὑποκρινομένη μωρίαν καὶ δαιμονῶν, προθεμένη δι' αὐτῶν κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν, εἰς ἄκρον ἑαυτὴν ταπεινοῦσα καὶ κατευτελίζουσα. Ταύτην ἐπὶ τοσοῦτον ἔβδελύξαντο αἱ λοιπαί, ὥστε μηδὲ συνεσθίειν αὐτῇ, καὶ τοῦτο ἐκείνης μετὰ χαρᾶς καταδεξαμένης Ἀλωμένη οὖν περὶ τὸ μαγειρεῖον ἐκείνη, πᾶσαν ἐποίει ὑπηρεσίαν πάσαις αὐταῖς, ὡς δούλη ὑπακούουσα εἰς πᾶσαν ὑπακοήν. Καὶ ἦν αὕτη ἡ μακαριτίς (τὸ δὴ λεγόμενον) “σπόγγος τῆς συνοδίας”, ἔργῳ πληροῦσα τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ ἀγίῳ Εὐαγγελίῳ, τό, «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι μέγας, ἔστω πάντων δούλος καὶ πάντων διάκονος». Καί· «Εἴ τις δοκεῖ σοφός εἶναι, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός». Τῶν οὖν ἄλλων παρθένων τὸ σχῆμα ἦν κεκαρμένων, ἐχουσῶν κουκούλλια ἐπὶ τῶν κεφαλῶν. Αὕτη δέ, ῥάκος ἀναδήσασα τὴν κεφαλὴν, οὕτως ἐποίει πᾶσαν αὐτῶν τὴν ὑπηρεσίαν. Ταύτην μασσωμένην οὐκ εἶδεν οὐ μία τῶν τετρακοσίων τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς Ἐπὶ τραπέζης οὐδέ ποτε ἐκαθέσθη, οὐδέ κλάσματος ἄρτου μετέλαβέ ποτε, ἀλλὰ τὰς ψίχας σπογγολογοῦσα τῶν τραπεζῶν, καὶ τὰς χύτρας περιπλύνουσα, τούτοις ἤρκειτο, μὴ ὑποδησαμένη ποτέ, μὴ ὑβρίσασά τινα, μὴ γογγύσασα μικρὸν ἢ μέγα ῥῆμα, καίπερ ὑβριζομένη καὶ καταρωμένη καὶ ὑπὸ τῶν πλειόνων μυσσαττομένη.

25

μδ'.— Περὶ τοῦ Πιτηροῦμ.

Περὶ ταύτης τῆς ὁσίας τῷ ἀγίῳ Πιτηροῦμ παρέστη ὁ ἄγγελος ἐν τῷ Πορφυρίτῃ καθεζομένῳ ἀναχωρητῇ, ἀνδρὶ δοκιμωτάτῳ εἰς τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν, καὶ λέγει αὐτῷ:

Διὰ τί μέγα φρονεῖς ἐπὶ τοῖς σαυτοῦ κατορθώμασιν ὡς εὐλαδής, καὶ ἐν τοιούτῳ καθεζόμενος τόπῳ; Θέλεις ἰδεῖν σου εὐλαδεστέραν γυναῖκα; Ἀπελθε εἰς τὸ μοναστήριον

30

41.— Για εκείνη που υποκρινόταν τή σαλή.

Στό μονστήρι αὐτὸ ὑπῆρχε κάποια παρθένα μὲ τὸ ὄνομα Ἰσιδώρα, πού υποκρινόταν γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ τή σαλή καὶ δαιμονισμένη, ἐπιθυμώντας ἔτσι νὰ κατορθώσει τὴν ἀρετὴ, ταπεινώνοντας καὶ ἐξευτελίζοντας τὸν ἑαυτὸ της στὸ ἔπακρο. Αὐτὴν τόσο πολὺ τὴ σιχάθηκαν οἱ ἄλλες, ὥστε οὔτε νὰ τρώγουν μαζί της, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ αὐτὴ τὸ δέχθηκε μὲ χαρὰ. Περιφερόμενη λοιπὸν αὐτὴ στὸ μαγειρεῖο ἔκαμνε κάθε ὑπηρεσία σὲ ὅλες τὶς ἄλλες καὶ ὑπάκουε στὸ κάθε τι σὰν δούλη. Καὶ ἦταν αὐτὴ ἡ μακάρια, ὅπως συνηθίζεται νὰ λέγεται, «τὸ σφουγγάρι τῆς ἀδελφότητος», ἐφαρμόζοντας στὴν πράξη αὐτὸ πού ἔχει γραφεῖ στὸ Εὐαγγέλιο· «Ὅποιος θέλει νὰ εἶναι ἀνάμεσά σας μέγας, ἅς εἶναι δούλος καὶ ὑπηρέτης ὄλων»³⁵. Καί· «Ἄν κάποιος νομίζει ὅτι εἶναι σοφὸς στὸν αἰῶνα αὐτό, ἅς γίνῃ ἀνόητος, γιὰ νὰ γίνῃ πραγματικὰ σοφός»³⁶. Ὅλες οἱ ἄλλες ἦταν κουρεμένες καὶ φοροῦσαν κουκούλια. Αὐτὴ ἔδεσε ἓνα κουρέλι στὸ κεφάλι της καὶ ἔτσι ἔκαμνε τὴν κάθε ὑπηρεσία σ' αὐτές. Αὐτὴν καμμιά ἀπὸ τὶς τετρακόσιες δὲν τὴν εἶδε νὰ μασᾷ σ' ὅλη τὴ ζωὴ της. Ποτὲ δὲν κάθησε στὸ τραπέζι, οὔτε ἔφαγε ποτὲ κομμάτι ψωμοῦ, ἀλλὰ ἀρκοῦνταν στὰ ψίχουλα πού μάζευε ἀπὸ τὰ τραπέζια καὶ σὲ ὅ,τι περίσσευε ἀπὸ τὶς χύτρες πού ἔπλενε. Ποτὲ δὲν φόρεσε παπούτσια, δὲν ἔβρισε κανένα, δὲν εἶπε ἀπὸ ἀγανάκτηση μικρὸ ἢ μέγαλο λόγο, ἂν καὶ τὴν ἔβριζαν, τὴν καταριόνταν καὶ τὴν περιφρονοῦσαν.

42.— Για τὸν Πιτηρούμ.

Γι' αὐτὴ τὴν ὄσια παρουσιάσθηκε ἄγγελος στὸν ἅγιο Πιτηρούμ τὸν ἀναχωρητὴ, πού διέμενε στὸ ὄρος τοῦ Πορφυρίτη, ἄνδρα πολὺ δοκιμασμένο στὴν ἄσκηση τῆς ἀρετῆς, καὶ τοῦ εἶπε:

Γιατί μεγαλοφρονεῖς γιὰ τὰ κατορθώματά σου ὡς εὐλαβῆς καὶ μάλιστα διαμένοντας σὲ τέτοιο τόπο; Θέλεις νὰ δεῖς κάποια γυναίκα πιὸ εὐλαβὴ; Πήγαινε στὸ γυναικεῖο μονα-

35. Ματθ. 20, 27.

36. Α' Κορ. 3, 19.

τῶν γυναικῶν τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ
 μίαν, διάδημα ἔχουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς· ἐκείνη
 σου ἀμείνων ἐστί. Τοσοῦτω γὰρ ὄχλω πυκτεύουσα, καὶ
 διαφόρως πάσαις δουλεύουσα, τὴν ἑαυτῆς καρδίαν οὐ-
 5 δέποτε ἀπέστησε τοῦ Θεοῦ, καίπερ παρὰ πασῶν κα-
 ταφρονουμένη. Σὺ δὲ καθεζόμενος ὧδε ἀνὰ τὰς πόλεις
 πλανᾶσαι τῇ διανοίᾳ, ὃ μηδέποτε οἰκουμένην πατήσας.

Ἄναστὰς δὲ ἐκ τούτου τοῦ τόπου ὁ μέγας Πιτηρούμ, ἦλθεν ἕως
 τοῦ μοναστηρίου τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ παρακαλεῖ τοὺς δι-
 10 δασκάλους διαβῆναι εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν. Ὡς οὖν
 ἐπίδοξον τῶν πατέρων καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει γεγηρακότα θαρ-
 ροῦντες εἰσήγαγον αὐτόν, διαπεράσαντες τὸν ποταμόν. Καὶ με-
 τὰ τὸ εὐξασθαι αὐτούς, ἐπεξήτησεν ὁ μέγας πάσας τὰς παρθέ-
 νους ἰδεῖν κατὰ πρόσωπον. Πασῶν οὖν ἐλθουσῶν ἐν τῷ μέσῳ,
 15 ἐκείνη οὐ παρεφαίνετο. Τέλος λέγει αὐταῖς ὁ ἅγιος Πιτηρούμ:

Φέρετέ μοι πάσας:

Τῶν δὲ λεγουσῶν:

Πάρεσμεν πάσαι,

Λέγει αὐταῖς:

20 Λεῖπει μία, ἣν ἔδειξέ μοι ὁ ἄγγελος:

Λέγουσιν αὐτῷ:

Μίαν ἔχομεν σαλήν ἐν τῷ μαγειριῷ ἐστίν. Οὕτω γὰρ ἐκεῖ
 καλοῦσι τὰς πασχούσας.

Λέγει ὁ μέγας:

25 Ἀγάγετε κακείνην, ἄφετε ἴδω αὐτήν.

Ἀπῆλθον οὖν φωνῆσαι αὐτήν. Ἡ δὲ οὐχ ὑπήκουσε τότε, αἰσθο-
 μένη τοῦ πράγματος ἴσως γὰρ καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῇ. Σύρουσιν
 οὖν αὐτήν μετὰ βίας ἄγουσαι καὶ λέγουσαι αὐτῇ:

Ὁ ἅγιος Πιτηρούμ ἰδεῖν σε θέλει.

30 Ἦν γὰρ οὗτος ὀνομαστός. Ἀχθείσης οὖν αὐτῆς, ἐθεάσατο ὁ
 μέγας τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὸ ῥάκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
 καὶ τοῦ μετώπου. Καὶ πεσὼν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, λέγει αὐτῇ:

Εὐλόγησόν με, ἀμμιᾶ.

στήρι τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ ἐκεῖ θὰ βρεῖς μία, ποὺ φέρει διάδημα στὸ κεφάλι της· αὐτὴ εἶναι καλύτερη ἀπὸ σένα. Γιατί, ἐνῶ ἀγωνίζεται ἀπέναντι σὲ τόσο πλῆθος καὶ τοὺς ὑπηρετεῖ ὅλους κατὰ διαφοροτικὸ τρόπο, ποτέ δὲν ἀπομάκρυνε τὴν καρδιά της ἀπὸ τὸν Θεό, ἂν καὶ καταφρονεῖται ἀπὸ ὅλες. Ἐνῶ ἐσὺ κάθεσαι ἐδῶ καὶ μὲ τὸ μυαλό σου περιπλανιέσαι στὶς πόλεις, σὺ ποὺ ποτέ δὲν πάτησες σὲ κατοικημένο μέρος.

Σηκώθηκε ὁ μεγάλος Πιτηρούμ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος, πῆγε στὸ μοναστήρι τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πνευματικούς νὰ περάσει στὸ γυναικεῖο μοναστήρι. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸν εἶδαν νὰ εἶναι γνωστὸς στοὺς πατέρες καὶ νὰ ἔχει γεράσει στὴν ἔσκηση, τὸν ὀδήγησαν μὲ ἐμπιστοσύνη ἐκεῖ, περνώντας τον ἀπὸ τὸ ποτάμι ἀπέναντι. Ἀφοῦ προσευχήθηκαν, ζήτησε ὁ μεγάλος νὰ δεῖ κατὰ πρόσωπο ὅλες τὶς ἀδελφές. Ἐνῶ λοιπὸν ἦρθαν ὅλες, ἐκείνη δὲν φαινόταν. Στὸ τέλος τὶς λέγει ὁ ἅγιος Πιτηρούμ:

Νᾶ μοῦ τὶς φέρετε ὅλες.

Κι ἐνῶ αὐτὲς εἶπαν:

“Ὅλες εἴμαστε ἐδῶ,

Τὶς λέγει αὐτός:

Ἄπουσιάζει μία, ποὺ μοῦ τὴ φανέρωσε ὁ ἄγγελος.

Τοῦ λέγουν αὐτές:

Ἔχομε μὰ σαλὴ (γιατὶ ἔτσι λένε ὅσες πάσχουν), ποὺ βρίσκεται στὸ μαγειρεῖο.

Λέγει ὁ μέγας:

Φέρτε μου καὶ κείνη· ἀφῆστε νὰ τὴ δῶ.

Πῆγαν λοιπὸν νὰ τὴ φωνάξουν. Ἐκείνη δὲν ὑπάκουσε, ἐπειδὴ κατάλαβε τὴν αἰτία· ἴσως βέβαια καὶ νὰ τῆς ἀποκαλύφθηκε. Τὴν ἔσειραν τότε μὲ τὴ βία λέγοντας:

Ὁ ἅγιος Πιτηρούμ θέλει νὰ σὲ δεῖ.

Αὐτὸς βέβαια ἦταν γνωστὸς. Ὄταν τὴν ὀδήγησαν σ' αὐτόν, προσέξε ὁ μέγας τὸ πρόσωπό της καὶ τὸ κουρέλι ἐπάνω στὸ κεφάλι καὶ στὸ μέτωπό της. Πέφτοντας τότε στὰ πόδια της, τῆς εἶπε:

Εὐλόγησέ με, ἀμμᾶ.

Πεσοῦσα δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἔλεγεν:

Σὺ με εὐλόγησον, κύριέ μου.

Ἰδοῦσαι δὲ τοῦτο πᾶσαι, ἐξέστησαν λέγουσαι αὐτῷ:

Ἄβδᾶ, μὴ πάσχε ὑβριν· σαλή γάρ ἐστιν.

5 Λέγει αὐταῖς πάσαις ὁ ἅγιος Πιτηρούμ:

Ἔμεῖς ἐστε σαλαί. Αὕτη γάρ, καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ ἀμείνων οὐσα, ἀμμάς ἐστιν (οὕτω γάρ καλοῦσι τὰς πνευματικὰς μητέρας), καὶ εὐχομαι ἄξιός αὐτῆς εὐρεθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως

10 Ἀκούσασαι δὲ τούτων ἔπесαν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, κλαίουσαι καὶ ἐξομολογούμεναι πᾶσαι, πῶς διαφόρως τὴν ἁγίαν ταύτην ἐλύπουν, ἢ μὲν λέγουσα:

Ἐγὼ αὐτὴν αἰεὶ ἐχλεύαζον.

Καὶ ἄλλη:

15 Ἐγὼ δὲ τὸ σχῆμα αὐτῆς ταπεινὸν κατεγέλων.

Καὶ ἕτερα:

Ἐγὼ αὐτὴν ὑβρίζον σιωπῶσαν.

Καὶ πάλιν ἄλλη:

Ἐγὼ τοῦ πίνακος τὸ ἀπόπλυμα πολλάκις αὐτῇ κατέχεα:

20 Ἄλλη:

Πληγὰς αὐτῇ ἐγὼ ἔδωκα.

Καὶ ἕτερα πάλιν:

Ἐγὼ ἤμην κονδύλους αὐτῇ ἐντριψαμένη.

Ἄλλη πάλιν:

25 Ἐγὼ πολλάκις τὴν ῥίνα αὐτῆς ἐσινάπησα.

Καὶ ἀπαξαπλῶς, πᾶσαι διαφόρους ὑβρεις ἀπήγγελλον πεποιηκυῖαι εἰς αὐτήν.

Δεξάμενος οὖν αὐτῶν τὴν ἐξομολόγησιν ὁ ἅγιος Πιτηρούμ καὶ εὐξάμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἅμα αὐτῇ, καὶ ἐπὶ πολὺ παρακαλέσας τὴν τιμίαν τοῦ Χριστοῦ δούλην, οὕτως ἐξῆλθε. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ πασῶν τιμωμένη μεγάλως καὶ παρὰ πασῶν θεραπευομένη, μὴ ἐνεγκοῦσα ἐκείνη ἢ μακαριῖτις τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τὴν παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος καὶ τὰς ἀπολογίας, ἄχθος τοῦτο ἠγησαμένη, λάθρα ἐξῆλθε τοῦ μοναστηρίου, καὶ ὅπου ἀπῆλ-
35 θεν ἢ ποῦ κατέδου ἢ ποῦ ἐτελεύτησεν, ἔγνω οὐδεὶς ἄχρι τῆς δεῦρο.

Ἔπεσε καὶ ἐκείνη στὰ πόδια του καὶ ἔλεγε:

Ἐσὺ εὐλόγησέ με, κύριέ μου.

Βλέποντας αὐτὸ ὅλες, ἔμειναν κατάπληκτες καὶ τοῦ λέγουν:

Ἀββᾶ, μὴν ἐξευτελίζεσαι. Γιατί εἶναι σαλή.

Λέγει τότε ὁ ἅγιος Πιτηροῦμ σὲ ὅλες αὐτές:

Ἔσεῖς εἶστε σαλές. Γιατί αὐτὴ εἶναι ἀνώτερη καὶ ἀπὸ σᾶς καὶ ἀπὸ μένα καὶ εἶναι “ἄμμᾶς” (γιατί ἔτσι λένε τὶς πνευματικές μητέρες)· καὶ εὐχομαι νὰ βρεθῶ ἄξιός της τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

Ὅταν τὰ ἄκουσαν αὐτὰ, ἔπεσαν στὰ πόδια του, κλαίγοντας ὅλες καὶ ἐξομολογούμενες, πῶς ἢ καθεμιά λύπησε αὐτὴ τὴν ἁγία κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους. Ἡ μία ἔλεγε:

Ἐγὼ πάντοτε τὴν κοροίδαυα.

Ἄλλη:

Ἐγὼ τὴν περιγελοῦσα γιὰ τὴν ταπεινὴ της μορφή.

Ἄλλη:

Ἐγὼ τὴν ἐβριζα, ἐνῶ ἐκείνη σιωποῦσε.

Ἄλλη πάλι:

Ἐγὼ πολλὰς φορές ἔχυσα ἐπάνω της τὸ ἀπόπλυμα τοῦ πιάτου μου.

Ἄλλη:

Ἐγὼ τὴν χτύπησα:

Καὶ ἄλλη πάλι:

Ἐγὼ τὴν γρονθοκόπησα.

Ἄλλη ἐπίσης:

Ἐγὼ πολλὰς φορές μελάνιασα τὴ μύτη της.

Καὶ γενικὰ, ὅλες ὁμολόγησαν διάφορες προσβολές πού τὶς ἔκαναν.

Ὁ ἅγιος Πιτηροῦμ ἀφοῦ δέχθηκε τὴν ἐξομολόγησή τους καὶ προσευχήθηκε μαζί της γι’ αὐτές, καὶ ἀφοῦ παρεκάλεσε πολὺ τὴν ἁγία, ἔφυγε. Μετὰ ἀπὸ λίγο, ἐπειδὴ ὅλες τὴν τιμοῦσαν καὶ τὴν πρόσεχαν, ἔφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ μοναστήρι, γιατί δὲν ἄντεχε ἐκείνη ἢ μακάρια τὴ δόξα καὶ τὴν τιμὴ ἀπ’ ὅλη τὴν ἀδελφότητα καὶ τὶς ἀπολογίες, πού τὸ θεωροῦσε αὐτὸ βάρος, καὶ κανεὶς μέχρι τώρα δὲν ξέρει πού πῆγε ἢ πού κρύφθηκε ἢ πού κοιμήθηκε.

Ταῦτά ἐστι τὰ ἐνάρετα ἔργα τῆς γενναίας παρθένου τῆς ταπεινόφρονος ταύτης καὶ μακαρίας.

μγ'.— Περὶ Ἰωάννου τοῦ Λυκοπολίτου.

Γέγονέ τις Ἰωάννης ὀνόματι ἐν Λυκῶ τῇ πόλει, ὃς ἐκ παιδίου
 5 ου ἔμαθε τὴν τεκτονικὴν, ᾧ ἀδελφὸς ὑπῆρχε βαφεύς. Ὅς ὕστερον γενόμενος ἐτῶν εἰκοσιπέντε, ἀπετάξατο, καὶ διατρίψας ἐν διαφόροις μοναστηρίοις πέντε ἔτη, ἀνεχώρησε μόνος εἰς τὸ ὄρος τὸ Λυκῶ, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκρώρειαν ποιήσας ἑαυτῷ τρεῖς θόλους. Καὶ εἰσελθὼν εἰς αὐτοὺς ἐγκοδόμησεν ἑαυτόν. Ἦν οὖν ὁ εἰς
 10 θόλος ἔνθα προσήυχeto, ὁ δὲ ἕτερος ἐν ᾧ εἰργάζετο καὶ ἤσθιεν, ὁ ἄλλος εἰς τὰς χρείας τὰς τῆς σαρκός. Οὗτος τριάκοντα πληρώσας ἔτη ἐγκεκλεισμένος καὶ διὰ θυρίδος λαμβάνων διὰ τοῦ διακονοῦντος τὰ πρὸς τὰς χρείας, κατηξιώθη χαρίσματος προρρησεως Ἐν οἷς καὶ τῷ μακαρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ διαφόρους
 15 ἀπέστειλλε προρρήσεις, ὃς ἐκ τῶν ἔργων ἔκδηλος γέγονε πᾶσι προφητείας χάρισμα κεκτημένοις. Καὶ γὰρ πάντα τὰ ἐκ Θεοῦ ἐρχόμενα τῷ κόσμῳ, τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ προεμήνυε Θεοδοσίῳ, καὶ τὰ ἐκδησόμενα πάλιν προαπήγγελλε τὴν τε τῶν τυράννων αὐτῷ ἐπανάστασιν καὶ τὴν ταχεῖαν αὐτῶν πάλιν ἀναίρε-
 20 σιν, καὶ τὸν ἐπιρρεόντων αὐτῷ ἀφανισμόν. Καὶ στρατηλάτου δέ τινος πρὸς αὐτὸν ἐλθόντος πυθέσθαι, εἰ περιγενήσεται τῶν Αἰθιοπῶν τῶν κατὰ τὴν Συήνην, ἧτις ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Θηβαΐδος, τότε συνεισπεσόντων καὶ τὴν περὶχωρον αὐτῆς ἐρημωσάντων, φήσαντος πρὸς αὐτὸν τοῦ πατέρος, ὅτι:

25 Ἄνελθὼν αὐτὸς καταλήψῃ καὶ χειρώσῃ καὶ ὑποτάξῃς, καὶ παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν εὐδόκιμος ἔσῃ.

Γέγονέ τε οὕτως, καὶ τὰ συμβάντα τὴν πρόρρησιν ἐβεβαίωσε. Ἔλεγε δὲ ὅτι καὶ οἰκείῳ θανάτῳ ὁ χριστιανικώτατος Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς τελευτήσει. Εἶχε δὲ καὶ τινὰ ὑπερβολὴν ὁ ἀνήρ
 30 προφητείας, ὡς ἐκ τῶν παραμενόντων αὐτῷ πατέρων ἀκηκόαμεν, ὧν ὁ βίος δόκιμος παρὰ τοῖς ἐκεῖ πᾶσι πεφήμισται, καὶ ὅτι

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐνάρετα ἔργα τῆς γενναίας, ταπεινῆς καὶ μακάρι-
ας αὐτῆς παρθένου.

43.— Γιά τὸν Ἰωάννη τὸν Λυκοπολίτη.

Στὴ Λυκόπολη ζοῦσε κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Ἰωάννης, πού ἔ-
μαθε ἀπὸ μικρὸς τὴν τέχνη τοῦ οἰκοδόμου, ὃ ἀδελφὸς τοῦ ὁποίου
ἦταν βαφέας ὑφασμάτων. Ὅταν ἔγινε εἰκοσιπέντε ἐτῶν παράτησε
τὴν τέχνη του κι ἀφοῦ γιὰ πέντε χρόνια ἔζησε σὲ διάφορα μονα-
στήρια, ἔφυγε μόνος του γιὰ τὸ βουνὸ Λυκῶ καὶ ἔχτισε στὴν κορυ-
φή του ἓνα σπίτι μὲ τρία κελλιά καὶ ἔκλεισε τὸν ἑαυτό του σ' αὐτὰ.
Στὸ ἓνα κελλί προσευχόταν, στὸ ἄλλο ἐργαζόταν καὶ ἔτρωγε, καὶ
στὸ ἄλλο ἱκανοποιοῦσε τὶς ἀνάγκες τοῦ σώματος. Ἀφοῦ αὐτὸς
συμπλήρωσε ἐκεῖ τριάντα χρόνια, παίρνοντας ἀπὸ θυρίδα τὰ ἀ-
ναγκαῖα ἀπὸ τὸν διακονιτὴ του, ἀπέκτησε τὸ χάρισμα τῆς προφη-
τείας. Μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ στὸν βασιλιὰ Θεοδόσιο ἔστειλε διά-
φορες προφητεῖες, καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα του ἔγινε γνωστὸς σὲ ὅλους ὅτι
κατέχει τὸ χάρισμα τῆς προφητείας. Πράγματι, ὅλα ὅσα θὰ συνέ-
βαιναν ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν κόσμον τὰ προέλεγε στὸν εὐσεβέστατο
βασιλιὰ Θεοδόσιο καὶ ἐπίσης τοῦ ἀνήγγειλε ἀπὸ πρὶν καὶ ἐκεῖνα
πού θὰ τοῦ συνέβαιναν, ὅπως τὴν ἐναντίον του ἐπανάσταση τῶν
τυράννων, τὴ γρήγορη ἀντιμετώπισή τους καὶ τὸν ἀφανισμό ἐκεῖ-
νων πού θὰ τὸν ἐπιτίθενταν. Καὶ σὲ κάποιον στρατηγὸ πού πῆγε
γιὰ νὰ μάθει ἂν θὰ νικήσει τοὺς Αἰθίοπες τῆς Συήνης, πού βρῖσκε-
ται στὴν ἀρχὴ τῆς Θηβαΐδας, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπιτέθηκαν καὶ ἐρήμω-
σαν τὰ περίχωρά της, εἶπε ὁ πατέρας αὐτοῦ:

Ἐκστρατεύοντας ἐναντίον τους θὰ τοὺς καταλάβεις, θὰ
τοὺς κατακυριεύσεις καὶ θὰ τοὺς ὑποτάξεις καὶ θὰ ἀποκτή-
σεις καλὴ φήμη στοὺς βασιλεῖς.

Ἔτσι πράγματι ἔγινε καὶ τὰ γεγονότα ἐπιβεβαίωσαν τὴν προ-
φητεία. Εἶπε ὅτι ὁ χριστιανικότατος βασιλιὰς Θεοδόσιος θὰ πεθά-
νει μὲ εἰρηνικὸ θάνατο. Εἶχε σὲ ὑπερβολικὸ βαθμὸ τὴν προφητεία,
ὅπως ἀκούσαμε καὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες πού ἔμεναν μαζί του, ἢ ζωὴ
τῶν ὁποίων ἦταν γνωστὴ σ' ὅλους ἐκεῖ, καὶ ὅτι καθόλου δὲν ὑπερ-

οὐδὲν κεχαρισμένον, ἀλλ' ἔλαττόν τι περὶ τοῦ ἀνδρός ὑφηγήσαντο.

Τριβούνου γάρ τινος εἰσελθόντος εἰς αὐτόν, καὶ ἰκετεύοντος συγχωρεῖν ἔλθειν πρὸς αὐτόν τὴν αὐτοῦ γαμετὴν πολλὰ πα-
 5 θοῦσαν, καὶ θέλουσαν αὐτόν θεάσασθαι, ἐπὶ τὴν Σνήνην μέλλουσαν ἀνιέναι, ἵνα δὴ πρότερον περὶ αὐτῆς εὔξηται, καὶ εὐλογήσας αὐτὴν ἀπολύσῃ, ὃ τε μὴ ἑωρακῶς τεσσαρακοστὸν ἤδη ἔτος ἔχων ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐνενηκονταέτης που ὑπάρχων, καὶ μήτε αὐτὸς ἐξελθῶν ποτε, μήτε γυναῖκα ὀφθῆναι αὐτῷ συγχωρῶν, παρη-
 10 τεῖτο θεάσασθαι τὴν ἐλευθέραν ἀλλ' οὐδὲ ἀνὴρ τις εἰσηλθῆ ποτε πρὸς αὐτόν. Ἡυλόγει γὰρ μόνον διὰ θυρίδος καὶ ἠσπάζετο τοὺς προσιόντας, ἐκάστῳ ὑπὲρ τῆς ἰδίας σπουδῆς διαλεγόμενος Ὡς οὖν ἐπέμενε δεόμενος ὁ τριβούνος, εἰ κελεύοι ἤξειν αὐτοῦ τὴν ἐλευθέραν (ἦν γὰρ ὡς ἀπὸ διαστήματος πέντε σημείων τῆς πόλε-
 15 ως ὁ ἀνὴρ εἰς τὴν ἔρημον ἐν τῷ ὄρει διάγων), οὐκ ἐπένευσεν, ἀλλὰ ἀδύνατον εἶναι λέγων, κατηφῆ τὸν ἄνδρα ἀπέπεμπεν. Ἡ δὲ ἐλευθέρα οὐκ ἐπαύετο ἡμέριον διοχλοῦσα καὶ ἐνομότως λέγουσα μηδαμοῦ ἀπιέναι, εἰ μὴ τὸν προφήτην θεάσοιτο. Ὡς δὲ ἀπηγγέ-
 20 λη τῷ μακαρίῳ Ἰωάννῃ παρὰ τοῦ ἀνδρός ὁ τῆς γυναικὸς ὄρκος,

Ὁφθήσομαι αὐτῇ τῇ νυκτὶ ταύτῃ κατ' ὄναρ, καὶ μὴ προσθῆ ἰδεῖν ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί.

Ἀπήγγειλε δὲ τοὺς λόγους τοῦ πατέρος τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ. Καὶ δὴ καθ' ὕπνον ὄρα ἡ γυνὴ τὸν προφήτην πρὸς αὐτὴν ἐρχόμενον,
 25 καὶ φησι:

Τί μοι καὶ σοί, γύναι; Τί τῶν ἐμῶν ὄψεων ἐπεθύμησας;
 Μὴ γὰρ προφήτης εἰμι ἐγώ, ἢ δικαίου τάξιν ἐπέχω; Ἄν-
 θρωπός εἰμι ἁμαρτωλὸς καὶ ὁμοιοπαθὴς ὑμῖν. Ὅμως ἠύ-
 ξάμην ὑπὲρ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρός σου, ἵνα κατὰ
 30 τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθῆ ὑμῖν. Πορεύσθε οὖν ἐν εἰρήνῃ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπηλλάγη. Ἐξυπνος δὲ ἡ γυνὴ γενομένη, ἀπήγγειλε τῷ ἀνδρὶ τὰ τοῦ προφήτου ῥήματα, καὶ τὸ σχῆμα διηγείτο, καὶ εὐχαριστηρίους αὐτῷ φωνὰς διὰ τοῦ ἀνδρός προσεπελύετο.

έβαλαν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀντίθετα μᾶς διηγήθηκαν λιγότερα κάπως γιὰ τὸν ἄνδρα.

Καὶ πράγματι, κάποτε πῆγε σ' αὐτὸν ἓνας τριβοῦνος καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τοῦ ἐπιτρέψει νὰ ἔρθει καὶ ἡ γυναίκα του ποὺ ἔπαθε πολλὰ καὶ ἤθελε νὰ τὸν δεῖ, ἐπειδὴ θὰ ἀνέβαινε στὴ Συήνη, γιὰ νὰ προσευχηθεῖ προηγουμένως γι' αὐτὴν καὶ ἄφοῦ τὴν εὐλογῆσει, νὰ φύγει· αὐτὸς ὅμως, ποὺ ἦταν ἐνενήντα χρόνων καὶ δὲν ἔβλεπε καὶ γιὰ σαράντα χρόνια οὔτε βγῆκε καθόλου, οὔτε ἐπέτρεψε ποτὲ νὰ τὸν δεῖ γυναίκα, δὲν δέχθηκε νὰ τὴν δεῖ· ἀλλ' οὔτε καὶ ἄνδρας μπῆκε ποτὲ στὸ κελλί του. Γιατί εὐλογοῦσε μόνο ἀπὸ τὴ θυρίδα καὶ χαιρετοῦσε τοὺς ἐπισκέπτες, συζητώντας μὲ τὸν καθένα γιὰ τὰ προβλήματα του. Παρ' ὅλο ποὺ ὁ τριβοῦνος τὸν παρακαλοῦσε ἐπίμονα νὰ ἐπιτρέψει νὰ ἔρθει ἡ γυναίκα (γιατὶ ζοῦσε στὴν ἔρημο ἐπάνω στὸ ὄρος σὲ ἀπόσταση πέντε μιλίων ἀπὸ τὴν πόλη) δὲν δέχθηκε, ἀλλ' ἀπέστειλε στενοχωρημένο τὸν ἄνδρα, λέγοντας ὅτι εἶναι ἀδύνατο. Ἡ γυναίκα δὲν σταματοῦσε οὔτε μέρα νὰ ἐνοχλεῖ τὸν ἄνδρα της καὶ νὰ ὀρκίζεται, ὅτι δὲν πάει πουθενὰ ἄλλοῦ, ἂν δὲν ἔβλεπε τὸν προφήτη. Ὅταν ἀνέφερε ὁ ἄνδρας στὸν μακάριο Ἰωάννη τὸν ὄρκο τῆς γυναίκας του, διαπιστώνοντας τὴν πίστη της, εἶπε στὸν τριβοῦνο:

Θὰ τῆς φανερωθῶ σὲ ὄνειρο τὴ νύχτα αὐτή, καὶ νὰ μὴ ἐπιμείνει ἄλλο νὰ δεῖ τὸ σαρκικό μου πρόσωπο.

Ὁ ἄνδρας εἶπε στὴ γυναίκα του τὰ λόγια τοῦ προφήτη. Εἶδε πραγματικὰ ἡ γυναίκα στὸν ὕπνο της τὸν προφήτη νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ τῆς λέγει:

Γυναίκα, γιατί μὲ ἐνοχλεῖς; γιατί θέλεις νὰ δεῖς τὸ πρόσωπό μου; Μήπως ἀραγε εἶμαι προφήτης ἢ ἀνήκω στὴν τάξη τῶν δικαίων; Εἶμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς καὶ ὅμοιος μὲ σᾶς. Ὅμως προσευχήθηκα γιὰ σένα καὶ γιὰ τὸ σπίτι τοῦ ἀνδρα σου, γιὰ νὰ γίνει σύμφωνα μὲ τὴν πίστη σας. Πηγαίνετε λοιπὸν μὲ εἰρήνη.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔξαφανίσθηκε. Ὅταν ξύπνησε ἡ γυναίκα, ἀνακοίνωσε στὸν ἄνδρα της τὰ λόγια τοῦ προφήτη καὶ διηγήθηκε τὸ γεγονός καὶ τοῦ ἔστειλε μὲ τὸν ἄνδρα της τίς εὐχαριστίες της. Ὅταν

Ἰδὼν δὲ αὐτὸς ὁ μακάριος Ἰωάννης προλαβὼν εἶπεν αὐτῶ:

Ἰδοῦ, τὴν ἀξίωσίν σου ἐπλήρωσα. Ἰδὼν γὰρ αὐτὴν ἐπληροφόρησα τοῦ μηκέτι ἰδεῖν με, ἀλλὰ πορεύεσθαι ἐν εἰρήνῃ.

5 Ἄλλου δὲ πραιποσίτου γυνὴ ἀπόντος ἐκνοφόρει. Καὶ δὴ γεννήσασα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τῷ πατρὶ Ἰωάννῃ συνέτυχεν, ἔμελλε κινδυνεύειν λιποψυχήσασα. Ὁ δὲ ἅγιος εὐαγγελίζεται αὐτῶ, λέγων:

Εἰ ἦδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι υἱός σοι σήμερον
10 γεγέννηται, ἐδόξαζες ἂν τὸν Θεόν· ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτοῦ μικροῦ δεῖν ἐκινδύνευσε. Ἀπελθὼν οὖν εὐρήσεις τὸν παῖδα ἐπτά ἡμέρας ἔχοντα, καὶ ἐπιθήσεις αὐτῶ τὸ τοῦ Ἰωάννου ὄνομα καὶ κατ' ἐπιστήμην αὐτὸν ἀναθρέψας, εἰς ἑβδομον ἔτος ἐλθόντα, πρὸς τοὺς μοναχοὺς ἐν τῇ
15 ἐρήμῳ ἀπόστειλον.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἐρχομένους ἀπεδείκνυε τὰ θαυμάσια, τοῖς δὲ ἑαυτοῦ πολίταις συνεχῶς διὰ τὰς αὐτῶν χρει-
ας πρὸς αὐτὸν ἀπιούσι προεδήλου τε καὶ προεγίνωσκε τὰ ἐσόμε-
να καὶ τὰ κρυφίως ἐκάστῳ πεπραγμένα, καὶ περὶ τοῦ Νείλου καὶ
20 περὶ τῆς εὐφορίας αὐτῆς προηγόρευεν. Ὁμοίως δὲ καὶ ἀπειλήν τινα τοῦ Θεοῦ ἐρχομένην ἐπ' αὐτοὺς προαπήγγειλε, καὶ τοὺς αἰτίους διήλεγχε. Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ μακάριος Ἰωάννης, προφανῶς τὰς ἰάσεις οὐκ ἐπετέλει, ἔλαιον δὲ διδοὺς, πλείστους τῶν καμνόντων ἐθεράπευεν.

25 Συγκλητικῶ γὰρ τινος γυνὴ τὰς ὀράσεις ἀποβαλοῦσα καὶ λευκώματα κατὰ τῶν κορῶν ποιήσασα, ἠξίου πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα πρὸς αὐτὸν ἀπαχθῆναι. Ὁ δὲ, ὡς ἔλεγε, γυναικὶ αὐτὸν μηδ' ὄλως συντετυχηκέναι· ἡ δὲ παρεκάλει μόνον αὐτῶ δηλωθῆναι, καὶ εὐχὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐκτελέσαι. Ὁ δὲ ὡς ἐποίησε, καὶ
30 ἔλαιον ἀπέστειλε, χρισαμένη τοὺς ὀφθαλμούς, τρίτον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβλεψε, καὶ τῷ Θεῷ φανερῶς ἠὺχαρίστησε.

Ἐπτά γὰρ ἡμεν ἀδελφοὶ ξένοι πάντες ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Νι-
τρίας, ἐγὼ τε καὶ οἱ περὶ τὸν μακάριον Εὐάγριον, Ἀλβῖνον, καὶ
Ἀμμώνιον. Ἐζητοῦμεν μαθεῖν τὴν ἀκριβείαν τίς ἡ ἀρετὴ τοῦ
35 ἀνδρός Λέγει οὖν Εὐάγριος:

τὸν εἶδε ὁ μακάριος Ἰωάννης τοῦ εἶπε πρῶτος:

Νὰ λοιπὸν, πραγματοποιήσῃς τὴν ἀξίωσίν σου. Γιατὶ τὴν εἶδα καὶ τὴν πληροφόρησα νὰ μὴ μὲ δεῖ πιά, ἀλλὰ νὰ ζεῖ με εἰρήνῃ.

Ἡ γυναίκα κάποιου ἄλλου ἀξιωματοῦχου, ἐνῶ αὐτὸς ἀπουσίαζε, γέννησε. Γέννησε τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ ἄνδρας τῆς συνάντησε τὸν πατέρα Ἰωάννη, καὶ παρὰ λίγο νὰ κινδυνέψῃ, γιατί λιποψύχησε.

Ὁ ἅγιος τοῦ ἀνακοίνωσε τὸ εὐχάριστο μήνυμα λέγοντας:

Ἄν γνώριζες τὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι σήμερον γεννήθηκε ὁ γιὸς σου, θὰ δόξαζες τὸν Θεό· ἢ μητέρα του ὅμως λίγο ἔλειψε νὰ πεθάνῃ. Πηγαίνοντας ἐκεῖ θὰ βρεῖς τὸ παιδί σου ἑπτὰ ἡμερῶν καὶ θὰ τοῦ δώσεις τὸ ὄνομα Ἰωάννης· ἀφοῦ τὸ ἀναθρέψῃς με σύνεση μέχρι νὰ γίνῃ ἑπτὰ χρόνων, νὰ τὸ στείλῃς στὴν ἔρημο, στοὺς μοναχοὺς.

Καὶ αὐτὰ βέβαια τὰ θαύματα τὰ φανέρωνε σὲ ἐκείνους ποὺ ἔρχονταν ἀπέξω, ἐνῶ στοὺς δικούς του ποὺ ἔρχονταν συνέχεια γιὰ τὶς ἀνάγκες τους, τοὺς φανέρωνε ἀπὸ πρὶν καὶ τοὺς γνώριζε ἐκεῖνα ποὺ θὰ γίνον, τὶς κρυφές πράξεις τοῦ καθενός, καὶ ἀκόμα προέλεγε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Νεῖλο ποταμὸ καὶ γιὰ τὴν ἴδια τὴν εὐφορία του. Παρόμοια φανέρωνε κάθε ἀπειλή ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἔλεγε τοὺς ὑπαίτιους. Ὁ ἴδιος βέβαια ὁ μακάριος Ἰωάννης δὲν θεράπευε φανερά, δίνοντας ὅμως λάδι, θεράπευε πέρα πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀρρώστους.

Ἡ γυναίκα λοιπὸν κάποιου συγκλητικοῦ ἔχασε τὸ φῶς τῆς καὶ φγάζοντας λευκώματα στὰ μάτια τῆς, ζητοῦσε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ ὁ ἄνδρας τῆς σ' αὐτόν. Καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος τῆς ἔλεγε, ὅτι ποτέ του δὲν συνάντησε γυναίκα, τὸν παρακαλοῦσε μόνο νὰ τοῦ τὸ ἀνακοινώσουν καὶ νὰ προσευχηθεῖ γι' αὐτήν. Μόλις ἐκεῖνος τὸ ἔκανε καὶ τῆς ἔστειλε λάδι καὶ ἄλειψε με αὐτὸ τὰ μάτια τῆς, μετὰ τρεῖς μέρες εἶδε καὶ εὐχαρίστησε φανερὰ τὸν Θεό.

Ἦμασταν ἑπτὰ ξένοι ἀδελφοὶ συνολικὰ στὴν ἔρημο τῆς Νιτρίας, ἐγώ, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ διέμεναν μαζί με τοὺς μακάριους Εὐ-άγριο, Ἀλβῖνο καὶ Ἀμμώνιο. Θέλαμε νὰ μάθομε με ἀκρίβεια τὴν ἀρετὴ τοῦ ἄνδρα. Μᾶς λέγει λοιπὸν ὁ Εὐάγριος:

Ἡδέως ἐμάνθανον παρὰ τοῦ εἰδότος δοκιμάζειν νοῦν
καὶ λόγον, ποταπὸς εἴη ὁ ἀνὴρ. Ἐὰν γὰρ μάθω, ἵνα αὐτῷ
συντύχω· ἐὰν δὲ μὴ μάθω αὐτοῦ τὴν πολιτείαν, οὐκ
ἀπέρχομαι ἕως τοῦ ὄρους.

5 Ἀκούσας οὖν ἐγὼ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς, ἤσυχάσας μίαν ἡμέ-
ραν, τὴν ἄλλην ἀποκλείω μου τὸ κελλίον, καὶ τῷ Θεῷ παραθέμε-
νος ἐμαντόν, καὶ αὐτὸς ἐσκύλην ἕως Θηβαΐδος. Καὶ ἔφθασα δι'
ἡμερῶν δεκαοκτῶ, τὰ μὲν πεζεύσας, τὰ δὲ πλεύσας ἐν τῷ πο-
ταμῷ· ὁ καιρὸς δὲ ἦν τῆς ἀναβάσεως, ἐν ᾧ νοσοῦσι πολλοί, ὁ δὲ
10 καὶ ὑπέστην. Ἀπελθὼν οὖν εὗρον αὐτοῦ κεκλεισμένον τὸ προει-
σοδικὸν μέγιστον, ἐν ᾧ ἐχώρουν ἄνδρες ὡς ἑκατόν, καὶ κλειδίῳ
ἀποκλείοντες, κατὰ Σάββατον καὶ Κυριακὴν μόνον ἀνοίγοντες.
Μαθὼν οὖν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐκέλειστο, ἤσυχάσας ἕως τοῦ Σαβ-
βάτου, καὶ παραγενόμενος ὥραν δευτέραν ἐπὶ συντυχίᾳ τοῦ
15 δικαίου ἀνδρός, εὗρον αὐτὸν τῇ θυρίδι παρακαθεζόμενον, δι' ἣν
ἐδόκει παρακαλεῖν τοὺς παρατυγχάνοντας. Ἀσπασάμενος οὖν
ἐμέ, ἔλεγε δι' ἑρμηνέως:

Πόθε εἶ, καὶ τί παραγέγονας; Στοχάζομαι γὰρ σε τῆς
συννοδίας εἶναι τῆς Εὐαγρίου.

20 Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ λαλούντων ἡμῶν εἰσηλθεν ὁ ἄρχων τῆς χώρας,
Ἀλύπιος ὀνόματι, οὗ προσδραμόντος ἀφήκε τὴν πρὸς ἐμέ ὀμι-
λίαν ὁ μέγας. Ἀναχωρήσας οὖν ὀλίγον ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τό-
πον εἰς τὸ πόρρωθεν. Ἐπὶ πολὺ δὲ συνομιλούντων αὐτῶν ἡκη-
δίασα, καὶ ἀκηδιάσας κατεγόγγυσα τοῦ καλογήρου, εἰς ἐμέ μὲν
25 καταφρονήσαντος, τιμήσαντος δὲ ἐκεῖνον. Καὶ ἐπὶ τούτῳ σιαν-
θεῖς τὴν διάνοιαν, ἐσκεπτόμην ἀναχωρῆσαι καταφρονήσας αὐ-
τοῦ. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος τὸν ἑρμηνέα,
Θεόδωρον ὀνόματι, λέγει αὐτῷ:

Ἀπελθε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ ἐκείνῳ, μὴ μικροψύχει, ἄρτι
30 ἀπολύω τὸν ἡγεμόνα, καὶ λαλῶ σοί.

Ἐγνων οὖν ἀκριδῶς πνευματικὸν αὐτὸν εἶναι καὶ προγινώ-
σκειν πάντα, καὶ τούτῳ προσχὼν μᾶλλον προσεκαρτέρον. Ἐξ-
ελθόντος οὖν τοῦ ἡγεμόνος, προσκαλεῖται με καὶ λέγει μοι:

Διὰ τί ἐβλάβης κατ' ἐμοῦ; τί ἄξιον βλάβης εὗρες ἐν ἐμοί;
35 Ὅτι ἐκεῖνα ἐλογίσω, ἅπερ οὔτε ἐμοὶ πρόσεστιν, οὔτε σοί

Εὐχαρίστως θὰ μάθαινα ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ ξέρει νὰ ἐξετάζει τὴ σκέψη καὶ τὸ λόγο, τί εἶδους εἶναι ὁ ἄνδρας. Θὰ μάθω, καὶ θὰ τὸν συναντήσω· ἂν δὲν μάθω τὴ ζωὴ του, δὲν φεύγω οὔτε μέχρι τὸ βουνό.

Μόλις τὸ ἄκουσα ἐγώ, χωρὶς νὰ πῶ τίποτε σὲ κανέναν, ἠσύχασα μιὰ μέρα, τὴν ἄλλη μέρα ἔκλεισα τὸ κελλί μου καί, ἐναποθέτοντας τὸν ἑαυτό μου στὸν Θεό, ἔφθασα μέχρι τὴ Θηβαΐδα. Ἐφθασα σὲ δεκαοκτὼ μέρες, προχωρώντας ἄλλοτε πεζός, καὶ ἄλλοτε πλέοντας στὸν ποταμό· ἦταν ὁ καιρὸς τῆς ἀναβάσεως, κατὰ τὸν ὅποιο ἄρρωσταίνουν πολλοί, πράγμα ποῦ ἔπαθα καὶ ἐγώ. Φθάνοντας βρῆκα κλειστό τὸ χῶρο ὑποδοχῆς. Ἀργότερα ἔκτισαν οἱ πατέρες μεγάλο χῶρο, ὅπου χωροῦσαν μέχρι ἑκατὸ ἄνδρες. Κλείδωναν καὶ ἀνοίγαν μόνο Σάββατο καὶ Κυριακή. Ἀφοῦ ἔμαθα γιατί ἦταν κλειστό, ἠσύχασα μέχρι τὸ Σάββατο, καὶ πηγαίνοντας νὰ συναντήσω τὸν δίκαιο τὴν δεύτερη ὥρα, τὸν βρῆκα νὰ κάθεται στὴ θυρίδα, ἀπὸ τὴν ὁποία τὸν εἶδα νὰ συμβουλευε τοὺς ἐπισκέπτες. Ἀφοῦ μὲ χαιρέτησε, μοῦ εἶπε μὲ διερμηνέα:

Ἀπὸ ποῦ εἶσαι καὶ γιατί ἦρθες; Γιατί νομίζω ὅτι ἀνήκεις στὴ συνοδία τοῦ Εὐαγρίου.

Καὶ ἐνῶ συζητούσαμε, ἦρθε ὁ ἄρχοντας τῆς χώρας, κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Ἀλύπιος. Ὄταν πλησίασε αὐτός, σταμάτησε τὴ συνομιλία μαζί μου. Ὑποχώρησα λοιπὸν ἐγώ λίγο καὶ τοὺς ἄφησα χῶρο στὸ ἐσωτερικό. Ἐπειδὴ συνομιλοῦσαν γιὰ πολλὴ ὥρα, βαρέθηκα καὶ γόγγυσα ἐναντίον τοῦ καλόγηρου, ποῦ καταφρόνησε ἐμένα, καὶ τίμησε ἐκεῖνον. Τόσο πολὺ σκοτίσθηκε τὸ μυαλό μου, ποῦ σκεφτόμουν νὰ φύγω, περιφρονώντας τον. Κάλεσε τότε ὁ δούλος τοῦ Χριστοῦ τὸ διερμηνέα, μὲ τὸ ὄνομα Θεόδωρος, καὶ τοῦ εἶπε:

Πήγαινε, πές σὲ ἐκεῖνον τὸν ἀδελφό· Μὴ μικροψυχεῖς· σὲ λίγο θ' ἀφήσω τὸν ἡγεμόνα καὶ θὰ μιλήσω μαζί σου.

Κατάλαβα ὅτι αὐτός εἶναι πραγματικὸς πνευματικὸς καὶ τὰ γνωρίζει ὅλα ἀπὸ πρῖν. Ἀπ' αὐτὸ πῆρα δύναμη καὶ περίμενα εὐκολότερα. Ὄταν λοιπὸν ἔφυγε ὁ ἡγεμόνας, μὲ φωνάζει καὶ μοῦ λέγει:

Γιατί σκανδαλίσθηκες μαζί μου; τί πράγμα βρῆκες σὲ μένα ἄξιο σκανδαλισμοῦ; Σκέφθηκες μήπως ἐκεῖνα ποῦ οὔτε σὲ

ἔπρεπεν ἐκεῖνα λογίσασθαι. Ἡ οὐκ οἶδας ὅτι γέγραπται,
 «Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς
 ἔχοντες»; Σὲ ὅτε θέλω, εὐρίσκω, καὶ σὺ ἐμέ. Καὶ ἐγὼ σε
 μὴ παρακαλέσω, ἄλλοι σε ἀδελφοὶ παρακαλοῦσι καὶ ἄλ-
 5 λοὶ πατέρες. Οὗτος δὲ ἔκδοτος ἐκδεδομένος τῷ διαβόλῳ
 διὰ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ ἐὰν βραχεῖαν ἀνα-
 πνεύσας ὄραν ὥσπερ τις αὐστηρὸν ὄραπετεύσας δεσπό-
 την οἰκέτης, οὕτω καὶ οὗτος βραχεῖαν ὄραν εὐρῶν παρε-
 γένητο πρὸς ἡμᾶς τοῦ ὠφελῆθῆναι. Ἄτοπον οὖν ἡμᾶς
 10 ἦν καταλείψαντας ἐκεῖνον, σοὶ προσδιατρίψαι, σοῦ ἀ-
 διαλείπτως τῇ σωτηρίᾳ σχολάζοντος

Παρακαλέσας οὖν αὐτὸν ἐγὼ εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπληροφορή-
 θην τελείως, ὅτι ὄντως ἀνὴρ ἐστὶ πνευματικός. Τότε χαριεντιζό-
 μενός μοι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ εἰς τὴν ἀριστεράν μου σιαγόνα
 15 ἠρέμα ἐκόσσισεν, καὶ λέγοι μοι:

Πολλά σε μένουσι θλίψεις, καὶ πολλὰ ἐπολεμήθης, ἐξ-
 ελθεῖν τῆς ἐρήμου, καὶ ἐδειλάνθης καὶ ὑπερέθου. Εὐσε-
 βεῖς δέ σοι προφάσεις καὶ εὐλόγους δῆθεν φέρων ὁ δαί-
 μων ἀναρριπίζει. Ὑπέθετο γάρ σοι καὶ τὴν τοῦ πατέρος
 20 σου ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν κατήχησιν τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ
 τῆς ἀδελφῆς σου εἰς τὸν μονήρη βίον. Ἴδε οὖν σοι εὐαγ-
 γελίζομαι, ἀμφότεροι ἐσώθησαν. Ἀπετάξαντο γάρ, καὶ
 ὁ πατήρ σου ζῆσαι ἔχει ἀκμὴν ἄλλα ἔτη ἑπτὰ. Ἐγκαρ-
 τέρει οὖν σὺ τῇ ἐρήμῳ καὶ μὴ τούτων χάριν θελήσης
 25 ἀπελθεῖν ἐν τῇ πατρίδι σου. Γέγραπται γάρ· «Οὐδεὶς ἐπι-
 βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ
 ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ».

Ὁφελῆθεις οὖν ἐγὼ ἐκ τῶν ῥημάτων τοῦ θεοπνεύστου ἀνδρὸς
 καὶ στυφθεὶς ἱκανῶς, ἠὲ χαρίστησα τῷ Θεῷ τὰς ἐλαννούσας με

μένα ταιριάζουν, οὔτε ἐσὺ ἔπρεπε νὰ τὰ σκεφθεῖς; Ἡ δὲν γνωρίζεις ὅτι ἔχει γραφεῖ, «Δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ γιατροὺ οἱ ὑγιεῖς, ἀλλὰ οἱ ἄρρωστοι»³⁷; Ἐσένα σὲ βρίσκω ὅποτε θέλω· τὸ ἴδιο καὶ σὺ ἔμένα. Κι ἂν ἀκόμα δὲν σὲ συμβουλέψω ἐγὼ, σὲ συμβουλεύουν ἄλλοι ἀδελφοὶ καὶ ἄλλοι πατέρες. Αὐτὸς ὅμως εἶναι παραδομένος στὸν διάβολο ἐξαιτίας τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ δραπετεύει γιὰ λίγο σὰν δοῦλος ποὺ ἔχει αὐστηρὸ δεσπότη. Ἔτσι καὶ αὐτὸς, βρίσκοντας λίγη ὥρα ἐλεύθερη, ἦρθε ἐδῶ γιὰ νὰ ὠφεληθεῖ. Θὰ ἦταν παράλογο λοιπὸν νὰ ἀφήναμε ἐκεῖνον, καὶ νὰ ἀσχολοῦμασταν μὲ σένα, μὲ σένα ποὺ φροντίζεις γιὰ τὴ σωτηρία σου χωρὶς διακοπή.

Ὅταν τὸν παρακάλεσα νὰ προσευχηθεῖ γιὰ μένα, κατάλαβα ἀπόλυτα, ὅτι πράγματι εἶναι πνευματικὸς ἄνδρας. Τότε χαριτολογώντας χτύπησε ἀπαλὰ μὲ τὸ δεξιὸ τοῦ χέρι τὸ ἀριστερὸ μου μάγουλο καὶ μοῦ εἶπε:

Ἔχεις πολλὰς θλίψεις καὶ πολὺ πολεμήθηκες νὰ βγεῖς ἀπὸ τὴν ἔρημο καὶ δεΐλιασες, ἀλλ' ὅμως τὸ ξεπέρασες. Ὁ δαίμονας φουντώνει τὰ πάθη σου μὲ εὐσεβεῖς καὶ λογικὲς δῆθεν προφάσεις. Σοῦ ἔβαλε στὸ μυαλό σου καὶ τὴν ἐπιθυμία τοῦ πατέρα σου, καὶ τὴν κατήχηση τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ τῆς ἀδελφῆς σου στὴ μοναχικὴ ζωή. Σοῦ δίνω αὐτὴ τὴ στιγμή τὴν εὐχάριστη εἶδηση, ὅτι σώθηκαν καὶ οἱ δύο. Γιατὶ ἀπαρνήθηκαν τὰ πράγματα τοῦ διαβόλου, καὶ ὁ πατέρας σου θὰ ζήσει ἑπτὰ ἀκόμα χρόνια. Δεῖξε λοιπὸν ὑπομονὴ στὴν ἔρημο καὶ νὰ μὴ θελήσεις νὰ πᾶς στὴν πατρίδα σου γιὰ χάρη τους. Γιατὶ ἔχει γραφεῖ· «Κανένας ποὺ βάζει τὸ χέρι του στὸ ἀλέτρι καὶ γυρίζει πίσω, δὲν θὰ εἶναι κατάλληλος γιὰ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»³⁸.

Ἄφοῦ ὠφελήθηκα λοιπὸν ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ θεόπνευστου ἀνδρα καὶ ἐνδυναμώθηκε ὁ ἑαυτός μου ἀρκετά, εὐχαρίστησα τὸν Θεὸ ποὺ ἔμαθα μὲ τὴν πρόγνωση τοῦ ἁγίου ἀνδρα, ὅτι οἱ προφάσεις ποὺ ἤθελαν νὰ μὲ ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν ἔρημο τελικὰ πραγματοποιή-

37. Λουκᾶ 5, 31.

38. Λουκᾶ 9, 63.

προφάσεις ἠνυσμένας μαθὼν τῇ προγνώσει τοῦ ἁγίου ἀνδρός.
 Εἶτα πάλιν λέγει μοι χαριεντιζόμενος:

Θέλεις ἐπίσκοπος γενέσθαι;

Ἐγὼ δὲ λέγω αὐτῷ, ὅτι:

5 Εἰμί

Ὁ δὲ λέγει μοι:

Ποίας πόλεως;

Λέγω αὐτῷ:

Εἰς τὰ μαγειρεῖα, εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς τὰς τραπέζας, εἰς
 10 τὰ κεράμια, ἐπισκοπῶ αὐτά. Καὶ ἐὰν ἦ οἶνος ὄξινος,
 ἀφορίζω αὐτόν, τὸν δὲ χρηστόν πίνω. Ὁμοίως ἐπισκοπῶ
 καὶ τὴν χύτραν καὶ ἐὰν λείπη ἄλας ἢ τι τῶν ἀρτυμάτων,
 ἐκβάλλω εἰς αὐτὴν καὶ ἀρτύω αὐτήν, καὶ οὕτως αὐτὴν
 ἐσθίω. Αὕτη μού ἐστιν ἡ ἐπισκοπὴ. Ἐχειροτόνησε γάρ
 15 με ἡ γαστρομαργία.

Λέγοι μοι ὁ μακάριος μειδιάσας

Ἄφες τὰ παίγνια. Ἐπίσκοπος ἔχεις χειροτονηθῆναι, καὶ
 πολλὰ καμεῖν καὶ θλιθῆναι. Εἰ τοίνυν φεύγεις θλίψεις,
 μὴ ἐξέλθῃς τῆς ἐρήμου. Ἐν γὰρ τῇ ἐρήμῳ σε ἐπίσκοπον
 20 χειροτονησαὶ οὐδεὶς δύναται.

Ἀναχωρήσας οὖν αὐτοῦ, ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τό-
 πον μου τὸν συνήθη, αὐτὰ ταῦτα διηγησάμενος τοῖς ἁγίοις πα-
 τράσιν τὰ περὶ τοῦ θεσπεσίου καὶ πνευματοφόρου ἀνδρός. Οἵ-
 τινες, μετὰ δύο μῆνας διαπλεύσαντες, ἦλθον καὶ συνέτυχον τού-
 25 τῷ τῷ μακαρίῳ. Ἐγὼ δὲ ὁ ἄθλιος τῶν ῥημάτων αὐτοῦ ἐπελαθό-
 μην, καὶ μετὰ τρία ἔτη ἠρρώστησα ἀρρωσίαν τὴν ἀπὸ σπλη-
 νός καὶ στομάχου, καὶ κεῖθεν ἀπεστάλην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
 παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Εἰς ὕδρωπα γὰρ λοιπὸν ἐμελάτα τὸ πάθος.
 Ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρέων πάλιν συνεβούλευσάν μοι οἱ ἰατροὶ τῶν
 30 ἀέρων ἕνεκεν καταλαμβάνειν με τὴν Παλαιστίνην. Ἐχει γὰρ λε-
 πτοτέρους ἀέρας ὡς πρὸς τὴν κρᾶσιν τὴν ἡμετέραν. Ἀπὸ τῆς
 Παλαιστίνης πάλιν κατέλαβον τὴν Βιθυνίαν, καὶ ἐν ταύτῃ, οὐκ
 οἶδα πῶς εἶπω, εἴτε καὶ ἐξ ἀνθρωπίνης σπουδῆς, εἴτε καὶ ἐξ εὐ-
 δοκίας τοῦ κρείττονος, μόνος ὁ Θεὸς ἂν εἶδείη, κατηξιώθην τῆς

ήθηκαν πρὸς ὄφελός μου. Στὴ συνέχεια μου λέγει πάλι χαριτολογώντας:

Θέλεις νὰ γίνεις ἐπίσκοπος;

Καὶ ἐγὼ τοῦ λέγω:

Εἶμαι.

Μου λέγει αὐτός:

Ποιᾶς πόλεως;

Τοῦ λέγω:

Στὰ μαγειρεῖα, τὰ καπηλειά, τὶς τράπεζες καὶ τὰ κεραμικὰ δοχεῖα· αὐτὰ ἐποπτεύω. Ἐάν τὸ κρασὶ εἶναι ξυνὸ τὸ ἀπορρίπτω· ἂν πάλι εἶναι καλὸ, τὸ πίνω. Παρόμοια ἐποπτεύω καὶ τὴ χύτρα· ἂν λείπει ἀλάτι ἢ κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀρτύματα τὸ ρίχνω σ' αὐτὴν καὶ νοστιμίζω τὸ περιεχόμενό της, καὶ ἔπειτα τρώγω. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπισκοπὴ μου. Γιατὶ μὲ χειροτόνησε ἡ γαστριμαργία.

Μου λέγει ὁ μακάριος χαμογελώντας:

Ἐφησε τὰ παιχνίδια. Πρόκειται νὰ χειροτονηθεῖς ἐπίσκοπος, καὶ θὰ πάθεις πολλὰ καὶ θὰ στενοχωρηθεῖς. Ἐάν ὅμως θέλεις ν' ἀποφύγεις τὶς θλίψεις, μὴν βγεῖς ἀπὸ τὴν ἔρημο. Γιατὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ σὲ χειροτονήσῃ ἐπίσκοπος τὴν ἔρημο.

Ἐφύγα ἀπὸ αὐτόν, ἐπέστρεψα στὴν ἔρημο, στὸν συνηθισμένο μου τόπο, καὶ διηγήθηκα στοὺς ἅγιους πατέρες ὅλα αὐτὰ γιὰ τὸν θεσπέσιο καὶ πνευματοφόρο ἄνδρα. Αὐτοὶ μετὰ ἀπὸ δύο μῆνες πῆγαν μὲ πλοῖο καὶ συνάντησαν κι αὐτοὶ αὐτόν τὸν μακάριο. Ἐγὼ ὁ ἄθλιος ὅμως ξέχασα τὰ λόγια του καὶ ἐπειδὴ ἀρρώστησα μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια στὴ σπλήνα καὶ τὸ στομάχι, μὲ ἔστειλαν οἱ ἀδελφοὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ ἀρρώστια ἐξελισσόταν μᾶλλον σὲ ὑδρωπικία. Ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια πάλι μὲ συμβούλεψαν οἱ γιατροὶ νὰ μεταβῶ στὴν Παλαιστίνην ἕξαιτίας τῶν ἀνέμων. Γιατὶ ἔχει πρὸ λεπτοῦς ἀνέμους, κατάλληλους γιὰ τὴν ἰδιοσυγκρασία μου. Ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην πάλι πῆγα στὴ Βιθυνία, καὶ σ' αὐτὴν, εἴτε ἀπὸ ἀνθρώπινη φροντίδα, εἴτε ἀπὸ ἀνώτερη θέληση, δὲν ξέρω τί νὰ πῶ, μόνο ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ τὸ γνωρίζῃ, καταξιώθηκα νὰ χειρο-

ὑπὲρ ἐμὲ χειροτονίας, κοινωνήσας τῇ περιστάσει τῇ κατὰ τὸν μακάριον Ἰωάννην. Καὶ ἐπὶ ἔνδεκα μῆνας ἐν ζοφερῷ κελίῳ κρυπτόμενος, ἐμνήσθην τοῦ μακαρίου καὶ θαυμασίου ἀνδρός ἐκείνου, ὅτι ταῦτά μοι προεῖρηκεν, ἅπερ νῦν ὑπέστην.

5 Διηγῆσατό μοι δὲ καὶ τοῦτο ὁ μέγας ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, ὡς ὀφείλων με διὰ τοῦ διηγήματος εἰς τὴν ὑπομονὴν ἀγαγεῖν τῆς ἐρήμου πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῆς χωρισθῆναι, λέγων μοι τοῦτο, ὅτι:

10 Τεσσαρακονταοκτῶ ἔτη ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ· οὐ γυναικὸς πρόσωπον εἶδον, οὐ νομίσματος, οὐ μασσώμενόν μέ τις εἶδεν, οὐκ ἐσθίοντα, οὐ πίνοντά με εἶδε τις πώποτε. Ἀναχωρήσας οὖν αὐτοῦ, ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον μου τὸν συνήθη, αὐτὰ ταῦτα διηγησάμενος τοῖς ἁγίοις πατράσι τὰ περὶ τοῦ θεσπεσίου ἀνδρός, οἳ τινες μετὰ δύο μῆνας μετα-
15 πλεύσαντες ἦλθον, καὶ συνέτυχον αὐτῷ, καὶ αὐτοὶ ἡμῖν διηγῆσαντο.

Πρὸς αὐτὸν δὲ ἀπελθόντας ἠσπάσατο ἡμᾶς, φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἐκάστῳ προσιλαρευόμενος. Καὶ ἠξιοῦμεν αὐτὸν εὐθύς εὐχὴν τελέσαι πρῶτον ὑπὲρ ἡμῶν (τοῦτο
20 γὰρ ἔθος τοῖς πατράσιν ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ). Ὁ δὲ ἐτύθετο μὴ ἄρα τις κληρικὸς ἐν ἡμῖν εἴη. Ὡς δὲ ἔφημεν πάντες μὴ εἶναι, περιδλεψάμενος ἅπαντας, ἐπέγνω τὸν κεκρυμμένον (ἦν δὲ ἄρα εἰς ἕξ ἡμῶν τῆς διακονίας ἠξιωμένος, ἐνὸς ἀδελφοῦ αὐτὸ τοῦτο ξυνειδότης μόνου, ᾧ καὶ
25 παρήγγειλε μηδενὶ φράζειν, ταπεινοφροσύνης ἕνεκα, καὶ ὅτι ἐν συγκρίσει τοιούτων ἁγίων καὶ τῆς προσηγορίας τῶν Χριστιανῶν μόλις ἑαυτὸν ἄξιον ἠγεῖτο, μήτιγε τοῦ ἀξιώματος). Τῇ χειρὶ οὖν ἐπιδεικνὺς αὐτόν, πᾶσιν ἔλεγεν:

30 Οὗτος διάκονός ἐστι.

Τοῦ δὲ συνεχῶς ἀρνούμενου καὶ λαθεῖν πειρωμένου, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρός, ἐκ τῆς θυρίδος ἐφίλει, καὶ νουθετῶν παρεκάλει, λέγων:

Μὴ ἀθέτει τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τέκνον, μηδὲ ψεύση

τονηθῶ, λόγω τῆς ἀναμείξεώς μου στὰ σχετικά μὲ τὸν μακάριο Ἰωάννη γεγονότα³⁹. Καὶ ἀφοῦ ἔμεινα κρυμμένος γιὰ ἔνδεκα μῆνες σὲ σκοτεινὸ κελλί, θυμήθηκα τὸν μακάριο καὶ θαυμάσιο ἐκεῖνο ἄνθρωπο, ὅτι μοῦ εἶχε πεῖ τότε αὐτά, τὰ ὁποῖα ἔπαθα τώρα.

Μοῦ διηγήθηκε καὶ αὐτὸ ὁ μεγάλος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, μὲ σκοπὸ νὰ μὲ ὀδηγήσει μὲ τὴ διήγηση σὲ ὑπομονὴ στὴν ἔρημο, γιὰ νὰ μὴ φύγω ποτὲ ἀπὸ αὐτήν. Μοῦ εἶπε λοιπὸν:

Σαράντα ὀχτῶ χρόνια ἔχω σ' αὐτὸ τὸ κελλί, καὶ δὲν εἶδα οὔτε πρόσωπο γυναίκας, οὔτε νόμισμα· ποτὲ δὲν μὲ εἶδε κανεὶς νὰ μασᾶω, οὔτε νὰ τρώγω, οὔτε νὰ πίνω.

Φεύγοντας λοιπὸν ἀπὸ αὐτόν, πῆγα στὴν ἔρημο στὸν συνηθισμένο μου τόπο, καὶ διηγήθηκα στοὺς ἅγιους πατέρες τὰ σχετικά μὲ τὸν θεσπέσιο ἄνδρα, οἱ ὁποῖοι μετὰ ἀπὸ δύο μῆνες πῆγαν κι αὐτοὶ πλέοντας μὲ πλοῖο καὶ τὸν συνάντησαν, καὶ αὐτοὶ μᾶς διηγήθηκαν.

Φτάνοντας σ' αὐτόν, μᾶς ἀσπᾶσθηκε, χαιρετώντας καὶ μιλώντας μὲ τὸν καθένα μας μὲ χαρούμενο πρόσωπο. Τοῦ ζητήσαμε ἀμέσως νὰ προσευχηθεῖ στὴν ἀρχὴ γιὰ μᾶς (γιατι αὐτὸ εἶναι ἔθιμο σ' ὅλους τοὺς Αἰγύπτιους πατέρες). Αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του ζήτησε νὰ πληροφορηθεῖ μήπως εἶναι κανένας μας κληρικός. Ὄταν εἶπαμε ὅλοι, ὅτι δὲν ὑπάρχει, ἔρριξε μὰ ματιὰ γύρω σὲ ὅλους μας καὶ ξεχώρισε αὐτόν πού κρυβόταν (ἦταν κάποιος ἀξιωμένος μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ διακόνου καὶ τὸ γνώριζε μόνο ἓνας ἀδελφός, στὸν ὁποῖο εἶπε νὰ μὴν πεῖ τίποτε ἀπὸ ταπείνωση, γιατί σὲ σύγκριση μὲ τέτοιους ἁγίους μόλις πού θεωροῦσε ἄξιο τὸν ἑαυτὸ του γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, καὶ ὄχι βέβαια γιὰ τὸ ἀξίωμα). Δείχνοντας λοιπὸν αὐτόν μὲ τὸ χέρι του, εἶπε σὲ ὅλους:

Αὐτὸς εἶναι διάκονος.

Ἐνῶ αὐτὸς συνέχεια ἀρνιόταν καὶ προσπαθοῦσε νὰ διαφύγει, πιάνοντας τὸ χέρι του, τὸν φιλοῦσε ἀπὸ τὴ θυρίδα καὶ τὸν νουθετοῦσε λέγοντας:

Παιδί μου, μὴ ἀπορρίπτεις τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, οὔτε νὰ λὲς

39. Δηλαδή τοῦ Ἰωάννη Χρυσοστόμου.

ἀρνούμενος τὴν δωρεὰν αὐτοῦ Χριστοῦ. Τὸ γὰρ ψεῦ-
 δός ἐστιν ἀλλότριον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Χριστιανῶν,
 καὶ ἐπὶ μικρῷ, καὶ ἐπὶ μεγάλῳ γένηται πράγματι· καὶ
 διὰ τόδε χρήσιμον γένηται, ὅμως οὐδέ ἐστιν ἐπαινετόν,
 5 τοῦ Σωτῆρος εἰπόντος, ὅτι «τὸ ψεῦδος ἐκ τοῦ πονηροῦ
 ἐστιν».

Ὁ δὲ ἐλεγχθεὶς ἠσύχασεν, καταδεξάμενος αὐτοῦ τὴν
 πραεῖαν ἐπιτίμησιν. Εὐξαμένων δὲ ἡμῶν καὶ τὴν εὐχὴν
 πληρωσάντων, εἷς ἐξ ἡμῶν ἀδελφὸς τριταίῳ ἤδη πυρετῷ
 10 δεινῶς συνεχόμενος, ἠξίου θεραπευθῆναι. Εἰπόντος δὲ
 τοῦ πατέρος πρὸς αὐτὸν συμφέρειν αὐτῷ τέως τὴν κάκω-
 σιν δι' ὀλιγοπιστίαν αὐτῷ προσγενομένην, ὅμως ἐπιδούς
 ἔλαιον ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀλείφεσθαι. Ἀλειψαμένου δὲ
 αὐτοῦ πᾶν ὃ τι καὶ εἶχεν ἔνδοθεν διὰ τοῦ στόματος ἤνεγ-
 15 κεν, καθόλου τοῦ πυρετοῦ ἀπαλλαγείς, καὶ οἰκείους πο-
 σὶν ἐπὶ τὴν ξενίαν ἀνεχώρησεν. Ἦν δὲ ἰδεῖν αὐτὸν ἐνε-
 νηκοστὸν ἔτος ἤδη ἄγοντα, τετηγμένον ὄλω τῷ σώματι
 ὡς ὑπὸ ἀσκήσεως μηδὲ τὸν πώγωνα φῦναι εἰς τὸ πρόσω-
 πον. Ἦσθιε γὰρ οὐδὲν ἕτερον, πλὴν ὀπώρας, καὶ τοῦτο
 20 μετὰ τὴν ἡλίου δύσιν, ἐν τοιούτῳ γῆρα πολλὰ προασκή-
 σασ πρότερον, καὶ μήτε ἄρτου μετείληφώς, μήτε ὄσα διὰ
 πυρὸς ἔχει τὴν χρεῖαν.

Κελεύσαντος δὲ αὐτοῦ καθεσθῆναι, ἠὲ χαριστοῦμεν
 τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ συντυχίας. Ὁ δὲ ὡς ἄτε γνήσια
 25 ἑαυτοῦ ὑποδεξάμενος, μειδιῶντι προσώπου πρὸς ἡμᾶς
 τοιούτους ἀπεφθέγγετο λόγους·

Πόθεν, ὦ τέκνα, καὶ ἐκ ποίας χώρας πρὸς ἄνθρωπον
 ταπεινὸν παρεγένεσθε;

Ὡς δὲ εἶπαμεν τὴν πατρίδα, καὶ ὅτι ὠφελείας ψυχῶν
 30 ἔνεκα ἀπὸ Ἱεροσολύμων παρεγενόμεθα πρὸς σέ, ἴν',
 ἅπερ δι' ἀκοῆς παρειλήφαμεν, ταῦτα ὄψει παραλάβω-
 μεν (ἅτα γὰρ πέφυκεν ἀπιστότερα εἶναι ὀφθαλμῶν, καὶ
 ὅτι τῇ ἀκοῇ πολλάκις λήθη τις ἔπεται, τῆς δὲ ὄρασεως ἡ
 μνήμη οὐκ ἀπαλείφεται, ἀλλ' ἡ ἱστορία τῇ διανοίᾳ οἴονεῖ
 35 ἐντετύπεται)· εἶπε δὴ πρὸς ἡμᾶς ἀποκριθεὶς ὁ μακάριος·

ψέματα, ἀρνούμενος τὴ δωρεὰ αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ. Γιατὶ τὸ ψέμα εἶναι ξένο γιὰ τὸν Χριστό καὶ τοὺς Χριστιανούς, εἴτε λέγεται γιὰ μικρὸ ἢ γιὰ μεγάλο πράγμα· ἀκόμα κι ἂν λέγεται ὅπως στὴν περίπτωση αὐτῆ μὲ σένα γιὰ κάτι χρήσιμο, ὅμως δὲν ἐπαινεῖται, γιατί ὁ Σωτῆρας εἶπε, ὅτι τὸ ψέμα εἶναι τοῦ πονηροῦ διαδόλου.

Μετὰ τὸν ἔλεγχο ἤσυχασε, ἀφοῦ δέχθηκε τὴν ἤρεμη αὐτῆ ἐπιτίμηση. Ἐφοῦ κάναμε τὴν προσευχὴ καὶ τελειώσαμε, ἕνας ἀδελφός, πού εἶχε φοβερὸ πυρετὸ γιὰ τρεῖς μέρες, ζήτησε νὰ θεραπευθεῖ. Ἄν καὶ τοῦ εἶπε ὁ πατέρας, ὅτι τοῦ συμφέρει νὰ ἔχει τὴν ἀρρώστια ἐξαιτίας τῆς ὀλιγοπιστίας του, τοῦ ἔδωσε ὅμως λάδι καὶ τοῦ εἶπε νὰ ἀλειφθεῖ. Ἐφοῦ ἄλειψε μὲ τὸ λάδι ὁποιοδήποτε σημεῖο τοῦ σώματός του καὶ ἤπιε κιόλας, ἔπεσε τελείως ὁ πυρετός του καὶ μὲ τὰ πόδια ξεκίνησε γιὰ τὴ φιλοξενία. Μποροῦσες νὰ τὸν δεῖς σὲ ἡλικία ἐνενήντα χρόνων, νὰ εἶναι ζαρωμένο ὅλο τὸ σῶμα του ἀπὸ τὴν ἀσκηση καὶ στὸ πρόσωπο νὰ μὴν ξεχωρίζεις οὔτε τὸ σαγόνι του. Δὲν ἔτρωγε τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνο φρούτα καὶ μάλιστα μετὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου, σὲ τέτοια ἡλικία καὶ ἐνῶ ἔκανε προηγούμενως τόση πολλὴ ἀσκηση, καὶ δὲν ἔτρωγε οὔτε ψωμί οὔτε ὅ,τιδήποτε ἐτοιμάζεται μὲ τὴ φωτιά.

Ὅταν διέταξε νὰ καθίσουμε, εὐχαριστήσαμε τὸν Θεὸ γιὰ τὴ συνάντησή μας μαζί του. Καὶ αὐτός, ἐπειδὴ πράγματι μᾶς ὑποδέχθηκε σὰν γνήσια παιδιὰ του, μᾶς εἶπε μὲ χαμογελαστό πρόσωπο.

Παιδιά μου, ἀπὸ ποῦ καὶ ἀπὸ ποιά χώρα ἦρθατε σὲ ἄνθρωπο ταπεινό;

Τοῦ εἶπαμε τὴν πατρίδα καὶ ὅτι ἦρθαμε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς ὠφέλεια τῶν ψυχῶν μας, ὥστε, ἐκεῖνα πού ἀκούσαμε μὲ τὰ αὐτιά μας, αὐτὰ νὰ τὰ δοῦμε μὲ τὰ μάτια μας (γιατὶ τ' αὐτιά ἀπὸ τὴ φύση τους εἶναι λιγότερο πιστευτὰ ἀπὸ τὰ μάτια, καὶ ὅτι αὐτὰ πού ἀκοῦμε συνήθως τὰ ἀκολουθεῖ ἢ λησμοσύνη, ἢ μνήμη ὅμως τῆς ὄρασης δὲν σβήνεται· ἢ ἱστορία μένει στὴ διάνοια σὰν νὰ ἔχει ἐντυπωθεῖ σ' αὐτή). Ἀποκρίθηκε τότε καὶ μᾶς εἶπε ὁ μακάριος:

Καὶ τί θαυμαστὸν ὀψόμενοι, ὧ προσφιλέστατοι παῖδες,
 τοσαύτην ὁδὸν καὶ κάματον ὑπήλθατε; Ἀνθρώπους
 ταπεινοὺς καὶ εὐτελεῖς ὄραν ἐπιθυμήσατε, οὐδὲν ἄξιον
 5 θεωρίας, οὐδὲ θαύματος ἔχοντας Πανταχοῦ δέ εἰσιν
 ἄξιοι θαύματος καὶ ἐπαίνου, ὅπου Θεοῦ προφηταί τε
 καὶ ἀπόστολοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγινώσκονται,
 οὓς δεῖ μμειῖσθαι. Θαυμάζω δέ, φησίν, λίαν ὑμᾶς, καὶ
 τὴν ὑμῶν σπουδὴν, πῶς τοιούτους ὑπεριδόντες κινδύ-
 νους, δι' ὠφέλειαν πρὸς ἡμᾶς ἐληλύθατε, δι' ἡμῶν ὑπὸ
 10 ὀκητηρίας μηδὲ αὐτοῦ τοῦ σπηλαιίου προελθεῖν βουλο-
 μένων. Ἀλλά γε νῦν, φησίν, εἰ καὶ ἔπαινον ὑμῶν ἔχει
 τὸ πρᾶγμα ὡς καλὸν κατορθώσαντες ἱκανῶς ἔχειν δό-
 ξητε, ἀλλὰ μμειῖσθε τὰς ἀρετὰς ἃς οἱ πατέρες ὑμῶν με-
 τέρχονται. Εἰ δὲ καὶ πάσας κτήσασθε, ὅπερ σπάνιον,
 15 μηδὲ οὕτως ἑαυτοῖς καταπιστεύσητε. Τινὲς γὰρ οὕτω
 θαρρήσαντες, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν γε-
 γονότες, τέλος ἀφ' ὑψηλοῦ ἐκπεπτώκασιν.

Ἄλλ' ὄρατε, εἰ εὖ ἔχει ὑμῖν ἐν ταῖς προσευχαῖς· εἰ
 μὴ τὸ καθαρὸν τῆς διανοίας ὑμῶν τεθόλωται, εἰ μὴ ὁ
 20 νοῦς ὑμῶν ῥεμβασμοὺς πάσχει τινὰς εἰς εὐχὴν τῷ Θεῷ
 παριστάμενος μὴ ἕτερός τις παρεισελθὼν λογισμὸς
 τὸν νοῦν ἐπ' ἄλλο τι στρέφει· μὴ μνήμη τις τῶν ἀτόπων
 ἐνθυμημάτων παρενοχλεῖ τῇ διανοίᾳ. Ὅρατε εἰ κατὰ
 ἀλήθειαν τῷ κόσμῳ ἀπετάξασθε· εἰ μὴ ὡς κατασκοπή-
 25 σαντες τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν προσεληλύθατε· εἰ μὴ
 πρὸς κενοδοξίαν τὰς ἡμετέρας ἀρετὰς θηρᾶτε, ἵνα δὴ
 ὡς ἐπιδεικνύοντες φανήσεσθε τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἡμῶν
 ἔργα μμιοῦμενοι. Ὅρατε μὴ πάθος ὑμῖν ἐνοχλήσει, μὴ
 τιμὴ καὶ δόξα καὶ ἔπαινος ἀνθρώπινος, μὴ ἱερατείας
 30 ὑπόκρισις καὶ φιλαυτίας μὴ νομίζοντες εἶναι δικαί-
 οους, ἐπὶ δικαιοσύνη καυχήσεσθε. Μὴ μνήμη συγγε-
 νειῶν ἐπὶ τῇ διανοίᾳ προσευχομένων μὴ μνήμη εὐπα-
 θείας ἢ ἄλλης τινὸς διαβάσεως, μηδὲ αὐτοῦ ὅλου τοῦ
 κόσμου. Εἰ δὲ μὴ, ματαιότης τὸ πρᾶγμα γίνεται, ὅταν
 35 τις, ὁμιλῶν τῷ Δεσπότῃ, ὑπὸ τῶν ἀντισπῶντων λογι-

Πολυαγαπημένα μου παιδιά, μπήκατε σὲ τόσο δρόμο καὶ κόπο γιὰ νὰ δεῖτε τί τὸ ἀξιοθαύμαστο; Ἐπιθυμήσατε νὰ δεῖτε ἀνθρώπους ταπεινοὺς καὶ ἀνάξιους, πού δὲν ἔχουν τίποτε ἄξιο νὰ δεῖ κανεὶς, οὔτε καὶ θαύματα νὰ κάνουν. Παντοῦ εἶναι ἄξιοι θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνου οἱ προφῆτες καὶ οἱ ἀπόστολοι πού διαβάζονται στίς ἐκκλησίες, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ μιμεῖσθε. Σᾶς θαυμάζω πολύ, εἶπε, γιὰ τὴν προθυμία σας, πῶς, παραβλέποντας τόσοις κινδύνους, ἤρθατε γιὰ ὠφέλειά σας σὲ μένα, σὲ μένα, πού ἀπὸ τὴν ὀκνηρία μου δὲν θέλω οὔτε ἀπὸ αὐτὴ τὴ σπηλιά μου νὰ βγῶ ἔξω. Τώρα ὅμως, εἶπε, ἂν καὶ ἀξίζει ἔπαινο αὐτὸ πού κάνατε, γιὰ νὰ φανεῖ ὅτι πετύχατε κάτι τὸ καλό, ἀλλ' ὅμως νὰ μιμεῖσθε τίς ἀρετὲς πού κατορθώνουν οἱ πατέρες σας. Ἀκόμα δηλαδή, κι ἂν τίς πετύχετε ὅλες, πράγμα σπάνιο, οὔτε ἔτσι πάλι νὰ ἐμπιστευθεῖτε στὸν ἑαυτὸ σας. Γιατὶ μερικοὶ ἀπέκτησαν ἔτσι θάρρος, καὶ μολονότι ἔφθασαν σ' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν κορυφὴ τῶν ἀρετῶν, στὸ τέλος ἔπεσαν ἀπὸ ψηλά.

Νὰ προσέχετε, ἂν προσεύχεσθε σωσιὰ· ἂν δὲν ἔχει σκοτισθεῖ τὸ καθαρὸ τῆς διάνοιᾶς σας· ἂν ὁ νοῦς σας δὲν ρεμβάζει ὅταν πηγαίνετε γιὰ προσευχὴ παρουσιαζόμενοι μπροστὰ στὸν Θεό· μήπως μπήκε κάποιος ἄλλος λογισμὸς καὶ στρέφει τὸ νοῦ σὲ κάτι ἄλλο· μήπως ἐνοχλεῖ τὸ μυαλὸ ἢ ἐνθύμηση κάποιων παρὰλογων ἐπιθυμιῶν. Προσέξτε ἂν ἀπαρνηθήκατε τὸν κόσμον πραγματικά· ἂν δὲν ἐπιδιώκετε τίς ἀρετὲς μας ἀπὸ κενοδοξία, γιὰ νὰ φανεῖτε στοὺς ἀνθρώπους ἐπιδειξίεις μιμούμενοι τὰ ἔργα μας. Προσέχετε μήπως σᾶς ἐνοχλήσει πάθος, μήπως τιμὴ, δόξα καὶ ἔπαινος ἀπὸ ἀνθρώπους, μήπως ὑποκρισία ἱερατικὴ καὶ ἐγωιστικὴ· μήπως καυχηθεῖτε γιὰ δικαιοσύνη, πιστεύοντας ὅτι εἶστε δίκαιοι. Νὰ μὴ θυμᾶσθε τοὺς συγγενεῖς σας ὅταν προσεύχεσθε· νὰ μὴ θυμᾶσθε τὴν καλοπέραση ἢ ἄλλον τρόπο ζωῆς, οὔτε καὶ ὅλον αὐτὸ τὸν κόσμον. Ἀλλιῶς μάλιστα γίνεται ὁ ἀσκητικὸς ἀγώνας, ὅταν κανεὶς, μιλώντας στὸν Κύριο, νικεῖται ἀπὸ τοὺς ἀντίθετους λογισμοὺς. Καὶ

σμῶν καταφέρηται. Πάσχει δὲ τὸν ὀλισθον τοῦτον τῆς
 διανοίας ἕκαστος μὴ παντελῶς τὸν κόσμον ἀπαρησά-
 μενος, ἀλλὰ θηρώμενος αὐτοῦ τὴν ἀρέσκειαν. Διὰ γὰρ
 τὰς πολλὰς ἐγχειρήσεις μερίζονται αὐτοῦ τὴν διάνοιαν
 5 αἱ φροντίδες, σωματικαὶ οὐσαι καὶ γήϊναι, καὶ λοιπὸν
 πρὸς τὰ πάθη διαμαχόμενος, οὐ δύναται ὄραϊν τὸν Θε-
 ὄν, ἀλλ' οὐδὲ εἰς αὐτὴν τὴν γνῶσιν ὀφείλει τις ἀκριδῶς
 καταγίνεσθαι, μήπως, ἀνάξιος ὢν τοῦ τοιούτου κτήμα-
 10 τος καὶ μικροῦ τινος καταξιωθεῖς, νομίσῃ τὸ πᾶν κατει-
 ληφέναι, καὶ παντελῶς ἐκπέσῃ πρὸς τὴν φθοράν. Ἄλ-
 λά χρὴ μετρίως αἰεὶ καὶ εὐλαδῶς τῷ Θεῷ προσιέναι,
 ὅσον ἕκαστος δύναται, τῷ νοῦ προσοδεύων καὶ ὅσον
 ἀνθρώπῳ ἐστὶν ἐφικτόν. Δεῖ οὖν τῶν ἄλλων ἀπάντων
 σχολάσαι τὴν γνώμην τῶν τὸν Θεὸν ἐπιζητούντων.
 15 «Σχολάσατε» γάρ, φησί, «καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ Θε-
 ὅς». Ὁ οὖν γνώσεως Θεοῦ ἐκ μέρους καταξιωθεῖς (τὴν
 πᾶσαν γὰρ οὐδενὶ δυνατόν ἐστὶν ὑποδέξασθαι), τυγ-
 χάνει καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἀπάντων γνώσεως, καὶ ὄρα
 μυστήρια Θεοῦ δεικνύντος αὐτῷ, καὶ προβλέπει τὰ
 20 μέλλοντα, καὶ θεωρεῖ ἀποκαλύψεις, ἃς οἱ ἅγιοι, καὶ δυ-
 νάμεις ἐπιτελεῖ, καὶ φίλος γίνεται Θεοῦ, καὶ πᾶν αἴτη-
 μα παρὰ Θεοῦ κομίζεται.

Εἵπέ τε ἄλλα πολλὰ καὶ περὶ ἀσκήσεως, καὶ ὅτι δεῖ
 τὸν θάνατον ὥσπερ ἀγαθῆς ζωῆς μετάθεσιν περιμένειν,
 25 καὶ μὴ προοραῖν κἄν τῶν τυχόντων γοῦν τὴν γαστέρα.
 Κορεσάμενος γάρ τις, φησὶν, τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσι πά-
 σχει βουλεύματα, ἀλλὰ πειραῖσθαι δεῖ ἀσκήσεως, καὶ τὴν
 τῶν ὀρέξεων ἀπάθειαν κτήσασθαι. Καὶ μηδεὶς τὰ ἔτοιμα
 καὶ τὴν ἄνεσιν ἐπιζητῆτω, ἀλλὰ στενούσθω νῦν καὶ θλι-
 30 θέσθω, ἵνα τὴν εὐρυχωρίαν τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας κλη-

παθαίνει αυτό τὸ γλίστρημα τοῦ νοῦ του, ὅποιος δὲν ἀπαρνήθηκε τελείως τὸν κόσμο, ἀλλὰ νικιέται ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ κόσμου. Οἱ φροντίδες, πὺ εἶναι σωματικές καὶ γήινες, διαιροῦν τὸ μυαλό, ἐπειδὴ αὐτὸ παραδίδεται σὲ πολλὰ πράγματα, καὶ στὸ ἔξῃς, ἐπειδὴ παλεύει μὲ τὰ πάθη, δὲν μπορεῖ νὰ δεῖ τὸν Θεό· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀσχολεῖται κανεῖς μὲ ἀκρίβεια οὔτε μ' αὐτὴ τὴ γνώση, μήπως, ὄντας ἀνάξιος γι' αὐτὸ τὸ κατόρθωμα, ἀξιωθεῖ ἓνα μικρὸ του μέρος, καὶ νομίζοντας ὅτι ἐπέτυχε τὸ πᾶν, πέσει ὀλοκληρωτικὰ στὴ φθορά. Ἀλλὰ πρέπει νὰ πλησιάζει κανεῖς τὸν Θεὸ πάντοτε μὲ μετριοφροσύνη καὶ εὐλάβεια, ὅσο μπορεῖ ὁ καθένας, προοδεύοντας πνευματικὰ καὶ ὅσο εἶναι δυνατὸ στὸν ἄνθρωπο.

Πρέπει λοιπὸν ἡ σκέψη ὄλων ἐκείνων πὺ ἀναζητοῦν τὸν Θεὸ νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ ὄλα τὰ ἄλλα. Γιατὶ λέγει· «Ἀπαλλαχθεῖτε ἀπὸ κάθε περισπασμό, καὶ μάθετε ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός»⁴⁰. Γιατὶ ἐκεῖνος πὺ γνωρίζει ἐν μέρει τὸν Θεὸ (πλήρη γνώση τοῦ Θεοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει κανεῖς), κατορθώνει καὶ τὴ γνώση ὄλων τῶν ἄλλων, καὶ βλέπει τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ πὺ τοῦ τὰ δείχνει αὐτός, καὶ προβλέπει τὰ μελλοντικά, καὶ βλέπει ἀποκαλύψεις ὅπως οἱ ἅγιοι, καὶ θαύματα κάνει, καὶ γίνεται φίλος τοῦ Θεοῦ, καὶ παίρνει ἀπὸ τὸν Θεὸ κάθε τι πὺ τοῦ ζητᾶ.

Εἶπε κι ἄλλα πολλὰ γιὰ τὴν ἄσκηση, καὶ ὅτι πρέπει νὰ περιμένουμε τὸ θάνατο σὰν μετάθεση σὲ ἀγαθὴ ζωὴ, νὰ μὴν προβλέπομε σωματικὴ ἀρρώστια, καὶ νὰ μὴν γεμίζομε τὴν κοιλιά μας, οὔτε καὶ μὲ αὐτὰ ἀκόμα τὰ ἀναγκαῖα. Γιατὶ, εἶπε, ὅταν παραχορτάσει κανεῖς, κυριεύεται ἀπὸ τὶς ἴδιες σκέψεις μὲ ἐκείνους πὺ ζοῦν ἀπολαυστικὴ ζωὴ, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπιδιώκομε μὲ ὄλη μας τὴ δύναμη τὴν ἄσκηση, καὶ νὰ ἀποκτήσομε τὴν ἀπάθεια τῆς ὄρεξης. Καὶ κανένας νὰ μὴ ἐπιδιώκει τὰ ἔτοιμα καὶ τὴν ἀνεση, ἀλλὰ τὴ στενοχώρια καὶ τὴ θλίψη, γιὰ νὰ κληρονομήσει τὴν ἀνεση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ

40. Ψαλμ. 45, 11.

ρονομήση. «Δεῖ γὰρ ἡμᾶς», φησί, «διὰ πολλῶν θλίψεων εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθεῖν». Τί; «Στενὴ» γάρ, φησίν, «ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν». Τί; «Πλατεῖα ἡ
 5 πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ πορευόμενοι δι' αὐτῆς». Καὶ τί; «Δεῖ», φησίν, «ὀλιγωρεῖν ἔνταῦθα ὀλίγον ὕστερον εἰς αἰωνίαν ἀνάπανσιν ἀπιόντας». Καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐπαίρεσθαι
 10 τινα ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασιν, ἀλλὰ ταπεινοῦσθαι πάντοτε, καὶ τὰς μακροτέρους ἐρήμους μεταδιώκειν, ἥνίκα τις αἰσθάνηται ἑαυτὸν ὑπεραινόμενον. Ἡ γὰρ πλησίον τῶν χωρῶν διαγωγὴ πολλάκις καὶ τοὺς τελείους ἔβλαψε, διόπερ καὶ ὁ Δαβὶδ ψάλλει τοιοῦτόν τι πεπονθώς· «Ἴδου ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ἠὺλίσθην ἐν τῇ
 15 ἐρήμῳ. Προσεδεχόμεν τὸν Θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταγιγῆδος». Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν πεπόνθασιν τοιοῦτο, καὶ δι' ἀλαζονείαν τοῦ σκοποῦ ἐκπεπτώκασιν.

μδ'.— Περὶ Ἰωάννου τοῦ ἀββᾶ.

20 Ἦν γὰρ τις τῶν μοναχῶν, φησίν, ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ, ἐν τῷ σπηλαίῳ διάγων, πᾶσαν ἄσκησιν ἐνδειξάμενος, καὶ χερσὶν οἰκείαις τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον ποριζόμενος. Ὡς δὲ προσέμενε ταῖς δεήσεσι, καὶ προσέκοπτε ταῖς ἀρεταῖς, ἐφ' ἑαυτῷ λοιπὸν ἐπεποιήθη θαρσῶν ἐπὶ τῇ καλῇ πολιτείᾳ. Ὁ δὲ πειράζων αὐτόν, ὡς τὸν
 25 Ἰωβ ἐξήτησατο. Καὶ δὴ φαντασίαν αὐτῷ παρέσχε πρὸς ἐσπέραν γυναικὸς εὐμόρφου πλανωμένης κατὰ τὴν ἔρημον, ἣτις εὐρουῖσα τὴν θύραν ἀνεωγμένην εἰσεπήδησεν εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ προσπεσοῦσα τοῖς γόνασι τοῦ ἀνδρός, ἤτει παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάπανσιν, ὡς ἐσπέρας αὐτὴν καταλαβούσης. Ὁ δὲ ὡς ἠλέησεν αὐτήν,
 30 ὅπερ οὐκ ὤφειλεν, καὶ ἐδέξατο αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ τοι

Γιατί λέγει· «Πρέπει ἐμεῖς μέσα ἀπὸ πολλές θλίψεις νὰ μπούμε στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»⁴¹. Γιατί; Ἐπειδὴ, λέγει, «εἶναι στενὴ ἡ πύλη καὶ γεμάτος θλίψεις ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴ ζωὴ, καὶ λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ τὸν βρίσκουν»⁴². Γιατί; Ἐπειδὴ «εἶναι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ στὴν ἀπώλεια, καὶ πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ βαδίζουν αὐτόν»⁴³. Καὶ γιατί; Ἐπειδὴ πρέπει νὰ περιμένομε λίγο ἐδῶ, γιὰ νὰ φθάσομε στὴν αἰώνια ἀνάπαυση. Καὶ ὅτι δὲν πρέπει κανεὶς νὰ ὑπερηφανεύεται γιὰ τὰ κατορθώματά του, ἄλλα νὰ ταπεινώνεται πάντοτε καὶ νὰ ἐπιδιώκει τὶς μακρινὲς ἐρήμους, κάθε φορὰ ποὺ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ του νὰ κυριεύεται ἀπὸ ὑπερηφάνεια. Γιατί ἡ ζωὴ κοντὰ στὶς πόλεις ἔβλαψε πολλὰ φορὲς καὶ τοὺς τέλειους. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ὁ Δαβίδ, ἐπειδὴ ἔπαθε κάτι τέτοιο, ψάλλει· «Νᾶ, ἔφτασα μακριὰ φεύγοντας, καὶ κατασκήνωσα στὴν ἔρημο, ὅπου καὶ δέχθηκα τὸν Θεό, ποὺ μὲ σώζει ἀπὸ τὴν ὀλιγοψυχία καὶ τὴν καταγίδα»⁴⁴. Καὶ πολλοὶ δικοὶ μου ἀδελφοὶ τὸ ἔπαθαν αὐτὸ καὶ ἔπεσαν ἀπὸ τὸ σκοπὸ τους ἀπὸ ἀλαζονεία.

44.– Γιὰ τὸν ἄβδᾶ Ἰωάννη.

Ἐπῆρχε, λέγει, κάποιος μοναχὸς Ἰωάννης στὴ διπλανὴ ἔρημο, ποὺ ζοῦσε σὲ σπηλιά, ἔκανε κάθε μορφῆς ἀσκήση, καὶ ἔβγαζε τὸ ψωμί του μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια. Καθὼς ἐπέμενε στὶς προσευχὲς καὶ πρόκοβε στὶς ἀρετὲς, ἀπέδωσε στὸν ἑαυτὸ του αὐτὴ τὴν προκοπή, ἔχοντας πεποίθησι στὸν καλὸ τρόπο τῆς ζωῆς του. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ τὸν πείραζε (ὁ Διάβολος), ζήτησε ἐπίμονα ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ παραδοθεῖ σὰν τὸν Ἰώβ. Τοῦ φανέρωσε τὴ νύχτα μιὰ φανταστικὴ ὠραία γυναίκα ποὺ περιπλανιόταν στὴν ἔρημο, ἡ ὁποία, βρίσκοντας ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα, μπῆκε στὴ σπηλιά του καὶ πέφτοντας στὰ γόνατά του, ζητοῦσε ἀνάπαυση, ἐπειδὴ τάχα τὴ βρῆκε ἡ νύχτα. Αὐτὸς τὴ σπλαχνίσθηκε, πρᾶγμα ποὺ δὲν ὀφείλε νὰ τὸ κάνει, καὶ τὴ δέχθηκε στὴ σπηλιά του, ἂν καὶ βέβαια τὴ ρωτοῦσε γιὰ νὰ μά-

41. Πράξ. 14, 22.

43. Ματθ. 7, 14.

42. Ματθ. 7, 13.

44. Ψαλμ. 54, 8-9.

ἐπυρθάνετο αὐτῆς τὴν πλάνην· ἡ δὲ ὡς ἀπήγγειλε, καὶ λόγους αὐτῷ κολακείας καὶ ἀπάτης ὑπέσπειρε, καὶ παρέτεινεν ἐπὶ πολὺ αὐτῶν τὴν ὁμιλίαν, ἠρέμα δὲ πῶς αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἔρωτα προεκαλεῖτο· καὶ λόγοι πλείους λοιπὸν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς γίνονται, καὶ γέλωσ καὶ μειδιάμα. Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλὴ ὁμιλία, καὶ τὸ ἐντεῦθεν λοιπὸν, ἀφῆ χειρὸς καὶ γενείου καὶ αὐχένος, καὶ ἠχμαλώτευσε τέως τὸν ἀσκητὴν. Ὡς δὲ ἐστρέφετο μὲν ἐκεῖνος ἔνδοθεν τοῖς λογισμοῖς, ἅτε δὴ ἐν χερσὶν ἔχων τὸ πρᾶγμα, τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν ἄδειαν τοῦ ἐκτελεῖν, τὴν ἡδονὴν λογιζόμενος, συνεκατέθετο λοιπὸν τῇ διανοίᾳ, καὶ συνελθεῖν αὐτῇ ἐπειράτο, ἄφρων ἤδη καὶ θηλυμανῆς καὶ ἵππος γενόμενος. Ἡ δὲ ἐξαίφνης μέγα ἀναβοήσασα, ἄφαντος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γέγονεν, ὥσπερ σκιά τις ἀποδραμοῦσα. Γέλωσ δὲ αὐτῷ ἀέρι πολλῶν ἀκούεται δαιμόνων ἐλεγχόντων αὐτόν, καὶ τῇ ἀπάτῃ παραγόντων καὶ μεγάλη φωνῇ πρὸς αὐτὸν βοῶντων· «Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτῶν ταπεινωθήσεται». Σὺ δὲ ὑψώθης ἕως τῶν οὐρανῶν, ἐταπεινώθης δὲ ἕως τῶν ἀδύσσων. Ἐντεῦθεν ἀνίσταται τὸ πρωὶ τὸ νυκτερινὸν πένθος ἐπισυρόμενος, καὶ διημερεύσας ἐν τοῖς θρήνοις, ἀπογνοὺς ἑαυτοῦ τῆς σωτηρίας, ὅπερ οὐκ ὤφειλεν, εἰς τὸν κόσμον πάλιν ὑπέστρεψεν. Τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ πονηροῦ τὸ ἐπιτήδευμα, ὅταν τινὰ καταπαλαίῃ, εἰς ἀφροσύνην αὐτὸν καθίστησιν, ἵνα τοῦ λοιποῦ μηκέτι δύνῃται ἀναστῆναι.

Ὅθεν, ὡς τέκνα, οὐ συμβάλλεται ἡμῖν ἡ πλησίον τῶν χωρῶν οἰκησις, οὐδὲ τῶν γυναικῶν συντυχία ἀνεξάλειπτον ὀγλοῦσα μνήμην, ἣν ἐκ τῆς ὄψεως καὶ ὁμιλίας ἐπισπώμεθα. Οὔτε δὲ ὀφείλομεν ἑαυτῶν ἀπογνώναι, καὶ εἰς ἀνελπιστίαν ἑαυτοὺς καταγαγεῖν. Ἦδη γὰρ πολλοὶ καὶ τῶν μὴ ἀπογνόντων παρὰ τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ φιλανθρωπίας οὐκ ἐστερήθησαν.

θει πῶς τῆς συνέβηκε αὐτὴ ἡ περιπλάνηση. Αὐτὴ, καθὼς ἀπαντοῦσε, ἀνέμειξε μέσα στὰ λεγόμενά της καὶ λόγια κολακείας καὶ ἀπάτης, καὶ παρέτεινε γιὰ πολλὴ ὥρα τὴ συνομιλία τους, καὶ μὲ ἤρεμο τρόπο τὸν προκάλεσε καὶ σὲ ἔρωτα. Καὶ ἀφοῦ ἀντάλλαξαν στὴ συνέχεια ἀναμεταξύ τους πολλὰ ἄλλα λόγια, ἔφθασαν καὶ σὲ γέλωτες καὶ μειδιάματα, καὶ ἔτσι μὲ τὰ πολλὰ αὐτὰ λόγια τῆς τὸν ἀποπλάνησε, καὶ μετὰ ἀγγίζοντας τὰ χέρια του, τὸ γένι του καὶ τὸ λαιμό του, αἰχμαλώτισε ἔτσι τὸν ἀσκητὴ. Καθὼς λοιπὸν περιέστρεφε μέσα του αὐτοὺς τοὺς λογισμούς, ὅτι δηλαδὴ εἶχε στὰ χέρια του τὸ πράγμα, τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν ἐλευθερία νὰ τὸ πράξει, σκεπτόμενος τὴν ἡδονή, συμφώνησε μὲ τὸ μυαλό του καὶ προσπαθοῦσε νὰ συννευρεθεῖ μαζί της, ἔχοντας κυριευθεῖ ἀπὸ ἀφροσύνη καὶ μανία γιὰ τὰ θηλυκὰ, καὶ ἔχοντας μετατραπεῖ σὲ ἄλογο. Αὐτὴ ὅμως βγάζοντας ξαφνικὰ δυνατὴ φωνή, ἔξαφανίσθηκε ἀπὸ τὰ χέρια του, ὅπως ἀκριβῶς χάνεται μιὰ σκιά. Ἀκούσθηκε τότε μέσα στὸν ἀέρα ἐναντίον του τὸ γέλιο πολλῶν δαιμόνων, πού τὸν κατηγοροῦσαν, παρουσιάζοντας τὴν ἀπάτη, καὶ φώναζαν δυνατὰ πρὸς αὐτόν· «Ὅποιος ὑψώνει τὸν ἑαυτό του, ταπεινώνεται»⁴⁵. Ἐσὺ πού ὑψώθηκες μέχρι τὸν οὐρανὸ, ταπεινώθηκες μέχρι τὴν ἄβυσσο. Ἐξαιτίας αὐτοῦ σηκώθηκε τὸ πρῶν καὶ θυμόταν τὸ νυχτερινὸ του πάθημα καὶ ἀφοῦ πέρασε ὅλη τὴν ἡμέρα του μὲ τοὺς θρήνους, χάνοντας κάθε ἐλπίδα σωτηρίας, πράγμα πού δὲν ἔπρεπε, γύρισε πάλι στὸν κόσμον. Αὐτὴ εἶναι ἡ πανουργία τοῦ πονηροῦ· ὅταν παλέψει μὲ κάποιον καὶ τὸν νικήσει, τὸν κάνει νὰ χάσει τὸ μυαλό του, γιὰ νὰ μὴν μπορεῖ στὸ ἔξῃς νὰ σηκωθεῖ.

Γι' αὐτό, παιδιά μου, δὲν μᾶς βοηθαίει τὸ νὰ κατοικοῦμε κοντὰ σὲ τόπους κατοικημένους, οὔτε ἡ συνάντηση τῶν γυναικῶν, πού μᾶς ἐνοχλεῖ μὲ τὴ διαρκὴ μνήμη της, ἡ ὁποία δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση καὶ τὰ λόγια. Οὔτε ἐπίσης πρέπει νὰ ἀπογοητευθοῦμε καὶ νὰ ὀδηγηθοῦμε στὴ ἀπελπισία. Γιατὶ ἤδη πολλοὶ μέχρι τώρα ἀπὸ ἐκείνους πού δὲν ἔχασαν τὴν ἐλπίδα τους, δὲν στερήθηκαν τὴ φιλανθρωπία τοῦ σπλαχνικοῦ Θεοῦ.

45. Ματθ. 23, 10.

μέ'. Περὶ τοῦ ἀδελφοῦ κινήθεντος μετανοία
τοῦ αὐτοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου διήγησις.

Ἦν γάρ τις ἕτερος, φησί, νεανίας ἐν τῇ πόλει πάνυ πάμπολλα ἐργασάμενος, καὶ χαλεπῶς ἡμαρτηκῶς, ὃς νεύματι τοῦ Θεοῦ
5 κατανυγείς ἐπὶ ταῖς πολλαῖς ἀμαρτίαις, καὶ τοὺς τάφους καταλαβὼν, τὴν προτέραν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπωδύρετο, ἐπὶ πρόσωπον ἑαυτὸν καταβαλὼν, μὴ καὶ τολμῶν ἀφιέναι φωνήν, μηδ' ὀνομάζειν Θεόν, μηδὲ ἱκετεύειν, ἀνάξιον ἑαυτὸν ἡγούμενος καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, καὶ πρὸ θανάτου ἐν τοῖς νεκροτάφοις ἑαυτὸν κατα-
10 κλείσας, καὶ ἀπειπὼν ἑαυτοῦ τὴν ζωὴν, ἔστενε μόνον κάτωθεν ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας Ἑβδομάδος δὲ ἐπ' αὐτῷ παρελθούσης, νύκτωρ αὐτῷ ἐφίστανται οἱ δαίμονες, οἱ τὸ πρὶν αὐτοῦ τὴν ζωὴν καταβλάψαντες, κεκραγότες καὶ λέγοντες:

Ποῦ ὁ μιαιὸς ἐστὶν ἐκεῖνος, ὁ ταῖς λαγνεῖαις ἱκανῶς
15 κορεσθεὶς, νῦν ἡμῖν ἄκαιρος σώφρων καὶ καλὸς ἀνεφάνη, καὶ ὅτε οὐκέτι δύναται, τότε Χριστιανὸς καὶ εὐτακτος εἶναι βούλεται; Καὶ τί καλὸν ἔτι ἔσεσθαι σεαυτῷ προσδοκᾶς ἐμφορηθεὶς τῶν ἡμετέρων κακῶν; οὐκ ἀναστήση ταχὺ ἐκεῖθεν, οὐκ ἐπὶ τὰ συνήθη μεθ' ἡμῶν ἤξεις;
20 Μένουσί σε πόρνοι καὶ κάπηλος οὐκ ἐλεύση καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀπολαύσεις, πάσης σου τῆς ἄλλης ἐλπίδος κατασβεσθείσης; Ἦξει σοι πάντως ταχεῖα ἢ κρίσις οὕτως ἑαυτὸν ἀναιροῦντι. Καὶ τί σπεύδεις πρὸς τὴν τιμωρίαν, ὧ ἄθλιε; τί δὲ φιλονεικεῖς, θᾶπτον ἐπελθεῖν σοι τὴν δίκην;
25 Ἄλλα τε πολλὰ λέγοντες:

Ἡμέτερος εἶ, ἡμῖν συνετάξω ἀνομίαν ἠσκησας πᾶσαν, πάντων ἡμῖν ὑπεύθυνος γέγονας, καὶ δραπετεύειν τολμᾶς; Οὐκ ἀποκρίνη; οὐ συντάσση; οὐ συνεξελεύση;

Ὡς δὲ ἐκεῖνος πρὸς ταῖς οἰμωγαῖς καρτερῶν οὐδὲ τὴν ἀκοήν
30 ὑπεῖχεν αὐτοῖς, οὐδὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λόγον, ἐπὶ πολὺ ἐπιμε-

45.— Διήγηση τοῦ ἰδίου ἀββᾶ Ἰωάννη γιὰ τὸν ἀδελφὸ πού ὀδηγήθηκε σὲ μετάνοια.

Ἐπῆρχε, λέγει, κάποιος ἄλλος νεαρὸς στὴν πόλη, πού εἶχε κάνει πάρα πολλά καὶ εἶχε ἁμαρτήσῃ φοβερά, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ μὲ νεῦμα τοῦ Θεοῦ περιῆλθε σὲ κατάνυξη, κατέφυγε στοὺς τάφους συντριμμένος ἀπὸ τὶς πολλές του ἁμαρτίες καὶ ἔκλαιγε μὲ θρήνους γιὰ τὴν προηγούμενη ζωὴ του, ἔχοντας πέσει κάτω μὲ τὸ πρόσωπο καὶ δὲν τολμοῦσε οὔτε φωνὴ νὰ βγάλει, οὔτε νὰ ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, οὔτε νὰ τὸν ἰκετεύει, θεωρώντας τὸν ἑαυτὸ του ἀνάξιο καὶ αὐτῆς ἀκόμα τῆς ζωῆς, καὶ πρὶν νὰ πεθάνει κατέκλεισε τὸν ἑαυτό του στὰ νεκροταφεῖα, καὶ ἀδιαφορώντας γιὰ τὴ ζωὴ του, στενάζε μόνο ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιάς του. Ἀφοῦ πέρασε μιὰ ἑβδομάδα ἔτσι, καταφθάνουν τὸ βράδυ οἱ δαίμονες πού τοῦ εἶχαν βλάψῃ τὴν προηγούμενη ζωὴ, φωνάζοντας δυνατὰ καὶ λέγοντας:

Ποῦ εἶναι ἐκεῖνος ὁ μαρός, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ χόρτασε τὶς σαρκικὲς ἀπολαύσεις, τώρα παράκαιρα μᾶς παρουσιάσθηκε συνετὸς καὶ καλὸς, καὶ θέλει νὰ εἶναι τώρα, πού δὲν μπορεῖ πιά, Χριστιανὸς καὶ σωστός; Καὶ τί καλὸ περιμένεις νὰ σοῦ συμβεῖ πιά, ἀφοῦ φορτώθηκες τὰ δικά μας κακὰ; Δὲν θὰ σηκωθεῖς ἀμέσως ἀπὸ ἐκεῖ, δὲν θὰ ἔρθεις μαζί μας στὶς συνηθισμένες ἀσχολίες σου; Σὲ περιμένουν οἱ πόρνες καὶ ὁ οἰνοπώλης. Δὲν θὰ ἔρθεις νὰ ἀπολαύσεις τὶς ἐπιθυμίες σου, ἀφοῦ ἔχει σβῆσει κάθε ἄλλη ἐλπίδα σου; Ὅπως δὴποτε γρήγορα θὰ ἔρθει τὸ τέλος σου, καταστρέφοντας ἔτσι τὸν ἑαυτό σου. Καὶ γιατί βιάζεσαι νὰ τιμωρηθεῖς, ἄθλιε; γιατί ἐπιδιώκεις νὰ ἔρθει γρήγορα ἡ δίκη σου;

Ἔλεγαν κι ἄλλα πολλά:

Δικός μας εἶσαι, μαζί μας συντάχθηκες· διέπραξες κάθε ἁμαρτία, ἔγινες ὑπεύθυνος γιὰ ὅλα τὰ δικά μας καὶ τολμᾶς νὰ δραπετεύσεις; Δὲν ἀπαντᾷς; δὲν συμφωνεῖς; δὲν θὰ ἔρθεις μαζί μας;

Καθὼς ἐκεῖνος ἐπέμενε στοὺς στεναγμοὺς χωρὶς νὰ τοὺς δώσει προσοχή, οὔτε νὰ τοὺς ἀποκρίνεται, ἂν καὶ οἱ δαίμονες ἐπέμεναν

νότων αὐτῶ τῶν δαιμόνων· ὡς δὲ οὐδὲν ἤνυσαν πολλάκις ταῦτα λέγοντες, διαλαβόντες αὐτὸν οἱ πονηροὶ καὶ αἰσχροὶ δαίμονες, ἤκιζον χαλεπῶς ἄγαν, ἅπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ καταξαίνοντες, καὶ βασανίσαντες αὐτὸν χαλεπῶς, ἡμιθανῆ καταλιπόντες
5 ὤχοντο. Ὁ δὲ οὐδὲν ἤττον ἀκίνητος ἔνθαπερ αὐτὸν κατέλιπον ἔκειτο, στένων αὐθις, ἐπειδὴ τῇ ψυχῇ συνελέξατο.

Τῶν δὲ οἰκείων αὐτοῦ κατ' ἴχνος ἀναζητούντων αὐτόν, εὐρόντων καὶ τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ σώματος συμφορᾶς μαθόντων, ἠξίουν αὐτὸν ἀγαγεῖν οἴκαδε. Ὁ δέ, ἐπεὶ πολλάκις διασαμένων
10 ἀντέσχε, καὶ πάλιν αὐτὸν τὴν ἐπιούσαν νύκτα χεῖρω τῶν ἔμπροσθεν οἱ δαίμονες ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς διατίθενται. Καὶ οὐδὲ οὕτω πάλιν αὐτὸν οἱ προσήκοντες πείθουσι μεταστῆναι τοῦ τόπου, κρεῖττον εἶναι τεθνάναι λέγοντα, ἢ ἐν τοιαύταις τοῦ βίου κηλίσι
ζῆν. Ἡ τρίτη νύξ τῶν δαιμόνων μικροῦ πάντη τὸν ἄνθρωπον
15 τῆς ζωῆς ἀπήλλαξεν, ἀνηλεῶς ἐπιπεσόντων αὐτῶ ταῖς βασάνοις ὧς δὲ οὐκ εἶδον ἐνδόντα, ὤχοντο, ἅπνου μὲν καταλιπόντες τὸν ἄνθρωπον. Ἀπερχόμενοι γοῦν ἐκεκράγασι λέγοντες:

Ἐνίκησας, ἐνίκησας.

Καὶ οὐκέτι αὐτῶ συνήντησεν οὐδὲν δεινόν, ἀλλ' ἀφόβως τὸν τά-
20 φον ὤκησεν ἕως ἔξῃ, ἀσκήσας καθαρὰν τὴν ἀρετὴν, οὕτω καὶ Θεῶ τίμιος γενόμενος ἐν δυνάμεσι καὶ θαυμάτων ἐπιδείξεισιν, ὥστε πολλοῖς καὶ θαῦμα καὶ ζῆλον καλῶν ἐπιτηδευμάτων παρασχεῖν. Ἐν τούτοις πλεῖστοι καὶ τῶν σφόδρα ἀπεγνωκότων ἑαυτῶν μετῆλθον τὰς καλὰς πράξεις καὶ κατορθώσεις. Καὶ γέ-
25 γονεν αὐτοῖς τὸ τῆς Γραφῆς λεγούσης, «Πᾶς ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται».

Προηγουμένως οὖν, τέκνα, ταπεινοφροσύνην ἀσκήσωμεν, κρηπίδα πασῶν οὖσαν τῶν ἀρετῶν. Πάνυ δὲ συμβάλλεται ἡμῖν καὶ ἡ μακροτέρα ἔρημος πρὸς τὴν ἀσκησιν.

πολύ, ἐπειδὴ δὲν κατάφεραν τίποτε ἐπαναλαμβάνοντας πολλές φορές αὐτὰ τὰ λόγια, τὸν ἔπιασαν οἱ πονηροὶ καὶ αἰσχροὶ δαίμονες καὶ τὸν χτυποῦσαν ὑπερβολικὰ δυνατὰ, σχίζοντας ὀλόκληρο τὸ σῶμα του, καὶ ἀφοῦ τὸν βασάνισαν, τὸν ἄφησαν μισοπεθαμένο καὶ ἔφυγαν. Αὐτὸς χωρὶς νὰ κουνηθεῖ καθόλου, ἔμεινε ἐκεῖ στενάζοντας πάλι, ἐπειδὴ τοὺς συγκέντρωσε μὲ τὴν ψυχὴ του.

Οἱ γνωστοὶ του τὸν ἀναζητοῦσαν ἀκολουθώντας τὰ ἴχνη του, ἀφοῦ τὸν βρῆκαν καὶ ἔμαθαν τὴν αἰτία γιὰ τὸ βασανισμό τοῦ σώματός του, ἤθελαν νὰ τὸν πάρουν στὸ σπίτι. Αὐτός, ἂν καὶ ἐπέμειναν πολύ, ἀρνήθηκε. Καὶ πάλι τὴν ἐπόμενη νύχτα οἱ δαίμονες τοῦ ἐπιτέθηκαν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀλλὰ χειρότερα ἀπὸ προηγουμένως. Ἄλλ' οὔτε καὶ ἔτσι πάλι τὸν ἔπεισαν οἱ συγγενεῖς του νὰ τὸν πάρουν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, λέγοντας, ὅτι εἶναι προτιμότερο νὰ πεθάνει, παρὰ νὰ ζεῖ μὲ τέτοιες κηλίδες τῆς ζωῆς του. Τὴν τρίτη νύχτα λίγο ἔλειψε νὰ πεθάνει ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ τοῦ ἐπιτέθηκαν μὲ τὰ βασανιστήρια χωρὶς κανένα ἔλεος. Καθὼς τὸν εἶδαν νὰ μὴ ὑποχωρεῖ, ἔφυγαν, ἀφήνοντάς τον χωρὶς νὰ ἀναπνέει. Φεύγοντας λοιπὸν κραύγαζαν λέγοντας:

Νίκες, νίκες.

Στὸ ἔξῃς δὲν τὸν βρῆκε καμμιά συμφορὰ, ἀλλ' ὅσο ἔζησε, ἔμεινε στὸν τάφο χωρὶς φόβο καὶ ἀσκησε καθαρὴ τὴν ἀρετὴ. Ἔτσι τιμήθηκε καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸ μὲ τὸ νὰ κάνει θαύματα καὶ σημεῖα, ὥστε νὰ γίνεῖ αἰτία σὲ πολλοὺς νὰ τὸν θαυμάζουν καὶ νὰ γίνουν μιμητὲς του γιὰ τὶς καλὲς πράξεις. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἶχαν ὑπερβολικὰ ἀπελπισθεῖ, μετανόησαν καὶ ἔκαναν σωστὲς πράξεις καὶ κατορθώματα. Καὶ ἔτσι βρῆκε ἐφαρμογὴ σ' αὐτοὺς αὐτὸ ποὺ λέγει ἡ Γραφή· «Καθένας ποὺ ταπεινώνει τὸν ἑαυτό του, θὰ ὑψωθεῖ»⁴⁶.

Πρῶτα λοιπόν, παιδιά μου, νὰ ἀσκήσομε τὴν ταπεινοφροσύνη, ποὺ εἶναι ἡ κορυφαία ὄλων τῶν ἀρετῶν. Πολὺ μᾶς βοηθᾶ στὴν ἀσκήση καὶ ἡ ἀπομακρυσμένη ὅσο τὸ δυνατόν ἔρημος.

46. Ματθ. 23, 10.

μς'. — Διήγησις τοῦ ἀβδᾶ Ἰωάννου
περὶ ἐκπεσόντος καὶ μετανοήσαντος.

Γέγονε γὰρ τις καὶ ἕτερος μοναχὸς τὴν πόρρω ἔρημον κατει-
ληφώς, καὶ ἐν πολλοῖς ἔτεσι τὰς ἀρετὰς κατορθώσας Ἐν γήρει
5 λοιπὸν τυγχάνων τῆς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλής ἐπειροᾶτο. Ἦν
γὰρ πάνυ ἀσκητὴς τὴν ἡσυχίαν ἀσπασόμενος, καὶ ἐν εὐχαῖς καὶ
ἐν ὕμνοις καὶ θεωρίαις πολλαῖς διημερεύων, καὶ δράσεις θειοτέ-
ρας τινὰς ἐναργῆς ἐθεώρει. Τοῦτο μὲν ἐρηγόρως, τοῦτο δὲ καθ'
ὑπνους, καὶ σχεδὸν ἴχνος ἐπέιληπτο τῆς ἀσωμάτου ζωῆς, οὐ γῆν
10 φυτεύων, οὐδὲ φροντίζων διαίτης, οὐδὲ ἐν τοῖς φυτοῖς ζητῶν,
ὄτι παρέχοι τῷ σώματι δεομένῳ, ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τῆς γλότης, οὐδὲ
ἄγραν ὀρνίθων, οὐδὲ ἄλλου τινὸς μετήρχετο ζώου. Ἀλλὰ πεποι-
θήσεως γέμων εἰς Θεὸν ἐξότου ἐκ τῆς οἰκουμένης μετῆλθεν ἐκεῖ,
καὶ λόγον οὐδενὸς εἶχεν ὅπως αὐτῷ τρεφόμενον διαμένοι τὸ
15 σῶμα. Ἀλλ' ἐν λήθῃ πάντων ἐκῶν ἀνεῖχεν ἑαυτόν, τελείῳ πόθῳ
πρὸς Θεὸν παραμένων καὶ περιμένων τὴν κλήσιν καὶ τὴν ἐκ τοῦ
κόσμου μετάθεσιν, καὶ τῷ πλείστῳ γε τῇ τέρψει τῶν φαινομένων
καὶ ἐλπιζομένων ἐτρέφετο, καὶ οὔτε τὸ σῶμα κατετήκατο αὐτῷ
τῇ παρατάσει, οὔτε ἄθυμος ἦν ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ἐν σεμνῇ τινι κατα-
20 στάσει τὴν καλὴν ἔξιν ἔσχε· πλὴν ἀλλὰ τιμῶν αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ
τινος τεταγμένου χρόνου, δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ἄρτον ἐπὶ τῆς
τραπέζης ἐδίδου, φαίνεσθαί τε καὶ εἶναι καὶ χρῆσθαι· καὶ εἰσιῶν
ἐν τῷ σπηλαίῳ ἠνίκα ἠσθάνετο δεομένου τοῦ σώματος, εὗρισκέ
τε τὴν τροφήν, καὶ προσκυνήσας καὶ εὐωχηθεὶς, πάλιν τῶν
25 ὕμνων ἀπήλαυεν, ἐπιμόνως τῆς εὐχῆς καὶ τῆς θεωρίας ἐχόμενος,
θάλλων ὀσημέραι, καὶ ἐπιδιδούς τῳ παρόντι καὶ τῳ μέλλοντι τῆς
ἐλπίδος ἐπὶ τὸ μείζον προβαίνων ἀεί, καὶ σχεδὸν ἐθάρσει περὶ
τῆς ἀμείνονος αὐτοῦ λήξεως, ὡς ἔχων αὐτὴν ἐν χερσὶν ἤδη, ὁ

46.— Διήγηση τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννη γιὰ κάποιον πού ἔπεσε καὶ μετανόησε.

Ἐπῆρξε καὶ κάποιος ἄλλος μοναχὸς πού κατοίκησε στήν κοντινὴ ἔρημο καὶ κατόρθωσε πολλά χρόνια τὶς ἀρετές. Ἄν καὶ λοιπὸν βρισκόταν στὰ γηρατειὰ του, ἀλλ' ὅμως δοκίμαζε τὴν παυροργία τῶν δαιμόνων. Ἦταν πολὺ φιλήσυχος ἀσκητὴς καὶ περνοῦσε τὴν ἡμέρα του μὲ προσευχάς, ὕμνους καὶ θεωρίες πνευματικές, καὶ ὄντας ὀλοκάθαρος, ἔβλεπε καὶ ὀρισμένες θεῖες ὀράσεις. Αὐτὸ βέβαια γινόταν κι ὅταν ἦταν ξύπνιος καὶ ὅταν κοιμόταν καὶ ἀπεῖχε σχεδὸν ἐλάχιστα ἀπὸ τὴν ἀσώματη ζωὴ, ἀφοῦ δὲν φύτευε, οὔτε φρόντιζε γιὰ φαῖ, οὔτε ἐπιδίωκε νὰ βρεῖ τροφὴ ἀπὸ τὰ φυτὰ, γιὰ νὰ τὴν προσφέρει στὸ σῶμα ὅταν θὰ ἔχει ἀνάγκη, ἀφοῦ οὔτε χόρτα ἔτρωγε, οὔτε κυνήγια πουλιῶν, οὔτε κανενὸς ἄλλου ζώου. Ἄλλ' ἦταν γεμάτος ἀπὸ πεποίθησι στὸν Θεὸ ἀπὸ τότε πού ἔφθασε ἐκεῖ ἀπὸ τὴν κατοικημένη περιοχὴ, καὶ δὲν εἶχε κανένα λόγο νὰ τρέφεται γιὰ νὰ μείνει στὸ σῶμα. Ξεχνώντας τὰ πάντα, τὰ ὑπέμεινε ὄλα μὲ τὴ θέλησή του, ζώντας μὲ τέλειο πόθο γιὰ τὸν Θεὸ καὶ περιμένοντας τὴν κλήσι καὶ τὴ μετάθεσή του ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ τρέφονταν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὴν τέρψη τῶν ὀρατῶν καὶ τῶν ἐπιζομένων, καὶ οὔτε ὡς πρὸς τὸ σῶμα βασανιζόταν μὲ αὐτὴ τὴν κατάστασι, οὔτε ἡ ψυχὴ του ἦταν λυπημένη, ἀλλὰ βρισκόταν σὲ μιὰ πολὺ καλὴ κατάστασι, ἔχοντας τὴν καλὴ αὐτὴ συνήθεια. Ἄλλ' ὅμως, τιμώντας τὸν ὁ Θεός, σὲ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα, κάθε δύο ἢ τρεῖς ἡμέρες ἔβαζε ψωμὶ στὸ τραπέζι του, τέτοιο πού καὶ νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ψωμὶ, καὶ νὰ εἶναι, καὶ νὰ τὸ χρησιμοποιοῖ, καὶ ἔτσι, μπαίνοντας στὴ σπηλιά, ὅταν αἰσθανόταν ὅτι τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τροφή, ἔβρισκε τὴν τροφή, καὶ ἀφοῦ προσκυνοῦσε καὶ ἔτρωγε, πάλι ἀπολάμβανε τοὺς ὕμνους, ὄντας μὲ ἐπιμονὴ προσκολλημένος στὴν προσευχὴ καὶ τὴ θεωρία καὶ προκόδοντας κάθε μέρα ὄλο καὶ περισσότερο, καὶ ἔτσι, αὐξάνοντας τὴν ἐλπίδα γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, προχωροῦσε πάντοτε πρὸ τὰ μεγαλύτερα, καὶ σχεδὸν εἶχε θάρρος γιὰ τὴν ἀριστη λήξι τῆς ἐδῶ ζωῆς του, σὰν νὰ τὴν εἶχε ἤδη στὰ χέρια του, πράγμα πού ἔγινε, ἀλλὰ λίγο ἔλειψε νὰ

καὶ γέγονεν αὐτῷ, μικροῦ δεῖν ἀποπεσόντος ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτῷ πειρασμοῦ. Τί γὰρ οὐ λέγομεν αὐτοῦ τὴν παρ' ὀλίγα πτώσιν; Ὡς γὰρ εἰς τὸ φρόνημα τοῦτο προῆλθεν, ἔλαθεν ἑαυτὸν οἰόμενος πλέον εἶναι τι τῶν πολλῶν, καὶ ὡς ἦδει τι παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μεῖζόν τι κεκτημένος· καὶ τοιοῦτος ὢν, λοιπὸν ἑαυτῷ ἐπεποίθει.

Γεννᾶται οὖν οὐκ εἰς μακρὰν αὐτῷ προῦτον τις μικρὰ ῥαθυμία, ὅσον μηδὲ εἶναι ῥαθυμίαν δοκεῖν· εἶτα φύεται μεῖζων ἀμέλεια, εἶτα ὅσον καὶ αἰσθησιν εἶναι. Καὶ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ὑπῶν 10 ὀκνηρότερον διανίστατο πρὸς τοὺς ὕμνους, καὶ τὸ τῶν εὐχῶν ἤδη ἀργότερον, καὶ ὁ ὕμνος οὐχ οὕτως ἐκτεταμένος καὶ ἡ ψυχὴ βουλομένη, φησὶν, ἀναπαύεσθαι, καὶ ὁ νοῦς ἔπεσε κάτω, καὶ οἱ λογισμοὶ ῥεμβασμούς τινας ἔπασχον· καὶ πού τις ἐν τοῖς κρυφίοις καὶ ἀμέλεια ἐμελετᾶτο, πλὴν ἀλλ' ὁ ἐθισμὸς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἀπῆγέ πως ἐπὶ τὸν ἀσκητὴν, ὥσπερ ῥύμη τις ἐκ τῆς ὀρμῆς 15 ἐκείνης, καὶ διέσωζε τέως.

Καὶ ποτε εἰσελθὼν μετὰ τὰς συνήθεις εὐχὰς πρὸς ἐσπέραν, εὔρε τὸν ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης θεόθεν αὐτῷ χορηγούμενον, καὶ ἀνεκτήσατο· ἐν νῷ δὲ τὰς μειώσεις ἐκείνας οὐκ ἀπεδάλετο, 20 οὐδὲ ἐλογίσατο, ὅτι τὰ παροράματα τὴν σπουδὴν βλάπτει, οὐδὲ ἐπὶ τὴν ἴασιν ἐτρέπετο τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ μικρὸν ᾤθη τὸ παρ' ὀλίγον τῶν δεόντων ἀποπεσεῖν. Τοιγαροῦν ἔρως ἐπιθυμίας ἀρπάσας, εἰς τὸν κόσμον ἀπήγαγε τοῖς λογισμοῖς ὅμως ἐπισχὼν ἑαυτὸν τέως τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπὶ τὴν συνήθη τρεπόμενος 25 ἄσκησιν, καὶ εὐξάμενος καὶ ὑμνήσας, εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ, τὸν μὲν ἄρτον εὔρεν αὐτῷ παρακείμενον, οὐχ οὕτω δὲ ἐπιμελῆ καὶ καθαρὸν, ἀλλὰ ῥερυπωμένον πως ἤδη. Καὶ θαυμάσας καὶ κατηφῆς πως γενόμενος, ὅμως μετέσχε καὶ ἀνεκτήσατο. Τρίτη νῦξ γέγονε, καὶ τριπλάσιον τὸ κακὸν προσετίθετο. Καὶ γὰρ 30 θᾶπτον ὁ νοῦς αὐτῷ τοῖς λογισμοῖς ἐγκατέσκηψεν. Ἡ μνήμη δὲ αὐτῷ ὡς ἂν παρούσης γυναικὸς καὶ συνανακεμένης συνδιετίθετο. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἐν ὀφθαλμοῖς εἶχε καὶ ὡς πράττων αὐτὸ διετέλει.

πέσει από τον πειρασμό που ήρθε μετά. Και γιατί δεν λέμε την παρά λίγο πτώση του; Γιατί, όταν έφθασε σ' αυτό το φρόνημα, λησμόνησε τον έαυτό του, νομίζοντας ότι είναι κάτι περισσότερο από τους άλλους και ότι κατέχει κάτι περισσότερο από τους άλλους ανθρώπους, και όντας τέτοιος, είχε στο έξιης στηριγμένη την πεποίθησή του στον έαυτό του.

Στήν αρχή λοιπόν του γεννιέται μέσα του μιá μικρή ραθυμία, τόση, που δεν τή θεώρησε ραθυμία· μετά τον κυριεύει μεγαλύτερη άμέλεια, και ύστερα τόση, ώστε και νά τήν αισθανθεί. Πραγματικά ξυπνούσε μέ μεγαλύτερη όκηνηρία για τους ύμνους και άργότερα ό ύμνος δεν κρατούσε πολύ, και θέλοντας, λέγει, ή ψυχή ν' άναπαυθεί, και ό νοϋς του έπεσε από τά ουράνια κάτω και οί λογισμοί του όδηγοϋνταν σέ κάποιους ρεμβασμούς. Και κάποτε στα κρυφά του παρουσιαζόταν κάποια άμέλεια, αλλά τον συγκρατούσε ή συνήθεια σαν κάποια δύναμη από τήν όρμή αυτή, και έτσι τον προφύλαγε στήν αρχή.

Κάποτε λοιπόν μετά τις συνηθισμένες προσευχές μπαίνοντας τó βράδυ, βρήκε τó ψωμί στο τραπέζι, που είχε χορηγηθεί από τον Θεό, και τó πήρε· δεν έδιωχνε όμως από τó μυαλό του αυτά τά μειωτικά, ούτε σκέφθηκε ότι τά σφάλματα βλάπτουν τήν προθυμία, ούτε και προσπαθούσε νά θεραπεύσει τó κακό, αλλά τó θεώρησε μικρό αυτό που παρά λίγο νά τον όδηγήσει στο νά πέσει από τά πρέποντα. "Έτσι λοιπόν, άρπάζοντάς τον έρωτας έπιθυμίας, τον μετέφερε μέ τους λογισμούς στον κόσμο. "Όμως συγκράτησε τότε τον έαυτό του και τον έστρεψε τήν έπόμενη μέρα στή συνηθισμένη άσκηση, και άφοϋ προσευχήθηκε και έψαλλε, μπαίνοντας στή σπηλιά, βρήκε δέβαια τó ψωμί τοποθετημένο πάνω στο τραπέζι, όχι όμως τόσο καθαρό και φροντισμένο, αλλά κάπως λερωμένο. Άπόρησε και στενοχωρήθηκε, άλλ' όμως τó πήρε και τó έφαγε. Ήρθε ή τρίτη νύχτα και τó κακό τριπλασιάσθηκε. Γιατί ό νοϋς του έπεσε ακόμα πιό γρήγορα σέ λογισμούς. "Ο νοϋς του συμπεριφερόταν σαν νά βρισκόταν εκεί γυναίκα και νά κοιμόταν μαζί του. Και τήν είκόνα αυτή τήν είχε στα μάτια του, και αισθανόταν σαν νά έκανε τήν πράξη.

Ἐξῆλθε δὲ ὁμῶς καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ τὴν εὐχὴν καὶ τοὺς ὕμνους, οὐκέτι καθαρὰς ἔχων τὰς ἐνθυμήσεις, ἀλλὰ πυκνὰ μεταστρεφόμενος μετεωρίζετο τοὺς ὀφθαλμούς, ὧδε κάκει ἀκοντίζων. Διέτεμνον γὰρ αὐτοῦ τὸ καλὸν ἔργον αἱ μνη-
 5 μαι τῶν ἐνθυμημάτων. Ἐσπέρας οὖν ἐπανῆλθεν ἄρτον δεόμενος, τὸν δὲ εὔρε μὲν ἐν τῇ τραπέζῃ οἶον ὑπὸ μυιῶν ἢ κυνῶν βεβρωμένον (καὶ λείψανόν τι τῶν ξηρῶν ἔξωθεν). Τότε στένει μὲν καὶ δακρύνει, ἀλλ' οὐχ ὅσον ἰκανόν, οὐδὲ ὅσον ἐπιστεῖλαι τὴν ἀτοπίαν, καὶ στραφεῖς οὐχ ὅσον ἠθελεν, ἔτομος ἦν ἀναπαύσασθαι.
 10 Ἐπῆλθον δὲ αὐτῷ οἱ λογισμοὶ ἀθρόως πάντοθεν αὐτὸν περιέχοντες, καὶ πολεμοῦσιν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ εὐθύς αἰχμάλωτον αἴρουσιν εἰς τὸν κόσμον. Ἀναστὰς δὲ ᾤχετο ἐπὶ τὴν οἰκουμένην διὰ τῆς ἐρήμου νυκτοπορῶν. Καταλαβούσης δὲ αὐτὸν τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς οἰκουμένης ἔτι μακρὰν ἀπεχούσης καὶ τοῦ καύ-
 15 ματος αὐτὸν θλίβοντος, ἐκοπίασε· κατενόει δὲ πάντοθεν ἑαυτοῦ κύκλῳ περισκοπῶν εἴ που μοναστήριον ἀναφανείη καὶ εἰσελθὼν ἀναπαύσεται, ὅπερ καὶ γέγονεν.

Ὑποδεξαμένων αὐτὸν τινῶν εὐλαβῶν καὶ πιστῶν ἀδελφῶν, οἳ, ὡς πατέρα γνήσιον θεασάμενοι, ἔνιψαν τὴν ὄψιν αὐτοῦ καὶ
 20 τοὺς πόδας, καὶ εὐξάμενοι, τράπεζαν παραθέντες, τῶν εὐρεθέντων ἠξίουσαν μετὰ ἀγάπης μεταλαβεῖν. Ὡς δὲ ἀνεκτῆσατο, ἤτουν σωτηρίας λόγον παρ' αὐτοῦ οἱ ἀδελφοὶ λέγεσθαι, καὶ οἷαις μεθοδῖαις δύναιντο σωθῆναι ἐκ τῆς τοῦ διαδόλου παγίδος, καὶ πῶς τῶν αἰσχυρῶν λογισμῶν περιγέγωνται. Ὁ δὲ αὐτοῖς ὡς πα-
 25 τῆρ τέκνα νουθετῶν παρήνει προσκαρτερεῖν ἐν τοῖς πόνοις, ὀλίγον ὕστερον εἰς ἀνάπαυσιν πολλὴν μεθισταμένοι· καὶ πολλὰ ἕτερα περὶ ἀσκήσεως αὐτοῖς διαλεγόμενος λίαν ὠφέλησε. Πανσάμενος δὲ τῆς νουθεσίας, καὶ μικρὸν ἐν ἑαυτῷ γινόμενος, διελογίζετο πῶς ἄλλους νουθετῶν, αὐτὸς ἀνουθέτητος ἔμεινεν. Καὶ
 30 συνιδῶν ἑαυτοῦ τὴν ἥτταν, δρομαῖος πάλιν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐχώρει, ἀποδυσρῶμενος ἑαυτὸν καὶ λέγων:

Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἐδοθήθησέ μοι, παρὰ βραχὺ παρώκησε τῷ ἄδῃ ἢ ψυχῇ μου, καὶ παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντὶ κακῷ· παρὰ μικρὸν συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῆ.

Πῆγε ὁμως καὶ τὴν τρίτη μέρα στὴν ἄσκηση, στὴν προσευχὴ καὶ τοὺς ὕμνους, χωρὶς νὰ ἔχει καθαρῆς τὶς σκέψεις του, ἀλλὰ συχνὰ γύριζε τὰ μάτια του καὶ κοιτοῦσε ἐδῶ κι ἐκεῖ ἀφηρημένα. Γιατὶ οἱ μνήμες τῶν ἐνθυμήσεων κατέστρεφαν τὸ καλὸ ἔργο του. Τὸ βράδυ γύρισε ζητώντας ψωμί καὶ βρῆκε στὸ τραπέζι ψωμί μισοφαγωμένο ἀπὸ μυῖγες ἢ σκυλιὰ καὶ κάποιο μικρὸ κομμάτι ἀπ' ἔξω. Στέναξε τότε καὶ δάκρυσε, ἀλλ' ὄχι τόσο πού νὰ μπορεῖ νὰ περιορίσει τὸ ἀτόπημα, καὶ ἀφοῦ μεταστράφηκε ὄχι ὅσο ἤθελε, ἐτοιμάσθηκε νὰ κοιμηθεῖ. Τοῦ ἐπιτέθηκαν συνεχεῖς λογισμοὶ περιβάλλοντάς τον ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές, πού πολεμοῦσαν τὸ μυαλό του καὶ ἀμέσως τὸν σέρνουν αἰχμάλωτο στὸν κόσμο. Σηκώθηκε καὶ ἔφυγε γιὰ τὸν κόσμο, περπατώντας τὴ νύχτα μέσα στὴν ἔρημο. Ἐπειδὴ τὸν βρῆκε ἡ ἡμέρα καὶ βρισκόταν ἀκόμα μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο, καὶ ὁ καύσωνας τὸν βασάνιζε, κουράσθηκε. Κοιτοῦσε ὀλόγυρα ἐξετάζοντας μήπως ὑπῆρχε κάποιο μοναστήρι γιὰ νὰ πάει νὰ ξεκουρασθεῖ, πράγμα πού καὶ ἔγινε.

Τὸν ὑποδέχθηκαν μερικοὶ εὐλαβεῖς καὶ πιστοὶ μοναχοί, οἱ ὁποῖοι, θεωρώντας τὸν γνήσιο γέροντα, τοῦ ἔπλυναν τὸ πρόσωπο καὶ τὰ πόδια καί, ἀφοῦ προσευχήθηκαν, τοῦ παρέθεσαν τραπέζι καὶ ζήτησαν νὰ φάγει μὲ ἀγάπη ἀπ' αὐτὰ πού ὑπῆρχαν. Μόλις συνῆλθε, τοῦ ζήτησαν νὰ τοὺς πεῖ λόγια σωτηρίας καὶ μὲ ποιὸν τρόπον θὰ μπορούσαν νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὶς παγίδες τοῦ διαβόλου καὶ πῶς θὰ νικήσουν τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς. Αὐτὸς νουθετώντας τοὺς σὰν πατέρας πρὸς παιδιὰ του, τοὺς συμβούλευε νὰ δείχνουν καρτερία στοὺς πόνους, οἱ ὁποῖοι λίγο ἀργότερα θὰ τοὺς μεταφέρουν σὲ ἀνάπαυση· καὶ λέγοντάς τους καὶ πολλὰ ἄλλα γιὰ τὴν ἄσκηση, τοὺς ὠφέλησε πολὺ. Ὅταν σταμάτησε τὶς νουθεσίες καὶ συγκεντρώθηκε γιὰ λίγο στὸν ἑαυτό του, σκέφθηκε πῶς, νουθετώντας ἄλλους, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔμεινε χωρὶς νουθεσία. Συνειδητοποιώντας τότε τὴν ἥττα τοῦ ἑαυτοῦ του, προχωροῦσε τρέχοντας πρὸς τὴν ἔρημο, θρηνώντας γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ λέγοντας:

Ἄν δὲν μὲ βοηθοῦσε ὁ Κύριος, παρὰ λίγο ἡ ψυχὴ μου θὰ κατοικοῦσε στὸν ἅδη, καί, παρὰ λίγο θὰ ἔπεφτα σὲ κάθε κακό· παρὰ λίγο θὰ γινόταν αἰτία νὰ γίνω δοῦλος τῶν γήι-

Καὶ γέγονεν ἐπ' αὐτῷ τὸ εἴρημένον· «Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ
βοηθούμενος, ὡς πόλις ἰσχυρὰ καὶ ὡς τεῖχος ἄπτωτον».

Καὶ τότε ἐκεῖθε λοιπὸν πενθῶν διετέλει πάντα τὸν βίον, τὴν
θεόθεν τράπεζαν ζημιωθείς, καὶ μετὰ καμάτου τὸν ἄρτον αὐτοῦ
5 ποριζόμενος. Καθειρξας γὰρ ἑαυτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ σάκκον
καὶ σποδὸν ὑποστρώσας, οὐ πρότερον ἀνέστη χαμόθεν, οὐδὲ
ἐπαύσατο ἀποδυρόμενος, ἕως φωνῆς ἀκοῦσαι ἀγγέλου λέγον-
τος πρὸς αὐτὸν κατ' ὄναρ·

Ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου, καὶ ἠλέησέ σου, καὶ
10 τοῦ λοιποῦ, ὄρα μὴ ἀπατηθῆς. Ἐλεύσονται δὲ οἱ ἀδελφοὶ
πρὸς σέ, παρακαλοῦντές σε, οὐς σὺ ἐνουθέτησας, καὶ κο-
μιοῦσί σοι εὐλογίας, ὡς ὑποδεξάμενος μεταλήψη σὺν αὐ-
τοῖς, καὶ τῷ Θεῷ διαπαντὸς εὐχαριστήσεις.

Ταῦτα οὖν, ὦ τέκνα, ὑμῖν ὑφηγησάμην, ἵνα τὴν ταπεινοφρο-
15 σὺνην πρώτην ἀσκήσητε, κἂν ἐν μεγάλοις δόξητε εἶναι. Αὕτη
γὰρ ἐστὶν ἡ πρώτη τοῦ Σωτῆρος ἐντολή, λέγοντος, «Μακάριοι οἱ
πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»,
καὶ ἵνα μὴ ἀπατηθῆτε ὑπὸ τῶν δαιμόνων, τὰς φαντασίας ὑμῖν
ἐγειρόντων· ἀλλ' ἐάν τις ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς ἀδελφὸς ἢ φίλος ἢ γυνή
20 ἢ πατὴρ ἢ μήτηρ ἢ ἀδελφὸς ἢ διδάσκαλος ἢ παῖς ἢ οἰκέτης,
πρωῶτον εἰς προσευχὴν τὰς χεῖρας ἐκτείνατε, καὶ ἐὰν ἢ φάντα-
σμα, φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· κἂν ἀπατῶσιν ὑμᾶς οἱ δαίμονες ἢ
ἄνθρωποι κολακεύοντες ὑμᾶς καὶ ἐπαινοῦντες, μὴ πείθεσθε αὐ-
τοῖς μηδὲ ἐπαίρεσθε τῇ διανοίᾳ. Καμὲ γὰρ οὕτω πολλάκις ἠπά-
25 τησαν οἱ δαίμονες ἐν νυκτί, καὶ οὔτε εὐξασθαί με, οὔτε ἀναπαύ-
σασθαι συνεχώρουν, φαντασίας μοί τινας παρέχοντες ὅλην τὴν
νύκτα, καὶ πρωὶ ἐμπαίζοντες προσέπεσάν μοι λέγοντες:

Συγχώρησον ἡμῖν, ἀβθα, ὅτι κόπου σοι παρέσχομεν ὅλην
τὴν νύκτα.

30 Ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτούς·

Ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
Οὐ γὰρ μὴ ἐκπειράσητε δοῦλον Κυρίου.

Καὶ βρῆκε ἐφαρμογή σ' αὐτὸν ἐκεῖνο ποὺ ἔχει λεχθεῖ· «Ἀδελφός, ποὺ βοηθεῖται ἀπὸ ἀδελφό του, μοιάζει μὲ ὀχυρωμένη πόλη καὶ τείχος ἀκλόνητο»⁴⁷.

Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ στὸ ἐξῆς πέρασε ὅλη τὴ ζωὴ του πενθώντας, ἀφοῦ στερήθηκε τὸ οὐράνιο τραπέζι, καὶ ἐξασφαλίζοντας μὲ πολὺ κόπο τὸ ψωμί του. Γιατί, ἀφοῦ ἔκλεισε τὸν ἑαυτὸ του μέσα στὴ σπηλιὰ καὶ ἔστρωσε ἀπὸ κάτω του σάκκο καὶ στάχτη, δὲν σηκώθηκε προηγουμένως ἀπὸ κάτω, οὔτε σταμάτησε νὰ θρηνεῖ, μέχρι ποὺ ἄκουσε ἄγγελο στὸ ὄνειρό του νὰ τοῦ λέγει:

Ἄλλο Θεὸς δέχθηκε τὴ μετάνοιά σου καὶ σοῦ χάρισε τὸ ἔλεός του· πρόσεχε νὰ μὴ ξεγελαστεῖς στὸ ἐξῆς. Θὰ ἔρθουν οἱ μοναχοὶ ποὺ συμβούλεψες γιὰ νὰ σὲ παρηγορήσουν καὶ θὰ σοῦ φέρουν εὐλογίες, τὶς ὅποιες νὰ δεχθεῖς καὶ νὰ φᾶς μαζί τους καὶ νὰ εὐχαριστήσεις τὸν Θεὸ γιὰ κάθε τι.

Παιδιὰ μου, σὰς τὰ διηγήθηκα αὐτὰ, γιὰ νὰ ἀσκηθεῖτε πρῶτα στὴν ταπεινοφροσύνη, ἀκόμα καὶ ἂν νομίσετε ὅτι φθάσατε σὲ μεγάλα κατορθώματα. Γιατί αὕτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτήρα ποὺ λέγει· «Μακάριοι εἶναι οἱ ταπεινόφρονες, γιατί σ' αὐτοὺς ἀνήκει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»⁴⁸. Ἐπίσης γιὰ νὰ μὴ ἐξαπατηθεῖτε ἀπὸ τοὺς δαίμονες, ποὺ διεγείρουν τὶς φαντασίες σας· ἄλλ' ἂν ἔρθει κάποιος μοναχὸς ἢ φίλος ἢ γυναίκα ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ ἀδελφὸς ἢ δάσκαλος ἢ παιδί ἢ δοῦλος, πρῶτα προσευχηθεῖτε, καὶ ἂν εἶναι φάντασμα, θὰ φύγει ἀπὸ σᾶς. Κι ἂν σᾶς ἐξαπατοῦν οἱ δαίμονες ἢ οἱ ἄνθρωποι μὲ κολακεῖες καὶ ἐπαίνους, νὰ μὴ πείθεσθε σ' αὐτοὺς, οὔτε νὰ ὑπερηφανεύεσθε. Γιατί καὶ μένα πολλές φορὲς μὲ ἐξαπάτησαν τὴ νύχτα οἱ δαίμονες καὶ δὲν μὲ ἄφηναν οὔτε νὰ προσευχηθῶ οὔτε νὰ κοιμηθῶ, δημιουργώντας μου κάποιες φαντασίες ὅλη τὴ νύχτα, καὶ τὸ πρῶτὸ ἔπεσαν ἐπάνω μου κοροϊδεύοντάς με καὶ λέγοντας:

Συγχώρεσέ μας, ἄδβᾶ, γιατί σὲ κουράσαμε ὅλη τὴ νύχτα.

Κι ἐγὼ τοὺς εἶπα:

Φύγετε μακριὰ μου ὅλοι οἱ ἐργάτες τῆς ἀνομίας. Δὲν θὰ πειράξετε τὸν δοῦλο τοῦ Κυρίου.

47. Παροιμ. 18, 19.

48. Λουκᾶ 6, 20.

Ὡστε οὖν καὶ ὑμεῖς τὴν ἡσυχίαν μεταδιώξατε πρὸς τὴν θεω-
 ρίαν ἀεὶ γυμναζόμενοι, ἵνα καθαρὸν νοῦν κτήσησθε τῷ Θεῷ
 προσευχόμενοι. Καλὸς μὲν γὰρ κάκεινος ὁ ἀσκητὴς ὁ συνεχῶς
 ἐν τῷ κόσμῳ γυμναζόμενος, καὶ περὶ τὰς καλὰς πράξεις ἐπασχο-
 5 λούμενος, ὁ τὴν φιλαδελφίαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ τὴν φιλοξε-
 νίαν καὶ ἀγάπην καὶ ἐλεημοσύνας διαπραττόμενος, καὶ εὐερ-
 γητῶν τοὺς παρόντας καὶ τοῖς κάμνουσι βοηθῶν, καὶ ἀσκανδά-
 λιστος διαμένων. Καλὸς μὲν οὗτος καὶ πάνυ καλὸς πρακτικὸς
 γὰρ οὗτος καὶ ἐργάτης ἐστὶ τῶν ἐντολῶν, ἀλλὰ περὶ τὰ γήϊνα
 10 ἀσχολεῖται. Κρείττων γε μὴν τούτου καὶ μείζων ὁ θεωρητικὸς
 ἐκεῖνος ὁ ἀπὸ τῶν πρακτικῶν ἐπὶ τὴν νόησιν ἀναδραμών, πα-
 ρεῖς ἑτέροις ταῦτα φροντίζειν, αὐτὸς δὲ καὶ ἑαυτὸν ἀπαρησά-
 μενος καὶ ἑαυτοῦ λήθην ἔχων, πολυπραγμονεῖ τὰ οὐράνια, εὐλυ-
 τος πάντων τῷ Θεῷ παριστάμενος, ὑπ' οὐδεμιᾶς φροντίδος ἐτέ-
 15 ρας ὀπισθεν κατασπώμενος Ὁ τοιοῦτος γὰρ Θεῷ συνάγει, Θεῷ
 συμπολιτεύεται, ἀπαύστοις ὕμνοις ἀεὶ ὕμνων Θεόν.

Οἶδα γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπον ἐν τῇ ἐρήμῳ, μηδὲν γήϊνον βρωμα
 ἐπὶ δέκα ἔτη γευσαμένον, ἀλλ' ἄγγελος αὐτῷ κατὰ τρεῖς ἡμέρας
 οὐράνιον βρωμα ἐκόμιζε καὶ ἔβαλλεν αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα, καὶ
 20 τοῦτο αὐτῷ ἀντὶ τροφῆς καὶ πότου ἐγένετο. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦ-
 τον ἄνθρωπον, ὅτι ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν φαντασίαις οἱ δαίμονες,
 ἀγγελικὰς στρατιάς ἐπιδεικνύντες, καὶ ἄρματα πυρὸς καὶ δορυ-
 φορία πολλή, οἷά τε βασιλέως τινὸς ἐπιδημοῦντος, καὶ λέγοντες
 αὐτῷ:

25 Κατάρθωσας πάντα, ἄνθρωπε, λοιπὸν προκύνησόν με,
 καὶ ὡς Ἡλίαν σε ἀναλήψομαι.

Ἔλεγε δὲ ὁ μοναχὸς ἐν τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ:

Καθημέραν προσκυνῶ τῷ ἐμῷ βασιλεῖ τῷ Σωτῆρι, καὶ εἰ
 ἦν οὗτος Ἐκεῖνος, οὐκ ἂν παρ' ἐμοῦ τοῦτο ἦτει.

30 Ὡς δὲ μόνον εἶπεν ἐν ἑαυτῷ τὰ τῆς διανοίας, ὅτι:

Ἔχω ἐγὼ τὸν ἐμὸν βασιλέα καὶ τὸν Θεόν, ὃν ἀεὶ προ-
 σκυνῶ, σὺ δὲ οὐκ εἶ ἐμὸς βασιλεύς,
 εὐθύς ἄφαντος γέγονεν.

Καὶ σεῖς λοιπὸν ἐπιδιώξατε τὴν ἡσυχία, ἀσχοῦμενοι στὴ θεωρία, γιὰ νὰ ἀποκτήσετε μὲ τὴν προσευχή σας πρὸς τὸν Θεὸ καθαρὸ νοῦ. Καλὸς βέβαια εἶναι καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀσκητὴς ποὺ ἀσκεῖται συνέχεια μέσα στὸν κόσμον καὶ ἀσχολεῖται μὲ καλὰς πράξεις, ποὺ φανερώνει τὴ φιλαδελφία καὶ τὴ φιλοξενία καὶ τὴν ἀγάπη, ποὺ κάνει ἐλεημοσύνες, εὐεργετεῖ τοὺς παρόντες, βοηθᾷ τοὺς κουρασμένους καὶ παραμένει μακριὰ ἀπὸ σκάνδαλα. Καλὸς εἶναι αὐτὸς καὶ πολὺ καλὸς, γιὰτὶ εἶναι πρακτικὸς αὐτὸς καὶ ἐργάτης τῶν ἐντολῶν, ἀλλὰ ἀσχολεῖται μὲ τὰ γήινα. Καλύτερος ὅμως ἀπ' αὐτὸν καὶ μεγαλύτερος εἶναι ὁ θεωρητικὸς ἐκεῖνος, ποὺ ἔτρεξε ἀπὸ τὰ πρακτικὰ εἰς τὰ θεωρητικὰ, ἀφήνοντας αὐτὰ σὲ ἄλλους νὰ τὰ κάνουν, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἀπαρνούμενος καὶ τὸν ἑαυτοῦ καὶ ξεχνώντας τὸν ἑαυτοῦ, ἀσχολεῖται μὲ τὰ οὐράνια, στεκόμενος μπροστὰ στὸν Θεὸ ἀπαλλαγμένος ἀπὸ ὅλα, χωρὶς νὰ διασπᾶται ἀπὸ πίσω ἀπὸ καμμιά ἄλλη φροντίδα. Γιὰτὶ ἓνας τέτοιος βρῖσκεται μαζὶ μὲ τὸν Θεό, πολιτεύεται μαζὶ μὲ τὸν Θεό, ὑμνώντας πάντοτε μὲ ἀκατάπαυστους ὕμνους τὸν Θεό.

Γνώρισα κάποιον ἄνθρωπο στὴν ἔρημο ποὺ γιὰ δέκα χρόνια δὲν γεύθηκε καμμιά γήινη τροφή, ἀλλὰ κάθε τρεῖς μέρες ἄγγελος τοῦ ἔφερε οὐράνια τροφή καὶ τοῦ τὴν ἔβαζε στὸ στόμα, καὶ αὐτὸ ἦταν γι' αὐτὸν ἡ τροφή καὶ ἡ πόση. Καὶ ἔμαθα γιὰ τὸν ἄνθρωπο αὐτό, ὅτι τοῦ παρουσιάσθηκαν οἱ δαίμονες μὲ φαντασίες, προβάλλοντας μπροστὰ τοῦ ἀγγελικὰς στρατιὰς καὶ ἄρματα φωτιᾶς καὶ πολλοὺς συνοδοὺς, σὰν κάποιον βασιλιὰ ποὺ φεύγει, καὶ τοῦ ἔλεγαν:

Τὰ κατόρθωσες ὅλα, ἄνθρωπε· προσκήνυσέ με, καὶ θὰ σὲ κάνω νὰ ἀναληφθεῖς σὰν τὸν Ἥλια.

Καὶ ἔλεγε ὁ μοναχὸς μέσα του:

Κάθε μέρα προσκυνῶ τὸν βασιλιὰ μου Σωτήρα, καὶ ἂν ἦταν αὐτὸς Ἐκεῖνος δὲν θὰ τὸ ζητοῦσε αὐτὸ ἀπὸ μένα.

Μόλις εἶπε στὸν ἑαυτοῦ μὲ τὸ μυαλό του:

Ἐγὼ ἔχω τὸν δικό μου βασιλιὰ, τὸν Θεό, τὸν ὁποῖο προσκυνῶ πάντοτε· ἐσὺ δὲν εἶσαι δικός μου βασιλιὰς,

ἀμέσως ἐξαφανίσθηκε.

Ταῦτα δὲ ὡς περὶ ἄλλου διαλεγόμενος, τὰς ἑαυτοῦ πολιτείας κρύπτειν ἠθούλετο. Οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ πατέρες, αὐτὸν ἔλεγον ταῦτα ἑωρακέναί.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πάμπολλα ἡμῖν διηγούμενος ὁ μακάριος 5 Ἰωάννης ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἕως ἐνάτης ὥρας διαλεγόμενος, τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐθεράπευε. Δοὺς δὲ ἡμῖν εὐλογίας, ἐν εἰρήνῃ πορευθῆναι προσέταξεν, εἰπὼν ἡμῖν καὶ προφητείαν τινά, ὅτι:

Σήμερον τὰ ἐπινίκια τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Θεοδοσίου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἰσεληλύθασιν κατὰ τῆς τοῦ τυ- 10 ράννου Εὐγενίου ἀναιρέσεως, καὶ ὅτι δεῖ τὸν βασιλέα οἰκείῳ θανάτῳ τελευτῆσαι.

Ἐπεὶ συνέδη κατὰ ἀλήθειαν οὕτω γενέσθαι.

Ἦν δὲ ἰδεῖν τὸ πλῆθος τῶν συνόντων αὐτῷ μοναχῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἴονεῖ χορούς τινας δικαίων λαμπροφοροῦντας καὶ ἀ- 15 παύστοις ὕμνοις τὸν Θεὸν δοξάζοντας.

Ὡς δὲ πολλοὺς καὶ ἄλλους πατέρας ἐθεασάμεθα, ἦκασιν ἀδελφοὶ ἀπαγγέλλοντες ἡμῖν τετελειῶσθαι τὸν μακάριον Ἰωάννην θαυμαστόν τινα τρόπον. Ἐντειλάμενος γὰρ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μηδένα συγχωρεῖν πρὸς αὐτὸν ἀνιέναι, κλίνας τὰ γόνατα εἰς 20 προσευχὴν, ἐτελειώθη, ἀπελθὼν πρὸς Θεόν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

μζ'. Περὶ Ποιμενίης.

Οὗτος καὶ τῇ δούλῃ τοῦ Χριστοῦ Ποιμενίῃ παραβαλοῦση αὐτῷ ἱστορίας χάριν, οὐ συντετύχηκε μὲν αὐτῇ κατὰ πρόσωπον, 25 ἐδήλωσε δὲ αὐτῇ τινὰ καὶ τῶν ἀπορρήτων, παρήγγειλε δὲ αὐτῇ κατερχομένη ἀπὸ Θηβαίδος μὴ ἐκνεῦσαι ἐπὶ Ἀλεξάνδρειαν, ἐπεὶ πειρασμοῖς ἔχει περιπεσεῖν. Ἡ δέ, ἢ παραλογισαμένη τοῦ μεγάλου τὴν πρόρρησιν, ἢ ἐπιλαθομένη, ἐξένευσεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἱστορίας χάριν, τάχα θέλουσα ἰδεῖν τὴν πόλιν. Κατὰ 30 δὲ τὴν ὁδὸν πλησίον Νικιοῦς τῆς πόλεως παρέλαβεν αὐτῆς τὰ πλοῖα ἀναπαύσεως χάριν. Ἐξελθόντες οὖν οἱ παῖδες ἐξ ἀταξίας τινὸς συνέβαλον μάχην μετὰ τῶν ἐπιχωρίων ἀνδρῶν ἀπονενου-

Αὐτὰ τὰ ἔλεγε σὰ νὰ συνέβηκαν σὲ ἄλλον, θέλοντας νὰ κρύψει τοὺς ἀγῶνες καὶ τὰ κατόρθωμά του. Οἱ πατέρες ὅμως πού ζοῦσαν μαζί του, ἔλεγαν ὅτι αὐτὰ τὰ εἶδε αὐτὸς ὁ ἴδιος.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ μᾶς διηγήθηκε ὁ μακάριος Ἰωάννης ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες μέχρι τὴν ἐνάτη ὥρα, θεραπεύοντας μὲ αὐτὰ τὶς ψυχές μας. Ἄφοῦ μᾶς εὐλόγησε, μᾶς εἶπε νὰ φύγομε μὲ εἰρήνη, ἄφοῦ μᾶς εἶπε καὶ μὰ προφητεία.

Σήμερα μπῆκε νικητὴς στὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ εὐσεβὴς βασιλιάς Θεοδόσιος, νικώντας τὸν τύραννο Εὐγένιο, καὶ ὅτι πρέπει νὰ πεθάνει ὁ βασιλιάς εἰρηνικά.

Τὰ ὅποια πράγματι συνέβηκαν ὅπως ἀκριβῶς τὰ εἶπε.

Μποροῦσες νὰ δεῖς τοὺς μοναχοὺς πού τὸν συναναστρέφονταν νὰ εἶναι στὴν ἐκκλησία σὰν ὁμάδες δικαίων μὲ λαμπερὰ φορέματα καὶ νὰ δοξάζουν ἀσταμάτητα τὸν Θεό.

Καθὼς βλέπαμε καὶ ἄλλους πατέρες, ἦρθαν ἀδελφοὶ καὶ μᾶς εἶπαν, ὅτι τελείωσε τὴν ἐδῶ ζωὴ του ὁ μακάριος Ἰωάννης μὲ θαυμαστὸ τρόπο. Ἔδωσε ἐντολὴ γιὰ τρεῖς μέρες νὰ μὴ τὸν συναντήσῃ κανένας, καὶ ἄφοῦ γονάτισε καὶ προσευχήθηκε, τελείωσε τὴ ζωὴ του, φεύγοντας γιὰ τὸν Θεό. Ἄς εἶναι δοξασμένος στοὺς αἰῶνες. Ἀμήν.

47.— Γιά τὴν Ποιμενία.

Αὐτὸς καὶ τὴ δούλη τοῦ Χριστοῦ Ποιμενία, πού τὴν παρέδωσε σ' αὐτὸν γιὰ χάρη τῆς ἱστορίας, δὲν τὴ συνάντησε βέβαια κατὰ πρόσωπο, τῆς εἶπε ὅμως ὀρισμένα, καὶ μάλιστα ἀπόρρητα, καὶ τῆς παρήγγειλε ὅταν κατεβεῖ ἀπὸ τὴ Θηβαΐδα, νὰ μὴ παρεκκλίνει πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρεια, γιὰτὶ θὰ πέσει σὲ πειρασμούς. Αὐτὴ ὅμως, εἶτε ἐπειδὴ παρερμήνευσε τὴν πρόρρηση τοῦ μεγάλου, εἶτε ἐπειδὴ τὴν ξέχασε, πέρασε ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια γιὰ χάρη τῆς ἱστορίας, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἤθελε νὰ δεῖ τὴν πόλιν. Στὸ δρόμο τῆς ὅμως, κοντὰ στὴν πόλιν Νικιούς, πῆρε τὸ πλοῖο γιὰ νὰ ξεκουρασθεῖ. Βγαίνοντας ὅμως ἔξω οἱ ναῦτες τοῦ πλοίου ἐξαιτίας κάποιας ἀταξίας συνεπλάκησαν μὲ κάποιους ἐντόπιους, ἀνθρώπους ἀνόητους, οἱ ὁ-

μένων, οἵτινες ἐνὸς μὲν εὐνούχου δάκτυλον ἀπέκοψαν, ἄλλον δὲ ἐφόνευσαν, Διονύσιον δὲ τὸν ἅγιον ἐπίσκοπον καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἔβαψαν, ὅμως ἀγνοήσαντες· κάκεινῃν αὐτὴν ἔπλυναν λοιδορίαις καὶ ἐφόδησαν ἀπειλαῖς, τοὺς λοιποὺς παῖδας πάντας 5 τραυματίσαντες.

μη'. Περὶ ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ.

Ἐθεασάμεθα ἐν Θηβαῖδι καὶ ἕτερον ἄνδρα ὀνόματι Ἀμμωνᾶν, πατέρα μοναχῶν ὡσεὶ τρεῖς χιλιάδας, οὓς καὶ Ταβεννησιώτας ὠνόμαζον, μεγάλην ἔχοντας πολιτείαν, καὶ μηλωτὰς φο- 10 ροῦντας, καὶ κεκαλυμμένῳ προσώπῳ ἐσθίοντας, κάτω νεύοντας, μή τις τὸν πλησίον θεάσῃται ἐσθίοντα, καὶ σιωπὴν ἀσκοῦντας πολλήν, ὡς δοκεῖ ἐν ἐρημίαις εἶναι, ἐκάστου τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν κρύφα ἐκτελοῦντος, μόνον δὲ σήματι καθημένους ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ δοκεῖν ἐσθίειν, πειρωμένους δὲ λανθάνειν ἀλλή- 15 λους. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἢ δεῦτερον τῷ στόματι τὴν χεῖρα προσήγαγον, ἄρτου ἢ ἐλαιῶν ἢ τινος τῶν παρακεμένων ἀψάμενοι, καὶ ἐκάστου προσφαγίου ἅπαξ γευόμενοι, ἤρκοῦντο τῇ τροφῇ ταύτῃ. Ἄλλοι δὲ τὸν ἄρτον ἠρέμα μασσώμενοι ἀπροσποιητῶς τε τῶν ἄλλων ἔχοντες, οὕτως ἐνεκαρτέρουν. Ἄλλοι δὲ 20 τοῦ ζωμοῦ μόνον τρίτον ἐγεύοντο, ἐνεκρατεύοντο δὲ τῶν ἄλλων. Ἄπερ πάντα κατὰ λόγον θαυμάσας, οὐ παρήκα τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν.

μθ'. Περὶ τοῦ ἀδδᾶ Βῆ.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἄλλον πρεσβύτην πραότητι πάντας ἀνθρώπους ὑπερβαλλόμενον, ἀδδᾶ Βῆ ὀνόματι, ὃν διέδεβαιούντο οἱ 25 περὶ αὐτὸν ἀδελφοί, μηδέ ποτε ὁμόσαι, μηδέ ψεύσασθαι, μηδέ ὀργισθῆναι κατὰ τινος, μηδέ ἐπιπλῆξαι λόγῳ τινὶ πώποτε. Ἦν γὰρ ὁ θίος αὐτοῦ λίαν ἡσύχιος καὶ ὁ τρόπος ἐπιεικής, ἀγγελικὴν κατάστασιν ἔχοντος. Ἦν καὶ ταπεινόφρων ἄγαν, καὶ ἑαυτὸν εὐτελίζων. Πολλὰ γὰρ αὐτὸν ἡμῶν παρακαλούντων εἶπεῖν

ποῖοι ἔκοψαν τὸ δάκτυλο κάποιου εὐνούχου, σκότωσαν κάποιον ἄλλον, καὶ ἀπὸ ἄγνοια ἔρριξαν μέσα στὸ νερὸ τὸν ἅγιο ἐπίσκοπο Διονύσιο, ἐνῶ τὴν ἴδια Ποιμενία τὴν περιέλουσαν μὲ βρисиές καὶ τὴν ἐφόδησαν μὲ ἀπειλές, καὶ τραυμάτισαν ὅλους τοὺς ὑπόλοιπους ναῦτες.

48.— Για τὸν ἀβδᾶ Ἀμμωνᾶ.

Στὴ Θηβαΐδα εἶδαμε κι ἄλλον ἄνδρα, μὲ τὸ ὄνομα Ἀμμωνᾶς, πατέρα τριῶν περιίπου χιλιάδων μοναχῶν, τοὺς ὁποίους ὀνόμαζαν Ταβεννησιῶτες. Αὐτοὶ ἀποτελοῦσαν μεγάλη κοινότητα, φοροῦσαν μηλωτὲς καὶ ἔτρωγαν μὲ τὸ πρόσωπο σκυμμένο, κοιτάζοντας κάτω, γιὰ νὰ μὴ βλέπει κανεὶς τὸν διπλανό του πού τρώει, καὶ ἀσκοῦνταν στὴ σιωπῇ, ὥστε νὰ νομίζει κανεὶς ὅτι ζεῖ στὴν ἐρημία. Ὁ καθένας ἀσκοῦσε τὴ μοναχικὴ πολιτεία του μυστικά, καὶ μόνο ἐπιφανειακὰ κάθονταν στὸ τραπέζι καὶ φαίνονταν ὅτι τρῶνε, προσπαθώντας ὁ καθένας νὰ ξεφεύγει ἀπὸ τὴν προσοχὴ τοῦ ἄλλου. Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔφερναν τὸ χέρι στὸ στόμα μία ἢ δύο φορές, γευόμενοι ψωμί ἢ ἔλιές ἢ κάτι ἀπὸ τὰ παρατιθέντα, καὶ δοκιμάζοντας κάθε προσφάγι μὰ φορᾶ, ἀρκοῦνταν στὴν τροφὴ αὐτῇ. Ἄλλοι πάλι μασοῦσαν ἀργὰ τὸ ψωμί στὸ στόμα τους, ἔχοντας τὰ ἄλλα χωρὶς ὑποκρισία ἀπείραχτα, ἀσκώντας ἔτσι ἐγκράτεια. Καὶ ἄλλοι ἔπιναν μόνο τὸ ζωμὸ τρεῖς φορές καὶ ἀπείχαν ἀπὸ τ' ἄλλα. Ὅλα αὐτὰ πολὺ εὐλόγα τὰ θαύμασα καὶ δὲν παρέβλεψα τὴν ὠφέλεια ἀπὸ αὐτά.

49.— Για τὸν ἀβδᾶ Βῆ.

Εἶδαμε κι ἄλλον γέροντα πού ξεπερνοῦσε σὲ πραότητα ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πού τὸν ἔλεγαν Βῆ. Γι' αὐτὸν διαβεβαίωσαν οἱ γύρω μοναχοί, ὅτι οὔτε ὀρκίστηκε ποτέ, οὔτε εἶπε ψέματα, οὔτε ὀργίστηκε ἐναντίον κάποιου, οὔτε ἐπέπληξε ποτέ κάποιον μὲ λόγια. Γιατὶ ἡ ζωὴ του ἦταν πολὺ ἡσυχῇ, καὶ ὁ τρόπος του γεμάτος καλωσύνη, παρουσιάζοντας ἀγγελικὸ τρόπο ζωῆς. Ἦταν καὶ πολὺ ταπεινὸς καὶ ἐξευτέλιζε τὸν ἑαυτὸ του. Ἄν καὶ τὸν παρεκαλέσαμε πολὺ νὰ μᾶς πεῖ κάποιον προτρεπτικὸ λόγο, μόλις μὲ δυσκολία δέ-

πρὸς ἡμᾶς προτρεπτικόν τινα λόγον, μόλις ἠνέσχετο περὶ πρα-
 ότητος ἡμῖν μόνον ὀλίγα διαλεχθῆναι. Οὗτος ἵπποποτάμου ποτὲ
 λυμνηναμένου τὴν γείτονα χώραν, ἐπιστάς τῷ τόπῳ ὑπὸ τῶν
 γεωργῶν παρακληθεῖς, καὶ ἰδὼν τὸ θηρίον ἐξαίσιον μέγεθος
 5 ἔχον, πραεῖα φωνῇ ἐνετέλλετο αὐτῷ λέγων:

Παραγγέλλω σοι ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, μηκέτι λυμῆνα-
 σθαι τὴν χώραν.

Ὁ δέ, ὡς ὑπὸ ἀγγέλου ἀπελασθεῖς τοῦ τόπου, παντάπασιν ἀ-
 φανῆς γέγονεν. Οὕτω καὶ κροκόδειλον ἀπεδίωξεν ἄλλοτε.

10

ν'. Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Θεωνᾶ.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἄλλον οὐ μακρὰν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν ἔρημον,
 ὀνόματι Θεωνᾶν, ἄνδρα ἅγιον, ἐν οἰκίῳσῳ κατὰ μόνας ἐγκεκλει-
 σμένον, ἐπὶ τριακονταετῆ χρόνον σιωπὴν ἀσκήσαντα, ὅς, πλεί-
 15 στας δυνάμεις ἐπιτελῶν, ὡς προφήτης παρ' αὐτοῖς ἐνομίζετο.
 Ἐξήρχετο γὰρ πρὸς αὐτὸν ἡμέριον τὸ πλῆθος τῶν ἀσθενούν-
 των, καὶ διὰ θυρίδος ἐπιτεθεῖς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ὑγιεῖς ἀπέπεμ-
 πεν. Ἦν δὲ ἰδεῖν αὐτὸν πρόσωπον ἀγγέλου ἔχοντα, χαροποιὸν
 τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ πολλῆς χάριτος ὄλον μεστόν. Ὅς οὐ πρὸ
 20 πολλοῦ τινος χρόνου ληστῶν αὐτῷ ἐπελθόντων νυκτὸς μακρό-
 θεν, οἰηθέντων χρυσίον παρ' αὐτῷ εὐρήσειν, καὶ βουλομένων αὐ-
 τὸν ἀναιρεῖν, ἠϋξάτο, καὶ ἀκίνητοι παρὰ τὰς θύρας ἄχρι πρωῒ
 ἔμειναν. Παραγενομένων δὲ πρὸς αὐτὸν τῶν ὄχλων καὶ πυρὶ πα-
 ραδοῦναι νοουμένων, ἀναγκασθεῖς ἕνα πρὸς αὐτοὺς ἀπεφθέγ-
 25 ξάτο λόγον:

Ἄφετε τούτους ὑγιεῖς ἀπελθεῖν· εἰ δὲ μή, ἡ χάρις τῶν ἰα-
 μάτων ἀπ' ἐμοῦ φεύξεται.

Οἱ δὲ ἤκουσαν αὐτοῦ. Οὐδὲ γὰρ ἀντειπεῖν ἐτόλμων. Καὶ ἦσαν
 εὐθύς οἱ ληστὰι ἐν τοῖς πέριξ μοναστηρίοις. σὺν τοῖς μοναχοῖς
 30 μεταβαλόντες τὸν τρόπον, καὶ ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις μετανο-
 οῦντες.

Πεπαίδευτο δὲ ὁ ἀνὴρ τριπλῆ τῶν λέξεων χάριτι, ἐν τε ἑλ-
 ληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ αἰγυπτιακοῖς ἀναγνώσμασι, καθὼς

χθηκε νὰ μᾶς πεί λίγα λόγια γιὰ τὴν πραότητα. Αὐτός, ὅταν κάποτε ἓνας ἵπποπόταμος κατέστρεψε τὴ γειτονικὴ περιοχὴ, πῆγε στὸν τόπο ἐκεῖνο μετὰ ἀπὸ πολλὰ παρακλήσεις τῶν γεωργῶν, καὶ βλέποντας τὸ ὑπερβολικὰ μεγάλο θηρίο, τὸ διέταξε μὲ ἤρεμην φωνὴ καὶ τοῦ εἶπε:

Σὲ διατάζω στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, νὰ μὴ καταστρέψεις
στὸ ἐξῆς τὴν περιοχὴ.

Αὐτὸς ἔγινε μὰ γιὰ πάντα ἄφαντος, σὰ νὰ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν τόπο ἀπὸ ἄγγελου. Παρόμοια μὰ ἄλλη φορὰ ἔδιωξε καὶ ἓναν κροκόδειλο.

50.— Γιὰ τὸν ἄβδᾶ Θεωνᾶ.

Στὴν ἔρημο, ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλη, γνωρίσαμε καὶ ἓναν ἄλλον, μὲ τὸ ὄνομα Θεωνᾶς, ἅγιον ἄνδρα, κλεισμένο μόνο του σὲ μικρὸ σπιτάκι, ποὺ ἀσκησε σιωπὴ ἐπὶ τριάντα χόνια, ὃ ὅποιος, κάμνοντας πολλὰ θαύματα, θεωροῦνταν προφήτης. Κάθε μέρα πῆγαιναν σ' αὐτὸν πλῆθος ἀρρώστων. Θέτοντας μέσα ἀπὸ τὴ θυρίδα τὰ χέρια του ἐπάνω τους, τοὺς ἀπέστελνε ὑγιεῖς. Τὸν ἔβλεπε κανεὶς νὰ ἔχει ἀγγελικὸ πρόσωπο, μὲ χαρωπὰ μάτια καὶ γεμάτο ὄλο μὲ πολλὴ χάρη. Αὐτός, ὅταν πρὶν ἀπὸ λίγο χρόνο πῆγαν τὴ νύχτα ληστὲς ἀπὸ μακριὰ, νομίζοντας ὅτι θὰ βροῦν νὰ ἔχει χρυσὸ καὶ ἠθελαν νὰ τὸν σκοτώσουν, προσευχήθηκε καὶ ἔμειναν ἀκίνητοι ὡς τὸ πρωὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα. Ὅταν τὸ πρωὶ πῆγε ὁ κόσμος ἐκεῖ καὶ σκέφτονταν νὰ τοὺς κάψουν, ἀναγκάσθηκε νὰ πεί ἓνα λόγο σ' αὐτοὺς:

Ἄφῃστε τους νὰ φύγουν σῶοι· γιὰτὶ ἄλλιῶς θὰ φύγει ἀπὸ
μένα ἡ δύναμη νὰ κάνω θαύματα.

Καὶ αὐτοὶ ὑπάκουσαν. Οὔτε βέβαια τολμοῦσαν ν' ἀντιμλήσουν. Καὶ ἀμέσως οἱ ληστὲς κατέφυγαν στὰ γειτονικὰ μοναστήρια καὶ ἔμειναν μαζί μὲ τοῦ μοναχοῦς, ἀλλάζοντας ζωὴ καὶ μετανοώντας γιὰ τίς πράξεις τους.

Ὁ γέροντας αὐτὸς εἶχε ἀσκηθεῖ στὰ ἑλληνικά, ρωμαϊκὰ καὶ αἰγυπτιακὰ ἀναγνώσματα, ὅπως πληροφορηθήκαμε καὶ ἀπὸ πολ-

παρὰ πολλῶν καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκείνου ἐμάθομεν. Ἐπιγνοῦς γὰρ ἡμᾶς ξένους ὄντας, γράψας ἐν πινακιδίῳ τῷ Θεῷ ἐφ' ἡμῖν εὐχαρίστησιν. Ἦσθιε δὲ τῶν σπερμάτων τὰ ἀνεφθα. Ἐξήει δέ, ὡς φασι, νύκτωρ τοῦ κελλίου, καὶ ἀγρίοις θηρίοις συνηγελάζετο, 5 καὶ ἐξ οὗ εἶχεν ὕδατος αὐτὰ ἐπότιζεν. Ἦν γὰρ ἰδεῖν ἴχνη βουδάλων καὶ ὀνάγων καὶ δορκάδων τινῶν περὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ οἷς ἀεὶ προσετέρετο.

να'. Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἡλία.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἕτερον πρεσβύτερον τῆς Ἀντινόου μητροπό-
10 λεως τῆς Θηβαΐδος ἑκατὸν δέκα ἐτῶν λοιπὸν ὄντα, ἐφ' ὃν ἐλέγετο τοῦ προφήτου Ἡλίου πνεῦμα ἀναπεπαῦσθαι. Διαδόητος γὰρ ἦν οὗτος, ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἐρήμῳ ἑβδομήκοντα ἔτη ποιήσας. Οὐ δύναται δὲ λόγος ἐπάξιος τὴν τραχεῖαν ἐκείνην ἔρημον διηγῆσασθαι τῆς ἐν τῷ ὄρει, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐκαθέζετο, μηδέποτε κα-
15 τελθῶν εἰς τὴν οἰκουμένην. Ἀτραπὸς δὲ στενὴ τις ἦν τῶν πρὸς αὐτὸν ἀπιόντων, ὡς μόλις ἐπιθαίνειν τοῖς ἴχνεσι τοὺς ἀφικνουμένους, ἔνθεν κάκειθεν λίθων ἀγρίων παρακειμένων. Ἦν δὲ καθήμενος ὑπὸ πέτραν τινὰ εἰς σπήλαιον, ὥστε καὶ τὸ ἰδεῖν αὐτὸν λίαν ἦν φοβερόν. Ἔτρεμε δὲ λοιπὸν ὅλος ὑπὸ τοῦ γήρωσ
20 συνεχόμενος. Πολλὰ δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν σημεῖα ἐπιτελῶν, καὶ ἰώμενος τοὺς κάμνοντας οὐκ ἐπαύετο. Ἔλεγον δὲ περὶ αὐτοῦ οἱ πατέρες, ὅτι οὐδεὶς μέμνηται τὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει γεγενημένην ἄνοδον. Ἦσθιε δὲ ἐν τῷ γήρει τρεῖς οὐγγίας ἄρτου εἰς ἐσπέραν, καὶ τρεῖς ἐλαίας. Ἐν νεότητι δὲ ἀεὶ δι' ἑβδομάδος ἐ-
25 σθίων ἅπαξ διετελεῖ.

νδ'.— Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀπολλῶ.

Ἐθεασάμεθα δὲ καὶ ἕτερον ἄνδρα ἅγιον, ὀνόματι Ἀπολλῶ, ἐν Θηβαΐδι, ἐν ὀρίοις Ἐρμουπόλεως, ἐν ᾗ ὁ Σωτὴρ μετὰ τῆς παρθένου Μαρίας καὶ τοῦ δικαίου Ἰωσήφ παρεγένετο, Ἦσαίου
30 τὴν προφητείαν ἀναπληρῶν, λέγοντος «Ἴδου Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἦξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται

λους άλλους και από τον ίδιο. Καταλαβαίνοντας ότι ήμασταν ξένοι, έγραψε σέ πινακίδιο για μās ευχαριστία στον Θεό. "Έτρωγε βλαστούς φυτῶν άβραστους. "Εβγαινε, όπως λένε, τή νύχτα από τὸ κελλί και έμενε με τὰ άγρια ζῶα, ποτίζοντάς τα με τὸ νερό που είχε. Μπορούσε νά διακρίνει κανείς γύρω από τὸ κελλί του ίχνη από βουβάλια, άγριους όνους και ζαρκάδια, με τὰ όποια πάντοτε ένιωθε ευχαρίστηση.

51.— Για τὸν άβδᾶ 'Ηλία.

Είδαμε κι άλλον γέροντα τής μητροπόλεως τής Θηβαΐδας 'Αντινόου, εκατόν δέκα χρόνων τότε, στον όποιο έλεγαν ότι αναπαύοταν τὸ πνεῦμα του προφήτη 'Ηλία. "Ηταν ξακουστός αυτός, γιατί έζησε έβδομήντα χρόνια σ' αυτή τή φοβερή έρημο. Δεν μπορεί λόγος επάξιος νά περιγράψει τή σκληρή εκείνη έρημο του όρους στο όποιο έμενε, χωρίς νά έχει κατεβεί ποτέ στον κόσμο. "Οσοι πήγαιναν ακολουθούσαν ένα στενό δρομάκι, από τὸ όποιο μόλις χωρούσαν νά περάσουν, και υπήρχαν φοβερές πέτρες και από τις δύο μεριές. "Εμενε σέ σπηλιὰ κάτω από ένα βράχο, ώστε και μόνο που τον έβλεπε κανείς ήταν κάτι τὸ φοβερό. "Έτρεμε τότε όλόκληρος καταπονούμενος από τὰ γεράματα. Κάθε μέρα έκανε πολλά θαύματα και δεν σταματοῦσε νά θεραπεύει τούς αρρώστους. "Ελεγαν οί πατέρες γι' αυτόν, ότι κανένας δεν θυμόταν πότε ανέβηκε στο όρος. Στα γεράματά του έτρωγε τρεις ούγγιές ψωμί και τρεις έλιές τὸ βράδυ. Στα νειάτα του έτρωγε πάντοτε μία μόνο φορά τήν έβδομάδα.

52.— Για τὸν άβδᾶ 'Απολλῶ.

Είδαμε και άλλον άγιο άνδρα με τὸ όνομα 'Απολλῶς, στή Θηβαΐδα, στα σύνορα τής 'Ερμουπόλεως, στην όποια πήγε ο Σωτήρας με τήν παρθένο Μαρία και τον δίκαιο 'Ιωσήφ, πραγματοποιώντας τὰ προφητικά λόγια του 'Ησαΐα, που ειπε: «Νά! ο Κύριος κάθεται επάνω σέ ανάλαφρη ταχυκίνητη νεφέλη, και θα έρθει έναντίον τής

χειροποίητα Αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὴν γῆν. Εἶδομεν ἐκεῖ καὶ τὸν ναὸν ἔνθα, εἰσελθόντος τοῦ Σωτῆρος ἐν τῇ πόλει, τὰ εἰδωλα πάντα κατέπεσεν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν. Εἶδομεν οὖν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐν τῇ ἐρήμῳ ὑπὸ τὸ ὄρος
 5 ἔχοντα μοναστήριον, πατέρα ὡς πεντακοσίων μοναχῶν, ὃς διαβόητος ἐν Θηβαΐδι, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ, καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐποίει δι' αὐτοῦ ὁ Κύριος. Σημεῖα δὲ πάνυ πολλὰ δι' αὐτοῦ ἐπετελοῦντο. Οὗτος γὰρ ἐκ παιδότην πολλὴν ἄσκησιν ἐνδειξάμενος, ἐν τῷ τέλει τῆς ἡλικίας τοσαύτης ἔτυχε χάριτος Ὁ-
 10 γδοηκοστοῦ γὰρ ὧν ἔτους, μέγα μοναστήριον ἑαυτῷ συνεκρότησε τελείων ἀνδρῶν πεντακοσίων, δυναμένων σχεδὸν πάντων σημεῖα ἐπιτελεῖν. Οὗτος δεκαπέντε ἐτῶν ἀναχωρήσας τοῦ κόσμου καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατελέσας, πᾶσαν ἀρετὴν ἀκριβῶς ἐξασκήσας, ὕστερον φωνῆς ἀκούειν ἔδοξε τοῦ Θεοῦ,
 15 πρὸς αὐτὸν λέγοντος·

Ἄπολλῶ, Ἄπολλῶ, διὰ σοῦ τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἐθνῶν ἀθετήσω. Ἀπολεῖς δέ μοι σὺν αὐτοῖς καὶ τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσαν τὴν δαμονικὴν λατρείαν ἐξαφανίσεις. Καὶ νῦν πο-
 20 ρεύου εἰς τὴν οἰκουμένην. Γεννήσεις γὰρ μοι λαὸν περισύσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·

Ἄφελε ἀπ' ἐμοῦ, Δέσποτα, τὴν ἀλαζονείαν, μὴ πως ὑπερ-
 αρθεὶς ὑπὸ τὴν ἀδελφότητα, τὸ πᾶν ἀγαθὸν ζημιωθῶ.

25 Εἶπε δὲ πάλιν ἡ θεία φωνὴ πρὸς αὐτόν·

Ἐπιβαλον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸν ἀνχένα σου, καὶ καθέ-
 ξεις καὶ κατορύξεις αὐτὴν ἐν τῇ ἄμμῳ.

Ὁ δὲ ταχέως τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸν ἀνχένα ἐπιβαλὼν, ἐδράξατο Αἰθίοπος μικροῦ, καὶ κατέχωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ, βοῶντα καὶ λέ-
 30 γοντα·

Ἐγὼ εἶμι ὁ τῆς ὑπερηφανίας δαίμων.

Αιγύπτου και θά καταπέσουν στή γῆ τὰ χειροποίητα ἀγάλματα μέ τήν παρουσία του»⁴⁹. Ἐκεῖ εἶδαμε και τὸ ναὸ ὅπου ἔπεσαν κάτω στή γῆ ὅλα τὰ εἶδωλα ὅταν μπῆκε ὁ Σωτήρας. Βρήκαμε λοιπὸν τὸν ἄνδρα αὐτὸν νὰ ἔχει μοναστήρι στήν ἔρημο κάτω ἀπὸ τὸ ὄρος, και νὰ εἶναι πατέρας πεντακοσίων περίπου μοναχῶν, και ἦταν ξακουστός στή Θηβαΐδα· γιατί και μεγάλα ἔργα κατόρθωσε και πολλὰ θαύματα ἔκανε ὁ Κύριος μέσω αὐτοῦ. Και πράγματι πολλὰ θαύματα γίνονταν ἀπὸ αὐτόν. Γιατί αὐτός, ἀφοῦ ἀπὸ μικρὸ παιδί ὑποβλήθηκε σὲ σκληρὴ ἄσκηση, δέχθηκε στὰ τέλη τῆς ζωῆς του τόση μεγάλη χάρη. Ὄντας ὀγδόντα χρόνων, ἰδρυσε μεγάλο μοναστήρι μέ πεντακόσιους τέλειους ἄνδρες, πὺ μποροῦσαν σχεδὸν ὅλοι νὰ κάνουν θαύματα. Δεκαπέντε χρόνων ἔφυγε ἀπὸ τὸν κόσμο, και ἀφοῦ ἔζησε σαράντα χρόνια στήν ἔρημο και ἀσκήθηκε σὲ κάθε ἀρετὴ μέ ἀκρίβεια, τοῦ φάνηκε ὅτι ἄκουσε φωνὴ τοῦ Θεοῦ, πὺ τοῦ ἔλεγε:

Ἄπολλῶ, Ἄπολλῶ, μέ σένα θά ξεπεράσω τὴ σοφία τῶν Αἰγυπτίων και θά ἀπορρίψω τὴ σύνεση τῶν συνετῶν λαῶν. Μαζὶ μ' αὐτοὺς θά ὀδηγήσεις στήν ἀπώλεια και τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλώνας και θά ἔξαφανίσεις ὀλοκληρωτικὰ τὴ λατρεία τῶν δαιμόνων. Και τώρα πηγαινε στήν περιοχὴ πὺ κατοικοῦν οἱ μοναχοί. Γιατί θά μοῦ δημιουργήσεις ἔκλεκτὸ λαὸ, ζηλωτὴ καλῶν ἔργων.

Αὐτὸς ἀποκρίθηκε και εἶπε:

Κύριε, ἀφαίρεσε ἀπὸ μένα τὴν ἀλαζονεία, μήπως κυριευθῶ ἀπὸ ἔπαρση πάνω ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα, και χάσω κάθε τι τὸ καλό.

Τοῦ εἶπε πάλι ἡ θεία φωνή:

Βάλε τὸ χέρι σου στὸν αὐχένα σου. Πιάσε τὴν και ρίξε τὴν μέσα στήν ἄμμο.

Αὐτὸς βάζοντας ἀμέσως τὸ χέρι του στὸν αὐχένα του, ἔπιασε ἓνα μικρὸ Αἰθίοπα, τὸν ὀποῖο ἔχωσε στὸ χῶμα, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε και ἔλεγε:

Ἐγὼ εἶμαι ὁ δαίμονας τῆς ὑπερηφάνειας.

49. Ἦσ. 19, 1.

Καὶ πάλιν φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα:

Πορεύου, ὅτι πᾶν ὃ ἐὰν αἰτήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ λήψῃ.

Ὁ δὲ εὐθύς ἀκούσας εἰς τὴν οἰκουμένην ἐξώρμησε, κατὰ τὸν καιρὸν Ἰουλιανοῦ τοῦ τυράννου, καὶ παραβάλλει τέως ἐν τῇ
5 πλησίον ἐρήμῳ. Σπήλαιον δέ τι μικρὸν καταλαβὼν, ἐκεῖ κατέμε-
νεν, ὑπὸ τὸ ὄρος. Τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ ἦν τὸ πᾶν ἡμερίους εὐχὰς ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ, ἑκατοντάκις μὲν ἐν νυκτί, τοσαυτάκις δὲ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ κάμπτοντος τὰ γόνατα. Ἡ τροφή δὲ αὐτοῦ τέως καθᾶ-
περ πρῶτον παρὰ Θεοῦ ἐξ ἀμηχανίας ἐχορηγεῖτο. Ἐν τῇ ἐρήμῳ
10 γὰρ αὐτῷ ἡ τροφή παρ' ἀγγέλου ἐκομίζετο. Τὸ δὲ ἔνδυμα ἦν
αὐτῷ ὁ λεβιτῶν, ὅνπερ τινὲς κολόδιον προσαγορεύουσι, καὶ λέν-
τιον μικρὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ταῦτα γὰρ αὐτῷ ἐν τῇ ἐρή-
μῳ ἔμειναν μὴ παλαιούμενα. Ἦν γοῦν ἐν τῇ πλησίον τῆς οἰκου-
μένης ἐρήμῳ, ἐν τῇ δυνάμει διάγων τοῦ Πνεύματος, σημεῖα δὲ
15 καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶν θαυμαστάς, αἷς οὐκ ἂν τις δι' ὑπερβολὴν
θαύματος πάσας ἐξειπεῖν δύναται, καθὼς παρὰ τῶν συνόντων
αὐτῷ πρεσβυτέρων ἠκούσαμεν, καὶ αὐτῶν τελείων ὄντων καὶ
ἡγουμένων πολλῆς ἀδελφότητος

Γέγονεν οὖν εὐθύς διαδόχτος ὁ ἀνὴρ, ὡς ἂν νέος τις προφή-
20 τῆς καὶ ἀπόστολος τῇ ἡμετέρα γενεᾷ ἐπιφοιτήσας. Φήμης δὲ
πολλῆς περὶ αὐτοῦ διαδραμοῦσης, πάντες οἱ πέριξ σποράδην
μένοντες μοναχοὶ πρὸς αὐτόν ἀεὶ ἔφθανον, ὡς πατρὶ γνησίῳ τὰς
ἐαυτῶν ψυχὰς δῶρα προσφέροντες. Ὁ δὲ οὓς μὲν πρὸς θεωρίαν
προσεκαλεῖτο, οὓς δὲ τὴν πρακτικὴν συνεδίβαζε μετελθεῖν ἀρε-
25 τήν, πρῶτον δεικνὺς ἔργῳ, ἅπερ λόγῳ ποιεῖν ἄλλους, ἐνουθέτει.
Πολλάκις γὰρ ἐπιδεικνύων αὐτοῖς τὴν ἄσκησιν, κατὰ Κυριακὴν
μόνον μετ' αὐτῶν μετελάμβανεν· αὐτὸς μὲν, ἧ ὅσον περ τῶν λα-
χάνων αὐτομάτως ἐκ τῆς γῆς ἀνεφύετο, οὐκ ἄρτον, οὐκ ὄσπρι-
ον, οὐ τῶν ἐν τοῖς φυτοῖς ὀπώρων τι διαιτώμενος, οὐδ' ὅσα διὰ
30 τοῦ πυρὸς ἔχει τὴν χρῆσιν.

Ἀκούσας δὲ ποτε ἐν τοῖς Ἰουλιανοῦ καιροῖς, ὅτι ἀδελφὸς
εἰς στρατείαν κρατηθεὶς ἐν φυλακῇ δεσμώτης κάθηται, παρεγέ-

Καὶ πάλι ἀπευθυνόμενη ἡ φωνὴ πρὸς αὐτόν τοῦ εἶπε:

Πήγαινε, γιατί ὅ,τιδήποτε ζητήσεις ἀπὸ τὸν Θεὸ, θὰ τὸ ἔχεις.

Αὐτὸς, μὲν τὰ ἀκουσε αὐτὰ, ἀμέσως ἀναχώρησε γιὰ τὸν μοναχικὸ κόσμον, τὰ χρόνια τοῦ τυράννου Ἰουλιανοῦ, καὶ στὴν ἀρχὴ ἐγκαταστάθηκε στὴ γειτονικὴ ἔρημο. Βρῆκε ἓνα μικρὸ σπήλαιον καὶ ἔμεινε ἐκεῖ στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους. Ὅλη ἡ ἐργασία του ἦταν νὰ προσεύχεται γονατιστὸς στὸν Θεὸ ἑκατὸ φορές τὴ νύχτα καὶ ἄλλες τόσες τὴν ἡμέρα. Ἡ τροφή του, ὅπως ἀκριβῶς καὶ προηγουμένως, χορηγοῦνταν ἀπὸ τὸν Θεὸ χωρὶς κανένα κόπο. Γιατὶ στὴν ἔρημον ἡ τροφή του μεταφερόταν ἀπὸ ἄγγελον. Τὰ ροῦχα του ἦταν ἓνας λεβιτῶνας, ποὺ ὀρισμένοι τὸ λένε κολόβιον, καὶ ἓνα λέντιον⁵⁰ μικρὸ στὸ κεφάλι του. Αὐτὰ τὰ εἶχε ἀπὸ τὴν ἔρημον χωρὶς νὰ παλιώνουν. Ἔμενε λοιπὸν στὴν ἔρημον, δίπλα στὴν κατοικημένη περιοχὴ, ζώντας μὲ τὴ δύναμιν τοῦ Πνεύματος, καὶ κάμνοντας τόσα θαύματα καὶ θεραπείες, ποὺ ἐξαιτίας τοῦ ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ τους δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὰ διηγηθεῖ, ὅπως ἀκούσαμε ἀπὸ τοὺς γέροντες ποὺ ἦταν μαζί του, ἅγιοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἡγούμενοι μεγάλης ἀδελφότητος.

Ἐγίνε λοιπὸν ὁ ἄνδρας ἀμέσως ξακουστός, ὅπως ἀκριβῶς ἀνφανερωνόταν στὰ χρόνια μας κάποιος νέος προφήτης καὶ ἀπόστολος. Καὶ ἐνῶ ἡ φήμη του ἀπλωνόταν παντοῦ, ὅλοι οἱ μοναχοί, ποὺ ζοῦσαν διάσπαρτοι τριγύρω, πήγαιναν συνέχεια κοντὰ του, προσφέροντας τὶς ψυχὰς τους σὰν δῶρα σὲ γνήσιο πατέρα. Αὐτὸς ἄλλους τοὺς προέτρεπε γιὰ θεωρία, καὶ ἄλλους τοὺς συμβούλευε νὰ ἀσκοῦν τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, δείχνοντας πρῶτα μὲ πράξεις ὅσα συμβούλευε στοὺς ἄλλους μὲ τὰ λόγια. Πολλὰς φορές δηλαδή, δείχνοντας σ' αὐτοὺς τὴν ἀσκησιν, ἔτρωγε μαζί τους μόνο τὴν Κυριακὴν· αὐτὸς ἐκτὸς ἀπὸ τὰ λάχανα ποὺ φύτρωναν στὴ γῆ, δὲν ἔτρωγε οὔτε ψωμί, οὔτε ὄσπρια, οὔτε τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων, οὔτε ὅσα παρασκευάζονται μὲ τὴν χρῆσιν τῆς φωτιᾶς.

Κάποτε, στὰ χρόνια τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἀκούοντας, ὅτι κάποιος ἀδελφὸς πιάστηκε καὶ φυλακίστηκε στὸ στρατόπεδον, πῆγε σ' αὐ-

50. Λέντιον: μικρὸ λευκὸ ἔνδυμα ἢ λευκὸ σεντόνι.

νετο πρὸς αὐτὸν μετὰ τῆς ἀδελφότητος, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ
 νουθετῶν καρτερεῖν ἐν τοῖς πόνοις, καὶ τοὺς ἐπερχομένους αὐτῷ
 κινδύνους ὑπερορᾶν. Καιρὸν γὰρ φησιν εἶναι ἀγώνων αὐτῷ,
 τότε καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ τῇ τῶν πειρασμῶν προσβολῇ δοκι-
 5 μάζεσθαι. Ὡς δὲ ἐπεστήριξεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, τοῖς λόγοις τού-
 τοις ἐπιστάς ὁ χιλίαρχος ὄρησεν τῆς κακίας φερόμενος, ἐπαγγεί-
 λαντος αὐτῷ τινος περὶ αὐτῶν, ἐπιθείς κλειθρα ταῖς θύραις τῆς
 φυλακῆς, αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ μοναχοὺς πάντας κατέ-
 κλεισεν, ὡς ἐπιτηδείους ἐσομένους πρὸς τὴν στρατείαν, καὶ φύ-
 10 λακας ἱκανοὺς αὐτοῖς καταστήσας, ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἀνε-
 χώρησε, μηδὲ ἄχρι ἀκοῆς παρακληθῆναι ὑπ' αὐτῶν ἀνασχόμε-
 νος. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον λαμπαδηφόρος ἄγγελος φαίνεται
 τοῖς φυλάττουσι, φωτὶ καταστράπτων πάντας ἐν τῷ οἰκῆματι, ὡς
 ὑπ' ἐκπλήξεως ἀχανεῖς γενέσθαι τοὺς φύλακας, οἳ καὶ ἀναστάν-
 15 τες ἠξίουσαν αὐτοὺς ἀπελθεῖν ἅπαντας, τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοι-
 χθεισῶν. Ἄμεινον γὰρ εἶναι αὐτοῖς τεθνάναι ὑπὲρ αὐτῶν ὡμο-
 λόγουν, ἢ τὴν θεόθεν ἐλθοῦσαν τοῖς ἀλόγως κατεχομένοις ἐλευ-
 θερίαν παριδεῖν. Ὁ τοίνυν χιλίαρχος σὺν τοῖς ἄρχουσιν ἔωθεν
 τῇ φυλακῇ ἐπιστάς, ἐσπούδαζε τῆς πόλεως τοὺς ἄνδρας ἐξελ-
 20 θεῖν· σεισμῷ γὰρ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἔφασκε πεπτωκέναι, καὶ τοὺς
 βελτίστους τῶν θεραπόντων αὐτοῦ κατειληφέναι. Οἱ δὲ ὡς ἤ-
 κουσσαν, φωνὰς εὐχαριστηρίους ἄδοντες τῷ Θεῷ, ἀπήεσαν ἐπὶ
 τὴν ἔρημον, καὶ ἦσαν λοιπὸν ὁμοῦ πάντες κατὰ τὸν ἀποστο-
 λικὸν λόγον «ἔχοντες καρδίαν καὶ ψυχὴν μίαν».

25 Ἐδίδασκέ τε αὐτοὺς καθ' ἡμέραν διαπρέπειν ταῖς ἀρεταῖς,
 καὶ τὰς μηχανὰς τοῦ διαδόλου τὰς ἐν τοῖς λογισμοῖς παρὰ τὴν
 ἀρχὴν εὐθύς ἀποκρούεσθαι. Θραυσθείσης γὰρ, φησί, τῆς κε-
 φαλῆς τοῦ ὄφως, ἅπαν τὸ σῶμα νεκρὸν ἐστὶ. «Τηρεῖν» γὰρ ἡ-
 μῖν, φησὶν, ὁ Κύριος ἐντέλλεται «τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφως». Του-
 30 το δὲ ἐστὶν, ἵνα μηδὲ παρὰ τὴν ἀρχὴν τοὺς φαύλους καὶ ἀπρε-
 πεῖς λογισμοὺς διανοεῖσθαι καταδεξώμεθα, μήτε δὲ καὶ τὴν
 αἰσχρὰν φαντασίαν τοῦ νοῦς ἡμῶν ἀπαλειψαί, πειραῖσθαι δὲ ἀλ-
 λήλους ὑπερβάλλειν ταῖς ἀρεταῖς, μή τις ἐλάττων ἐν ταῖς εὐδοκι-
 μήσεσι ταύταις φανείη τοῦ ἑτέρου. Τεκμήριον δέ, φησὶν, ὑμῶν

τὸν μὲ τὴν ἀδελφότητα, παρηγορώντας καὶ συμβουλεύοντάς τον νὰ δείχνει καρτερία στοὺς πόνους καὶ νὰ ἀδιαφορεῖ γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ ἔρχονται. Γιατί, λέγει, εἶναι γι' αὐτὸν καιρὸς γιὰ ἀγῶνες, καὶ ὅτι μὲ τοὺς πειρασμοὺς δοκιμάζεται ἡ προαίρεσή του. Ἐφοῦ στήριξε μ' αὐτὰ τὰ λόγια τὴν ψυχὴ του, ἔφτασε ὀρμητικὸς ὁ χιλιάρχος καὶ γεμάτος κακία, ποὺ τοῦ εἶχε μιλήσει κάποιος γι' αὐτούς, καὶ κλείνοντας τὶς πόρτες τῆς φυλακῆς, ἔκλεισε μέσα αὐτὸν καὶ ὄλους τοὺς μοναχοὺς του, μὲ τὴ σκέψη ὅτι θὰ γίνουν κατὰλληλοι γιὰ τὸ στρατό του, καὶ ἀφοῦ ἔβαλε ἀρκετοὺς φύλακες, ἔφυγε γιὰ τὸ σπίτι του, χωρὶς νὰ δεχθεῖ οὔτε κὰν ν' ἀκούσει τὴν παράκλησή τους. Τὰ μεσάνυχτα παρουσιάσθηκε στοὺς φύλακες ἄγγελος μὲ λαμπάδα καὶ καταφώτισε ὄλους μέσα στὸ οἶκημα, ὥστε ἀπὸ τὴν ἐκπληξη οἱ φύλακες νὰ μείνουν μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα, καὶ ἀφοῦ σηκώθηκαν καὶ ἀνοιξαν τὶς πόρτες, ζητοῦσαν νὰ φύγουν ὄλοι. Γιατί ἔλεγαν, ὅτι εἶναι προτιμότερο νὰ πεθάνουν γιὰ χάρη αὐτῶν, παρὰ ν' ἀδιαφορήσουν γιὰ τὴν ἔλευθερία ποὺ δόθηκε σ' αὐτούς ἀπὸ τὸν Θεό, σ' αὐτούς ποὺ ἦταν ἀδικαιολόγητα φυλακισμένοι. Τὸ πρωὶ φθάνοντας ὁ χιλιάρχος μὲ τοὺς ἄρχοντες στὴ φυλακὴ, σκεφτόταν νὰ διώξει τοὺς ἄνδρες ἀπὸ τὴν πόλη· γιατί ἔλεγε ὅτι ἔπεσε τὸ σπίτι του ἀπὸ σεισμὸ καὶ σκοτώθηκαν οἱ καλύτεροι ὑπηρέτες του. Αὐτοὶ μόλις τὸ ἀκουσαν, εὐχαρίστησαν τὸν Θεό, ἔφυγαν γιὰ τὴν ἔρημο καὶ ἦταν ὄλοι μαζί, ἔχοντας, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος, «μία καρδιὰ καὶ μία ψυχὴ»⁵¹.

Τοὺς δίδασκε νὰ διαπρέπουν στὶς ἀρετὲς καθημερινὰ καὶ νὰ ἀποκροῦν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὶς μεθόδους τοῦ διαβόλου μέσω τῶν λογισμῶν τους. Γιατί, ἔλεγε, "Ἄν σπάσει τὸ κεφάλι τοῦ φιδιοῦ, νεκρώνεται ὄλο τὸ σῶμα. Καὶ ὁ Κύριος μᾶς διέταξε: «νὰ συντριβόμε τὸ κεφάλι τοῦ φιδιοῦ»⁵². Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δεχόμαστε μέσα στὸ νοῦ μας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοὺς φαύλους καὶ ἀνήθικους λογισμοὺς, οὔτε τὴν αἰσχροὺ φαντασίαν τοῦ μυαλοῦ μας, ἀλλὰ νὰ προσπαθοῦμε νὰ ξεπερνοῦμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο στὴν ἀρετὴ, γιὰ νὰ μὴ φανεῖ σ' αὐτὲς τὶς εὐδοκιμήσεις κάποιος κατώτερος ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ἀπόδειξη, λέγει, γιὰ τὴν προκοπὴ στὶς ἀρετὲς σας θὰ εἶναι,

51. Πράξ. 1, 32.

52. Γεν. 3, 15.

ἔστω ἢ τῶν ἀρετῶν προκοπή, ὅταν τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀνορεξίαν κτήσησθε. Ἀρχὴ γὰρ τῶν τοῦ Θεοῦ χαρισμάτων ἐστὶ ταῦτα. Ὅταν δὲ καὶ τῶν θαυμάτων ἐπίδειξιν παρὰ Θεοῦ κτήσηταις, μηδὲ ὡς ἱκανῶς ἔχων φυσιούσθω, μηδὲ ὑπεραρθῆτω τῷ
 5 λογισμῷ, ὡς ἤδη τι πλεον παρὰ τοὺς ἄλλους τετιμημένος, μηδὲ ὡς ἐπιδεικνύμενος πᾶσιν ὅτι τοιαύτης ἔλαχεν χάριτος. Εἰ δὲ μή, φρεναπαταῖ ἑαυτόν, συληθεὶς τὰς φρένας καὶ τῆς χάριτος ζημιωθείς. Εἶχεν οὖν μεγάλα ταῦτα ἐν τοῖς λογισμοῖς διδάγματα, ὧν καὶ ἡμεῖς πολλάκις παρ' αὐτοῦ ὕστερον ἀκηκόαμεν. Ἐν δὲ τοῖς
 10 ἔργοις μείζονα ἐπετέλει. Πᾶν γὰρ αἴτημα αὐτῷ εὐθύς ἐδίδοδοτο παρὰ τοῦ Θεοῦ αἰτουμένῳ.

Καὶ ἀποκαλύψεις δὲ ἑώρα τινάς. Εἶδε γὰρ τὸν ἑαυτοῦ προσβύτατον ἀδελφὸν καὶ αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τελειωθέντα, καὶ μείζονα πολιτείαν ἢ αὐτὸς ἐνδειξάμενον, ᾧ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ
 15 πολὺν χρόνον συνέζησε. Καθ' ὕπνον οὖν ἐφαντάζετο σύνθρονον αὐτὸν τῶν ἀποστόλων γινόμενον, καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν ἀρετῶν αὐτῷ καταλείψαντα, καὶ ὡς ἐπρέσβευεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν Θεὸν ἱκετεύων ταχεῖαν αὐτοῦ τὴν μετάθεσιν ποιεῖσθαι, καὶ σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναπαύεσθαι, εἰπόντος δὲ πρὸς αὐτὸν
 20 τοῦ Σωτῆρος:

Ἔτι μικρὸν αὐτὸν χρεωστεῖν αὐτῷ χρόνον ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς τὴν τελείωσιν, ἄχρις ἂν τῆς πολιτείας αὐτοῦ πολλοὶ ζηλωταὶ ἔσονται. Λαὸς γὰρ αὐτῷ μέγας τῶν μοναχῶν αὐτῷ ἐμπιστευθήσεσθαι μέλλει, καὶ στρατεία τις εὐσεβῆς,
 25 ἵνα ἀξίαν τῶν καμάτων τὴν εὐδοκίμησιν οὕτω σχοίῃ παρὰ τῷ κρείττονι.

Ταῦτα ἑώρα, ἅπερ καὶ γέγονε. Συνελθόντων γὰρ πολλῶν πάντοθεν ἐξ ἀκοῆς μοναχῶν, καὶ διὰ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ καὶ ἀναστροφῆς, πλείστων παντελῶς ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ, ἐγένετο
 30 συνοικία τῶν ἀδελφῶν ὁμοῦ πρὸς αὐτὸν τὸν ἐν τῷ ὄρει ἄκρι πεντακοσίων, κοινὸν τὸν βίον ἐχόντων καὶ τράπεζαν μίαν διαιωμένων. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς ἀγγελικὴν τινα στρατείαν κεκοσμημένων, κόσμῳ παντὶ λευκοφορούντων, καὶ τὸ τῆς Γραφῆς ἐπὶ τούτοις πεπληρωῆσθαι, λεγούσης: «Εὐφράνθητι, ἔρημος δι-
 35 ψῶσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα

ὅταν ἀποκτήσετε τὴν ἀπάθεια καὶ τὴν ἀνορεξία. Γιατὶ αὐτὰ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν χαρισμάτων τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ἀποκτήσει κάποιος καὶ τὴ χάρη νὰ κάνει θαύματα, νὰ μὴν ὑπερηφανευθεῖ, ὅτι τὴν ἔχει λάβει ἀξίζοντάς την, οὔτε νὰ κυριευθεῖ ἀπὸ ἔπαρση, ὅτι τάχα ἔχει κάτι περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οὔτε νὰ ἐπιδεικνύεται σὲ ὄλους ὅτι ἔχει λάβει τέτοιου εἴδους χάρισμα. Ἀλλιῶς ἔξαπατᾷ τὸν ἑαυτό του, χάνοντας τὸ μυαλό του καὶ στερούμενος καὶ τὸ χάρισμα. Κατεῖχε βέβαια μέσα στοὺς λογισμοὺς του πολλὰ τέτοια διδάγματα, τὰ ὁποῖα ἀκούσαμε ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἐμεῖς πολλές φορές ἀργότερα. Μὲ τὰ ἔργα του ὅμως ἔκανε μεγαλύτερα. Γιατὶ κάθε τι πού ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Θεό, ἀμέσως τοῦ τὸ ἔδινε.

Ἔβλεπε καὶ κάποιες ἀποκαλύψεις. Γιὰ παράδειγμα, εἶδε τὸν μεγαλύτερο ἀδελφό του πού τελείωσε τὴ ζωὴ του στὴν ἔρημο καὶ ἔδειξε μεγαλύτερη ἀσκητικὴ ζωὴ ἀπ' αὐτόν, μὲ τὸν ὁποῖο ἔζησε καὶ ὁ ἴδιος μαζί στὴν ἔρημο γιὰ πολὺ χρόνο. Στὸν ὕπνο του τὸν ἔβλεπε νὰ κάθεται στὸν ἴδιο θρόνο μὲ τοὺς ἀποστόλους, ἀφήνοντάς του κληρονομιά τις ἀρετές του, καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ νὰ τὸν πάρει γρήγορα γιὰ νὰ ἀναπαυθεῖ μαζί του στοὺς οὐρανοὺς καὶ ὅτι τοῦ εἶπε ὁ Σωτήρας:

Χρειάζεται ἀκόμη λίγο χρόνο νὰ μείνει στὴ γῆ γιὰ νὰ γίνεῖ τέλειος, μέχρι πού νὰ γίνουν πολλοὶ ζηλωτὲς τῆς ζωῆς του. Γιατὶ πρόκειται μεγάλο πλῆθος μοναχῶν νὰ τὸν ἐμπιστευθοῦν καὶ ἀμέτρητο πλῆθος εὐσεβῶν, γιὰ νὰ λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ ἄξια ἀνταπόδοση γιὰ τοὺς ἀγῶνες του.

Αὐτὰ εἶδε, τὰ ὁποῖα καὶ ἔγιναν. Γιατὶ πράγματι συγκεντρώθηκαν πολλοὶ μοναχοὶ ἀπὸ διάφορα μέρη καὶ μὲ τὴ διδασκαλία του καὶ τὴ συναναστροφή μαζί του, πάρα πολὺ ἀπαρνήθηκαν τελείως τὸν κόσμον καὶ δημιουργήθηκε στὸ ὄρος γύρω ἀπὸ αὐτὸν κοινότητα μέχρι πεντακοσίων ἀδελφῶν, πού εἶχαν κοινὴ ζωὴ καὶ ἔτρωγαν ἀπὸ κοινὴ τράπεζα. Καὶ μποροῦσε κανεὶς νὰ τοὺς δεῖ σὰν ἀγγελικὸ στρατὸ στολισμένους ὄλους μὲ λευκὰ ροῦχα, καὶ νὰ πραγματοποιεῖται ἐδῶ αὐτὸ πού λέγει ἡ Γραφή· «Νιῶσε εὐφροσύνη, σὺ ἡ διψασμένη ἔρημος, κραύγασε καὶ φώναξε, σὺ πού δὲν γνώρισες τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ, γιατί εἶναι περισσότερα τὰ παιδιὰ σου

τῆς ἐρήμου μᾶλλον, ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα». Πεπλήρωτο μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς ἐξ ἔθνων Ἐκκλησίας τὸ προφητικὸν τοῦτο λόγιον· τετελείωτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου, πλείονα τέκνα τῷ Θεῷ παριστώσης ὑπὲρ τὴν οἰκουμένην γῆν. Ποῦ γὰρ 5 τοσαῦται ἐν ταῖς πόλεσι τῶν σωζομένων ἀγέλαι μοναχῶν, ὥσπερ ὄσαι αἱ κατ' αἰγυπτιακὴν ἔρημον τῷ Θεῷ παριστώσιν; Ὅσοι γὰρ ἐνταῦθα λαοί, τοσοῦτοι ἐν τοῖς ἐρήμοις ἐκεῖ μοναχοί. Κάμοι δοκεῖ τὸ τοῦ Ἀποστόλου ῥητὸν καὶ ἐπ' αὐτοῖς πληροῦσθαι, λέγοντος «Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ ὑπερεπερίσσευσεν ἡ 10 χάρις».

Ἐπλεόνασε γὰρ ποτε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ πολλή τις καὶ ἄσεμνος εἰδωλολατρία, ὡς ἐν οὐδενὶ ἔθνει. Κύνας γὰρ καὶ πιθήκους καὶ ἄλλα τινὰ ἐθεράπευον, καὶ σκόροδα καὶ κρόμμια καὶ πολλὰ τῶν εὐτελῶν λαχάνων θεοὺς ἐνόμιζον, ὡς αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Ἀπολλῶς 15 ἤκουσα διηγουμένου περὶ αὐτῶν, καὶ τῆς προτέρας πολυθείας τὴν αἰτίαν ἀπαγγέλλοντος. Τὸν μὲν γὰρ βουῖν, φασίν, ἐθεοποιοῦντο οἱ τὸ πρὶν παροικοῦντες ἡμῖν Ἕλληνες, ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ, τὴν γεωργίαν ἐπιτελοῦντες, τὴν τροφήν ἐκομίζοντο, τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ Νείλου, ὃς τὰς χώρας πάσας ἤρδευεν. Ἐσέβοντο δὲ καὶ τὴν 20 γῆν ὡς εὐφορωτάτην οὖσαν παρὰ τὰς ἄλλας χώρας, τὰ τε λοιπὰ βδελύγματα, κύνας τε καὶ πιθήκους καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν ἀπρέπειαν τῶν ζώων τε καὶ λαχάνων ἐθεράπευον, καθ' ὅτι πρόφασις αὐτοῖς καὶ περὶ ταῦτα γέγονε σωτηρίας ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Φαραῶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπασχολῆσαι, ἥνίκα ἐκεῖνος Ἰσραὴλ διώκων 25 κατεποντίσθη. Ἐκαστος γὰρ περὶ οὗ ἡσχολήθη μὴ ἐξακολουθήσας τῷ Φαραῶ, τοῦτο ἐθεοποίησε, λέγων:

Τοῦτό μοι θεὸς γέγονε σήμερον, διὸ οὐ συναπαλόμην τῷ Φαραῶ.

Ταῦτα μὲν ἐν λόγοις εἶχεν ὁ ἅγιος Ἀπολλῶς. Πρὸ δὲ τῶν λόγων, 30 ἄπερ ἐν τοῖς ἔργοις ἐκέκτητο χρὴ γράψαι.

Ἦσαν γὰρ αὐτῷ ποτε Ἕλληνες παροικοῦντες κατὰ πάντας

ἀπὸ ἐκείνης ποὺ ἔχει ἄνδρα»⁵². Καὶ βέβαια ὁ προφητικὸς αὐτὸς λόγος πραγματοποιήθηκε καὶ στὴν περίπτωσι τῆς ἐκκλησίας τῶν ἔθνῶν, ἀλλὰ βρῆκε ἐφαρμογὴ καὶ στὴν ἔρημο τῆς Αἰγύπτου, ποὺ παρουσίασε στὸν Θεὸ περισσότερα παιδιὰ ἀπ' ὅ,τι ὅλη ἡ κατοικημένη γῆ. Ποῦ πράγματι ὑπάρχουν στίς πόλεις τῶν σωζομένων τόσα πλήθη μοναχῶν, ὅσα ἀκριβῶς παρουσιάζει στὸν Θεὸ ἡ αἰγυπτιακὴ ἔρημος; Γιατί ὅσο πλῆθος ἀνθρώπων ὑπάρχει ἐδῶ, τόσοι μοναχοὶ ὑπάρχουν ἐκεῖ στίς ἐρήμους. Καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι ἐκπληρώθηκε καὶ στὴν περίπτωσι αὐτῶν τὸ ρητὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ποὺ λέγει· «Ὅπου πλεόνασε ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ ὑπερπερίσσευσε ἡ χάρις»⁵⁴.

Πράγματι στὴν Αἴγυπτο ὑπῆρχε κάποτε πάρα πολὺ μεγάλη καὶ αἰσχυρὴ εἰδωλολατρία, ὅση σὲ κανένα ἄλλο ἔθνος, γιατί προσκυνοῦσαν σκυλιὰ, πιθήκους καὶ ἄλλα παρόμοια, καὶ θεωροῦσαν θεοὺς τὰ σκόρδα, τὰ κρεμμύδια καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ τελείως μηδαμινὰ λάχανα, ὅπως ἄκουσα τὸν ἴδιο τὸν Ἀπολλῶ νὰ μιλάει γι' αὐτὰ καὶ νὰ ἐξηγεῖ τὴν αἰτία τῆς προηγούμενης πολυθεΐας. Τὸ μοσχάρι, ἔλεγε, τὸ θεοποίησαν οἱ εἰδωλολάτρες ποὺ κατοικοῦσαν προηγουμένως ἐδῶ κοντὰ μας, ἐπειδὴ μ' αὐτὸ ἀσκοῦσαν τὴ γεωργία καὶ ἐξοικονομοῦσαν τὴν τροφή τους, καὶ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ Νείλου, ἐπειδὴ πότιζε ὅλες τὶς περιοχές. Τιμοῦσαν καὶ τὴ γῆ, γιατί ἦταν πολὺ πιὸ εὐφορη ἀπὸ τὶς ἄλλες περιοχές. Ἀλλὰ τιμοῦσαν καὶ τὰ ὑπόλοιπα σιχαμερὰ πράγματα, ὅπως τὰ σκυλιὰ καὶ τοὺς πιθήκους καὶ ὅλη τὴν ὑπόλοιπη ἀπρέπεια τῶν ζώων καὶ τῶν λαχάνων, ἐπειδὴ τάχα ἡ ἀσχολία μὲ αὐτὰ ἔγινε αἰτία νὰ σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἐποχὴ τοῦ Φαραώ, ὅταν αὐτὸς καταποντίσθηκε στὴ θάλασσα καταδιώκοντας τοὺς Ἰσραηλίτες. Ὁ καθένας δηλαδὴ θεοποίησε ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖο ἀσχολήθηκε καὶ δὲν ἀκολούθησε τὸ Φαραώ, λέγοντας:

Αὐτὸ ἔγινε ὁ θεὸς μου σήμερα, γι' αὐτὸ καὶ δὲν χάθηκα μαζί μὲ τὸν Φαραώ.

Αὐτὰ ἔλεγε λοιπὸν ὁ ἅγιος Ἀπολλῶς. Πρέπει ὅμως πρὶν ἀπὸ τὴν διδασκαλία του νὰ γράψω γιὰ τὰ ἔργα του.

Ἐπῆρχαν κάποτε εἰδωλολάτρες ποὺ ζοῦσαν κοντὰ του σὲ

53. Ἦσ. 35, 1, καὶ Ἦσ. 54, 1.

54. Ρωμ. 5, 20.

τοὺς τόπους, καὶ κῶμαι δὲ μᾶλλον αἰ πλησίον αὐτοῦ τὴν δαιμονικὴν πλάνην ἐσέβοντο. Ναὸς δὲ ἦν μέγιστος ἐν μιᾷ τῶν κωμῶν, καὶ εἶδωλον ἐν αὐτῷ ἐπιφανέστατον. Ξύλινον δὲ ἄρα τὸ ξόανον τοῦτο ἦν. Ἐπόμπευον δὲ περιφέροντες αὐτὸ κατὰ τὰς κώμας οἱ 5 μαροὶ ἱερεῖς, βακχεύοντες μετὰ τοῦ πλήθους, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ ποταμιαίου ὕδατος τὴν τελετὴν ἀποδόντες. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐκεῖθεν παριέναι τὸν ἅγιον Ἀπολλῶ, ἅμα τισὶν ὀλίγοις ἀδελφοῖς. Ὡς δὲ εἶδε τὸ πλῆθος ἐξαίφνης δαιμονιωδῶς κατὰ τὴν χώραν μαινόμενον, κάμψας τὰ γόνατα τῷ Σωτῆρι, πάν- 10 τας ἐξαίφνης τοὺς Ἕλληνας ἀκινήτους ἐποίησεν. Ὡς δὲ προελθεῖν ἐκείνου τοῦ τόπου οὐκ ἠδύνατο, ἄλλος τὸν ἄλλον ὠθοῦντες, ἐφρόνγοντο τῷ καύματι πανημέριοι, τὸ συμβᾶν αὐτοῖς ἀποροῦντες πόθεν γεγένηται. Τότε οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἔφασκον, Χριστιανὸν τινα εἶναι ἐν τοῖς ὄραιοις αὐτῶν καταμένοντα εἰς τὴν ἔρη- 15 μον, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἐνεργοῦντα. Τὸν Ἀπολλῶ ἔφασκον, καὶ δεῖν αὐτὸν ἱκετεύειν, ἵνα μὴ κινδυνεύσωσιν· ὡς δὲ οἱ πόρρωθεν προσοικοῦντες τὰς φωνὰς καὶ τὸν θρύλλον ἀκούσαντες παρεγέ-νοντο, καί:

Τί φασί, τὸ συμβᾶν ὑμῖν ἐξαίφνης, ἢ πόθεν γέγονεν;
 20 Οἱ δὲ οὐκ εἰδέναί ἔφασκον, πλὴν ἐν ὑποψίαις εἶναι περὶ τοῦ ἀνδρός λέγοντος ὡς δεῖ ἐξιλεοῦσθαι ἐκεῖνον. Οἱ δὲ καὶ ἐμαρτύρουσαν, ὡς θεασάμενοι αὐτὸν παριόντα· καὶ ὡς ἠξίουσαν αὐτοῖς ταχεῖαν γενέσθαι τὴν βοήθειαν, θόας ἀγαγόντες μετακινεῖν τὸ εἶδωλον ἐπειρῶντο, τὸ δὲ ἀκίνητον σὺν αὐτοῖς τοῖς ἱερεῦσι διέμε- 25 νεν. Καὶ μηδεμίαν ἑτέραν μηχανῆς ἐφευρόντες πρεσβεΐαν διὰ τῶν παροικούντων, πρὸς τὸν Ἀπολλῶ ἔπεμπον, ὥστε ἀπαλλαγέντας ἐκεῖθεν ἀποστήναι τῆς πλάνης. Τούτων δὲ τῷ ἀνδρὶ δηλωθέντων, κατήλθεν ὡς τάχιστα ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος πρὸς αὐτούς, καὶ προσευξάμενος πάντας ἔλυσε τοῦ δεσμοῦ. Οἱ δὲ ὁμο- 30 θυμαδὸν πάντες πρὸς αὐτὸν ὤρμησαν, τῷ Σωτῆρι τῶν ὄλων καὶ παραδοξοποιῷ Θεῷ πιστεύσαντες, τὸ εἶδωλον εὐθύς τῷ πυρὶ παρέδωκαν, οὓς ἅπαντας κατηγήσας, ταῖς ἐκκλησίαις προσέθηκε. Πολλοὶ δὲ αὐτῶν μέχρι νῦν ἐν τοῖς μοναστηρίοις διάγουσιν.

ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ γειτονικὰ χωριὰ πίστευαν στοὺς δαίμονες. Σ' ἓνα χωριὸ ὑπῆρχε μεγάλος ναὸς καὶ μέσα σ' αὐτὸν κάποιο πολὺ λαμπρὸ καὶ ξακουστὸ ἄγαλμα. Τὸ ἄγαλμα αὐτὸ ἦταν ξύλινο. Τὸ περιέφεραν μὲ πομπή λατρευτικὴ στὰ χωριὰ οἱ μισοὶ ἱερεῖς, κάνοντας βακχικὰ ὄργια μαζί μὲ τὸ λαό, ἔχοντας ἀφιερωμένη τὴν τελετὴ καὶ γιὰ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ. Συνέβηκε τότε νὰ περνᾷ ὁ ἅγιος Ἀπολλῶς μαζί μὲ κάποιους λίγους μοναχούς. Μόλις εἶδε τὸ πλῆθος νὰ περιφέρεται στὰ χωριὰ δαιμονισμένο, γονατίζοντας μπροστὰ στὸν Σωτήρα Θεό, ἀκίνητοποίησε ἀμέσως ὅλους τοὺς εἰδωλολάτρες. Ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ μετακινηθοῦν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος, σπρώχνοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, κατακαίγονταν στὸν καύσωνα ὅλη τὴν ἡμέρα, ἀπορώντας ἀπὸ ποῦ τοὺς συνέβηκε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Οἱ ἱερεῖς τοὺς τότε ἔλεγαν, ὅτι αὐτὸ τὸ ἔκανε κάποιος Χριστιανὸς ποὺ διαμένει στὴν ἔρημο κοντὰ στὰ σύνορά τους, ἐννοώντας τὸν Ἀπολλῶ, καὶ ἔλεγαν ὅτι πρέπει νὰ τὸν παρακαλέσουν γιὰ νὰ μὴν κινδυνέψουν. "Ὅσοι κατοικοῦσαν μακρύτερα, μόλις ἄκουσαν τὶς φωνές καὶ τὴν εἶδηση αὐτὴ ἔτρεξαν ἐκεῖ καὶ ρωτοῦσαν:

Πῶς ἔγινε αὐτὸ ξαφνικὰ, καὶ ἀπὸ ποιά αἰτία;

Ἐκεῖνοι ἔλεγαν ὅτι δὲν γνώριζαν, προσθέτοντας ὅτι ὑπάρχουν ὑποψίες γιὰ κάποιον καὶ ἔπρεπε νὰ τὸν ἐξιλεώσουν. Καὶ μάλιστα διαβεβαίωσαν μὲ ὄρκο, ὅτι τὸν εἶδαν νὰ περνᾷ ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ ἔπειδὴ τοὺς ζητοῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσουν γρήγορα, ἔφεραν αὐτοὶ βόδια καὶ προσπαθοῦσαν νὰ μετακινήσουν τὸ ἄγαλμα· ἀλλ' αὐτὸ ἔμενε ἀκίνητο μαζί μὲ τοὺς ἱερεῖς. Καὶ ἔπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ μηχανευθοῦν τίποτε ἄλλο, ἔστειλαν πρεσβεῖα στὸν Ἀπολλῶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ κατοικοῦσαν κοντὰ του, λέγοντας ὅτι θὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν πλάνη, ἂν ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸ κακὸ αὐτό. "Ὅταν ἀναφέρθηκαν αὐτὰ στὸν γέροντα, κατέβηκε ἀμέσως ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ σ' αὐτούς, καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε, τοὺς ἔλευθέρωσε ὅλους ἀπὸ τὰ δεσμά. Αὐτοὶ ἀμέσως ὅλοι μαζί ἔτρεξαν σ' αὐτόν, πίστεψαν στὸν Σωτήρα τῶν πάντων καὶ δημιουργὸ τῶν θαυμάτων Θεό, ἔκαψαν ἀμέσως τὸ ἄγαλμα, καὶ ἀφοῦ τοὺς κατήχησε ὅλους, τοὺς πρόσθεσε στὴν Ἐκκλησία. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ζοῦν μέχρι τώ-

Διέδραμε δὲ πανταχῆ ἢ φήμη περὶ αὐτοῦ Καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον, ὡς μηκέτι ἐν τοῖς ὄριοις αὐτοῦ Ἑλληνας ὀνομάζεσθαι.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ χρόνου, δύο κῶμαι πρὸς ἀλλήλας ἐμβάλλουσιν εἰς πόλεμον ὑπὲρ ἀρουρῶν διαμαχόμεναι. Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ ἀνδρὶ, εὐθύς κατήει πρὸς αὐτούς, διαλλάσων αὐτούς πρὸς εἰρήνην. Οἱ δὲ ἐξ ἐναντίας οὐκ ἐπέιθοντο, ἀλλ' ἦσαν αὐτῷ ἀντιλέγοντες, ἐφ' ἐνὶ τινὶ ἀρχιληστῇ πεποιθότες, ὡς γενναιοτάτῳ πρὸς πόλεμον. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἀπολλῶς ἀντιλέγοντα,
10 εἶπε πρὸς αὐτόν:

Εἰ πεισθῆς μοι, ὦ φίλος, ἐρωτήσω μου τὸν Δεσπότην ἀφεθῆναι σοὶ τὰς ἁμαρτίας.

Ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν, οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ρίψας τὰ ὄπλα, τοῖς γόνασιν αὐτοῦ προσικέτευσεν, καὶ μεσίτης εἰρήνης γενόμενος, τοὺς
15 ἰδίους εἰς τὰ ἴδια ἀπέστρεψε. Τούτων εἰρηνευσάντων καὶ ἀπελθόντων, τότε ὁ διαδόχτος αὐτῶν πρόμαχος εἶπετο λοιπὸν τῷ ἀνδρὶ, τὴν ὑπόσχεσιν φανερώς ἀπαιτῶν. Ὁν προσλαβόμενος ὁ μακάριος Ἀπολλῶς ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ ἐνουθέτει καὶ παρεκάλει μακροθυμεῖν, δυνατὸν γὰρ εἶναι τοῦτο, λέγων, τὸν Θεὸν πα-
20 ρασχεῖν. Ὡς δὲ ἡ νύξ ἐπέστη καὶ δὴ ἄμφω κατ' ὄναρ ἦσαν, ἐν οὐρανῷ τῷ θήματι τοῦ Χριστοῦ παρεστῶτες, ἐθεώρουν ἀμφοτέρωι τοὺς ἀγγέλους σὺν τοῖς δικαίοις τῷ Θεῷ προσκυνοῦντας Ὡς δὲ καὶ οὗτοι πεσόντες ὁμοῦ προσεκύνησαν τῷ Σωτῆρι, φωνὴ πρὸς αὐτούς γέγονε, τοῦ Θεοῦ λέγοντος:

25 Τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; Τί δὲ καὶ ὁ ἀνδροφόνος σὺν τῷ δικαίῳ παρέστηκεν, ἀνάξιος ὢν τῆς τοιαύτης θεωρίας; Ἀλλὰ ἄπελθε σύ, ὦ ἄνθρωπε, κεχάρισταί σοι γὰρ ὁ ὀψίγονος οὗτος πρόσφυξ.

30 Ἄλλα τε πάμπολλα θαύματα ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες, ἃ οὔτε λόγος τολμᾶ φράσαι, οὔτε οὐς ἀκούσαι, ἔξυπνοι γίνονται καὶ τοῖς συνοῦσι ἀπήγγελον. Θαῦμα δὲ πάντας εἶχεν ἐξαισίον τὸ ὄραμα ἀμφοτέρων διηγουμένων. Διέμενε γοῦν σὺν τοῖς ἀσκηταῖς

ρα σὲ μοναστήρια. Ἡ φήμη γι' αὐτὸν ξαπλώθηκε παντοῦ. Καὶ πολλοὶ πίστεψαν στὸν Κύριο, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν ὑπάρχουν εἰδωλολάτρες πιά στὴν περιοχή του.

Ὅχι μετὰ ἀπὸ πολὺ χρόνο συγκρούσθηκαν μεταξύ τους δύο χωριά, ἔχοντας διαμάχη γιὰ τὰ κτήματά τους. Μόλις τοῦ τὸ ἀνέφεραν, κατέβηκε ἀμέσως σ' αὐτούς, προσπαθώντας νὰ τοὺς εἰρηνέψει. Αὐτοὶ ὅμως δὲν πείθονταν, ἀλλὰ διαφωνοῦσαν πρὸς αὐτόν, στηρίζοντας τὴν ἐμπιστοσύνη τους σὲ κάποιον ἀρχιληστή, ποῦ ἦταν πολὺ γενναῖος στὸν πόλεμο. Βλέποντας ὁ Ἀπολλῶς αὐτὸν νὰ διαφωνεῖ, τοῦ εἶπε:

Ἄν πιστέψεις σὲ μένα, φίλε μου, θὰ παρακαλέσω τὸν Κύριο νὰ σοῦ συγχωρήσει τὶς ἁμαρτίες.

Αὐτὸς μόλις τὸ ἄκουσε αὐτὸ δὲν ἀδιαφόρησε, ἀλλὰ πετώντας τὰ ὅπλα του, τὸν παρακαλοῦσε γονατιστὸς, καὶ ἀφοῦ ἔγινε μεσολαβητὴς σ' αὐτούς γιὰ τὴ μεταξὺ τους εἰρήνη, ἐπέστρεψε στὸ μέρος του. Ὅταν αὐτοὶ εἰρήνευσαν καὶ ἔφυγαν, τότε ὁ περίφημος αὐτὸς ὑπερασπιστὴς τους ἀκολούθησε τὸν γέροντα, ζητώντας φανερὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπόσχεσή του. Τὸν πῆρε ὁ μακάριος Ἀπολλῶς στὴ γειτονικὴ ἔρημο, ὅπου τὸν νουθετοῦσε καὶ τὸν προέτρεπε νὰ δείχνει μακροθυμία, γιὰτὶ ἔλεγε, ὅτι αὐτὸ μπορεῖ μόνο ὁ Θεὸς νὰ τοῦ τὸ δώσει. Ὅταν νύχτωσε καὶ οἱ δύο εἶδαν στὸ ὄνειρό τους, ὅτι βρῖσκονταν στὸν οὐρανὸ στὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔβλεπαν καὶ οἱ δύο τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς δικαίους νὰ προσκυνοῦν τὸν Θεό. Μόλις ἔπεσαν καὶ αὐτοὶ μαζὶ καὶ προσκύνησαν τὸν Σωτῆρα, ἀκούσθηκε φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἀπευθυνόμενη πρὸς αὐτούς, ποῦ ἔλεγε:

Ποιὰ σχέση ἔχει τὸ φῶς μὲ τὸ σκοτάδι; Τί κοινὸ μεταξύ πιστοῦ καὶ ἀπίστου; Γιατί παρουσιάσθηκε ὁ δολοφόνος μαζὶ μὲ τὸν δίκαιο, ἐνῶ εἶναι ἀνάξιος γιὰ μὴ τέτοια θεωρία; Φύγε τώρα ἐσύ, ἄνθρωπε· γιὰτὶ σοῦ χαρίστηκε αὐτὸς ὁ νεοαποκτημένος πρόσφυγας.

Ἀφοῦ εἶδαν καὶ ἄκουσαν καὶ πολλὰ ἄλλα θαύματα, τὰ ὅποια δὲν τολμᾷ οὔτε λόγος νὰ περιγράψῃ, οὔτε αὐτὶ νὰ τ' ἀκούσῃ, ξύπνησαν καὶ τὰ διηγήθηκαν στοὺς ἀδελφούς. Κυριεύθηκαν ὅλοι ἀπὸ ἐξάϊσια κατάπληξη ἀκούοντας καὶ τοὺς δύο νὰ τοὺς διηγοῦνται τὸ

ὁ οὐκ ἔτι ἀνδροφόνος, ἄχρι τῆς τελευταίας τὸν ἑαυτοῦ τρόπον διορθωσάμενος, οἷον ἀρνίον τι ἄκακον ἐν λύκου μεταβληθείς. Ἐπληροῦτο δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ ἡ προφητεία Ἡσαίου λέγοντος· «Λύκοι καὶ ἄρνες ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ λέων καὶ βοῦς ἅμα φάγονται ἄχυρα». Ἦν γὰρ ἰδεῖν ἐκεῖ καὶ Αἰθίοπας σὺν τοῖς μοναχοῖς ἀσκοῦντας, καὶ πολλοὺς ὑπερβάλλοντας ἐν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πεπληρωμένην ἐπ' αὐτοῖς τὴν Γραφήν, λέγουσαν· «Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ».

Ἄλλοτε δὲ ἦσαν Ἕλληνες πρὸς Χριστιανούς κωμῆτας διαμαχόμενοι ὑπὲρ ὁρίων αὐτῶν. Πλήθος δὲ ἦν ἑκατέρων ἐνόπλων, οἷς ἐπέστη ὁ Ἀπολλῶς εἰρηνεύων. Ἀνθίστατο δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Ἑλλήνων πρόμαχος, δεινὸς τις καὶ ἄγριος ὢν, διαβεβαιούμενος καὶ λέγων·

Μὴ δώσω εἰρήνην ἄχρι θανάτου.

15 Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτόν·

Καὶ δὴ γενέσθω ὅπερ εἶλω. Οὐδεὶς γὰρ ἕτερος ἀναιρεθήσεται πλὴν σὺ. Ἔσται δὲ σοὶ θανόντι οὐχ ἡ γῆ τάφος, ἀλλὰ γαστέρες θηρίων καὶ γυπῶν πλησθήσονται ἀπὸ σοῦ.

Καὶ δὴ ὁ λόγος εὐθύς εἰς ἔργον γέγονεν, οὐδενὸς ἐξ ἑκατέρου 20 μέρους ἀναιρεθέντος, πλὴν τοῦ προμάχου, ὃν καὶ χύσαντες ἐν τῇ ἄμμῳ, πρῶτι εὗρον εἰς μέλη ἐσπαραγμένον ὑπὸ γυπῶν καὶ ὑαινῶν. Οἱ δὲ ὡς εἶδον τὸ θαῦμα καὶ τὴν τοῦ λόγου ἔκβασιν, πάντες τῷ Σωτῆρι πιστεύσαντες, προφήτην αὐτὸν ἀνεκήρυττον.

Ἦν δὲ ἔτι πρὸ τούτου ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ὄρους ὁ ἅγιος 25 Ἀπολλῶς σὺν πέντε τισὶν ἀδελφοῖς, οἱ πρῶτοι πρὸς αὐτὸν ἐμαθητεύοντο, νεωστὶ τῆς ἐρήμου ἐληλυθότος Ἐπιῆλθε δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, καὶ τὴν λατρείαν τῷ Θεῷ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἀποπληρώσαντες, ἔμελλον τὰ εὐρισκόμενα διαιτᾶσθαι. Ἦσαν δὲ καὶ ἄρτοι ὀλίγοι ξηροί, καὶ σύνθετὰ τινα λάχανα. Καὶ δὴ πρὸς αὐτοὺς ὁ 30 Ἀπολλῶς ἔφη·

Εἰ πιστοὶ ἐσμεν, ὧ τέκνα, καὶ γνήσιοι τοῦ Χριστοῦ παῖδες, αἰτήσασθε ἕκαστος ὑμῶν παρὰ Θεοῦ ὃ καταθύμιον ἔχει πρὸς τὴν μετάληψιν.

ὄραμα. Ἐμεινε λοιπὸν μαζί με τοὺς μοναχοὺς ὁ πρῶην δολοφόνος καὶ διόρθωσε τὴ ζωὴ του μέχρι τὸ θάνατό του, σὰν νὰ εἶχε μεταβληθεῖ σὲ ἄκακο ἀρνὶ ἀπὸ λύκος. Καὶ βρῆκε ἔτσι ἐφαρμογὴ καὶ σ' αὐτὸν ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐα ποὺ λέγει· «Λύκοι καὶ πρόβατα θὰ βοσκήσουν μαζί, καὶ τὸ λιοντάρι μετὸ βόδι θὰ φᾶνε μαζί ἄχυρα»⁵⁵. Καὶ πράγματι μπορούσε κανεὶς νὰ δεῖ ἐκεῖ καὶ Αἰθίοπες νὰ ἀσκοῦνται μαζί με τοὺς μοναχοὺς, καὶ πολλοὺς νὰ φθάνουν στὸ ὑπερβολικὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν, καὶ νὰ ἐκπληρώνεται μετὰ αὐτοὺς ἡ Γραφή ποὺ λέγει· «Ἡ Αἰθιοπία θ' ἀπλώσει τὸ χέρι της στὸν Θεό»⁵⁶.

Μιὰ ἄλλη φορὰ μάλλοναν γιὰ τὰ σύνορα τῶν χωριῶν ἔθνικοι μετὰ χωρικοὺς Χριστιανούς. Καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἦταν πολλοὶ καὶ ὀπλισμένοι. Πῆγε τότε ἐκεῖ ὁ Ἀπολλῶς γιὰ νὰ τοὺς εἰρηνεύσει. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐθνικῶν, φοβερός καὶ ἄγριος, ἀντιδρούσε φωνάζοντας καὶ λέγοντας:

Δὲν θὰ συνάψω εἰρήνη μέχρι τὸ θάνατό μου.

Καὶ ὁ γέροντας τοῦ εἶπε:

Ἄς γίνει λοιπὸν αὐτὸ ποὺ ζήτησες. Δὲν θὰ σκοτωθεῖ κανένας ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ σένα. Καὶ πεθαίνοντας δὲν θὰ γίνει ἡ γῆ τάφος σου, ἀλλὰ θὰ σὲ φᾶνε τὰ θηρία καὶ οἱ γύπες.

Ἀμέσως λοιπὸν ὁ λόγος ἐγίνε πρᾶξη, καὶ δὲν σκοτώθηκε κανένας ἄλλος καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, παρὰ μόνον ὁ ἀρχηγὸς αὐτὸς τῶν ἐθνικῶν, τὸν ὁποῖο παράχωσαν μέσα στὴν ἄμμο, ἀλλὰ τὸ πρῶι βρῆκαν τὰ μέρη τοῦ σώματός του φαγωμένα ἀπὸ γύπες καὶ ὕαινες. Ὅταν εἶδαν οἱ ἔθνικοι τὸ θαῦμα καὶ τὴν πραγματοποίησι τοῦ λόγου του, ὅλοι πίστεψαν στὸ Σωτήρα καὶ τὸν ὀνόμαζαν προφήτη.

Πρὶν ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονός ὁ ἅγιος Ἀπολλῶς διέμεινε στὴ σπηλιὰ τοῦ ὄρους, μαζί με πέντε ἀδελφοὺς, ποὺ ἀσκοῦνταν κοντὰ του, γιὰτι εἶχαν ἔρθει στὴν ἔρημο πρὶν ἀπὸ λίγο. Ἐφτασε ἡ γιορτὴ τοῦ Πάσχα καὶ ἀφοῦ ὀλοκλήρωσαν τὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἐπρόκειτο νὰ φᾶνε ὅ,τι ὑπῆρχε. Ὑπῆρχαν λίγο ξερὸ ψωμί καὶ μερικὰ λάχανα. Τοὺς λέγει τότε ὁ Ἀπολλῶς:

Ἄν εἶμαστε, παιδιὰ μου, πιστοὶ καὶ γνήσια παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς ζητήσῃ ὁ καθένας ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τροφὴ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ.

55. Ἡσ. 65, 25.

56. Ψαλμ. 67, 32.

Οἱ δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἐπέτρεψαν, ἀναξίους ἑαυτοὺς ἡγούμενοι ταύτης τῆς χάριτος. Φαιδρῶ δὲ τῷ προσώπῳ προσευξαμένου αὐτοῦ καὶ πάντων τὸ «ἀμήν» εἰρηκότων, εὐθύς ἐπέστησαν τῷ σπηλαίῳ τινὲς ἄνδρες ἄγνωστοι, παντελῶς καὶ πόρρωθεν καὶ αὐτοὺς ἡ-
 5 κειν φάσκοντες, πάντα φέροντες ὅσα οὐδὲ εἰς ἀκοήν αὐτῶν ἐηλύθει, καὶ ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ οὐ γίνονται, καρποὺς παντοδαποὺς παραδείσου, σταφυλὰς καὶ ῥοὰς καὶ σῦκα καὶ κάρνα παρὰ καιρὸν ἅπαντα εὐρημένα, καὶ μέλι καὶ κηρία τινά, καὶ γάλακτος νεαροῦ στάμνον, καὶ νικολάους παμμεγέθεις ἄρτους δέκα καθα-
 10 ροὺς καὶ θερμοὺς ξένης τε χώρας αὐτοῖς κομιζομένης. Οἱ δὲ κομίσαντες αὐτὰ ἄνδρες ἐπιδόντες μόνον ὡς παρὰ τινος μεγάλου ἀνδρός καὶ πλουσίου ἀποσταλέντα, εὐθύς μετὰ σπουδῆς ἀνεχώρησαν. Μεταλαβόντες δὲ τῶν ἐδωδύμων, ἄχρι πεντηκοστῆς ἐξ αὐτῶν ἐπηροκέσθησαν, ὥστε θαυμάζειν αὐτοὺς καὶ λέγειν, ὅτι:
 15 Ἄληθῶς ταῦτα παρὰ Θεοῦ ἀπεστάλησαν.

Εἰς δὲ τις τῶν μοναχῶν ἡξίου παραχρηῖμα τὸν πατέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ, χάριτός τινος ἀξιουῖσθαι. Προσευξαμένου δὲ αὐτοῦ, ἡ τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτῷ δίδοται χάρις καὶ τῆς προότητος, ὡς θαυμάζειν πάντας ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπερβολὴν προό-
 20 τητος κτησαμένου. Ἐξηγοῦντο δὲ ἡμῖν οἱ περὶ αὐτὸν πατέρες ταύτας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, μαρτυρούντων αὐτῷ ταῦτα καὶ πολλῶν ἀδελφῶν.

Καὶ γὰρ λιμοῦ ποτε οὐ πρό πολλοῦ τινος χρόνου κατὰ τὴν Θηβαῖδα γενομένου, ἀκούσαντες οἱ προσοικοῦντες τὰς πόλεις
 25 λαοί, ὅτι περὶ οἱ περὶ αὐτὸν μοναχοὶ πολλάκις ἐξ ἀμηχάνων ἐτρέφοντο, παρῆσαν ὁμοθυμαδὸν πρὸς αὐτὸν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, εὐλογίας ἅμα καὶ τροφήν αἰτοῦντες. Ὁ δὲ μηδὲν δεδιὼς μὴ ποτε λήψη τῶν βρωμάτων, ἐδίδου πᾶσιν τοῖς ἐρχομένοις ἐκάστῳ τὸ αὐταρκες ἡμέριον. Ὑπολειφθέντων δὲ τριῶν σφυρί-
 30 δων μεγάλων μόνον μετὰ τῶν ἄρτων, καὶ τοῦ λιμοῦ ἐπικρατοῦντος, προστάσσει εἰς μέσον φέρεσθαι τὰς σφυρίδας, ἃς οἱ μοναχοὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐσθίειν ἔμελλον, καὶ εἰς ὑπήκοον πάντων τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ὄχλων εἶπε μεγάλη τῆ φωνῆ:

Μὴ οὐχ ἰσχύει ἡ χεὶρ Κυρίου πληθῦναι ταῦτα; Καὶ τάδε
 35 λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον «Οὐ μὴ ἐκλείψει ἄρτος ἐκ τῶν

Αὐτοὶ ἀνέθησαν νὰ τὸ κάνει αὐτὸ αὐτὸς ὁ ἴδιος, γιατί θεωροῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους ἀνάξιο γιὰ μιὰ τέτοια χάρη. Ἐφοῦ προσευχήθηκε μὲ χαρούμενο πρόσωπο, καὶ εἶπαν ὅλοι τὸ «ἀμήν», ἔφθασαν ἀμέσως στὴ σπηλιὰ μερικοὶ ἄγνωστοὶ ἄνδρες, λέγοντας ὅτι ἦρθαν ἀπὸ μακριὰ, φέρνοντας τόσα πολλά, ὅσα κανένας δὲν εἶχε ἀκούσει καὶ ὅσα δὲν γίνονται στὴν Αἴγυπτο, ὅπως καρποὺς περιβολιοῦ κάθε εἶδους, σταφύλια, ρόδια, σύκα καὶ καρύδια, ὅλα ἐκτὸς ἐποχῆς, μέλι ἐπίσης καὶ κηρήθρα, στάμνα μὲ φρέσκο γάλα, καὶ δέκα μεγάλα ψωμιὰ καθαρὰ καὶ ζεστὰ ἀπὸ φοινικάλευρο, πὺν τὰ ἔφεραν ἀπὸ ἄλλη χώρα. Οἱ ἄνδρες πὺν τὰ ἔφεραν, δίνοντάς τα εἶπαν μόνο, ὅτι τὰ στέλνει κάποιος μέγας ἄνδρας καὶ πλούσιος, καὶ ἀμέσως ἀναχώρησαν. Ἐφαγαν ἀπ' αὐτά, καὶ τοὺς ἔφθασαν μέχρι τὴν Πεντηκοστή, ὥστε ἀποροῦσαν καὶ ἔλεγαν:

Πράγματι αὐτὰ στάλθηκαν ἀπὸ τὸν Θεό.

Κάποιος μοναχὸς ζητοῦσε νὰ προσευχηθεῖ ὁ πατέρας γι' αὐτὸν γιὰ νὰ λάβει τὴν ἴδια στιγμή κάποια χάρη. Προσευχήθηκε αὐτὸς καὶ τοῦ δόθηκε ἡ χάρη τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς πραότη-
τας, ὥστε ἀποροῦσαν ὅλοι πὺν ἀπέκτησε τόσο μεγάλη ταπεινοφροσύνη. Μᾶς διηγοῦνταν αὐτὰ τὰ θαυματουργικὰ κατορθώματά του οἱ πατέρες πὺν διέμεναν μαζί του, καὶ τὰ ἐπιβεβαίωναν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀδελφοί.

Καὶ πράγματι, ὅταν κάποτε ἔπεσε πείνα στὴ Θηβαΐδα, ὄχι πρὶν ἀπὸ πολὺ χρόνο, ἀκούοντας οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, ὅτι οἱ μοναχοὶ του πολλὰς φορὲς τρέφονταν χωρὶς νὰ κάνουν τίποτε, πῆγαν ὅλοι μὲ τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τους, ζητώντας εὐλογία καὶ τροφή. Αὐτὸς, χωρὶς νὰ φοβηθεῖ μήπως τελειώσουν οἱ τροφές, ἔδινε κάθε μέρα στὸν καθένα ἀπὸ ἐκείνους πὺν πήγαιναν ὅσα χρειάζοταν. Ἐνῶ εἶχαν μείνει μόνο τρία μεγάλα κοφίνια γεμάτα μὲ ψωμὶ καὶ ἡ πείνα συνεχιζόταν, διέταξε νὰ φέρουν στὴ μέση τὰ κοφίνια μὲ τὰ ψωμιὰ, πὺν ἐπρόκειτο νὰ φᾶνε οἱ μοναχοὶ ἐκείνη τὴν ἡμέρα, καὶ φώναξε μπροστὰ σ' ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ μὲ μεγάλη φωνή:

Μήπως δὲν μπορεῖ ὁ Κύριος νὰ τὰ πολλαπλασιάσει αὐτά;
Αὐτὸ λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· Δὲν θὰ λείψει τὸ ψωμὶ ἀπὸ

σπυρίδων τούτων, ἄχρις ἂν κορεσθῶσιν ἅπαντες τοῦ νέου σίτου».

Καὶ διαβεβαιώσαντο πάντες οἱ παραγενόμενοι τότε τετράμηνον πᾶσιν ἐπαρκέσαι τοὺς ἄρτους Ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἐλαίου καὶ σί-
5 του πεποίηκεν, ὡς παρεῖναι τὸν Σατανᾶν καὶ εἰπεῖν αὐτῷ:

Μὴ Ἡλίας εἶ σὺ ἢ ἕτερός τις τῶν προφητῶν καὶ ἀποστό-
λων, ὅτι ταῦτα τολμᾷς;

Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη:

Τί γάρ; οὐκ ἄνθρωποι ἦσαν οἱ ἅγιοι πρόφῆται καὶ ἀπό-
10 στολοι οἱ ταῦτα ἡμῖν ποιεῖν παραδῶσαντες; Ἡ τότε πα-
ρῆν μὲν ὁ Θεός, νῦν δὲ ἀπεδήμησεν; Δύναται ὁ Θεός ἀεὶ
ποιεῖν ταῦτα, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ αὐτῷ. Εἰ οὖν ὁ Θεός
ἀγαθός, σὺ διὰ τί πονηρός;

Τί γάρ; Οὐ δεῖ λέγειν καὶ ἃ ἡμεῖς ἐωράκαμεν, ὅτι μεστὰς σπυρί-
15 δας εἰσηγον εἰς τὰς τραπέζας τῶν ἀδελφῶν οἱ τοὺς ἄρτους εἰσ-
φέροντες, καὶ ἐσθιόντων πεντακοσίων ἀδελφῶν ἄχρι καιροῦ, με-
στὰς πάλιν αὐτὰς ἀπελάμβανον;

Ὡς δὲ καὶ ἕτερον θαῦμα ἰδόντες ἐξεπλάγημεν, δίκαιόν ἐστιν
εἰπεῖν. Ἐλθόντες γὰρ πρὸς αὐτὸν τρεῖς ἡμεῖς ἀδελφοὶ ἐγνωρί-
20 σθημεν πόρρωθεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὄραθέντες, τῶν προακου-
σάντων παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἡμῶν πρὸς αὐτὸν ἀφίξεως, οἱ μετὰ
σπουδῆς προσδραμόντες ὑπήντησαν ἡμῖν ψάλλοντες (τοῦτο γὰρ
αὐτοῖς ἔθος ἐστὶν πρὸς πάντας τοὺς μοναχοὺς), καὶ προσκυνή-
σαντες ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, ἐφίλουν ἡμᾶς, ἀλλήλοις ἐπι-
25 δεικνύοντες·

Ἴδου ἦκασιν οἱ ἀδελφοὶ περὶ ὧν ὁ πατήρ πρὸ τριῶν ἡ-
μερῶν προείρηκεν ἡμῖν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἦξουσι
πρὸς ἡμᾶς τρεῖς ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἐρχόμενοι.

Καὶ οἱ μὲν προῆγον ἡμᾶς, οἱ δὲ ἠκολούθουν ὀπισθεν ἡμῶν ψάλ-
30 λοντες, ἄχρις οὗ πλησίον αὐτῶν ἐφθάσαμεν. Ἀκούσας δὲ ὁ πα-
τήρ Ἀπολλῶς τῆς φωνῆς τῶν ψαλλόντων, ὑπήντησεν ἡμῖν κατὰ
τὸ ἔθος αὐτοῦ τὸ πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς. Καὶ ἰδὼν ἡμᾶς

αὐτὰ τὰ κοφίνια, μέχρι πού νά χορτάσουν ὅλοι ἀπό τὸ νέο σιτάρι.

“Ὅλοι ὅσοι βρισκόνταν ἐκεῖ διαβεβαίωσαν, ὅτι ἔφθασαν τὰ ψωμιά γιὰ τέσσερες μῆνες. Κάτι παρόμοιο ἔκανε μὲ τὸ κρασί καὶ τὸ λάδι, μὲ ἀποτέλεσμα νά παρουσιασθεῖ ὁ Σατανᾶς καὶ νά τοῦ πεῖ:

Μήπως εἶσαι σὺ ὁ Ἥλιος ἢ κάποιος ἄλλος προφήτης ἢ ἀπόστολος, καὶ τολμᾶς νά κάνεις αὐτά;

Καὶ αὐτὸς τοῦ ἀπάντησε:

Γιατί δηλαδή; Μήπως δὲν ἦταν ἄνθρωποι οἱ ἅγιοι προφῆτες καὶ οἱ ἀπόστολοι πού μᾶς παρέδωσαν τὴ δύναμη νά κάνομε αὐτά; Ἡ μήπως τότε ἦταν ὁ Θεὸς παρὼν καὶ τώρα ἔξαφανίσθηκε; Ὁ Θεὸς μπορεῖ πάντοτε νά τὰ κάμνει αὐτά, καὶ δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀδυναμία σ’ αὐτόν. Ἄν λοιπὸν ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός, ἐσὺ γιατί εἶσαι πονηρός;

Τί λοιπὸν; Δὲν πρέπει νά ἀναφέρομε καὶ ὅλα ἐκεῖνα πού εἶδαμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, ὅτι ἐκεῖνοι πού ἔφεραν τὰ ψωμιά, ἔφεραν στὰ τραπέζια τῶν ἀδελφῶν γεμάτα κοφίνια, καὶ ἐνῶ τρῶνε πεντακόσιοι μοναχοί, μέχρι τώρα τὰ παίρνουν πάλι γεμάτα;

Εἶναι δίκαιο νά ἀναφέρομε κι ἄλλο θαῦμα πού εἶδαμε καὶ μᾶς προκάλεσε ἐκπληξη. Καθὼς πηγαίναμε ἐμεῖς τρεῖς μοναχοί, βλέποντάς μας μᾶς γνώρισαν ἀπὸ μακριὰ οἱ μοναχοί, ἔχοντας ἀκούσει ἀπὸ τὸν ἴδιο γιὰ τὸν ἐρχομό μας πρὸς αὐτόν, οἱ ὁποῖοι ἔτρεξαν μὲ προθυμία καὶ μᾶς ὑποδέχθηκαν ψάλλοντας (γιατί αὐτὸ συνηθίζουν νά κάνουν σ’ ὅλους τοὺς μοναχοὺς), καὶ ἀφοῦ μᾶς χαιρέτησαν πέφτοντας μὲ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ, μᾶς ἀσπάζονταν, παρουσιάζοντάς μας στοὺς ἄλλους καὶ λέγοντας:

Νά, ἦρθαν οἱ ἀδελφοί γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ γέροντας μᾶς εἶπε πρὶν ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες, ὅτι ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες θὰ ἔρθουν σὲ μᾶς τρεῖς ἀδελφοί πού ἔρχονται ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἄλλοι προπορεύονταν καὶ μᾶς ὀδηγοῦσαν, ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν ψάλλοντας, μέχρι πού φθάσαμε κοντά τους. Ὄταν ἄκουσε ὁ πατέρας Ἀπολλῶς τὴν ψαλμωδία τῶν ἀδελφῶν, μᾶς ὑποδέχθηκε μὲ τὴ γνωστὴ συνήθειά του πρὸς ὅλους τοὺς ἀδελφούς. Ὄταν μᾶς εἶδε

προσεκίνησε πρώτος, ἐπὶ τὴν γῆν ἑαυτὸν ἐναπλώσας, καὶ ἀναστάς ἐφίλησε. Καὶ εἰσαγαγὼν ὑπερηύξατο, καὶ τοὺς πόδας ἡμῶν νίψας χερσὶν οἰκείαις, πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν προετρέψατο. Τοῦτο δὲ πᾶσιν ἐποίει τοῖς ἐρχομένοις πρὸς αὐτὸν ἀδελφοῖς

5 Οἱ γὰρ σὺν αὐτῷ ἀδελφοὶ οὐ πρότερον τῆς τροφῆς μετελάμβανον, πρὶν ἢ τῆς εὐχαριστίας τοῦ Χριστοῦ κοινωνήσωσι. Τοῦτο δὲ ἐποίουν κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν ἡμέριον· εἴθ' οὕτω διαιτηθέντες ἐκάθηντο, ἀκούοντες αὐτοῦ διδάσκοντος πάσας τὰς ἐντολάς ἄχρι τοῦ πρωθυπνίου. Ἐκεῖθεν δὴ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐξ
10 αὐτῶν ἀνεχώρουν ἀποστηθίζοντες τὰς Γραφὰς ὅλην τὴν νύκτα, οἱ δὲ ἐκεῖ προσεκαρτέρον ἀπαύστοις ὕμνοις τὸν Θεὸν εὐφημοῦντες ἄχρις ἡμέρας, οὓς ἐγὼ αὐτὸς αὐτοψὶ ἐθεασάμην, ἐσπέρας ἀρξαμένους τῶν ὕμνων, καὶ μέχρι πρωτὶ οὐ παυσαμένους τῆς ᾠδῆς. Πολλοὶ γοῦν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν μόνον κατήρ-
15 χοντο ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ τῆς εὐχαριστίας μετελάμβανον, καὶ πάλιν ἀνῆσαν ἀρκούμενοι τῆ πνευματικῆς μόνης τροφῆς ἄχρις ἄλλης ἐνάτης. Τοῦτο δὲ ἐποίουν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.
Ἦν δὲ ἰδεῖν αὐτοὺς ἀγαλλιωμένους κατὰ τὴν ἔρημον. Οὐκ ἄν τις εἴποι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην τοιαύτην ἀγαλλίασιν, οὐδὲ εὐφρο-
20 σύνην σωματικῆν. Οὐδὲ στυγνὸς ἢ κατηφής τις ἦν ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' εἴ τις που καὶ στυγνάζων ἐφάνη, εὐθύς ἐπύθετο παρ' αὐτοῦ ὁ πατήρ Ἀπολλῶς τὴν αἰτίαν, καὶ τὰ ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας ἐκάστου ἀπήγγελλεν. Ἔλεγε δέ·

25 Οὐ χρὴ στυγνάζειν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ μέλλοντας βασιλείαν οὐρανῶν κληρονομεῖν. Στυγνάξουσι μὲν, φησὶν, Ἕλληνες, κλαύσουσι δὲ Ἰουδαῖοι, πενθήσουσι δὲ ἁμαρτωλοί, οἱ δὲ δίκαιοι εὐφρανθήσονται, καὶ οἱ τὰ γῆϊνα μὲν φρονούντες ἐπὶ τοῖς γῆϊνοῖς εὐφραίνονται, ἡμεῖς δὲ οἱ τηλικαύτης ἐλπίδος καταξιωθέντες, πῶς οὐχὶ διαπαντὸς εὐφραινώμεθα, τοῦ Ἀποστόλου ἡμᾶς παρορμῶντος «πάν-
30

μᾶς προσκύνησε πρῶτος, πέφτοντας κάτω, κι ἄφοῦ σηκώθηκε, μᾶς ἀσπάσθηκε. Στὴ συνέχεια μᾶς ὁδήγησε μέσα καὶ προσευχήθηκε γιὰ μᾶς, κι ἄφοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια μας μὲ τὰ χέρια του, μᾶς ἀπέστειλε γιὰ ἀνάπαυση. Αὐτὸ τὸ ἔκανε σ' ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ τὸν ἐπισκέπτονταν.

Οἱ ἀδελφοὶ ποὺ διέμεναν μαζί του δὲν ἔτρωγαν τὸ φαγητό τους προηγουμένως, προτοῦ ἀναπέμψουν ἀπὸ κοινοῦ τὴν εὐχαριστία τους πρὸς τὸν Χριστό. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμναν κάθε μέρα κατὰ τὴν ἐνάτη ὥρα. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν εὐχαριστήρια δέησή τους κάθονταν καὶ ἄκουγαν νὰ τοὺς διδάσκει ὅλες τὶς ἐντολές μέχρι τὴν ὥρα πρὶν ἀπὸ τὸν ὕπνο. Ἐπειτα ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔφευγαν γιὰ τὴν ἔρημο, ἀποστηθίζοντας τὶς Γραφές ὅλη τὴ νύχτα, καὶ ἄλλοι ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι νὰ ξημερώσει, ἔξυμνώντας μὲ ὕμνους τὸν Θεὸ ἀκατάπαυστα, τοὺς ὁποίους ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶδα ν' ἀρχίζουν τοὺς ὕμνους τὸ βράδυ, καὶ νὰ μὴν σταματοῦν μέχρι τὸ πρωὶ τὴν ψαλμωδία. Πολλοὶ βέβαια ἀπὸ αὐτοὺς κατέβαιναν ἀπὸ τὸ ὄρος μόνο τὴν ἐνάτη ὥρα, καὶ ἄφοῦ ἐλάμβαναν μέρος στὴν ἀπὸ κοινοῦ εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεό, καὶ πάλι ἀνέβαιναν στὸ ὄρος, ἀρκούμενοι μόνο στὴν πνευματικὴ τροφή μέχρι τὴν ἐπόμενη ἐνάτη. Πολλοὶ τὸ ἔκαναν αὐτὸ γιὰ πολλὲς ἡμέρες. Μποροῦσε κανεὶς νὰ τοὺς δεῖ γεμάτους ἀγαλλίαση στὴν ἔρημο. Δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἀναφέρει κανεὶς ἄλλη τόση μεγάλη ἀγαλλίαση στὸν κόσμο, οὔτε σωματικὴ εὐφροσύνη. Κανένας ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἦταν σκυθρωπὸς ἢ κατσούφης· ἀλλὰ κι ἂν ἀκόμα παρουσιαζόταν κάποιος σκυθρωπός, ἀμέσως ὁ πατέρας Ἀπολλῶς μάθαινε τὴν αἰτία ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἔλεγε στὸν καθένα τὰ κρυφὰ τῆς καρδιάς του. Ἔλεγε λοιπόν:

Δὲν πρέπει νὰ σκυθρωπάξεις, ἀφοῦ πρόκειται νὰ κληρονομήσεις τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Θὰ σκυθρωπάσουν οἱ ἔθνη, θὰ κλάψουν οἱ Ἰουδαῖοι, θὰ πενθήσουν οἱ ἁμαρτωλοὶ, οἱ δίκαιοι ὅμως θὰ χαροῦν. Καὶ ἐκεῖνοι βέβαια ποὺ σκέφτονται τὰ γήινα, εὐφραίνονται μὲ τὰ γήινα, ἐμεῖς ὅμως ποὺ ἀξιωθήκαμε νὰ λάβουμε τόση μεγάλη ἐλπίδα, γιὰτὶ νὰ μὴν εὐφραινῶμαστε συνέχεια, τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Ἀπόστολος μᾶς προτρέπει «νὰ χαιρόμαστε συνέχεια, νὰ προσευχόμε-

τοτε χαίρειν, ἀδειλείπτως προσεύχεσθαι, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖν»;

Τί δ' ἂν τις εἴποι τὴν ἐν λόγοις αὐτοῦ χάριν καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἀρετάς, ἃς δι' ὑπερβολὴν θαύματος ἐσιωπήσαμεν ἐκάστοτε, 5 παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀκούοντες;

Πολλὰ δὲ περὶ ἀσκήσεως καὶ πολιτείας ἡμῖν διαλεχθεῖς κατὰ μόνας πολλάκις, καὶ περὶ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν, ἔλεγεν, ὅτι:

Δεῖ ἐρχομένους τοὺς ἀδελφούς προσκυνεῖν. Οὐ γὰρ αὐτούς, ἀλλὰ τὸν Θεὸν προσεκίνησας Εἶδες γάρ, φησί, τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες Κύριον τὸν Θεόν σου παρὰ τοῦ Ἀβραάμ παρειλήφαμεν, εἰ καὶ ὅτι δεῖ ἔσθ' ὅτε τοὺς ἀδελφούς πρὸς ἀνάπαυσιν παραδιάξῃσθαι, παρὰ τοῦ Λὼτ μαθηθήκαμεν, παραδιασασμένου τοὺς ἀγγέλους, καὶ ὅτι δεῖ 10 εἰ δυνατὸν τοὺς μοναχοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῶν μυστηρίων κοινωνεῖν. Ὁ γὰρ μακρύνων ἑαυτοῦ ἀπὸ τούτων, μακρύνεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ συνεχῶς τοῦτο ποιῶν τὸν Σωτῆρα συνεχῶς ὑποδέχεται. Ἡ γὰρ σωτήριος φωνὴ φησιν, «ὁ ἐσθίων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, μένει ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ». 20

Τοῦτο οὖν συμφέρει τοῖς μοναχοῖς, ὑπόμνησιν τοῦ σωτηρίου πάθους συνεχῶς ποιουμένοις, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐτοιμοὺς εἶναι παρασκευάζειν ἑαυτοὺς τοιούτους, ὡς ἀξιόσους εἶναι πάντοτε πρὸς τὴν τῶν ἁγίων καὶ οὐρανίων μυστηρίων ὑποδοχὴν, ἐπεὶ καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν οὕτω καταξιούμεθα. Τὰς δὲ καθολικὰς νηστείας, φησί, μὴ ἐξὸν λύειν ἄνευ πάσης ἀνάγκης. Ἐν γὰρ Τετράδι ὁ Σωτῆρ παραδίδοται, ἐν δὲ τῇ Παρασκευῇ σταυροῦται. Ὁ οὖν ταύτας λύων, συμπαραδίδωσι τὸν Σωτῆρα καὶ συσταυροῦ. Ἐὰν δὲ ἦκει πρὸς ἡμᾶς ἀδελφός, ἀναπαύσεως δεόμενος, νηστείας οὐσης, παραθήσεις αὐτῷ μόνῃ τὴν τράπε- 30

στε χωρίς διακοπή, και νὰ εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ κάθε τι τὸν Θεό».⁵⁷

Ποιὸς θὰ μποροῦσα νὰ περιγράψει τὴ χάρη τῶν λόγων του καὶ τὶς ὑπόλοιπες ἀρετὲς του, τὶς ὁποῖες, ἐπειδὴ ἦταν ὑπερβολικὰ θαυμαστές, ἀποσιωπήσαμε, ἂν καὶ τὶς ἀκούσαμε ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους;

Λέγοντάς μας πολλὰ γιὰ τὴν ἄσκησι καὶ τὸν τρόπο τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς καὶ γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῶν ἀδελφῶν, ἔλεγε:

Πρέπει νὰ προσκυνοῦμε τοὺς ἀδελφοὺς ὅταν ἔρχονται. Γιατὶ προσκύνησες ὄχι αὐτούς, ἀλλὰ τὸν Θεό· γιατί λέγει· «Εἶδες τὸν ἀδελφό σου, ἄρα εἶδες τὸν Θεό σου», τὸ ὁποῖο παρελάβαμε ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ὅπως καὶ τὸ ὅτι πολλὰς φορὲς πρέπει νὰ ἐξαναγκάζομε τοὺς ἀδελφοὺς γιὰ ἀνάπαυσι, τὸ ἔχομε μάθει ἀπὸ τὸν Λώτ, πὺ ἐξανάγκασε τοὺς ἀγγέλους νὰ ἀναπαυθοῦν στὸ σπίτι του, καὶ ὅτι πρέπει, ἂν εἶναι δυνατόν, οἱ μοναχοὶ νὰ κοινωνοῦν τὰ θεῖα μυστήρια κάθε μέρα. Γιατὶ ἐκεῖνος πὺ ἀπομακρύνει τὸν ἑαυτό του ἀπὸ αὐτὰ, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεό. Ἐνῶ ὅποιος τὸ κάνει αὐτὸ συνέχεια, ὑποδέχεται συνέχεια τὸν Σωτήρα. Γιατὶ ἡ σωτήρια φωνὴ λέγει· «Αὐτὸς πὺ τρώγει τὸ σῶμα μου καὶ πίνει τὸ αἷμα μου, μένει μέσα μου, καὶ ἐγὼ μέσα σ' αὐτόν».⁵⁸

Αὐτὸ λοιπὸν συμφέρει στοὺς μοναχοὺς, νὰ ἔχουν δηλαδὴ διαρκῶς στὴ μνήμη τους τὸ πάθος καὶ καθημερινὰ νὰ προετοιμάζομε τὸν ἑαυτό τους, ὥστε νὰ εἶναι ἀξιοὶ πάντοτε νὰ ὑποδεχθοῦν τὰ ἅγια καὶ οὐράνια μυστήρια, γιατί ἔτσι δεχόμεσθε καὶ τὴν ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ τὶς γενικὲς νηστεῖες, ἔλεγε, δὲν πρέπει νὰ τὶς καταλύει κανεὶς χωρὶς σοβαρὴ αἰτία. Γιατὶ τὴν Τετάρτη παραδόθηκε ὁ Σωτήρας, καὶ τὴν Παρασκευὴ σταυρώθηκε. Αὐτὸς λοιπὸν πὺ καταλύει αὐτὲς, παραδίδει κι αὐτὸς τὸν Σωτήρα καὶ τὸν σταυρώνει μαζί μὲ ἐκείνους καὶ αὐτός. Ἄν μᾶς ἔρθει κάποιος ἀδελφὸς καὶ ζητάει ἀνάπαυσι, ἐνῶ εἶναι νηστεία, θὰ τοῦ ἐτοιμάσεις

57. Α' Θεσσ. 5, 16-18.

58. Ἰω. 6, 56

ξαν. Εἰ δὲ μὴ βούλεται, μὴ ἀναγκάσης. Κοινήν γὰρ ἔχομεν πάντες τὴν παράδοσιν.

Ἐμέμφετο δὲ πολλὰ τοὺς τὰς σιδηρᾶ φέροντας, καὶ τοὺς κομῶντας.

5 Οὗτοι γὰρ ἐνδεικνύουσι, φησί, καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν θηρῶσι· δέον αὐτοὺς μᾶλλον νηστείαις ἐκλύειν τὸ σῶμα, καὶ ἐν κρυπτῷ τὸ καλὸν πράττειν. Οἱ δὲ οὐ τοῦτο, ἀλλὰ πᾶσιν ἑαυτοὺς φανεροὺς καθιστῶσι.

Καὶ τί ἂν τις εἴποι τὰς διδαχὰς αὐτοῦ πάσας παραπλησίως οὐ-
10 σας αὐτοῦ τῇ πολιτείᾳ, ἃς οὐδὲ φράσαι τις οὐδὲ γράψαι κατ' ἀξίαν δυνήσεται; Πλεῖστα οὖν πολλάκις ἡμῖν καταμόνας ὅλην τὴν ἐβδομάδα διαλεγόμενος καὶ προπέμπων ἡμᾶς, ἔλεγεν:

Εἰρήνην ἔχετε μετ' ἀλλήλων, καὶ μὴ ἀπ' ἀλλήλων εἰς ὁδὸν χωρίζεσθε.

15 Εἰπόντος δὲ τοῖς σὺν αὐτῷ ἀδελφοῖς, τίς ἂν ἐκὼν βούλοιο ἐξ αὐτῶν συμπροπέμψαι ἡμᾶς ἄχρι τῶν ἄλλων πατέρων, σχεδὸν ἅπαντες παρεκάλουν προθύμως συμπροπέμψαι ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀπολλῶς τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἐπιλεξάμενος, ἄνδρας ἱκανοὺς ἐν λόγῳ καὶ πολιτείᾳ, καὶ ἐμπείρους τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊ-
20 κῆς καὶ αἰγυπτιακῆς διαλέκτου, συμπροπέμπων ἡμᾶς αὐτοῖς ἐνετέλλετο μὴ πρότερον ἀφιέναι ἡμᾶς, πρὶν ἂν ἱκανῶς ἔχομεν τοὺς πατέρας ὅλους θεωρήσαντες. Οὓς ἐὰν βούληται τις ἰδεῖν ἅπαντας, οὐκ ἂν φθάνοι διὰ παντὸς τοῦ θίου θεάσασθαι. Εὐλογήσας οὖν ἡμᾶς ἐξαπέστειλε, λέγων:

25 «Εὐλογήσαι ὑμᾶς Κύριος ἐκ Σιών, καὶ ἴδοιτε τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν».

Πορευομένων δὲ ἡμῶν κατὰ τὴν ἔρημον ἐν μεσημβρία, ἐξαίφνης ὁρῶμεν σύρμα μεγάλου δράκοντος οἷά τε δοκοῦ διὰ τῆς ψάμμου ἐλκυσθείσης, καὶ ἰδόντες φόβῳ πολλῷ συνεσχέθη-
30 μεν. Οἱ δὲ ὁδηγοῦντες ἡμᾶς ἀδελφοὶ παρεκάλουν ἡμᾶς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ μᾶλλον θαρρεῖν καὶ ἐπέχεσθαι τῷ ἴχνει τοῦ δράκοντος:

μόνο τὸ τραπέζι. Ἐὰν δὲν θέλει νὰ φάγει, μὴ τὸν πιέξεις.
Γιατὶ ὅλοι ἔχουμε κοινή τὴν παράδοση.

Κατηγοροῦσε πολὺ ἐκείνους ποὺ φοροῦν κοσμήματα καὶ περιποι-
οῦνται τὰ μαλλιά τους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἔλεγε:

Αὐτοὶ θέλουν νὰ ἐπιδεικνύονται καὶ κυνηγοῦν τὴν ἀνθρω-
παρέσκεια. Ἐνῶ πρέπει νὰ κουράζουν τὸ σῶμα τους μὲ
νηστεῖες καὶ νὰ κάνουν τὸ καλὸ στὰ κρυφά, αὐτοὶ ἀντίθετα
δὲν κάνουν αὐτό, ἀλλὰ τὸ φανερώνουν σ' ὅλους.

Καὶ τί θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ τὶς διδασκαλίες του, ποὺ
ὅλες εἶναι σύμφωνες μὲ τὶς πράξεις του, τὶς ὁποῖες κανεὶς δὲν θὰ
μπορέσει ἐπάξια οὔτε νὰ τὶς διηγηθεῖ, οὔτε καὶ νὰ τὶς γράψει; Λέ-
γοντάς μας πολλὰ πολλὰς φορὲς κατ' ἰδίαν ὅλη τὴν ἑβδομάδα καὶ
συνοδεύοντάς μας κατὰ τὴν ἀναχώρησή μας, ἔλεγε:

Νὰ ἔχετε εἰρήνη ἀναμεταξύ σας, καὶ νὰ μὴ χωρίζετε στὸ
δρόμο ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο.

Ὅταν στοὺς ἀδελφούς, ποὺ ἦταν μαζί του, εἶπε, ποιὸς θὰ ἤθε-
λε μὲ τὴ θέλησή του νὰ μᾶς συνοδέψει μέχρι τοὺς ἄλλους πατέρες,
ὅλοι σχεδὸν παρακαλοῦσαν μὲ προθυμία νὰ μᾶς συνοδέψουν. Ὁ
ἅγιος ὅμως Ἀπολλῶς διάλεξε τρεῖς, ποὺ ἦταν ἱκανοὶ στὸ λόγο καὶ
στὴν πράξη καὶ γνῶστες τῆς ἑλληνικῆς, τῆς ρωμαϊκῆς καὶ τῆς αἰ-
γυπτιακῆς γλώσσας, καὶ ξεπροβοδίζοντάς μας, τοὺς παρήγγειλε
νὰ μὴ μᾶς ἀφήσουν, μέχρι νὰ φθάσομε πολὺ κοντὰ στοὺς πατέρες.
Αὐτοὺς ἂν θέλει κανεὶς νὰ τοὺς δεῖ ὅλους, δὲν θὰ τοῦ φθάσει ὅλη
τοῦ ἡ ζωῆ. Ἀφοῦ μᾶς εὐλόγησε, μᾶς ἔξαπέστειλε, λέγοντας:

«Νὰ σᾶς εὐλογῆσει ἀπὸ τὴν πόλη τῆς Σιών ὁ Θεὸς καὶ νὰ
ἀπολαύσετε τὰ ἀγαθὰ τῆς Ἱερουσαλήμ ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς
ζωῆς σας»⁵⁹.

Καθὼς βαδίζαμε τὸ μεσημέρι στὴν ἔρημο, ξαφνικὰ βλέπομε σὲ
σειρὰ τὰ ἴχνη ἐνὸς μεγάλου δράκοντα, σὰν κάποιον δοκᾶρι ποὺ
σύρθηκε ἐπάνω στὴν ἄμμο, καὶ βλέποντάς τα φοβηθήκαμε πολὺ.
Οἱ μοναχοὶ ὅμως ποὺ μᾶς ὀδηγοῦσαν μᾶς προέτρεψαν νὰ μὴ φο-
βόμαστε, ἀλλὰ νὰ ἔχομε θάρρος καὶ ν' ἀκολουθοῦμε τὰ ἴχνη τοῦ
δράκοντα. Γιατὶ μᾶς εἶπαν:

Ὁψεσθε γάρ, φησί, τὴν πίστιν ἡμῶν, μελλόντων αὐτῶν χειροῦσθαι. Πολλοὺς γάρ, φησί, καὶ δράκοντας καὶ ἀσπίδας καὶ κεράστας ἐκ χειρὸς ἀνηρόκαμεν.

Καὶ τὸ γεγραμμένον ἐπ' αὐτοῖς ἐπληροῦτο· «Δέδωκα ὑμῖν ἐξουσία 5 σίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ». Ἡμεῖς οὖν ἀπιστία φερόμενοι καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἔμφοβοι γενόμενοι, μὴ κατ' ἴχνος τοῦ δράκοντος, ἀλλὰ τὴν εὐθειᾶν θαδίζειν ἠξιούμεν αὐτούς. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀδελφός, ἀπὸ πολλῆς προθυμίας καταλιπὼν ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐπὶ τὴν 10 ἔρημον ὄρμησεν ἀνιχνεύων τὸ θηρίον, καὶ εὐρῶν οὐκ εἰς μακρὰν τὸν φωλεόν, φωνῇ ἐδόα ἡμῖν, ἐν τῷ σπηλαίῳ εἶναι τὸν δράκοντα, καὶ ἐκάλει πρὸς αὐτὸν ὄψεσθαι τὸ ἐκθησόμενον, προτροπομένων ἡμᾶς ἄλλων καὶ μὴ δεδιέναι. Ὡς δὲ ἡμεῖς μετὰ πολλοῦ φόβου ἀπήειμεν ὀψόμενοι τὸ θηρίον, συνήντησεν ἡμῖν ἐξαίφνης 15 εἷς ἀδελφός ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἔλκων εἰς τὸ ἑαυτοῦ μοναστήριον, φάσκων μὴ δυνατοὺς ἡμᾶς εἶναι ὑπενεγκεῖν τὴν ὄρμην τοῦ θηρίου, καὶ μάλιστα ὅτι οὐδέποτε ἦμεν τοιοῦτόν τι ἑωρακότες πολλάκις γάρ αὐτὸν ἔλεγεν ἑωρακέναι τὸ ζῶον, ὑπερμέγεθες ὑπάρχον καὶ ὑπερδεκαπέντε πήχεις ἔχον. Μένειν οὖν ἡμᾶς κελεύσας 20 ἀπήει ἐπὶ τοῦ τόπου πρὸς τὸν ἀδελφόν, πείθων μεταστῆναι τοῦ τόπου πρὶν ἀνελεῖν τὸν δράκοντα. Καὶ δὴ πείσας αὐτὸν ἄγει πρὸς ἡμᾶς, τὴν ὀλιγοπιστίαν ἡμῶν μεμψάμενον. Ἀναπαυσάμενοι δὲ παρ' ἐκείνῳ τῷ ἀδελφῷ, ὡς ἀπὸ ἐνὸς μιλίου τὸ μοναστήριον ἔχοντι, ἱκανῶς ἀνεκτησάμεθα.

25

γγ'.— Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀμμοῦν.

Διηγεῖτο δὲ ἡμῖν ἐκεῖνος γεγενῆσθαι κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἔνθαπερ αὐτὸς ἐκαθέζετο, ἄνδρα ἅγιον ᾧ αὐτὸς ἐμαθητεύθη, Ἀμμοῦν ὀνόματι, πλείστας δυνάμεις ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ποιήσαντα. Πρὸς δὲ πολλάκις ἐλθόντες οἱ λαποδύται τοὺς ἄρτους 30 καὶ τὰς τροφὰς αὐτοῦ ἐλάμβανον. Ἐξελθὼν δὲ μιᾶς τῶν ἡμερῶν

Θὰ δεῖτε τὴν πίστη μας ὅταν θὰ συμβεῖ νὰ τοὺς πιάνομε μὲ τὰ χέρια μας. Γιατὶ πολλοὺς, μᾶς εἶπαν, δράκοντες καὶ ἄσπιδες καὶ φίδια μὲ κέρατα φονεύσαμε μὲ τὰ χέρια.

Ἔτσι ἐκπληρωνόταν σ' αὐτοὺς ἐκεῖνο ποὺ ἔχει γραφεῖ. «Σᾶς ἔδωσα ἐξουσία νὰ παταῖτε πάνω σὲ φίδια καὶ σκορπιούς καὶ σ' ὅλη τὴ δύναμη τοῦ ἐχθροῦ»⁶⁰. Ἐμεῖς ὅμως ἀπὸ τὴν ἀπιστία μας καὶ τὸ φόβο μας θέλαμε νὰ πᾶμε ὄχι ἀπὸ τὰ ἴχνη τοῦ δράκοντα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο. Ἐνας ἀδελφὸς τότε, ἀπὸ τὴ μεγάλη του προθυμία, ἀφήνοντάς μας στὸ μέρος αὐτό, ἔτρεξε πρὸς τὴν ἔρημο ἀκολουθώντας τὰ ἴχνη τοῦ θηρίου καὶ βρῖσκοντας τὴ φωλιά του ὄχι μακριά, φώναξε καὶ μᾶς εἶπε ὅτι εἶναι μέσα στὴ φωλιά του ὁ δράκοντας, καὶ μᾶς καλοῦσε κοντὰ του νὰ δοῦμε αὐτὸ ποὺ θὰ γίνει καὶ προτρέποντάς μας παράλληλα νὰ μὴ φοβόμαστε. Ἐνῶ ἐμεῖς μὲ μεγάλο φόβο βαδίζαμε πρὸς τὰ ἐκεῖ γιὰ νὰ δοῦμε τὸ θηρίο, μᾶς συνάντησε ξαφνικὰ ἓνας ἀδελφὸς τραδώντας μας μὲ τὸ χέρι του στὸ μοναστήρι του, λέγοντάς μας, ὅτι δὲν εἴμαστε ἱκανοὶ ν' ἀντέξομε τὴν ὀρμὴ τοῦ θηρίου, καὶ μάλιστα τὴ στιγμή ποὺ δὲν εἶχαμε δεῖ ποτὲ κάτι παρόμοιο· ἔλεγε, ὅτι εἶχε δεῖ πολλές φορὲς τὸ θηρίο, ὄντας ὑπερβολικὰ μεγάλο καὶ πάνω ἀπὸ 15 πῆχες. Μᾶς διέταξε νὰ παραμείνομε, καὶ πῆγε πρὸς τὸ μέρος ποὺ ἦταν ὁ ἀδελφός, λέγοντάς του νὰ φύγει ἀπὸ τὴ φωλιά του. Ἐκεῖνος ὅμως ἐπέμενε νὰ μὴν φύγει προτοῦ σκοτώσει τὸν δράκοντα. Ἀφοῦ τὸν ἔπεισε, τὸν ἔφερε κοντὰ μας καὶ αὐτὸς κατηγορήσε τὴν ὀλιγοπιστία μας. Ἀφοῦ ἀναπαυθήκαμε σὲ ἐκεῖνον τὸν ἀδελφὸ σὲ ἀπόσταση ἓνα μίλι ἀπὸ τὸ μοναστήρι, ἀνακτήσαμε ἱκανοποιητικὰ τὶς δυνάμεις μας.

53.— Για τὸν Ἄβδᾶ Ἀμμοῦν.

Μᾶς διηγήθηκε ἐκεῖνος, ὅτι σὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη ποὺ ἔμενε αὐτός, ὑπῆρξε ἓνας ἅγιος ἄνθρωπος, στὸν ὁποῖο μαθήτευσε αὐτός, μὲ τὸ ὄνομα Ἀμμοῦν, ποὺ εἶχε κάνει πάρα πολλὰ θαύματα σὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη. Σ' αὐτὸν ἔρχονταν συχνὰ ληστὲς καὶ τοῦ ἔπαιρναν τὸ ψωμὶ καὶ τὶς τροφές. Μιὰ μέρα βγήκε ἀπὸ τὸ κελλί του, καὶ ἔφερε μαζὶ

60. Λουκᾶ 10, 19.

δύο δράκοντας μεγάλους ἐκ τῆς ἐρήμου πρὸς αὐτὸν συνηγάγετο, κελεύσας αὐτοῖς παραμένειν καὶ φυλάσσειν τὴν θύραν. Οἱ δὲ ἀνδροφόνοι ἐπελθόντες κατὰ τὸ ἔθος, καὶ θεασάμενοι τὸ θαῦμα, ἀχανεῖς γενόμενοι ὑπ' ἐκπλήξεως, ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον. Ἐξελ-
5 θῶν δὲ εἶδεν αὐτοὺς ἐνεοὺς γενομένους καὶ σχεδὸν ἡμιθανεῖς, καὶ ἀναστήσας αὐτοὺς ἀνείδιξε λέγων:

Ἵδτε πόσον ὑμεῖς ἀγριώτεροι τῶν θηρίων· οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν διὰ Θεὸν τοῖς βουλήμασι πείθονται, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ τὸν Θεὸν ἐφοβήθητε, οὐδὲ τὴν τῶν Χριστιανῶν εὐλάβει-
10 αν ἐδυσωπήθητε.

Εἰσαγαγῶν δὲ αὐτοὺς αὐτῶ κελλίῳ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἐνουθέτει μεταβαλεῖν τοῦ τρόπου. Οἱ δὲ παρ' αὐτῶν μεταναστάντες κρείττους πολλῶν ἀνεφάνησαν μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ σημεῖα ἐπιτελοῦντες ὤφθησαν.

Ἄλλοτε δέ, φησί, μεγάλου δράκοντος τὴν πλησίον χώραν λυμαιομένου, καὶ τὰ πολλὰ τῶν ζῶων ἀναιροῦντος, ἦλθον οἱ προσοικοῦντες τὴν ἔρημον πάντες ὁμοῦ πρὸς τὸν πατέρα, δεόμενοι ἀφανισθῆναι ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν τὸ θηρίον. Ὁ δὲ ὡς μηδὲν δυνάμενος αὐτοὺς ὠφελεῖν, λυπουμένους τοὺς ἄνδρας ἀπέλυ-
20 σεν. Ἐωθεν δὲ ἀναστὰς ἐπὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θηρίου ἀπήρχετο. Ὡς δὲ ἔκλινε τὰ γόνατα εἰς προσευχὴν ἐπὶ τρίτον, ἦρχετο πρὸς αὐτὸν τὸ θηρίον, ῥοιζήματι μεγάλῳ ἄσθμα δεινὸν προπέμπτον, καὶ φυσοῦν καὶ συρίζον καὶ πνοὴν πονηρὰν ἀποπέμπτον. Ὁ δὲ οὐδὲν φοβηθεῖς, ἐπιστραφεὶς τὸν δράκοντα, εἶπεν:

25 Χειρώσεταιί σε ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος διαχειρώσασθαι.

Καὶ τοῦτο εἰπόντος εὐθύς ὁ δράκων ἐρράγη, πάντα τὸν ἰὸν μετὰ τοῦ αἵματος διὰ τοῦ στόματος ἐξεμέσας Ἐλθόντες δὲ οἱ ἀγροῖκοι μεθ' ἡμέρας καὶ τὸ μέγα θαῦμα ἐκεῖνο θεασάμενοι καὶ τὴν
30 πνοὴν μὴ φέροντες, ἄμμον πολὺν ἐπὶ τὸ ζῶον ἐσώρευσαν, παρεστῶτος αὐτοῖς ἐκεῖ τοῦ πατέρος. Οὐ γὰρ ἐτόλμων προσιέναι, καίτοι νεκροῦ ὄντος τοῦ δράκοντος.

Παῖς, φησὶν, ἄλλοτε ποιμαίνων, ἀθρώως ἔτι ζῶντα τὸν δρά-

του δυο μεγάλους δράκοντες από την έρημο και τους διέταξε να μείνουν εκεί και να φυλάγουν την πόρτα. "Όπως συνήθως οι δολοφόνοι ήρθαν και βλέποντας τό θαῦμα, έμειναν με άνοιχτό τό στόμα από την έκπληξή τους και έπεσαν στη γή με τό πρόσωπο κάτω. Βγαίνοντας έξω τους βρήκε σέ άφασία και σχεδόν μισοπεθαμένους, και άφοῦ τους σήκωσε, τους κατηγορησε λέγοντας:

Κοιτάτε πόσο πιο άγριοι είστε σεις από τὰ θηρία· γιατί αυτά πείθονται στις διαταγές μας εξαιτίας του Θεού, έσείς όμως οὔτε τόν Θεό φοβηθήκατε, οὔτε τήν ευλάβεια των Χριστιανών σεβασθήκατε.

Άφοῦ τους έβαλε μέσα στο κελλί του, τους παρέθεσε τραπέζι, και τους συμβούλευε ν' αλλάξουν τρόπο ζωής. Αυτοί, άφοῦ έφυγαν από εκεί μετανοημένοι, άποδείχθηκαν καλύτεροι από πολλούς. Μετά από λίγο καιρό φάνηκαν και αυτοί να κάνουν τὰ ίδια θαύματα.

Μιά άλλη φορά πάλι, ένας μεγάλος δράκοντας κατέστρεφε τή γειτονική χώρα και σκότωνε πολλά ζῶα. "Όλοι εκείνοι που κατοικούσαν κοντά στην έρημο πήγαν όλοι μαζί στον πατέρα, παρακαλώντας τον να εξαφανισθει τό θηρίο από τήν περιοχή τους. Έκείνος σαν να μην μπορούσε να κάνει τίποτε, τους άφησε να φύγουν λυπημένοι. Άφοῦ σηκώθηκε τό πρωί, πήρε τό δρόμο προς τό θηρίο. Μόλις γονάτισε για τρίτη φορά να προσευχηθει, είδε τό θηρίο να έρχεται προς αυτόν με όρμη μεγάλη ανασαίνοντας βαριά, φυσώντας, σφυρίζοντας, και βγάζοντας φοβερή αναπνοή. Αυτός χωρίς καθόλου να φοβηθει, γύρισε προς τό δράκοντα και είπε:

Θά σε συλλάβει ό Χριστός, ό Υίός του ζωντανού Θεού, ό όποιος πρόκειται να αίχμαλωτίσει τό μεγάλο κήτος.

Μόλις τό είπε αυτό, άμέσως ό δράκος διαλύθηκε, βγάζοντας δηλητήριο μαζί με αίμα από τό στόμα του. "Όταν ήρθαν μετά από μέρες οι κάτοικοι και είδαν τό μεγάλο εκείνο θαῦμα, με κομμένη τήν αναπνοή τους έρριξαν πάνω στη θηρίο πολύ άμμο, ένῶ ήταν εκεί παρών και ό πατέρας. Γιατί δέν τολμοῦσαν να πλησιάσουν, άν και τό θηρίο ήταν νεκρό.

"Άλλοτε πάλι, λένε, ότι κάποιο παιδί, βοσκός, που είδε ξαφ-

κοντα θεασάμενος, ἐν ἐκστάσει γενόμενος ἔλιποψύχησεν. Ἐ-
 κειτο οὖν ἄπνους ὁ παῖς ἐν τῷ χωρίῳ παρὰ τὴν ἔρημον πᾶσαν
 ἡμέραν. Εὐρόντες δὲ αὐτὸν πρὸς ἑσπέραν οἱ ἴδιοι μικρὸν ἐμπνέ-
 οντα, πεφτυσημένον ὅλον ἐκ τῆς ἐκστάσεως, ἄγουσι πρὸς τὸν
 5 πατέρα, ἀγνοοῦντες τὴν αἰτίαν τοῦ συμβάντος αὐτῷ. Εὐξαμένου
 δὲ αὐτοῦ καὶ ἐλαίῳ αὐτὸν χρίσαντος, ἀνέστη ὁ παῖς διηγούμε-
 νος τὸ ὄραθέν· ὅθεν μάλιστα κινηθεὶς ὁ ἀνὴρ, πρὸς τὴν ἀναίρε-
 σιν ἐτράπη τοῦ δράκοντος.

νδ'.— Περὶ ἀβδᾶ Κόπρη πρεσβυτέρου.

10 Ἦν δέ τις πρεσβύτερος ἔχων πλησίον ἐκεῖ μοναστήριον ἐν
 τῇ ἐρήμῳ, Κόπρης λεγόμενος, ἀνὴρ ἅγιος, ἐτῶν σχεδὸν ἐνενη-
 κοντα, ἠγούμενος ἀδελφῶν πενήκοντα, ὃς καὶ αὐτὸς πλείστας
 δυνάμεις ἐποίει, θεραπεύων τὰς νόσους, καὶ ἰάσεις πολλὰς ἐπι-
 τελῶν, καὶ δαίμονας ἀπελαύνων, καὶ πολλὰ θαύματα ἀποπρα-
 15 τόμενος, τινὰ μὲν καὶ ἐν ὄψεσιν ἡμετέραις. Ὡς γοῦν ἡμᾶς ἐθεά-
 σατο καὶ ὑπερεύξατο καὶ τοὺς πόδας ἡμῶν νίψας, ἠρώτα ἡμᾶς
 τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πραττόμενα· ἡμεῖς δὲ ἠξιούμεν αὐτὸν μᾶλλον
 ἡμῖν τῆς οἰκείας αὐτοῦ πολιτείας τὰς ἀρετὰς ὑφηγήσασθαι, καὶ
 πῶς αὐτῷ τὰ χαρίσματα ὁ Θεὸς ἐδωρήσατο, καὶ ἐκ ποίας μεθό-
 20 δου ταύτης εἰλήφει τῆς χάριτος. Ὁ δὲ μηδὲν ὑπερήφανον λογι-
 σάμενος, ὑφηγεῖτο ἡμῖν τὸν ἑαυτοῦ βίον καὶ τῶν αὐτοῦ προγενε-
 στέρων καὶ μεγάλων καὶ πολλῶν μειζόνων αὐτοῦ γεγονότων, ὧν
 τὴν πολιτείαν αὐτὸς ἐμμεῖτο.

Οὐδὲν γάρ, φησὶν, θαυμαστὸν τὸ ἐμὸν ἔργον, ὃ τέκνα,
 25 πρὸς τὸ τῶν πατέρων ἡμῶν πολίτευμα.

Καὶ ὡς ἦν ἔτι ταῦτα διηγούμενος Κόπρης ὁ πρεσβύτερος, ἀπο-
 νυστάξας, εἷς ἐξ ὑμῶν ἀδελφὸς ἀπιστία περὶ τῶν λεγομένων φε-
 ρόμενος, ὄρᾳ δίβλον θαυμαστήν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐπικει-
 μένην χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένην, καὶ ἐφεστῶσα ἄνδρα τι-
 30 νὰ πολιὸν μετὰ ἀπειλῆς αὐτῷ λέγοντα·

Οὐκ ἀκούεις προσεχῶς τοῦ ἀναγνώσματος, ἀλλὰ νυστά-
 ζεις·

νικά τὸν δράκοντα, ἐνῶ ἀκόμα ζοῦσε, ἔπαθε τόση σύγχυση, πὺ λιποθύμησε. Ἦταν πεσμένο τὸ παιδί στὸ μέρος ἐκεῖνο κοντὰ στὴν ἔρημο ὅλη τὴν ἡμέρα. Ὅταν πρὸς τὸ βράδυ τὸ βρῆκαν οἱ δικοί του ν' ἀναπνέει ἐλάχιστα, ἀλλαγμένο τελείως ἕξαιτίας τῆς συγχύσεως πὺ ἔπαθε, τὸ πῆγαν στὸν πατέρα χωρὶς νὰ ξέρουν τὴν αἰτία αὐτοῦ πὺ τοῦ συνέβηκε. Αὐτός, ἀφοῦ προσευχήθηκε καὶ τὸ ἄλειψε μὲ λάδι, σηκώθηκε τὸ παιδί καὶ διηγῆθηκε ἐκεῖνο πὺ εἶδε. Καὶ ἀπὸ αὐτὸ κυρίως παρακινήθηκε ὁ γέροντας, καὶ ἔφυγε γιὰ νὰ πάει νὰ σκοτώσει τὸν δράκοντα.

54.— Γιὰ τὸν ἀββᾶ Κόπρη τὸν πρεσβύτερο.

Ἐκεῖ κοντὰ ὑπῆρχε ἓνας πρεσβύτερος, πὺ εἶχε μοναστήρι, μὲ τὸ ὄνομα Κόπρης, ἅγιος ἄνδρας, περίπου ἑνενήντα χρόνων, ἡγούμενος πενήντα μοναχῶν, ὁ ὁποῖος ἔκανε μεγάλα θαύματα, θεραπεύοντας τὶς ἀρρώστιες καὶ παρέχοντας πολλές ἄλλες θεραπείες, ἔδιωχνε τοὺς δαίμονες καὶ πραγματοποιοῦσε πολλὰ θαύματα, μερικὰ μάλιστα καὶ μπροστὰ στὰ μάτια μας. Μόλις λοιπὸν μᾶς εἶδε, ἀφοῦ προσευχήθηκε καὶ ἔπλυνε τὰ πόδια μας, μᾶς ἐρωτοῦσε γιὰ τὸ τί γίνεται στὸν κόσμο. Ἐμεῖς ὅμως θέλαμε μᾶλλον νὰ μᾶς διηγηθεῖ τὶς ἀρετὲς τοῦ δικοῦ του τρόπου ζωῆς, καὶ πῶς ὁ Θεὸς τοῦ δώρησε τὰ χαρίσματα, καὶ μὲ ποιὸ τρόπο εἶχε λάβει αὐτὴ τὴ χάρη. Αὐτὸς χωρὶς νὰ νιώσει καθόλου ὑπερηφάνεια, μᾶς διηγῆθηκε τὴ ζωὴ του, καθὼς καὶ τὴ ζωὴ πολλῶν καὶ μεγάλων προγενεστέρων, πὺ ὑπῆρξαν πολὺ πιὸ μεγαλύτεροι ἀπὸ αὐτὸν, τὴ ζωὴ τῶν ὁποίων αὐτὸς μιμοῦνταν. Γιατὶ ἔλεγε:

Τὸ δικό μου ἔργο, παιδιὰ μου, δὲν εἶναι καθόλου μεγάλο, σὲ σύγκριση μὲ τὴ ζωὴ τῶν πατέρων μας.

Καὶ ἐνῶ ἀκόμη μᾶς τὰ διηγοῦνταν αὐτὰ ὁ Κόπρης ὁ πρεσβύτερος, ἓνας ἀδελφὸς ἀπὸ μᾶς ἀδιαφορώντας γιὰ τὰ λεγόμενα, ἐπειδὴ δὲν τὰ πίστευε, νύσταξε, καὶ βλέπει στὰ χέρια τοῦ γέροντα ἓνα θαυμαστό βιβλίο γραμμμένο μὲ χρυσὰ γράμματα, καὶ κάποιον ἄνδρα γέροντα νὰ τοῦ λέγει ἀπειλητικά:

Δὲν ἀκοῦς μὲ προσοχὴ τὴ διήγηση, ἀλλὰ νυστάζεις;

Ὁ δὲ ταραχθεὶς εὐθύς ἡμῖν τὸ ἀκροώμενον καὶ ὄφθ' ἐρωμαῖοσι
 ἐξέφηεν. Ἔτι δὲ τούτου λαλοῦντος πρὸς ἡμᾶς ταῦτα, ἐπῆλθέ τις
 ἀγροῖκος κάλαθον ἔχων μεστήν ψάμμον, καὶ παρειστήκει ἐκδε-
 χόμενος πληρῶσαι αὐτὸν τὴν διήγησιν. Ἐπυνθανόμεθα δὲ ἡμεῖς
 5 αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου:

Τί ἄρα θέλει ὁ ἀγροῖκος μετὰ τῆς ψάμμου;

Ἀπεκρίνατο δὲ πρὸς ἡμᾶς ὁ πατήρ λέγων:

Τέκνα, οὐκ ἔχρη μὲν ἡμᾶς καυχᾶσθαι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲ
 ἐξαιρεῖν τὰ τῶν πατέρων κατορθώματα, ἵνα μὴ ἐπαρθέν-
 10 τες κατὰ διάνοιαν, τὸν μισθὸν ἀπολέσωμεν. Διὰ δὲ τὴν ὑ-
 μῶν σπουδὴν καὶ ὠφέλειαν, ὅτι ἐκ τοσούτου μήκους πρὸς
 ὑμᾶς ἐληλύθατε, οὐ ζημειώσω ὑμᾶς τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ἄ-
 περ δι' ἡμῶν ὁ Θεὸς ὠκονόμησε, παρόντων τῶν ἀδελφῶν
 διηγῆσομαι.

15 Ἄκαρπος ἦν ἡ πλησίον ἡμῶν χώρα, καὶ οἱ κεκτημέ-
 νοι αὐτὴν ἀγροῖκοι σπεύραντες σίτον, μόλις ἐν διπλῶ τὸ
 σπέρμα ἐθέριζον. Σκώληξ γὰρ γεννώμενος ἐν τῷ στάχυϊ
 ὄλον τὸν ἀμητὸν διέφθειρεν. Οἱ δὲ κατηχηθέντες γεωργοὶ
 παρ' ἡμῶν καὶ Χριστιανοὶ γεγονότες, ἠξίου ἡμᾶς εὐχε-
 20 σθαι ὑπὲρ τοῦ θερισμοῦ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτούς:

Εἰ ἔχετε πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἐρημικὴ αὕτη ψάμ-
 μος ὑμῖν καρποφορήσει. Οἱ δὲ οὐδὲν ἀναβαλλόμενοι,
 τῆς ψάμμου ταύτης τῆς παρ' ἡμῶν πατουμένης τοὺς
 ἑαυτῶν κόλπους πληρώσαντες, εὐλογεῖν προσέφερον
 25 ἀξιούντες. Ἐγὼ δὲ ὡς ηὐξάμην αὐτοῖς κατὰ τὴν πίστιν
 αὐτῶν γενέσθαι, ἔσπειραν αὐτὴν σὺν τῷ σίτῳ ἐν ταῖς
 χώραις καὶ ἐξαίφνης πολύκαρπος αὐτῶν ἡ χώρα γεγέ-
 νηται παρὰ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου.

Τοῦτο οὖν ποιεῖν ἔθος ἔχοντες, κατ' ἐνιαυτὸν ἡμῖν ἐνο-
 30 γλοῦσιν. Ἐν δέ μοι μέγα, φησὶν, ὁ Θεὸς πολλῶν παρόντων
 θαῦμα παρέσχεν. Κατελθὼν γὰρ ἐγὼ ποτε ἐν τῇ πόλει, εὐ-
 ρον ἄνδρα τινὰ Μανιχαῖον, τοὺς δήμους ἀποπλανήσαντα·
 ὡς δὲ πείθειν αὐτὸν δημοσίᾳ οὐκ ἠδυνάμην, στραφεὶς
 πρὸς τὸ πλῆθος, εἶπον:

Αὐτὸς ταράχθηκε καὶ μᾶς εἶπε ἀμέσως στὰ Ρωμαϊκὰ αὐτὰ πού ἄκουσε καὶ εἶδε. Ἐνῶ ἀκόμη αὐτὸς μᾶς ἔλεγε αὐτὰ, ἦρθε κάποιος χωρικός μὲ ἓνα καλάθι γεμάτο ἄμμο, καὶ στάθηκε παράμερα περιμένοντας νὰ τελειώσει αὐτὸς τὴ διήγηση. Ἐρωτήσαμε ἐμεῖς τότε τὸν πρεσβύτερο:

Τί νὰ θέλει ἄραγε αὐτὸς μὲ τὴν ἄμμο;

Μᾶς ἀποκρίθηκε ὁ γέροντας καὶ μᾶς εἶπε:

Παιδιά μου, δὲν ἔπρεπε νὰ καυχηθοῦμε μπροστὰ σας, οὔτε νὰ διηγηθοῦμε τὰ κατορθώματα τῶν πατέρων, γιὰ νὰ μὴν κυριευθεῖ ὁ νοῦς μας ἀπὸ ἔπαρση καὶ χάσομε τὸ μισθὸ μας. Γιὰ χάρη ὅμως τῆς δικῆς σας προθυμίας καὶ ὠφέλειας, ἐπειδὴ ἦρθατε σέ μᾶς ἀπὸ τόσο μακριά, δὲν θὰ σᾶς στερῶσω τὴν ὠφέλεια, ἀλλὰ θὰ σᾶς διηγηθῶ αὐτὰ πού οἰκονόμησε ὁ Θεὸς μὲ μᾶς, παρουσία τῶν ἀδελφῶν.

Ἦταν ἄκαρπη ἡ γειτονικὴ μας χώρα καὶ οἱ χωρικοὶ θέριζαν μόλις μετὰ δυσκολίας τὸ διπλάσιο σιτᾶρι ἀπὸ ἐκεῖνο πού ἔσπερναν. Γιατὶ ἓνα σκουλήκι κατέστρεφε ὅλη τὴ σοδειά. Οἱ χωρικοὶ ἀφοῦ κατηχήθηκαν ἀπὸ μᾶς καὶ ἔγιναν Χριστιανοί, μὲ παρακαλοῦσαν νὰ προσευχηθῶ γιὰ τὸ θερισμό. Τοὺς εἶπα τότε:

Ἄν πιστεύετε στὸν Θεό, θὰ καρποφορήσει καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἄμμος τῆς ἐρήμου. Αὐτοὶ τότε, χωρὶς νὰ καθυστερήσουν, γέμισαν τοὺς κόρφους τους μὲ τὴν ἄμμο αὐτὴ πού πατᾶμε καὶ τὴν ἔφεραν ζητώντας νὰ τὴν εὐλογῶσω. Ἐγὼ ἀφοῦ προσευχήθηκα γι' αὐτοὺς νὰ γίνει σύμφωνα μὲ τὴν πίστη τους, τὴν ἔσπειραν αὐτοὶ μαζὶ μὲ τὸ σιτᾶρι στὰ χωράφια τους καὶ ξαφνικὰ καρποφόρησε ἡ περιοχὴ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη τῆς Αἰγύπτου.

Κάνοντάς το αὐτὸ συνήθεια, μᾶς ἐνοχλοῦν κάθε χρόνο. Κι ἓνα μεγάλο θαῦμα μοῦ φανέρωσε ὁ Θεὸς μπροστὰ σὲ πολὺ κόσμο. Ὄταν δηλαδή κάποτε κατέβηκα στὴν πόλη, βρῆκα κάποιον Μανιχαῖο, πού εἶχε ἐξαπατήσει τὸν λαό. Ἐπειδὴ δὲν μποροῦσα νὰ τὸν πείσω μπροστὰ στὸν κόσμο, γύρισα πρὸς τὸ πλῆθος καὶ εἶπα:

Πυρὰν μεγάλην εἰς τὴν πλατεῖαν ἀνάψατε, καὶ εἰσερχόμεθα ἄμφω ἐν τῇ φλογί. Καὶ εἰς τις ἡμῶν ἀφλόγιστος διαμεῖνη, οὗτος ἔχει τὴν καλὴν πίστιν.

5 Ὡς δὲ γέγονε τοῦτο καὶ οἱ ὄχλοι ἐν σπουδῇ τὴν πυρὰν ἀνῆψαν, εἶλκον αὐτὸν μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ πῦρ. Ὁ δὲ φησιν:

Ἐκαστος ἡμῶν κατὰ μόνας εἰσελθέτω, καὶ πρῶτος εἰσελθεῖν ὀφείλει αὐτὸς ὁ προστάξας.

10 Ὡς δὲ ἐν ἐνόματι τοῦ Χριστοῦ κατασφραγισάμενος εἰσελήλυθα, ἡ φλόξ ὧδε κάκει διαμερισθεῖσα οὐ παρηνόχησέ μοι, ἡμιώριον ἐν αὐτῇ διατρίψαντι. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι τὸ θαῦμα ἀνεβόησαν, καὶ ἠνάγκαζον πάλιν κάκεινον εἰς τὴν πυρὰν εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ ὡς οὐκ ἤθελε δεδιώς, λαβόντες αὐτὸν οἱ δῆμοι εἰς μέσον ὄθησαν, καὶ περιφλογισθεῖς ὄλως, ἀτίμως τῆς πόλεως ἐξερρίφη, τῶν δήμων κραζόντων:

15 Τὸν πλάνον ζῶντα καύσατε.

Ἐμὲ δὲ ἀναλαβόντες ὁ ὄχλος καὶ εὐφημοῦντες, εἰς τὴν ἐκκλησίαν προέπεμψαν.

Ἄλλοτε δὲ μου παριόντος διὰ ναοῦ τινος, τινὲς τῶν ἐθνῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐθυσίαζον· εἶπον δὲ αὐτοῖς:

20 Εἰ λογικοὶ ὄντες, ἀλόγοις τί θύετε; Καὶ ὑμεῖς αὐτῶν ἔστε λοιπὸν ἀλογώτεροι.

Οἱ δὲ, ὡς καλῶς εἰπόντι, εὐθέως μοι ἠκολούθησαν, τῷ Σωτῆρι πιστεύσαντες.

25 Κήπιου δὲ μοί ποτε ἐν τῇ πλησίον χώρα ὑπάρχοντος διὰ τὴν ἐρχομένην πρὸς ἡμᾶς ἀδελφότητα, καὶ ἐνός τινος αὐτὸν πένητος ἐργαζομένου, εἰσῆλθέ τις τῶν Ἑλλήνων συλῆσαι τὰ λάχανα. Ὡς δὲ συλήσας ἀπῆλθεν, ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας ἐψεῖν αὐτὰ οὐκ ἐδύνατο, ἀλλ' ἔμειναν ἐν τῷ λέβητι οἷά περ καὶ ἐλήφθησαν, μὴ θερμαινομένου ὄλως τοῦ ὕδατος.

30 Ἐν ἑαυτῷ δὲ γενόμενος ὁ ἀνὴρ, ἀναλαβὼν τὰ λάχανα, πρὸς ἡμᾶς διεκόμισε, παρακαλῶν συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, καὶ γενέσθαι Χριστιανός, ὅπερ καὶ γέγονεν. Ἦσαν γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ξένοι πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες ἀδελφοί, δι' οὗ μάλιστα ἐπιτηδεῖως ἡμῖν τὰ λάχανα προσηνέχθη. Μεταλαβόντες οὖν

Ἐνάψτε στήν πλατεία μεγάλη φωτιά καί θά μποῦμε καί οἱ δύο στή φωτιά. Καί ἂν κάποιος ἀπό μᾶς δέν καεῖ, αὐτός ἔχει τή σωστή πίστη.

Μόλις ἔγινε αὐτό καί τὸ πλῆθος ἀναψε μέ διασύνη τή φωτιά, τραβοῦσαν ἐκεῖνον καί ἐμένα στή φωτιά. Ἐκεῖνος τότε εἶπε:

Ἦ καθένας νά μπεῖ μόνος του, καί πρῶτα αὐτός πού τὸ πρόσταξε.

Ἐφοῦ ἔκανα τὸ σταυρό μου στοῦ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καί μπῆκα μέσα, ἢ φλόγα, ἀφοῦ χωρίσθηκε σὰ δύο, δέν μέ πείραξε καθόλου, ἂν καί ἔμεινα μέσα σ' αὐτή μισή ὥρα. Μόλις τὰ πλῆθη εἶδαν τὸ θαῦμα, ἄρχισαν νά φωνάζουν καί ἀνάγκασαν καί ἐκεῖνον νά μπεῖ στή φωτιά. Ἐκεῖνος ὅμως ἀπὸ φόβο δέν ἤθελε, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τὸν ἔσπρωξε μέσα σ' αὐτήν, καί ἀφοῦ ἄρπαξε φωτιά ὀλόκληρος, τὸν ἔδιωξαν μέ τέτοιο ἀτιμο τρόπο ἀπὸ τὴν πόλη, ἐνῶ τὸ πλῆθος φώναζε:

Κάψτε ζωντανὸ τὸν ἀπατεῶνα.

Ἐμένα μέ πῆρε τὸ πλῆθος καί ἐπευφημώντας με μέ ὀδήγησε στήν ἐκκλησία.

Μιὰ ἄλλη φορὰ, ἐνῶ περνοῦσα ἀπὸ ἕναν ναό, κάποιοι ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς θυσιάσαν σὰ εἰδωλά τους. Τοὺς εἶπα τότε:

Ἐφοῦ εἶστε λογικοί, γιατί θυσιάζετε σὰ ἄλογα; Ἄρα λοιπὸν σεῖς εἶστε πιὸ ἄλογοι ἀπὸ αὐτά.

Αὐτοί, ἐπειδὴ μίλησα σωστά, ἀμέσως μέ ἀκολούθησαν, ἀφοῦ πίστεψαν στὸν Σωτήρα.

Κάποτε εἶχα ἕναν κῆπο στή γειτονικὴ περιοχὴ γιὰ τοὺς ἀδελφούς πού ἔρχονταν σὲ μᾶς, καί ἐνῶ ἐργαζόταν μέσα κάποιος φτωχὸς, ἕνας ἐθνικὸς πῆγε νά κλέψει τὰ λάχανα. Τὰ ἄρπαξε καί ἔφυγε ὅμως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες δέν μποροῦσε νά τὰ ψήσει, ἀλλ' ἔμειναν στή χύτρα ὅπως τὰ εἶχε πάρει, ἀφοῦ δέν ζεσταινόταν καθόλου τὸ νερό.

Ἐφοῦ ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτό του ὁ ἄνθρωπος, πῆρε τὰ λάχανα καί μᾶς τὰ ἐπέστρεψε, παρακαλώντας νά συγχωρήσουμε τὸ παράπτωμά του καί νά γίνει Χριστιανός, πράγμα πού καί ἔγινε. Ἐκείνη τὴν ὥρα ἦρθαν σὲ μᾶς ξένοι ἀδελφοί, γιὰ τοὺς ὁποίους ἦρθαν τὰ

ἐξ αὐτῶν, εὐχαριστήσαμεν τῷ Θεῷ, διπλῆν εὐφροσύνην ποιησάμενοι, τὴν τε τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίαν, καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ἀνάπαυσιν.

5

νε'.— Περὶ ἀβδᾶ Σούρους.

Ἀβδᾶ Σούρους δέ ποτε καὶ ἀβδᾶ Ἡσαΐας καὶ ἀβδᾶ Παῦλος συνέτυχον ἀλλήλοις, ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἀσκηταί, τὸν μέγαν ὁμολογητὴν ἀβδᾶ Ἀνούδ ἐπισκεψόμενοι. Ἀπειχε δὲ αὐτῶν
10 τρεῖς μονὰς τὸ διάστημα. Καὶ φασὶ πρὸς ἀλλήλους:

Ἐπιδειξάτω ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν, καὶ ὅπως παρὰ Θεοῦ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τετίμηται.

Ἀβδᾶ Σούρους δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη:

15 Αἰτοῦμαι παρὰ τοῦ Θεοῦ δῶρον, ἀκαμάτους ἡμᾶς φθάσαι ἐπὶ τοῦ τόπου ἐν δυνάμει τοῦ Πνεύματος.

Καὶ μόνον εὐξαμένου αὐτοῦ, πλοῖον ἔτομον εὐρέθη παραχρημα, καὶ ἄνεμος ἐπιτήδειος, καὶ ἐν ῥοπῇ εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ τόπου ἀνελθόντες κατὰ τοῦ ῥεύματος.

20

νεζ'.— Περὶ καὶ Ἀβδᾶ Ἡσαΐου.

Ἡσαΐας δὲ φησὶ πρὸς αὐτούς:

25 Καὶ τί θαυμαστόν, ὦ φίλοι, εἰὰν συναντήσῃ ἡμῖν ὁ ἀνὴρ ἑκάστου τὰς πολιτείας διαγορευῶν;

νεζ'.— Περὶ καὶ ἀβδᾶ Παύλου.

Παῦλος δὲ φησὶ πρὸς αὐτούς:

30 Εἰ ἀπεκάλυψε καὶ ἡμῖν ὁ Θεός, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον;

Ὡς δὲ προῆλθον ἔμπροσθεν τοῦ τόπου, ὁ ἀνὴρ αὐτοῖς ἀπαντήσας ἠσπάζετο. Ὁ δὲ Παῦλός φησὶ πρὸς αὐτόν:

λάχανα στήν κατάλληλη ὥρα. Ἐφοῦ φάγαμε ἀπὸ ἐκεῖνα, εὐχαριστήσαμε τὸν Θεό, νιώθοντας διπλὴ εὐφροσύνη, καὶ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν ἀδελφῶν.

55.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Σούρους.

Κάποτε ὁ ἀβδᾶς Σούρους, ὁ ἀβδᾶς Ἡσαΐας καὶ ὁ ἀβδᾶς Παῦλος, ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἀσκητές, συναντήθηκαν ὅλοι μαζὶ γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν μεγάλο ὁμολογητὴ ἀβδᾶ Ἀνούβ. Βρισκόταν μακριὰ ἀπὸ αὐτοὺς σὲ ἀπόσταση τριῶν μοναστηριῶν. Εἶπαν τότε μετὰξὺ τους:

Ἄς δείξει ὁ καθένας μας τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του καὶ πόσο ἔχει τιμηθεῖ στὴ ζωὴ του ἀπὸ τὸν Θεό.

Ὁ ἀβδᾶς Σούρους εἶπε πρὸς αὐτούς:

Ζητῶ ἀπὸ τὸν Θεὸ σὰν δῶρο νὰ φθάσομε μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἁγίου Πνεύματος στὸν προορισμὸ μας χωρὶς νὰ κουραστοῦμε.

Μόλις προσευχήθηκε, φανερώθηκε ἀμέσως ἕτοιμο πλοῖο καὶ εὐνοϊκὸς ἄνεμος, καὶ ἀμέσως ἔφθασαν στὸν τόπο τους, πλαιίοντας κόντρα στὸ ρεῦμα.

56.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ἡσαΐα.

Ὁ Ἡσαΐας εἶπε πρὸς αὐτούς:

Καὶ τί τὸ παράδοξο, φίλοι μου, ἂν μᾶς συναντήσει ὁ ἄνδρας καὶ διηγηθεῖ τὸν τρόπο ζωῆς ὅλων μας;

57.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Παῦλο.

Καὶ ὁ Παῦλος τοὺς εἶπε:

Ἄν μοῦ ἀποκάλυψε ὁ Θεός, ὅτι μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες θὰ πάρει τὸν ἄνδρα;

Ὅταν ἔφθασαν μπροστὰ στὸν τόπο του, τοὺς συνάντησε ὁ ἄνθρωπος καὶ τοὺς ἀσπαζόταν. Ὁ Παῦλος τότε τοῦ εἶπε:

Φράσον ἡμῖν τὰ σεαντοῦ κατορθώματα· μεθαύριον γὰρ
πρὸς Θεὸν ἀπελεύση.

νη'.— Περὶ καὶ ἀβδᾶ Ἀνούβ.

Εἶπε δὲ ἀβδᾶ Ἀνούβ πρὸς αὐτούς·

5 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ καμοὶ ταῦτα γνωρίσας, καὶ τὴν ὑ-
μῶν παρουσίαν καὶ πολιτείαν.

Εἰπὼν δὲ ἐκάστου τὰ κατορθώματα, καὶ τὰ ἑαυτοῦ λοιπὸν ἐξη-
γεῖτο, λέγων·

Ἐξ οὗ τὸ Σωτῆρος ὄνομα ἐπὶ τῆς γῆς ὠμολόγησα, οὐ
10 προῆλθε ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματός μου, γῆϊνον οὐδὲν διη-
τήθην, τοῦ ἀγγέλου με ἡμέριον τρέφοντος τὴν οὐράνιον
τροφὴν, οὐδὲ ἑτέρου τινὸς ἐπιθυμία ἀνῆλθεν εἰς τὴν καρ-
δίαν μου, πλὴν ἢ τοῦ Θεοῦ· οὐδὲ ἀπέκρουσεν ὁ Θεὸς τι
τῶν ἐπιγείων, ὃ οὐκ ἐγνώρισέ μοι. Οὐκ ἔληξε φῶς τοῖς
15 ὀφθαλμοῖς μου, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ ὑπνωσα, οὐκ ἐν νυκτὶ ἀνε-
παυσάμην, τὸν Θεὸν ἐκζητῶν, ἀλλὰ ἄγγελός μοι παρῆν
αἰεὶ, τὰς τοῦ κόσμου δυνάμεις ἐπιδεικνύων· τὸ φῶς τῆς
διανοίας μου οὐκ ἐσβέσθη· πᾶν αἴτημα παρὰ Θεοῦ μου
εὐθὺς ἐλάμβανον. Εἶδον πολλάκις μυριάδας ἀγγέλων τῶ
20 Θεῷ παρεστῶσας εἶδον χοροὺς δικαίων· εἶδον μαρτύρων
ἀθροίσματα· εἶδον πάντων τὸ ἔργον τῶν τὸν Θεὸν εὐφη-
μούντων· εἶδον τὸν Σατανᾶν πυρὶ παραδιδόμενον· εἶδον
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ κολαζομένους· εἶδον τοὺς δικαίους
αἰωνίως εὐφραينوμένους

25 Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλάκις ἠγούμενος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρα-
δίδωσι τὴν ψυχὴν. Τὴν δὲ εὐθὺς ἄγγελοι ὑποδεξάμενοι καὶ χο-
ροὶ μαρτύρων, εἰς οὐρανοὺς ἀνῆγον, αὐτῶν ὁρῶντων καὶ ἀκου-
όντων τοὺς ὕμνους

νηθ'. Περὶ ἀβδᾶ Ἑλλῆν.

30 Ἄλλος δὲ τις πατὴρ ἀβδᾶ, Ἑλλῆν καλούμενος, παιδόθεν

Πές μας τὰ κατορθώματά σου· γιατί μεθαύριο θὰ φύγεις
γιὰ τὸν Θεό.

58.— Γιά τὸν ἄβδᾶ Ἀνούβ.

Ὁ ἄβδᾶς Ἀνουῦβ εἶπε πρὸς αὐτούς:

Ἄς εἶναι εὐλογημένος ὁ Θεός, πού τὰ φανέρωσε αὐτὰ καὶ
σέ μένα, καθὼς καὶ τὸ δικό σας ἐρχομὸ ἐδῶ καὶ τὴ ζωὴ σας.

Ἀφοῦ εἶπε τὰ κατορθώματα τοῦ καθενὸς, τοὺς διηγήθηκε ἔπειτα
καὶ τὰ δικά του, λέγοντας:

Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁμολόγησα τὸ ὄνομα τοῦ Σωτήρα στὴ
γῆ, δὲν βγήκε ψέμα ἀπὸ τὸ στόμα μου, δὲν ἔφαγα τίποτε τὸ
γῆινο, ἀφοῦ μὲ ἔτρεφε καθημερινὰ ὁ ἄγγελος μὲ τὴν οὐρά-
νια τροφή, οὔτε ἡ ἐπιθυμία κάποιου ἄλλου ἀνέβηκε στὴν
καρδιά μου, παρὰ μόνο ἡ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ. Οὔτε καὶ
ἔκρυψε ὁ Θεός τίποτε τὸ γῆινο, πού νὰ μὴ μοῦ τὸ φανέρω-
σε. Δὲν χάθηκε τὸ φῶς ἀπὸ τὰ μάτια μου, δὲν κοιμήθηκα
τὴν ἡμέρα, δὲν ἀναπαύθηκα τὴ νύχτα, ζητώντας συνέχεια
τὸν Θεό, ἀλλὰ πάντοτε βρισκόταν κοντὰ μου ἄγγελος, φα-
νερώνοντάς μου τίς δυνάμεις τοῦ κόσμου. Δὲν ἔσβησε τὸ
φῶς τῆς διάνοιάς μου, καὶ κάθε τι πού ζητοῦσα ἀπὸ τὸν
Θεὸ ἀμέσως τὸ ἔπαιρνα. Πολλὲς φορές εἶδα μυριάδες ἀγγέ-
λων νὰ στέκονται κοντὰ στὸν Θεό, εἶδα χοροὺς δικαίων, εἶ-
δα συγκεντρώσεις μαρτύρων, εἶδα τὰ ἔργα ὅλων ἐκείνων
πού δοξάζουν τὸν Θεό, εἶδα τὸν Σατανᾶ νὰ παραδίδεται
στὴ φωτιά, εἶδα τοὺς ἀγγέλους του νὰ τιμωροῦνται, εἶδα
τοὺς δικαίους νὰ εὐφραίνονται αἰώνια.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα εἶδε πολλὲς φορές ὁ ἡγούμενος καὶ σὲ τρεῖς μέρες
παρέδωσε τὴν ψυχὴ του. Αὐτὴν ἀμέσως τὴν ὑποδέχθηκαν ἄγγελοι
καὶ χοροὶ μαρτύρων καὶ τὴν ἀνέβασαν στὸν οὐρανό, ἐνῶ αὐτοὶ ἔ-
βλεπαν καὶ ἄκουγαν τοὺς ὕμνους.

59.— Γιά τὸν ἄβδᾶ Ἑλλῆν.

Κάποιος ἄλλος ἄβδᾶς πατέρας, ὀνομαζόμενος Ἑλλῆν, πού

τὴν ἀρετὴν ἐξασκήσας, τοῖς πλησίον αὐτοῦ ἀδελφοῖς πολλάκις πῦρ ἐν κόλπῳ ἐβάσταζεν, ἐρεθίζων αὐτοὺς προβαίνειν εἰς ἐπίδειξιν τῶν σημείων, λέγων αὐτοῖς:

5 Εἰ κατὰ ἀλήθειαν ἀσκεῖτε, τὰ σημεῖα λοιπὸν τῆς ἀρετῆς ἐπιδείξασθε.

* Ἄλλοτε δὲ αὐτῷ καθ' ἑαυτὸν γενομένῳ, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν ἐπιθυμῷ μέλιτος, εὐθύς δὲ ὑπὸ πέτραν κηρία εὐράμενος, φησὶν:

* Ἀπελθε ἀπ' ἐμοῦ, ἢ ἀκόλαστος ἐπιθυμία· γέγραπται γάρ. «Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τε-
10 λέσητε».

Καὶ καταλιπὼν αὐτὰ ἀπηλλάγη. * Ἦδη δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τρεῖς ἐβδομάδας νηστεύοντος, ὀπώρας εὐρῶν ἐρριμμένας, εἶπεν:

15 Οὐ μὴ φάγω, οὐδὲ ἄψωμαί τινος ἐξ αὐτῶν, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω, τουτέστι τὴν ψυχὴν. Γέγραπται γάρ, «οὐκ ἐπὶ τροφῇ μόνη ζήσεται ἄνθρωπος».

Νηστεύσας δὲ καὶ ἄλλην ἐβδομάδα, ὕστερον ἀπενύσταξε, καὶ εὐρῶν ὁ ἄγγελος κατ' ὄναρ, φησὶ πρὸς αὐτόν:

* Ἀναστάς, τὰ εὐρισκόμενα φάγε.

20 Ὁ δὲ ἐξανέστη, καὶ κύκλῳ περιβλεπόμενος, ὄρα πηγὴν βοτάνας τρυφερὰς κύκλῳ βλαστήσασαν. Μετεληφῶς δὲ τοῦ πότου καὶ τῆς τροφῆς τῶν λαχάνων, διεβεβαιούτο μηδὲν ἡδύτερον αὐτῶν πάποτε γεύσασθαι. Σπήλαιον δὲ εὐρῶν μικρὸν ἐν τῷ τόπῳ, ἔμεινεν ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας ἄσιτος. Ὡς δὲ λοιπὸν τροφῆς ἐδέετο, κλίνας τὰ γόνατα ἠῦχετο. Εὐθύς δὲ αὐτῷ πάντα τὰ τῶν βρωσίμων
25 παρέκειντο, καὶ ἄρτοι θερμοί, καὶ ἐλαῖαι, καὶ ὀπώρα τις διάφορος.

* Ἐπεσκέψατο δὲ ποτε τοὺς ἑαυτοῦ ἀδελφούς, οὓς καὶ πολλὰ νουθετήσας ἐπὶ τὴν ἔρημον ἔσπευδεν, ἐπικομιζόμενός τινα τῶν εἰς τὰς χρείας ἐπιτηδεῖαν. Ἰδὼν δὲ ὀνάγρους τινὰς βοσκομένας,
30 φησὶ πρὸς αὐτάς:

* Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ ἡκέτω μία ἐξ ὑμῶν ὑποδεξαμένη μου τὸ βάρος.

ἀσκησε τὴν ἀρετὴ ἀπὸ μικρὸ παιδί, πολλές φορές κρατοῦσε φωτιά στὴ μασχάλη του καὶ προκαλοῦσε τοὺς γείτονες ἀδελφούς του νὰ ἐπιδείξουν τὴν ἀρετὴ τους μὲ θαύματα, λέγοντάς τους:

Ἔαν πραγματικά κάνετε ἀσκησι ἀρετῆς, φανερώστε τὰ σημάδια τῆς ἀρετῆς σας.

Ἄλλη φορά, βρισκόμενος μόνος στὴν ἔρημο, ἐπιθύμησε μέλι, καὶ ὅταν βρῆκε κάτω ἀπὸ πέτρα κηρῆθρες μὲ μέλι, εἶπε:

Φύγε ἀπὸ μένα, ἀκόλαστη ἐπιθυμία· γιατί ἔχει γραφεῖ· «Νὰ βαδίζετε πνευματικά καὶ νὰ μὴν πραγματοποιεῖτε σαρκικὲς ἐπιθυμίες»⁶¹.

Τὶς ἐγκατέλειψε τότε καὶ ἔφυγε. Ἦταν στὴν ἔρημο τρεῖς ἐβδομάδες νηστεύοντας, καὶ ἐνῶ βρῆκε κάτω ριγμένα φρούτα, εἶπε:

Δὲν θὰ φάω, οὔτε θ' ἀκουμπήσω τίποτε ἀπ' αὐτά, γιὰ νὰ μὴ σκανδαλίσω τὸν ἀδελφό μου, δηλαδή τὴν ψυχὴ μου. Γιατί εἶναι γραμμένο· «ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ζήσει μόνο μὲ τὸ ψωμί»⁶².

Ἄφοῦ νήστεψε ἀκόμα μιὰ ἐβδομάδα, ὕστερα νύσταξε. Παρουσιάστηκε τότε ἄγγελος στὸ ὄνειρό του καὶ τοῦ εἶπε:

Σήκω καὶ φάγε αὐτὰ ποὺ θὰ βρεῖς.

Σηκώθηκε αὐτὸς καὶ κοιτώντας τριγύρω του, εἶδε νὰ ἔχουν βλαστήσει τρυφερὰ βότανα γύρω ἀπὸ πηγὴ. Ἄφοῦ ἤπιε νερὸ καὶ ἔφαγε τὰ λάχανα, διαβεβαίωνε ὅτι ποτὲ μέχρι τότε δὲν εἶχε δοκιμάσει τίποτε γλυκύτερο. Βρίσκοντας μιὰ μικρὴ σπηλιὰ στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔμεινε λίγες μέρες χωρὶς νὰ φάγει. Ἐπειδὴ ὅμως τότε εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τροφή, ἀφοῦ γονάτισε, προσευχόταν. Ἀμέσως βρέθηκαν δίπλα του ὅλα τὰ φαγώσιμα, ζεστὰ ψωμιά, ἔλιές, καὶ διάφορα φρούτα.

Κάποτε ἐπισκέφθηκε τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε πολλές συμβουλές, ἀναχώρησε μὲ διασύννη γιὰ νὰ γυρίσει στὴν ἔρημο, παίρνοντας μαζί του κάτι ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα. Βλέποντας τότε μερικὸς ἄγριους ὄνους νὰ βόσκουν, εἶπε πρὸς αὐτούς:

Στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἄς ἔρθει μία ἐδῶ γιὰ νὰ σηκώσει τὸ βάρος μου.

61. Γαλ. 5, 16.

62. Δευτ. 8, 3.

Ἡ δὲ εὐθύς ἐπ' αὐτὸν ὤρμησεν. Ἐπιθείς δὲ αὐτῇ τὰ σκεύη καὶ ἐπικαθίσας, ἐν μονημέρῳ ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἔφθασε. Διαθέντος δὲ αὐτοῦ τοὺς ἄρτους καὶ τὰς ὀπώρας ἐν τῷ ἡλίῳ, ἦλθεν ἐπ' αὐτά, ὡς ἔθος ἦν, τὰ θηρία ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ ἀψάμενα μόνον τῶν
5 ἄρτων, ἀπέψυξαν.

Παραβαλὼν δὲ πρὸς τινὰς μοναχοὺς, Κυριακῆς οὔσης, ἔλεγε πρὸς αὐτούς:

Τί δὴ σήμερον τὴν σύναξιν οὐκ ἐπιτελέσατε;

Τῶν δὲ φασκόντων,

10 Μὴ ἐληλυθέναί περρηθεν τὸν πρεσβύτερον,
ἔλεγε πρὸς αὐτούς:

Ἀπελθὼν καλέσω αὐτόν.

Οἱ δὲ ἔφασκον, μὴ δύνασθαί τινα διαβαίνειν τὸν πόρον διὰ τὸ βάθος. Ἀλλὰ γὰρ καὶ θηρίον μέγιστον ἔλεγον εἶναι ἐν τῷ τόπῳ,
15 κροκόδειλόν τινα, πολλοὺς ἀνθρώπους καταναλώσαντα. Ὁ δὲ μὴ μελλήσας, εὐθύς ἀναστὰς ὤρμησεν ἐπὶ τὸν πόρον, καὶ εὐθύς αὐτὸν τὸ θηρίον ἐπὶ τοῦ νώτου ὑποδεξάμενον εἰς τὸ πέραν ἀποκατέστησεν. Εὐρῶν δὲ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ χωρίῳ, παρεκάλει μὴ περιδεῖν τὴν ἀδελφότητα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐκεῖνος ῥάκος ἐν-
20 δεδυμένον πολύρραφον, παρ' αὐτοῦ ἐπυνηθάνετο, πόθεν ἄρα τὸ ῥάκος ἐκέκτητο, ἐπειπὼν:

Κάλλιστον ἔχεις ἱμάτιον τῆς ψυχῆς, ἀδελφέ.

Τὴν δὲ ταπεινοφροσύνην αὐτοῦ θαυμάσας καὶ εὐτέλειαν, εἶπετο αὐτῷ ἀπιόντι εἰς τὸν ποταμόν. Ὡς δὲ πόρθμιον οὐχ εὐρον, φω-
25 νὴν ἀφήσιν ὁ ἀδδᾶς Ἑλλῆν, προσκαλούμενος τὸν κροκόδειλον. Ὁ δὲ εὐθύς ὑπακούσας αὐτοῦ, παρῆν τὸν νῶτον ὑποστρωσάμενος. Ἡξίου δὲ τὸν πρεσβύτερον συνεπιθῆναι αὐτῷ. Ἐμφοβος δὲ γενόμενος ἐκεῖνος συνεωρακῶς τὸ θηρίον, ἐπὶ τὸ ὄπισθεν ὑπεχώρει. Ὡς δὲ θάμβος εἶχεν αὐτὸν καὶ τοὺς ἀντιπέραν οἰκοῦντας
30 ἀδελφούς, θεασαμένους αὐτούς σὺν τῷ θηρίῳ τὸν πόρον διαπορθμεύσαντα, ἀνελθὼν εἰς τὴν ξηρὰν συνεπεσπάσατο τὸ θηρίον:

Τεθνάναί, λέγων, αὐτῷ ἄμεινον, καὶ κερδάναι τῶν ἀναιρεθεισῶν ψυχῶν τὴν δίκην.

Ἄμέσως ἔτρεξε μία πρὸς αὐτόν. Ἔβαλε ἐπάνω της τὰ πράγματά του καὶ ἀφοῦ κάθησε καὶ ὁ ἴδιος, ἔφθασε στὴ σπηλιά σὲ μιά μέρα. Ἄφησε τὰ ψωμιὰ καὶ τὰ φροῦτα στὸν ἥλιο καί, ὅπως συνήθιζαν, πῆγαν τὰ ζῶα στὴν πηγὴ καὶ μόνο πού ἀγγιξαν τὰ ψωμιὰ, ξεψύχησαν.

Πηγαίνοντας μία Κυριακὴ σὲ κάποιους μοναχοὺς, τοὺς εἶπε:
Γιατί δὲν κάνατε σήμερα σύναξη;

Ὅταν τοῦ εἶπαν ἐκεῖνοι,
ὅτι δὲν ἦρθε ὁ πρεσβύτερος πέρα ἀπὸ τὸ ποτάμι,
τοὺς εἶπε:

Θά πάω νὰ τὸν φωνάξω ἐγώ.

Αὐτοὶ τοῦ ἔλεγαν, ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ περάσει τὸ ποτάμι ἐξαιτίας τοῦ βάθους. Ἐπίσης ἔλεγαν, ὅτι ὑπάρχει καὶ μεγάλο θηρίο στὴν περιοχὴ ἐκείνη, ἓνας κροκόδειλος, πού κατέφαγε πολλοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸς χωρὶς χρονοτριβή, σηκώθηκε ἀμέσως, ὄρμησε πρὸς τὸ ποτάμι, καὶ ἀμέσως τὸ θηρίο παίρνοντάς τον στὴν πλάτη του, τὸν πέρασε ἀπέναντι. Βρίσκοντας τὸν πρεσβύτερο στὸ χωριό, τὸν παρακάλεσε νὰ μὴ παραμελήσει τὴν ἀδελφότητα. Ἐκεῖνος, βλέποντάς τον ντυμένο μὲ ἓνα πολυμπαλωμένο παλιὸ ροῦχο, ζήτησε νὰ μάθει ἀπὸ ποῦ ἀπέκτησε τὸ ροῦχο αὐτό. Καὶ πρόσθεσε:

Ἔχεις πολὺ πιὸ καλύτερο τὸ ροῦχο τῆς ψυχῆς σου, ἀδελφέ μου.

Θαυμάζοντας τὴν ταπεινοφροσύνη του καὶ τὴν ἀσημότητά του τὸν ἀκολουθοῦσε προχωρώντας πρὸς τὸ ποτάμι. Ἐπειδὴ δὲν βρῆκαν βάρκα νὰ περάσουν, ὁ ἀββάς Ἑλλήν φώναξε δυνατὰ, προσκαλώντας τὸν κροκόδειλο. Αὐτὸς ὑπακούοντας σ' αὐτὸν ἦρθε καὶ πρότεινε τὴν πλάτη του. Ζήτησε ἀπὸ τὸν πρεσβύτερο ν' ἀνεβεῖ μαζί του. Κυριευμένος ἀπὸ φόβο ἐκεῖνος ἐπειδὴ εἶδε τὸ θηρίο, ὑποχωροῦσε πρὸς τὰ πίσω. Ἐμειναν τότε κατάπληκτοι αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ πού βρίσκονταν στὴν ἄλλη ὄχθη, βλέποντάς τους νὰ περνοῦν τὸ ποτάμι μὲ τὸ ἄγριο θηρίο, καὶ ὁ ἀββάς, βγαίνοντας στὴν ξηρά, ἔσυρε μαζί του τὸ θηρίο, λέγοντας:

Εἶναι προτιμότερο νὰ πεθάνει αὐτό, καὶ νὰ κερδίσει τὴ δίκη τῶν ψυχῶν πού καταφαγώθηκαν.

Τὸ δὲ παραχρῆμα πεσὸν ἐξέψυξε.

Προσκαρτερήσας δὲ ἡμέρας τρεῖς τοῖς ἀδελφοῖς ἐκάθητο διδάσκων αὐτούς. τὰς ἐντολάς, καὶ τὰ ἐκάστου ἐν κρυπτῷ βουλεύματα φανερώς ἐξαγγέλλων. Τὸν μὲν ὑπὸ πορνείας ἐνοχλεῖσθαι λέγων, τὸν δὲ ὑπὸ κενοδοξίας. ἄλλον ὑπὸ τρυφῆς, ἕτερον δὲ ὑπὸ ὀργῆς, καὶ ὃν μὲν προῖον, ὃν δὲ εἰρηνικὸν ἀπεφήνατο, καὶ τοῦ μὲν τὴν κακίαν, τοῦ δὲ τὰς ἀρετὰς ἐξελέγχων. Ἀκούοντες δὲ ταῦτα ἐθαύμαζον λέγοντες ἀληθῶς οὕτως εἶναι. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς:

10 Ἐτοιμάσατε ἡμῖν λάχανα· ἐλεύσονται γὰρ σήμερον πλείονες ἀδελφοὶ πρὸς ἡμᾶς.

Οἱ δὲ ὡς ἔτι ηὔτρεπιζον, ἐπιστάντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλήλους ἠσπάζοντο.

Ἡξίου δὲ τις αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν συνδιάγειν αὐτῷ ἐν τῇ 15 ἐρήμῳ βουλόμενος. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ μὴ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν τοὺς πειρασμοὺς τῶν δαιμόνων, φιλονεικότερον ἐκεῖνος διατεθείς, πάντα ὑπενεγκεῖν ἐπηγγέλλετο. Καὶ δὴ ὑποδεξάμενος αὐτόν, εἰς ἕτερον σπηλαιὸν οἰκεῖν παρεκελεύετο. Ἐπιστάντες δὲ νύκτωρ οἱ δαίμονες πνίγειν αὐτόν ἐπεχείρουν, τὸ πρῶτον αἰσχροῖς λογισμοῖς ἱκανῶς διαταράξαντες. Ἐκδραμῶν δὲ ἐκεῖνος τὰ συμβάντα ἐπήγγειλε τῷ ἀδελφῷ Ἑλλήνι. Περιχαράξας δὲ ἐκεῖνος τὸν τόπον, ἐκέλευσε τὸ λοιπὸν μετὰ ἀδείας μένειν αὐτόν.

Ἄρτων δὲ αὐτούς ποτε ἐπιλιπόντων ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐπιστὰς ἄγγελος ἐν ἀδελφοῦ σχήματι ἐκόμιζεν αὐτοῖς τὴν τροφήν. Ἄλ- 25 λοτε δὲ ἐπιζητοῦντες αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐπλάζοντο κατὰ τὴν ἔρημον ἐβδόμην ἡμέραν ἄσιτοι διατελοῦντες. Εὐρῶν δὲ αὐτούς ἐκέλευεν ἀναπαύεσθαι ἐν τῷ σπηλαίῳ. Οἱ δὲ ὡς ὑπέμνησαν περὶ διαίτης, ἐκεῖνος μηδὲν ἔχων παραθεῖναι, ἔλεγε πρὸς αὐτούς:

30 Δυνατός ἐστιν ὁ Θεὸς ἐτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ.

Εὐθύς δὲ πρὸ θυρῶν παῖς τις καλὸς νεανίας ἐπέμενε, κρούων εὐχομένων αὐτῶν. Ἀνοίξαντες δὲ εἶδον τὸν νεανίαν, σπυρίδα μεγάλην μεστήν ἄρτων τε καὶ ἐλαιῶν ἔχοντα, ὑποδεξάμενοι δὲ αὐτὰ μεταλάμβανον, εὐχαριστοῦντες τῷ Κυρίῳ, τοῦ παιδὸς εὐ- 35 θὺς ἀφανοῦς γενομένου.

Ταῦτά τε καὶ ἄλλα πλείονα θαυμαστά ὁ πατὴρ Κόπρης ἡμῖν

Καὶ αὐτὸ ἀμέσως ἔπεσε καὶ ξεψύχησε.

Ἔμεινε στοὺς ἀδελφούς τρεῖς ἡμέρες διδάσκοντάς τους τὶς ἐντολὰς καὶ ἀποκαλύπτοντας τὶς κρυφῆς ἐπιθυμίες τοῦ καθενός. Ἄλλος, εἶπε, ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὴν πορνεία, ἄλλος ἀπὸ κενοδοξία, ἄλλος ἀπὸ τὶς τρυφηλὲς ἀπολαύσεις, ἄλλος ἀπὸ τὴν ὀργή, καὶ φανέρωσε ποίος ἦταν ἥρεμος καὶ εἰρηνικός, ἐλέγχοντας ἄλλων τὴν κακία, καὶ ἄλλων τὶς ἄρετὲς. Ἀκούοντας αὐτὰ θαύμαζαν, λέγοντας, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀλήθεια. Εἶπε τότε πρὸς αὐτούς.

Ἔτοιμάστε λάχανα· σήμερα θὰ μᾶς ἔρθουν περισσότεροι ἀδελφοί.

Καὶ ἐνῶ ἀκόμα αὐτοὶ ἐτοίμαζαν, ἦρθαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀλληλοασπάζονταν.

Κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀδελφούς ἤθελε νὰ ζήσει μαζί του στὴν ἔρημο. Ἐνῶ αὐτὸς τοῦ ἔλεγε, ὅτι δὲν μπορεῖ ν' ἀντέξει τοὺς πειρασμοὺς τῶν δαιμόνων, ἐκεῖνος ἐπέμενε περισσότερο, καὶ ὑποσχόταν ὅτι θὰ τὰ ὑπομείνει ὅλα. Καὶ ἀφοῦ τὸν δέχθηκε, τὸν διέταξε νὰ μένει σὲ ἄλλο σπήλαιο. Τὸ βράδυ πῆγαν οἱ δαίμονες καὶ ἐπιχειροῦσαν νὰ τὸν πνίξουν, ἀφοῦ στὴν ἀρχὴ τὸν τᾶραξαν ἀρκετὰ μὲ αἰσχροὺς λογισμοὺς. Ἐκεῖνος ἔτρεξε καὶ εἶπε τὰ ὅσα συνέβηκαν στὸν ἀββᾶ Ἑλλῆν. Ἀφοῦ τοῦ χάραξε αὐτὸς τὸν τόπο γύρω-γύρω, τὸν πρόσταξε σὸ ἐξῆς νὰ μένει ἐκεῖ χωρὶς φόβο.

Κάποτε τοὺς ἔλειψαν ψωμιὰ στὴν σπηλιά καὶ πηγαίνοντας ἄγγελος Κυρίου μὲ μορφή ἀδελφοῦ, τοὺς πῆγε τροφή. Μιὰ ἄλλη φορὰ τὸν ζητοῦσαν δέκα μαθητὲς καὶ χάθηκαν στὴν ἔρημο χωρὶς νὰ φᾶνε ἑπτὰ μέρες. Ὄταν τοὺς βρῆκε, τοὺς εἶπε νὰ ἀναπαυθοῦν στὴ σπηλιά, κι ὅταν τοῦ θύμισαν τὸ φαγητό, ἐκεῖνος, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τίποτε νὰ τοὺς δώσει, εἶπε:

Ἄς εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐτοιμάσει τράπεζα καὶ στὴν ἔρημο.

Ἀμέσως τότε κάποιο παιδί, καλὸς νέος, παρουσιάσθηκε στὴν πόρτα καὶ χτυποῦσε ἐπίμονα, ἐνῶ αὐτοὶ προσεύχονταν. Ὄταν ἀνοίξαν, εἶδαν τὸν νεαρὸ νὰ ἔχει ζεμπίλι γεμάτο ἀπὸ ψωμιὰ καὶ ἐλίξ. Ἀφοῦ τὰ παρέλαβαν μὲ χαρὰ, ἔφαγαν, εὐχαριστώντας τὸν Θεό, ἐνῶ τὸ παιδί ἔξαφανίσθηκε.

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα θαυμαστὰ μᾶς διηγήθηκε ὁ πατέρας

ὑφηγησάμενος καὶ φιλοφρονησάμενος ἡμᾶς κατὰ τρόπον, εἰς τὸν ἑαυτοῦ κῆπον εἰσήγαγε, δεικνύων ἡμῖν φοίνικας καὶ ἄλλα ὀπωρικά, ἅπερ αὐτὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐφύτευσεν ὑπὸ τῆς τῶν ἀγροίκων πίστεως ὑπομνησθεῖς. Πρὸς οὓς εἶπεν, ὅτι Δύναται καὶ ἡ
5 ἔρημος καρποφορῆσαι τοῖς ἔχουσι πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Ὡς γὰρ εἶδον, φησὶν, αὐτοὺς τὴν ψάμμον σπείραντας καὶ τὴν χῶραν αὐτῶν καρποφοροῦσαν, καὶ γὰρ τὸ αὐτὸ ἐπιχειρήσας, ἐπέτυχον.

ξ'. Περὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀπέλλη τοῦ πρεσβυτέρου.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἕτερον πρεσβύτερον ἐν τοῖς μέρεσι τοῖς ἀνω-
10 τέροις, ὀνόματι Ἀπέλλην, ἄνδρα δίκαιον, τὴν χαλκευτικὴν τέχνην πρῶτον μετελθόντα, καὶ ἐκεῖθεν εἰς ἄσκησιν τραπέντα, ὃς ἐλθόντος ποτὲ τοῦ διαδόλου πρὸς αὐτὸν ἐν γυναικεῖῳ σχήματι, ὡς τὰς χρεῖας τῶν μοναχῶν χαλκεύων ἐτύγγανεν, ἀρπάσας ἐκ τοῦ πυρὸς πεπτρωμένον τὸ σιδήριον τῇ χειρὶ, διὰ σπουδῆς τὸ
15 πρόσωπον αὐτῆς ὄλον καὶ τὸ σῶμα κατέκαυσεν. Καὶ ἤκουον ταύτης οἱ ἀδελφοὶ ὀλολυξούσης ἐν τῷ κελλίῳ. Ἐξ ἐκείνου λοιπὸν ὁ ἀνὴρ πάντοτε τὸ σιδήριον τῇ χειρὶ κρατεῖ πεπτωρακτωμένον, καὶ μὴ βλαπτόμενος. Ὅς ἡμᾶς φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος, περὶ τῶν σὺν αὐτῷ γενομένων ἀξιοθέων ἀνδρῶν ὑφηγεῖτο, ἔτι
20 νῦν περιόντων.

ξα'. Περὶ ἀδδᾶ Ἰωάννου.

Ἔστι, φησὶν, ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἀδελφὸς ἡμέτερος Ἰωάννης, ἄλλης μὲν λοιπὸν ἡλικίας, πάντας δὲ τοὺς νῦν μοναχοὺς ταῖς ἀρεταῖς ὑπερβάλλων, ὃν οὐδεὶς ταχέως εὐρεῖν δύναται, διὰ
25 τὸ αἰεὶ μεταβαίνειν αὐτὸν τόπον ἐκ τόπου ἐν τῇ ἐρήμῳ. Οὗτος τὸ πρῶτον ἐστὼς ἐπὶ τρισὶν ἔτεσιν ὑπὸ πέτραν τινὰ πάντοτε, προσευχόμενος, διετέλεσε μὴ καθίσας ὄλος, μὴ κοιμηθεῖς, ἀλλ' ὅσον ἐστὼς τοῦ ὕπνου μόνον ἀφήρπαζε, τῇ Κυριακῇ μόνον τῆς εὐχαριστίας μεταλαμβάνων, τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῷ ἀποφέροντος,
30 ἄλλο οὐδὲν διητᾶτο.

Καὶ δὴ μιᾶς τῶν ἡμερῶν μετασχηματισάμενος ἑαυτὸν ὁ σα-

Κόπρης, καὶ μᾶς ἔδειξε ὅλη τὴ φιλοφροσύνη του, μᾶς ὁδήγησε στὸν κῆπο, δείχνοντάς μας τοὺς φοίνικες καὶ ἄλλα ὀπωρικά πού φύτεψε ὁ ἴδιος στὴν ἔρημο μὲ ἀφορμὴ τὴν πίστη τῶν χωρικῶν, στοὺς ὁποίους εἶπε, ὅτι Γιὰ ὅποιον ἔχει πίστη στὸν Θεό, μπορεῖ νὰ καρποφορήσει ἀκόμα καὶ ἡ ἔρημος. Ὅταν, εἶπε, εἶδα ἐκείνους νὰ φυτεύουν στὴν ἄμμο καὶ νὰ καρποφορεῖ ἡ χώρα τους, ἐπιχειρῶντας καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιο, ἐπέτυχα στὴν προσπάθειά μου.

60.— Γιὰ τὸν ἱερέα ἀβδᾶ Ἄπέλλη.

Στὰ ἀνώτερα μέρη συναντήσαμε καὶ ἄλλον πρεσβύτερο, μὲ τὸ ὄνομα Ἄπέλλης, ἄνδρα δίκαιο, πού ἦταν στὴν ἀρχὴ σιδηρουργὸς καὶ ὕστερα στράφηκε στὴν ἀσκησι. Σ' αὐτὸν πῆγε κάποτε ὁ διάβολος μὲ σχῆμα γυναίκας καὶ καθὼς κατεργαζόταν τὸν σίδηρο γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν μοναχῶν, ἄρπαξε στὸ χέρι ἓνα πυρωμένο σίδηρο ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ ἔκαψε ἀμέσως τὸ πρόσωπό της καὶ ὀλόκληρο τὸ σῶμα της. Τὴν ἄκουσαν οἱ μοναχοὶ νὰ φωνάζει δυνατὰ στὸ κελλί. Ἐξαιτίας αὐτοῦ ὁ ἄνδρας κρατᾶει ἀπὸ τότε πάντοτε στὸ χέρι του τὸ σίδηρο πυρακτωμένο, χωρὶς νὰ παθαίνει τίποτε. Αὐτὸς, ἀφοῦ μᾶς δέχθηκε μὲ φιλοφροσύνη, μᾶς διηγόταν γιὰ τοὺς ἀξιόλογους ἄνδρες πού ἔζησαν μαζί του, οἱ ὁποῖοι ζοῦσαν ἀκόμα καὶ τώρα.

61.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ἰωάννη.

Ἐπάρχει, λέγει, σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο κάποιος δικὸς μας ἀδελφὸς Ἰωάννης, ἄλλης βῆβαια ἡλικίας, ἀλλὰ πού ξεπέρασε στὴν ἀρετὴ ὅλους τοὺς σύγχρονους μοναχοὺς, τὸν ὁποῖο δὲν μπορεῖ κανένας νὰ βρεῖ εὐκόλα, γιὰτὶ μεταβαίνει πάντοτε ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τῆς ἐρήμου στὸ ἄλλο. Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ πέρασε τρία χρόνια κάτω ἀπὸ ἓνα βράχο μὲ προσευχή, χωρὶς νὰ καθίσει καθόλου, οὔτε νὰ κοιμηθεῖ, ἀλλὰ καθὼς στεκόταν, τὸν ἄρπαζε λίγο ὁ ὕπνος, καὶ ἔπαιρνε μόνο τὴν Κυριακὴ τὴ θεία Εὐχαριστία, πού τοῦ τὴν ἔφερνε ὁ πρεσβύτερος, καὶ δὲν ἔτρωγε τίποτε ἄλλο.

Μιὰ μέρα λοιπὸν ὁ Σατανᾶς μεταμορφώθηκε σὲ πρεσβύτερο

τανᾶς εἰς τὸν πρεσβύτερον ταχύτερω πρὸς αὐτὸν ἄπεισι, προσποιούμενος αὐτῷ τὴν κοινωνίαν ἐπιδιδόναι. Ἐπιγνοὺς δὲ αὐτὸν ὁ μακάριος Ἰωάννης εἶπε πρὸς αὐτόν:

5 ὦ παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας πάτερ, ἐχθρὸς πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύει ἀπατῶν τὰς τῶν Χριστιανῶν ψυχὰς, ἀλλὰ τολμᾶς καὶ αὐτοῖς ἐπιθῆναι τοῖς ἀχράντοις μυστηρίοις;

Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο:

10 Παρὰ μικρὸν ἐκέρδησα ἂν σε καταλαβών. Οὕτω γὰρ καὶ τινὰ τῶν σῶν ἀδελφῶν ἀπεπλάνησα, καὶ ἔκφρονα γενόμενον εἰς μανίαν ἐπήγαγον, ὑπὲρ οὗ πολλοὶ δίκαιοι πολλὰ προσευξάμενοι, μόλις ἴσχυσαν αὐτὸν εἰς φρόνησιν ἀγαγεῖν.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ δαίμων ἀπ' αὐτοῦ ἀπηλλάγη.

15 Διαρραγέντων δὲ αὐτοῦ τῶν ποδῶν ἐκ τῆς ἀκινησίας τοῦ πολλοῦ χρόνου, καὶ τῶν ἰχώρων προερχομένων, ἐπιστάς ἄγγελος ἤψατο τοῦ στόματος, αὐτῷ λέγων:

20 Ὁ Κύριος ἔσται σοι ἀληθὴς βρωῶσις καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀληθὲς πόμα. Καὶ ἀρκεῖ σοι τέως ἡ πνευματικὴ πόσις καὶ τροφή, ἵνα μὴ πλησθεῖς ἐξεμέσης

Θεραπεύσας αὐτὸν μετέστησεν ἐκ τοῦ τόπου. Διῆγε δὲ κατὰ τὴν ἔρημον λοιπὸν περιάγων καὶ ἐσθίων βοτάνας. Τῇ Κυριακῇ δὲ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἠύρισκετο τῆς κοινωνίας μεταλαμβάνων, βαῖα δὲ ὀλίγα παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου αἰτησάμενος, ζώνας τοῖς 25 ζώοις εἰργάζετο. Βουληθέντος δὲ ἀπελθεῖν πρὸς αὐτὸν χωλοῦ τινος θεραπείας ἕνεκα, καὶ ἐπιβάντος μόνον τῷ ὄνκῳ, ὡς οἱ πόδες αὐτοῦ μόνον τῆς ζώνης ἤψαντο τῆς παρὰ τοῦ ἁγίου ἀνδρός γενομένης, παραχρῆμα ἐθεραπεύθη. Ἄλλοτε εὐλογίας τοῖς ἀρρώστοις ἀπέστειλε, καὶ ἀπηλλάγησαν εὐθέως τῆς νόσου. Ἀποκα- 30 λύπεται δὲ αὐτῷ περὶ τῶν αὐτοῦ μοναστηρίων, ὅτι τινὲς αὐτῶν οὐκ ὀρθὴν ἔχουσι πολιτείαν καὶ γράφει πᾶσιν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ πρεσβυτέρου, ὅτι οἱ μὲν τινες ῥαθυμοῦσιν, οἱ δὲ σπεύδουσι πρὸς ἀρετὴν. Καὶ εὐρέθη ἀλήθεια οὕτως ἔχουσα. Γράφει δὲ καὶ

καὶ πῆγε σ' αὐτὸν ἐνωρίτερα, προσποιούμενος ὅτι θὰ τοῦ δώσει τὴν κοινωνία. Καταλαβαίνοντάς τον ὁμως ὁ μακάριος Ἰωάννης, τοῦ εἶπε:

Πατέρα κάθε δόλου καὶ ραδιουργίας, ἐχθρὲ κάθε ἀρετῆς, δὲν σταματᾷς νὰ ἐξαπατᾷς τὶς ψυχὲς τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ τολμᾷς νὰ εἰσχωρεῖς καὶ σ' αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἄχραντα μυστήρια;

Ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε:

Ἄκόμα λίγο καὶ θὰ σὲ κέρδιζα ἐξαπατώντας σε. Ἔτσι ἐξαπάτησα καὶ κάποιον ἀδελφὸ σου καί, ἀφοῦ κυριεύθηκε ἀπὸ παραφροσύνη, τὸν ἔκανα μανιασμένο. Ἀφοῦ στὴ συνέχεια προσευχήθηκαν γι' αὐτὸν πολλοὶ δίκαιοι, μόλις μετὰ δυσκολίας κατόρθωσαν νὰ τὸν ἐπαναφέρουν στὴ φρόνηση.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ δαίμονας, ἐξαφανίσθηκε.

Ἀφοῦ ἔσπασαν τὰ πόδια του ἀπὸ τὴν ἀκινησία γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ ἔτρεχε πύο ἀπὸ αὐτά, τὸν ἐπισκέφθηκε ἄγγελος, ἄγγιξε τὸ στόμα του καὶ τοῦ εἶπε:

· Ὁ Κύριος θὰ εἶναι γιὰ σένα ἀληθινὴ τροφή καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα πραγματικὴ πόση. Σοῦ εἶναι ἀρκετὴ τώρα ἡ πνευματικὴ τροφή καὶ πόση, γιὰ νὰ μὴ παραγεμίσεις καὶ τὰ κάνεις ἐμετό.

Ἀφοῦ τὸν θεράπευσε, τὸν μετακίνησε ἀπὸ τὴν περιοχὴ ἐκείνη. Ζοῦσε στὸ ἐξῆς στὴν ἔρημο, περιφερόμενος ἐκεῖ καὶ τρώγοντας χόρτα. Τὴν Κυριακὴ πῆγαινε στὸν ἴδιο τόπο καὶ κοινωνοῦσε. Ζήτησε ἀπὸ τὸν πρεσβύτερο λίγα βᾶγια καὶ κατασκεύαζε ζῶνες γιὰ τὰ ζῶα. Ὅταν κάποτε κάποιος χωλὸς θέλησε νὰ πάει σ' αὐτὸν γιὰ νὰ θεραπευθεῖ, ἀφοῦ μόνο ἀνέβηκε στὸ γαϊδούρι καὶ ἀκούμπησαν μόνο τὰ πόδια του στὴ ζώνη ποὺ εἶχε κάνει ὁ ἅγιος, θεραπεύθηκε ἀμέσως. Κάποια ἄλλη φορὰ ἔστειλε εὐλογία στοὺς ἀρρώστους καὶ ἀπαλλάχθηκαν ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τους. Τοῦ φανερώθηκε γιὰ τὰ μοναστήρια του, ὅτι μερικοὶ δὲν ζοῦν σωστά. Ἐγραψε τότε μὲ τὸν πρεσβύτερο ἐπιστολὴ πρὸς ὅλους, λέγοντας ὅτι μερικοὶ εἶναι παραδομένοι στὴ ραθυμία, ἐνῶ ἄλλοι ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἀρετὴ. Καὶ πράγματι ἀποδείχθηκε ὅτι ἔτσι εἶχε ἡ κατάσταση. Ἐγραψε

τοῖς πατράσιν, ὅτι τινές ἐξ αὐτῶν ὀλιγωροῦσι περὶ τῆς τῶν ἀδελφῶν σωτηρίας, ἄλλοι δὲ ἱκανῶς παρακαλοῦσι, καὶ ἑκατέρων τὰς τιμὰς καὶ τὰς κολάσεις ἀπήγγειλεν. Καὶ πάλιν ἄλλους πρὸς τὴν τελειότεραν κατάστασιν προσκαλούμενος, ὑπεμίμησεν, ἀπὸ
5 τῶν αἰσθητῶν εἰς τὴν νόησιν ἀναχωρεῖν:

Καιρὸς γὰρ λοιπὸν τὴν τοιαύτην ἐνδείξασθαι πολιτείαν. Οὐ γὰρ παῖδες, φησί, καὶ νήπιοι τὸν πάντα χρόνον ὀφείλομεν διαμένειν, ἀλλ' ἤδη τοῖς τελειότεροις ἐπιθαίνειν νοήμασι, καὶ τῆς ἀνδρείας ἐφάψασθαι καὶ ταῖς μεγίσταις
10 ἀρεταῖς ἐπιθῆναι.

Ταῦτα καὶ τούτων πλείονα ὁ πατὴρ περὶ τοῦ ἀνδρὸς διηγείτο, ἅπερ δι' ὑπερβολὴν θαύματος ἅπαντα οὐκ ἐγράψαμεν οὐχ ὅτι οὐκ ἦν ἀληθῆ, ἀλλὰ διὰ τὴν τινων ἀπιστίαν. Ἡμεῖς δὲ ἱκανῶς πεπληροφορήμεθα πολλῶν καὶ μεγάλων τὰ αὐτὰ ἡμῖν
15 διηγουμένων, καὶ αὐταῖς ὄψεσιν ἑωρακότων.

ξβ'. Περὶ ἀβδᾶ Παφνουτίου.

Ἐθεασάμεθα δὲ καὶ ἕτερον τόπον Παφνουτίου τοῦ ἀναχωρητοῦ, ἀνδρὸς μεγάλου καὶ ἐναρέτου, ὃς οὐ πρὸ πολλοῦ τινος χρόνου ἐτελειώθη ἐν τῇ περιχώρῳ Ἡρακλέως τῆς Θηβαΐδος,
20 περὶ οὗ πολλοὶ πολλὰ διηγήσαντο.

ξγ'. Περὶ σαλπικτοῦ.

Οὗτος μετὰ πολλὴν ἀσκησιν δέεται τοῦ Θεοῦ τίνι τῶν κατορθωσάντων ἀγίων ἄρα εἶη ὁμοιος ἄγγελος δὲ ὀφθείς εἶπεν αὐτῷ:

25 Ὅμοιος εἶ τῷδε τῷ ἀύλητῇ τῷ ἐν τῇδε τῇ πόλει διάγοντι. Ὁ δὲ μετὰ σπουδῆς ὀρμήσας πρὸς αὐτόν, ἐπύθετο παρ' αὐτοῦ τὴν αὐτοῦ πολιτίαν, καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ διερευνᾶτο. Ὁ δὲ φησὶ πρὸς αὐτόν, ὅπερ καὶ ἦν ἀληθές:

30 Ἄμαρτωλὸν ἑαυτὸν εἶναι καὶ μέθυσον καὶ πόρνον, οὐ πρὸ πολλοῦ τινος χρόνου ἐκ τῆς ληστορικῆς εἰς τοῦτο μεταβληθεῖς

καὶ στοὺς πατέρες, ὅτι μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἀδιαφοροῦν γιὰ τὴ σωτηρία τῶν μοναχῶν, ἐνῶ ἄλλοι τοὺς νουθετοῦν ἱκανοποιητικᾶ, καὶ ἀνακοίνωσε τὶς τιμὲς καὶ τὶς τιμωρίες καὶ τῶν δύο. Καὶ ἐπίσης, προτρέποντας ἄλλους γιὰ τὴν τελειότητα, τοὺς ὑπενθύμιζε νὰ ἀναχωροῦν ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὰ νοητὰ.

Εἶναι καιρὸς νὰ δείξετε στὸ ἕξις αὐτὴ τὴ ζωὴ. Δὲν πρέπει, λέγει, νὰ μένομε πάντοτε παιδιᾶ καὶ νήπια, ἀλλὰ νὰ προχωροῦμε πιά στὰ τελειότερα νοήματα καὶ νὰ πλησιάσομε τὴν ἀνδρεία, γιᾶ νὰ ἀνεβοῦμε στὶς μεγάλες ἀρετές.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα μᾶς διηγόταν ὁ πατέρας αὐτὸς γιὰ τὸν ἄνδρα, τὰ ὅποια δὲν τὰ γράψαμε ὅλα, ἕξαιτίας τῶν ὑπερβολικῶν θαυμάτων· ὄχι γιὰτὶ δὲν ἦταν ἀλήθεια, ἀλλ' ἕξαιτίας τῆς ἀπιστίας ὀρισμένων. Ἐμεῖς ὁμως τᾶ πληροφορηθήκαμε μὲ βεβαιότητα ἀπὸ πολλοὺς καὶ μεγάλους, πού μᾶς διηγήθηκαν τὰ ἴδια καὶ τὰ εἶχαν δεῖ μὲ τὰ ἴδια τοὺς τὰ μάτια.

62.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Παφνούτιο.

Εἶδαμε καὶ ἄλλη περιοχὴ τοῦ ἀναχωρητῆ Παφνουτίου, πού ἦταν ἄνδρας μέγας καὶ ἐνάρετος. Αὐτὸς πέθανε, ὄχι πολὺν καιρὸ πρὶν, στὴν περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια τῆς Θηβαΐδας, γιὰ τὸν ὅποιο μᾶς διηγηθήκαν πολλοὶ πολλὰ.

63.— Γιὰ τὸν σαλπικτῆ.

Αὐτὸς μετὰ ἀπὸ πολλὴ ἄσκησι, παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ μάθει μὲ ποιὸν ἀπὸ τοὺς ἁγίους πού κατόρθωσαν τὴν ἀρετὴ ἦταν ἄραγε ὁμοιος. Παρουσιάσθηκε τότε ἄγγελος καὶ τοῦ εἶπε:

Εἶσαι ὁμοιος μὲ τὸν αὐλητῆ πού ζεῖ σ' αὐτὴ τὴν πόλιν.

Ἔτρεξε αὐτὸς ἀμέσως μὲ βιασύνη σὲ ἐκεῖνον καὶ τὸν ἐρωτοῦσε γιὰ νὰ μάθει τὴ ζωὴ του καὶ τὶς πράξεις του. Καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε, πράγμα πού ἦταν καὶ ἀλήθεια, ὅτι,

ἦταν ἁμαρτωλός, μέθυσος, καὶ πόρνος, καὶ ὅτι μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο χρόνον ἄλλαξε ἀπὸ ληστής πού ἦταν σ' αὐτὸ πού εἶναι τώρα.

Ὡς δὲ ἠκριβεύετο παρ' αὐτοῦ, τί τῶν καλῶν αὐτῷ κατώρθωτο πώποτε, ἔφησε πρὸς αὐτόν:

Μηδὲν ἕτερον ἑαυτῷ καλὸν συνειδέναί, πλὴν ὅτι ποτὲ ἐν τῷ ληστικῷ τόπῳ ὑπάρχων παρθένον Χριστοῦ μέλλουσαν ὑπὸ ληστών διαφθαρεῖναι, ἐξείλατο νυκτός, καὶ ἄχρι τῆς κόμης ἀποκατέστησεν. Ἄλλοτε δὲ πάλιν γυναῖκα εὐμορφον εὐρῶν πλανωμένην κατὰ τὴν ἔρημον, φυγαδευθεῖσαν ὑπὸ τῶν ταξεωτῶν τοῦ ἄρχοντος καὶ τῶν βουλευτῶν διὰ χρέος δημόσιον ἀνδρικόν, καὶ ἀποδυρομένην τὴν πλάνην, ἐπυθόμην παρ' αὐτῆς τοῦ ὀδυρμοῦ τὴν αἰτίαν. Ἡ δὲ εἶπε:

Μηδὲν με ἐρώτα, δέσποτα, μηδὲ ἐξέταζε τὴν ἀθλίαν, ἀλλ' ὡς θεραπαινίδα σὴν, ὅπου βούλει, ἀπάγαγε. Τοῦ γὰρ ἀνδρός μου πολλάκις μαστιχθέντος ἐπὶ διετῆ χρόνον ὑπὲρ χρέους δημοσίου χρυσίων τριακοσίων, καὶ ἐν φυλακῇ καθειρογμένου, καὶ τῶν φιλτάτων μου παίδων τριῶν διαπραθέντων, ἐγὼ φυγὰς οἴχομαι, τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη. Νῦν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἔρημον πλανῶμαι, πολλάκις εὐρεθεῖσα, καὶ συνεχῶς μαστιγωθείσα, καὶ τρίτην ἔχω ἐν τῇ ἐρήμῳ ἄσιτος διαμείνασα. Ἐγὼ δὲ ἐλέησας αὐτήν, καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὸ σπήλαιον, δούς τε αὐτῇ τοὺς τριακοσίους χρυσίους, ἄχρι τῆς πόλεως ὠδήγησα, ἐλευθερώσας αὐτήν μετὰ τῶν τέκνων καὶ τὸν ἄνδρα.

25 Πρὸς ὃν ἀπεκρίνατο ὁ Παφνούτιος:

Ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἑμαυτῷ σύννοϊδα τῶν τοιούτων κατορθωκότι, ἐν δὲ τῇ ἀσκήσει πάντως ἀκήκοάς με εἶναι διαδόητον. Οὐ γὰρ ῥαθύμως τὴν ἑμαυτοῦ ζωὴν διελήλυθα. Ἐμοὶ οὖν ὁ Θεὸς περὶ σοῦ ἀπεκάλυψεν, ὅτι οὐδὲν ἔλαττον ἐμοὶ ἔχεις ἐν τοῖς κατορθώμασιν. Εἰ οὖν οὐκ ὀλίγος λόγος, ἀδελφέ, περὶ σοῦ τῇ θεότητι γίνεται, μὴ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ὡς ἔτυχεν, καταφρονήσης.

Ὁ δὲ ρίψας εὐθύς ὡς εἶχεν ἐν ταῖς χερσὶ τοὺς αὐλοὺς, καὶ τὴν

Ἐπειδὴ ὁμως ζητοῦσε νὰ μάθει ἀπ' αὐτὸν μὲ ἀκρίβεια, τί καλὸ κατόρθωσε ποτέ, τοῦ ἀπάντησε ὅτι:

δὲν ξέρει τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον, ὅτι κάποτε ἔσωσε μία παρθένα τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ τὴ διαφθείρουν ληστὲς ἐκεῖ στὰ μέρη τῶν λησιῶν, καὶ παίρνοντάς τὴν ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ὀδήγησε νύχτα μέχρι τὸ χωριό. Ἄλλη φορὰ πάλι, βρίσκοντας μιὰ ὁμορφη γυναῖκα νὰ περιπλανιέται στὴν ἔρημο, ποὺ ξέφυγε ἀπὸ τοὺς φύλακες τοῦ ἄρχοντα καὶ τοὺς βουλευτές, ἔξαιτίας κάποιου δημόσιου χρέους τοῦ ἀνδρα της, καὶ θρηνοῦσε γιὰ τὴν πλάνη, τῆς ζήτησα νὰ μάθω τὴν αἰτία τῶν θρήνων της. Καὶ ἐκείνη μοῦ εἶπε:

Μὴ μὲ ρωτᾷς τίποτε, κύριε, καὶ μὴ ζητᾷς νὰ μάθεις ἀπὸ μένα τὴν ἄθλια, ἀλλὰ σὰν δούλη σου ὀδήγησέ με ὅπου θέλεις. Γιατὶ ὁ ἀνδρας μου, ποὺ ἐπὶ δύο χρόνια μαστιγώθηκε πολλές φορές γιὰ δημόσιο χρέος τριακοσίων χρυσῶν, εἶναι τώρα κλεισμένος στὴ φυλακή, τὰ τρία πολυαγαπημένα μου παιδιὰ πούληθηκαν, καὶ ἐγὼ ἔφυγα καὶ περιφέρομαι ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Τώρα περιπλανιέμαι στὴν ἔρημο καὶ πολλές φορές μὲ βρῆκαν καὶ μὲ μαστίγωσαν μὲ ἀδιάκοπα μαστιγώματα· τρεῖς μέρες ἔχω τώρα στὴν ἔρημο καὶ εἶμαι νηστική.

Ἐγὼ τὴν σπλαχνίσθηκα, καὶ ἀφοῦ τὴν ὀδήγησα στὴ σπηλιά, τῆς ἔδωσα τριακόσια χρυσά, τὴν ὀδήγησα στὴν πόλη, καὶ τὴν ἔλευθέρωσα μαζί μὲ τὰ παιδιὰ της καὶ τὸν ἀνδρα της.

Ἐὁ Παφνούτιος τοῦ ἀποκρίθηκε:

Δὲν νομίζω ὅτι ἐγὼ κατόρθωσα κάτι παρόμοιο· κι ὁμως ἔχεις ἀκούσει ὅτι εἶμαι ξακουστὸς γιὰ τὴν ἄσκησή μου. Δὲν πέρασα βέβαια τὴ ζωὴ μου μὲ ραθυμία. Ὁ Θεὸς λοιπὸν μοῦ ἀποκάλυψε, ὅτι δὲν ἔχεις κατορθώσει τίποτε λιγότερο ἀπὸ μένα. Ἄν λοιπὸν, ἀδελφέ μου, γίνεται στὴ θεότητα ὄχι μικρὸς λόγος γιὰ σένα, μὴν ἀδιαφορήσεις γιὰ τὴν ψυχὴ σου, ἀφήνοντάς τὴν ἔτσι στὴν τύχη.

Αὐτός, ἀφοῦ ἔρριξε ἀμέσως τοὺς αὐλοὺς ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ ἄλ-

ἐναρμόνιον τῆς μουσικῆς ᾠδῆς εἰς πνευματικὴν μεταβαλὼν
 μελωδίαν, τῷ ἀνδρὶ εἰς τὴν ἔρημον ἠκολούθησεν. Ἐν τρισὶ δὲ
 ἔτεσιν ὄλοις κατὰ κράτος ἀσκήσας, καὶ ἐν ὕμνοις καὶ ἐν προσ-
 5 ευχαῖς τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς διατελέσας, πρὸς τὴν οὐρά-
 νιον πορείαν ἐστέλλετο, σὺν χοροῖς ἀγίων καὶ τάγμασι δικαίων
 ἀριθμηθεὶς ἀνεπαύσατο.

ξδ'. Περὶ πρωτοκόμητος.

Ὡς γοῦν ἐκεῖνον ἐνασκήσαντα καλῶς ταῖς ἀρεταῖς πρὸς
 Θεὸν ἀπέστειλεν, ἐπιθεὶς ἑαυτῷ μείζονα πολιτείαν τῆς ἔμπρο-
 10 σθεν, ἠρώτα τὸν Θεὸν πάλιν δηλωθῆναι αὐτῷ τίνι τῶν ἀγίων
 ἄρα εἴη ὁμοῖος καὶ πάλιν φωνή τις γέγονε θεία, πρὸς αὐτὸν λέ-
 γουσα:

Ἔοικας τῷ τῆς πλησίον κώμης πρωτοκωμήτη.

Ὁ δὲ ὡς τάχιστα πρὸς αὐτὸν ἦκε. Καὶ δὴ κρούσαντος αὐτοῦ τὸν
 15 πυλῶνα, προσῆλθεν ἐκεῖνος, κατὰ τὸ ἔθος τὸν ξένον ὑποδεξάμε-
 νος. Νίψας δὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ παραθεὶς τράπεζαν, προε-
 τρέπετο μεταλαβεῖν τῶν ἐδωδύμων. Πυθομένου δὲ τὰς πράξεις
 αὐτοῦ καὶ λέγοντος:

ὦ ἄνθρωπε, τὰς σαντοῦ πολιτείας φράσον· πολλοὺς γὰρ
 20 μοναχοὺς, ὡς μοι ὁ Θεὸς ἐδήλωσεν, ὑπερδέθηκας.

Ὁ δὲ ἔλεγεν ἑαυτὸν ἀμαρτωλὸν εἶναι καὶ ἀνάξιον τοῦ ὀνόματος
 τῶν μοναχῶν. Ὡς δὲ ἐπέμενε ἐρωτῶν, ἀπεκρίνατο ὁ ἄνθρωπος,
 λέγων:

Ἐγὼ μὲν οὐκ εἶχον ἀνάγκην τὰ ἑμαντοῦ δράματα ἐξαγο-
 25 ρεῦσαι. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ Θεοῦ λέγεις ἐληλυθέναι, τὰ
 προσόντα μοι ἀπαγγελῶ σοι. Ἐμοὶ τριακοστὸν ἤδη τοῦτ'
 ἔστιν ἔτος, ἐξ οὗ ἑμαντὸν τῆς γαμετῆς μου ἐχώρισα, τρία
 αὐτῇ μόνον προσομιλήσας ἔτη, καὶ τρεῖς υἱοὺς ἐξ αὐτῆς
 ποιήσας, οἳ δὴ καὶ ταῖς χρεῖαις μου ὑπηρετοῦσιν, οὐκ
 30 ἐπαυσάμην τῆς φιλοξενίας μέχρι τῆς σήμερον. Οὐ καυ-
 χᾷται τις τῶν κομήτων πρὸ ἐμοῦ τὸν ξένον ὑποδεξάμε-
 νος. Οὐκ ἐξῆλθε πένης ἢ ξένος κεναῖς χερσὶ τὴν ἐμὴν ἀν-
 λήν, μὴ πρότερον ἐφοδιασθεὶς κατὰ λόγον οὐ παρεῖδον

λαξε τὴ μουσικὴ μελωδία σὲ πνευματικὴ μελωδία, ἀκολούθησε τὸν ἄνδρα στὴν ἔρημο. Ἐπὶ τρία δλόκληρα χρόνια ἀσκήθηκε μὲ ὅλη τὴ δύναμή του, καὶ περνώντας τὴ ζωὴ του μὲ ὕμνους καὶ προσευχές, στάλθηκε στὸν οὐρανὸ καὶ ἀναπαύθηκε, ἔχοντας συμπεριληφθεῖ στὸς χοροὺς τῶν ἁγίων καὶ τὰ τάγματα τῶν δικαίων.

64.— Γιά τὸν πρῶτο τοῦ χωριοῦ.

“Ὅταν λοιπὸν τὸν ἔστειλε ἐκεῖνον στὸν Θεό, ἀφοῦ προηγούμενα τὸν ἄσκησε σωστὰ σὲ ἀρετές, καὶ ἀφοῦ πρόσθεσε στὸν ἑαυτό του μεγαλύτερη ἐνάρετη πολιτεία ἀπὸ τὴν προηγούμενη, ρώτησε πάλι τὸν Θεὸ νὰ τοῦ ἀποκαλύψει μὲ ποιὸν ἅγιό ἦταν ὁμοιος. Καὶ πάλι ἄκουσε θεία φωνὴ νὰ τοῦ λέγει:

Μοιάζεις μὲ τὸν πρῶτο τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ.

Αὐτὸς πῆγε ὅσο τὸ δυνατὸν γρηγορότερα σὲ ἐκεῖνον. Χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἦρθε ἐκεῖνος σύμφωνα μὲ τὴ συνήθεια νὰ ὑποδεχθεῖ τὸν ξένο. Ἀφοῦ τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια καὶ τοῦ ετοίμασε τραπέζι, τὸν παρακινουῖσε νὰ φάγει ἀπὸ τὰ παρατεθέντα. Αὐτὸς τότε ζήτησε νὰ μάθει τὰ ἔργα του καὶ τοῦ εἶπε:

Ἄνθρωπέ μου, μίλησέ μου γιά τὴ ζωὴ σου· γιατί ξεπέρασες πολλοὺς μοναχοὺς, ὅπως μοῦ φανέρωσε ὁ Θεός.

Ἐκεῖνος ἔλεγε ὅτι εἶναι ἀμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος τῶν μοναχῶν. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπέμενε σὲ ἐρωτήσεις, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἄνθρωπος καὶ τοῦ εἶπε:

Δὲν εἶχα βέβαια ἀνάγκη νὰ σοῦ πῶ τὰ δράματά μου. Ἐπειδὴ ὁμως λέγεις, ὅτι ἔχεις ἔρθει ἀπὸ τὸν Θεό, θὰ σοῦ πῶ τὰ προσόντα μου. Ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, πού χωρίσα ἀπὸ τὴ γυναίκα μου, μὲ τὴν ὁποία κράτησε ὁ γάμος μου γιά τρία χρόνια μόνο, καὶ ἀπέκτησα μαζί της τρία παιδιά, πού ἐξυπηρετοῦν τίς ἀνάγκες μου, δὲν σταμάτησα τὴ φιλοξενία μέχρι σήμερα. Κανένας χωρικὸς δὲν μπορεῖ νὰ καυχηθεῖ, ὅτι ὑποδέχθηκε ξένο πρὶν ἀπὸ μένα. Κανένας φτωχὸς ἢ φιλοξενούμενος δὲν ἔφυγε μὲ ἄδεια χέρια ἀπὸ τὴν αὐλή μου, χωρὶς νὰ ἐφοδιασθεῖ προηγουμένως τὰ ἀνάλογα. Δὲν ἀδιαφό-

πένητα δυστυχήσαντα, μὴ ἱκανὴν παραμυθίαν αὐτῷ χο-
 ρηγήσας· οὐκ ἔλαβον πρόσωπον τέκνου ἐν κρίσει· οὐκ
 εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου καρποὶ ἀλλότριοι· οὐκ ἐγένετο
 μάχη, ἣν μὴ εἰρήνευσα· οὐκ ἐμέμψατό τις ἐπ' ἀτοπία τοὺς
 5 ἐμούςς παιδας οὐχ ἦσαντο τῶν ἀλλοτρίων καρπῶν αἱ ἀ-
 γέλαι μου· οὐκ ἔσπειρα πρῶτος τὰς ἐμὰς χώρας, ἀλλὰ πᾶ-
 σιν αὐτὰς κοινὰς προθέμενος, τὰς ὑπολειφθείσας ἐκαρ-
 πωσάμην· οὐ συνεχώρησα καταδυναστευθῆναι πένητα
 ὑπὸ πλουσίον· οὐ παρελύπησά τινα ἐν τῷ βίῳ μου· κρίσιν
 10 πονηρὰν κατ' οὐδενός ποτε οὐκ ἐξενήνοχα. Ταῦτα Θεοῦ
 θέλοντος σύνοιδα ἐμαυτῷ πεπραγμένα.

Ἐκούσας δὲ ὁ Παφνούτιος τὰς τοῦ ἀνδρός ἀρετάς, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐφίλει, λέγων:

15 Εὐλογῆσει σε Κύριος ἐκ Σιών, καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερου-
 σαλήμ. Λεῖπεται δέ σοι τῶν ἀρετῶν τὸ κεφάλαιον, ἢ πάν-
 σοφος περὶ Θεοῦ γνῶσις, ἣν οὐκ ἂν δύνῃ ἀπόνως κτήσα-
 σθαι, εἰ μὴ σαυτὸν τῷ κόσμῳ ἀπαρησάμενος, καὶ λαβὼν
 τὸν σταυρὸν τῷ Σωτῆρι ἀκολουθήσης

Ὁ δὲ ὡς ἤκουσε ταῦτα, μηδὲ τοῖς ἑαυτοῦ ἀποταξάμενος, εὐθύς
 20 εἶπετο τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ τὸ ὄρος. Καὶ δὴ ἐλθόντων ἐπὶ τὸν ποταμόν,
 μηδαμοῦ σκάφους παραφανέντος, προσέττατεν ὁ Παφνούτιος
 πεξεύειν τὸν ποταμόν, ὃν οὐδεὶς πώποτε κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον
 ἐπέξευσε διὰ τὸ βάθος. Παρελθόντων δὲ αὐτῶν καὶ τοῦ ὕδατος
 αὐτοῖς ἕως τῆς ζώνης γενομένου, κατέστησεν αὐτὸν ἐν τινὶ τό-
 25 πῳ. Αὐτὸς δὲ αὐτὸν διαχωρίσας, ἐδεῖτο τοῦ Θεοῦ κρείττων φα-
 νῆναι τῶν τοιούτων. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον εἶδε τὴν ψυχὴν
 τοῦ ἀνδρός ὑπὸ ἀγγέλων ἀναλαμβανομένην, ὑμνούντων τὸν
 Θεὸν καὶ λεγόντων:

30 «Μακάριος ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει
 ἐν ταῖς αὐλαῖς σου».

Καὶ πάλιν τῶν δικαίων ἀποκρινομένων καὶ λεγόντων:

«Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸ ὄνομά σου».

Καὶ ἔγνω ὅτι ὁ ἀνὴρ τετελείωται.

ρησα γιά φτωχὸ δυστυχισμένο, χωρὶς νά τόν παρηγορήσω κατὰ τὸ δυνατόν· κανέναν δὲν ἀδίκησα· στὸ σπίτι μου δὲν μπήκαν ξένα ἀγαθὰ· δὲν ὑπῆρξε διαμάχη πού νά μὴν τὴν εἰρήνευσα· κανένας δὲν κατηγόρησε τὰ παιδιὰ μου γιά ἀτοπήματα· τὰ κοπάδια μου δὲν ἄγγιξαν ξένα ἀγαθὰ· δὲν ἔσπειρα πρῶτος τὰ χωράφια μου, ἀλλὰ τὰ ἔθεσα στὴ διάθεση ὄλων, καὶ καλλιέργησα ἐγὼ ὅσα ἔμειναν· δὲν ἀνέχθηκα νά καταπιέζεται φτωχὸς ἀπὸ πλούσιο· δὲν λύπησα κανέναν στὴ ζωὴ μου· δὲν θγῆκε ποτὲ κανένας κακὸς λόγος γιά κανέναν. Αὐτά, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πιστεύω ὅτι ἔκανα.

“Ὅταν ἄκουσε ὁ Παφνούτιος τίς ἀρετὲς τοῦ ἀνδρα, τοῦ φίλησε τὸ κεφάλι, λέγοντας:

«Νὰ σὲ εὐλογήσει ὁ Κύριος ἀπὸ τὴν πόλη τῆς Σιών καὶ νὰ δεῖς τὰ ἀγαθὰ τῆς Ἱερουσαλήμ»⁶². Σοῦ ὑπολείπεται ἡ κορυφὴ τῶν ἀρετῶν, ἡ πάνσοφη γνώση γιά τὸν Θεό, τὴν ὁποία δὲν θὰ μπορέσεις ν’ ἀποκτήσεις χωρὶς κόπο, ἂν δὲν ἀπαρνηθεῖς τὸν κόσμον καὶ παίρνοντας τὸν σταυρό, ν’ ἀκολουθήσεις τὸν Σωτήρα.

Μόλις ἄκουσε αὐτά, χωρὶς νά ἀποχαιρετίσει τοὺς δικούς του, ἀκολούθησε ἀμέσως τὸν ἀνδρα γιά τὸ ὄρος. Φτάνοντας στὸ ποτάμι, ἐπειδὴ δὲν φαινόταν κανένα σκάφος, διέταξε ὁ Παφνούτιος νά περάσουν τὸ ποτάμι μὲ τὰ πόδια, τὸ ὁποῖο κανένας ποτὲ δὲν πέρασε πεζὸς ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐξαιτίας τοῦ βάθους του. Ἀφοῦ πέρασαν, ἐνῶ τὸ νερὸ ἔφτανε ὡς τὴ ζώνη, τὸν τακτοποίησε σὲ κάποιον μέρος. Ἀφοῦ ἀποχωρίσθηκαν, παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ νά τοῦ φανερώσει κάτι πρὸ θαυμαστὸ ἀπὸ αὐτά. Μετὰ ἀπὸ λίγο εἶδε τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου νά μεταφέρεται ἀπὸ ἀγγέλους, πού ὑμνοῦσαν τὸν Θεὸ καὶ ἔλεγαν:

«Μακάριος εἶναι αὐτὸς πού τὸν ἐξέλεξες καὶ τὸν πῆρες νά κατασκηνώσει στίς αὐλές σου»⁶³.

Καὶ ἀπαντοῦσαν οἱ δίκαιοι καὶ ἔλεγαν:

«Πολλὴ εἰρήνη ὑπάρχει σ’ ὅσους ἀγαποῦν τὸ ὄνομά σου».

Κατάλαβε ὅτι ὁ ἀνδρας εἶχε πετύχει τὴν τελείωσή του.

62. Ψαλμ. 127, 5.

63. Ψαλμ. 64, 5

ξε'.— Περὶ ἐμπορίου.

Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ Παφνούτιος δυσωπῶν ταῖς εὐχαῖς τὸν Θεὸν καὶ τὴν νηστείαν παρατείνων, πάλιν ἠξίου δηλωθῆναι αὐ-
5 τῶ, τίνι ἂν εἶη ὅμοιος. Ἐφη δὲ πάλιν ἡ θεία φωνή:

Ἐμπόρῳ ἔοικας ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. Ἀλλὰ ἀ-
νάστηθι λοιπὸν, καὶ μὴ μέλλε. Προαπαντήσει γάρ σοι ὁ
ἀνὴρ ὃς ἀπεικάσθης.

Κατελθὼν δὲ ἐκεῖνος εἶδεν ἄνδρα τινὰ ἔμπορον, Ἀλεξανδρέα,
10 ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ φιλόχριστον, δύο μυριάδας χρυσίνων πρα-
γματευόμενον μετὰ ἑκατὸν πλοίων, ἐκ τῆς ἀνωτέρας Θηβαΐδος
κατιόντα, πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ ἐμπορίαν τοῖς πτωχοῖς
καὶ μοναχοῖς διανείμαντα. Ὅς μετὰ τῶν αὐτοῦ παίδων δέκα
σάκκους ὀσπρίων ἀνέφερε πρὸς αὐτόν.

15 Καὶ τί ταῦτα, ὦ φίλε;

Ἐφη πρὸς αὐτὸν ὁ Παφνούτιος. Ὁ δὲ ἔφη πρὸς αὐτόν:

Οἶδε οἱ καρποὶ τῆς ἐμπορίας εἰσὶν εἰς δικαίων ἀνάπανσιν
τῶ Θεῷ προσφερόμενοι.

Τί δέ; φησὶν πρὸς αὐτόν ὁ Παφνούτιος,

20 καὶ σὺ τοῦ ὀνόματος οὐκ ἀπολαύεις τοῦ ἡμετέρου;

Ὁ δέ,

ὡς ἐπὶ τοῦτο σπεύδειν πρὸς αὐτόν ὠμολόγει,

Ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτόν:

Μέχρι τίνος οὖν τὰ γῆϊνα πραγματεύει, τῶν οὐρανίων
25 ἐμπορευμάτων μὴ ἀπτόμενος; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑτέροις
μέλλων ἀφεῖναι, σὺ δὲ τῶν καιριωτάτων ἐχόμενος, ἀκο-
λούθησον τῶ Σωτῆρι, ὀλίγον ὕστερον πρὸς αὐτόν ἀφιξό-
μενος.

Ὁ δὲ μηδὲν ὑπερθέμενος, τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἀνετέλλετο τὰ λοι-
30 πὰ τοῖς πτωχοῖς διανεῖμαι, αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν εἰς τὸ ὄρος καὶ
ἑαυτὸν ἐν ἐκείνῳ τῶ τόπῳ καθείρξας ἔνθα οἱ πρὸ αὐτοῦ δύο ἐτε-
λειώθησαν, προσεκαρτέρει τῶ Θεῷ προσευχόμενος. Ὀλίγου δὲ
διωπειύσαντος χρόνου, καταλιπὼν τὸ σῶμα, οὐρανοπολίτης ἐγένε-
νετο. Ὡς δὲ καὶ τοῦτον προπέμψας εἰς οὐρανοῦς, λοιπὸν καὶ

65.— Για τὸν ἔμπορο.

Καθὼς ἐπέμενε ὁ Παφνούτιος νὰ παρακαλεῖ μὲ τὶς προσευχὰς τοῦ τὸν Θεοῦ καὶ νὰ παρατείνει τὴ νηστεία, καὶ πάλι ζήτησε νὰ τοῦ φανερώσει μὲ ποιὸν ἦταν ὁμοιος. Τοῦ ἀπάντησε πάλι ἡ θεία φωνή:

Μοιάζεις μὲ ἔμπορο ποῦ ψάχνει νὰ βρεῖ καλὰ μαργαριτάρια. Σήκω λοιπὸν καὶ μὴ ἀργοπορεῖς. Θὰ σέ συναντήσει ὁ ἄνδρας μὲ τὸν ὁποῖο παρομοιάσθηκες.

Κατεβαίνοντας εἶδε ἕνα ἔμπορο ἀπὸ τὸν Ἀλεξάνδρεια, εὐλαβὴ καὶ φιλόχριστο, ποῦ διαπραγματευόταν δέκα χιλιάδες χρυσὰ μὲ ἑκατὸ πλοῖα, μὲ κάποιον ποῦ κατέβηκε ἀπὸ τὴν Ἄνω Θηβαΐδα καὶ μοίρασε στοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς μοναχοὺς ὅλη τὴν περιουσία του καὶ ὅλα τὰ ἐμπορεύματά του, καὶ ὁ ὁποῖος μαζὶ μὲ τὰ παιδιά του ἔφερε σ' αὐτὸν καὶ δέκα σακκιὰ ὄσπρια.

Καὶ τί θὰ τὰ κάνεις αὐτά, φίλε μου;

Τὸν ρώτησε ὁ Παφνούτιος. Καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε:

Τὰ ἐμπορεύματά μου αὐτά προσφέρονται στὸν Θεό, καὶ εἶναι γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν δικαίων.

Τοῦ εἶπε τότε ὁ Παφνούτιος:

Καὶ γιατί δὲν παίρνεις καὶ σὺ τὸ ὄνομα τῶ δικῶ μας;

Αὐτὸς τοῦ εἶπε,

Ὅτι αὐτὸ διάζεται νὰ κάνει.

Καὶ αὐτὸς ἀποκρίθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

Μέχρι πότε θὰ πραγματεύεσαι τὰ γήινα, χωρὶς νὰ πλησιάζεις τὰ οὐράνια ἐμπορεύματα; Ἀφοῦ τὰ ἀφήσεις αὐτὰ σ' ἄλλους, ἀσχολήσου ἐσὺ μὲ πιὸ βασικότερα. Ἀκολούθησε τὸν Σωτῆρα, στὸν ὁποῖο θὰ φθάσεις λίγο ἀργότερα.

Ἐκεῖνος τότε, χωρὶς νὰ βάλει τίποτε πάνω ἀπὸ αὐτό, διέταξε τὰ παιδιά του νὰ μοιράσουν τὰ ὑπάρχοντα στοὺς φτωχοὺς, κι αὐτὸς ἀνέβηκε στὸ ὄρος, καὶ ἀφοῦ ἔκλεισε τὸν ἑαυτὸ του ἐκεῖ ὅπου πέθαναν οἱ δύο προηγούμενοί του, ἐπιδόθηκε μὲ ὑπομονὴ στὴν προσευχὴ πρὸς τὸν Θεό. Μετὰ ἀπὸ λίγο χρόνον, ἀφήνοντας ἐκεῖνος τὸ σῶμα, ἔγινε πολίτης τοῦ οὐρανοῦ. Ἀφοῦ τὸν προέπεμψε κι αὐτὸν στοὺς οὐρανοὺς, ἄφησε καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν του, ἀφοῦ δὲν

αὐτὸς τὴν ψυχὴν ἀπελείπετο, μηκέτι πλέον ἀσκηῆσαι δυνάμεως.
 Ἄγγελος δὲ παραστάς εἶπεν αὐτῷ:

Δεῦρο δὴ λοιπὸν, ὦ μακάριε, καὶ σὺ εἰς τὰς αἰωνίους
 σκηνάς Ἦκασι γὰρ οἱ προφήται εἰς τοὺς ἑαυτῶν χορούς
 5 σε ὑποδεξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἐν σοὶ τὸ πρὶν οὐκ ἔξεφάνη,
 ἵνα μὴ, ἐπαρθείς, ζημιωθῆς τῆς ἀξίας.

Ἐπιζήσας δὲ μίαν ἡμέραν μόνον, πρεσβυτέρων τινῶν κατὰ ἀπο-
 κάλυψιν πρὸς αὐτὸν ἐληλυθότων, πάντα αὐτοῖς ὑφηγησάμενος,
 παρέδωκε τὴν ψυχὴν. Ἐμφανῶς δὲ αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι ἐθεά-
 10 σαντο σὺν χοροῖς δικαίων καὶ ἀγγέλων ἀναλαμβανόμενον καὶ
 ὑμνούντων τὸν Θεόν.

ΞΣ.— Περὶ Ἀπολλωνίου μάρτυρος.

Γέγονε δέ τις κατὰ τὴν Θηβαΐδα μοναχός, ὀνόματι Ἀπολ-
 λώνιος. Οὗτος πλείστας δυνάμεις τῆς πολιτείας αὐτοῦ ἐπεδεί-
 15 ξατο· ἦν δὲ καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς διακονίας ἠξιωμένος. Ὑπερ-
 βάλλων δὲ πάσαις ἀρεταῖς τοὺς πώποτε εὐδοκμησάντας ἐν τῷ
 καιρῷ τοῦ διωγμοῦ, παραθαρσύνων τοὺς Χριστοῦ ὁμολογητάς,
 πολλοὺς μάρτυρας ἀπετέλεσε. Καὶ αὐτὸς δὲ συλληφθεὶς ἐν τῇ
 εἰρκτῇ ἐφυλάττετο, πρὸς ὃν ἤρχοντο τῶν Ἑλλήνων οἱ φαυλότε-
 20 ροι, καὶ λόγους αὐτῷ παρωξυσμοῦ καὶ βλασφημίας προσε-
 πῆγον.

ΞΖ.— Περὶ Φιλήμονος μάρτυρος καὶ περὶ τῶν μετ' αὐτῷ μαρτύρων.

Ἦν δέ τις ἐξ αὐτῶν χοραύλης ἀνὴρ, διαβόητος ἐν τοῖς ἀτο-
 25 πῆμασιν, ὃς προσελθὼν αὐτὸν ὕβριζεν, ἀνόσιον λέγων καὶ ἐπι-
 θέτην καὶ πλάνον καὶ παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους μισούμενον
 καὶ ὀφείλοντα θάττον ἀποθανεῖν. Πρὸς ὃν φησιν ὁ Ἀπολλώ-
 νιος·

Ἐλεῆσαι σε Κύριος, ἄνθρωπε, καὶ μηδὲν σοὶ τῶν παρὰ σοῦ
 30 εἰρημένων εἰς ἁμαρτίαν λογίσηται.

Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ χοραύλης ἐκεῖνος, Φιλήμων ὀνόματι,
 ἐδάκνετο ταῖς φρεσὶν ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ ἀνδρός καταναυγείς.
 Ὁρμήσας δὲ εὐθύς ἐπὶ τὸ δῆμα, τῷ δικαστῇ παρειστήκει, καὶ

μποροῦσε νὰ ἀσκηθεῖ πιά. Παρουσιάσθηκε τότε ἄγγελος καὶ τοῦ εἶπε:

Ἐμπρὸς λοιπόν, μακάριε, ἔλα καὶ σὺ στὶς αἰώνιες σκηνές. Γιατί ἦρθαν οἱ προφῆτες στοὺς χορούς τους γιὰ νὰ σὲ ὑποδεχθοῦν. Δὲν σοῦ φανερώθηκε αὐτὸ πιὸ μπροστά, γιὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευθεῖς καὶ ζημιωθεῖ ἔτσι ἡ ἀξία σου.

Ἄφοῦ ἔζησε ἀκόμα μία ἡμέρα καὶ ἦρθαν κατὰ ἀποκάλυψη μερικοὶ ἱερεῖς καὶ διηγήθηκε σ' αὐτοὺς τὰ πάντα, παρέδωσε τὴν ψυχὴ του. Τὸν εἶδαν φανερὰ οἱ πρεσβύτεροι νὰ μεταφέρεται μὲ χορούς δικαίων καὶ ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι ὑμνοῦσαν τὸν Θεό.

66.— Γιὰ τὸν μάρτυρα Ἀπολλώνιο.

Ἐπῆρξε κάποιος μοναχὸς στὴ Θηβαΐδα, μὲ τὸ ὄνομα Ἀπολλώνιος. Αὐτὸς φανέρωσε πάρα πολλές δυνάμεις τῆς ἐνάρετης ζωῆς του· εἶχε ἀξιωθεῖ νὰ γίνεи καὶ διάκονος. Ξεπερνώντας σὲ ὅλες τὶς ἀρετὲς ὅλους ἐκείνους ποὺ κάποτε εὐδοκίμησαν στὸ καιρὸ τῶν διωγμῶν, ἐνθαρρύνοντας τοὺς ὁμολογητὲς τοῦ Χριστοῦ, πολλοὺς τοὺς ἔκανε μάρτυρες. Καὶ αὐτὸς ἐπίσης, ἀφοῦ συνελήφθηκε, τὸν φύλαγαν στὴ φυλακὴ, ὅπου πηγαιναν οἱ πιὸ φαῦλοι ἐθνικοὶ καὶ τοῦ ἀπηύθυναν λόγια ἐξοργιστικὰ καὶ βλασφημίες.

67.— Γιὰ τὸν μάρτυρα Φιλήμονα, καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους μαζί μ' αὐτὸν μάρτυρες.

Ἐνας ἀπ' αὐτούς, ἀνδρας μουσικὸς αὐλοῦ καὶ περιβόητος γιὰ τὰ ἀτοπήματά του, πῆγε καὶ τὸν ἔβριζε, λέγοντάς τον ἀνόσιο καὶ ἀπατεώνα, πλάνο καὶ μισητὸ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ πεθάνει τὸ ταχύτερο. Τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἀπολλώνιος:

Νὰ σὲ σπλαχνισθεῖ ὁ Θεός, ἀνθρωπέ μου, καὶ νὰ μὴ σοῦ λογαριαστεῖ ὡς ἁμαρτία τίποτε ἀπ' ὅσα μοῦ εἶπες.

Ἀκούγοντας αὐτὰ ἐκεῖνος ὁ μουσικὸς, μὲ τὸ ὄνομα Φιλήμων, συγκινήθηκε πάρα πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια του ποὺ τὸν πλήγωσαν βαθιά. Ὁρμησε ἀμέσως στὸ βῆμα, παρουσιάσθηκε στὸν δικαστὴ καὶ τοῦ

φησιν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ δήμου:

Ἄδικα πράττεις, ὦ δικαστά, θεοφιλεῖς καὶ ἀναιτίους ἀνδρας κολάζων. Οὐδὲν γὰρ φαῦλον οἱ Χριστιανοὶ ποιούσιν, οὐδὲ λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν εὐλογούσιν.

Ὁ δέ, ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, τὰ πρῶτα μὲν ᾤετο αὐτὸν εἰρωνεύεσθαι καὶ γελοιάζειν, ὡς δὲ ἐπιμένοντα εἶδεν,

Μέμηνας, φησὶν, ὦ ἄνθρωπε, πρὸς αὐτόν, καὶ ἐκ φρενῶν γέγονας ἐξάπινα;

Ὁ δέ:

Οὐ μαίνομαι, φησὶν, ἀδικώτατε δικαστά. Χριστιανὸς γάρ εἰμι.

Ὁ δὲ πολλαῖς κολακείαις ἅμα τῷ ὄγλῳ πείθειν αὐτὸν ἐπειρᾶτο.

Ὡς δὲ ἀμετάθετον εἶδε, παντοίας βασάνους αὐτῷ προσῆγεν. Τὸν δὲ Ἀπολλώνιον ἀνάρπαστον ποιησάμενος, καὶ πολλαῖς αἰκίαις περιβαλὼν, ὡς πλάνον αὐτὸν ἐβάσανιζεν. Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος πρὸς αὐτὸν ἔφη:

Εὐξαίμην ἂν καὶ σέ, δικαστά, καὶ πάντας τοὺς συμπαρόντας μοι ταύτῃ τῇ πλάνῃ μου ἐξακολουθῆσαι.

Ὁ δὲ τοῦ ταῦτα λέγοντος ἀμφοτέρους πυρὶ παραδοθῆναι προστάττει ἐν ὄψει παντὸς τοῦ πλήθους. Ὡς δὲ ἐν τῇ φλογὶ ἦσαν, παρόντος τοῦ δικαστοῦ, φωνὴν ἀφίησι πρὸς τὸν Θεὸν ὁ μακάριος Ἀπολλώνιος εἰς ὑπήκοον παντὸς τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικασιοῦ:

Μὴ παραδῶς, Δέσποτα, τοῖς θηρίοις ψυχὰς ἐξομολογούμενας σοι, ἀλλὰ σαυτὸν ἐμφανῶς ἡμῖν ἐπίδειξον.

Καὶ δὴ νεφέλη δροσοειδῆς καὶ φωτεινὴ ἐπελθοῦσα ἐκάλυψε τοὺς ἀνδρας, τὸ πῦρ ἀποσβέσασα. Θαυμάσαντες δὲ οἱ δῆμοι καὶ ὁ δικαστής, ἐβόων:

Εἰς ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν.

Ἀναγγέλλει δὲ τις ταῦτα τῶν κακούργων τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπάρχῳ, ὃς ἠμούς τινας καὶ ἀγρίους προτέκτορας καὶ ταξεώτας ἐπιλεξάμενος, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸ δεσμίους πάντας ἀχθῆναι

εἶπε μπροστά στο λαό:

Διαπράττεις ἀδικίες, δικαστή μου, τιμωρώντας θεοφιλεῖς καὶ ἀθώους ἀνθρώπους. Γιατί οἱ Χριστιανοὶ οὔτε κάνουν οὔτε λένε τίποτε τὸ φαῦλο, ἀλλ' ἀντίθετα εὐλογοῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς τους.

Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ νόμιζε πῶς, λέγοντας αὐτὸς αὐτά, τὸν εἰρωνευόταν καὶ τὸν περιέπαιζε, ὅταν ὅμως τὸν εἶδε νὰ ἐπιμένει, εἶπε:

Τρελλάθηκες, ἀνθρωπέ μου, καὶ ἔχασες ξαφνικὰ τὰ λογικὰ σου;

Κι αὐτὸς τοῦ λέγει:

Δὲν τρελλάθηκα, ἀδικότατε δικαστή· γιατί εἶμαι Χριστιανός.

Ὁ δικαστὴς μαζί μὲ τὸ λαὸ μὲ πολλὰ κολακευτικὰ λόγια προσπαθοῦσαν νὰ τὸν πείσουν. Μόλις ὅμως εἶδε ὅτι εἶναι ἀμετάπιστος, τὸν παρέδωσε σὲ κάθε εἶδους βασανιστήρια. Ἔαρπαξε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὸν Ἀπολλώνιο καὶ τὸν βασάνιζε, προξενώντας του πολλές σωματικὲς κακώσεις, ἐπειδὴ τὸν θεωροῦσε πλάνο. Καὶ ὁ Ἀπολλώνιος τοῦ εἶπε:

Θὰ εὐχόμεουν καὶ σύ, δικαστή μου, καὶ ὅλοι οἱ δικαστὲς νὰ μὲ ἀκολουθήσουν σ' αὐτὴ μου τὴν πλάνη.

Αὐτὸς τότε διέταξε νὰ τοὺς κάψουν καὶ τοὺς δύο μπροστὰ σὲ ὅλο τὸ πλῆθος. Ὄταν τὸν ἔβαλαν στὴ φωτιά, παρουσία τοῦ δικαστῆ, ἀπηύθυνε ὁ μακάριος Ἀπολλώνιος παράκληση πρὸς τὸν Θεό, ἐνῶ ἀκουγε ὅλος ὁ λαὸς καὶ ὁ δικαστὴς:

Μὴ παραδώσεις, Κύριε, στὰ θηρία ψυχές πού σὲ λατρεύουν, ἀλλὰ φανέρωσε μας τὸν ἑαυτό σου μὲ σημεῖο.

Ἀμέσως νεφέλη δροσερὴ καὶ φωτεινὴ ἦρθε καὶ κάλυψε τοὺς ἀνδρες, σβήνοντας τὴ φωτιά. Θαυμάζοντας ὁ λαὸς καὶ ὁ δικαστὴς, φώναζαν:

Ἔνας εἶναι ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν.

Κάποιος κακοῦργος ὅμως τὰ εἶπε αὐτὰ στὸν ἑπαρχο τῆς Ἀλεξάνδρειας, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ διάλεξε μερικοὺς βίαιους καὶ ἄγριους προτέκτορες καὶ ταξεῶτες⁶⁴, τοὺς ἔστειλε ἐκεῖ, μὲ ἐντολὴ νὰ τοὺς φέρουν

64. Προτέκτορες καὶ ταξεῶτες : βασιλικοὶ καὶ δικαστικοὶ ἀκόλουθοι· ὄργανα γενικὰ τάξεως.

τοὺς περὶ τὸν δικαστὴν καὶ Φιλήμονα. Ἦγετο οὖν σὺν αὐτοῖς ὁ Ἀπολλώνιος καὶ ἄλλοι τινὲς ὁμολογησάμενοι. Πορευομένων δὲ πάντων, κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπῆλθε χάρις ἐπ' αὐτόν, καὶ ἤρξατο διδάσκειν τοὺς στρατιώτας. Ὡς δὲ καὶ αὐτοὶ κατανυγέτες ἐπί-
 5 στευσαν τῷ Σωτῆρι, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ βῆμα δέσμιοι ἦσαν. Οὗς ἅπαντας ὁ ἑπαρχος θεασάμενος, ὡς εἶδεν ἀμεταθέτους τῆς πίστεως, τῷ θυθῶ τῆς θαλάσσης κελεύει παραδοθῆναι. Τοῦτο δὲ σύμβολον αὐτοῖς ἐγένετο τοῦ βαπτίσματος. Εὐρόντες δὲ αὐτοὺς οἱ οἰκειοὶ πρὸς τὰς ὄχθας ἐρριμμένους, πᾶσιν ὁμοῦ
 10 τέμενος κατεσκεύασαν, ἔνθα δυνάμεις πολλαί τε ἐπιτελοῦνται. Τοσαύτη γάρ τις χάρις γέγονε τοῦ ἀνδρός, ὥστε καὶ ὑπὲρ ὧν ἤρξατο εὐθύς εἰσακουσθῆναι, τοῦ Σωτῆρος αὐτόν οὕτω τιμήσαντος, ὃν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ μαρτυρίῳ εὐξάμενοι ἐθεασάμεθα ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μαρτυρήσασιν. Καὶ προσκυνήσαντες τῷ Θεῷ,
 15 ἦσπασάμεθα αὐτῶν τὰ σκηνώματα ἐν τῇ Θηβαΐδι.

ξη'.— Περὶ Ἀββά Διοσκόρου πρεσβυτέρου.

Ἄλλον δὲ πρεσβύτερον εἶδομεν ἐν Θηβαΐδι, Διόσκορον ὀνόματι, πατέρα μοναχῶν ἑκατόν, ὃς μέλλοντας αὐτοὺς προσελθεῖν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε πρὸς αὐτούς:

20 Ὅρατε μή τις ἐν φαντασίᾳ γυναικὸς γενόμενος ἐν νυκτί, τολμήσειε προσελθεῖν τοῖς ἀγίοις μυστηρίοις, μή τις ἐξ ὑμῶν φανταζόμενος ἐνυπνιασθῆ. Αἱ γὰρ ἄνευ τῶν φαντασιῶν γονόρροιαὶ αὐτομάτως γινόμεναι, οὐκ ἐκ προαιρέσεως ἐκάστου, ἀλλ' ἀβουλήτως γινόμεναί εἰσιν. Ἐκ φύσεως γὰρ προέρχονται, καὶ ἐκ περιουσίας ὕλης ἐκκρίνονται.
 25 Διὸ οὐδὲ ὑπεύθυνοί εἰσι τῇ ἁμαρτίᾳ. Αἱ δὲ φαντασίαι ἐκ προαιρέσεως ἔρχονται καὶ τῆς κακῆς γνώμης ἐστὶ τεκμήριον. Δεῖ οὖν τὸν μοναχὸν καὶ τῆς φύσεως ὑπερβαίνειν τὸν νόμον, καὶ μηδὲ εἷς τινα μικρὸν μολυσμὸν σαρκὸς εὐρεθῆναι, ἀλλὰ τήκειν τὴν σάρκα, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἐν αὐτῇ
 30 τῇ περισσεύειν τὴν ὕλην. Πειραῶσθε οὖν κενῶσαι τὴν ὕλην

δεμένους ὄλους τοὺς γύρω ἀπὸ τὸν δικαστὴ καὶ τὸν Φιλήμονα. Ὁδηγήθηκαν ἐκεῖ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Ἀπολλώνιος καὶ μερικοὶ ἄλλοι ποὺ ὁμολόγησαν τὴν πίστη τους. Ἐνῶ προχωροῦσαν ὄλοι, τοὺς ἐπισκέφθηκε ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ ἄρχισε νὰ διδάσκει τοὺς στρατιῶτες. Ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ συγκινήθηκαν καὶ πίστεψαν στὸν Σωτῆρα, ὁδηγήθηκαν ὄλοι δεμένοι στὸ βῆμα. Βλέποντάς τους ὄλους ἔτσι ὁ ἔπαρχος καὶ καταλαβαίνοντας ὅτι αὐτοὶ δὲν πείθονται, διέταξε νὰ τοὺς ρίξουν στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας, πράγμα ποὺ ἔγινε σύμβολο τοῦ βαπτίσματος τους. Οἱ συγγενεῖς τους τοὺς βρῆκαν ριγμένους στὶς ὄχθες τῆς θάλασσας καὶ ἔκαναν σ' ὄλους μνήμα, στὸ ὁποῖο γίνονται πολλὰ θαύματα. Τόσο μεγάλη δηλαδὴ ἦταν ἡ χάρη τοῦ ἀνδρα, ὥστε νὰ εἰσακουσθεῖ ἀμέσως καὶ γιὰ ὅσους προσευχήθηκε, τιμώντας τὸν ἔτσι ὁ Σωτῆρας. Τὸν εἶδαμε καὶ ἡμεῖς στὸ μαρτύριο μαζὶ μ' ὄλους ἐκείνους ποὺ μαρτύρησαν μαζὶ του. Καὶ ἀφοῦ προσκηνύσαμε τὸν Θεὸ, ἀσπασθήκαμε τὰ σκηνώματά τους στὴ Θηβαῖδα.

68.— ΓΙΑ Τὸν ἀβδᾶ Διόσκουρο τὸν πρεσβύτερο.

Εἶδαμε καὶ ἄλλον πρεσβύτερο στὴ Θηβαῖδα, μὲ τὸ ὄνομα Διόσκουρος, πατέρα ἑκατὸ μοναχῶν, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ προσέλθουν στὴ χάρη τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴ θεία κοινωνία, τοὺς ἔλεγε:

Προσέχετε, μήπως κάποιος φαντασθεῖ γυναῖκα τὸ βράδυ, καὶ τολμήσει νὰ πλησιάσει στὰ ἅγια μυστήρια, μήπως κάποιος ὄνειρευθεῖ γυναῖκα φέροντάς τὴν στὴ φαντασία του. Γιατὶ οἱ σπερματώσεις ποὺ γίνονται αὐτόματα χωρὶς φαντασία, δὲν γίνονται μὲ τὴν προαίρεση τοῦ καθενός, ἀλλὰ χωρὶς τὴ θέληση του, ἀφοῦ ἔχουν αἰτία τὴν ἴδια τὴ φύση καὶ ἐκρίνονται ἔξαιτίας τῆς ὑπεραφθονίας τοῦ ὑγροῦ. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν καταλογίζονται ὡς ἁμαρτία. Οἱ φαντασίες ὄμως δημιουργοῦνται μὲ τὴν θέληση καὶ εἶναι ἀπόδειξη τῆς κακῆς γνώμης. Πρέπει λοιπὸν ὁ μοναχὸς νὰ ξεπαρνᾶ καὶ τὸ νόμο τῆς φύσης καὶ νὰ μὴ βρεθεῖ νὰ φέρει οὔτε τὸν παραμικρὸ μολυσμὸ τῆς σάρκα, ἀλλὰ νὰ λειώνει τὴ σάρκα του καὶ νὰ μὴν τὴν ἀφήνει νὰ ἔχει περίσσειο ὑγρὸ πρὸς ρεῦση. Νὰ προσπαθεῖτε λοιπὸν νὰ μειώνετε τὴν ὑγρὴ αὐτὴ ὕλη μὲ κα-

τῇ τῆς νηστείας ἰκανῇ παρατάσει· εἰ δὲ μή, καὶ πρὸς τὰς
 ὀρέξεις ἡμᾶς ἐρεθίζει. Οὐ δεῖ δὲ τὸν μοναχὸν τῶν ὀρέξε-
 ων ὄλως ἐφάπτεσθαι· ἐπεὶ ἐν τίνι διοίσει τῶν κοσμικῶν,
 οὓς πολλάκις ὀρῶμεν καὶ τῶν τέρψεων ἀπεχομένους δι'
 5 ὑγείαν σώματος, ἢ δι' ἄλλας τινὰς οὐκ ἀλόγους αἰτίας;
 Πόσω δὴ οὖν μᾶλλον ἐπιμελητέον τῷ μοναχῷ τῆς ψυχῆς
 τὴν αἰτίαν καὶ ὑγείαν, καὶ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ πνεύματος;

ΞΘ'.— Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρία μοναχῶν.

Κατήχθημεν δὲ καὶ εἰς Νιτρίαν, ἔνθα πολλοὺς καὶ μεγάλους
 10 ἀναχωρητὰς ἐωράκαμεν, τοῦτο μὲν ἐγχωρίους, τοῦτο δὲ καὶ
 ξένους, ἀλλήλους ταῖς ἀρεταῖς ὑπερβάλλοντας, καὶ φιλονεικώτε-
 ρον πρὸς τὴν ἀσκησιν διακεμένους, πᾶσάν τε ἀρετὴν ἐνδεικνυ-
 μένους, καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀλλήλους ὑπερβάλλειν· καὶ οἱ μὲν αὐ-
 τῶν περὶ τὴν θεωρίαν, οἱ δὲ περὶ τὴν πρακτικὴν ἠσχολοῦντο·
 15 Ἰδόντες γὰρ ἡμᾶς τινες ἐξ αὐτῶν πόρρωθεν ἐρχομένους διὰ τῆς
 ἐρήμου, οἱ μὲν μετὰ ὕδατος ἡμῖν προὔπηντησαν, οἱ δὲ τοὺς πό-
 δας ἡμῶν ἐνιπτον, οἱ δὲ τὰ ἱμάτια ἔπλυνον, οἱ δὲ ἐπὶ τροφήν πα-
 ρεκάλουν· ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετῶν μάθησιν, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὴν θε-
 ωρίαν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ γνῶσιν, καὶ ὅπερ ἕκαστος αὐτῶν ἠδύ-
 20 νατο, τοῦτο ἔσπευδεν ἡμᾶς ὠφελεῖν.

Καὶ τί ἂν τις εἴποι πάσας αὐτῶν τὰς ἀρετάς, μηδὲν ἐπαξίως
 λέγειν δυνάμενος; Ἐρημον οὖν οἰκοῦσι τὸν τόπον, καὶ τὰ κελλία
 ἐκ διαστήματος ἔχουσιν, ὡς καὶ μὴ διαγνωρίζεσθαι πόρρωθεν
 ὑφ' ἑτέρου, μηδὲ ὄρασθαι ταχέως, μηδὲ φωνῆς ἐπακούειν, ἐκά-
 25 στου καθ' ἑαυτὸν καθειργμένου. Μόνον δὲ ἐν Σαββάτῳ καὶ Κυ-
 ριακῇ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνάγονται καὶ ἀλλήλους ἀπολαμβά-
 νουσιν. Πολλοὶ δὲ αὐτῶν πολλάκις καὶ τεταρταῖοι ἐν τοῖς κελλί-
 οῖς αὐτῶν εὐρίσκονται, ἐκ τοῦ μὴ ὄραν ἀλλήλους, πλὴν ἐν ταῖς
 συνάξεσι. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τριῶν σημείων καὶ τεσσάρων
 30 εἰς τὴν σύναξιν ἔρχονται, τοσοῦτον μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διεστή-

τὰ τὸ δυνατόν παρατεταμένη νηστεία, γιατί ἄλλιῶς μᾶς ἐρεθίζει καὶ τὶς ὀρέξεις. Ὁ μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ φθάνει καθόλου στὶς ὀρέξεις· γιατί ἔτσι σὲ τί θὰ διαφέρει ἀπὸ τοὺς κοσμικούς, τοὺς ὁποίους βλέπομε ν' ἀπέχουν πολλές φορές ἀπὸ τὶς ἀπολαύσεις γιὰ χάρη τῆς σωματικῆς ὑγείας, ἢ γιὰ κάποιες ἄλλες λογικὲς αἰτίες; Πόσο λοιπὸν περισσότερο πρέπει νὰ φροντίζει ὁ μοναχὸς τὴν αἰτία καὶ τὴν ὑγεία τῆς ψυχῆς, τοῦ νοῦ καὶ τοῦ πνεύματός του;

69.— Γιὰ τοὺς μοναχοὺς στὴ Νιτρία.

Κατεβήκαμε καὶ στὴ Νιτρία, ὅπου συναντήσαμε πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀναχωρητὲς, ἄλλους ντόπιους καὶ ἄλλους ξένους, νὰ ξεπερνοῦν στὶς ἀρετὲς ὁ ἓνας τὸν ἄλλο καὶ νὰ αὐξάνουν τὸ συναγωνισμό τοὺς ὡς πρὸς τὴν ἀσκήση τῆς ἀρετῆς, φανερώνοντας κάθε ἀρετὴ καὶ ξεπερνώντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο στὸν ἐνάρετο τρόπο ζωῆς. Καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἀσχολοῦνταν μὲ τὴ θεωρία, ἐνῶ ἄλλοι μὲ τὴν πρακτικὴ. Βλέποντάς μας λοιπὸν κάποιοι ἀπ' αὐτοὺς ἀπὸ μακριὰ νὰ πηγαίνομε μέσω τῆς ἐρήμου σ' αὐτούς, ἄλλοι μᾶς προὔπανθησαν βαστώντας νερό, ἄλλοι νίβανε τὰ πόδια μας, ἄλλοι ἐπλυναν τὰ ροῦχα μας, ἄλλοι μᾶς προσκαλοῦσαν γιὰ φαγητό, ἄλλοι στὴ μάθηση τῶν ἀρετῶν, καὶ ἄλλοι στὴ θεωρία καὶ τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ, καὶ γενικὰ ὅ,τι ὁ καθένας μποροῦσε, μ' αὐτὸ προσπαθοῦσε νὰ μᾶς ὠφελήσει.

Καὶ γιατί κανεὶς νὰ ἀναφέρει ὅλες τὶς ἀρετὲς αὐτῶν, ἀφοῦ δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ τίποτε ἐπάξια γι' αὐτές; Μένουν σὲ ἔρημο τόπο· τὰ κελλιά ἀπέχουν πολὺ μεταξύ τους, ὥστε νὰ μὴν ἀναγνωρίζει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο ἀπὸ μακριὰ, οὔτε νὰ τὸν βλέπει ἀμέσως, οὔτε τὴ φωνή του ν' ἀκούει, ἀφοῦ μένει ὁ καθένας μόνος του. Μόνο τὸ Σάββατο καὶ τὴν Κυριακὴ συγκεντρώνονται στὶς ἐκκλησίαις καὶ βλέπονται ἀναμεταξύ τους. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς μένουν πολλές φορές στὰ κελλιά τους καὶ γιὰ τέσσερις μέρες, καὶ ἔτσι δὲν βλέπονται, παρὰ μόνο στὶς συνάξεις. Μερικοὶ ἔρχονται στὴ σύναξη ἀπὸ ἀπόσταση τριῶν καὶ τεσσάρων μιλίων· τόσο μακριὰ μένουν ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο.

κασιν. Ἀγάπην δὲ τοσαύτην ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ περὶ τὴν λουπὴν ἀδελφότητα, ὡς πολλοῖς συμβουλεύειν αὐτοῖς συσσωθῆναι, ἕκαστον τὸ ἑαυτοῦ κελλίον σπεύδειν αὐτοῖς εἰς ἀνάπασιν δοῦναι.

5 ο'.— Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀμμωνίου καὶ τῶν σὺ αὐτῶ.

Εἶδομεν δὲ καὶ πατέρα τινὰ τῶν ἐκεῖ, Ἀμμώνιον ὀνόματι, ἐξαίρετα κέλλια ἔχοντα καὶ αὐλὴν καὶ φρέαρ καὶ τὰς λοιπὰς χρείας. Ἐλθόντος δὲ πρὸς αὐτόν τινος ἀδελφοῦ, σωθῆναι σπεύδοντος καὶ λέγοντος αὐτῶ ἐπινοεῖν αὐτῶ κελλίον πρὸς οἴκησιν, 10 ὃς ἐπὶ τούτῳ ἐξελθὼν, παρήγγειλεν αὐτῶ μὴ ἀναχωρεῖν αὐτόν ἐκ τῶν κελλίων, ἄχρις ἂν εὖρη αὐτῶ ἐπιτήδειον καταγώγιον καὶ καταλιπὼν αὐτῶ πάντα ὅσα εἶχε σὺν αὐτοῖς τοῖς κελλίοις, ἑαυτὸν εἰς μικρόν τι κελλίον μακρὰν ἐκεῖθεν ἀπέκλεισεν. Εἰ δὲ καὶ πλείονες ἦσαν οἱ συνερχόμενοι σωθῆναι θέλοντες, συνῆγε πᾶ- 15 σαν τὴν ἀδελφότητα· καὶ τοῦ μὲν πλίνθους ἐπιδιδόντος, τοῦ δὲ ὕδαρ, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὰ κελλία ἀπεπληροῦντο. Τοὺς δὲ μέλλοντας οἰκεῖν τὰ κελλία ἐκάλουν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν εἰς εὐωχίαν· καὶ ὡς ἔτι ἐκεῖνοι ηὐφραίνοντο, ἕκαστος ἐκ τοῦ οἰκείου κελλίου γεμίσας ἑαυτοῦ τὴν μηλωτὴν ἢ τὴν σφυρίδα ἄρτων, ἢ τῶν λουπῶν 20 ἐπιτηδείων, εἰς τὰ νέα κελλία ἐπέφερεν, ἵνα μηδενὶ φανερόν γένηται ἢ ἐκάστου καρποφορία. Ἐρχόμενοι δὲ εἰς ἑσπέραν οἱ μέλλοντες οἰκεῖν τὰ κελλία, ηὐρισκον ἐξαίφνης πάντα τὰ ἐπιτήδεια. Πολλοί τε αὐτῶν οὔτε [δὲ τῶν ἐκεῖσε πατέρων οὐκ] ἄρτον ἤσθιον, οὔτε ὀπώρας, ἀλλὰ πικρίδας μόνον. Τινὲς δὲ αὐτῶν οὐδὲ 25 ἐκάθευδον ὄλην τὴν νύκτα, ἀλλὰ καθήμενοι ἢ ἐστῶτες ἄχρι πρωτὶ ἑκαρτέρου προσευχόμενοι.

οα'.— Περὶ ἀβδᾶ Ἰσιδώρου.

Εἶδομεν καὶ κατὰ τὴν Θηβαῖδα μονὴν τινὰ Ἰσιδώρου τινὸς μεγάλῳ τείχει πλινθίων ὠχυρωμένην, χιλίους μοναχοὺς ἔνδον 30 ἔχουσαν. Εἶχε δὲ ἔνδον καὶ φρέατα καὶ παραδείσους, καὶ ὅσα

Τόση μεγάλη ἀγάπη ἔχουν μεταξύ τους καὶ πρὸς τοὺς ὑπόλοιπους ἀδελφούς, ὥστε συμβουλεύουν πολλοὺς νὰ σωθοῦν μαζί τους, καὶ ὁ καθένας δέχεται μὲ προθυμία νὰ δώσει τὸ κελλί του σ' αὐτοὺς γιὰ ἀνάπαυση.

70.— Για τὸν ἀββᾶ Ἄμμώνιο καὶ τοὺς μαζί μὲ αὐτόν.

Εἶδαμε καὶ κάποιον πατέρα ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ μὲ τὸ ὄνομα Ἄμμώνιος, πὺ εἶχε σπουδαῖα κελλιὰ, τὰ ὁποῖα εἶχαν καὶ αὐλή, καὶ πηγὰδι καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἀναγκαῖα. Ὅταν ἦρθε σ' αὐτόν κάποιος ἀδελφός, πὺ ἐπιθυμοῦσε νὰ σωθεῖ, καὶ τοῦ εἶπε νὰ τοῦ δώσει κελλί γιὰ νὰ μείνει, τοῦ παρήγγειλε νὰ μὴ φύγει ἀπὸ τὰ κελλιὰ μέχρι νὰ τοῦ βρεῖ κατάλληλο μέρος διαμονῆς· καὶ ἀφοῦ τοῦ ἄφησε ὅλα ὅσα εἶχε μαζί μὲ τὰ κελλιὰ, κλείσθηκε ὁ ἴδιος σὲ κάποιο μικρὸ κελλί μακριὰ ἀπὸ κεῖ. Ἄν ἦταν περισσότεροι ἐκεῖνοι πὺ ἔρχονταν νὰ σωθοῦν, συγκέντρωνε ὅλους τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἄλλος ἀπὸ αὐτοὺς ἔδινε πλιθιά, ἄλλος νερὸ, καὶ ἔτσι ἀναπληρώνονταν τὰ κελλιὰ σὲ μιὰ ἡμέρα. Ἐκείνους πὺ ἐπρόκειτο νὰ μείνουν στὰ κελλιὰ τοὺς καλοῦσαν στὴν ἐκκλησία σὲ συνεστίαση, καὶ κατὰ τὸν χρόνο πὺ ἐκεῖνοι ἀπολάμβαναν τὸ φαγητό, ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς γέμιζε ἀπὸ τὸ κελλί του τὴ μηλωτὴ ἢ τὸ καλάθι μὲ ψωμιὰ ἢ ἄλλα ἀναγκαῖα, καὶ τὰ πηγαιναν στὰ νέα κελλιὰ, γιὰ νὰ μὴ γίνεται γνωστὴ σὲ κανέναν ἢ καρποφορία τοῦ καθενός. Οἱ νέοι αὐτοὶ πὺ ἐπρόκειτο νὰ μείνουν στὰ κελλιὰ πηγαιναν τὸ βράδυ καὶ ἔβρισκαν ξαφνικὰ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ πατέρες δὲν ἔτρωγαν οὔτε ψωμί, οὔτε φροῦτα, ἀλλὰ μόνο πικρίδες. Μερικοὶ πάλι ἀπὸ αὐτοὺς δὲν κοιμοῦνταν καθόλου ὅλη τὴ νύχτα, ἀλλὰ συνέχιζαν μὲ καρτερία νὰ προσεύχονται καθιστοὶ ἢ ὄρθιοι μέχρι τὸ πρωί.

71.— Για τὸν ἀββᾶ Ἰσιδώρο.

Στὴ Θηβαῖδα εἶδαμε καὶ τὸ μοναστήρι κάποιου Ἰσιδώρου, πὺ ἦταν ὀχυρωμένο μὲ μεγάλο πλίνθινο τεῖχος καὶ εἶχε χίλιους μοναχοὺς. Εἶχε μέσα καὶ πηγὰδια καὶ κήπους καὶ ὅσα εἶναι ἀ-

ἔστιν ἀναγκαῖα, μηδενὸς ἔξω ποτὲ τῶν μοναχῶν ἐξιόντων. Ἀλλὰ πρεσβύτερος ἦν ὁ θυρωρός, μηδένα συγχωροῦν ἐξιέναι, μηδὲ εἰσιέναι ἄλλον, πλὴν εἴ που τις ἐβούλετο ἄχρι τελευτῆς ἐκεῖ παραμένειν μηδαμοῦ προερχόμενος, ὅς δὴ καὶ πρὸς τὸν πυλῶνα
5 εἰς μικρὸν καταγώγιον τοὺς ἐρχομένους ἐξένιζε, καὶ διδοὺς εὐλογίας, πρωὶ ἐν εἰρήνῃ προέπεμπε. Δύο δὲ ἐξ αὐτῶν πρεσβύτεροι μόνον τὰ ἔργα τῶν ἀδελφῶν διοικοῦντες ἐξίεσαν, καὶ τὰς ἀναγκαίας αὐτοῖς χρείας ἀπεκόμιζον. Ἔλεγε δὲ ἡμῖν ὁ τῷ πυλῶνι προσκαρτερῶν πρεσβύτερος:

10 Τοιούτους εἶναι τοὺς ἔνδον ἀγίους, ὡς δύνασθαι πάντας σημεῖα ἐπιτελεῖν, καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν προεμπεσεῖν εἰς νόσον πρὸ τῆς τελευτῆς, ἀλλ' ὅταν ἐκάστου ἢ μετάθεσις ἦρχετο, προμηνύων ἅπασι, κατακλιθεὶς ἐκοιμάτο.

οβ'. Περὶ Ἀμμωνᾶν.

15 Ἔστι καὶ ἄλλη ἔρημος ἐν Αἰγύπτῳ, παράλιος μὲν οὖσα, ἀλλὰ χαλεπωτάτη, ἐν ἧ πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἀναχωρηταὶ κατοικοῦσι, πλησίον ὑπάρχουσα τῆς Διορκῶ πόλεως. Εἶδομεν δὲ ἐκεῖ πρεσβύτερον πατέρα ἁγίον, καὶ λίαν μέγαν ταπεινόφρονα, καὶ ὀπτασίας συνεχεῖς ὁρῶντα, ὀνόματι Ἀμμωνᾶν. Οὗτος προσφέ-
20 ρων τῷ Θεῷ ἅπαξ τὰς λατρείας, ὁρᾷ ἄγγελον ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τοὺς προσερχομένους τῇ χάριτι ἀδελφούς σημειούμενον, καὶ γράφοντα αὐτῶν τὰ ὀνόματα ἐν διβλίῳ. Μὴ παραγενομένων δέ τινων ἐν συνάξει, εἶδε τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀπαλειφόμενα. Οἱ δὲ μετὰ δεκατρεῖς ἡμέρας ἐτελεύτησαν. Τοῦτον
25 πολλάκις οἱ δαίμονες βασανίσαντες τοσαύτη ἀσθενεῖα περιέβαλλον, ὡς μὴ δύνασθαι αὐτὸν στήναι ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, μηδὲ προσφέρειν. Ἄγγελος δὲ ἐλθὼν καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρός, ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸν παρακρήμα, καὶ ὑγιῆ τῷ θυσιαστηρίῳ παρέστησεν, οὗ τὰς βασάνους θεασάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἐξεπλάγη-
30 σαν.

ναγκαῖα, γιά νά μὴ βγαίνει κανένας ποτὲ μοναχὸς ἔξω. Ὁ θυρωρὸς ἦταν γέροντας καὶ δὲν ἐπέτρεπε σὲ κανέναν νά βγεῖ οὔτε νά μπεῖ κανεῖς, ἐκτὸς κι ἂν ἤθελε νά μείνει ἐκεῖ μέχρι τὸ θάνατό του χωρὶς νά πάει πουθενά. Αὐτὸς τοὺς ξένους τοὺς φιλοξενοῦσε σὲ ἓνα μικρὸ χῶρο δίπλα στὴν πύλη καὶ δίνοντάς τους εὐλογίες τὸ πρωί, τοὺς ξεπροβόδιζε. Δύο μόνο πρεσβύτεροι, ποὺ ρύθμιζαν ὅλες τὶς ἐργασίες καὶ ἀνάγκες τῶν ἀδελφῶν, ἔβγαιναν ἔξω ἀπὸ τὴ μονὴ καὶ ἔφεραν τὰ ἀναγκαῖα σ' αὐτούς. Μᾶς ἔλεγε ὁ γέροντας, θυρωρὸς τῆς μονῆς:

Τέτοιοι εἶναι οἱ μέσα ἅγιοι ἀδελφοί, ὥστε νά μπροῦν ὅλοι νά κάνουν θαύματα καὶ νά μὴν ἀρρωσταίνει κανένας πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του, ἀλλ' ὅταν ἔφτανε ἡ ὥρα τῆς μεταθέσεως τοῦ καθενὸς ἀπὸ τὴν ἐδῶ στὴν ἄλλη ζωὴ, ἀφοῦ τὸ ἔλεγε ἀπὸ πρὶν σὲ ὅλους, ξάπλωνε καὶ κοιμόταν (τὸν αἰώνιο ὕπνο).

72.— Γιά τὸν Ἀμμωνᾶ.

Ἐπάρχει στὴν Αἴγυπτο καὶ ἄλλη ἐρημος παραλιακὴ, ἀλλὰ πολὺ φοβερή, στὴν ὁποία μένουν πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἀναχωρητὲς, καὶ ποὺ βρίσκεται δίπλα στὴν πόλη τῆς Διολκοῦ. Ἐκεῖ γνωρίσαμε ἓναν ἅγιο καὶ ὑπερβολικὰ ταπεινόφρονα πρεσβύτερο, ποὺ ἔβλεπε συνέχεια ὀράματα, καὶ λεγόταν Ἀμμωνᾶς. Αὐτὸς προσφέροντας κάποτε θυσία στὸν Θεό, εἶδε ἓναν ἄγγελο νά κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ θυσιαστηρίου, ποὺ σημείωνε τοὺς ἀδελφούς ποὺ ἔρχονταν στὸ μυστήριον τῆς θείας χάριτος καὶ ἔγραφε τὰ ὀνόματά τους σὲ βιβλίον. Ἐπειδὴ κάποιοι ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς δὲν πῆγαν στὴ σὺναξη, εἶδε τὰ ὀνόματά τους νά σθίνονται. Αὐτοὶ μετὰ ἀπὸ δεκατρεῖς ἡμέρες πέθαναν. Αὐτὸν οἱ δαίμονες τὸν βασάνισαν πολλὰς φορές τόσο πολὺ καὶ τὸν κατέστησαν τόσο ἀδύναμο, ὥστε νά μὴν μπορεῖ νά σταθεῖ ὀρθὸς στὸ θυσιαστήριον, οὔτε νά τελεῖ τὴ θεία προσφορά. Πῆγε ὁμως ἄγγελος καὶ πιάνοντας τὸ χέρι του, τὸν ἐνδυνάμωσε ἀμέσως καὶ τὸν παρουσίασε ὑγιὴ στὸ θυσιαστήριον. Τὰ βάσανα αὐτοῦ τὰ εἶδαν πολλοὶ ἀδελφοὶ καὶ ἔμειναν κατάπληκτοι.

ογ'. Περὶ ἀδβᾶ Ἰωάννου.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἄλλον Ἰωάννην ἐν Διολκῶ πατέρα μοναστη-
 ρίων, καὶ αὐτὸν πολλὴν χάριν ἔχοντα, τό τε Ἀβραμιαῖον σχῆμα,
 καὶ τὸν πάγονα Ἀαζών, δυνάμεις τε καὶ ἰάσεις ἐπιτελέσαντα,
 5 καὶ πολλοὺς παραλυτικούς καὶ ποδαγροὺς θεραπεύσαντα.

οδ'. Περὶ ἀδβᾶ Πιτυρίωνος.

Εἶδομεν δὲ κατὰ τὴν Θηβαῖδα, ὄρος ὑψηλὸν τῷ ποταμῷ ἐπι-
 κείμενον, φοβερὸν ἄγαν καὶ κρημνῶδες, καὶ μοναχοὺς ἐκεῖ δι-
 οὔντας ἐν τοῖς σπηλαιόις. Πατὴρ δὲ ἦν τις αὐτῶν ὀνόματι Πιτυ-
 10 ρίων, εἷς τῶν μαθητῶν Ἀντωνίου γενόμενος, καὶ τρίτος τὸν τό-
 πον ἐκεῖνον διαδεξάμενος, ὃς πολλάκις καὶ ἄλλας δυνάμεις ἐπι-
 τελῶν, τὴν τῶν πνευμάτων ἔλασίαν ἐναργῶς ἐποιεῖτο. Διαδεξά-
 μενος γὰρ Ἀντώνιον καὶ τὸν τούτου μαθητὴν Ἀμμωνᾶν, εἰκό-
 τως καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν χαρισμάτων ὑπεδέξατο, ὃς πολ-
 15 λοὺς μὲν καὶ ἄλλους πρὸς ἡμᾶς ἐποιήσατο λόγους, οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ περὶ τῆς τῶν πνευμάτων διακρίσεως ἰσχυρῶς διεδέξατο δαί-
 μονας εἶναί τινας τοὺς τοῖς πάθεσιν ἀκολουθοῦντας καὶ τὰ πάθη
 ἡμῶν πολλάκις ἐπὶ τὸ κακὸν διατρέποντας.

Ὅστις οὖν, ὧ τέκνα, φησὶ πρὸς ἡμᾶς, βούλεται τοὺς δαί-
 20 μονας ἀπελαύνειν, πρότερον τὰ πάθη δουλώσῃ. Οὐ γὰρ
 ἂν πάθους τις περιγένηται, τούτου καὶ τὸν δαίμονα ἀπε-
 λαύνει, καὶ δεῖ κατὰ μικρὸν ὑμᾶς δουλώσαι τὰ πάθη, ἵνα
 τούτων τοὺς δαίμονας ἀπελάσῃτε. Ἐπεται δαίμων τῆ γα-
 στριμαργία. Ἐὰν οὖν τῆς γαστριμαργίας κρατήσῃτε, ἀ-
 25 πελαύνετε ταύτης τὸν δαίμονα.

Ἦσθιε δὲ ὁ ἀνὴρ τῆς ἑβδομάδος δεύτερον, ἐν τε τῇ Κυριακῇ,
 καὶ τῇ Πέμπτῃ, ζωμὸν ἀλεύρου, μηδενὸς ἑτέρου μεταλαμβάνειν
 δυνάμενος, διὰ τὸ τὴν ἕξιν αὐτοῦ οὕτω τετυπωκέναι.

οε'. Περὶ ἀδβᾶ Εὐλόγιου πρεσβυτέρου.

30 Εἶδομεν δὲ καὶ ἄλλον πρεσβύτερον, Εὐλόγιον ὀνόματι, ὃς ἐν

73.— Για τὸν ἀβδᾶ Ἰωάννη.

Στὴ Διολκὸ συναντήσαμε καὶ ἄλλον Ἰωάννη, ἡγούμενο μοναστηριῶν, ποὺ εἶχε κι αὐτὸς πολλὴ χάρη, μὲ μορφὴ ἀβραμαϊαία καὶ πηγούνι τοῦ Ἀαρῶν, ποὺ ἔκανε θαύματα καὶ θεραπείες, καὶ θεράπευσε πολλοὺς παράλυτους καὶ πάσχοντες ἀπὸ ποδάγρα.

74.— Για τὸν ἀβδᾶ Πιτυρίωνα.

Κοντὰ στὴ Θηβαΐδα γνωρίσαμε ἓνα ψηλὸ ὄρος κοντὰ στὸ ποτάμι, πέρα πολὺ φοβερὸ καὶ ἀπόκρημνο, ὅπου ζοῦσαν μοναχοὶ μέσα στὶς σπηλιές. Γέροντας αὐτῶν ἦταν κάποιος πατέρας μὲ τὸ ὄνομα Πιτυρίων, ἓνας ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Ἀντωνίου, καὶ ποὺ διαδέχθηκε τὴν περιοχὴ ἐκείνη σὰν τρίτος στὴ σειρά, ὁ ὁποῖος πολλὰ φορὲς ἔκανε καὶ ἄλλα θαύματα, κυρίως ὅμως ἔδιωχνε μὲ τρόπο περίλαμπρο τὰ κακὰ πνεύματα. Ἐπειδὴ δηλαδὴ διαδέχθηκε τὸν Ἀντώνιο καὶ τὸν μαθητὴ αὐτοῦ Ἀμμωνᾶ, πολὺ εὐλόγα κληρονόμησε καὶ τὰ χαρίσματα ἐκείνων. Αὐτὸς μᾶς εἶπε καὶ πολλὰ ἄλλα, ἀλλὰ κυρίως ὅτι ἔλαβε σὲ μεγάλο βαθμὸ τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι κάποιοι δαίμονες ποὺ ἀκολουθοῦν ἐκείνους ποὺ εἶναι κυριευμένοι ἀπὸ πάθη, καὶ οἱ ὁποῖοι πολλὰ φορὲς στρέφουν τὰ πάθη μας στὸ κακὸ. Μᾶς εἶπε λοιπόν:

“Ὅποιος, παιδιὰ μου, θέλει νὰ διώξει τοὺς δαίμονες, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑποδουλώσει τὰ πάθη. Ὅποιο πάθος μπορέσει νὰ νικῆσει κανεῖς, αὐτοῦ καὶ τὸν δαίμονα διώχνει. Πρέπει λοιπόν νὰ νικήσετε σιγὰ-σιγὰ τὰ πάθη, γιὰ νὰ διώξετε καὶ τοὺς δαίμονές τους. Ὁ δαίμονας ἀκολουθεῖ τὴν πολυφαγία. Ἄν λοιπόν νικήσετε τὴν πολυφαγία, διώχνετε τὸν δαίμονα αὐτῆς.

Ὁ γέροντας αὐτὸς ἔτρωγε δύο φορὲς τὴν ἑβδομάδα, Κυριακὴ καὶ Πέμπτη, ψωμὶ ἀπὸ ἀλεύρι, καὶ τίποτε ἄλλο δὲν μποροῦσε νὰ φάγει, γιὰτι ἔτσι εἶχε συνηθίσει.

75.— Για τὸν ἀβδᾶ Εὐλόγιο, τὸν πρεσβύτερο.

Γνωρίσαμε κι ἄλλον πρεσβύτερο, μὲ τὸ ὄνομα Εὐλόγιος, ὁ ὁ-

τῷ προσφέρειν τῷ Θεῷ τὰ δῶρα, τοσαύτην χάριν ἐλάμβανε γνώσεως, ὡς ἐκάστου τῶν προσερχομένων μοναχῶν τὰς γνώμας εἰδέναι. Οὗτος ἰδὼν πολλάκις μέλλοντας μοναχοὺς τινὰς προσιέναι τῷ θυσιαστηρίῳ, ἐπισχῶν αὐτούς, ἔλεγε:

5 Πῶς κατατολμᾶτε τοῖς ἀγίοις προσελθεῖν μυστηρίοις, πονηρὰς τὰς διανοίας ἔχοντες; Καὶ σὺ μὲν ἐλογίσω ταύτη τὴν ἀπρεπῆ τῆς πορνείας ἐνθύμησιν. Ὁ δὲ ἕτερος, φησὶν, ἐλογίσατο ἐν τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ οὐδὲν διαφέρειν κἂν ἁμαρτωλὸν κἂν δίκαιον προσελθεῖν τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι. Ὁ
10 δὲ ἄλλος διεκρίθη πρὸς τὸ δῶρον. Ἔρα ἀγιάσει με προσελθόντα; Ὑποχωρήσατε οὖν μικρὸν τῶν ἀγίων μυστηρίων, καὶ μετανοήσατε ἐκ ψυχῆς, ἵνα ἄφεσις ὑμῖν γένηται τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἄξιοι γένησθε τῆς τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας. Ἐὰν δὲ μὴ πρῶτον τὰς ἐνθυμήσεις καθάρητε, οὐ μὴ
15 δυνήσεσθε προσελθεῖν τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ.

οζ. Περὶ ἀβδᾶ Σεραπίωνος τοῦ πρεσβυτέρου.

Εἶδομεν δὲν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἀρσενοῖτου πρεσβύτερόν τινα, ὀνόματι Σεραπίωνα, πατέρα πολλῶν μοναστηρίων, καὶ ἡγούμενον πολλῆς ἀδελφότητος, ὡς μιᾶς μυριάδος ὄντων τὸν
20 ἀριθμὸν, πολλήν τε διὰ τῆς ἀδελφότητος ἐκτελοῦντα οἰκονομίαν, πάντων ὁμοῦ ἐν καιρῷ θερισμοῦ συγκομιζόντων τοὺς ἑαυτῶν καρπούς πρὸς αὐτόν, οὓς ἐπὶ μισθῷ θέρους ἐκομίζοντο ἕκαστος ἐνιαυσιαίας σίτου ἀρτάδας δεκαδύο, ὡς τεσσαράκοντα τοὺς παρ' ἡμῖν μοδίους λεγομένους, καὶ ταῦτα εἰς διακονίαν
25 πτωχῶν δι' ἑαυτοῦ χορηγοῦντα, ὡς μηδένα πένεσθαι λοιπὸν ἐν τῇ περιχώρῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς εἰς Ἀλεξάνδρειαν πτωχοῖς διαπέμπεσθαι. Οὐ μὴν οὐδὲ οἱ προρρηθέντες πατέρες κατὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἠμέλησάν ποτε ταύτης τῆς διοικήσεως, ἀλλ' ἐκ τῶν καμάτων τῆς ἀδελφότητος μεστὰ πλοῖα σίτου καὶ ἀμφιάσεως εἰς
30 Ἀλεξάνδρειαν τοῖς πτωχοῖς ἀποστέλλουσι, διὰ τὸ σπανίους εἶναι παρ' αὐτοῖς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας.

οζ. Περὶ Ποσειδωνίου.

Τὰ κατὰ Ποσειδώνιον τὸν Θηβαῖον ἄνδρα δοκμώτατον καὶ

ποῖος, προσφέροντας τὰ δῶρα στὸν Θεό, ἔλαβε τόση μεγάλη χάρη γνώσεως, ὥστε νὰ γνωρίζει τις σκέψεις κάθε μοναχοῦ πού πήγαινε ἐκεῖ. Αὐτός, βλέποντας πολλές φορές μοναχοὺς νὰ πλησιάζουν στὸ θυσιαστήριο, τοὺς σταματοῦσε καὶ τοὺς ἔλεγε:

Πῶς τολμᾶτε νὰ πλησιάζετε στὰ μυστήρια, ἐνῶ ἔχετε πονηρὲς σκέψεις; Σὺ εἶχες αὐτὴ τὴν ἀπρεπὴ πορνικὴ φαντασία. Ὁ ἄλλος σκέφθηκε μέσα στὸ μυαλὸ του, ὅτι δὲν διαφέρει καθόλου τὸ νὰ πλησιάσει τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ εἴτε ἁμαρτωλὸς εἴτε δίκαιος. Καὶ ὁ ἄλλος ἀμφέβαλε γιὰ τὸ δῶρο τῆς θείας εὐχαριστίας, λέγοντας: Ἐπειθὲ θὰ μὲ ἀγιάσει λαμβάνοντάς το; Ἀπομακρυνθεῖτε λοιπὸν λίγο ἀπὸ τὰ ἅγια μυστήρια, μετανοεῖστε μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ σας, γιὰ νὰ λάβετε συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν σας καὶ νὰ γίνετε ἄξιοι τῆς κοινωνίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν δὲν καθαρίσετε πρῶτα τοὺς λογισμοὺς σας, δὲν θὰ μπορέσετε νὰ προσέλθετε στὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ.

76.— Γιά τὸν Σεραπίωνα τὸν πρεσβύτερο.

Στὰ μέρη τοῦ Ἀρσενοῖτη συναντήσαμε κάποιον πρεσβύτερο, μὲ τὸ ὄνομα Σεραπίων, γέροντα πολλῶν μοναστηριῶν καὶ ἡγούμενο μεγάλης ἀδελφότητος, πού ἀριθμοῦσε δέκα χιλιάδες περίπου ἀδελφούς. Αὐτὸς ἔδειχνε μεγάλη φροντίδα γιὰ τὴν ἀδελφότητα· στὸν καιρὸ τοῦ θερισμοῦ ὅλοι τοῦ ἔφερναν τοὺς καρπούς τους, καὶ μάλιστα τοὺς ἔφερναν μὲ τιμὴ καλοκαιριοῦ, δώδεκα ὀρτάβους κατ' ἔτος ὁ καθένας, δηλαδὴ σαράντα δικά μας μόδια· καὶ αὐτὰ χορηγοῦνταν στοὺς φτωχοὺς, ὥστε νὰ μὴν πεινᾶ κανεὶς στὰ περὶχωρα, ἀλλὰ καὶ νὰ στέλνει καὶ στοὺς φτωχοὺς τῆς Ἀλεξάνδρειας. Καὶ δέβαια καὶ οἱ προηγούμενοι πατέρες σὲ ὅλη τὴν Αἴγυπτο ὅχι μόνο δὲν ἀδιαφόρησαν ποτὲ γι αὐτὴ τὴ διακονία, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ἀδελφῶν πλοῖα γεμάτα μὲ σιτάρι καὶ ροῦχα στέλνονταν στοὺς φτωχοὺς τῆς Ἀλεξάνδρειας, ἐπειδὴ σπάνια ὑπῆρχαν δίπλα τους ἄνθρωποι πού εἶχαν ἀνάγκη.

77.— Γιά τὸν Ποσειδώνιο.

Τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Ποσειδώνιο τὸν Θηβαῖο, ἄνδρα πάρα πολὺ

καρτερικώτατον, πολλὰ μὲν καὶ ἀδιήγητα, πῶς τε ἦν προῶς, καὶ ὅπως ἀσκητικώτατος, καὶ πόσῃν τινὰ ἐν ἑαυτῷ εἶχε τὴν ἀκακίαν, οὐκ οἶδα εἰ συντετύχηκά τινι πώποτε. Συνέζησα γὰρ ἐγὼ τούτῳ ἐπὶ ἔτος ἓν ἐν Βηθλεὲμ, ὅπηνίκα ἐκαθέζετο ἐπέκεινα τοῦ
5 Ποιμενίου, καὶ πολλὰς τούτου κατείδον ἀρετάς, ἐν οἷς μοι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν αὐτὸς διηγεῖτο, ὅτιπερ:

Εἰς τὸν Πορφυρίτην τόπον οἰκῆσας ἔτος ἓν, ἀνθρώπῳ οὐ συντετύχηκα ἐν ὄλῳ τῷ ἔτει, οὐχ ὁμιλίας ἀκήκοα, οὐκ ἄρτου ἠψάμην, ἀλλ' ἢ βραχέσι φοινικίοις διεγινόμεν, καὶ
10 εἶ που βοτάνας ἠϋρον ἀγρίας, ἐν οἷς ποτε ἐκλιπόντων μου τῶν βρωμάτων, ἐξῆλθον τοῦ σπηλαίου ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκουμένην. Καὶ περιπατήσας διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, μόλις ἀπέσχον τοῦ σπηλαίου μίλια δύο. Περιβλεψάμενος δὲ ὁρῶ ἰππέα, στρατιώτου ἔχοντα σχῆμα, τιαροφόρου κράνος
15 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα. Καὶ προσδοκῆσας αὐτὸν εἶναι στρατιώτην, ὤρμησα πάλιν ἕως τοῦ σπηλαίου. Καὶ εἰσελθὼν, εὔρον κάρταλλον σταφυλῶν καὶ συκῶν νεοτμήτων, ἃ λαβὼν καὶ περιχαρῆς γενόμενος, εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐνοίκησα ἐπὶ μῆνας δύο, ἔχων τὰ βρώματα ἐκεῖνα
20 παραμύθημα.

Τοῦτο δὲ πεποίηκε θαῦμα ἐν Βηθλεὲμ ὁ θαυμάσιος Ποσειδώνιος. Γυνή τις ἐγκύμων εἶχε πνεῦμα ἀκάθαρτον, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μέλλειν τίπτειν αὐτὴν ἐδυστόκει, τοῦ πνεύματος αὐτὴν συντριβοντος. Δαμονιζομένης οὖν τῆς γυναικός, ὁ ἀνὴρ ταύτης ἐπέ-
25 στη καὶ παρεκάλει τὸν ἅγιον Ποσειδώνιον τοῦ παραγενέσθαι. Εἰσελθόντων οὖν ἡμῶν ἅμα εὔξασθαι, στὰς καὶ προσευξάμενος, μετὰ δευτέραν γονυκλισίαν ἐξέβαλε τὸ πνεῦμα. Τότε ἀναστὰς λέγει ἡμῖν:

Εὔξασθε, παρακαλῶ, ἄρτι. Ὡς γὰρ ἐλαίνεται τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, σημεῖον ἡμῖν ἔχει τι ὑπάρξει, ἵνα πληροφορηθῶμεν, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει
30

Καὶ εὐθὺς ἐξερχόμενος ὁ δαίμων ἀπὸ θεμελίων ὄλον τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς ἔβαλε κάτω. Ἦν δὲ τοῦτο τὸ γύναιον ἐξαετίαν μὴ λαλήσαν. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὸν δαίμονα, ἔτεκε τὸ γύναιον, καὶ ἐ-
35 λάλησε.

δοκιμασμένο στην άσκηση και με μεγάλη καρτερία, πολλά βέβαια είναι αδιήγητα, τό πόσο όμως πράος ήταν και πόσο άσκητικότερος και πόσο απουσίαζε από αυτόν ή κακία, δεν ξέρω αν συνάντησα κάποιον τέτοιο άλλοτε. Γιατί έζησα μαζί του για ένα χρόνο στη Βηθλεέμ, όταν έμενε μακριά από τον Ποιμένιο. Και είδα πολλές αρετές αυτού, μεταξύ των οποίων μου διηγήθηκε μιὰ μέρα:

“Εμεινα στον Πορφυρίτη ένα χρόνο, χωρίς να συναντήσω κανέναν άνθρωπο όλο τό χρόνο, ούτε άκουσα φωνές, ούτε άγγιξα ψωμί, αλλά περνούσα ή με λίγους χουρμάδες, και αν έβρισκα πουθενά άγρια βότανα. “Όταν κάποτε μου τελείωσαν οι τροφές, βγήκα από τη σπηλιά να πάω στον κόσμο. Αφού περπάτησα όλη τη μέρα, μόλις πού βρέθηκα σε απόσταση δύο μιλίων από τη σπηλιά. Κοιτάζοντας γύρω μου, είδα κάποιον με σχήμα στρατιώτη, πάνω σε άλογο με κράνος στο κεφάλι σαν τιάρα, και νομίζοντας ότι ήταν στρατιώτης, έτρεξα πάλι πίσω στη σπηλιά. Μπαίνοντας μέσα βρήκα ένα καλάθι με σταφύλια και σύκα πού μόλις είχαν κοπεϊ. Τα πήρα και γεμάτος από χαρά μπήκα στη σπηλιά, και παρέμενα έτσι σ' αυτή δύο μήνες, έχοντας παρηγοριά εκείνες τις τροφές.

Αυτό τό θαύμα επίσης έκανε στη Βηθλεέμ ο θαυμαστός Ποσειδώνιος. Μια γυναίκα έγκυος είχε ακάθαρτο πνεύμα και ενώ επρόκειτο να γεννήσει, δεν μπορούσε, γιατί τη βασάνιζε τό πνεύμα. Ένώ λοιπόν ή γυναίκα δαιμονιζόταν, πήγε ο άνδρας της και παρακαλούσε τον άγιο Ποσειδώνιο να πάει στο σπίτι του. Μπαίνοντας τότε για να προσευχηθούμε και οι δύο μαζί, στάθηκε αυτός, προσευχήθηκε, και μετά τη δεύτερη γονυκλισία έβγαλε τό πνεύμα από μέσα της. Σηκώθηκε τότε και μάς είπε:

Παρακαλώ, προσευχηθείτε τώρα. Γιατί, καθώς διώχνεται τό πνεύμα τό ακάθαρτο, θα μάς δείξει με κάποιο σημείο ότι υπάρχει, για να βεβαιωθούμε ότι πράγματι υπάρχει.

Και άμέσως τότε βγαίνοντας τό δαιμόνιο, έρριξε κάτω όλον τον τοίχο της αύλης από τα θεμέλιά του. Αυτή ή γυναίκα επί έξι χρόνια δεν είχε μιλήσει. Αφού βγήκε τό δαιμόνιο, γέννησε ή γυναίκα και μίλησε.

ση'. Περί Ἱερωνύμου.

Τούτου τοῦ ἀνδρός, λέγω δὴ Ποσειδωνίου τοῦ ἀοιδίμου, καὶ προφητείαν ἔγνω ἔγώ. Ἱερώνυμος γάρ τις πρεσβύτερος ᾧκει εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ἀρετῇ λόγων ῥωμαϊκῶν πολλῇ
 5 κεκοσμημένος καὶ ἱκανῇ εὐφυΐᾳ. Τοσαύτην δὲ ἔσχε βασκανίαν, ὡς ὑπὸ ταύτης καλύπτεσθαι τῶν λόγων τὴν ἀρετὴν. Συγχρονί-
 σας οὖν τούτῳ ὁ ἅγιος Ποσειδώνιος ἡμέρας πλείους, λέγει μοι πρὸς τὸ οὕτως

οθ'. Περί Παύλης.

10 Ὅτι ἡ μὲν ἐλευθέρα Παῦλα, ἡ φροντίζουσα αὐτοῦ, προτε-
 λευτήσῃ, ἀπαλλαγείσα αὐτοῦ τῆς βασκανίας, ὡς οἶμαι. Χάριν
 δὲ τούτου τοῦ ἀνδρός οὐ μὴ ἅγιος ἀνὴρ εἰς τοὺς τόπους οἰκήσῃ,
 ἀλλὰ φθάσῃ αὐτοῦ ὁ φθόνος καὶ μέχρι τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ. Ἐν
 οἷς καὶ συνέβη τὸ πρᾶγμα.

15 π'. Περί Ὄξυπερεντίου.

Καὶ γὰρ καὶ Ὄξυπερέντιον τὸν μακάριον ἤλασεν οὗτος ἔν-
 θεν τὸν Ἰταλόν.

πα'. Περί Πέτρου.

Καὶ Πέτρον ἄλλον τινὰ Αἰγύπτιον.

20 πδ'. Περί Συμεῶνος.

Καὶ Συμεῶνα, θαυμασίους ἀνδρας, οὓς τέως ἐγὼ ἐπεσημη-
 νάμην. Οὗτός μοι διηγεῖτο, ὁ ἐγκρατικώτατος τῆς ἀρετῆς ἀσκη-
 τῆς Ποσειδώνιος, ὡς:

* Ἄρτου πείραν μὴ ἔχων ἀπὸ τεσσαρακοστοῦ ἔτους, μήτε μὴν
 25 μνησικακήσας τινὰς ἕως ἡμέρας ἡμισείας ταῦτα

78.— Για τὸν Ἱερώνυμο.

Ἔμαθα καὶ μιᾶ προφητεία αὐτοῦ τοῦ γέροντα, δηληδὴ τοῦ ἀείμνηστου Ποσειδώνιου. Κάποιος Ἱερώνυμος πρεσβύτερος κατοικοῦσε σὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη, στολισμένος μὲ ρητορικὴ ἱκανότητα σὲ ρωμαικοὺς λόγους καὶ πολλὴ εὐφυΐα. Ὅμως εἶχε τέτοιο φθόνον, ὥστε ἀπὸ αὐτὸν νὰ καλύπτεται ἡ ἱκανότητά του στοὺς λόγους. Ἀφοῦ ἔμεινε μαζὶ μὲ αὐτὸν ὁ ἅγιος Ποσειδώνιος γιὰ ἀρκετὲς ἡμέρες, μοῦ λέγει στὸ αὐτί.

79.— Για τὴν Παύλα.

Ἡ Παύλα ποὺ τὸν φροντίζει, θὰ πεθάνει καὶ θ' ἀπαλλαγεῖ, ὅπως νομίζω, ἀπὸ τὸ φθόνον. Γιὰ χάρις αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου δὲν θὰ κατοικήσει ἅγιος ἄνδρας στὴν περιοχὴ αὐτὴ, ἀλλὰ ὁ φθόνος του θὰ φτάσει μέχρι καὶ τὸν ἀδελφό του. Πράγμα ποὺ βέβαια καὶ συνέβηκε.

80.— Για τὸν Ὁξυπερέντιο.

Καὶ πράγματι αὐτὸς ἔδιωξε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὸν μακάριο Ὁξυπερέντιο τὸν Ἰταλό.

81.— Για τὸν Πέτρο.

Ἐπίσης καὶ κάποιον ἄλλον Πέτρο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

82.— Για τὸν Συμεών.

Καὶ τὸν Συμεώνα, θαυμάσιους ὅλους ἄνδρες, ποὺ τοὺς ἐπισήμανα ὅλους ἐγὼ πρὶν. Μοῦ διηγόταν ὁ τόσο πολὺ ἐγκρατὴς αὐτὸς ἀσκητὴς τῆς ἀρετῆς Ποσειδώνιος.

Γιὰ σαράντα χρόνια αὐτὸς δὲν ἄγγιξε ψωμί, οὔτε καὶ κρατήσε μνησικακία γιὰ κάποιον περισσότερο ἀπὸ μισὴ μέρα.

Ταῦτα τὰ ἄθλα καὶ τὰ σημεῖα τοῦ γενναίου τοῦ Χριστοῦ ἀθλητοῦ Ποσειδωνίου, ἃ προμηθεῖα τῆς πασῶν τῶν δυνάμεων μείζονος εἰργάσατο ταῦτα, καὶ ἐν τούτοις τὸ αἰοίδιμον τοῦ μακαρίου πέρας τοῦ βίου.

5

πγ'. Περί Σεραπίωνος.

Σεραπίων τις ὀνόματι γέγονεν, τῷ γένει Αἰγύπτιος, ἐπίκλητος Σινδόνιος (παρεκτός γὰρ σινδονίου οὐδέ ποτε οὐδὲν ἄλλο περιεβάλετο), ὃς πολλὴν ἐξήσκησεν ἀκτημοσύνην, διὸ καὶ Ἄ-
 10 παθῆς ἐπελέγετο. Εὐγράμματος δὲ ὢν, ἀπεστήθιζε πάσας τὰς θείας Γραφάς, ὃς ἀπὸ πολλῆς ἀκτημοσύνης καὶ μελέτης θείων Λογίων τοῦ Πνεύματος οὐδὲ ἠρεμῆσαι ἴσχυσεν ἐν κελλίῳ, ἵν' ἐν ὕλῃ μὴ περισπᾶται, ἀλλ' ἀποστολικὸν ἠδέως μετῆει βίον. Περι-
 15 ερχόμενος τὴν οἰκουμένην, τὴν τῆς ἄκρας ἀκτημοσύνης κατώρ-
 θωσεν ἀρετὴν, ὡς παντελῆ ἀπάθειαν τοῦτον κεκτῆσθαι. Ταύτης γὰρ ἐγεγόνει καὶ τῆς ἕξεως. Διαφοραὶ γὰρ εἰσιν ἕξεων, οὐκ οὐσιῶν. Διηγοῦντο δὲ οἱ πατέρες, ὅτι, λαβὼν τινα συμπαίκτην ἀσκητήν, πέπρακεν ἑαυτὸν ἐν τινὶ πόλει μίμοις, Ἕλλησιν οὖσιν, εἴκοσι νομισμάτων. Καὶ σφραγισάμενος τὰ νομίσματα, ἐφύλαττε
 20 παρ' ἑαυτῷ. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ παρέμεινε, μέχρις οὗ καὶ Χριστιανούς αὐτοὺς ποιήσῃ, καὶ τοῦ θεάτρου αὐτοὺς ἀποστήσῃ, παρεκτός ἄρτου καὶ ὕδατος μηδενὸς ἄλλου λαμβάνων, μηδὲ ἠσυχάζων τῷ στόματι ἀπὸ μελέτης θείων Γραφῶν. Οὕτω δὲ τούτοις ὁ μακάριος παραμείνας τῷ μακροῦ χρόνῳ, πρῶτον κατένυξε τὸν
 25 μῆμον, εἶτα τὴν μιμάδα, εἶτα τὸν σύμπαντα οἶκον αὐτῶν. Ἐλέγετο δὲ ἐν ὅσῳ ἠγνόουν αὐτὸν ἀμφοτέρων νίπτειν τοὺς πόδας. Ἐκάτεροι οὖν βαπτισθέντες ἀπέστησαν καὶ τοῦ θεατροῦ λαιπόν, καὶ ἐπὶ τὸν σεμνὸν καὶ θεοφιλῆ ἐλάσαντες βίον σφόδρα ἠδούντο τὸν ἄνδρα, καὶ λέγουσιν αὐτῷ:

30 Δεῦρο, ἀδελφέ, ἐλευθερώσομέν σε λαιπόν, ἐπειδὴ ἀπὸ αἰσχροῦς ἡμᾶς δουλείας αὐτὸς ἠλευθέρωσας
 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ μέγας Σεραπίων:

Αὐτὰ εἶναι τὰ κατορθώματα καὶ τὰ θαύματα τοῦ γενναίου αὐτοῦ ἀθλητῆ τοῦ Χριστοῦ Ποσειδώνιου, πού τὰ ἔκανε μὲ τὴ βοήθεια τῆς μεγαλύτερης ἀπὸ ὅλες τὶς δυνάμεις. Καὶ μέσα σ' αὐτὰ καὶ τὸ αἰμίμηστο τέλος τῆς ζωῆς τοῦ μακαρίου.

83.— Γιά τὸν Σεραπίωνα.

Ἐπῆρξε καὶ ἓνας ἄλλος μὲ τὸ ὄνομα Σεραπίων, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, πού τὸν ἔλεγαν Σινδόνιο (γιατὶ ἐκτὸς ἀπὸ σενδόνι δὲν φόρεσε ποτὲ τίποτε ἄλλο), ὁ ὁποῖος ἀσκήθηκε πολὺ στὴν ἀκτημοσύνη, γι' αὐτὸ καὶ ὀνομαζόταν καὶ Ἀπαθής. Γνωρίζοντας γράμματα, ἀποστήθιζε ὅλες τὶς θεῖες Γραφές, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἀκτημοσύνη καὶ τὴ μελέτη τῶν θείων λόγων τοῦ Πνεύματος δὲν μπόρεσε νὰ ἡρεμήσει σὲ κελλί, γιὰ νὰ μὴ περισπᾶται σὲ ὑλικά πράγματα, ἀλλὰ ζοῦσε μὲ αὐχαρίστηση ἀποστολικὴ ζωὴ. Περιερχόμενος τὸν κόσμον, κατόρθωσε τὴν ἀρετὴ τῆς ἄκρας ἀκτημοσύνης, ὥστε νὰ ἀποκτήσει τέλεια ἀπάθεια, γιατί αὐτὴν εἶχε κάμει συνήθεια τῆς ζωῆς του. Καθόσον ὑπάρχουν διαφορὲς συνηθειῶν καὶ ὄχι οὐσιῶν. Διηγοῦνται οἱ πατέρες ὅτι, παίρνοντας μαζί του καὶ ἓναν ἄλλο ἀσκητὴ, πουλήθηκε γιὰ δοῦλος γιὰ εἴκοσι νομίσματα σὲ εἰδωλολάτρες ἡθοποιούς, καὶ ἀφοῦ σφράγισε τὰ νομίσματα, τὰ κράτησε. Ἐμεινε μαζί τους τόσο χρόνο, μέχρι νὰ τοὺς κάνει Χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ θέατρο, χωρὶς νὰ τρώγει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ ψωμὶ καὶ νερό, καὶ χωρὶς νὰ σταματᾷ τὸ στόμα του ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν θείων Γραφῶν. Ἐτσι, μένοντας ὁ μακάριος σ' αὐτοὺς γιὰ πολὺ χρόνο, πρῶτα ἦρθε σὲ κατάνυξη ὁ ἡθοποιός, μετὰ ἡ ἡθοποιὸς γυναίκα του, καὶ τέλος ὅλο τὸ σπίτι τους. Ἐλεγαν ὅτι, ὅσο δὲν ἤξεραν ποιὸς ἦταν, ἔπλενε τὰ πόδια καὶ τῶν δύο. Ἀφοῦ βαπτίσθηκαν καὶ οἱ δύο τους, σταμάτησαν τὸ θέατρο, καὶ ἀφοῦ ἐπέστρεψαν στὴ σεμνὴ καὶ θεοσεβὴ ζωὴ, σέβονταν ὑπερβολικὰ τὸν ἄνδρα καὶ τοῦ εἶπαν:

Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀδελφέ, νὰ σὲ ἐλευθερώσωμε, γιατί καὶ σὺ μᾶς ἐλευθέρωσες ἀπὸ τὴν αἰσχροὴ δουλεία.

Τότε τοὺς λέγει ὁ μέγας Σεραπίων:

Ἐπειδὴ ἐνήργησεν ὁ Θεός μου καὶ ὑμεῖς συνηργήσατε, καὶ ἐσώθη δι' ἐμοῦ ἡ ψυχὴ ὑμῶν, λοιπὸν εἶπω ὑμῖν ἅπαν τὸ μυστήριον τοῦ δράματος.

Ἐγὼ κατοικτειρήσας τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐν πολλῇ πλάνῃ
 5 διάγουσαν, ἐλεύθερος ὢν ἀσκητῆς, τῷ γένει Αἰγύπτιος,
 χάριν τοῦ σωθῆναι ὑμᾶς, πέπρακα ἐμαυτόν, ἵνα ὑμεῖς ἐ-
 λευθερωθῆτε ἀπὸ μεγάλων ἁμαρτιῶν. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο
 πεποίηκεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἐμῆς ταπεινώσεως, χαίρω. Λά-
 βετε οὖν ὑμῶν τὸ χρυσίον, ἵνα καὶ ἄλλοις ἀπελθὼν βοη-
 10 θήσω.

Οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτόν, δεόμενοι καὶ διαβεβαιούμενοι, ὅτι:
 Ὡς πατέρα σε ἔξομεν τοῦ λοιποῦ καὶ δεσπότην τῶν ἡμε-
 τέρων ψυχῶν, μόνον μεῖνον μεθ' ἡμῶν.

Οὐκ ἰσχύσαντες δὲ αὐτόν πείσαι, λέγουσιν αὐτῷ:

15 Δός σὺ τὸ χρυσίον πτωχοῖς, ἐπεὶ ἀρραβὼν ἡμῖν ἐγένετο
 σωτηρίας.

Λέγει αὐτοῖς:

Δότε τοῦτο ὑμεῖς ὑμέτερον γὰρ ἐστίν· ἐγὼ γὰρ ἀλλότρια
 χρήματα οὐ χαρίζομαι πένησιν.

20 Ἐπὶ τούτοις παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες:

Κἂν διὰ ἐνιαυτοῦ ἡμᾶς ὄρα.

Οὗτος ὁ ὄσιος δοῦλος Χριστοῦ ταῖς συνεχέσιν ἀποδημίαις
 κατήντησέ ποτε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διατρίψας τρεῖς ἡμέ-
 ρας ἐν Ἀθήναις, οὐκ ἠξιώθη παρά τινος ἄρτου, οὐδὲ κέρμα ἐ-
 25 βάσταξεν. Οὐδὲ γὰρ εἶχεν ὁ ἄβιος οὗτος οὐ πῆραν, οὐ μηλωτὴν,
 οὐ ῥάβδον, οὐδ' ὄλωσ τι τῶν τοιούτων, ἢ μόνον τὸ σινδόνιον, ὃ
 περιεβέβλητο. Τετάρτης οὖν ἐπιλαμβανομένης τούτῳ ἡμέρας,
 σφόδρα ἐπείνασε, μηδενὸς ἐν ταύταις γευσάμενος. Δεινὴ γὰρ
 ἐστὶν ἀκούσιος νηστεία, σύμμαχον ἔχουσα τὴν ἀπιστίαν. Καὶ
 30 στὰς ἐπὶ τινος γεωλόφου τῆς πόλεως, ἔνθα οἱ ἐν τέλει τῶν ἐκεῖ ἦ-
 σαν συναθροιζόμενοι, ἤρξατο κράζειν καὶ ἀποδύρεσθαι λίαν
 μετὰ κρότου χειρῶν, λέγων:

* Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθεῖτε.

Ἐπειδὴ βοήθησε ὁ Θεός μου καὶ βοηθήσατε καὶ σεῖς νὰ σωθεῖ ἡ ψυχὴ σας μὲ μέσο ἐμένα, θὰ σᾶς πῶ ὅλο τὸ μυστικὸ τοῦ δράματος.

Ἐπειδὴ λυπήθηκα τὴν ψυχὴ σας ποῦ βρισκόταν σὲ μεγάλη πλάνη, ἐνῶ ἤμουνα ἐλεύθερος ἄσκητῆς καὶ Αἰγύπτιος στὴν καταγωγὴ, γιὰ χάρη τῆς σωτηρίας σας πούλησα τὸν ἑαυτό μου, γιὰ νὰ ἐλευθερωθεῖτε ἀπὸ τὶς μεγάλες ἁμαρτίες. Χαίρομαι λοιπὸν ἐπειδὴ τὸ ἔκανε αὐτὸ ὁ Θεὸς μὲ τὴ δική μου ταπείνωση. Πάρτε τώρα τὰ λεφτά σας, γιὰ νὰ πάω νὰ βοηθήσω καὶ ἄλλους.

Αὐτοὶ ὅμως τὸν παρακαλοῦσαν ἱκετεύοντάς τον καὶ τὸν διαβεβαίωναν:

Στὸ ἔξης θὰ σὲ ἔχομε σὸν πατέρα καὶ κύριο τῶν ψυχῶν μας, μόνο μείνε μαζί μας.

Ἐπειδὴ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν πείσουν, τοῦ λέγουν:

Δῶσε τὰ λεφτά στοὺς φτωχοὺς, γιὰτὶ ὑπῆρξαν ἡ ἐγγύηση τῆς σωτηρίας μας.

Τοὺς λέγει αὐτός:

Δῶστε τα ἐσεῖς· γιὰτὶ δικά σας εἶναι· καὶ ἐγὼ δὲν χαρίζω σὲ φτωχοὺς ξένα χρήματα.

Ἐξαιτίας αὐτοῦ τὸν παρακαλοῦσαν, λέγοντας:

Τουλάχιστον νὰ μᾶς βλέπεις κάθε χρόνο.

Αὐτὸς ὁ ὄσιος δοῦλος τοῦ Χριστοῦ μὲ τὶς συνεχεῖς μετατοπίσεις ἔφτασε κάποτε καὶ στὴν Ἑλλάδα, καὶ μένοντας τρεῖς μέρες στὴν Ἀθήνα, δὲν τοῦ ἔδωσε κανένας ψωμί, οὔτε καὶ χρήματα εἶχε. Γιὰτὶ αὐτὸς ὁ δυστυχῆς δὲν εἶχε οὔτε σάκκο, οὔτε μηλωτὴ, οὔτε ραβδί, οὔτε τίποτε παρόμοιο, παρὰ μόνο τὸ σεντόνι ποῦ φοροῦσε. Ὄταν ξημέρωσε ἡ τέταρτη ἡμέρα πείνασε πολὺ, ἐπειδὴ δὲν γεύθηκε τίποτε αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Γιὰτὶ εἶναι φοβερὴ ἡ ἀκούσια νηστεία, ὅταν ἔχει σύμμαχο τὴν ἀπιστία. Στάθηκε τότε σὲ κάποιον χαμηλὸ λόφο τῆς πόλεως, ὅπου συνήθιζαν νὰ συγκεντρώνονται οἱ ἄρχοντες, καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει δυνατὰ, ξεσπώντας σὲ μεγάλους θρήνους καὶ χτυπώντας τὰ χέρια καὶ λέγοντας:

Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθεῖτε.

Συνδρομόντες δὲ πάντες ὑφ' ὃν τριδωνοφόροι τε καὶ θυροφόροι, λέγουσιν αὐτῶ:

Τί ἔχεις, ἄνθρωπε; ἢ πόθεν εἶ; ἢ τί πάσχεις;

Λέγει αὐτοῖς:

5 Ἐγὼ μὲν εἶμι τῷ γένει Αἰγύπτιος, μοναχὸς δὲ τῇ πολιτείᾳ.
Ἀφ' οὗ δὲ τῆς σαρκικῆς μου πατρίδος ἀπέστην, τρισὶ δανεισταῖς περιέπεσα· καὶ οἱ μὲν δύο ὁμοῦ ἀπηλλάγησαν, πληρωθέντος τοῦ χρέους, οὐκ ἔχοντες ὃ ἐγκαλέσωσί με.
10 Ὁ δὲ τρίτος μου οὐκ ἀπαλλάττεται, καὶ οὐχ ἔχω ὅθεν τοῦτον πληροφορηῆσαιμι.

Φιλοπραγμονοῦντες δὲ ἐκεῖνοι τοὺς δανειστάς, ἵνα αὐτοὺς πληροφορήσωσιν, ἠρώτων αὐτόν, λέγοντες:

Ποῦ εἶσι καὶ τίνες οἱ διοχλοῦντές σε; Δεῖξον ἡμῖν αὐτούς, ἵνα σοι βοηθήσωμεν.

15 Τότε λέγει αὐτοῖς:

Ὁμολογῶ μοι ἐκ νεότητος φιλαργυρία καὶ πορνεία καὶ γαστριμαργία· τῶν οὖν δύο ἀπηλλάγην, φιλαργυρίας καὶ πορνείας. Οὔτε γὰρ χρυσὸν ἔχω, οὔτε ἄλλο τι κέκτημαι οὐ τροφῆς ἀπολαύω, τῆς τροφίμου ταύτης τῆς νόσου· διὸ
20 οὐκέτι με ὀχλοῦσιν. Γαστριμαργίας δὲ ἀπαλλαγῆναι οὐ δύναμαι. Τετάρτην γὰρ ἡμέραν ἔχω σήμερον μὴ φαγών, καὶ παραμένει μοι ὡς αὐστηρὸς δανειστής ἢ γαστήρ, ἄγχουσα καὶ ἀπαιτοῦσα τὸ σύνηθες χρέος, ὅπερ εἰάν μὴ ἀποδῶ, ζῆσαι οὐ συγχωρεῖ μοι.

25 Τότε τινὲς τῶν φιλοσόφων ἐνόμισαν σκηνην εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὅμως διδόασιν αὐτῶ νόμισμα ἓν. Ὁ δὲ τοῦτο δεξάμενος ἔθηκεν ἐν ἄρτοπωλείῳ, καὶ λαβὼν ἓνα ἄρτον ἀνεχώρησε παραχρῆμα ὀδεύσας τῆς πόλεως, καὶ μηκέτι εἰς αὐτὴν ὑποστρέψας. Τότε ἔγνωσαν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι ἀληθῶς ἐνάρετον βίον κέκτηται ὁ
30 ἄνθρωπος οὗτος. Καὶ δεδωκότες ἐκεῖνοι τοῦ ἄρτου τὸ τμήμα, ἔλαβον τὸ νόμισμα.

Ἐλθὼν οὖν ὁ μακάριος ἐκεῖθεν εἰς τοὺς περὶ Λακεδαίμονα τόπους, ἤκουσέ τινα τῶν πρώτων τῆς πόλεως Μανιχαῖον εἶναι τῷ δόγματι, ὅμα παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐνάρετον ἄνδρα τὰ ἄλλα.

Ἄμέσως ἔτρεξαν ὅλοι ἐκεῖνοι μὲ τούς μακρεῖς μανδύες καὶ τὶς χλαμύδες καὶ τοῦ λέγουν:

Τί ἔχεις ἀνθρώπε; Ἄπὸ ποῦ εἶσαι καὶ τί ἔπαθες;

Τοὺς λέγει:

Εἶμαι Αἰγύπτιος στήν καταγωγή, μοναχὸς ὡς πρὸς τὸν τρόπο ζωῆς. Ἄπὸ τότε πού ἔφυγα ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, ἔπεσα σὲ τρεῖς δανειστὲς ἀπὸ τούς δύο ἀπαλλάχθηκα συγχρόνως, ἄφοῦ τοὺς πλήρωσα τὸ χρέος καὶ δὲν μποροῦν νὰ μὲ κατηγορήσουν. Ἄπὸ τὸν τρίτο δὲν μπορῶ νὰ ἀπαλλαγῶ καὶ δὲν ἔχω ἀπὸ ποῦ νὰ τοῦ δώσω διαβεβαιώσεις.

Ἐκεῖνοι ζητώντας νὰ μάθουν τοὺς δανειστὲς γιὰ νὰ τοὺς ξεχρεώσουν, τὸν ρώτησαν:

Ποιοὶ εἶναι καὶ ποῦ εἶναι αὐτοὶ πού σὲ ἐνοχλοῦν; Δεῖξε τους σὲ μᾶς, γιὰ νὰ σὲ βοηθήσομε.

Τότε τοὺς λέγει:

Μὲ ἐνόησαν ἀπὸ τὰ νειάτα μου ἡ φιλαργυρία, ἡ πορνεία καὶ ἡ γαστριμαργία ἀπὸ τὰ δύο λοιπόν, δηλαδὴ τὴ φιλαργυρία καὶ τὴν πορνεία, ἀπαλλάχθηκα. Γιατὶ οὔτε χρήματα ἔχω, οὔτε τίποτε ἄλλο. Δὲν ζῶ μὲ ἀπολαύσεις, πού τρέφουν αὐτὴ τὴν ἀρρώστια, γι' αὐτὸ καὶ δὲν μὲ ἐνοχλοῦν. Δὲν μπορῶ ὅμως νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὴ γαστριμαργία. Γιατὶ ἔχω τέταρτη μέρα πού δὲν ἔφαγα καὶ ἡ κοιλιὰ μου παραμένει σὰν αὐστηρὸς δικαστής, ἐνοχλώντας με καὶ ζητώντας τὸ συνηθισμένο χρέος, πού, ἂν δὲν τὸ δώσω, δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ ζήσω.

Τότε μερικοὶ ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους ὑποπτεύθηκαν ὅτι παίξει θέατρο καὶ τοῦ ἔδωσαν ἓνα νόμισμα. Ἄφοῦ τὸ πῆρε, τὸ ἔδωσε σὲ ἓνα ἄρτοπωλεῖο, καὶ παίρνοντας ἓνα ψωμί, ἔφυγε ἀμέσως ἀπὸ τὴν πόλη πεζὸς καὶ δὲν γύρισε ποτὲ σ' αὐτήν. Τότε κατάλαβαν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς ἦταν πραγματικὰ ἐνάρετος. Ἐδωσαν τότε στὸν ἄρτοπώλη τὴν τιμὴ τοῦ ψωμοῦ, καὶ πῆραν τὸ νόμισμα.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασε ὁ μακάριος ἀπὸ ἐκεῖ στὰ μέρη τῆς Σπάρτης, ἀκουσε ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς προύχοντες τῆς πόλεως, ἐνῶ ἦταν ἐνάρετος κατὰ τὰ ἄλλα, ἦταν Μανιχαῖος στήν πίστη μαζί

Οὗτος ὁ ἄριστος τῶν μοναχῶν τούτῳ πάλιν πέπρακεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ πρῶτον δρᾶμα, καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀποστήσας αὐτὸν τῆς αἰρέσεως, καὶ τὴν τούτου ἐλευθέραν ἅμα πάση τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, προσήγαγε τούτους τῇ Ἐκκλησίᾳ. Οἵτινες τοῦτον ἠγά-
5 πησαν οὐκέτι ὡς οἰκέτην, ἀλλ' ὑπὲρ γνήσιον ἀδελφὸν καὶ πατέρα, ἔχοντες αὐτὸν ἐν μεγάλῃ τιμῇ, καὶ δοξάζοντες μετ' αὐτοῦ τὸν Θεόν.

Μετ' ὀλίγον πάλιν χρόνον παρακαλέσας πολλὰ τούτους, καὶ ἀναχωρήσας ὁ πνευματικὸς ἀδάμας Σεραπίων, ἔβαλεν ἑαυτὸν
10 εἰς πλοῖον, ἀπεμπολήσας καὶ τούτοις ὁμοίως τοῖς δεσπόταις τὸ τίμημα, μηδ' ὅλως τι ἐπικομιζόμενος, ὡς ὀφείλων ἐπὶ τὴν Ρώμην πλεῦσαι. Οἱ οὖν ναυτικοὶ τοῦτον ἰδόντες ὑπενόουν αὐτὸν ἔχειν δαπάνας καὶ ἐν τῷ πλοίῳ εἰσηνηνοχένοι, ἧ καὶ ἐν χρυσῷ κεκτῆ-
σθαι πολλὰ ἀναλώματα τοῦτον. Διὸ καὶ ἀπεριέργως αὐτὸν ὑπε-
15 δέξαντο, ἄλλος ἄλλον νομίσας εἰληφέναι αὐτοῦ τὰ σκεύη. Ἐν τῷ οὖν ἀποπλεῦσαι αὐτοὺς καὶ γενέσθαι ὡς ἀπὸ σταδίων πεντακο-
σίων τῆς Ἀλεξανδρείας, λοιπὸν ἤρξαντο οἱ ἐπιβάται περὶ δυ-
σμάς ἡλίου ἐσθίειν ἕκαστος, τῶν ναυτικῶν προφαγόντων. Ἰδόν-
τες δὲ αὐτὸν ὅτι οὐκ ἤσθιε τὴν πρώτην ἡμέραν, προσεδόκησαν
20 ἀηδίαν τινὰ ἐκ τοῦ πλοῦς αὐτῷ προσγεγενῆσθαι ὁμοίως καὶ τὴν δευτέραν, καὶ πάλιν τὴν τρίτην, εἶτα καὶ τὴν τετάρτην. Τῇ οὖν πέμπτῃ ἡμέρᾳ πάντων ἐσθιόντων, βλέπουσι πάλιν τοῦτον καθε-
ζόμενον ἡσυχῇ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ:

Διὰ τί οὐκ ἐσθίεις, ἄνθρωπε;

25 Λέγει αὐτοῖς:

Ὅτι οὐκ ἔχω.

Ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ ναυτικοί, περιειργάζοντο ἀλλήλους, τίς αὐτοῦ ἄρα ἔλαβεν ἐν τῷ πλοίῳ τὰ ἀναλώματα. Ὡς δὲ εὗρον ὅτι οὐδεὶς (οὐδὲ γὰρ εἶχέ τι), ἤρξαντο αὐτοῦ διαμάχεσθαι λέγοντες:

30 Σὺ πῶς εἰσηλθες ἐνθάδε ἄνευ ἀναλωμάτων; Τοσοῦτον δὲ πλοῦν πόθεν ἔχεις οἰκονομηθῆναι, καὶ ἄλλως ἡμῖν τὸ ναῦλον πόθεν ἔχεις πληρῶσαι;

Ὁ δὲ μακρόθυμος λέγει αὐτοῖς:

Ἐγὼ προᾶγμα οὐκ ἔχω. Ἀπενέγκατέ με καὶ ῥίψατε ὅπου
35 με εὔρετε.

μ' ὄλη τὴν οἰκογένειά του. Ὁ ἄριστος αὐτὸς μοναχός, ὅπως τὴν πρώτη φορά, πουλήθηκε καὶ πάλι σ' αὐτόν, καὶ μέσα σὲ δύο χρόνια τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν αἵρεση καὶ μαζί μ' αὐτόν καὶ ὄλη τὴν οἰκογένειά του, καὶ τοὺς ὀδήγησε στὴν Ἐκκλησία. Αὐτοὶ τὸν ἀγάπησαν ὄχι πιά σὰν δοῦλο, ἀλλὰ περισσότερο καὶ ἀπὸ γνήσιο ἀδελφὸ καὶ πατέρα, τιμώντας τον πάρα πολὺ καὶ δοξάζοντας μαζί του τὸν Θεό.

Μετὰ ἀπὸ λίγο χρόνο, ἀφοῦ τοὺς εὐχαρίστησε πολὺ, αὐτὸ τὸ πνευματικὸ διαμάντι ὁ Σεραπίων, ἀναχώρησε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ μπαίνοντας σὲ πλοῖο, ἀφήνοντας ὅμοια καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς κυρίους του τὸ τίμημα, χωρὶς νὰ φέρει τίποτε ἄλλο, ὅπως ὀφείλε, ἀπέπλευσε γιὰ τὴ Ρώμη. Οἱ ναυτικοὶ βλέποντάς τον σκέφθηκαν ὅτι ἔχει χρήματα ἢ ὅτι ἔχει σὲ χρυσᾶφι ὄλα τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὰ ἔξοδά του, καὶ τὸν ἔβαλαν μέσα στὸ πλοῖο. Γι' αὐτὸ τὸν δέχθηκαν χωρὶς περιέργεια, πιστεύοντας ὁ καθένας ὅτι ἄλλος πῆρε τὶς ἀποσκευές του. Ὅταν λοιπὸν ἀπέπλευσαν καὶ βρέθηκαν πεντακόσια στάδια ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ἄρχισαν τότε οἱ ἐπιβάτες κατὰ τὴ δύση τοῦ ἡλίου νὰ τρώγει ὁ καθένας, ἀφοῦ πρῶτα ἔφαγαν οἱ ναυτικοί. Βλέποντας ὅτι δὲν τρώγει τὴν πρώτη ἡμέρα, νόμισαν ὅτι τοῦ δημιουργήθηκε κάποια ἀηδία ἀπὸ τὸ πλοῖο ὅμοια καὶ τὴ δεύτερη, ἐπίσης καὶ τὴν τρίτη καὶ τὴν τέταρτη. Τὴν πέμπτη λοιπὸν μέρα, ἐνῶ ὄλοι ἔτρωγαν, τὸν βλέπουν πάλι αὐτόν νὰ κάθεται κάπου ἤσυχα, καὶ τοῦ λέγουν:

Γιατί, ἄνθρωπε, δὲν τρώς;

Κι αὐτὸς τοὺς εἶπε:

Γιατὶ δὲν ἔχω.

Μόλις τὸ ἄκουσαν αὐτὸ οἱ ναυτικοί, κοιτοῦσαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ποιὸς ἄραγε πῆρε τὰ ναῦλα γιὰ τὸ πλοῖο. Ὅταν διαπίστωσαν ὅτι κανένας (οὔτε βέβαια καὶ εἶχε τίποτε), ἄρχισαν νὰ λογομαχοῦν, λέγοντας:

Πῶς μπῆκες ἐδῶ χωρὶς χρήματα; Πῶς θὰ τὰ βολέψεις σὲ τόσο μεγάλο ταξίδι, καὶ πῶς θὰ μᾶς πληρώσεις τὰ ναῦλα;

Αὐτὸς ὁ μακρόθυμος τοὺς λέγει:

Χρήματα δὲν ἔχω. Πηγαίνετε με καὶ ρίξτε με ἐκεῖ πού με βρήκατε.

Οἱ δὲ ναυτικοὶ τούτῳ λέγουσι:

Χολᾶς τί ποτε; Οὔτε εἰ ἑκατὸν ἐδίδως χρύσινα, τοῦτο ἐ-
ποιοῦμεν ἠδέως, τοσαύτης ἡμῖν διὰ τοῦ Θεοῦ οὔσης
εὐπλοΐας. Ἐχώμεθα οὖν τοῦ σκοποῦ, τὰ προκείμενα ἡμῖν
5 ἔξανύοντες.

Οὕτως οὖν ἦν ἐν τῷ πλοίῳ ἀμέρμιος, καὶ οἱ ναυτικοὶ εὐρέθη-
σαν ἕως Ρώμης τρέφοντες. Εἰσελθὼν οὖν ὁ ἀθλητῆς τοῦ Χρι-
στοῦ ἐν Ρώμῃ περιειργάζετο ἐν αὐτῇ, τίς ἄρα ἐστὶν ἄριστος τῶν
ἀσκητῶν μέγας, ἢ καὶ ἀσκήτρια ἐν τῇ πόλει.

10

πδ'.— Περὶ Δομνίνου.

Ἐν οἷς Δομνίνῳ τινὶ γενναίῳ ἐν τῇ ἀσκήσει ἀνδρὶ, μαθητῇ
᾽Ωριγένους περιέτυχε, μεγάλη ἀσκήσει πεπονημένῳ, περὶ οὗ
φήμη διέτρεχε πολλὰ θαύματα πεποιηκέναι, οὗ ἢ κλίνη καὶ μετὰ
τὸν θάνατον τούτου ἐλέγετο νόσους ἰᾶσθαι.

15

πέ'.— Περὶ τῆς ἐν Ρώμῃ παρθένου.

Περιτυχὼν οὖν αὐτῷ, καὶ οἰκοδομηθεὶς παρ' αὐτοῦ (ἀνὴρ
γὰρ ἦν τετορνευμένος ἐν τε ἡθελίᾳ καὶ γνώσει, καὶ λόγῳ καὶ δία)
ἐρωτῶν τε μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τίς ἄρα εἶη ἐκεῖ ἄλλος ἀσκητῆς ἢ
ἀσκήτρια, ἔγνω παρ' αὐτοῦ περὶ ἡσυχασούσης τινὸς παρθένου,
20 ὡς εἶη αὐτῇ εἰκοστὸν πέμπτον ἄγουσα ἔτος ἐγκατακεκλεισμένη
ἐν κέλλῃ μηδέποτε μηδενὶ συντυγχάνουσα. Μαθὼν οὖν αὐτῆς ὁ
ἀοίδιμος οὗτος τὸν οἶκον, ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ λέγει τῇ ὑπηρε-
τουμένη αὐτῇ γραῖδι:

Εἰπὼν τῇ παρθένῳ, ὅτι μονάζων τις ἀναγκαίως σοι θέλει
25 συντυχεῖν.

Δεδώκει δὲ αὐτῷ ἀπόκρισιν ἢ γραῦς, ὅτι:

Ἐκ πολλῶν ἐτῶν οὐδενὶ συντετύχηκεν.

Λέγει αὐτῇ:

Εἰπὼν αὐτῇ, ὅτι ἵνα σοι συντύχω· ὁ Θεὸς γὰρ με ἀπέστει-
30 λε πρὸς σέ.

Οἱ ναυτικοὶ τοῦ λέγουν:

Μᾶς ἔξοργίζεις κιόλας; Ἀκόμα καὶ δέκα χρυσὰ ἂν ἔδινες, δὲν θὰ τὸ κάναμε αὐτὸ μὲ εὐχαρίστηση, ἀφοῦ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἔχομε τόσο καλὸ ταξίδι. Θὰ φθάσομε λοιπὸν στὸν προορισμὸ μας, συνεχίζοντας τὴν πορεία μας.

Ἔτσι λοιπὸν ἔμεινε ἀμέριμος στὸ πλοῖο καὶ τὸν ἔτρεφαν οἱ ναυτικοὶ μέχρι τὴ Ρώμη. Ὅταν ἔφθασε ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ στὴ Ρώμη, ζητοῦσε νὰ μάθει, ποῖος ἦταν ἄραγε ὁ καλύτερος ἀσκητὴς ἢ ἀσκήτρια στὴν πόλη.

84.— Γιὰ τὸν Δομνίνο.

Μεταξὺ αὐτῶν συνάντησε καὶ κάποιον Δομνίνο, σπουδαῖο ἄνδρα στὴν ἀσκησιμὴ, μαθητὴ τοῦ Ὠριγένη, ποῦ εἶχε ὑποβληθεῖ σὲ μεγάλους κόπους ἀσκήσεως. Γι' αὐτὸν κυκλοφοροῦσε φήμη, ὅτι εἶχε κάνει πολλὰ θαύματα. Τὸ κρεβάτι αὐτοῦ ἔλεγαν ὅτι θεράπευε ἀρρώστιες καὶ μετὰ τὸ θάνατό του.

85.— Γιὰ τὴν παρθένο στὴ Ρώμη.

Ἀφοῦ τὸν συνάντησε λοιπὸν αὐτὸν καὶ ὠφελήθηκε (γιατὶ ἦταν ἄνδρας καλλιεργημένος στὸν χαρακτήρα καὶ στὴ γνώση, στὰ λόγια καὶ τὴ ζωὴ), τὸν ρώτησε νὰ μάθει ποῖος ἄλλος ἀσκητὴς ἢ ἀσκήτρια ὑπῆρχε ἐκεῖ, καὶ ἔμαθε ἀπὸ αὐτὸν γιὰ κάποια ἡσυχάστρια παρθένο, ποῦ ἦταν κλεισμένη ἐπὶ εἴκοσι πέντε χρόνια σ' ἓνα κελλί καὶ δὲν συνάντησε ποτὲ κανέναν. Μαθαίνοντας αὐτὸς ὁ αἰμίμηστος ποῦ ἦταν τὸ σπίτι της, πῆγε ἐκεῖ καὶ λέγει στὴ γριὰ ποῦ τὴν ὑπηρετοῦσε:

Πές στὴν παρθένο, εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲ συναντήσῃ κάποιος μοναχός.

Τοῦ ἀπαντᾷ ἡ γριὰ:

Ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια δὲν συνάντησε κανέναν.

Τῆς λέγει:

Πές της, ὅτι πρέπει νὰ τὴ συναντήσω. Γιατὶ ὁ Θεὸς μ' ἔστειλε σ' αὐτή.

Ἡ δὲ οὐδὲ οὕτως ἠνέσχετο. Παραμείνας δὲ τρεῖς ἡμέρας τῇ εὐτονίᾳ, ὕστερον αὐτῇ συνέντευχεν, καὶ ἰδὼν αὐτήν, λέγει:

Τί καθέξῃ ἐνταῦθα;

Ἀποκρίνεται αὐτῷ ἐκείνη λέγουσα:

5 Οὐ καθέξομαι, ἀλλὰ ὀδεύω:

Λέγει αὐτῇ ἐκεῖνος:

Ποῦ ὀδεύεις;

Λέγει αὐτῷ ἡ παρθένος:

Πρὸς τὸν Θεόν μου.

10 Λέγει αὐτῇ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ:

Ζῆς ἢ ἀπέθανες;

Λέγει αὐτῷ ἐκείνη:

Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν μου, ὅτι ἀπέθανον τῷ κόσμῳ. Ζῶν γὰρ τῇ σαρκὶ οὐ μὴ ὀδεύσῃ πρὸς τὸν Θεόν.

15 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ μακάριος Σεραπίων, λέγει αὐτῇ:

Οὐκοῦν, ἵνα με πληροφορήσῃς, ὅτι ἀπέθανες τῷ κόσμῳ, ποιήσον ὃ ἐγὼ ποιῶ.

Λέγει αὐτῷ ἐκείνη:

Δυνατά μοι μόνον ἐπίταξον, καὶ ποιῶ.

20 Ἀπεκρίνατο αὐτῇ ἐκεῖνος:

Νεκρῷ δυνατά ἐστι πάντα τῷ κατὰ σέ, παρεκτός τοῦ ἀσεβῆσαι.

Εἶτα λέγει αὐτῇ:

Κάτελθε καὶ πρόελθε.

25 Ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἐκείνη:

Εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος ἔχω μηδέποτε προελθοῦσα, καὶ ἵνα τί σήμερον προέλθω;

Λέγει αὐτῇ ἐκεῖνος:

30 Οὐαί, οὐκ εἶπες, ὅτι ἐγὼ τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀπέθανον; δῆλον πάντως ὅτι καὶ σοὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν. Εἰ οὖν τοῦτό ἐστιν, νεκρὸς οὐδενὸς ἐπαισιθάνεται. Ταυτόν σοι οὖν ἐστι καὶ προελθεῖν καὶ μὴ προελθεῖν.

Αὐτὴ ὅμως οὔτε ἔτσι δέχθηκε. Ἐφοῦ παρέμεινε τρεῖς ἡμέρες ἔτσι ἐπιμένοντας καρτερικά, ὕστερα τὴ συνάντησε καὶ βλέποντάς την, τῆς λέγει:

Γιατί κάθου ἐδῶ;

Τοῦ ἀποκρίθηκε ἐκείνη λέγοντας:

Δὲν κάθομαι, ἀλλὰ βαδίζω.

Τῆς λέγει ἐκεῖνος:

Ποῦ βαδίζεις;

Τοῦ λέγει ἡ παρθένος:

Πρὸς τὸν Θεό.

Τῆς λέγει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ:

Ζεῖς ἢ πέθανες;

Τοῦ λέγει ἐκείνη:

Πιστεύω στὸν Θεό μου, ὅτι πέθανα γιὰ τὸν κόσμον. Γιατὶ ὅποιος ζεῖ μὲ τὴ σάρκα, δὲν θὰ βαδίσει πρὸς τὸν Θεό.

Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ μακάριος Σεραπίων, τῆς λέγει:

Λοιπὸν γιὰ νὰ μάθω, ἂν πέθανες γιὰ τὸν κόσμον, κάνε αὐτὸ ποὺ κάνω ἐγώ.

Τοῦ λέγει ἐκείνη:

Πρόσταξέ μου μόνο δυνατὰ πράγματα, καὶ θὰ τὰ κάνω.

Τῆς ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος:

Στὸν νεκρό, σύμφωνα μὲ σένα, ὅλα εἶναι δυνατὰ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ ἀσεβῆσει.

Μετὰ τῆς λέγει:

Κατέβα καὶ προχώρα.

Τοῦ ἀποκρίθηκε ἐκείνη:

Εἴκοσι πέντε χρόνια ἔχω ποὺ δὲν βγῆκα ποτέ, καὶ γιατί νὰ βγῶ σήμερα;

Τῆς λέγει ἐκεῖνος:

Ἄλλοίμονο! Δὲν εἶπες, ὅτι ἐγὼ πέθανα γιὰ τὸν κόσμον αὐτό; Εἶναι ἐπομένως φανερό, ὅτι καὶ ὁ κόσμος δὲν ὑπάρχει γιὰ σένα. Ἄν λοιπὸν συμβαίνει αὐτό, ὁ νεκρὸς δὲν αἰσθάνεται τίποτε. Εἶναι ἐπομένως τὸ ἴδιο γιὰ σένα νὰ βγεῖς ἢ νὰ μὴ βγεῖς.

Ἀκούσασα δὲ ταῦτα ἡ παρθένος, προῆλθεν. Μετὰ δὲ τὸ προελθεῖν αὐτὴν ἔξω καὶ ἐλθεῖν ἕως ἐκκλησίας τινός, ἐλθὼν ὁ μακάριος εὗρεν αὐτὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ λέγει αὐτῇ:

Εἰ ὄντως θέλεις τελείως πληροφορησαί με, ὅτι ἀπέθανες
 5 καὶ οὐκέτι ζῆς ἀνθρώποις ἀρέσκουσα, ποιήσον ὃ ἐγὼ
 δύναμαι ποιῆσαι, καὶ τότε πληροφορήσεις με ὅτι ἀληθῶς τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀπέθανες.

Καὶ ἡ παρθένος λοιπόν:

Τί θέλεις ποιήσω;

10 Λέγει αὐτῇ ἐκεῖνος:

Ἐκδυσαμένη πάντα τὰ ἱμάτιά σου, ὡς ἐγώ, ἐπὶ τῶν ὤμων σου θές, καὶ περίελθε μέσην τὴν πόλιν, ἐμοῦ δυναμένου ἀναισχύντως προλαμβάνειν σε τῷ σχήματι τούτῳ.

Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνη:

15 Ἄλλ' ἐγὼ ἂν τοῦτο ποιήσω, σκανδαλίζω πολλοὺς ἐπὶ τῷ ἀσχήμῳ τοῦ πράγματος, καὶ ἔχουσι λέγειν τινές, ὅτι ἐξέστη καὶ δαμονιῶσά ἐστιν.

Ἀποκρίνεται ὁ μακάριος Σεραπίων καὶ λέγει αὐτῇ:

Καὶ σοὶ τί μέλει, εἰ ἂν τοῦτο εἴπωσιν; Οὐ γὰρ αὐτοῖς, ὡς
 20 λέγεις, ἀπέθανες; Νεκρῷ δὲ οὐδέποτε μέλει εἴ τις τοῦτον λοιδορεῖ ἢ καταγελά; ἀναίσθητος γὰρ τοῖς πᾶσιν ἐστιν.

Τότε λέγει αὐτῷ ἡ παρθένος ἐκεῖνη:

Δέομαί σου, εἴ τι ἄλλο θέλεις ἐν τῇ ἀσκήσει, κέλευσον
 καὶ ποιῶ· εἰς τοῦτο γὰρ τὸ μέτρον οὐκ ἦλθον ἀκμὴν, εὐ-
 25 χομαι δὲ ἐλθεῖν.

Τότε λέγει αὐτῇ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Σεραπίων ὁ ἀπροσπαθῆς:
 Βλέπε οὖν, ἀδελφή, μηκέτι μεγαλοφρόνει ἐπὶ σεαυτῇ ὡς πάντων οὐσα ἀγιωτέρα, καὶ καυχωμένη ὡς τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀποθανοῦσα· ἔμαθες γὰρ ὅτι ζῆς, καὶ ἀκμὴν ἀν-
 30 θρώποις ἀρέσκεις. Ἐγὼ γὰρ σου δύναμαι νεκρότερος εἶναι, ἔργῳ δυνάμενος δεῖξαι ὅτι τῷ κόσμῳ ἀπέθανον, ἀπροσπαθῶς ἔχων τὰ πρὸς αὐτόν. Ἀνεπαισχύντως γὰρ

Ἀκούγοντας αὐτὰ ἡ παρθένος, βγήκε. Ἀφοῦ βγήκε ἔξω καὶ πῆγε μέχρι τὴν ἐκκλησία, πηγαίνοντας ὁ μακάριος, τὴν βρῆκε στὴν ἐκκλησία καὶ τῆς εἶπε:

Ἄν πράγματι θέλεις νὰ μὲ πείσεις ὅτι πέθανες καὶ δὲν ζεῖς πιά γιὰ νὰ ἀρέσεις στοὺς ἀνθρώπους, κάνε αὐτὸ πὺ μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω, καὶ τότε θὰ μὲ πείσεις, ὅτι πράγματι πέθανες.

Τοῦ λέγει τότε ἡ παρθένος:

Τί θέλεις νὰ κάνω;

Τῆς λέγει ἐκεῖνος:

Βγάλε ὅλα τὰ ροῦχα σου, ὅπως ἐγὼ, βάλα στὸν ὦμο σου καὶ γύριζε μέσα στὴν πόλη, ἐνῶ ἐγὼ θὰ προχωρῶ χωρὶς ντροπὴ μπροστὰ ἀπὸ σένα στὴν κατάσταση αὐτή.

Τοῦ λέγει ἐκείνη:

Ὅμως ἂν τὸ κάνω ἐγὼ αὐτό, θὰ σκανδαλίσω πολλοὺς μὲ τὸ ἄσχημο θέαμα, καὶ θὰ μποροῦν νὰ ποῦν, Τρελλάθηκε καὶ εἶναι δαιμονισμένη.

Ἀποκρίνεται ὁ μακάριος Σεραπίων καὶ τῆς λέγει:

Καὶ τί σὲ ἐνδιαφέρει, ἂν τὸ ποῦν αὐτό; γιατί ἐσύ, ὅπως λές, ἔχεις πεθάνει γι' αὐτούς. Τὸν νεκρὸ ποτέ δὲν τὸν ἐνδιαφέρει ἂν κάποιος τὸν κακολογεῖ ἢ τὸν περιγελαῖ· γιατί εἶναι ἀναισθητος ἀπέναντι σὲ ὅλους.

Τοῦ λέγει τότε ἐκείνη ἡ παρθένος:

Σὲ παρακαλῶ, ἂν θέλεις κάποια ἄλλη ἄσκηση, πρόσταξε καὶ θὰ τὴ κάνω· γιατί σ' αὐτὸ τὸ μέτρο ἀπάθειας δὲν ἔχω φθάσει ἀκόμα· εὐχομαι ὅμως νὰ φθάσω.

Τῆς λέγει τότε ὁ ἀπαθὴς δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Σεραπίων:

Πρόσεχε λοιπόν, ἀδελφή μου, νὰ μὴ μεγαλοφρονεῖς πιά γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου, ὅτι εἶσαι ἢ πιὸ ἅγια ἀπ' ὅλους καὶ νὰ καυχῆσαι, ὅτι ἔχεις πεθάνει γιὰ τὸν κόσμον· γιατί διαπίστωσες τώρα, ὅτι ζεῖς καὶ ὅτι θέλεις ἀκόμα νὰ εἶσαι ἀρεστὴ στοὺς ἀνθρώπους. Γιατί ἐγὼ μπορῶ νὰ εἶμαι πιὸ νεκρὸς ἀπὸ σένα καὶ μπορῶ ἔμπρακτα νὰ δείξω ὅτι πέθανα γιὰ τὸν κόσμον, καθόσον εἶμαι ἀπαθὴς (νεκρὸς) ἀπέντι σ' αὐτόν. Γιατί αὐτὸ

δύναμαι καὶ ἀσκανδαλίστως τοῦτο ποιῆσαι ὅπερ ἐπέτα-
ξά σοι

Ἐκ τούτων τῶν λόγων παιδεύσας αὐτὴν ἐν ταπεινοφροσύνῃ,
τότε κατέλιπεν ταύτην τελείαν, καὶ κλάσας αὐτῆς τὸ φύσημα τοῦ
5 τύφου, οὕτως αὐτῆς ὁ μακάριος ἀνεχώρησεν.

Οὗτος ὁ βίος Σεραπίωνος τοῦ ἀπαθοῦς καὶ ἀκροτάτου ἀ-
κτῆμονος.

Πολλὰ δὲ καὶ λαμπρὰ ἃ πεποίηκεν θαυμάσια πράγματα ὁ
ἐνάρετος τοῦ Χριστοῦ σοφιστῆς τὰ συντείνοντα εἰς ἀπάθειαν,
10 ἅτινα ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα γεγράφαμεν, τὸ καθαρὸν τοῦ βίου τού-
του δηλώσαντες. Οὗτος ὁ ἀθάνατος τελευτᾷ ἄγων τῆς ἡλικίας
ἔτος ἑξήκοστόν, ἐν αὐτῇ τῇ ἐρήμῳ ταφεῖς.

πς. Περὶ Εὐαγρίου.

Τὰ κατὰ Εὐάγριον τὸν αἰοίδμιον διάκονον τοῦ Χριστοῦ, ἄν-
15 δρα θεβιωκότα κατὰ τοὺς ἀποστόλους, οὐ δίκαιον ἡσυχάσαι,
ἀλλὰ ταῦτα γραφῇ παραδοῦναι εἰς οἰκοδομὴν τῶν ἐντυγχανόν-
των καὶ δόξαν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, δίκαιον ἡγη-
σάμενος, ἄνωθεν ἐκτίθεμαι, πῶς τε ἦλθεν ἐπὶ τὸν μονήρη σκο-
πόν, καὶ ὅπως, ἀξίως τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτὸν ἐξασκήσας, τε-
20 λευτᾷ ἐτῶν πενήτηντα τεσσάρων ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὸ γεγραμ-
μένον· «Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς». Ἄ-
ρεστη γὰρ ὄντως γέγονεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ.

Οὗτος τῷ μὲν γένει γέγονε Ποντικός, πόλεως Ἰθήρων, υἱὸς
πρεσβυτέρου, ἀναγνώστης προαχθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου Βασι-
25 λείου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας Καισαρείας τῆς πρὸς τὸ
Ἄργεω. Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου ἐπισκόπου Βασιλείου
προσέχων αὐτοῦ τῇ ἐπιτηδειότητι ὁ σοφώτατος καὶ ἀπαθέστα-
τος καὶ πάση παιδείᾳ λάμπων ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νυσσαεὺς
ἐπίσκοπος, ἀδελφὸς τοῦ ἐν τμητῇ τῶν ἀποστόλων Βασιλείου τοῦ
30 ἐπισκόπου, προχειρίζεται τοῦτον διάκονον. Ἐκεῖθεν ἐλθὼν ὁ ἅ-
γιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος, ἐν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ τῇ κατὰ Κων-

πού σέ διέταξα μπορῶ νά τὸ κάνω χωρὶς ντροπὴ καὶ ἀσκανδάλιστα.

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ, ἀφοῦ τὴ δίδαξε νά ζεῖ μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ συνέτριψε τὸ φούσκωμα τῆς ὑπερηφάνειάς της, ἀναχώρησε ἔτσι ὁ μακάριος ἀπὸ αὐτὴν, ἀφήνοντάς την στὸ ἔξης τέλεια.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ζωὴ τοῦ ἀπαθῆ καὶ στὸ ἔπακρο ἀκτῆμονα Σεραπίωνα.

Πολλὰ καὶ λαμπρὰ καὶ θαυμαστὰ εἶναι τὰ ὅσα κατόρθωσε ὁ ἐνάρετος σοφιστὴς τοῦ Χριστοῦ, πού συντελοῦν στὴν ἀπάθεια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πολλά, γράψαμε λίγα, γιὰ νά δείξομε τὴν καθαρότητα τοῦ βίου του. Αὐτὸς ὁ ἀθάνατος τελείωσε τὴν ἐδῶ ζωὴ του σὲ ἡλικία ἑξήντα χρόνων καὶ τὸν ἔθαψαν σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο.

86.— Γιὰ τὸν Εὐάγριο.

Τὰ σχετικὰ μὲ τὸν αἰμίνηστο διάκονο τοῦ Χριστοῦ Εὐάγριο, πού ἔζησε βίο ἀποστολικό, δὲν εἶναι σωστὸ νά τὰ παραλείψω, ἀλλὰ θεώρησα καλὸ νά τὰ παραδώσω μὲ τὴ γραφὴ μου πρὸς ὠφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν καὶ δόξα τῆς ἀγαθότητος τοῦ Σωτῆρα μας, ἀρχίζοντας τὴν ἐξιστόρηση ἀπὸ τὴν ἀρχή· πῶς ἔφθασε στὸ σκοπὸ του νά γίνε μοναχός, καὶ πῶς, ἀφοῦ ἀσκησε ἐπάξια τὸ μοναχικὸ ἐπάγγελμα, τελείωσε τὴν ἐδῶ ζωὴ του στὴν ἔρημο σὲ ἡλικία πενήντα τεσσάρων ἐτῶν, σύμφωνα μ' αὐτὸ πού ἔχει γραφεῖ· «Ἀφοῦ τελειώθηκε μέσα σὲ λίγο χρόνο, εἶναι σὰ νά συμπλήρωσε πολλὰ χρόνια ἐνάρετης ζωῆς»⁶⁵. Γιατὶ πράγματι ἡ ψυχὴ του ἔγινε ἀρεστὴ στὸν Κύριο.

Αὐτὸς ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴ ἦταν Πόντιος, ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Ἰδήρων, γιὸς πρεσβυτέρου, καὶ ἔγινε ἀναγνώστης ἀπὸ τὸν ἅγιο Βασίλειο, τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καισάρειας, στὴν πόλη Ἄργεω. Μετὰ τὴν κοίμηση τοῦ ἐπισκόπου Βασιλείου, παρακολούθωντας τὴν ἰκανότητά του ὁ σοφότατος καὶ ἀπαθέστατος καὶ μὲ λαμπρὴ γενικὴ παιδεία ἅγιος Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νύσσης καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἰσοτίμου τῶν Ἀποστόλων ἐπισκόπου Βασιλείου, τὸν

65. Σοφ. Σολ. 4, 13.

σταντινούπολιν, καταλιμπάνει αὐτὸν Νεκταρίῳ τῷ μακαρίῳ ἐπισκόπῳ, διαλεκτικώτατον ὄντα κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων. Ἦνθει γοῦν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει, λόγοις νεανιευόμενος κατὰ πάσης αἱρέσεως.

5 Συνέβη οὖν τοῦτον ὑπερβολῇ τρόπων χρηστότητος τιμώμενον παρὰ πάσης τῆς πόλεως περιπαγῆναι εἰδώλῳ γυναικικῆς ἐπιθυμίας, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγεῖτο ὕστερον ἐλευθερωθεὶς τὸ φρονοῦν. Ἀντεράσθη δὲ τούτου πάλιν τὸ γύναιον ἣν δὲ ἐν τοῦτο τῶν μεγιστάνων. Ὁ δὲ Εὐάγριος καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενος,
10 καὶ τὸ ἑαυτοῦ συνειδὸς αἰδούμενος, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ὄνειδος τῆς ἀσχημοσύνης θέμενος καὶ τὸ χαιρέκακον τῶν αἱρέσεων, ἠϋξάτο τὸν Θεὸν ἱκετεύσας ἐμποδισθῆναι παρ' αὐτοῦ, τοῦ προκειμένου σκώλου τῆς γυναικὸς ἐπικειμένης αὐτῷ συμπράττειν τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ λυττώσης τῷ πάθει, θέλων τε αὐτῆς ὑπανα-
15 χωρῆσαι οὐκ ἴσχυεν, δεσμοῖς τῆς θεραπείας αὐτῆς κατεχόμενος. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς προσευχῆς αὐτοῦ προκοψάσης πρὸ τῆς τοῦ πράγματος πείρας ἐπέστη αὐτῷ ἀγγελικὴ ὄπτασις ἐν σχήματι στρατιώτου τοῦ ἐπάρχου, καὶ ἀρπάζει αὐτὸν καὶ ἄγει ὡς ἐν δικαστηρίῳ, καὶ βάλλει αὐτὸν εἰς τὴ λεγομένην κουστωδιάν κλοι-
20 οὺς σιδηροῦς κατ' αὐχένα βαλῶν, καὶ ἀλύσει σιδηρᾷ καταδησάντων τὰς χεῖρας, τῶν ἐπ' αὐτὸν δῆθεν ἐλθόντων, τὴν αἰτίαν αὐτῷ οὐ λεγόντων· αὐτὸς δὲ τῇ συνειδήσει κεντούμενος ἐνόμιζε ταῦτα χάριν τῆς προφάσεως ἐκείνης ὑφίστασθαι, προσδοκήσας τὸν τοῦ γυναιίου ἄνδρα ἐντετυχηκένας περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης
25 τῷ δικαστῇ. Ἐν δὲ τῷ ἐστάναι αὐτὸν λίαν ἀγωνιῶντα, ἄλλης δίκης δῆθεν πραττομένης, καὶ βασανιζομένων ἐτέρων ἐπὶ τοιούτῳ ἐγκλήματι, ἔμενον ὁ Εὐάγριος σφόδρα ἀγωνιῶν. Μετὰ δὲ τὸν πολὺν φόβον ἐκείνον καὶ τὴν ἄμετρον ἀγωνίαν, μετασχηματίζεται ὁ ἄγγελος, ὁ τὸν πολὺν αὐτῷ φόβον ἐν τῇ ὄπτασίᾳ παρα-
30 σχῶν, εἰς παρουσίαν γνησίου φίλου πρὸς ἐπίσκεψιν ἦκοντος πρὸς αὐτόν, ὃς καὶ σφόδρα δῆθεν ἐκπλαγεὶς καὶ γενόμενος κατηφῆς τῇ τοσαύτῃ ἀτιμίᾳ τῶν δεσμῶν τοῦ γνησίου φίλου,

χειροτονεῖ σέ διάκονο. Ὄταν ἀπό ἐκεῖ πῆγε ὁ ἅγιος ἐπίσκοπος Γρηγόριος στή μεγάλη σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ἀφησε στὸν Νεκτάριο, τὸν μακάριο ἐπίσκοπο, ἱκανότατο στὸν πόλεμο ἐναντίον ὅλων τῶν αἱρέσεων, ὁ ὁποῖος ἄκμαζε στή μεγάλη πόλη, πολεμώντας μὲ ἰσχυροὺς λόγους ἐναντίον κάθε αἱρέσεως.

Συνέβη λοιπὸν αὐτός, πού τὸν τιμοῦσε ὅλη ἡ πόλη, νὰ αἰχμαλωτισθεῖ ἀπὸ εἰδωλο γυναικείας ἐπιθυμίας, ὅπως μᾶς διηγήθηκε ὁ ἴδιος ὕστερα ὅταν ἐλευθερώθηκε ἀπὸ αὐτὴν τὸ φρόνημά του. Τὸν ἐρωτεύθηκε ὁμως καὶ ἡ γυναίκα, πού ἦταν σύζυγος ἄρχοντα. Ὁ Εὐάγριος τότε, ἐπειδὴ καὶ τὸν Θεὸ φοβόταν, καὶ ντρεπόταν τὴ συνείδησή του, βάζοντας μπροστὰ στὰ μάτια του τὸ μέγεθος τῆς ἀσχημοσύνης καὶ τὴν χαιρεκακία τῶν αἱρετικῶν, προσευχήθηκε στὸν Θεὸ καὶ τὸν ἰκέτευσε νὰ ἐμποδίσει ἀπὸ αὐτὸν τὸν ὄλεθρο πού βρισκόταν μπροστὰ του, στὸν ὁποῖο βοηθοῦσε καὶ ἡ γυναίκα μὲ τὴν ἐπιθυμία της, πού τὸν ἤθελε καὶ αὐτὴ καὶ λυσοῦσε ἀπὸ τὸ πάθος· καὶ ἤθελε βέβαια νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε, ἐπειδὴ κατεχόταν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς γοητείας της. Μετὰ ἀπὸ λίγο μὲ τὴν πρόοδο πού σημείωσε ἡ προσευχή του εἰσακούσθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ λίγο πρὶν πραγματοποιηθεῖ τὸ πρᾶγμα, παρουσιάσθηκε σ' αὐτὸν ἀγγελικὴ ὄπτασία μὲ μορφή στρατιώτη τοῦ ἐπάρχου, πού, ἄρπάζοντάς τον, τὸν ὀδήγησε στὸ δικαστήριο καὶ τὸν ἔβαλε στή φυλακὴ μὲ σίδερα στὸ λαιμὸ καὶ σιδερένιες ἀλυσίδες στὰ χέρια, καὶ ἐκεῖνοι πού τὸν συνέλαβαν δῆθεν δὲν τοῦ ἔλεγαν τὴν αἰτία τῶν συμβάντων· αὐτὸς ὁμως ἐλεγχόμενος ἀπὸ τὴ συνείδηση, πίστευε ὅτι τὰ ὑποφέρει αὐτὰ ἐξαιτίας τῆς γυναίκας, καὶ ὑποψιαζόταν, ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς γυναίκας ἐξαιτίας τοῦ πρᾶγματος αὐτοῦ τὸν εἶχε κατηγορήσει στὸν δικαστή. Καὶ ἐνῶ περίμενε μὲ μεγάλη ἀγωνία, καθὼς γινόταν δῆθεν ἄλλη δίκη καὶ βασανίζονταν ἄλλοι γιὰ παρόμοιο ἔγκλημα, στεκόταν ἐκεῖ ὁ Εὐάγριος μὲ μεγάλη ἀγωνία. Ὑστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο ἐκεῖνο φόβο καὶ τὴν ὑπερβολικὴ ἀγωνία μετασηματίσθηκε ὁ ἄγγελος, πού τοῦ ἔβαλε μέσα του τὸν μεγάλο αὐτὸ φόβο μὲ τὴν ὄπτασία, σὲ γνήσιο φίλο, πού πῆγε νὰ τὸν ἐπισκεφθεῖ. Αὐτός, σὰν νὰ ἐξεπλάγη δῆθεν καὶ νὰ στενοχωρήθηκε γιὰ τὴν τόση ἀτιμία τοῦ φίλου του, τοῦ λέγει, ἐνῶ

λέγει αὐτῷ δεδεμένῳ μεταξὺ σειρᾶς τεσσαράκοντα καταδίκων:
 Τί οὕτως ἀτίμως μετὰ τῶν καταδίκων κατέχη, κύριε διά-
 κονε;

Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος:

5 Κατὰ μὲν ἀλήθειαν οὐκ ἐπίσταμαι, ὑπόνοια δέ με ἔχει, ὅτι
 ὁ δεῖνα ὁ ἀπὸ ἐπάρχων ἐνέτυχε κατ' ἐμοῦ ἀλόγῳ ζηλοτυ-
 πία πληγείς, καὶ δέδοικα μήποτε ὁ ἄρχων χρήμασιν ὑπ'
 αὐτοῦ διαφθαρή, καὶ τιμωρία με περιβάλη μεγίστη.

Λέγει αὐτῷ ὁ φίλος τῷ σχήματι:

10 Εἰ ἀκούεις τοῦ φίλου σου, συμβουλεύσω σοι, οὐ συμφέρει
 σοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διάγειν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐάγριος:

Ἐὰν ὁ Θεός με ταύτης τῆς συμφορᾶς ἀπαλλάξῃ, καὶ ἴδῃς
 με ἐν Κωνσταντινουπόλει, γνῶθι ὅτι εὐλόγως ὑφίσταμαι
 15 ταύτην τὴν τιμωρίαν, καὶ ἐτέρας μείζονος ἄξιός ἔσμαι.

Λέγει αὐτῷ ὁ φίλος:

Εἰ οὕτως ἔχει, φέρε τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ὤμοσόν μοι ἐν
 αὐτῷ, ὅτι ἀναχωρεῖς τῆς πόλεως ταύτης καὶ φροντίζεις
 σου τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπολλάσσω σε ἐγὼ ταύτης τῆς ἀνάγ-
 20 κης.

Ὁ δὲ Εὐάγριος:

Δέομαί σου, ὄμνυμί σοι ὡς θέλεις, μόνον με ἀπάλλαξον
 τούτου τοῦ σκοτεινοῦ νέφους.

Καὶ ἐν τούτοις κομίζει αὐτῷ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἀπαιτεῖ τὸν ὄρ-
 25 κον. Ὁ δὲ Εὐάγριος ὄμνυσιν αὐτῷ κατὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι:

Παρεκτός μιᾶς ἡμέρας οὐ μὴ μείνω ἐνθάδε, καὶ ταύτης,
 ἵνα φθάσω ἐμβαλεῖν μου τὰ ἱμάτια ἐν τῷ πλοίῳ.

Τοῦ ὄρκου οὖν προχωρήσαντος, ἐναγώνιος ὢν ἐπανῆλθεν ἀπὸ
 τῆς ἐκστάσεως τῆς γενομένης αὐτῷ ἐν τῇ νυκτί. Καὶ ἀναστάς
 30 ἐλογίσαστο, ὅτι:

Εἰ καὶ ἐκστάσει γέγονεν ὁ ὄρκος, ἀλλ' ὅμως ὤμοσα.

Βαλὼν οὖν πάντα ἃ εἶχεν εἰς πλοῖον, ἔρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα,
 καὶ ἐκεῖ δεξιούται παρὰ τῆς μακαρίας Μελάνης τῆς Ρωμαίας.

Πάλιν τοῦ διαδόλου σκληρύναντος αὐτοῦ τὴν καρδίαν, καθά-

ἦταν δεμένος σὲ σειρά μὲ σαράντα κατάδικους:

Γιατί κρατεῖσαι ἐδῶ μὲ τοὺς κατάδικους μὲ τόση ἀτιμία, κύριε διάκονε;

Τοῦ λέγει ἐκεῖνος:

Στὴν πραγματικότητα δὲν ξέρω τὴν αἰτία· ὑποψιάζομαι ὅτι ὁ τάδε ἔπαρχος μὲ κατηγόρησε, ἐπειδὴ κυριεύθηκε ἀπὸ μιᾶ παράλογη ζήλεια ἐναντίον μου καὶ φοβᾶμαι μήπως ὁ ἄρχοντας δωροδοκηθεῖ καὶ μοῦ ἐπιβάλλει βαρεῖα τιμωρία.

Τοῦ λέγει ὁ δῆθεν φίλος:

Ἄν θέλεις νὰ ἀκούσεις τὸ φίλο σου, σὲ συμβουλεύω, ὅτι δὲν σὲ συμφέρει νὰ μείνεις καὶ νὰ ζεῖς σ' αὐτὴ τὴν πόλη:

Τοῦ λέγει ὁ Εὐάγγελος:

Ἄν ὁ Θεὸς μὲ ἀπαλλάξει ἀπ' αὐτὴ τὴ συμφορὰ καὶ μὲ δεῖς στὴν Κωνσταντινούπολη, νὰ ξέρεις, ὅτι δίκαια ὑποφέρω αὐτὴ τὴν τιμωρία καὶ ὅτι εἶμαι ἄξιος γιὰ ἀκόμα μεγαλύτερη.

Τοῦ λέγει ὁ φίλος:

Ἄν εἶναι ἔτσι, ὀρίστε, φέρνω τὸ Εὐαγγέλιο· ὀρκίσου μου ὅτι θὰ φύγεις ἀπ' αὐτὴ τὴν πόλη καὶ θὰ φροντίζεις τὴν ψυχὴ σου, καὶ θὰ σ' ἀπαλλάξω ἀπ' αὐτὴ τὴ δυσκολία.

Καὶ ὁ Εὐάγγελος τοῦ λέγει:

Σὲ παρακαλῶ, θὰ σοῦ ὀρκιστῶ ὅπως θέλεις· μόνο ἀπάλλαξέ με ἀπὸ αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ σύννεφο.

Στὸ μεταξὺ τοῦ φέρνει τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τοῦ ζητᾶ τὸν ὄρκο. Καὶ ὁ Εὐάγγελος τοῦ ὀρκίστηκε στὸ Εὐαγγέλιο, λέγοντας:

Πέρα ἀπὸ μιὰ μέρα δὲν θὰ μείνω ἐδῶ, καὶ αὐτὴ γιὰ νὰ προφθάσω νὰ βάλω τὰ ροῦχα μου στὸ πλοῖο.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἔγινε ὁ ὄρκος, ἐπανῆλθε στὴ φυσικὴ κατάσταση ἀπὸ τὴν ἔκσταση τῆς νύχτας γεμάτος ἀγωνία, καὶ ἀφοῦ σηκώθηκε, σκέφθηκε καὶ εἶπε.

Ἄν καὶ ὀρκίστηκα σὲ ἔκσταση, ἀλλ' ὅμως ὀρκίστηκα.

Βάζοντας λοιπὸν στὸ πλοῖο ὅσα εἶχε, πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκεῖ τὸν ὑποδέχθηκε ἡ μακαρία Μελάνη ἢ Ρωμαία. Καὶ πάλι ὁ διάβολος τοῦ σκλήρυνε τὴν καρδιά, ὅπως ἀκριβῶς τὸν Φαραώ,

περ τοῦ Φαραῶ, ὡς νέφ και σφριγῶντι τὴν ἡλικίαν, γέγονε πάλιν ἐνδυνασμός, και ἐδυσψύχησε μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς κάκεισε πάλιν ἐξαλλάσων τοῖς ἱματίοις, και ἐν τῇ διαλέκτῳ καρούμενος ὑπὸ τῆς κενοδοξίας.

5 Ἄλλ' ὁ ἐμποδιστῆς τῆς πάντων ἡμῶν ἀπωλείας Θεός, ἐνέβαλεν αὐτὸν και ἐνταῦθα εἰς ἑτέραν περίστασιν, ἐπιβαλὼν αὐτῷ πυρετόν, κάκειθεν εἰς νόσον μακρὰν ἐν ἑξαμηνιαίῳ χρόνῳ ταριχεύσας αὐτοῦ τὸ σαρκίον, δι' οὗ ἐνεποδίξετο εἰς ἀρετήν. Τῶν οὖν ἱατρῶν ἀποροῦντων και τρόπον θεραπείας μὴ εὕρισκόντων,
10 των, λέγει ἡ μακαρία Μελάνιον:

Οὐκ ἀρέσκει μοι, νιέ, ἡ σὴ μακρονοσία· εἶπε οὖν μοι τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ σου. Οὐκ ἔστι γὰρ ἀληθεία αὕτη ἡ νόσος.

᾿Ωμολόγησεν οὖν αὐτῇ τὸ κατὰ Κωνσταντινούπολιν αὐτῷ συμβάν. Λέγει αὐτῷ ἡ μακαρίτις:

15 Δός μοι λόγον ἐπὶ Κυρίου, ὅτι ἔχη τοῦ σκοποῦ τούτου εἰς τὸν μονήρη θίον, και, εἰ και ἁμαρτωλός εἰμι, προσεύξομαι πρὸς τὸν Κύριον, ἵνα σοι δοθῇ καιρὸς κομιάτου και προθεσμία ζωῆς.

᾿Ο δὲ συνέθετο. Εὐξαμένης δὲ αὐτῆς, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὑγία-
20 νεν. Και ἀναστάς, παρ' αὐτῆς ἐκείνης μετημφιάσθη, και ἐξέρχεται ἐκδημήσας εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν ᾧ οἰκήσας δεύτερον ἔτος, τῷ τρίτῳ εἰσβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. Ζήσας οὖν δεκατέσσαρα ἔτη ἐν τοῖς λεγομένοις κελλίοις, ἤσθιε μὲν ἄρτου λύτραν τὴν ἡμέραν, ἐν τριμηνιαίῳ δὲ χρόνῳ ξέστην ἐλαί-
25 ου, ἀνὴρ ἀπὸ ἀβροδιαίτου και τρυφηλοῦ θίου και ὑγροτάτου ἠγμένος. Ἐποίει δὲ εὐχὰς ἑκατόν, γράφων τοῦ ἔτους τὴν τιμὴν μόνον ὧν ἤσθιεν· εὐφυῶς γὰρ ἔγραφε τὸν ὀξύρυγχον χαρακτῆρα. Ἐντὸς οὖν πεντεκαίδεκα ἐτῶν καθαρεύσας τὸν νοῦν, κατηξιώθη χαρίσματος γνώσεως και σοφίας και διακρίσεως
30 πνευμάτων. Συντάπτει οὖν οὗτος τρία βιβλία, Ἱερά, Μοναχόν, Ἀντιρρητικόν, οὗτω καλούμενα, τὰς πρὸς τοὺς δαίμονας ὑποθέμενος τέχνας.

ἐπειδὴ ἦταν νέος καὶ στὸ σφρίγος τῆς ἡλικίας του, καὶ τοῦ δημιουργήθηκε πάλι ἀμφιβολία, καὶ κυριεύθηκε ἀπὸ διψυχία, χωρὶς νὰ πεῖ τίποτε σὲ κανέναν. Καὶ ἐκεῖ πάλι ἄλλαξε, σύμφωνα μὲ τὴν τοπικὴ παροιμία, τὰ ροῦχα του (τὶς σκέψεις) ζαλιζόμενος ἀπὸ τὴν κενοδοξία.

Ἄλλὰ ὁ Θεὸς ποὺ ἐμποδίζει τὴν ἀπώλεια ὄλων μας, τὸν ἔρριξε καὶ ἐδῶ σὲ ἄλλη δύσκολη κατάσταση, ποὺ τοῦ ἔφερε πυρετὸ, καὶ μετὰ τὸν ἔρριξε σὲ μακροχρόνια ἀρρώστια, καταφθείροντας γιὰ ἕξι μῆνες τὸ σῶμα του, αὐτὸ ποὺ τὸν ἐμπόδιζε στὴν ἀρετή. Ἐπειδὴ οἱ γιατροὶ ἀποροῦσαν καὶ δὲν ἔβρισκαν τρόπο θεραπείας του, τοῦ λέγει ἡ μακαρία Μελάνη:

Δὲν μοῦ ἀρέσει, γιέ μου, ἡ μακροχρόνια ἀρρώστια σου· πές μου λοιπὸν τὶς σκέψεις σου. Γιατὶ δὲν εἶναι ἀληθινὴ αὐτὴ ἡ ἀρρώστια σου.

Τῆς ὁμολόγησε τότε ἐκεῖνο ποὺ τοῦ συνέβηκε στὴν Κωνσταντινούπολη. Τοῦ λέγει ἡ μακαρία:

Ὅρκισου μου στὸν Κύριο, ὅτι θὰ ἀφοσιωθεῖς στὸ σκοπὸ αὐτὸ τῆς μοναχικῆς ζωῆς, καὶ ἐγώ, ἂν καὶ εἶμαι ἁμαρτωλὴ, θὰ προσευχηθῶ στὸν Κύριο νὰ σοῦ δοθεῖ καιρὸς γιὰ σωτηρία καὶ παράταση ζωῆς.

Αὐτὸς συμφώνησε. Ἀφοῦ προσευχήθηκε αὐτὴ, σὲ λίγες ἡμέρες ἀνέκτησε τὴν ὑγεία του. Σηκώθηκε τότε, φόρεσε τὰ ροῦχα ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ ἴδια, καὶ ἀναχώρησε ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πῆγε στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας στὴν Αἴγυπτο, ὅπου, ἀφοῦ ἔμεινε δύο χρόνια, στὸ τρίτο κατέφυγε στὴν ἔρημο. Ἐζήσε ἐκεῖ δεκατέσσερα χρόνια στὰ λεγόμενα Κελλιά καὶ ἔτρωγε μὰ λίτρα ψωμί τὴν ἡμέρα, καὶ κάθε τρεῖς μῆνες μισὸ λίτρο λάδι, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ποὺ προερχόταν ἀπὸ μιὰ ζωὴ γεμάτη ἀπὸ ἀνέσεις, ἀπολαύσεις καὶ μαλθακότητα. Ἐκαμνε ἕκατὸ προσευχῆς καὶ ἔγραφε μόνο πρὸς ἐξοικονόμηση τῆς τροφῆς τῆς χρονιάς. Γιατὶ ἔγραφε μὲ ἐπιδεξιότητα τὴν ὀξύρυγχο γραφὴ. Σὲ δεκαπέντε χρόνια, ἀφοῦ καθάρισε τὸ νοῦ του, καταξιώθηκε νὰ λάβει τὸ χάρισμα τῆς γνώσεως, τῆς σοφίας καὶ τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων. Ἐγραψε τρία βιβλία, Τὰ Ἱερά, τὸν Μοναχό, καὶ τὸν Ἀντιρρητικό, ὅπως αὐτὰ ὀνομάζονται, διδάσκοντας μὲ αὐτὰ τὶς τέχνες ἐναντίον τῶν δαιμόνων.

Τούτῳ ὠχλήσέ ποτε εἰς βάρος ὁ τῆς πορνείας δαίμων, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγείτο, καὶ διὰ πάσης νυκτὸς γυμνὸς ἔσθη ἐν τῷ φρέατι, χειμῶνος ὄντος, ὡς παγῆναι αὐτοῦ τὰς σάρκας. Ἄλλοτε πάλιν ὠχλήσεν αὐτῷ πνεῦμα βλασφημίας, καὶ ἐν τεσσαράκοντα 5 ἡμέραις ὑπὸ στέγην οὐκ εἰσῆλθεν, ὡς καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, καθάπερ τῶν ἀγρίων ζώων, κρότωνα ἐκβράσαι. Τούτῳ τρεῖς ἐπέστησαν ἐν ἡμέρᾳ δαίμονες, ἐν σχήματι κληρικῶν, περὶ πίστεως συζητοῦντες αὐτῷ· καὶ ὁ μὲν ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἀρειανόν, ὁ δὲ Εὐνομιανόν, ὁ δὲ Ἀπολιναριστήν. Καὶ τούτων περιεγέμετο διὰ βρα- 10 χέων τῆ πνευματικῆ σοφία. Πάλιν μιᾶς τῶν ἡμερῶν τῆς κλειδὸς ἀπολομένης τῆς ἐκκλησίας, σφραγίσας τὸ πρόσωπον τοῦ ἡλωταρίου καὶ τῆ χειρὶ ὤσας, ἤνοιξεν, ἐπικαλεσάμενος τὸν Χριστόν. Τοσαῦτα ἐμαστιγῶθη οὗτος ὑπὸ δαμόνων, καὶ τοσοῦτον ἔλαβε πείραν δαμόνων ποικίλων, ὡς μὴ ῥαδίως τούτους ἀρι- 15 θμηθῆναι. Ἐνὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν τὰ μετὰ δέκα ὀκτὼ ἔτη συμβησόμενα τούτῳ προεῖπε πάντα, κατ' εἶδος προφητεύσας αὐτῷ. Ἐλεγε δὲ ὁ μακάριος οὗτος, ὅτι:

Ἄφ' οὗ κατέλαβον τὴν ἔρημον, οὐ θριδακίου ἠψάμην, οὐ λεπτολαχάνου, οὐ χλωροῦ τινος, οὐκ ὀπώρας, οὐ σταφυ- 20 λῆς, οὐ λουτροῦ, οὐ κρεῶν, οὐκ ἄρτου, οὐκ οἴνου, οὐδ' ὄλως τινὸς τῶν διὰ πυρὸς διερχομένων, πλὴν ῥητῶν λαχάνων ὤμων, καὶ ἐμμέτρου ὕδατος.

Εἰς ὕστερον δὲ τῷ ἐκκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς πολιτείας, τῆς ἄνευ πυρὸς ἐψήματος, λοιπὸν χρεῖαν ἐχούσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς διὰ 25 τὴν ἀσθένειαν, καὶ τὴν τοῦ στομάχου ἀνωμαλίαν, τοῦ μεταλαμβάνειν διὰ πυρὸς, ἄρτου μὲν ἠψατο, οὐκέτι δὲ λαχάνων μετελάμβανεν ἐψημένων, ἀλλ' ἢ πτισάνης ἢ ὀσπρίων ἐπὶ δύο ἔτη. Ἐν τούτοις τελευτᾷ τὸ σῶμα ὁ μακάριος, τὴν ψυχὴν ζωοποιήσας τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, κοινωνήσας τῇ ἑορτῇ τῶν Ἐπιφανίων ἐν τῇ 30 ἐκκλησίᾳ. Ἀφηγεῖτο οὖν ἡμῖν ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς περὶ τὸν θάνατον, ὅτι:

Τρίτον ἔτος ἔχω ἀφ' οὗ οὐκέτι ὠχλήθην ὑπὸ ἐπιθυμίας σαρκικῆς.

Τὸν ἐνόχλησε κάποτε σοβαρὰ ὁ δαίμονας τῆς πορνείας καί, ὅπως αὐτὸς μᾶς διηγῆθηκε, ἔμεινε ὅλη τὴ νύχτα γυμνὸς στὸ πηγᾶδι, ἐνῶ ἦταν χειμῶνας, ὥστε νὰ παγώσουν οἱ σάρκες του. Μιὰ ἄλλη φορὰ τὸν ἐνόχλησε τὸ πνεῦμα τῆς βλασφημίας, καὶ γιὰ σαράντα ἡμέρες δὲν μπῆκε κάτω ἀπὸ στέγη, ὥστε τὸ σῶμα του νὰ γεμίσει ἀπὸ τοιμποῦρια, ὅπως τῶν ζώων. Μιὰ ἄλλη μέρα παρουσιάσθηκαν σ' αὐτὸν τρεῖς δαίμονες, μὲ ἐμφάνιση κληρικῶν, συζητώντας μαζί του γιὰ τὴν πίστη· ὁ ἓνας ὀνόμαζε τὸν ἑαυτὸ του Ἄρειανό, ὁ ἄλλος Εὐνομιανό, καὶ ὁ ἄλλος Ἀπολιναριστή. Μὲ τὴν πνευματικὴ σοφία του τοὺς νίκησε καὶ αὐτοὺς μὲ λίγα λόγια. Μιὰ μέρα πάλι ποὺ εἶχε χαθεῖ τὸ κλειδί τῆς ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἐπικαλέσθηκε τὸν Χριστὸ καὶ σφράγισε τὴν κλειδαριὰ μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ ἔσπρωξε μὲ τὸ χέρι του, ἀνοιξε ἡ πόρτα. Τόσο μαστιγώθηκε αὐτὸς ἀπὸ τοὺς δαίμονες καὶ τόσους πολλοὺς καὶ διάφορους ἀπὸ αὐτοὺς γνώρισε, ποὺ δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ μετρηθοῦν. Σὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του προεῖπε, σὰν μὲ προφητεία, ὅλα ὅσα θὰ τοῦ συνέβαιναν μετὰ δεκαοχτῶ χρόνια. Ἔλεγε ὁ μακάριος αὐτός:

Ἄπὸ τότε ποὺ ἦρθα στὴν ἔρημο, δὲν δοκίμασα οὔτε μαρούλι, οὔτε λεπτολάχανο, οὔτε ἄλλο χλωρὸ λαχανικό, οὔτε φρούτο, οὔτε σταφύλι, οὔτε λουτρό, οὔτε κρέας, οὔτε ψωμί, οὔτε κρασί, οὔτε τίποτε ἄλλο ποὺ ἐτοιμάζεται μὲ τὴ φωτιά, ἐκτὸς ἀπὸ κάποια ὠμὰ λαχανικὰ καὶ μετρημένο νερό.

Μετὰ ἀπὸ δεξαέξι χρόνια μὲ τὸν παραπάνω τρόπο ζωῆς, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔλειπε ὁ,τιδήποτε ψήνεται στὴ φωτιά, τότε, ἐπειδὴ ἡ σάρκα του εἶχε ἀνάγκη νὰ γευθεῖ φαγητὸ μαγειρεμένο λόγῳ ἀσθενείας τῆς καὶ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ στομαχιοῦ του, δοκίμασε ψωμί, δὲν ἔτρωγε ὅμως λάχανα μαγειρεμένα, ἀλλ' ἔτρωγε γιὰ δύο χρόνια μόνο ξεφλουδιασμένο κριθάρι καὶ ὄσπρια. Μ' αὐτὰ κοιμήθηκε ὁ μακάριος νεκρώνοντας βέβαια τὸ σῶμα, ζωοποιώντας ὅμως τὴν ψυχὴ μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ἀφοῦ κοινώνησε τὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων στὴν ἐκκλησία. Μᾶς διηγόταν λοιπὸν ὁ γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸ θάνατο:

Ἔχω τρία χρόνια ποὺ δὲν ἐνοχλήθηκα ἀπὸ σαρκικὴ ἐπιθυμία.

Εἰ μετὰ τοσοῦτον ἀρετῆς βίον καὶ ἀσκήσεως πόνον ἄμε-
 τρον, καὶ κόπον ἀκαμπέστατον, καὶ προσευχὴν νήφουσαν
 ἀδιάλειπτον, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὁ μισόκαλος καὶ διεφθα-
 μένος δαίμων τούτῳ τῷ ὁσίῳ ἐπέθετο, τί τοίνυν πάσχειν
 5 τοὺς ῥαθυμότερους οἰόμεθα ὑπὸ τοῦ μυσσαροῦ δαίμονος, ἢ
 ὑπὸ τῆς ἀμελείας;
 Ἐμηνύθη τῷ ἁγίῳ τούτῳ ποτὲ ἡ τελευταία τοῦ ἑαυτοῦ πατέρος, καὶ
 λέγει τῷ ἀναγγεῖλαντι:
 Παῦσαι βλασφημῶν· ὁ γὰρ ἐμὸς πατὴρ ἀθάνατός
 10 ἐστίν.
 Ἔως ἐνταῦθα ὁ ἄκρος βίος τῆς ἐναρέτου πολιτείας τοῦ ἀοι-
 δίμου Εὐαγρίου.

πζ'.— Περὶ Πίωρ.

Πίωρ τις ὀνόματι, τὸ γένος Αἰγύπτιος, νέος τῇ ἡλικίᾳ, ἀπο-
 15 ταξάμενος ἐξῆλθε τοῦ οἴκου τοῦ πατρικοῦ, καὶ δι' ὑπερβολὴν
 ἔρωτος πνευματικοῦ λόγου ἔδωκε τῷ Θεῷ μηκέτι ἰδεῖν τινα τῶν
 ἰδίων. Μετὰ οὖν πενήκοντα ἔτη τούτου ἀδελφὴ γηράσασα, καὶ
 μαθοῦσα παρά τινος, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ζῆ, εἰς ἐκστάσεις
 ἤλαυνεν εἰ μὴ ἴδῃ αὐτόν. Ἐλθεῖν δὲ μὴ δυναμένη ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 20 ἰκέτευσε τὸν κατὰ τὸν τόπον ἐπίσκοπον γράψαι τοῖς ἐν τῇ ἐρή-
 μῳ, ἵνα αὐτὸν ἀποστείλωσι καὶ ἴδῃ αὐτόν. Βίας οὖν αὐτῷ πολλῆς
 περιτεθείσης ὑπακοῦσαι τῶν πατέρων, ἔδοξεν ἄλλου ἕνα παρα-
 λαβόντα ἀπελθεῖν. Καὶ ἐσήμανε τῷ οἴκῳ τῆς ἀδελφῆς, ὅτι Πίωρ ὁ
 ἀδελφός σου παρεγένετο, καὶ ἔξω ἔστηκεν. Αἰσθόμενος δὲ τοῦ
 25 ψόφου τῆς θύρας, ὅτι εἰς συνάντησιν αὐτοῦ ἐξέρχεται ἡ ἀδελφή,
 καμμύσας ὁ Πίωρ τοὺς ὀφθαλμούς, ἐβόησεν πρὸς αὐτήν:

Ἀελφὴ ἢ δεῖνα, ἐγὼ εἰμι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου, ἐγὼ εἰμι,
 ἴδε, βλέπε με ὅσον θέλεις.

Πληροφορηθεῖσα οὖν ἐκείνη, ἐδόξασε τὸν Θεόν, καὶ πολλὰ ποι-
 30 ἤσασα, οὐκ ἔπεισεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον, ἀλλὰ, εὐχὴν
 ποιήσας ἐπὶ τῆς φλιᾶς, ἀπεδήμησε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον, τὴν
 ἰδίαν πατρίδα, ἐκεῖ κατορθῶν τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν.

Τούτου δὲ τοῦ ἁγίου τοῦτο φέρεται τῆς ὑπομονῆς τὸ θαῦμα.

Ἐὰν μετὰ ἀπὸ τόση ἐνάρετη ζωὴ καὶ ἀμέτρητο πόνος ἀσκήσεως, καὶ ἀσταμάτητο κόπος καὶ ἀδιάκοπη γεμάτη νήψη καὶ κατὰ νύξιν προσευχὴ, τόσο πολὺ αὐξάνει τις ἐπιθέσεις τοῦ ὀμσόκαλος καὶ διεφθαρμένος δαίμονος ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ὁσίου, τί νομίζομε λοιπὸν ὅτι παθαίνουν οἱ πρὸ ράθυμοι ἀπὸ τὸν βδελυρὸ δαίμονα ἢ ἀπὸ τὴν ἀμέλειά τους;

Ἀναγγέλθηκε κάποτε στὸν ἅγιο αὐτὸ ὁ θάνατος τοῦ πατέρα του, καὶ αὐτὸς εἶπε σὲ ἐκεῖνον πού τοῦ τὸν ἀνήγγειλε:

Πάψε νὰ βλασφημᾷς· γιατί ὁ πατέρας μου εἶναι ἀθάνατος.

Αὐτὰ γιὰ τὸν ἔξοχο βίος τῆς ἐνάρετης πολιτείας τοῦ ἀείμνηστου Εὐαγρίου.

87.— ΓΙΑ Τὸν Πίωρ.

Κάποιος νέος στὴν ἡλικία, μὲ τὸ ὄνομα Πίωρ καὶ καταγόμενος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἔφυγε ἀπὸ τὸ πατρικὸ του σπίτι καὶ ἀπὸ ὑπερβολικὸ πνευματικὸ ἔρωτα ἔδωσε λόγο στὸν Θεό, νὰ μὴν ξαναδεῖ κανέναν ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του. Μετὰ ἀπὸ πενήντα λοιπὸν χρόνια ἢ ἀδελφὴ του, πού εἶχε πιά γεράσει καὶ εἶχε μάθει ἀπὸ κάποιον, ὅτι ὁ ἀδελφός της ζεῖ, κόντευε νὰ τρελλαθεῖ, ἂν δὲν τὸν ἔβλεπε. Ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ πάει στὴν ἔρημο, παρακάλεσε τὸν ἐπίσκοπο τῆς περιοχῆς νὰ γράψει στοὺς μοναχοὺς τῆς ἐρήμου γιὰ νὰ τὸν στείλουν νὰ τὸν δεῖ. Ἐπειδὴ λοιπὸν πείσθηκε πολὺ ἀπὸ τοὺς πατέρες, θεώρησε καλὸ νὰ πάει ἀκόμα ἕναν καὶ νὰ πάει. Ἀνακοίνωσαν στὸ σπίτι τῆς ἀδελφῆς του ὅτι ἔφθασε ὁ ἀδελφός της ὁ Πίωρ καὶ στεκόταν ἔξω. Αἰσθανόμενος αὐτὸς ἀπὸ τὸ θόρυβος τῆς πόρτας, ὅτι ἔρχεται νὰ τὸν συναντήσῃ ἢ ἀδελφὴ του, κλείνοντας ὁ Πίωρ τὰ μάτια του, φώναξε πρὸς αὐτήν.

Ἀδελφὴ μου τάδε, ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σου Πίωρ, ἐγὼ εἶμαι· δές με καὶ κοίταξέ με ὅσο θέλεις.

Ἀφοῦ ἔλαβε ἐκείνη τὴν πληροφορία, δόξασε τὸν Θεό, καὶ παρὰ τὶς πολλὰ παρακλήσεις της, δὲν τὸν ἔπεισε νὰ μπεῖ στὸ σπίτι, ἀλλὰ, ἀφοῦ προσευχήθηκε μόνο στὸ κατώφλι, γύρισε πάλι στὴν ἔρημο στὸν τόπο του, ἐκεῖ κατορθώνοντας τὴν ἀρετὴ τῆς ἀσκήσεως.

Σ' αὐτὸν τὸν ἅγιο ἀποδίδεται κι αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς ὑπομονῆς.

Εἰς τὸν τόπον ὃν ᾤκησεν ὀρύξας φρέαρ, εὗρεν ὕδωρ πικρότατον, καὶ μέχρις ὅτου ἐτελεύτησεν ἐκεῖσε παρέμεινε, στοιχήσας ἐκείνῳ μόνῳ τῷ πικροτάτῳ ὕδατι, ἵνα δειχθῆ τοῦ γενναίου τούτου ἀθλητοῦ τοῦ Χριστοῦ ἢ ὑπομονή. Πολλοὶ γοῦν τῶν μονα-
 5 χῶν δοκιμώτατοι ἄνδρες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀθανάτου φιλονεικήσαντες μεῖναι ἐν τῇ κέλλῃ ἐκείνῃ, ἐνιαυτὸν ὅλον οὐκ ἴσχυσαν ἐκτελέσαι. Ἔστι γὰρ καθ' ὑπερβολὴν καὶ τὸ ὕδωρ πικρὸν, καὶ σφόδρα φοβερὸς ὁ τόπος, καὶ παντάπασιν ἀπαράκλητος.

πη'.— Περὶ Μωϋσέως τοῦ Λίβυος.

10 Μωϋσῆς ὁ Λίβυς, ἀνὴρ προτότατος λίαν καὶ ἀγαπητικώτατος, οὗτος κατηξιώθη χαρίσματος ἰαμάτων. Αὐτός μοι ἀφηγήσατο, ὅτι:

Ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἤμην νέος ἀκμήν, καὶ φρέαρ ὀρύξαμεν μέγιστον, εἴκοσι ποδῶν πλάτους ἐν τούτῳ τρεῖς ἡμέ-
 15 ρας ἐκχοῖσαντες ἄνδρες ὀγδοήκοντα, καὶ τὴν συνήθη καὶ ὑποπτον φλέβα παρελθόντες ὡς πῆχυν, οὐχ εὗρομεν ὕδωρ. Πάνυ γοῦν ἀπολυπηθέντες ἐσκεπτόμεθα ἀναχωρῆσαι τοῦ ἔργου. Καὶ ἐν τῷ σκέπτεσθαι ἡμᾶς τοῦτο, ἐπιστάς ἡμῖν ὁ μακάριος Πίωρ ἐκ τῆς Πανερήμου ἐν αὐτῇ τῇ ἕκτη
 20 τοῦ καύματος, γέρων περιβεβλημένος τὴν μηλωτήν, καὶ ἀσπασάμενος ἡμᾶς, λέγει μετὰ τὸν ἀσπασμὸν πρὸς ἡμᾶς:

Τί ἐμικροψυχῆσατε, ὀλιγόπιστοι; Ἐώρακα γὰρ ὑμᾶς ἀπὸ ἐχθρῶν μικροψυχοῦντας.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν καθίσιν τὴν κλίμακα εἰς τὸ ὄρυγμα τοῦ
 25 φρέατος, καὶ ποιεῖ εὐχὴν σὺν αὐτοῖς. Καὶ λαβὼν τὸν ὄρυγα καὶ κατενεγκὼν τρίτην πληγὴν, εἶπεν:

Ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων πατριαρχῶν, μὴ ἀχρειώσης τὸν πόνον τῶν δούλων σου, ἀλλὰ ἀπόστειλον αὐτοῖς τὴν τῶν ὑδάτων χρεῖαν.

30 Καὶ παραχρῆμα ἐξεπήδωσεν ὕδωρ, ὡς ῥανθῆναι πάντας ἡμᾶς. Πάλιν οὖν προσευξάμενος ᾤχετο. Ἀναγκαζόντων οὖν αὐτὸν ἵνα φάγη ἐκεῖ, οὐκ ἠνέσχετο, εἰπὼν:

Δι' ὃ ἀπεστάλην, ἠγνύσθη· δι' ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἀπεστάλην.

Στόν τόπο πού ἔμενε ἀνοιξε πηγάδι, βρῆκε πικρὸ νερὸ καὶ ἔμεινε ἐκεῖ μέχρι νὰ πεθάνει, ὑπομένοντας τὴν πικράδα τοῦ νεροῦ, γιὰ νὰ φανερωθεῖ ἡ ὑπομονή τοῦ γενναίου αὐτοῦ ἀθλητῆ τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὸ θάνατο αὐτοῦ τοῦ ἀθάνατου πολλοὶ μοναχοὶ μὲ πολὺ μεγάλη ἐμπειρία φιλοδόξησαν νὰ μείνουν στὸ κελλὶ ἐκεῖνο, ἀλλὰ δὲν μπόρεσαν ν' ἀντέξουν οὔτε ἓνα χρόνο. Γιατί τὸ νερὸ εἶναι πάρα πολὺ πικρὸ, καὶ τὸ μέρος πολὺ φοβερὸ καὶ ὑπερβολικὰ ἀπαρηγόρητο.

88.— Γιά τὸν Μωϋσῆ τὸν Λίβυο.

Ὁ Μωϋσῆς ὁ Λίβυος, ἄνδρας πολὺ ἤρεμος καὶ ἀγαπητός, καταξιώθηκε νὰ λάβει τὸ χάρισμα τῆς θεραπείας. Αὐτὸς μοῦ διηγήθηκε:

Ἦμουν ἀκόμα νέος στὸ μοναστήρι καὶ σκάψαμε ἓνα πολὺ μεγάλο πηγάδι, πλάτους εἴκοσι ποδιῶν. Ὅγδόντα ἄνδρες βγάξαμε χῶμα ἀπὸ μέσα γιὰ τρεῖς μέρες, ἀλλ' ἐπειδὴ περῶσαμε τὴ φλέβα ἓναν πῆχυ, δὲν βρήκαμε νερό. Λυπηθήκαμε πάρα πολὺ καὶ σκεφθήκαμε νὰ παρατήσομε τὸ ἔργο. Ἐνῶ λοιπὸν σκεφτόμασταν αὐτό, ἦρθε ὁ μακαριστὸς Πίωρ ἀπὸ τὴν Πανέρημο τὴν ἕκτη ὥρα καὶ μέσα στὴ ζέστη, γέροντας καὶ ντυμένος μὲ τὴ μηλωτή, καὶ ἀφοῦ μᾶς ἀσπᾶσθηκε, μᾶς εἶπε:

Ὁλιγόψυχοι, γιατί δείξατε μικροψυχία; γιατί σᾶς εἶδα νὰ ὀλιγοψυχεῖτε ἀπὸ χθές.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτό, ἔβαλε τὴ σκάλα στὸ ἀνοιγμα καὶ προσευχήθηκε μαζί τους. Πῆρε τότε τὸ φτυάρι καὶ χτυπώντας τρεῖς φορές, εἶπε:

Ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων πατριαρχῶν, μὴ καταστρέψεις τὸν κόπο τῶν δούλων σου, ἀλλὰ στείλε τους τὸ νερὸ πού χρειάζονται.

Καὶ ἀμέσως ξεπετάχθηκε τὸ νερὸ, ὥστε νὰ βραχοῦν ὅλοι. Ἀφοῦ προσευχήθηκε πάλι, ἔφυγε. Ἐπειδὴ τὸν πίεζαν νὰ φάγει ἐκεῖ, αὐτὸς δὲν δέχθηκε, λέγοντας:

Αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο ἦρθα, ἔγινε· δὲν στάλθηκα γιὰ τὸ ἄλλο.

Ταῦτα τὰ παράδοξα θαύματα Πίωρ τοῦ γενναίου στύλου τῆς ὑπομονῆς, καὶ τοῦτο τὸ τέλος τῆς ἐκείνου ἀρετῆς, ἀντὶ τῆς πικρᾶς πηγῆς αἰώνιον νόμα γλυκύτητος μετὰ μεγάλης πνευματικῆς χαρᾶς ἀπολαύων διὰ παντός

5

πθ'.— Περὶ Χρονίου.

Χρόνιός τις ὀνόματι, ὀρμώμενος ἐκ τῆς κόμης τῆς λεγομένης Φοίνικος, ἀπομετρήσας ἀπὸ τῆς ἰδίας κόμης πλησίον οὔσης τῆς ἐρήμου μύρια πεντακισχίλια βήματα, τῷ δεξιῷ ποδὶ
10 ἀριθμούμενα, ἐκεῖσε προσευξάμενος, ὤρυξε φρέαρ, καὶ εὔρε κάλλιστον ὕδωρ, ἀπέχον εἰς βάθος ὀργυιᾶς ἑπτὰ, καὶ ὠκοδόμησεν ἑαυτῷ ἐκεῖ ξενίαν μικράν, καὶ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνεθρόνισεν ἑαυτὸν τῇ μονῇ, ἠῤῥξαστο τῷ Θεῷ μὴ ἀνακάμψαι οὐκέτι εἰς οἰκούμενον τόπον.

15 Παρελθόντων δὲ ὀλίγων ἐτῶν, ἠξιώθη πρεσβυτερίου, ἀδελφότητος περὶ αὐτὸν συναχθείσης ὡς ἀνδρῶν διακοσίων. Αὕτη οὖν αὐτοῦ φέρεται τῆς ἀσκήσεως ἀρετῆ, ὅτι ἐξήκοντα ἔτη παρεδρεύσας τῷ θυσιαστηρίῳ ἱερατεύων, οὐ τῆς ἐρήμου ἐξῆλθεν, οὐκ ἐκτὸς ἔργου ἰδίων χειρῶν βέβρωκεν ἄρτον.

20

ζ'.— Περὶ Ἰακώβ.

Τούτῳ συνώκει Ἰακώβ τις ἐκ γειτόνων, ὁ ἐπὶ κλην Χωλός, γνωστικώτατος εἰς ἄκρον. Ἀμφότεροι γνώριμοι τῷ μακαρίῳ Ἀντωνίῳ ὑπῆρχον.

ζα'.— Περὶ Παφνουτίου.

25 Μιᾶ τῶν ἡμερῶν συνδραμόντος καὶ Παφνουτίου τοῦ ἐπιλεγόμενου Κεφαλᾶ, ἀνδρὸς θαυμαστοῦ (οὗτος χάρισμα γνώσεως εἶχε τῶν θείων Γραφῶν, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, πᾶσαν αὐτὴν ἠρμήνευσε, μὴ ἀνεγνωκῶς Γραφάς Πρῶτος δὲ ἦν τοσοῦτον, ὡς καλύπτεσθαι ἐπ' αὐτοῦ τὴν προφητικὴν ἀρετὴν. Οὗ

Αὐτὰ εἶναι τὰ παράδοξα θαύματα τοῦ Πίωρ τοῦ γενναίου στύλου τῆς ὑπομονῆς, καὶ αὐτὸ τὸ τέλος τῆς ἐνάρετης ζωῆς του, ὁ ὁποῖος, ἀντὶ τῆς πικρῆς ἐκείνης πηγῆς, ἀπολαμβάνει αἰώνια αἰώνιο νάμα γλυκύτητας μὲ μεγάλη πνευματικὴ χαρὰ.

89.— Γιά τὸν Χρόνιο.

Κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Χρόνιος, πού καταγόταν ἀπὸ τὸ χωριὸ Φοινίκη, μετρώντας μὲ τὸ δεξιὸ του πόδι ἀπὸ τὸ χωριὸ του, πού βρισκόταν κοντὰ στὴν ἔρημο, πέντε χιλιάδες βήματα, ἀφοῦ προσευχήθηκε ἐκεῖ, ἔσκαψε πηγάδι καὶ βρῆκε ἄριστο νερὸ σὲ βάθος ἑπτὰ ὀργυιές, καὶ ἔκτισε ἐκεῖ μικρὸ κελλί. Ἐπὶ τὴν ἡμέρα πού ἐγκαταστάθηκε στὴ μονή, προσευχήθηκε στὸν Θεὸ νὰ μὴ ξαναγυρίσει πιά σὲ κατοικημένο μέρος.

Ἐπὶ πέρασαν λίγα χρόνια, ἀξιώθηκε νὰ γίνῃ πρεσβύτερος, καθὼς συγκεντρώθηκε γύρω ἀπὸ αὐτὸν ἀδελφότητα διακοσίων ἀδελφῶν. Ἀναφέρεται λοιπὸν αὐτῇ ἡ ἀρετῇ τῆς ἀσκήσεώς του, ὅτι δηλαδή, ἐνῶ λειτουργοῦσε ἐξήντα χρόνια στὸ θυσιαστήριον, δὲν βγῆκε ἀπὸ τὴν ἔρημον καὶ δὲν ἔφαγε ψωμί πού δὲν βγῆκε ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν χειρῶν του.

90.— Γιά τὸν Ἰακώβ.

Μαζὶ μὲ αὐτὸν κατοικοῦσε κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Ἰακώβ, ἀπὸ τὰ ἐκεῖ γειτονικὰ μέρη, ὑπερβολικὰ γνωστικός, πού ἐπονομάσθηκε Χωλός. Καὶ οἱ δύο ἦταν γνωστοὶ τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου.

91.— Γιά τὸν Παφνούτιο.

Μιὰ μέρα τοὺς ἐπισκέφθηκε καὶ ὁ Παφνούτιος, πού ἐπονομάσθηκε Κεφαλᾶς, θαυμάσιος ἄνθρωπος (αὐτὸς εἶχε τὸ χάρισμα τῆς γνώσεως τῶν θείων Γραφῶν, τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, πού τὴν ἐρμήνευσε ὅλη χωρὶς νὰ ἔχει διαβάσει Γραφές. Ἦταν τόσο πράος, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται ἐξαιτίας αὐτοῦ ἡ προφητικὴ

φέρεται ἐγκώμιον ἀρετῆς, ὅτι ὀγδοήκοντα ἔτη οὗτος ὑφ' ἐν δύο χιτῶνας οὐκ ἔσχεν)· τούτοις συντυχόντες ἐγὼ τε καὶ οἱ μακάριοι διάκονοι Εὐάγριος καὶ Ἀλβίκος, ἐζητοῦμεν μαθεῖν παρ' αὐτῶν τὰς αἰτίας τῶν παραπιπτόνων ἢ ἐπιπτώτων ἀδελφῶν, ἢ σφαλ-
5 λομένων ἐν τῷ καθήκοντι δίῳ.

46'.— Περὶ Χαιρήμονος.

Συνέβη γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ Χαιρήμονα τὸν ἀσκητὴν καθεζόμενον τελευτῆσαι καὶ εὐρεθῆναι μακρὸν ἐν τῇ καθέδρᾳ, κατέχοντα τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσίν.

10

47'.— Περὶ ἄλλου.

Συνέβη καὶ ἄλλον ἀδελφὸν ὀρύσσοντα φρέαρ καταχωσθῆ-
ναι ὑπ' αὐτοῦ.

48'.— Περὶ ἄλλου.

Καὶ ἄλλον ἐκ τῆς Σκήτεως ἐρχόμενον ἀποθανεῖν ἀπὸ δίψης
15 ὕδατος.

49'.— Περὶ Στεφάνου τοῦ ἐκπεσόντος.

Ἐμνήσθημεν δὲ καὶ τὰ κατὰ Στέφανον τὸν ἐκπεσόντα εἰς
αἰσχρὰν ἀσωτίαν, καὶ Εὐκάρπιον, καὶ τὰ κατὰ Ἡρώνα τὸν Ἀ-
λεξανδρέα, καὶ τὰ κατὰ Οὐάλην τὸν Παλαισιτῖνον, καὶ τὰ κατὰ
20 τὸν Πτολεμαῖον τὸν ἐν τῇ Σκήτει Αἰγύπτιον. Συνερωτῶντων
ἡμῶν τίς ἢ αἰτία, τοῦ οὕτω ζῶντας ἐν ἀρετῇ βίου ἐν ἐρημίᾳ το-
σαύτῃ τοὺς μὲν ἀπατηθῆναι βλαβέντας τὴν φρένα, τοὺς δὲ ἄ-
λῳναι γαστρομαργία, τοὺς δὲ περιοραγῆναι ἀκολασίᾳ· ταύτην
οὖν ἡμῖν οἱ ἅγιοι τὴν ἀπόκρισιν πεποιήκασιν, Παφνούτιός τε ὁ
25 γνωστικώτατος, ὅτιπερ:

ἀρετή του, γιὰ τὴν ὁποία ἀρετή του ἀναφέρεται τὸ ἐγκώμιο, ὅτι γιὰ ὀγδόντα χρόνια δὲν εἶχε αὐτὸς συγχρόνως δύο χιτῶνες). Αὐτοὺς τοὺς συναντήσαμε ἐγὼ καὶ οἱ διάκονοι Εὐάγριος καὶ Ἄλβικος, καὶ τοὺς ἐρωτήσαμε νὰ μάθομε ἀπὸ αὐτοὺς τίς αἰτίες γιὰ τίς ὁποῖες ὀλισθαίνουν οἱ ἀδελφοὶ ἢ πέφτουν τελείως ἢ σφάλλουν στὰ καθήκοντα τοῦ μοναχικοῦ βίου τους.

92.— Γιὰ τὸν Χαιρήμονα.

Ἐκεῖνες τίς ἡμέρες συνέβηκε νὰ κοιμηθεῖ, ἐνῶ καθόταν, ὁ ἀσκητὴς Χαιρήμονας, καὶ τὸν βρῆκαν νεκρὸ στὸ κάθισμά του, κρατώντας τὸ ἐργόχειρο στὰ χέρια του.

93.— Γιὰ ἄλλον.

Κάποιος ἄλλος ἀδελφός, ἐνῶ ἄνοιγε πηγάδι, καταπλακώθηκε ἀπὸ τὰ χῶματα.

94.— Γιὰ ἄλλον.

Καὶ κάποιος ἄλλος ἀδελφός πού ἐρχόταν ἀπὸ τὴ Σκήτη, πέθανε ἀπὸ δίψα.

95.— Γιὰ τὸν Στέφανο πού ἔπεσε.

Θυμηθήκαμε καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Στέφανο, πού ἔπεσε σὲ αἰσchrή ἀσωτία, καὶ μὲ τὸν Εὐκάρπιο, καθὼς καὶ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὸν Ἡρώνα τὸν Ἀλεξανδρέα, τὸν Οὐάλη τὸν Παλαιστίνιο, καὶ τὸν Πτολεμαῖο τὸν Αἰγύπτιο στὴ Σκήτη. Ρωτώντας νὰ μάθομε, ποιά ἦταν ἡ αἰτία γιὰ τὴν ὁποία ἀδελφοί, ζώντας ἔτσι τὸν βίο τῆς ἀρετῆς μέσα σὲ τόση ἐρημίᾳ, κατάντησαν ἄλλοι νὰ ἐξαπατηθοῦν ἐπειδὴ ἔπαθαν βλάβη τὰ μυαλά τους, ἄλλοι νὰ κυριευθοῦν ἀπὸ λαίμαργία, καὶ ἄλλοι νὰ καταστραφοῦν μὲ τὴν ἀκολασία, αὐτὴ τὴν ἀπάντηση μᾶς ἔδωσαν οἱ ἅγιοι μὲ τὸν γνωστικώτατο Παφνούτιο, πού ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πάντα τὰ γινόμενα διαιρεῖται εἰς δύο, εἷς τε εὐδοκίαν Θεοῦ καὶ συγχώρησιν. Ὅσα τοίνυν γίνεται κατ' ἀρετὴν εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ, ταῦτα γίνεται εὐδοκία Θεοῦ· ὅσα δ' αὖ πάλιν ἐπιζήμια καὶ ἐπικίνδυνα καὶ περιστατικά, ταῦτα
 5 γίνεται κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ, ἢ δὲ συγχώρησις ἐξ ἀλογίας ἢ ἀπιστίας τῶν ἐγκαταλιμπανομένων. Ἀδύνατον γὰρ τὸν ὀρθῶς φρονοῦντα καὶ εὐσεβῶς βιοῦντα, ἐγκαταλειφθῆναι καὶ περιπεσεῖν πταίσματι αἰσχύνης, ἢ πλάνη δαμόνων. Ὅσοι τοίνυν διεφθαμένῳ σκοπῷ ἢ νόσῳ ἀν-
 10 θρωπαρεσκείας καὶ αὐθαδεῖα λογισμῶν μετέρχεσθαι δοκοῦσι τὴν ἀρετὴν, οὗτοι καὶ σφάλματι περιπίπτουσι, τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἐκείνων κατεστραμμένον σκοπὸν ἐγκαταλιμπάνοντος αὐτούς, ἵνα διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως, αἰσθόμενοι τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς ἀλλοίωσιν, διορθώσωνται ἢ
 15 τὴν πρόθεσιν ἢ τὴν προᾶξιν· ποτὲ μὲν γὰρ ἡ πρόθεσις ἐξαμαρτάνει, ποτὲ δὲ ἡ προᾶξις, ὅταν διεφθαμένῳ σκοπῷ, ἢ καθ' ὃν δεῖ τρόπον μὴ γένηται, ὅπερ συμβαίνει πολλάκις, καὶ τὸν ἀκόλαστον διεφθαμένῳ σκοπῷ ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην ἐπὶ νεωτέρας διὰ τέλος αἰσχρόν. Προᾶξιν δὲ εὐ-
 20 λογον, τὸ ὡς ὀρφανῇ καὶ μόνη καὶ ἀσκουμένη διδόναι ἐπικουρίαν. Συμβαίνει δὲ καὶ σκοπῷ ὀρθῷ ποιεῖν μὲν ἐλεημοσύνην εἰς νοσοῦντας ἢ γεγηρακότας ἢ ἐκπεπτωκότας ἀπὸ πλούτου, φειδωλῶς δὲ καὶ μετὰ γογγυσμοῦ, καὶ εἶναι τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθόν, τὴν δὲ προᾶξιν τοῦ σκοποῦ ἀνα-
 25 ξίαν. Δεῖ γὰρ τὸν ἐλεήμονα ἐν ἰλαρότητι ἐλεεῖν καὶ ἐν ἀφειδία.

Ἔλεγον δὲ καὶ τοῦτο οἱ ἅγιοι, ὅτι:

Προτερήματά εἰσιν ἐν πολλαῖς ψυχαῖς ἐν ταῖς μὲν, εὐφυῖα διανοίας, ἐν ταῖς δέ, ἐπιτηδειότης τῆς ἀσκήσεως. Ἄλλ'

“Όλα ὅσα συμβαίνουν χωρίζονται σὲ δύο κατηγορίες, σὲ ἐκεῖνα ποὺ γίνονται μὲ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς δόξα του, καὶ σὲ ἐκεῖνα ποὺ γίνονται κατὰ παραχώρηση. “Όσα λοιπὸν γίνονται σύμφωνα μὲ τὴν ἀρετὴ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, αὐτὰ γίνονται μὲ θέληση τοῦ Θεοῦ· ὅσα πάλι γίνονται ἐπιζήμια καὶ ἐπικίνδυνα καὶ περιστασιακὰ, αὐτὰ γίνονται κατὰ παραχώρηση Θεοῦ. Ἡ παραχώρηση αὐτὴ γίνεται ἕξαιτίας τῆς ἀπερισκεψίας ἢ τῆς ἀπιστίας ἐκείνων ποὺ ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τὸν Θεό. Γιατὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνος ποὺ σκέφτεται σωστὰ καὶ ζεῖ μὲ εὐσέβεια, νὰ ἐγκαταλειφθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ νὰ πέσει σὲ πράξη ἄξια ντροπῆς ἢ σὲ πλάνη τῶν δαιμόνων. “Όσοι λοιπὸν νομίζουν ὅτι κατορθώνουν τὴν ἀρετὴ μὲ διεφθαρμένο σκοπὸ, ἢ πάσχοντας ἀπὸ ἀνθρωπαρέσκεια, ἢ ἀπὸ ἀλαζονεία τῶν λογισμῶν τους, αὐτοὶ διαπράττουν σφάλμα, καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἐγκαταλείπει ἕξαιτίας αὐτοῦ τοῦ ἐσφαλμένου σκοποῦ τους, ὥστε μὲ τὴν ἐγκατάλειψή τους αὐτὴ, ἀφοῦ αἰσθανθοῦν τὴ μεταβολὴ τους πρὸς τὸ χειρότερο, νὰ διορθώσουν τὴν πρόθεση ἢ τὴν πράξη τους· γιατί ἄλλοτε εἶναι λαθεμένη ἢ πρόθεση, καὶ ἄλλοτε ἢ πράξη, ὅταν γίνεται κάτι ἢ μὲ διεφθαρμένο σκοπὸ ἢ δὲν γίνεται μὲ τὸν τρόπο ποὺ πρέπει, πράγμα ποὺ συμβαίνει πολλές φορές, ὅπως ὅταν ὁ ἀκόλαστος κάνει ἐλεημοσύνη σὲ νεότερη μὲ ἀνήθικο σκοπὸ. Γιατὶ ἐλεημοσύνη μὲ καλὸ σκοπὸ εἶναι νὰ βοηθήσει κανεὶς μὰ ὀρφανὴ ποὺ εἶναι μόνη τῆς καὶ ἀσκεῖται. Συμβαίνει ὅμως νὰ κάνει κανεὶς ἐλεημοσύνη μὲ ὀρθὸ σκοπὸ, ὅπως σὲ ἀρρώστους ἢ σὲ γέροντες ἢ σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἀπὸ πλούσιοι ἔγιναν φτωχοί, ἀλλὰ μὲ τσιγκουνιὰ καὶ γογγυσμὸ, ὅποτε εἶναι βέβαια ὁ σκοπὸς σωστός, ἢ πράξη ὅμως εἶναι ἀνάξια τοῦ σκοποῦ. Γιατὶ πρέπει ἐκεῖνος ποὺ κάνει ἐλεημοσύνη, νὰ τὴν κάνει γεμάτος ἀπὸ χαρὰ καὶ μὲ ἀπλοχεριὰ.

Ἐλεγαν ἐπίσης οἱ ἅγιοι καὶ αὐτό:

Προτερήματα ὑπάρχουν σὲ πολλές ψυχές· σ' ἄλλους εὐφυΐα μυαλοῦ, καὶ σὲ ἄλλους ἰκανότητα ἀσκήσεως. “Όταν ὅμως

ὅταν μὴ γένηται δι' αὐτὸ τὸ καλόν, μηδὲ κατὰ θεῖον σκο-
 πόν, μήτε ἐκ τοῦ προτερήματος προᾶξις, μήτε ἢ εὐφυΐα,
 μήτε οἱ τὴν εὐκλείαν λόγων κεκτημένοι, οὐκ ἐπιγράφουσι
 τὴν χάριν τῷ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν Θεῷ, ἀλλὰ τῇ οἰκείᾳ
 5 προαιρέσει καὶ εὐπαθείᾳ καὶ ἰκανότητι· καὶ οὗτοι ἐγκατα-
 λειφθέντες ὑπὸ τῆς Προνοίας ἐμπίπτουσιν εἰς αἰσχροου-
 γίαν, ἢ αἰσχροπάθειαν καὶ αἰσχύνην. Καταλειφθέντες οὖν
 διὰ τῆς ἐπιγενομένης αὐτοῖς ταπεινώσεως καὶ ἀτιμίας, ἡ-
 ρέμα πως καὶ κατὰ μικρὸν τὸν ἐπὶ τῇ νομιζομένῃ ἀρετῇ
 10 ἑαυτῶν ἀποτρίβονται τύφον, μηκέτι ἐφ' ἑαυτοῖς πεποιθό-
 τες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ χαριζομένῳ τὰ πάντα ὁμολογοῦντες
 τὴν χάριν.

Ἐπειδὴ γὰρ ὁ πεφυσιωμένος ἐπὶ εὐροΐᾳ λόγων ἐπαι-
 ρόμενος, οὐκέτι ἐπιγράφει τῷ Θεῷ τὴν δωρεὰν τῆς εὐ-
 15 φυΐας, οὐδὲ τὴν χορηγίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ
 ἀσκήσει ἢ φύσει, ἀφιστᾷ ὁ Θεὸς τὸν ἄγγελον τῆς προνοί-
 ας τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῇ χάριτι τεταγμένον, οὗ ἀποστάντος,
 καταδυναστευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου ὁ ἐπαιρόμενος
 τῇ εὐφυΐᾳ, περιπίπτει ἀκολασίᾳ, ἵνα ἢ κτηνώδης ἢ ἢ κυ-
 20 νώδης ἀκολασία ἐξελάσῃ τὴν δαμονιώδη φυσίωσιν, ὅ-
 περ ἐστὶν ὑπερηφανία, ἵνα τοῦ μάρτυρος τῆς σωφροσύ-
 νης ἀφαιρεθέντος, οὐκ ἀξιόπιστα γένηται τὰ λεγόμενα
 παρ' αὐτῶν φευγόντων τῶν εὐλαδῶν τὴν ἐκ τοῦ τοιούτου
 στόματος διδασκαλίαν, καθάπερ πηγὴν βδέλλας ἔχου-
 25 σαν, ὡς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· «Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ
 εἶπεν ὁ Θεός· Ἴνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ
 ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;».

Ἐοίκασι γὰρ ἀληθῶς αἱ τῶν ἐμπαθῶν ψυχαὶ διαφόροις
 πηγαῖς αἱ μὲν γαστρίμαργοι καὶ οἰνόφιλοι πηγαῖς βορ-
 30 βορώδεσιν, αἱ δὲ φιλάργυροι καὶ πλεονεκτικαὶ πηγαῖς
 βατράχους ἐχούσαις. Αἱ δὲ βάσκανοι καὶ ὑπερήφανοι,

αὐτὰ δὲν γίνονται γι' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ καλὸ, οὔτε σύμφωνα μὲ τὸν θεῖο σκοπὸ, καὶ οὔτε ἢ πράξη, ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα προτερήματος, οὔτε ἢ ἔξυπνάδα, οὔτε οἱ ἱκανοὶ στὸ λόγο ἀποδίδουν τὴ χάρη στὸν Θεό, ποὺ δίνει τ' ἀγαθὰ, ἀλλὰ στὴ δικιὰ τους θέληση καὶ προσπάθεια καὶ ἱκανότητα, καὶ αὐτοί, ἀφοῦ ἐγκαταλειφθοῦν ἀπὸ τὴν Πρόνοια, πέφτουν σὲ αἰσχροὺς πράξεις, ἢ σὲ πάθη αἰσχροὺ καὶ ντροπῆ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐγκαταλειφθοῦν, μὲ τὴν ταπείνωση ποὺ ἐκδηλώνουν καὶ τὴν προσβολὴ ποὺ ὑφίστανται, μὲ ἡρεμία καὶ σιγὰ-σιγὰ συντρίβουν τὴν ὑπερηφάνεια γιὰ τὴ θεωρούμενη ἀρετὴ τους καὶ δὲν ἐλπίζουν πιά στὸν ἑαυτὸ τους, ἀλλ' ὁμολογοῦν ὅτι ὅλα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ποὺ χαρίζει τὰ πάντα.

Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ ἀλαζόνας, ποὺ ὑπερηφανεύεται γιὰ τὴν εὐχέρεια τῶν λόγων του, δὲν ἀποδίδει στὸν Θεὸ τὴ δωρεὰ τῆς εὐφυΐας του, οὔτε τὴ χορηγία τῆς γνώσεως, ἀλλὰ στὴν ἀσκησὴ του ἢ στὴ φύση του, ἀπομακρύνει ὁ Θεὸς τὸν ἀγγελο τῆς πρόνοιας, ποὺ εἶναι ταγμένος γι' αὐτὴ τὴ χάρη, καὶ ἀφοῦ ἀπομακρυνθεῖ αὐτός, τότε αὐτὸς ποὺ ὑπερηφανεύεται γιὰ τὴν εὐφυΐα του, ἀφοῦ καταταλαιπωρηθεῖ ἀπὸ τὸν διάβολο, πέφτει στὴν ἀκολασία, ὥστε ἢ κτηνώδης ἢ κυνώδης αὐτὴ ἀκολασία νὰ διώξει τὴν δαιμονισμένη ἔπαρση, πράγμα ποὺ εἶναι ἢ ὑπερηφάνεια· ὥστε, ἀφοῦ ἀφαιρεθεῖ ὁ μάρτυρας τῆς σωφροσύνης, νὰ μὴ γίνονται πιστευτὰ αὐτὰ ποὺ λέγουν, ἀπομακρυνόμενοι οἱ εὐλαβεῖς ἀπὸ τὴ διδασκαλία τέτοιου στόματος, σὰν πηγὴ ποὺ ἔχει βδέλλες, ὥστε νὰ ἐκπληρώνεται ἐκεῖνο ποὺ ἔχει γραφεῖ· «Εἶπε ὁ Θεὸς στὸν ἁμαρτωλό· Γιατί ἐσὺ διδάσκεις τὶς ἐντολές μου καὶ βάζεις τὴ διαθήκη μου στὰ χεῖλη σου;»⁶⁶. Γιατί οἱ ψυχὲς τῶν ἁμαρτωλῶν μοιάζουν πραγματικὰ μὲ διάφορες πηγές· οἱ γαστρίμαργες καὶ φίλες τοῦ κρασιοῦ μὲ πηγὲς γεμάτες ἀπὸ βοῦρκο, οἱ φιλάργυρες καὶ οἱ γεμάτες πλεονεξία μὲ πηγὲς ποὺ ἔχουν βατράχια, ἐνῶ οἱ φθονερὲς καὶ ὑπερήφανες ποὺ ἔχουν

66. Ψαλμ. 49, 16.

ἐπιτηδειότητα δὲ γνώσεως ἔχουσαι, ὁμοιαί εἰσι πηγαῖς
 ὄφεις τρεφούσαις, αἷς αἰεὶ ἐνλιμνάζει ὁ λόγος, καθάπερ
 ὕδωρ ὄζον ἐν λίμνῃ, τῷ μηδένα ἐκεῖθεν ἠδέως ἀρύεσθαι,
 διὰ τὴν πικρίαν τοῦ ἤθους καὶ διὰ τὴν ὁσμὴν τῶν ἀκα-
 5 θάρτων πράξεων. Ὅθεν ὁ Δαβὶδ παρεκάλει τρία αἰτῶν
 χαρίσματα παρὰ τοῦ Θεοῦ διδαχθῆναι, «χρησιότητα, καὶ
 παιδείαν, καὶ γνώσιν». Ἐνευ γὰρ χρησιότητος γνώσις ἄ-
 χρηστος καὶ ἐὰν μὲν διορθώσῃται ὁ τοιοῦτος, τὴν αἰτίαν
 τῆς ἐγκαταλείψεως ἀποθέμενος, τουτέστι τὸν τύφον, καὶ
 10 ἀναλάβῃ ταπεινοφροσύνην, καὶ ἐπιγνῶ ἑαυτοῦ τὰ μέτρα,
 μήτε κατὰ τινος ἐπαιρούμενος, ἀλλὰ καὶ Θεῷ εὐχαριστῶν,
 ἐπανέρχεται πάλιν εἰς αὐτὸν ἐμμέριτος γνώσις. Λόγοι
 γὰρ πνευματικοὶ βίον σεμνὸν καὶ σώφρονα μὴ ἔχοντες
 συνιπιάζοντα, στάχνες εἰσιν ἀνεμόφθοροι, τὸ μὲν σχῆμα
 15 σταχύων ἔχοντες, τὸ δὲ τροφίμον τῆς Δημήτρας ὑποκλα-
 πέντες. Πᾶσα οὖν πῶσις, εἴτε ἢ διὰ γλώσσης, εἴτε ἢ δι'
 ὄράσεως ἢ ἀκοῆς ἢ ὁσφρήσεως ἢ πράξεως, εἴτε ἢ δι'
 ὄλου τοῦ σώματος, πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῆς ὑπερηφανίας
 ἢ τῆς οἰήσεως, κατ' ἐγκατάλειψιν γίνεται Θεοῦ φειδομέ-
 20 νου τῶν ἐγκαταλιμπανομένων. Εἰ γὰρ μετὰ τῆς ἀκολα-
 σίας καὶ τῆ εὐφυνία αὐτῶν μαρτυρήσῃ τῇ χορηγία τῶν λό-
 γων ὁ Κύριος, δαίμονας αὐτοὺς ἂν ἀπεργάσαιο ἐπαιρο-
 μένους τῷ τύφῳ μετὰ ἀκαθαρσίας.

Καὶ ταῦτα δὲ ἔλεγον ἡμῖν οἱ ὅσοι ἀνδρες οὗτοι καὶ ἄριστοι τῶν
 25 πατέρων:

Ὅταν ἴδητε, φασί, τινὰ βίῳ μὲν χαλεπὸν, λόγοις δὲ
 πιθανόν, μνημονεύσατε τοῦ δαίμονος τοῦ ἐν τῷ Εὐαγ-
 γελίῳ τῷ Κυρίῳ προσομιλοῦντος, καὶ τῆς λεγούσης τῶν
 Γραφῶν μαρτυρίας «Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάν-
 30 των τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς», ᾧ ἢ φρόνησις μᾶλλον
 εἰς βλάβην τούτῳ γεγένηται, ἄλλης ἀρετῆς τούτῳ μὴ συν-

ικανότητα στις γνώσεις, είναι ὅμοιες μὲ πηγές πού τρέφουν φίδια, στίς ὁποῖες μένει ἀδρανής ὁ λόγος, ὅπως ἀκριδῶς τὸ νερὸ πού μυρίζει στή λίμνη, ἐπειδὴ κανένας δὲν λαμβάνει ἀπὸ ἐκεῖ μὲ εὐχαρίστηση, ἐξαιτίας τοῦ αἰσχροῦ ἤθους καὶ τῆς ὁσμῆς τῶν ἀκάθαρτων πράξεων. Γι' αὐτὸ ὁ Δαυὶδ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ νὰ τοῦ διδάξει τρία χαρίσματα: «καλὸ ἤθος, παιδεία, καὶ γνώση»⁶⁷. Γιατὶ χωρὶς καλὸ ἤθος, εἶναι ἀχρηστὴ ἡ γνώση. Καὶ ἂν διορθωθεῖ ἓνας τέτοιος, ἀποκαθάρνοντας τὴν αἰτία τῆς ἐγκαταλείψεώς του, δηλαδή τὴν ὑπερηφάνεια, καὶ ἀποκτήσει τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ ἔρθει σὲ ἐπίγνωση τῶν δυνατοτήτων του, χωρὶς νὰ φέρεται μὲ ἔπαρση πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ, ἐπενέρχεται πάλι σ' αὐτὸν ἢ γνώση πού ἔχει μάρτυρά της τὸν ἄγγελο τῆς πρόνοιας τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ λόγια πνευματικᾶ, πού δὲν ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ζωὴ σεμνὴ καὶ συνετὴ, εἶναι στάχυα πού καταστρέφονται ἀπὸ τὸν ἀέρα, πού ἔχουν βέβαια τὸ σχῆμα τοῦ σταχυοῦ, τοὺς ἔχει ὅμως ἀφαιρεθεῖ ὁ καρπὸς τῆς Δήμητρας. Κάθε πτώση λοιπόν, εἴτε μὲ τὴ γλώσσα, εἴτε μὲ τὴν ὄραση, εἴτε μὲ τὴν ἀκοή, εἴτε μὲ τὴν ὁσφρηση, εἴτε μὲ τὴν πράξη, εἴτε μὲ ὅλο τὸ σῶμα, κατ' ἀναλογία μὲ τὴν ὑπερηφάνεια ἢ τὴν οἴηση, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ φροντίδα πρὸς ἐκείνους πού ἐγκαταλείπονται. Γιατὶ, ἂν μαζὶ μὲ τὴν ἀκολασία τους ἐπιβεβαιώσῃ ὁ Θεὸς καὶ τὴν εὐφυΐα τους μὲ τὴ χορηγία τῶν λόγων, θὰ τοὺς κάνει δαίμονες, ἀφοῦ θὰ ὑπερηφανεύονται ἐνῶ εἶναι ἀκάθαρτοι.

Κι αὐτὰ ἀκόμα μᾶς ἔλεγαν οἱ ὄσοι καὶ ἀριστοὶ αὐτοὶ πατέρες:

“Ὅταν δεῖτε, λέγει, κάποιον νὰ ἔχει ζωὴ αἰσχρή, ἀλλὰ τὰ λόγια του νὰ εἶναι πειστικά, νὰ θυμηθεῖτε τὸν δαίμονα τοῦ Εὐαγγελίου, πού συνομιλοῦσε μὲ τὸν Κύριο, καὶ τὴ μαρτυρία τῆς Γραφῆς πού λέγει, «Τὸ φίδι ἦταν τὸ πιὸ φρόνιμο ἀπὸ τὰ ζῶα πάνω στή γῆ»⁶⁸, τοῦ ὁποῖου ἡ φρόνηση ἀπέβη πρὸς βλάβη του, γιατί δὲν ὑπῆρχε σ' αὐτὸ ἄλλη ἀρετὴ. Γιατὶ

67. Ψαλμ. 118,66.

68. Γεν. 3,1.

δραμούσης. Δεῖ γὰρ τὸν πιστὸν καὶ ἀγαθὸν φρονεῖν μὲν
 ἃ δίδωσιν ὁ Θεός, λαλεῖν δὲ ἃ φρονεῖ, ποιεῖν δὲ ἃ λαλεῖ.
 Ἐὰν γὰρ μὴ τῇ ἀληθείᾳ τῶν λόγων ἢ ἀρετῇ τοῦ θίου
 συντρέχη, καὶ ἢ λοιπῇ τῶν χρηστῶν τρόπων εὐγένεια,
 5 «ἄρτος ἐστὶν ἄνευ ἁλός», κατὰ τὸν μακάριον Ἰωβ. Ὁ δὲ
 τοιοῦτος βρωθήσεται οὐδαμῶς· ὅς, κἂν βρωθῇ, εἰς πολ-
 λὴν καχεξίαν ἐμβάλλει τὸν ἐσθίοντα. «Εἰ βρωθήσεται»
 γὰρ, φησὶν, «ἄρτος ἄνευ ἁλός;». Εἰ δὲ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν
 ῥήμασι κενοῖς, τοῦτ' ἔστιν εἰς ὠφέλειαν μὴ πεπληρωμέ-
 10 νοις τῇ μαρτυρίᾳ τῶν καλῶν ἔργων.

Τῶν οὖν ἐγκαταλείψεων διάφοροί εἰσιν αἱ αἰτίαι. Ἡ
 μὲν γὰρ γίνεται διὰ κεκρυμμένην ἀρετὴν, ἵνα φανερωθῇ
 ὡς ἢ τοῦ μεγάλου τῆς ὑπομονῆς ἀθλητοῦ Ἰωβ, τοῦ Θεοῦ
 χρηματίζοντος τούτῳ καὶ λέγοντος «Μὴ ἀποποιουῦ μοι τὸ
 15 κριμα· μηδὲ οἶη με ἄλλως σοι κεχρηματικέσαι, ἀλλ' ἵνα
 ἀναφανῆς δίκαιος». Ἐμοὶ μὲν γὰρ γνωστὸς ἦς ἐξ ἀρχῆς
 τῷ βλέποντι τὰ κρυπτὰ καὶ ὁρῶντι εἰς βάθη λογισμῶν ἀν-
 θρωπίνων. Ἐπειδὴ δὲ ἠγνόητό σου τσαῦτα κατορθώμα-
 τα τοῖς ἀνθρώποις, ὑπονοούντων τῶν κακοσχόλων διὰ
 20 τὸν πλοῦτόν σε θεραπεύειν ἐμέ, ἐπαγαγὼν τὴν τσαύτην
 περίστασιν, ἀπεθέρισα τὸν πλοῦτον, ἵνα δείξω αὐτοῖς εὐ-
 χάριστον φιλοσοφίαν. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρως ἐγκαταλει-
 φθῆναι δι' ἀποτροπὴν ὑπερηφανίας καὶ ἀποφυγὴν οἰή-
 σεως ἢ ἀλαξονείας, ὡς ἐπὶ τοῦ μακαρίου ἀπόστολου Παύ-
 25 λου ἔστιν ἰδεῖν. Ἐγκαταλείφθη γὰρ καὶ αὐτὸς περιστάσε-
 σιν ἐναφεθεῖς καὶ κολαφισμοῖς καὶ διαφόροις ἐλλείψεσιν
 βαλλόμενος. Διὸ καὶ ἔλεγεν· «Ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρ-
 κί, ἄγγελος Σαταῦν, ἵνα με κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρω-
 30 σις καὶ ἢ εὐθηνία καὶ ἢ τιμὴ τούτῳ προσγενομένη εἰς τῷ-

ὁ πιστὸς καὶ ἀγαθὸς πρέπει νὰ σκέφτεται ἐκεῖνα ποὺ δίνει ὁ Θεός, νὰ λέγει ἐκεῖνα ποὺ σκέφτεται, καὶ νὰ κάνει ἐκεῖνα ποὺ λέγει. Γιατί, ἂν τὴν ἀλήθεια τῶν λόγων δὲν τὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀρετὴ τοῦ βίου καὶ ἡ ὑπόλοιπη εὐγένεια τῶν καλῶν τρόπων, εἶναι ψωμί χωρὶς ἀλάτι, σύμφωνα μὲ τὸν Ἰώβ. Αὐτὸ τὸ ψωμί δὲν θὰ φαγωθεῖ καθόλου, ἀλλά, καὶ ἂν φαγωθεῖ, θὰ προκαλέσει δυσάρεστη κατάστασις σὲ ἐκεῖνον ποὺ τὸ τρώγει. Γιατί λέγει· «Μήπως τρώγεται εὐχάριστα ψωμί χωρὶς ἀλάτι; Ἡ μήπως παρατίθεται τραπέζι μὲ κενὰ λόγια;»⁶⁹· δηλαδή δὲν ὠφελοῦν τὰ λόγια μόνον τους, ἂν δὲν συμπληρώνονται μὲ τὴ μαρτυρία τῶν καλῶν ἔργων.

Οἱ αἰτίες λοιπὸν τῶν ἐγκαταλείψεων εἶναι πολλές. Ἄλλοτε γίνεται γιὰ κάποια κρυμμένη ἀρετὴ, γιὰ νὰ φανερωθεῖ, ὅπως ἡ ὑπομονὴ τοῦ μεγάλου ἀθλητῆ Ἰώβ, ποὺ τὴ φανερῶνει ὁ Θεὸς λέγοντας· «Μὴν ἀρνεῖσαι τὴν ἀπόφασί μου πρὸς δοκιμασίαν σου. Ἡ νομίζεις, ὅτι ὁ λόγος νὰ σοῦ φερθῶ ἔτσι, ὅπως σοῦ φέρθηκα, ἦταν ἄλλος, καὶ ὄχι τὸ νὰ φανεῖ ἡ ἀρετὴ σου;»⁷⁰. Σὲ μένα βέβαια, ποὺ βλέπω τὰ κρυφὰ καὶ ἐρευνῶ τὰ βᾶθη τῶν ἀνθρώπων λογισμῶν, ἤσουν γνωστὸς ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν ἤξεραν τὰ κατορθώματά σου καὶ ὑποψιάζονται, ὅτι μὲ προσκυνᾶς ἕξαιτίας τοῦ πλούτου σου, προξενώντας σου αὐτὴ τὴν συμφορὰ, ἔξαφάνισα τὸν πλοῦτο σου, γιὰ νὰ τοὺς δείξω τὴν εὐσέβειά σου τὴ συνοδευόμενὴ ἀπὸ εὐχαριστία. Ἡ ἐγκατάλειψη ἐπίσης γίνεται πρὸς ἀποτροπὴ τῆς ὑπερηφάνειας καὶ ἀποφυγῆ τῆς οἰήσεως ἢ τῆς ἀλαζονείας, πρᾶγμα ποὺ μπορούμε νὰ δοῦμε στὸν μακάριο ἀπόστολο Παῦλο. Γιατί ἐγκαταλείφθηκε καὶ αὐτός, ἀφοῦ παραδόθηκε σὲ δύσκολες περιστάσεις καὶ ξυλοδαρμούς, καὶ ἀντιμετώπισε διάφορες ἐλλείψεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἔλεγε· «μοῦ δόθηκε ἀγκάθι στὴ σάρκα μου γιὰ νὰ μὲ βασανίζει, γιὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύομαι»⁷¹· δηλαδή γιὰ νὰ μὴ συμβεῖ ποτὲ τὰ τόσα θαύματα, ἡ ἀνεση, ἡ ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ τιμές οἱ ἀποδι-

69. Ἰώβ 6, 6.

70. Ἰώβ 40, 8.

71. Β' Κορ. 12, 7.

φον αὐτὸν ἐμβάλλη διαβολικὸν ὑπὸ τῆς ἀδείας χαννωθέντα

Ἐγκατελείφθη καὶ ὁ παραλυτικός, διὰ ἁμαρτίας, ᾧ
 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός «Ἴδε, ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἁ-
 5 μάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται». Ἐγκατελείφθη
 καὶ ὁ Ἰούδας, προτιμήσας ἀργύριον τοῦ τῆς ζωῆς Λόγου,
 διὸ καὶ ἀπήγξατο· ἐγκατελείφθη καὶ ὁ Ἡσαῦ, διὸ καὶ
 ἀκολασία περιέπεσεν, προτιμήσας κόπρον ἐντέρων, εὐλο-
 γίας πατρικῆς. Ταῦτα οὖν πάντα συναισθόμενος τῷ ἁγίῳ
 10 Πνεύματι ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε περὶ τῶν
 τοιούτῳ τρόπῳ ἐγκαταλελειμμένων· «Καθὼς οὖν οὐκ ἐδο-
 κίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς
 ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα». Περὶ
 15 ἐτέρων τῶν δοκούντων γινῶσιν ἔχειν Θεοῦ μετὰ διεφθα-
 ρμένης γνώμης καὶ κενοῦ φυχῆματος, λέγει· «Διότι, γνόν-
 τες τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸς ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν,
 ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκο-
 τίσθη ἢ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά. Φάσκοντες εἶναι σοφοί,
 ἐμωράνθησαν», οἱ τῷ τῆς οἰήσεως καὶ ἀπονοίας δαίμονι
 20 προσραγέντες διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη
 ἀτιμίας, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν. Ὡστε ἐκ
 τούτου γινῶσκειν ἡμᾶς χρή, ὅτι ἀμήχανόν ἐστι πεσεῖν τι-
 να εἰς ἀκολασίαν, μὴ ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ
 25 προνοίας ὑπὸ ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας οἰκείας τῶν ἐγκατα-
 λιμπανομένων καὶ διαδιδομένων εἰς τὸ ταῦτα συμβαίνειν
 αὐτοῖς.

45.- Περὶ Σολομῶντος.

Ἐν Ἀντινόου τῆς Θηβαΐδος διατρίψας ἐγὼ τέσσαρα ἔτη, ε

δόμενες σ' αὐτόν, νά τόν ἀποχαυνώσουν ὅλα αὐτὰ καί νά τόν ὀδηγήσουν στή διαβολική ἀλαζονεία.

Ἐγκαταλείφθηκε καί ὁ παραλυτικός ἕξαιτίας τῆς ἁμαρτίας, σὸν ὁποῖο εἶπε ὁ Ἰησοῦς Χριστός· «Νά, βρῆκες τὴν ὑγεία σου· μὴν ἁμαρτάνεις πιά, γιὰ νὰ μὴ σοῦ συμβεῖ τίποτε χειρότερο»⁷². Ἐγκαταλείφθηκε καί ὁ Ἰούδας, ἐπειδὴ προτίμησε τὰ χρήματα ἀπὸ τὸν Λόγο τῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ καί ἀπαγχονίσθηκε. Ἐγκαταλείφθηκε καί ὁ Ἡσαῦ, γι' αὐτὸ καί ἔπεσε σὲ ἀκολασία, ἐπειδὴ προτίμησε τὸ φαγητὸ ἀπὸ τὴν πατρικὴ εὐλογία. Αὐτὰ λοιπὸν κατανοώντας καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὸν φωτισμὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἔλεγε γιὰ αὐτοὺς πού ἐγκαταλείφθηκαν μὲ τέτοιο τρόπο. «Ἐπειδὴ δὲν προσπάθησαν νὰ ἔχουν ὀρθὴ γνώση γιὰ τὸν Θεό, τοὺς ἄφησε ὁ Θεὸς νὰ ἔχουν διεφθαρμένο νοῦ καί νὰ κάνουν ἐκεῖνα πού δὲν πρέπει»⁷³. Γιὰ ὅσους νομίζουν ὅτι ἔχουν γνώση τοῦ Θεοῦ μὲ διεφθαρμένη γνώμη καὶ κούφια ἔπαρση, λέγει· «Γιατί, ἂν καὶ γνώρισαν τὸν Θεό, δὲν τὸν δόξασαν καὶ δὲν τὸν εὐχαρίστησαν σὰν Θεό, ἀλλὰ παρέδωσαν τὸ μυαλό τους σὲ μάταιες σκέψεις καὶ σκεπάσθηκε ἀπὸ τὸ σκοτάδι ἢ καρδιά τους. Λέγοντας ὅτι εἶναι σοφοί, ἀποδείχθηκαν μωροί»⁷⁴. ἐκεῖνοι δηλαδή πού κυριεύθηκαν ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς οἰήσεως καὶ τῆς παραφροσύνης. Γι' αὐτὸ τοὺς παρέδωσε αὐτοὺς ὁ Θεὸς σὲ πάθη ἀτιμίας, γιὰ νὰ ἀτιμάζονται τὰ σώματά τους. Ὡστε καὶ ἀπὸ αὐτὰ πρέπει νὰ γνωρίζομε ἐμεῖς, ὅτι εἶναι ἀδύνατο νὰ πέσει κανεὶς σὲ ἀκολασία, ἂν δὲν ἐγκαταλειφθεῖ ἀπὸ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἕξαιτίας τῆς ἀμέλειας καὶ ραθυμίας αὐτῶν τῶν ἰδίων πού ἐγκαταλείπονται καὶ γίνονται αἰτία νὰ τοὺς συμβαίνουν αὐτὰ.

96.— Γιὰ τὸν Σολομώντα.

Ἔμεινα τέσσερα χρόνια στὴν Ἀντίνοο τῆς Θηβαΐδας καὶ σὸ

72. Ἰω. 5, 14.

73. Ρωμ. 1, 28.

74. Ρωμ. 1, 21, 22.

τοσούτῳ χρόνῳ γινῶσιν εἴληφα πάντων τῶν ἐκεῖσε μοναστηρίων. Καθέζονται μὲν γὰρ ἀμφὶ τὴν πόλιν ἄνδρες ὡς χίλιοι διακόσιοι, ταῖς χερσὶν ἀποζῶντες, εἰς ἄκρον ἀσκούμενοι τῇ ἀρετῇ. Ἐν τούτοις εἰσὶ καὶ ἀναχωρηταὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις τῶν πετρῶν ἑαυτοὺς 5 ἐγκαθειρξάντες. Ἐν οἷς ἐστὶ Σολομών τις ἀναχωρητῆς, ἀνὴρ πραῦτατος καὶ σώφρων, χάρισμα ἔχων ὑπομονῆς, ὃς ἔλεγεν ἔχειν πεντηκοστὸν ἔτος ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐπαρκέσας ἑαυτῷ ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν, καὶ ἐκμαθὼν πᾶσαν ἀγίαν Γραφήν.

45'.— Περὶ Δωροθέου.

10 Δωρόθεος, ἐν ἄλλῳ σπηλαίῳ οἰκῶν πρεσβύτερος, εἰς ὑπερβολὴν ἀγαθώτατος, καὶ αὐτὸς ζήσας τὸν ἀνεπίληπτον βίον, πρεσβυτερίου ἠξιωμένος, καὶ λειτουργῶν τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἐν τοῖς σπηλαίοις. Τούτῳ ποτὲ τῷ ἀφιλαργύρῳ τὸν τρόπον Μελανίη ἢ νεωτέρα τῆς μεγάλης Μελανίας ἐκγόνη, περὶ ἧς ὕστερον λέξω, 15 ἀπέστειλε νομίσματα πεντακόσια, παρακαλέσασα αὐτὸν ἐκεῖνα διακονῆσαι τοῖς ἐκεῖσε ἀδελφοῖς Ὅ δὲ τρία νομίσματα λαβὼν, παρέπεμψε τὰ λοιπὰ Διοκλεῖ τῷ ἀναχωρητῇ, ἀνδρὶ γνωστικωτάτῳ, λέγων, ὅτι:

20 Σοφώτερός μου ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς Διοκλῆς, καὶ δύναται αὐτὰ ἀβλαβῶς διοικῆσαι, ἐπιστάμενος μᾶλλον ἐμοῦ τοὺς εὐλόγως ὀφείλοντας ἐπικουρηθῆναι. Ἐγὼ γὰρ τούτοις ἀρκοῦμαι.

4η'.— Περὶ Διοκλῆ.

Οὗτος δὲ ὁ Διοκλῆς ἀπὸ γραμματικῆς μὲν ἀχθεῖς τὰ πρῶτα, 25 εἰς ὕστερον δὲ δοὺς ἑαυτὸν εἰς φιλοσοφούμενα, τῷ χρόνῳ τῆς χάριτος αὐτὸν ἐλκυσάσης εἰς τὴν οὐράνιον φιλοσοφίαν, εἰκοστὸν τοίνυν ὄγδοον ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας, ἀπετάξατο μὲν τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων, συνετάξατο δὲ τῶν τοῖς οὐρανίοις τοῦ Χριστοῦ μαθήμασι. Καὶ αὐτὸς ἔχων τριακοστὸν πέμπτον ἔτος ἐν 30 τοῖς σπηλαίοις. Οὗτος ἔλεγεν ἡμῖν:

διάστημα αὐτὸ γνώρισα ὅλα τὰ μοναστήρια ἐκεῖ. Γύρω ἀπὸ τὴν πόλη μένουν χίλιοι διακόσιοι περίπου ἄνδρες, ποὺ ζοῦν ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν χειρῶν τους καὶ ἀσχοῦνται στὸ ἔπακρο στὴν ἀρετή. Ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν καὶ ἀναχωρητές, ποὺ ἔκλεισαν τὸν ἑαυτό τους σὲ σπήλαια τῶν βράχων. Ἐνας ἀπ' αὐτούς τοὺς ἀναχωρητές εἶναι κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Σολομών, πολὺ πρᾶος καὶ συνετός, ποὺ ἔχει τὸ χάρισμα τῆς ὑπομονῆς. Αὐτός, ἔλεγε, ὅτι ἔχει πενήντα χρόνια στὸ σπήλαιο, ἐξασφαλίζοντας τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὸν ἑαυτό του μὲ τὰ δικά του χέρια, καὶ εἶχε μάθει ὅλη τὴν ἁγία Γραφή.

97.— Γιὰ τὸν Δωρόθεο.

Σὲ ἄλλο σπήλαιο ἔμενε ὁ Δωρόθεος ὁ πρεσβύτερος, ὑπερβολικὰ ἀγαθότατος, ποὺ ἔζησε καὶ αὐτὸς τὴν ἀμεμπτη ζωὴ καὶ γι' αὐτὸ ἀξιώθηκε τὴν ἱερωσύνη καὶ λειτουργοῦσε στοὺς ἀδελφούς ποὺ ζοῦν στὰ σπήλαια. Σ' αὐτὸν τὸν ἀφιλάργυρο κάποτε ἡ Μελανία ἢ νεότερη, ἢ ἐγγονὴ τῆς μεγάλης Μελάνης, γιὰ τὴν ὁποία θὰ μιλήσω στὴ συνέχεια, ἔστειλε πεντακῶσια νομίσματα, παρακαλῶντας τον νὰ δοθοῦν στοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς. Αὐτὸς πῆρε τρία νομίσματα καὶ ἔστειλε τὰ ὑπόλοιπα στὸν ἀναχωρητὴ Διοκλῆ, ἄνδρα πολὺ γνωστικώτατο, λέγοντας:

Ἐὸ Διοκλῆς εἶναι πιὸ σοφὸς ἀπὸ μένα καὶ μπορεῖ νὰ τὰ διαχειρισθεῖ χωρὶς βλάβη, γιατί γνωρίζει καλῦτερα ἐκείνους ποὺ ἔχουν εὐλογία ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια. Ἐμένα μοῦ ἐπαρκοῦν αὐτά.

98.— Γιὰ τὸν Διοκλῆ.

Αὐτὸς ὁ Διοκλῆς ἦταν στὴν ἀρχὴ γραμματικός, ὕστερα ὅμως παραδίνοντας τὸν ἑαυτό του στὰ φιλοσοφούμενα, μὲ τὸν καιρὸ προσελκίσθηκε ἀπὸ τὴ θεία χάρη στὴν οὐράνια φιλοσοφία. Σὲ ἡλικία εἴκοσι ὀχτῶ χρόνων παρᾶτησε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα καὶ ἐντάχθηκε στὰ οὐράνια μαθήματα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸς εἶχε τριάνα πέντε χρόνια στὰ σπήλαια. Μᾶς ἔλεγε λοιπόν:

Ὁ νοῦς ἀποστάς τῆς τοῦ Θεοῦ θεωρίας κατ' ἔννοιαν, ἢ
δαίμων γίνεται, ἢ κτηῆνος.

Ἡμῶν δὲ φιλοπευστούντων τὸν τρόπον ὃν εἶπεν, ἔλεγεν οὕτως,
ὅτι:

5 Νοῦς ἀνθρώπου Θεοῦ θεωρίας ἀναχωρήσας, ἐξ ἀνάγκης
ἢ τῷ τῆς ἐπιθυμίας δαίμονι περιπίπτει τῷ ἄγοντι εἰς ἀκο-
λασίαν, ἢ τῷ θυμικῷ πνεύματι περιπίπτει τῷ πονηρῷ,
ὅθεν αἱ ἄλογοι τίκτονται ὄρμαί.

Καὶ τὴν μὲν ἀκόλαστον ἐπιθυμίαν ἔλεγεν εἶναι κτηνώδη, τὸν δὲ
10 θυμὸν κίνησιν δαμονιώδη. Ἐμοῦ δὲ ἀντιλέγοντος, ὅτι:

Πῶς δυνατόν ἐστὶν εἶναι νοῦν ἀνθρώπινον ἀδιαλείπτως
μετὰ Θεοῦ;

Ἐλεγεν οὗτος, ὅτι:

Ἐν ᾧ δ' ἂν νοήματι ἢ πράγματι τυγχάνει ἡ ψυχὴ οὕσα,
15 μόνον ἐν εὐσεβεῖ λογισμῷ καὶ θείῳ, μετὰ Θεοῦ ἐστίν.

49'.— Περὶ Καπίωνος.

Τούτου τοῦ γενναιοτάτου ἀθλητοῦ πλησίον κατώκει Καπί-
ων τις, ἀπὸ ληστῶν γεγονὼς μοναχὸς δοκιμώτατος. Οὗτος
πεντήκοντα ἔτη πληρώσας ἐν τοῖς σπηλαίοις, ἀπὸ τεσσάρων
20 μιλίων τῆς πόλεως Ἀντινόου, οὐ κατήλθεν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου
ἑαυτοῦ, οὐδὲ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Νείλου, λέγων:

Μήπω δύνασθαι αὐτὸν συντυγχάνειν τοῖς ὄχλοις, τῷ
ἀκμὴν ἀντιπράττειν αὐτῷ τὸν ὑπεναντίον.

ρ'.— Περὶ τοῦ κενοδόξου ἀναχωρητοῦ.

25 Ἐγγὺς τούτων ἐωράκαμεν καὶ ἕτερον ἀναχωρητὴν, ὁμοίως
καὶ αὐτὸν ἐνοικοῦντα σπηλαίοις. Οὗτος οἷστρω κενοδοξίας ἐμ-
παιζόμενος ὑπὸ ὄνειράτων, ἀντενέπαιξε τοῖς πρὸς αὐτὸν παρα-
γινομένοις καὶ ἀπατωμένοις Ἄφρων γεγονώς, κατὰ τὸ γεγραμ-
μένον, τοῖς ἐνυπνίοις ἀναπτερούμενος, ἀνέμους πομαίνων, καὶ

Ὁ νοῦς πού ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ θεωρία τοῦ Θεοῦ μὲ τὴ σκέψη ἢ δαίμονας γίνεται ἢ κτῆνος.

Ἐπειδὴ θέλαμε νὰ μάθομε τί σημαίνουν αὐτὰ πού ἀνέφερε, μᾶς εἶπε:

Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου πού ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴ θεωρία τοῦ Θεοῦ, πέφτει ἀναγκαστικά ἢ στὸν δαίμονα τῆς ἐπιθυμίας, πού τὸν ὀδηγεῖ στὴν ἀκολασία, ἢ στὸ πονηρὸ θυμικὸ πνεῦμα (τοῦ θυμοῦ, τῆς ὀργῆς), ἀπὸ ὅπου γεννιοῦνται οἱ ἀλογες ὀρμές.

Ἡ ἀκόλαστη ἐπιθυμία, ἔλεγε, ὅτι εἶναι κτηνώδης, ἐνῶ ὁ θυμὸς κίνηση δαιμονική. Ὅταν ἐγὼ ἐρώτησα:

Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἶναι συνέχεια μὲ τὸν Θεό;

Μᾶς εἶπε αὐτός:

Σὲ ὅποιοδήποτε νόημα ἢ πράγμα βρίσκεται ἡ ψυχὴ μὲ εὐσεβῆ καὶ θεῖο λογισμό, εἶναι μὲ τὸν Θεό.

99.— Γιὰ τὸν Καπίωνα.

Κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν γενναιοτάτο ἀθλητὴ κατοικοῦσε κάποιος Καπίων, πού ἔγινε σπουδαῖος μοναχὸς ἀπὸ ληστής. Αὐτός, ἂν καὶ συμπλήρωσε πενήντα χρόνια στὰ σπηλαιο, πού βρίσκονται τέσσερα μίλια ἀπὸ τὴν πόλη τοῦ Ἀντινόου, δὲν κατέβηκε ἀπὸ τὴ σπηλιά του οὔτε μέχρι τὸν ποταμὸ Νεῖλο, λέγοντας, ὅτι:

Δὲν μποροῦσε νὰ συναντήσῃ τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ ἀκόμη τὸν πολεμᾷ μὲ τοὺς πειρασμοὺς ὁ Σατανᾶς.

100.— Γιὰ τὸν κενόδοξο ἀναχωρητή.

Κοντὰ σ' αὐτοὺς συναντήσαμε καὶ ἄλλον ἀναχωρητή, πού ὁμοια καὶ αὐτὸς ἔμενε σὲ σπηλιά. Αὐτὸς ἐμπαιζόταν στὰ ὄνειρά του ἀπὸ τὸν μανιώδη πόθο τῆς κενοδοξίας, καὶ περιέπαιζε ἐκείνους πού τὸν πλησίαζαν καὶ ἐξαπατοῦνταν. Ἀφοῦ κυριεύθηκε ἀπὸ παραφροσύνη, ὅπως ἔχει γραφεῖ, διεγειρόμενος ἀπὸ τὰ ὄνειρα,

διώκων σκιάς. Καί τὴν μὲν κατὰ τὸ σῶμα σωφροσύνην ἐκέκτητο, καὶ διὰ τὸ γῆρας λοιπὸν καὶ διὰ τὸν χρόνον, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν κενοδοξίαν, τὴν δὲ κατ' ἀρετὴν φρένα ἀπώλεσεν, διαφθαρεῖς ὑπὸ τῆς ἀκαθάρτου κενοδοξίας, καὶ ἐξωκείλας δι' αὐτῆς
5 τῆς ἐνθέσμου πολιτείας

ρα'.— Περὶ Ἐφραίμ.

Τὰ κατὰ Ἐφραίμ τὸν διάκονον, τῆς Ἐδεσσηνῶν Ἐκκλησίας πάντως ἀκήκοας. Γέγονε γὰρ οὗτος εἰς τὸ μνημονεύεσθαι ἄξιος παρὰ τῶν ὁσίων δούλων τοῦ Χριστοῦ. Οὗτος ὁ ἀξίως τὴν τοῦ
10 ἁγίου Πνεύματος ἐξανύσας τὴν ὁδόν, καὶ μηδ' ὄλως ἐκτραπείς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, κατηξιώθη χαρίσματος γνώσεως φυσικῆς, ἣν διαδέχεται θεολογία καὶ ἐσχάτη μακαριότης. Τὸν ἥσυχον οὖν αἰεὶ ἐξασκήσας βίον εἰς ἄκρον, καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας δι' αὐτοῦ αἰεὶ οἰκοδομῶν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη, εἰς ὕστερον προῆλθε τῆς
15 κέλλης ἐξ αἰτίας τοιαύσδε· Λιμοῦ καταλαβόντος μεγάλου τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν καὶ κατοικτειρήσας πᾶσαν τὴν ἀγροικίαν διαφθειρομένην ὁ ἔνθεος οὗτος, προσῆλθε τοῖς ἀδροῖς ἐν ὕλῃ, καὶ λέγει αὐτοῖς·

20 Τίνος ἔνεκεν οὖν ἐλεεῖτε διαφθειρομένην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ὑμῶν σήπετε εἰς κατάκριμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν;

Ἐκεῖνοι σκηψάμενοι δῆθεν εὐλογον σκῆψιν, λέγουσι τῷ ἁγίῳ, ὅτι·

25 Οὐκ ἔχομεν τίνι πιστεύσωμεν πρὸς τὸ διακονῆσαι τοῖς λιμώττουσιν ἄρτους Πάντες γὰρ κατηλεύουσι τὰ πράγματα.

Λέγει αὐτοῖς ὁ ἐνάρετος οὗτος·

Τὰ περὶ ἐμοῦ πῶς ἔχετε; τί ὑμῖν δοκῶ ἐγώ;

* Ἀνθρωπὸν σε οἶδαμεν τοῦ Θεοῦ.

30 Φύλη δὲ ἀλήθεια. Μεγάλην ὑπόληψιν εἶχε παρὰ πᾶσιν οὐ ψευ-

ποίμαινε τοὺς ἀνέμους καὶ κυνηγοῦσε σκιές. Αὐτὸς εἶχε βέβαια ἀποκτήσει τὴ σωφροσύνη τοῦ σώματος, ἕξαιτίας καὶ τῶν γηρατειῶν καὶ τοῦ χρόνου, καὶ ἴσως καὶ ἕξαιτίας τῆς κενοδοξίας, ἀλλ' ὅμως ἔχασε τὴν ὀρθὴ λειτουργία τοῦ μυαλοῦ του πρὸς ἀσκησὴ τῆς ἀρετῆς, ἔχοντας διαφθαρεῖ ἀπὸ τὴν ἀκάθαρτη κενοδοξία, καὶ ἀπομακρύνθηκε ἕξαιτίας αὐτῆς ἀπὸ τὸν ὀρθὸ τρόπο ζωῆς.

101.— Γιά τὸν Ἐφραΐμ.

Τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Ἐφραΐμ, τὸν διάκονο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἐδεσσηνῶν, θὰ ἔχεις ὅπωςδήποτε ἀκούσει. Γιατί αὐτὸς κατέστησε τὸν ἑαυτὸ του ἄξιο νὰ μνημονεύεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸς λοιπόν, ἀφοῦ βιάσθη ἐπάξια τὴν ὁδὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, χωρὶς νὰ ξεφύγει καθόλου ἀπὸ τὴν εὐθεία ὁδὸ, καταξιώθηκε νὰ λάβει τὸ χάρισμα τῆς φυσικῆς γνώσεως, τὴν ὁποία διαδέχεται ἡ θεολογία καὶ ἡ ἔσχατη μακαριότητα. Ἀφοῦ ἄσκησε πάντοτε στὸ ἔπακρο τὴν ἡσυχαστικὴ ζωὴ, ἐποικοδομώντας συνεχῶς μὲ αὐτὴν γιὰ πολλὰ χρόνια ἐκείνους ποὺ πῆγαιναν σ' αὐτόν, ἀργότερα βγῆκε ἀπὸ τὸ κελλί του γιὰ τὸν ἑξῆς λόγο: "Ὅταν ἔπεσε μεγάλη πείνα στὴν πόλη τῶν Ἐδεσσηνῶν, νιώθοντας αὐτὸς ὁ ζηλωτῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλη συμπόνια γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐπαρχίας της ποὺ πέθαιναν ἀπὸ τὴν πείνα, πῆγε στοὺς πλούσιους καὶ τοὺς εἶπε:

Γιὰ ποιὸ λόγο δὲν ἔλεεῖτε τὴν ἀνθρώπινη φύση ποὺ ὀδηγεῖται στὸ θάνατο, ἀλλ' ἀφήνετε τὸν πλοῦτο σας νὰ σαπίζει πρὸς καταδίκη τῶν ψυχῶν σας;

Ἐκεῖνοι τότε, ἀφοῦ σκέφθηκαν τάχα σωστά, εἶπαν στὸν ἅγιο:

Δὲν μποροῦμε κανέναν νὰ ἐμπιστευθοῦμε γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς πεινασμένους προσφέροντάς τους ψωμί. Γιατί ὅλοι ἐκμεταλλεύονται τὴν εὐκαιρία.

Λέγει σ' αὐτοὺς ὁ ἐνάρετος αὐτός:

Τί γνώμη ἔχετε γιὰ μένα; πῶς σᾶς φαίνομαι;

Σὲ θεωροῦμε ἀνθρώπο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀγαπητὴ. Γιατί πραγματικὰ εἶχε μεγάλη ὑπόληψη σ' ὅλους, ὄχι ψεύτικη, ἀλλὰ ἀληθινή. Τοὺς λέγει ὁ δοῦλος τοῦ

δῶς, ἀλλ' ἀληθῶς λέγει αὐτοῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος:

Εἰ οὕτως οἴεσθε τὰ κατ' ἐμέ, ἐμοὶ ἐμπιστεύσατε τὴν τῶν
λιμωττόντων ἐπιμέλειαν.

Λέγουσιν αὐτῷ οἱ σοβαροί:

5 Εἶθε καταξιοῖς

Ἀποκρίνεται αὐτοῖς Ἐφραιμ ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ:

Ἴδου ἀπὸ σήμερον δι' ὑμᾶς χειροτονῶ ἐμαυτὸν ξενοδό-
χον τῶν δεομένων.

Καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν ἀργύρια, καὶ διαφράξας τοὺς ἐμβό-
10 λους, καὶ στήσας κλίνας ὡς τριακοσίας, ἐνοσοκόμει ἀσθενεστέ-
ρους, ἐπήρκει δὲ τοῖς λιμώττουσι. Καὶ τοὺς μὲν ἐκλιμπάνοντας
θάπτων, τοὺς δὲ ἐλπίδα ζωῆς ἔχοντας διατρέφων καὶ νοσοκο-
μῶν, καὶ ἀπαξαιπλῶς πᾶσι τοῖς ἐπιχωριάζουσιν αὐτῷ τοῦ λιμοῦ
ἐνεκεν ξενοδοχείαν καὶ ὑπηρεσίαν παρεῖχε καθ' ἡμέραν ἐκ τῶν
15 παρεχομένων αὐτῷ. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ διαδεξα-
μένης τῆς εὐθηνίας καὶ πάντων οἴκοι πορευομένων, ὁ αἰοίδιμος
οὗτος, μηκέτι ἔχων ὁ πράξι, αὐθις ὑποστρέψας, εἰς τὴν ἑαυτοῦ
κέλλαν πάλιν εἰσηλθεν, καὶ κοιμᾶται μετὰ μῆνα, κληρονομήσας
τὴν μακαρίαν γῆν τῶν προέων, πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ κατορ-
20 θώμασι. Καὶ ταύτην τὴν διακονίαν παρασχόντος αὐτῷ τοῦ Θε-
οῦ εἰς τὰ ἔσχατα πρὸς ὑπόθεσιν λαμπροτέρων στεφάνων διὰ
τρόπων πραότητα. Καταλέλοιπε δὲ καὶ συντάγματα οὗτος ὁ δο-
κιμώτατος, ὧν τὰ πλεῖστα σπουδῆς ἐστὶν ἄξια, πολλὴν ἀρετὴν
τῷ ἀνδρὶ μαρτυροῦντα.

25

ρδ'.— Περὶ Ἰουλιανοῦ.

Ἀκήκοα περὶ Ἰουλιανοῦ τινος ἐν τοῖς μέρεσι τῶν Ἐδεσση-
νῶν, ἀνδρὸς ἀσκητικωτάτου, ὃς καθ' ὑπερβολὴν ἑαυτοῦ κατα-
τήξας τὸ σαρκίον ὅστέα καὶ δέρμα περιέφερε μόνον. Οὗτος εἰς
τὰ ἔσχατα τοῦ τέλους κατηξιώθη τιμῆς ἐνεκεν χαρίσματος ἰαμά-

30 των.

Χριστοῦ:

Ἄν μὲ θεωρεῖτε ἔτοι, ἐμπιστευθεῖτε σὲ μένα τῆ φροντίδα τῶν πεινασμένων.

Τοῦ λέγουν ἐκεῖνοι οἱ λαμπροὶ γιὰ τὸν πλοῦτο τους:

Μακάρι νὰ φανεῖς ἄξιος.

Τοὺς ἀποκρίθηκε ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ Ἐφραΐμ:

Νά, ἀπὸ σήμερα, γιὰ χάρη σας, χειροτονῶ τὸν ἑαυτό μου ξενοδόχο τῶν φτωχῶν.

Ἄφοῦ πῆρε χρήματα ἀπὸ αὐτούς, ἔκλεισε τὶς στοές, καὶ στήνοντας ἐκεῖ τριακόσια κρεβάτια, νοσοκομοῦσε τοὺς ἀσθενέστερους καὶ ἐξασφάλιζε τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τοὺς πεινασμένους. Ἔθαβε τοὺς νεκροὺς, παρεῖχε τροφή καὶ νοσοκομειακὴ περίθαλψη σ' ὅσους εἶχαν ἐλπίδα νὰ ζήσουν, καὶ γενικὰ φιλοξενοῦσε καὶ ὑπηρετοῦσε ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ τοῦ παρεῖχαν καθημερινά ὅλους ἐκείνους ποὺ πηγαιναν στὴν πόλη ἐξαιτίας τῆς πείνας. Ἄφοῦ συμπληρώθηκε ἕνας χρόνος καὶ διαδέχθηκε τὴν πείνα ἡ ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν καὶ ὅλοι ξαναγύριζαν στὰ σπίτια τους, αὐτὸς ὁ ἀείμνηστος, μὴν ἔχοντας τί νὰ κάνει, ἀμέσως, ἀφοῦ ἐπέστρεψε στὸ κελλί του, κλείσθηκε πάλι σ' αὐτό, καὶ κοιμήθηκε μετὰ ἕνα μῆνα, κληρονομώντας τὴ μακάρια γῆ τῶν πρῶτων. Κοντὰ στὰ ἄλλα κατορθώματά του, ὁ Θεὸς τοῦ παραχώρησε στὰ γηρατεῖά του καὶ αὐτὴ τὴ διακονία, γιὰ ἀφορμὴ νὰ τὸν στεφανώσει μὲ λαμπρότερα στεφάνια ἐξαιτίας τῆς πραότητάς του. Ἄφησε καὶ συγγράμματα αὐτὸς ὁ πάρα πολὺ δοκιμασμένος καὶ πανάξιος, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἄξια γιὰ μελέτη, ποὺ μαρτυροῦν τὴ μεγάλη ἀρετὴ τοῦ ἀνδρα.

102.— Γιὰ τὸν Ἰουλιανό.

Ἔχω ἀκούσει γιὰ κάποιον Ἰουλιανὸ στὰ μέρη τῶν Ἐδεσσηνῶν, ἀνδρα ἀσκητικότατο. Αὐτὸς ἀπὸ τὴν πολλὴ σκληρὴ ἀσκησι εἰλωσε ὑπερβολικὰ τὴ σάρκα τοῦ σώματός του, ὥστε νὰ περιφέρει μαζί του μόνον τὸ δέριμα καὶ τὰ κόκκαλά του, καὶ ἀξιώθηκε, βρισκόμενος στὰ τελευταῖα του, νὰ λάβει, τιμῆς ἕνεκεν, τὸ χάρισμα τῶν θεραπειῶν.

ργ'.— Περὶ Ἰννοκεντίου.

Τὰ κατὰ τὸν μακάριον Ἰννοκέντιον τὸν πρεσβύτερον τοῦ Ἐλαιῶνος παρὰ πολλῶν μὲν καὶ μεγάλων ἀκήκοας, οὐδὲν δὲ ἤττον εἰ καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν μάθοις τὰ περὶ αὐτοῦ τῶν
5 συζησάντων αὐτῷ τριετῆ χρόνον. Ἄ γὰρ ἐκείνους πολλάκις ἔλαθε τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀνδρός, ἡμῖν πεφανέρωται. Οὐ γὰρ ράδιον τοιούτου ἀνδρός ἀρετὰς ἐξεργάσασθαι, ἓνα καὶ δεύτερον, ἀλλ' οὔτε δέκατον.

Οὗτος τοίνυν ὁ ἄριστος τῶν ἀσκητῶν ἀπλούστατος ἦν καθ'
10 ὑπερβολήν. Γενόμενος τῶν ἐπιδόξων τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἐν ταῖς ἀρχαῖς Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως, ἀπετάξατο ὁρμώμενος ἀπὸ γάμου, ἐν οἷς καὶ εἶχεν καὶ υἱόν, Παῦλον ὀνόματι, δομέστικον στρατευόμενον. Τοῦτον ἁμαρτήσαντα πρὸς θυγατέρα πρεσβυτέρου ἐπαρᾶσατο ὁ ἅγιος Ἰννοκέντιος τῷ ἰδίῳ υἱῷ παρακαλέσας
15 τὸν Θεόν, καὶ εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι:

Κύριε, δὸς αὐτῷ τοιοῦτον πνεῦμα, ἵνα μηκέτι εὗροι καιρὸν τοῦ ἐξαμαρτῆσαι τῷ σαρκίῳ. Ἄμεινόν ἐστιν, εἰπὼν, δαίμονι τοῦτον πυκτεύειν, ἢ ἀκολασίᾳ δουλεύειν.

Ὁ δὴ καὶ γεγένηται. Ὅς ἔτι καὶ νῦν ἐστιν εἰς Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν
20 σιδηροφορῶν καὶ παιδευόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος. Καὶ τὸ θαυμαστὸν ὁ τούτου πατὴρ ἐτέρους ἰώμενος, τοῦτον οὐκ ἠλέησε τοσοῦτον χρόνον τιμωρούμενον ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

Οὗτος ὁ ἀοίδιμος Ἰννοκέντιος οἷος μὲν γέγονεν ἐλεήμων, οἷος δὲ πάλιν ἀπλοῦς, λῆρος ὀφθήσομαι τ' ἀληθῆ περι αὐτοῦ
25 διηγούμενος. Οὗτος πολλάκις κλέπτων παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἴ τι αὐτῷ ἐνέπεσεν, ἐδίδου τοῖς δεομένοις. Καθ' ὑπερβολήν δὲ γεγονὼς ἄκακος, καὶ τὸν τρόπον ἀπλοῦς, κατηξιώθη χαρίσματος κατὰ δαιμόνων. Ἐν οἷς ποτε ἠνέχθη αὐτῷ νεανίσκος ὁρώντων

103.— Για τὸν Ἰννοκέντιο.

Ἔχεις ἀκούσει βέβαια ἀπὸ πολλοὺς καὶ μεγάλους τὰ σχετικὰ μὲ τὸν μακάριο Ἰννοκέντιο, τὸν πρεσβύτερο τοῦ Ἐλαιώνα, δὲν ἔχεις νὰ χάσεις ὅμως καθόλου ἂν τὰ μάθεις ὅλα αὐτὰ καὶ ἀπὸ μᾶς τοὺς ταπεινοὺς, πού ζήσαμε μαζί του τρία χρόνια. Γιατί, ὅσα ἀπὸ τὶς ἀρετὲς τοῦ ἀνδρα αὐτοῦ διέφυγαν πολλές φορές ἀπὸ ἐκείνους, αὐτὰ ἔγιναν φανερά σὲ μᾶς. Καθόσον δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἐξετάσει κανεὶς μὲ ἀκρίβεια τὶς ἀρετὲς τέτοιου ἀνδρα σὲ μία καὶ δύο φορές, ἀλλ' οὔτε καὶ σὲ δέκα.

Αὐτὸς λοιπόν, ὁ ἄριστος ἀπὸ τοὺς ἀσκητὲς, ἦταν ὑπερβολικὰ ἀπλός. Ἀφοῦ ἔγινε ἓνας ἀπὸ τοὺς διακεκριμένους στὸ παλάτι τοῦ βασιλιᾶ Κωνσταντίνου, τὰ ἐγκατέλειψε ὅλα, ἂν καὶ ἦταν ἔγγαμος καὶ εἶχε καὶ ἓναν γιὸ μὲ τὸ ὄνομα Παῦλος, στρατιωτικό, μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ δομέστικου⁷⁵. Ἐπειδὴ αὐτὸς ἀμάρτησε μὲ τὴν κόρη πρεσβυτέρου, ὁ ἅγιος Ἰννοκέντιος καταράσθηκε τὸ ἴδιο του τὸ παιδί στὸν Θεό, παρακαλώντας τον καὶ λέγοντας:

Κύριε, δῶσε του τέτοιο πνεῦμα, ὥστε νὰ μὴ βρεῖ καιρὸ νὰ ξανααμαρτήσῃ μὲ τὸ σῶμα· εἶναι προτιμότερο, εἶπε, νὰ παλεύει αὐτὸς μὲ τὸν δαίμονα, παρὰ νὰ εἶναι δοῦλος τῆς ἀκολασίας.

Πράγμα βέβαια πού καὶ ἔγινε. Αὐτὸς ἄκόμα καὶ τώρα εἶναι στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν φορώντας σίδερα καὶ βασανιζόμενος ἀπὸ τὸ δαιμονικὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ ἀξιοθαύμαστο εἶναι ὅτι ὁ πατέρας του, ἐνῶ θεράπευε ἄλλους, αὐτὸν δὲν τὸν ἐλέησε, ἂν καὶ τόσο χρόνο τιμωρεῖται ἀπὸ τὸν δαίμονα.

Αὐτὸς ὁ ἀείμνηστος Ἰννοκέντιος τὸ πόσο σπλαχνικὸς ἦταν καὶ πόσο ἀπλός, θὰ φανῶ νὰ λέγω φλυαρίες λέγοντας τὴν ἀλήθεια γι' αὐτόν. Αὐτὸς πολλές φορές ἔκλεβε ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς, ἂν κάτι τοῦ τύχαινε, καὶ τὸ ἔδινε σὲ ἐκείνους πού εἶχαν ἀνάγκη. Ἐπειδὴ ἦταν ὑπερβολικὰ ἄκακος καὶ ἀπλός στὴ συμπεριφορὰ του, ἀξιώθηκε νὰ λάβει τὸ χάρισμα κατὰ τῶν δαιμόνων. Μεταξὺ τῶν ἄλλων κάποτε

75. Δομέστικ(χ)ος: ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος στὴ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορικὴ αὐλὴ.

ἡμετέρων ὑπὸ τοῦ πνεύματος ληφθεὶς καὶ παρέσεως, ὡς ἐμὲ θεασάμενον ἀντικρυς ἀπευδοκῆσαι τῆς αὐτοῦ θεραπείας, καὶ θελῆσαι διῶξαι ἐκεῖθεν τὴν μητέρα τοῦ δαμονιῶντος σὺν τοῖς αὐτὸν ἐνεγκοῦσιν. Συνέβη οὖν ἐν τῷ μεταξύ θεωρούντων ἡμῶν τὸ
5 ἀφόρητον ἄλγος, ἐλθεῖν τὸν τῷ πνεύματι νεανιευόμενον γέροντα, καὶ θεασάμενον τὸν δαμονιῶντα καὶ περιστῶσαν τὴν τούτου μητέρα κλαίουσαν καὶ ὀδυρομένην ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ συμφορᾷ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Δακρύσας οὖν ὁ καλόγηρος καὶ σπύλαγχισθεὶς ἐπ' αὐτούς, λαβὼν τὸν νεανίσκον εἰσῆλθεν εἰς τὸ μαρτύριον ἑαυτοῦ, ὃ ὠκοδομῆκει αὐτός, ἐν ᾧ κατέκειτο λείψανα τοῦ
10 θείου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Καὶ ἐπευξάμενος αὐτῷ ἀπὸ τρίτης ὥρα μέχρι ἐνάτης, ὑγιῆ ἀπέδωκε τὸν νεανίσκον τῇ αὐτοῦ μητρὶ, καὶ τὸν δαίμονα ἐξελάσας ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν πάρεσιν ἰασάμενος. Τοιαύτη δὲ ἦν ἡ πάρεσις, ὡς πτύοντα τὸν παῖδα ἐπὶ
15 τὸν νῶτον ἑαυτοῦ πτύειν. Οὕτως ἦν ἐκστραφεὶς καὶ ὁ οὕτως ἐλεινός, τῇ εὐχῇ τοῦ δικαίου παραχρῆμα ἰάθη.

Εἰς τοὺς περὶ τὸ Λαζάριον τόπους νέμουσα πρόβατα γραῦς ἀπώλεσεν ἓν, νεωτέρων τῶν κατὰ τὸν τόπον τοῦτο κλεψάντων. Κλαίουσα οὖν ἡ γραῦς προσῆλθε τούτῳ τῷ ἐνθέῳ ἀνδρὶ. Ὁ δὲ
20 λέγει αὐτῇ:

Δεῖξόν μοι τὸν τόπον ἔνθα τοῦτο ἀπώλεσας.

Ἀπιούσης οὖν αὐτῆς ἐπὶ τὸ Λαζάριον, ἠκολούθει ὁ μέγας. Καὶ γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, σὰς προσηύξατο. Οἱ οὖν κλέψαντες τοῦτο πρόβατον ἔσφαξαν, καὶ τὰ κρέα ἐν τῇ ἀμπέλῳ κατέκρουσαν.
25 Ἐν τῷ οὖν τὸν ὄσιον ἄνδρα προσεύχεσθαι μηδενὸς τῶν αἰτίων ὁμολογούντων, τῆς χάριτος ἐνεργούσης, κόραξ ποθὲν ἐλθὼν καὶ ἐπιστάς τῇ κλοπῇ, λαβὼν κοπάδιον ἀπ' αὐτοῦ πάλιν ἀπέπτυ. Προσεσχηκῶς οὖν τοῦτο ὁ μακάριος οὗτος, μικρὸν προελθὼν εὗρε τὸ θῦμα καὶ τοὺς κλέψαντας τοῦτο. Εἶθ' οὕτω προσ-
30 πεσόντες αὐτῷ οἱ κλέψαντες τοῦτο νεώτεροι, καὶ τὴν αἰτίαν ὁμολογήσαντες, ἀπητήθησαν τὸ ἄξιον τίμημα, καὶ οὕτως ἐσωφρονίσθησαν, τοῦ μηκέτι τὰ τοιαῦτα τολμᾶν.

ὁδηγήθηκε σ' αὐτὸν ἓνας νεαρός, πού τὸν εἶδαμε νὰ τὸν κυριεύει ὁ δαίμονας καὶ νὰ εἶναι παράλυτος, ὥστε βλέποντάς τον ἐγώ, ἔχασα κάθε ἐλπίδα γιὰ τὴ θεραπεία του καὶ ἤθελα νὰ διώξω ἀπὸ ἐκεῖ τὴ μητέρα τοῦ δαιμονισμένου καὶ ἐκείνους πού τὸν ἔφεραν. Συνέβηκε λοιπὸν, ἐνῶ βλέπαμε τὸν ἀφόρητο πόνο του, ἦρθε ὁ γέροντας πειραζόμενος ἀπὸ τὸ πνεῦμα, καὶ βλέποντας τὸν δαιμονισμένο καὶ τὴ μητέρα του νὰ στέκεται δίπλα του καὶ νὰ κλαίει καὶ νὰ θρηνεῖ γιὰ τὴν ἀπερίγραπτη συμφορὰ τοῦ γιοῦ της, δάκρυσε τότε ὁ καλόγερος καὶ τοὺς σπλαχνίσθηκε, καὶ παίρνοντας τὸν νεαρό, μπήκε στὸ κελλί του, πού εἶχε κτίσει ὁ ἴδιος καὶ στὸ ὁποῖο ὑπῆρχαν λείψανα τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ. Ἀφοῦ προσευχήθηκε γι' αὐτὸν ἀπὸ τὴν τρίτη ὥρα ὡς τὴν ἐνάτη, παρέδωσε τὸν νεαρό στὴ μητέρα του ὑγιή, καὶ τὸν δαίμονα διώχνοντας ἀπὸ μέσα του, καὶ τὴν παράλυση θεραπεύοντας. Τέτοια ἦταν ἡ παράλυση, ὥστε ὅταν ἔφτυνε, νὰ φτύνει στὰ νῶτα του. Τόσο πολὺ εἶχε παραμορφωθεῖ, καὶ αὐτὸς ὁ τόσο ἐλεεινὸς θεραπεύθηκε ἀμέσως μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ δικαίου.

Στὴν περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὸ Λαζάριο μιὰ γριὰ βόσκοντας πρόβατα ἔχασε ἓνα, πού τὸ ἔκλεψαν κάποιοι ἀδιάντροποι νεαροὶ ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Κλαίγοντας λοιπὸν ἡ γριὰ πῆγε στὸν ζηλωτὴ αὐτὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπο. Καὶ αὐτὸς τῆς εἶπε:

Δεῖξε μου τὴν περιοχὴ πού τὸ ἔχασες.

Προχωροῦσε αὐτὴ πρὸς τὸ Λαζάριο καὶ ἀκολουθοῦσε ὁ μέγας. Ὅταν ἔφτασε στὸν τόπο, στᾶθηκε καὶ προσευχήθηκε. Οἱ κλέφτες τοῦ προβάτου τὸ ἔσφαξαν καὶ ἔκρυσαν τὰ κρέατα στὸ ἀμπέλι. Ἐνῶ λοιπὸν προσευχόταν ὁ ἅγιος ἄνθρωπος καὶ κανένας ἀπὸ τοὺς δράστες δὲν ὁμολογοῦσε, μὲ τὴν ἐνέργεια τῆς χάριτος ἦρθε ἓνας κόρακας ἀπὸ κάπου καὶ σταματώντας ἐκεῖ πού ἦταν τὸ κλεμμένο ἄρνι, πῆρε ἓνα κομμάτι ἀπὸ αὐτὸ καὶ πέταξε πάλι μακριά. Ἐχόντας τὸ λοιπὸν προσέξει αὐτὸ ὁ μακάριος αὐτός, ἀφοῦ προχώρησε λίγο παρὰ πέρα, βρῆκε τὸ θύμα καὶ τοὺς κλέφτες. Στὴ συνέχεια πέφτοντας στὰ πόδια του οἱ νεαροὶ ἐκεῖνοι πού τὸ ἔκλεψαν, ὁμολόγησαν τὴν πράξη τους, καὶ ἀφοῦ τοὺς ζητήθηκε καὶ πλήρωσαν τὴν ἀξία τοῦ προβάτου, σωφρονίσθηκαν ἔτσι, ὥστε νὰ μὴ ξαναεπιχειροῦν κάτι τέτοιο.

ρδ'. *Περὶ Ἀδολίου.*

Ἔγνων πάλι τινὰ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὀνόματι Ἀδολίον, Ταρσέα τὸ γένος. Οὗτος, παραγενόμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, 5
λίαν τὴν ἄτριπτον τῆς ἀρετῆς ᾧδευσεν ὁδόν, οὐχ ἦν ἡμεῖς οἱ πολλοὶ ᾧδεύσαμεν, ἀλλὰ ξένην τινὰ καὶ καινὴν ἑαυτῷ ἀνατε-
μών, ὑπὲρ ἀνθρώπων πολιτείαν ἤσκησεν ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτοὺς
τοὺς δαίμονας πονηροὺς, φρίξαντας αὐτοῦ τὸ αὐστηρὸν τῆς
ἀρίστης πολιτείας, μὴ τολμᾶν αὐτῷ προσεγγίσει. Δι' ὑπερβολὴν
10 γὰρ ἐγκρατείας καὶ ἀγρυπνίας φάντασμα εἶναι ὑπενοήθη. Ἐν
μὲν γὰρ πάσῃ τῇ Τεσσαρακοστῇ ἤσθιε διὰ πέντε, καὶ τοῦτο ἐν
μέτρῳ, τὸν δὲ ἄλλον χρόνον ἤσθιε τρίτον. Τὸ δὲ μέγα καὶ παρά-
δοξον τοῦτο ἦν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς· οὗτος τρεφόμενος ἀφ' ἑσπέ-
ρας μέχρις ὅτε τῇ ἑωθινῇ ὥρᾳ πάλιν ἠ ἀδελφότης ἐν τοῖς εὐκτη-
15 ρίοις συνήγεται. Οὗτος ὁ ἀθλητῆς ἐστὼς ἐν τῷ ἐλαιῶνι εἰς τὸν
τῆς ἀναλήψεως θουνόν, ὅθεν ἀνελήφθη ὁ Ἰησοῦς, ἐστὼς καὶ
ψάλλον καὶ προσευχόμενος διετέλει. Καὶ τοῦτο ἐποίει ἐν παντὶ
καιρῷ, εἴτε ἔνιφεν, εἴτε ἔβρεχεν, εἴτε ἐπάχνιζεν, ἀσάλευτος ἔμε-
νεν. Καὶ πληρώσας τὸν συνήθη τῶν εὐχῶν κανόνα, τὸ τηνικαῦ-
20 τα τῷ ἐξυπνιαστικῷ σφυρίῳ τὰς πάντων ἔκρουε κέλλας, συνά-
γων αὐτοὺς εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους πρὸς ὀρθρινὴν δοξολο-
γίαν, καθ' ἑκάστην κέλλαν συμπάλλον αὐτοῖς ἐν ἡ δεύτερον
ἀντίφωνον, καὶ συνευχόμενος οὕτως ἀπῆει πρὸ ἡμέρας εἰς τὸ
κελλίον. Ὡς δὲ ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἐπίσταμαι αὐτὸς πολλάκις τῶν
25 ἀδελφῶν αὐτῶν ἀποδυνόντων ἐν καιρῷ θέρους καὶ ἀποπιεζόν-
των τῶν ἱματίων αὐτοῦ τὸν ἰδρῶτα, ὡς ἀπὸ λουτροῦ οὕτως ἀπέ-
σταζον, ἀλλὰ δὲ περιβαλλόμενοι, ἕως οὗ ταῦτα ἐψύχοντο. Καὶ
μέχρι τρίτης ὥρας διαναπανσάμενος, οὕτω πάλιν τὰς λοιπὰς
ὥρας ἕως ἑσπέρας τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ ταῖς προσευχαῖς προσεῖχεν.
30 Αὕτη τοίνυν ἡ ἀρετὴ τῆς ἄκρας ὑπομονῆς Ἀδολίου, τῆς πέ-
τρας τῆς στερεᾶς, ὃς ἐγένετο τὸ γένος Ταρσεύς. Ἐντελειωθεὶς δὲ

104.— Για τὸν Ἄδόλιο.

Στὰ Ἱεροσόλυμα πάλι γνώρισα κάποιον μὲ τὸ ὄνομα Ἄδόλιος, καταγόμενο ἀπὸ τὴν Ταρσό. Αὐτὸς πηγαίνοντας στὰ Ἱεροσόλυμα ἀκολούθησε πολὺ αὐστηρὰ τὸν ἀπάτητο δρόμο τῆς ἀρετῆς, ὃχι αὐτὸν ποὺ βαδίσαμε οἱ πολλοί, ἀλλὰ χαράσσοντας γιὰ τὸν ἑαυτό του ἕναν παράξενο καὶ καινούριο δρόμο, ἄσκησε πάνω σ' αὐτὸν ἕναν πάνω ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες δυνάμεις τρόπο ζωῆς, ὥστε ἀκόμα καὶ οἱ ἴδιοι οἱ δαίμονες νὰ φρίξουν μὲ τὴν αὐστηρὴ αὐτῆ ἀριστη πολιτεία του καὶ νὰ μὴ τολμοῦν νὰ τὸν πλησιάσουν. Γιατί ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἐγκράτεια καὶ ἀγρυπνία θεωρήθηκε ὅτι εἶναι φάντασμα. Σ' ὅλη τὴν Τεσσαρακοστὴ ἔτρωγε κάθε πέντε ἡμέρες, καὶ αὐτὸ βέβαια μὲ μέτρο, ἐνῶ τὸν ὑπόλοιπο καιρὸ ἔτρωγε κάθε τρεῖς ἡμέρες. Τὸ μεγάλο καὶ παράξενο τῆς ἀρετῆς του ἦταν αὐτό· ὅτι αὐτὸς τρεφόταν μὲ πνευματικὴ τροφή ἀπὸ τὸ βράδυ μέχρι τὴν πρωινὴ ὥρα ποὺ ἡ ἀδελφότητα συγκεντρωνόταν πάλι στοὺς τόπους προσευχῆς. Αὐτὸς ὁ ἀθλητὴς στεκόταν στὸν ἐλαιῶνα στὸ ὄρος τῆς Ἀναλήψεως, ἀπ' ὅπου ἀναλήφθηκε ὁ Ἰησοῦς, ψάλλοντας ἐκεῖ διαρκῶς καὶ προσευχόμενος. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκανε ὅλο τὸν καιρὸ· εἴτε χιόνιζε, εἴτε ἔβρεχε, εἴτε ἔπεφτε πάχνη, αὐτὸς ἔμενε ἀκλόνητος. Ἀφοῦ συμπλήρωνε τὸν συνηθισμένο κανόνα, στὴ συνέχεια χτυποῦσε μὲ τὸ ξυπνιαστικὸ σφυρί τίς πόρτες ὅλων τῶν κελιῶν καὶ τοὺς ξυπνοῦσε, συγκεντρώνοντάς τους στὶς ἐκκλησίες γιὰ τὴν πρωινὴ δοξολογία, καὶ σὲ κάθε κελλί ἔψαλλε μαζί μὲ αὐτοὺς ἕνα ἢ δύο ἀντίφωνα, καὶ ἀφοῦ συμπροσευχόταν ἔτσι μαζί τους, ἀναχωροῦσε γιὰ τὸ κελλί του προτοῦ νὰ ξημερώσει. Γνωρίζω πολὺ καλὰ ὅτι πολλές φορές οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἔβγαζαν τὸ καλοκαίρι τὰ ροῦχα, καὶ στύβοντάς τα ἐξαιτίας τοῦ ἰδρώτα ποὺ εἶχαν, ἔσταζαν σὰν νὰ εἶχαν βγεῖ ἀπὸ τὸ πλυντήριο, καὶ τοῦ ἔδιναν ἄλλα, μέχρι νὰ στεγνώσουν αὐτά. Ἀφοῦ ξεκουραζόταν μέχρι τὴν τρίτη ὥρα, τίς ὑπόλοιπες ὥρες μέχρι τὸ βράδυ ἀσχολοῦνταν πάλι μὲ τὴν ψαλμωδία καὶ τίς προσευχές.

Αὐτὴ λοιπὸν ἦταν ἡ ἀρετὴ τῆς ὑπερβολικῆς ὑπομονῆς τοῦ Ἄδολίου, τῆς σταθερῆς πέτρας, ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὴν Ταρσό.

μέχρι τέλους τοῖς ἄθλοις καρτερίας, τὸν αἰώνιον ὕπνον κοιμᾶται ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ θάπτεται.

ρε'. Περὶ Ἀβρααμίου.

Ἀβραάμιός τις γέγονε μοναχὸς ἀκριβής, τῷ γένει Αἰγύπτι-
5 ος, τραχύτατον καὶ ἀγιώτατον βίον ζήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ. Οὗτος ἐπλήγη τὴν φρένα ὑπὸ ἄκρας οἰήσεως, καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλη-
σία, διεμάχετο τοῖς πρεσβυτέροις, λέγων ὅτι:

Καὶ ἐγὼ πρεσβύτερος ἐχειροτονήθην ταύτῃ τῇ νυκτὶ ὑπὸ
τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὀφείλετε δέξασθαι με ὡς πρεσβύτερον
10 ἱερατεύειν μέλλοντα.

Τοῦτον οἱ ἅγιοι πατέρες διαχωρίσαντες τῆς ἐρήμου, καὶ ἐπὶ τὸν
παχύτερον καὶ διαφορώτερον ἀγαγόντες βίον, ἀπεθεράπευσαν
τῆς ὑπερηφανίας, καὶ εἰς γνῶσιν αὐτὸν ἀγαγόντες τῆς οἰκείας
ἀσθενείας, ἔδειξαν τοῦτον παιχθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑπε-
15 ρηφανίας, καὶ ταῖς ἀγίαις αὐτῶν εὐχαῖς εἰς τὴν ἀρχαίαν βίου
ἀρετὴν ἀποκατέστησαν.

ρς'. Περὶ Ἐλπίδιου.

Εἶδον δὲ καὶ ἕτερον ἄνδρα ἀξιομνημόνευτον ἐν τοῖς κατὰ
Ἱερικῶ σπηλαίοις, τῶν κατ' ἀρχὰς τῶν Ἀμορραίων γεγονότων,
20 ἅπερ λελαξεύκεισαν φυγόντες ἠνίκα ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐξ-
επορθοῦντο, πρὸς τὸ ἐγκρουθῆναι ἐν αὐτοῖς εἰς τὸ ὄρος τοῦ Λου-
κᾶ, Ἐλπίδιον τοῦνομα, Καππαδόκην τῷ γένει, εἰς ὕστερον πρε-
σβυτερίου ἠξιωμένον τοῦ μοναστήριου ἐκεῖσε γενόμενον ὑπὸ
τοῦ χωρεπισκόπου Τιμοθέου τῆς Καππαδοκίας, ἀνδρὸς ἰκανω-
25 τάτου. Οὗτος ἐλθὼν παρώκησεν ἐν ἐνὶ τῶν σπηλαίων, ὃς τοσαύ-
την ἐγκράτειαν ἀσκήσεως ἐνεδείξατο, ὡς καλύψαι τοὺς πάντας.
Ζήσας γὰρ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη, τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακὰς
μετελάμβανε μόνον. Τὰς δὲ νύκτας πάσας ἐστῶς ἔψαλλε, καθά-
περ βασιλεὺς τῶν μελισσῶν, ἐν μέσῳ τῆς ἀδελφότητος οἰκήσας,

Ἄφοῦ τελειώθηκε μέχρι τέλους μέ τούς ἄθλους τῆς καρτερίας, κοιμήθηκε τόν αἰώνιο ὕπνο στή Ἱεροσόλυμα, ὅπου καί τόν ἔθαψαν.

105.— Γιά τόν Ἀβραάμιο.

Ἐπῆρξε κάποιος μοναχός πολὺ αὐστηρός, μέ τὸ ὄνομα Ἀβραάμιος, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, πού ἔζησε στήν ἔρημο ζωὴ πάρα πολὺ σκληρὴ καί πάρα πολὺ ἅγια. Πειράχθηκαν ὅμως τὰ μυαλά του ἀπὸ ὑπερβολικὴ οἴηση. Πῆγε λοιπὸν στήν ἐκκλησία καί φιλονεικοῦσε μέ τούς πρεσβυτέρους, λέγοντας:

Καί ἐγὼ χειροτονήθηκα πρεσβύτερος αὐτῇ τῇ νύχτα ἀπὸ τὸν Χριστό, καί πρέπει νὰ μέ δεχθεῖτε ὡς πρεσβύτερο νὰ τελῶ τὰ μυστήρια στὸ μέλλον.

Οἱ πατέρες τὸν πῆραν ἀπὸ τὴν ἔρημο καί ἀφοῦ τοῦ ἐπέβαλαν νὰ ζεῖ ζωὴ πιὸ ἄνετη καί διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν προηγούμενη, τὸν θεράπευσαν ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια καί, ἀφοῦ τὸν βοήθησαν νὰ γνωρίσει τὴν ἀρρώστια του, τοῦ ἀπέδειξαν ὅτι εἶχε ἐμπαιχθεῖ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ὑπερηφάνειας, καί μέ τίς ἅγιες εὐχές τους τὸν ἐπανέφεραν στήν ἀρχικὴ ἐνάρετη ζωὴ του.

106.— Γιά τόν Ἐλπίδιο.

Γνώρισα καί ἄλλον ἀξιωματικὸν ἀνδρα στὰ σπήλαια κοντὰ στήν Ἱεριχώ, ἀπὸ ἐκεῖνες πού ἔγιναν στήν παλιὰ ἐποχὴ ἀπὸ τούς Ἀμοραίους, τίς ὁποῖες εἶχαν λαξεύσει, ὅταν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ τοὺς καταδίωκε, γιὰ νὰ κρυφτοῦν σ' αὐτές πάνω στὸ ὄρος τοῦ Λουκά. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶναι Ἐλπίδιος, πού κατάγεται ἀπὸ τὴν Καππαδοκία, καί ἀξιώθηκε ἀργότερα νὰ γίνῃ πρεσβύτερος στὸ ἐκεῖ μοναστήρι ἀπὸ τὸν χωρεπίσκοπο Τιμόθεο τῆς Καππαδοκίας, ἀνδρα ἰκανότατο. Αὐτὸς πῆγε καί κατοίκησε σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ σπήλαια, καί ἔδειξε τόσο μεγάλῃ ἐγκράτεια ἀσκήσεως, ὥστε νὰ τοὺς ἐπισκιάσει ὅλους. Ἐξῆσε εἴκοσι πέντε χρόνια καί ἔτρωγε μόνο τὰ Σάββατα καί τίς Κυριακές. Ὅλες τίς νύχτες στεκόταν καί ἔψαλλε. Σὰν βασιλιάς τῶν μελισσῶν, μένοντας στὸ μέσο τῆς ἀδελφότητος,

τὸ ὄρος ἐκεῖνο ἐπόλισε, καὶ ἦν ἰδεῖν ἐκεῖ λοιπὸν παρ' ἐκάστῳ
 διαφόρους τῆς ἀσκήσεως πολιτείας. Τοῦτόν ποτε τὸν Ἐλπίδι-
 ον, τὸν ὄντως τῇ ἐλπίδι χαίροντα καὶ διὰ τὸν Χριστὸν τῇ θλίψει
 ὑπομένοντα, ψάλλοντα ἐν νυκτί, συμπαλλόντων ἡμῶν αὐτῷ,
 5 σκορπίος ἐπληξεν, ὃς, πατήσας αὐτόν, οὐδὲ μετέστη τῆς τοῦ
 σχήματος στάσεως, τοσοῦτον τῇ ὑπομονῇ ἀλογήσας τῆς κατὰ
 τὸν σκορπίον ὀδύνης. Μιᾶς δὲ πάλιν τῶν ἡμερῶν ἀδελφοῦ τινος
 κόμμα κατέχοντος κλήματος, τοῦτο λαβὼν ὁ μακάριος ἐν τῷ κα-
 θῆσθαι παρὰ τὴν ὄχθαν τοῦ ὄρους, ἔχωσεν ὡς φυτεύων, καίπερ
 10 ἐν οὐ καιρῷ θεῖς. Τοσοῦτον δὲ ηὐξήθη καὶ γέγονεν ἄμπελος, ὥσ-
 τε σκεπάσειν πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν.

ρζ'. Βίος Αἰνεσίου τοῦ ἀββᾶ.

Τούτῳ τῷ ἀγίῳ ἀθλητῇ τοῦ Χριστοῦ συνετελειώθη καὶ ὁ
 αἰοίδμος δοῦλος τοῦ Θεοῦ Αἰνέσιος, ἀνὴρ τις ἀξιόλογος καὶ τῇ
 15 ἀσκήσει διαπρέψας.

ρη'. Βίος Εὐσταθίου τοῦ ἀββᾶ.

Καὶ Εὐστάθιος ἀδελφὸς τούτου ὁμότιμος, καὶ τοὺς ἄθλους
 τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας ἐξανύσας προθύμως. Ἐπὶ τοσοῦτον
 δὲ ὁ μακάριος Ἐλπίδιος ἤλασεν ἀπαθείας, ταριχεύσας τὸ σῶμα,
 20 ὡς ὄλον διαφαίνεσθαι αὐτοῦ τῶν ὀστέων τὸ πῆγμα. Φέρεται δὲ
 καὶ τοῦτο ἐν τοῖς τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ διηγήμασι παρὰ τῶν σπου-
 δαίων αὐτοῦ μαθητῶν, ὅτι ἐν ὄλοις εἴκοσι πέντε ἔτεσιν οὐδέποτε
 ἐπὶ δύσιν ἐστράφη, καίτοι γε τοῦ σπηλαίου τῆς θύρας εἰς τὸ ὕ-
 ψος τοῦ ὄρους ἐπικεμένης, οὐδὲ μετ' ἕξαωρίαν τὸν ἥλιον ὑπὲρ
 25 κεφαλῆς τούτου γενόμενον εἶδε ποτὲ κατὰ δύσιν κλίναντα, οὐδὲ
 τοὺς κατὰ δυσμὰς ἀνατέλλοντας ἀστέρας ποτὲ ἐθεάσατο ἐν τοῖς
 εἴκοσιπέντε ἔτεσιν. Οὗτος ὁ μέγας ἀθλητῆς τῆς ὑπομονῆς, ἀφ'
 οὗ εἰσηλθεν εἰς τὸ σπήλαιον, οὐ κατήλθεν ἐκ τοῦ ὄρους, μέχρις
 ὅτου ἐτάφη. Ταῦτα τὰ οὐράνια ἐγχειρήματα τοῦ στεφανίτου καὶ
 30 ἀηττήτου παλαιστοῦ Ἐλπιδίου τοῦ νῦν ἐν παραδείσῳ διαιτωμέ-
 νου μετὰ τῶν αὐτοῦ ὁμοίων.

μετέτρεψε τὸ ὄρος ἐκεῖνο σὲ πόλη, καὶ μποροῦσε νὰ δεῖ κανεὶς ἐκεῖ διαφόρους τρόπους ἀσκήσεως. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἐλπίδιο, πὺ πραγματικὰ ἔλπιζε καὶ ὑπέμενε τὶς θλίψεις γιὰ τὸν Χριστό, κάποτε καθὼς ἔψαλλε μιᾶ νύχτα, καὶ ψάλλαμε καὶ ἐμεῖς μαζί του, τὸν τοῖμπησε σκορπιός, καὶ αὐτός, ἀφοῦ τὸν πάτησε, δὲν ἄλλαξε καθόλου στάση προσευχῆς, ἀδιαφορώντας, μὲ τὴν τόση ὑπομονὴ πὺ εἶχε, γιὰ τὸν πόνο ἀπὸ τὸ τοῖμπημα τοῦ σκορπιοῦ. Μιὰ ἄλλη μέρα πάλι κάποιος ἀδελφὸς εἶχε μιᾶ κληματόδεργα, τὴν ὁποία πῆρε καὶ τὴν ἔχωσε στὴ γῆ ἐκεῖ πὺ καθόταν, στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ, ἂν καὶ δὲν ἦταν καιρὸς φυτεύματος. Τόσο πολὺ μεγάλωσε αὐτὴ καὶ ἔγινε κληματαριά, ὥστε νὰ σκεπάζει ὅλη τὴν ἐκκλησία.

107.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Αἰνέσιο.

Μαζί μὲ αὐτὸν τὸν ἅγιο ἀθλητὴ πέτυχε τὴν πνευματικὴ τελείωσή του καὶ ὁ ἀείμνηστος δοῦλος τοῦ Θεοῦ Αἰνέσιος, ἀνδρας ἀξιόλογος καὶ πὺ διέπρεψε στὴν ἄσκησι.

108.— Βίος τοῦ ἀβδᾶ Εὐσταθίου.

Καὶ ὁ Εὐστάθιος, ὁ ἰσάξιος ἀδελφὸς αὐτοῦ, πὺ ἄσκησε μὲ προθυμία καὶ κατόρθωσε τοὺς ἀθλους τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας. Ὁ μακάριος Ἐλπίδιος ἔφτασε σὲ τόσο μεγάλη ἀπάθεια, καὶ κατέφθειρε τὸ σῶμα του ἔτσι, ὥστε νὰ φαίνεται ὅλος ὁ σκελετὸς τῶν ὀστέων του. Ἀναφέρεται καὶ αὐτὸ στὶς διηγήσεις τῶν ἀρετῶν του ἀπὸ τοὺς σπουδαίους μαθητὲς του, ὅτι ἐπὶ εἴκοσι πέντε ὀλόκληρα χρόνια δὲν στράφηκε ποτὲ πρὸς τὴ δύση, ἂν καὶ βέβαια ἦ θύρα τῆς σπηλιᾶς του βρισκόταν ψηλὰ στὸ βουνό, οὔτε τὸν ἥλιο εἶδε ποτὲ, πὺ μετὰ τὴν ἕκτη ὥρα ἐφθανε πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ ἔγερνε πρὸς τὴ δύση, οὔτε ἐπὶ εἴκοσι πέντε χρόνια εἶδε ποτὲ τὰ δυτικὰ ἀστέρια ν' ἀνατέλλουν. Ὁ μεγάλος αὐτὸς ἀθλητὴς τῆς ὑπομονῆς, ἀπὸ τὴ στιγμὴ πὺ μπῆκε στὸ σπήλαιο, δὲν κατέβηκε ἀπὸ τὸ ὄρος, μέχρι πὺ τὸν ἔθαψαν. Αὐτὰ εἶναι τὰ οὐράνια κατορθώματα τοῦ ἀξίου γιὰ στεφάνι ἀκατανίκητου παλαιστῆ Ἐλπιδίου, πὺ τώρα ζεῖ στὸν Παράδεισο μαζί μὲ τοὺς ὁμοίους του.

ρθ'. Περὶ Σισιννίου.

Τούτου τοῦ ἀθανάτου Ἐλπιδίου μαθητῆς γέγονεν Σισίννιος
 ὄνόματι, ἐξ οἰκετικῆς μὲν ὀρμώμενος τύχης, ἐλεύθερος δὲ κατὰ
 τὴν πίστιν, τῷ γένει Καππαδόκης. Δεῖ γὰρ καὶ τὰ γένη σημαί-
 5 νειν πρὸς δόξαν τοῦ ἐξευγενίζοντος ἡμᾶς Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν
 μακαρίαν καὶ ἀληθινὴν ἀπάγοντος ἡμᾶς εὐγένειαν εἰς τὴν τῶν
 οὐρανῶν βασιλείαν. Χρονίσας τοίνυν παρὰ τῷ μακαρίῳ Ἐλλι-
 δίῳ ὁ διάπυρος ἐραστής τῶν τῆς ἀσκήσεως ἀρετῶν Σισίννιος
 ἕκτον ἢ καὶ ἑβδομον ἔτος, καὶ ἐκμεμαθηκῶς τοῦ ἀνδρός τὰς
 10 ἀρετὰς καὶ τὸ καρτερόν τῶν τῆς ἀσκήσεως πόνων, εἰς ὕστερον
 οὗτος μνήματι ἑαυτὸν ἐγκαθειῶξεν. Ἐπὶ τρία ἔτη σταθεὶς ἐν τῷ
 μνήματι, ἐν προσευχαῖς διετέλει, μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, μὴ
 καθίσας, μὴ ἀναπεσών, μὴ βαδίσας ἕξω. Οὗτος κατηξιώθη χαρί-
 σματος κατὰ δαιμόνων. Νυνὶ δὲ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἡ-
 15 ξιώθη πρεσβυτερίου, συναγαγὼν ἀδελφότητα ἀνδρῶν τε καὶ
 γυναικῶν, τῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἀπαθείας, διὰ τῆς σεμνῆς πολιτείας,
 καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἄρσεν τῆς ἐπιθυμίας ἐλάσας, καὶ τὸ τῶν γυναικῶν
 θῆλυ τῇ ἐγκρατεῖᾳ φιμώσας, ὡς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον
 «Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἔστιν ἄρσεν καὶ θῆλυ». Ἔστι δὲ καὶ
 20 φιλόξενος καθ' ὑπερβολὴν, καίπερ ὢν ἀκτῆμων, εἰς ἔλεγχον τῶν
 ἀμεταδότων πλουσίων.

ρι'.— Περὶ Γαδδανᾶ.

Ἔγνω ἐγὼ γέροντά τινα Παλαιστῖνον, Γαδδανᾶ ὄνόματι,
 ὃς τὸν ἄστεγον ἔζησε βίον τὸν πάντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον εἰς
 25 τοὺς περὶ τὸν Ἰορδάνην τόπους. Τούτῳ ποτὲ τῷ μακαρίῳ ἐ-
 ρημίτῃ Ἰουδαῖοι κατὰ ζῆλον ἐπιθέμενοι ἐν τοῖς περὶ τὴν Νεκρὰν
 θάλασσαν τόποις, ξίφος γυμνώσαντες κατ' αὐτοῦ ἐπῆλθον αὐτῷ.
 Συνέβη δὲ θαῦμα τοιοῦτον γενέσθαι. Ἐν τῷ τὸ ξίφος ἐπάραι,

109.— Γιά τόν Σισίννιο.

Μαθητῆς αὐτοῦ τοῦ ἀθάνατου Ἐλπίδιου ὑπῆρξε κάποιος μέ τὸ ὄνομα Σισίννιος, πού ἡ τύχη τὸν εἶχε ἐντάξει στήν τάξη τῶν δούλων, ἀλλ' ἦταν ἐλεύθερος στήν πίστη, καί Καππαδόκης στήν καταγωγή. Γιατί πρέπει νά ἐπισημαίνονται καί οἱ καταγωγές, πρὸς δόξα τοῦ Χριστοῦ πού μᾶς ἐξευγενίζει καί μᾶς ὀδηγεῖ στή μακάρια καί ἀληθινὴ εὐγένεια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐξ αὐτοῦ λοιπὸν ἔμεινε κοντὰ στὸν μακάριο Ἐλπίδιο ὁ θερμὸς αὐτὸς ἐραστής τῶν ἀρετῶν τῆς ἀσκήσεως Σισίννιος ἔξι ἢ ἑπτὰ χρόνια, καί ἀφοῦ ἔμαθε τίς ἀρετές τοῦ γέροντα καί τὸ νά ἀντιμετωπίζει μέ καρτερία τίς δυσκολίες τῆς ἀσκήσεως, ἔκλεισε στή συνέχεια τὸν ἑαυτὸ του σ' ἓνα μνήμα. Ἐξ αὐτοῦ ἔμεινε στὸ μνήμα τρία χρόνια μέ συνεχὴ προσευχή, χωρὶς νά καθίσει ἢ νά ξαπλώσει ἢ νά βγεῖ ἔξω νύχτα καί μέρα, καταξιώθηκε νά λάβει τὸ χάρισμα κατὰ τῶν δαιμόνων. Τελευταῖα, ἀφοῦ ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του καί ἀξιώθηκε νά δεχθεῖ τὴν ἱερωσύνη, συγκέντρωσε ἀδελφότητα ἀπὸ ἄνδρες καί γυναῖκες, ἀπομακρύνοντας μέ τὴ μαρτυρία τῆς ἀπάθειας τὴ σαρκικὴ ἐπιθυμία καί ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του μέ τὴ σεμνὴ ζωὴ του, καί στή γυναικεία φύση χαλιναγωγώντας τὴν μέ τὴν ἐγκράτεια, ὥστε νά γίνῃ πραγματικότητα αὐτὸ πού ἔχει γραφεῖ· «Κοντὰ στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ δὲν ὑπάρχει ἄνδρας καί γυναῖκα»⁷⁶. Ἦταν καὶ ὑπερβολικὰ φιλόξενος, ἂν καὶ ἦταν ἀκτήμονας, πρὸς ἔλεγχο τῶν πλουσίων πού δὲν δίνουν.

110.— Γιά τὸν Γαδδανᾶ.

Γνώρισα κάποιον γέροντα ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη, μέ τὸ ὄνομα Γαδδανᾶς, ὁ ὁποῖος ὅλη τὴ ζωὴ του τὴν ἔζησε ἄστεγος γύρω ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Ἰορδάνη. Κάποτε ἐπιτέθηκαν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ μακαρίου ἐρημίτη Ἰουδαῖοι ζηλωτὲς στὰ μέρη τῆς Νεκρῆς θάλασσας καὶ ὄρμησαν ἐπάνω του μέ γυμνὸ ξίφος. Ἐγινε τότε τὸ ἐξῆς θαῦμα. Καθὼς σήκωσαν τὸ ξίφος, θέλοντας νά σκοτώσουν τὸν

76. Γαλ. 3, 28.

καὶ βουληθῆναι σπᾶσαι κατὰ τοῦ Γαδδανᾶ τὸν ὄλεθρον, ἀπεξη-
 ράνθη ἡ χεὶρ τοῦ τὸ ξίφος κατέχοντος, καὶ τοῦτο ἀπ' αὐτοῦ ἀ-
 ναισθήτως κατέπεσεν. Αὕτη ἡ παρὰ Θεοῦ βοήθεια σύμμαχος
 γέγονε τοῦ ἁγίου Γαδδανᾶ, καὶ αὕτη ἡ ἀρετὴ τοῦ μακαρίου ἀν-
 5 δρὸς ἕως ἔξω τοῦ βίου.

ρια'.— Περὶ Ἡλίας.

Ἡλίας πάλιν ὀνόματι, μονάζων εὐδοκμιώτατος ἐν τοῖς ἀν-
 10 τοῖς τόποις ἐν σπηλαίῳ κατώκει, σεμνοτάτου καὶ ἐνθέσμου βίου
 ὑπάρχων, τῇ ἐγκρατεία καὶ τῇ εὐχῇ προσανειῖχεν, φιλοφρόνως
 πάντας ξενοδοχῶν τοὺς παραγινομένους Μιᾶς οὖν τῶν ἡμερῶν
 ἀδελφῶν αὐτῷ ἐπεληλυθότων πλειόνων (ἦν γὰρ πάροδος δι'
 αὐτοῦ) ἐλείφθη ἄρτων, καὶ διομνύμενος ἔπεισεν ἡμᾶς, ὅτι

15 Παρ' ὀλίγον ἐλιποθύμησα ἐπὶ τῇ σπάνει τῶν τροφῶν.
 Εἰσελθὼν οὖν ἐν τῷ κελλίῳ πάνυ περίλυπος τὸ πῶς εἰς τοὺς πα-
 ραγενομένους πρὸς με τὸ τῆς ἀγάπης μέτρον ἀποπληρώσω, εὖ-
 ρον τρεῖς ἄρτους μεγάλους νεαροὺς κειμένους, οὓς λαβὼν χαί-
 ρων παρέθηκα. Καὶ φαγόντων εἰς κόρον εἴκοσι ἀνδρῶν ἐπιρίσ-
 20 σευσεν ὁ εἷς ἄρτος. Ἄρας οὖν τοῦτον ἐγὼ ἐχρησάμην ἐπὶ ἡμέ-
 ρας εἴκοσι πέντε.

Αὕτη ἡ χάρις μετὰ τοῦ φιλοξένου γέγονεν Ἡλία, οὗ αἱ ἀμοι-
 βαὶ τῶν πόνων παρὰ τῷ φιλανθρώπῳ Δεσπότη ἐντρεπιζόμεναι
 ὑπάρχουσιν.

25

ριβ'.— Περὶ Σαββατίου.

Σαββάτιος ὀνόματι κοσμικός, τῷ γένει Ἰεριχούντιος, γυναῖ-
 κα ἔχων, διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον τοσοῦτον ἐγένετο φιλομονά-
 ζων, ὡς κυκλεύειν τοῦτον ἀνά τὰς κέλλας καὶ τὴν ἔρημον πᾶσαν
 ἐν ταῖς νυξί, καὶ καθ' ἐκάστην μονὴν λάθρα ἔξω τιθέναι φοινί-
 30 κων μόδιον ἓνα, καὶ λαχάνων τὸ αὐταρκές, διὰ τὸ μὴ ἐσθίειν
 ἄρτον τοὺς ἀσκητὰς κατὰ τὸν Ἰορδάνην. Τούτῳ δὲ τῷ δεξιωτῇ

Γαδδανᾶ, ξερᾶθηκε τὸ χέρι ἐκείνου ποὺ κρατοῦσε τὸ ξίφος καὶ ἔπεσε αὐτὸ κάτω. Αὐτὴ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἔγινε σύμμαχος τοῦ ἁγίου Γαδδανᾶ, καὶ αὐτὴ ἦταν ἡ ἀρετὴ τοῦ μακάριου ἀνδρα μέχρι τὴν ἔξοδό του ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτή.

111.— Γιά τὸν Ἡλία.

Στὸν ἴδιο πάλι τόπο κατοικοῦσε κάποιος μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Ἡλίας, ποὺ ζοῦσε μὲ σεμνότητα καὶ ἀκρίβεια τῶν κανόνων τῆς μοναχικῆς πολιτείας, δείχνοντας ὑπομονὴ στὴν ἐγκράτεια καὶ τὴν προσευχή, καὶ φιλοξενώντας μὲ φιλοφροσύνη ὅλους ἐκείνους ποὺ πηγαιναν ἐκεῖ. Μιὰ μέρα λοιπὸν τὸν ἐπισκέφθηκαν περισσότεροι ἀδελφοὶ (γιατὶ τὸ μέρος τοῦ ἦταν πέρασμα γιὰ ἄλλα κελλιά) καὶ τοῦ ἔλειψαν ψωμιά. Μὲ ὄρκο μᾶς ἔπεισε, λέγοντας:

Παρὰ λίγο θὰ λιποθυμοῦσα ἐξαιτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν.

Μπαίνοντας λοιπὸν στὸ κελλί μου πολὺ λυπημένος γιὰ τὸ πῶς θὰ ἀναπληρώσω τὴν προσφορὰ τῆς ἀγάπης μου πρὸς ἐκείνους ποὺ μὲ ἐπισκέφθηκαν, βρῆκα τρία ψωμιά μεγάλα φρεσκοψημένα, ποὺ τὰ πῆρα καὶ τοὺς τὰ πρόσφερα μὲ χαρὰ. Καὶ ἀφοῦ ἔφαγαν εἴκοσι ἄνδρες καὶ χόρτασαν, περίσσεψε καὶ ἓνα ψωμί. Τὸ πῆρα αὐτὸ ἐγὼ καὶ τὸ χρησιμοποίησα γιὰ εἴκοσι πέντε μέρες.

Αὐτὴ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἔγινε μὲ τὸν φιλόξενο Ἡλία, τοῦ ὁποῖου οἱ ἀμοιβές γιὰ τοὺς κόπους τοῦ εἶναι προετοιμασμένες ἀπὸ τὸν φιλόανθρωπο Κύριο.

112.— Γιά τὸν Σαβδάτιο.

Κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Σαβδάτιος, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἱεριχώ, ἔγγαμος, ἀπὸ φόβο Θεοῦ ἔγινε τόσο φιλομόναχος, ὥστε τὶς νύχτες νὰ γυρνᾷ στὰ κελλιά καὶ σ' ὅλη τὴν ἔρημο. Σὲ κάθε μονὴ ἄφηνε ἔξω κρυφὰ ἓνα μόδιο χουρμάδες καὶ τὰ ἀναγκαῖα λάχανα, γιὰτὶ οἱ ἀσκητὲς στὸν Ἰορδάνη δὲν ἔτρωγαν ψωμί. Αὐτὸν τὸν φιλοξενιτὴ τῶν μοναχῶν καὶ προμηθευτὴ τῶν ἐγκρατευτῶν, κάποια

τῶν μοναχῶν καὶ εὐτραπέζῳ τῶν ἐγκρατῶν, μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἀποκομίσαντι τοῖς ἁγίοις τὰ τῆς ἀσκήσεως ἐπιτήδεια, ζήλω τοῦ πονηροῦ τούτῳ λέων ὑπήντησεν, τοῦ ἐχθροῦ τῶν μοναχῶν τὸν ἀνήμερον θῆρα κατὰ τοῦ διακόνου αὐτῶν ἐξεγείραντος, στερη-
 5 σαι σπουδάζοντος κακείνοις τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ τοῦτον τῆς προθέσεως. Καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ὁ θῆρ ἀπὸ σημείου ἑνὸς τῶν μοναχῶν, τῇ ἰδίᾳ δρακί ὥσεν αὐτὸν καὶ κατέστρεψεν. Ἄλλ' ὁ ἐπὶ τοῦ Δανιὴλ διδάξας νηστεύειν τοὺς λέοντας, καὶ τοῦτον τῆς τοῦ φιλεντόλου θοίνης ἐκώλυσε σφοδρῶς πεινῶντα τὸν λέοντα. Ἐξ
 10 ὧν τὸν ὄνον τοῦ γέροντος λαβὼν ἀνεχώρησεν. Ὁ γὰρ τούτῳ τὴν ζωὴν χαρισάμενος, καὶ τοῦ θηρὸς τὴν πείναν παρεμυθήσατο.

ριγ'.— Περὶ Φιλορώμου.

Περιετύχομεν ἐν Γαλατία καὶ συνεχρονίσασμεν μακροῦ χρόνῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ πρεσβυτέρῳ Φιλορώμῳ, ἀνδρὶ ἀσκητικωτάτῳ
 15 καὶ καρτερικωτάτῳ, ὃς ὥρμητο μὲν ἐξ οἰκέτιδος μητρός, ἐλευθέρου δὲ πατρός. Τοσαύτην δὲ εὐγένειαν ἐνάρετον εἰς τὴν κατὰ τὸν Χριστὸν ἐνεδείξατο πολιτείαν, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀνικῆτους ἐν γένει αἰδεῖσθαι αὐτοῦ τὴν ἰσάγγελον ζωὴν καὶ τὴν τῆς ἀσκήσεως ἐνεργὸν ἀρετὴν. Οὗτος ἀπετάξατο ἐν ταῖς ἡμέραις
 20 Ἰουλιανοῦ τοῦ δυσωνύμου βασιλέως, καὶ μετὰ παρηυσίας διελέχθη τούτῳ τῷ δυσσεβεῖ ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς ὁ Φιλόρωμος, ὃν ξυρισθῆναι ἐκέλευσε καὶ ὑπὸ παιδαρίων ἐντονώτατα κοσσισθῆναι. Ὅς ἐγκατερέσας τῷ πράγματι, καὶ χάριτας αὐτῷ ὠμολόγησεν, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο.

25 Τούτῳ ἐπέθετο τῷ γενναίῳ ἐν προουμίῳ ὁ τῆς πορνείας πόλεμος καὶ τῆς γαστρομαργίας, ὡς ἔλεγεν, ὃς τυραννῆσαν τὸ πάθος ἐξήλασε, καθάπερ πυρκαϊὰν ἄμετρον ὕδατι λάβρῳ κατασβέσας ἄκρας ἐγκρατείας ὄρω, σιδηροφορία τε καὶ ἐγκλεισμῶ καὶ ἀποχῆ βρωμάτων καὶ σιτίνου ἄρτου, καὶ ἀπαξαπλῶς πάντων
 30 τῶν ἐψομένων διὰ πυρός, διακατερέσας ἐν τούτοις ἐπὶ δέκα

μέρα, ἀφοῦ πῆγε στους ἁγίους τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἄσκησή τους, ἀπὸ φθόνο τοῦ πονηροῦ διαβόλου, τὸν συνάντησε ἓνα λιοντάρι, ποὺ ἔστειλε τὸ ἀνήμερο αὐτὸ θηρίο ὁ ἐχθρὸς τῶν μοναχῶν δαίμονας ἐναντίον τοῦ διακονητῆ τους, θέλοντας καὶ νὰ στερήσῃ ἀπὸ ἐκείνους τὴν ἀνάπαυση, καὶ τὴν πρόθεση αὐτοῦ νὰ ἐμποδίσῃ. Συναντώντας τὸν λοιπὸν τὸ θηρίο σὲ ἀπόσταση ἑνὸς μιλίου ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τὸν ἔσπρωξε μὲ τὸ μπροστινὸ πόδι του καὶ τὸν ἔρριξε κάτω. Ἄλλ' Ἐκεῖνος ποὺ στὴν περίπτωση τοῦ Δανιὴλ δίδαξε στὰ λιοντάρια νὰ νηστεύουν, αὐτὸς τὸ ἐμπόδισε αὐτὸ καὶ πάλι ἀπὸ τὸ ἀγαπητὸ του γεῦμα, παρ' ὅλο ποὺ τὸ λιοντάρι πεινοῦσε πολὺ. Πῆρε τότε τὸ γαϊδούρι τοῦ γέροντα κι ἔφυγε. Γιατὶ Ἐκεῖνος ποὺ τοῦ χάρισε τὴ ζωὴ, ἱκανοποίησε καὶ τὴν πείνα τοῦ θηρίου.

113.— Γιὰ τὸν Φιλόρωμο.

Στὴ Γαλατία συναντήσαμε, καὶ μείναμε ἄρκετὸ χρόνο μαζί του, τὸν θεοφιλέστατο πρεσβύτερο Φιλόρωμο, ἄνδρα ἀσκητικότατο καὶ καρτερικότατο. Αὐτὸς καταγόταν ἀπὸ μητέρα δούλη καὶ ἐλεύθερο πατέρα. Τόση μεγάλη ὅμως ἐνάρετη εὐγένεια ἔδειξε στὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴ του, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ ἀνίκητοι ἀπὸ τὴ φύση τους νὰ σέβονται τὴ ἰσαγγελη ζωὴ του καὶ τὴ γεμάτη δράση ἀρετὴ τῆς ἀσκήσεώς του. Αὐτὸς ὁ γενναῖος ἀθλητῆς Φιλόρωμος ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον τὶς ἡμέρες τοῦ μισητοῦ βασιλιᾶ Ἰουλιανοῦ καὶ μὲ παρρησία συζήτησε μὲ αὐτὸν τὸν δυσσεβῆ, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ τὸν ξυρίσουν καὶ νὰ δαρθεῖ ἐντονότα ἀπὸ κάποια παιδάκια. Ὑπέμεινε μὲ καρτερίαν τὸν ξυλοδαρμὸ αὐτὸ καὶ εὐχαρίστησε κιόλας τὸν Θεὸ γι' αὐτό, ὅπως μᾶς διηγήθηκε ὁ ἴδιος.

Στὸν γενναῖο αὐτὸ ἔξαπέλυσε τὸν πόλεμό του ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ δαίμονας τῆς πορνείας καὶ τῆς λαιμαργίας, ὅπως ἔλεγε, ἀλλὰ πολέμησε μὲ δύναμη τὸ πάθος καὶ τὸ ἔδιωξε, σβήνοντάς το, σὰν ἀκριβῶς μιὰ ὑπέρμετρη φωτιά ποὺ σβῆνεται μὲ ὑπερβολικὸ νερό, μὲ ὑπερβολικὴ ἐγκράτεια, μὲ σιδεροφορία, μὲ ἐγκλεισμὸ σὲ κελλί, μὲ ἀποχὴ ἀπὸ φαγητὰ καὶ σιταρένιο ψωμί, καὶ γενικὰ ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα ποὺ παρασκευάζονται μὲ τὴ φωτιά, ἀντιμετωπίζοντάς τα ὅλα μὲ

καὶ ὀκτῶ ἔτεσιν. Ὅστις ταῦτα ὑπερνικήσας τὰ ἄτακτα πάθη, ἦσεν τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῷ Χριστῷ· «Υψώσω σε, Κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὐφρανας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ». Οὗτος ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας διαφόρως πολεμηθεὶς ἐνε-
5 καρτέρησεν ἐν ἐνὶ μοναστηρίῳ τεσσαράκοντα ἔτη. Ἀφηγεῖτο δὲ οὗτος, ὅτι:

Ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο ἔτη οὐδεμιᾶς ὀπώρας ἠψάμην.

Δειλίας δέ ποτέ με, φησί, πολεμησάσης εἰς ἄκρον, ὡς καὶ

τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἔκφοβον γίνεσθαι.

10 Πρὸς τὸ ταύτης περιγενέσθαι, μνήματι ἑαυτὸν καθεῖρξεν ἐπὶ ἔτη ἕξ. Καὶ ταύτης περιεγένετο τὸν ἕξ ἐπαφῆς πόλεμον πολεμήσας μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ τὴν δειλίαν τούτῳ ἐπάγοντος. Τούτου τοῦ ἀοιδίμου πάνυ ἐκήδετο ὁ μακάριος Βασίλειος ἐπίσκοπος, ἠδόμενος αὐτοῦ τῇ αὐστηρίᾳ καὶ τῇ στυφότητι καὶ προσεχειᾶ
15 τοῦ ἔργου, ὃς εἰσέτι καὶ νῦν τοῦ καλάμου καὶ τῆς τετραδὸς τοῦ γράφειν οὐκ ἐνεχώρησεν, ὀγδοηκοστόν που ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας. Οὗτος, ἔφησεν ὁ μακάριος, ὅτι ἀφ' οὗ ἐμυσταγωγῆθη καὶ ἀνεγεννήθη ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας ἄρτον ἀλλότριον δωρεὰν οὐ βέβρωκε παρά τινι, ἀλλ' ἐκ τῶν
20 ἰδίων πόνων, καὶ ἐπὶ Θεοῦ ἡμᾶς ἔπεισεν, ὅτι διακόσια πενήκοντα νομίσματα ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ λελωθημένοις δέδωκεν, ἀδικήσας οὐδένα οὐδέποτε. Ὅς πεζῇ τῇ πορείᾳ καὶ μέχρις αὐτῆς Ῥώμης ἀπῆλθεν, εὐξόμενος εἰς τὸ ἀγιώτατον μαρτύριον τῶν μακάρων καὶ ἱερῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ Πέτρου
25 καὶ Παύλου. Ἐφθασε δὲ καὶ μέχρις Ἀλεξανδρείας, εὐξόμενος εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ τιμίου ἀθλητοῦ Μάρκου. Κατηξιώθην δέ, ἔφη, χάριν εὐχῆς, καὶ δεύτερον ἐν Ἱεροσολύμοις εἰς τιμὴν τῶν ἀγίων τόπων ἰδίῳις ἀπελθὼν ποσίν, καὶ ἀναλώμασιν ἑαυτῷ ἐπαρκέσας. Ἐλεγε δὲ ἡμῖν οὗτος αὐτὸς χάριν τοῦ ἡμᾶς ὠφελῆθῆναι,
30 ὅτι:

Οὐ μέμνηταί ποτε ἀποστάς κατὰ νοῦν τοῦ Θεοῦ μου.

Ταῦτα τὰ ἄθλα τοῦ μακαρίου Φιλορώμου, καὶ ἐν τούτοις ἡ ἀήττητος νίκη, καὶ αὐτῷ ἀποδέδοται τῶν μακαρίων πόνων τὸ πέρασ, ὁ ἀμαράντινος τῆς δόξης στέφανος.

μεγάλη καρτερία για δεκαοχτώ χρόνια. Κατανικώντας αυτός αυτά τὰ ἄτακτα πάθη, ἔψαλε σὸν Χριστὸ τὸν ἐπινίκιο ὕμνο· «Θὰ σὲ ἐξυμνήσω, Κύριε, γιατί μὲ στήριξες καὶ δὲν εὐχαριστήθηκαν οἱ ἐχθροί μου μαζί μου»⁷⁷. Αὐτὸς πολεμήθηκε ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα μὲ διάφορους τρόπους, καὶ ἔμεινε μὲ καρτερία σὲ μοναστήρι σαράντα χρόνια. Ὁ ἴδιος διηγόταν:

Γιὰ τριάντα δύο χρόνια δὲν ἔφαγα κανένα φρούτο. Κάποτε, ἔλεγε, μὲ πολέμησε ὑπερβολικὴ δειλία, ὥστε νὰ φοβᾶμαι καὶ τὴν ἡμέρα ἀκόμα.

Γιὰ νὰ τὴν νικήσει, κλείστηκε γιὰ ἕξι χρόνια σ' ἓνα μνῆμα. Τὴν νίκησε κι αὐτὴ πολεμώντας ἕξ ἐπαφῆς μὲ τὸ πονηρὸ πνεῦμα ποῦ τοῦ προξενούσε τὴ δειλία. Γι' αὐτὸν ἐνδιαφερόταν πάρα πολὺ ὁ ἀείμνηστος ἐπίσκοπος Βασίλειος, γιατί τὸν εὐχαριστοῦσε ἡ αὐστηρότητά του, ἡ σκληρότητά του καὶ ἡ μεγάλη προσηλωσή του στὸ ἔργο του, ὁ ὁποῖος ἀκόμα καὶ τώρα ποῦ διανύει τὸ ὄγδοηκοστὸ ἔτος τῆς ἡλικίας του δὲν παρᾶτησε τὴν πένα καὶ τὸ χαρτί γιὰ νὰ γράφει. Αὐτὸς ὁ μακάριος ἔλεγε, ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ μυσταγωγήθηκε καὶ γεννήθηκε μὲ νερὸ καὶ Πνεῦμα, μέχρι σήμερα δὲν ἔφαγε ψωμί δωρεὰν ἀπὸ κανέναν ἄλλον, ἀλλὰ μόνο ἀπὸ τοὺς δικούς του κόπους, καὶ μᾶς βεβαίωσε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἔδωσε ἀπὸ τὸν ἰδρώτα του διακόσια πενήντα νομίσματα σὲ ἀνάπηρους, χωρὶς ν' ἀδικήσει κανέναν ποτέ. Αὐτὸς πῆγε πεζὸς μέχρι καὶ αὐτὴ τὴ Ρώμη γιὰ νὰ προσευχηθεῖ στὸ ἁγιότατο μαρτύριο τῶν μακαρίων καὶ ἱερῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ Πέτρου καὶ Παύλου. Πῆγε ἐπίσης καὶ στὴν Ἀλεξάνδρεια γιὰ νὰ προσευχηθεῖ στὸ μαρτύριο τοῦ τιμίου ἀθλητῆ Μάρκου. Ἀξιώθηκε, ἔλεγε, καὶ δεύτερο ταξίδι στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ προσευχηθεῖ στοὺς ἁγίους τόπους, πηγαίνοντας μὲ τὰ πόδια καὶ μὲ δικά του ἔξοδα. Μᾶς ἔλεγε αὐτὸς μὲ σκοπὸ νὰ ὠφεληθοῦμε:

Δὲν θυμᾶμαι ν' ἀπομακρύνθηκα ποτέ μὲ τὸ μυαλό μου ἀπὸ τὸν Θεό.

Αὐτὰ εἶναι τὰ κατορθώματα τοῦ μακαρίου Φιλόρωμου καὶ ἡ ἀκατανίκητη νίκη του σὲ ὅλα αὐτά, σὸν ὁποῖο δόθηκε στὸ τέλος τῶν μακαρίων κόπων του τὸ ἀμάραντο στεφάνι τῆς δόξας.

77. Ψαλμ. 29, 2.

ριδ'.— Περὶ Σευηριανου̅.

Ἐν Ἀγκύρα τῆς Γαλατίας, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, περιέτυχον Σευηριανῶ τινι λαμπροτάτῳ ἀπὸ κομήτων, ἅμα τῇ τούτου ἐλευθέρα Βοσπορία, ὧν καὶ μικρὰν πειρὰν ἔσχον, οἵτινες ἐπὶ το-

5 σοῦτον ἐλπίδων χρηστῶν ἐπληρώθησαν, ὡς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν παραλογίσασθαι, ἔργῳ τὰ μέλλοντα βλέποντες. Τὰς γὰρ προσόδους τῶν χωρίων ἀναλίσκουσιν εἰς τοὺς δεομένους, ἔχοντες τέσσαρας υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, αἷς οὐδὲ κτήμα ἐδίδοσαν, παρεκτός τῶν γαμηθεισῶν, λέγοντες τοῖς λοιποῖς τῶν τέκνων, ὅτι:

10 Μετὰ τὴν ἡμετέραν ἀποδίωσιν πάντα ἐστὶν ὑμέτερα, ἐν ᾧ δὲ περίεσμεν, τοὺς καρπούς τῶν κτημάτων ἡμεῖς κομισόμεθα, διανέμοντες ἐκκλησίαις καὶ μοναστηρίοις καὶ ξενοδοχείοις καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις, ὧν αἱ εὐχαι καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν, ᾧ τέκνα, τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀντὶ τῆς προσκαι-

15 ρου ταύτης καὶ ἐπιτόνου παρέξουσιν.

Καὶ τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἐνάρετον ὑπῆρξεν. Λιμοῦ γενομένου μεγάλου, καὶ κατὰ σπλάγχχνων χωροῦντος πάντων ἀνθρώπων, τότε ἐκεῖνοι τὰς αἱρέσεις τὰς ἐκεῖσε εἰς Ὀρθοδοξίαν μετήνεγκαν. Ἐν πολλοῖς γὰρ χωρίοις τοὺς σιτοβολῶνας ἐαυτῶν ἀνοί-

20 ξαντες, παρέθηκαν εἰς διατροφήν τοῖς πεινῶσιν. Ὡς ἐκ τῆς τούτων ἀφάτου φιλανθρωπίας εἰς μίαν συμφωνίαν τῆς ὀρθῆς πίστεως συνελθεῖν τὰς αἱρέσεις, δοξάζοντας τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ τούτων ἀπλῇ πίστει καὶ ἀμέτρῳ εὐποιίᾳ.

Ἡ δὲ ἄλλη ἄσκησις τούτων θαυμασία, σχῆμα σεμνότατον

25 καθ' ὑπερβολὴν, λιτότης ἐσθῆτος καὶ εὐτέλεια παρ' αὐτοῖς πολλή καὶ ἀνέκφραστος Ὀλιγοδάπανοι σφόδρα λιτότητι τροφῆς ἀποχρώμενοι ὅσον τὸ ζῆν ἀπαιτεῖ· ἐξασκοῦντες τὴν εἰς Θεὸν σωφροσύνην ὑπερφυῶς τὸ πλεῖστον τῶν χρόνων ἐν ἀγροῖς διαιτώμενοι, ἡδίστα μᾶλλον τῇ ἡσυχίᾳ προσομιλοῦντες· φεύγοντες

30 αἰεὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς ἐκ τούτων τικτομένας κακίας, μήποτε τῷ

114.— Για τὸν Σευηριανό.

Στὴν Ἄγκυρα τῆς Γαλατίας, σ' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν πόλη, συναντήσαμε κάποιον Σευηριανό, λαμπρότατο καὶ ἀπὸ εὐγενικὴ οἰκογένεια, μαζί μὲ τὴν ἐλεύθερη γυναῖκα του Βοσπορία, τοὺς ὁποίους γνώρισα γιὰ λίγο. Αὐτοὶ ἔφθασαν νὰ ἀποκτήσουν τόσες ἀγαθὲς ἐλπίδες, ὥστε ἀκόμα καὶ τὰ παιδιὰ τους νὰ προκαλοῦν ἐκπληξη μὲ τὸ νὰ βλέπουν τὰ μελλοντικά. Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὰ χωράφια τὰ μοιράζουν σ' ὅσους ἔχουν ἀνάγκη, καὶ ἔχουν τέσσερις γιουὺς καὶ δύο θυγατέρες, στίς ὁποῖες δὲν ἔδωσαν κανένα κτῆμα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ προικιά τους, λέγοντας στὰ ὑπόλοιπα παιδιὰ τους:

Μετὰ τὸν θάνατό μας ὅλα εἶναι δικά σας· ὅσο ὅμως ὑπάρχομε, τὰ ἔσοδα τῶν κτημάτων μας ἔμεῖς θὰ τὰ εἰσπράττομε καὶ θὰ τὰ μοιράζομε στίς ἐκκλησίες, τὰ μοναστήρια, τὰ ξενοδοχεῖα, καὶ σ' ὅσους ἔχουν ἀνάγκη, τῶν ὁποίων οἱ εὐχὲς θὰ προσφέρουν καὶ σὲ σᾶς καὶ σὲ μᾶς, παιδιὰ μας, τὴν αἰώνια ζωὴ ἀντὶ τῆς πρόσκαιρης αὐτῆς.

Ἐναφέρεται καὶ αὐτὴ ἡ πράξι τους. Ὅταν ἔπεσε μεγάλη πείνα καὶ ἔκαμνε νὰ ὑποφέρουν τὰ σπλάχνα ὄλων τῶν ἀνθρώπων, τότε αὐτοὶ μετέστρεψαν τὶς ἐκεῖ αἰρέσεις στὴν Ὁρθοδοξία. Γιατὶ σὲ πολλὰ χωριά ἄνοιξαν τὶς ἀποθήκες τους καὶ μοίρασαν τὸ σιτάρι γιὰ νὰ φᾶνε οἱ φτωχοί. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἀνέκφραστης φιλανθρωπίας τους οἱ αἰρετικοὶ συμφώνησαν μὲ τὴν ὀρθὴ πίστη, δοξάζοντας τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἀπλή πίστη αὐτῶν καὶ τὴν ἀμέτρητη φιλανθρωπία τους.

Θαυμαστὴ εἶναι καὶ ἡ ὑπόλοιπη ἀσκησί τους. Τὸ παρουσιαστικὸ τους ἦταν ὑπερβολικὰ σεμνὸ, ἡ ἐνδυμασία τους ἀπλή, καὶ γενικὰ μεγάλη καὶ ἀνέκφραστη ἡ ἀπλότητά τους. Ἦταν ὑπερβολικὰ ὀλιγοδάπανοι, καὶ ἡ τροφή τους πολὺ φτωχικὴ, τόση, ὅση χρειαζόταν γιὰ νὰ ζοῦν. Ἀσχοῦνταν πάρα πολὺ στὴν κατὰ Θεὸν σωφροσύνη, τὸν περισσότερο καιρὸ ζοῦσαν στὴν ἐξοχή, καταγινομένοι μὲ εὐχαρίστηση μεγάλη μὲ τὴν ἡσυχία. Ἀπέφευγαν πάντοτε τὶς πόλεις καὶ τὶς κακίες ποὺ γεννιοῦνται ἀπὸ αὐτές, μήπως ἀπὸ τὴ συναναστροφή μὲ τὰ πλήθη τοῦ κόσμου ὑποστοῦν κάποια βλάβη

συνασμενισμῶ τῶν ὄλχων σπάσωσί τι τῶν θορύβων τῶν πολιτικῶν, ἐκπίπτοντες τῆς ἐνθέου προθέσεως.

Διά τοι ταῦτα πάντα τὰ κατορθώματα τῆς ἐναρέτου πολιτείας τούτων τῶν μακαρίων ἐντεῦθεν ἤδη βλέπουσι τοῖς νοητοῖς 5 ὀφθαλμοῖς τὰ ἤτομασμένα αὐτοῖς παρὰ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ τὰ αἰῶνια ἀγαθά.

ριε΄.— Περὶ τοῦ ἐλεήμονος μοναχοῦ.

Ὅμοίως ἐν ταύτῃ τῇ πόλει εὐρήκαμεν μονάζοντα, χειροτονίαν μὲν πρεσβυτερίου μὴ καταδεξαμένῳ δέξασθαι, ἀπὸ στρα- 10 τείας ἠγμένον ὀλίγου χρόνου. Ὅς, εἰκοστὸν ἔτος ἄγων ἐν ἀσκήσει, ταύτην εἶχε τὴν πολιτείαν· παραμένει μὲν τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως ἀνδρὶ ἀγιωτάτῳ. Τοσοῦτον δέ ἐστι φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων, ὡς καὶ τὰς πόλεις περιμέναι καὶ ἐλεεῖν τοὺς δεομένους. Οὗτος οὐκ ἀμελεῖ οὐ φυλακῆς, οὐ νοσοκομείου, οὐ πτωχείου, οὐ 15 πλουσίου, οὐ πένητος, ἀλλὰ πᾶσιν ἐπικουρεῖ· τοῖς μὲν πλουσίοις λόγους εὐσπλαγχνίας παρέχων καὶ ἐλέους, ὡς ἀσπλάγχχοις καὶ ἀνελεήμοσιν, τῶν δὲ ἐνδεῶν φροντίζων ἐκάστου τὰ πρὸς τὰς χρείας τοὺς μαχομένους εἰρηνεύων, τοῖς γυμνοῖς χορηγῶν ἐνδύματα, τοῖς ἀσθενούσι τὰ ἀλεξιθήρια πρὸς θεραπείαν. Οἷα δὲ 20 φιλεῖ γίνεσθαι ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς μεγάλαις, ἔστι καὶ ἐν αὐτῇ. Ἐν γὰρ τῇ στοᾷ τῆς ἐκκλησίας πλῆθος τῶν λωθῶν ἐστι κατακειμένον, ἐρασιζόμενον τὴν τροφήν τὴν ἐφήμερον, τῶν μὲν ἀγάμων, τῶν δὲ γεγαμηκότων. Συνέβη οὖν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐν νυκτὶ τίπτειν ἐνὸς τούτων τὴν γυναῖκα ἐν τῇ στοᾷ, καὶ τοῦτο ἐν 25 χειμῶνι. Βοώσης οὖν αὐτῆς καὶ κεντουμένης ὑπὸ τῆς ἀφορήτου ἐκείνης ὀδύνης, ἐπήκουσε τῆς ὀλολυγῆς ὁ μακάριος οὗτος προσευχόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ καταλείψας τὰς συνήθεις αὐτοῦ προσευχάς, ἐξελθὼν ἐπέιδε, καὶ μηδένα εὐρῶν τὸν ταύτῃ παραστησόμενον ἐν τῇ ἀνάγκῃ ἐκείνῃ, αὐτὸς ἰατρίνης τόπον ἐπέσχεν, 30 οὐ βδελυξάμενος τὸ μῦσος τὸ παρακολουθοῦν ταῖς τικτούσαις τῶν γυναικῶν, ἀναισθησίαν αὐτῷ χαρισαμένης τῆς βαθυτάτης ταύτης ἐλεημοσύνης τῆς παρ' αὐτοῦ γεγενημένης. Τούτου μὲν

ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς θορύβους, καὶ ἐκπέσουν ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν πρόθεσὴ τους.

Ἐξαιτίας λοιπὸν ὄλων αὐτῶν τῶν κατορθωμάτων τῆς ἐνάρε-
της ζωῆς τους οἱ μακάριοι αὐτοὶ βλέπουν ἤδη ἀπὸ ἐδῶ μὲ τὰ νοη-
τὰ μάτια τους ὅσα αἰῶνια ἀγαθὰ ἐτοιμάσθηκαν γι' αὐτοὺς ἀπὸ τῆ
δόξα τοῦ Θεοῦ.

115.— Γιά τὸν ἐλεήμονα μοναχό.

Στὴν ἴδια πόλῃ συναντήσαμε κάποιον μοναχό, ποὺ δὲν δέχθη-
κε νὰ χειροτονηθεῖ πρεσβύτερος καὶ εἶχε γυρίσει λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ
στρατό. Αὐτὸς ἐπὶ εἴκοσι χρόνια ἀσκοῦσε αὐτὸν τὸν τρόπο ζωῆς:
Μένει κοντὰ στὸν ἐπίσκοπο τῆς πόλεως, ἕναν ἅγιο ἄνδρα. Εἶναι
τόσο πολὺ φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων, ὥστε γυρίζει στὶς πόλεις καὶ
ἐλεεῖ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκη. Δὲν ξεχνᾷ οὔτε φυλακὴ, οὔτε
νοσοκομεῖο, οὔτε πτωχοκομεῖο, οὔτε πλοῦσιο, οὔτε φτωχό, ἀλλὰ
τοὺς βοηθαεῖ ὅλους. Στοὺς πλοῦσιους λέγει λόγια ποὺ ἀναφέρο-
νται στὴν εὐσπλαχνία καὶ τὴν ἐλεημοσύνη, σὰν ἄσπλαχνοι ποὺ
εἶναι καὶ ἀνελεήμονες. Στοὺς φτωχοὺς φροντίζει γιὰ τὶς ἀνάγκες
τοῦ καθενός, τοὺς ἀντιμαχόμενους τοὺς εἰρηνεύει, στοὺς γυμνοὺς
δίνει ροῦχα, καὶ στοὺς ἀρρώστους τὰ φάρμακα γιὰ τὴ θεραπεία
τους. Ἐκεῖνα ποὺ συνήθως γίνονται σ' ὅλες τὶς μεγάλες πόλεις,
αὐτὰ γίνονται καὶ ἐδῶ. Στὴ στοὰ δηλαδὴ τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει
πλῆθος σακάτιδων, ἄλλοι ἄγαμοι καὶ ἄλλοι ἔγγαμοι, ποὺ ἔξοικο-
νομοῦν τὴν ἡμερήσια τροφή τους. Συνέβη λοιπὸν μιὰ νύχτα, καὶ
μάλιστα τοῦ χειμῶνα, νὰ γεννάει ἡ γυναῖκα κάποιου ἀπὸ αὐτοὺς
στὴ στοὰ. Φωνάζοντας τότε αὐτὴ καὶ ὑποφέροντας ἀπὸ τὸν ἀφό-
ρητο ἐκεῖνο πόνο, ἄκουσε τὴν κραυγὴ τῆς ὁ μακάριος αὐτὸς κα-
θὼς προσευχόταν στὴν ἐκκλησία καὶ ἀφοῦ σταμάτησε τὶς συνηθι-
σμένες προσευχὲς του, βγῆκε ἔξω καὶ τὴν εἶδε, καὶ μὴ βρίσκοντας
κανένα νὰ τὴ συμπαρασταθεῖ στὴν ἀνάγκη ἐκείνη, ἔλαβε αὐτὸς τὴ
θέση τῆς γιατροῦ, χωρὶς νὰ σιχαθεῖ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀηδιαστικὰ ποὺ
ἀκολουθοῦν τὶς γυναῖκες ποὺ γεννοῦν, ἐπειδὴ ἡ βαθύτατη αὐτὴ
ἐλεημοσύνη ποὺ ἔγινε ἀπὸ αὐτὸν τοῦ εἶχε χαρίσει ἀπάθεια. Τὰ

τοῦ φιλοχρίστου τὸ εἶδος τῶν ἱματίων, ὧν περιδέβληται, οὐκ ἔστιν ἄξιον ὀβολοῦ. Τὸ δὲ βρωμα τῶν ἱματίων ἀμφήριστον· πυκτίῳ ἐγκύψαι οὐ καρτερεῖ, τῆς φιλανθρωπίας αὐτὸν ἀπελευ-
 5 τῶν ἀδελφῶν, παραχρῆμα τοῦτο πιπράσκει, τοῖς ἐνδεομένοις δὲ τὸ τμήμα διανέμων, ἐπιλέγων τοῦτο τοῖς ἐπισκῆπτουσι, διὰ τί ταῦτα πωλεῖ, ὅτι:

Πόθεν ἔχω μου πεῖσαι τὸν διδάσκαλον, ὅτι τὴν τέχνην
 αὐτοῦ μεμάθηκα ἀκριδῶς, εἴαν μὴ αὐτῷ ἐκείνῳ καταχρή-
 10 σωμαι εἰς τὸ τῆς τέχνης κατόρθωμα;

Ὁ ἀθάνατος οὗτος ἐν ταύτῃ παραμείνας τῇ πράξει ἄχρι τῆς
 δεῦρο, ἀειθαλὲς μνήμης ὄνομα πάση τῇ περιοίκῳ ἐκείνῃ κατέλι-
 πεν, αὐτὸς τὴν αἰώνιον χαρὰν ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ καρ-
 πούμενος, ἀπολαμβάνων τῶν μακαρίων πόνων τὰ ἄξια ἔπαθλα
 15 Πεινῶντας θρέψας ἐνθάδε, καὶ γυμνοῖς περιβόλαια χαρισάμε-
 νος, νυνὶ παρὰ τῷ μισθαποδότῃ τῶν καλῶν ἔργων παντοδαπῆς
 τρυφῆς ἀπολαύων.

ρις.— Βίος τοῦ ἀδδᾶ Βησαρίωνος.

Ἐγένετό τις γέρων ἀκτῆμων καὶ ἐλεήμων, ἀδδᾶ Βησαρίων
 20 ὀνόματι. Οὗτος κατελθὼν εἰς κώμην τινά, εἶδε γυμνὸν πτωχὸν ἐν
 τῇ ἀγορᾷ τεθηκότα. Αὐτὸς δὲ ἓνα χιτῶνα φορῶν, κατὰ τὴν εὐ-
 αγγελικὴν παράδοσιν, καὶ μικρὸν μαφόριον· οὐδὲν γὰρ ἐκέκτη-
 το πλὴν τούτου τοῦ ἀναγκαίου σκεπάσματος. Εἶχε δὲ καὶ μικρὸν
 Εὐαγγέλιον ὑπὸ τὴν μάλην αἰεὶ, πρὸς ἔλεγχον ἑαυτοῦ τοῦ διαπα-
 25 ντὸς ὑπακούειν τῇ Δεσποτικῇ φωνῇ, ἢ μᾶλλον ἔργῳ κατορθωθέ-
 ντα τὸν λόγον ἐπιφερόμενος. Τοιαύτη γὰρ ὁ ἀνὴρ ὑπερβολῇ δί-
 ου χρησάμενος, ἀνεπαισχύντως ὡς ἐπίγειος ἄγγελος τὴν ἐπου-
 ράνιον ἐν νόμῳ διήνυσε πορείαν. Οὗτος οὖν ἑώρακῶς τὸ λείψα-
 νον, εὐφυῶς τὸ μαφόριον ἀποφορτωσάμενος, ἐναπέθετο τῷ τε-
 30 θηκότι. Καὶ πάλιν ὀλίγον βαδίσας, δεομένῳ γυμνῷ συνήνητησε,
 καὶ διακρινόμενος ἔστη καθ' ἑαυτὸν λογιζόμενος οὕτως:

ροῦχα πού φορᾶει αὐτός ὁ φιλόχριστος δὲν ἀξίζουσιν οὔτε μιὰ δεκάρα. Ἡ τροφή του εἶναι ἀνάλογη μὲ τὰ ροῦχα. Νὰ σκύψει πάνω στοῦ βιβλίου νὰ διαβάσει δὲν ἔχει καιρό, γιατί ἡ φιλανθρωπία του τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ διάβασμα. Ἄν κάποιος ἀδελφὸς τοῦ χαρίσει βιβλίο, ἀμέσως τὸ πουλάει καὶ μοιράζει τὰ χρήματα στοὺς φτωχοὺς, λέγοντας σὲ ἐκείνους πού τὸν κατηγοροῦν, γιατί τὰ πουλάει αὐτὰ:

Πῶς θὰ πείσω τὸν δάσκαλο, ὅτι ἔχω μάθει μὲ ἀκρίβεια τὴν τέχνη του, ἂν δὲν χρησιμοποιοῦμαι αὐτὸ γιὰ νὰ κατορθώσω τὴν τέχνη;

Ὁ ἀθάνατος αὐτός, ἔξακολουθώντας νὰ κάνει αὐτὸ μέχρι σήμερα, ἄφησε αἰώνιας μνήμης ὄνομα σὲ ὅλη ἐκείνη τὴν περιοχή, κερδίζοντας αὐτὸς τὴν αἰώνια χαρὰ στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀπολαμβάνοντας τὰ ἄξια ἔπαθλα τῶν μακάριων κόπων του. Ἐπειδὴ ἔθρεψε πεινασμένους ἐδῶ καὶ χάρισε ροῦχα στοὺς γυμνοὺς, τώρα ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὸν μισθαποδότη τῶν καλῶν ἔργων τὴν κάθε εἶδους πνευματικὴ ἀπόλαυση.

116.— Γιὰ τὸν ἀβδᾶ Βησσαρίωνα.

Ἐπῆρξε κάποιος γέροντας ἀκτῆμονας καὶ ἐλεήμων, μὲ τὸ ὄνομα ἀβδᾶς Βησσαρίων. Κατεβαίνοντας σὲ κάποιο χωριό, εἶδε ἕναν φτωχὸ νὰ ἔχει πεθάνει στὴν ἀγορά. Φοροῦσε αὐτός, σύμφωνα μὲ τὴν εὐαγγελικὴ παράδοση, ἕνα χιτῶνα καὶ μικρὸ μαφόριο· τίποτε ἄλλο δὲν εἶχε ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀναγκαῖο αὐτὸ σκέπασμα. Εἶχε πάντοτε καὶ μικρὸ εὐαγγέλιο κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλη του, πρὸς ἔλεγχον τοῦ ἑαυτοῦ του, ὥστε πάντοτε νὰ ὑπακούει στὴ δεσποτικὴ φωνή, ἣ καλύτερα τὸ ἔφερε μαζί του γιὰ νὰ κάνει ἔργα τὰ λόγια. Ζώντας ὁ ἄνδρας αὐτὸς ἕναν τόσο ὑπερβολικὰ ἐνάρετο βίο, ἔζησε χωρὶς ντροπὴ σὰν ἐπίγειος ἄγγελος τὴν ἐπουράνια ζωὴ. Μόλις λοιπὸν αὐτὸς εἶδε τὸ λείψανο, ἔβγαλε μὲ καλωσύνη τὸ μαφόριό του καὶ τὸ ἔρριξε στὸν πεθαμένο. Ἀφοῦ βιάσθη λίγο ἀκόμα, συνάντησε πάλι ἕναν γυμνὸ ζητιάνο· στάθηκε τότε καὶ παρατηρώντας τὸν προσεπικὰ σκέφθηκε μέσα του καὶ εἶπε:

Πῶς ἐγὼ μὲν, ὁ δῆθεν ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ, ἱμάτιον
 περίκεμαι, ὁ δὲ ἐμὸς ἀδελφὸς ψύχει καταπήγνυται; Εἰ
 τοίνυν εἶσω τοῦτον λιποψυχήσαι, θανάτου πάντως αἴτι-
 ος τῷ πλησίον γενήσομαι. Τί οὖν; Ἀποδυσάμενος μερί-
 5 σω, τὸν χιτῶνα κόψας, ἢ τὸ πᾶν τῷ κατ' εἰκόνα Θεοῦ δώ-
 σω; Ἀλλὰ τί χρήσιμον ἐμοί τε κάκεινῳ τὸ σχιζόμενον μέ-
 ρος;

Καὶ διακριθεὶς ἔφη:

Μὴ βλάβῃ τις ἡμῖν, εἰ πλέον ποιήσωμεν τῆς ἐντολῆς;
 10 Τοιγαροῦν ὁ γενναῖος οὗτος ἀθλήσας, προθύμως καλεῖ τὸν πτω-
 χὸν εἰς τὸν πυλῶνα, καὶ τοῦτον ἐνδεδυμένον ἀπολύσας, ἔστη
 γυμνός, ἑαυτὸν ταῖς χερσὶ περισκέπτων, ὀκλάσας καὶ ὑποκαθή-
 μενος, μόνον ἔχων τὸν πλουσιοποιὸν λόγον ὑπὸ τὴν μάλην. Κατ'
 οἰκονομίαν δὲ τούτου παριόντος ὁ ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἐπέγνω τὸν
 15 γέροντα, καὶ πρὸς τὸν ἐχόμενον σύμμαχον εἶπε:

Βλέπε ἐκεῖ οὐκ ἔστιν ὁ γέρων ἀδβᾶ Βησαρίων;

Τοῦ δὲ φήσαντος,

Ναί,

Καταβάς ἐκ τοῦ ζώου ταχέως, ἠρώτησεν τὸν ἅγιον, ὅτι:

20 Τίς σε ἐξέδυσεν;

Ὁ δὲ τῇ δεξιᾷ προσενεγκὼν τὸ Εὐαγγέλιον,

Τοῦτο, φησὶν, ἐξέδυσέ με.

Παραχρῆμα δὲ τὸ ἑαυτοῦ ἱμάτιον ὁ ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀποδυσάμε-
 νος, τὸν τέλειον στρατιώτην ἐνέδυσεν. Καὶ ἀπαθῶς φορέσας τὴν
 25 ὡς μικρὰν ἐσθῆτα τῶν μοναχῶν τοῦ κόσμου ἀνεχώρησεν ἀφα-
 νῆς, τούτου τὴν πολιτείαν ἐωρακότος, ἐκκλίνων τὸν ἔπαινον,
 τὴν παρὰ τοῦ κρυπτοῦ τιμὴν ὁ κρυπτόμενος ἀναμένων.

Ὁ αὐτὸς οὗτος μετὰ τὸ καταρθωκέναι πᾶσαν εὐαγγελικὴν
 ἐντολήν, μηδὲ ἔχων τοῦ κόσμου τούτου ἔτι κατὰ διάνοιαν, πρὸς
 30 ἐντελεστεράν τῆς θείας ἀποφάσεως ἐργασίαν, ἐν παρόδῳ πτω-
 χὸν ἐωρακώς, δρομαίως εἰς τὴν ἀγορὰν ἀπῆλθεν, ἔνθα στάς ὀλί-
 γον, τόμον Εὐαγγελίου διαπέπρακεν. Μεθ' ἡμέρας οὖν ὁ σὺν

Γιατί ἐγώ, ποῦ ἀπαρνήθηκα δῆθεν τὸν κόσμον, φορῶ ροῦχα, καὶ ὁ ἀδελφός μου ὑποφέρει ἀπὸ τὸ κρῦο; Ἄν τὸν ἀφήσω λοιπὸν νὰ λιποθυμήσει, θὰ γίνω ὀπωσδήποτε αἰτία γιὰ τὸ θάνατό του. Τί θὰ κάνω λοιπὸν; Θὰ βγάλω καὶ θὰ μοιράσω τὸν χιτῶνα κόβοντάς τον, ἢ θὰ τὸν δώσω ὅλον στὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ; Τί θὰ χρησιμεύσει ὅμως σὲ μένα καὶ σὲ ἐκεῖνον τὸ μισὸ μέρος;

Ἄφοῦ ἔβγαλε μέσα του τὴν ἀπόφαση, εἶπε:

Θὰ μὲ βλάψει ἂν κάνω κάτι παραπάνω ἀπὸ τὴν ἐντολή;

Ὁ γενναῖος λοιπὸν αὐτὸς ἀθλητῆς φώναξε μὲ προθυμία στὴν πύλη τὸν φτωχό, καὶ ἀφήνοντάς τον νὰ φύγει ἀπὸ ἐκεῖ ντυμένος μὲ τὸν χιτῶνα του, ἔμεινε αὐτὸς γυμνός, καλύπτοντας μὲ τὰ χέρια του τὸν ἑαυτό του, καὶ κάθησε κάτω σταυροπόδι, ἔχοντας κάτω ἀπὸ τὴ μασχάλη του μόνο τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ποῦ κάνει πλούσιους τοὺς ἀνθρώπους. Κατ' οἰκονομία αὐτοῦ, περνώντας ἀπὸ ἐκεῖ τὸ ὄργανο τῆς τάξης (εἰρηνάρχης), γνώρισε τὸν γέροντα καὶ εἶπε στὸν σύντροφό του:

Κοίτα ἐκεῖ· δὲν εἶναι ὁ γέροντας ἀββάς Βησαρίων;

Ἐκεῖνος εἶπε:

Ναί.

Κατέβηκε ἀμέσως ἀπὸ τὸ ζῶο καὶ ρώτησε τὸν ἅγιον:

Ποιὸς σὲ ξέντυσε;

Προβάλλοντάς μὲ τὸ δεξί του χέρι τὸ Εὐαγγέλιον, εἶπε:

Αὐτὸ μὲ ξέντυσε.

Ἀμέσως ὁ εἰρηνάρχης ἔβγαλε τὸ ροῦχον του καὶ ἔντυσε τὸν τέλειον στραπώτη. Αὐτὸς, φορώντας το μὲ ἀπάθεια, σὰν τὸ μικρὸ ἔνδυμα τῶν μοναχῶν, ἔφυγε ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἔξαφανίσθηκε, ἀποφεύγοντας τὸν ἔπαινον καὶ περιμένοντας ὁ κρυπτόμενος τὴν τιμὴ ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ εἶναι κρυμμένος καὶ εἶδε τὴν εὐαγγελικὴν πολιτείαν αὐτοῦ.

Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀφοῦ κατόρθωσε κάθε εὐαγγελικὴν ἀρετὴν καὶ δὲν εἶχε τίποτε πιά στὸ μυαλό του ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, γιὰ καλύτερη ἐφαρμογὴ τῆς θείας ἐντολῆς, βλέποντας στὸ δρόμον ἓναν φτωχό, ἔτρεξε στὴν ἀγορὰ, καὶ ἀφοῦ στάθηκε γιὰ λίγο,

αὐτῷ μαθητῆς, ἀδδᾶ Δουλαῖς λεγόμενος, ἠρώτησε τὸν γέροντα, λέγων ὅτι:

Τί γέγονεν τὸ μικρὸν βιβλίον, ἀδδᾶ;

Πρὸς ὃν ἡσύχως ὁ γέρον σεμνὸν καὶ χαριέστατον ῥῆμα λίαν
5 ἐφθέγγετο, φάσκων οὕτως:

Μὴ λυποῦ, ἀδελφέ· ἵνα γὰρ ἐκεῖ παρησιάν ἔχωμεν, αὐ-
τὸν τὸν λόγον ἐπώλησα διὰ τὴν ὑπακοὴν τὸν αἰεὶ λέγον-
τά μοι· «Πώλησόν σου τὰ ὑπέρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς».

Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πράξεις πάμπολλαι ἐνάρεται τοῦ μεγάλου
10 τούτου πατρός, μεθ' οὗ καὶ ἡμεῖς μέρος ἔχειν καταξιωθῶμεν, χά-
ριτι τοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν.

ριζ'.— Περὶ Μελάνης.

Ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμην καὶ γυναικῶν ἀνδρείων καὶ εὐ-
σημόνων μνημονεῦσαι ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, αἷς ὁ Θεὸς τὰ ἴσα
15 τῶν ἐν ἀρετῇ θεβιωκότων αὐτῷ στέφανον ἀποδέδωκεν, ὑπὲρ τοῦ
μὴ καταμαλακίζεσθαι τὰς ῥαθυμοτέρας, καὶ ἀναχαιτίζειν ὡς
ἀσθενεστέρας πρὸς τοὺς ἄθλους τῆς ἀρετῆς καὶ σεμνοῦ δίου
κατόρθωσιν. Πολλὰ μὲν ἐώρακα τῶν εὐσεβῶν, πλείσταις δὲ ἀ-
στεΐαις εἰς ἀρετὴν συντετύχηκα παρθένοις τε καὶ χήραις.

20 Ἡ τρισμακαρία Μελάνη Σπανὴ ἦν τὸ γένος, εἶπουν Ῥωμαία.
Θυγάτηρ μὲν γέγονε Μαρκελλίνου τοῦ ἀπὸ ὑπάτων, ἀνδρὸς δέ
τινος ἀπὸ ἀξιωματῶν γυνή, οὗ καλῶς τὸ ὄνομα οὐ μέμνημαι.
Ταύτης χηρευσάσης, εἰκοστὸν δεύτερον ἀγούσης ἔτος, ἦτις, μετὰ
τὴν ἐκείνου ἀποδίωσιν, ἔρωτος θείου καταξιωθείσα, τῷ αἰωνίῳ
25 Νυμφίῳ συνήφθη εἰς τέλος ἀγαπήσασα τοῦτον, καὶ μηδενὶ μη-
δὲν εἰρηκυῖα· ἐκωλύετο γὰρ ἐν τοῖς καιροῖς. Οὐάλεντος τοῦ βα-
σιλέως ἀρχὴν ἔχοντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, πώησασα ἐπίτροπον τοῦ
υἱοῦ αὐτῆς ὀνομασθῆναι, τὰ κινητὰ πάντα ἑαυτῆς λαβοῦσα, καὶ

πούλησε τὸ βιβλίον τοῦ Εὐαγγελίου. Μετὰ ἀπὸ μέρες ὁ μαθητὴς του, ὁ λεγόμενος Ἀβδάς Δουλαῖς, ρώτησε τὸ γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:

Ἐβδά, τί ἔγινε τὸ μικρὸ βιβλίον;

Ὁ γέροντας τότε μὲ ἡρεμία τοῦ εἶπε τὸν σεμνὸ καὶ πολὺ χαριτωμένο αὐτὸ λόγον, λέγοντας:

Μὴ λυπᾶσαι, ἀδελφέ μου· γιὰ νὰ ἔχομε ἐκεῖ παρρησία, πούλησα αὐτὸν τὸν λόγον, δείχνοντας ὑπακοὴν σὲ Ἐκεῖνον ποὺ λέγει· «πούλησε τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ δῶσε τὸ ἀντίτιμόν τοις στούς φτωχοῦς»⁷⁸.

Ἐπάρχουν καὶ πάρα πολλές ἄλλες ἐνάρετες πράξεις τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πατέρα, καὶ μακάρι καὶ ἐμεῖς, μὲ τὴ χάρις τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ ἔχομε μέρος μαζί μ' αὐτόν.

117.— Γιά τὴν Μελάνη.

Θεώρησα ἀναγκαῖον στὸ βιβλίον αὐτὸ νὰ μνημονεύσω καὶ γυναῖκες γενναῖες καὶ σεμνές, στίς ὁποῖες ὁ Θεὸς ἔδωσε ἴσο στεφάνι μὲ ἐκείνους ποὺ ἔζησαν ἐνάρετα γιὰ χάρις του, γιὰ νὰ μὴ καθησυχάζουν οἱ ραθυμότερες καὶ ὑπαναχωροῦν, μὲ τὴ σκέψη ὅτι εἶναι ἀσθενέστερες στὸ νὰ κατορθώσουν τοὺς ἄθλους τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ σεμνοῦ βίου. Ἔχω δεῖ δέβαια πολλές εὐσεβεῖς καὶ συνάντησα πάρα πολλές παρθένας καὶ χῆρες ποὺ διέπρεψαν στὴν ἀρετῇ.

Ἡ τρισμακάρια Μελάνη ἦταν Ἰσπανίδα στὴν καταγωγὴν, δηλαδή Ρωμαία. Ἦταν κόρη τοῦ ὑπατου Μαρκελλίνου, καὶ γυναίκα κάποιου ἀξιωματοῦχου, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου δὲν τὸ θυμᾶμαι καλά. Αὐτὴ ἔμεινε χήρα διανύοντας τὸ εἰκοστὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας της, καὶ μετὰ τὸ θάνατον τοῦ συζύγου της ἀξιώθηκε νὰ δεχθεῖ τὸν θεῖον ἔρωτα καὶ ἐνώθη μετὰ τὸν αἰώνιον Νυμφίον, τὸν ὁποῖον ἀγάπησε μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς της, χωρὶς νὰ πεῖ σὲ κανέναν τίποτε, γιὰτὶ ὑπῆρχαν τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνη ἐμπόδια. Ὅταν λοιπὸν κατεῖχε τὴ βασιλικὴν ἐξουσίαν ὁ βασιλεὺς Οὐάλης, ἀφοῦ ὄρισε ἐπίτροπον τοῦ γιοῦ της, παίρνοντας μαζί της ὅλην τὴν κινητὴ περιουσίαν της, καὶ μπαίνοντας σὲ πλοῖον μαζί μὲ πιστοὺς ὑπηρέτας καὶ ἀκέραιες γιὰ

78. Ματθ. 19, 21.

εἰς πλοῖον ἐμβαλομένη μετὰ φανερῶν παιδίων καὶ ῥητῶν παιδισκῶν, δρομαία κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ ταύτην καταλαβοῦσα, ἐκεῖ διαπώλησασα τὰς ὑλας, καὶ εἰς χρυσὸν κατακερματίσασα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, τοῖς ἁγίοις 5 πατράσιν περιτυγχάνουσα τοῖς περὶ τὸν μακάριον Παμβῶ, καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ δοῦλον Ἀρσίσιον, καὶ τὸν μέγαν Σεραπίωνα, καὶ τὸν ἅγιον Παφνούτιον, καὶ τὸν ἀοίδιμον Ἰσίδωρον τὸν ὁμολογητὴν, ἐπίσκοπον δὲ Ἐρμουπόλεως, καὶ τὸν δοκιμώτατον Διόσκορον, καὶ χρονίσασα παρ' αὐτοῖς ὡς ἡμῖσι ἔτους, κυκλεύουσα ἀνὰ τὴν ἔρημον καὶ πᾶσι συντυγχάνουσα τοῖς ἁγίοις Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ Αὐγουσταλίου ἐξορίσαντος τοὺς ἁγίους πατέρας, Ἰσίδωρον καὶ Πισσίμιον καὶ Ἀδέλφιον καὶ Παφνούτιον καὶ Παμβῶ καὶ Ἀμμώνιον τὸν παρώτιον καὶ ἑτέρους τινάς, τοὺς πάντας δώδεκα ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, καὶ λοιποὺς κλη- 15 ρικούς τε καὶ ἀναχωρητάς, ὡς γίνεσθαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν εἴκοσι ἕξ, τοὺς πάντας δεκαδύο ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους εἰς τὴν Παλαιστίνην, περὶ τὴν Διοκαισάρειαν, ἐν οἷς καὶ αὕτη συνελθοῦσα ἢ μακαρίτις ἐκ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων διακονοῦσα αὐτοῖς. Κωλυομένων δὲ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτοῖς, ὡς διηγούν- 20 το (συνέτυχον γὰρ ἐγὼ τῷ ἁγίῳ Πισσιμίῳ καὶ Παφνουτίῳ καὶ Ἰσιδώρῳ καὶ Ἀμμωνίῳ), αὕτη ἢ ἀνδρεία παιδαρίου καρακάλιον λαμβάνουσα καθ' ἑσπέραν εἰσέφερεν αὐτοῖς τὰ πρὸς τὰς χρείας Ἐγνωκῶς οὖν ὁ ὑπατικός τῆς Παλαιστίνης, θελήσας ἀπ' αὐτῆς τὸν κόλπον πληρῶσαι, καὶ προσεδόκησε ταύτην καπνίσαι. Καὶ 25 κατασχὼν ἔβαλε ταύτην εἰς φυλακὴν, ἀγνοῶν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς. Συγκλεισθεῖσα δὲ ἢ θεοφιλῆς, δηλοῖ τῷ ὑπατικῷ, λέγουσα:

Ἐγὼ τοῦδε μὲν γεγένημαι θυγάτηρ, τοῦ δὲ γυνὴ τοῦ ἐπι-
 δόξου γένους, τὰ δὲ νῦν εἰμι δούλη Χριστοῦ. Καὶ μὴ τῇ
 30 εὐτελείᾳ τοῦ σχήματός μου προσέχων καταπτύσης Δύ-
 ναμαι γάρ, ἐὰν θέλω, ἐμαντὴν καὶ ὑψῶσαι καὶ ἐκδικῆ-
 σαι, καὶ οὐκ ἔχεις με ἐν τούτῳ καπνίσαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν τι
 λαβεῖν. Ὡστε οὖν ἵνα ἀγνοήσας μὴ μέλλης ἐγκλήμασι πε-
 ριπίπτειν, ἐδήλωσά σοι. Δεῖ γάρ, φησί, κατὰ τῶν ἀναι-

τὸν χαρακτήρα τους ὑπηρετήσαντες, κατέπλευσε ὀλοταχῶς πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρεια. Φθάνοντας ἐκεῖ, ἀφοῦ πούλησε τὰ πράγματά της καὶ τὰ μετέτρεψε σὲ χρυσό, πῆγε στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας καὶ ἐκεῖ εἶχε συναντήσεις μὲ τοὺς πατέρες γύρω ἀπὸ τὸν μακάριο Παμβώ, καθὼς καὶ μὲ τὸν δοῦλο τοῦ Χριστοῦ Ἀρσίσιο, τὸ μεγάλο Σεραπίωνα, τὸν ἅγιο Παφνούτιο, τὸν αἰμίμηστο Ἰσίδωρο τὸν ὁμολογητὴ καὶ ἐπίσκοπο Ἐρμουπόλεως, καὶ τὸν κατὰ πάντα ἄξιο Διόσκορο. Ἐμεινε ἐκεῖ μαζί τους μισὸ περίπου χρόνο, περιερχόμενη τὴν ἔρημο καὶ συναντώντας καὶ συνομιλώντας μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους. Ἀργότερα, ὅταν ὁ Αὐγουστάλιος ἐξόρισε στὴν Παλαιστίνη, γύρω ἀπὸ τὴ Διοκαιοσάρεα, τοὺς ἁγίους πατέρες Ἰσίδωρο, Πισσίμιο, Ἀδέλφιο, Παφνούτιο, Παμβώ, Ἀμμώνιο μὲ τὸ ἓνα αὐτὶ καὶ μερικὸς ἄλλους, δώδεκα συνολικὰ ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ ἄλλους κληρικούς καὶ ἀναχωρητὲς, ὥστε ὅλοι μαζί νὰ εἶναι ἑκατὸν εἴκοσι ἕξι καὶ δώδεκα ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι, τοὺς ἀκολούθησε καὶ ἡ μακάρια αὐτὴ, φροντίζοντάς τους μὲ τὰ χρήματά της. Ὄταν, ἐμποδιζόμενοι οἱ ὑπηρετὲς της, σταμάτησαν νὰ τὴν ὑπηρετοῦν, τότε, ὅπως διηγοῦνται (ἐγὼ συνάντησα τοὺς ἁγίους Πισσίμιο, Παφνούτιο, Ἰσίδωρο καὶ Ἀμμώνιο), φορώντας αὐτὴ ἡ ἀνδρεία ἡ ἴδια κουκούλα μικροῦ παιδιοῦ, πῆγαινε σ' αὐτοὺς τὸ βράδυ τὰ ἀναγκαῖα. Ὄταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ διοικητὴς τῆς Παλαιστίνης, θέλησε νὰ γεμίσει τὴν τσέπη του ἀπὸ αὐτὴν ἔτσι, ἐλπίζοντας νὰ τὴν τρομοκρατήσῃ, τὴν ἔπιασε καὶ τὴν ἔρριξε στὴ φυλακὴ, ἀγνοώντας ὅτι ἦταν ἐλεύθερη. Αὐτὴ τότε, κλεισμένη στὴ φυλακὴ, εἶπε στὸν διοικητὴ:

Ἐγὼ εἶμαι θυγατέρα τοῦ τάδε, καὶ γυναῖκα τοῦ τάδε ἀπὸ ἔνδοξη καταγωγὴ, καὶ τώρα εἶμαι δούλη τοῦ Χριστοῦ. Μὴ μὲ περιφρονήσῃς λοιπὸν βλέποντας τὴν εὐτέλεια τῆς ἐμφανίσεώς μου. Γιατὶ μπορῶ, ἂν θέλω, καὶ νὰ ὑψώσω τὸν ἑαυτὸ μου ἀπέναντί σου καὶ νὰ ἐκδικηθῶ, καὶ δὲν μπορεῖς νὰ μὲ φοβερίσῃς μὲ αὐτὸ, οὔτε νὰ πάρῃς κάτι ἀπὸ τὰ δικὰ μου. Σοῦ τὰ εἶπα λοιπὸν αὐτά, γιὰ νὰ μὴ συμβεῖ νὰ πέσεις σὲ ἔγκλημα ἀπὸ ἄγνοια. Γιατὶ πρέπει, εἶπε, ἐναντίον τῶν ἀναίσθητων ἀνθρώπων νὰ χρησιμοποιοῦμε τὴν ἔπαρση, σὰν

σθήτων καθάπερ κυνὶ ἢ ἰέρακι τῷ τύφῳ κεχρηῆσθαι, καὶ ἐν καιρῷ ὑπεφηφανίας αὐτῶν τούτους ἐπαφιέναι.

Τότε ἀκούσας ταῦτα ὁ δικαστῆς εἰς συναίσθησιν ἐλθὼν, καὶ ἀπελογήσατο καὶ ἐδέηθη αὐτῆς καὶ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀκωλύτως
5 συντυγχάνειν τοῖς ἁγίοις ἀνδράσιν.

ριη'.— Περὶ Ῥουφίνου.

Αὕτη μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῶν ἐνθέων ἀνδρῶν, μοναστήριον
10 κτίσασα ἐν Ἱεροσολύμοις, εἴκοσι ἑπτὰ ἔτεσιν ἐχρόνισεν ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ, ἔχουσα συνοδίαν παρθένων πενήκοντα.

Ἡ συνέξῃ καὶ ὁ εὐγενέστατος καὶ μονότροφος καὶ στιβαρώτατος Ῥουφῖνος, ὁ ἀπὸ Ἰταλίας ἐξ Ἀκυληΐας τῆς πόλεως πρεσβυτερίου εἰς ὕστερον καταξιωθείς, οὗ γνωστικώτερον καὶ ἐπι-
15 εικέστερον ἐν ἀνδράσιν οὐχ ἠγύρισκετο· δεξιούμενοι ἀμφοτέρω ἐν τοῖς εἴκοσι ἑπτὰ ἔτεσι τοὺς ἐπιχωριάζοντας τοῖς Ἱεροσολύμοις εὐχῆς χάριν, ἐπισκόπους τε καὶ μονάζοντας, παρθένους καὶ τοὺς ἐν συζυγίαις, ἀξιολόγους τε καὶ ἰδιώτας, καὶ ἀπαξαπλῶς ἐπιδεδομένους τῆς συντυχίας αὐτῶν καταλλήλως ἀναπαύοντες,
20 οἰκείους ἀναλώμασιν οἰκοδομοῦντες πάντας τοὺς παρατυγχάνοντας. Ἦνωσαν δὲ καὶ τὸ σχίσμα τὸ κατὰ Παυλίνον ὡς ἀνδρῶν τετρακοσίων μοναζόντων, καὶ πάντα αἰρετικὸν Πνευματομάχον συμπεΐσαντες εἰσήγαγον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τιμῶντες τὸν κατὰ τόπον κληρὸν δάροις τε καὶ τροφαῖς. Καὶ ταῦτα ποιοῦντες, οὕ-
25 τω τὸν θῖον ἐν εὐσεβείᾳ διετέλεσαν, μηδένα μὲν σκανδαλίσαντες, σχεδὸν δὲ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὠφελήσαντες.

Περὶ τῆς θαυμασίας καὶ ἁγίας Μελανίας ἀκροθιγῶς μὲν ἄνω διηγησάμην περὶ αὐτῆς, οὐδὲν δὲ ἥττον τὰ λοιπὰ, μᾶλλον δὲ ἂν καταλαμβάνω τῇ μνήμῃ τῶν ταύτης ἀρετῶν καὶ νῦν ἐνυ-
30 φανῶ τῷ ποικίλῳ τοῦ λόγου χιτῶνι, διηγούμενος τὰς ἀφάτους τῆς θεοφιλεστάτης ταύτης εὐποιίας, δι' ὧν τὸ μακάριον τῆς ἀφθαρσίας ἔνδυμα οἰκείους πόνοις ἑαυτῇ ἐξυφάνασα, καὶ τὸν

ἀκριβῶς σκυλιὰ καὶ γεράκια, καὶ νὰ ἔξαπολύομε αὐτὰ ἐναντίον τους σὸν καιρὸ τῆς ὑπερηφάνειάς τους.

Τότε, ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ δικαστής, ἀφοῦ συναισθάνθηκε τὸ σφάλμα του καὶ τῆς ζήτησε συγγνώμη καὶ τὴν παρεκάλεσε θερμά, τῆς ἐπέτρεψε νὰ ἐπισκέπτεται ἀνεμπόδιστα τοὺς ἁγίους ἄνδρες.

118.— Γιά τὸν Ρουφῖνο.

Αὐτῇ, ὅταν δόθηκε ἐντολὴ νὰ ἐπιστρέψουν οἱ ἅγιοι στὰ μοναστήρια τους, ἔκτισε μοναστήρι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔμεινε εἴκοσι ἑπτὰ χρόνια στὴν Ἱερουσαλήμ, ἔχοντας συνοδεῖα πενήντα παρθένων.

Μαζί της ἔμενε καὶ ὁ εὐγενέστατος καὶ ὁμότροφος Ρουφῖνος ἀπὸ τὴν πόλη τῆς Ἀκυληΐας τῆς Ἰταλίας, ποὺ ἀξιώθηκε ἀργότερα νὰ γίνῃ πρεσβύτερος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν μπορούσε νὰ βρεθεῖ μετὰ τῶν ἀνδρῶν πιὸ γνωστικὸς καὶ πιὸ ἐπεικὴς. Οἱ δύο τους στὰ εἴκοσι ἑπτὰ αὐτὰ χρόνια ὑποδέχονταν καὶ φιλοξενοῦσαν ἐκείνους ποὺ πηγαινάν στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ προσκύνημα, ἐπισκόπους καὶ μοναχοὺς, παρθένους καὶ ἔγγαμους, ἐπίσημους καὶ ἀπλοὺς, καὶ γενικὰ πρόσφερναν ἀνάπαυση κατάλληλα σὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἐπιθυμοῦσαν νὰ τοὺς συναντήσουν καὶ ἐποικοδομοῦσαν ὅλους τοὺς ἐπισκέπτες τους μὲ δικά τους ἔξοδα. Ἐνωσαν ἐπίσης καὶ τοὺς τετρακόσιους περίπου σχισματικὸς μοναχοὺς τοῦ Παυλίνου, κάθε αἵρετικὸ Πνευματομάχο πείθοντάς τον τὸν ἐπανεφέρον στὴν Ἐκκλησία, καὶ τιμοῦσαν τοὺς τοπικοὺς κληρικοὺς μὲ δῶρα καὶ τρόφιμα. Ἐτοι, κάμνοντας αὐτὰ, πέρασαν τὴ ζωὴ τους μὲ εὐσέβεια, χωρὶς νὰ σκανδαλίζουν κανένα, ἀντίθετα ὠφελώντας σχεδὸν ὅλο τὸν κόσμον.

Γιὰ τὴ θαυμάσια ἁγία Μελανία σὲ γενικὲς γραμμὲς διηγήθηκα τὰ σχετικὰ μὲ αὐτὴν καὶ προηγουμένως, ἀλλὰ καὶ τώρα καθόλου λιγότερο θὰ διηγηθῶ καὶ τὰ ὑπόλοιπα, ἢ καλύτερα ὅσα ἀπὸ τίς ἀρετὲς τῆς ἔχω στὴ μνήμη μου θὰ τὰ ὑφάνω σὸν ποικίλο χιτῶνα τοῦ λόγου, διηγούμενος τίς ἀπερίγραπτες ἀγαθοεργίες αὐτῆς τῆς θεοφιλέστατης ἁγίας, μὲ τίς ὁποῖες, ἀφοῦ μὲ τοὺς δικούς της κό-

ἁμαράντινον τῆς δόξης στέφανον τοῖς ἰδίοις χρήμασι τῇ τιμίᾳ
 αὐτῆς κεφαλῇ καλῶς ἐκχαλκεύσασα, καὶ μεταμφιασμένη μετὰ
 πολλῆς παρρησίας, πρὸς τὸν Θεὸν ἀπεδήμησεν. Ἀρξάμενόν με
 τοῖνυν διηγῆσασθαι τὰ ταύτης τῆς μακαρίας κατορθώματα, ἔὰν
 5 θέλω ἄπερ ἐπίσταμαι λέγειν, ἐπιλείψει καὶ ὁ χρόνος. Ὅσῃ μὲν
 ὕλην αὕτη εἰς δεομένους ἠνάλωσε ληφθεῖσα τῷ οὐρανίῳ ζήλῳ,
 οὐκ οἶμαι πυρὸς φλόγα ἐμπεσοῦσαν εἰς ἀφθονίαν ὕλης τοσαύ-
 τῆς δυναθῆναι ἐμπρῆσαι. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐμὸν ἐστὶ διηγῆσασθαι,
 ἀλλὰ καὶ τῶν τὴν Περσίδα καὶ Βρεττανίας καὶ τὰς πάσας νή-
 10 σους οἰκούντων. Τῶν γὰρ εὐποιῶν καὶ ἐπιδόσεων τῆς ἀθανά-
 του ταύτης οὐ Δύσις, οὐκ Ἀνατολή, οὐκ Ἄρκτος, οὔτε Μεσημ-
 βρία ἠστόχησε. Τριακοστὸν γὰρ καὶ ἔβδομον ξενιτεύσασα ἔτος,
 ἰδίους ἀναλώμασιν ἐπήρκεσε, καὶ ἐκκλησίαις καὶ μοναστηρίοις
 καὶ ξένοις καὶ φυλακαῖς καὶ ἀπαξαιπλῶς, οὐδεὶς τῶν παρατυγ-
 15 χανόντων ἄμοιρος αὐτῆς ἀνεχώρησεν, χορηγούντων αὐτῇ, τῶν
 πρὸς γένος, καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν αὐτῆς ἐπιτρόπων κατ' ἔ-
 τος τὰ χρήματα, ὥσπερ λύχνῳ φαιδρῶ χορηγοῦντες τὸ ἔλεον,
 ἥτις, λαμπρῶ τῷ φωτὶ τῆς ἐλεημοσύνης τὴν φλόγα ἀνάπτουσα,
 ἰλαρᾷ τῇ δόσει πάντας ἐφώτισεν. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τῇ ξενιτείᾳ
 20 ἐγκαρτερήσασα, οὐδὲ σπιθαμὴν ἐκτῆσατο γῆς οὐκ ἐξελκύσθη
 τοῦ πόθου τῆς ἐρημίας ὑπὸ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐπιθυμίας, οὐκ ἐμέρι-
 σεν αὐτὴν τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγάπης ὁ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐ-
 τῆς πόθος, ἀλλὰ ταῖς προσευχαῖς ταῖς ὁσίαις ταύτης καὶ ὁ νεώτε-
 ρος εἰς ἄκρον παιδείας ἤλασε καὶ εἰς τρόπων χρησιότητα. Ἐ-
 25 φθασε δὲ καὶ εἰς γάμον κατὰ τὸν κόσμον τοῦτον ἐπίδοξον, καὶ
 ἐντὸς τῶν κοσμικῶν ἀξιωματῶν ἐγένετο. Ἐσχχε δὲ καὶ τέκνων
 δυάδα

Μετὰ πολλοὺς οὖν τοὺς χρόνους ἀκούσασα αὕτη ἡ σεμνοτά-
 τη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐκγόνης, ὅτι ἔγνημεν καὶ προή-
 30 ρηται ἀποτάξασθαι, φοβηθεῖσα μὴ ποτε περιοραγῶσι κακοδιδα-
 σκαλία ἢ αἰρέσει ἢ κακοζωίᾳ, ἐξήκοντα ἐτῶν πρεσβύτις οὔσα
 ἐνέβαλεν ἑαυτὴν εἰς πλοῖον, καὶ ἀπὸ τῆς Καισαρέων ἀποπλεύ-

πους ἐξύφανε τὸ ἔνδυμα τῆς ἀφθαρσίας καὶ κατεργάσθηκε μὲ τρόπο ἄριστο καὶ μὲ δικά της χρήματα τὸ ἀμάραντο στεφάνι τῆς δόξας γιὰ τὴν τίμια κεφαλὴ της καὶ μεταμορφώθηκε ὀλόκληρη, ἀπεδήμησε πρὸς τὸν Θεὸ μὲ παρηρησία. Ἐὰν λοιπὸν ἀρχίσω νὰ διηγοῦμαι τὰ κατορθώματα τῆς μακάριος αὐτῆς καὶ θελήσω νὰ πῶ ὅλα ἐκεῖνα ποὺ γνωρίζω, δὲν θὰ μοῦ φθάσει ὁ χρόνος. Ὅση ὕλη (χρηματικά ποσά) δαπάνησε αὐτὴ γιὰ ἐκείνους ποὺ εἶχαν ἀνάγκη, κυριευμένη ἀπὸ τὸν θεῖο ζῆλο της, δὲν νομίζω, ἂν πέσει ἐπάνω της φλόγα φωτιᾶς, ὅτι θὰ μπορέσει μὰ τόση ὑπεραφθονία ὕλης νὰ τὴν κάψει. Αὐτὸ δὲν ἀνήκει σὲ μένα νὰ τὸ διηγηθῶ, ἀλλ' εἶναι ἔργο τῶν κατοίκων τῆς Περσίας, τῆς Βρετανίας, καὶ ὄλων τῶν νήσων. Γιατὶ δὲν ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὶς ἀγαθοεργίες καὶ τὶς προσφορὰς της οὔτε ἡ Δύση, οὔτε ἡ Ἀνατολή, οὔτε ὁ Βορρᾶς, οὔτε καὶ ὁ Νότος. Ζώντας γιὰ τριάντα ἑπτὰ χρόνια στὴ ξενητεία, βοηθοῦσε μὲ ἐπάρκεια μὲ τὰ χρήματά της ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια, ξένους καὶ φυλακισμένους, καὶ γενικὰ κανεῖς ποὺ τὴν συνάντησε δὲν ἔφυγε χωρὶς τὴ βοήθειά της. Δίνοντάς της κάθε χρόνο χρήματα καὶ οἱ συγγενεῖς της, καὶ ὁ ἴδιος ὁ γιὸς της, καὶ οἱ διαχειριστὲς τῆς περιουσίας της, σὰν κατὰ κάποιον τρόπο νὰ ἔβαζαν λάδι σὲ λυχνάρι μὲ ὀλόλαμπρη φλόγα, αὐτὴ μὲ τὸ ὀλόλαμπρο φῶς τῆς ἐλεημοσύνης φούντωνε τὴ φλόγα, φωτίζοντας ὅλους μὲ τὶς γεμάτες ἀπὸ φαιδρότητα χορηγίες της. Ἐὰν καὶ παρέμεινε μὲ ὑπομονὴ τόσα χρόνια στὴν ξενητεία, ὅμως οὔτε σπιθαμὴ γῆς ἀπέκτησε, οὔτε ἀποσπάσθηκε ἀπὸ τὸν πόθο της γιὰ τὴν ἐρημία ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία γιὰ τὸ παιδί της, οὔτε ὁ πόθος γιὰ τὸν μοναχογιὸ της μοίρασε στὰ δυὸ τὴν ἀγάπη της πρὸς τὸν Χριστό, ἀλλὰ μὲ τὶς προσευχὲς τῆς ἀγίας αὐτῆς ὁ γιὸς της καὶ τέλεια παιδεία ἀπέκτησε, καὶ ἦθος χρηστό. Ἐκανε καὶ λαμπρὸ κοσμικὸ γάμο καὶ ἀνέβηκε στὰ κοσμικὰ ἀξιώματα, καὶ ἀπέκτησε καὶ δύο παιδιά.

Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ὅταν αὐτὴ ἡ σεμνότατη πληροφορήθηκε τὴν κατάστασιν τῆς ἐγγονῆς της, ὅτι παντρεύθηκε καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἀπαρνηθεῖ τὸν κόσμον, ἐπειδὴ φοβήθηκε μήπως καταστραφοῦν ἀπὸ κακοδιδασκαλία ἢ αἵρεση ἢ κακοζωία, ἂν καὶ ἦταν γερόντισσα ἐξήντα χρόνων, μπῆκε στὸ πλοῖο, ἀποπλέοντας

σασα, δι' εἴκοσι ἡμερῶν παρεγένετο εἰς Ῥώμην, καὶ τοῖς ἐκεῖ
 συντυχοῦσα, τὸν μὲν μακαριώτατον ἄνδρα καὶ ἀξιολογώτατον,
 λαμπρότατον Ἀπρονιανόν, Ἑλληνα ὄντα, κατηχήσασα, Χριστι-
 5 ανὸν ἐποίησεν, πείσασα αὐτὸν καὶ ἐγκρατεῦεσθαι μετὰ τῆς γυ-
 ναικὸς ἑαυτοῦ, ἀδελφιδῆς δὲ ταύτης τῆς μακαρίας καλουμένης
 Ἀβίτας, στηρίξασα δὲ καὶ τὴν ἰδίαν ἐγγόνην Μελανίαν τὴν νεω-
 τέραν σὺν τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ Πινιανῷ. Κατήχησε δὲ καὶ Ἀλβίναν
 τὴν ἑαυτῆς νύμφην, γυναῖκα δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ παρασκευά-
 σασα πάντας τούτους διαπωλῆσαι τὰ ὑπάρχοντα, τῆς Ῥώμης
 10 ἐξήγαγε καὶ ἐπὶ τὸν σεμνὸν καὶ γαληνιῶντα λυμένα τοῦ βίου ἡ-
 γαγεν. Καὶ οὕτω πρὸς πάντας τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ συγκλητικοὺς ἐ-
 θηριομάχησε καὶ πρὸς τὰς τούτων ἐλευθέρους, κωλύοντων αὐτῇ
 ἐπὶ τῇ ἀποταγῇ τῶν λοιπῶν οἰκειῶν. Ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ δούλη
 ἔλεγεν αὐτοῖς:

15 Παιδιά, πρὸ τετρακοσίων ἐτῶν ἐγράφη, ὅτι ἐσχάτη ὥρα
 ἐστίν. Τί οὖν ἐμφιλοχωρεῖτε τῇ ματαιότητι τοῦ βίου, μὴ
 ποτε φθάσωσιν αἱ ἡμέραι τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ μὴ δυνη-
 θῆτε ἀπολαῦσαι ὑμῶν τοῦ πλούτου καὶ τῶν προγονικῶν
 ὑμῶν πραγμάτων.

20 Καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων πάντας ἐλευθερώσασα, ἡγαγεν ἐπὶ
 τὸν μονήρη βίον. Καὶ τὸν Ποπλικόλα δὲ υἱὸν κατηχήσασα τὸν
 νεώτερον, ἡγαγεν ἐπὶ τὴν Σικελίαν, τὰ ἑαυτῆς ὑπολειφθέντα
 πάντα διαπωλήσασα, καὶ τὰς τιμὰς ὑποδεξαμένη, ἦλθε πάλιν
 ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ διανείμασα τὰς ὕλας, ἐντὸς τεσσαράκον-
 25 τα ἡμερῶν ἐκοιμήθη ἐν γήρει καλῷ καὶ τιμῆι μνήμη καὶ βα-
 θυτάτη προὔτητι, κομῶσα ταῖς ἐλεημοσύναις καὶ τῷ καρπῷ τῶν
 ἀγαθῶν ἔργων θριθομένη, καταλείψασα καὶ μοναστήριον ἐν
 Ἱεροσολύμοις καὶ τὰ τῆς μονῆς ἀναλώματα.

Ὡς δὲ πάντες οὗτοι οἱ ὑπὸ τῆς μακαρίας Μελάνης κατηχη-
 30 θέντες τῆς Ῥώμης ἀνεχώρησαν, θύελλά τις βαρβαρική, ἥ καὶ ἐν
 προφητεῖαις πάλαι κειμένη, ἐπέστη τῇ Ῥώμῃ, καὶ οὐκ εἶασεν
 οὐδὲ τοὺς ἐπ' ἀγορᾷ ἀνδριάντας χαλκοῦς, ἀλλὰ πάντα πορθή-

ἀπὸ τὴν Καισάρεια, σὲ εἴκοσι μέρες ἔφθασε στὴ Ρώμη, καὶ ἀφοῦ συνάντησε ὅλους τοὺς ἐκεῖ, τὸν μακαριότατο ἄνδρα τῆς (τῆς ἐγγονῆς τῆς) Ἀπρονιανό, ποὺ ἦταν ἀξιολογότατος καὶ λαμπρότατος, ἀλλὰ εἰδωλόατρης, ἀφοῦ τὸν κατήχησε, τὸν ἔκανε Χριστιανό, καὶ τὸν ἔπεισε νὰ εἶναι ἐγκρατῆς μὲ τὴ γυναῖκα του, τὴν ἀνεψιά τῆς δηλαδὴ τὴ μακάρια Ἀβίτα, καὶ στήριξε καὶ τὴν ἴδια τὴν ἐγγονή τῆς, τὴ Μελανία τὴ Νεώτερη, μαζί μὲ τὸν ἄνδρα τῆς τὸν Πινιανό. Κατήχησε ἐπίσης καὶ τὴν Ἀλβίνα τὴν νύφη τῆς, γυναῖκα τοῦ γιοῦ τῆς. Ἀφοῦ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἔπεισε νὰ πουλήσουν τὰ ὑπάρχοντά τους, τοὺς πῆρε ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ τοὺς ὀδήγησε στὸν σεμνὸ καὶ γεμάτο ἀπὸ γαλήνη λιμένα τῆς ζωῆς. Καὶ ἔτσι συγκρούσθηκε, σὰν μὲ θηρία, μὲ ὅλους τοὺς συγκλητικούς τῆς Ρώμης καὶ τὶς συζύγους αὐτῶν, ποὺ τὴν ἐμπόδιζαν νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ζωὴ καὶ τοὺς ὑπόλοιπους συγγενεῖς τῆς. Ἡ δούλη τοῦ Χριστοῦ δμως τοὺς ἔλεγε:

Παιδιά μου, ἔχει γραφεῖ πρὶν ἀπὸ τετρακόσια χρόνια, ὅτι «ἤδη βρισκόμαστε στὴν τελευταία ὥρα»⁷⁹. Γιατί ἀσχολεῖσθε μὲ πάθος μὲ πράγματα μάταια; γιατί ἐνδέχεται νὰ ἔρθουν οἱ μέρες τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ δὲν θὰ μπορέσετε ν' ἀπολαύσετε τὸν πλοῦτο σας καὶ τὴν προγονικὴ σας κληρονομιά.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια τοὺς ἐλευθέρωσε ὅλους καὶ τοὺς ὀδήγησε στὴ μοναχικὴ ζωὴ. Τὸν γιό τῆς Ποπλικόλα, ἀφοῦ τὸν κατήχησε, τὸν ὀδήγησε στὴ Σικελία, καὶ αὐτὴ, ἀφοῦ πούλησε ὅ,τι τῆς εἶχε ἀπομείνει, παίρνοντας τὰ χρήματα, γύρισε ξανὰ στὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀφοῦ τὰ μοίρασε, μέσα σὲ σαράντα μέρες κοιμήθηκε μὲ καλὰ γηρατειά, τίμια μνήμη καὶ βαθύτατη πραότητα, γεμάτη μὲ ἐλεημοσύνες καὶ φορτωμένη μὲ τοὺς καρπούς τῶν καλῶν ἔργων τῆς. Ἄφησε καὶ ἓνα μοναστήρι στὰ Ἱεροσόλυμα μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴ λειτουργία του

Ὅταν ὅλοι αὐτοὶ κατηχήθηκαν ἀπὸ τὴν μακάρια Μελάνη καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὴ Ρώμη, ἔπεσε στὴ Ρώμη θύελλα βαρβαρική, ποὺ ἀναφερόταν στὶς παλιές προφητεῖες, καὶ δὲν ἄφησε οὔτε τὰ χάλκινα ἀγάλματα τῆς ἀγορᾶς, ἀλλ', ἀφοῦ ὅλα τὰ λεηλάτησε μὲ βαρβαρική

79. Α' Ἰω. 2, 18.

σασα βαρβαρικῆ ἀπονοία, παρέδωκεν ἀπωλεία, ὡς γενέσθαι τὴν Ῥώμην, τὴν ἐν χιλίοις διακοσίοις ἔτεσιν φιλοκαληθεῖσαν, κατὰ τὴν τῆς Σιδύλλης ῥῆσιν, ῥύμην. Τότε οἱ κατηχηθέντες ἔχαιρον μὴ συμπαραπεσόντες τοῖς ἀνηκεστάτοις κακοῖς τῆς πορ-
 5 θήσεως, δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ἀρίστη μεταβολῇ τῶν πραγμάτων καὶ τῇ παραδόξῳ αὐτῶν σωτηρίᾳ, τὸν αὐτοῖς ἔργοις πείσαντα τοὺς ἀπίστους, ὅτι, τῶν ἄλλων πάντων αἰχμαλωτισθέντων, οὗτοι μόνον διεσώθησαν οἱ οἴκοι, ὀλοκαύτωμα γενόμενοι τῷ Κυρίῳ σπουδῇ Μελάνης τῆς αἰοιδίμου καὶ ἀθανάτου, τῶν
 10 ἐναντιουμένων σωτηρίᾳ ἄπρακτα μετανοούντων ὀψὲ τοῦ καιροῦ.

ριθ'. Περὶ Μελάνης τῆς νεωτέρας.

Ἐπειδὴ δὲ προὔπεσχόμεν ἄνωτέρω διηγήσασθαι περὶ τοῦ παιδίου Μελάνης, ἀναγκαῖον τὸ χρέος ἀποδοῦναί με νῦν. Οὐ
 15 γὰρ δίκαιον ὑπεριδόντας ἡμᾶς τὸ ταύτης νεώτερον ἐν σαρκί, τοσαύτην ἀρετὴν ἀστηλίτευτον καταλείψαι, γραῖδων τάχα πολλῶν συνετῶν καὶ σπουδαίων ταύτην πολὺ μᾶλλον διαφέρουσαν. Τὴν νέαν τοίνυν τῇ ἡλικίᾳ, πρεσβύτιν δὲ τῇ γνώμῃ τῆς εὐσεβείας, ταύτην μὲν θία οἱ γεννήσαντες ἤγαγον πρὸς γάμον, ζεύ-
 20 ξαντες αὐτὴν τῷ πρώτῳ τῆς Ῥώμης Ἦτις, αἰεὶ τοῖς διηγήμασι τῆς ἑαυτῆς μάμμης νυττομένη, ἐπὶ τοιοῦτον ἐκεντρώθη, ὡς μηδὲ δυνηθῆναι ἐξυπηρετήσασθαι τῷ γάμῳ. Γενομένων γὰρ αὐτῇ δύο παιδίων ἀρρένων, καὶ τῶν δύο τελευτησάντων, εἰς τοσοῦτον μῖσος τοῦ γάμου ἤλασεν, ὡς εἰπεῖν τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ Πινιανῷ, τῷ
 25 υἱῷ Σευήρου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων, ὅτι:

Εἰ μὲν αἰρήσαις συνοικῆσαί μοι κατὰ τὸν τῆς σωφροσύνης λόγον, καὶ δεσπότην σε οἶδα καὶ κύριον τῆς ἐμῆς ζωῆς ὁμολογήσω σε· εἰ δὲ θάρρος σοι τοῦτο ὡς νεωτέρῳ φαίνεται, πάντα μου λάβε τὰ πράγματα, καὶ μόνον τὸ
 30 σῶμά μου ἐλευθέρωσον, ἵνα πληροφορήσω μου κατὰ Θεὸν ἐπιθυμίαν, κληρονόμος γενομένη τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς τῆς ἐμῆς μάμμης, ἧς καὶ τὸ ὄνομα ἔχω. Εἰ γὰρ

παραφροσύνη, τὰ παρέδωσε στήν καταστροφή, ὥστε νὰ καταντήσει ἡ Ρώμη, πού εἶχε διακοσμηθεῖ σέ διάρκεια χιλίων ἐτῶν, σύμφωνα μέ τόν χρησμό τῆς Σίβυλλας, ἐρείπιο. Τότε οἱ κατηχημένοι χαιρόνταν πού δέν ὑπέστησαν τὰ κακὰ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς, καί δόξαζαν τόν Θεό γιά τήν ἄριστη μεταβολή τῶν πραγμάτων καί τήν παράδοξη σωτηρία τους, ὁ ὁποῖος μέ αὐτά τὰ ἔργα ἔπεισε τοὺς ἄπιστους, ὅτι, ἐνῶ ὅλοι αἰχμαλωτίσθηκαν, μόνον αὐτοὶ σώθηκαν, αὐτοὶ πού μέ ὅλους τοὺς δικούς τους εἶχαν γίνει θυσία ὀλοκαυτώματος στὸν Κύριο, μέ τῆ φροντίδα τῆς αἰμίμηστης καί ἀθάνατης Μελάνης, ἐνῶ ἐκεῖνοι πού εἶχαν ἀνταχθεῖ στή σωτηρία, μετανόησαν καθυστερημένα καί ἀνώφελα.

119.— Γιά τὴν Μελάνη τῆ νεότερη.

Ἐπειδὴ ὑποσχέθηκα προηγουμένως νὰ διηγηθῶ γιά τὴ νεαρὴ Μελάνη, εἶναι ἀνάγκη νὰ ξεπληρώσω τώρα τὸ χρέος μου. Γιατί δέν εἶναι σωστό, παραβλέποντας τὸ νεαρὸ τῆς σωματικῆς τῆς ἡλικίας, ν' ἀφήσομε ἀγνωστοποίητη τόση μεγάλη ἀρετὴ, πού ξεπερνᾷ κατὰ πολὺ τὴν ἀρετὴ πολλῶν δῆθεν συνετῶν καί σπουδαίων γεροντισσῶν. Τὴ νέα λοιπὸν αὐτὴ στήν ἡλικία, γερόντισσα ὅμως ὡς πρὸς τὴν εὐσέβεια, οἱ γονεῖς τῆς τὴν πάντρεψαν ἀναγκαστικά μ' ἕναν ἀπὸ τοὺς πρώτους στὴ Ρώμη. Αὐτὴ ὅμως κεντούμενη πάντοτε ἀπὸ τίς διηγήσεις τῆς γιαγιάς τῆς, τόσο πολὺ κεντρίσθηκε, ὥστε δέν μποροῦσε ν' ἀνταποκριθεῖ στὰ καθήκοντα τοῦ γάμου. Ἀποκτώντας αὐτὴ δύο γιούς καί πεθαίνοντας καί οἱ δύο, σέ τόσο μεγάλο μίσος ἔφθασε πρὸς τὸ γάμο, ὥστε εἶπε στὸν ἄνδρα τῆς τὸν Πιλιανό, τὸ γιὸ τοῦ ἐπάρχου Σευήρου:

Ἄν ἐπιθυμεῖς καί σὺ ν' ἀσκηθεῖς μαζί μου στὸ στάδιο τῆς σωφροσύνης, σέ ἀναγνωρίζω καί δεσπότη καί κύριο τῆς ζωῆς μου· ἂν ὅμως σοῦ φαίνεται αὐτὸ βαρὺ ἐξαιτίας τῆς νεότητάς σου, πάρε ὅλα τὰ πράγματά μου, καί ἄφησε ἐλεύθερο μόνο τὸ σῶμα μου, γιά νὰ ἐκπληρώσω τὴν κατὰ Θεὸν ἐπιθυμία μου, καί νὰ γίνω κληρονόμος τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς τῆς γιαγιάς μου, τῆς ὁποίας καί τὸ ὄνομα ἔχω. Γιατί,

ἔβούλετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διάγειν καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀπολαύειν, οὐκ ἂν μου ἔλαβεν ἄωρα τὰ τεχθέντα παιδιά.

Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ζυγομαχησάντων αὐτῶν, εἰς ὕστερον ὁ
5 Θεὸς κατοικτειρήσας τὸν νέον, ἐνέθηκε καὶ τούτῳ ζῆλον θεοσεβείας, ὡς ἀποτάξασθαι πάση τῇ ὕλῃ τοῦ κόσμου, ὡς πληρωθῆναι τὸ γεγραμμένον τοῦ Ἀποστόλου ῥητόν· «Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;».

10 Γημαμένη οὖν δεκατριῶν ἐτῶν καὶ συζήσασα τῷ ἀνδρὶ ἑπτὰ ἔτη, τῷ εἰκοστῷ ἔτει ἀπετάξατο. Καὶ πρῶτον μὲν πάντα αὐτῆς τὰ σηρικὰ ἡμιφόρια καλύμματα τοῖς θυσιαστηρίοις ἐδώρησατο. Τοῦτο δὲ πεποίηκε καὶ ἡ σεβασμιωτάτῃ Ὀλυμπιάς. Τὰ δὲ λοιπὰ σηρικὰ ἐνδύματα συγκόψασα, διάφορα ἐποίησεν ἐκκλησιαστικά ἐπιπλα. Τὸν δὲ ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν ἐμπιστεύσασα
15 Παύλῳ τινὶ πρεσβυτέρῳ, μοναχῷ Δαλματησίῳ, διὰ θαλάσσης ἀπέστειλεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, Αἰγύπτῳ, καὶ Θηβαῖδι νομίσματα μύρια· Ἀντιοχείᾳ καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῆς νομίσματα μύρια· Παλαιστίνῃ νομίσματα μύρια πεντακισχίλια· ταῖς ἐν ταῖς νήσοις ἐκ-
20 κλησίαις καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐξορίαις νομίσματα μύρια· ταῖς κατὰ τὴν Δύσιν ἐκκλησίαις καὶ μοναστηρίοις καὶ ξενοδοχεῖοις καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις δι' ἑαυτῆς χορηγήσασα καὶ χορηγοῦσα τούτων τετραπλασίονα, ὡς ἐπὶ Θεοῦ ἐξαρπάσασα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λέοντος Ἀλαρίχου τῇ ἑαυτῆς πίστει. Ἠλευθέρωσε δὲ τὰ
25 βουληθέντα ἀνδράποδα, ἀλλ' ἤρῃσαντο μᾶλλον δουλεῦσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, ᾧ παρεχώρησεν, ἀλλ' ἀπὸ τριῶν νομισμάτων λαβεῖν. Πάντα τὰ κτήματα τὰ ἐν ταῖς Σπανίαις καὶ Ἀκυτανίᾳ καὶ Ταρακωνησίᾳ καὶ Γαλλίαις διαπωλήσασα, τὰ ἐν Σικελίᾳ καὶ Καμπανίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ἑαυτῇ καταλέλοιπεν εἰς χορηγίαν μονα-
30 στηρίων καὶ πάντων τῶν δεομένων.

Αὕτη ἡ σοφία τῆς θεοφιλεστάτης καὶ πρεσβυτικὸν νοῦν ἔν-

ἂν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ ζήσομε στὸν κόσμον αὐτὸ καὶ ν' ἀπολαύσομε τὶς χαρὲς αὐτοῦ, δὲν θὰ μοῦ ἔπαιρνε πρόωρα τὰ παιδιὰ πὺν ἀποκτήσαμε.

Ἐφοῦ λοιπὸν διαφώνησαν γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ, ὕστερα ὁ Θεὸς σπλαχνίσθηκε τὸν νέο καὶ ἔβαλε μέσα καὶ σ' αὐτὸν τὸν ζῆλον τῆς θεοσέβειας, ὥστε ν' ἀπαρνηθεῖ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ νὰ βρεῖ πραγματοποίηση ὁ λόγος πὺν ἔχει γραφεῖ ἀπὸ τὸν ἀποστολὸν: «Ποῦ ξέρεις, γυναῖκα, ἂν ζώντας μὲ τὸν ἄνδρα σου τελικὰ τὸν σώσεις, ἢ ποῦ ξέρεις ἐσύ, ἄνδρα, ἂν, ζώντας μὲ τὴν γυναῖκα σου, σώσεις αὐτήν;»⁸⁰.

Ἐχοντας λοιπὸν παντρευθεῖ στὰ δεκατρία τῆς χρόνια καὶ ἀφοῦ ἔζησε μὲ τὸν ἄνδρα τῆς ἑπτὰ χρόνια, στὸ εἰκοστὸ ἔτος τῆς ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον. Καὶ πρῶτα δῶρισε τὰ μεταξωτὰ τῆς φορέματα στὰ θυσιαστήρια. Αὐτὸ ἔκανε καὶ ἡ σεβασμιότατη Ὀλυμπιάδα. Τὰ ὑπόλοιπα μεταξωτὰ τῆς τὰ ἔκοψε καὶ ἔκανε διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἔπιπλα. Τὰ ἀργυρὰ καὶ τὰ χρυσὰ τῆς κοσμήματα τὰ ἐμπιστεύθηκε σὲ κάποιον πρεσβύτερο Παῦλον, μοναχὸν ἀπὸ τὴν Δαλματία, καὶ μέσω τῆς θάλασσας ἔστειλε δέκα χιλιάδες νομίσματα στὴν Ἀνατολή, στὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Θηβαΐδα, δέκα χιλιάδες νομίσματα στὴν Ἀντιόχεια καὶ τὴν γύρω περιοχὴ, πέντε χιλιάδες νομίσματα στὴν Παλαιστίνη, σὶς νησιωτικὰ ἐκκλησίες καὶ σὲ ἐξόριστους δέκα χιλιάδες νομίσματα, σὶς ἐκκλησίες τῆς Δύσης, στὰ μοναστήρια, τὰ ξενοδοχεῖα, καὶ σ' ὅσους εἶχαν ἀνάγκη ἔστειλε καὶ ἔστειλε τετραπλάσια, τὰ ὅποια ἄρπαξε μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀλάριχου μὲ τὴν πίστη τῆς. Ἐλευθέρωσε καὶ τοὺς αἰχμαλώτους πὺν θέλησαν, ἀλλὰ αὐτοὶ προτίμησαν μᾶλλον νὰ παραμείνουν δοῦλοι στὸν ἀδελφὸ τῆς, στὸν ὅποιο παραχώρησε χρήματα νὰ πάρουν ὁ καθένας ἀπὸ τρία νομίσματα. Πούλησε καὶ ὅλα τὰ κτήματὰ τῆς στὴν Ἰσπανία, Ἀκυτανία, Ταρακωνησία καὶ Γαλλία, ἐνῶ κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς τὰ κτήματα στὴν Σικελία, Καμπανία καὶ Ἀφρική, γιὰ νὰ βοηθᾷ μοναστήρια καὶ ὅσους εἶχαν ἀνάγκη.

Αὐτὴ ἦταν γιὰ τὸ ὑλικὸ φορτίον τῶν χρημάτων ἢ σοφία τῆς

80. Α' Κορ. 7, 16.

θεον ἀνειληφύϊας, περὶ τῆς ὕλης τοῦ φορτίου τῶν χρημάτων,
Μελανίης τῆς νέας.

Ἡ δὲ ἄσκησις αὐτῆς ἐστὶ τοιαύτη. Ἐσθίειν μίαν παρὰ μίαν,
ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ὑπὲρ πέντε εἰς ἑφημερίαν ἑαυτὴν τάξασα
5 τῶν ἑαυτῆς δουλίδων, ἃς συνασκητρίας εἰργάσατο. Καὶ αὕτη δὲ
πολλοὺς τῶν ἑαυτῆς συγγενῶν, εἰς ζῆλον θεῖον ὀδηγοῦσα, θεο-
σεβεῖν ἴσως αὐτοὺς ἐποίησεν.

Οὗτος ὁ βίος τῆς νέας Μελανίης διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ.

10

ρκ'. Περὶ Ἀλβίνας.

Ἔχει δὲ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν μητέρα Ἀλβίναν ἀσκουμένην
ὁμοίως καὶ διασκορπίζουσιν κατ' ἰδίαν πάλιν τὰ ἴδια χρήματα.
Εἰσὶν οὖν οἰκοῦσαι ἐν ἀγροῖς, ποτὲ ἐν τοῖς Σικελίας, ποτὲ ἐν τοῖς
Καμπανίας, μετὰ εὐνούχων δεκαπέντε, καὶ παρθένων, καὶ δου-
15 λίδων.

ρκα'. Περὶ Πινιανοῦ.

Ὅμοίως καὶ ὁ Πινιανός, ὃ τότε ἀνὴρ αὐτῆς, νῦν δὲ ἀδελφοί,
διὰ τὸν Χριστὸν τῆς ἀρετῆς συνεργὸς ὁμόφρων, συνασκούμενος
μετὰ μοναζόντων τριάκοντα, καὶ ἀναγινώσκων τὰς θείας Γρα-
20 φάς, καὶ περὶ κῆπον μετεωριζόμενος καὶ συντυχίας. Οὐ μικρῶς
δὲ καὶ ἡμᾶς πλείονας ὄντας ἐτίμησαν ἀπελθόντας ἐν Ῥώμῃ, διὰ
τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἀνέπαυσαν ἡμᾶς καὶ
ξενοδοχείῳ καὶ ἐφοδίῳ δαψιλεστάτοις, μετὰ πολλῆς χαρᾶς
καρπούμενοι τὴν αἰώνιον ζωὴν τοῖς θεοδωρήτοις ἔργοις τῆς
25 ἀρίστης πολιτείας.

ρκβ'. Περὶ Παμμαχίου.

Τούτων συγγενής, ὀνόματι Παμμαχίος, ἀπὸ ἀνθυπάτων ὁ-

θεοφιλέστατης καὶ μὲ γεροντικὸ ἔνθεο νοῦ προικισμένης, τῆς νέας Μελανίας.

Ἡ ἀσκησὴ τῆς ἦταν αὐτῆ. Ἔτρωγε μέρα παρὰ μέρα· στὴν ἀρχὴ ἔτρωγε καὶ ἀνά πέντε ἡμέρες, καὶ εἶχε τάξει τὸν ἑαυτό τῆς στὸ νὰ ὑπηρετεῖ τις δοῦλες τῆς, τις ὁποῖες ἔκανε καὶ συνασκήτριες. Καὶ αὐτὴ ὁδήγησε πολλοὺς συγγενεῖς τῆς στὸ θεῖο ζῆλο καὶ τοὺς ἔκανε ἐξίσου θεοσεβεῖς.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ζωὴ τῆς νέας Μελανίας μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

120.— Γιὰ τὴν Ἀλβίνα.

Μαζὶ τῆς ἔχει καὶ τὴ μητέρα Ἀλβίνα, ποὺ ἀσκεῖται κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ σκορπίζει ξεχωριστὰ καὶ αὐτὴ τὰ δικά τῆς χρήματα. Κατοικοῦν στὰ ἀγροκτῆματά τους, πότε στὰ τῆς Σικελίας καὶ πότε στὰ τῆς Κομπανίας, μαζὶ μὲ δεκαπέντε εὐνούχους, παρθένες, καὶ δοῦλες.

121.— Γιὰ τὸν Πινιανό.

Παρόμοια καὶ ὁ Πινιανός, ποὺ ἦταν τότε ἄνδρας τῆς, τώρα ὅμως εἶναι ἀδελφοί, καὶ συνεργὸς μὲ τὸ ἴδιο φρόνημα στὴν ἀρετὴ γιὰ χάρι τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖται μαζὶ μὲ τριάντα μοναχοὺς καὶ μελετᾷ τις θεῖες Γραφές. Ἐπίσης περνάει τις ὥρες τοῦ ἀσχολούμενος καὶ μὲ τὸν κῆπο καθὼς καὶ μὲ ἐποικοδομητικὰ συναντήσεις. Ἀλλὰ καὶ ἐμᾶς μᾶς τιμησαν πολὺ, ἂν καὶ ἡμᾶςταν πολλοί, ὅταν πῆγαμε στὴ Ρώμη γιὰ τὸν μακάριο ἐπίσκοπο τὸν Ἰωάννη, καὶ μᾶς ἀνάπαυσαν καὶ μᾶς φιλοξένησαν καὶ μᾶς ἐφοδίασαν μὲ ὑπεραφθονία μὲ τὰ ἀναγκαῖα, κερδίζοντας μὲ πολλὴ χαρὰ τὴν αἰώνια ζωὴ καὶ τὰ θεοδώρητα ἔργα τῆς ἀριστης ζωῆς τους.

122.— Γιὰ τὸν Παμμάχιο.

Κάποιος συγγενὴς αὐτῶν Παμμάχιος, ἀνθύπατος, ἀφοῦ ἐγκα-

μοίως ἀποταξόμενος ἔζησε τὸν ἄριστον βίον, πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, τὸν μὲν ζῶν διασκορπίσας, τὸν δὲ τελευτῶν τοῖς πτωχοῖς καταλείψας, πρὸς τὸν Κύριον ἀπεδήμησεν.

ρκγ'. Περὶ Μακαρίου.

5 Ὅμοίως καὶ Μακάριός τις ὀνόματι ἀπὸ Βικαρίας.

ρκδ'. Περὶ Κωνσταντίνου.

Καὶ Κωνσταντῖνος, συγκάθεδρος γενόμενος τῶν κατὰ Ἰταλίαν ἐπάρχων, ἄνδρες ἐπίσημοι καὶ ἐλλογιμώτατοι, καὶ εἰς ἄκρον φιλοθεΐας ἐλάσαντες, οὓς ἔτι νομίζω καὶ νῦν ἐν σαρκί
10 ὑπάρχειν, τὸν ἄριστον τῆς πολιτείας θεσμόν ἐξασκουῦντας, τὴν μακαρίαν καὶ ἀκήρατον ζωὴν ἀναμένοντας.

ρκε'. Περὶ Παύλης.

Ἐν αἷς καὶ Παύλῃ τῇ Ρωμαίᾳ τῇ μητρὶ Τοξοτίου γυναικί, εἰς τὴν πνευματικὴν πολιτείαν ἀστείωτάτη, ἧς ἐμπόδιον γέγονεν
15 Ἰερώνυμός τις ἀπὸ Δαλματίας. Δυναμένην γὰρ αὐτὴν ὑπερπιτῆναι πολλῶν, ἵνα μὴ εἴπω πασῶν, εὐφροσύνη οὕσα, εἰς τὴν ἐνάρετον πολιτείαν, προσενεπόδισε τῇ ἑαυτοῦ δασκανία, ἐλκύσας αὐτὴν πρὸς τὸν ἴδιον αὐτοῦ σκοπόν.

ρκς'. Περὶ Εὐστοχίας.

20 Ἦς θυγάτηρ ἐστίν, καὶ νῦν ἀσκεῖται, Εὐστόχιον ὀνόματι, ἐν Βηθλεέμ, ἧς ἐγὼ ἐν συντυχίᾳ οὐκ ἐγεγόνειν. Λέγεται δὲ σφόδρα εἶναι σωφρονεστάτη, συνοδίαν ἔχουσα πεντήκοντα παρθένων.

ρκζ'. Περὶ Βενερίας.

Ἐγγων δὲ καὶ Βενερίαν τὴν Καλλοδίκου τοῦ κόμητος κα-

τέλειψε τὸν κόσμον, ἔζησε τὸν ἄριστο βίον, καὶ ὅλον τὸν πλοῦτον τοῦ ἄλλου σκόρπισε ὅσο ζοῦσε, καὶ ἄλλον τελειώνοντας τὴν ἐδῶ ζωὴν τοῦ ἄφησε στοὺς φτωχοὺς καὶ ἀπεδήμησε γιὰ τὸν Κύριον.

123.— Γιὰ τὸν Μακάριον.

Τὰ ἴδια ἔκαμε καὶ κάποιος Μακάριος ἀπὸ τῆ Βικαρία.

124.— Γιὰ τὸν Κωνσταντῖνον.

Καὶ ὁ Κωνσταντῖνος, ἀφοῦ ἀνῆλθε στὸ ἴδιο ἀξίωμα μὲ τοὺς ἐπάρχους τῆς Ἰταλίας, ἄνδρες ἐπίσημοι καὶ μὲ ἀνώτατη παιδεία, ἔφτασαν σὲ ὑπερβολικὴ φιλοθεΐα, οἱ ὅποιοι νομίζω ὅτι ἀκόμα καὶ τώρα ζοῦν καὶ ἐξασκοῦνται στὸν ἄριστον θεσμόν τῆς μοναχικῆς ζωῆς, περιμένοντας τὴ μακάριαν καὶ αἰώνιαν ζωὴν.

125.— Γιὰ τὴν Παύλην.

Ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες εἶναι καὶ ἡ Παύλη ἡ Ρωμαία, μητέρα τοῦ Τοξότιου, γυναίκα μὲ ἐξαιρετικὴ πνευματικὴ ζωὴ, τὴν ὅποια ἐμπόδισε κάποιος Ἰερώνυμος ἀπὸ τῆ Δαλματία. Γιατί, ἐνῶ μπορούσε νὰ ξεπεράσει πολλές, γιὰ νὰ μὴ πῶ ὅλες, στὴν ἐνάρετη ζωὴν, ἐπειδὴ ἦταν πάρα πολὺ εὐφυῆς, τὴν ἐμπόδισε αὐτὸς μὲ τὰ μαγικά του μέσα καὶ τὴν προσέλκυσε στὸ δικό του σκοπὸν.

126.— Γιὰ τὴν Εὐστοχίαν.

Κόρη αὐτῆς εἶναι ἡ Εὐστοχία, ποὺ ἀσκεῖται καὶ τώρα στὴ Βηθλεέμ, τὴν ὅποια ἐγὼ δὲν τὴν συνάντησα προσωπικά. Λέγεται ὅμως, ὅτι εἶναι πάρα πολλὴ συνετὴ καὶ ἔχει συνοδεία πενήντα παρθένων.

127.— Γιὰ τὴν Βενερίαν.

Γνώρισα καὶ τὴ Βενερία, γυναίκα τοῦ Καλλόδικου τοῦ κόμη-

λῶς διασκορπίσασαν τὸ τῆς καμήλου φορτίον, καὶ ἀπαλλαγείσαν τῶν ἐκ τῆς ὕλης τραυμάτων.

ρκη'. Περὶ Θεοδώρας.

Καὶ τὴν μακαρίαν Θεοδώραν τὴν τοῦ τριβούνου, τὴν ἐπὶ
5 τοσοῦτον ἀκτημοσύνης ἐλάσασαν, ὡς ἐλεημοσύνην ταύτην λαβοῦσαν, οὕτω τελευτήσαι.

ρκθ'. Περὶ Οὐσίας.

Ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἡουχᾶ παρὰ θάλασσαν ἔγνω Οὐσίαν ὀνόματι, τὰ ὅλα καὶ σεμνοτάτην γυναῖκα.

10

ρλ'. Περὶ Ἀδολίας.

Καὶ τὴν ταύτης ἀδελφὴν Ἀδολίαν, καὶ ταύτην βεδιωκυῖαν ἐν ἀρετῇ, οὐκ ἀξίως μὲν ταύτης, ἐπαξίως δὲ τῆς δυνάμεως ἐαυτῆς ζήσασαν ζήλῳ Θεοῦ.

ρλα'. Περὶ Βασιανίλλας.

15 Ἐγνω ἐγὼ καὶ Βασιανίλλαν, τὴν Κανδιανοῦ τοῦ στρατηλάτου, προθύμως καὶ εὐλαβῶς τὴν ἀρετὴν ἐξασκήσασαν, καὶ ἐχομένην εἰσέτι καὶ νῦν τῶν ἀγῶνων σφοδρῶς.

ρλβ'. Περὶ Φωτεινῆς.

Καὶ Φωτεινὴν παρθένον σεμνοτάτην εἰς ἄκρον, θυγατέρα
20 δὲ Θεοκτίστου τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ Λαοδίκειαν.

ρλγ'. Περὶ Ἀσέλλας.

Εἶδον δὲ καὶ ἐν Ῥώμῃ τὴν καλὴν Ἀσέλλαν τὴν παρθένον

τα, πού διασκόρπισε μὲ πολὺ καλὸ τρόπο τὸ φορτίο τῆς καμῆλας καὶ ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὰ τραύματα πού προξενοῦν τὰ ὑλικά πράγματα.

128.— Για τὴ Θεοδώρα.

Ἐπίσης γνώρισα καὶ τὴ μακάρια Θεοδώρα, σύζυγο τοῦ τριβούνου, πού ἔφτασε σὲ τέτοιο βαθμὸ ἀκτημοσύνης, ὥστε νὰ τελειώσῃ τὴν ἐδῶ ζωὴ της ζητώντας ἐλεημοσύνη.

129.— Για τὴν Οὐσία.

Στὸ μοναστήρι τοῦ Ἡουχᾶ, κοντὰ στὴ θάλασσα, γνώρισα κάποια μὲ τὸ ὄνομα Οὐσία, πού ἦταν σ' ὅλα της πάρα πολὺ σεμνὴ γυναίκα.

130.— Για τὴν Ἀδολία.

Γνώρισα ἐπίσης καὶ τὴν ἀδελφὴ της τὴν Ἀδολία, πού εἶχε ζήσει κι αὐτὴ ἐνάρετα, ἀλλ' ἔζησε μὲ ζῆλο Θεοῦ ὄχι βέβαια ἀντάξιο μὲ ἐκείνην, ὅπωςδήποτε ὁμως ἐπάξιο μὲ τὴν δύναμή της.

131.— Για τὴν Βασιανίλλα.

Γνώρισα καὶ τὴ Βασιανίλλα, τὴν σύζυγο τοῦ στρατηλάτη Κανδιανοῦ, πού ἐξᾶσκησε μὲ προθυμία καὶ εὐλάβεια τὴν ἀρετὴ καὶ πού συνεχίζει ἀκόμα καὶ τώρα μὲ σφοδρότητα τοὺς ἀγῶνες.

132.— Για τὴ Φωτεινὴ.

Ἐπίσης γνώρισα καὶ τὴν παρθένα Φωτεινὴ, στὸ ἔπακρο σεμνότατη, κόρη τοῦ πρεσβύτερου τῆς Λαοδίκειας Θεόκτιστου.

133.— Για τὴν Ἀσέλλα.

Στὴ Ρώμη συνάντησα τὴν καλὴ Ἀσέλλα, τὴν παρθένο τοῦ

Χριστοῦ καλῶς γεγηρακυῖαν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, σφόδρα πραῦ-
 τήτην γυναῖκα καὶ ἀνεχομένην συνοδίας. Ἐν οἷς ἐθεασάμην
 ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας νεοκατηχήτους.

ρλδ'. Περὶ Ἀδίττας.

5 Ἐθεασάμην καὶ τὴν μακαρίαν Ἀδίτταν τὴν τοῦ Θεοῦ ἀξι-
 αν, σὺν τῷ ταύτης ἀνδρὶ Ἀπρινιανῷ, καὶ τῇ τούτων θυγατρὶ Εὐ-
 νομῆ, ἐν πᾶσιν εὐαρεστοῦντας τῷ Θεῷ, ὡς ἄντικρος μετατεθῆ-
 ναι ῥαδίως ἀπὸ τοῦ ἀνειμένου καὶ τρυφηλοῦ βίου ἐπὶ τὴν ἐνάρε-
 τον καὶ ἐγκρατῆ πολιτείαν, καταξιωθέντες ἐν τούτοις καὶ τῆς ἐν
 10 Χριστῷ κομῆσεως ἐλευθερωθέντες μὲν πάσης ἁμαρτίας τελεί-
 ως, ἐντὸς δὲ καὶ γνώσεως γενόμενοι ἐν μνήμῃ ἀγαθῇ τὸν βίον
 ἑαυτῶν καταλείψαντες

ρλε'. Περὶ Μάγνας.

Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἀγκύρα πολλαὶ μὲν εἰσι καὶ ἄλλαι παρ-
 15 θένοι ὡς χιλιάδες δύο ἢ πλείω, ἀσκούμεναι τὴν ἔνθεον πολιτείαν
 τῆς ἀρετῆς, ἐγκρατευόμεναι καὶ πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ τρόπῳ
 ἡπίων συζῶσαι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίσημοι γυναῖκες διαπρέπουσαι,
 καὶ τὸν θεῖον ἀγῶνα μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐξανύουσαι, ἐν αἷς
 ἐπικρατεῖ κατ' εὐσέβειαν Μάγνα, σεμνοτάτη γυνὴ καὶ δοκιμω-
 20 τάτη, ἣν οὐκ οἶδα τί ὀνομάσω, ἄρα παρθένον ἢ χήραν. Βία γὰρ
 συναφθεῖσα ἀνδρὶ παρὰ τῆς μητρὸς, ὅμως δελεάσασα τοῦτον
 διαφόροις ὑπερθέσεσιν, σκηπτομένη νόσους σωματικάς, τοῦ
 μύσους ἄψαντος καὶ ἀμύητος ἔμεινεν, ὡς φασιν οἱ ταύτης οἰ-
 κεῖαι, ἐν οἷς μετ' ὀλιγώτατον χρόνον τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρός,
 25 πάντων ὁμοῦ μονοκληρονόμος γενομένη καὶ διὰ τῶν προσκαί-
 ρων τὰ αἰώνια ἀλλαξαμένη, λοιπὸν ὅλην ἑαυτὴν προσενήνοχε
 τῷ Θεῷ, εἰς ἄκρον φροντίσασα τῆς ἀεί μενούσης ζωῆς, προϊστα-

Χριστοῦ, πού γέρασε ἐνάρετα στοῦ μοναστήρι, γυναίκα πάρα πολὺ ἤρεμη καὶ μὲ στοργικὴ ἀγάπη πρὸς τὴ συνοδεία της. Στὴ συνοδεία αὐτῆς εἶδα γυναῖκες καὶ ἄνδρες πού πρόσφατα εἶχαν κατηχηθεῖ.

134.— Γιά τὴν Ἀβίττα.

Συνάντησα καὶ τὴ μακάρια τοῦ Θεοῦ Ἀβίττα, μαζί μὲ τὸν ἄνδρα της Ἀπρινιανὸ καὶ τὴ θυγατέρα τους Εὐνομία, πού ἦταν εὐάρεστες σὲ ὅλα στοὺν Θεό. Αὐτοί, ἀφοῦ πέρασαν εὐκολὰ ἀπὸ τὴ μαλθακὴ καὶ γεμάτη τρυφηλὴς ἀπολαύσεις ζωὴ, ἀπέναντι στὴν ἐνάρετη καὶ ἐγκρατὴ, ἀξιώθηκαν νὰ κοιμηθοῦν τὸν ὕπνο στοῦ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτσι ἐλευθερώθηκαν τελείως ἀπὸ κάθε ἁμαρτία, καὶ ἀφοῦ εἰσηλθάν στοῦ χώρου τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, ἐγκατέλειψαν μὲ ἀγαθὴ μνήμη τὸν βίον τους.

135.— Γιά τὴ Μάγνα.

Στὴν πόλη τῆς Ἀγκυρας ὑπάρχουν βέβαια καὶ πολλὲς ἄλλες παρθένες, περίπου δύο χιλιάδες ἢ καὶ περισσότερες, πού ἀσχοῦνται στὴ θεᾶρεστη πολιτεία τῆς ἀρετῆς, κάνουν ἐγκράτεια, καὶ συζοῦν μὲ πολλὴ ταπεινοφροσύνη καὶ γαλήνια συμπεριφορὰ. Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ πολλὲς γνωστὲς γυναῖκες πού διαπρέπουν καὶ ἐπιδίδονται μὲ πολὺ ζῆλο στοὺν θεῖο ἀγῶνα τους. Ἀνάμεσά τους ξεχωρίζει στὴν εὐσέβεια ἡ Μάγνα, γυναίκα μὲ πολὺ σεμνότητα καὶ πολὺ δοκιμασμένη στοὺν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποία δὲν ξέρω πῶς νὰ τὴν ὀνομάσω· ἄραγε παρθένο ἢ χήρα. Ἀφοῦ σύναψε γάμο μὲ κάποιον ἄνδρα ἐξαναγκασμένη ἀπὸ τὴ μητέρα της, ὅμως ξεγελώντας αὐτὸν μὲ πολλὲς καὶ διάφορες πρόφασεις, ἐπινοώντας σωματικὲς ἀρρώστιες, ἔμεινε, ὅπως λένε οἱ δικοὶ της, ἀνέγγιχτη καὶ ἀπείραχτη ἢ παρθενία της ἀπὸ τὴ βδελυγμία τῆς συνουσίας. Μετὰ ἀπὸ πολὺ λίγο χρόνο πέθανε ὁ ἄνδρας της, καὶ ἀφοῦ κληρονόμησε τὰ πάντα αὐτοῦ καὶ ἀντάλλαξε τὰ πρόσκαιρα μὲ τὰ αἰώνια, στοῦ ἔξης ἀφιέρωσε ὅλο τὸν ἑαυτὸ της στοὺν Θεό, φροντίζοντας στοῦ ἔπακρο γιὰ τὴ ζωὴ πού μένει γιὰ πάντα, διοικώντας μὲ σεμνότητα

μένη σεμνῶς τῶν ἰδίων οἰκετῶν, ζήσασα ἀσκητικώτατον βίον
 καὶ σωφροσύνης γέμοντα· τοιαύτην ἔχουσα ἀκριδῆ συντυχίαν,
 ὡς αἰδεῖσθαι αὐτῆς τὴν ἀντοψίαν καὶ τοὺς ἐν ἐξοχῇ ἐπισκόπους,
 ὑπερβολῇ εὐλαβείας. Αὕτη τὴν μὲν πολλὴν καὶ περισσὴν ὕλην
 5 τῆς ἀκτημοσύνης πυρὶ κατηνάλωσεν, τὰς δὲ περισσευσάσας
 χρείας κατέταξεν εἰς διακονίαν μοναστηρίοις, πτωχοῖς, ξενοδο-
 χείοις, καὶ ἐκκλησίαις, πένησι, διοδεύουσιν, ἐπισκόποις, ὀρφα-
 νοῖς, χήραις, καὶ πᾶσι τοῖς χρήζουσιν ἐπικουρίας χορηγοῦσα
 οὐκ ἐπαύετο, ἰλαρῶς ἐργαζομένη τὴν εὐσέβειαν κατὰ τὸ λελη-
 10 θός, καὶ δι' ἑαυτῆς καὶ διὰ οἰκετῶν πιστοτάτων, μὴ ἀπολιμπανο-
 μένη τῆς ἐκκλησίας μάλιστα ἐν ταῖς νυξίν, ἐν πᾶσιν ἐξεργαζομέ-
 νη τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν, ἐπ' ἐλπίδι τῆς αἰωνίου ζωῆς.

**ρλς'.— Περὶ παρθένου τῆς ὑποδεξαμένης
 τὸν μακάριον Ἀθανάσιον.**

15 Παρθένον οἶδα τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἣν κατείληφα ὡς ἐτῶν
 ἐβδομήκοντα· ταύτη ὁ κληρὸς ἅπας προσεμαρτύρει, ὅτι νέα οὖ-
 σα τῇ ἡλικίᾳ, ὡς ἐτῶν εἴκοσι, σφόδρα ὠραιοτάτη ὑπάρχουσα,
 φευκτὴ ἦν τοῖς ἐναρέτοις διὰ τὸ κάλλος, ἵνα μὴ τινα μῶμον δῶ
 ἐξ ὑπονοίας. Ὅτι οὖν συνέβη τοὺς Ἀρειανούς συσκευάσασθαι
 20 τὸν μακάριον Ἀθανάσιον, τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, δι'
 Εὐσεβίου τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν πραιποσίτου ἐπὶ Κωνσταντίου
 τοῦ βασιλέως, ἀθέμιτα τούτου κατηγοροῦντες ἐσυκοφάντουν.
 Φεύγων οὖν ὁ μακάριος τὸ παρὰ διεφθαρμένου κριτηρίου κρι-
 θῆναι, οὐκ ἐθάρρησεν οὐδενί, οὐ συγγενεῖ, οὐ φίλῳ, οὐ κληρι-
 25 κῶ, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν συνήθων, ἀλλ' εἰσελθόντων τῶν ἐπαρχι-
 κῶν αἰφνίδιον εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον καὶ ζητούντων αὐτόν, λαβὼν
 ἑαυτοῦ τὸ στιχάριον καὶ τὸ διωρίον, ἐν μεσοτάτῃ νυκτί, πρὸς ταύ-

τις γυναῖκες πού τήν ὑπηρετοῦσαν. Ἐζησε ζωὴ ἀσκητικώτατη καὶ γεμάτη σωφροσύνη. Εἶχε τέτοιο τὸ παρουσιαστικὸ της, ὥστε νὰ τὴν ντρέπονται νὰ τήν κοιτάξουν καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῆς περιοχῆς ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς εὐλάβειάς της. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὑλικά της ἀγαθὰ τὰ κατέκαψε μὲ τὴ φωτιὰ τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ ἐκεῖνα πού περίσσεψαν γιὰ τὶς ἀνάγκες της τὰ ρύθμισε νὰ δίνονται γιὰ βοήθεια στὰ μοναστήρια, στοὺς φτωχοὺς, στὰ φιλανθρωπικὰ ξενοδοχεῖα, στὶς ἐκκλησίες, στοὺς δυστυχημένους, στοὺς ὁδοιπόρους, τοὺς ἐπισκόπους, στὰ ὄρφανά, καὶ στὶς χῆρες, χωρὶς νὰ σταματᾷ νὰ βοηθᾷ ὅλους ὅσους χρειάζονταν βοήθεια, ἀσκώντας τὴν εὐσέβεια γεμάτη ἀπὸ γαλήνια χαρὰ, χωρὶς νὰ γίνεται ἀντιληπτὴ, καὶ ἡ ἴδια, καὶ μὲ τοὺς ἀφοσιωμένους βοηθοὺς της. Παράλληλα δὲν ἀπουσίαζε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία καὶ ἰδιαιτέρα τὶς νύχτες. Μὲ ὅλες γενικὰ τὶς ἐνέργειές της φρόντιζε γιὰ τὴν ἀσκησιμὸς τῆς ἀρετῆς, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς αἰώνιας ζωῆς.

136.— Γιὰ τὴν παρθένο πού δέχθηκε καὶ ἔκρυψε τὸν μακάριο Ἄθανάσιο.

Στὴν Ἀλεξανδρεία γνώρισα μία παρθένο, πού τὴ βρῆκα σὲ ἡλικία περίπου ἑβδομήντα χρόνων. Ὅλοι οἱ κληρικοὶ βεβαίωναν γι' αὐτὴν, ὅτι ὄντας νέα, σὲ ἡλικία περίπου εἴκοσι ἐτῶν, ἦταν πάρα πολὺ ὡραία, πού ἐξαιτίας τῆς ὁμορφιάς της ἀπέφευγε τὶς συναναστροφές καὶ μὲ ἐνάρετους, γιὰ νὰ μὴ δημιουργήσῃ ὑποψίες πρὸς κατηγορία. Ὅταν λοιπὸν στὰ χρόνια τοῦ Κωνσταντίνου οἱ Ἀρειανοὶ σκευωροῦσαν μὲ τὸν πραιπόσιτο (ἀρχιεπισκοπὸν) Εὐσέβιο ἐναντίον τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου, ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, κατηγορώντας τὸν μὲ τελείως ἀνήθικους τρόπους καὶ συκοφαντώντας τὸν, τότε, θέλοντας ὁ μακάριος νὰ ἀποφύγῃ νὰ κριθεῖ ἀπὸ τὸ διεφθαρμένον δικαστήριον, δὲν ἐμπιστεύθηκε κανέναν, οὔτε συγγενή, οὔτε φίλον, οὔτε κληρικό, οὔτε κανέναν ἄλλον ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἀλλὰ μόλις μπῆκαν αἰφνιδιαστικὰ στὸ ἐπισκοπεῖο οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ ἐπάρχου ζητώντας νὰ τὸν συλλάβουν, παίρνοντας τὸ σιχάριον καὶ τὸ μανδύα του, μέσα στὴ νύχτα κατέφυγε σ' αὐτὴ τὴν

την κατέφυγε τὴν παρθένον. Ἡ δὲ ξενισθεῖσα ἐπὶ τῷ πράγματι διεπτοήθη. Λέγει οὖν αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος, ὅτι:

Ἐπειδὴ ζητοῦμαι παρὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀθέμιτα συκοφαντούμενος παρ' αὐτῶν, ἵνα μὴ οὖν καγὼ ἄλογον ἀπενέγκωμαι δόξαν καὶ εἰς ἁμαρτίαν ἐμβάλω τοὺς τιμωρήσασθαί με βουλομένους, τούτου χάριν ἐνεθυμήθην φυγεῖν. Απεκάλυψεν οὖν μοι ὁ Θεὸς ταύτη τῇ νυκτί, ὅτι Παρ' οὐδενὶ ἐτέρῳ δύνασαι σωθῆναι, εἰ μὴ παρ' ἐκείνη.

Ἀπὸ πολλῆς οὖν χαρᾶς ἐκείνη ῥίψασα πάντα λογισμὸν, ὅλη γεγένηται τοῦ Κυρίου, καὶ προθύμως κατέκριψε τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον ἐπὶ ἔτη ἕξ, μέχρι τῆς ζωῆς Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως αὐτῆ καὶ περινίπτουσα τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ τὰ περιτώματα διακονοῦσα, καὶ τὰς ἄλλας αὐτῷ χρείας πάσας οἰκονομοῦσα, καὶ διβλία κιχρωμένη καὶ παρέχουσα αὐτῷ, καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων ὅλης Ἀλεξανδρείας ἔγνω ποῦ διάγει ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ ἐπίσκοπος. Ὡς οὖν ἠγγέλθη ὁ θάνατος Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως καὶ ἦλθεν αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοάς, σεμνῶς καὶ κοσμίως ἐνδυσάμενος, πάλιν ἐν τῇ νυκτί ἠύρέθη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν πάντες ἐξέστησαν ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντα τοῦτον ἀπειληφότες, ἅμα καὶ ἐγκαλοῦντες οἱ φίλοι τὴν ἀνεύρετον τούτου κατάδυσιν τῇ ἐκείνων ἀγνοίᾳ. Ἀπελογεῖτο οὖν ὁ μακάριος τοῖς γνησίοις αὐτοῦ φίλοις καὶ συνήθεσιν, ὅτι:

Τούτου χάριν πρὸς ὑμᾶς οὐ κατέφυγον, ἵνα εὖορκον ὑμῖν ὑπάρχη, ἄλλως δὲ καὶ διὰ τὴν ἔρευναν. Κατέφυγον δὲ πρὸς ἐκείνην, πρὸς ἣν ὑποψίαν οὐδεὶς ἐδύνατο ἔχειν, ὡς πρὸς ὠραίαν καὶ νεωτέραν· δύο μνηστευσάμενος τὰ καλά, καὶ τὴν σωτηρίαν ἐκείνης, ὠφέλησα γὰρ αὐτήν, καὶ τὴν ἐμὴν δόξαν καὶ ἀσφάλειαν.

ρλζ'. Περὶ Ἀματαλίδος.

Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἀντινόου μοναστήριά ἐστι γυναικῶν δώδεκα κατορθουσῶν πολιτείαν ἀρίστην, ἐν ἧ συντετύχηκα τῇ

παρθένο, ἣ ὅποια ἀπόρησε μὲ τὸ γεγονός αὐτὸ καὶ ταράχθηκε ὑπερβολικά. Τῆς εἶπε τότε ὁ ἐπίσκοπος:

Ἐπειδὴ μὲ ἀναζητοῦν οἱ Ἀρειανοί, συκοφαντώντας με μὲ τελείως ἀνήθικο τρόπο, γιὰ νὰ μὴν ἀποκτήσω κακὴ φήμη καὶ γίνω αἰτία νὰ ἁμαρτήσουν αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ μὲ τιμωρήσουν, γι' αὐτὸ τὸ λόγο θεώρησα καλὸ νὰ φύγω. Ὁ Θεὸς λοιπὸν μοῦ ἀποκάλυψε τὴ νύχτα αὐτὴ καὶ μοῦ εἶπε:

Πουθενά ἄλλοῦ δὲν μπορεῖς νὰ σωθεῖς, παρὰ μόνον σὲ ἐκείνη.

Ἀπὸ τὴν πολλὴ λοιπὸν χαρὰ τῆς ἐκείνη πέταξε ἔξω κάθε λογισμὸ, παραδόθηκε ὀλόκληρη στὸν Κύριο καὶ πρόθυμα ἔκρυψε τὸν ἅγιον ἐπίσκοπο γιὰ ἕξη χρόνια, μέχρι ποὺ πέθανε ὁ βασιλιάς Κωνστάντιος. Αὐτὴ τοῦ ἔπλενε τὰ πόδια, τὸν διακονοῦσε στὶς σωματικὲς φυσικὲς ἀνάγκες, τοῦ ἐξοικονομοῦσε ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, τοῦ ἀγόραζε καὶ τοῦ ἔφερε βιβλία, καὶ κανέναν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅλης τῆς Ἀλεξάνδρειας δὲν γνώριζε ποῦ ζεῖ ὁ μακάριος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος. Μόλις λοιπὸν ἔγινε γνωστὸς ὁ θάνατος τοῦ βασιλιᾶ Κωνσταντίνου καὶ ἔφθασε στὰ αὐτιά τοῦ Ἀθανασίου, ἀφοῦ ντύθηκε σεμνά καὶ κόσμια, βρέθηκε πάλι τὴ νύχτα στὴν ἐκκλησία. Μόλις τὸν εἶδαν ἀπόρησαν ὅλοι, γιὰτὶ ἦταν σὰν νὰ τὸν ἀποκτοῦσαν πάλι ζωντανὸ ἀπὸ νεκρῶ· ταυτόχρονα οἱ φίλοι τοῦ τὸν κατηγοροῦσαν ποὺ ἔξαφανίσθηκε χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν. Ἀπολογοῦνταν λοιπὸν ὁ μακάριος στοὺς γνήσιους φίλους καὶ πιστοὺς γνωστούς του:

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν ἦρθα σὲ σᾶς, γιὰ νὰ μπορεῖτε νὰ ὀρκισθεῖτε ἄφοβα καὶ ἀληθινά, ἀλλὰ καὶ ἕξαιτίας τῆς ἐνδεχόμενης ἔρευνας. Πῆγα σὲ ἐκείνη, τὴν ὅποια κανέναν δὲν μποροῦσε νὰ ὑποπτευθεῖ, γιὰτὶ ἦταν νέα καὶ ὡραία, καὶ ἔτσι ἐπέτυχεν τὰ δύο αὐτὰ καλά· καὶ τὴ σωτηρία αὐτῆς, γιὰτὶ τὴν ὠφέλησα, καὶ τὴ δική μου τιμὴ καὶ ἀσφάλεια.

137.— Γιὰ τὴν Ἀματαλίδα.

Στὴν πόλη αὐτὴ τοῦ Ἀντινόου ὑπάρχουν δώδεκα μοναστήρια γυναικῶν, ποὺ ἀσκοῦνται στὰ κατορθώματα τῆς ἀριστεῆς μονα-

δούλη τοῦ Θεοῦ ὀνόματι Ἀματαλίδι, γραῖδι ὀγδοήκοντα ἔτη
 ἐχούση ἐν τῇ ἀσκήσει, ὡς καὶ αὐτὴ καὶ αἱ γειτνιώσαι αὐτῇ διη-
 γοῦντο, ἧ συνῶκουν ἐξήκοντα νεάνιδες παρθένοι τὸν τῆς ἀσκή-
 σεως καθαρῶς ἐξανύουσαι δρόμον τῇ ταύτης τῆς καλογήρου
 5 διδασκαλία, αἵτινες τοσοῦτον αὐτὴν ἠγάπων πᾶσαι, ὡς μηδὲ
 κλεῖδα ἐφεστᾶναι ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκείνῳ ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις,
 ἀλλὰ κρατεῖσθαι πάσας ὑπὸ τῆς ἀμέτρου ταύτης ἀγάπης καὶ
 τῆς ἐνθέου διδασκαλίας, εἰς ἀφθαρσίαν μετασηματιζόμεναι.
 Εἰς τοσοῦτον δὲ ἤλασεν ἀπαθείας ἡ γραῦς, ὡς εἰσελθόντι μοι
 10 καὶ καθεσθέντι, ἐλθοῦσα συγκαθεσθῆναί μοι, καὶ τὰς χεῖρας
 αὐτῆς ἐπιθεῖναι τοῖς ὤμοις μου, ὑπερβολῇ παρησίας τῆς εἰς
 Χριστόν.

ρλη'. Περί Ταῶρ παρθένου.

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ παρθένος μαθήτρια ταύτης, Ταῶρ
 15 ὀνόματι, ἔχουσα τριάκοντα ἔτη ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Ἰμάτιον
 καινὸν ἢ ὠμοφόριον ἢ ὑπόδημα οὐδέποτε λαβεῖν ἠθέλησεν,
 λέγουσα, ὅτι:

Οὐ χρεῖαν ἔχω, ἵνα μὴ καὶ προελθεῖν ἀναγκασθῶ.

Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πᾶσαι κατὰ Κυριακὴν προέρχονται ἐν τῇ
 20 ἐκκλησίᾳ χάριν τῆς κοινωνίας, ἐκείνη δὲ ῥακοδυτοῦσα ἀδιαλεί-
 πτως ἐν τῇ μονῇ ἐν τῷ ἔργῳ καθεζομένη. Οὕτω δὲ εὐφρευστάτην
 εἶχεν τὴν ὄψιν, ὡς ἐγγὺς γίνεσθαι καὶ τὸν πάνυ στερρόν ἀπατᾶ-
 σθαι τῷ ταύτης κάλλει, εἰ μὴ φρουρὸν εἶχεν ὑπερβάλλοντα τὴν
 σωφροσύνην, εἰς αἰδῶ καὶ φόβον ἄγουσα τῇ κοσμιότητι τοῦ
 25 ἠθους καὶ τὸν εἰς ἄγαν ἀκόλαστον ὀφθαλμόν.

ρλθ'. Περί παρθένου τινός, καὶ Κολλούθου.

Ἄλλη τις αὐτῇ ἀληθείᾳ παρθένος τῷ τῆς ἀσκήσεως ἔργῳ
 νηφόντως προσέχουσα, ἐμοὶ γειτνιώσα, ἧς τὴν ὄψιν μὲν οὐχ
 ἐώρακα. Προῆλθε γὰρ αὕτη, ὡς ἔλεγον οἱ εἰδότες, οὐδέποτε ἀφ'

σικῆς ζωῆς. Σ' αὐτὴν συνάντησα τὴ δούλη τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ ὄνομα Ἀματαλίδα, γριὰ, ἔχοντας ὀγδὼντα χρόνια στὴν ἀσκησι, ὅπως ἔλεγε καὶ αὐτὴ ἀλλὰ καὶ οἱ γειτόνισσές της, μὲ τὴν ὁποία ζοῦσαν ἐξήντα νεαρὲς παρθένας, βαδίζοντας μὲ καθαρότητα τὸ δρόμο τῆς ἀσκήσεως μὲ τὴν καθοδήγησι αὐτῆς τῆς καλογριᾶς. Ὅλες αὐτὲς τόσο πολὺ τὴν ἀγαποῦσαν, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει οὔτε κλειδαριὰ σὲ ἐκεῖνο τὸ μοναστήρι, ὅπως στὰ ἄλλα, ἀλλὰ νὰ συγκρατοῦνται ὅλες ἀπὸ τὴν ἀμετρη ἀγάπη αὐτῆς καὶ τὴ θεία διδασκαλία της, μεταμορφούμενες ἔτσι σὲ ἀφθαρσία. Ἡ γερόντισσα ἔφθασε σὲ τέτοιο βαθμὸ ἀπάθειας, ὥστε ὅταν μπῆκα καὶ κάθισα, ἦρθε καὶ κάθισε κοντὰ μου, ἀκουμπώντας τὰ χέρια της στοὺς ὤμους μου, ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς παρησιᾶς της πρὸς τὸν Χριστό.

138.— Γιὰ τὴν Ταῶρ τὴν παρθένο.

Στὸ μοναστήρι αὐτὸ ὑπῆρχε μία παρθένος μαθήτρια αὐτῆς μὲ τὸ ὄνομα Ταῶρ, ποὺ εἶχε τριάντα χρόνια στὸ μοναστήρι. Αὐτὴ ποτὲ δὲν θέλησε νὰ πάρει καινούριο ροῦχο ἢ ὠμοφόριο ἢ παπούτσια, λέγοντας:

Δὲν τὰ ἔχω ἀνάγκη, γιὰ νὰ μὴν ἀναγκασθῶ νὰ βγῶ ἔξω.

Γιατὶ ὅλες οἱ ἄλλες πηγαίνουν τὴν Κυριακὴ στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ κοινωνήσουν, ἐνῶ αὐτὴ, φορώντας κουρελιασμένα ροῦχα, μένει στὸ μοναστήρι ἐργαζόμενη ἀσταμάτητα. Καὶ ἦταν τόσο χαριτωμένο τὸ πρόσωπό της, ὥστε νὰ κινδυνεύει νὰ δελεασθεῖ ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της καὶ ὁ πιὸ στερεὸς στὴ φρόνησι, ἂν δὲν εἶχε αὐτὴ ἰσχυρὸ φρουρό της τὴ σωφροσύνη, ποὺ ὀδηγοῦσε στὴ ντροπὴ καὶ τὸ φόβο μὲ τὴν κοσμιότητα τοῦ ἡθους της καὶ τὸν πάρα πολὺ ἀκόλαστο ὀφθαλμό.

139.— Γιὰ κάποια παρθένα καὶ τὸν Κόλλουθο.

Ἐπῆρχε ἐπίσης καὶ μιὰ ἄλλη πραγματικὰ παρθένος, ποὺ ἦταν ἀφοσιωμένη μὲ ὅλη τὴν προσοχή της στὴν ἀσκησι, καὶ ἔμενε δίπλα μου, τὸ πρόσωπο τῆς ὁποίας δὲν τὸ εἶχα δεῖ. Ὅπως ἔλεγαν ἐ-

οὐ ἀπετάξατο, πληρώσασα ἑξήκοντα ἔτη ἐν τῇ ἀσκήσει μετὰ τῆς ἰδίας μητρός. Εἰς ὕστερον δὲ μελλούσης αὐτῆς μεταβαίνειν τὸν βίον πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἀκήρατον, παραστάς τῇ ἀνδρεία ὁ κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἅγιος μάρτυς Κόλλουθος, λέγει αὐτῇ:

5 Σήμερον μέλλεις ὀδεύειν πρὸς τὸν Δεσπότην σου καὶ ὄραν ἅπαντας τοὺς ἁγίους. Ἐλθοῦσα οὖν ἀρίστησον μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ.

Ἀναστάσα οὖν ὄρθρου ἢ μακαρία καὶ ἐνδυσαμένη καὶ λαβοῦσα ἄρτον καὶ ἐλαίας καὶ λεπτολάχανα ἐν τῇ ἑαυτῆς σπυρίδι, ἐξε-
10 θοῦσα ἀπῆλθεν εἰς τὸ μαρτύριον, ἢ τοσαῦτα ἔτη μὴ προελθοῦσα. Καὶ προσευξαμένη καὶ καθεσθεῖσα, καιρὸν ἐπιτήδειον πρὸς τὸ γεύσασθαι ἐπετήρει διὰ πάσης ἡμέρας. Παραγενομένης δὲ τῆς ἐνάτης καὶ τῆς τοῦ φαγεῖν ὥρας ἐνστάσης, μηδενὸς ἔνδον ὑπάρχοντος, τεθεικυῖα τὰ βρώματα, προσκαλεῖται τὸν μάρτυρα,
15 λέγουσα:

Εὐλόγησόν μου τὰ βρώματα, ἅγιε Κόλλουθε, καὶ συνοδευσάτωσάν μοι αἱ πρεσβεῖαί σου.

Καὶ καθεσθεῖσα ἔφαγεν. Καὶ πάλιν προσευξαμένη ἦλθε περὶ ἡλίου δυσμᾶς εἰς τὸν οἶκον καὶ δίδωσι τῇ ἑαυτῆς μητρὶ σύγ-
20 γραμμα Κλήμεντος τοῦ Στρωματέως εἰς τὸν προφήτην Ἀμῶς, καὶ λέγει αὐτῇ:

Δὸς τοῦτο τῷ ἐπισκόπῳ τῷ ἐξωρισμένῳ καὶ εἰπέ αὐτῷ·

Εὐξαι περὶ ἐμοῦ· ὀδεύω γὰρ πρὸς τὸν Κύριόν μου.

Καὶ ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ τῇ νυκτί, μὴ πυρέξασα, μὴ κεφαλαλή-
25 σασα, ἀλλ', ἑαυτὴν ἐνταφιάσασα, εἰς χειρας Θεοῦ τὸ πνεῦμα παρέθετο.

ρμ'. Περὶ τῆς ἀπατηθείσης παρθένου καὶ μεταγνούσης.

Ἀσκητρία τις παρθένος συνοικοῦσα ἄλλαις δυσὶ παρθένοις ἠσκήθη ἐπὶ ἔτη ἐννέα ἢ δέκα. Αὕτη δελεασθεῖσα παρὰ ψάλτου
30 τινός, τούτῳ συνεφθάρη, καὶ λαβοῦσα κατὰ γαστρος ἔτεκεν. Εἰς ἄκρον δὲ μῖσος ἐλθοῦσα τοῦ ταύτην ἀπατήσαντος, κατενύγη

κεῖνοι πού τή γνώριζαν, ποτέ αὐτή δέν βγήκε ἔξω ἀπό τότε πού ἀπαρνήθηκε τόν κόσμο, συμπληρώνοντας ἐξήντα χρόνια στήν ἄσκησι μὲ τή μητέρα της. Ἀργότερα, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ μεταβεῖ στήν αἰώνια ζωή, παρουσιάσθηκε στή γενναία ὁ ἅγιος τῆς περιοχῆς ἐκείνης Κόλλουθος καὶ τῆς εἶπε:

Σήμερα πρόκειται νὰ πᾶς στὸν Δεσπότη σου καὶ νὰ δεῖς ὄλους τοὺς ἁγίους. Ἔλα λοιπὸν καὶ φάγε μαζί μας στὸ μοναστήρι.

Ἀφοῦ λοιπὸν σηκώθηκε ἡ μακάρια πολὺ πρῶι καὶ ντύθηκε, παίρνοντας ψωμί, ἐλιές καὶ λεπτολάχανα στὸ καλάθι της, βγήκε καὶ πῆγε στὸ μαρτύριο, αὐτὴ πού εἶχε τόσα χρόνια νὰ βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ἀφοῦ προσευχήθηκε, κάθησε καὶ ὅλη τὴν ἡμέρα ζητοῦσε κατάλληλο καιρὸ γιὰ νὰ φάγει. Ἐπειδὴ ὅμως πέρασε ἡ ἐνάτη ὥρα καὶ ἔφθασε ἡ ὥρα νὰ φάει, χωρὶς νὰ εἶναι κανένας μέσα, τοποθέτησε τὶς τροφές καὶ προσκάλεσε τὸν μάρτυρα, λέγοντας:

Ἄγιε Κόλλουθε, εὐλόγησε τὴν τροφή αὐτὴ καὶ ἄς μὲ συνοδεύουν οἱ πρεσβεῖες σου.

Κάθισε μετὰ καὶ ἔφαγε. Προσευχήθηκε πάλι καὶ κατὰ τὴ δύση ἐπέστρεψε στὸ κελλί της. Ἔδωσε τότε στή μητέρα της ἓνα σύγγραμμα τοῦ Κλήμεντα τοῦ Στρωματέα στὸν προφήτη Ἀμῶς καὶ τῆς λέγει:

Νὰ τὸ δώσεις αὐτὸ στὸ ἐξωρισμένο ἐπίσκοπο καὶ πὲς του:

Προσευχῆσου γιὰ μένα· γιατί πηγαίνω στὸν Κύριό μου.

Κοιμήθηκε τὴν ἴδια νύχτα χωρὶς πυρετό, χωρὶς πονοκέφαλο, καὶ ἀφοῦ ἐτοίμασε τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ της, παρέδωσε τὸ πνεῦμα της στὸν Θεό.

140.— Γιὰ τὴν παρθένο πού ἐξαπατήθηκε καὶ μετανόησε.

Κάποια ἀσκήτρια παρθένος ἀσκήθηκε γιὰ ἐννιά ἢ δέκα χρόνια συγκατοικώντας μαζί μὲ δύο ἄλλες παρθένας. Αὐτὴ παρασύρθηκε ἀπὸ κάποιον ψάλτη, ἦρθε σὲ ἐπαφή μαζί του, συνέλαβε καὶ γέννησε. Ὅμως μίσησε μὲ ὑπερβολικὸ μίσος ἐκεῖνον πού τὴν

τὴν ψυχὴν εἰς βάθος, καὶ εἰς τοσοῦτον ἔφθασεν μέτρον μετανοίας, ὡς ἂν ἀποκαρτερήσασαν ταύτην τῇ ἐγκρατεῖα, καὶ λιμῶ θέλειν ἑαυτὴν ἀποκτεῖναι· τοῦτο προσευχομένη μετὰ δακρῶν καὶ τοῦ Θεοῦ δεομένη καὶ λέγουσα, ὅτι:

5 Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ βασιτάζων πάντων ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα, καὶ παντὸς τοῦ κόσμου τὴν ἄμετρον κακίαν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν πεσόντων, ἀλλ' ἐλαιοῶν πᾶσαν τὴν κτίσιν· σὸν γάρ ἐστι θέλημα τὸ σῶζεσθαι πάντας. Εἰ οὖν καὶ ἐμὲ τὴν
10 ἀπολομένην σωθῆναι θέλεις, ἐν τούτῳ μοι δεῖξον τὴν σὴν ἀγαθωσύνην, καὶ νῦν δὸς φθᾶσαι ἐπ' ἐμοὶ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ κέλευσον συναχθῆναι τὸν καρπὸν τῆς ἐμῆς ἀνομίας, τὸ συλληφθῆν ἐν ἀσελγείᾳ καὶ γεννηθῆν ἐν ἁμαρτίᾳ τῆς ἐμῆς ἀπωλείας· Ἐὰν γὰρ τοῦτο μὴ γένηται, ἢ ἀγχόνη
15 ἔχω χρήσασθαι, ἢ ἑαυτὴν δισκεῦσαι.

Ἐνεκεν τούτου δεομένη εἰσηκούσθη. Τὸ γὰρ τεχθὲν οὐ μετὰ πολὺ ἐτελεύτησεν. Ἀπὸ οὖν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῶ μὲν ταύτην αἰχμαλωτίσαντι οὐκέτι συνέτυχεν, ἔκδοτον δὲ ἑαυτὴν εἰς ἄκραν ἐγκράτειαν δέδωκεν, νοσοῦσαις καὶ λελωθημέναις ἐξυπηρετή-
20 σατο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Οὕτω τὸν Θεὸν δυσωπήσασα καὶ ἴλεων ἑαυτῇ καταστήσασα, ὡς ἀποκαλυφθῆναί τινι τῶν ἁγίων πρεσβυτέρων, ὅτι:

Ἡ δεῖνά μοι μᾶλλον εὐηρέστησεν ἐν τῇ μετανοίᾳ, ἢ ἐν τῇ παρθενίᾳ.

25 Ταῦτα δὲ γράφω, ἵνα μὴ καταφρονῶμεν τῶν πολλὰ ἁμαρτανόντων καὶ ἐκ καρδίας μετανοούντων· καθὼς καὶ ἡ μακαρία αὕτη τὴν ἑαυτῆς καρδίαν συντρίψασα καὶ ἐν ταπεινοφροσύνῃ τὴν ἑαυτῆς ζωὴν καθυποτάξασα, οὐκ ἐξουδενώθη παρὰ τοῦ Δεσπότης τῶν μετανοούντων.

30 ρμα'. Περὶ τῆς συκοφαντησάσης ἀναγνώστην τινά.

Πρεσβυτέρου τινὸς θυγάτηρ παρθένος ἐν Καισαρείᾳ τῆς

ἀπάτησε, συντρίφθηκε ἡ ψυχὴ τῆς ἀπὸ τὴν ταπείνωση, καὶ σὲ τέτοιο μέτρο μετάνοιας ἔφθασε, ὥστε παραδόθηκε τελείως στὴν ἐγκράτεια, καὶ ἤθελε νὰ πεθάνει ἀπὸ πείνα. Αὐτὸ προσευχόταν μὲ δάκρυα νὰ τῆς συμβεῖ καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ καὶ ἔλεγε:

Θεέ μου, πού εἶσαι μεγάλος καὶ βαστάζεις ὅλες τὶς ἁμαρτίες μας καὶ τὴν ἀμέτρητη κακία ὅλου τοῦ κόσμου, πού δὲν θέλεις τὸ θάνατο τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τὴν ἀπώλεια ἐκείνων πού ἔπεσαν ἀπὸ τὴ χάρη σου, ἀλλὰ δείχνεις τὴν εὐσπλαχνία σου πρὸς ὅλη τὴν κτίση, γιατί τὸ δικό σου θέλημα εἶναι νὰ σωθοῦν ὅλοι. " Ἄν λοιπὸν θέλεις νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ ἡ ἁμαρτωλή, δεῖξε μου τὴν ἀγαθότητά σου μὲ αὐτό, ἐπέτρεψε τώρα νὰ φθάσουν σέ μένα τὰ θαυμάσιά σου, προστάζοντας νὰ ἔρθει κοντά σου ὁ καρπὸς τῆς ἀνομίας μου, αὐτὸ πού συλλήφθηκε μὲ ἀσέλγεια καὶ γεννήθηκε μὲ τὴν ἁμαρτία τῆς δικῆς μου ἀπώλειας. " Ἄν δὲν γίνει αὐτό, τότε ἢ θὰ χρησιμοποιήσω τὴν ἀγχόνη, ἢ θὰ πέσω στὸν γκρεμό.

Ἐξαιτίας αὐτοῦ εἰσακουσθηκε ἀπὸ τὸν Θεό. Γιατί μετὰ ἀπὸ λίγο πέθανε τὸ παιδί τῆς. Ἀπὸ ἐκείνη λοιπὸν τὴ ἡμέρα δὲν συνάντησε πιά ἐκεῖνον πού τὴν αἰχμαλώτισε, ἀλλὰ παρέδωσε τὸν ἑαυτό τῆς σὲ ἄκρα ἐγκράτεια, ἐξυπηρετώντας ἄρρωστες καὶ ἀνάπηρες γιὰ τριάντα χρόνια. " Ἐτσι ἐξιλεύσε τὸν Θεὸ καὶ κατέστησε τὸν ἑαυτό τῆς ἄξιο τῆς εὐσπλαχνίας του, ὥστε νὰ ἀποκαλυφθεῖ σὲ κάποιον ἅγιο πρεσβύτερο:

Ἡ τάδε περισσότερο μὲ εὐαρέστησε μὲ τὴν μετάνοιά τῆς, παρὰ μὲ τὴν παρθενία τῆς.

Αὐτὰ τὰ γράφω γιὰ νὰ μὴ περιφρονοῦμε ἐκείνους πού διαπράττουν πολλὰ ἁμαρτήματα καὶ μετανοοῦν μὲ τὴν καρδιά τους, ὅπως αὐτὴ ἡ μακάρια, πού συνέτριψε τὴν καρδιά τῆς καὶ ὑπέταξε τὴ ζωὴ τῆς στὴν ταπείνωση, καὶ δὲν ἀγνοήθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο ἐκείνων πού μετανοοῦν.

141.— Γιὰ ἐκείνη πού συκοφάντησε κάποιον ἀναγνώστη.

Κάποια παρθένος, κόρη πρεσβυτέρου τῆς Καισάρειας τῆς

Παλαιστίνης, ἐκπεσοῦσα παρὰ τοῦ ταύτην φθείραντος, ἐδιδάχθη ἀναγνώστην τινὰ τῆς πόλεως συκοφαντῆσαι, καὶ κείνῳ περιθεῖναι τὴν διεφθαρμένην αἰτίαν. Καὶ γενομένη πρὸς γαστρος, ἑταξομένη παρὰ τοῦ ἰδίου πατρός, κατεῖπε τοῦ ἀναγνώστου.
 5 Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος καὶ ταραχθεὶς, ἀνήνεγκε τῷ ἐπισκόπῳ. Μαθὼν τοῦτο ὁ ἐπίσκοπος, συνεκρότησε τὸ ἱερατεῖον, καὶ ποιήσαντες κληθῆναι τὸν ἀναγνώστην, ἐβασάνιζον τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πράγματος. Ἐρωτώμενος τοίνυν ὁ ἀναγνώστης παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, οὐχ ὠμολόγει· τὸ γὰρ μὴ πραχθὲν παρ' αὐ-
 10 τοῦ πῶς ἔνι καὶ ῥηθῆναι; Ἀγανακτῶν οὖν ὁ ἐπίσκοπος, μετὰ ἐμβριθεστάτης φωνῆς ἔλεγε τούτῳ:

Οὐχ ὁμολογεῖς σου τὸ παιῖσμα καὶ μετανοεῖς, ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε καὶ ἀκαθαρσίας μεμεστωμένε;

Ἀπεκρίνατο ὁ ἀναγνώστης:

15 Ἐγὼ δέομαί σου, τὸ ὃν εἶπον, ὅτι ἐν τούτῳ πράγμα οὐκ ἔχω· ἀναίτιος γάρ εἰμι καὶ τῆς ἐννοίας τῆς πρὸς ἐκείνην. Εἰ δὲ θέλετε ἀκοῦσαι τὸ μὴ ὃν καὶ εἶπω, πέπραχα

Τοῦτο αὐτοῦ εἰρηκότος, καθεῖλε τοῦτον τοῦ ἀναγνώστου. Μετὰ τοῦτο προσπεσὼν παρεκάλει τὸν ἐπίσκοπον, λέγων:

20 Εἰ τοῦτό σοι ἔδοξεν, κύριε ἐπίσκοπε, ἐπειδὴ εἶπον, Ναί, ἔπταισα, εἶναί με χωρὶς τοῦ τιμίου θήματος, καὶ μὴ εἶναί με ἄξιον τοῦ εἶναι κληρικὸν τῆς σῆς ἀγιωσύνης, κέλευσόν μοι αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν δοθῆναι εἰς γυναῖκα. Οὔτε γὰρ λοιπὸν ἐγὼ κληρικός, οὔτε δὲ ἐκείνη παρθένος.

25 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ πρεσβύτερος ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἔκδοτον αὐτῇ δεδώκασιν τῷ ἀναγνώστῃ, προσδοκήσαντες διακεῖσθαι τὸν νεώτερον περὶ αὐτήν, καὶ ἄλλως μὴ δύνασθαι ἀποκοπῆναι τῆς συνηθείας. Λαθὼν δὲ αὐτήν ὁ νεώτερος εἰς τὰς χεῖρας, καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ παρὰ τοῦ πατρός αὐτῆς,
 30 παρακαλέσας δὲ αὐτήν, ἀπαγαγὼν ταύτην παρέθετο μοναστηρίῳ γυναικῶν, παρακαλέσας τὴν αὐτόθι διάκονον τῆς ἀδελφότητος μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς ἀνασχέσθαι ταύτης. Καὶ καταλιπὼν αὐτήν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὁ ἀναγνώστης, ἀπελθὼν ἑαυτὸν ἐγκαθειῶρξεν εἰς κελλίον ἀύχμηρόν, ἀναλαβὼν πολι-

Παλαιστίνης, πού ἁμάρτησε ἐρχόμενη σὲ συνουσία μὲ κάποιον, συμβουλευθήκε ἀπὸ ἐκεῖνον πού τὴ διέφθειρε νὰ συκοφαντήσῃ κάποιον ἀναγνώστη τῆς πόλεως καὶ ν' ἀποδώσῃ σὲ ἐκεῖνον τὴν αἰτία τῆς διαφθορᾶς της. "Ὅταν αὐτὸ ἔγινε ἀντιληπτὸ ἀπὸ τὴν κοιλιὰ της καὶ ἐρωτήθηκε ἀπὸ τὸν πατέρα της, κατηγόρησε τὸν ἀναγνώστη. Ἐκούγοντάς το αὐτὸ ὁ πρεσβύτερος ταράχθηκε καὶ τὸ ἀνέφερε στὸν ἐπίσκοπο. "Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ ἐπίσκοπος συγκρότησε δικαστήριον, καὶ ἄφου κάλεσαν τὸν ἀναγνώστη, τὸν ἐξέταζαν σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση. Ἐρωτώμενος λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο, δὲν ὁμολόγησε· γιατί πῶς μπορούσε νὰ ὁμολογήσῃ κάτι πού δὲν τὸ ἔκανε αὐτός; Ἐγανακτώντας τότε ὁ ἐπίσκοπος, τοῦ εἶπε μὲ αὐστηρὴ φωνή:

Δὲν ἀναγνωρίζεις τὸ σφάλμα σου καὶ δὲν μετανοεῖς, ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε καὶ γεμάτε ἀπὸ ἀκαθαρσία;

Ἀποκρίθηκε ὁ ἀναγνώστης:

Σὲ παρακαλῶ νὰ πιστέψῃς αὐτὸ πού εἶπα· ὅτι δὲν ἔχω σχέση μὲ αὐτὸ τὸ πράγμα· γιατί εἶμαι ἀθῶος καὶ ὡς πρὸς τὸ νὰ σκεφθῶ κάτι τέτοιο γι' αὐτήν. "Ἄν ὅμως θέλετε ν' ἀκούσετε αὐτὸ πού δὲν ἔκανα, σᾶς λέγω ὅτι τὸ ἔκανα.

Μόλις τὸ εἶπε τὸν καθαίρεσε ἀπὸ ἀναγνώστη. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἔπεσε στὰ γόνατα καὶ παρακαλοῦσε τὸν ἐπίσκοπο λέγοντας:

"Ἄν, ἅγιε ἐπίσκοπε, ἐπειδὴ εἶπα ὅτι τὸ ἔκανα, ἀποφάσισες νὰ μὴν μπαίνω στὸ ἅγιο βῆμα καὶ ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ εἶμαι κληρικὸς τῆς ἁγιωσύνης σου, πρόσταξε νὰ μοῦ δοθεῖ ὡς γυναίκα μου. Γιατί οὔτε ἐγὼ εἶμαι πιά κληρικὸς, οὔτε ἐκείνη παρθένος.

"Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ ἐπίσκοπος καὶ ὁ πρεσβύτερος ὁ πατέρας της, τὴν ἔδωσαν στὸν ἀναγνώστη, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τὴν συνηθίσει ὁ νέος σιγὰ-σιγὰ καὶ δὲν θὰ μπορεῖ ν' ἀποκοπεῖ στὸ ἐξῆς ἀπὸ τὴ συνήθεια. Ἐφοῦ τὴν πῆρε ὁ νέος ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τὸν πατέρα της, τὴν παρακάλεσε νὰ δεχθεῖ, καὶ παίρνοντάς τιν, τὴν πῆγε σὲ γυναικεῖο μοναστήριον, παρακαλώντας ἐκείνη πού διακονοῦσε τὴν ἀδελφότητα νὰ τὴ φροντίζει μέχρι νὰ γεννήσῃ. Ἐφοῦ τὴν ἄφησε ὁ ἀναγνώστης στὸ μοναστήριον, ἔφυγε καὶ κλείσθηκε σὲ ἄνυ-

τείαν σκληραγωγίας ἀκροτάτην, προσελθὼν τῷ Χριστῷ ἐν καρδία συντετριμμένη, μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ στεναγμῶν, λέγων:

5 Σὺ οἶδας, Κύριε, τὰς ἐμὰς πράξεις, ὁ ἐπιστάμενος πάντα, ὃν οὐδὲν λέληθεν. Οὐδὲ ἔστι τις τόπος ἀπόκρυφος ἐν ᾧ τις ἀποκρυθήσεται τῆς σῆς παντεφόρου δυνάμεως Ὅ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσθαι, σὺ μόνος βλέπεις βάθη λογισμῶν, καὶ πᾶσα ἔννοια παρὰ σοῦ ὁράται ὀφθαλμοφανῶς· σὺ, ὢν ἑταστής ἐνθυμήσεως ὀξύς, δικάζεις ἀκριβῶς σὺ ἀδικουμένων βοηθός· αὐτὸς εἶ συκοφαντουμένων ἔκδικος ἀπαραλόγιστος, ᾧ οὐδὲν ἀρέσκει τῶν ἀδικων. Πᾶσα δὲ ῥοπή ζυγοῦ δικαιοσύνης παρὰ σοί. Πάρεστι γὰρ πάντοτέ σοι φῶς ἀπρόσιτον, καὶ πᾶν ἔργον ἀνθρώπων ἐνώπιόν σου ἔστιν. Τῆς οὖν σῆς ἔστι δικαίας
15 καὶ ἀπαραλλάκτου κρίσεως ἀποφῆναι καὶ τὴν δίκην τὴν ἐμήν.

Προσευχομένου τοῦ νεανίσκου ἐκτενῶς, καὶ τῇ νηστεία προσκαρτεροῦντος ἐμμελῶς, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου παρεγένοντο αἱ ἡμέραι τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς. Καὶ ἐνστάσης τῆς ὥρας, παρεγένετο
20 καὶ ἡ δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ φέρουσα ἀπότομον ὀδύνην καὶ ἀφόρητον τῇ συκοφαντησάσῃ· καὶ στεναγμῶν πλήθος ἀμέτρητον, ὠδῖνες πόνων ἀνεκδιήγητοι, καταχθονίων κολαστηρίων ὁράσεις φοβεραί, ταύτην τὴν ἀθλίαν πολιορκοῦσαι ἰσχυρῶς, καὶ τὸ θρέφος τῆς γαστρὸς τῷ ὄγκῳ οὐ προέκυπτεν. Παρῆλθεν ἡ
25 μέρα πρώτη καὶ δευτέρα, καὶ ὠδῖνες ἀφορητότεραι· ἐπέστη τρίτη καὶ τετάρτη, καὶ τὸ ἄλγος πολλαπλασίως χαλεπώτερον· διεδέξατο πέμπτη καὶ ἕκτη σὺν ἑβδόμῃ σκοτεινῇ, καὶ ἡ ταλαίπωρος γυνὴ ἀπὸ πολλῆς ἀνίας τῷ ἄδῃ προσωμίλει· ἐν ταύταις ὄλαις ταῖς ἡμέραις μηδ' ὄλως τροφῆς προσλαβομένη, μηδὲ τὸ τυχόν
30 ὕπνου μετασχοῦσα, ἀλλ' οἰμωγαῖς βασάνων πόνους ἀνηκέστους διαδεχομένων, μετὰ ταῦτα πάντα ταῖς προσευχαῖς τοῦ νεανίσκου, ἡ τῆς διεφθαρμένης καὶ ψευδηγόρου ἀμείλικτος καρδιά τοῖς ἀνυποίστοις πόνοις, καὶ ἡ ἐξομολόγησις συνεξῆλθεν γοε-

δρο κελλι καὶ ἐπιδόθηκε σὲ ζωὴ ὑπερβολικῆς σκληραγωγίας, καὶ προσφεύγοντας στὸν Χριστὸ μὲ καρδιά συντριμμένη καὶ πολλὰ δάκρυα καὶ στεναγμούς, παρακαλοῦσε καὶ ἔλεγε:

Σὺ, Κύριε, γνωρίζεις τὶς πράξεις μου, σὺ ποὺ γνωρίζεις τὰ πάντα καὶ ποὺ δὲν σοῦ ξεφεύγει τίποτε. Καὶ δὲν ὑπάρχει κάποιος τόπος ἀπόκρυφος, στὸν ὁποῖο νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ κρυφθεῖ ἀπὸ τὴ δύναμή σου ποὺ ἐπιβλέπει τὰ πάντα. Σὺ γνωρίζεις τὰ πάντα προτοῦ γίνουν, σὺ μόνος βλέπεις τὰ βάθη τῶν σκέψεων καὶ κάθε σκέψη βλέπεται ἀπὸ σένα ὀλοκᾶθαρα σὰν μὲ τὰ μάτια, Σὺ εἶσαι βαθύτατος ἔξεταστής τῆς σκέψεως καὶ δικάζεις δίκαια, Σὺ εἶσαι βοηθὸς ἐκείνων ποὺ ἀδικοῦνται. Ἐσὺ δικαιώνεις χωρὶς νὰ σφάλεις ἐκείνους ποὺ συκοφαντοῦνται, γιατί δὲν σοῦ ἀρέσει τίποτε τὸ ἀδικο. Ὅλη ἡ δικαιοσύνη τῆς κλίσεως τοῦ δίκαιου ζυγοῦ ὑπάρχει σὲ σένα. Γιατὶ ὑπάρχει πάντοτε σὲ σένα τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτο, καὶ κάθε ἔργο τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει μπροστὰ σου. Στὴ δική σου λοιπὸν δίκαιη καὶ ἀμετάβλητη κρίση ἀφήνεται νὰ ἀποφασίσει καὶ γιὰ τὴ δική μου δίκη.

Ἐνῶ προσευχόταν διαρκῶς ὁ νεαρὸς καὶ τηροῦσε μὲ ἐπιμέλεια καὶ ὑπομονὴ τὴ νηστεία, ἔφτασαν σὲ λίγο χρόνον καὶ οἱ μέρες τοῦ τοκετοῦ. Φθάνοντας ὁμως ἡ ὥρα ἦρθε καὶ ἡ δίκαιη κρίση τοῦ Θεοῦ, φέροντας ἀπότομον καὶ ὑπερβολικὸ πόνον στὴ συκοφάντρια ἀμέτρητο πλῆθος στεναγμῶν, πόνοι ἀπερίγραπτοι, καὶ φοβερὰ ὄραματα καταχθόνιων βασανιστηρίων πολιορκοῦσαν τὴν ἀθλια αὐτὴ, ἀλλὰ τὸ βρέφος δὲν ἔβγαινε ἀπὸ τὴν κοιλία ἕξαιτίας τοῦ ὄγκου του. Πέρασε ἡ πρώτη μέρα καὶ ἡ δευτέρα καὶ οἱ πόνοι γίνονταν περισσότερο ἀνυπόφοροι. Ἦρθε ἡ τρίτη, ἡ τέταρτη καὶ ὁ πόνος γινόταν πολλαπλάσια φοβερότερος· διαδέχθηκε αὐτὲς ἡ πέμπτη, ἡ ἕκτη μὲ τὴν σκοτεινὴ ἐβδόμη, καὶ ἡ ταλαίπωρη γυναίκα ἕξαιτίας τῆς μεγάλης ἀνησυχίας καὶ τοῦ πόνου συνομλοῦσε μὲ τὸν ἄδην. Ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες δὲν ἔτρωγε τίποτε, οὔτε κοιμήθηκε καθόλου, ἀλλὰ μόνον θρῆνοι διαδέχονταν τοὺς ἀβάσταχτους πόνους, καὶ μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ μὲ τὶς προσευχὰς τοῦ νεαροῦ ἡ σκληρὴ καρδιά τῆς διεφθαρμένης καὶ ψεύτρας ἕξαιτίας τῶν ἀνυπόφορων

ραῖς φωναῖς βοῶσα·

Οἷμοι τῇ ἀθλία, κινδυνεύω ἀπολέσθαι δυσὶ κακοῖς περιπεσοῦσα, συκοφαντία καὶ πορνεία· ἀπώλεσά μου τὴν παρθενίαν, διχοστασία παρεδόθην· ὑπὸ ἑτέρου καταφθαρεῖσα, τοῦ ἀναγνώστου κατηγόρησα.

Ἀκούσασαι δὲ ταῦτα αἱ παρθένοι τοῦ μοναστηρίου τῷ πατρὶ αὐτῆς ἀπήγγειλαν τὰ πάντα. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς αἰδούμενος τοὺς πάντας ὡς μὴ καταγνωσθῆναι ἐπὶ τῇ συκοφαντίᾳ, τοῖς εἰρημένοις οὐ πιστεύσας, ἡσύχασε τὰ ὅλα. Ὡς δὲ ἡ δικαία κρίσις ἐφεστῶσα ἢ δικάζουσα τὰ πάντα, πάλιν ἐπαλλήλους τῇ ἀθλία ταύτῃ ἔτικτεν ὠδῖνας, λοιπὸν μὴ δυναμένης ἢ ζῆσαι ἢ ἀποθανεῖν, καὶ τοῦ τοκετοῦ μὴ ἐκφυγούσης, ἐπιφαίνει ἢ ἡμέρα ἢ ὀγδόη, καὶ πάλιν ἢ ἐνάτη, βαθυτάτῳ σκότῳ τῶν ἀλήκτων στρόφων ταύτην ἀμαυρῶσαι. Ὡς οὖν οὐκ ἔφερεν ἡ συνοδία τὰς με-

15 γάλας ταύτης οἰμαγᾶς, δρομαῖαι ἀπελθοῦσαι ἀναγγέλλουσι τῷ ἐπισκόπῳ, ὅτι·

Ἔστιν ἐνάτη σήμερον ἡμέρα, ὅτι ἡ δεῖνα ἐξομολογεῖται ὅτι,

20 Τοῦδε τοῦ ἀναγνώστου κατεστάθην, καὶ ἀποκυῆσαι οὐκ ἰσχύω· ἐσυκοφάντησα γὰρ τοῦτον.

Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἀκούσας παρὰ τῶν παρθένων πάντα τὰ ῥηθέντα, πέμπει πρὸς τὸν ἀναγνώστην δύο διακόνους, δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ἵνα εὐξῆται ἐκεῖνος ῥυσοθῆναι τῆς ἀνάγκης τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα. Ὁ δὲ γενναῖος οὗτος νεανίσκος οὐδὲ ἀπό-
25 κρίσιν αὐτοῖς δέδωκε, μηδὲ τὴν θύραν ἀνοίξας, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰς τὴν κέλλαν εἰσῆλθε, τὸν συνήθη κανόνα τῆς νηστείας ἐκπληρῶν καὶ ταῖς δεήσεσιν ἱκετεῦων τὸν Θεόν. Κατακαμφθεὶς δὲ ὁ πατὴρ πρὸς οἶκτον τῆς ἰδίας θυγατρὸς, ἔλθων πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ἐδεήθη αὐτοῦ σφόδρα εὐχὴν ταύτης γενέσθαι ἐν τῇ ἐκ-
30 κλησίᾳ, καὶ γινομένης ὑπὸ πάντων προσευχῆς πρὸς τὸν Δεσπότην, οὐδ' οὕτως ἡ ἀθλία τῆς ἀνάγκης ἐλυτρώθη. Αἱ γὰρ εὐχαὶ τοῦ συκοφαντηθέντος δυσωποῦσαι τὸν Δεσπότην, ἀπετείχισαν τὰς τούτων μὴ παραδεχθῆναι.

πόνων ἔξομολογήθηκε μὲ δυνατὲς φωνὲς λέγοντας:

Ἐλλοίμονο σὲ μένα τὴν ἄθλια, κινδυνεύω νὰ πεθᾶνω, ἔχοντας πέσει σὲ δύο κακά, στὴ συκοφαντία καὶ τὴν πορνεία· ἔχασα τὴν παρθενία μου, καὶ παραδόθηκα σὲ ἀμφιβολίες καὶ φιλονεικίες· ἀπὸ ἄλλον διεφθάρθηκα, καὶ τὸν ἀναγνώστη κατηγοῶρησα.

Ὅταν τὰ ἀκουσαν αὐτὰ οἱ παρθένες τοῦ μοναστηριοῦ, τὰ ἀνέφεραν ὅλα στὸν πατέρα της. Ὁ πατέρας της ὅμως, ἐπειδὴ ντροπέοταν ὅλους, γιὰ νὰ μὴν τὸν κατηγορήσουν γιὰ συκοφαντία, δὲν πίστεψε στὰ λεγόμενα καὶ τὰ ἔκρυβε ὅλα. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ δίκαια κρίση ποὺ δικάζει τὰ πάντα ἦταν ἐκεῖ παρούσα, καὶ προξενούσε πάλι σὲ ἐκείνη τὴν ἄθλια ἀλλεπάλληλους φοβεροὺς πόνους, καὶ δὲν μπορούσε νὰ γνωρίζει ἂν θὰ ζήσει ἢ θὰ πεθάνει, οὔτε καὶ νὰ ἀποφύγει τὴ γέννα, ἦρθε ἡ ὀγδόη μέρα καὶ μετὰ ἡ ἑνάτη, βυθίζοντάς τὴν ὅλο καὶ περισσότερο στὸ σκοτάδι ἀπὸ τοὺς χωρὶς τέλος ἀνυπόφορους πόνους. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀδελφότητα δὲν ἄντεχε τὶς δυνατὲς κραυγὲς της, ἔτρεξαν γρήγορα νὰ τὸ ἀναφέρουν στὸν ἐπίσκοπο καὶ τοῦ εἶπαν:

Εἶναι ἡ ἑνάτη μέρα σήμερα ποὺ ἡ τάδε ἔξομολογεῖται καὶ λέγει:

Κατηγοῶρησα αὐτὸν τὸν ἀναγνώστη καὶ δὲν μπορῶ νὰ γεννήσω· γιὰ τὸν συκοφάντησα.

Μόλις τ' ἀκουσε αὐτὰ ὁ ἐπίσκοπος, στέλνει δύο διακόνους στὸν ἀναγνώστη, γιὰ νὰ τοῦ ἀνακοινώσουν ὅλα καὶ γιὰ νὰ προσευχηθεῖ ὁ ἴδιος νὰ ἀπαλλαγεῖ ἢ ταλαίπωρη γυναῖκα ἀπὸ τὸν κίνδυνο. Ὁ γενναῖος αὐτὸς νεαρὸς οὔτε ἀπάντηση τοὺς ἔδωσε, οὔτε καὶ ἀνοιξε τὴν πόρτα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ μπῆκε στὸ κελλί του, ἐκτελοῦσε τὸν συνηθισμένο κανόνα τῆς νηστείας καὶ μὲ τὶς παρακλήσεις του ἰκέτευε τὸν Θεό. Συγχρόνως λύγισε καὶ ὁ πατέρας της ἀπὸ οἶκτο πρὸς τὴν κόρη του, καὶ πηγαίνοντας στὸν ἐπίσκοπο, τὸν παρακάλεσε πάρα πολὺ νὰ προσευχηθοῦν γι' αὐτὴν στὴν ἐκκλησία· καὶ ἐνῶ ὅλοι παροσεύχονταν στὸν Κύριο, οὔτε καὶ ἔτσι λυτρώθηκε ἡ ἄθλια ἀπὸ τὴν ἀσχημὴ αὐτὴ κατάσταση. Γιὰ τὸ οἱ προσευχὲς ἐκείνου ποὺ συκοφαντήθηκε, ἰκετεύοντας τὸν Κύριο, ἐμπόδισαν τὶς προσευχὲς αὐτῶν νὰ εἰσακουσθοῦν.

Τούτων οὕτω γεγονότων, ἀναστάς ὁ ἐπίσκοπος ἐπορεύθη εἰς τὴν κέλλαν ἐν ἧ ἦν ὁ ἀναγνώστης, καὶ κρούσαντος τὴν θύραν οὐκ ἤθελεν ἀνοῖξαι. Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῦ ἐπισκόπου ἔξω παρεστῶτος, κάκεινου ἔνδον ὄντος, κελεύει ὁ ἐπίσκοπος τὴν θύραν ἐπαρ-
5 θῆναι. Καὶ εἰσελθόντες εὗρον τὸν νεανίσκον τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντα, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐφαπλωμένον, καὶ πολὺ παρακαλέσας τοῦτον ἤγειρε, λέγων:

Ἄδελφὲ Εὐστάθιε ἀναγνώστα, φανερωθείσης τῆς συκοφαντίας, Θεοῦ οἰκονομία, τῶν σῶν εὐχῶν εἰσακουσθει-
10 σῶν, κατοικτειρήσας τὴν εἰς σὲ ἡμαρτηκυῖαν πολὺ καταικισθεῖσαν ταῖς μάλιστα τῶν βασάνων, λύσον τὰς ἁμαρτίας ταῖς γὰρ σαῖς εὐχαῖς τοιαῦτα πάσχει· καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν Δεσπότην, ἵνα αὐτὴν ἐλευθερώσῃ τοῦ τοκετοῦ τῆς κοιλίας.

15 Τοῦ δὲ ἀοιδίμου ἀναγνώστου ἅμα τῷ ἐπισκόπῳ ἐκτενῶς προσευξαμένοι, παραχρῆμα ἢ ἀθλία ἠλευθερώθη τῆς ἀνάγκης, ἀποκνήσασα παιδίον, ἱκετεύουσα τοὺς πάντας ἀφεθῆναι αὐτῇ τὴν ἀνομίαν ταῖς πρεσβείαις τοῦ δικαίου, ὃν λοιπὸν οἱ πάντες εἶχον τὸν γενναῖον ἐν τάξει τῶν μαρτύρων. Πάσης γὰρ μερίμνης ἑαυ-
20 τὸν ἐλευθερώσας, εἰς ἄκραν πολιτείαν τῆς ἀρετῆς ἀνῆλθεν, ὡς καὶ χαρίσματος πνευματικοῦ τοῦτον ἀξιώθηται.

Ταῦτα δὲ ἐγράψαμεν, ἵνα μηδεὶς συκοφαντήσας περιπαγῇ τοῖς δικτύοις τοῦ ἔχθρου, καὶ ἐμπέσῃ εἰς ὀδύνας ἀφορήτους τέως τῆς σαρκός, καθὰ καὶ ἡ προγραφεῖσα ψευδοτόκος, μετὰ δὲ τὴν
25 ἐντεῦθεν τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν παραδοθεὶς κολαστηρίοις αἰωνίοις καὶ ἀτελευτήτοις Ὁ γὰρ συκοφαντῶν παροργίζει τὸν Θεόν, ὁ δὲ συκοφαντούμενος καὶ ὑποφέρων εὐλαβῶς, καὶ εὐχαῖς ἐπιτρέπων τὴν φανέρωσιν ἀναμένων τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ὁ στεφανίτης τοῦ Χριστοῦ ὁ καὶ ἐνταῦθα, κατὰ
30 κράτος δοξασθεὶς, καὶ τῶν αἰωνίων στεφάνων καταξιωθείς.

Μάθωμεν οὖν ἀκριβῶς τὴν ἀήττητον δύναμιν τῆς εὐχῆς τῆς καὶ τοὺς ἐν πίστει στηριζούσης, καὶ τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ἐλεούσης, καὶ τοῖς τὴν ἀρετὴν κατορθοῦσι βοηθούσης, καὶ τὴν κτίσιν πᾶ-

Μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα, σηκώθηκε ὁ ἐπίσκοπος καὶ πῆγε ὁ ἴδιος στὸ κελλί πού ἦταν ὁ ἀναγνώστης· χτύπησε τὴν πόρτα, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ τοῦ ἀνοίξει. Ἐφοῦ ὁ ἐπίσκοπος ἔμεινε γιὰ ἀρκετὴ ὥρα ἀπ' ἔξω, ἐνῶ ἐκεῖνος ἦταν μέσα, διέταξε νὰ παραβιάσουν τὴν πόρτα. Μπαίνοντας βρῆκαν τὸν νεαρὸ νὰ προσεύχεται ξαπλωμένος στὸ ἔδαφος· μὲ πολλὰ παρακάλια τὸν σήκωσε λέγοντας:

Ἄδελφέ μου Εὐστάθιε ἀναγνώστη, ἀφοῦ ἀποκαλύφθηκε ἡ συκοφαντία μὲ σχέδιο τοῦ Θεοῦ πού ἔκανε δεκτὲς τὶς προσευχὲς σου, δείχνοντας τὴν εὐσπλαχνία σου πρὸς ἐκείνη πού ἀμάρτησε ἀπέναντί σου καὶ ὑπόφερε τόσο πολὺ ἀπὸ τὶς μάστιγες τῶν βασάνων, λύσε τὶς ἀμαρτίες της, γιατί αὐτὴ πάσχει αὐτὰ ἀπὸ τὶς δικές σου προσευχὲς, καὶ παρακάλεσε τὸν Κύριο νὰ τῆς ἐλευθερώσει τὸν τοκετό της.

Ἐφοῦ προσευχήθηκε ἐπίμονα ὁ ἀείμνηστος ἀναγνώστης μαζί μὲ τὸν ἐπίσκοπο, ἀμέσως ἡ ἄθλια αὐτὴ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸ κακὸ πού τὴ βασάνιζε καὶ γέννησε τὸ παιδί, παρακαλώντας ὅλους νὰ τῆς συγχωρεθεῖ τὸ σφάλμα μὲ τὶς προσευχὲς τοῦ δίκαιου, τὸν ὁποῖο ὅλοι στὸ ἔξῃς τὸν θεωροῦσαν ἅγιο. Γιατί, ἀφοῦ ἀπάλλαξε τὸν ἑαυτό του ἀπὸ κάθε μέριμνα, ἔφθασε σὲ ὑπερβολικὰ μεγάλη ἀρετὴ, ὥστε νὰ ἀξιωθεῖ νὰ λάβει καὶ τὸ χάρισμα τοῦ πνευματικοῦ.

Αὐτὰ τὰ γράψαμε, γιὰ νὰ μὴ συμβεῖ, συκοφαντώντας κανεῖς, νὰ πέσει στὰ δίχτυα τοῦ ἐχθροῦ καὶ θυθισθεῖ σὲ ἀβάσταχτους πόνους, πρῶτα τοῦ σώματος, ὅπως αὐτὴ ἢ ψεύτρα πού προαναφέραμε, καὶ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ σώματος ἀπὸ τὴν ἐδῶ ζωὴ παραδοθεῖ σὲ αἰῶνια καὶ χωρὶς τέλος βασανιστήρια. Γιατί ὅποιος συκοφαντεῖ, ἐξοργίζει τὸν Θεό. Καὶ αὐτὸς πού συκοφαντεῖται καὶ ὑποφέρει μὲ εὐλάβεια τὴ συκοφαντία, ἀναθέτοντας τὴ φανέρωσή της στὴν προσευχὴ, περιμένει τὴ δίκαιη κρίση τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ αὐτὸς ἐδῶ ὁ στεφανοφόρος τοῦ Χριστοῦ, πού δοξάσθηκε στὸ ἔπακρο καὶ ἔγινε ἀξίος καὶ γιὰ τὰ αἰῶνια στεφάνια.

Ἄς μάθομε λοιπὸν μὲ ἀκρίβεια τὴν ἀκατανίκητη δύναμη τῆς προσευχῆς, ἢ ὁποῖα στηρίζει τοὺς πιστοὺς, ἐλεεῖ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, βοηθάει ἐκείνους πού ἀγωνίζονται γιὰ τὴν κατόρθωση τῆς ἀρετῆς,

σαν κρατούσης, καὶ τὸν κτίστην πάντων δυσωπούσης, καὶ τοὺς κατορθοῦντας τὴν ἀρίστην πολιτείαν στεφανούσης καὶ τοὺς συκοφάντας φανερούσης, καὶ τοῖς ταύτῃ προσκαρτεροῦσιν οὐρανῶν βασιλείαν δωρουμένης

5

ρμδ'.— Περὶ Σαλδίας.

Κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συνέβη ἅμα ὀδεύειν ἡμᾶς ἀπὸ Αἰλίας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, προπέμποντας τὴν μακαρίαν Σαλδίαν, τὴν παρθένον γυναῖκα, ἀδελφὴν δὲ Ῥουφίνου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων.

ρμγ'.— Περὶ Ἰουδίνου.

10 Ἐν οἷς ἦν σὺν ἡμῖν καὶ Ἰουδίνος, τότε μὲν διάκονος, νυνὶ δὲ ἐπίσκοπος γεγονὼς τῆς Ἀσκάλωνος Ἐκκλησίας, ἀνὴρ εὐλαθῆς καὶ φιλόλογος. Σφοδροτάτου οὖν καύματος καταλαβόντος ἡμᾶς, καταντήσαντας εἰς τὸ Πηλούσιον, ἔτυχε τὸν Ἰουδῖνον νιπτήρα, λαβόντα νίψασθαι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας πυγμῇ ψυ-
15 χροτάτου ὄντος τοῦ ὕδατος, καὶ μετὰ τὸ νίψασθαι δερμοτύλῳ ἐπαναπαύσασθαι ῥιφέντι κατὰ τοῦ ἐδάφους. Ἐπιστάσα δὲ τούτῳ ἡ μακαρίτις Σαλδία, ὡς μήτηρ σοφῆ υἱοῦ κηδομένη γνησίου, ἐπέσκηπτεν αὐτοῦ τῇ ἀπαλότητι τοῦ σώματος, λέγουσα αὐτῷ:

20 Πῶς θαρσεῖς σου τῷ σώματι, τοιαύτην ἄγων τὴν ἡλικίαν, καὶ ἔτι ζέοντός σου τοῦ αἵματος; Οὕτω σου φιλοκαλεῖς τὸ σαρκίον, ὡς μὴ αἰσθόμενος τῶν ἐξ αὐτοῦ σοι τικτομένων βλαβερῶν; Θάρσει, λέγουσα, τέκνον, ὅτι, ἐξηκοστὸν νῦν ἄγουσα ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐκτὸς τῶν ἄκρων χειρῶν, καὶ
25 αὐτὸ διὰ κοινωνίαν, οὐκ ὄψις μου ἤψατο ὕδατος, οὐ ποῦς, οὐδ' ἄλλο τι τῶν μελῶν, καίπερ διαφόροις ληφθείσης ἀρρωστίαις, καὶ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀναγκαζομένης λουτρῶ χρήσασθαι, οὐκ ἠνεσχόμην ἀποδοῦναι τῇ σαρκὶ τὸ ἔθος οὐκ ἐπὶ κλίνης ἐκαθεύδησα, οὐ λεκτικίῳ ὄδευσά που.

συγκρατεῖ ὀλόκληρη τὴ κτίση, λυγίζει τὸν κτίστη τῶν πάντων, στεφανώνει ἐκείνους ποὺ κατορθώνουν τὴν ἄριστη πολιτεία, ἀποκαλύπτει τοὺς συκοφάντες, καὶ δωρίζει τὴν οὐράνια βασιλεία σὲ ἐκείνους ποὺ ἐπιμένουν μὲ καρτερία σ' αὐτή.

142.— Γιὰ τὴν Σαλβία.

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἔτυχε νὰ ταξιδεύομε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα στὴν Αἴγυπτο, ξεπροβοδίζοντας τὴν μακάρια Σαλβία, γυναίκα παρθένο, ἀδελφὴ τοῦ ἐπάρχου Ρουφίνου.

143.— Γιὰ τὸν Ἰουβῖνο.

Μαζί μας ἦταν καὶ ὁ Ἰουβῖνος, διάκονος τότε, καὶ τώρα ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀσκαλώνας, ἄνδρας εὐλαθῆς καὶ μορφωμένος. Ἐπειδὴ μᾶς ἔπιασε πάρα πολὺ μεγάλος καύσωνας, φθάνοντας στὸ Πηλούσιο ὄρος, ἐκεῖ ὁ Ἰουβῖνος βρῆκε κάποιον νιπτήρα καὶ ἔπλυνε τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια του μὲ μιὰ χούφτα κρύο νερὸ καὶ μετὰ τὸ πλῦσιμο ἀναπαύθηκε ξαπλώνοντας στὸ χῶμα πάνω σὲ ἓνα δερμάτινο στρώμα. Πῆγε τότε κοντὰ του ἡ μακάρια Σαλβία, σὰν μητέρα σοφὴ ποὺ φροντίζει τὸ γνήσιο παιδί της, καὶ τὸν ἔψεγε γιὰ τὴ μαλθακότητα τοῦ σώματός του, λέγοντας:

Πῶς ἔχεις τὴν τόλμη, σὲ τέτοια ἡλικία καὶ ἐνῶ βράζει ἀκόμα τὸ αἷμα σου, νὰ περιποιεῖσαι τὸ σῶμα σου; Τόσο πολὺ προσέχεις τὸ σῶμα σου, ὥστε νὰ μὴ συνειδητοποιεῖς τὶς βλάβες ποὺ σοῦ προξενοῦνται ἀπὸ αὐτό; Κουράγιο, παιδί μου, τοῦ εἶπε· γιατί ἐγώ, ἂν καὶ βρίσκομαι τώρα στὸ ἑξηκοστὸ ἔτος τῆς ἡλικίας μου, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δάχτυλα τῶν χεριῶν μου, καὶ αὐτὸ γιὰ τὴν Κοινωνία, οὔτε τὸ πρόσωπό μου ἔπλυνα μὲ νερό, οὔτε τὰ πόδια μου, οὔτε κάποιον ἄλλο μέρος τοῦ σώματός μου, ἂν καὶ μὲ βρῆκαν διάφορες ἀρρώστιες καὶ μὲ πιέζαν οἱ γιατροὶ νὰ κάνω χρῆση τοῦ λουτροῦ, ὅμως δὲν δέχθηκα νὰ τὸ κάνω αὐτὸ συνήθεια στὸ σῶμα μου. Οὔτε σὲ κρεβάτι ξάπλωσα γιὰ νὰ κοιμηθῶ, οὔτε καὶ πῆγα πουθενὰ μεταφερόμενη πάνω σὲ φορεῖο.

Αὕτη λογιωτάτη γέγονεν, ἥ καὶ τὸν θεῖον Λόγον φιλήσασα
 τὰς νύκτας εἰς ἡμέρας ἀνέστρεψε δαψιλῶς ἐλαίῳ ταύτας κατα-
 λάμπουσα, πᾶν σύγγραμμα τῶν ἀρχαίων ὑπομνηματιστῶν διελ-
 θούσα, ἐν οἷς Ὁριγένους μυριάδας τριακοσίας, Γρηγορίου καὶ
 5 Πιερίου καὶ Στεφάνου καὶ Βασιλείου καὶ ἑτέρων τινῶν σπου-
 δαιοτάτων μυριάδας εἴκοσι πέντε. Οὐχ ἀπλῶς, οὐδὲ ὡς ἔτυχε
 παρελθοῦσα ταῦτα, ἀλλὰ πεπονημένως, ἕκαστον βιβλίον ἔβδο-
 μον ἢ ὄγδοον διελθοῦσα. Διὸ καὶ ἠδυνήθη, ψευδωνύμου γνώσε-
 ως ἐλευθερωθεῖσα, πτερωθῆναι πρῶτον τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, εἶτα
 10 καὶ τῇ δυνάμει τῶν λογίων τοῦ Πνεύματος, ἐλπίσι χρησταῖς ἐαυ-
 τὴν ὄρνιν ἐργασαμένη πνευματικὴν, καὶ διαπεράσασα τὸν τού-
 του τοῦ θίου ζόφον, ἀνέπτη πρὸς τὸν Χριστόν, τὰς ἀθανάτους
 ἀμοιβὰς παρ' αὐτοῦ ἀποληψομένη.

ρμδ.— Περὶ Ὀλυμπιάδος.

15 Ταύτης κατ' ἴχνος θαίνουσα καὶ κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν τῆς
 ἐνθέου πνευματικῆς πολιτείας ἢ σεμνοπρεπεστάτη Ὀλυμπιάς,
 καὶ ζηλωτικωτάτη τῆς εἰς οὐρανὸν φερούσης ὁδοῦ, ἐν πᾶσιν
 ἀκολουθήσασα τῇ γνώμῃ τῶν θείων Γραφῶν, θυγάτηρ γεγονυῖα
 τὸ κατὰ σάρκα Σελεύκου τοῦ ἀπὸ κομήτων, ἀληθινὸν δὲ τέκνον
 20 Θεοῦ κατὰ Πνεῦμα, ἐκγόνη δὲ Ἀβλαβίου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων,
 νύμφη δὲ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Νεβριδίου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων πό-
 λεως Κωνσταντίνου· αὕτη δὲ τῇ ἀληθείᾳ γυνὴ οὐδενός· λέγεται
 γὰρ ἀμίαντος κεκοιμηῆσθαι παρθένος, σύμβιος γεγονυῖα τοῦ
 θείου Λόγου, σύννευος δὲ πάσης ἀληθοῦς ταπεινοφροσύνης,
 25 κοινωνὸς δὲ καὶ διάκονος πάντων τῶν δεομένων. Αὕτη πάντα
 τὸν ἄπειρον ἐκεῖνον καὶ ἀμέτρητον πλοῦτον διασκορπίσασα,
 πᾶσιν ἀπλῶς καὶ ἀδιακρίτως ἐπήρκεσεν. Οὔτε γὰρ πόλις, οὐ
 χώρα, οὐκ ἔρημος, οὐ νῆσος, οὐκ ἐσχατιὰ ἄμοιρος ἔμεινε τῶν
 ταύτης ἐπιδόσεων τῆς αἰοδύμου, ἀλλ' ἐπήρκεσε καὶ ἐκκλησίαις
 30 εἰς ἀναθέματα ἱερουργικά, καὶ μοναστηρίοις, καὶ κοινοβίοις,
 καὶ πτωχοτροφείοις, καὶ φυλακαῖς, καὶ τοῖς ἐν ἔξορίαις, καὶ

Αὕτῃ εἶχε γίνεαι πάρα πολὺ λόγια, καὶ ἔχοντας ἀγαπήσει τὸν θεῖο Λόγο, μετέτρεψε τὶς νύχτες εἰς ἡμέρας, καταφωτίζοντας αὐτὲς μὲ ἀφθονία λαδιοῦ, καὶ μελέτησε ὅλα τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ὑπομνηματιστῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τρία ἑκατομμύρια στίχους τοῦ Ὁριγένη, τοῦ Γρηγορίου, τοῦ Πιερίου, τοῦ Στεφάνου, τοῦ Βασιλείου, καὶ μερικῶν ἄλλων πάρα πολὺ σπουδαίων διακόσιες πενήντα χιλιάδες στίχους. Καὶ δὲν τὰ πέρασε αὐτὰ διαβάζοντας ἔτσι ἀπλὰ καὶ στὴν τύχη, ἀλλὰ μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ κόπο. Γι' αὐτὸ καὶ μπόρεσε, ἀφοῦ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὴν ψεῦτικὴ γνῶσις, νὰ ἀναπτρωθεῖ πρῶτα μὲ τὴ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ ὕστερα καὶ μὲ τὴ δύναμη τῶν λόγων τοῦ Πνεύματος, μετατρέποντας τὸν ἑαυτὸ τῆς μὲ ἀγαθὲς ἐλπίδες εἰς πνευματικὸ πουλί, καὶ ἀφοῦ διέσχισε τὸ σκοτάδι αὐτῆς ἐδῶ τῆς ζωῆς, πέταξε πρὸς τὸν Χριστό, γιὰ νὰ λάβει ἀπ' Αὐτὸν τὶς ἀθάνατες ἀμοιβές.

144.— Γιά τὴν Ὀλυμπιάδα.

Αὐτὴν ἀκολούθησε βαδίζοντας πάνω στὰ ἴχνη τῆς καὶ ἀσκῶντας κάθε ἀρετὴ τῆς θείας πνευματικῆς ζωῆς ἡ σεμνοπρεπέστατη Ὀλυμπιάδα καὶ εἰς τὸ ἔπακρο ζηλώτρια τῆς ὁδοῦ ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὸν οὐρανὸν, ἔχοντας ἀκολουθήσει εἰς ὅλα τὶς θεῖες Γραφές, ἡ ὁποία κατὰ σάρκα ἦταν κόρη τοῦ κόμητα Σέλευκου, κατὰ Πνεῦμα ὅμως ἀληθινὴ κόρη τοῦ Θεοῦ, ἐγγονὴ τοῦ ἐπάρχου Ἀβλαβίου, καὶ νύφη γιὰ λίγες μέρες τοῦ Νεβριδίου, ἐπάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητά δὲν ἦταν γυναίκα κανενός. Γιατὶ λέγεται ὅτι κοιμήθηκε ἀγνή παρθένος, ἔχοντας γίνεαι σύζυγος τοῦ θεοῦ Λόγου καὶ σύντροφος κάθε ἀληθινῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ εἶχε γίνεαι βοηθὸς καὶ διακονήτρια ὅλων ἐκείνων ποὺ εἶχαν ἀνάγκη. Αὕτῃ διασκόρπισε ὅλον τὸν ἀμέτρητο ἐκεῖνο πλοῦτο τῆς, προσφέροντας αὐτὸν εἰς ὅλους γενικὰ χωρὶς καμμιά διάκριση. Καμμιά πόλις ἢ χωριὸν ἢ ἔρημος ἢ νησιὸν ἢ ἀκραία περιοχὴ δὲν ἔμεινε χωρὶς τὶς προσφορὰς αὐτῆς τῆς ἀείμνηστης, ἀλλὰ βοήθησε μὲ ἀπλοχεριά καὶ ἐκκλησιὰς μὲ ἱερὰ ἀφιερῶματα, καὶ μοναστήρια, καὶ κοινόδια, καὶ πτωχοκομεῖα, καὶ φυλακές, καὶ τοὺς βρισκόμενους εἰς τὴν ἔξο-

πᾶσαν ἀπλῶς τὴν οἰκουμένην κατασπεύρασα ταῖς ἐλεημοσύναις.
 Αὕτη ἡ μακαρία εἰς τὸν ἀκρότατον ὄρον ἐξεπήδεσε τῆς ταπεινο-
 φροσύνης, εἰς ὃν οὐκ ἦν ἐφευρεθῆναί τι πλέον· ἀκενόδοξος βίος·
 ἀσχημάτιστον εἶδος ἄπλαστον ἦθος· ἀκαλλώπιστος ὄψις· αὐλον
 5 σῶμα· ἀπέρπερος νοῦς· ἄτυφος γνώμη· ἀτάρακτος καρδία·
 αὐπνος ἀγρυπνία· ἀπερίεργον πνεῦμα· ἀμέτρητος ἀγάπη· ἀκα-
 τάλητος κοινωνία· εὐκαταφρόνητος ἐσθής· ἐγκράτεια ἄμε-
 τρος· εὐθύτης διανοίας εἰς Θεόν· ἐλπίδες ἀέναοι· ἐλεημοσύναι
 ἀνεκδιήγητοι· πάντων ταπεινῶν ἐγκαλλώπισμα· πολλοὺς πειρα-
 10 σμοὺς ἐξαντλήσασα ἐξ ἐνεργείας τοῦ ἐθελοκάκου καὶ ἀπειροκά-
 κου.

Οὐ μικροὺς ἀγῶνας ἀγωνισαμένη ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ·
 ἀμέτροις δακρύοις νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀνευδεῶς συμβιώ-
 σασα· ὑποταττομένη πάσῃ φύσει ἀνθρωπίνη διὰ τὸν Κύριον·
 15 μετὰ πάσης εὐλαβείας ὑποκλινομένη τοῖς ἐπισκόποις τοῖς ἀγί-
 οις, σέβουσα τὸ πρεσβυτέριον, τιμῶσα τὸν κλῆρον. Αἰδουμένη
 τὴν ἄσκησιν· ἀποδεχομένη παρθενίαν· χηρεία ἐπαρκοῦσα·
 ὀρφανίαν ἀνατρεφομένη· γήρως ὑπερασπίζουσα· ἀσθενοῦντας
 ἐπισκεπτομένη· ἁμαρτωλοῖς συμπενθοῦσα· τοὺς πενομένους
 20 ἀφειδῶς οἰκτείρουσα· πολλάς τε τῶν ἀπίστων κατηχήσασα γυ-
 ναῖκας καὶ τὰ πρὸς τὴν ζωὴν ἐπικουρήσασα, ἀείμνηστον χρη-
 στότητος ὄνομα διὰ παντός τοῦ βίου κατελέησεν. Ἀπὸ δουλείας
 εἰς ἐλευθερίαν τῶν οἰκετῶν μυρίων ἔσμον ἀνακαλεσαμένη, ἰσο-
 τίμους τῆς ἰδίας εὐγενείας ἀπέφηεν· μᾶλλον δέ, εἰ χρή τάληθές
 25 εἰπεῖν, καὶ εὐγενέστεροι τῷ σχήματι τῆς ἀγίας ταύτης ἐδείκνυν-
 το. Οὐδὲ γὰρ εὐτελέστερόν τι τῶν ἐνδυμάτων ταύτης εὑρεθῆναι
 ἐδύνατο. Τῶν γὰρ πάνυ ῥακοδυτούντων ἀνάξια ἦν τὰ τῆς ὀσίας
 ταύτης σκεπάσματα. Τοιαύτη δὲ παρ' αὐτῆς ἠπιότης ἐτρέφετο,
 ὡς καὶ αὐτῶν τῶν παιδίων ὑπερακοντίσαι τὸ ἀφελές. Ψόγος
 30 οὐδεὶς οὐδέποτε οὐδὲ τῶν πέλας παρὰ τῆ χριστοφόρῳ ταύτῃ
 ἠύρισκετο, ἀλλὰ πᾶς ὁ ταύτης ἀβίωτος βίος ἐν κατανύξει καὶ
 συχνῇ δακρύων ὑπῆρχε ῥοῆ, καὶ ἦν ἰδεῖν μᾶλλον πηγὴν τὰ ἑαυ-
 τῆς νόματα ἐπιλείπουσαν ἐν τοῖς καύμασιν, ἢ τοὺς ἀμετεωρί-

ρία, καὶ γενικὰ καταγέμισε μὲ τὶς ἐλεημοσύνες τῆς ὅλο τὸν κόσμο. Αὕτῃ ἡ μακάρια ἔφτασε στὸ τελευταῖο ὄριο τῆς ταπεινοφροσύνης, πέρα ἀπὸ τὸ ὅποιο δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἀναβρεθεῖ τίποτε περισότερο. Ζωὴ χωρὶς κενοδοξία, ἐξωτερικὴ ὄψη ἀπροσποίητη, χαρακτήρας χωρὶς ὑποκρισία, πρόσωπο ἀκαλλώπιστο, σῶμα ἄυλο, νοῦς χωρὶς ἔπαρση, γνώμη ταπεινὴ, καρδιὰ γαλήνια, ἀγρυπνία ἄυπνη, πνεῦμα χωρὶς περιέργεια, ἀγάπη ἀμέτρητη, ζωὴ χωρὶς ψεγάδι, ροῦχα εὐκαταφρόνητα, ἐγκράτεια ἀμέτρητη, διάνοια κατευθεῖαν στραμμένη στὸν Θεό, ἐλπίδες ἀτελείωτες, ἐλεημοσύνες ποὺ δὲν μποροῦν νὰ περιγραφοῦν, κόσμημα ὄλων τῶν ταπεινῶν, καὶ ἔχοντας καταδασανισθεῖ ἀπὸ πολλοὺς πειρασμοὺς ἀπὸ τὴν ἐπενέργεια τοῦ ἐθελόκακου καὶ ἀπειρόκακου διαβόλου.

Ἔκανε μεγάλους ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ· ἔζησε μὲ συντροφιά νύχτα καὶ μέρα τὰ ἀμέτρητα ἀκατάπαυστα δάκρυα· ὑποτασόταν σὲ κάθε ἄνθρωπο γιὰ χάρη τοῦ Κυρίου· φερόταν μὲ εὐλάβεια σ' ὅλους τοὺς ἀγίους ἐπισκόπους· σεβόταν τοὺς κληρικούς καὶ τιμοῦσε γενικὰ τὸν κλῆρο. Συμπαθοῦσε τὴν ἀσκησι· ἀποδεχόταν τὴν παρθενία· ὑπέμενε τὴ χηρεία· ἀνέτρεφε τοὺς ὀρφανούς· βοηθοῦσε τὰ γηρατειά, ἐπισκεπτόταν τοὺς ἀρρώστους· πενθοῦσε μαζί μὲ τοὺς ἀμαρτωλούς· ὀδηγοῦσε τοὺς πλανεμένους στὸν ὀρθὸ δρόμο· ἔλεοῦσε τοὺς πάντες· τοὺς φτωχοὺς τοὺς βοηθοῦσε μὲ ἀπλοχεριά· κατήχησε πολλὰς ἀπίστες γυναῖκες καὶ τὶς βοηθοῦσε γιὰ τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς, καὶ ἄφησε ἀξέχαστο ὄνομα καλωσύνης σὲ ὅλη τὴ ζωὴ τῆς. Ὁδήγησε ἀπὸ τὴ δουλεία στὴν ἐλευθερία πάρα πολὺ μεγάλο πλῆθος δούλων καὶ τοὺς ἔκανε ἰσότιμους μὲ τὴ δική τῆς εὐγένεια, ἢ καλύτερα, γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, φαίνονταν πιὸ εὐγενεῖς στὴν ὄψη καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια. Γιατὶ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ βρεθεῖ κανένα ἄλλο ἔνδυμα εὐτελέστερο ἀπὸ τὰ δικά τῆς. Καὶ πράγματι τὰ ροῦχα τῆς ἦταν πιὸ εὐκαταφρόνητα καὶ ἀπὸ τῶν πάρα πολὺ μεγάλων ζητιάνων. Τόσο πολὺ ἦπια ἦταν, ὥστε νὰ ξεπεράσει καὶ αὐτῶν ἀκόμα τῶν παιδιῶν τὴν ἀφέλεια. Κανένας δὲν μποροῦσε νὰ βρεῖ ψεγάδι στὴν χριστοφόρο αὐτὴ ἀκόμα καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἦταν κοντὰ τῆς, ἀλλὰ ὅλη τῆς ἡ ζωὴ κυλοῦσε μὲ κατάνυξη καὶ συχνὰ δάκρυα, καὶ ἦταν εὐκολότερο νὰ δεῖ κανεῖς

στους ταύτης καὶ αἰεὶ τὸν Χριστὸν ὁρῶντας ὀφθαλμοὺς διαλιμπάνειν δακρῶν ποτέ. Καὶ τί μέλλω; Ὅσον ἂν παρέξω τῇ ἐμῇ διανοίᾳ σχολὴν τοὺς ταύτης ἄθλους τῆς πεπετρωμένης ψυχῆς καὶ ἀρετὰς διηγούμενος, πολὺ κατόπιν οἱ λόγοι τῶν ἔργων εὐρε-
5 θήσονται.

Καὶ μὴ τις νομίση με κεκομπευμένως λέγειν τὰ περὶ τῆς ἀπαθεστάτης ταύτης, καὶ λοιπὸν ὅλης τοῦ ἁγίου Πνεύματος τιμί-
ου σκεύους Ὀλυμπιάδος τῆς σεμνοτάτης, ἀλλ' αὐτόπτην γεγε-
νημένον καὶ θεωροῦντα τῆς μακαρίας ταύτης βίον καὶ ἀγγελι-
10 κῆν πολιτείαν, ὡς ἄτε πνευματικὸν γνήσιον φίλον καὶ συγγενῶν οἰκειότατον, ὡς καὶ πολλὰ κατὰ γνώμην τῶν ταύτης διανεμη-
θῆναι χρημάτων. Αὕτη τοίνυν, ἡ μηκέτι λοιπὸν τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσα, ὑποταττομένη ἀρχαῖς, ὑπεῖκουσα ἐξουσίαις, ὑποκα-
τακλινομένη ἐπισκόποις, σεμνολογοῦσα τὸ πρεσβυτέριον, τιμῶ-
15 σα τὸν κλῆρον ἅπαντα, καὶ ὁμολογίας κατηξιώθη ὑπὲρ τῆς ἀλη-
θείας, πολλὰς δεξαμένη νιφάδας ἀκαίρων κατηγοριῶν. Ἔς τὸν βίον ἐν ὁμολογητριαῖς κρίνουσιν, ὅσοι τῶν εὐσεβῶν τὴν Κων-
σταντινούπολιν οἰκοῦσιν, ἧτις τὰ θανάτου ἐκινδύνευσε τοῖς κα-
τὰ Θεὸν ἀγῶσιν, καὶ ἐν τούτοις τελευτήσασα, τὸ μακάριον ἤρα-
20 το κλέος ἐν τῷ ἀπεράντῳ αἰῶνι στεφανηφοροῦσα καὶ χορεύου-
σα, τὰς ἀκηράτους μονὰς μετὰ θείων ψυχῶν καὶ ὁμοίων ἑαυτῇ εἰς αἰεὶ κατοικοῦσα, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων παρὰ τοῦ Δεσπότητος Θεοῦ μετὰ παρρησίας τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτοῦσα.

ρμέ'. Περὶ Κανδίδας.

25 Ταύτης κατόπιν καὶ ἰσοτρόπως καὶ ἀξίως τοῦ Κυρίου διώ-
σασα ἡ μακαρία Κανδίδα, ἡ Τραϊανου θυγάτηρ τοῦ στρατηλά-
του, καὶ εἰς ἄκρον σεμνότητος ἐλάσασα, ἐκκλησίας τε κατὰ λό-
γον κοσμήσασα, καὶ ἐπισκόπους ἀξίως τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστη-

πηγή νὰ τῆς λείπει τὸ νερὸ κατὰ τοὺς καύσωνες, παρὰ τὰ ἀπαρασάλευτα μάτια τῆς, ποὺ ἔβλεπαν πάντοτε στὸν Χριστό, νὰ εἶναι χωρὶς δάκρυα. Καὶ τί προσπαθῶ νὰ κάνω; Γιατί, ὅσο κι ἂν προσπαθήσει τὸ μυαλό μου νὰ διηγηθεῖ τὰ κατορθώματά τῆς καὶ τὶς ἀρετές τῆς, τὰ λόγια μου θὰ βρεθοῦν νὰ ὑπολείπονται ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς.

Καὶ μὴ νομίσει κανεὶς, ὅτι γιὰ νὰ φανῶ ἀπλῶς εὐχάριστος τὰ λέγω αὐτὰ γιὰ τὴν ἀπαθέστατη αὐτῆ, τὸ τίμιο αὐτὸ σκεῦος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τῆ σεμνότατη Ὀλυμπιάδα, ἀλλ' εἶδα μὲ τὰ μάτια μου καὶ παρακολούθησα τὴν ἀγγελικὴ ζωὴ τῆς μακάριος αὐτῆς, σὰν κάποιος πνευματικὸς γνήσιος φίλος τῆς καὶ πρὸ οἰκείος ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῆς, ὥστε καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά τῆς νὰ μοιραστοῦν ἀπὸ μένα σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη αὐτῆς. Αὐτὴ λοιπὸν ποὺ δὲν σκεφτόταν καθόλου πιά ὅλα ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὴ σάρκα, ποὺ ὑποτασσόταν στὶς ἀρχές, ποὺ ὑπάκουε στὶς ἐξουσίες, ποὺ ὑποκλινόταν στοὺς ἐπισκόπους, ποὺ σεβόταν ὅλο τὸ ἱερατεῖο, καὶ τιμοῦσε ὀλόκληρο τὸν κλῆρο, ἀξιώθηκε νὰ γίνῃ καὶ ὁμολογήτρια τῆς ἀλήθειας, ἀφοῦ δέχθηκε πολλὰ πλήθη ἄδικων κατηγοριῶν, τὸν βίον τῆς ὁποίας κατατάσσουν μεταξὺ τῶν ὁμολογητριῶν ὅσοι ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς κατοικοῦν στὴν Κωνσταντινούπολη. Αὐτὴ κινδύνεψε ἀκόμα καὶ νὰ θανατωθεῖ κατὰ τοὺς ἀγῶνες τῆς γιὰ τὸν Θεό, καὶ ἀφοῦ τελείωσε τὴ ζωὴ τῆς μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνες, δέχθηκε τὴ μακάρια δόξα, φορῶντας καὶ χορεύοντας στοὺς ἀπέραντους αἰῶνες μὲ τὸ στεφάνι αὐτὸ τῆς δόξας, καὶ κατοικῶντας γιὰ πάντα στὶς αἰώνιες μονές μὲ τὶς ὅμοιες μὲ αὐτὴν θεῖες ψυχές, καὶ περιμένει μὲ παρηρησία ἀπὸ τὸν Δεσπότη Θεὸ τὶς ἀμοιβές γιὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἔργα.

145.— Γιὰ τὴν Κανδίδα.

Αὐτὴν ἀκολούθησε ζώντας κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ ἐπάξια τοῦ Κυρίου ἡ μακάρια Κανδίδα, θυγατέρα τοῦ στρατηλάτη Τραϊανουῦ, ποὺ ἔφθασε σὲ ὑπερβολικὴ σεμνότητα, καὶ ἡ ὁποία, ἀφοῦ κόσμισε ἐκκλησίες, σεβάσθηκε ἐπισκόπους ἐπάξια τῶν μυστηρίων

ρίων σεβασθεῖσα, καὶ πάντα τὸν τοῦ Χριστοῦ κληρὸν καταλλή-
 λως τιμήσασα, καὶ τὴν ἰδίαν θυγατέρα κατηχήσασα, εἰς τὸν τῆς
 παρθενίας κληρὸν προέπεμψε ταύτην πρὸς τὸν Χριστὸν δῶρον
 τῶν αὐτῆς λαγόνων· εἰς ὕστερον δὲ καὶ αὕτη σωφροσύνη τε καὶ
 5 ἀγνεΐα καὶ τοῖς τῶν χρημάτων σκορπισμοῖς ἐπακολουθήσασα τῇ
 ἑαυτῆς θυγατρὶ.

Ταύτην τὴν γενναῖαν οἶδα ἐγὼ διὰ πάσης τῆς νυκτὸς κοπι-
 ῶσαν καὶ ἀλήθουσαν ταῖς ἰδίαις χερσίν, ποιούσαν τὸν ἄρτον τῆς
 προσκομιδῆς ἐπὶ καθαιρέσει τῆς τοῦ σώματος δυναστείας, διη-
 10 γουμένην ὅτι·

Τῆς νηστείας μὴ ἐπαρκούσης, σύμμαχον δίδωμι ταύτη
 καὶ τὴν ἐπίμοχθον ἀγρουπνίαν, ἵνα καταλύσω τὸ φρύαγμα
 τοῦ Ἑσαῦ.

Αὕτη ἐναίμων μὲν καὶ ἐμψύχων εἰς ἄκρον ἀπέσχετο, πλὴν ἰ-
 15 χθύος καὶ ἐλαίου καὶ λαχάνων ἐλάμβανε, καὶ ταῦτα ἐν ἑορτῇ
 μόνον. Τὸν δὲ ἄλλον ἅπαντα χρόνον διατελοῦσα ὀξυκράματι
 καὶ ἄρτω ξηρῷ ἀρκουμένη ἐν ἑαυτῇ, τὴν μακαρίαν ἀνάπαυσιν ἢ
 αἰοίδιμος κοιμηθεῖσα τῇ σκληραγωγίᾳ, νῦν ἀπολαύει τῶν αἰω-
 νίων ἀγαθῶν, τῶν ἠτομιασμένων τοῖς τὸν ἐνάρετον βίον ἠγαπη-
 20 κόσιν.

ρμζ'.— Περὶ Γελασίας.

Ταύτης τῆς ἐναρέτου κατὰ ζῆλον ὤδευσε τὴν τῆς ἀθανα-
 σίας ὁδὸν εὐσεβῶς ἐλκύσασα τὸν τῆς παρθενίας ζυγὸν ἢ σεμνο-
 τάτη Γελασία, θυγάτηρ τριβούνου τινός. Ταύτης τῆς ἀρίστης
 25 ἀρετῆ αὕτη φέρεται, ὅτι ἥλιος οὐδέποτε ἐπέδν ἐπὶ λύπη ταύτης,
 οὐ κατὰ οἰκέτου, οὐ κατὰ θεραπαίνης, οὐ κατὰ τινος ἐτέρου. Ἀ-
 ποφυγοῦσα γοῦν αὕτη ἢ μακαρία τὴν τῶν μνησικάκων ὁδόν,
 τὴν εἰς θάνατον αἰώνιον φέρουσαν, τῆς εἰς αἰῶδιον ζωὴν φερού-
 σης ἐπελάβετο.

ρμζ'.— Περὶ Ἰουλιανῆς.

Ἰουλιανὴ τις πάλιν ὀνόματι παρθένος ἐν Καισαρεία τῆς

τοῦ Χριστοῦ, τιμησε δλόκληρο τὸν κλῆρο τοῦ Χριστοῦ, καὶ κατήχησε τὴν κόρη της καὶ τὴν προώθησε στὸν κλῆρο τῆς παρθενίας σὰν δῶρο τῆς κοιλιᾶς της στὸν Χριστό, ὕστερα καὶ ἡ ἴδια μὲ σωφροσύνη καὶ ἀγνότητα, ἀφοῦ σκόρπισε τὰ χρήματά της, ἀκολούθησε τὴν κόρη της.

Αὕτῃ τῇ γενναία τὴν εἶδα ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ κοπιᾶζει ὅλη τὴ νύχτα καὶ νὰ ἀλέθει μὲ τὰ ἴδια της τὰ χέρια καὶ νὰ κάνει τὸν ἄρτο γιὰ τὴν προσκομιδῇ, πρὸς κατάλυση τῆς ἐξουσίας τοῦ σώματος, καὶ νὰ λέγει:

Ἐπειδὴ ἡ νηστεία δὲν φθάνει, δίνω σύμμαχο σ' αὐτὴν καὶ τὴν ἀγρυπνία, γιὰ νὰ καταλύσω τὴν αὐθάδεια τοῦ Ἡσαῦ.

Αὕτῃ ἀπεῖχε τελείως ἀπὸ τὸ νὰ τρώγει ὅσα εἶχον αἷμα καὶ ζωή, ἐκτὸς ἀπὸ ψάρι, καὶ ἔτρωγε μόνο λάδι καὶ λάχανα, καὶ αὐτὰ μόνο σὲ γιορτῇ. Ὅλο τὸν ὑπόλοιπο καιρὸ τὸν περνοῦσε ἀρκούμενη σὲ μίγμα ξυδιοῦ καὶ ξεροῦ ψωμοῦ, καὶ ἀφοῦ κοιμήθηκε ἡ ἀείμνηστη αὕτῃ τῇ μακάρια ἀνάπαυση ζώντας μὲ αὕτῃ τῇ σκληραγωγία, τώρα ἀπολαμβάνει τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, πού ἔχουν ἐτοιμασθεῖ γιὰ ἐκείνους πού ἀγαποῦν τὴν ἐνάρετη ζωή.

146.— Γιὰ τὴ Γελασία.

Σύμφωνα μὲ τὸν ζῆλο τῆς ἐνάρετης αὐτῆς Κανδίας βιάδισε μὲ εὐσέβεια τὴν ὁδὸ τῆς ἀθανασίας καὶ σύροντας τὸν ζυγὸ τῆς παρθενίας, ἡ σεμνότατη Γελασία, κόρη κάποιου τριβούνου. Αὐτῆς τῆς ἄριστης παρθένας ἀναφέρεται ἡ ἐξῆς ἀρετῇ· Ποτὲ δὲν ἔδυσε ὁ ἥλιος βρισκοντάς τὴν λυπημένη ἀπὸ μνησικακία, οὔτε ἐναντίον δούλου, οὔτε ἐναντίον δούλης, οὔτε ἐναντίον κάποιου ἄλλου. Ἀποφεύγοντας λοιπὸν ἡ μακάρια αὕτῃ τὴν ὁδὸ τῆς μνησικακίας πού ὁδηγεῖ στὸν αἰώνιο θάνατο, ἀκολούθησε ἐκείνη πού ὁδηγεῖ στὴν αἰώνια ζωή.

147.— Γιὰ τὴν Ἰουλιανή.

Ἦταν πάλι κάποια παρθένα στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδο-

Καππαδοκίας λογιωτάτη καὶ πιστοτάτη ἐλέγετο εἶναι, ἣτις Ὠριγένην τὸν συγγραφέα φεύγοντα τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων ἐδέξατο, ἐπὶ δύο ἔτη κατακρύπτουσα οἰκείοις ἀναλώμασιν, καὶ τῇ δι' ἑαυτῆς ὑπηρεσίᾳ ἀναπαύουσα τὸν ἄνδρα. Εὗρον δὲ
5 ταῦτα ἐγὼ γεγραμμένα ἐν παλαιοτάτῳ βιβλίῳ στιχηρῶ, ὅπερ ἐ-
γέγραπτο χειρὶ Ὠριγένους

Τοῦτο τὸ βιβλίον εὗρον ἐγὼ παρὰ Ἰουλιανῆ παρθένῳ ἐν
Καισαρείᾳ, κρυπτόμενος καὶ γὰρ παρ' αὐτῆς.

Ἦτις ἔλεγε, παρ' αὐτοῦ Συμμάχου τοῦ ἑρμηνέως τῶν Ἰουδαίων
10 αὐτὸ εἰληφέναι.

Οὐ παρέργως δὲ τέθεικα καὶ ταύτας τὰς ἀρετὰς τούτων τῶν
ἀοιδίμων γυναικῶν, ἀλλ' ἵνα μάθωμεν, ὅτι πολυτρόπως ἔστι κερ-
δαίνειν, ἐὰν θέλωμεν, ἐκ διαφόρων προφάσεων.

ρμη'.— Διήγησις Ἰππολύτου τοῦ γνωρίμου τῶν ἀποστόλων.

15 Ἐν ἄλλῳ βιβλιδαρίῳ ἐπιγεγραμμένῳ «Ἰππολύτου τοῦ γνω-
ρίμου τῶν ἀποστόλων», εὗρον διήγημα τοιοῦτον:

Εὐγενεστάτη τις καὶ ὠραιοτάτη παρθένος ὑπῆρχεν ἐν τῇ
Κορίνθῳ πόλει, ἀσκουμένη εἰς τὸν ἐνάρετον βίον. Ταύτην κατ'
ἐκεῖνο καιροῦ διέβαλον τῶ τότε δικάζοντι Ἕλλησι ὄντι ἐπὶ τοῦ
20 καιροῦ τῶν διωκτῶν, ὡς βλασφημοῦσαν καὶ τοὺς καιρούς, καὶ
τοὺς βασιλεῖς, καὶ τὰ εἰδῶλα. Προσεπήνον δὲ τὸ ταύτης κάλλος
οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα κάπηλοι, γυναικομανοῦντι τῶ ἀθέῳ τῶν δι-
καστῶν. Ὁ δὲ ἠδέως ἐδέξατο τὴν διαβολὴν τοῖς ἱππικοῖς ὠτίοις,
καὶ τοῖς θηλυμανέσι λογισμοῖς. Προσαχθείσης δὲ ταύτης τῶ μι-
25 αιφόνῳ, πολὺ πλεον τῇ ἀσωτίᾳ ἐκμέμηθεν. Ὡς δὲ πᾶσαν μηχαν-
ὴν κατ' αὐτῆς κινήσας ὁ δέβηλος τὴν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον πει-
σαι οὐκ ἠδυνήθη, διάφοροις οἰκίαις ταύτην τὴν γενναίαν ὑπέ-
βαλεν. Ὡς δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀπέτυχε, μὴ ἰσχύσας αὐτὴν ἀπο-

κίας, με τὸ ὄνομα Ἰουλιανή, πού φημιζόταν ὅτι εἶναι πάρα πολὺ λόγια καὶ με πάρα πολὺ μεγάλη πίστη, ἡ ὁποία δέχθηκε καὶ ἔκρυψε τὸν συγγραφέα Ὁριγένη, ὅταν αὐτὸς καταδιωκόταν ἀπὸ τοὺς ἔθνικούς, καὶ τὸν φιλοξένησε γιὰ δύο χρόνια, συντηρώντας τον με δικά της ἔξοδα καὶ ἀναπαύοντάς τον με δικές της φροντίδες. Ἐγὼ βρῆκα γραμμένα σὲ πάρα πολὺ παλιὸ βιβλίον γραμμένο σὲ στίχους, πού τὸ ἔγραψε ὁ ἴδιος ὁ Ὁριγένης, τὰ ἑξῆς:

Αὐτὸ τὸ βιβλίον τὸ βρῆκα ἐγὼ στὴν παρθένο Ἰουλιανή στὴν Καισάρεια, ὅταν κρυβόμενον στὸ σπίτι της.

Αὐτὴ ἔλεγε, ὅτι τὸ εἶχε ἀποκτήσει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Σύμμαχο, τὸν ἑρμηνευτὴ τῶν Ἰουδαϊκῶν Γραφῶν.

Δὲν διηγήθηκα τυχαία τίς ἀρετὲς αὐτῶν τῶν ἀείμνηστων γυναικῶν, ἀλλὰ γιὰ νὰ μάθομε, ὅτι μπορούμε νὰ ἔχομε κέρδος γιὰ τὴ σωτηρία μας με διάφορους τρόπους, ἂν θέλομε, παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ διάφορες αἰτίες

148.— Διήγηση τοῦ Ἰππολύτου, γνωστοῦ τῶν Ἀποστόλων.

Σ' ἓνα ἄλλο παλιὸ βιβλίον, με τὴν ἐπιγραφὴ «Ἰππολύτου τοῦ γνωστοῦ τῶν Ἀποστόλων», βρῆκα αὐτὴ τὴ διήγηση.

Στὴν πόλη τῆς Κορίνθου ὑπῆρχε μία παρθένος εὐγενέστατη καὶ ὠραιότατη, πού ἀσκοῦνταν στὴν ἐνάρετη ζωὴ. Αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τῶν διωγμῶν τὴ συκοφάντησαν στὸν τότε ἔθνικὸ δικαστή, ὅτι βλασφημεῖ καὶ τοὺς καιροὺς αὐτούς, καὶ τοὺς βασιλεῖς, καὶ τὰ εἰδῶλα. Ἐπίσης οἱ ἐκμεταλλευτὲς αὐτῶν τῶν καταστάσεων ἐπαινοῦσαν τὴν ὁμορφιά της, γιὰτι ὁ ἄθεος δικαστὴς ἦταν γυναικομανής. Αὐτὸς με εὐχαρίστηση δέχθηκε τὴν κατηγορία στὰ ἀλογίσια αὐτιά του καὶ στίς μανιακὲς γιὰ τίς γυναῖκες σκέψεις του. Ὅταν ὁδηγήθηκε αὐτὴ στὸν αἰμοχαρὴ αὐτὸν, κυριεύθηκε ἀπὸ μεγαλύτερη μανία γιὰ τὴν ἀκολασία. Ἀφοῦ χρησιμοποίησε ὁ βέβηλος κάθε μηχανορραφία ἐναντίον της καὶ δὲν μπόρεσε νὰ πείσει τὴ γυναῖκα αὐτὴ τοῦ Θεοῦ, ὑπέβαλε αὐτὴ τὴ γενναία σὲ διάφορα βασανιστήρια. Ἐπειδὴ ἀπέτυχε καὶ σ' αὐτὰ καὶ δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν πίστη της στὸν Χριστό, τότε,

στήσαι τῆς ὁμολογίας τῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀπομανεῖς πρὸς αὐτὴν ὁ ἀνήμερος, τότε τιμωρία τοιαύτη αὐτὴν παρέδωκεν, στήσας τὴν σάφρονα εἰς πορνεῖον, ἐνετείλατο τῷ ταύτας νέμοντι, λέγων:

Δέξαι ταύτην, καὶ ἡμερήσιά μοι ἐξ αὐτῆς τρία νομίσματα ἀποκόμιζε.

Ὁ δὲ εἰσπραττόμενος τὸν ἐκ τῆς αἰσχροπραγίας χρυσόν, ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις ἐν τῷ τοῦ μύσους ἐργαστηρίῳ. Ὡς οὖν ἔγνωσαν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα γυναικοῖέρακες, παρήδρευον τῷ παρανόμῳ ἐργαστηρίῳ, διδόντες τὸν τῆς ἀτίμου ἐργασίας μισθόν, καὶ βουλόμενοι ταύτη πρὸς φθορὰν ὁμιλεῖν. Ἡ δὲ σεμνοτάτη αὕτη, καὶ τοὺς λόγους πρὸς ἀπάτην ἐκκλίνουσα, ἐκλιπαροῦσα αὐτοὺς παρεκάλει, λέγουσα ὅτι:

Ἔλκος ἔχω τι εἰς κεκρυμμένον τόπον, ὅπερ ἐσχάτων ὄζει· καὶ δέδοικα μὴ εἰς μῖσός μου ἔλθητε τῷ ἀποτροπαίῳ τοῦ ἔλκους Ἐνδοτε οὖν μοι ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἐξουσίαν μου ἔχετε καὶ δωρεὰν με ἔχειν.

Τούτοις δὲ τοῖς λόγοις ἡ μακαρία πείσασα τοὺς ἀσώτους τέως ἀπέπεμψεν. Ἐμμελεστοτάταις δὲ δεήσεσι τὸν Θεὸν δυσωπήσασα, καὶ κατανευγμέναις ἱκεσίαις τοῦτον εἰς εὐσπλαγχνίαν κατέκαμψεν. Προσεσχηκῶς τοίνυν ὁ Θεὸς ὁ τὰς ἐννοίας εἰδώς, πῶς ἐκ καρδίας ἡ σάφρων τῆς ἀγνείας ἐκήδετο, ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὠκονόμησεν ὁ φύλαξ τῆς πάντων ἀνθρώπων σωτηρίας τοῖνδε τι.

ρμθ'. Περὶ Μαγιστριανοῦ τινος.

Νεανίσκος τις Μαγιστριανός, ὠραῖος τῷ εἶδει, εὐσεβῆς τῇ γνώμῃ, ᾧ ἐντέθεικεν ὁ Θεὸς ζῆλον πνευματικὸν πυριφλεγῆ, ὡς καὶ θανάτου καταφρονῆσαι. Καὶ ἀπελθὼν τῷ σχήματι τῆς ἀκολασίας, εἰσέρχεται βαθεῖαν ἐσπέραν πρὸς τὸν τρέφοντα ταύτας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πέντε νομίσματα, καὶ λέγει αὐτῷ:

Συγχώρησόν μοι μεῖναι ταύτην τὴν νύκτα μετὰ ταύτης τῆς κόρης

ἄφου κυριεύθηκε ὁ ἀνήμερος ἀπὸ μεγάλη μανία ἐναντίον της, τὴν παρέδωσε στὴν ἑξῆς τιμωρία· Ἔβαλε τὴν σῶφρονα παρθένο σὲ πορνεῖο καὶ παράγγειλε στὸν ἐκμεταλλευόμενο αὐτὴς τὰ ἑξῆς:

Πάρε αὐτὴν, καὶ φέρνε μου γι' αὐτὴν τρία νομίσματα καθημερινά.

Αὐτὸς εἰσπράττοντας τὸν χρυσὸ ἀπὸ τὴν αἰσχρὴ αὐτὴ πράξη, τὴν ἐξέδιδε στὸ βρωμερὸ ἐργαστήριό του σὲ ὅποιους ἤθελαν. Ὅταν τὸ ἔμαθαν αὐτὸ τὰ ἀκόλαστα γεράκια ποὺ κυνηγοῦν τέτοιες γυναῖκες, ἄρχισαν νὰ συχνάζουν στὸ ἐργαστήρι αὐτὸ τῆς παρανομίας καὶ δίνοντας τὸ ἀντίτιμο τῆς ἀτιμῆς αὐτῆς πράξεως, ἤθελαν νὰ ἔρθουν μαζί της στὴ διεφθαρμένη αὐτὴ συνουσία. Αὐτὴ ἦ σεμνότατη ὅμως, ξεγελώντας τοὺς μὲ ἀπατηλὰ λόγια, τοὺς ἐκλιπαροῦσε καὶ τοὺς ἔλεγε παρακαλώντας:

Ἔχω κάποια πληγὴ στὰ ἀπόκρυφα μέλη μου, ἣ ὅποια τώρα τελευταῖα μυρίζει, καὶ φοβᾶμαι μήπως μὲ σιχαθεῖτε ἑξαιτίας αὐτῆς τῆς ἀπαισίας πληγῆς. Ἀφήστε με λοιπὸν λίγες μέρες καὶ θὰ μπορεῖτε ἀργότερα νὰ μὲ ἔχετε καὶ δωρεάν.

Πείθοντας ἣ μακάρια στὴν ἀρχὴ τοὺς ἄσωτους μ' αὐτὰ τὰ λόγια, τοὺς ἔδιωχνε. Ἀφου ὅμως ἰκέτευσε τὸν Θεὸ μὲ τίς πλέον πρέπουσες δεήσεις της καὶ μὲ γεμάτες ἀπὸ συντριβὴ παρακλήσεις, κατόρθωσε νὰ τὸν κάμψει καὶ νὰ τὸν πείσει νὰ τὴν σπλαχνισθεῖ. Ὁ Θεὸς λοιπὸν, ποὺ γνωρίζει τίς σκέψεις, ἔχοντας προσέξει τὸ πόσο φρόντιζε, ἣ γεμάτη ἀπὸ σωφροσύνη αὐτὴ κόρη, μὲ ὅλη τὴν καρδιά της τὴν ἀγνόητα, οἰκονόμησε τίς ἡμέρες ἐκεῖνες ὁ φύλακας ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὸν ἑξῆς τρόπο σωτηρίας.

149.— Γιὰ κάποιον Μαγιστριανό.

Σὲ κάποιον νεαρὸ ἀξιωματοῦχο, ὠραῖο στὴν ὄψη καὶ εὐσεβὴ στὴ σκέψη, ὁ Θεὸς ἔβαλε μέσα του φλογερὸ πνευματικὸ ζῆλο, ὥστε νὰ περιφρονεῖ ἀκόμα καὶ τὸ θάνατο. Ἐφυγε λοιπὸν αὐτὸς καὶ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀκολασίας πῆγε στὸν πορνοδοσκό, σὲ προχωρημένη βραδινὴ ὥρα, τοῦ ἔδωσε πέντε νομίσματα καὶ τοῦ εἶπε:

Ἐπέτρεψέ μου νὰ μείνω μαζί μὲ αὐτὴν ὅλη αὐτὴ τὴ νύχτα:

Εἰσελθὼν οὖν μετ' αὐτῆς εἰς τὸν ἀπόκρυφον οἶκον λέγει αὐτῇ:

Ἄνάστα, σῶσον σεαυτήν.

Καὶ ἐκδύσας αὐτήν τὰ ἱμάτια, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἐσθῆτι μεταμφιάσας αὐτήν, τοῖς τε καμισίοις καὶ τῇ χλαμύδι καὶ τοῖς ἀνδρείοις
5 πᾶσιν, λέγει αὐτῇ:

Τῷ ἄκρῳ τῆς χλαμύδος περικαλυψαμένη, ἔξελθε.

Καὶ οὕτω ποιήσασα καὶ ὄλην ἑαυτήν σφραγίσασα τῷ μυστη-
ρίῳ τοῦ σταυροῦ ἐξελθοῦσα ἄφθορος τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ ἁ-
μίαντος, παντελῶς διασέσωσται τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ
10 τοῦ νεανίσκου αἰτία, τοῦ τῷ ἰδίῳ αἵματι ταύτην τῆς ἀτίμου φθο-
ρᾶς ἀπαλλάξαντος

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἐγνώσθη τὸ δράμα· καὶ προσηνέχθη ὁ
Μαγιστριανὸς τῷ θηριωδεστάτῳ δικαστῇ. Ἀνακρίνας δὲ τὸν
γενναῖον ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ ὁ ἀνήμερος, καὶ πάντα μαθὼν,
15 θηρίοις τοῦτον παραβληθῆναι ἐκέλευσεν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ ὁ μι-
σόκαλος δαίμων κατασχυνθῇ. Νομίσας γὰρ τὸν ἀνδρεῖον τῇ ἀ-
θεμίτῳ τιμωρία περιβαλεῖν, διπλοῦν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ τοῦ-
τον ἀπέφηνε, καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ἀθανάτου ψυχῆς ἀθλήσαντα
γενναίως, καὶ ὑπὲρ τῆς αἰοιδίμου ἐκείνης καὶ μακαρίας ἀθλητι-
20 κῶς τοῖς πόνοις ἐγκαρτερήσαντα. Διὸ καὶ διπλῆς τιμῆς παρὰ
τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν αἰοιδίμων καὶ μακαρίων στεφάνων παρὰ
τῆς τούτου φιλανθρωπίας ἠξιώθη.

ρν'. Περὶ Μαγνεντίνου καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ συγκλητικοῦ.

Ἐμνήσθη δὲ καὶ ἄλλης ἱστορίας, καὶ καλὸν τοῦτο μὴ πα-
25 ρελθεῖν. Λέγεται περὶ Μαγνεντίνου τοῦ ἀντάρτου, ὅτι πολλαῖς
γυναίξιν ἐπεμίγνυτο Ἑλληνίσιν, καὶ εἰς Χριστιανὰς ἐπέρριψεν,
θέλων ἐπιμίγνυσθαι, καὶ ἦρουν αὐταὶ ἀποθανεῖν, ἢ σωφροσύ-
νην προδοῦναι. Ἐλθὼν οὖν ἐν μιᾷ πόλει, ἠράσθη τινὸς γυναικὸς
συγκλητικοῦ ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ φοβηθεὶς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, εἶπεν
30 αὐτῷ:

Πέμψον, ἄρον αὐτήν.

Μπήκε τότε μαζί της στο κρυφό σπίτι και τῆς λέγει:

Σήκω ἔπάνω, σῶσε τὸν ἑαυτό σου.

Ἐφοῦ τῆς ἔβγαλε τὰ ροῦχα καὶ τὴ μεταμφίεσε, φορώντας τῆς τὰ δικά του ροῦχα, τὸ πουκάμισο καὶ τὸ πανωφόρι, καὶ ὅλα τὰ ἀνδρικά, τῆς λέγει:

Κάλυψε τὸ πρόσωπό σου μὲ τὴν ἄκρη τοῦ πουκάμισου καὶ φύγε.

Κάνοντας αὐτὸ καὶ σφραγίζοντας τὸν ἑαυτό τῆς μὲ τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ, βγήκε ἀδιάφθορη ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος καὶ ἀμόλυντη, καὶ σώθηκε ἔξολοκλήρου μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ νεαροῦ, πὺ ἀπάλλαξε αὐτὴν μὲ τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν ἀτιμωτική φθορά.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔγινε γνωστὸ τὸ ἐπινόημα καὶ ὁδήγησαν τὸν ἀξιωματοῦχο μπροστὰ στὸν θηριωδέστατο δικαστή. Ἐφοῦ τὸ ἀνήμερο θηρίο ἀνέκρινε τὸν γενναῖο ἀθλητὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ ἔμαθε ὅλα, διέταξε νὰ τὸν ρίξουν στὰ θηρία, γιὰ νὰ ντροπιαστεῖ καὶ σ' αὐτὸ ὁ δαίμονας πὺ μισεῖ τὸ καλό. Γιατί, πιστεύοντας αὐτὸς ὅτι θὰ τιμωρήσει τὸν ἀνδρεῖο μὲ τὴν ἀδικη αὐτὴ τιμωρία, τὸν ἔκανε διπλὸ μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, καὶ γιὰ τὸ ὅτι ἀγωνίσθηκε γενναῖα γιὰ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ του, καὶ γιὰ τὸ ὅτι ὑπέφερε μὲ καρτερία τοὺς πόνους γιὰ χάρη τῆς ἀείμνηστης ἐκείνης. Γι' αὐτὸ καὶ τιμήθηκε μὲ διπλὴ τιμὴ ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ ἀξιώθηκε ἀπὸ τὴ φιλανθρωπία του τὰ αἰῶνια καὶ μακάρια στεφάνια.

150.— Γιὰ τὸν Μαγνεντῖνο καὶ τὴ γυναῖκα τοῦ συγκλητικοῦ.

Θυμήθηκα καὶ ἄλλη ἱστορία καὶ εἶναι καλὸ νὰ μὴν τὴν παραλείψω. Λέγεται γιὰ τὸν ἀντάρτη Μαγνεντῖνο, ὅτι εἶχε σχέσεις μὲ πολλὰς εἰδωλολάτρισες γυναῖκες, καὶ ὁρμώντας καὶ σὶς Χριστιανές, θέλησε νὰ συνάψει σχέσεις καὶ μὲ αὐτές· αὐτὲς ὅμως προτιμοῦσαν νὰ πεθάνουν, παρὰ νὰ προδώσουν τὴ σωφροσύνη. Πηγαίνοντας λοιπὸν σὲ κάποια πόλη, ἀγάπησε κάποια γυναῖκα συγκλητικοῦ ἐπάρχου. Ἐπειδὴ φοβήθηκε ὁ ἀνδρας τῆς, τοῦ εἶπε:

Στείλε ἀνθρώπους σου, καὶ πάρε την.

Καὶ ἔλθόντες οἱ στρατιῶται ἐπ' αὐτήν, εἶπεν αὐτοῖς ἡ γυνή:

Ἐκδέξασθε μικρὸν ἕως κοσμήσωμαι τὸν κόσμον ἐν ᾧ εἰθίσθην.

Καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν κοιτῶνα ἑαυτῆς, λαβοῦσα ξίφος, 5 κατὰ τῶν σπλάγχνων ἑαυτῆς ἐνέπηξεν.

Ἀκουσάτωσαν αἱ παρθένοι, καὶ αἰσχνέσθωσαν αἱ Χριστὸν ἐπαγγελλούμεναι ἔχειν τὸν Νυμφίον, καὶ ἐκ μικρᾶς φιληδονίας τοῦτον προδόσασαι. Ἡμῖν δὲ δώη ὁ Θεὸς ἐκάστῳ μέλει σῶσαι τὴν παρθενίαν καὶ ἀγαλλόμεναι μετὰ τοῦ ἱεροψάλτου βοᾶν· 10 «Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου· ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην». Καί· «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Γένοιτο δὲ ὑμᾶς καὶ τοῦτο νηφούσας λέγειν· «Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῶ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδουῦς μου ἐμοί». Ὅτε μὲν νυμφίος, ὅτε δὲ ἀδελφός, ἵνα μηδὲν σαρκικὸν νοῆται. Ἐὰν γὰρ ἀκούσης 15 νύμφην καὶ νυμφίον, τὴν πνευματικὴν ἔνωσιν τὴν πρὸς τὸν Πατέρα σημαίνει.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἄλλους πατέρας καὶ μοναχοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, πολλὰς δυνάμεις καὶ σημεῖα ἐπιτελοῦντας, ὧν διὰ τὸ πλῆθος οὐκ ἐμνημονεύσαμεν, ἀλλὰ ὀλίγα ἀντὶ πολλῶν 20 διηγησάμεθα. Τί γὰρ ἂν τις εἴποι περὶ τῆς ἀνωτέρας Θηβαΐδος τῆς κατὰ Συήνην, ἐν ἧ ἑθαυμασιώτατοι ἄνδρες τυγχάνουσι καὶ πλῆθος μοναχῶν ἄπειρον, ὧν οὐκ ἂν τις πιστεύσειε ταῖς πολιτείαις, ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ζωὴν ὑπαρχούσαις, οἱ καὶ νεκροὺς μέχρι τῆς σήμερον ἀνιστῶσιν, καὶ τῶν ὑδάτων ἐπιδαίνουσιν ὥσπερ ὁ 25 Πέτρος, καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ὁ Σωτὴρ διὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐπέτελεσε, ταῦτα καὶ νῦν διατελεῖ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ κίνδυνος ἦν ἐν ἡμῖν μέγιστος περαιτέρω τῆς Λυκῶ ἀνελθεῖν, διὰ τὴν τῶν ληστῶν ἔφοδον, οὐκ ἐτολμήσαμεν τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἰδεῖν. Οὐδὲ γὰρ τοὺς προρρηθέντας πατέρας ἀκινδύνως ἴδομεν, οὐδ' ἀπόνως οὐδὲ ἀκμητὶ τὰς ἱεράς ταύτας ἐωράκαμεν, ἀλλὰ πολλὰ προπαθόντες, καὶ μικροῦ δεῖν κιν-

Πῆγαν οἱ στρατιῶτες του σ' αὐτὴν καὶ τοὺς εἶπε ἡ γυναῖκα:

Περιμένετε λίγο μέχρι νὰ στολισθῶ, ὅπως συνήθως στολίζομαι.

Ἐφοῦ μπῆκε στὸ δωμάτιό της, πῆρε τὸ ξίφος καὶ τὸ βύθισε στὰ σπλάχνα της.

Ἐὰς ἀκούσουν οἱ παρθένες καὶ ἄς νιώσουν ντροπὴ ὅσες ὑποσχέθηκαν νὰ ἔχουν Νυμφίο τὸν Χριστό, καὶ γιὰ κάποια μικρὴ φιληδονία πρόδωσαν αὐτόν. Σὲ σᾶς ὁμως ἄς δώσει ὁ Θεὸς δύναμη στὴν κάθε μία νὰ διατηρήσει τὴν παρθενία καὶ γεμάτες ἀγαλλίαση νὰ ἀναφωνεῖτε μαζί μὲ τὸν ἱεροψάλτη: «Καθήλωσε τὴ σάρκα μας μὲ τὸ φόβο Σου. Γιατὶ φοβήθηκα ἀπὸ τίς δίκαιες κρίσεις σου»⁸¹ καὶ «Δὲν ζῶ ἐγώ, ἀλλὰ ζεῖ μέσα μου ὁ Χριστός»⁸². Καὶ εἶθε νὰ συμβεῖ νὰ λέτε κι αὐτὸ μὲ κατάνυξη: «Ἐγὼ εἶμαι γιὰ τὸν ἀγαπημένο μου, καὶ ὁ ἀγαπημένος μου γιὰ μένα»⁸³. Ἐλλοτε ὀνομάζεται νυμφίος, καὶ ἄλλοτε ἀδελφός, γιὰ νὰ μὴ ἐννοεῖται τίποτε τὸ σαρκικό. Ἐὰν δηλαδὴ ἀκούσεις «νύφη» καὶ «νυμφίος», σημαίνει τὴν πνευματικὴ ἔνωση μὲ τὸν Πατέρα.

Γνωρίσαμε ἐπίσης καὶ ἄλλους πατέρες καὶ μοναχοὺς σὲ ὅλη τὴν Αἴγυπτο νὰ κάνουν πολλὰ θαύματα καὶ σημεῖα, τὰ ὅποια δὲν τὰ ἀναφέραμε ἐξαιτίας τοῦ πλήθους των, ἀλλὰ διηγηθήκαμε λίγα ἀπὸ τὰ πολλὰ. Πράγματι, τί θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ τὴν Ἐνωθὴν Θηβαΐδα, στὴν περιοχὴ τῆς Συήνης, ὅπου ζοῦν θαυμασιότατοι ἄνδρες καὶ ἄπειρος πλῆθος μοναχῶν; Τὸν τρόπο ζωῆς αὐτῶν δὲν θὰ μπορούσε νὰ πιστέψει κανεὶς, γιὰτὶ ξεπερνᾶ τὰ μέτρα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, οἱ ὅποιοι καὶ μέχρι σήμερα ἀνασταίνουν νεκρούς, βαδίζουν πάνω στὸ νερὸ ὅπως ὁ Πέτρος, καὶ ὅ,τιδήποτε πραγματοποιοῦσε ὁ Σωτὴρας μέσω τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὰ κάνουν τώρα καὶ αὐτοί.

Ἐπειδὴ ὁμως ὑπῆρχε πάρα πολὺ μεγάλος κίνδυνος νὰ ἀνεβουῖμε πέρα ἀπὸ τὴν Λυκώ, ἐξαιτίας τῆς ἐφόδου ληστῶν, δὲν τολμήσαμε νὰ δοῦμε τοὺς ἁγίους ἐκείνους. Οὔτε βέβαια καὶ τοὺς πατέρες, γιὰ τοὺς ὁποίους μιλήσαμε προηγουμένως, τοὺς εἶδαμε χωρὶς κινδύνους, οὔτε καὶ τίς ἁγίες γυναῖκες τίς εἶδαμε χωρὶς κόπους

81. Ψαλμ. 118, 120.

82. Γαλ. 2, 20.

83. Ἐξομ. Ἐξομ. 2, 16.

δυνεύσαντες, μόγισ κατηξιώθημεν ταῦτα θεάσασθαι. Ἐβδομον γὰρ θανάτῳ περιεπέσαμεν, ἐν δὲ τῷ ὄγδόῳ οὐχ ἤψατο ἡμῶν κακόν, τοῦ Θεοῦ πάντοτε ἡμᾶς διασώσαντος Ἐπαξ μὲν γὰρ λιμῶ καὶ δίψει πέντε νυχθήμερα διὰ τῆς ἐρήμου περιπατήσαντες, μι-
 5 κροῦ δεῖν ἐλιποψυχήσαμεν. Ἄλλοτε δὲ ὀξέσι καὶ παχέσιν ἔλεσιν ἐμπεισόντες, καὶ τοὺς πόδας ἑαυτῶν διατρήσαντες, ὡς ἀνυποί-
 στους γενέσθαι τὰς ἀλγηδόνας, μικροῦ δεῖν ἀπεψύξαμεν. Τρίτον δέ, βορβόροις ἐνεπάγημεν ἄχρις ὀσφύος, καὶ οὐκ ἦν ὁ ῥυόμενος, καὶ τὰς τοῦ μακαρίου Δαβὶδ ἀνεβοῶμεν φωνάς· «Σῶσόν με, ὁ
 10 Θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου· ἐνεπάγην εἰς ἰλὸν θυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις»· καί· «Σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ». Τέταρτον ἦν τὸ τῶν ὑδάτων πλῆθος ἐπιρρυνὲν ἐκ τῆς τοῦ Νεῖλου αὐξήσεως, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δι' ὑδάτων πορευ-
 ὄμενοι καὶ ἐν τοῖς στομίοις μικροῦ δεῖν κατακλυσθεῖσιν. Τότε
 15 ἐβοῶμεν λέγοντες· «Μὴ με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μη-
 δὲ καταπιέτω με θυθός».

Πέμπτον δέ, λησταῖς περιεπέσαμεν κατὰ τὴν θαλασσίαν ὄχθαν ἐπὶ τὴν Διολκὸν ἀφικόμενοι, οἱ ἄχρι τοσοῦτου ἡμᾶς κατε-
 διώξαν καταλαβεῖν βουλόμενοι, ἄχρις ἂν τὴν πνοὴν ἡμῶν μι-
 20 κρὰν ὑπολειφθῆναι, ὡς ἐπὶ δέκα μίλια ἡμῶν διωχθέντων. Ἐ-
 κτον δέ, τὸν Νεῖλον πλέοντες, μικρὸν κατεποντίσθημεν κατα-
 στραφέντες. Ἐβδομον ἦν, ὅτε κατὰ τὴν Μαρεώτιδα λίμνην ἔνθα ὁ χάρτης γεννᾶται, εἰς νῆσόν τινα μικρὰν ἀπερρίφημεν ἔρημον,
 καὶ τρία νυχθήμερα ὑπαίθριοι ἐμείναμεν, κρύους μεγάλου καὶ
 25 ὄμβρου ἡμῖν ἐπικεμένων· ἦν γὰρ ὁ καιρὸς τῶν Ἐπιφανίων. Ἐν
 δὲ τῷ ὄγδόῳ, περισσὸν μὲν ἔστι τὸ διήγημα, ὅμως ὠφέλιμον. Παριόντων γὰρ ἡμῶν διὰ τινος τόπου εἰς τὰς Νιτρίας, κοιλάς τις ἦν κατὰ τὴν χώραν μεγάλη, ὕδατος γέμουσα, ἐν ἧ ἑναπομείναν-
 τες κροκόδειλοι ἦσαν πολλοί, τοῦ ὕδατος ἐκ τῶν χωρῶν ὑποχω-
 30 ρήσαντος. Τριῶν οὖν κροκοδείλων ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ δόθρου ἐκτεταμένων, προσήεμεν ἡμεῖς ὀψόμενοι τὰ θηρία νομίσαντες

καὶ μόχθους, ἀλλά, ἀφοῦ πάθαμε προηγουμένως πολλὰ καὶ λίγο ἔλειψε νὰ κινδυνέψομε σοβαρὰ, μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας ἀξιωθήκαμε νὰ τὰ δοῦμε αὐτὰ. Ἐπτὰ φορές πλησιάσαμε τὸ θάνατο καὶ τὴν ὀγδὴ δὲν μᾶς ἄγγιξε τὸ κακό, ἐπειδὴ πάντοτε μᾶς ἔσωζε ὁ Θεός. Γιατὶ μιὰ φορὰ περπατώντας πέντε νύχτες καὶ μέρες στὴν ἔρημο χωρὶς τροφή καὶ νερό, λίγο ἔλειψε νὰ λιποθυμήσομε. Ἄλλη φορὰ πάλι πέσαμε σὲ μικρὰ καὶ μεγάλα ἔλη καὶ τρυπήσαμε τὰ πόδια μας, ὥστε ἀπὸ τοὺς ἀνυπόφορους πόνους λίγο ἔλειψε νὰ ξεψυχήσομε. Τρίτη φορὰ πέσαμε σὲ βοῦρκο μέχρι τὴ μέση καὶ δὲν ὑπῆρχε κανένας γιὰ νὰ μᾶς σώσει, καὶ ἀναφωνήσαμε τὰ λόγια τοῦ Δαβὶδ· «Σῶσε με Θεέ μου, γιατί τὰ νερὰ ἔφτασαν μέχρι τὴν ψυχὴ μου. Βυθίσθηκα σὲ βαθὺ πηλό, καὶ δὲν ὑπάρχει τόπος στερεὸς γιὰ νὰ σταθῶ»⁸⁴. Καί· «Ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ τὸν πηλό, γιὰ νὰ μὴ βυθισθῶ»⁸⁵. Τὴν τέταρτη φορὰ τρεῖς μέρες προχωρούσαμε μέσα σὲ νερὰ ἔξαιτίας τοῦ πλήθους τοῦ νεροῦ ποὺ ξεχείλισε ἀπὸ τὸν Νεῖλο, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ καταποντισθοῦμε στὶς ἐκβολές του. Τότε ἀναφωνήσαμε καὶ εἶπαμε· «Ἄς μὴ μὲ καταποντίσει τὸ ρεῦμα τῶν ὑδάτων, οὔτε νὰ μὲ καταπιεῖ ὁ βυθός»⁸⁶.

Τὴν πέμπτη φορὰ, προχωρώντας παράλληλα μὲ τὶς ἀκτὲς τῆς θάλασσας πρὸς τὴ Διολκό, πέσαμε σὲ ληστὲς, ποὺ μᾶς κυνήγησαν τόσο πολὺ γιὰ νὰ μᾶς πιάσουν, ὥστε κινδυνέψαμε νὰ χάσομε τὴν ἀναπνοή μας καθὼς μᾶς κυνήγησαν γιὰ δέκα μίλια. Τὴν ἕκτη φορὰ, διαπλέοντας τὸν Νεῖλο, παρὰ λίγο θὰ καταποντιζόμασταν καὶ θὰ πνυγόμασταν. Τὴν ἑβδόμη φορὰ πέσαμε σὲ ἓνα ἔρημο νησί τῆς Μαρεώτιδας λίμνης, ὅπως σημειώνεται στὸ χάρτη, καὶ γιὰ τρεῖς νύχτες καὶ μέρες μείναμε στὴν ὑπαιθρο, ἀντιμετωπίζοντας πολὺ κρύο καὶ συνεχόμενη βροχή, γιατί ἦταν ἐποχὴ τῶν Θεοφανείων. Τὴν ὀγδὴ φορὰ, ἴσως νὰ εἶναι περιττὸ νὰ τὸ διηγηθῶ, ἀλλ' εἶναι ὠφέλιμο. Ἐνῶ δηλαδὴ βαδίσαμε σὲ κάποιο μέρος πρὸς τὴ Νιτρία, ὑπῆρχε στὴν περιοχὴ ἐκείνη ἓνα μεγάλο βαθοῦλωμα γεμάτο νερό, ὅπου εἶχαν ἀπομείνει πολλοὶ κροκόδειλοι, καθὼς ὑποχώρησε τὸ νερὸ ἀπὸ τὴν περιοχὴ. Ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ βόθρου ἦταν ξαπλωμένοι τρεῖς κροκόδειλοι καὶ καθὼς πλησιάσαμε νὰ δοῦμε τὰ θηρία,

84. Ψαλμ. 68, 2-3.

85. Ψαλμ. 68, 15.

86. Ψαλμ. 68, 16.

αὐτὰ τεθνηκέναι· τὰ δὲ εὐθύς ἐφ' ἡμᾶς ὤρμησαν. Ἡμῶν δὲ μεγάλη τῇ φωνῇ τὸν Κύριον ὀνομασάντων, «Χριστὲ βοήθει», εὐθύς οἱ θῆρες, ὥσπερ ὑπὸ ἀγγέλου ἀποστραφέντες, ἑαυτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ ἠκόντισαν· ἡμεῖς δὲ δρόμῳ συχῶ ἐπὶ τὰς Νιτρίας ἀπε-
5 ληλύθαμεν, τὴν τοῦ Ἰωβ φωνὴν μελετῶντες, ἔνθα φησὶν· «Ἐπί-
κισ ἐξ ἀναγκῶν ἐξελεῖταί σε, ἐν δὲ ὀγδόῳ οὐ μὴ ἄψηταί σου κα-
κόν».

Εὐχαριστοῦμεν οὖν τῷ Θεῷ τῷ ἐκ τοσούτων ἡμᾶς κινδύνων ῥυσαμένῳ, καὶ μεγάλας θεωρίας ἡμῖν ἐπιδείξαντι.

10 ρνα'. Περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀδελφοῦ.

Ὀλίγα τοίνυν περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀδελφοῦ ἀπὸ νεότητος ἕως τῆς σήμερον εἰρηκῶς ἐνταῦθα, λοιπὸν καταπαύσω τὸν λόγον. Τοῦτον ἐγὼ ἔγνω ἀκριβῶς ἐκ μακρῶν τῶν χρόνων τὴν ἀρίστην πολιτείαν κατορθῶσαντα καὶ παθῶν κατακρατοῦντα.
15 Καὶ οἶδα ἐγὼ τοῦτον ἀκριβῶς, μὴ φαγόντα πάθει, μὴ προσπα-
θῶς νηστεύσαντα, νικήσαντα, ὡς νομίζω, πάθος φιλαργυρίας, τὸ πλεῖστον κενοδοξίας ἐκφυγόντα, ἀρκούμενον αἰεὶ τοῖς παροῦ-
σιν, μὴ καλλωπιζόμενον ἱματίοις, καταφρονούμενον ὑπὸ τινῶν ἢ κατευτελιζόμενον εὐχαριστεῖν, ὑπερκινδυνεύοντα γνησίῳν
20 φίλων, πείραν λαβόντα δαιμόνων ἕως χιλιάκισ καὶ ἐπάνω, ὡς καὶ μιᾶ τῶν ἡμερῶν δαίμονα αὐτῷ συντετυχηκέναι καὶ εἰπεῖν μόνον:

Σύνθου μοι τοῦ κἂν ἄπαξ ἀμαρτῆσαι, καὶ ἦν ἂν δόξη σοι εἰπεῖν εὐγενίδα καὶ πλουσίαν, ἐγὼ σοι ἄξω εὐχερῶς.

25 Καὶ πάλιν ἄλλοτε πνκτεύσας ὁ τῆς βλασφημίας δαίμων ἐν νυχθημέροις δεκατέσσαρσιν, ὡς αὐτός μοι διηγεῖτο, καὶ ἐν νυκτὶ σύρας τοῦτον ἐκ ποδός, φωνῇ ἐπάνδρω προσωμίλει λέγων:

Μὴ προσκύνει τὸν Χριστόν, καὶ οὐ μὴ σου προσεγγίσω.

Τὸν δὲ ἀποκρινάμενον εἰπεῖν αὐτῷ:

30 Διὰ τοῦτο δὲ αὐτό· ἐπειδὴ σὺ τοῦτον ἀηδίῃ, ἐγὼ αὐτὸν

νομίζοντας ὅτι εἶχαν ψοφήσει, αὐτὰ ὄρμησαν ἀμέσως ἐναντίον μας. Ἐμεῖς φωνάξαμε τότε δυνατά, ἐπικαλούμενοι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ λέγοντας· «Χριστέ, βοήθησέ μας», καὶ ἀμέσως τὰ θηρία ρίχθηκαν στὸ νερό, σὰν νὰ διώχθηκαν ἀπὸ ἄγγελο. Ἐμεῖς προχωρήσαμε μὲ βῆμα γοργὸ πρὸς τὴ Νιτρία, σκεπτόμενοι τὰ λόγια τοῦ Ἰῶβ πού λένε· «ἐφτά φορές θὰ σέ σώσει ἀπὸ τοὺς κινδύνους, καὶ τὴν ὀγδὴ δὲν θὰ σ' ἀγγίξει τὸ κακό»⁸⁷.

Εὐχαριστοῦμε τὸν Θεὸ πού μᾶς γλύτωσε ἀπὸ τόσοις κινδύνους καὶ μᾶς φανέρωσε αὐτὲς τὶς μεγάλες θεωρίες.

151.— Γιά τὸν συνοδοιπόρο μου ἀδελφό.

Ἄφοῦ διηγηθῶ λίγα ἀκόμα γιὰ τὸν ἀδελφὸ πού μὲ συνόδευε ἀπὸ τὰ νειάτα μου μέχρι σήμερα, θὰ τελειώσω τὴ διήγησή μου. Αὐτὸν ἐγὼ τὸν γνώρισα πάρα πολὺ καλὰ μπροστὰ ἀπὸ πολὺ καιρὸ, βλέποντάς τον νὰ κατορθώνει τὴν ἄριστη πολιτεία καὶ νὰ ἐξουσιάζει τὰ πάθη του. Καὶ γνωρίζω πολὺ καλὰ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔφαγε μὲ πάθος, οὔτε νήστεψε μὲ ἐμπάθεια, καὶ νίκησε, ὅπως νομίζω, τὴ φιλαργυρία καὶ προπάντων ἀπέφυγε τὴν κενοδοξία, γιατί ἀρκοῦνταν πάντοτε σὲ ἐκεῖνα πού ὑπῆρχαν, δὲν ντυνόταν μὲ ὠραῖα ροῦχα, εὐχαριστοῦσε ὅταν περιφρονοῦνταν ἢ καταχλευαζόταν ἀπὸ κάποιους, διακινδύνευε γιὰ χάρη γνήσιων φίλων, γνώρισε τὴν ἐπίθεση τῶν δαιμόνων πάνω ἀπὸ χίλιες φορές, καὶ μία ἡμέρα συνέβη νὰ τὸν συναντήσῃ ἓνας δαίμονας καὶ νὰ τοῦ πεῖ:

Θέλησε ν' ἀμαρτήσεις ἔστω καὶ μιᾶ φορά, καὶ ὅ,τιδήποτε θελήσεις νὰ μοῦ ζητήσεις, πού θὰ ἔχει σχέση μὲ εὐγένεια ἢ πλοῦτο, εὐκόλα θὰ σοῦ τὸ προσφέρω.

Ἄλλοτε πάλι, ἀφοῦ πάλαιψε μὲ τὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας γιὰ ἔνδεκα νύχτες, ὅπως ὁ ἴδιος μοῦ διηγήθηκε, τὴ νύχτα τὸν τράβηξε ἀπὸ τὸ πόδι καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ φωνὴ ἀνδρική:

Μὴν προσκυνᾶς τὸν Χριστό, καὶ ἐγὼ δὲν θὰ σέ ἀγγίξω.

Αὐτὸς τοῦ ἀποκρίθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἐπειδὴ τὸν σιχαίνεσαι σὺ αὐτόν, ἐγὼ θὰ

87. Ἰῶβ 7, 5.

προσκυνήσω καὶ δοξάσω. Καὶ πάλιν, καὶ πολλάκις πολυπλασίως δεηθήσομαι, καὶ ἕως ἔνεστί μοι πνεῦμα, τοῦτον ἱκετεύσω, διὰ τὸ σὲ ἐναντιοῦσθαι τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ.

5 Ἐκατὸν ἕξ πόλεις πατήσας, ἐν δὲ ταῖς πλείσταις καὶ χρονίσας, γυναικὸς πείραν οὐκ ἔσχεν ἑλέει τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τὸ κατ' ὄναρ, πλὴν τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ τὴν πορνείαν δαίμονος. Τρίτον τοῦτον ἔγνω ἔχοντα χρεῖαν βρωμάτων, ἐκ χειρὸς ἀγίων ἀγγέλων λαβόντα. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εὐρεθεὶς ἐν ἀκροτάτῃ ἐρημίας, καὶ μηδ' ὄλως βρωμά τι βαστάζων, τρεῖς ἄρτους εὔρε θερμοὺς ἐν τῇ μηλωτῇ. Ἄλλοτε πάλιν παξαμάδας, καὶ εἰς τὸ τρίτον, οἶνον μετὰ ἄρτων. Ἐγνω πάλιν τοῦτο λιπόμενον ἀναλωμάτων ἀκοῦσαι παρ' ἀγγέλου, ὅτι:

Ἄπελθὼν λάβε παρὰ τοῦδε ἔλαιον καὶ σῖτον.

15 Ὁ δὲ μηδὲν διακρίνας, ἀπῆλθε πρὸς τὸν μηνυθέντα αὐτῷ. Ὁ δὲ ἰδὼν αὐτόν, λέγει αὐτῷ:

Σὺ εἶ ὁ δεῖνα μονάζων;

Ἀποκρίνεται καὶ λέγει:

Ναί, ἐγὼ εἰμι ὃν λέγεις.

20 Ὁ δέ:

Ὁ οἰκοδεσπότης ἐκέλευσέ σοι δοθῆναι τριάκοντα μοδίους σίτου, καὶ δώδεκα ξέστας ἐλαίου.

«Ἐπεὶ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι», οἷος ἦν οὗτος ὃν ἐγὼ ἔγνω. Τοῦτον οἶδα ἐγὼ δακρύσαντα ἐπὶ ἀνδρῶν ἐν ἀνάγκῃ ὄντων, καὶ ἀπορουμένων ἐν πενίαις, παρεσχηκότα εἴ τι εἶχεν, πλὴν τῆς ἑαυτοῦ σαρκός. Οἶδα τοῦτον ἐγὼ κλαύσαντα καὶ ἐπὶ ἐκπεσόντος ἐν ἁμαρτίαις, ὃς τοῖς δάκρυσιν εἰς μετάνοιαν ἤγαγε τὸν ἐκπεσόντα. Οὗτός μοι ποτε διωμόσατο, ὅτι:

Τοῦ Θεοῦ ἐδεήθην μηδένα νύξαι, μάλιστα τῶν φαύλων

30 πλουσίων, ἐπὶ τῷ δοῦναί μοί τι τῶν χρεῶν λιπομένων.

Ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἀρκεῖ τὸ μνήμην πεποιῆσθαι καταξιωθῆναι πα-

τὸν προσκυνῶ καὶ θὰ τὸν δοξάζω. Καὶ συνέχεια καὶ πολλές φορὲς θὰ τὸν παρακαλῶ πολλαπλάσια, καὶ ὅσο θὰ ὑπάρχει μέσα μου ἀναπνοή, θὰ τὸν ἰκετεύω, ἐπειδὴ σὺ ἀντιτίθεσαι στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Ἐνῶ ἐπισκεψέθηκε ἑκατὸν ἕξι πόλεις καὶ στίς περισσότερες ἔμεινε γιὰ καιρό, δὲν γνώρισε γυναῖκα μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, οὔτε στ' ὄνειρό του, παρὰ μόνο τὸν πόλεμο τοῦ δαίμονα τῆς πορνείας. Γνωρίζω, ὅτι τρεῖς φορὲς πού εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τροφή ἔλαβε ἀπὸ χεῖρι ἁγίων ἀγγέλων. Μία ἡμέρα βρέθηκε στὴ βαθειὰ ἔρημο χωρὶς νὰ ἔχει καθόλου τροφή, καὶ βρῆκε τρία ψωμιὰ ζεστὰ στὴ μηλωτή του. Μιὰ ἄλλη φορὰ πάλι βρῆκε παξιμάδια, καὶ τὴν τρίτη κρασὶ μὲ ψωμί. Ἐμαθα πάλι γι' αὐτόν, ὅτι μιὰ ἄλλη φορὰ, ἐνῶ δὲν εἶχε τροφή, ἄκουσε ἀπὸ ἄγγελο νὰ τοῦ λέγει:

Πήγαινε καὶ πάρε ἀπὸ τὸν τὰδε λάδι καὶ σιτάρι.

Αὐτὸς χωρὶς νὰ σκεφθεῖ καθόλου, πῆγε σὲ ἐκεῖνον πού τοῦ εἶπε. Ἐκεῖνος βλέποντάς τον τοῦ εἶπε:

Ἐσὺ εἶσαι ὁ τὰδε μοναχός;

Τοῦ ἀποκρίθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

Ναί, ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς πού λές.

Καὶ ἐκεῖνος τοῦ εἶπε:

Ὁ οἰκοδεσπότης μοῦ εἶπε νὰ σοῦ δώσω τριάντα μόδια σιτάρι καὶ δώδεκα ξέστες λάδι.

«Γιὰ ἓνα τέτοιον μπορῶ νὰ καυχηθῶ»⁸⁸, ὅποιος κι ἂν εἶναι αὐτὸς πού γνώρισα ἐγώ. Αὐτὸς γνωρίζω πολὺ καλά, ὅτι πολλές φορὲς ἔχυσε δάκρυα γιὰ ἀνθρώπους πού βρισκόνταν σὲ ἀνάγκη καὶ γιὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς πρόσφερε ὅ,τι εἶχε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σῶμα του. Γνωρίζω, ὅτι αὐτὸς ἔκλαψε καὶ γιὰ κάποιον πού ἔπεσε σὲ ἁμαρτίες, καὶ μὲ τὰ δάκρυά του ὁδήγησε σὲ μετάνοια αὐτόν πού ἔπεσε. Αὐτὸς κάποτε μοῦ ὀρκίστηκε λέγοντας:

Παρακάλεσα τὸν Θεὸ νὰ μὴ μὲ ἀφήσει νὰ ἐνοχλήσω κανένα, καὶ προπάντων τοὺς φαύλους πλοῦσιους, γιὰ νὰ μοῦ δώσουν κάτι σὲ ὥρα πού θὰ μοῦ ἔλειπαν τὰ ἀναγκαῖα.

Ὅσο γιὰ μένα, μοῦ ἀρκεῖ νὰ ἀξιωθῶ ἀπὸ τὴ θεία χάρη νὰ ἔχω στὴ

88. Β' Κορ. 12, 5.

ρὰ τῆς θείας χάριτος τούτων ἀπάντων καὶ δυνηθῆναι ταῦτα
 γραφῇ παραδεδωκέναι. Οὐκέτι γάρ, ὡς οἶμαι, τὸ κινήθηναί σου
 τὴν ἀγαθὴν διάνοιαν ἄνευ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας, εἰς τὸ ἐπιτά-
 ξαι τῇ ἐμῇ οὐθενείᾳ τὴν σύνταξιν τοῦ βιβλίου τούτου ποιῆσαι,
 5 καὶ γραφῇ παραδοῦναι τοὺς βίους τῶν ἀγίων καὶ μακαρίων πα-
 τέρων.

Σὺ δέ γε, πιστότατε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, τίμιε Λαῦσε, καὶ
 πασῶν ἐμοὶ φίλη καὶ γνησιωτάτη κεφαλή, ἡδέως ἐντυγχάνων
 ταύτῃ τῇ βίβλῳ, ἱκανὴν ὠφέλειαν ἐπὶ τῇ τῶν δικαίων ἀναστάσει
 10 παρέξεις σου τῇ ἀθανάτῳ ψυχῇ, τῶν ἀοιδίμων ἀθλητῶν τὰς ἐνα-
 ρέτους πολιτείας καὶ τοὺς βίους καὶ τοὺς πόνους καὶ τὴν τσσαύ-
 την ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν σκληραγωγίας λαμβάνων ἐν νῶ.
 Ἔπου τούτοις προθύμως, χρηστῇ καὶ ἀκηράτῳ τρεφόμενος ἐλ-
 πίδι, βραχυτέρας αἰεὶ τὰς ἔμπροσθεν τῶν ὀπισθεν ὁρῶν ἡμέρας,
 15 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύχου σεαυτὸν διατηρῶν ἀνεπίληπτον καὶ
 φυλάσσων ἀκέραιον, οἷόν σε οἶδα καὶ εἶχον ἀπὸ τῆς ὑπατείας
 Τατιανοῦ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ οἷόν σε πάλιν εὗρον τοῖς τρό-
 ποις χρηστότερον, χειροτονηθέντα πραιπόσιτον τοῦ εὐσεβεστά-
 του κοιτῶνος Ὅν γὰρ ἀξία τοιαύτη μετὰ χρημάτων τοσοῦτων
 20 καὶ ἐξουσίας τηλικαύτης, τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐποίησε χεί-
 ρονα, οὗτος ὅλος ἀνάκειται τῷ Χριστῷ, τῷ ἀκούσαντι ὑπὸ τοῦ
 διαβόλου:

«Ταῦτά σοι πάντα δώσω, εἰάν πεσὼν προσκυνήσης μοι».

Ἄλλὰ τοῦτον κατήσχυνεν ὁ Κύριος, εἰπών:

25 «Ὑπαγε ὀπίσω μου».

Ὅν δὴ καὶ αὐτὸς μιμούμενος, τὸν ῥέοντα πλοῦτον παρωσά-
 μενος καὶ τὴν σκιώδη δόξαν τοῦ παρόντος βίου, τὴν οὐράνιον
 ἐπιποθεῖς ἀκήρατον ζωὴν καὶ αἰδίων βασιλείαν, καὶ μένουσαν
 δόξαν καὶ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον, καὶ τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ, «ἃ
 30 οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὐς ἤκουσεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀν-
 θρώπου ἀνέβη», ὧν ἡμᾶς ὁ Κύριος κληρονόμους ἀναδείξειε σὺν

μνήμη μου ὅλους αὐτούς, καὶ τὸ ὅτι μπόρεσα νὰ τὰ παραδώσω αὐτὰ γραμμένα. Γιατί, νομίζω, ὅτι δὲν κινήθηκε ὁ ἀγαθὸς ὁ νοῦς χωρὶς τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ στὸ νὰ προτρέψει τὴ δική μου μηδαιμνότητα νὰ γράψει αὐτὸ τὸ βιβλίο καὶ νὰ παραδώσει γραμμένους τοὺς βίους τῶν ἀγίων καὶ μακαρίων πατέρων.

Σὺ ὅμως, πιστότατε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, τίμειε Λαῦσε, καὶ ὁ πιὸ ἀγαπητὸς ἀπὸ ὅλους καὶ ὁ γνησιότατος φίλος μου, μελετώντας μὲ εὐχαρίστηση τὸ βιβλίο αὐτὸ, θὰ προσφέρεις μεγάλη ὠφέλεια στὴν ἀθάνατη ψυχὴ σου ὡς πρὸς τὴν ἀνάστασι τῶν δικαίων, ἔχοντας στὸ νοῦ σου τῶν ἀείμνηστων αὐτῶν ἀθλητῶν τοὺς γεμάτους ἀπὸ ἀρετῆ τρόπους ζωῆς καὶ τοὺς βίους καὶ τοὺς πόνους καὶ τὴν τόση ὑπομονὴ καὶ τὴν καρτερίαν τους στὶς σκληραγωγίες. Ἀκολούθησέ τους μὲ προθυμία, τρεφόμενος μὲ χρηστὲς καὶ ἀμετάβλητες ἐλπίδες, βλέποντας πάντοτε τίς ἡμέρες ποὺ ἔρχονται λιγότερες ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ πέρασαν, καὶ νὰ προσεύχεσαι καὶ γιὰ μένα, διατηρώντας τὸν ἑαυτό σου ἀδιάβλητο καὶ φυλάσσοντάς τον ἀκέραιο, τέτοιο ὅπως σὲ ξέρω καὶ σὲ εἶχα ἀπὸ τὴν ὑπατεία τοῦ Τατιανοῦ μέχρι σήμερα, καὶ ὅπως πάλι σὲ βρῆκα καλύτερο στοὺς τρόπους ὅταν διορίστηκες ἀρχιευνοῦχος τοῦ εὐσεδέστατου κοιτώνα τοῦ βασιλιᾶ. Γιατὶ ἐκεῖνον ποὺ τέτοια ἀξιώματα καὶ τόσα χρήματα καὶ τόση μεγάλη ἐξουσία δὲν τὸν ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, ὁλόκληρος αὐτὸς εἶναι προσηλωμένος στὸν Χριστό, ποὺ ἄκουσε ἀπὸ τὸν διάβολο:

«Ὅλα αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ δώσω, ἂν πέσεις καὶ μὲ προσκυνήσεις».

Ἄλλ' αὐτὸν τὸν καταντρόπιασε ὁ Κύριος λέγοντας:

«Πήγαινε πίσω μου, σατανᾶ»⁸⁹.

Αὐτὸν λοιπὸν μιμούμενος καὶ σύ, περιφρονώντας τὸν πλοῦτο ποὺ παρέρχεται καὶ τὴν σὰν σκιά δόξα τῆς παρούσας ζωῆς, ποθεῖς σφοδρᾶ καὶ τὴν οὐράνια ἀφθαρτὴ ζωὴ, καὶ τὴν αἰώνια βασιλεία, καὶ τὴ δόξα ποὺ παραμένει, καὶ τὸν ἀνεξερεύνητο πλοῦτο καὶ τὰ ἀνέκφραστα ἀγαθὰ, «τὰ ὅποια μάτι ἀνθρώπου δὲν εἶδε, οὔτε αὐτὶ ἄκουσε, οὔτε νοῦς ἀνθρώπου διανοήθηκε»⁹⁰, τῶν ὁποίων εὐχομα ὁ Κύριος νὰ μᾶς ἀναδείξει κληρονόμους μαζί μὲ ὅλους τοὺς

89. Ματθ. 4, 9-10.

90. Α' Κορ. 2, 9.

*πάσι τοῖς ἁγίοις πατριάρχαις τε καὶ προφήταις, ἀποστόλοις καὶ
μάρτυσι, καὶ ὧν τὴν μνήμην ἐν τῇ δίδλω ταύτῃ πεποιήμεθα,
χάριτι αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἡ
δόξα σὺν ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.*

ἁγίους πατριάρχες καὶ τοὺς προφήτες, τοὺς ἀποστόλους καὶ τοὺς μάρτυρες, καὶ ὅλους ὅσους μνημονεύσαμε σ' αὐτὸ τὸ βιβλίον, μετὰ τὴν χάριν τοῦ Σωτήρα μας Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὅποιο στὸν πατέρα ἀνήκει ἡ δόξα μαζί καὶ στὸ ἅγιο Πνεῦμα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Γένοιτο.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Οί αριθμοί παραπέμπουν κατά σειρά για τὰ χωρία τῆς Γραφῆς στὸ κεφάλαιο, τὸν στίχο καὶ τὴ σελίδα πού βρίσκονται, ἐνῶ γιὰ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ πράγματα ἀπλῶς στὴ σελίδα πού βρίσκονται.

1. Εὐρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς

Γένεσις			Παροιμιαὶ Σολομώντος		
3	1	390	11	14	204
	15	278	12	17	186
			18	19	262
			24	27	42
				28	42
20	17	120			
					Ἐκκλησιαστής
8	3	314	7	15	196
					Ἄσμα Ἄσμάτων
			2	16	486
5	7	110			Σοφία Σολομώντος
23	3-4	68			
29	2	420	4	13	368
45	11	246			Σοφία Σειράχ
49	16	488			
54	8-9	248	8	9	42
64	5	330	19	30	52
67	32	288			Ἡσαΐας
68	2-3	488	19	11	274
	15	488	35	1	282
	16	488	54	1	282
90	10	112	65	25	288
103	20	188	66	2	186
118	66	390			Ματθαῖος
	120	486			
127	5	298. 330.	4	9-10	494
145	8	62	7	13	248
				14	248
				16	50
6	6	392	11	18-19	48
7	5	490		29	36
40	8	392	19	21	430
					Παροιμιαὶ Σολομώντος

20	27	222			Κορινθίους Α'	
	28	102				
23	8-9	198	2	9		494
	9	198	3	19		222
	10	250.254	5	2		194
			6	9		68
	Μάρκος		7	16		442
2	18	48	9	25		50
	Λουκάς				Κορινθίους Β'	
5	31	236				
6	20	262	12	5		492
9	63	236		7		392
10	19	300			Γαλάτας	
	Ίωάννης		1	18		46
			2	20		486
2	18	438	3	28		414
5	14	394	5	16		314
6	56	296		22		50
	Πράξεις					
1	32	278			Φιλιπησίους	
14	22	248	1	23		42
	Ρωμαίους				Θεσσαλονικείς Α'	
1	21	394				
	22	394	5	16-18		296
	28	394			Θεσσαλονικείς Β'	
5	20	282				
14	23	48	3	8		90

2. Εύρετήριο ονομάτων και πραγμάτων

Α

- Ἄαρών 346.
 Ἄβιτα 438. 450.
 Ἄβλάβιος, ἑπαρχος, 472.
 Ἄβραάμ 44. 296.
 Ἄβραάμος 410.
 ἀγαθὰ ἀπόρρητα 494.
 ἀγαθὰ αἰώνια 424. 478.
 ἀγαθότης 102. 368.
 ἀγαθωσύνη 50. 460.
 ἀγαλλίασις 294.
 ἀγαμία 44.
 ἀγάπη 36. 48. 50. 108. 204. 260. 342.
 416. 436. 456. 474.
 ἀγάπη καθαρὰ 168. 264.
 ἄγγελος 76. 82. 136. 170. 172. 194. 196.
 204. 206. 208. 210. 216. 224. 262.
 264. 270. 276. 286. 296. 314. 318.
 322. 330. 334. 426. 492.
 ἄγγελος τῆς προνοίας 388.
 Ἄγιων (πατὴρ ἐρήμου) 74.
 ἀγιωσύνη 168. 462.
 Ἄγκυρα 422. 450.
 ἀγλαΐσμα 32.
 ἀγνεία 30. 76. 78. 478. 482.
 ἄγνοια 36. 220. 454.
 ἀγρυπνία 152. 408. 474. 478.
 ἀγχόνη 114.
 ἀδειλία 36.
 Ἄδελφιος 430.
 ἀδελφοκτονεῖν 68.
 ἄδης 34. 172. 464.
 ἀδηφαγία 114.
 ἀδιαφορία 146.
 ἀδικία 142.
 Ἄδολία 448.
 Ἄδόλιος 408.
 ἀηδία 360.
 ἀθανασία 160. 478.
 Ἄθανάσιος 54. 64. 80. 144. 452. 454.
 Ἄθηναι 356.
 Ἄθηναῖοι 356.
 Ἄθριβη 206.
 Αἰγύπτιοι 46. 110. 112. 114. 164. 166.
 184. 274. 354. 356. 358. 378. 384.
 410.
 Αἴγυπτος 40. 88. 104. 126. 156. 202.
 210. 240. 272. 274. 282. 290. 306.
 344. 348. 374. 442. 470. 486.
 αἰδώς 456.
 Αἰθιοπία 72. 288.
 Αἰλία 470.
 Αἰνέσιος 412.
 αἵρεσις 360. 370. 422. 436.
 αἰρετικός,- οἱ 50. 118. 434.
 αἰσχροπάθεια 388.
 αἰσχροπραγία 482.
 αἰσχροουργία 388.
 αἰσχύνη 108. 386. 388.
 ἀκαθαρσία 390.
 ἀκηδία 46. 50. 52. 66. 144. 158.
 ἀκολασία 48. 150. 384. 388. 390. 394.
 404. 482.
 ἀκτημοσύνη 354. 448. 452.
 Ἄκυτανία 442.
 ἀλαζονεία 248. 274. 392.
 Ἄλαριχος 442.

- Ἐλβίνα 438. 444.
 Ἐλβίνος 198.
 Ἐλβίνος 232.
 Ἐλεξάνδρα 64. 98.
 Ἐλεξάνδρεια 60. 72. 80. 88. 166. 170.
 200. 218. 238. 266. 348. 360. 420.
 432. 452. 454.
 Ἐλεξανδρεὺς,- ρεῖς 52. 62. 198. 238.
 384.
 ἀλήθεια 42. 198. 208. 266. 400. 474.
 476.
 ἀλλοίωσις 386.
 ἀλογία 386.
 ἀλυπία 36.
 Ἐλύπιος 234.
 ἀμάρτημα,- τα 460.
 ἀμαρτία 48. 104. 252. 282. 286. 296.
 334. 338. 348. 356. 394. 450. 454. 460.
 468.
 ἀμαρτωλός,- οἱ 44. 48. 108. 170. 230.
 294. 324. 328. 348. 388. 460. 474.
 Ἐματαλὶς 454. 456.
 Ἐμάτας 158.
 ἀμβροσία τροφή 54.
 ἀμέλεια 258. 378. 394.
 ἄμλλα 30.
 ἀμοιβή 416. 472. 476
 Ἐμορραῖοι 410.
 Ἐμοῦν 76. 78. 80. 82. 300.
 Ἐμμωνᾶς 268. 344. 346.
 Ἐμμώνιος 86. 90. 92. 94. 96. 192. 232.
 342. 432.
 Ἐμῶς 458.
 ἀναθέματα ἱερουργικὰ 472.
 ἀναισθησία 424.
 ἀνάπαυσις 154. 248. 260.
 ἀνάστασις 494.
 Ἐνατολή 436. 442.
 ἀναχωρητῆς 344.
 ἀνδρεία 324.
 ἀνδραγάθημα 86.
 ἀνελπιστία 250.
 ἀνθρωπαρέσκεια 46. 298. 386.
 ἀνομία 252. 262. 460. 468.
 ἀνορεξία 38. 280.
 Ἐνούβ 310. 312.
 Ἐντικείμενος (διάβολος) 388.
 ἀντιμυσθία 202.
 Ἐντίνοος 272. 394. 398. 454.
 Ἐντιόχεια 442.
 Ἐντιρρητικόν, ἔργον Εὐαγγελίου, 374.
 Ἐντίχριστος 196. 438.
 Ἐντώνιος 58. 62. 76. 80. 82. 90. 120.
 122. 158. 164. 166. 168. 170. 172.
 174. 176. 178. 180. 182. 184. 190.
 346. 382.
 ἀπάθεια 46. 78. 246. 280. 354. 368.
 412. 414.
 ἀπαθῆς 354.
 ἀπάτη 250. 482.
 ἀπειλή 304.
 ἀπειρόκακακος 474.
 Ἐπέλλης 320.
 ἀπελπισμὸς 164.
 ἀπιστία 300. 304. 324. 356. 386.
 ἀποκάλυψις 246. 280. 334.
 Ἐπολιναρισται 376.
 Ἐπολλώνιος 98. 334. 336.
 Ἐπολλῶς 272. 274. 282. 284. 286. 288.
 292. 294. 298.
 ἀπόνεια 46. 198. 210. 394. 440.
 ἀποστασία 38.
 ἀπόστολος 66. 244. 292. 442. 480. 486.
 496.
 ἀπρέπεια 282.
 Ἐπρινιανὸς 450.
 Ἐπρονιανὸς 438.
 ἀπροσπαθῆς 366.
 ἀπτοησία 36.
 ἀπώλεια 36. 202. 248. 374. 440. 460.
 Ἐργεως 368.
 ἀργία 44.
 Ἐρειανοὶ 376. 452. 454.
 ἀρέσκεια Θεοῦ 30.
 ἀρετῆ 30. 34. 36. 40. 44. 46. 52. 54. 58.
 62. 66. 72. 76. 78. 86. 88. 90. 100.
 104. 106. 110. 112. 116. 122. 138.
 148. 182. 186. 196. 200. 204. 206.

210. 222. 232. 244. 254. 256. 278.
280. 288. 304. 314. 318. 320. 324.
328. 330. 340. 350. 352. 354. 374.
370. 382. 384. 386. 388. 390. 392.
396. 400. 402. 404. 408. 412. 414.
416. 418. 430. 434. 440. 444. 448.
450. 452. 468. 472. 476. 478. 480.

ἀρετή περιστατική 104.

ἀρετή πνευματική 68. 382.

* Ἄρκτος 436.

* Ἀρσενοΐτης 348.

* Ἀρσίσιος 74. 76. 432.

ἀρχάγγελος 136.

ἀσέλγεια 460.

* Ἀσέλλα 446.

ἀσθένεια σώματος 46.

* Ἀσκαλῶν 470.

ἀσφάλεια 40. 66. 454.

ἀσωτία 60. 150. 384. 480.

ἀτιμία 388. 394.

ἀτυφία 52.

Αὐγουστάλιος 432.

αὐθάδεια 386.

αὐστηρία 420.

αὐτεξούσιον 46.

αὐτοματισμός 202.

ἄφεις ἁμαρτιῶν 296. 348.

ἄφθαρσία 434.

* Ἀφρική 442.

ἄφροσύνη 250.

* Ἀχαΐα 140.

B

Βαβυλῶν 158. 274.

βάπτισμα 94. 338.

Βασιανίλλα 448.

βασιλεία 248. 494.

βασιλεία Θεοῦ 68. 236.

βασιλεία τῶν οὐρανῶν 262. 414. 426.
470.

Βασίλειος ὁ Μέγας 420. 472.

βασκανία 188. 352. 446.

βάσκανος 388.

βδέλυγμα 282.

Βενερία 446.

Βενιαμὴν 96. 98.

Βῆ 268.

Βηθλεὲμ 350. 446.

Βησαρίων 426. 428.

Βιθυνία 238.

Βικαρία 446.

βίος ἀνεπίληπτος 396.

βλάβη 50. 390.

βλασφημία 334. 376. 490.

Βλέμμοι 218.

βοήθεια 110. 190. 204. 284. 416.

Βοσπορία 422.

Βρετανία 436.

βρῶμα,- τα 46.

Γ

Γαδδανᾶς 414. 416.

Γαλατία 418. 422.

Γαλλία 442.

γάμος 436. 440.

γαστριμαργεῖν 200.

γαστριμαργία 150. 200. 202. 238. 346.
358. 384. 418.

γαστρίμαργος,- οι 388.

Γελασία 478.

γέλως 250.

Γιεζῆ 112.

γνώμη 30. 36. 44. 46. 52. 60. 80. 104.
118. 394. 440. 472. 474. 476. 482.

γνώσις 36. 38. 44. 52. 54. 62. 64. 202.
246. 330. 362. 382. 388. 390. 394.
410. 450.

γνώσις ἐμάρτυρος 390.

γνώσις πνευματική 32. 62.

γνώσις ψευδώνυμος 472.

γογγυσμός 386.

γοητεία 114.

γονόρροια 338.

γονυκλισία 350.

Γραφή ἁγία - θεία 54. 68. 76. 84. 104.
202. 218. 254. 280. 288. 294. 354.

390. 472.

Γραφή Καινή 62. 94. 146.

Γραφή Παλαιά 94. 146.

Γρηγόριος ὁ Νησσαεὺς 368. 472.

γυναικομανία 190.

Δ

Δαβὶδ 68. 248. 390. 488.

δαιμόνιον 48. 120.

δαίμων, - νες 36. 40. 84. 104. 108. 118.

120. 126. 128. 130. 136. 140. 148.

150. 154. 156. 162. 164. 168. 180.

182. 184. 186. 188. 190. 194. 196.

200. 204. 236. 250. 252. 254. 256.

262. 264. 304. 318. 322. 344. 346.

350. 374. 376. 378. 386. 390. 394.

398. 404. 406. 408. 414. 484. 490.

δαίμων βλασφημίας 490.

δαίμων ἐπαθυμίας 398.

δαίμων κενοδοξίας 140.

δαίμων πολυφαγίας 120.

δαίμων πορνείας 150. 376. 492.

δαίμων ὑπερηφανίας 204. 410.

δάκρυ 474. 476. 492.

Δαλματία 446.

Δανιήλ 144. 418.

δειλία 82. 420.

Δεσπότης 66. 216. 244. 274. 336. 416.

458. 460. 466. 468. 476.

Δημήτριος 390.

Δημήτριος, ἐπίσκοπος, 54.

διαβολή 480.

διάβολος 34. 58. 66. 108. 122. 146. 196.

204. 220. 236. 260. 278. 320. 494.

Διαθήκη Καινή 382.

Διαθήκη Παλαιά 382.

διάκρισις 112. 374.

διάκρισις πνευμάτων 346.

διδασκαλία 38.

διδασκαλία ἔνθεος 456.

διδασκαλία θεϊκή 42.

διδασκαλία πνευματική 56. 200. 202.

Δίδυμος ὁ τυφλὸς 62. 64. 94.

δικαιοσύνη 48. 78. 244. 322. 464.

Διογένης 46.

Διοκισάρεια 432.

Διοκλῆς 396.

Διολκὸς 344. 346. 488.

Διονύσιος, ἐπίσκοπος, 268.

Διόσκορος 86. 338. 432.

σιχοστασία 466.

διψυχία 42.

διωγμὸς 334.

δόγμα 40.

δόγματα θεῖα 54.

δόλος 322.

Δομνῖνος 362.

δόξα ἀνθρωπίνη 226. 244.

δόξα Θεοῦ 78. 144. 266. 368. 386. 414.

420. 424. 436. 494. 496.

δοξολογία 408.

δουλεία 354. 474.

Δρακόντιος 86.

δύναμις ἔξουσιαστική 112.

Δύσις 40. 442.

δυστροπία 148.

δυσφημία 182.

δυσωδία 192.

δωρεά 104. 232. 242. 388. 482.

Δωρόθεος ἁβδᾶς 56. 208. 210. 396.

Ε

ἐγκαλλώπισμα 32. 474.

ἐγκλεισμὸς 418.

ἐγκράτεια 30. 50. 122. 124. 150. 204.

408. 410. 414. 416. 418. 460. 474.

εἰδωλολατρία 282.

εἰδωλον, - α 274. 284. 308. 480.

εἰκόν: κατ' εἰκόνα Θεοῦ 428.

ἐθελόκακος 474.

ἔθος 84.

εἰρήνη 50. 54. 168. 212. 230. 232. 266.

286. 288. 298. 344. 428.

Ἐκκλησία καθολική 40. 434.

ἔκστασις 82. 304.

ἐλεημοσύνη 44. 122. 264. 386. 424.

436. 448. 474.
 ἔλεος 492.
 ἔλευθερία 244. 432. 474.
 Ἑλλήν, ἀβδᾶς, 312. 316318.
 Ἑλλην,- ες 282. 284. 286. 288. 294.
 308. 334. 354. 480.
 Ἐπίδιος 410. 412. 414.
 ἔπις 32. 40. 42. 66. 130. 252. 256. 294.
 402. 412. 422. 452. 474. 494.
 ἐμμέλεια 52.
 ἐνέργεια 40. 200. 494.
 ἐνθύμισις 464.
 ἐντολή 428.
 ἔνωσις πνευματική 486.
 ἔξις 354.
 ἔξομολόγησις 226. 464.
 ἔξορία 472.
 ἔξουσία 300.
 ἔξουσία κοσμική 476.
 ἔπαινος 66. 100. 244.
 ἔπαρσις 154.
 ἐπιβουλή 210. 256.
 ἐπίγνωσις 148. 394.
 ἐπιθυμία 42. 46. 136. 152. 186. 236.
 252. 312. 370. 436. 440. .
 ἐπιθυμία ἀκόλαστος 152. 314.
 ἐπιθυμία ἄλογος 42. 50.
 ἐπιθυμία γυναικεία 200. 208.
 ἐπιθυμία πνευματική 134.
 ἐπιθυμία σαρκὸς 314. 376
 ἐπίνοια 40.
 ἐπορχία 46.
 ἐπιτηδειότης 386.
 Ἐπφάνεια (τὰ θεῖα) 376. 488.
 Ἐρμούπολις 272. 432.
 ἔρως 250.
 ἔρως θεῖος-πνευματικὸς 30. 378. 430.
 Εὐαγγέλιον 222. 372. 390.
 Εὐάγγελος 94. 96. 192. 198. 232. 234.
 370. 372. 384.
 εὐγένεια 50. 392. 414. 474.
 εὐγένεια ἐνάρετος 418.
 Εὐγένειος, τύραννος, 266.
 εὐδοκία 238. 386.

εὐδοκία Θεοῦ 386.
 εὐεργεσία 140. 158.
 Εὐθύμιος (μοναχὸς) 86.
 Εὐκάρπιος 384.
 εὐκλεια 388.
 εὐλάβεια 52. 302. 452.
 εὐλογία 88. 194. 262. 266. 322. 344.
 εὐλογία πατρική 394.
 Εὐλόγιος 158. 160. 162. 164. 166. 168.
 170. 346.
 Εὐνομία 450.
 Εὐνομανοὶ 376.
 εὐπάθεια 244. 388.
 εὐποιΐα 162. 434. 436.
 εὐποιΐα ἔμετρος 422.
 εὐσέβεια 32. 42. 46. 434. 440. 450. 452.
 Εὐσέβιος (μοναχὸς) 86.
 Εὐσέβιος, πραιπόσιτος, 452.
 εὐσπλαχνία 482.
 Εὐστάθιος, ἀβδᾶς, 412.
 Εὐστάθιος, ἀναγνώστης, 468.
 Εὐστοχία 446.
 εὐτέλεια 122. 316. 422. 432.
 εὐφροσύνη 294.
 εὐφυΐα 352. 386. 388. 390.
 εὐχαριστία 96. 162.
 εὐχή 84. 102. 216. 244. 256. 258. 260.
 416. 422. 466. 468.
 Ἐφραίμ 400. 402.

Z

ζῆλος 30. 100. 254. 418. 442. 448. 478.
 ζῆλος θεῖος 444.
 ζῆλος οὐράνιος 436.
 ζῆλος πνευματικὸς 482.
 ζηλοτυπία 372.
 ζηλωτῆς 280.
 ζωή 248. 450.
 ζωὴ αἰδῖος 478.
 ζωὴ αἰώνιος 422. 444. 452.
 ζωὴ ἀκήρατος 458. 494.
 ζωὴ ἰσαγγελος 418.
 ζωὴ οὐράνιος 32.

Η

ήδονή 46. 94. 204. 206. 250.
 ήθος 30. 36. 42. 52. 362. 390. 456.
 Ἡλίας (προφήτης) 100. 264. 272. 292.
 Ἡλίας, μοναχός, 206. 416.
 ἠπιότης 474.
 Ἡράκλεια 158.
 Ἡρακλῆς Θεβαΐδος 324.
 Ἡρων 198. 384.
 Ἡσαΐας 198. 272. 288.
 Ἡσαΐας, μοναχός, 98. 310.
 Ἡσαῦ 394. 478.
 Ἡσυχᾶς 448.
 ἠσυχία 256. 264. 422.

Θ

Θάλασσα Ἐρυθρὰ 158. 186.
 Θάλασσα Νεκρὰ 414.
 θάνατος 42. 288. 482.
 θαῦμα 254. 276. 280. 286. 288. 292.
 304. 306. 308. 350. 362. 378. 382.
 414.
 θέλημα 172.
 Θεοδόσιος (αὐτοκράτωρ) 52. 228.
 266.
 Θεοδώρα 448.
 Θεόδωρος, ἔρμηνεύς), 234.
 Θεόδωρος, μαθητῆς Ἀμοῦν, 82.
 Θεόκτιστος 448.
 θεολογία 400.
 θεοπτία 104.
 Θεός 30. 32. 36. 38. 42. 44. 46. 48. 54.
 56. 64. 72. 78. 86. 88. 90. 100. 102.
 104. 106. 110. 114. 116. 118. 120.
 122. 128. 134. 136. 138. 142. 144.
 150. 160. 168. 170. 174. 188. 190.
 192. 204. 210. 212. 216. 224. 228.
 232. 234. 236. 238. 240. 242. 244.
 246. 248. 250. 252. 254. 256. 262.
 264. 266. 272. 274. 276. 280. 282.
 284. 286. 288. 290. 292. 294. 296.
 302. 304. 306. 310. 312. 318. 320.

324. 326. 328. 330. 332. 334. 338.
 340. 342. 348. 360. 362. 364. 370.
 374. 378. 380. 386. 388. 390. 392.
 394. 398. 400. 402. 404. 420. 422.
 424. 430. 440. 442. 448. 450. 458.
 460. 464. 466. 468. 472. 474. 476.
 480. 482. 486. 488. 490. 492. 494.
 θεοσέβεια 32. 46. 52. 66. 442. 454. 456.
 Θεοσέβιος 142.
 Θεσσαλονίκη Ἀχαΐας 140.
 Θεωνᾶς 270.
 θεωρία 256. 340. 398. 490.
 Θεβαΐς 40. 132. 170. 212. 228. 234.
 266. 268. 272. 274. 290. 324. 332.
 334. 342. 346. 394. 442. 486.
 θλίψις 174. 236. 248. 338. 412.
 θυμός 162. 220. 398.
 θυσιαστήριον 134. 138. 146. 344. 348.
 382. 442.

Ι

Ἰακώβ 44.
 Ἰακώβ, μοναχός, 382.
 Ἰάκωβος 44.
 Ἰαμβρός, μάγος, 126.
 Ἰανός, μάγος, 126.
 Ἰβηρα 368.
 ἰδιοπραγμοσύνη 44. 46.
 Ἰερά, ἔργον Εὐαγγελίου, 374.
 Ἰέραξ 172.
 ἱερατεία 244.
 Ἰερεμίας 198.
 Ἰεροσόλυμα 44. 204. 292. 372. 408.
 410. 420. 434. 438.
 Ἰεροσολυμίται 164. 166. 242.
 Ἰερουσαλήμ 330. 434.
 Ἰερυχὼ 410.
 Ἰερώνυμος 352.
 Ἰερώνυμος ἀπὸ Δαλματίας 446.
 ἱερωσύνη 92. 112.
 Ἰησοῦς 48. 172. 184. 408.
 Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ 410.
 Ἰησοῦς Χριστὸς 184. 394. 414. 444.

κανότης 388.
 κεία 80. 94. 482.
 κερότης 386.
 κενόκεντιος 404.
 κερδάνης 414. 416.
 κερβίνος 470.
 κερδαία 44.
 κερδαίοι 48. 94. 294. 480.
 κέρδας (προδότης) 114. 394.
 κερλιανή 478. 480.
 κερλιανός, ἀναχωρητής, 402.
 κερλιανός (ὁ Παραβάτης) 62. 64.
 276. 418.
 κερπύλυτος 480.
 κερσαάκ 44.
 κερσιδώρα 222.
 κερσίδωρος, ὁμολογητής, 432.
 κερσίδωρος πρεσβύτερος καὶ ξενοδό-
 χος 52. 58. 88. 150. 154. 342.
 κερραήλ 128. 282.
 κερταλία 446.
 κερωάννης, ἀββάς, 256. 266. 320. 322.
 346.
 κερωάννης (βαπτιστής) 48. 406.
 κερωάννης (βοηθὸς Μακαρίου Αἰγυ-
 πτίου) 112.
 κερωάννης, ἐπίσκοπος, 444.
 κερωάννης (εὐαγγελιστής) 44.
 κερωάννης Λυκοπολίτης 228. 230. 232.
 κερωβ 96. 248. 392.
 κερωσήφ 46. 272.

Κ

κεραισάρεια 368. 460. 478. 4380.
 κεραισαρεύς, - εἷς 436.
 κεραικία 44. 58. 192. 220. 422. 460.
 κεραικοδιδασκαλία 436.
 κεραικοζωία 436.
 κεραικουχία 44.
 κεραιλλόδικος 446.
 κεραιμπανία 40. 442. 444.
 κεραινδιανός 448.
 κεραινδιάδα 476.

κεραιπηλος 252.
 κεραιπίτων 398.
 κεραιππαδοκία 410. 480.
 κεραιρία 108.
 κεραιρκίνος 136.
 κεραιρτερία 112. 154. 410. 494.
 κεραιράνυξις 474.
 κεραιράκρισις 134.
 κεραιραλαλιά 50.
 κεραιραφρόνησις 66. 190.
 κεραιρόρθωμα 42. 392. 436.
 κεραιρύχημα 44.
 κεραιλλία 138.
 κεραινοδοξία 34. 40. 46. 50. 140. 204. 244.
 318. 374. 398. 490.
 κεραιδεμονία 68.
 κεραιμβικία 42.
 κεραικίνδυνος 32. 100. 486. 490.
 κεραικλέος 476.
 κεραικλήμης ὁ Στρωματεὺς 458.
 κεραικλίμαξ (περιοχὴ Σκήτεως) 200.
 κεραικωνία μυστηρίων 86. 118. 202.
 322. 348. 456.
 κεραικολακία 162. 250. 336.
 κεραικολακία εἰρωνική 162.
 κεραικόλλουθος 456. 458.
 κεραικόπρης 304. 318.
 κεραικορίνθιοι 192-194. 194.
 κεραικόρινθος 480.
 κεραικοσμότης 456.
 κεραικόσμος διεφθαρμένος 42.
 κεραικουφοδοξία 48.
 κεραικρίσις 226. 252. 464.
 κεραικρίσις δικαία 466.
 κεραικρόνιος 158. 164. 170. 172.
 κεραικυριακή 100. 156. 214. 220. 234. 276.
 316. 320. 322. 340. 346. 410. 456.
 κεραικύριος 48. 50. 68. 78. 88. 90. 100. 102.
 108. 110. 122. 130. 132. 136. 140.
 160. 162. 170. 182. 192. 212. 262.
 272. 278. 286. 290. 296. 298. 318.
 322. 330. 368. 374. 390. 404. 420.
 440. 444. 446. 454. 458. 464. 474.
 476. 490. 494.

Κωνσταντίνος 452. 454.
 Κωνσταντίνος, βασιλεύς, 94. 404.
 472.
 Κωνσταντίνος, ἑπαρχος, 446.
 Κωνσταντινούπολις 94. 368.-370. 372.
 374. 476.

Λ

λαγνεία 252.
 Λαζάριον 406.
 Λακεδαίμων 358.
 Λαοδίκεια 448.
 λατρεία 288. 344. 492.
 λατρεία δαιμονική 274.
 Λαῦσος 30. 32. 44. 110. 494.
 λήθη 42.
 ληστής 74. 270. 398. 486. 488.
 Λιβύη 88. 138.
 λιμός 422. 488.
 λιποψυχεῖν 428.
 λιτότης 422.
 λογισμός 44. 66. 144. 186. 250. 258.
 278. 318. 386. 454. 464.
 λογισμοὶ αἰσχροὶ 260.
 λογισμὸς εὐσεβῆς 204. 398.
 λογισμὸς κενοδοξίας 140.
 λογισμὸς ψυχικὸς 136.
 λόγος πλουσιοποιὸς 428.
 λοιδορία 162. 268.
 Λουκάς 198. 410.
 Λυκόπολις 228.
 Λυκὸς 486.
 Λύκος ποταμὸς 82.
 λύμη 40.
 λύπη 72. 104. 190. 478.
 Λῶτ 296.

Μ

μαγγανεία 114.
 Μαγιστριανὸς 482. 484.
 Μάγνα 450.
 Μαγνεντίνος 484.

Μαζικοὶ 72.
 Μακάριος 104.
 Μακάριος Αἰγύπτιος 110. 112. 114.
 116. 118-120.
 Μακάριος Ἀλεξανδρεὺς 110. 120.
 122. 124. 128. 130. 132. 134. 136.
 138. 140. 142. 144. 156. 158. 166.
 Μακάριος ἀπὸ Βικαρίας 446.
 Μακάριος (βοηθὸς Ἀντωνίου) 164.
 Μακάριος (πρεσβύτερος) 68. 70. 194.
 196.
 μακαριότης 400.
 μακαρισμὸς 36.
 μακροθυμεῖν- μακροθυμία 50. 286.
 μακρονοσία 374.
 μανία 38. 40. 322.
 Μανιχαῖοι 48. 306. 358.
 Μαξιμῖνος (διώκτης) 60.
 Μαρεώτης 190.
 Μαρία, ἡ Θεοτόκος, 272.
 Μαρία (Μαρεώτις) λίμνη 72. 104.
 190. 488.
 Μαρκελλῖνος 430.
 Μάρκος 420.
 Μάρκος (μοναχὸς) 146.
 Μαρμαρική 190.
 μάρτυρες 66. 312. 496.
 ματαιότης 196. 244. 438.
 Μαυριτανία 72.
 μεγαλόνοια 40.
 μέθη 210.
 μειδίωμα 250.
 Μελανία ἡ νεωτέρα 438. 440. 444.
 Μελάν(ια) ἡ ἡ Ρωμαία 64. 88. 144.
 374. 396. 434. 438.
 Μελάνη Σπανή (Ρωμαία) 430
 μέριμνα 468.
 Μεσημβρία 436.
 μετάθεσις 82.
 μετάληψις 54. 58.
 μετάνοια 148. 252. 460. 492.
 μετεωρισμὸς 42.
 μητροκτονεῖν 68.
 μικροψυχία 42.

μίμησις 30.
 μισθαποδότης 426.
 μῖσος 458. 482.
 μνησικακία 172.
 μολυσμός 338.
 Μοναχός, ἔργον Εὐαγγελίου, 374.
 μωρία 198.
 μύσος 450.
 μυστήριον 118. 130. 136. 146. 154. 194.
 198. 202. 214. 296. 322. 338. 348.
 356. 476. 484.
 μωρία 222.
 Μωϋσῆς 44. 104.
 Μωϋσῆς ὁ Αἰθίοψ 148. 150. 152. 154.
 156.
 Μωϋσῆς ὁ Λίβυς 380.

N

Ναθανιήλ 104. 106. 108. 110.
 Νεβρίδιος, ἑπαρχος, 472.
 Νεῖλος 82. 122. 148. 210. 220. 232. 282.
 398. 488.
 Νεκτάριος 370.
 νηστεία 120. 296. 298. 332. 340. 356.
 464. 466. 478.
 Νικιοῦς, πόλις, 266.
 Νιτρία 54. 72. 74. 78. 80. 82. 98. 138.
 158. 232. 340. 374. 432. 488.
 νομοθεσία 216.
 νόμος 46. 92. 94.
 νουθεσία 112. 260.
 Νυμφίος 430.

Ξ

Ξενιτεία 436.

O

ὀδοιπορία 44.
 ὀδύνη 412. 424. 464. 468.
 οἴησις 34. 134. 194. 198. 202. 390. 392.
 394.
 οἰκονομία 200. 428. 468.

οἰνοποσία 46. 48.
 οἰνόφιλος 388.
 οἰνοφλυγεῖν 200.
 οἰνοφλυγία 202.
 ὀκνηρία 244.
 ὄκνος 42.
 ὀλιγοπιστία 242. 300.
 ὀλιγοψυχία 248.
 ὀλοκαύτωμα 440.
 Ὀλυμπιάς 442. 472. 476.
 ὀμοιπαθής 230.
 ὀμολογία 482.
 ὄξυθυμία 42.
 Ὀξυπερέντιος 352.
 ὀπτασία 370.
 ὀπτασία ἀγγελικὴ 212.
 ὄρασις 256.
 ὄργη 50. 318.
 ὀρθοδοξία 422.
 ὄρκος 46. 208. 372.
 ὄρμη 46. 398.
 ὄρμη ἄλογος 398.
 Ὀρος τῶν Ἐλαιῶν 404.
 ὄρφανία 474.
 Οὐάλης 194. 196.
 Οὐάλης, βασιλεύς, 430.
 Οὐάλης, Παλαιστίνος, 384.
 Οὐσία 448.

Π

πάθος 36. 56. 120. 140. 152. 186. 188.
 194. 208. 246. 346. 370. 394. 418.
 420. 490.
 πάθος κενοδοξίας 490.
 πάθος σωτήριον 296.
 πάθος φιλαργυρίας 490.
 παιδαριογέρων (Μακάριος) 112.
 παιδεία 390.
 παιδεία Θεοῦ-Κυρίου 136. 138.
 Παλαιστίνη 40. 238. 432. 442. 462.
 Παλαιστῖνοι 192.
 Παμβώ 90. 92. 100. 102. 432.
 Παμμάχιος 444.

Πάν,- ὅς 218.
 Πανέρημος 72. 126. 138. 158. 186. 190.
 380.
 παράδεισος 74. 172.
 παράδοσις 298.
 παράδοσις εὐαγγελική 426.
 παρακοή 32.
 παραλυτικός 394.
 παραμυθία 40. 68. 330.
 Παρασκευή 296.
 πάρεσις 406.
 παρθενία 44. 76. 460. 466. 474. 478.
 486.
 Παροιμίαι 198.
 παροξυσμός 44. 334.
 παρηρησία 36. 154. 196. 216. 418. 430.
 436. 456. 476.
 Πάσχα 134. 288.
 Πατήρ 496.
 πατροκτονεῖν 68.
 Παῦλα 352. 446.
 Παυλῖνος 434.
 Παῦλος 44. 50. 194. 392. 394. 420.
 Παῦλος ἀδῶς 310.
 Παῦλος Ἀπλός 172. 174. 176. 178.
 180. 182. 184.
 Παῦλος ἐν Φέρμη 156.
 Παῦλος πρεσβύτερος, Δαλματῆσιος
 μοναχός, 442.
 Παῦλος, υἱὸς Ἰννοκεντίου, 404.
 Παφνούτιος 142. 324. 326. 330. 332.
 382. 384. 432.
 Παχώμος 76. 134. 212. 216.
 Παχῶν 186. 190.
 πείρα 422.
 πειρασμός 106. 110. 128. 168. 186. 190.
 258. 266. 278. 318. 474.
 Πέμπτη 346.
 πένθος 250.
 πενία 492.
 πεποίθησις 256.
 Περσίς 436.
 Πέτρος 44. 48. 420. 486.
 Πέτρος, μοναχός, 352.

Πηλούσιον 470.
 Πιαμοῦν 210. 212.
 Πιέριος 94. 472.
 πικρία 390.
 Πινιανός 438. 440. 444.
 Πισσίμος 432.
 Πισπίρ 158.
 πίστις 44. 48. 50. 54. 66. 120. 170. 186.
 230. 306. 308. 320. 338. 376. 414.
 422. 442. 468.
 πίστις ὀρθόδοξος 84.
 πίστις ἀπλή 422.
 Πιτηρούμ 222. 224.
 Πιτυρίων 346.
 Πίωρ 92. 378. 380. 382.
 πλάνη 66. 196. 202. 250. 284. 336. 356.
 πλάνη δαιμονική 284.
 Πλάτων 46.
 πλεονεξία 66. 68.
 πλημμέλημα 308.
 πλοῦτος 54. 66. 386. 392. 438. 446. 472.
 πλοῦτος ἀνεξιχνίαστος 494.
 Πνεῦμα 104. 122. 310. 354. 420. 472.
 Πνεῦμα ἅγιον-θεῖον 30. 110. 186. 276.
 290. 322. 376. 394. 400. 476. 496.
 πνεῦμα βλασφημίας 376.
 πνεῦμα θυμικόν 398.
 πνεῦμα προορήσεων 112.
 Πνευματομάχοι 434.
 πνεῦμα φιλαργυρίας 112.
 πόθος 30. 66. 256. 436.
 πόθος ἀδιάλειπτος 42.
 Ποιμενίη 266.
 Ποιμένος 350.
 πολιτεία ἀγγελική 476.
 πολιτεία ἀρίστη 32. 444. 470. 490.
 πολιτεία ἐγκρατῆς 450.
 πολιτεία ἐνάρετος 378. 424. 446. 494.
 πολιτεία ἔνθεος 450. 472.
 πολιτεία καθαρὰ 40.
 πολιτεία οὐράνιος 30. 200.
 πολυθεΐα 282.
 πολυφαγία 120.
 πονηρία 148. 220. 420.

πόνος 56. 378.
 Πόντιος Πιλάτος 184.
 Ποπλικόλας 438.
 πορνεία 150. 152. 318. 348. 358. 376.
 418. 466. 482.
 πορνεία δαιμονική 190.
 πόρνη 252.
 Πορφυρίτης 222. 350.
 Ποσιδώνειος 348. 350. 352. 354.
 πόσις πνευματική 322.
 Πουτουδαστός 74.
 πρακτική 340.
 πρᾶξις 48.
 πραότης 50. 268. 270. 290.
 πράυτης 438.
 προαίρεσις 46. 52. 66. 204. 214.
 πρόγνωσις 170.
 πρόθεσις 106. 108. 136. 150. 162. 386.
 418.
 πρόθεσις ἔνθεος 424.
 προθυμία 300.
 προκοπή 40.
 πρόληψις 46.
 πρόνοια 32. 34. 84. 106. 172. 190. 206.
 394.
 πρόρρησις 112. 210. 212. 228. 266.
 προσευχή 44. 74. 100. 116. 118. 122.
 134. 152. 178. 182. 212. 244. 262.
 266. 302. 370. 378. 408. 414. 424.
 464. 466. 468.
 προσευχή καθαρὰ 212.
 προσεχία 32.
 προτέρημα 86.
 προφητεία 94. 114. 228. 266. 272. 288.
 352. 438.
 προφήτες 66. 244. 292. 496.
 Πτολεμαῖος, μοναχός, 200. 202. 384.
 πτώσις 196.
 πωλοδάμνης 56.

P

ῥαδιουργία 322.
 ῥαθυμία 52. 84. 186. 204. 258. 394.

ῥεμβασμός 244. 258.
 ῥουφῖνος 94. 434.
 Ρουφῖνος, ἑπαρχος, 470.
 ῥωμαῖοι 44.
 ῥώμη 40. 54. 88. 140. 360. 362. 420.
 438. 440. 444. 446.

Σ

Σάββατον 74. 100. 108. 156. 214. 234.
 340. 410.
 Σαλβία 470.
 Σευηριανός 422.
 σατανᾶς 58. 170. 292. 312. 320-322.
 392.
 σεμνότης 476.
 Σεραπίων 348. 354. 360. 364. 366. 368.
 Σεραφῖμ 136.
 Σευῆρος 440.
 Σίδυλλα 440.
 σιδηροφορία 418.
 Σιδόνιος (Σεραπίων) 354.
 Σικελία 438. 442. 444.
 Σινᾶ 104.
 Σισίννιος 414.
 Σιών 298. 330.
 σιωπή 268.
 Σκῆτις 112. 126. 138. 150. 154. 156.
 186. 198. 200. 384.
 σκληραγωγία 30. 56. 124. 176. 194.
 464. 478. 494.
 Σολομών, μοναχός, 394. 396.
 Σούρους, ἀβδᾶς, 310.
 σοφία 32. 48. 374.
 σοφία πνευματική 196.
 Σπανία 442.
 Σπανόδρομος 98.
 σπλάγχνα πνευματικά 34.
 σπουδή 306. 308. 320.
 σταυρός 58. 102. 214. 330. 484.
 στέφανος δόξης 420. 436.
 Στέφανος 472.
 Στέφανος, μοναχός, 94. 384
 Στέφανος, μοναχός, 192.

στυφότης 420.
 Συήνη 40. 228. 230. 486.
 συκοφαντία 220. 468.
 Σύμμαχος 480.
 Συμεών 352.
 συμπάθεια 34. 108.
 συμφορά 60. 116. 160. 202. 372. 406.
 σύνεσις 44. 46. 274.
 σύνεσις πνευματική 32. 44.
 συντυχία 50. 62.
 Συρία 40.
 σχήμα άβραμαϊόν 346.
 σχίσμα τὸ κατὰ Παυλῖνον 434.
 Σωτήρ 34. 40. 48. 76. 102. 118. 196.
 198. 262. 264. 272. 280. 284. 286.
 288. 308. 312. 330. 332. 338. 368.
 486. 496.
 σωτηρία 84. 86. 166. 188. 200. 250.
 260. 284. 296. 324. 356. 440. 454.
 482.
 σωφροσύνη 114. 204. 388. 400. 422.
 440. 456. 478. 484.

Τ

Ταβεννησιῶται 40. 76. 124. 132. 212.
 224. 268.
 ταπεινοφροσύνη 240. 254. 262. 316.
 368. 390. 450. 460. 472.
 ταπείνωσις 356. 388.
 Ταρακωνησία 442.
 τάραχος άλογος 42.
 Ταρσός 44.
 Τατιανός, ὕπατος, 494.
 Ταῶρ 456.
 τελάνης 48.
 τέρψις 256.
 Τεσσαρακοστή 408.
 τιμή 226. 244. 402. 484.
 Τιμόθεος (ἐπίσκοπος) 92.
 Τιμόθεος Καππαδοκίας 410.
 τιμωρία 60. 74. 252. 482. 484.
 Τοξότιος 446.
 Τραϊανός, στρατηλάτης, 476.

Τριάς άγία 36.
 τροφή άμβροσία 54.
 τροφή πνευματική 322.
 τρυφή 54. 74. 318. 358. 426.
 τύφος 34. 40. 46. 136. 194. 198. 368.
 388. 390. 394. 434.

Υ

ὕδροποσία 46. 48.
 Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 48.
 ὕμνος 256. 258. 264. 266. 294. 328.
 ὕπακοή 62. 174. 180. 222. 430.
 ὕπερηφανία 34. 36. 50. 194. 204. 274.
 388. 390. 392. 410. 410. 434.
 ὕπερήφανος,- οι 388.
 ὑπόκρισις 50. 244.
 ὑπομονή 60. 106. 130. 160. 168. 192.
 240. 378. 380. 382. 392. 396. 408.
 412. 494.
 ὑπόνοια 50. 452.

Φ

φαντασία 152. 186. 208. 248. 262. 264.
 278. 338.
 Φαραὼ 104. 126. 282. 374.
 Φέρμη 156.
 φθόνος 50. 352.
 φθορά 246. 482. 484.
 φιλαδελφία 264.
 φιλανθρωπία 250. 422. 484.
 φιλαργυρία 112. 114. 348. 490.
 φιλάργυρος 388.
 φιλαυτία 244.
 φιλήδονος 48.
 Φιλήμων, μάρτυς, 334. 338.
 φιλοζωΐα 46.
 φιλοθεία 92. 446.
 φιλοκοσμία 70.
 φιλομάθεια 50.
 φιλονεικία 62. 100.
 φιλοξενία 264. 328.
 φιλοπραγμοσύνη 46.

Φιλόρωμος 414. 420.
 φιλοσοφία 78. 392.
 φιλοσοφία οὐράνιος 396.
 φιλοσυγγένεια 66.
 φιλόχριστος 42. 66.
 φιλόχρυσος 66.
 φλυαρία 44.
 φόβος 58. 136. 138. 216. 300. 370. 486.
 φόβος Θεοῦ 68. 104. 494.
 φόβος ἄκαιρος 42.
 φόνος 104. 148. 210.
 φρόνημα 194.
 φρόνημα θεϊκόν 200.
 φρόνημα τέλειον 30.
 φρόνησις 322. 390.
 φροντίδες σωματικαί 246.
 φυσίωσις 194. 388.
 φυσίωσις δαιμονιώδης 388.

X

Χαιρήμων 384.
 χαρὰ 50. 160. 444.
 χαρὰ αἰώνιος 426.
 χαρὰ πνευματικὴ 382.
 χάρισμα 96. 104. 132. 156. 182. 190.
 228. 280. 304. 346. 380. 390. 402.
 404. 414.
 χάρισμα γνώσεως 374. 382.
 χάρισμα γνώσεως φυσικῆς 400.
 χάρισμα διακρίσεως 374.
 χάρισμα κατὰ δαιμόνων 414.
 χάρισμα πνευματικόν 468.
 χάρισμα προορησεως 210.
 χάρισμα προφητικόν 76.
 χάρισμα σοφίας 374.
 χάρισμα ὑπομονῆς 396.
 χάρις τοῦ Θεοῦ 34. 40. 54. 62. 76. 84.
 88. 120. 128. 130. 140. 156. 168.
 190. 192. 240. 280. 282. 290. 338.
 346. 348. 388. 406. 430. 484. 494.
 χειροτονία 240. 424.
 Χερουβιμ 136.
 χήρα 450. 452.

χηρεία 474.
 χρεία 42.
 χρήματα 100. 476. 478. 494.
 χρησιότης 30. 50. 50. 52. 54. 370. 390.
 436. 474.
 Χριστιανός 60. 202. 240. 242. 252. 284.
 288. 302. 306. 308. 322. 336.
 354. 438. 484.
 Χριστός 32. 38. 40. 42. 44. 52. 54. 66.
 74. 76. 86. 90. 104. 110. 118. 120.
 128. 130. 142. 144. 146. 148. 150.
 152. 160. 168. 170. 172. 180. 184.
 194. 196. 198. 200. 206. 212. 214.
 222. 236. 240. 242. 266. 270. 286.
 288. 302. 308. 314. 326. 330. 348.
 354. 356. 362. 368. 376. 380. 400.
 402. 410. 412. 414. 418. 420. 430.
 432. 436. 438. 444. 450. 456. 464.
 468. 476. 478. 482. 484. 486. 490.
 492. 494. 496.

Χρόνιος 74. 382.

Χωλός, ὁ μοναχὸς Ἰακώβ, 382.

Ψ

ψαλμωδία 408.
 ψευδάδελφος 86.
 ψεῦδος 110. 242. 312.
 ψόγος 474.
 ψυχή 42. 68. 76. 82. 120. 152. 202. 242.
 256. 266. 276. 278. 312. 314. 316.
 322. 334. 336. 340. 348. 356. 368.
 372. 376. 386. 388. 398. 460. 476.
 488. 494.

Ω

ὠμοφαγία 94.
 ὠρ 82.
 ὠριγένης 94. 362. 472. 480.
 ὠριγένης (πρεσβύτερος καὶ οἰκονό-
 μος τοῦ Παμβώ) 86. 88. 90.
 ὠφέλεια 40. 156. 202. 208. 242. 244.
 268. 306. 392. 494.

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΕΡΓΑ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Α' ΑΠΑΝΤΑ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

τόμος

- 1ος **Ἐπιστολές**: Πρὸς Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, Καισάριον, ἀδελφὸν Γρηγόριον, θεῖον Γρηγόριον, Ἀμφιλόχιον Ἰκονίου, Εὐσέβιον Σαμοσάτων, Μελέτιον Ἀντιοχείας, Μ. Ἀθανάσιον.
- 2ος **Ἐπιστολές**: Πρὸς δυτικούς ἐπισκόπους, Πρὸς Εὐστάθιον Σεβαστείας, Ἐπὶ θεμάτων ἐκκλησιῶν Πόντου καὶ Ἀρμενίας, Πρὸς διαφόρους κληρικούς, Σχετικαὶ μὲ θέματα τῆς ἐπισκοπῆς του, Πρὸς πολιτικούς ἄρχοντας, Πρὸς φίλους διαφόρους, Μεσιτευτικαί, Συστατικαί, Παραμυθητικαί, Συμβουλευτικαί.
- 3ος **Ἐπιστολές**: Πρὸς Γρηγόριον Θεολόγον, ἀδελφὸν Γρηγόριον, Ἀμφιλόχιον, Εὐσέβιον Σαμοσάτων, Μελέτιον, Πρὸς Ἀλεξανδρεῖς, Πρὸς δυτικούς ἐπισκόπους, Ἐπὶ θεμάτων ἐκκλησιῶν Πόντου καὶ Ἀρμενίας, Πρὸς διαφόρους κληρικούς, Πρὸς πολιτικούς ἄρχοντας, Πρὸς ρήτορας, πρὸς φιλοσόφους, Ἐπιστολαὶ μεσιτευτικαί, συστατικαί, παραμυθητικαί, συμβουλευτικαί.
- 4ος **Ὁμιλίες** Εἰς τὴν Ἑξαήμερον (Α'–Θ').
- 5ος **Ὁμιλίες εἰς Ψαλμούς**: Ψαλμὸν Α', Ζ', ΙΔ', ΚΗ', ΚΘ', ΛΒ', ΛΓ', ΜΔ', ΜΕ', ΜΗ', ΝΘ', ΞΑ', ΡΙΔ'.
- 6ος **Α'**. **Ὁμιλίες ἠθικὲς καὶ πρακτικὲς**: Περὶ νηστείας Α'–Β', Περὶ εὐχαριστίας, Περὶ ταπεινοφροσύνης, Περὶ φθόνου, Κατὰ ὀργιζόντων, Κατὰ μεθύοντων, Εἰς τὸ «Πρόσεχε σεαυτῶ» Προτρεπτικὸς εἰς τὸ βάπτισμα.
Β'. **Ὁμιλίες κοινωνικὲς**: Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας, καὶ εἰς τὸ «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας».
- 7ος **Γ'**. **Ὁμιλίες δογματικὲς**: Περὶ πίστεως, εἰς τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος», Κατὰ Σαβελλιανῶν καὶ Ἀρείου καὶ Ἀνομοίων, καὶ «Ὅτι οὐκ ἔστι αἴτιος τοῦ κακοῦ ὁ Θεός».
Δ'. **Ὁμιλίες περιστάτικὲς**: Ἐν λιμῶ καὶ αὐχμῶ, Περὶ τοῦ μὴ προσηλῶσθαι τοῖς βιωτικοῖς.
Ε'. **Ὁμιλίες ἐγκωμιαστικὲς**: Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίπταν, εἰς τοὺς μάρτυρας Βαρλαάμ, Γόρδιον, ἅγιον Μάμαντα, Ἁγίους Τεσσαράκοντα.
ΣΤ'. **Ὁμιλίες παιδαγωγικὲς**: Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων, Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν.
- 8ος **Ἀσκητικὰ Α'**: Λόγος περὶ κρίματος, Περὶ πίστεως, Ἀσκητικὴ προδιατύπωσις, Λόγοι ἀσκητικοὶ Α'–Β', Περὶ ἀσκήσεως, Ὅροι κατὰ πλάτος Α' καὶ Β').

9ος **Ἀσκητικά Β'**: Ὅροι κατ' ἐπιτομήν, Ἀσκητικαὶ διατάξεις.

10ος **Δογματικὰ ἔργα**: 1. Ἀνατρεπτικός τοῦ ἀπολογητικοῦ τοῦ Εὐνομίου. 2. Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Β'. ΑΠΑΝΤΑ Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

1ος **Ἀπολογητικά**: Λόγος Α' Κατὰ εἰδώλων. - Λόγος Β' Περὶ ἐνανθρωπήσεως).

2ος **Δογματικά Α'**: Λόγοι κατὰ Ἀρειανῶν Α' - Β'.

3ος **Δογματικά Β'**: Λόγοι κατὰ Ἀρειανῶν Γ' - Δ'. - Περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ Κατὰ Ἀρειανῶν.

4ος **Δογματικά Γ'**: Περὶ Διονυσίου Ἀλεξανδρείας. - Πρὸς Σεραπίωνα Θμούεως 1. Κατὰ τῶν βλασφημούντων καὶ λεγόντων κτίσμα εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. 2. Κατὰ τῶν λεγόντων κτίσμα τὸν Υἱόν. 3. Ὁμοίως περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. - Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐπίκτητον Κορίνθου, κατὰ τῶν αἵρετικῶν. - Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀδέλφιον, κατὰ Ἀρειανῶν. - Πρὸς Μάξιμον φιλόσοφον.

5ος **Ἑρμηνευτικά Α'**: Πρὸς Μαρκελλῖνον εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ψαλμῶν. - Ὑπόθεσις εἰς τοὺς Ψαλμοὺς. - Ἐξήγησις εἰς τοὺς Ψαλμοὺς (Α'-Μ').

6ος **Ἑρμηνευτικά Β'**: Ἐξήγησις εἰς τοὺς Ψαλμοὺς (Ψαλμοὶ ΜΑ'-ΠΖ').

7ος **Ἑρμηνευτικά Γ'**: Ἐξήγησις εἰς τοὺς Ψαλμοὺς (Ψαλμοὶ ΠΗ'-ΡΜς').

8ος **Ἱστορικοδογματικά Α'**: Ἀπολογητικός κατὰ Ἀρειανῶν ἢ Ἀπολογητικός Δεύτερος. - Πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖον Ἀπολογία. - Περὶ τῶν διαβαλλόντων τὴν ἐν τῷ διωγμῷ φυγὴν αὐτοῦ.

9ος **Ἱστορικοδογματικά Β'**: Περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. - Ἐγκύκλιος Ἐπιστολὴ. - Ἐπιστολὴ πρὸς μοναχοὺς. - Περὶ τῶν γεγενημένων παρ' Ἀρειανῶν.

10ος **Ἱστορικοδογματικά Γ'**: Ἐπιστολὴ πρὸς ἐπισκόπους Αἰγύπτου καὶ Λιβύης. - Ὁ πρὸς τοὺς Ἀντιοχεῖς τόμος. - Πρὸς Ἰουβιανὸν περὶ πίστεως. - Πρὸς τοὺς ἐν Ἀφρικῇ ἐπισκόπους. - Περὶ τῶν ἐν Ἀριμίνῳ καὶ Σελευκείᾳ συνόδων. - Ἐπιστολές: Πρὸς Σεραπίωνα, Πρὸς Μοναχοὺς, Πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους Ἰωάννην καὶ Ἀντίοχον, Πρὸς Παλλάδιον πρεσβύτερον, Πρὸς Ρουφῖνον. - Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἑορταστικῶν β', ε', ζ', κβ', κδ', κη', κθ', μδ', μγ', με', ἢ λθ' ἑορταστικῆ.

11ος **Ἀσκητικά**: Βίος Μ. Ἀντωνίου. - Περὶ παρθενίας ἢ ἀσκήσεως. - Ἐπιστολές: 1. Πρὸς Δρακόντιον. 2. Πρὸς Ἀμοῦν, 3. Πρὸς Ὠρσίσιον Α' καὶ Β'. - Βίος καὶ πολιτεία τῆς ἁγίας Συγκλητικῆς.

12ος **Ἀμφιβαλλόμενα ἔργα**: Εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν σταυρόν. - Περὶ Σαββάτων καὶ Περιτομῆς. - Κατὰ Ἀπολιναρίου Λόγοι α'-β'. - Εἰς τὸ «πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου». - Περὶ πίστεως λόγος μείζων. - Ἐκ τοῦ περὶ πίστεως μείζονος λόγου. - Ἑρμηνεία εἰς τὸ Κατὰ Λουκᾶν. - Σύνοψις ἐπίτομος τῆς θείας Γραφῆς, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.

Τόμος

Γ'. ΑΠΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

- 1ος Προσωπικές σχέσεις και Ἐκκλησιαστικὴ Διακονία Α' : Λόγος Α' Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα.— Λόγος Β' Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς.— Λόγος Γ' Πρὸς τοὺς καλέσαντας καὶ μὴ ἀπαντήσαντας.— Λόγος ΣΤ' Εἰρηνικὸς πρῶτος.— Λόγος Θ' Ἀπολογητικὸς εἰς πατέρα καὶ Βασίλειον.— Λόγος ΙΑ' Εἰς Γρηγόριον Νύσσης.— Λόγος Ι' Εἰς ἑαυτόν, εἰς τὸν πατέρα καὶ Βασίλειον τὸν Μέγαν.— Λόγος ΙΒ' Εἰς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ.— Λόγος ΙΓ' Εἰς Εὐλάλιον.— Λόγος ΚΒ' Εἰρηνικὸς δεύτερος.— Λόγος ΚΓ' Εἰρηνικὸς τρίτος.
- 2ος Προσωπικές σχέσεις καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Διακονία Β' : Λόγος ΝΒ' Περί τῆς ἐν διαλέξεσιν εὐταξίας καὶ ὅτι οὐ παντὸς ἀνθρώπου οὔτε παντὸς καιροῦ τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι.— Λόγος ΛΓ' Πρὸς Ἀρειανούς καὶ εἰς ἑαυτόν.— Λόγος ΛΔ' Εἰς τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας.— Λόγος ΚΣ' Εἰς ἑαυτόν, εἰς τὸν λαὸν καὶ τοὺς ποιμένας ἐξ ἀγροῦ ἐπανήκοντα μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον.— Λόγος Λς' Εἰς ἑαυτόν καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας ἐπιθυμεῖν αὐτὸν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὴν τοῦ λαοῦ προθυμίαν, ἣν ἐπεδείξαντο εἰς αὐτόν.— Λόγος ΛΕ' Εἰς τοὺς μάρτυρας καὶ κατὰ Ἀρειανῶν.— Λόγος ΜΒ' Συντακτῆριος εἰς τὴν τῶν 150 ἐπισκόπων παρουσίαν.
- 3ος Ἀπολογητικὰ ἔργα : Κατὰ Ἰουλιανοῦ βασιλέως Λόγος Δ' Στηλιτευτικὸς Α'. Λόγος Ε' Στηλιτευτικὸς Β'.— Λόγος ΚΕ' Εἰς Ἡρώνα τὸν φιλόσοφον.
- 4ος Δογματικὰ ἔργα : Λόγοι Θεολογικοὶ α'—ε': Λόγος ΚΖ' Θεολογικὸς α', Πρὸς Εὐνομιανούς προδιάλεξις.— Λόγος ΚΗ' Θεολογικὸς β', Περί θεολογίας.— Λόγος ΚΘ' Θεολογικὸς γ', Περί Υἱοῦ.— Λόγος Λ' Θεολογικὸς δ', Περί Υἱοῦ.— Λόγος ΛΑ' Θεολογικὸς ε', Περί τοῦ ἁγίου Πνεύματος.— Λόγος Κ' Περί δόγματος καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων.— Λόγος Μ' Εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα.
- 5ος Α' Λόγοι Ἐορταστικοί : Λόγος ΛΗ' Εἰς τὰ Θεοφάνια.— Λόγος ΛΘ' Εἰς τὰ Ἅγια Φῶτα.— Λόγος ΜΑ' Εἰς τὴν Πεντηκοστήν.— Λόγος ΜΕ' Εἰς τὸ Πάσχα.— Λόγος ΜΔ' Εἰς τὴν Καινὴν Κυριακὴν.
Β' Ἠθικολογικοί : Λόγος ΙΔ' Περί φιλοπτωχίας.— Λόγος Ις' Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης.— Λόγος ΙΖ' Πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιανζοῦ ἀγωνιῶντας καὶ τὸν ἄρχοντα ὀργιζόμενον.— Λόγος ΙΘ' Εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν.— Λόγος ΛΖ' Εἰς τὴν ρῆσιν «ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους».
- 6ος Α' Λόγοι Ἐγκωμιαστικοί : Λόγος ΙΕ' Εἰς τοῦ Μακκαβαίους.— Λόγος ΚΑ' Εἰς τὸν Μ. Ἀθανάσιον.— Λόγος ΚΔ' Εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Κυριανόν.
Β' Λόγοι Ἐπιτάφιοι : Λόγος ΜΓ' Εἰς τὸν Μ. Βασίλειον.— Λόγος ΙΗ' Εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα παρόντος τοῦ Βασιλείου.— Λόγος Η' Εἰς τὴν ἀδελφὴν ἑαυτοῦ Γοργονίαν.— Λόγος Ζ' Εἰς Καισάριον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν.
- 7ος Ἐπιστολές : (Ἐπιστολές Α'—ΣΜΔ').
- 8ος Α' Ὁ Χριστὸς πάσχων.

Τόμος **Β'** *Ἐπη Δογματικά* : (Περὶ Πατρὸς, Υἱοῦ, ἁγίου Πνεύματος, κόσμου, προνοίας, νοερῶν οὐσιῶν, ψυχῆς, Διαθηκῶν, ἐνανθρωπήσεως Χριστοῦ, μαστίγων Αἰγύπτου, δεκαλόγου Μωυσέως, θαυμάτων Χριστοῦ, παραβολῶν τοῦ Χριστοῦ, Ὕμνοι εἰς Θεὸν κλπ.

9ος *Ἐπη Ἡθικά* : Ποικιλία θεμάτων.

10ος *Ἐπη Ἱστορικά* : Ποικιλία θεμάτων.

11ος *Ἐπη εἰς Ἐτέρους - Ἐπιγράμματα*

Δ' ΑΠΑΝΤΑ ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

1ος *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* (Βιβλία Α' - Γ').

2ος *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* (Βιβλία Δ' - ΣΤ').

3ος *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* (Βιβλία Ζ' - Ι').

4ος *Τριακονταετηρικὸς εἰς τὸν Μ. Κωνσταντῖνον. - Εἰς τὸν Βίο Μ. Κωνσταντίνου. - Λόγος Μ. Κωνσταντίνου εἰς τὸν Σύλλογον τῶν ἁγίων.*

Ε' ΑΠΑΝΤΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

1ος *Δογματικά Α'* (Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως).

2ος *Φιλοσοφικά Κεφάλαια καὶ Ἀποσπάσματα. - Περὶ αἱρέσεων. - Εἰσαγωγὴ δογμάτων στοιχειώδης.*

3ος *Περὶ εἰκόνων. - Λόγος ἀποδεικτικὸς περὶ εἰκόνων.*

4ος *Λίβελος ὀρθοῦ φρονήματος. - Περὶ ἁγίας Τριάδος (Λόγοι Α'-Β'). - Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων. - Περὶ τοῦ Τρισαγίου Ὕμνου. - Περὶ πίστεως κατὰ τῶν Νεστοριανῶν. - Πρὸς τὸν Ἰακωβίτην ἐπίσκοπον Δαριαίας.*

5ος *Περὶ τῶν ἐν Χριστῷ δύο θελημάτων. - Περὶ συνθέτου φύσεως. - Κατὰ Μανιχαίων. - Διάλεξις Ἰωάννου Ὀρθοδόξου πρὸς Μανιχαῖον. - Διάλεξις Σαρακηνοῦ καὶ Χριστιανοῦ. - Περὶ Δρακόντων καὶ στριγγῶν. - Πάθος Ἀρτεμίου.*

6ος *Ἱερὰ Παράλληλα* (Στοιχεῖα Α - Δ).

7ος *Ἱερὰ Παράλληλα* (Στοιχεῖα Ε - Μ).

8ος α) *Ἱερὰ Παράλληλα* (Στοιχεῖα Ν - Ω). - β) *Λόγοι* : Περὶ νηστειῶν. - Περὶ τῶν ὀκτῶ τῆς πονηρίας πνευμάτων. - Περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν. - Περὶ ἔξομολογήσεως. - Περὶ ἀζύμων.

9ος *Α'*. Λόγοι : 1. Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου 2. Εἰς τὴν ξηρανθεῖσαν συκῆν καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπελῶνος. 3. Εἰς τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν καὶ τὸν σταυρόν. 4. Εἰς τὸ ἅγ. Σάββατον. 5. Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου. 6. Εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου, Λόγος Α'. 7. Εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου, Λόγος Β'. 8. Ἐγκύμιον 1ον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. 9. Ἐγκώμιον 2ον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. 10. Λόγος 3ος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Β'. Ἀγιολογικά : 1. Ἐγκώμιον εἰς Ἰωάννην Χρυσόστομον. 2) Ἐγκώμιον εἰς τὴν μάρτυρα Βαρβάραν.

Γ'. Προσευχές (Α' - Δ').

- 10ος Ἱστορία Ψυχωφελῆς ἐκ τῆς ἐνδοτέρας τῶν Αἰθιοπῶν χώρας, τῆς Ἰνδιῶν λεγομένης. Βίος Βαβυλῶν καὶ Ἰωάσαφ.
 11ος Εἰς τὰς Ἐπιστολάς Παύλου (Πρὸς Ῥωμαίους – Πρὸς Κορινθίους Α', Πρὸς Κορινθίους Β').
 12ος Εἰς Ἐπιστολάς Παύλου (Γαλάτας, Ἐφεσίους, Φιλιππησίους, Κολοσσαεῖς, Θεσσαλονικεῖς Α'+Β', Τιμόθεον Α'+Β', Τίτον, Φιλήμονα καὶ Ἑβραίους).

ΣΤ' ΑΠΑΝΤΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

- 1ος Διάλογος Παλλαδίου.– Περὶ ἀσαφείας τῶν προφητειῶν.– Σύνοψις Παλαιᾶς Διαθήκης.
 2ος Ὀμιλίαι εἰς τὴν Γένεσιν (Α'–ΚΓ').
 3ος Ὀμιλίαι εἰς τὴν Γένεσιν (ΚΔ'–ΜΑ').
 4ος Ὀμιλίαι εἰς τὴν Γένεσιν (ΜΒ'–ΞΔ').
 5ος α) Ὀμιλίαι εἰς τὴν Γένεσιν (Γ'-ΙΒ'). β) Εἰς Ψαλμοὺς (ΜΑ'-ΜΓ').
 6ος Ὀμιλίαι εἰς τοὺς Ψαλμοὺς (ΜΔ'–ΡΚΓ').
 7ος α) Ὀμιλίαι εἰς τοὺς Ψαλμοὺς (ΡΚΔ'–ΡΝ').
 β) Ὀμιλίαι εἰς τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Σαοὺλ.
 8ος α) Ὀμιλίαι εἰς τὴν Γένεσιν (Α'-Θ').– β) Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἡσαΐαν. Ὑπόμνημα στὸν Δανιὴλ (Κεφάλαια Γ'-Π').
 8Α Ὀμιλίαι σὲ πρόσωπα καὶ ρητὰ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.
 9ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (Ὀμιλ. Α'-Κ').
 10ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (Ὀμιλ. ΚΑ'-ΛΖ').
 11ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (Ὀμιλ. ΛΗ'-ΝΣ').
 11Α Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (Ὀμιλ. ΝΖ'-ΟΕ').
 12ος α) Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (Ὀμιλίαι ΟΣ'-4').
 β) Στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (Ὀμιλίαι Α' – Δ').
 13ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (Ὀμιλίαι Ε' – ΛΑ').
 13Α Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (Ὀμιλίαι ΛΒ' – ΝΔ').
 14ος Ὑπόμνημα στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (Ὀμιλίαι ΝΕ' – ΠΗ').
 15ος Ὑπόμνημα στίς Πρᾶξεις (Ὀμιλίαι Α' – ΚΓ').
 16Α Ὑπόμνημα στίς Πρᾶξεις (Ὀμιλίαι ΚΔ' – ΜΔ').
 16Β α) Ὑπόμνημα στίς Πρᾶξεις (Ὀμιλίαι ΜΕ' – Ν').
 β) Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Ῥωμαίους (Ὀμιλίαι Α' – Γ').
 17ος Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Ῥωμαίους (Ὀμιλίαι ΙΑ' – ΛΓ').
 18ος Ὑπόμνημα στὴν Α' Πρὸς Κορινθίους (Ὀμιλίαι Α' – ΚΑ').
 18Α Ὑπόμνημα στὴν Α' Πρὸς Κορινθίους (Ὀμιλίαι ΚΒ' – ΜΔ').
 19ος Ὑπόμνημα στὴν Β' Πρὸς Κορινθίους (Ὀμιλίαι Α' – ΚΔ').
 20ος α) Ὑπόμνημα στὴν Β' Πρὸς Κορινθίους (Ὀμιλίαι ΚΕ'–Λ').
 β) Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Ἐφεσίους (Ὀμιλίαι Α' – ΙΑ').
 21ος α) Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Ἐφεσίους (Ὀμιλίαι ΙΒ' – ΚΔ').
 β) Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Φιλιππησίους (Ὀμιλίαι Α' – ΙΒ').
 22ος α) Ὑπόμνημα στὴν Πρὸς Φιλιππησίους (Ὀμιλίαι ΙΓ' – ΙΕ').
 β) Στὴν Πρὸς Κολοσσαεῖς καὶ γ) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α'.

- 23ος α) Ὑπόμνημα στήν Β' Πρὸς Θεσσαλονικεῖς (Ὁμιλίαι Α' - Ε').
 β) Στήν Α' Πρὸς Τιμόθεον καὶ γ) Στή Β' Πρὸς Τιμόθεον.
- 24ος α) Ὑπόμνημα στήν Πρὸς Τίτον (Ὁμιλ. Α'-Ζ'), β) Στήν Πρὸς Φιλήμονα (Ὁμιλ. Α'-Γ'), γ) Στήν Πρὸς Ἑβραίους (Ὁμιλ. Α'-ΙΕ').
- 25ος α) Ὑπόμνημα στήν Πρὸς Ἑβραίους (Ὁμιλ. ΙΣ'-ΛΔ').
 β) Εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον (Ὁμιλ. Α'-Ζ').
- 26ος Ὁμιλίαι Ἠθικῆς - Ἀγιογραφικῆς.
1. Ὁμιλία εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ τὰ μύρια τάλαντα ὀφείλοντος καὶ τὰ ἑκατὸν δηνάρια ἀπαιτοῦντος, καὶ ὅτι παντὸς ἁμαρτήματος τὸ μνησι-κακεῖν χειρόν (σ. 18).
 2. Ὁμιλία εἰς τὰ μύρια τάλαντα καὶ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ περὶ τοῦ μνη-σικακεῖν (σ. 68).
 3. Ὁμιλία εἰς τὸ, «Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτή-ριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ». Καὶ κατὰ Μαρκιωνι-στῶν καὶ Μανιχαίων, καὶ ὅτι οὐ χρὴ ἐπιπηδᾶν τοῖς κινδύνοις, ἀλλὰ παντὸς θελήματος προσιμᾶν τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα (σ. 84).
 4. Ὁμιλία περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν πολιτεύεσθαι, καὶ εἰς τὸ, «Στενὴ ἡ πύλη», καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ἐρμηνεῖα τῆς προσευχῆς τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» (σ. 118).
 5. Ὁμιλία εἰς τὸν παραλυτικὸν διὰ τῆς στέγης χαλασθέντα, ὅτι οὐκ αὐτὸς ἐστὶν ὁ παρὰ τῷ Ἰωάννῃ κείμενος· καὶ περὶ τῆς τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πα-τέρα ἰσότης (σ. 144).
 6. Ὁμιλία πρὸς τοὺς καταλείψαντας τὴν σύναξιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὸ μὴ παρατρέχειν τὰς ἐπιγραφὰς τῶν θείων Γραφῶν, καὶ εἰς τὸ ἐπίγραμ-μα τοῦ βωμοῦ, καὶ εἰς τοὺς νεοφωτίστους (σ. 198).
 7. Ὁμιλία συνάξεως διὰ χρόνου ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἐκκλησίᾳ γενομένης εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὅτι χρησιμώτερος βίος ἐνάρετος σημείων καὶ θαυμάτων, καὶ κατὰ τί διαφέρει πολιτεία σημείων (σ. 234).
 8. Ὁμιλία, Ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις, καὶ ὅτι δουλεία καὶ περιστάσει πραγμάτων ἀχειρωτὸν ποιεῖ τὸν προσέχοντα, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων πολλῶν ἐστὶν ἀξιωματῶν ὄνομα, καὶ ὅτι τῶν ἔξωθεν ἀρχόντων καὶ αὐτῶν τῶν βασιλευόντων πολλῶ μείζονα κέκτην-ται δύναμιν οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἐξουσίαν, καὶ πρὸς τῷ τέλει πρὸς Νεο-φωτίστους (σ. 272).
 9. Ὁμιλία, Ὅτι οὐκ ἀκίνδυνον τοῖς ἀκροαταῖς τὸ σιγᾶν τὰ λεγόμενα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Καὶ τίνος ἕνεκεν αἱ Πράξεις ἐν τῇ Πεντηκοστῇ ἀναγινώσκον-ται, καὶ διὰ τί οὐκ ἔδειξε πᾶσιν ἐναντὸν ἀναστὰς ὁ Χριστός, καὶ ὅτι τῆς ὄψεως σαφεστέραν παρέσχε τὴν τῆς ἀναστάσεως ἀπόδειξιν τὴν διὰ τῶν σημείων τῶν Ἀποστόλων (σ. 310).
 10. Ὁμιλία Πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας ὑπὲρ τοῦ μήκους τῶν εἰρημένων. Καὶ πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας ὑπὲρ τῆς βραχυλογίας, καὶ περὶ τῆς τοῦ Σαύλου προσηγορίας καὶ Παύλου, καὶ τίνος ἕνεκεν Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκλήθη, ὅτι χρησίμως καὶ συμφερόντως, καὶ εἰς τοὺς Νεο-φωτίστους (σ. 364).

11. Ὁμιλία Πρὸς τοὺς ἐγκαλέσαντας ὑπὲρ τοῦ μήκους τῶν προοιμίων, καὶ ὅτι χρήσιμον τὸ φέρειν ἐλέγχους, καὶ τίνος ἔνεκεν οὐκ εὐθέως πιστεύσας μετωνομάσθη Παῦλος, καὶ ὅτι οὐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως γέγονεν αὐτῷ ἡ μεταβολή, καὶ εἰς τὸ ρητόν, «Σαῦλε, Σαῦλε, τί με διώκεις;» (σ. 394).
12. Ὁμιλία, Ἐπιτίμησις κατὰ τῶν ἀπολειφθέντων. Παραίνεσις πρὸς τοὺς παρόντας, εἰς τὸ κήδεσθαι τῶν ἀδελφῶν, καὶ εἰς τὸ προοίμιον τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς, «Παῦλος κλητός», καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης (σ. 444).
13. Ὁμιλία Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητόν τὸ λέγον, «Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται», καὶ τὰ ἐξῆς (σ. 486).
14. Ὁμιλία Εἰς τὴν ἀποστολικὴν ρῆσιν τὴν λέγουσαν, «Οἶδαμεν, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν», καὶ περὶ ὑπομονῆς, καὶ ὅσον τῶν θλίψεων τὸ κέρδος (σ. 518).
15. Ὁμιλία Πρὸς τοὺς μὴ ἀπαντήσαντας εἰς τὴν σύναξιν, καὶ εἰς τὴν ἀποστολικὴν ρῆσιν τὴν λέγουσαν, «Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν», καὶ περὶ τοῦ μνησικακεῖν (σ. 542).
16. Ὁμιλία Εἰς τὸ «Κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν» (σ. 594).

27ος Ὁμιλίαι Ἀγιογραφικῆς – Ἐρμηνευτικῆς.

1. Εἰς τὸ «ἀσπάσασθε Πρισκίλλαν καὶ Ἀκῦλαν», Ὁμιλία Α' (20).
2. Εἰς Ἀκῦλαν καὶ Πρισκίλλαν, Ὁμιλία Β', καὶ εἰς τὸ μὴ κακῶς λέγειν τοὺς ἱερεῖς (σ. 50).
3. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητόν, «Διὰ δέ τὰ πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω» (σ. 92).
4. Εἰς τὸ, «Γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δέ κοιμηθῆ, ἐλευθέρη ἐστὶν ὡς θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. Μακαριώτερα δέ ἐστὶν ἐὰν οὕτω μείνῃ (σ. 126).
5. Ἐγκώμιον εἰς Μάξιμον, καὶ περὶ τοῦ ποίας δεῖ ἄγεσθαι γυναῖκας (σ. 154).
6. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητόν τὸ λέγον, «Οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ Πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον» (σ. 214).
7. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητόν τὸ λέγον, «Δεῖ δέ καὶ αἰρέσεις εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται» (σ. 252).
8. Ὁμιλία Α' εἰς τὴν ἀποστολικὴν ρῆσιν τὴν λέγουσαν, «Ἐχοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον», καὶ εἰς τὸ, «Ἐπίστευσα, διὸ καὶ ἐλάλησα», καὶ περὶ ἐλεημοσύνης (σ. 282).
9. Ὁμιλία Β' εἰς τὴν ἀποστολικὴν ρῆσιν τὴν λέγουσαν, «Ἐχοντες δέ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον», καὶ πρὸς Μανιχαίους καὶ πάντας τοὺς διαβάλλοντας τὴν Παλαιὰν καὶ διαιροῦντας αὐτὴν ἀπὸ τῆς Καινῆς, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης (σ. 316).
10. Ὁμιλία Γ' πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν ρῆσιν «Ἐχοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς

πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον», καὶ διὰ τί κοινῇ πάντες ἀπολαμβάνουσι τὰ ἀγαθὰ, καὶ περὶ ἔλεημοσύνης (σ. 350).

11. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητὸν, «Ὁφείλον ἀνέχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνη (σ. 390).
12. Πρὸς τοὺς οὐκ εἰς δέον χρωμένους τῷ ἀποστολικῷ ρητῷ τῷ λέγοντι, Εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται», καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης (σ. 422).
13. Εἰς τὸ, «Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἐλάττων ἐτῶν ἑξήκοντα γεγонуῖα», καὶ περὶ παίδων ἀνατροφῆς καὶ περὶ ἔλεημοσύνης (σ. 458).
14. Εἰς τὸ, «Ὅτε ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην», καὶ δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἀντίστασις ἦν, ἀλλ' οἰκονομία τὰ γινόμενα (σ. 514).
15. Εἰς τὸ, «Οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖ ὁ Υἱὸς οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπη τὸν Πατέρα ποιῶντα» (σ. 572).
16. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ρητὸν τὸ λέγον, «Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἔσονται καιροὶ χαλεποὶ» (σ. 608).

28ος 1. Ποιμαντικά:

Α'. Λόγος, Ὅτε πρεσβύτερος προεχειρίσθη (σ. 10).

Β'. Λόγοι Περί ἱερωσύνης.

1. Λόγος Α' (σ. 54).
2. Λόγος Β' (σ. 84).
3. Λόγος Γ' (σ. 116).
4. Λόγος Δ' (σ. 190).
5. Λόγος Ε' (σ. 238).
6. Λόγος ΣΤ' (σ. 258).

2. Ἀσκητικά Α':

Α'. Πρὸς τοὺς πολεμοῦντας τὸν μοναχικὸν βίον Λόγοι Α', Β', Γ' :

1. Λόγος Πρῶτος, Πρὸς τοὺς κατηγόρους (σ. 325).
2. Λόγος Δεύτερος, Πρὸς ἄπιστον πατέρα (σ. 372).
3. Λόγος Τρίτος, Πρὸς πιστὸν πατέρα (σ. 442).

Β'. Σύγκρισις βασιλικῆς δυναστείας πρὸς μοναχὸν (σ. 519).

Γ'. Περί κατανύξεως:

1. Λόγος Πρῶτος, Πρὸς Δημήτριον μονάζοντα (σ. 608).
2. Λόγος Δεύτερος, Πρὸς Στελέχιον (σ. 672).

Δ'. Πρὸς Θεόδωρον:

1. Πρὸς Θεόδωρον μοναχὸν (σ. 718).
2. Πρὸς Θεόδωρον ἐκπεσόντα (σ. 746).

29ος Ἀσκητικά Β':

Α'. Πρὸς Σταγείριον, Λόγοι Α'-Γ':

1. Λόγος Α', Πρὸς Σταγείριον ἀσκητὴν δαιμονῶντα (σ. 12).
2. Λόγος Β', Καὶ ὅτι ἀθυμία χαλεπωτέρα καὶ δαίμονος (σ. 110).
3. Λόγος Γ', Πρὸς Σταγείριον, Περί ἀθυμίας (σ. 204).

Β'. Πρὸς τοὺς ἔχοντας παρθένοὺς συνεισάκτους (σ. 294).

Γ'. Περί τοῦ κανονικῆς μὴ συνοικεῖν ἀνδράσι (σ. 374).

Δ'. *Περὶ παρθενίας* (σ. 448).

30ος Α'. *Δοκίμια*:

1. *Πρὸς νεωτέραν χηρεύσασαν* (σ. 12).
2. *Πρὸς τὴν αὐτήν, Περὶ μονανδρίας* (σ. 50).

Β'. *Ὁμιλίαι Ἡθικαί*:

Περὶ Μετανοίας, ὁμιλίαι Α' – Θ':

1. Ὁμιλία Α': *Ἐξ ἀγροῦ αὐτοῦ ἐπανελθόντος* (σ. 86).
2. Ὁμιλία Β': *Περὶ μετανοίας καὶ εἰς τὴν σκυθρωπότητα βασιλέως Ἀχαάβ καὶ εἰς Ἰωνᾶν τὸν προφήτην* (σ. 112).
3. Ὁμιλία Γ': *Περὶ ἐλεημοσύνης καὶ εἰς τὰς δέκα παρθένας* (σ. 134)
4. Ὁμιλία Γ': *Περὶ μετανοίας καὶ εὐχῆς* (σ. 160).
5. Ὁμιλία Γ': *Περὶ νηστείας καὶ εἰς τὸν προφήτην Ἰωνᾶν καὶ Δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας* (σ. 184).
6. Ὁμιλία Γ': *Περὶ νηστείας, λεχθεῖσα τῇ ἕκτῃ ἑβδομάδι τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς* (σ. 208).
7. Ὁμιλία Γ': *Περὶ μετανοίας καὶ περὶ κατανύξεως, καὶ ὅτι ταχὺς ὁ Θεὸς εἰς σωτηρίαν καὶ βραδὺς εἰς τιμωρίαν, ἐν ᾧ καὶ ἡ περὶ τῆς Ρα-
αῖβ παράδοξος ἱστορία* (σ. 238).
8. Ὁμιλία Γ': *Περὶ μετανοίας* (σ. 284).
9. Ὁμιλία Γ': *Περὶ μετανοίας, καὶ εἰς τοὺς ἀπολειφθέντας ἐν ταῖς συνά-
ξεσιν, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς ἱεραῆς τραπέζης καὶ περὶ κρίσεως* (σ. 312).

Γ'. *Ὁμιλίαι Κατήχητικαί. Πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτισθῆναι καὶ πρὸς τοὺς
Νεοφωτίστους, καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν πράξεων*

1. Κατήχησις Α': *Πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτισθῆναι* (σ. 324).
2. Κατήχησις Β': *Ἀκολουθία πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι καὶ σα-
φῆς ἀπόδειξις τῶν συμβολικῶς τε καὶ τυπικῶς ἐν τῷ θείῳ βαπτίσματι
τελουμένων* (σ. 360).
3. Κατήχησις Γ': *Ὁμιλία λεχθεῖσα πρὸς Νεοφωτίστους* (σ. 384).
4. Κατήχησις Δ': *Πρὸς τοὺς Νεοφωτίστους καὶ εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστό-
λου, «Εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν· ἰδοὺ πάντα
καινὰ* (σ. 402).
5. Κατήχησις Ε': *Παραίνεσις, ὥστε τρυφῆς ἀπέχεσθαι καὶ πολυτελείας καὶ
μέθης καὶ τὴν συμμετρίαν προσιμᾶν καὶ πρὸς τοὺς Νεοφωτίστους* (σ.
428).
6. Κατήχησις Σ': *Ἐπιτίμησις πρὸς τοὺς καταλιπόντας τὴν σύναξιν καὶ εἰς
τὰς ἵπποδρομίας καὶ τὰ θέατρα ἀπελθόντας καὶ ὄσσην προσήκει τῶν
ραθυμούντων ἀδελφῶν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. Καὶ εἰς τοὺς Νεοφω-
τίστους* (σ. 452).
7. Κατήχησις Ζ': *Ὅτι μεγίστης ὠφελείας ἡμῖν ὑπόθεσις γίνεται τὰ λείψα-
να τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ὅτι δεῖ ὑπερορᾶν τῶν βιωτικῶν ἀπάντων
καὶ τῶν πνευματικῶν ἔχεσθαι, καὶ ὅσον ἀγαθὸν εὐχή καὶ ἐλεημοσύνη.
Καὶ εἰς τοὺς Νεοφωτίστους* (σ. 472).
8. Κατήχησις Η': *Ἀποχὴ καὶ ἔπαινος εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς περιοικίδος παρα-
γενομένους καὶ ὅτι τῶν δικαίων ἀπάντων ἐπαγγελίας αἰσθητὰς δεξα-*

μένων και ἀντί τῶν αἰσθητῶν τὰ νοητὰ φανταζομένων, ἡμεῖς ἀπεναντίας, τῶν νοητῶν ἐπαγγελίαν δεξάμενοι, περὶ τὰ αἰσθητὰ κεκήναμεν· καὶ ὅτι προσήκει καὶ ὑπὸ τὴν ἔω καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν σπεύδοντας τὰς εὐχὰς ποιῆσθαι καὶ ἐξομολογήσεις. Καὶ εἰς τοὺς Νεοφωτίστους (σ. 498).

9. Κατήχησις Θ': Πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, καὶ διὰ τί λουτρὸ παλιγγενεσίας καὶ οὐκ ἀφέσεως ἁμαρτημάτων λέγεται, καὶ ὅτι ἐπικίνδυνον οὐ τὸ ἐπιορκεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ὀμνύειν, κἂν εὐορκῶμεν (σ. 518).
10. Κατήχησις Ι': Πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, καὶ περὶ γυναικῶν τῶν ἐν πλέγμασι καὶ χρυσῷ κατακοσμουσῶν ἑαυτὰς· καὶ περὶ τῶν κληδονισμοῖς ἢ περιάπτοις ἢ ἐπῳδαῖς κεχρημένων, ἅπερ ἅπαντα ἀλλότρια Χριστιανισμοῦ (σ. 546).
11. Κατήχησις ΙΑ': Ἐν τῇ προτέρᾳ κατηχήσει διαλεχθεὶς περὶ ὄρκων, ταύτην εἶπεν εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν ὑπόθεσιν, δεικνύς ὅτι οὐ τὸ ἐπιορκεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ εὐορκεῖν κόλασιν ἔχει, καὶ ὅτι χρησίμως ὁ Χριστὸς διὰ τριῶν ἡμερῶν ἀνέστη (σ. 578).
12. Κατήχησις ΙΒ': Πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι κατήχησις ἐσχάτη (σ. 600).

Γ. Παιδαγωγικὴς:

Περὶ κενοδοξίας, καὶ ὅπως δεῖ τοὺς γονεῖς ἀνατρέφειν τὰ τέκνα (σ. 620).

31ος Α'. Ὅμιλεις Κατηχητικὴς καὶ Ἠθικὴς Β'.

1. Πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι δαίμονες τὰ ἀνθρώπινα διοικοῦσι καὶ δυσχεραίνοντας ἐπὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ καλέσασαι καὶ σκανδαλιζομένους ἐπὶ ταῖς τῶν φαύλων εἡμερίαις καὶ δυσπραγίαις τῶν δικαίων (σ. 28).
2. Πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας τίνος ἔνεκεν οὐκ ἐκ μέσου γέγονεν ὁ διάβολος, καὶ ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς βλάπτει ἢ τούτου πονηρία εἰὰν προσέχωμεν, καὶ περὶ μετανοίας (σ. 74).
3. Ὅτι ἐκ ραθυμίας ἢ κακίας καὶ ἀπὸ σπουδῆς ἢ ἀρετῆς, καὶ οὐδὲν οὔτε οἱ ἄνθρωποι πονηροί, οὔτε αὐτὸς ὁ διάβολος τὸν νήφοντα παραβλάψαι δύναται, καὶ ἢ ἀπόδειξις ἄλλοθεν τε πολλαχόθεν, καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὸν Ἄδὰμ καὶ τὸν Ἰῶβ (σ. 98).
4. Ὅτι ἐπικίνδυνον καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ πρὸς χάριν δημογορεῖν, καὶ ὅτι χρήσιμον καὶ δικαιοσύνη μεγίστη τὸ κατηγορεῖν τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων (σ. 134).
5. Εἰς τό, «Πᾶν ἁμάρτημα, ὃ εἰὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν» (σ. 168).
6. Περὶ προσευχῆς, Λόγος Α' (σ. 180).
7. Περὶ προσευχῆς, Λόγος Α' (σ. 198).
8. Περὶ εὐχῆς, (σ. 220).
9. Περὶ τῆς τῶν μελλόντων ἀπολαύσεως καὶ τῆς τῶν παρόντων εὐτελείας (σ. 230).
10. Περὶ τοῦ μὴ δημοσιεύειν τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἀδελφῶν μηδὲ κατεύχεσθαι τῶν ἐχθρῶν (σ. 250).

11. Περί τοῦ μὴ ἀπογινώσκειν τινὰς ἑαυτῶν μηδὲ κατεύχεσθαι τῶν ἐχθρῶν, μηδὲ ἀπαγορεύειν ἐν τῷ μὴ λαμβάνειν αἰτοῦντας, καὶ πρὸς ἄνδρας περὶ τῆς πρὸς τὰς γυναῖκας εἰρήνης (σ. 286).
12. Πρὸς τοὺς καταλείψαντας τὴν ἐκκλησίαν καὶ αὐτομολήσαντας πρὸς τὰς ἵπποδρομίας καὶ τὰ θέατρα (σ. 310).
13. Περί τελείας ἀγάπης καὶ τῆς κατ' ἀξίαν τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως καὶ περὶ κατανύξεως (σ. 332).
14. Πρὸς τοὺς μεγάλα τὰ παρόντα νομίζοντας καὶ περὶ τὰ τοῦ βίου λαμπρὰ μάτην ἐπτοημένους (σ. 376).
15. Ὅτι πάντων ἢ κατὰ ψυχὴν ἀρετὴ προτιμότερα (σ. 390).
16. Περί ἐλεημοσύνης, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ παριέναι αὐτὸν χειμῶνος ὥρα καὶ ἰδεῖν τοὺς πένητας καὶ πτωχοὺς ἀνεπιμελήτους ἐρριμμένους κατὰ τὴν ἀγορὰν (σ. 402).
17. Περί τοῦ μὴ δεῖν ἀναθεματίζειν ζῶντας ἢ τεθνηκότας (σ. 442).
18. Λόγος ταῖς Καλάνδαις. Ἐλέχθη κατὰ τῶν παρατηρούντων τὰς νεομηνίας καὶ κατὰ τὴν πόλιν χορείας τελούντων, καὶ εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου, «Τὰ πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (σ. 464).
19. Ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα, οὐδεὶς παραβλάψαι δύναται (σ. 496).

B'. Ὅμιλίες Περιστατικῆς Α'.

1. Εἰς τοὺς ἀνδριάντας, Ὅμιλία Α', εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου, «Οἶνω ὀλίγω χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας» (σ. 564).
2. Εἰς τοὺς ἀνδριάντας, Ὅμιλία Β', περὶ τῆς συμβάσεως συμφορᾶς ἐν τῇ πόλει ἐπὶ τῇ ἀταξίᾳ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀνδριάντων τοῦ Θεοδοσίου τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως τοῦ μεγάλου, καὶ εἰς τὸ ρητὸν τοῦ ἀποστόλου, «Τοῖς πλουσίοις παράγγελε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι μὴ ὑψηλοφρονεῖν», καὶ κατὰ πλεονεξίας (σ. 628).

32ος Ὅμιλίες Περιστατικῆς Β'.

3. Εἰς τὴν ἀποδημίαν τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ ὑπὲρ τῆς πόλεως πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβευομένου, καὶ τίς ἐστὶν ἡ ἀληθὴς νηστεία, καὶ ὅτι τοῦ φαγεῖν ἀνθρώπινον σῶμα τὸ κατηγορεῖσθαι χεῖρον, καὶ περὶ τῶν διὰ τὴν στάσιν σφαγέντων καὶ πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναιτίων ἐάλωσαν (σ. 8).
4. Παράκλησις πρὸς τὸν λαὸν περὶ καρτερίας καὶ ὑπομονῆς ἐκ παραδειγμάτων τοῦ τε Ἰωβ καὶ τῶν τριῶν παιδῶν, καὶ περὶ τῆς τῶν ὄρκων ἀποχῆς (σ. 58).
5. Ἐπι παράκλησις πρὸς τὸν λαὸν περὶ τοῦ φέρειν γενναίως τὴν ἐπικειμένην ἀπειλήν, ἔχοντα παραδείγματα ἐκ τῶν συμβάντων τῷ τε Ἰωβ καὶ τοῖς Νινευίταις, καὶ ὅτι οὐ χρὴ δεδιέναι τὸν θάνατον, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τί τὸ κακῶς ἀποθανεῖν, καὶ περὶ τοῦ μετὰ πάσης σπουδῆς φεύγειν τοὺς ὄρκους, καὶ εἰς τὸν σεισμόν (σ. 96).
6. Ὅτι χρήσιμος ὁ τῶν ἀρχόντων φόβος καὶ διήγησις τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν συμβάντων τοῖς ἀγγελίαν τῆς στάσεως τῷ βασιλεῖ φέρουσι, καὶ ὅτι ὁ ἀδίκως τις πάσχων καὶ εὐχαριστῶν τῷ συγχωροῦντι Θεῷ, ἴσος ἐστὶ τοῦ

διὰ τὸν Θεὸν τὰ αὐτὰ πάσχοντος· καὶ τὰ παραδείγματα πάλιν ἐκ τῶν τριῶν παίδων καὶ τῆς βαβυλωνίας καμίνου, καὶ περὶ τῆς τῶν ὄρκων ἀποχῆς (σ. 148).

7. Ὅτι τὸ τῆς λύπης πάθος εἰς ἁμαρτίας ἀναίρεσιν μόνον χρήσιμον, καὶ εἰς τό, «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν», καὶ ὅτι μεγίστης παρακλήσεως ὑπόθεσις ἢ τῆς δημιουργίας κατασκευή, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ, «Ἀδάμ, ποῦ εἶ;», καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν (σ. 192).
8. Προτροπὴ εἰς ἀρετὴν, καὶ εἰς τό, «Περιεπάτει ὁ Θεὸς τὸ δειλινὸν ἐν τῷ παραδείσῳ», καὶ περὶ τοῦ φεύγειν τοὺς ὄρκους (σ. 216).
9. Ἐπαινος τῶν κατορθωκώτων τὸ μὴ ὀμνύειν καὶ ὅτι οὐκ ὀφείλει τις διακρίνεσθαι μετὰ ἐστίασιν ἀκροᾶσθαι θείων λογίων ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τί μετὰ χρόνον πολὺν ἐδόθησαν αἱ ἅγιοι Γραφαί, καὶ εἰς τό, «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ», καὶ φυσιολογία κόσμου, καὶ πρὸς τῷ τέλει περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν (σ. 236).
10. Ἐπαινος τῶν μετὰ τὴν ἐστίασιν ἀπαντηκώτων εἰς τὴν ἀκρόασιν, καὶ φυσιολογία κόσμου, καὶ κατὰ τῶν θεοποιούντων τὴν κτίσιν, καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν (σ. 268).
11. Εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐκ τῆς στάσεως προσδοκηθέντων κακῶν, καὶ ἀνάμνησις τῶν τότε συμβάντων· ἔτι δὲ καὶ κατὰ τῶν τὸ σῶμα ἡμῶν διαβαλλόντων, καὶ περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς, καὶ πρὸς τῷ τέλει περὶ τοῦ κατορθῶσαι τὸ μὴ ὀμνύειν (σ. 302).
12. Εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς συγχωρήσεως τῶν ἡμαρτηκώτων εἰς τὸν βασιλέα, καὶ φυσιολογία τῆς κτίσεως, καὶ ὅτι ποιήσας ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον νόμον φυσικὸν ἐγκατέθηκεν αὐτῷ, καὶ περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ ἀπέχεσθαι τῶν ὄρκων (σ. 334).
13. Εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν σκυθρωπῶν καὶ ἀνάμνησις τῶν διὰ τὴν στάσιν διασυρέντων καὶ τιμωρηθέντων· ὁμοίως δὲ πάλιν περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου δημιουργίας, καὶ ὅτι φυσικὸν νόμον ἐδέξατο, καὶ περὶ τοῦ τελείως κατορθῶσαι τὸ μὴ ὀμνύειν (σ. 370).
14. Τοῦ δήμου παντὸς ἀφεθέντος τῆς ἀγωνίας καὶ θαρσήσαντος, τινὲς πάλιν τὴν πόλιν ἐτάραξαν φοβερὰς πλάττοντας φήμας, καὶ ἠλέγχθησαν· εἰ τοῦτο τε οὖν ὁμιλία εἴρηται, καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν ὄρκων παραίρεσιν, διὸ καὶ ἡ κατὰ τὸν Ἰωνάθαν καὶ τὸν Σαοῦλ ἱστορία καὶ τὸν Ἰεφθάε παρήχθη, καὶ ἐδείχθη πόσαι ἐξ ἑνὸς ὄρκου γίνονται ἐπιπορκίαι (σ. 398).
15. Ἐτι εἰς τὴν συμφορὰν τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, καὶ ὅτι χρήσιμον πανταχοῦ φόβος, καὶ ὅτι πένθος γέλωτος λυσιτελέστερον, καὶ εἰς τὴν ρῆσιν τὴν λέγουσαν, «Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις», καὶ ὅτι τοῦ φονεύειν τὸ ὀρκίζεин χειρὸν (σ. 438).
16. Φημισθείσης εἰς τὸν ἄρχοντα πραιΐδας καὶ πάντων περὶ φυγῆς βουλευομένων, τοῦ ἄρχοντος εἰσελθόντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρακαλέσαντος, ἐλέγχθη ἡ παροῦσα ὁμιλία· καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν, καὶ εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου, «Παῦλος δέσμος Ἰησοῦ Χριστοῦ» (σ. 472).

17. Εἰς τοὺς ἄρχοντας τοὺς παρὰ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἀποσταλέντας Ἐλέβιχον στρατηλάτην καὶ Καισάριον μάγιστρον εἰς τὴν τῶν πεπλημμεληκότων ἐξέτασιν διὰ τὴν τῶν ἀνδριάντων καταστροφὴν (σ. 510).
18. Εἰς τὴν προειρημένην ὑπόθεσιν τῆς στάσεως, περὶ νηστείας, καὶ εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου, «Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε» (σ. 544).
19. Πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν (σ. 576).
20. Ὅτι οὐκ ἄρκει ἡ νηστεία τῆς Τεσσαρακοστῆς πρὸς τὸ δύνασθαι κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ δεῖ τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς πρώτης· καὶ πῶς δυνατὸν μὴ μνησικακεῖν, καὶ ὅτι πολὺς τῷ Θεῷ τοῦ νόμου τούτου λόγος, καὶ ὅτι πρὸ τῆς γεέννης τὸ μνησικακεῖν κολάζει τοὺς ἁλόντας· καὶ περὶ τῆς τῶν ὄρκων ἀποχῆς, καὶ περὶ τῶν μὴ κατωρθωκότων τὸ μὴ ὀμνύειν (σ. 612).
21. Εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ, καὶ εἰς τὴν τοῦ βασιλέως διαλλαγὴν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τοὺς πλημμελήσαντας εἰς τὴν τῶν ἀνδριάντων καταστροφὴν (σ. 664).

33ος Ὅμιλος Περιστατικὸς Γ'.

1. Περί Ἐλεαζάρου καὶ τῶν ἑπτὰ παιδῶν, λεχθεῖσα ἐτέρου προειρηκότους σφόδρα πρᾶσβυτέρου (σ. 20).
2. Τῆς βασιλίδος μέσον νυκτῶν εἰς Μεγάλην Ἐκκλησίαν προσλθούσης κἀκεῖθεν τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων ἀραμένης καὶ προπεψάσης διὰ πάσης τῆς ἀγορᾶς ἕως Δρυπίας, τοῦ μαρτυρίου ἀπέχοντος θ' σημεῖα τῆς πόλεως· ἐλέχθη ἐν τῷ μαρτυρίῳ ἡ προσομιλία, παρορούσης αὐτῆς καὶ τῆς πόλεως πάσης καὶ τῶν ἀρχόντων (σ. 48).
3. Τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ παραγενομένου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ Ἀποστόλου καὶ μάρτυρος Θωμᾶ, τοῦ διακειμένου ἐν τῇ Δρυπία, καὶ ἀναχωρήσαντος πρὸ τῆς διαλέξεως. Ἐλέχθη, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἐκείνου, πρὸς τὸ πλῆθος (σ. 66).
4. Εἰς Εὐτρόπιον, εὐνούχον, πατρίκιον καὶ ὑπάτον, ὄμιλ. Α' (σ. 86).
5. Ὅτε τῆς ἔξω εὐρεθεῖς Εὐτρόπιος ἀπεσπάσθη, καὶ περὶ παραδείσου καὶ Γραφῶν, καὶ εἰς τὸ, «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου» (σ. 106).
6. Ὅτε Σατορνίνος καὶ Αὐρηλιανὸς ἐξωρίσθησαν καὶ Γαῖνᾶς ἐξῆλθε τῆς πόλεως, καὶ περὶ φιλαργυρίας (σ. 170).
7. Ὅμιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῷ ἐπὶ τῇ παλαιᾷ Πέτρᾳ ὀλίγων συλλεγέντων διὰ τὸν χειμῶνα, εἰς τὸ δεῖν συνεχῶς συνάγεσθαι καὶ μὴ ἀπαγορεύειν τὴν σωτηρίαν ἐν ἁμαρτήμασιν ὄντας, ἀλλὰ μετάνοιαν ἐπιδείκνυσθαι (σ. 190).
8. Ὅμιλία παραινετική, λεχθεῖσα ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας, καὶ ἀπόδειξις περὶ τῶν ἀγώνων καὶ ἄθλων τοῦ μακαρίου καὶ δικαίου Ἰωβ (σ. 220).
9. Ὅμιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ὑπὲρ τε τῆς σπουδῆς τῶν παρόντων καὶ ῥαθυμίας τῶν ἀπολειφθέντων, περὶ τοῦ ψάλλειν καὶ περὶ τοῦ μηδὲν εἶναι κώλυμα γυναιξὶ τὴν φύσιν πρὸς τοὺς τῆς ἀρετῆς δρόμους (σ. 252).
10. Ὅμιλία ρηθεῖσα ἐν τοῖς Ἀποστόλοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ Θεοδοσίου βασιλέ-

ως, πρὸς τοὺς καλοῦντας ἑαυτοὺς Καθαροὺς, ἑτέρων δύο ἐπισκόπων εἰρηκότων (σ. 278).

11. Ὁμιλία λεχθεῖσα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπὶ Παύλου, Γόθων ἀναγνόντων καὶ πρεσβυτέρου Γόθου προομιλήσαντος (σ. 288).
12. Ὁμιλία περὶ τοῦ μὴ δεῖν εἰς ἵπποδρομίας μηδὲ εἰς θέατρα ἀναβαίνειν, καὶ λυπήσας αὐτούς, εἶτα τῇ συνάξει τῇ μετ' ἐκείνην τὴν Κυριακὴν παραχωρήσας εἰπεῖν ἐπισκόπῳ ἀπὸ Γαλατίας ἀφιγμένῳ, καὶ σιγήσας καὶ ἐν τούτῳ λυπήσας, ταύτην εἶρηκε τὴν ὁμιλίαν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εἰς τό, «Ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι» (σ. 332).
13. Ὁμιλία εἰς τό, «Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι», ρηθεῖσα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπὶ τοῦ Ἀποστόλου, ἐπισκόπου ὀλίγα προομιλήσαντος (σ. 354).
14. Ὁμιλία πρὸ τῆς ἔξορίας (σ. 384).
15. Ὁμιλία ὅτε ἀπῆει ἐν τῇ ἔξορίᾳ (σ. 402).
16. Ὁμιλία ὅτε ἦλθεν ἀπὸ τῆς ἔξορίας (σ. 412).
17. Ὁμιλία ἐπανελθόντος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς προτέρας ἔξορίας (σ. 420).
18. Ὁμιλία εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῆς Χαναναίας. (σ. 438).
19. Πρὸς τοὺς σκανδαλισθέντας ἐπὶ ταῖς δυσημερίαις ταῖς γενομέναις καὶ τῇ τοῦ λαοῦ καὶ πολλῶν ἱερέων διώξει καὶ διαστροφῇ καὶ περὶ ἀκαταλήπτου, καὶ κατὰ Ἰουδαίων (σ. 478).

34ος Λόγοι Δογματικοὶ καὶ Πολεμικοί:

1. Πρὸς Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας. Ἀπόδειξις, ὅτι ἐστὶ Θεὸς ὁ Χριστὸς ἐκ τῶν παρὰ τοῖς προφήταις πολλαχοῦ περὶ αὐτοῦ εἰρημένων (σ. 12).
2. Κατὰ Ἰουδαίων, Λόγοι Α' - Η'.
 - α. Λόγος Α' (σ. 98).
 - β. Λόγος Β', Πρὸς τοὺς νηστεύοντας τὴν τῶν Ἰουδαίων νηστείαν καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἰουδαίους. (σ. 144).
 - γ. Λόγος Γ', Εἰς τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντας (σ. 160).
 - δ. Λόγος Δ', Εἰς τὰς Σάλπιγγας τοῦ Πάσχα αὐτῶν. (σ. 192).
 - ε. Λόγος Ε' (σ. 226).
 - ς. Λόγος ς'. (σ. 292).
 - ζ. Λόγος Ζ' (σ. 330).
 - η. Λόγος Η' (σ. 366).
3. Λόγος εἰς τὸν μακάριον Βαβύλαν, καὶ κατὰ Ἰουλιανοῦ καὶ πρὸς Ἑλληνας (σ. 416).
4. Περὶ εἴμαρμένης καὶ προνοίας, Λόγοι Α' (σ. 544).
5. Περὶ προνοίας καὶ εἴμαρμένης, Λόγος Β' (σ. 556).
6. Περὶ προνοίας καὶ εἴμαρμένης, Λόγος Γ' (σ. 572).
7. Περὶ προνοίας καὶ εἴμαρμένης, Λόγος Δ' (σ. 582).
8. Περὶ προνοίας καὶ εἴμαρμένης, Λόγος Ε' (σ. 600).
9. Περὶ προνοίας καὶ εἴμαρμένης, Λόγος ς' (σ. 614).

35ος Α. Ὁμιλίαις Δογματικαῖς:

1. Περὶ ἀκαταλήπτου, Λόγος Α' (σ. 10).

2. Περὶ ἀκαταλήπτου, Λόγος Β' (σ. 40).
3. Περὶ ἀκαταλήπτου, καὶ ὅτι ἡ συγκατάβασις τοῦ Θεοῦ φορητὴ τοῖς Σεραφίμ, Λόγος Γ' (σ. 78).
4. Περὶ ἀκαταλήπτου, Λόγος Δ' (σ. 112).
5. Περὶ ἀκαταλήπτου, Λόγος Ε' (σ. 146).
6. Περὶ ἀκαταλήπτου, Λόγος ς'. Εἰς τὸν μακάριον Φιλογόνιον (σ. 190).
7. Περὶ ὁμοουσίου, Λόγος Ζ'. Πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας τῆς συνάξεως καὶ τοῦ ὁμοούσιον εἶναι τὸν Υἱὸν τῷ Πατρὶ ἀπόδειξις (σ. 220).
8. Περὶ ὁμοουσίου, Λόγος Η'. Εἰς τὰ ὑπόλοιπα κατὰ αἵρετικῶν, καὶ περὶ κρίσεως καὶ ἐλεημοσύνης, καὶ εἰς τὴν αἴτησιν τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου (σ. 266).
9. Περὶ ὁμοουσίου, Λόγ. Θ'. Εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον (σ. 300).
10. Περὶ ὁμοουσίου, Λόγος Ι' (σ. 316).
11. Περὶ ὁμοουσίου, Λόγος ΙΑ' (σ. 356).
12. Περὶ ὁμοουσίου, Λόγος Ι', Εἰς τὸν παραλυτικόν (σ. 380).

Β. Ὅμιλιες Ἑορταστικῆς:

1. Εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅμιλία Β' (σ. 422).
2. Εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅμιλία Β' (σ. 462).
3. Εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα (σ. 490).
4. Εἰς τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα (σ. 520).
5. Εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, Ὅμιλία Α' (σ. 554).
6. Εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, Ὅμιλία Β' (σ. 588).
7. Εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, Ὅμιλία Γ' (σ. 626).
8. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κοιμητηρίου καὶ εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (σ. 636).

36ος

Α. Ὅμιλιες Ἑορταστικῆς:

1. Εἰς τὸν σταυρὸν καὶ τὸν ληστήν (σ. 8).
2. Εἰς τὸν σταυρὸν (σ. 36).
3. Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα (σ. 70).
4. Περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως (σ. 92).
5. Κατὰ μεθυόντων καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν (σ. 142).
6. Εἰς τὴν Σαμαρείτιδα (σ. 172).
7. Εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, Ὅμιλία Α' (σ. 200).
8. Εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, Ὅμιλία Β' (σ. 232).
9. Εἰς τὴν Πεντηκοστήν, Ὅμιλία Α' (σ. 292).
10. Εἰς τὴν Πεντηκοστήν, Ὅμιλία Β' (σ. 330).

Β. Ὅμιλιες Ἐγκωμιαστικῆς Α':

1. Εἰς τοὺς ἁγίους Μακκαβαίους, Ὅμιλία Α' (σ. 350).
2. Εἰς τοὺς ἁγίους Μακκαβαίους, Ὅμιλία Β' (σ. 368).
3. Εἰς τοὺς ἁγίους Μακκαβαίους, Ὅμιλία Γ' (σ. 382).
4. Εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον (σ. 388).
5. Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, Ὅμιλία Α' (σ. 400).

6. *Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, 'Ομιλία Β' (σ. 418).*
7. *Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, 'Ομιλία Γ' (σ. 432).*
8. *Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, 'Ομιλία Δ' (σ. 446).*
9. *Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, 'Ομιλία Ε' (σ. 478).*
10. *Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, 'Ομιλία ς' (σ. 498).*
11. *Εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον, 'Ομιλία Ζ' (σ. 518).*
12. *'Η κλήσις τοῦ Παύλου (σ. 536).*
13. *Εἰς μάρτυρας, 'Ομιλία Α' (σ. 568).*
14. *Εἰς μάρτυρας, 'Ομιλία Β' (σ. 578).*
15. *'Εγκώμιον εἰς ἁγίους Πάντας (σ. 604).*

37ος **Α. 'Ομιλίαι Ἐγκωμιαστικῆς Β':**

1. *Εἰς τὸν Μελέτιον Ἀντιοχείας (σ. 20).*
2. *Εἰς τὸν μάρτυρα Λουκιανόν (σ. 36).*
3. *Εἰς τὸν μάρτυρα Βαθύλαν (σ. 52).*
4. *Εἰς τὸν Ἰουβεντῖνον καὶ Μαξιμῖνον (σ. 66).*
5. *Εἰς τὴν μάρτυρα Πελαγίαν (σ. 82).*
6. *Εἰς τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον (σ. 100).*
7. *Εἰς τὸν Εὐστάθιον Ἀντιοχείας (σ. 128).*
8. *Εἰς τὸν μάρτυρα Ρωμανόν, 'Ομιλία Α' (σ. 150).*
9. *Εἰς τὸν μάρτυρα Ρωμανόν, 'Ομιλία Β' (σ. 168).*
10. *Εἰς τὰς μάρτυρας Βερνίκην καὶ Προσδόκην καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν Δομνίαν (σ. 182).*
11. *Εἰς τὸν μάρτυρα Ἰουλιανόν (σ. 218).*
12. *Εἰς τὸν μάρτυρα Βαρλαάμ (σ. 244).*
11. *Εἰς μάρτυρας Αἰγυπτίους (σ. 264).*
12. *Εἰς τὸν ἐπίσκοπον Διόδωρον (σ. 276).*
13. *Εἰς τὴν πρωτομάρτυρα Θέκλαν (σ. 284).*
14. *Εἰς τὸν μάρτυρα Φωκᾶν (σ. 292).*
15. *Εἰς τὴν μάρτυρα Δροσίδα (σ. 312).*

38ος **Β. Ἐπιστολῆς:**

1. *'Επιστολῆς πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα Α'-ΙΖ' (σ. 348-557).*
2. *Βίος τῆς ὁσίας Ὀλυμπιάδος (σ. 558).*

'Επιστολῆς:

1. *'Επιστολῆς Πρὸς Ἰννοκέντιον (σ. 18-47).*
2. *'Επιστολῆς πρὸς διαφόρους ἀποδέκτας ΙΗ' – ΠΜΒ' (σ. 48-433).*

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΙΩ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
(ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ)

- Α' **Θέματα:** Ἀγαθότητα – Ἀχαριστία.
 Β' **Θέματα:** Βασιλεία οὐρανῶν – Εὐαγγέλιο.
 Γ' **Θέματα:** Εὐγνωμοσύνη – Πίστη.
 Δ' **Θέματα:** Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα, (Ἔγὼ ἐκδοση).

Τόμος

Ζ' ΑΠΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ

1ος Δογματικά Α'

1. Πῶς τρία πρόσωπα λέγοντες.
2. Κατὰ εἰμαρμένης.
Διάλογος περὶ ψυχῆς καὶ ἀναστάσεως (σ. 200).
4. Λόγος Κατηχητικὸς Μέγας (σ. 500).

2ος Δογματικά Β': (Κατὰ Εὐνομίου Ἀντιρρητικοὶ Λόγοι Α' - Β').

3ος Δογματικά Γ':

1. Κατὰ Εὐνομίου Ἀντιρρητικὸς Λόγος Γ'.
2. Λόγος Ἀντιρρητικὸς πρὸς τὴν Εὐνομίου ἔκθεσιν.

4ος Α') Λόγοι Δογματικοί :

1. Πρὸς Εὐστάθιον, Περὶ τῆς ἁγ. Τριάδος.
2. Πρὸς Ἀβλάδιον, Περὶ τοῦ μὴ οἶεσθαι λέγειν τρεῖς θεούς.
3. Πρὸς Σιμπλίκιον, Περὶ πίστεως.
4. Κατὰ Μακεδονιανῶν τῶν Πνευματομάχων περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.
5. Πρὸς Θεόφιλον, Κατὰ Ἀπολιναριστῶν.
6. Ἀντιρρητικὸς πρὸς τὰ Ἀπολιναρίου.
7. Κατὰ Ἀρείου καὶ Σαβελλίου.

Β') Ἐπιστολές (Α' - ΛΑ').

5ος Ἐρμηνευτικά Α' :

1. Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου.
2. Ἀπολογητικὸς περὶ τῆς Ἑξαήμερου.
3. Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως (Ὁμιλίαι Α' - Γ').

6ος Ἐρμηνευτικά Β' :

1. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμῶν.
2. Εἰς τὸν δὸν Ψαλμόν.
3. Περὶ τῆς ὀγδόης.
4. Εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν.

7ος Ἐρμηνευτικά Γ' :

1. Ἐξήγησις εἰς τὰ Ἶσματα, Λόγοι Α' - ΙΕ'.

8ος Α') Ἐρμηνευτικά Γ' - Δογματικά :

1. Εἰς τὴν Προσευχὴν, Λόγοι Α' - Ε'.
2. Εἰς τοὺς Μακαρισμοὺς, Λόγοι Α' - Η'.

Β') Ἀσκητικά Α' :

1. Περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ καὶ τῆς κατ' ἀλήθειαν ἀσκήσεως.
2. Πρὸς Ἀρμόνιον, Περὶ τοῦ τί τὸ τοῦ Χριστιανοῦ ἐπάγγελμα.
3. Πρὸς Ὀλύμπιον, Περὶ τελειότητος.
4. Πρὸς τοὺς ἀχθομένους ταῖς ἐπιτιμήσεσι.
5. Περὶ τῶν νηπίων πρὸ ὥρας ἀφαρπαζομένων.

9ος Α') Ἀσκητικά Β' : Περὶ παρθενίας (Κεφάλαια Α' - ΚΓ').

Β') Λόγοι Ἐγκωμιαστικοί:

1. Περὶ ἀρετῆς, ἧτοι Εἰς τὸν Βίον Μωυσέως (Λόγοι Α' - Β').

- Τόμος 2. *Εἰς τὸν Βίον τῆς Ὁσίας Μακρίνης.*
 3. *Εἰς τὸν Βίον Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ.*
 10ος Ὁμιλίες : α) Δογματικές, β) Ἠθικές, γ) Ἑορταστικές.
 11ος Ὁμιλίες : α) Ἑορταστικές, β) Ἐγκωμιαστικές, γ) Ἐπιτάφιας.

Η'. ΑΠΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Βίος Γρηγορίου Παλαμᾶ Ὑπὸ Φιλοθέου Κοκκίνου

- 1ος α) Λόγοι ἀποδεικτικοὶ δύο Περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος.
 β) Ἐπιστολές Πρὸς Ἀκίνδυνον καὶ Πρὸς Βαρλαάμ Α', Β'.

2ος Λόγοι: Ὑπὲρ τῶν ἱερῶς ἠσυχάζοντων (Λόγοι Α' - Γ').

3ος Α') **Πραγματεῖες Δογματικές:**

1. Περὶ θείας ἐνώσεως καὶ διακρίσεως.
2. Περὶ θείων ἐνεργειῶν καὶ τῆς κατ' αὐτὰς μεθέξεως.
3. Περὶ θείας καὶ θεοποιοῦ μεθέξεως.
4. Διάλεξις Ὁρθοδόξου καὶ Βαρλααμίτου.
5. Διάλεξις Θεοφάνους πρὸς Θεότιμον.
6. Ὅτι Βαρλαάμ καὶ Ἀκίνδυνός εἰσιν οἱ διχοτομοῦντες.

Β') **Πραγματεῖες Ὁμολογιακές:**

1. Ἀγιορειτικὸς Τόμος.
2. Ἐκθεσις δυσσεβημάτων.
3. Ἀναίρεσις γράμματος Καλέκα.
4. Ἀναίρεσις γράμματος Ἰγνατίου Ἀντιοχείας.
5. Ἀναίρεσις ἐξηγήσεως τόμου Καλέκα.

4ος Ἐπιστολές:

Πρὸς τὸν Ἀρσένιον Στουδίτην.- Πρὸς Ἰωάννην Γαβρᾶν.- Πρὸς Παῦλον Ἀσάνην.- Πρὸς Δανιήλ Αἴνου.- Πρὸς τὸν Νομοφύλακα Συμεών.- Πρὸς Ἀθανάσιον Κυζίκου.- Πρὸς Δαμιανόν.- Πρὸς Διονύσιον μετὰ τῆς ὁμολογίας.- Πρὸς Βησσαρίωνα.- Πρὸς Μακάριον Α'.- Πρὸς τοὺς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Γέροντας.- Πρὸς Φιλόθεον.- Πρὸς Μακάριον Β'.- Πρὸς Ἄνναν Παλαιολογίναν.

5ος Λόγοι: Κατὰ Ἀκινδύνου Λόγοι Ἀντιρρητικοὶ (Α' - Γ').

6ος Λόγοι: Κατὰ Ἀκινδύνου Λόγοι Ἀντιρρητικοὶ (Δ' - Ζ').

7ος Α') **Κείμενα Αἰχμαλωσίας:**

- 1) Λόγος διασαφῶν τὴν τοῦ Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου δόξαν.
- 2) Εἰς τὴν ρῆσιν ἐκ τῶν Θησαυρῶν τοῦ Κυρίλλου.
- 3) Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν.
- 4) Ἐπιστολὴ ὅτε ἐάλω. 5) Διάλεξις πρὸς τοὺς Χιόνας.
- 6) Ἐπίτομος διήγησις διαλέξεως μετὰ Γρηγορᾶ.

Β') **Λόγοι :**

- 1) Περὶ τῆς τοῦ Γρηγορᾶ ψευδογραφίας καὶ δυσσεβείας Λόγοι Α' - Δ'.
- 2) Περὶ τῆς ρήσεως τοῦ Μ. Βασιλείου.

8ος Α') **Ἐκατὸν Πεντήκοντα Κεφάλαια.**

Τόμος Β') **Ἀσκητικὴ Γραμματεία:**

- 1) *Περὶ προσευχῆς καὶ καθαρότητος καρδίας.*
- 2) *Εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου.*
- 3) *Πρὸς τὴν μοναχὴν Ξένην.*
- 4) *Πρὸς τοὺς Ἰωάννην καὶ Θεόδωρον τοὺς φιλοσόφους.*
- 5) *Πρὸς τὸν ἱερομόναχον Παῦλον Ἀσάνην.*
- 6) *Δεκάλογος τῆς κατὰ Χριστὸν νομοθεσίας.*

Γ') **Εὐχῆς (Α' - Δ').**

9ος **Ὁμιλίαις Α' - Κ':**

1. Ὁμιλία Α', *Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους εἰρήνης.*
2. Ὁμιλία Β', *Εἰς τὴν κατὰ τὸν τελώνην καὶ τὸν Φαρισαῖον τοῦ Κυρίου παραβολήν.*
3. Ὁμιλία Γ', *Εἰς τὴν κατὰ τὸν σεσωσμένον ἄσωτον τοῦ Κυρίου παραβολήν.*
4. Ὁμιλία Δ', *Εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ περὶ εὐσπλαγχνίας καὶ εὐποιίας.*
5. Ὁμιλία Ε', *Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου καὶ περὶ σωφροσύνης καὶ τῆς ἀντιθέτου ταύτη κακίας.*
6. Ὁμιλία ς', *Προτρεπτικὴ πρὸς νηστείαν καὶ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου.*
7. Ὁμιλία Ζ', *Περὶ νηστείας.*
8. Ὁμιλία Η', *Περὶ πίστεως καὶ ἔκθεσις τῆς ὀρθοδόξου ὁμολογίας.*
9. Ὁμιλία Θ', *Ἐν τῷ καιρῷ τῆς νηστείας καὶ προσευχῆς.*
10. Ὁμιλία Ι', *Τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς (Παραλυτικοῦ).*
11. Ὁμιλία ΙΑ', *Εἰς τὸν τίμον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν.*
12. Ὁμιλία ΙΒ', *Εἰς τὴν τετάρτην Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν.*
13. Ὁμιλία ΙΓ', *Εἰς τὴν πέμπτην Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν.*
14. Ὁμιλία ΙΔ', *Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου.*
15. Ὁμιλία ΙΕ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων.*
16. Ὁμιλία Ις', *Εἰς τὸ Μ. Σάββατον.*
17. Ὁμιλία ΙΖ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ.*
19. Ὁμιλία ΙΗ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων.*
20. Ὁμιλία ΙΘ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Σαμαρείτιδος.*
21. Ὁμιλία Κ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Τυφλοῦ.*

10ος **Ὁμιλίαις ΚΑ' - ΜΒ':**

1. Ὁμιλία ΚΑ', *Εἰς τὴν Ἀνάληψιν.*
2. Ὁμιλία ΚΒ', *Εἰς τὴν Ἀνάληψιν.*
3. Ὁμιλία ΚΓ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πατέρων.*
4. Ὁμιλία ΚΔ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς.*
5. Ὁμιλία ΚΕ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πάντων.*
6. Ὁμιλία Κς', *Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θέρους.*
7. Ὁμιλία ΚΖ', *Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θέρους.*

- Τόμος 8. Ὁμιλία ΚΗ', *Εἰς τὴν ἑορτὴν Πέτρου καὶ Παύλου.*
 9. Ὁμιλία ΚΘ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΣΤ' Ματθαίου.*
 10. Ὁμιλία Λ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Ζ' Ματθαίου.*
 11. Ὁμιλία ΛΑ', *Εἰς τὴν πρόοδον τοῦ σταυροῦ.*
 12. Ὁμιλία ΛΒ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Θ' Ματθαίου.*
 13. Ὁμιλία ΛΓ', *Εἰς τὴν λιτὴν.*
 14. Ὁμιλία ΛΔ', *Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.*
 15. Ὁμιλία ΛΕ', *Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν.*
 16. Ὁμιλία ΛΣ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΙΑ' Ματθαίου.*
 17. Ὁμιλία ΛΖ', *Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.*
 18. Ὁμιλία ΛΗ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΙΒ' Ματθαίου.*
 19. Ὁμιλία ΛΘ', *Εἰς ἐπιδημίαν.*
 20. Ὁμιλία Μ', *Εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου.*
 21. Ὁμιλία ΜΑ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΙΔ' Ματθαίου.*
 22. Ὁμιλία ΜΒ', *Εἰς τὴν Γέννησιν τῆς Θεοτόκου.*

11ος **Ὁμιλίαις ΜΓ' - ΞΓ' :**

1. Ὁμιλία ΜΓ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΙΖ' Ματθαίου.*
 2. Ὁμιλία ΜΔ', *Εἰς τὸν Ἰωάννην Εὐαγγελιστὴν.*
 3. Ὁμιλία ΜΕ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Β' Λουκᾶ.*
 4. Ὁμιλία ΜΣ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Γ' Λουκᾶ.*
 5. Ὁμιλία ΜΖ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Δ' Λουκᾶ.*
 6. Ὁμιλία ΜΗ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Ε' Λουκᾶ.*
 7. Ὁμιλία ΜΘ', *Εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον.*
 8. Ὁμιλία Ν', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΣΤ' Λουκᾶ.*
 9. Ὁμιλία ΝΑ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Ζ' Λουκᾶ.*
 10. Ὁμιλία ΝΒ', *Εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.*
 11. Ὁμιλία ΝΓ', *Εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.*
 12. Ὁμιλία ΝΔ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν Γ' Λουκᾶ.*
 13. Ὁμιλία ΝΕ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Προπατόρων.*
 14. Ὁμιλία ΝΣ', *Εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων.*
 15. Ὁμιλία ΝΖ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Πατέρων.*
 16. Ὁμιλία ΝΗ', *Εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν.*
 17. Ὁμιλία ΝΘ', *Εἰς τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανίων.*
 18. Ὁμιλία Ξ', *Εἰς τὰ Ἐπιφάνια.*
 19. Ὁμιλία ΞΑ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΙΒ' Λουκᾶ.*
 20. Ὁμιλία ΞΒ', *Εἰς τὴν Κυριακὴν ΙΓ' Λουκᾶ.*
 21. Ὁμιλία ΞΓ', *Πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας.*

Θ' ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ

- 1ος **Ἀποφθέγματα Γερόντων:** Ἀντωνίου, Ἀρσενίου, Ἀγά-θωνος, Ἀμμωνᾶ, Ἀχιλλᾶ, Ἀμμώη, Ἀμμούν, Ἀνούδ, Ἀβραάμ, Ἄρη, Ἀλωνίου, Ἀπφύ, Ἀπολλώ, Ἀνδρέου, Αἰώ, Ἀμμωναθᾶ, Μ. Βασιλείου, Βησσαρίω-

Τόμος νος, Βενιαμίν, Βιαρέ, Γρηγ. Θεολόγου, Γελασίου, Γεροντίου, Δανιήλ, Διοσκόρου, Δουλά, Ἐπιφανίου Κύπρου, Ἐφραΐμ, Εὐχαρίστου, Κοσμικοῦ, Εὐλογίου, Εὐπρεπίου, Ἑλλαδίου, Εὐαγρίου, Εὐδαίμονος, Ζήνωνος, Ζαχαρίου, Ἡσαΐου, Ἡλία, Ἡρακλείου, Θεοδώρου, τῆς Φέρμης, Θεοδώρου τοῦ Ἐνάτου, Θεοδώρου τοῦ εἰς Σκῆτιν, Θεοδώρου τοῦ Ἐλευθεροπολίτου, Θεοδότου, Θεωνᾶ, Θεοφίλου, ἀμμᾶς Θεοδώρας, Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, Ἰωάννου τοῦ ἐν Κοινοβίῳ, Ἰσιδώρου, Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, Ἰσαὰκ τοῦ Πρεσβυτέρου, Ἰωσήφ τοῦ ἐν Πενεφῶ, Ἰακώβου, Ἰέρακος, Ἰωάννου τοῦ Εὐνούχου, Ἰωάννου τοῦ Κίλικος, Ἰωάννου τῶν Κελλίων, Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου, Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου, Ἰλαρίωνος, Ἰσχυρίωνος, Κασσιανοῦ, Κρονίου, Καρίωνος, Κόπρι, Κύρου, Λουκίου, Λάτ, Λογγίνου, Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, Μωυσέως, Ματῶη, Μάρκου μαθητοῦ ἀβδᾶ Σιλουανοῦ, Μιλησίου, Μωτίου, Μεγεθίου, Μιῶς, Μάρκου τοῦ Αἰγυπτίου, Μακαρίου τοῦ Πολιτικοῦ, Νείλου, Νισθερώου, Νίκωνος, Νετρᾶ, Νικήτα, Ζοΐου, Ξανθία, Ὀλυμπίου, Ὀρσισίου, Ποιμένος, Παμβῶ, Πιστοῦ, Πίωρ, Πιτυρίωνος, Πιστάμωνος, Πέτρου τοῦ Πιονίτου, Παφνουτίου, Παύλου τοῦ Κοσμίτου, Παύλου τοῦ Μεγάλου, Παύλου τοῦ Ἀπλοῦ, Πέτρου τοῦ τῶν Δίου, Ρωμαίου, Ρούφου, Ρωμανοῦ, Σισῶη, Σίδωνος, Σαϊῶ, Σάρρας, Συγκλητικῆς, Τιθῶη, Τιμοθέου, Ὑπερεχίου, Φωκᾶ, Φήλικος, Φιλαγρίου, Φορτᾶ, Χομαί, Χαιρήμωνος, Ψενθαϊσίου, Ὠρ.

2ος *Τὸ Λειμωνάριον.*

3ος **Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου:**

- 1) *Περὶ θείων ὀνομάτων.*
- 2) *Περὶ Οὐρανίου ἱεραρχίας.*
- 3) *Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας.*
- 4) *Περὶ μυστικῆς θεολογίας.*
- 5) *Ἐπιστολές.*

4ος **Θεοδωρήτου Κύρου:** *Φιλόθεος Ἱστορία ἢ Ἀσκητικὴ Πολιτεία.*

5ος **Κυρίλλου Σκυθοπολίτου, Βίοι Ἀγίων:**

1. *Ἐπιστολὴ πρὸς ἀβδᾶν Γεώργιον.*
2. *Βίος τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου.*
3. *Βίος τοῦ ὁσίου Σάβα.*
4. *Βίος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπισκόπου καὶ ἡσυχαστοῦ.*
5. *Βίος τοῦ ἀβδᾶ Κυριακοῦ.*
6. *Βίος τοῦ ἀβδᾶ Θεοδοσίου.*
7. *Εἰς τὸν ὄσιον Θεόγνιον τὸν ἐπίσκοπον.*
8. *Βίος τοῦ ἁγίου Ἀβραμίου.*

6ος **Παλλαδίου Ἐλενοπόλεως:** *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία.*

7ος **Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου:** *50 Πνευματικὲς Ὁμιλίαι.*

8A **Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου:** *Λόγοι Ἀσκητικοί (Α' - ΚΣΤ').*

8B **Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου:** *Λόγοι Ἀσκητικοί (ΚΖ' - ΕΑ').*

8Γ **Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου:** α) *Λόγοι Ἀσκητικοί (ΕΒ' - ΠΣΤ').*

β) *Ἐπιστολές (Α' - Δ').*

- 9ος **Α' Διαδόχου Φωτακῆς :**
 1) *Κεφάλαια Γνωστικά.*
 2) *Λόγος εἰς τὴν Ἀνάληψιν.*
 3) *Ὁράσεις.*
 4) *Ἐρωταποκρίσεις.*
Β' Ἰωάννου Καρπαθίου : *Κεφάλαια Παρακλητικὰ 100.*
- 10Α **Ἀγίων Βαρσανουφίου – Ἰωάννου :** *Ἐρωταποκρίσεις (Α'–ΣΚΘ').*
 10Β **Ἀγίων Βαρσανουφίου – Ἰωάννου :** *Ἐρωταποκρίσεις (ΣΛ'–ΦΚΒ').*
 10Γ **Ἀγίων Βαρσανουφίου – Ἰωάννου :** *Ἐρωταποκρίσεις (ΦΚΓ'–ΩΜ').*
- 11ος **Α' Εὐαγρίου :**
 1) *Πρακτικός.*
 2) *Γνωστικός.*
 3) *Προγνωστικὰ προβλήματα. Ὑπὸ ἐκδοσῆ.*
Β' Ἀγίου Νείλου :
 1) *Περὶ προσευχῆς.*
 2) *Περὶ πονηρῶν λογισμῶν.*
 3) *Περὶ μοναχικῆς ἀσκήσεως. Ὑπὸ ἐκδοσῆ.*
- 12ος **Α' Ἀβδᾶ Ἡσαΐα :** *Λόγοι Ἀσκητικοί.*
Β' Ἀβδᾶ Ζωσιμᾶ : *Κεφάλαια ἀφέλιμα.*
Γ' Ἀβδᾶ Δωροθέου : *Πραγματεῖες καὶ Ἐπιστολές.*
- 13ος **Α' Μάρκου Ἐρημίτη :** *Δέκα δοκίμια (Περὶ νόμου πνευματικοῦ, Περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι, Περὶ μετανοίας, Περὶ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος, Πρὸς Νικόλαον νουθεσίαι ψυχωφελεῖς, Κεφάλαια νηπτικὰ ΚΗ', Συνδιάλεξις πρὸς σχολαστικόν, Συμβουλίαι νοὸς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, Περὶ νηστείας, Εἰς τὸν Μελχισεδέκ).*
Β' Ἠουχίου Ἱεροσολύμων : *Λόγος ψυχωφελὴς περὶ νήψεως καὶ ἀρετῆς εἰς ἑκατοντάδας δύο. Λόγοι Α'-Η' (Εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν, Περὶ τῆς τρίτης ὥρας καὶ ἕκτης, Περὶ ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, Εἰς τὴν Θεοτόκον Μαρίαν, Εἰς τὴν αὐτὴν Θ. Μαρίαν, Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου, Ἐγκώμιον εἰς ἅγιον Θωμᾶν, Εἰς Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον).– Συναγωγὴ ἀπριωῶν καὶ λύσεων.– Μαρτύριον ἀγίου Λογγίνου.*
- 14ος **Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ :**
 1. *Μυσταγωγία.*
 2. *400 Κεφάλαια Περὶ ἀγάπης.*
 3. *Λόγος Ἀσκητικός.*
 4. *200 Κεφάλαια Περὶ Θεολογίας.*
- 14Α **Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ :**
 1. *Ἐρωταποκρίσεις.*
 2. *Πρὸς Θεόπεμπτον τὸν Σχολαστικόν.*
 3. *Ἐρμηνεία εἰς τὸν ΝΘ' Ψαλμόν.*
- 14Β **Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ :** *Πρὸς Θαλάσσιον περὶ διαφόρων ἀπόρων τῆς Ἀγίας Γραφῆς (Ἐρωτήσεις Α'–ΝΓ').*
- 14Γ **Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ :** *Πρὸς Θαλάσσιον περὶ διαφόρων ἀπόρων τῆς Ἀγίας Γραφῆς (Ἐρωτήσεις ΝΔ'–ΞΕ').*

- 14Δ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : *Περὶ ἀποριῶν τῶν ἁγίων Διονυσίου καὶ Γρηγορίου πρὸς Θωμᾶν ἡγιασμένον* (Ἀπορίες Α'-Ε', καὶ Α'-ΡΔ').
- 14Ε Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ :
 1. *Περὶ ἀποριῶν τῶν ἁγίων Διονυσίου καὶ Γρηγορίου πρὸς Θωμᾶν ἡγιασμένον* (Ἀπορίες ΡΕ'-ΡΟΘ').
 2. *Σχόλια εἰς τὰ τοῦ ἁγίου Διονυσίου* (α. *Εἰς τὸ Περὶ οὐρανίου ἱεραρχίας* καὶ β. *Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας*).
- 14ς Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : *Σχόλια εἰς τὰ τοῦ ἁγίου Διονυσίου*.
 (1. *Εἰς τὸ Περὶ θείων ὀνομάτων*, καὶ 2. *Εἰς τὸ Περὶ μυστικῆς θεολογίας*).
- 15Α Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : *Δοκίμια δογματικά, θεολογικά καὶ πολεμικά: Πρὸς Μαρίνον, Δοκίμια Α'-Γ', Πρὸς Γεώργιον τὸν πρεσβύτερον, Ἀπαντήσεις πρὸς ἐρωτήσεις διαφόρων, Περὶ τοῦ «Παρελθέτω τὸ ποτήριον», Τόμος δογματικὸς πρὸς Μαρίνον, Ἐπιστολὴ Πρὸς τὸν Νίκανδρον, ἀπολογία πρὸς Σικελούς, Ἐπιστολὴ πρὸς Μαρίνον, Περὶ τῶν δύο τοῦ Χριστοῦ φύσεων, Ὅροι διάφοροι, Πνευματικὸς καὶ δογματικὸς τόμος, Περὶ τῶν δύο θελημάτων τοῦ Χριστοῦ, Περὶ ὄρων διαστολῶν, Ἐπίλυσις ἀποριῶν διακόνου Θεοδώρου, Τόμος δογματικὸς πρὸς Μαρίνον, Κεφάλαια διάφορα περὶ οὐσίας, φύσεως, ὑποστάσεως, προσώπου καὶ θελήματος Χριστοῦ*.
- 15Β Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : *Ἐπιστολές κοινές, δογματικὲς καὶ πολεμικὲς: Πρὸς τὸν ἑπαρχὸν Γεώργιον.- Πρὸς Ἰωάννην κουβικουλάριον (τρεῖς).- Πρὸς Κωνσταντῖνον.- Πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰωάννην.- Πρὸς Ἰωάννην τὸν πρεσβύτερον (δύο.- Πρὸς Θαλάσσιον.- Πρὸς Ἰωάννην κουβικουλάριον.- Πρὸς μοναχὴν.- Πρὸς Ἰωάννην κουβικουλάριον Περὶ τῶν ὀρθῶν ὄρων τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων.- Πρὸς Πέτρον ἰλλούστριον (δύο).- Πρὸς Κοσμάν τὸν διάκονον, περὶ οὐσίας καὶ ὑποστάσεως (δύο).- Πρὸς Ἰουλιανὸν σχολαστικόν, περὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Κυρίου.- Πρὸς τὸν ἑπαρχὸν Γεώργιον.- Πρὸς Πύρρον.- Πρὸς Μαρίνον.- Πρὸς ἐπίσκοπον Κυδωνίας.- Πρὸς Αὐξέντιον.- Πρὸς Στέφανον.- Πρὸς Κωνσταντῖνον.- Πρὸς Κόνωνα.- Πρὸς Θαλάσσιον.- Πρὸς Ἰωάννην κουβικουλάριον.- Πρὸς Κυρισίκιον.- Πρὸς Ἰωάννην ἐπίσκοπον.- Πρὸς Πολυχρόνιον (ὀκτώ).- Πρὸς Θαλάσσιον (τρεῖς).- Πρὸς Ἰωάννην κουβικουλάριον (τρεῖς).- Πρὸς Ἀναστάσιον μονάζοντα*.
- 15Γ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : 1. *Συζήτησις ἐν Βιζύῃ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας Θεοδοσίου*. 2. *Ἐξήγησις τῆς κινήσεως*. 3. *Διάλεξις πρὸς Πύρρον*. 4. *Περὶ ψυχῆς*. 5. *Ἐρμηνεία τῆς προσευχῆς «Πατερ ἡμῶν», 3. Βίος Μαξίμου*.
- 15Δ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : 1. *Κεφάλαια διάφορα*. 2. *Κεφάλαια ἕτερα, Σχόλια εἰς τὰς Ἐπιστολάς Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου*.
- 15Ε Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ : *Κεφάλαια Θεολογικά*.
- 16ος 1. *Ἰωάννου τῆς Κλίμακος: Κλίμαξ εἰς Λόγους Λ'*.
 2. *Θαλασσίου: Ἐκατοντάς κεφαλαίων περὶ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας καὶ τῆς κατὰ νοῦν πολιτείας. Ὑπὸ ἐκδοσῆ*.

- 17ος **Α. Πέτρου Δαμασκηνοῦ** : 1. Ὑπόμνησις πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.
2. Λόγοι συνοπτικοὶ ΚΔ'.
- Β. Φιλοθέου Σιναΐτου** : *Νηπτικὰ Κεφάλαια Μ'.*
- Γ. Θεοδώρου τοῦ Ἀσκητοῦ** : 1. Κεφάλαια Ρ'. 2. Θεωρητικόν.
- 18ος **Θεοδώρου Στουδίτου** : *Κατηγήσεις Α'-ΡΚΓ', Λόγοι Α'-ΙΓ'. Ὑπὸ ἔκδοσιν.*
- 19Α **Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου** : *Βίος Συμεῶν ὑπὸ Νικήτα Στηθάτου.- Κεφάλαια.- Εὐχαριστίες.- Διάλογος μετὰ σχολαστικοῦ.*
- 19Β **Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου** : *Βίβλος τῶν Θεολογικῶν Λόγων (Λόγοι Α'-Γ').- Βίβλος τῶν Ἠθικῶν Λόγων (Λόγοι Α'-ς').*
- 19Γ **Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου** :
Α') *Βίβλος τῶν Ἠθικῶν Λόγων (Λόγοι Ζ'-ΙΕ').*
Β') *Κατηχητικοὶ Λόγοι (Λόγοι Α'-Ζ').*
- 19Δ **Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου** : *Κατηχητικοὶ Λόγοι (Λόγοι Η'-ΛΔ').*
- 19Ε **Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου** : *Ὕμνοι (Α'-ΚΖ').*
- 19ς **Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου** : *Ὕμνοι (ΚΗ'-ΝΗ').*
- 20ος **Α. Νικήτα Στηθάτου** : *Νηπτικὰ κεφάλαια, ἑκατοντάδες τρεῖς.*
1. Ἐκατοντὰς πρώτη, Κεφάλαια πρακτικά. 2. Ἐκατοντὰς δευτέρα, Κεφάλαια φυσικά. 3. Ἐκατοντὰς τρίτη, Κεφάλαια γνωστικά.
- Β. Ἡλία Ἐκδίκου** : 1. Ἀνθολόγιον γνωμικόν. 2. Κεφάλαια γνωστικά ΛΒ'.
3. Κεφάλαια πρακτικά καὶ θεωρητικά ΡΙΖ'.
- Γ. Θεολήπτου Φιλαδελφείας** : 1. Λόγος τὴν ἐν Χριστῶ κρυπτὴν ἐργασίαν διασαφῶν καὶ δεικνύων ἐν βραχεῖ τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος τὸν κόπον. 2. Κεφάλαια ἐννέα.
- Δ. Νικηφόρου τοῦ Μονάζοντος** : *Λόγος περὶ νήψεως καὶ φυλακῆς καρδίας.*
- Ε. Γρηγορίου Σιναΐτου** : *Κεφάλαια 137 περὶ λογισμῶν καὶ παθῶν καὶ ἀρετῶν δι' ἀκροστιχίδος. 2. Κεφάλαια Γνωστικά ἑπτὰ. 3. Κεφάλαια δέκα Περὶ ἡσυχίας καὶ προσευχῆς. 4. Κεφάλαια δέκα πέντε Περὶ ἡσυχίας καὶ τῶν δύο τρόπων τῆς προσευχῆς. 5. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ καθέζεσθαι τὸν ἡσυχάζοντα εἰς τὴν εὐχὴν καὶ μὴ ταχέως ἀνίστασθαι.*
- ς. Θεοφάνους Μοναχοῦ** : *Κλίμαξ Θείων Χαρίτων.*
- 21ος **Α. Καλλίστου Καταφυγιώτου** : *Τὰ σωζόμενα, Περὶ θείας ἐνώσεως καὶ βίου θεωρητικοῦ.*
- Β. Καλλίστου καὶ Ἰγνατίου τῶν Ξανθοπούλων** : *Μέθοδος καὶ κανῶν ἀκριβῆς περὶ τῶν αἵρουμένων ἡσυχῶς διῶναι καὶ μοναστικῶς, περὶ τε ἀγωγῆς καὶ πολιτείας καὶ διαίτης αὐτῶν.*
- Γ. Καλλίστου τοῦ Πατριάρχου** : *Κεφάλαια Περὶ προσευχῆς.*
- Δ. Καλλίστου τοῦ Τηλικούδη** : 1. Περὶ ἡσυχαστικῆς τριβῆς. 2. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων. Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 22ος **Νικολάου Καβάσιλα** : *Ἐρμηνεία εἰς τὴν θεῖαν Λειτουργίαν.- Περὶ τῆς ἐν Χριστῶ Ζωῆς.*

ΙΑ' ΑΠΟΛΟΓΗΤΑΙ

- 1ος Ἰουστίνου τοῦ Φιλοσόφου : 1. Ἀπολογίαι Α' καὶ Β'.— 2. Λόγος Περὶ Ἀναστάσεως.— 3. Διάλογος πρὸς Τρύφωνα.
- 2ος Τατιανῶ : Πρὸς Ἑλληνας.— Ἀθηναγόρου : 1. Πρεσβεία Χριστιανῶν. 2. Περὶ ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν.— Θεοφίλου Ἀντιοχείας : Πρὸς Αὐτόλυκον, Βιβλία Α'-Γ'.— Ἐπιστολὴ πρὸς Διόγνητον.

ΙΒ' ΑΠΑΝΤΑ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

- 1ος Α) Προτρεπτικός.— Β) Παιδαγωγός, Λόγος Α'.
- 2ος Παιδαγωγός, Λόγοι Β' καὶ Γ'.
- 3ος Στρωματεῖς, Λόγοι Α'.— Δ'.

ΙΓ' ΑΠΑΝΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

- 1ος Διδαχὴ τῶν Ἀποστόλων.— Διαταγαὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Κλήμεντος.— Ἀποστολικοὶ Κανόνες.
- 2ος Ἐπιτομὴ Ἡ' Βιβλίου τῶν Διαταγῶν τῶν ἀποστόλων.— Αἱ διαταγαὶ αἱ διὰ Κλήμεντος
- 3ος Κλήμεντος:
1. Τῶν Πέτρου ἐπιδημίων κηρυγμάτων (Ὁμιλ. ΙΒ'-Κ').
 2. Πρὸς Κορινθίους Α' καὶ Β'.
 3. Περὶ τῶν πράξεων, ἐπιδημῶν τε καὶ κηρυγμάτων.
 4. Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Κλήμεντος.
- 4ος 1. Ἐπιστολὴ Βαρνάβα.
2. Ἐπιστολὴς Ἰγνατίου:
- α) Γνήσιες (σύντομος καὶ ἐκτενὴς μορφή): 1. Πρὸς Ἐφεσίους, 2. Πρὸς Μαγνησίους, 3. Πρὸς Τραλλησίους, 4. Πρὸς Ῥωμαίους, 5. Πρὸς Φιλαδελφεῖς, 6. Πρὸς Σμυρναίους, 6. Πρὸς Πολύκαρπον.
 - β) Ἀμφιβαλλόμενες: 1. Μαρίας πρὸς Ἰγνάτιον. 2. Ἰγνατίου Πρὸς Μαρίαν, 3. Πρὸς τοὺς ἐν Ταρσῶ, 4. Πρὸς Ἀντιοχεῖς, 5. Πρὸς Ἡρώνα, 6. Πρὸς Φιλιππησίους.— Μαρτύριον Ἰγνατίου.—
3. α) Πολυκάρπου ἐπιστολὴ πρὸς Φιλιππησίους, β) Μαρτύριον Πολυκάρπου.
4. Ὁ Ποιμὴν τοῦ Ἑρμῆ.
5. Παπία Ἱεραπόλεως, ἀποσπάσματα.

ΙΔ'. ΑΠΑΝΤΑ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

- 1ος Κατηχήσεις Φωτιζομένων (Α' - ΙΒ').
- 2ος Α'. Κατηχήσεις Φωτιζομένων (ΙΓ' - ΙΗ').
Β'. Κατηχήσεις Μυσταγωγικαί (Α' - Ε').

2ος Γ. Ὁμιλίες- Ἐπιστολές:

1. Εἰς τὸν Παραλυτικὸν τὸν ἐπὶ τὴν κολυμβήθραν.
2. Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸν Συμεῶνα τὸν Θεοδόχον.
3. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μωνοταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα.
4. Μαρτυρίαι παλαιῶν περὶ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τοῦ φανέντος εἰς Ἱεροσόλυμα.
5. Χρονολογία.
6. Συμπαράθεσις ἐπιστολῶν Κυρίλλου Ἱεροσολύμων καὶ πάπα Ἰουλίου.

ΙΕ' ΑΠΑΝΤΑ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

- 1ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνήσεως καὶ λατρείας Λόγοι Α' - ΣΤ', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 2ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνήσεως καὶ λατρείας Λόγοι Ζ' - ΙΑ', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 3ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνήσεως καὶ λατρείας Λόγοι ΙΒ' - ΙΖ', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 4ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Γλαφυρῶν εἰς τὴν Γένεσιν Λόγοι Α' - Ζ', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 5ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Γλαφυρῶν εἰς τὴν Ἔξοδον Λόγοι Α' - Γ' καὶ εἰς Λευιτικόν, Ἀριθμούς, Δευτερονόμιον, Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 6ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Βίβλος Θησαυρῶν, Περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, Λόγοι Α' - ΙΘ', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 7ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Βίβλος Θησαυρῶν. Περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, Λόγοι Κ' - ΛΕ', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 8ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, Λόγοι Α' - Ε', Ὑπὸ ἔκδοσιν.
- 9ος Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: Περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, Λόγοι ΣΤ' - Ζ', καὶ Περὶ τῆς ἀγίας καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος κατὰ κεφάλαια, Κεφ. Α' - ΚΗ', Περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς εἰς καὶ Κύριος, Ὑπὸ ἔκδοσιν.

ΙΣΤ' ΑΠΑΝΤΑ ΦΩΤΙΟΥ

Τὸ ὅλον ἔργο θὰ ὀλοκληρωθεῖ σὲ 12 ὀγκώδεις τόμους, ἡ ἔκδοσιν τῶν ὀποίων θ' ἀρχίσει ἐντὸς τοῦ 1996.

Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Μενελάου 3 – Τηλ. 283 880 – Θεσσαλονίκη

Έκτύπωση*Οφσετ: GRAFO – Τηλ. 281 188. Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία: Άφοι ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ, Λαχανά 17, Τηλ. 839 414 – Θεσ/νίκη

Κεντρική διάθεση: Βιβλιοπωλείο Ε. ΜΕΡΕΤΑΚΗ

Μενελάου 3 – Θεσσαλονίκη – Τηλ. 283 880 – (Οίκιας 696 653)